

SEJNI ZAPISKI

**SKUPŠČINE SOCIALISTIČNE
REPUBLIKE SLOVENIJE**

SEJE

OD 1. I. 1971

DO 31. III. 1971

12

LJUBLJANA

1 9 7 1

SEJNI ZAPISKI

SKUPŠČINE SOCIALISTIČNE
REPUBLIKE SLOVENIJE

SEJE OD 1. I. 1971 DO 31. III. 1971

LJUBLJANA 1971

St. S: 18/12

Sekretariat Skupčine SRS
dokumentacija

Inv. št. 627/71

REPUBLIŠKI ZBOR

23. seja

(10. februarja 1971)

Predsedoval: Miran Goslar,
predsednik republiškega zbora

Začetek seje ob 9.10.

Predsednik Miran Goslar: Začenjam 23. sejo republiškega zbora.

Za današnjo sejo so se opravičili: Franci Puhar, Maks Jamšek, Vida Kastrin, Stane Kavčič, Franjo Kordiš in Sergej Kraigher.

V smislu 312. člena poslovnika skupščine vas obveščam, da so bili v enakem besedilu sprejeti naslednji predpisi v republiškem in gospodarskem zboru: predlog zakona o spremembi zakona o upravnih taksah; predlog zakona o republiškem davku od prometa blaga na drobno; predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevkih in davkih občanov; predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks; predlog zakona o spremembi zakona o stopnji republiškega prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za izobraževanje in o delu republiškega davka od prometa blaga na drobno, ki se steka med sredstva za izobraževanje; predlog zakona o stopnjah prispevkov za otroško varstvo v letu 1971; predlog zakona o skladih skupnih rezerv in o uporabi njihovih sredstev; predlog zakona o prenosu presežkov republiškega proračuna za leto 1970 v republiške skupne rezerve gospodarskih organizacij; predlog zakona o sredstvih Slovenije za izravnavanja v gospodarstvu za pospeševanje gospodarskih dejavnosti; predlog zakona o vodnem prispevku; predlog zakona o filmskem prispevku; predlog zakona o varstvu pred požarom; predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih in zakona o spremembi zakona o prometu in davku od nepremičnin in pravic.

V republiškem zboru in v enotnem zboru delovnih skupnosti so bili sprejeti: predlog zakona o uporabi sredstev posebne proračunske rezerve v letu 1970; predlog zakona o proračunu Slovenije (republiški proračun) za leto 1971 in predlog odloka o razdelitvi deviz za potrebe republiških organov, zavodov, organov družbenih organizacij, ožjih družbeno-političnih skupnosti in civilnih pravnih oseb v Sloveniji za leto 1971.

V republiškem in socialno-zdravstvenem zboru so bili sprejeti: predlog zakona o določitvi premoženjskega cenzusa kot pogoja za pravico do otroškega dodatka in višine otroškega dodatka v letu 1971; predlog zakona o denarni pomoči za novorojenega otroka in predlog zakona o razmerju med številom invalidov in skupnim številom v invalidski delavnici zaposlenih ljudi ter o namenski uporabi sredstev posebnega sklada.

In končno v republiškem in prosvetno-kulturnem zboru: predlog zakona o kulturnih skupnostih in predlog zakona za financiranje kulturnih skupnosti in kulturne dejavnosti.

Za današnjo sejo predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 22. seje;
2. verifikacija mandata novo izvoljenega poslanca republiškega zbora Dušana Horjaka;
3. predlog zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov;
4. predlog zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji;
5. predlog zakona o dopolnitvi zakona o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti;
6. predlog zakona o spremembi zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks;
7. predlog zakona o spremembah zakona o proračunu SR Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1971;
8. predlog zakona o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971;
9. predlog zakona o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971;
10. predlog za izdajo zakonov za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov;
11. predlog za izdajo zakona o konverziji bančnih kreditov za modernizacijo železniške proge Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica iz sredstev SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti;
12. osnutek zakona o postopku za ugotavljanje katastrskega dohodka;
13. osnutek zakona o referendumu;
14. predlog zakona o delavskih univerzah, izobraževalnih centrih in drugih organizacijah, ki se poleg šol ukvarjajo z izobraževanjem;
15. predlog zakona o dopolnitvi zakona o višji agronomski šoli v Mariboru;
16. predlog zakona o dopolnitvi zakona o višji tehniški šoli v Mariboru;
17. predlog zakona o strokovnih naslovih;
18. predlog zakona o organizaciji cestnega prevoza z motornimi vozili;
19. predlog zakona o socialnih zavodih;
20. poročilo mandatno-imunitetne komisije o odstopu poslanca republiškega zbora Vlada Simončiča;
21. poslanska vprašanja in
22. volitve in imenovanja.

To je predlagani dnevni red. Ima kdo nanj kako pripombo? (Ne.) Dnevni red je torej sprejet.

K vsem točkam dnevnega reda so bili vabljeni: gospodarska zbornica, republiški svet Zveze sindikatov, združenja poslovnih bank in republiška konferenca Zveze mladine Slovenije.

Prva točka dnevnega reda je odobritev zapisnika 22. seje. Zapisnik ste prejeli. Ima kdo k zapisniku kako pripombo? (Ni pripomb.) Ugotavljam, da je zapisnik 22. seje odobren.

Druga točka dnevnega reda je verifikacija mandata novo izvoljenega poslanca republiškega zbora Dušana Horjaka.

Mandatno-imunitetna komisija našega zbora je na seji dne 2. februarja letos obravnavala poročilo republiške volilne komisije o izidu nadomestnih volitev poslanca v republiški zbor skupščine. Komisija v svojem poročilu predlaga, da zbor verificira mandat poslanca Dušana Horjaka, izvoljenega v 22. volilni enoti Kranj I.

Poročilo mandatno-imunitetne komisije in poročilo republiške volilne komisije ste prejeli. Morda želi govoriti predstavnik te komisije? (Ne.) Želi kdo besedo? (Nihče.) Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje poročilo, oziroma predlog mandatno-imunitetne komisije, da se verificira mandat poslanca Dušana Horjaka. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je republiški zbor verificiral mandat novo izvoljenega poslanca Dušana Horjaka. Tovariša Horjaka prosim, da da slovesno izjavo.

Dušan Horjak: »Izjavljam, da bom dolžnost poslanca skupščine SR Slovenije opravljal vestno, da bom delal po ustavi in zakonih in da bom svoje moči posvetil nadaljnjemu razvoju in uresničevanju ciljev socialistične družbe in interesu narodov, narodnosti in občanov Socialistične federativne republike Jugoslavije in Socialistične republike Slovenije.«

Predsednik Miran Goslar: S tem je ta točka dnevnega reda zaključena in vas vabim v veliko dvorano na skupno poslušanje ekspozicija predstavnika izvršnega sveta k 3. točki dnevnega reda.

(Seja je bila prekinjena ob 9.20 in se je nadaljevala ob 9.45.)

Predsednik Miran Goslar: Smo pri 3. točki dnevnega reda, pri predlogu zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov.

Predlagatelj je izvršni svet, ki je predložil naknadno amandma, in sicer k 14. členu predloga zakona. Kot gradivo ste prejeli poročilo komisije za družbeno nadzorstvo Skupščine SR Slovenije o nekaterih značilnostih pri izplačilih osebnih dohodkov ter poročilo službe družbenega knjigovodstva — centrale za SR Slovenijo o posebnostih pri osebnih dohodkih v delovnih organizacijah.

Predlog zakona so obravnavali: odbor za družbenoekonomske odnose republiškega zbora in komisija za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah enotnega zbora delovnih skupnosti. Ta dva skupščinska organa sta dala zboru pismeni poročili in še dodatni poročili.

O predlogu zakona so razpravljali tudi nekateri drugi odbori, ki so posredovali svoja mnenja. Zakonodajno-pravna komisija je dala zboru pismeno poročilo in še dodatno poročilo. To dodatno pismeno poročilo ste danes prejeli na klop.

Pričenjam razpravo. Ivan Kreft je prvi prijavljeni.

Ivan Kreft: Tovarišice in tovariši poslanci! Sindikati so sprva z neodobovanjem sprejeli zvezni zakon o omejitvi osebnih dohodkov, ki so ga izglasovali poslanci zvezne skupščine po hitrem postopku tik pred novim letom. Zaradi intervencije sindikatov in drugih je zvezna skupščina upoštevala tudi spreminjevalni predlog, da bi olajšala položaj predvsem tistim delovnim organizacijam, ki niso mogle slediti s svojimi osebnimi dohodki rastočim življenjskim stroškom. Prizadete bi bile končno tudi takšne organizacije, ki so rast osebnih dohodkov zadrževale namerno, da bi bilo več sredstev za modernizacijo, s katero dosegajo večjo proizvodnost; to naj bi v perspektivi omogočilo tudi večje osebne dohodke. Vendar kljub vsemu temu sindikati še niso povsem zadovoljni. V soglasju z občinsko skupščino in v skladu z možnostmi, ki jih brez dobrega gospodarjenja ni, je moč povečati osebni dohodek za več kot 11 % v tistih delovnih organizacijah, kjer je znašal poprečni izplačani osebni dohodek leta 1969 za 25 % ali več pod republiškim poprečjem in kjer zvišanje osebnih dohodkov v letu 1970 v primerjavi z letom 1969 ni doseglo 10 %.

S spreminjevalnim predlogom je hkrati zaostren predpis o omejitvi zvišanja osebnih dohodkov za tiste delovne organizacije, ki so jih že leta 1970 povečale v tolikšnem obsegu, da je bilo njihovo poprečje za 25 % ali več nad republiškim poprečjem. V takem primeru je v letu 1971 dopustno povečanje osebnih dohodkov le, kolikor povečanje poprečja v letu 1970 ni preseglo za več kot 11 % stopnje povečanja republiškega poprečja in sicer le za razliko med obema odstotkoma.

Pri nas v Sloveniji in tudi v jugoslovanskem merilu sedaj razpravljamo o tem, koliko pospešujejo osebni dohodki, posebno nezasluženo visoki, inflacija. Če bi se nam posrečilo to vprašanje razčistiti do kraja, bi lažje zavzeli tudi stališče do zakona, ki ga danes sprejemamo. Sem na strani tistih, ki sodijo, da visoki osebni dohodki, posebno tisti, ki niso zasluženi, na nek način vendarle vplivajo tudi na inflacijske tokove, oziroma na višanje cen, čeprav najbrž ne v tako odločilni meri kot menijo nekateri.

Glavni krivec za pretekle inflacije ni osebna potrošnja, temveč jo je treba pripisati neracionalnim investicijam po administrativni poti. Devalvacijo bo moral seveda plačati znižani življenjski standard delovnega človeka.

Vsekakor obstaja neka odvisnost med denarno maso in poprečnim nivojem cen. Vendar nekateri neutemeljeno razglašajo, da so inflacijske težnje hkrati tudi konjunkturne. Kako je s tem, kažejo ugotovitve ekonomistov, ki so proučevali inflacijske pojave v ZDA in Veliki Britaniji. Eden od njih, dr. Wilhem Degenchag iz Zvezne republike Nemčije, razmišlja o tem vprašanju med drugim takole:

»Če na primer v ZDA celo v času recesije cene nenehoma naraščajo in če naraščajo cene tudi v Veliki Britaniji pri 2-odstotnem letnem povečanju družbenega proizvoda za 6 %, kaj se potem lahko še zgodi na področju blagovnega gospodarstva, da bi omejili inflacijo? Celotna težka recesija z množično brezposelnostjo in neizkoriščenimi kapacitetami — pravi dr. Degenchag — lahko le za kratek čas zaustavi inflacijske težnje, katerih vzroki so v sedanjem svetov-

nem denarnem sistemu. Pravila igre Brettona Wooda, tako nadaljuje dr. Degenchag, prisiljujejo centralne emisijske banke, da prevzamejo v polni vrednosti dolar, ki stalno pada. Vojna v Vietnamu je namreč pripeljala do tega, da mora ZDA delati usluge in proizvajati blago, ki nima nobene prave tržne vrednosti, prinaša pa dohodek.« (Konec citata.)

Če velja pravkar navedena dr. Degenchagova ugotovitev, potem se moramo vprašati, kako je z našo proizvodnjo, ki je nekurantna in ki veže velika obratna sredstva? Če sodi v isti koš, mar je ne bi raje opustili in delavce preusmerili v proizvodnjo tistih dobrin, ki imajo resnično tržno vrednost in ki ustvarjajo dohodek ter z njim tudi tak osebni dohodek, ki ne povzroča inflacije?

Zaradi preneglega naraščanja cen so na dnevnem redu tudi zahteve za povečanje osebnih dohodkov. Strežno osebje mariborske bolnišnice je to svojo zahtevo izrazilo s stavko. Pred kratkim so na podoben način zahtevale povečanje osebnih dohodkov tudi tekstilne delavke na Otiškem vrhu. Zato je nujno, da predvsem ugotovimo vzroke druginje, da bi jih lahko odstranili in se tako izognili stalnim zahtevam po zviševanju osebnih dohodkov. Dokler ne bomo vsi dosledno izpolnjevali dogovora o reformi, tudi naraščanja cen ne bomo uspeli zaustaviti ne z administrativnimi in ne s samoupravnimi ukrepi. Čeprav je inflacija, to smo ugotovili, v precejšnji meri svetovni pojav, ki negativno vpliva tudi na naše razmere, je specifični jugoslovanski problem v tem, ker se ne držimo sprejetih dogovorov. Tisti, ki so dogovore izigrali, naj nosijo v večji meri tudi posledice. Nikakor namreč ne gre, kot je dejal sekretar zveznega izvršnega sveta za gospodarstvo dr. Jelić, da bi sedaj še inflacijo izvažali v Slovenijo. To bi še bolj prizadelo naše delavce. Glavni ključ do rešitve vprašanja osebnih dohodkov je pa nedvomno nagrajevanje po delu. Polno kuverto naj dobi le tisti, ki je ustvaril ustrezen dohodek. Za predlagani zakon bom glasoval.

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Zdravko Dolinšek.

Zdravko Dolinšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Podpiram sicer predlog zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitev dohodka in osebnih dohodkov, vendar imam v tej zvezi nekaj pomislekov in kritičnih pripomb.

Splošno je znana neurejenost pri izplačevanju osebnih dohodkov. Če jo hočemo odpraviti ali vsaj ublažiti, moramo sprejeti takšne ukrepe, ki bodo to stanje spravili v normalni tir; če pa tega ne bomo storili takoj, bomo zabredli še v druge skrajnosti.

Osnovna nepravilnost pri izplačevanju osebnih dohodkov je zapostavljanje načela nagrajevanja po delu, kljub določbam splošnih aktov gospodarskih organizacij. Osebni dohodek delavcev bi se moral oblikovati po uspehih njihovega dela, pri čemer bi moral biti zagotovljen nadaljnji razvoj materialne osnove delovne organizacije. Ker v mnogih primerih v gospodarskih organizacijah tega načela ne spoštujejo, pride pri izplačevanju osebnih dohodkov do velikih razlik, ki jih nikakor ni mogoče opravičiti z učinki dela in s poslovnimi uspehi. To se odraža tudi v tem, da so v nekaterih gospodarskih organizacijah kljub izgubi narasli osebni dohodki visoko nad poprečjem. To se zdi človeku skoraj nerazumljivo, da so v gospodarskih organizacijah osebni dohodki v poprečju 16 % višji, v negospodarskih dejavnostih pa kar za 19 %. V tej zvezi bi želel poudariti, da bi morali po enakih načelih oblikovati delitev dela dohodka tudi v

negospodarskih dejavnosti in upoštevati pri tem gibanja osebnih dohodkov v gospodarskih organizacijah. Še bolj žalostno je dejstvo, da v mnogih gospodarskih organizacijah ne naraščajo samo tako imenovani direktni osebni dohodki, marveč se skrivajo visoki prejemki brez kakršnih zaslug posameznih organizacij in delavcev tudi v visokih dnevnicah, v kilometrinah, pavšalih, terenskih dodatkih, regresih za letni dopust, v nagradah in podobno. Taki prejemki, ki v bistvu dopolnjujejo osebne dohodke, so manj kontrolirani del osebnih dohodkov, ponekod pa celo presegajo osebne dohodke. Niso redki primeri, ko zaslužijo posamezniki, ali večina v posameznih podjetjih na račun dnevnic in kilometrine enkrat ali celo dvakrat več kot znaša njihov osebni dohodek. Če bi to navedel v številkah, se ta giblje okrog 5 do 10 milijonov S din na leto. Zame so to pravi ekscesi pri izplačevanju osebnih dohodkov, ki so pa le bolj prikriti, vendar ustvarjajo večjo kupno moč in koristijo inflacijskemu gibanju.

V zvezi z izplačili nadur si vsaka gospodarska organizacija tolmači takšno izplačevanje po svoje kljub temu, da obstajajo zvezni predpisi, ki omejujejo izplačevanje nadurnega dela, razen v izjemnih primerih. Teh pa — žal — nihče ne upošteva, saj služba družbenega knjigovodstva ukrepa ali opravlja preglede le v redkih primerih. Mislim, da je tako neupravičeno izplačevanje visokih prejemkov ne samo družbeno škodljivo, marveč tudi neodgovorno. Menim, da ta zakon ne rešuje vseh nakazanih problemov. Zato bi bilo nujno sprejeti še takšne ukrepe, ki naj zagotovijo, da bo zakon odigral tisto vlogo, ki mu je tudi namenjena. Merila morajo upoštevati specifičnost proizvodnje, kvalifikacijski sestav, predvsem pa vplivati na večjo proizvodnjo, ki naj ustvari tudi večji dohodek. Le-ta naj gre v korist skladov, predvsem za modernizacijo proizvodnje in za rast produktivnosti.

Merila morajo veljati enako, tako za delovne organizacije, kot tudi za področja družbenih služb. Vsako različno obravnavanje bi potegnilo za seboj neizvajanje zakona že v samem začetku. Družbeni dogovor ne sme samo ozko določevati osebnih prejemkov, marveč mora delovati tako, da bo za gospodarske organizacije spodbuden. Poudariti moram, da je bilo pri izdelave tega osnutka vse premalo povezave z gospodarskimi organizacijami.

Na koncu menim, da zakon nikakor ne bi smel biti enkratni intervencijski ukrep samo zaradi nekaterih ekscesov pri delitvi osebnih dohodkov. S tem namreč ne bi dosegel svojega prvotnega namena in bi se njegovo izvajanje ustavilo tam, kjer so se ustavile že mnoge resolucije in tudi mnogi dobri zakoni. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Stane Jenko ima besedo.

Stane Jenko: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! V načelu se strinjam s predloženim predlogom zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju. Končno bomo s tem zakonom vsaj začeli urejati dolgo — sami sebi — prepuščeno problematiko delitve dohodka oziroma osebnih dohodkov. Smatram, da bi moral biti dan še večji poudarek porastu storilnosti oziroma produktivnosti dela. Osebni dohodki bi se morali povečevati le v tolikšni meri kot raste storilnost dela. Le tako bi se zagotovila potrebna akumulativnost in reproduktivna sposobnost posamezne delovne organizacije. S takim načinom delitve dohodka oziroma osebnih dohodkov bi se šele začelo obdobje prave stabilizacije, oziroma bi preprečili inflatorna gibanja.

Zeel bi opozoriti, preden sprejmemo zakon, na problem, za katerega mislim, da zakon ne daje odgovora. Gre za primere delovnih organizacij, ki so po predmetu poslovanja tako specifična, da v okviru naše republike ne bodo mogle najti primernega partnerja za sklepanje družbenega dogovora. Na področju, ki ga zastopam, je tak primer splošna plovba v Piranu, ki je edina organizacija pomorske dejavnosti v Sloveniji, zato jo ne moremo primerjati z drugimi gospodarskimi organizacijami prometne dejavnosti kot so železnica, pošta, cestni promet itd.

Enak primer bo verjetno veljal še za nekatere druge kot npr. za Adria-Avio promet, filmsko industrijo, za tobačno industrijo itd. Bojim se, da se lahko take organizacije znajdejo v velikih težavah, če bi hotele najti za vsako ceno primernega partnerja v Sloveniji. Delovni pogoji pomorščakov dolge plovbe se dajo primerjati v najmanjši meri v celotnem jugoslovanskem merilu. Ko se bo sprejemal predloženi zakon in splošni družbeni dogovor, prosim, naj se omenjeni problem upošteva in najde naj se tudi primerna rešitev. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Milo Vižintin je naslednji govornik.

Milo Vižintin: Tovariš predsednik, tovariši poslanci in poslankel! Predlog zakona o sporazumevanju glede delitve dohodka pomeni prvi korak v razreševanje tega delikatnega vprašanja. Prvi korak zato, ker doslej nismo imeli nobenih takih okvirnih meril, razen zavesti, ki naj bi urejala to problematiko. Samoupravljanje v tem in v drugih primerih ima namreč odprta vrata in okna na stežaj, se pravi, da ni bilo nekega ključa, ki naj bi pokazal, do kam smemo in do kam ne smemo. Zato ta predlog zakona pomeni uvod v reševanje tega vprašanja. Vendar imam glede tega nekatere globlje pomisleke. Če bo namreč prišlo do sporazumov med partnerji, ki so nakazani in če bodo ti sporazumi tudi držali, upamo, da morajo držati, potem bomo začeli stopati počasi tudi v stabilizacijo. Če pa ti sporazumi ne bodo držali, potem seveda ne moremo pričakovati kakšne bistvene stabilizacije. Vprašanje delitve dohodka ima namreč globlji pomen. Med tistimi gospodarskimi organizacijami, zlasti v zunanji trgovini, ki ustvarjajo zaradi konjunktura velike dohodke in med tistimi, ki te možnosti nimajo, nastajajo velike razlike. Zato mislim, da bi bilo prav urejevati osebne dohodke sporazumno med prizadetimi partnerji po načelu »za isto delo isto plačilo«. Dozdaj imamo velikanske razlike. Tako na primer prejema delavec za isto delo v neki tovarni 1000 N dinarjev, v drugi tovarni pa za isto delo 1500 ali 2000 novih dinarjev.

Zakaj vse to? Zato, ker je struktura te gospodarske organizacije taka, da lahko več proizvaja, da lahko bolje prodaja in ima zato tudi več dohodkov. Toda ali je to pravilno glede na tisto gospodarsko organizacijo, ki tudi proizvaja, vendar nima konjunktura in ne pride v stik z inozemstvom, marveč prodaja samo na domačem trgu?

Mislim, da je tako stanje nenormalno. Zakaj bi ne šli, ko imamo sindikate, na neke kolektivne pogodbe? Tem prvim gospodarskim organizacijam ostaja višek, zaradi česar odpirajo nova delovna mesta, če nočejo, da bodo naši ljudje bežali v inozemstvo. Z devalvacijo dinarja smo namreč še bolj pospešili beg v inozemstvo. Če ne bomo med drugimi ukrepi predpisali carinske olajšave tako, da lahko vsakdo svoj kapital, ki ga prinese domov, vloži v neko kolektivno delo, lahko pričakujemo še večji odtok naših delavcev v inozemstvo. Posledica

tega bo stagnacija delovne sile, ki bo ostala doma. Vedno bolj bo torej primanjkovalo kvalificiranih delavcev.

Sporazum o delitvi dohodka ni tako enostavno vprašanje in sicer, kaj so minimalni in kaj največji dohodki. Tak sporazum ima tudi drugo vsebino in druge elemente. Če namreč ne bomo več proizvajali, tudi ne moremo govoriti v okviru tega sporazuma o gibanju osebnih dohodkov. Kajti, radi bi živeli po zahodnoevropskem načinu, delali bi pa po balkansko. To se pravi, da bi delali 30—40 % manj kot delajo na zahodu. Če je zdaj pariteta nasproti dolarju nekako pravilna, potem naj ugotovimo, koliko stane na zahodu nek predmet, koliko časa porabijo za izdelavo tega predmeta, kolikšna je lahko njegova cena in tako dalje. Vse to primerjajmo z naših artiklom. Ko bomo to storili, bomo lahko govorili tudi o večji proizvodnji, o boljši kvaliteti in o večjih osebnih dohodkih. Dokler, tovariši, tega ne storimo, se bomo vedno vrteli v nekem začaranem krogu. Po mojem mnenju so to bistvene stvari. Bistveno je tudi, da se držimo sporazuma, v nasprotnem primeru pa je treba nastopiti z vsemi možnimi sankcijami, sicer ne bomo prišli nikamor.

To je eno vprašanje. Drugo pa je, zakaj toliko mesecev prej govorimo o zamrznjenju cen in o devalvaciji dinarja, s čimer dajemo vse možnosti za razne špekulacije. Prav bi bilo, da o tem ničesar ne bi govorili in da bi se nenadoma znašli v devalvaciji dinarja. S tem bi prihranili tudi milijone deviz, ki so jih občani kupovali na potne liste. Tako vidite, vodimo naše gospodarstvo, kar omogoča, da vsaj nekatere skupine zaslužijo zlahka.

Mislim, da sporazum ne bi smel omogočiti nikomur, da njegov osebni dohodek ne bi bil izraz njegovega lastnega dela.

Osebni dohodek mora biti proizvod njegovega lastnega dela. Disciplina mora biti povsod, če hočemo, da bo naše gospodarstvo uspevalo.

Ne gledam pesimistično na vso stvar, ker vemo, da smo storili pri izgradnji nove Jugoslavije velikanski korak naprej. Vendar, če se bomo zadovoljili samo s tem, kar smo doslej storili, bi naredili veliko napako. Zato je naravno povsod v svetu, da morajo še nadalje ukrepati, če hočejo izboljšati življenjski standard svojim ljudem, če želijo biti enakopraven partner v svetovni delitvi dela in izmenjavi blaga, zato je treba tudi nekaj potrpeti in tudi nekaj žrtvovati. S predvidenimi sporazumi in tudi z drugimi ukrepi se moramo disciplinirati in se držati načel, ki jih zastopa najbolj napredna sila v Jugoslaviji. Če bo vsak gledal le svoj interes in puščal družbeni interes ob strani, potem ne moremo govoriti o kakršnikoli stabilizaciji. Strinjam se, da samo z zakoni ne bomo uredili še vseh vprašanj. Potrebna je tudi zavest ljudi, ki so na položajih. Te zavesti je premalo in vse preveč je različnih špekulacij, ki jih v naši socialistični družbi ne bi smelo biti. Morali bi odstraniti vse tiste, ki špekulirajo na račun delovnih ljudi. Če bo vseboval ta zakon vse te elemente, potem lahko računamo, da bomo v prihodnosti naredili korak naprej, ne samo v gospodarstvu, marveč tudi v družbenih službah. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima dr. Vojan Rus.

Dr. Vojan Rus: Spoštovane tovarišice in tovariši! V imenu skupine poslancev in sicer tovarišice Ulrih, tovarišev Remca, Krefta, Matičiča in v svojem imenu še vedno vztrajam pri amandmaju, o katerem se je že razpravljalo v odboru republiškega zbora za družbenoekonomske odnose in v komisiji zbora delovnih skupnosti. Ta komisija je namreč odbila amandma, ki ga je predlagal

odbor za kulturo in prosveto. Ta amandma ponovno predlagam v imenu zgoraj navedene skupine poslancev. Gre za to, da se spremeni na prvi strani v 1. členu točka b). V predlogu zakona imamo besedilo »istih ali sorodnih poklicnih skupin«. Predlagamo, da se doda »istih ali sorodnih izobrazbenih, kvalifikacijskih in poklicnih skupin, zaposlenih pri enakih ali sorodnih delih«.

Naj se opravičim drugim članom našega odbora, ki jih o tem nisem mogel obvestiti. Verjetno bi vsi ta amandma, kolikor bi bili prisotni na zadnji seji, podprli, ker je bil pač soglasno sprejet. V naglici nisem imel časa prositi za podporo še druge tovariše.

Naš amandma je zavrujen z razlago, da je že v pojmu »poklicnih skupin« zapopadena izobrazbena in kvalifikacijska struktura. To pa ni točno, ker je poklic metalurg, kemik itd. Zato se ti pojmi ne morejo identificirati z izobrazbeno in kvalifikacijsko strukturo. Nikakor vas ne želim zadrževati z terminološko razpravo, marveč gre tu za globljo politično, družbeno vsebino zakona, ki je pred nami. Gre namreč za naslednje: vemo, da obstajajo družbeno in gospodarsko neupravičeni disproporci med različnimi strokami.

Obstajajo posamezne stroke, kjer prejemajo povsem neopravičeno, zaradi posebno ugodnega položaja, zelo visoke dohodke in na drugi strani stroke, kjer imajo neopravičeno nizke dohodke. Ena od slabših strani predloženega zakona je, da z ničemer ne zagotavlja, da se bo realizirala vsaj določena prerazdelitev oziroma določena politika odhodkov, ki naj bi omogočala, da bi bili dohodki v posameznih strokah približno enaki za isto delo, za isto kvalifikacijo, za isto težavnost dela in za isto storilnost. Tako bi npr. preprečili, da kemik in metalurg s približno enako izobrazbo, »umazanim« in nevarnim delom ne prejemata za 40—50 % različne dohodke. Zakon pa s svojim sedanjim tekstom v glavnem zagotavlja samo določeno urejevanje glede delitve znotraj določenih poklicnih skupin, ne pa med skupinami. Če pogledate, recimo 2., 5. in 8. člen, vidite, da ti usmerjajo neko določeno politiko dohodka samo znotraj določenih strok in da ni nobenega zagotovila, da bi se te stvari urejale med strokami. Mi torej predlagamo, da se poleg poklicnih skupin reče tudi »sorodne, izobrazbene in kvalifikacijske skupine«. To bi omogočalo tudi primerjanje med enako kvalificiranim in izobraženim delavcem v trgovini s tistim v industriji in zunanji trgovini itd. Če bi se upošteval naš predlog in če bi se ta zakon dosledno izvajal, potem bi bili prisiljeni upoštevati takšno primerjavo tako pri splošnih, kot pri vseh drugih dogovorih. Tako bi dosegli na tem področju tudi neko enotno politiko. Namen našega predloga ni v tem, da bi imeli povsem enake plače ali inženirji ali ekonomisti ali kvalificirani delavci v vseh panogah. Mi predvsem želimo, da bi bile razlike med osebnimi dohodki odraz razlik v delovni storilnosti. Poleg tega sicer lahko nastanejo še nekatere razlike, ki pa vendar ne smejo biti bistvenejše. Recimo lahko dohodek za isto izobrazbo variira največ za določen odstotek zaradi drugih razlogov, ki niso odraz delovne storilnosti. V Sloveniji imamo določene panoge, ki imajo posebno mednarodno komparativno prednost in sličnih stvari. Lahko smo za to, da so v panogah, ki imajo komparativno prednost, dohodki tudi v istih izobrazbenih in kvalifikacijskih skupinah nekoliko višji, morda za 10, 15 ali morda celo za 20 % za isto delo. Prirodno je, da želimo razvijati stroke, ki so posebno donosne tudi zaradi naših komparativnih prednosti, lahko štejemo semkaj tudi zunanjo trgovino, turizem itd. Nihče tudi ne zanika postavke, da se dohodki v sferi izobraževanja vedno primerjajo za eno leto nazaj. To vse bi lahko ostalo kljub našim spreminjevalnim

predlogom. Če ne bi do te spremembe v predlogu prišlo, se ne morem strinjati s tem zakonom.

Kakšnega pomena je ta stvar, kažejo nekateri materiali, ki jih imamo. Poglejmo na primer material komisije za družbeno nadzorstvo. Tu je izrečno rečeno, da zasledimo, zlasti v zadnjem obdobju, velik premik visoko kvalificiranih strokovnjakov v tiste stroke, ki trenutno zagotavljajo visoke osebne dohodke. Poglejmo tudi dopis Iskre, ki smo ga vsi dobili. Danes odhaja večina strokovnega kadra iz industrije v trgovino, kar bo slej ko prej pogubno vplivalo tudi na gospodarstvo kot celoto. Poglejmo razpravo poslancev in sindikalnih predstavnikov v mestu Ljubljana, ki predvsem poudarja pretirano rast osebnih dohodkov v eni ali drugi stroki, ki je kakorkoli privilegirana. Prav zato podpiramo prizadevanja, da se te stvari zakonsko uredijo.

Eden od diskutantov je trdil, da se bodo posamezne stroke, ko bo zakon izšel, kaj hitro začele samoupravno sporazumevati. Pri tem je govornik povsem pravilno ugotovil: če bo sporazumevanje glede politike dohodkov samo znotraj posameznih strok in poklicev, potem bomo s tem zakonom samo zamrznili velike razlike, ki obstajajo med posameznimi strokami.

Na podlagi enotne metodologije lahko ugotovimo realno višino osebnih dohodkov v posameznih strokah in kakšen odraz lahko pričakujemo v samoupravnih sporazumih.

Morda bo kakšen ugovor, da predlog govori o splošnih družbenih dogovorih. Reči pa moram, da splošni družbeni dogovori, ki se navajajo v členih 5. in 15., niti z eno besedo ne omenjajo te bistvene stvari, o kateri zdaj govorimo, to je primerjanje in boljša politika glede odnosa med posameznimi strokami. Tu se predvsem govori o delitvi znotraj posameznih organizacij kot na primer o vzpostavitvi ugodnega razmerja med skladi in osebnimi dohodki. Imamo neko panogo, ki ima neopravičeno 30 % večje sklade in 30 % večje dohodke kot druga, ima pa ugodno razmerje med skladi in osebnimi dohodki. Kot celota pa ima ta panoga lahko še vedno neopravičeno visoke dohodke nasproti drugi stroki. Člen 15 ne zagotavlja boljše politike med panogami. Ne povežujem predlog zakona s tem, kar se v družbi dogaja, toda od vsega začetka se pojavljajo tendence, da se politika dohodkov ureja samo znotraj posameznih strok.

Končno prosim za pojasnilo, ali je spremenjen 28. člen v tem smislu, da morajo podpisniki splošnega dogovora ne samo 1972. leta, marveč vsako leto predložiti skupščini Slovenije poročilo o učinkovitosti dogovora. Gre namreč za to, da skupščina stalno spremlja in tudi daje svoja mnenja in stališča k temu zelo pomembnemu političnemu vprašanju. Če je to že predvideno v amandmajih, se opravičujem.

Predsednik Miran Goslar: Da, predvideno je! Še kdo želi besedo? Prosim, tovariš Rebek.

Rudi Rebek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Odločno podpiram predlog zakona in tudi tovariša predgovornika. Prav on me je spodbudil, da bi bilo dobro proučiti še nekatere stvari, preden zakon sprejmemo. Besede »organizacijo združenega dela« bi veljalo precizirati ali nadomestiti tako, kot je določeno v zakonodaji. Imamo samostojno organizacijo združenega dela, ki je pravna oseba in spet samostojno organizacijo združenega dela, ki ni pravna oseba. Dalje imamo organizacijo združenega dela, ki je po strukturi samostojna organizacija združenega dela. Imamo tudi organizacijo združenega dela v tej

samostojni organizaciji združenega dela. To je splet kompliciranih struktur; prav tako smo v naši integracijski proceduri te organizacijske strukture zelo različno formirali. V eni organizaciji združenega dela obstaja namreč več dejavnosti. Te dejavnosti so nekje trgovina, nekje proizvodnja in tako dalje. Mogoče bi veljalo vse to bolj specifično nakazati in točno precizirati, da ne bi bilo težav pri izvajanju tega zakona. Služba družbenega knjigovodstva bo namreč težko kontrolirala izvajanje tega zakona in tudi sankcije, ki jih le-ta predvideva.

Vsekakor pa je sprejem zakona nujen.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Svetelj ima besedo.

Franc Svetelj: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V razgovorih, ki smo jih imeli pred dnevi s samoupravnimi organi v kamniških kolektivih, smo ugotovili, da delovni ljudje podpirajo težnje za sprejem predpisov o družbenem usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov. Povsod so ugotavljali, da bi bilo treba imeti za temeljito razpravo več časa zato, ker so v zadnjem času pričakovali, da bo to le osnutek in ne že predlog zakona.

Nesmiselno je, da je bil 8. februarja objavljen v listu »Občan« predlog zakona, ki ga čez dva dni že sprejemamo. Poslanci smo tudi pričakovali, da se bo uresničil sklep, ki smo ga sprejeli na seji republiškega zbora 26. junija, in sicer, da je treba, da še pred predložitvijo predloga oziroma osnutka zakona dajo izvršni svet, gospodarska zbornica in republiški svet Zveze sindikatov definitivno kvantificiran tekst družbenega dogovora. Iz tega bo šele razvidno, kako se bo zakon uporabljal in kako bo učinkoval. Obstoja torej bojazen, da bomo kljub letu in pol trajajoči razpravi o tem zakonu sprejeli še vedno ne dovolj proučen in nepopolen predpis, ki bo urejal to pomembno in občutljivo področje.

Konkretna merila, ki bodo sestavni del splošnega družbenega dogovora in samoupravnih sporazumov, bi morala biti danes, ko sprejemamo zakon, bolj jasna in bolj proučena kot trenutno so. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Hvala lepa! Cene Matičič želi razpravljati.

Cene Matičič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Kot zagovornik tega načela tudi danes podpiram ta zakon, vendar menim, da bi morali 20. člen nekoliko spremeniti, kar zadeva tabelo. Poskušal sem to prevesti na jezik, ki ga vsi razumemo. Verjetno boste takoj vsi ugotovili, da je ta tabela v prvem delu res progresivna v tistem, ki ni napisana, pa ponovno spet stimulatívna za star način nagrajevanja. Recimo, da znaša osnova, za katero se zmenimo, tisoč enot. Če jo povečamo za 10 %, to se pravi za 100, potem je treba dodatno plačati 50 enot. Če jo povečamo za 200 enot, to se pravi za 20 %, potem je treba dodatno plačati 120 enot. Če jo povečamo za 300 enot, potem je treba dodatno plačati 210 enot. Če jo povečamo za 400 enot, je dodatno dati še 320 enot. Če osnovo povečamo za 500 enot, potem je treba dodatno dati 450 in če povečamo za 600, potem je treba dodatno dati 600 enot.

Zdaj prosim pazite. Najprej ostane ista lestvica, namreč 15 pik. To pomeni, da bo tisti, ki je lahko pri 60 % še enkrat toliko vrnil v rezervni sklad, verjetno tudi pri 80 % in 90 % prav toliko vrnil nazaj. Poveča se samo za malenkost. Poglejte to igro. Pri sedem stotih mu odvzamemo 750, to se pravi samo 50 več, pri osem stotih mu odvzamemo 900, samo 100 več, za kar je prav gotovo

sposoben. Pri devet stotih mu odvzamemo 1050 in tudi za to je sposoben. Zato menim, da je ta lestvica takšna kot je zdaj za tiste, ki lahko dvakrat, trikrat več plačajo, stimulatívna. Predlagam, da bi se lestvica prvega dela nadaljevala tudi v drugem in sicer:

— 50—60	450 + 15 %	— 80—90	960 + 21 %
— 60—70	600 + 17 %	— 90—100	1170 + 23 %
— 70—80	770 + 19 %	— 100—	1400 + 25 %

S tem bi tudi najvišje res progresivne dohodke tudi zajeli. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Tone Remc želi besedo.

Tone Remc: Spoštovane tovarišice in tovariši poslanci! Mislim, da pomeni predlog zakona, predvsem pa način, kako se je pripravljaj, zelo pomembno zmago moderne koncepcije samoupravljanja razvitejše družbe. V strokovnih in političnih tribunah so bili namreč bistveno preseženi nekateri dose-danji tabuli v politični zavesti in praktičnih odnosih.

Naš poudarek je zaradi tega razumljivo usmerjen k temu, kako organizirati in zaščititi, da bosta duh in črka zakona in dogovorov v praksi tudi izvedena. To želim poudariti zato, ker je treba v splošnem sporazumu izdelati zelo precízno strokovno metodologijo, ki bo omogočila objektivno adekvatno osnovo za primerjavo odnosov med posameznimi skupinami organizacij združenega dela in področij. Ta metodologija je v nadaljnjem izvajanju dogovora ena bistvenih stvari, ki jo moramo doseči.

Opozoril bi, da se je že v razpravi o predlogu zakona opozarjalo, da z njim ni mogoče odpraviti nekaterih temeljnih neskladij, ki izvirajo iz odnosov v primarni razdelitvi družbenega proizvoda in da z zakonom tudi ni mogoče dokončno parirati negativnim posledicam, ki jih ustvarjajo odnosi v pogojih gospodarjenja.

Predlog zakona dokončno ne zadene monopolnega položaja in drugih pojavov ekonomske narave. Zato se mi zdi prav, da ko sprejemamo ta zakon — ponovno naglasimo potrebo za pospešeno in celovitejšo delo pri nadaljnjem razvoju celotnega ekonomskega sistema. Enotni pogoji gospodarjenja in zago-tavljanje enotnosti trga bo namreč zelo pomembno strateško vprašanje.

Če se bo ves ekonomski in politični sistem razvijal v tej smeri, kot je predvideno z zakonom, potem bo le-ta lahko v celoti učinkovit, v nasprotnem primeru pa bo popravil le nekatere napake v funkcioniranju aparata.

Podpiram predlog amandmaja odbora za prosveto in kulturo republiškega zbora. Razlogi zanj so bili jasno prikazani. Ugovor komisije nanj ne more prepričati. Če pa obstajajo kakšni drugi ugovori razen tistega, ki smo ga slišali, bi bilo prav, da se jih tudi prikaže.

Mislim, da bo amandma kot se predlaga, zelo pozitivno deloval na kvali-tetne spremembe kvalifikacijske strukture zaposlenih. Predvsem bo deloval in stimuliral intenziviranje intelektualnega dela, ki zajema v celotnosti dela vedno večji obseg in stimuliral bo, kar je morda najvažnejše, racionalno uporabo intelektualnih potencialov.

Na koncu bi se vrnil na 14. člen predloga zakona. Ta v zadnjem odstavku predvideva, da bi se za področje družbenih služb sklepali dogovori med izvršnim svetom in republiškim svetom Zveze sindikatov, ki morata konzultirati priza-

dete. Mislim, da ni potrebno predlagati amandmaja, vendar naj poudarim, da bodo morale biti samoupravne skupnosti v postopku pripravljanja, sprejemanja in kontrole teh družbenih dogovorov enakovredno zastopane. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Hvala lepa! Še kdo? Tovariš Kastelic.

Vinko Kastelic: Tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite, da spregovorim nekaj besed kot predstavnik sindikatov.

V sindikatih ocenjujemo predlog zakona kot rezultat dosedanjih dveletnih razprav, ki so bile posebno intenzivne v sindikalnih organizacijah. Mnoge pripombe k dosedanjim osnutkom in k temu predlogu so našle — po našem mnenju, ustrezno rešitev v predloženem predlogu in so torej dejansko sad skupnih naporov. Menimo, da predstavlja delitev dohodka in osebnih dohodkov s tem predlogom zakona šele začetek. Poudarjam začetek pravno oblikovane družbene akcije za usklajevanje delitvenih odnosov in delitvenih razmerij. Ne sodimo sicer, da takšna pot lahko sama po sebi privede do enakega vrednotenja dela, iste količine in kvalitete. Že pri sedanjem stanju samoupravnega tržnega gospodarstva v povezavi z napovedanimi spremembami gospodarskega instrumentarija in ekonomske politike je lahko učinkovita pot reševanja delitvenih neskladij, ki imajo določen vpliv, zlasti pri sedanjem načinu financiranja skupnih in splošnih potreb tudi na splošno raven cen. Posebno bi poudaril, da se sindikati, ki dobivajo novo vlogo na tem področju, zavedajo svoje odgovornosti. Vendar pričakujejo kot politična organizacija od oblastnih in drugih organov, da bodo le-ti zagotovili tudi operativne in strokovne možnosti za uspešno izvajanje tega zakona.

Danes še nimamo ustrezno organiziranih strokovnih služb in institucij, ki bi lahko uspešno reševale vprašanje metodologije, podatkov itd. To je nujno in brez tega ne bo učinkovitega dogovarjanja in učinkovitega reševanja teh problemov.

Kar zadeva amandma prosvetno-kulturnega odbora, so naši strokovnjaki že pri pripravljanju splošnih družbenih dogovorov ugotovili, da je izobrazbena struktura eden temeljnih elementov za primerjavo, kar bi bilo treba upoštevati pri teh metodologijah. Zato mislim, da je razčiščenje tega problema zelo pomembno.

Na kraju bi samo še pojasnil nek naš predlog glede 28. a člena tega zakona. Ta je bil sicer sprejet s strani izvršnega sveta in odbora za družbenoekonomske odnose, vendar je pomanjkljiv. Gre za to, da je treba vključiti v 28. člen vse organe, vse funkcionarje in vse delavce, zaposlene v teh organih. Za nas je izjema samo vojska, ki je urejena s posebnimi predpisi. To pomeni, da je treba sprejeti amandma odbora za družbenoekonomske odnose in zakonodajno-pravne komisije in upoštevati, da velja primerno uporabljen zakon za vse delovne skupnosti, ne glede na to ali imajo status organizacije združenega dela ali ne in za vse zaposlene, ne glede na to, ali so funkcionarji ali strokovni in drugi delavci.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo? Zdenko Roter, prosim.

Zdenko Roter: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Bom sicer glasoval za zakon, ker pomeni po mojem mnenju vendarle korak naprej, čeprav ni dovolj konsekventen glede na dosedanje stanje.

Povejmo odkrito. Pred nekaj leti bi bila takšna razprava kot je današnja ocenjena negativno. Rečeno bi bilo, da je razprava izraz nezaupanja in da pomeni napad na samoupravljanje. Zato pomeni — po mojem mnenju — sprejem tega zakona vsaj do neke mere poraz določene utopične ideologije, ki ima pri nas globoke korenine in ki tudi s sprejemom tega zakona ne bo prenehala obstajati. Zdi se mi, da bi lahko rekli, da je ta zakon zaradi tega bolj kompromisen. Reči moram namreč, da sem ne glede na to, da bom za zakon glasoval, nekoliko skeptičen, kar zadeva njegove učinke.

Prvič sem skeptičen zato, ker zakon še vedno preveč gradi na abstraktnem samoupravljalcu, oziroma na abstraktni organizaciji združenega dela. Tako gre torej v tem primeru za popolnoma enake ljudi in enake organizacije, za popolno istovetnost interesov med njimi. Ne upošteva nikakršnih konfliktov med interesi posameznih skupin kot da so vse skupine proizvajalcev organizirane v združenem delu.

Drugič. Zakon — po mojem mnenju — precenjuje razvitost politične in samoupravne kulture pri nas v konkretnih poklicnih, kvalifikacijskih, izobrazbenih in v različnih socialnih skupinah in med posamezniki.

Tretjič. Zakon preveč gradi na predpostavki, da se bodo vsi tisti, ki imajo, glede na sedanje stanje, privilegiran položaj, prostovoljno odpovedali takšnih položajev. In četrtič, zakon je po mojem mnenju glede sistema sankcij preveč bojazljiv, preveč tipajoč.

Vesel bom, če bosta nadaljnji razvoj in izvajanje zakona zanikala utemeljenost moje skepse.

Predsednik Miran Goslar: Karel Forte, prosim.

Karel Forte: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Podpiram zakon in nisem tako skeptičen kot je bil moj predgovornik.

Želel bi vendar opozoriti na določene konsekvence, ki so nastale v zvezi z zveznim zakonom o prepovedi povečanja osebnih dohodkov v obdobju januar—april 1971. Kot je rečeno v obrazložitvi amandmaja k 24. členu zakona, izvršni svet ugotavlja, da je ta zvezni zakon neugodno deloval v nekaterih delovnih organizacijah. To so zlasti tiste, ki so imele v prvih devetih mesecih 1970 nizke osebne dohodke, v četrtem kvartalu pa so povečale te dohodke na podlagi boljših poslovnih uspehov.

S tem v zvezi bi želel opozoriti na stanje, ki je nastalo v kolektivu zasavskih premogovnikov. O problemih premogovnikov in tudi rudarjev ste lahko slišali tudi v tem domu. Znani so vam tudi podatki o nizkih osebnih dohodkih, ki so bili vzrok za pomanjkanje delavcev v premogovniku. Mimogrede naj povem, da so strokovnjaki Organizacije združenih narodov za energetiko, ki so bili v Zasavju, v svojem poročilu v začetku lanskega leta ugotovili, da je kljub težkim pogojem rudarjev, delovna učinkovitost zasavskih rudarjev, v primerjavi z drugimi evropskimi premogovniki, dobra. Poudarili so, da ta ugotovitev za zasavske premogovnike v letu 1969 odgovarja skoraj vrhu v evropskem merilu. Strokovnjaki Organizacije združenih narodov so s tem v zvezi zaključili, da je glavni razlog za nizke celotne proizvodne stroške v tem, da so poprečni zaslužki rudarjev še vedno nižji od zaslužkov rudarjev v drugih evropskih premogovnikih in tudi v drugih industrijah na območju revirjev in Slovenije. V zasavskih premogovnikih je nastal pri izplačilu osebnih dohodkov za mesec januar tega leta problem v tem, ker je zvezni zakon dovolil izplačilo povečanja

v višini 20 % na popreček osebnih dohodkov, doseženemu v 1970. letu. Osebnih dohodki so bili v lanskem letu v zasavskih premogovnikih nižji od republiškega poprečja, razen v zadnjih treh mesecih, ko so rudarji delali vse sobote in nedelje. Tak način obratovanja je bilo treba nujno uvesti zaradi prejšnjega izpada proizvodnje in zaradi velikega povpraševanja po premogu v zadnjih mesecih minulega leta.

Skladno s porastom osebnih dohodkov je znatno porasla tudi proizvodnja in storilnost. Tako je porasla produktivnost v decembru v primerjavi na ostale mesece v 1970. letu za 12 %; poprečna rudniška storilnost v letu 1970 je bila 2,33 tone na dan, v decembru pa 2,62 tone. Takšna storilnost se je v decembru odrazila tudi na višino osebnih dohodkov, ki so preseglj republiško poprečje. Tako ugodna gibanja so bila tudi v mesecu januarju tega leta. Splošna produktivnost je v primerjavi z decembrom porasla za nadaljnja 2 %. Glede na takšno proizvodnjo je jasno, da rudarji pričakujejo tudi višji osebni dohodek. Kolikor bo treba vzdržati na ravni osebnih dohodkov, ki so določeni po zveznem zakonu, bi morali rudarjem zmanjšati prejemeke za 18 %, glede na učinek. Vsekakor to pomeni kazen za boljše in produktivnejše delo. Po informacijah so v sosednji republiki Hrvatski izvzeli premogovnike iz navedenih zveznih omejitev.

Zaradi navedenih razlogov smatram, da je treba urediti situacijo tako, kot je to predvideno z amandmaji in z ustreznimi hitrimi sklepi izvršnega sveta. Za zakon bom glasoval. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Še kdo? Jože Florjančič želi razpravljati.

Jože Florjančič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tako kot je dejal tovariš Dolenc v svojem ekspezeju, menim, da smo prav na začetku urejanja zelo pomembnega vprašanja. Ne delam si nikakršnih iluzij, da bi lahko uredili v relativno kratkem času to področje tako, da bi bilo vsem prav in tudi vsem zadoščeno.

Proces delitve osebnih dohodkov smo že večkrat skušali urejati tudi z administrativnimi ukrepi. Mislim, da smo se z nekaterimi izkušnjami vsaj toliko naučili, da vendarle lahko urejamo v kontekstu našega sistema posamezna družbena vprašanja samo ob sodelovanju vseh ljudi. Vsako nasprotno ukrepanje ima lahko relativno kratkoročen značaj, ali pa zahteva ukrepanje tudi na drugih področjih. Zaradi tega mislim, da je glavna prednost zakona, ki ga danes sprejemamo in ki ga bomo nedvomno v naslednjih mesecih dopolnjevali in popravljali, v tem, da predstavlja — vsaj zame — neko posebno novost v zakonodajni dejavnosti skupščine. Je procesualni zakon, kar je bilo že rečeno. Ta zakon je torej vmesna stopnja med sprejemanjem neučinkovitih skupščinskih resolucij in učinkovitih zakonskih predpisov. Skratka, na začetku je resolucijski in na zaključku zakonsko tako sankcioniran, da nedvoumno postavlja posamezne organizacije in posamezne nosilce družbenih procesov pred jasno in odgovorno nalogo. Ta naloga je v tem, da se lotijo urejanja problema delitve dohodka in osebnih dohodkov in na drugi strani, da nakazujejo tudi možnosti ukrepanja družbe v določenih primerih.

Mislim, da smo izhajali v začetnih razpravah o predlogu za izdajo zakona iz tega, ali naj zakon pomeni reševanje socialnih primerov. To se pravi, da se izravna osebni dohodki, ali pa, da se zaščiti akumulacija delovnih organizacij. To sta bili v bistvu dve najbolj pomembni vprašanji, ki sta prevladovali pri

koncipiranju zakona. Mislim, da je prav, da smo odstopili od obeh kot možnih prevladujočih faktorjev, ki naj vplivajo na tako ali drugače konstrukcijo zakona. V bistvu smo potegnili sintezo v tem smislu, da gre za urejanje pomembnega vprašanja, ki naj ima svoje mesto tako v praktični ekonomski politiki kot tudi v socialnih in drugih pogledih. To je torej eno kardinalnih vprašanj, ki ga urejajo posamezne družbe in ki ga moramo seveda urejati tudi mi.

Menim, da je prav, da je postavljen kot začetek celotnega procesa proizvajalec oziroma delavec v združenem delu. Ko rečem »delavec v združenem delu«, mislim na vpliv in na delo vseh ljudi in ne ozko samo na interes posameznega podjetja ali posamezne stroke. Prav zaradi tega so v tem smislu tudi naše pripombe k 5., 8. in 13. členu. V tem smislu je tudi naše osnovno mišljenje pri 13. a) členu, kjer smo skušali zakonsko urediti pomembnost medsebojnih konfrontacij ljudi v združenem delu v različnih delovnih organizacijah v različnih strokah in z različnih teritorialnih območij tako, da lahko vpliva vsak delavec v združenem delu na delitev in usmerjanje delitve na katerem koli drugem področju.

Mislim, da je v tem poudarjena tista težnja, da v nekem smislu odstopimo od klasičnega gledanja, kar je prej skušal definirati tudi tovariš Rotar, da je delitev popolna in samoupravna domena in ingerenca delovnega človeka, ki naj se zaključi na nivoju delovnega kolektiva. Treba je jasno povedati, da je ena pomembnih razmejitev v našem nadaljnjem samoupravnem razvoju, do katerega smo v tem trenutku prišli, ta, da je osebni dohodek posameznika odvisen od njegovega delovnega prispevka, od poslovnega uspeha delovne organizacije in tudi od produktivnosti celotne družbe. Nikakor se ne more ta njegov uspeh zaključiti na meji podjetja. Delovni človek je še kako odvisen od produktivnosti in uspeha vseh drugih. Prav zaradi tega smo tudi dopolnili 5. in 8. člen in tudi predlagali nov 13. a člen.

Če sem prej rekel, da daje zakon osnovo in pomeni začetek urejanja zelo pomembnega družbenega vprašanja, potem moram reči, da tudi sam nisem najbolj zadovoljen, da ni bil realiziran sklep republiškega zbora, ko smo zavezali udeležence v družbenem dogovoru, da predložijo splošen družbeni dogovor ob razpravi o zakonskem predlogu. Vendar mislim, da vodi tudi sedanja pot k realizaciji. Moram pa takoj poudariti, da je zaradi različnih pojmovanj predvsem odvisno od komisije, ki bo sklepala splošni družbeni dogovor, v kakšni meri bodo urejeni kalkulatívni osebni dohodki in kakšen bo ta razpon ter kakšne bodo možnosti povečevanja kalkulatívni osebni dohodkov s poslovnim uspehom posameznega delovnega človeka in posamezne delovne organizacije. V tem namreč vidim precejšen pomen, predvsem zaradi tega, ker moramo v kalkulatívni osebni dohodkih priti do enakih osebni dohodkov za enake poklice oziroma kot nekateri pravijo: »za enako izobrazbo in za enako kvalifikacijo«. Pustiti moramo dovolj prostora za razlike, ki izvirajo iz različnega delovnega prispevka posameznika in iz različnega poslovnega uspeha delovne organizacije. Kolikor bi v korist izenačevanja osebni dohodkov drugi del bistveno okrnili, se mi zdi, da bi s tem skozi stranska vrata potiskali veljaven gospodarski sistem iz našega prostora. Tako bi lahko prišli v relativno zelo kratkem času na pozicijo, da ne bo osnovnega stimulansa za večjo produktivnost in za boljšo poslovno uspešnost. Seveda bodo vse negativne posledice, ki izhajajo iz tega, precej težje, kot so neurejeni osebni dohodki.

Zaradi tega ponovno poudarjam, ko se zavzemam za izenačenje kalkulativnih osebnih dohodkov za enake poklice, da se istočasno zavzemam za to, da imajo pomemben delež v delitvi dohodka in osebnih dohodkov tudi prizadevanja posameznika in posameznih delovnih organizacij. Ta prizadevanja se v našem sistemu lahko realizirajo samo na tržišču.

In končno: kar zadeva amandma tovariša Rusa, o katerem smo razpravljali na našem odboru, moram reči, da nismo imeli razen tistega, kar je napisano v poročilu, nobenih drugih razlogov, da bi ga zavrnil. Če pa mislite, da je to lahko dopolnitev teksta, se lahko tudi to vnese v zakon. Mi torej, razen tistega, kar smo navedli v poročilu, nimamo nobenih razlogov za njegovo zavrnitev.

V dodatnem poročilu odbora in komisije je na 3. strani treba popraviti in sicer, naj bi se besedilo pri 13. členu glasilo takole: »za 13. členom se doda nov 13. a člen.« Besedilo naj bo tako, kot ga je formulirala zakonodajno-pravna komisija v svojem dodatnem poročilu.

V 14. členu sprejemamo besedilo, ki ga je sprejela zakonodajno-pravna komisija in je nekoliko popravljen naš tekst. Mislim, da je predlagano besedilo bolj razumljivo. Pri 28. členu predlagam na intervencijo tovariša Kastelica naslednje besedilo. »Določbe tega zakona se primerno uporabljajo tudi za vse organe družbeno-političnih skupnosti, pravosodja, samoupravnih interesnih skupnosti, zbornic ter družbeno-političnih in drugih organizacij.« Na strani 4 k 13. členu predlagam, da dodamo besedilo tako, da se 6. odstavek tega člena zaključí: »člane arbitražnega sveta imenuje Skupščina SR Slovenije«.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Dolenc ima besedo.

Marjan Dolenc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Strinjam se z besedami tovariša Jožeta Florjančiča, vendar bi rad dal na konkretne pripombe tudi nekaj konkretnih pojasnil.

Glede predloga dr. Vojana Rusa za izboljšanje besedila 1. člena naj povem, da je bilo to vprašanje ves čas prisotno na naših razpravah, zlasti v začetku, ko smo imeli še formulacije po kvalifikacijah. Precej je bilo argumentov proti in precej tudi razprave, potem pa smo to spremenili v poklicne skupine. Glavni ugovor je bil namreč v tem, da ne bi smeli preveč gledati na formalno kvalifikacijo in na razvrščanje delovnih moči po izobrazbi, marveč bolj na to, kar se poraja v sodobni družbi. Zlasti industrija je opozorila, da je mnogo bolj kot kvalifikacijska struktura, pomembna tista struktura, ki nastaja v procesu dela. Primer: železarna Ravne, tovarna Gorenje itd., kjer pravijo, da sploh nimajo nobenih razprav več o tem in da sloni v celoti delitev dohodka in osebnih dohodkov na teh skupinah. Vendar to ne pomeni, da bi to moralo biti v tem zakonu izloženo. Dejansko je možno prvič pri poklicnih skupinah upoštevati tudi izobrazbo. Dalje mislim, da je osnovni smisel zakona ta, da konfrontira različna področja dela. Zaradi tega smo sprejeli tudi amandmaje v izvršnem svetu. Omenil bi zlasti 8. člen, ki govori, da se samoupravni sporazumi sklenejo za eno ali več dejavnosti, to se pravi, da pride do te konfrontacije. Dalje smo v amandmajih predvideli, da lahko ugovarja na določen samoupravni sporazum ne samo tisti, ki je v krogu, kjer se samoupravni sporazum sklepa, marveč tudi tisti, ki so zunaj tega kroga. Se pravi, če obstajajo neke neupravičene razlike, lahko vsi o tem rečejo svojo besedo in soodločajo. Ta misel je v ta zakon vgrajena ne glede na to, da le-ta sam ne predstavlja

vsega in tudi zadnje besede. Predstavlja namreč samo prvi korak, ki bo doživel nadaljnjo realizacijo z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi. V 3. členu smo še posebej napisali, da so samoupravni dogovori in sporazumi možni tudi v tem smislu, da organizacija lahko najde nova merila in ne upošteva samo tista, ki so namenjena izključno poklicnim skupinam.

Glede organizacije združenega dela, moram povedati, da je nedvomno več različnih organizacij združenega dela. Ta zakon se nanaša na določeno vrsto, kjer se opravlja delitev dohodka. Vendar je to termin, ki je vpeljan v ustavi in v temeljnem zakonu. Nedvomno se pri tako delikatnem posegu javljajo vedno nove misli. Najbrž tudi v današnji razpravi upravičeno, vendar menimo, da moramo po enem letu in pol ali še več pripeljati to razpravo do nekega zaključka in sprejeti zakon. Mislim, da vendarle ostaja to področje še vedno odprto in da je možno na podlagi prakse, novih idej strokovnega dela itd. ves ta sistem uveljaviti in razvijati še vnaprej.

Menim, da v glavnem večina poslancev podpira zakon in se jim zato še posebej zahvalim.

Glede amandmaja tovariša poslanca Matičiča bi povedal, da je njegov predlog lahko neko dopolnilo. Moram pa reči, da vsi, ki smo delali na tem zakonu, mislimo, da je tak predlog povsem nepotreben, saj je po vašem naročilu in na podlagi razprav v skupščini ta lestvica spremenjena. Zdaj je že tako ostra, da ne verjamem, da bi mogla biti še ostrejša, ker bi morali imeti v tem primeru še dodatna merila. Če vzamete te zapisane amandmaje v roke in če skušam nekoliko poenostavljeno prikazati to svojo misel na primer v enomesečnih osebnih dohodkih, potem naj povem, da znaša 10 % približno eno plačo in morda še nekaj več. Če je tista masa dogovorjenega osebnega dohodka 100, potem bi bilo treba izplačati tudi več kot polovico plače. Pri dveh in pol tri plače, pri štirih osem plač, pri petih 15 plač itd. Skratka, to gre tako hitro naprej, da ne verjamem, da bi kdorkoli izplačeval osebne dohodke, ki bi bili znatno nad dovoljeno ravni. Čeprav je torej amandma logičen, vendar mislim, da glede na tako ostro lestvico res ni potreben. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? Vojan Rus, prosim!

Dr. Vojan Rus: Iz besed predgovornika bi se lahko sklepalo, da je za nas, ki predlagamo amandma, posebno pomembna formalna izobrazba. Vendar temu ni tako. Namreč v členu, ki ga želimo izpopolniti, se že izrečno govori — in s tem se strinjamo — da sta izobrazba in kvalifikacija osnova za primerjanje samo tedaj, kadar gre za enake delovne pogoje in enako delovno storilnost. Na tem je torej ta poudarek. Ne vem, kako bi se mogla na primer primerjati tovarna Gorenje ali katerakoli druga dobra organizacija, iz katere bežijo kadri — na primer iz metalurgije — z drugo organizacijo, če ne upoštevamo tudi kvalifikacije. Seveda pa je primerjava popolnoma nemogoča, če so delovni pogoji zelo različni, pa četudi gre za isto izobrazbo in kvalifikacijo. Iz besedila člena izhajajo, da so lahko — na primer — dohodki zelo različni ob isti izobrazbi, toda različnih delovnih pogojih. Tako smo s tem predlogom popolnoma na ravni vsebinskega primerjanja, ne pa na ravni formalne izobrazbe. Kdor bo glasoval za naš amandma, se bo torej odločil za povsem vsebinsko primerjanje. Hvala.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Boris Jarc, prosim.

Boris Jarc: Tovarišice in tovariši! Odbor za socialno politiko in zdravstvo našega zbora je na današnji seji obravnaval amandma odbora za družbenoekonomske odnose našega zbora in komisije za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah enotnega zbora delovnih skupnosti k 14. členu zakona.

Odbor je ugotovil, da novo besedilo 3. odstavka 14. člena upošteva amandmaje in predloge, ki jih je sprejel naš odbor na prejšnji seji. Zato odbor umika svoj amandma k temu členu ter sprejema amandma pristojnega zbora kot tudi redakcijsko popravljeno besedilo tega amandmaja s strani zakonodajno-pravne komisije, kar je razvidno iz dodatnega poročila. Odbor tudi umika amandma k 16. členu, ki ga je sprejel na prejšnji seji glede na to, da se besedilo 22. člena tega predloga bistveno ne spreminja.

Predsednik Miran Goslar: Hvala tovariš Jarc. To se pravi, da nimamo nobenega vašega amandmaja. Še kdo želi razpravljati? (Ne.)

Prehajamo na glasovanje. To bo nekoliko bolj komplicirana stvar in vas zato prosim, da vzamete v roke obe poročili odbora za družbenoekonomske odnose, to je poročilo z dne 28. januarja in dodatno poročilo z dne 9. februarja. Dalje, pogledajte dodatno poročilo zakonodajno-pravne komisije in amandma izvršnega sveta k 24. členu in končno amandma tovariša Matičiča. Ali ste našli vse gradivo? Ali je kakšno vprašanje? Tovariš Matičič, morda bi povedal, kako gledaš na odgovor tovariša Dolenca.

Cene Matičič: Če je izvršni svet tako do kraja prepričan, da progresivni del lestvice, ki ga predlagam, ne more bistveno ničesar spremeniti, sem pripravljen umakniti svoj amandma. Moj namen je bil samo, da se najvišji dohodki prav tako progresivno obdavčujejo kot ostali.

Predsednik Miran Goslar: Ali naj to smatram, da umikaš amandma?

Cene Matičič: Nisem prepričan, da je to točno.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Matičič, mar ne bi bilo morda isto doseženo, če bi tvoj predlog modificirali tako, da v drugem delu nadomestimo tistih 15 % tako, da postavimo predloženih 450, plus nek zelo visok odstotek, ki bi dejansko deloval prohibitivno za vsak odstotek preseganja iznad 50 %.

Cene Matičič: Potem bi dosegli isto.

Predsednik Miran Goslar: To bi bilo torej v redu, ker računsko gledano je to, kar si ti predlagal, točno in v redu.

Kaj meni izvršni svet na to?

Marjan Dolenc (iz klopi): Se strinjam, vendar mislim, da bomo imeli težave z usklajevanjem. Vendar ne verjamem, da bo do tega sploh prišlo.

Predsednik Miran Goslar: Če so težave samo zaradi usklajevanja, mislim, da to ni argument. Usklajevanje je vedno možno. To torej ni argument, ker bomo usklajevali še druge zadeve.

Cene Matičić (iz klopi): Če vse tukaj usklajujemo, potem nič ne škodi, če postavimo tvoj predlog pod to številko, plus 25 pik.

August Majerič: Soglašam s tem amandmajem, da zapremo ventile.

Cene Matičić: Oprosti tovariš Majerič, moj amandma je točno zaprt, ker ima zadnjo številko 1400 plus 25. Je tako zaprt kot predlog izvršnega sveta. Ima samo to napako, da je nekoliko predolg.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Dolenc.

Marjan Dolenc: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Želim reči samo to, da izvršni svet nima nobenega namena, da bi vplival na vaše odločitve. Če menite, da bo tako bolje, potem sem tudi jaz za to, da spremenimo besedilo. Prej sem se oglašil samo zaradi tega, ker ne verjamem, da je ekonomsko to sploh realno, da bi kdo dosegel to višino osebnega dohodka. Če želite, da to zapremo, moram kot ekonomist reči, da to seveda lahko tudi napravimo. Za ilustracijo naj povem, da nad 50 pomeni 6 plač, 450 % pa pomeni 6×9 . Ne verjamem, da bo kdorkoli to lahko tudi realiziral. Lestvica je resnično prohibitivna.

Kar zadeva amandma tovariša Rusa in skupine poslancev, moram poudariti, da nimamo prav nobenega zadržka, da se to dopolni. Če menite, da je treba napisati še izobrazbo, se to lahko dopolni.

Cene Matičić (iz klopi): Tovariš predsednik, izjavljam, da umikam svoj amandma in ga dopolnjujem tako, da pri 50 napišemo številko 450 + 25.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo? (Ne.) Glasovali bomo po členih. Imamo 22 amandmajev. Če imate te pred seboj, potem vam glasovanje ne bo delalo posebnih težav.

Najprej so amandmaji k 1. členu. Imamo najprej amandma odbora, ki je razviden iz prvega poročila na strani 3.

Kdor je za ta amandma naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Amandma odbora k 1. členu je sprejet.

Potem imamo amandma tovariša Rusa k 1. členu. Tekst tega amandmaja boste našli na strani 2 dodatnega poročila odbora. Gre za to, da se vstavijo besede: »da so razlike med osebnimi dohodki delavcev istih ali sorodnih izobrazbenih, kvalifikacijskih in poklicnih skupin« in tako naprej. Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala! Je kdo proti? (6 poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (10 poslancev.) Tudi ta amandma je sprejet.

Naslednji amandma je k 2. členu. Razviden je na strani 3 prvega poročila odbora in sicer, da se v 1. vrsti četrte alinee črtata oklepaj in beseda »varianta« in tako naprej. Kdor je za ta amandma k 2. členu, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Amandma je soglasno sprejet.

Sledi amandma k 4. členu, ki je razviden na naslednji strani prvega poročila odbora. Gre za to, da se 20 dni nadomesti s 30 dnevi. Kdor je za

ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Sledi amandma k 8. členu. Tega imate na strani 3 dodatnega poročila Gre za vprašanje, ki je bistveno in sicer, da se namesto »določene« vstavi »ene ali več«. Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala! Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Amandma je soglasno sprejet.

Sledi amandma k 6. členu, ki je razviden v prvem poročilu odbora na strani 4. Gre za isti amandma kot prej. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Tudi amandma k 6. členu je sprejet.

Sledi amandma k 8. členu. Tega imate na strani 3 dodatnega poročila odbora. Gre za to, da se beseda »določene« nadomesti z »ene ali več«. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Amandma k 8. členu je sprejet.

Sledi amandma k 13. členu. Amandma k 13. členu je na strani 4, prvega poročila odbora, vendar popravljen tako kot je predlagal tovariš Florjančič, da se namreč v predzadnji vrsti 6. odstavka za besedo »imenuje«, napiše »Skupščina SR Slovenije.« Torej ne zbor, marveč Skupščina SR Slovenije. Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Glasujemo o novem 13. a členu. Pravilni tekst tega člena je razviden iz dodatnega poročila zakonodajno-pravne komisije. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Sprejet je amandma zakonodajno-pravne komisije k 13. a členu, oziroma nov 13. a člen.

Sledi 14. člen. Tekst je takoj na naslednji strani istega dodatnega poročila zakonodajno-pravne komisije. Njegovo besedilo je redigirala zakonodajno-pravna komisija potem, ko je bil amandma sporazumno sprejet. Kdor je za tak amandma, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) 14. člen je sprejet tako, kot ga je predlagala zakonodajno-pravna komisija.

Sledi amandma k 15. členu. Njegov tekst je razviden v prvem poročilu odbora za družbenoekonomske odnose in sicer na strani 4, spodaj. Gre za jasnejše določbe, kako naj se oblikuje splošni družbeni dogovor. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Sprejet je amandma k 15. členu.

Sledi amandma k 16. členu, ki je razviden na strani 5 istega poročila. To je samo redakcijska sprememba. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) 17. in 18. člen sta brez amandmajev.

19. člen je naslednji: na 5. strani prvega poročila je nekoliko spremenjeni tekst, ki se začne: »če izplačana sredstva prekoračujejo...«. To je pravilen tekst. Torej ne osebni dohodki, marveč sredstva. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Amandma k 19. členu je sprejet.

Sledi amandma k 20. členu. Tega imate na 4. strani dodatnega poročila odbora. Vendar bi morali glasovati najprej o amandmaju tovariša Matičiča, to se pravi, da se v zadnji vrsti te tabele namesto 15 postavi številka 25. Kdor je za ta amandma, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti?

(Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Soglasno je sprejet amandma tovariša Matičiča.

Glasujemo o ostalem besedilu tega člena tako kot je predložen v dodatnem poročilu odbora. Ta je razviden na strani 4 spodaj in na strani 5 zgoraj. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Sledi 23. člen, ki je razviden na 5. strani dodatnega poročila.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Amandma k 23. členu je soglasno sprejet.

24. člen: Imate tekst v dopisu izvršnega sveta z dne 29. januarja. Gre za nov 2. odstavek tega člena.

Odbor pravi, da se strinja z amandmajem izvršnega sveta, na podlagi katerega se doda nov 2. odstavek. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) 24. člen je razčiščen in sprejet.

Sledi 25. člen, ki ga imate spodaj na strani 5 dodatnega poročila in zgoraj na strani 6, in se glasi: »do 30. aprila 1971«. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Na vrsti je amandma k 26. členu. Tega imate na strani 6 prvega poročila odbora. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Takoj za tem je 27. člen, na isti strani prvega poročila. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Nato je 28. člen na isti strani prvega poročila spodaj. Novo besedilo je: »vsako leto do 31. marca«, ne pa »do 30. marca 1972.« Kdor je za ta amandma, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Končno imamo še 28. a člen, za katerega nimamo nobenega pravega pismenega teksta. Pomagali si bomo s tekstom, ki ga je predlagala zakonodajno-pravna komisija. Ta tekst je razviden iz njenega dodatnega poročila na strani 2 spodaj. Prosim zakonodajno-pravno komisijo, da se izreče o spremembi, ki jo je predlagal tovariš Florjančič na intervencijo tovariša Kastelica.

Janko Česnik: Komisija je preuredila prejšnje besedilo. Bilo je namreč neustrezno zaradi tega, ker se je nanašalo samo na predstavniške organe, ne pa tudi na družbeno-politične organizacije. Komisija je predlagala, da se upoštevajo ustrezno vse strokovne in tehnične službe, če se je na to mislilo. Če pa se je mislilo na vse funkcionarje, torej tudi na funkcionarje v skupščini in v družbeno-političnih organizacijah, potem je seveda to besedilo neustrezno. Zato ga je treba dopolniti tako, kot je predlagal predsednik odbora tovariš Florjančič.

Predsednik Miran Goslar: Torej predlog je, da se določbe tega zakona primerno uporabljajo tudi za vse organe družbeno-političnih skupnosti in ne samo za strokovne ter pisarniško-tehnične službe. V tem je torej ta sprememba.

Tovariš Janko Česnik želi besedo.

Janko Česnik: Poglejte prosim naše dodatno poročilo z dne 9. februarja 1971, kjer predlagamo, da se to besedilo ustrezno preuredi tako, da se glasi: »Določbe tega zakona se primerno uporabljajo tudi za vse organe družbeno-političnih skupnosti, pravosodja, samoupravnih interesnih skupnosti, zbornic in združenj ter družbeno-političnih in drugih organizacij.«

Predsednik Miran Goslar: Prosim, tovariš Košir, izvoli.

Martin Košir: Ni mi jasno in prosim, če bi mi podrobno pojasnili, kako je to mišljeno. Ni mi jasno zaradi tega, ker vemo, da imajo družbeno-politične organizacije odloke in svoje predpise za področje nagrajevanja.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Česnik želi ponovno razpravljati.

Janko Česnik: Konstrukcija tega amandmaja je taka, da smo upoštevali, da ima skupščina odlok o nagrajevanju poslancev in voljenih funkcionarjev, vključno s sodniki ter da imajo družbeno-politične organizacije svoje odloke, tako Zveza komunistov kot Zveza sindikatov in Socialistična zveza. Določbe tega zakona se primerno uporabljajo samo za strokovni del, samo za pisarniške in tehnične delavce, ki delajo pri teh organizacijah. Naše stališče je, s tem se strinja tudi izvršni svet, naj se te določbe primerno uporabljajo za vse, se pravi tudi za funkcionarje v skupščini, za poslance, za sodnike in tudi za funkcionarje v družbeno-političnih organizacijah.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi razpravljati? (Ne.) Naj še enkrat preberem tekst: »Določbe tega zakona se primerno uporabljajo tudi za vse organe družbeno-političnih skupnosti, pravosodja, samoupravnih interesnih skupnosti, zbornic in združenj ter družbeno-političnih in drugih organizacij.« Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec dvigne roko.)

S tem smo zaključili glasovanje o amandmajih, ker je tudi 28. a člen sprejet. Glasujemo o predlogu zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov v celoti. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Zakon je soglasno sprejet.

Prosim, da javite spremembe zaradi usklajevanja z enotnim zborom. Odrejam odmor do 12.30.

(Seja je bila prekinjena ob 11.45 in se je nadaljevala ob 12.40.)

Predsednik Miran Goslar: Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji.

Predlagatelj zakona je izvršni svet, ki je naknadno predložil tudi amandmaje k 2., 5., 6. in 10. členu predloga zakona.

Prejeli ste tudi poročilo skupine zasedanja delegatov občin za spremljanje razprave in usklajevanje stališč o tem zakonu.

Predlog zakona sta obravnavala odbor za družbenoekonomske odnose in zakonodajno-pravna komisija. Imamo njuna pismena poročila; danes ste prejeli še dodatno poročilo zakonodajno-pravne komisije.

Pristojni odbor in začasna komisija enotnega zbora sta obravnavala amandmaje na seji 9. februarja in sta dala zboru skupno dodatno pismeno poročilo, ki ste ga danes prejeli na klopi.

Pričenjam razpravo! Besedo ima Ivan Pučnik!

Ivan Pučnik: Tovariš predsednik, spoštovane tovarišice in tovariši poslanci! O predlogu tega zakona smo sicer že veliko govorili, vendar moram ponovno poudariti, da pri ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij ne smemo negirati širših območij, ki so geografsko strnjena in manj razvita. Ker predlagani zakon zaradi občinskih meja ta območja ne obravnava kot celoto, temveč le v okviru posameznih delov nekaterih občin, vzbuja to upravičene pomisleke; saj niso zajeta taka območja kot so, na primer, Brkini, Haloze in Kozjansko.

Sam predlog zakona pravilno določa, da bi naj predvsem občinske skupščine same podvzele vse možne ukrepe in pobude, da bi uspešno rešili vprašanje razvoja manj razvitih območij. Predvsem je nujno sodelovanje med občinami, katerih teritorialne meje obsegajo ta območja.

Zato menim, da je kljub težavam pri iskanju meril, zaradi pomanjkanja sredstev in tako dalje, nujno potrebno obravnavati probleme strnjenih manj razvitih območij. Večina predhodnih razprav je pokazala težnjo, da se v zakonu obravnavajo tudi ta širša nerazvita območja. Zato vzbuja odpor predlagatelja nasproti tem težnjam precejšnje nezadovoljstvo v občinskih skupščinah, ki najbolj neposredno čutijo probleme nerazvitih območij.

Zato vnaprej podpiram amandma, ki ga bo v imenu skupine poslancev dal tovariš Žnidaršič, in sicer, da se ukrepi po predlaganem zakonu razširijo tudi na območja Brkinov, Kozjanskega in Haloz. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Jože Dernovšek ima besedo.

Jože Dernovšek: Tovarišice in tovariši! V poročilih odbora za družbenoekonomske odnose in začasne komisije enotnega zbora so že navedena osnovna stališča do predloga zakona kot tudi do posameznih amandmajev. Zato teh stališč ne bom ponavljal, temveč bom poudaril samo nekaj osnovnih izhodišč, po katerih sta se odbor in komisija ravnala, ko sta obravnavala predlog zakona in predložene amandmaje.

Na prvi konferenci Zveze komunistov Slovenije, pred enim letom, smo z mnogimi razpravami poudarili pomen skladnega razvoja celotnega slovenskega družbenega in ekonomskega prostora. Iz razprave je takrat izzvenela nedvoumna skupna zahteva in soglasje, da tudi v Sloveniji nekaj ukrenemo za pospešeni razvoj tistih predelov v Sloveniji, ki so v dosedanjem obdobju zastajali za poprečjem razvoja v Socialistični republiki Sloveniji. Iz resolucije omenjene partijske konference naj navedem naslednji citat:

»V resoluciji 6. kongresa Zveze komunistov Slovenije je poudarjeno, naj bi razlike v razvitosti posameznih območij znotraj Slovenije odpravljali tako, da bi bolj načrtno gradili objekte infrastrukture in razvijali z ustavo zagotovljene oblike minimalnega družbenega standarda. Gospodarski razvoj na manj

razvitih območjih naj se usmeri tako, da bo spodbujal mobilizacijo lastnih sil in integracijske procese najrazličnejših oblik, stopenj in smeri.«

V tem duhu je koncipiran tudi sedanji predlog.

Iz nadaljnjih razprav se je končno pojavil pred nami predlog zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji. Že od predloga za izdajo zakona pa do danes se je odvijala zelo živahna, kritična in ustvarjalna razprava, mnogokrat tudi determinirana s kričečimi problemi posameznih območij, ki formalno ne bodo prišla ali pa bodo prišla v območje občin, ki so po merilih predloženega zakona razglašena za manj razvite občine. Predlog zakona je budil tudi mnogo pričakovanj, ki zaradi prešibke materialne osnove ne morejo biti hitro izpolnjena. Mnoge zamisli in hotenja so se oblikovala zlasti glede razširitve vsebine posegov republike, namreč glede financiranja razvojnih programov in glede razširitve geografskih območij.

Glede amandmaja, ki odraža te težnje, smo bili v odboru za družbenoekonomske odnose ves čas večinskega mnenja, da je nemogoče s tem zakonom reševati probleme slovenske nerazvitosti zelo na široko in v vsej Sloveniji nankrat, tako po vsebini kot po območjih in smo principialno odklanjali predloge, ki so nasprotovali konceptu predlaganega zakona. Sprejemanje takih predlogov bi pomenilo začetek graditve novega koncepta zakona, zaradi česar bi reševanje tega problema ponovno odložili in bi morali na novo začeti z drugačnimi prijemi in postopki za formuliranje politike SR Slovenije na tem področju.

V odboru smo bili tudi mišljenja, da pomeni že uresničevanje sedanjega zakona za republiško skupnost dokajšen materialni napor. Razširitev zakona tako po vsebini kot po območjih bi ogrozila in razvodenela republiško intervencijo v najbolj kritična območja oziroma občine.

Že sprejeti amandmaji republiškega izvršnega sveta v konkretnem smislu razširjajo intervencijsko politiko republike na dokaj širša območja kot pa so omenjene občine. Po večinskem mnenju v odboru je tako stališče, ob katerem ostanemo pri sedanjem konceptu zakona, za sedaj in tudi za bližnjo prihodnost sprejemljivo.

Najbrž ni neskromno, če izrazim naslednjo misel: Zadovoljni bomo lahko, če bomo vsebino zakona v osnovnih črtah uspešno uresničevali v letih 1971 do 1975. Ne bi si smeli delati velikih iluzij o velikih sredstvih, s katerimi bo republika razpolagala. Neposredna ovira so sredstva ne pa politična volja ekipe, ki zakon predlaga. Zato moramo biti realni in tako pomemben zakon, z velikim političnim odmevom, postaviti na ekonomsko in politično realna tla. Vsaka razširitev zakona v obe smeri, to je tako glede vsebine kot glede obsega, nam bi stanje lahko le otežila. Postavilo bi se vprašanje, ali bi zakon lahko uresničili. Sprejemanje novih zakonskih obveznosti, ki jih papir sicer lahko prenese, bi pomenilo za tiste, ki od tega zakona veliko pričakujejo, da bi dobili zelo malo ali nič.

Skladno s takim stališčem, ki ga odbor ves čas ni spremenil, je odbor odklonil amandmaječasne komisije enotnega zbora, ki se nanašajo na razširitev vsebine, se pravi na sofinanciranje programov razvoja, in seveda tudi amandma zasavskih občin, ki se zavzema za razširitev in opredelitev širših geografskih območij. Odbor je bil seznanjen tudi z amandmajem poslanca iz Pomurja, katerega smo sicer dobili šele danes, vendar o njem ni podrobneje razpravljali. Če bo potrebno, bo odbor lahko še med današnjo sejo izrekel svoje mnenje in stališče. Vendar pa je večinsko mnenje odbora tako, da zavrača vse ideje in

amandmaje, ki niso v skladu s politiko odbora glede različnih predlogov, ki prihajajo z vseh strani.

Iz poročila je pomotoma izostala izjava, da se odbor strinja z amandmaji odbora republiškega zbora za finance in zakonodajno-pravne komisije. Razen tega je treba spremeniti še besedilo v 9. vrsti na 3. strani dodatnega poročila, ki se pravilno glasi: »in sredstva za raziskovalne naloge, ki jih na osnovi razvojnih programov na teh območjih opravljajo raziskovalne organizacije.« To besedilo je čistejše, bolj jasno in bolj definirano; za tem pa sledi sedanje besedilo: »pri tem pa zajame tudi posamezna geografsko zaokrožena območja, ki ne bodo obsežena z odlokom izvršnega sveta iz 2. člena.«

Razen vseh teh pomislekov in mnenj pa je bilo v odboru izraženo tudi mišljenje, da v sedanjih političnih razmerah, ko snujemo nov politični in ekonomski sistem v federaciji, ni mogoče do vseh potankosti definirati ekonomskega sistema enega samega področja, kot ga predstavlja odnos republik do razvoja manj razvitih območij. Tudi zato je najbrž nujno sprejeti predlagane rešitve kot izhodišče za politično in ekonomsko akcijo republike in ne moremo še naprej čakati, da bi v celoti precizno in dokončno oblikovali ekonomski sistem in na tej podlagi celotno ekonomsko politiko republike tudi do tega vprašanja.

Končno predlagam, da ta zbor sprejme predloženi zakonski predlog v predloženem besedilu skupno s tistimi amandmaji, s katerimi se odbor strinja.

Predsednik Miran Goslar: Jožko Štrukelj ima besedo!

Jožko Štrukelj: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Morda je prav, da za uvod povem nekaj stališč izvršnega sveta k amandmajem in s tem olajšam obravnavo zakonskega predloga.

Pri izdelavi tega predloga je izvršni svet v skladu s sklepi proučil vsa stališča in predloge, izrečene v razpravah o osnutku zakona in jih v večini tudi upošteval, ker so skladni s temeljnimi izhodišči, sprejetimi v dosedanjih razpravah. Splošni družbeni vidiki in izhodišča o pospeševanju razvoja manj razvitih območij v Sloveniji so bila podrobneje obrazložena že v poročilu izvršnega sveta k osnutku zakona, ki sta ga podala pristojnim zborom podpredsednika izvršnega sveta, tovariša Vinko Hafner in Tone Tribušon.

V teh uvodnih besedah se omejujem predvsem na kratko razlago sprememb in dopolnitev v predlogu, ki sistem pomoči za pospeševanje razvoja manj razvitih območij celoviteje opredeljujejo in obenem tudi razčiščujejo nekatere nejasnosti, na katere so opozorile dosedanje razprave. Ob upoštevanju sugestij, da je potrebno opredeliti vsebino, ki naj jo ureja ta zakon, je predlagana dopolnitev naslova, ki sedaj pove, da je to zakon o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v Sloveniji, v prvem členu pa so navedeni cilji, ki jih želimo dolgoročno doseči. Predloženi zakon ne spreminja sistema pomoči, ki je sedaj urejen s posebnimi predpisi za dopolnjevanje sredstev večjega števila občin in posameznih področij družbenih dejavnosti, na primer, izobraževanja, zdravstvenega in socialnega varstva ter otroškega varstva ter področja pospeševanja kmetijstva, temveč sistemsko ureja nove ukrepe, ki zaokrožujejo skrb družbe pri ustvarjanju pogojev za hitrejši razvoj manj razvitih območij.

Del ukrepov, ki se nanaša na stimuliranje ekonomskega prelivanja sredstev na manj razvita območja, predlog zakona konkretizira. Tako izrecno navaja beneficiranje obrestne mere za uporabnike kreditov za investicijo v gospo-

darstvu, konverzijo kreditov za kmetijske delovne organizacije, oprostitev prispevka iz osebnega dohodka ter tudi sofinanciranje ter strokovno pomoč republike pri izdelavi investicijskih in razvojnih programov ter projektov.

Drugi del ukrepov, katerih namen je ustvarjanje boljših pogojev razvoja na področju infrastrukture, vzgoje in izobraževanja ter kulture, podobno kot osnutek tudi predlog zakona ne konkretizira, temveč obvezuje republiko oziroma posamezne republiške samoupravne organizme na teh področjih, da v svojih letnih in srednjeročnih programih upoštevajo potrebe hitrejšega razvoja manj razvitih območij. Pri tem delu ukrepov pa v skladu s stališči, izrečenimi v razpravah, predlog zakona bolj določneje kot osnutek zakona pove, da se naj ta del ukrepov izvaja tudi na širšem manj razvitem območju.

Po predlogu zakona bo torej del predvidenih ukrepov zajemal območja tistih občin, ki bodo opredeljene kot manj razvite po kriterijih, določenih s tem zakonom, del ukrepov na področju infrastrukture ter na področju vzgoje, izobraževanja in kulture, pa se bo nanašal poleg teh manj razvitih območij tudi na širša geografsko zaokrožena območja, ki bodo opredeljena kot manj razvita po merilih, katera bodo za svoja območja dogovorno sprejeli republiški samoupravni organizmi, skupni medobčinski organi samoupravljanja in posebna komisija, ki jo s tem predlogom zakona uveljavljamo kot novost. Na ta način predlog zakona skupaj z amandmaji izvršnega sveta jasneje kot osnutek zakona uveljavlja diferencirani teritorialni pristop. Omenjena posebna komisija, katere ustanovitelj naj bi bil — glede na njene operativne naloge — izvršni svet, bi imela vlogo koordinatorja in povezovalca pobud posameznih subjektov pri pospeševanju razvoja manj razvitih območij. Hkrati bi odločala o uporabi republiških sredstev za te namene ter spremljala razvoj in probleme manj razvitih območij ob upoštevanju problemov in možnosti razvoja Socialistične republike Slovenije kot celote. Predlog zakona predvideva v zvezi s pospeševanjem razvoja manj razvitih območij tudi različne oblike družbenega dogovarjanja, pri čemer upošteva kot pomemben subjekt medobčinski organ samoupravljanja.

V dosedanji obravnavi predloga zakona skupaj z amandmaji izvršnega sveta so nekateri odbori oziroma komisije republiškega zbora in enotnega zbora delovnih skupnosti te skupščine predlagali nekaj amandmajev.

Isvršni svet sprejema tiste amandmaje, za katere sodi, da so v skladu z osnovnimi izhodišči zakona. To velja za amandma odbora republiškega zbora za družbenoekonomske odnose in začasne komisije enotnega zbora delovnih skupnosti k 3. členu, ki predvideva, da bo republika pospeševala razvoj manj razvitih območij na področju kmetijstva z ukrepi, ki so že ali še bodo uveljavljeni v posebnih predpisih. V zvezi s tem omenjam, da je v veljavi več republiških predpisov, ki rešujejo nekatere probleme razvoja kmetijstva, tako družbenega kot zasebnega, pri čemer pa nekateri od teh predpisov že upoštevajo različne stopnje posameznih območij. Nadalje izvršni svet sprejema amandma začasne komisije enotnega zbora delovnih skupnosti k 6. členu, ki določneje opredeljuje vlogo kulturne skupnosti Slovenije pri razvoju manj razvitih območij, ter amandma odbora za finance in proračun republiškega zbora k 10. členu, s katerim je vsebinsko istoveten tudi amandma zakonodajno-pravne komisije k istemu členu, ki določa, da komisija po 10. členu pri svojem odločanju lahko razpolaga največ z zneskom, ki je vsako leto določen za ta namen v proračunu SR Slovenije.

Izvršni svet sprejema tudi amandma odbora republiškega zbora za družbenoekonomske odnose k 11. členu, ki določa, da pristojni organi SR Slovenije pri določanju sredstev za potrebe manj razvitih območij upoštevajo njihovo gospodarsko zmogljivost. Izvršni svet soglašata tudi z amandmajem odbora za družbenoekonomske odnose republiškega zbora in začasne komisije enotnega zbora delovnih skupnosti, s katerim naj bi v predlogu zakona razen republiške izobraževalne skupnosti, skupnosti otroškega varstva Slovenije in kulturne skupnosti Slovenije navedli v ustreznih členih tudi republiško raziskovalno skupnost.

Ne more pa izvršni svet sprejeti amandmaja že omenjene začasne komisije enotnega zbora k 2. členu, po katerem naj bi na širšem manj razvitem območju republika sodelovala pri sofinanciranju investicijskih in razvojnih programov. Tega amandmaja izvršni svet ne sprejema zato, ker je namen sofinanciranja investicijskih in razvojnih programov s strani republike v tem, da se omogoči izdelava programov tistim občinam, ki zaradi zelo slabe razvitosti in zato skromnih sredstev praktično ne morejo v celoti kriti stroškov izdelave programov za svoja območja oziroma sodelovati pri sofinanciranju takih programov za širša geografska območja. Nasprotno pa imajo tiste občine, pri katerih samo del njihovega teritorija sega v širša geografska manj razvita območja, niso pa kot celota opredeljena kot manj razvite, praviloma ugodnejše materialne pogoje.

Obstoji tudi amandma, ki je bil predložen v dveh zborih, da se na podoben način kot manj razvite občine teritorialno izrecno opredelijo kot manj razvita tudi nekatera širša geografska območja, kot so Kozjansko, Brkini, v enem izmed amandmajev pa tudi Haloze. Izvršni svet sodi, da je vprašanje teritorialnega pristopa glede opredelitve manj razvitih območij v skladu z dosedanjo razpravo že razčiščeno v 2. členu predloga zakona. Zato je mnenja, da je možno ta širša geografska območja racionalno določati le z dogovarjanjem med že navedenimi subjekti. V tem smislu je potrebno obravnavati prispevek medobčinskega sveta Zveze komunistov Postojna, ki v posebni analizi obravnava problem razvoja Brkinov. Mnenja smo, da pomeni ta analiza prispevek k razčiščevanju problemov razvoja manj razvitih območij v Sloveniji, sodimo pa, da je večino predlogov za pospešen razvoj Brkinov možno rešiti na podlagi predloženega zakona. Izvršni svet bo zato predložil omenjeno analizo komisiji, katere ustanovitev predlaga v 10 členu.

Predlog zakona o ukrepih za pospeševanje manj razvitih območij v Sloveniji, po našem mnenju, odraža bistvena hotenja naše družbene skupnosti glede razreševanja problemov skladnosti razvoja naše republike in tudi povzema temeljna izhodišča dosedanjih razprav. Zato izvršni svet predlaga, da ga sprejmete.

Če razpravljam še o drugih argumentih, zaradi katerih, po našem mnenju, ni sprejemljiv amandma k 2. členu, naj navedem še to, da ta amandma v bistvu ruši koncept zakona. Čim bi v zakon vključili Kozjansko, Brkine in Haloze, bi bil omenjeni dvojni pristop porušen. Med pripravami zakona pa smo sprejeli prav koncept dvojnega pristopa. Po njem moramo določiti tiste občine, ki so po vseh kriterijih na dnu razvitosti občin v Sloveniji. Tem občinam moramo dati materialno podporo zato, da razvijejo vse svoje duhovne in materialne možnosti razvoja. Čim pa bi se poleg drugega pristopa k ostalim območjem opredelili za manj razvita širša območja še Brkine, Kozjansko in Haloze, bi seveda ta širši, drugi pristop popolnoma izpadel iz koncepta zakona. S tem drugim pristopom naj bi zajeli tudi nekatera območja, na katera se nanaša ta amandma.

Na teh območjih naj bi reševali predvsem nekatere infrastrukturne, izobraževalne, kulturne in podobne probleme, s čimer bi dali tem območjem možnost večje migracije oziroma ljudem, ki delajo in se šolajo, enake začetne možnosti za zaposlitev kjerkoli v Sloveniji; skratka, dali bi možnost večjega impulza migracijskim tokovom, ker smatramo, da ta območja v bistvu nimajo gravitacijskih središč. Tista območja pa, ki jih bomo opredelili kot manj razvite občine, pa imajo svoja gravitacijska središča, vsaka najmanj enega, in zato mislimo, da s tem prav gotovo ne bomo storili nobene napake. Čim pa posebej opredelimo tri širša geografska območja, odpadejo vsa druga območja, katera smo mislili reševati s tem predpisom, in jim dati možnosti za izgradnjo nove, dodatne infrastrukture. Tudi druga območja so prav gotovo pomembna za bolj harmoničen razvoj slovenskega prostora.

To je osnovni razlog, zaradi katerega tak pristop in tak amandma ne more biti sprejemljiv ob konceptu, za katerega smo se dogovorili tudi v tem domu in vseh dosedanjih razpravah ter mu v svojem predlogu sledi izvršni svet. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Hvala! Avgust Majerič ima besedo.

Avgust Majerič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Soglašal bi z amandmajem, če bi bila območja, ki so v amandmaju omenjena, resnično edina območja, ki poleg manj razvitih občin sodijo med manj razvita območja. Vendar je to le velika iluzija in se je sestavljalec zakona tega tudi prav dobro zavedal, kajti če bi šel po tem teritorialnem principu, bi skorajda — kot je prej nekdo v šali rekel — razen v občini Ljubljana-Center ne mogel najti občine, ki ne bi imela nerazvitega območja. Ob takem pristopu bi razvodenili glavno bistvo tega zakona. Mislim, da je tak pristop v nasprotju z namenom zakona, to je, da odpravimo tisto nerazvitost, ki je ovira za nadaljnji razvoj slovenskega prostora in slovenske družbe. S tem zakonom in predloženimi kriteriji sledimo temu cilju; če pa vzamemo kakršenkoli drugačen kriterij, smo se pa temu namenu in temu smislu na veliko izognili in ta zakon pravzaprav ne bo dosegel nobenega namena. Toliko za uvod!

Težnja po razširitvi uporabe zakona za teritorije, ki sodijo sicer v razvite občine pa so nerazviti, bi nas nujno pripeljale do tega, da bi morali začeti ugotavljati, kakšna je moč prizadete občine, ali lahko ona sama rešuje ta vprašanja ali ne, in tako dalje. Mislim pa, da zakon upošteva ta problem in da bo tudi ustrezno rešen.

Čeprav ne sodi v to razpravo in prvotno o tem nisem nameraval govoriti, bom zaradi tega, ker nekateri poslanci ponovno pogrevajo to vprašanje, tudi jaz spregovoril o nerazvitih območjih, ki se ne identificirajo z območji manj razvitih občin. Sem namreč poslanec v volilni enoti Maribor, ki zajema tudi Slovenske gorice s 5000 prebivalci na strnjem območju. Pred nekaj dnevi ste lahko tudi v časopisu »Delo« brali o razburjenju, ki je zavladovalo na tem območju v zvezi z gradnjo mostu čez Dravo v Dupleku. To območje bi lahko primerjal s kakršnimkoli Kozjanskim, na njem pa živi 5000 prebivalcev, kolikor jih približno imajo naše najmanjše občine. Na tem območju pa ni niti ene delovne organizacije; razen majhne zadruga, ki ima menda pet zaposlenih; 2000 ljudi, delavcev, dijakov in drugih se iz tega območja vozi čez Dravo, in tako dalje; skratka: lahko bi še in še naštevali take ali podobne probleme. Take

predele imamo tudi na drugih območjih občine, na Pohorju, na primer imamo Kozjak, kjer je tudi precej prebivalcev.

To sem omenil samo zato, ker se iz tega lahko razbere, da bi lahko vsi poslanci, razen iz občine Ljubljana-Center, govorili o nerazvitih območjih v svojih volilnih enotah. Menim, da je taka diskusija neumestna in nepotrebna ter onemogoča resno reševanje problema manj razvitih območij. Zato predlagam, da sprejmemo zakon v besedilu, kot ga je predložil izvršni svet. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Rado Pušenjak!

Rado Pušenjak: Tovariši! Dovolite, da najprej v imenu poslancev republiškega zbora iz Pomurja, in sicer Totha, Sampta, Gyergyeka, Krefta in v svojem imenu predlagam, da se vloga kluba poslancev Murska Sobota obravnava kot amandma poslancev v ustreznem postopku na tak način kot v gospodarskem zboru. V tej zvezi bom utemeljil stališče poslancev iz Pomurja.

Izvršni svet nastopa kot predlagatelj zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v Sloveniji. Skupščina naj bi tudi odobravalna sredstva, ki se bodo uporabljala za razvoj slabše razvitih območij v Sloveniji. Izvršni svet naj bi imenoval celo posebno komisijo, ki naj bi opravljala zadeve v zvezi s pospeševanjem razvoja teh območij.

Prav gotovo ne moremo iskati vzroka za prepad med razvitimi in nerazvitimi območji le v zgodovinskih pogojih, temveč tudi v politiki Slovenije. Zaradi tega menimo poslanci iz Pomurja, da nikakor ne bi bilo pravilno, če bi se republika, pa četudi samo formalno, otesla skrbi za razvoj manj razvitih območij in predlagamo dopolnitev besedila 3. člena v tem smislu, da bi bila skrb za razvoj manj razvitih območij tudi naloga republike Slovenije, čeprav se strinjamo s tem, da je to predvsem skrb pristojnih občin.

Eden izmed vzrokov za slabo razvitost določenega območja Slovenije je brez dvoma tudi pomanjkanje kapitala oziroma previsoke zahteve bank glede lastne udeležbe. Če sredstev za vlaganje tudi v bodoče ne bo več kot dosedaj, homo porabili bore malo denarja za beneficiranje obrestne mere. V takem primeru bo zakon ostal le deklaracija. Zaradi realnosti predlagamo, da bi tudi za kredite, najete za gradnjo in rekonstrukcijo negospodarskih objektov, priznavali enake ugodnosti pri beneficiranju obrestne mere, kot naj bi veljale za gospodarske objekte.

K 6. členu predlagamo, da bi s tem zakonom naložili republiški izobraževalni skupnosti, da poskrbi za ustrezna dopolnilna sredstva za redno dejavnost izobraževalnih ustanov, s čimer bi bila uzakonjena dosedanja praksa. Znano je namreč, da je pogoj za hitrejši razvoj teh krajev večja izobrazba prebivalstva.

K 7. členu predlagamo spremembo v tem smislu, da bi se dopustila možnost uporabe nadomestila za beneficiranje obrestne mere tudi v enkratnem znesku. Mnogim investitorjem bi s tem zelo pomagali, ker bi lahko to nadomestilo uporabili za udeležbo pri banki. Kasnejša obrestna mera pa bi omogočila gospodarjenje v enakih pogojih, kot jih imajo druge delovne organizacije. Ta sprememba torej ne pomeni v bistvu prav nobenih povečanih obveznosti izvršnega sveta. Podobno rešitev že imamo pri kreditiranju gostinsko-turističnih objektov.

Menim, da je velika hiba tega zakona v tem, ker praktično ne pričinja odpravljati resničnih vzrokov zaostalosti, ki so zelo številni, zaradi česar predla-

gamo spremembo prve alineje 10. člena, katere bistvo je v tem, da se posebej poudari pomen proučevanja vzrokov zaostalosti.

Najtežji problem bo torej kreditiranje investicij na teh območjih, zlasti če banke ne bodo glede višine lastne udeležbe izjemno obravnavale investitorjev. Toda če obstaja resna volja za hitrejši razvoj nerazvitih območij v Sloveniji, bi se lahko našla rešitev tudi za kreditiranje.

Republika Slovenija neposredno razpolaga z velikimi sredstvi; to so proračunska sredstva in sredstva različnih skladov. Nedvomno bi se lahko v breme teh skladov namenil določen del sredstev za udeležbo investitorjev pri poslovnih banki. Tudi sedaj se del teh sredstev uporablja za posojila. Tako usmerjanje lastnih sredstev republike bi bilo možno, če bi sredstva ostala pri sedanji banki, še lažje pa bi bilo, če bi se sredstva prenesla na narodno banko Slovenije. To izjavljam kljub temu, da je ljubljanska banka zelo naklonjena prosilcem kreditov Pomurju.

Predlagam, da posebna komisija za vprašanja manj razvitih območij to vprašanje čimprej prouči in dá pristojnim forumom svoje predloge. Menim, da bo investitorjev, ki bi gradili nove objekte na nerazvitih območjih samo zaradi beneficiranih obresti in davčnih ugodnosti, prav gotovo zelo, zelo malo. Res pa je tudi to, da bomo lahko zelo hitro razvijali obstoječe industrijske in druge obrate, ki se nahajajo na manj razvitih območjih, če bo izvršni svet našel rešitev za kreditiranje.

Poslanci iz Pomurja podpiramo predlog zakona v takem besedilu, kot ga je predložil izvršni svet.

K predlogu kluba poslancev iz Murske Sobotne pa predlagam še dodatek, ki je bil tudi predložen tovarišem poslancem, in sicer v zvezi s 7. členom, kateremu naj se doda nov odstavek z besedilom: »Nadomestilo beneficiranih obresti se lahko prizna investitorjem tudi v enkratnem znesku in to pred koriščenjem posojila.« Mislim, da to ne predstavlja nobene nove obveznosti za republiko in bi zato ta predlog lahko sprejeli.

V zvezi s predlogom, ki je bil zdaj predložen od strani tovariša Jožeta Znidaršiča in ga je podpisalo 15 poslancev, pa menim podobno kot tovariš Majerič, da bi bilo v primeru, če bi bil ta amandma sprejet, potrebno sprejeti tudi amandma, da se tudi celotne Slovenske gorice vključijo v zakon!

Na tak način vendar ni mogoče razpravljati! Prišli bomo v nemogoč položaj, če sprejmemo v zakon Kozjansko, Brkine in Haloze brez Slovenskih goric. V Slovenskih goricah je še velika revščina, še večja kot v Pomurju in drugod. Zato širše zajemanje nerazvitih območij v zakon nikakor ne more mimo Slovenskih goric! Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Pušenjak, moram te opozoriti, da bodo tvoji amandmaji datirani z 8. februarjem in amandma, ki si ga zdaj predlagal v imenu nekaterih poslancev iz Pomurja, lahko upoštevani le, če bodo podani v skladu s poslovníkom. To pomeni, da morajo dobiti 10 podpisov, sicer ne bomo o njih glasovali. Imaš še možnost, da to narediš. V tem primeru smo namenoma upoštevali vse roke po poslovníku prav zato, da se lahko v celoti ravnamo po poslovníku. Kolikor vztrajaš pri teh amandmajih, jih moraš opremiti s podpisi.

Rado Pušenjak: Ni mi povsem jasno, ali za ta zakon velja res kakšen izjemen postopek ali ne?

Predsednik Miran Goslar: Normalen, popolnoma normalen postopek. Vsi roki so bili spoštovani. Prosim, da to upoštevate, ker drugače ne bom dal amandmajev na glasovanje.

Besedo ima Lenart Šetinc, predsednik skupnosti študentov.

Lenart Šetinc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite mi, da vas ob tem, ko sprejemate zakon o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji, obvestim o projektu akcij študentskih študijskih skupin na manj razvitih območjih Slovenije.

V smislu tega projekta smo dali pobudo za dopolnitev 6. člena zakona, ki naj poudari pomembnost znanstveno-raziskovalnega dela za pospeševanje razvoja manj razvitih območij tako, da se v ta člen vključi tudi raziskovalno skupnost kot nosilca pospeševanja raziskovalnega dela.

Preden vam na kratko predstavim sam projekt, mi dovolite, da poudarim vlogo in pomembnost znanstveno-raziskovalnega dela pri razvojnih prizadevanjih Slovenije in manj razvitih območij še posebej. Načrtnost, ki temelji na znanstvenih spoznanjih, je pri pomoči manj razvitim območjem nujna, če hočemo uspeti pri prizadevanjih za razvoj teh območij. Poudariti hočem, da bo samo na tak način izražena pomoč v resnici pomoč. Predvsem moramo paziti, da ne ponovimo starih napak kampanjskega reševanja teh problemov.

Sam projekt akcije študentskih študijskih skupin na manj razvitih območjih Slovenije opredeljuje oblike in način sodelovanja študentov in univerze v Ljubljani v prizadevanjih za razvoj manj razvitih območij v Sloveniji. Študenti in univerza bi se vključevali v ta razvoj prizadevanja z izdelavo tehnoloških, socioloških in ekonomskih raziskav problematike razvoja manj razvitih. Poleg tega, da bo to oblika družbene pomoči manj razvitim območjem, bodo take akcije imele tudi širšo in neposredno družbeno korist. Za manj razvita območja, študente in univerze bodo akcije pomenile neposredno družbeno korist. Občinam, ki zajemajo tudi manj razvita območja, študentje in univerza na ta način nudijo možnost izdelave, drugače zelo dragih raziskav in analiz.

Študentje bodo svoje akcije opravljali v okviru rednega študija. Vsebina njihovih seminarjev in diskusij, seminarskih nalog, diplomskih nalog, vaj in primerov, ki jih proučujejo v študijski praksi, bo zajemala problematiko iz manj razvitih območij. Predvsem pomeni to za študente možnost srečanja s prakso na najbolj strokoven način, ki je na tej stopnji možen. Pomembno je poudariti interdisciplinarnost takšnega načina študija, ki bo sčasoma postal nujen. S takšnim načinom študija bo možna kasnejša hitra in uspešna vključitev mladega strokovnjaka v prakso in samoupravni sistem našega družbenega upravljanja. Posebno zato je pomembna široka razgledanost diplomantov.

Projekt pomeni tudi za univerzo vsebinsko bogatitev njenega dela in konkretnen prispevek k preosnovi univerze. Študijski projekt pomeni enakopravno vključevanje študentov v vsa obče-družbena prizadevanja pomoči manj razvitim območjem. Projekt akcije študijskih skupin na manj razvitih območjih Slovenije je poskus akcije konkretne pomoči tem območjem. Prizadevanja skupnosti študentov so ena od možnosti realizacije bodočega zakona o manj razvitih območjih v Sloveniji.

Realnost zamisli se bo preizkusila v praksi. Že vnaprej lahko trdimo, da bo šlo predvsem za preizkus iskrenosti deklarirane pripravljenosti družbe in tako tudi univerze, da pomaga ogroženim območjem. Seveda pa je potrebno

poudariti pomembno vlogo občin in družbeno-političnih organizacij v občinah, ki obsegajo tudi manj razvita območja.

Za zaključek moram poudariti, da ne gre pri projektu za nikakršno milostno pomoč, temveč je v projektu jasno pokazano, da gre za medsebojno prepletene enakovredne koristi in interese. To je tudi prvi pogoj uspešnosti zamisli.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? Drago Benčina.

Drago Benčina: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Že v obravnavi osnutka tega zakona sem v načelu podprl prizadevanja izvršnega sveta za rešitev tega perečega problema nerazvitih območij v Sloveniji. Mislim, da je izvršni svet v največji možni meri upošteval vse pripombe in predloge; če bi sedaj sprejeli naknadno predlagane amandmaje, bi zakon v celoti razvrednotili. Zlasti mislim pri tem na amandma, ki ga je predlagal poslanec Jože Žnidaršič in ga podpira skupina poslancev.

Za kaj gre? Imeli smo v bistvu dve možnosti; da se odločimo za nerazvita območja v širšem smislu besede ali pa za nerazvita območja v merilu občin. Menim, da je možna samo ena ali druga varianta, ali širša območja ali občine. Jaz sem zagovarjal ves čas stališče, da naj bo to občina. Če sedaj poleg občin sprejmemo amandma, ki predvideva še druga območja, bo zakon med seboj popolnoma neuskkljen, lahko bi rekel, protisloven in nenačelen. Kajti ob taki rešitvi bomo imeli neko širšo območje razglašeno kot nerazvito, znotraj tega širšega območja pa večino ali celo same razvite občine. Kaj je potem razvito oziroma nerazvito?

Zaradi tega mislim, da je bila edina možna varianta, da smo se opredelili za občine in da tem občinam v okviru možnosti, ki jih republika ima, tudi pomagamo. Poleg tega se strinjam s tovariši, ki so opozorili na to, da to niso edina nerazvita območja v Sloveniji. Takih območij imamo celo vrsto. Navedel bom samo primer Suhe krajine. V Suhi krajini živijo še danes ljudje brez najosnovnejših življenjskih pogojev; nimajo elektrike, nimajo vode in tako dalje. To območje je precej široko, ima precejšnje število prebivalcev in leži v mejah več občin. Kako to, da se tega območja nihče ne spomni? Tudi v moji volilni enoti, v občini Kočevje, ki je sicer po vseh številkah razvita — in si tudi ne prizadevam, da bi jo uvrstili med nerazvite — je položaj tak, da je razvito v tej občini samo mesto Kočevje, vsa ostala Kočevska do Kolpske doline in tja do hrvatske meje pa je popolnoma nerazvita. In vendar se mi ne zdi logično, da bi zdaj v okviru te občine območje razmejevali in določili, da občina skrbi za razviti del, za nerazviti del pa naj skrbi republika, kakor to izhaja iz predlogov teh tovarišev, ki hočejo na vsak način opredeliti kot nerazvita nekatera območja, ki pa so pokrita z razvitimi občinami.

Morda bo kdo ugovarjal, pa bo rekel, da so ta nerazvita območja tudi v okviru manj razvitih občin. Če je tako, bodo te nerazvite občine v celoti deležne podpore, ki jo zakon daje. Zato je razumljivo, da iz teh razlogov za ta amandma ne morem glasovati.

Predsednik Miran Goslar: Zoran Lešnik!

Zoran Lešnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Jaz se k tej točki morda ne bi oglasil v razpravi, vendar me je amandma, ki ga je predlagala skupina poslancev, spodbudil, da se oglasim.

V našem matičnem odboru smo bili o tem vprašanju v glavnem enotnega mnenja. Čeprav sem sam iz izrazito nerazvitega območja Slovenskih goric in v tem zboru zastopam okrog 13 000 volivcev s približno 20 000 občani, se nisem nikoli zavzemal za nekaj, kar se mi je zdelo v trenutni situaciji neuresničljivo. Zame je bilo zelo pomembno spoznanje, da smo v Sloveniji ugotovili, da imamo nerazvita, manj razvita, razvita in super razvita območja. Takoj pa sem tudi spoznal, da v petih letih, za kolikor sprejemamo ta zakon, verjetno ne moremo nadoknaditi vsega tistega, kar smo v 25 letih zamudili ali česar v 25 letih nismo mogli ali pa nismo uspeli napraviti.

Nesporno je, da je vse naše podeželje z manjšimi izjemami nerazvito. Ne bi rad našteval teh izjem, prav tako si ne bi rad lastil pravice, da bi geografsko določil območja, ki so manj razvita. Če pa bi že določali ta območja, bi morali priznati, da jih je več kot pa so jih tovariši v amandmaju predlagali.

Verjetno ne more v skupščini vsak po svoje, po lastnih merilih in stališčih ter v interesu svojih volilnih enot ocenjevati, kaj je razvito in kaj nerazvito. Vse okoliščine bi morali ocenjevati kompleksno in morali bi vsi zelo dobro poznati Slovenijo, da bi lahko res strokovno ocenili, kaj je razvito in kaj ni.

Tovariš Štrukelj je na včerajšnji seji našega odbora rekel, da sta predvideni dve milijardi starih dinarjev za pomoč nerazvitim. Če bi povečali število občin in območij, ki naj dobijo pomoč, bi se ta denar preveč razdrobil. To bi izgledalo nekako tako, kot če bi oče petim sinovom dal vsakemu po 200 000 starih dinarjev, da si zgradijo vsak svojo hišo.

Ker se z majhno vsoto denarja ne da dosti napraviti, bi bilo prav, da se najprej pomaga tistim območjem, ki so pomoči resnično najbolj potrebna; to pa so tista območja, ki so po vseh teh kriterijih najmanj razvita.

Tovariš predsednik, če pa bi vendarle izglasovali predlagani amandma, bi morali ta amandma razširiti še s tistimi nerazvitimi območji, o katerih so tovariši že govorili; predvsem bi morali vključiti tudi Slovenske gorice v celoti. Da se razumemo: jaz ne predlagam spremembe, temveč podpiram predlog izvršnega sveta tak, kakršen je — le če bi prišlo do sprejema tega amandmaja, ga je potrebno razširiti. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Štefan Toth!

Štefan Toth: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Oprostite, ne želim zavlačevati razprave, vendar želim pred glasovanjem omeniti nekaj argumentov, ki bi jih bilo potrebno pri sprejemu tega zakona upoštevati.

Zakon podpiram in bom zanj glasoval, čeprav ima nekaj očitnih pomanjkljivosti. Pomanjkljivost je predvsem v tem, da so obveznosti nekaterih dejavnikov, ki jih zakon omenja, precej nedoločene. Ta očitek se nanaša zlasti na obveznosti družbenih skladov. Vendar pa nimam namena načenjati tega vprašanja, ker smo o tem že govorili pred dvema ali tremi meseci; menim pa tudi, da predložene zakonske formulacije vendarle pomenijo bistven korak naprej od dosedanjega stanja. Želim pa govoriti o eni najpomembnejših institucij, to je o poslovnih bankah, ki jih ta zakon bore malo zavezuje, oziroma jim ne nalaga nobenih konkretnih dolžnosti.

Menim, da je to precej velika pomanjkljivost zakona, ki je pred nami. Zavedam se, da je v našem samoupravnem sistemu nemogoče z administrativnimi posegi zavezovati poslovne banke k razporejanju sredstev. Vendar moramo

upoštevati, da je največ denarnih sredstev prav pri poslovnih bankah in je povsem od njihove politike odvisno, kam ta sredstva usmerjajo.

Ne delajmo si iluzij, da bodo ukrepi iz tega zakona močno stimulirali in spodbujali delovne organizacije izven sedeža nerazvitih občin, da se angažirajo na nerazvitih območjih. Prepričan sem, da bo tudi v bodoče pretežna ali pa celo osnovna naloga prav domačih podjetij, da se sama angažirajo in pripomorejo k hitrejšemu materialnemu razvoju manj razvitih območij. Vendar pa ta podjetja največkrat, če ne celo vedno, nimajo ustreznih sredstev, ki bi jih lahko uporabila v ta namen in z njimi bistveno prispevali k hitrejšemu razvoju. Zaradi tega bi kazalo tem podjetjem pomagati, da v sodelovanju s poslovnimi bankami povečajo svoje možnosti za pospeševanje razvoja manj razvitih območij.

V tej zvezi predlagam amandma, s katerim ne bi republiko naložili nobenih novih dolžnosti, pa tudi poslovnim bankam ne bi določili materialnih obveznosti — gre v bistvu za priporočilo, ki naj pripomore k temu, da se povečajo možnosti za materialna vlaganja na manj razvitih območjih. Predlagam približno takole formulacijo, ki lahko predstavlja poseben člen: »Poslovnim bankam se priporoča, da v primerih ekonomske in družbene upravičenosti gospodarskih vlaganj na manj razvitih območjih predpisujejo investitorjem nižjo lastno udeležbo po splošno sprejetih kriterijih.«

Znano je, da številne banke, med njimi tudi Ljubljanska banka, čeprav jo moramo Pomurci zelo pohvaliti, predpisujejo razmerje med lastno udeležbo in kreditom. Ljubljanska banka je določila razmerje 70 : 30. Vendar gospodarstvo v manj razvitih območjih kljub dobri volji in realnim možnostim za določeno razširitev materialne baze ne morejo zadostiti temu kriteriju 70 : 30. S predloženim amandmajem banke praktično ne zavezujemo, temveč jim le priporočamo, da v skladu s svojimi možnostmi in ekonomsko ter družbeno upravičenostjo spodbujajo investiranje na manj razvitih območjih.

Končno še nekaj besed o izvajanju tovariša Štruklja v zvezi s 6. členom predloženega zakona.

Menim, da izobraževalnih skupnosti ne bi bistveno materialno obremenjevali, če bi jim naložili dolžnost, da uporabijo ustrezna dopolnilna sredstva za usposobitev nekvalificiranih delavcev, ki bi jih tako usposobili za zaposlitev doma ali v tujini. Gre za relativno majhna sredstva, s katerimi bi v manj razvitih območjih lahko bistveno ublažili nezaposlenost in pritisk na razpoložljiva delovna mesta. Na ta način bi tudi spodbujali pozitivne migracijske procese v Sloveniji in Jugoslaviji; morda v širšem smislu tudi v inozemstvu. Prav tako bi lahko tudi najhitreje in najbolj učinkovito vplivali na razreševanje socialne problematike, ki je spričo znatnega števila nezaposlenih na teh območjih ni malo. Za vse to pa ne bi bila potrebna velika sredstva.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Toth, tvoj predlog v zvezi s politiko poslovnih bank je po mojem zelo pomemben, vendar bi vnašanje priporočila v zakon ne bilo primerno. Bolje bi bilo, da sprejmemo tako priporočilo poslovnim bankam kot poseben akt. Tako priporočilo bi bilo lahko učinkovito zlasti sedaj, ko banke pripravljajo smernice za svojo poslovno politiko v letošnjem letu. Tako priporočilo bi pomenilo določen politični pritisk v tej smeri, da na svojih skupščinah razpravljajo o tem vprašanju in vnesejo v poslovno politiko za letošnje leto ustrezne sklepe.

Stefan Toth: Tovariš predsednik, menim, da je ta problematika sila pomembna in vem, da se pripravljajo zbori bank, ki bi morda upoštevali naše priporočilo za leto 1971, vendar pa to ne more biti trajna rešitev.

Prosim, da mi daste na razpolago pet ali deset minut za formuliranje besedila mojega predloga.

Predsednik Miran Goslar: Če boš predlagal amandma, mora biti opremljen s potrebnimi podpisi.

Jože Žnidaršič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Moje izvajanje bo kratko. K predloženemu amandmaju in obrazložitvi dodajam samo še naslednje:

Kljub amandmajem izvršnega sveta, zlasti k 2., 5. in 6. členu, in kljub predpisom, ki še posebej urejajo razvoj kmetijstva, vztrajam pri svojem amandmaju, ker vprašanje pospeševanja razvoja manj razvitih oziroma najbolj nerazvitih območij rešuje celovito in predvideva medsebojno sodelovanje občin brez kasnejšega dogovarjanja. Mislim, da se koncept zakona s tem amandmajem ruši samo navidezno, kajti zakon govori o pospeševanju manj razvitih območij. Nedvomno bi tudi bil najbolj napreden, če bi kot enoto lahko opredelil območje in občino; ob taki rešitvi moj amandma niti ne bi bil potreben. Po sedanjem konceptu zakona pa nekatera od teh območij izpadejo iz kompleksnega in celovitega pospeševanja razvoja, med njimi tudi Brkini, ki imajo čez 600 km² in so torej večji od 51 občin v Sloveniji ter nimajo na svojem območju močnejših industrijskih središč.

Ne morem se strinjati z oceno, da poskušamo ta območja za vsako ceno vrniti v zakon. Ostaja nesporno dejstvo, da bodo ob sprejetju predloženega zakona ostala izven njega nekatera obširna območja, čeprav so manj razvita kot občine, ki bodo na podlagi zakonskih meril uvrščena med manj razvite.

Predsednik Miran Goslar: Rado Pušenjak!

Rado Pušenjak: Tovariš predsednik, želim samo sporočiti, da razširjam krog podpisnikov za amandmaje, ki jih je predložil klub poslancev iz Murske Sobote. Podpisniki so še tovariši: Forte, Remc, dr. Rus, Pislak in Borko.

Predsednik Miran Goslar: Podpise poslancev je treba predložiti pismeno in ne zadostuje samo sporočilo. Predlog kluba poslancev iz Murske Sobote bo formalno postal amandma, če ga podpiše teh 10 poslancev. Ko bo to urejeno, bomo o njem lahko glasovali.

Prosim, Miha Prosen želi besedo!

Miha Prosen: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Že uvodoma moram reči, da se nisem nameraval vključiti v razpravo, vendar so me spodbudile prav določene pripombe v zvezi s predloženim amandmajem.

Če govorimo odkrito in pošteno, je treba priznati, da je predlog zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v Sloveniji, ki ga imamo sedaj pred seboj, mnogo bolj konkreten ter veliko več pove kot je povedal osnutek. Čeprav sem predstavnik občine, ki je sicer zdaj opredeljena kot »razvita občina«, seveda v narekovajih, podpiram zakonski predlog in amandma izvršnega sveta. Kljub temu pa želim slišati še dodatno obrazložitev

amandmaja k 5. členu, ki pravi, da se sedanje besedilo: »so po merilih, ki jih sprejemajo dogovorno upravni odbor sklada, komisija iz 10. člena tega zakona in skupni medobčinski organi samoupravljanja ustreznih občin manj razvita.« Zanima me, in sprašujem, kako naj se uporabi ta ureditev tam, kjer teh skupnih medobčinskih organov ni; ali je to določbo razumeti v tem smislu, da se morejo takšni organi ustanoviti? Prosim, da bi mi posredovali ustrezen odgovor.

Že na začetku sem povedal, da sem se oglasil v zvezi z razpravo o predloženem amandmaju 15 poslancev. Nikakor se ne morem strinjati z ugotovitvijo, da bi s sprejemom tega amandmaja porušili celotni osnovni koncept predloženega zakona. Te nevarnosti ni predvsem zato, ker amandma le razširja zakonske rešitve na stanje, ki je objektivno že podano.

Prav gotovo je res, da imamo poleg Kozjanskega, Brkinov in Haloz v naši republici še več nerazvitih območij, vendar so med temi območji velike razlike. Ni namreč vseeno, ali tako območje obsega pet ali pa deset tisoč prebivalcev, ali je od tega zaposlenih 10 % ali pa 20 %, in tako dalje. Zaradi tega še enkrat poudarjam, da se ne morem strinjati s trditvijo, da bi sprejem tega amandmaja porušil osnovni koncept zakona.

Ob tem postavljam vprašanje, ali smo se odločili za pripravo tega zakona predvsem zaradi tega, ker smo ugotavljali, da so v naši socialistični republici nerazvita območja, ali pa zaradi tega, ker smo ugotavljali, da imamo v naši republici nerazvite občine? Smatram, da so elementi, ki opredeljujejo nerazvitost občin, predvsem elementi, ki odražajo značilnosti posameznih območij.

Končno naj še dodam, da bomo kmalu lahko spoznali, da imamo tudi na območjih tistih občin, ki se danes neuspešno trudijo, da bi prišle v zakon, določene probleme, ki jih same ne morejo rešiti. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima tovariš dr. Jože Brilej.

Dr. Jože Brilej: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Svoje načelne in kritične pripombe k temu zakonu sem izrazil že pri obravnavi osnutka tega zakona in mislim, da so bile popolnoma pravilne in opravičene.

Prva načelna pripomba je bila ta, da osnutek zakona, izhajajoč od občine kot teritorialne podlage, s tem izloča cela, sicer priznana nerazvita območja, kot so, na primer, Brkini, in sicer samo zato, ker ta območja pripadajo različnim občinam, zakon pa zajema samo dele sicer strnjjenih zaokroženih nerazvitih območij ter izloča druge predele istih območij samo zato, ker pripadajo različnim občinam: tako so pač prebivalci dela nerazvitih območij kaznovani zato, ker pripadajo drugi občini.

Druga kritična pripomba je bila ta, da tako zasnovan zakon oziroma njegov osnutek ne spodbuja razvoja regionalnega medobčinskega sodelovanja pri razvijanju nerazvitih območij, razdeljenih med občine in da na določen način demobilizira ali pa vsaj destimulira celo vrsto gospodarskih dejavnikov za skupne napore pri razvijanju teh nerazvitih območij. S tem pa seveda avtomatsko, hote ali nehot, zmanjšuje tudi učinke tistih ukrepov, ki jih je osnutek predvidel za posamezne nerazvite občine. Če bi, na primer, zgradili cesto v nerazvitem območju samo do občinske meje, ta seveda ne bi odprla nerazvitega območja zunanjemu tržišču in bi taka investicija ne imela zaželenega učinka.

Predlog zakona, ki je danes pred nami, v precejšnji meri odpravlja te slabosti s tem, da za posege republike na področju infrastrukture, vzgoje ali izobraževanja predvideva tudi širša območja; pri določanju teh širših območij pa se uporabljajo kriteriji, ki jih sprejemajo republiški skladi, komisija in skupni medobčinski organi samoupravljanja.

Ta dva elementa predstavljata precejšen napredek v predlogu tega zakona. Prav zaradi tega smatram, da je dana določena podlaga za sprejem amandmaja. S tem ne bi prav nič povečali protislovja, o katerem je govoril tovariš Strukelj, kajti zakonski predlog že sam praktično vključuje tudi širša območja, čeprav ne v vse predvidene ukrepe.

Zato pravim, da bom kljub temu, da ima predlog zakona precejšnje slabosti, zaradi katerih so tudi dani amandmaji, glasoval za predloženi zakon, pa tudi za amandmaje, ki hočejo odpraviti njegove slabosti. Po zakonskem predlogu bi namreč celo nerazvita območja kot so Brkini ali pa del strnjenih nerazvitih območij kot je Kozjansko ali Haloze, ostalo zunaj dosega učinkovanja cele vrste pomembnih ukrepov iz tega zakona samo zato, ker spadajo v drugo občino. Tako ne bi bila deležna ukrepov glede kreditnih in davčnih olajšav investitorjem, oprostitve republiškega prispevka za osebne dohodke, konverzije kreditov kmetijskih gospodarskih organizacij, sofinanciranja pri izdelavi investicijskih razvojnih projektov in tako dalje.

Poleg tega menim, da je še vedno osnovna slabost zakonskega predloga, da ne predvideva posebnih ukrepov za razvoj kmetijstva na teh širših nerazvitih območjih. Točno je, kar podčrtujejo predstavniki izvršnega sveta, da smo v zadnjih letih sprejeli celo vrsto predpisov in zakonov za pospeševanje kmetijske proizvodnje nasploh v vsej republiki. Kljub temu pa bi izključevanje celih nerazvitih območij ali celih predelov nerazvitih območij iz sistema posebnih ukrepov za razvoj kmetijstva imelo negativne posledice tako za razvoj kmetijstva v republiki kot tudi za razvoj manj razvitih območij. Ta nerazvita območja oziroma njihovi deli imajo določene komparativne prednosti za razvoj kmetijstva. Ponekod so možnosti za živinorejo, drugod za sadjarstvo, vinarstvo ali kakšno drugo specializirano kmetijsko proizvodnjo. Z izključitvijo celih takih območij, kot so Brkini ali pa del takih območij iz sistema posebnih ukrepov za razvoj kmetijstva, ne valoriziramo teh komparativnih prednosti ter škodujemo kmetijstvu in celotnemu gospodarstvu, seveda pa tudi razvoju nerazvitih območij samih.

Ko smo v maju lanskega leta v tem domu razpravljali o aktualni problematiki na področju kmetijstva, je predstavnik izvršnega sveta poudaril — citiram: »Razvoj kmetijstva je izredno pomemben za splošni razvoj zlasti v manj razvitih območjih Slovenije. Podobni procesi se odvijajo tudi povsod drugje po svetu in to želimo tudi mi.« Konec citata. Izključevanje cele vrste območij, kot so Brkini ali delov posameznih območij, na primer Kozjanskega in Haloz iz tega zakona pa kaže, da ni dovolj resnih prizadevanj za uresničevanje take kmetijske politike.

Po podatkih republiškega zavoda za gospodarsko planiranje je bilo v zadnjih šestih letih vloženo v družbeni sektor kmetijstva prek 105 milijard starih dinarjev. Od tega pa so regije, ki so nerazvite in imajo določene komparativne prednosti za razvoj določene kmetijske proizvodnje, dobile bore malo ali pa prav ničesar. Zelo hvaležen bom predstavniku izvršnega sveta, če mi pojasni, koliko je na primer, kozjansko, brkinsko ali pa haloško kmetijstvo v zadnjih

šestih letih napredovalo po zaslugi participacije na teh 105 milijardah starih dinarjev.

Sicer smo sprejeli republiški zakon o ustanavljanju hranilno-kreditnih služb in zakon o nadomestilu obresti za kredite kmetom, vendar prav v nerazvitih krajih ni mogoče zagotoviti zadostnih lastnih sredstev za udeležbo pri najemanju kreditov. Hranilno-kreditne službe so prav v teh krajih zelo šibke; njihove hranilne vloge so neznatne in skoraj nepomembne. Po naj-novejših podatkih gospodarske zbornice oziroma njenega iniciativnega odbora za hranilno-kreditno službo bi bilo za Brkine potrebno celo več kot desetletje, da bi se na tej osnovi njegovo kmetijstvo razvilo in preusmerilo v tržno proizvodnjo, kajti sredstva hranilno-kreditne službe ne dosegajo niti celih 5 milijonov dinarjev. Jasno je, da kmetije v teh siromašnih krajih nimajo svojih denarnih sredstev za lastno udeležbo pri najemanju kreditov. Zato bodo Brkini le v majhni meri deležni ugodnosti, ki jih daje republika. Potrebna bi bila usmerjena kreditna sredstva, ki bi lahko skupno s sredstvi hranilno-kreditne službe predstavljala polog za najemanje bančnih kreditov.

Iz vseh teh razlogov podpiram amandma, ki sem ga tudi podpisal poleg ostalih 14 poslancev ter amandma, ki ga je dala začasna komisija enotnega zbora.

Ne glede na to ali bo amandma sprejet ali ne, pa smatram kot sem dejal že v razpravi o osnutku, da že samo dejstvo, da obravnavamo in začenjamo reševati to vprašanje, pa čeprav s takim predlogom zakona, kakršen je predložen, vendarle predstavlja znaten korak naprej v reševanje tega problema.

Ne morem se strinjati s tovarišem Majeričem in drugimi poslanci, ki nasprotujejo amandmaju. Ti pozabljajo na 2000 let star pregovor, da če dva delata enako ni isto. Sevnica, ki potrebuje intervencijo družbenih sredstev za razvoj svojega dela Kozjanskega, je v drugačnem položaju kot Maribor, ker ima Sevnica po statističnih podatkih 10-krat manjša osnovna sredstva na enega prebivalca kot Maribor. Zaradi tega Maribor pri taki množini proizvajalnih sredstev in taki gostoti industrijske proizvodnje mnogo lažje pomaga manj razviti okolici kot pa neka Sevnica ali Ilirska Bistrica. Gre vendarle za dvoje različnih situacij.

Predsednik Miran Goslar: Gregor Klančnik!

Gregor Klančnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Oglašam se v zvezi z amandmajem oziroma priporočilom poslovnim bankam, da bi te nudile več sredstev nerazvitim območjem.

Mislím, da je vprašanje razvitosti ali nerazvitosti relati ven pojem. Po mojem mnenju tudi industrializacija določene občine še ne pomeni prave gospodarske donosnosti za tisto občino. Pri tem mislim predvsem na tiste občine, ki imajo na svojem območju neakumulativno bazično industrijo. Kdor se pripelje iz Avstrije v našo zimsko-športno in letno turistično najbolj razvito Kranjsko goro, lahko hitro ugotovi, da smo relativno siromašni v primerjavi z relativno majhnimi kraji v Avstriji. Eden od razlogov za tako stanje je tudi to, da se ta Kranjska gora nahaja v občini Jesenice, ki ima železarno kot skoraj popolnoma neakumulativno industrijsko organizacijo. Podobno je tudi v Mežiški dolini, ker je občina Ravne na Koroškem zelo močno industrijsko razvita, ima pa dve zelo slabo akumulativni gospodarski organizaciji, in sicer

železarno Ravne ter rudnik in topilnico Mežica. Pa vendar spadata obe občini, Jesenice in Ravne na Koroškem, med industrijsko in gospodarsko razvite občine.

To sem povedal v zvezi s predlogom in priporočilom poslovnim bankam, da bi dale namenska kreditna sredstva nerazvitim območjem. Ljubljanska banka, ki je naša osrednja poslovna banka, je po poslovnem poročilu za leto 1970 dolgoročne kredite dodeljevala v razmerju: 60 % lastnih sredstev investitorjev nasproti 40 % kreditnih sredstev banke. Sicer naj bi se po poslovni politiki v tej banki odobral kredit praviloma pod pogojem, da investitor ponudi 70 % lastne udeležbe, banka pa prispeva le 30 % svojih sredstev. Ker je to »praviloma«, je seveda rezultat povprečne lastne udeležbe 60 %, dosežene lansko leto, zelo ugoden.

Tisti, ki neposredno delamo v neakumulativni bazični dejavnosti, si seveda prav tako prizadevamo, da bi imeli boljše pogoje in nižjo lastno udeležbo. Če bi sedaj sprejeli predlagano priporočilo poslovnim bankam, da dajejo kredite mimo logike svoje poslovne politike, naj se v tem priporočilu zajame tudi neakumulativna bazična industrija, čeprav mislim, da bo to neučinkovit akt. Hvala lepa.

Predsednik M i r a n G o s l a r : Hvala lepa! Benjamin Božiček ima besedo!

B e n j a m i n B o ž i č e k : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Oprostite, da s svojo razpravo zavlačujem to z dnevnim redom že tako prenatrpano sejo zlasti še zato, ker smo o problemih manj razvitih občin in območij v zadnjih nekaj letih posebno še v zadnjih dveh letih veliko, celo preveč pisali, govorili pa tudi dramtizirali. Skratka: porabili smo preveč časa za to, da smo prišli do tega systemskega akta, ki je pred nami. Tak prizvok neracionalnosti je bilo čutiti tudi v razpravah ob osnutku zakona o pospeševanju razvoja manj razvitih občin in območij v skupščinskih odborih, komisijah, klubih poslancev, na zasedanju delegatov občin, na zasedanju našega zbora lani pa tudi danes.

Dobil sem vtis, da imajo diskutanti nekaj za bregom. Na takšne zaključke me navaja opozarjanje o prevelikih pričakovanjih in gradovih v oblakih.

Tovarišice in tovariši poslanci! Poznam manj razvite občine in območja in zato vem, da se v njih niso gradile politične tovarne ali obrati in tudi ne ceste. Teh nimamo zato, ker so se vse povojne restrikcije gospodarskih in negospodarskih naložb odražale predvsem na manj razvitih območjih. Menili smo namreč, da je potrebno utrjevati centre, pri čemer smo z veliko mero optimizma pričakovali, da nam bodo le-ti vrnili uslugo pri reševanju manj razvitih območij. Danes pa ugotavljamo, da so nekatere politične in druge tovarne v nekaterih večjih centrih nelikvidne in so rak rana našega gospodarstva. Naša pričakovanja so tako bila zaman! Lahko bi rekel, da so ta območja, tudi z Brkini vred, oropana svojih pričakovanj.

Gospodarstveniki iz manj razvitih občin in območij ne stremijo po neekonomskih vlaganjih. Končno bi vendarle lahko bolj kot kdajkoli prej zaupali izvršnemu svetu, bankam, občinam in drugim samoupravnim skupnostim, da do takih neekonomskih naložb tudi v bodoče ne bo prišlo, saj bi take negospodarske naložbe ne reševale zatečenega stanja na teh območjih.

Ko sem pobiral poročila in razprave o osnutku in predlogu zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij, se mi je vsiljevalo mnenje, da so nekateri diskutanti, morda celo zlonamerno uporabljali besede:

»pomagati«, »socialni problemi«, »bojazen o potencialnih žariščih inflacije na manj razvitih območjih« in podobne.

V svoji razpravi ne nameravam polemizirati z avtorji teh besed. Pri pomoči manj razvitim občinam ne gre za milostno pomoč, marveč za globoko logiko naroda in njegove ekonomije. »Socialni problemi« je pojem, katerega si hudo jemljejo k srcu ne samo malomeščani, temveč tudi politiki, celo ekonomisti, in včasih oziroma največkrat novinarji. Reševanje tega problema mimo gospodarske rasti manj razvitih občin je nesprejemljiva teza posameznikov, ki ne rešuje problemov nerazvitih območij v občini.

Navedel bom le nekaj osnovnih podatkov, ki govore, da je pospešen razvoj manj razvitih v prvi vrsti ekonomsko vprašanje Slovenije in njenega gospodarstva. K občini Šmarje spadata dve manj razviti območji, in sicer Kozjansko na jugozahodu ter Haloze na severovzhodu. Obe omenjeni območji sta gosto naseljeni in izrazito nerazviti. Prelivanje akumulacije v okviru občine iz bolj razvitih v omenjena manj razvita območja je doseglo tako stopnjo, da je to vzrok in barometer slabe razvitosti celotnega območja občine.

Narodni dohodek na prebivalca v tej občini je bil v letu 1968 370 000 dinarjev nasproti slovenskemu povprečju 936 000 dinarjev na prebivalca. Drugi kapitalni podatek pove, da štiri petine prebivalstva nima končane osnovne šole; in še to, da je starostna struktura prebivalstva izrazito neugodna, če upoštevamo ljudi nad 60 let starosti. Seveda pa ti podatki še ne povedo vsega. Vzrokov je še mnogo več. Niti jaz kot poslanec iz Kozjanskega, niti v občini si ne domišljamo, da lahko analiziramo vse vzroke, vendar nas naše ugotovitve navajajo k naslednjim zaključkom:

Industrijsko razviti centri, zlasti predcentri, so nam napravili medvedjo uslugo. Brez vsake milosti so zajeli najvitalnejši del prebivalstva. Še bolj porazna je ugotovitev, da se je zadnje leto ta vitalni del prebivalstva, ker v predcentrih ni dobil zaposlitve, zaposlil v inozemstvu. Letni neto odliv je bil v zadnjih 25 letih 660 ljudi; če temu dodamo še letni porast prebivalstva, je davek tuzemskim in inozemskim industrijskim centrom, katerega je plačevala občina Šmarje pri Jelšah, osnovni vzrok sedanjega stanja v občini. Povojne značilnosti pridobitne akumulacije ter politika in praksa nikakršnih vlaganj v te predele so znane.

Ce že odmislimo katastrofalne posledice odliva, se nehote postavlja vprašanje slovenski naciji in nosilcem gospodarskega razvoja. Kakšno delovno silo pričakuje slovensko gospodarstvo z območij, ki jih je oropalo njegovega vitalnega dela prebivalstva, z območij, ki imajo izredno slabo razvito šolstvo, zdravstvo in komunikacije. Globoko sem prepričan, da se dosedanja gibanja ne morejo več nadaljevati. Dosežena je namreč skrajna kritična meja, katere najbolj drastični vidik je izreden tempo rasti socialne problematike na manj razvitih območjih. Ob takem stanju pa je še posebej iluzorno pričakovati razvijanje modernega turizma in specializirane blagovne kmetijske proizvodnje kot dodatnega vira dohodkov za preživljanje na takih območjih živčih ljudi.

V razmislek še to: od reforme do danes se je v občini Šmarje število zaposlenih v družbenem sektorju zmanjšalo za 10^{0/0}. Spominjam se nelojalnosti delovnih in drugih organizacij iz večjih in manjših centrov do delovnih ljudi iz naše občine. Te so odslavljali tudi tako, da so ukinjali regrese za vožnjo na delo in podobno. Nevzdržen odnos do rezervne industrijske armade v naši občini je bil očiten. Takšno ravnanje je nesprejemljivo ne le za tiste, ki pod takimi pogoji živijo, temveč v prvi vrsti ni sprejemljivo za tiste, ki so jim

dosedanje razmere ustrezale. Vidim, da je potrebno policentrizem hitreje razvijati in delovna mesta približati omenjeni rezervni industrijski armadi.

Povsem drugačno sliko razvitosti po občinah bi dobili, če bi upoštevali kot kriterij še razvitost posameznih področij, kot so šolstvo, komunala, stanovanjska problematika, vodopreskrba, prometna povezanost in podobno. V občini Šmarje smo obravnavali tudi ta vidik razvitosti v primerjavi z drugimi manj razvitimi občinami in tistimi občinami in območji, ki so po kriterijih tega zakonskega predloga na meji nerazvitosti in ugotovili, da je šmarska občina še bolj zdrknila na lestvici gospodarske razvitosti.

Kaj pričakujemo? Pričakujemo tako politiko sistemskih rešitev, ki ji bo v okviru stabilizacije gospodarstva uspelo materializirati hotenja nerazvitih. Pristop k taki politiki pa mora biti ekonomski.

Manj razviti se zavedamo, da ekonomija ni le določena vsota denarja; prav tako kot se zavedamo, da sociala ni ponošena suknja. Prav gotovo bo v zelo kratkem obdobju treba pričeti s spreminjanjem tistega, kar nas je v zadnjem letu tako angažiralo, ko smo čitali ali bili priča nemogočih razmer, v katerih živi del Slovencev. Uresničiti bo treba politična in skupščinska stališča.

Upam si trditi, da je zelo jasno, da nobena naložba ne bo rezultat socialne pobude in želje pomagati nerazvitim, da bi se le-ti razvili. Gospodarstvo bo iskalo svoj določeni interes in nato je treba povsem realno računati in to sprejeti. Bati pa se je tega, da bodo posamezniki govorili kot bi pojedli sindikalno resolucijo, delali pa kot kapitalist, katerega edina sveta stvar je dobiček.

Zakonski predlog o ukrepih za hitrejši razvoj manj razvitih občin in območij je prvi akt po osvoboditvi, ki ne le priznava manjšo razvitost posameznih območij v Sloveniji, temveč je tudi sistemski akt, s katerim se skuša bolj zajezi kot rešiti vse večji prepad med razvitimi in manj razvitimi. Če hočemo doseči vsaj ta napredek, se moramo odreči vsem nesprejemljivim strastem, ki jih hočejo nekateri s tem zakonom potešiti in prepričati, da bi zakon o pospeševanju razvoja manj razvitih območij predstavljal le kos papirja brez materialne osnove.

Povem vam, da bom v imenu 12 000 prebivalcev oziroma občanov Šmarske občine s Kozjanskega in v imenu 4600 občanov iz območja Halož, ki gravitirajo k občini Šmarje, glasoval za tak predlog zakona o ukrepih za hitrejši razvoj problemov manj razvitih občin in območij, kot ga je predložil izvršni svet.

Končno bi smeli tudi danes na tem zasedanju računati na solidarnost poslancev iz razvitih občin v tem smislu, da nas v naših prizadevanjih podprejo. To ni samo solidarnost, temveč pričakujoča pomoč ljudem v manj razvitih predelih ter veliko priznanje republiškim organom, zlasti pa izvršnemu svetu kot predlagatelju tega zakona. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Tone Remc!

Tone Remc: Tovariš predsednik, spoštovane tovarišice in tovariši poslanci! Med glasovanjem bomo postavljeni v konflikt dveh nasprotnih zasnov. Eno zasnovo daje predlagatelj s predlogom zakona, druga zasnova pa izhaja iz amandmaja skupine poslancev, ki predlagajo, da se v 2. členu posebej našteje tudi Kozjansko, Brkine in Haloze. Ta amandma me je spodbudil, da javno vprašam predlagatelja, to je izvršni svet, matični odbor in skupino poslancev,

kaj pomeni, če bi 2. člen spremenili tako, da bi se zadnji odstavek glasil: »Ukrepi, ki jih predvideva ta zakon na področju infrastrukture, kmetijstva ter na področju vzgoje in izobraževanja se izvajajo tudi na širših območjih«. Nadaljnje besedilo ostane nespremenjeno. Menim, da je smisel amandmaja med drugim tudi ta, da se z intervencijskimi in posebnimi sredstvi širše družbene skupnosti podpre razvoj kmetijstva, rekel bi, razvoj tistih kultur in kmetijskih dejavnosti, ki imajo objektivne pogoje, da postanejo rentabilne in perspektivne. Če je to cilj tega amandmaja, se mi zdi, da bi bil dosežen, če se to tudi jasno pove v 2. členu in ne bi bilo potrebno razbijati celo konstrukcijo zakona.

Ob takem amandmaju bi se poslanci lažje odločili; namen moje intervencije pa je bil, da predlagatelje amandmaja spodbudim k takemu preoblikovanju amandmaja. Če bodo o tem začeli razmišljati, sem svoj namen dosegel. Problem bi bil rešen tako, da se kmetijstvo navede poleg izobraževanja in infrastrukture ter se na koncu 2. odstavka citira v oklepaju 5., 6. in 9. člen. Ne dajem pa formalno takega amandmaja. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Tovariši poslanci, ker imamo obsežen dnevni red, prosim, da se omejite predvsem na konkretne predloge in amandmaje ter poskušamo to razpravo čimprej zaključiti. Želi še kdo besedo? Bo izvršni svet kaj odgovarjal? Jožko Strukelj!

Jožko Strukelj: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Če dovolite, bom zelo na kratko pojasnil stališče izvršnega sveta predvsem glede amandmaja, ki ga je podal tovariš Pušenjak v imenu pomurskih poslancev, in sicer k 3., 5., 6. in 7. členu.

Ko je izvršni svet pripravljal ta zakon, je izhajal predvsem iz ekonomskih načel. Zato je v besedilu prve alineje 3. člena določil, da je skrb za razvoj manj razvitih predvsem stvar občin samih, bank in ostalih asociacij ter gospodarskih organizacij; nazadnje pa določa, da Socialistična republika Slovenija sodeluje pri pospeševanju razvoja manj razvitih območij in konkretno navaja oblike tega sodelovanja. Takšno besedilo smo predlagali predvsem zato, ker resnično smatramo, da je to predvsem skrb teh občin, ki se ne smejo demobilizirati pri iskanju vseh možnih poti nadaljnjega razvoja, seveda pa pri tem republika Slovenija sodeluje z vsemi v zakonu navedenimi ukrepi. Predloženi amandma ima prizvok socialnega pristopa v predlogu, za spremembo 3. alineje 3. člena, ki določa davčne in kreditne olajšave za investitorje, ki vlagajo svoja sredstva v objekte, pomembne za gospodarski in socialni razvoj teh območij. To pomeni, da hočemo s tem amandmajem spremeniti koncept zakona, ki daje prednost predvsem gospodarskim objektom.

Tovariš Pušenjak je v svoji razpravi dejal, da mora republika Slovenija imeti več poslušaja tudi za nekatere institucije, ki pomenijo rešitev nekaterih socialnih vprašanj na teh območjih. V zvezi s tem dajem v pojasnilo nekaj števil. Občina Lendava prejme letno skupno 927 milijonov starih dinarjev od republike, in sicer od republiške izobraževalne skupnosti, za borce, za kmečko zavarovanje in druge namene; Ljutomer 483 milijonov starih dinarjev; Ormož 595 milijonov starih dinarjev; Ptuj milijardo 100 milijonov starih dinarjev in Murska Sobota milijardo 95 milijonov starih dinarjev. Mislim, da so to dovolj visoki zneski, ki zgovorno kažejo, da republika resnično daje relativno visoka sredstva prav za ta socialna vprašanja.

Glede amandmajev k 5. in 6. členu pa izjavljam, da za izvršni svet niso sprejemljivi, predvsem zato, ker smo smatrali, da bomo konkretno politiko z izobraževalno skupnostjo in cestnim skladom določali skupaj v razpravah, ki bodo tekle v tej v skupščini, ne da bi naprej določali konkretna sredstva, kot je predlagal tovariš Toth, temveč bomo takrat povedali, kakšna naj bo politika republike v odnosu do manj razvitih. Nadalje naj še povem, da tudi ni sprejemljiv amandma k 7. členu, po katerem naj se priznajo tudi anticipativne obresti investitorjem v enkratnem znesku za povečanje lastne udeležbe. Ta predlog ni sprejemljiv iz bilančnih razlogov. Če bi sprejeli tako rešitev, ne bi mogli nuditi pomoči na tako široki fronti, kot smo si zamišljali, čeprav je že tako ozka zaradi omejenih sredstev, ki jih bo blizu 2 milijardi dinarjev. Z amandmajem bi sredstva in to fronto še zožili.

Tovarišu Prosenu pa pojasnujem, da obvezno nastopa kot tretji faktor v dogovarjanju medobčinski svet. To je v skladu z 19. amandmajem k ustavi republike Slovenije. Ta medobčinski svet se tudi organizira samo za posamezne naloge in smatramo, da je pravilno, da se tak medobčinski svet organizira.

Glede amandmaja tovariša Totha, po katerem naj bi bila izobraževalna skupnost Slovenije dolžna vsako leto izročiti ustrezna dopolnilna sredstva, naj povem, da je to izven sistema in izven koncepta sredstev, s katerimi razpolaga republiška izobraževalna skupnost.

Ta sredstva so se dosedaj zbirala in se zbirajo pri zavodih za zaposlovanje in je tudi principialno pravilno, da ti zavodi dajejo ta sredstva za izobraževanje. Sicer pa je v našem amandmaju k 6. členu določeno, da se štipendirajo kadri iz teh območij in je ta namen močno poudarjen. Zato mislimo, da je ta amandma prav tako nesprejemljiv. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Prosim predstavnika odbora za izjavo glede teh amandmajev.

Jože Dernovšek: Ker smo predlagane amandmaje dobili šele danes oziroma so bili dani med sejo in se za nekatere še zbirajo podpisi, jih odbor še ni uspel obravnavati. Zato prosim za prekinitev seje zбора, da se bo pristojni odbor lahko sestal in zavzel stališča glede amandmajev. Predlagam, da se člani odbora zberejo v sobi 212.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi razpravljati? Rado Pušenjak!

Rado Pušenjak: Kaže, da moje razprave tovariš Štrukelj ni pravilno razumel. Nisem namreč predlagal, da bi se poleg določbe 7. člena priznavale še dodatne akceptivne obresti. Mislil sem le na to, da bi izvršni svet lahko dal investitorju sredstva za ta namen že vnaprej, če bi sredstva bila na razpolago. S tem se obveznost republike ne bi nič povečala, v mnogih primerih pa bi lahko pomagali investitorjem.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo? (Ne javi se nihče.) Zdaj moram ugotoviti, da tovariš Pušenjak za svoj amandma še nima podpisov, torej odpade.

Odrejam 20 minut odmora, da se lahko sestane odbor.

(Seja je bila prekinjena ob 14.30 in se je nadaljevala ob 14.50.)

Predsednik Miran Goslar: Prosim, tovariš Dernovšek!

Jože Dernovšek: Upoštevajoč naše načelno stališče, da se ne moremo strinjati z dodatnimi posegi v vsebino zakona, je odbor v celoti zavrnil amandma tovariša Žnidaršiča in ostalih poslancev, ki so podpisali ta amandma. Ob tem pa se je v odboru izoblikovalo še mnenje, da bo morebitni sprejem amandmajev tako bistveno spremenil koncept zakona, da bi bilo potrebno ponovno začeti razpravo o načelih, na katerih naj temelji zakonska ureditev.

Predsednik Miran Goslar: Ali lahko preidemo h glasovanju? (Ni ugovorov.)

Stanje je nekoliko drugačno kot pri odločanju o prejšnjem zakonu. Ker bi bilo zelo težko izvedljivo glasovanje po členih, predlagam, da najprej glasujemo o tistih amandmajih, glede katerih si stališča najbolj nasprotujejo.

Tako bomo začeli z glasovanjem o amandmaju občin Sevnica, Brežice in Krško, k 2. členu zakonskega predloga. Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (5 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (13 poslancev dvigne roko.) Amandma teh občin ni sprejet.

Glasujemo o amandmajih Jožeta Žnidaršiča in poslancev, ki so ga z njim vred podpisali!

Najprej glasujemo o amandmajih k 2. členu! Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (16 poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (4 poslanci dvignejo roko.) Tudi amandma Jožeta Žnidaršiča ni sprejet.

Na vrsti je amandma k 5. in 6. členu. Kdor je zanj, naj dvigne roko. (14 poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (5 poslancev dvigne roko.) Tudi ta ni sprejet!

Glasujemo o amandmajih, ki jih je predložil klub poslancev Pomurja in so bili danes podprti s podpisi 10 poslancev, obrazložil pa jih je tovariš Pušenjak!

Kdor je za amandma teh desetih poslancev k 3. členu, naj dvigne roko. (9 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (13 poslancev dvigne roko.) Amandma ni sprejet!

Glasujemo o amandmaju istih predlagateljev k 5. členu. Kdor je za amandma, naj dvigne roko. (10 poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (15 poslancev dvigne roko.) Tudi ta amandma ni sprejet!

Kdor je za amandma istih predlagateljev k 6. členu, naj dvigne roko. (11 poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (14 poslancev dvigne roko.) Tudi ta amandma ni sprejet!

Končno še amandma istih predlagateljev k 7. členu!

Kdor je zanj, naj dvigne roko. (8 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Kdo se je vzdržal? (7 poslancev dvigne roko.)

Preostali so nam še amandmaji, s katerimi se predlagatelj in pristojni odbor strinjata.

Najprej bomo glasovali o amandmaju izvršnega sveta k 2. členu; ker pa je takoj za njim naveden še amandma k 5. členu in sta smiselno povezana, predlagam, da glasujemo o obeh amandmajih skupno.

Kdor je za amandmaja, naj dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (1 poslanec dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (3 poslanci dvignejo roko.) Amandmaja izvršnega sveta k 2. in 5. členu sta sprejeta!

Zdaj bomo glasovali o amandmaju k 3. členu. Imate ga v dodatnem poročilu odbora na 2. strani, pa tudi v dodatnem poročilu zakonodajno-pravne komisije. Kdor je zanj, naj dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Dva poslanci dvigneta roko.) Amandma odbora in zakonodajno-pravne komisije k 3. členu je sprejet!

Sledi amandma k 6. členu v besedilu iz dodatnega poročila zakonodajno-pravne komisije. Ta je namreč nekoliko izpopolnila besedilo prvotnega amandmaja izvršnega sveta in upoštevala tudi dopolnitev, ki jo je predlagal odbor.

Kdor je za amandma, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Tudi amandma k 6. členu je sprejet!

Sledi še amandma izvršnega sveta k 10. členu. Kdor je za ta amandma, naj dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (1 poslanec dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (3 poslanci dvignejo roko.)

Amandma je sprejet!

Potem imamo k istemu členu še amandma zakonodajno-pravne komisije, ki ga je povzela po predlogu odbora za finance in proračun.

Kdor je za amandma, naj dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (1 poslanec dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (1 poslanec dvigne roko.)

Amandma zakonodajno-pravne komisije k 10. členu je sprejet!

Končno imamo še amandma k 11. členu. Kdor je zanj, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Amandma je soglasno sprejet!

Glasovanje o amandmajih je s tem izčrpano. Glasujemo o predlogu zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (2 poslanci dvigneta roko.) Se je kdo vzdržal? (7 poslancev dvigne roko.)

Predlog zakona je sprejet z večino glasov!

Glasujemo še o priporočilu poslovnim bankam, kot ga je predložil tovariš Toth. Opozarjam, da je besedilo, ki ste ga prej prejeli, zaradi večje jasnosti nekoliko spremenjeno, in sicer v tem smislu, da se poslovnim bankam na območju SR Slovenije priporoča, da ob ugotovljeni ekonomski in družbeni upravičenosti gospodarskih vlaganj na manj razvitih območjih v razdobju veljavnosti tega zakona, to je v naslednjih 5 letih, nudijo investitorjem zlasti glede lastne udeležbe ugodnejše pogoje kot jih uporabljajo v tekoči poslovni politiki.

Kdor je za tako priporočilo, naj dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Pet poslancev dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (14 poslancev dvigne roko.)

Priporočilo je sprejeto.

Prehajam na 5. točko dnevnega reda, na predlog zakona o dopolnitvi zakona o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti.

Predlagatelj je izvršni svet. Izvršni svet predlaga, da bi ta zakon, zakon o spremembi zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in

taks ter predlog zakona o spremembah zakona o proračunu obravnavali po skrajšanem postopku kot predloge zakonov. Zvezna skupščina je namreč 28. decembra lani sprejela zakon o odpravi zveznega sklada za financiranje znanstvenih dejavnosti in zakon o spremembah zakona o zveznih prispevkih iz osebnih dohodkov državljanov, s katerimi se zmanjšuje stopnja zveznega prispevka od osebnega dohodka za 0,4 % in s tem preneha financiranje znanstvene dejavnosti prek zveznega sklada.

S predpisi, ki jih imamo danes na dnevnem redu, pa se ureja prenos obveznosti in terjatev zveznega sklada na republiko in zbiranje sredstev za financiranje raziskovalnih dejavnosti v skladu Borisa Kidriča.

Ali kdo nasprotuje skrajšanju postopka? (Nihče.) Torej bomo razpravljali o vseh treh aktih kot o predlogih zakonov!

Pristojni odbor za finance in proračun je obravnaval te zakone, prav tako zakonodajno-pravna komisija.

Zeli kdo besedo v razpravi? Dr. Ernest Petrič!

Dr. Ernest Petrič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Dal bom samo nekaj kratkih pojasnil.

Na današnjem zasedanju so pred tem zborom, kot že rečeno, trije med seboj povezani predlogi: predlog zakona o dopolnitvi zakona o stalnih sredstvih za financiranje raziskovalnih dejavnosti, predlog zakona o spremembah zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1971 in predlog zakona o spremembi zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks. Vsi ti zakoni pomenijo celoto in logično in neizogibno posledico prenosa kompetenc in tudi sredstev federacije za raziskovalno dejavnost na republike. Torej se uresničuje nekaj, za kar smo se že več kot dve leti zavzemali. Zvezna skupščina je namreč 28. decembra preteklega leta sprejela zakon o odpravi zveznega sklada za financiranje znanstvenih dejavnosti. Sklad je prenehal 31. decembra. Terjatve in obveznosti sklada, ki zapadejo po 31. 12. 1970, se prenesejo na republike in pokrajine, v katerih imajo svoj sedež znanstveno raziskovalne organizacije ali drugi subjekti, nasproti katerim ima zvezni sklad terjatve oziroma obveznosti. Neporabljena sredstva zveznega sklada bodo po zaključnem računu za leto 1970 odstopljena republikam in pokrajinam sorazmerno z obveznostmi. Posebna komisija bo do 30. aprila tega leta ugotovila zaključni račun.

Z omenjenim zakonom je prenehal veljati zakon o stalnih sredstvih federacije za financiranje raziskovalnih dejavnosti. Po zakonu o stalnih sredstvih je federacija izločala v zvezni sklad vsako leto 0,2 % družbenega proizvoda tekočega leta. Federacija je tako vložila v ta sklad leta 1968 187,7 milijona, leta 1969 238,2 milijona, leta 1970 pa okrog 270 milijonov novih dinarjev. Po predvidevanjih bi federacija dala skladu v letu 1971 okrog 350 milijonov novih dinarjev. V obrazložitvi k zveznemu zakonu je rečeno, da se federacija odreka tistih sredstev, ki bi jih zvezni sklad dobil v letu 1971 na podlagi zakona o stalnih sredstvih federacije za financiranje raziskovalnega dela.

Na podlagi tega je zvezna skupščina 28. decembra preteklega leta sprejela zakon o spremembi zakona o zveznih prispevkih iz osebnega dohodka, s katerim se prispevek, ki pripada federaciji, znižuje za 0,4 %, to je od 2 % na 1,6 %. S tem se zmanjšuje dohodek federacije za okrog 350 milijonov novih dinarjev. Ob odpravi zveznega sklada oziroma prenehanju zveznih sredstev za financiranje znanstvenih dejavnosti so se republike znašle v položaju, da morajo s svojimi predpisi zagotoviti potrebna sredstva za prevzem pristojnosti in ob-

veznosti federacije. V ta namen izvršni svet predlaga navedene zakone, to je zakon o dopolnitvi zakona o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti, zakon o spremembah zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks ter zakon o spremembah zakona o proračunu SR Slovenije. Raziskovalne organizacije in dejavnosti iz Slovenije so bile v preteklih letih deležne okrog 15 % sredstev zveznega sklada, kar je približno enaka vsota, kot jo zajemamo in usmerjamo s predpisi, ki so danes tu predlagani. Dodam naj, da so druge republike in pokrajine, tako Hrvatska, Srbija in Makedonija, že sprejele skorajda identične predpise, enaki ukrepi pa so pripravljani tudi v drugih republikah.

Po mnenju izvršnega sveta je potrebno predlagane akte obravnavati kot predloge zakonov. Zvezni fond ne posluje več, raziskovalnih organizacij v Sloveniji, ki so se financirale iz njegovih sredstev, trenutno nihče ne financira in bi z nadaljnjim odlaganjem rešitve nastal zanje nevzdržen položaj. Da bo sklad Borisa Kidriča in nastajajoča samoupravna skupnost na področju raziskovalnega dela lahko prevzela njihovo financiranje, je potrebno zagotoviti dotok sredstev na osnovi predpisov, ki so danes tu pred vami.

Predsednik Miran Goslar: Želi kdo besedo? Gregor Klančnik!

Gregor Klančnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Verjetno smo danes v takem položaju, da ne moremo dosti razpravljati o tem, ali predlagane zakone sprejmemo ali ne. Od naše odločitve je tudi odvisno, ali bodo ljudje v raziskovalnih institucijah dobili denar za osebne dohodke ali pa ne. Mislim pa, da imamo te institucije zato, da služijo gospodarstvu. Da res služijo gospodarstvu, pa bodo dokazali šele takrat, ko bo gospodarstvo pripravljeno neposredno prispevati sredstva za njihovo vzdrževanje. Kolikor večja so sredstva, ki se zberejo in dajejo na proračunski način, toliko manjša je aktivnost, plodnost in donosnost takih organizacij oziroma institucij.

Danes najbrž ne moremo odkloniti predlaganih rešitev, vendar pa bo treba v bodoče postopno prenehati s takim načinom financiranja in prenesti čim več obveznosti na gospodarstvo samo. Šele takrat bodo te institucije pokazale, ali so sposobne za življenje.

Predsednik Miran Goslar: Dalje! Besedo ima Miloš Polič.

Miloš Polič: Ne bom tako glasen kot je bil tovariš Klančnik. Mislim, da ima delno prav, delno pa nima prav.

Če hočemo namreč v gospodarstvu uvajati nove metode dela in novo tehnologijo, mora tudi družba materialno prispevati, da bi lahko spodbudili gospodarstvo za delo z novimi metodami in z novimi materiali, ki jih samo gospodarstvo še ni osvojilo oziroma še ni osvojilo postopka. Če bi ravnali drugače, bi bili le spremljevalci in bi samo ugotavljali izboljšave, ne bi pa ničesar novega iznašli. Raziskovalna organizacija mora spremljati kvaliteto in tehnologijo in iskati možnosti za izboljšave, vendar pa mora biti za korak pred gospodarstvom, kateremu daje nova odkritja. Gospodarstvo samo pa večkrat, zlasti še v takih razmerah, v kakršnih je danes, ni niti zainteresirano, ali pa je le delno zainteresirano za razvojno delo. Zato mora pri tem pomagati splošna družbena skupnost in sodelovati z gospodarstvom.

Navedel bom samo majhen primer. Cestni sklad ni bil zainteresiran, da financira določene raziskave materiala in tehnologije v zvezi s predvideno graditvijo avtomobilske ceste. Ker pa je družba zainteresirana za solidno in sodobno grajeno cesto, je sama financirala te predhodne raziskave, ki jih je potem cestni sklad koristno uporabil in je lahko konkretni projekt že sam financiral.

V zvezi s predloženimi zakoni pa se postavlja vprašanje nadaljnjega financiranja dosedanjih skupnih raziskav v jugoslovanskem merilu. Tako se, na primer, na račun zveznega sklada raziskuje uporaba ESO metode za ugotavljanje vozne sposobnosti vozišč; v raziskavi pa sodelujejo zagrebški, beograjski in ljubljanski inštitut. Zaradi odprave zveznega sklada bomo morali nalogo deliti na srbski, hrvaški in slovenski del, kar utegne povzročiti, vsaj v začetku, določene težave. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Cene Matičič ima besedo.

Cene Matičič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Kot predstavnik odbora za finance izjavljam, da se odbor strinja z vsemi tremi predlogi zakonov, prav tako s predlogom za skrajšani postopek. Vendar pa odbor predlaga zboru, da sprejme sklep, da se pripravi in predloži skupščini program raziskav v prihodnjem obdobju. To je potrebno predvsem zato, da se prouči in sestavi dolgoročnejši program raziskav in ključnih projektov. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Ker nihče več ne želi besede, dajem na glasovanje predlog zakona o dopolnitvi zakona o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti. Kdor je zanj, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec dvigne roko.) Ugotavljam, da je zakon sprejet!

6. točka dnevnega reda je predlog zakona o spremembi zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks.

Želi kdo besedo? (Ne.)

Glasujmo! Kdor je zanj, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o spremembi zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks sprejet!

V tem sklopu je še 7. točka dnevnega reda, to je zakon o spremembah zakona o proračunu SR Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1971.

Želi kdo razpravljati? (Ne.) Imamo amandma zakonodajno-pravne komisije k 1. in 2. členu tega zakona. Ali se izvršni svet strinja. (Se strinja.) Odbor tudi? (Da.)

Glasujmo o amandmaju zakonodajno-pravne komisije! Kdor je zanj, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Glasujmo še o zakonu kot celoti! Kdor je zanj, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Predlog zakona o spremembah zakona o proračunu SR Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1971 je sprejet!

Sledi sklop treh točk, ki se nanašajo na financiranje elektroenergetskih objektov. To so 8., 9. in 10. točka.

Prva je na vrsti 8. točka dnevnega reda, to je predlog zakona o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971.

Izvršni svet kot predlagatelj želi, da bi ta zakon obravnavali po skrajšanem postopku kot zakonski predlog in tako podaljšali dosedanje obveznosti glede zbiranja sredstev elektrogospodarskih delovnih organizacij še za leto 1971 oziroma za polovico leta. Izvršni svet je namreč 23. julija lani predlagal zveznemu izvršnemu svetu osnutek zakona, s katerim naj bi bile republike pooblašene, da zagotovijo sredstva za financiranje energetike v razdobju 1971—1975. Vendar zvezni izvršni svet še do danes ni predlagal zvezni skupščini ustreznega akta.

Želi kdo razpravljati o predlogu za skrajšanje postopka? Ali kdo nasprotuje temu predlogu? (Nihče.) Torej bomo obravnavali zakon kot zakonski predlog.

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet republiškega in gospodarskega zbora sta dala poročilo in dodatno poročilo. Poročilo zakonodajno-pravne komisije ste prejeli danes na klop. Prav tako ste danes prejeli pismo predsednika gospodarskega zbora, v katerem nas obvešča, da je gospodarski zbor sprejel predlog zakona z amandmaji k 1. in 2. členu.

Pričenjam razpravo!

Besedo ima Ivan Zupan, predstavnik izvršnega sveta.

Ivan Zupan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Slovenci smo se v preteklem letu opogumili in spregovorili o zasnovah svojega bližnjega in daljnega gospodarskega razvoja, o viziji svoje bodočnosti. To delajo veliki in razviti, organizirani narodi in gotovo ne bo ostal pozabljen čas, ko je to storil tudi naš narod. Govoriti o svoji bodočnosti pa ne pomeni tudi imeti tako ali drugače izdelanih in oblikovanih načrtov. To bi bila statična prognoza in za življenje malo pomembna. Le nenehno snovanje in oblikovanje novih konceptov in pogledov ob upoštevanju vsakokratnega stanja znanosti in odkritij, lahko postane osnova in mobilizator, s tem pa pomočnik v uresničevanju naših vizij.

V programu razvoja smo zapisali, da želimo postati industrijsko razvita družba in že v naslednjih 15 letih kar trikrat povečati narodni dohodek. Za vsak program razvoja gospodarstva in standarda pa si mora organizirana družba zagotoviti določene pogoje, med katerimi je v ospredju energetika. V Sloveniji imamo izdelan plan razvoja energetike do leta 1980. Oglejmo si nekaj njegovih najvažnejših aspektov!

Najprej nekaj o premogu! Ta nekdanje zelo pomemben energetskega vir, s katerim je bila Slovenija v zadostni meri preskrbljena, postaja zaradi ekonomske in tehnološke konkurence drugih virov vse manj pomemben. Trdna goriva so v celotni toplotni energiji še leta 1955 pokrivala 86 % potreb, leta 1970 45 %, leta 1975 pa predvidoma le še 28 % potreb. Proizvodnja premoga, ki je znašala leta 1950 še 4 milijone ton, je do leta 1970 narastla na približno 6 milijonov ton. Po napovedih naj bi do leta 1980 ostali pri tem obsegu.

Nizko kalorični premogi, montandološke razmere v naših rudnikih in pomanjkanje rudarjev pa bo odločalo o usodi premogovništva, ki stagnira, njegov

relativni pomen nenehno upada. Program energetike predvideva proizvodnjo sedanje letne količine do leta 1980; od uspeha mehanizacije in modernizacije perspektivnih rudnikov pa bo odvisna dejanska proizvodnja in s tem delež premoga pri pokrivanju celotnih energetskih potreb.

Električna energija. Pomen električne energije je najbolj poudarjen s stopnjo rasti potrošnje, ki je skoraj dvakrat večja kot stopnja porabe energije na splošno. Pri nas je znašala stopnja rasti potrošnje električne energije v letih 1956—1960 11,8 %, energije na splošno pa 5,6 %. V naslednjem obdobju 1961 do 1965 naraste za 10 % oziroma 5,1 %, v letih 1966—1970 za 8,45 %, v obdobju 1971—1975 pa naj bi se potrošnja električne energije povečala za 7,7 %, energije na splošno pa za 4,6 %.

Zato pa so investicije v električno energijo finančno izredno intenzivne in znašajo kar 80 % vseh investicij v energijo. Proizvodnja energije se je v Sloveniji razvijala približno takole: leta 1960 je znašala 2 milijardi kWh, leta 1970 skoraj 5 milijard, leta 1980 pa naj bi znašala približno 10 milijard. Pri tem pa v Sloveniji potrošimo nad 2500 kWh električne energije na osebo. Po obsegu potrošnje smo pred sosednjo Italijo in le malenkostno zaostajamo za Avstrijo; smo na evropskem poprečju. Tudi v splošni potrošnji električne energije dosegamo to poprečje. Nekoliko zaostajamo, le v široki potrošnji; pri nas porabi $\frac{2}{3}$ električne energije industrija, eno tretjino pa široka potrošnja.

Za Slovenijo pa je še vedno značilen razmeroma majhen družbeni proizvod na prebivalca ob razmeroma visoki porabi električne energije na enoto družbenega proizvoda. To pa je zaskrbljujoč podatek! V Sloveniji nam zmanjkuje tudi primarnih virov za proizvodnjo električne energije. O premogu smo to že rekli. Ekonomsko so omejeni tudi vodni viri energije. Leta 1980 nam bi že zmanjkalo vseh primarnih virov za proizvodnjo električne energije, če ne bi razmišljali o novih možnostih, predvsem o nuklearni energiji. Tako stanje pa nam narekuje smiselno dolgoročno politiko koriščenja pomembnih vodnih virov energije, in sicer v smeri pridobivanja kvalitetne energije.

Potrošnja tekočih goriv je pri nas še relativno skromna, vendar hitro narašča; v Jugoslaviji je znašala v letu 1960 14 %, v letu 1965 20 %, v letu 1970 pa že 35 % skupne potrošnje energije. V Sloveniji je delež tekočih goriv nekoliko manjši, ker imamo starejšo industrijo, ki se je orientirala na trda goriva, v drugih republikah pa je industrija mlajša. Potrošnja tekočih goriv pa strmo narašča. Od leta 1965 do 1970 je narasla za 20-krat, v naslednjih 5 letih pa se bo zopet podvojila. S približno enakim trendom bo potrošnja tekočih goriv naraščala tudi naprej.

Slovenija nima lastnih virov nafte, v Jugoslaviji pa sedaj domača proizvodnja pokriva približno 44 % potreb; prognoze pa govore o zmanjšanju, in sicer na 30 % v letu 1980 in na 10 % v letu 1990. Tekoča goriva bomo torej kupovali. Količine predvidene potrošnje, ki naj bi dosegla leta 1975 nad 2 milijona ton, leta 1980 pa nad 4,5 milijona ton, pa že vzbuja in opravičujejo razmišljanja o ugodnih nabavah, racionalnem transportu in predelavi nafte. Naš geografski položaj, vključno z oknom v svet, pristaniščem in morjem, bo osnova za posege, katerih pomen in obseg bo presegal naše potrebe.

Naravni plin. Potrošnja naravnega plina v Jugoslaviji ni bila resno obravnavana in vlagalo se je v glavnem v eksploatacijo in predelavo surove nafte. Tako je v letu 1970 proizvodnja naravnega plina znašala samo milijardo Nm^3 , strokovnjaki pa trdijo, da bi glede na skrite rezerve lahko znašala približno 2 milijardi Nm^3 , kar bi pomenilo milijon ton manjšo potrošnjo kurilnega olja

in s tem manjši uvoz. Po napovedih naj bi proizvodnja plina do leta 1975 narasla na 2,5 milijarde $N m^3$, leta 1980 na 3,6 in leta 1990 na 6 milijard $N m^3$, in sicer predvidoma v Hrvaški in Srbiji. Vendar potrebujemo veliko več plina in bi bilo potrebno vsaj še 75 % predvidene količine uvažati.

Slovenija naravnega plina nima. S Hrvaško se pogovarjamo o možnosti dobave plina z njenega območja, razmišljamo pa tudi o uvozu. V Sloveniji ocenjujemo, da bomo leta 1975 potrebovali pol milijarde $N m^3$ plina, leta 1980 pa že milijardo $N m^3$. Uporaba plina nudi gospodarstvu vrsto tehničnih in ekonomskih prednosti, pomemben pa je tudi za gospodinjstvo in široko potrošnjo, saj nadomešča potrošnjo električne energije. Uporaba plina pa terja izgradnjo potrebnih magistralnih distributivnih plinovodov, kar pomeni, da bo racionalno povezati s plinovodi samo glavna potrošna središča.

Naravni plin energetsko ugodno dopolnjuje uporabo tekočih goriv in ima v tehnološko zahtevnih procesih celo mnoge prednosti. Če pa do naravnega plina ne bo možno priti, oziroma, če bi se izkazalo, da bo postal predrag, ga bo potrebno nadomestiti s tekočimi gorivi. Vendar je pri tem treba upoštevati v kalkulacijah še problem onesnaženja ozračja.

Slovenija v zadnjem desetletju povečuje potrošnjo tekočega plina v industriji in v gospodinjstvu. Potrošnjo stimulirajo ekonomske prednosti, omembe vredna pa je tudi prednost v zvezi z onesnaženjem ozračja. Pri jugoslovanskih in slovenskih programih pokrivanja potreb po tekočih in plinastih gorivih bo potrebno upoštevati še naslednje okoliščine:

Afrika in Srednji vzhod postajata vse večja dobavitelja tekočih goriv in naravnega plina. Ta dva predela bosta zainteresirana za dovažanje svojih proizvodov v Srednjo Evropo prek Jadranskega morja. Preskrba Madžarske, Češke in drugih vzhodnoevropskih držav pa je z oddaljenih sovjetskih ležišč še težja; zato postaja vse bolj aktualen naftovod, ki bi potekal od jadranske obale do Madžarske in še naprej proti zahodu. Izgradnja naftovoda in plinovoda večjih dimenzij za potrebe več držav omogoča tudi racionalen transport goriva za naše potrebe. Geografske prednosti našega ozemlja, morske poti in pristanišča bo potrebno smotrno izkoriščati.

Menim, da je potrebna še kratka informacija. Vsi veste, da je Italija leta 1969 sklenila pogodbo s Sovjetsko zvezo o letnih nabavah nad 6 milijard $N m^3$ plina; za njegov transport pa naj bi zgradili plinovod od Češke do potrošnih središč severne Italije. V Sloveniji smo se takoj zainteresirali za omenjeno traso in lahko izjavim, da je v zadnjem polletju tudi italijanski partner pokazal interes za napeljavo te trase prek slovenskega ozemlja. Odvijajo se konkretni razgovori o napeljavi takega plinovoda, ki bi predvidoma prešel jugoslovansko-madžarsko mejo blizu Lendave, šel prek Ptuja in bil ob trasi avto-ceste usmerjen proti Novi Gorici. S Sovjetsko zvezo pa se pogajamo za nabavo plina in sicer pol milijarde $N m^3$ leta 1975 in milijardo $N m^3$ leta 1980. Menim, da ni potrebno poudarjati pomena plina za naše gospodarstvo; s traso plinovoda pa bi nastali ugodni pogoji za uporabo plina v naši industriji.

Nuklearna energija. V Žirovskem vrhu smo odkrili uranovo rudo. Dosedaj ugotovljene rudne zaloge pri sedanji stopnji koriščenja energetsko prekašajo zaloge velenjskega bazena, računi pa kažejo, da jih je možno ekonomsko izkoriščati. V Sloveniji nimamo nahajališč nafte in zemeljskega plina, zaloge premoga so omejene, za ekonomsko izkoriščanje sposobni vodni viri energije so prav tako omejeni. Žirovski vrh z uranovo rudo pa sliko primarnih energetskih virov močno spreminja v naš prid. Pojavlja se energija naslednjih desetletij.

Kot že veste, smo se skupno s Hrvati odločili, da zgradimo skupno nuklearno elektrarno v Krškem z močjo okrog 600 megavatov. Omejeni konvencionalni energetski viri nas silijo k temu; zaradi postopnega prehoda pa jo moramo zgraditi prej, preden bodo izčrpani drugi viri. Poleg tega je tudi racionalna. Računi kažejo, da v primerjavi s hidro in termoelektrarnami daje najcenejšo energijo. Končno z izgradnjo nuklearne elektrarne odpiramo naši industriji in znanstvenim institucijam tudi vstop v novo tehnologijo, kar mora pomeniti ekonomsko prednost pri nadaljnjih gradnjah nuklearnih elektrarn v Jugoslaviji.

Take so energetske možnosti, ki jih bomo morali upoštevati, ko bomo oblikovali naše programe in načrte.

Z razvojem povečane energetske zmogljivosti v Sloveniji pa moramo predvsem dokončati gradnjo termoelektrarne Šoštanj III, dokončati priprave in čimprej pričeti z gradnjo nuklearne elektrarne, določiti in začeti graditi nove proizvodne zmogljivosti za pokrivanje primanjkljaja in zagotovitev kontinuitete preskrbe z električno energijo po letu 1974, usposobiti prenosno mrežo daljnovodov 220 kilovoltov za paralelno obratovanje s sosednimi državami in povečati zmogljivosti za prenos novih proizvodnih količin, uspešno modernizirati perspektivne rudnike, opraviti pripravljala dela za pridobivanje uranove rude, zgraditi obrat za oplemenjevanje in predelavo rude, zagotoviti nabavo naravnega plina in zgraditi osnovno mrežo plinovodov.

Vsi ali večina energetskih objektov imajo značaj gospodarske infrastrukture, financiranje pa bo potrebno predvideti v družbenem planu. V okviru gospodarskih investicij smo investirali v energetiko v obdobju 1961—1965 1,84 % družbenega proizvoda in 9,6 % od skupnih gospodarskih investicij. V naslednjem obdobju 1966—1970 je znašalo to razmerje 1,72 % in 10,8 %, v naslednjem predvidenem petletnem obdobju 1971—1975 pa 1,77 % družbenega proizvoda in 10,4 % skupnih gospodarskih investicij. V družbenem planu smo za naslednje petletno obdobje predvideli financiranje prej omenjenih objektov gospodarske infrastrukture v znesku 2200 milijonov dinarjev, kar predstavlja približno enako obremenitev družbenega proizvoda oziroma enak delež skupnih gospodarskih investicij kot v preteklem desetletnem obdobju.

V navedenih investicijah za energetska infrastrukturo pa niso zajete investicije v dejavnost distribucije električne energije, za kar bo potrebno vložiti še okoli 800 milijonov dinarjev. Za navedeni program izbranih energetskih objektov bomo morali torej zagotoviti sredstva.

Naš izvršni svet je pravočasno opozoril zvezni izvršni svet, da konec leta 1970 prenehajo veljati vsi zakoni in pooblastila za zbiranje sredstev za financiranje izgradnje energetskih objektov in je zato treba podaljšati dosedanja pooblastila ali pa ustrezne pristojnosti prenesti na republiko. Še posebej smo opozorili, da je treba s to rešitvijo pohiteti, ker je potreben določen čas za pripravo novega sistema zbiranja sredstev. Žal zvezni izvršni svet doslej še ni ukrenil ničesar.

Menimo, da ni mogoče prekiniti kontinuitete zagotavljanja sredstev za financiranje graditve energetskih objektov. Zato predlagamo kot prehodno rešitev začasno podaljšanje sedanjih obveznosti in v tej zvezi predlagamo, da sprejmete zakon o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971 in zakon o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za zagotovitev sredstev za financiranje energetskih objektov v letu 1971. V razpravi

v skupščinskih odborih so bili predlagani amandmaji k omenjenima zakonoma glede deponiranja sredstev, v zakonu o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij pa tudi glede roka. Izvršni svet te amandmaje sprejema in jih vključuje v svoj predlog. Tako izvršni svet sprejema amandmaje odbora za proizvodnjo in blagovni promet gospodarskega zbora in odbora za proizvodnjo in blagovni promet gospodarskega zbora Skupščine Socialistične republike Slovenije k 1. in 2. členu predloga zakona o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij za zagotovitev sredstev za financiranje energetskih objektov v letu 1971, ter k 1. in 3. členu predloga zakona o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za zagotovitev sredstev za financiranje energetskih objektov v letu 1971. Izvršni svet predlaga, da jih sprejmete kot sestavni del predlogov omenjenih zakonov.

Po predlogu zakona, ki določačasne obveznosti uporabnikov družbenih sredstev, smo že upoštevali intencije bodočega sistema zbiranja sredstev, o katerem boste prav tako danes razpravljali.

Novost je v tem, da bodo plačnikom, katerih plačila po tem zakonu bodo presegala višino obveznosti po novem sistemu, ta sredstva pri plačevanju novih obveznosti proračuna oziroma vrnjena. S tem bo odpravljena sedanja prevelika obremenitev nekaterih investicij, ki električne energije ne trošijo ali pa je ne trošijo v pomembnih količinah. Druga olajšava je v tem, da bo gospodarstvo po tem začasnem zakonu lahko svoje obveznosti plačila sicer tekoče evidentiralo, plačalo pa jih bo po koncu vsakega trimesečnega obdobja, seveda v času veljavnosti tega zakona. Ta olajšava pa ne bi smela omogočiti izigravanja obveznosti, kar se je delno dogajalo v preteklem obdobju.

Pred vami pa je tudi predlog za izdajo zakonov za zagotovitev sredstev za financiranje izgradnje energetskih objektov v naslednjih petih letih. Bistvo predlaganega sistema je v tem, da bi stroške za razširjeno reprodukcijo nosili vsi potrošniki električne energije v skladu s stroški, ki jih s svojim odjemom povzročajo. To pa pomeni, da bi določen del sredstev prispevala tudi široka potrošnja, ki do sedaj s posebnim prispevkom ni bila obremenjena; prispevek od investicij pa bo občutno nižan. Pri tem pa izhajamo iz načela, da naj vsaka investicija, ki povečuje odvzem električne energije, tudi sodeluje pri financiranju razširjene reprodukcije v elektrogospodarstvu. Posamezni potrošniki, ki so naštetih v tezah za zakon, pa bi bili oproščeni obveznega vpisa posojila po tem zakonu.

Kot organizirana družbena skupnost smo dolžni zagotoviti energijo kot eno od elementarnih osnov nadaljnjega razvoja. Kakšen naj bo bodoči sistem zbiranja sredstev, bomo določili s predlogi za izdajo zakona, kontinuiteto med sedanjim in bodočim sistemom pa moramo zagotoviti z začasnima zakonoma. Zato izvršni svet predlaga, da ju sprejmete.

Z letom 1970 pa smo zaključili tudi zbiranje sredstev za financiranje izgradnje energetskih objektov v obdobju 1966—1970. Iz začasnega poročila republiškega sekretariata za gospodarstvo — banka bo dala zaključno poročilo do konca februarja — izhaja, da je gospodarstvo svojo obveznost izpolnilo v celoti in jo celo prekoračilo za okrog 91,8 milijona dinarjev ali za 15 %. Zato pa je elektrogospodarstvo plačalo manj kot bi moralo, in sicer 86,8 milijona dinarjev ali 29 % manj kot je bilo predvideno leta 1965.

Analiza vzrokov za navedeno nezadostno deponiranje sredstev elektrogospodarstva kaže, da so bile ob sprejetju zakona leta 1965 možnosti za deponiranje sredstev elektrogospodarskih podjetij realno ocenjene, vendar pa elektro-

gospodarska podjetja pri delitvi dohodka niso ravnala racionalno in v smislu sprejetih načelnih rešitev. Čeprav so materialni stroški poslovanja zaradi delne tržne nestabilnosti v omejenem obsegu presegli prejšnje ocene, bi podjetja kljub temu lahko v skladu s planom zbiranja sredstev deponirala znatno več svojih sredstev, če se ne bi izogibala zakonskim obveznostim in ne bi sredstev vlagala raje v neobvezne rezervne sklade, če bi bila skromnejša pri oblikovanju sklada skupne porabe in če bi dajala manj sredstev za osebne dohodke. Poprečje izločenih sredstev na zaposlenega v minulih letih izredno odstopa od poprečja v ostalem gospodarstvu tako glede osebnih dohodkov kot glede skladov skupne porabe.

Gornji podatki kažejo na krizo in neurejenost, pa tudi na parcialne in lokalne interese, ki vladajo v elektrogospodarstvu. Izvršni svet je spremljal negativna gibanja na področju elektrogospodarstva, pa tudi v nekaterih drugih privilegiranih dejavnostih. Postavlja se vprašanje, zakaj ni učinkovito ukrepal.

V zvezi s tem moram povedati naslednje:

Prvič: pri oblikovanju republiškega zakona o obveznem deponiranju sredstev elektrogospodarskih podjetij za financiranje razširjene reprodukcije smo bili močno omejeni z zveznim zakonom, ki je določal, da mora elektrogospodarstvo obvezno deponirati le sredstva amortizacije in poslovnega sklada ne pa tudi drugih skladov. Republiški zakon zato ni mogel razširiti obveznega deponiranja tudi na druge sklade, zlasti na neobvezni rezervni sklad.

Drugič: naša republika je predlagala pristojnim zveznim organom spremembo zveznega zakona o zagotavljanju kreditnih sredstev gospodarstva za razširjanje in izgradnjo elektroenergetskih objektov na temelju obveznih posojil tako, da bi se ta posojila spremenila v skupna vlaganja. To pa bi pomenilo, da bi gospodarstvo soupravljalo z elektroenergetskimi objekti in s tem soodločalo o namenski uporabi sredstev za financiranje razširjene reprodukcije, kar bi lahko bistveno prispevalo k drugačnemu ravnanju elektrogospodarstva. Žal omenjeni predlog ni bil sprejet.

Tretjič: skupščina je v času zbiranja sredstev za financiranje razširjene reprodukcije v elektrogospodarstvu sprejela marca 1968 priporočilo o ureditvi in poslovanju elektrogospodarstva. Vsi smo pričakovali, da bo elektrogospodarstvo poslovalo razumneje in racionalneje in tako uresničilo bistvo omenjenega priporočila. Materialni in lokalni interesi pa so bili drugačni, zato so rezultati takšni, kakršne sem navedel.

Četrto: v republiki že dalj časa ugotavljamo takšne in podobne neracionalnosti pri delitvi dohodka tudi na nekaterih drugih področjih. Kakor veste, tovarišice in tovariši poslanci, so bile vse dosedaj glede delitve dohodka in osebnih dohodkov delovne organizacije popolnoma suverene. V okviru obstoječega sistema zato proti takšnim nepravilnostim ni bilo možno ukrepati. Šele na podlagi zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov, ki smo ga pred kratkim sprejeli v tem visokem domu — razpravljali pa smo o njem dve leti — bo možno intervenirati na tem področju.

Pravni položaj sredstev neobveznega rezervnega sklada elektrogospodarskih podjetij ni povsem jasen. Vendar pa bomo storili vse, kar je v okviru zakonodaje mogoče, da bodo elektrogospodarske organizacije morale deponirati tudi ta sredstva in jih nameniti za razširjeno reprodukcijo v skladu z intencijami zakona, ki so bile kršene.

Kot vam je znano, tovarišice in tovariši poslanci, smo pred podpisom družbenega dogovora o ureditvi vprašanj širšega družbenega pomena na področju elektrogospodarstva. Izvršni svet je pri oblikovanju osnutka tega dogovora izhajal iz naslednjih najsplošnejših načel:

Delovni ljudje v elektrogospodarstvu imajo pravico prisvajati si materialni ekvivalent za tekoče in minulo lastno vloženo delo. Amortizacija in dohodek je minulo delo, ki se mora v takšni ali drugačni obliki vračati tistemu, ki ga je ustvaril, to je vsej družbeni skupnosti.

Pri upravljanju elektroenergetskih objektov je treba dokončno uveljaviti načelo upravljanja gospodarstva, s čimer bi odpravili lokalne in druge vplive in zagotovili takšno upravljanje, da si ne bi nihče prisvajal, kar mu ne gre in da bi gospodarjenje in upravljanje potekalo v interesu tistih, ki so vložili svoje delo v te objekte.

Izvršni svet meni, da bo s podpisom družbenega dogovora v elektrogospodarstvu zagotovljena trajna prisotnost družbene skupnosti in gospodarstva pri upravljanju te pomembne infrastrukturne dejavnosti. Tak trajni odnos glede financiranja pa mora zagotoviti novo kvaliteto odnosov z elektrogospodarstvom na splošno in s tem realizacijo vseh intencij skupščinskega priporočila o elektrogospodarstvu ter razprav v skupščinskih odborih v zvezi z novim sistemom zbiranja sredstev oziroma razširjene reprodukcije v elektrogospodarstvu, za kar smo si prizadevali v preteklem obdobju. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Karel Forte je prvi prosil za besedo!

Karel Forte: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Odbor za proizvodnjo in promet našega zbora je na dveh sejah skupno z odborom za proizvodnjo in promet gospodarskega zbora razpravjal o predlogu zakona o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971, o predlogu zakona o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971 in o predlogu za izdajo zakonov o zagotovitvi sredstev za financiranje teh objektov v bodoče. O stališčih, ki sta jih odbora zavzela glede teh predlogov izvršnega sveta, ste prejeli v gradivu za današnje zasedanje ustrezna poročila. V dodatnem poročilu od 3. februarja so navedena stališča o mnenjih, predlogih in amandmajih odbora za finance in proračun republiškega zbora in odborov za družbenoekonomske odnose gospodarskega zbora in republiškega zbora.

Odbora sta v razpravi upoštevala stališča, ki jih je posredoval v uvodnem ekspezeju pred prvo sejo predstavnik izvršnega sveta, ing. Zupan. Na sejah so poslanci izrekli vrsto kritičnih pripomb o obnašanju elektrogospodarskih podjetij ter o zavlačevanju sklenitve družbenega dogovora, katerega osnutek smo prejeli med gradivom za današnjo sejo.

Prvotni predlog družbenega dogovora je urejal samo vprašanja razširjene reprodukcije in njenega financiranja, ni pa urejal ostalih vprašanj, ki so tudi predmet tega družbenega dogovora. Na prvi seji odborov je predstavnik izvršnega sveta izjavil, da je pripravljen nov osnutek družbenega dogovora, o katerem smo iz časopisnih vesti izvedeli, da so ga predstavniki elektrogospodarstva v načelu sprejeli. Žal, tudi na drugi seji odborov nismo imeli pred seboj drugega osnutka.

Poslanci so izražali tudi določene rezerve glede namere, da se gospodarske organizacije retroaktivno obremenjujejo, in to v času naporov za stabilizacijo in napovedanem povečanju cen električne energije.

Kljub vsem omenjenim rezervam, pomislekom in pripombam pa je prevladalo mišljenje, da v danih razmerah ni drugega izhoda kot sprejeti omenjena začasna zakona, istočasno pa podpreti izvršni svet v njegovih naporih za sklenitev družbenega dogovora. V bodočih sistemskih rešitvah moramo uveljaviti najoptimalnejše variante, v katerih bo onemogočena reprodukcija preteklih odnosov ter zavarovan interes celotnega slovenskega gospodarstva in naše samoupravne družbe pred vsakim izkoriščanjem.

Izhajajoč iz prej navedenih dejstev predlagam v imenu odbora, da zaradi zagotovitve kontinuitete zbiranja sredstev sprejmete omenjene zakone z amandmaji k 1. in 2. členu prvega zakona in k 1. in 3. členu drugega zakona.

Predsednik Miran Goslar: Adolf Tavčar ima besedo.

Adolf Tavčar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Želim dati le nekaj kratkih pripomb v zvezi z 8. in 9. točko današnjega dnevnega reda.

Izhajam iz istega izhodišča kot že prej pri 3. točki tovariš Zdenko Roter. To je bolj o zgodovini kot pa o sedanjosti glede na to, da praksa kaže, da ob današnji ravni družbene zavesti ne smemo preveč judificirati te naše samoupravne družbe.

Pred več leti smo dobili od posameznih elektrogospodarskih organizacij več uradnih poročil o stanju teh podjetij, oziroma o tem, kakšna so njihova mišljenja v zvezi z nadaljnjim razvojem elektrogospodarstva in katera rešitev je najboljša ter ustreza družbenemu samoupravljanju v pravi vsebini dela in o skrivanju teh sredstev pa nismo bili nikoli obveščeni. Meni se zdi, da si je elektrogospodarstvo s tem naprtilo veliko moralno krivdo nasproti slovenski javnosti, kateri je vrglo kot kost za glodanje svoja stališča, hkrati pa je neupravičeno izkoristilo milijarde dinarjev. Ne rečem, da je bilo to naravnost protizakonito, vendar ta denar ni bil plod njegovega dela; s tem so se odtegovala sredstva tako pomembni gospodarski panogi kot je elektrogospodarstvo samo.

Kljub temu, da je za tako stanje delno kriva tudi sama skupščina, kar je bilo na sejah obeh odborov ugotovljeno v precej vročih debatah, pa menim, da je del krivde tudi v pomanjkljivosti sedanje zakonodaje. Pomanjkljivosti zakonodaje so elektrogospodarska podjetja znala izkoristiti v smislu pravila, da je vse dovoljeno, kar ni prepovedano. Pri tem pa korist ni bila majhna, saj gre za velike vsote.

Nimam namena razpihovati že tako vroče debate, kakršna je bila doslej v naših odborih in včeraj tudi na seji gospodarskega zbora, vendar mislim, da bi bilo zaradi ugotovljenih nepravilnosti potrebno slovensko javnost natančno seznaniti z dejanskim stanjem. Stanje naj bi natančno ugotovila služba družbenega knjigovodstva in o tem seznanila javnost prek časopisja. Ne bi se smeli zadovoljiti le z globalnimi podatki o dravskih ali savskih elektrarnah, temveč bi morali zvedeti za stanje v vsakem elektrogospodarskem podjetju.

Mislim tudi, da je to dragocena izkušnja za bodoče, ne samo na področju elektrogospodarstva, pač pa tudi na drugih področjih uporabe zakonov. Ugotavljamo namreč na splošno vedno številnejše zlorabe in iskanje raznih luknjic in vrzeli v naši zakonodaji. Zaradi takih pojavov bo morala biti naša bodoča

zakonodaja vedno bolj precizna in vedno bolj dosledna, posebno še sedaj, ko republika prevzema številne funkcije in odgovornosti od federacije. V danih okoliščinah se ne moremo dovolj trdno zanesti na samoupravljanje, če zakon ni dovolj precizen. Zato je pač treba prepustiti času, da družbene sile toliko dozore, da bo potem lahko samoupravna praksa tudi pri neprecizni zakonodaji dobro funkcionirala.

Tovariš Zupan je prej v tej zvezi poročal o krivdi izvršnega sveta. Naj povem, da me ni prepričal o tem, da izvršni svet ni imel moči pravočasno intervenirati in preprečiti prikrivanje oziroma zadrževanja sredstev ali ga vsaj zmanjšati. Ko smo sprejemali resolucijo o elektrogospodarstvu, so poslanci načeli vrsto pereh vprašanj. Zato bi morali sproti ugotovljati, zakaj se ta resolucija ne uresničuje in ne šele po dveh ali treh letih. Menim, da je prav za to zamudo v ugotavljanju stanja in informiranju kriv izvršni svet. Lahko bi bilo marsikaj pravočasno storjeno, prav tako pa poslanci in slovenska javnost podrobneje seznanjena o dogajanju v elektrogospodarstvu in o vseh nepravilnostih glede uporabe sredstev. Hvala lepa!

* Predsednik Miran Goslar: Rado Pušenjak!

Rado Pušenjak: Tovarišice in tovariši! Po predlogu zakona bo tudi kmetijstvo moralo do nadaljnjega plačevati sredstva za izgradnjo elektrogospodarskih objektov. Menim, da v tej zvezi ne bi smela biti povsem odveč majhna primerjava bilančnih podatkov za leti 1968 in 1969. Gre na eni strani za 9 podjetij s področja elektrogospodarstva, na drugi strani pa za 158 podjetij s področja kmetijstva. Poprečno število zaposlenih v elektrogospodarstvu je znašalo 6363, v kmetijstvu pa 21 155. V letih 1968 in 1969 je vneslo elektrogospodarstvo v neobvezni rezervni sklad 23 700 000 dinarjev, kmetijstvo, 158 kmetijskih podjetij pa le 14 013 000 dinarjev, sklad skupne porabe elektrogospodarstva je znašal 34 155 000 dinarjev, v kmetijstvu pa le 13 829 000 dinarjev. Elektrogospodarstvo je uporabilo za stanovanjsko izgradnjo v teh dveh letih 27 841 000 dinarjev, kmetijstvo pa le nekaj nad 10 milijonov dinarjev. V sklad skupne porabe je v letu 1969 usmerilo elektrogospodarstvo poprečno na zaposlenega 2821 dinarjev, kmetijstvo pa le bornih 500 dinarjev. Poleg tega je imelo kmetijstvo leta 1969 še 20 320 000 dinarjev nepokrite izgube in seveda najnižje osebne dohodke, medtem ko se nahaja elektrogospodarstvo na vrhu lestvice osebnih dohodkov. Kljub temu da spada Elektrogospodarstvo Maribor glede gospodarjenja še med najsolidnejša podjetja te veje, dokazujejo navedene številke, da bi lahko ta panoga samo mnogo več prispevala za razširjeno reprodukcijo, kmetijstvo pa bi bilo mogoče nekoliko razbremeniti.

Najostreje je treba grajati elektrogospodarska podjetja, ker so zaradi nenamenskega razpolaganja s svojimi sredstvi zbrala za okrog 9 milijard starih dinarjev manj kot je bilo planirano. Menim, da moramo kot poslanci zahtevati, da se izvršijo potrebne konsekvence.

Ob takih okoliščinah se mi zdi, da je nemogoče zahtevati od revnega kmetijstva, da odvaja sredstva za elektroenergetiko od svojih investicij, tudi od takšnih, ki ne trošijo nobene električne energije, na primer sadjarstvo in vinogradništvo.

Naj mi tovariš Zupan oprostí, vendar moram povedati, da prav nič ne verjamem v učinkovitost družbenega dogovora med elektrogospodarstvom in gospodarskimi podjetji, če ta dogovor ne bo imel značaja zakona. Mislim, da to

dovolj kažejo izkušnje zadnjih nekaj let. Menim pa vendarle, da ne bi smeli dovoljevati še nadalje, da bi račune v zvezi z odlaganjem številnih nerešenih vprašanj, in v tej zvezi nastalo škodo, plačevalo ostalo gospodarstvo in prebivalstvo! Naloge na področju elektrogospodarstva bodo lahko racionalno opravljene le, če bomo imeli v Sloveniji enotno elektrogospodarsko podjetje, in pod pogojem, da bodo imeli odločilen vpliv na gospodarjenje potrošniki električne energije oziroma gospodarstvo samo. Brezplodnih razprav o organizaciji te veje pa bi naj bilo že enkrat konec, ker bomo sicer tudi poslanci prisiljeni predlagati še drugačne ukrepe.

Strinjam se s predlogom izvršnega sveta glede oprostive obveznosti vpisa posojila za določene dejavnosti, s pripombo, da bi morale oprostive veljati, vsaj kar zadeva kmetijstvo, od 1. januarja tega leta. Hvala!

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Ivan Kreft.

Ivan Kreft: Tovarišice in tovariši poslanci! V podporo za sprejem obeh zakonov s področja elektrogospodarstva bom navedel nekatere razloge, ki doslej še niso dobili potrebnega poudarka. Elektroenergetskih objektov še vedno ne gradimo kontinuirano. Komaj leto dni pred dograditvijo Šoštanja III še nimamo izbranega objekta, ki bi že moral biti v izgradnji, če se hočemo vsaj v bodočem obdobju izogniti redukcijam električne energije, ki so v preteklih 25 letih povzročile nepopravljivo škodo.

Drugo leto sicer nameravam začeti z gradnjo nuklearne elektrarne, toda preden bo dograjena, bomo verjetno kljub Šoštanju III občutili še večje pomanjkanje električne energije, kot smo jo ob koncu lanskega leta. V začetku leta 1970 smo dobili zagotovila, da ne bo nobenih redukcij električne energije. Ta zagotovila niso držala, saj so lanskeletne redukcije prizadele ne le Slovenijo in Hrvaško, temveč tudi nekatere kraje v drugih republikah. V letošnjem letu pa že samo občasni nekajurni izpadi električne energije povzročajo veliko škodo proizvodnji in železniškemu prometu.

Vprašanje je, če bomo z izgradnjo nuklearne elektrarne res lahko začeli prihodnje leto. Majhna zamuda je že nastala. Poleg finančnih težav pa lahko nastanejo še strokovne in tehnične. Na to nas neposredno opozarjajo Naši razgledi z dne 11. decembra 1970 s člankom, ki so ga ponatisnili po Business Week in v katerem je med drugim zapisano: »Ameriški jedrski program se je zakasnil zaradi naraščajočih stroškov, sitnarjenja administracije, strahu pred radioaktivnostjo, zastrupitvijo in še celo vrsto pomembnih tehničnih spodrljajev. Klasičnih energetskega virov ni toliko, da bi lahko pričakovali hiter razvoj klasičnih central. Graditelji bi torej naredili dobro delo, ko bi hitro odstranili hibe jedrskih central, če hočejo držati svojo obljubo. Cenijo, da bi morali proizvajalci električne energije do leta 1990 investirati več kot 35 milijard dolarjev. Verjetno bodo mnogi izmed njih v prihodnjih mesecih zvišali cene, da bodo lahko pokrili take investicije. Te naprave bodo morale biti zelo napredne, če bodo hotele ustrezati potrebam jutrišnjega dne, sicer tvegamo, da bo energetska kriza predolgo trajala.« Konec citata.

To velja sicer za Ameriko, vendar naj služi kot opozorilo, koliko tvegamo, če nuklearne elektrarne iz kakršnih koli razlogov ne bi zgradili pravočasno. Naša zunanjetrgovinska bilanca ima že več kot 1 milijardo dolarjev deficita. Prepogost uvoz električne energije iz Zahodne Evrope pa bi ta deficit seveda še povečal. Dokler je imela Slovenija v električni energiji presežke, je morala

po predpisani ceni zadovoljiti najprej potrebe drugih republik in šele presežke presežkov je smela izvažati. Sedaj uvaža kljub predpisom o zamrznjenih cenah presežke iz drugih republik po 15 dinarjev za kilovatno uro in ne po zamrznjeni ceni 9 dinarjev za kilovat na mreži visoke napetosti. Od danes naprej pa znaša cena električne energije z juga 30 dinarjev za kilovatno uro. Iz Avstrije in Italije uvožena električna energija pa je seveda še dražja. Še vedno pa je bolj gospodarno, če omogočimo tovarnam obratovanje, pa čeprav z dražjo energijo, kot pa če obratovanje povsem ustavimo, ker lahko s tem povzročimo veliko škodo.

Tega bi se morali naši gospodarstveniki zavedati, saj je tudi v njihovem interesu, da sprejmemo zakon, ki ga predlaga izvršni svet Skupščine SR Slovenije kotčasno rešitev. Dejstvo, da so nekatere elektrogospodarske organizacije že podpisale družbeni dogovor, kot ga je predložil izvršni svet Slovenije, pa dokazuje, da prizadevanja naše skupščine le niso bila povsem zaman, zato bom glasoval za oba predloga zakonov.

Predsednik Miran Goslar: Cene Matičič ima besedo.

Cene Matičič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Kot eden od članov preteklega sklica sem aktivno sodeloval pri sprejemanju predloga priporočila o ukrepih na področju elektrogospodarstva marca leta 1968. Glede na to je nedvomno moja dolžnost, da se za realizacijo tega priporočila borim.

Dovolite, da dve stvari iz omenjenega priporočila, ki je sedaj staro 3 leta, preberem. Med drugim tu piše: »Skupščina SR Slovenije priporoča delovnim organizacijam s področja proizvodnje in prenosa električne energije, da pristopijo k takšni enotni organizaciji proizvodnje in prometa z električno energijo in k takšni ureditvi notranjih odnosov, ki bi vnesla bistvene kvalitetne spremembe v sedanji način poslovanja, zlasti pa najugodnejše pogoje glede stalnosti preskrbe kvalitete in cene električne energije itd.« Na to je v dokumentu ugotovitev, da je v dosedanjih razpravah v gospodarstvu pri potrošnikih električne energije in v elektrogospodarstvu prav tako pa tudi v razpravah v skupščinskih telesih, prevladalo mišljenje, da bi takšnim zahtevam najbolj ustrezalo enotno elektrogospodarsko podjetje in da je treba urediti tako, da bi priprave za integracijo čimprej končali in bi novo podjetje začelo poslovati najkasneje s 1. januarjem 1969.

V 4. sklepu pa je zapisano: »Republiški organi bodo v mesecu oktobru 1968 poročali Skupščini SR Slovenije o tem, kako se izvajata priporočili in sklep, ki jih je sprejela Skupščina SR Slovenije na današnji seji.« To je bilo 17. marca 1968. leta; — ponavljam v prejšnjem sklicu!

To priporočilo ni nihče preklical, in tako še vedno velja, zato mislim, da je naša dolžnost, da se zavzamemo za njegovo realizacijo. Glede na to sem mnenja, da je moč sprejeti predlagane zakone, predvsem drugega, šele takrat, ko bodo realizirani sklepi, ki so bili takrat sprejeti. Tako, kot smo bili v preteklosti postavljeni ob zid, z izgovorom, da v danem trenutku kaj drugega ni možno, tako smo tudi danes postavljeni ob zid. Danes kaj drugega ni več možno kot to potrditi. Mislim, da škarje in platno ne moreta biti neprestano v rokah elektrogospodarstva, ki po svoje kroji usodo naše elektrike in usodo naše energije. Globoko se strinjam z mislimi tovariša Zupana. Vendar smo te iste misli o energiji slišali že pred tremi leti v skoraj popolnoma enaki obliki, vendar

do danes še ni bilo nič realizirano. Na drugi strani se vsi naši zakoni omejujejo samo na elektrogospodarstvo, čeprav je bilo večkrat rečeno, da ta sredstva niso izključno za elektrogospodarstvo, pač pa za vse vrste predvsem primarne energije. Zavedajmo se že enkrat, da je električna energija sekundarna in zelo draga.

Torej, strinjal bi se s tem, da glasujem za predlog tega zakona, vendar ob tem, da se priporočilo Skupščine SR Slovenije o ukrepih na področju elektrogospodarstva, to je predlog, ki sem ga ravnokar prebral, prej realizira. Izgleda da je, — kot je eden od diskutantov že rekel, — družbeni dogovor v tem stanju elektrogospodarstva skorajda neuresničljiv. Imamo neodtujljivo pravico samoupravljanja, to je naša immanentna pravica. Naša immanentna pravica pa je tudi, da si to pravico nihče ne uzurpira po svoje. Zdi pa se mi, da smo sedaj priča prav temu. Včasih je torej treba tudi pravico samoupravljanja zakonsko zaščititi. Pa jo enkrat zaščitimo! Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Zdenko Roter.

Zdenko Roter: Tovarišice in tovariši poslanci! Mislim, da je v tej debati o elektrogospodarstvu potrebno nekatere stvari jasno povedati. Očitno je, da imamo pri nas še vedno delovne organizacije — v tem primeru gre za elektrogospodarske — ki delajo po svoje in se ne glede na kritiko v skupščinskih zborih in na kritiko drugih pristojnih in nepristojnih organov in organizacij obnašajo po svoje. Nihče od njih se zaradi tega ne razburja, nihče ne nosi nobene odgovornosti, pa naj gre za plače, o katerih smo že neštetokrat slišali, za njihovo nezainteresiranost za investiranje, za združevanje in razdruževanje, za izigravanje zakonov ali karkoli drugega. Naša edina funkcija pri tem je, da to ugotavljamo in nekako s tem ugotavljanjem in ponavljanjem svoje kritike kompenziramo svoje nezadovoljstvo.

V tej skupščini smo že nekajkrat zelo jasno, vsaj nekateri, opozorili na narodnogospodarski pomen energetike in s tem v zvezi tudi električne energije, poudarili smo pomen integriranja elektrogospodarskih organizacij, kar je predgovornik zelo jasno in nedvoumno, citirajoč skupščinsko resolucijo oziroma priporočilo, obrazložil. Takrat in večkrat kasneje se nam je postavljala dilema, kako realizirati to integracijo. Eni so bili mnenja, da je to treba doseči s pomočjo zakonske prisile, drugi pa, da je treba iti na pot modernejšega tako imenovanega družbenega dogovarjanja. Mislim, da je razvoj stvari jasno in nedvoumno pokazal, da v tem konkretnem primeru ta, pa čeprav tako lepo zveneča pot družbenega dogovarjanja, ne daje nobenih rezultatov. Rezultat je popolnoma evidenten iz poročila, ki smo ga dobili v gradivu. Zadnji odstavek poročila, sicer v nekoliko prikriti obliki pa vendarle jasno pove, da ni prišlo do zaželenega uspeha. Citiram ta odstavek: »Glede na dosedanje informacije o zadržkih, ki jih imajo posamezni udeleženci družbenega dogovora, predvidevamo, da bo potreben ponovni sestanek predstavnikov družbenega dogovora, ki bo sklican takoj...« in tako dalje. To se pravi zavlačevanje iz sestanka v sestanek, iz dogovarjanja v dogovarjanje, pri čemer ni nobenega učinka.

V tej skupščini smo ponovno in jasno zahtevali, da naj se federacija umakne s področja energetike, tako glede cen, kakor tudi glede investiranja. Predstavnik izvršnega sveta je poročal o nekaterih ukrepih, ki jih je izvršni svet v preteklosti v tej smeri podvzel. Dobro bi bilo, da bi v tej današnji debati jasno in

nedvoumno slišali, kakšne so realne perspektive, glede tega, kdaj in v kakšnem obsegu bo republika dobila svoje nesporne in nedvoumne funkcije, zlasti ker vemo, kaj se je s tako imenovanimi enotnimi cenami električne energije na področju celotne federacije doslej dogajalo in je tudi izračunljivo tisto, kar je iz republike Slovenije svoječasno odhajalo na račun teh enotnih cen drugam.

Mislim, da bi bilo potrebno s tem v zvezi enkrat za vselej potegniti črto ločnico med resničnim samoupravljanjem kot novim družbenim odnosom ter tako imenovano samoupravno igro ali samoupravnim igračkanjem. Kaj razumem pod tem? Razumem zbor večjega ali manjšega števila ljudi, ki imajo polna usta fraz o samoupravljanju, pri čemer pa samoupravna gesla služijo v bistvu le za zaščito kolektivnega egoizma ali pa za zadostitev ideološkim parolam. To je potrebno povedati zaradi tega, ker je ta pot ločevanja edina pot, s katero lahko samoupravljanje kot bistveno drugačen in nov družbeni odnos v praksi resnično realiziramo, ker ga bomo sicer z igračkanjem zapravili. Zapravili bomo njegov ugled in zapravili vse njegove prednosti. Natočimo si vendar čistega vina glede tega, da vključuje samoupravljanje tudi narodno gospodarsko raven in da ne končuje na podjetniški ravni. To pa ima seveda določene posledice, in sicer da je potrebno samoupravne pravice naroda zagotoviti z zakonsko sankcijo, kadar je to potrebno. Glede na to postavljam izvršnemu svetu vprašanje, zakaj meni, da je v tej situaciji družbeni dogovor edina možna oblika, da se napravi red v elektrogospodarstvu.

Mislim, da situacija, ki smo ji priča, ponovno dokazuje, da so povsem zgrešene iluzije o tem, da je povsod in v vseh socialnih skupinah pri nas enoten, istoveten interes in da je mogoče le s pravilnim usmerjanjem interesov doseči soglasje. To so čiste iluzije in tega ne bom več utemeljeval, prav pa bi bilo, da bi to dejstvo v tej situaciji upoštevali.

Glasoval bom za oba zakona, vendar pod pogojem, da izvršni svet ob tej priložnosti jasna in nedvoumna zagotovi glede učinkovitosti izvajanja tega tako imenovanega družbenega dogovora. Če pa meni, da teh jasnih zagotovil ne more dati, da nima dovolj moči oziroma da nima dovolj možnosti, da bi to realiziral, pa bi bilo prav, da to njegov predstavnik jasno pove ter hkrati ob tem od naše skupščine zahteva ustrezna širša pooblastila, s katerimi bi lahko svoje ukrepe v praksi tudi realiziral.

Predsednik Miran Goslar: Zoran Lešnik ima besedo.

Zoran Lešnik: Nesporno je, da je elektrika potrebna. Potrebuje jo naše gospodarstvo in večina občanov. Ko pravim večina, mislim na tisti del občanov, ki še ni deležen tega, da bi si svetil z elektriko. Da bi se zvečala poraba, je potrebna večja proizvodnja. Večje proizvodnje pa ni brez elektrarn, bodisi hidro, termo ali pa nuklearnih. Potrebni so tudi novi prenosi in transformatorji. Za vse to pa je potreben denar. Pridobiti ga nameravamo na več načinov. Eden od načinov je tudi prispevek potrošnikov elektrike v znesku 0,06 N dinarjev za kilovatno uro. Tako v 0,06 dinarjih povedano to pravzaprav ni dosti. Preračunano na poprečno porabo pa verjetno kar precej. Ne oporekam podatkom, ki so navedeni v predloženem materialu, toda poprečja so poprečja, razen tega pa je treba upoštevati tudi to, da so ti podatki iz leta 1969. Ob vsem tem pa se je tudi treba vprašati, zakaj poraba, o kateri se v teh materialih govori, ni večja. Ali ni tako morda tudi zato, ker številni potrošniki zaradi nizkih osebnih dohodkov ne zmorejo že sedanjih stroškov. V materialu je govora o tem, koliko

bi za potrošnike pomenilo 0,06 dinarja dodatnega prispevka. Toda vzporedno ni prikazana predvidena in napovedana 30 do 35% podražitev elektrike. Kolikor je mišljeno, da bomo v Sloveniji z 0,60 dinarja že opravili s podražitvijo, potem v zvezi s tem nimam pripomb.

Če temu ni tako, pa je potrebno, da še nekaj povem. Če to podražitev in še dodatni prispevek seštejemo, pomeni to za povprečnega porabnika precejšnje obremenitev. V to obremenitev pa bodo zajeti tudi tisti, ki nimajo posebno velikih osebnih dohodkov pa vendar porabijo več kilovatnih ur elektrike kot je slovensko poprečje. K vsemu temu pa je potrebno dodati še nekatere cene elektropodjetij. Samo zaradi primera naj povem, da je lani elektro Maribor zaračunalo za soglasje, ki je občanu potrebno za gradbeno dovoljenje, 30 000 S dinarjev. S 1. 1. 1971 so ceno spremenili in je potrebno na primer za 40 ampersko glavno varovalko — strokovnjaki iz elektro področja me naj popravijo, če te številke ne držijo — plačati 184 000 dinarjev. To je približno 5—6-krat več. Po izračunih podjetja 40 amperska varovalka varuje normalno razsvetljavo z radiom in televizorjem in priključke za štedilnik, bojler in pralni stroj. Če je priključkov več, mora biti varovalka močnejša, temu primerna pa je tudi cena soglasja. Za vsakih dodatnih 10 amperov se cena zviša za 46 000 S dinarjev.

Nihče me ne more prepričati, da so stroški od lani na letos narasli od 5 do 6-krat. Zaradi vsega navedenega menim, da je potrebno, preden se bomo v skupščini odločili za kakršenkoli dodatni prispevek, razčistiti najprej vprašanje za koliko bo dražja elektrika in kaj je s povečanjem cen, ki jih zaračunavajo elektropodjetja kljub zamržitvi in resnim prizadevanjem po stabilizaciji.

Predsednik Miran Goslar: Ivan Franko ima besedo.

Ivan Franko: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci. V kritiko elektrogospodarstva in elektrogospodarskih podjetij je včeraj in danes, pa tudi prej, kadar smo razpravljali o teh problemih, vložene toliko energije. da če bi to energijo spremenili v električno energijo, bi verjetno lahko bistveno zmanjšali prispevke, katere nalagamo danes uporabnikom električne energije. Vsekakor pa ta kritika, predvsem pa nikakršni rezultati, kažejo na jalovost te naše diskusije in na neustrezen sistem, ki vlada v elektrogospodarstvu. Morda pretiravam, vendar si vseeno upam reči, da je na tem primeru samoupravljanje padlo na izpitu. Ne bom rekel, da ravno zaradi nizke zavesti samoupravljalcev, temveč predvsem zaradi neustreznega sistema, katerega bo treba čimprej spremeniti. Čudim se, da ta proces spremembe tega sistema tako dolgo traja. Potrebno je, da se odločimo ali naj bo to javna služba ali pa da uvedemo na tem področju resnično samoupravljanje, kjer bodo zastopani vsi, ki so na tem zainteresirani. Sedanje stanje pa je tako, da delovne skupnosti v elektrogospodarstvu, ki izkoriščajo predvsem minulo delo in torej njihovi dohodki niso samo rezultat njihovega sedanjega dela, temveč tudi minulega dela ali pa naravnih okoliščin, te stvari zlorabljajo. Ob tem pa smo še v situaciji, da je ravno elektrogospodarstvo tisto, ki zahteva podražitev električne energije. Mnenja sem, čeprav stvari podrobno ne poznam, da elektrogospodarstvo, če že govorimo o povišanju cen, nikakor ni upravičeno, da je s svojimi zahtevami na prvem mestu. Za takšno trditev govore dejstva, da se ne nahaja v neugodnem položaju, poleg tega pa ima lahko taka podražitev hude posledice za celotno gospo-

darstvo, saj lahko minira vse naše stabilizacijske in devalvacijske napore. Mislim, da se nahajamo v nerodni situaciji prav zaradi tega.

Danes razpravljamo o tem, kako zagotoviti dodatna sredstva za elektrogospodarstvo, ob tem pa ne vemo, kakšen bo rezultat diskusije o podražitvi električne energije. Kolikor mi je znano, zvezni izvršni svet prav danes zopet razpravlja o tem problemu.

Znano nam je, da obstoje trije predlogi ali tri variante. Ena varianta je, da se določi fiksna cena. S tem v zvezi se omenja 30% podražitev. Druga varianta je, da se limitira zgornja meja, tretja varianta pa je, da se določanje cene električne energije v celoti prepusti republikam. Glede na takšno situacijo nisem popolnoma prepričan ali je smotrno danes v celoti odločati o vseh teh zakonih, ki so nam predloženi.

Zeel bi, da se o vseh teh vprašanjih in dilemah, ki sva jih navedla, moj predgovornik in jaz, predstavnik izvršnega sveta izreče, poleg tega pa predlagam, da se odločanje o 9. točki, to je o sprejetju zakona o izločanju sredstev s strani uporabnikov električne energije preloži na prihodnjo sejo, ko nam bodo znani rezultati oziroma odločitve glede podražitve, pa tudi procesi glede družbenega dogovarjanja in sporazumevanja. Lahko pridemo v situacijo, da bo gospodarstvo moralo dvakrat plačati, v ceni električne energije in pa v prispevku za izločanje teh sredstev, kar se bo po zakonu verižne reakcije poznalo prav povsod. Hvala lepa.

Predsednik Miran Goslar: Miloš Polič ima besedo.

Miloš Polič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Leta 1968 smo v tej skupščini razpravljali, zakaj pri nas ne pride do integracije in zakaj se ji nekateri tako upirajo. Kot je tovariš Matičič povedal, smo naložili izvršnemu svetu, da izpelje integracijo elektrogospodarstva Slovenije v letu 1969. Do tega ni prišlo in lahko povem še to, da je takrat nekdo mimogrede izjavil, da integracija ne bo izpeljana vse do takrat, dokler se ne neha borba za stolčke. Lansko leto smo imeli v klubu poslancev v Ljubljani sestanek z vsemi direktorji elektrogospodarstva Slovenije. Lahko rečem, da je takrat ta teza, da borba za stolčke onemogoča integracijo, prišla zelo jasno do izraza. Če pa se samoupravni mehanizem sestoji iz direktorskih stolčkov, potem se pridružujem tovarišu Roterju, da smo v osnovi zgrešili in da prav mi podpiramo propagando proti samoupravnemu socializmu, ker od leta 1968 do danes nismo uspeli združiti elektrogospodarstva Slovenije.

Če bomo tako nadaljevali, bomo imeli kmalu podobno situacijo tudi na železnici in tudi drugod in se bomo znašli v situaciji, ko ne bomo mogli ukreniti ničesar. Zelo dobro bi bilo, če bi nam izvršni svet tu v skupščini enkrat natočil čistega vina o tem, kje se nahajamo v našem gospodarstvu. Predlagam, da nam o tem spregovorita tovariš Kavčič ali pa tovariš Kraigher, ki ju že dolgo nismo slišali, do takrat pa predlagam, da sklepanje o predloženih zakonih s področja elektrogospodarstva odložimo. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Gregor Klančnik ima besedo.

Gregor Klančnik: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Včeraj je bila, zahvalimo se lahko tovarišem iz televizije, celotna slovenska javnost priča razprave, ki je bila o tem problemu v gospodarskem zboru

naše skupščine. Glede na to, vse do izvajanj tovariša Poliča, nisem bil v dvomih, da bomo na današnji seji sprejeli ta dva zakonska predloga. Mnenja sem, da je to res precejšen, »debakel« našega samoupravnega sistema.

Maja meseca, ko smo obravnavali probleme nastajajočega zunanjetrgovinskega deficita, visoke inflacije, divjanja na področju delitve osebnega dohodka, sem v tem domu rekel, da je diktatura na pohodu. Lahko rečem, da so administrativni ukrepi in devalvacija prišli prej kot pa sem si takrat sploh lahko predstavljal. Sedaj lahko tudi rečem, da je bila moja trditev, da je naša samoupravna družba neučinkovita, na mestu, čeprav je bila pogumno izrečena.

Sedaj, ko obravnavamo problem elektrogospodarstva, mislim, da to na vsak način drži. V elektrogospodarstvu so se obnašali »kaj nam pa morejo, kaj nam pa morejo, če smo vesel« in se niso ozirali na nobene resolucije, niti na sugestije, temveč ravnali tako, kot so mislili, da jim naša družbena samoupravna pravica omogoča in dovoljuje. Niso se ozirali na nobeno stvar. To je eden od primerov, ki kaže, kako se lahko samoupravljalci včasih tudi napačno odločajo. Ob tem, ko se zmanjšuje zvezni etatizem, sem za sebe popolnoma prepričan, da bi bilo zelo škodljivo že vnaprej poskušati doseči to, da se dodatno zmanjšujejo še republiški posegi. Nasprotno, prepričan sem, da se mora ob zmanjševanju zveznega krepiti republiški etatizem. Tudi ta izjava je mogoče malo pogumna, prepričan pa sem, da daje v današnjih pogojih etatizem še vedno večjo varnost, da ne pride do eksploatacije in da ne nastane neupravičeno prelivanje sredstev. Zato sem prepričan, da ga bo treba na vsak način krepiti. V nasprotnem primeru sem mnenja, da nima smisla, da hodimo v ta dom zapravljat čas. Sram nas je lahko, da smo tri leta obravnavali problem elektrogospodarstva povsem brez učinka, medtem ko so si oni po svoje delili osebne dohodke, prenašali presežek dohodka v sklad skupne porabe, v nerazporejeni rezervni sklad in to enostavno samo zato, da bi sebi privoščili sredstva, ki bi morala dejansko iti za vlaganje v poslovni sklad in za širjenje proizvodnih kapacitet. Iz tega seveda jasno sledi, da delavci v elektrogospodarstvu nimajo pravega interesa na tem, da bi svoja lastna sredstva nalagali v povečanje proizvodnje elektroenergije.

Oseбно sem prepričan, da nam sedaj, čeprav smo že v drugem mesecu letošnjega leta, ne ostane drugega, kot da sprejmemo tako prvi kot drugi zakon, ki predpisujeta obvezno odvajanje sredstev za nalaganje v elektrogospodarstvo, tako elektrogospodarskim organizacijam, kot tudi drugim gospodarskim organizacijam.

Teško je upravičiti, da so bili samo zvezni funkcionarji in zvezna zakonodaja tisti, ki so preprečili, da bi še pred začetkom letošnjega leta dobili nov mehanizem za zbiranje sredstev. Brez dvoma star mehanizem ni najboljši, ker premočno obremenjuje investicijske naložbe, poleg tega pa neenakomerno razdeljuje deleže za povečanje kapacitet elektrogospodarstva. Pa vendar, ker nimamo novega mehanizma, vemo pa, da je treba kontinuirano graditi elektroenergetske objekte dalje, nam verjetno ne ostane drugega, kot da na današnji seji sprejmemo prvi in drugi zakon.

O tem problemu smo na široko razpravljali v odborih in smo z določitvijo termina, da mora biti do konca junija sprejet nov sistem zbiranja sredstev, vendar sprejeli neko prisilo, da se ta proces pospeši. Zato mislim, da vendarle imamo garancijo, da bomo v kratkem dobili nov mehanizem. Brez zakonskega zbiranja po vsej verjetnosti ne bomo mogli doseči tistih sredstev, ki so potrebna, da bi se lahko enakomerno povečevale kapacitete elektrogospodarstva.

Ponovno poudarjam, da po mojem mnenju, glede na slabe izkušnje, na področju elektrogospodarstva lahko dosežemo določene uspehe le z uporabo zakonske prisile, ki bo zagotovila v elektrogospodarstvu večji red. Vsi, na vzhodu in na zahodu se povezujejo v velike elektroenergetske sisteme, mi pa se niti v Sloveniji ne moremo povezati v skromen, majhen elektroenergetski sistem. Mislim, da tu ni logike, zato bi bilo potrebno nujno poseči, čeprav z nepopularnim etatizmom, na področje elektrogospodarstva.

Predsednik Miran Goslar: Jože Florjančič ima besedo.

Jože Florjančič: Tovarišice in tovariši poslanci!

Očitno sem v veliki nevarnosti, da bom v splošnem napadu na elektrogospodarstvo ostal osamljen, ker vendarle gledam nekoliko drugače na celoten problem. Poleg tega bi rad uvodoma poudaril še to, da tako pomembne razprave kot je današnja ne moremo voditi v takem tonu in brez prisotnosti tistih, ki jim nalagamo celo vrsto neodgovornosti. Ne moremo jim onemogočiti, da ne bi svojega ravnanja obrazložili. Normalno bi najbrž bilo, zlasti pa še v naši praksi, če smo imeli namen tako široko obravnavati to vprašanje, tovariše iz elektrogospodarstva, pa če so se še tako neprimerno, neracionalno in ne vem kako obnašali, povabiti na razpravo. Po mojem mnenju še zlasti zato, ker za vse, kar je bilo danes izrečenega, najbrž niso krivi samo tovariši v elektrogospodarstvu sami, ampak je za to kriv najbrž tudi kdo drug.

Če govorimo o problemih integracije, moramo poudariti, da je ta skupščina sprejela resolucijo, ki je bila jasna, tako kot je povedal tovariš Matičič. Dvakrat sem postavil poslansko vprašanje, kaj je s to resolucijo, vendar nisem dobil odgovora. Res je tudi, da je organ, ki bi moral to resolucijo izvajati, predložil drug princip reševanja in sicer družbeni dogovor. Strinjam se z vsemi tistimi, ki trdijo, da predlog družbenega dogovora, ki ga imamo sedaj, ne vsebuje tistega, kar bi moral vsebovati družbeni dogovor za ureditev vprašanj na področju elektrogospodarstva. Če smo že pri integraciji, naj povem samo to, čeprav ne mislim biti čisto nič lokalen, da so se štiri slovenska elektrogospodarska podjetja združila v eno podjetje, ki je predstavljalo skupaj 80 % proizvodnje električne energije. Ta integracija je bila v tej skupščini prejšnjega sklica ocenjena kot neustrezna. Predlogi, ki so bili dani s strani teh podjetij za nadaljnji proces integracije, niso bili v ustreznih organih do danes obravnavani. Da bom še bolj konkreten, imeli smo celo primer dezintegracije, na katerega sem z ustreznega mesta s poslanskim vprašanjem pravočasno opozoril, a na njega tudi nisem dobil odgovora. Neposredna posledica te dezintegracije pa je v tem, da se je lanskoletna cena termoenergije iz termocentrale Trbovlje od 15 S dinarjev (dopuščam tudi možnost kakšnih netočnosti), letos dvignila na 24 S dinarjev. Kar zadeva delitev osebnih dohodkov v elektrogospodarstvu, bi rad opozoril na to, da sta na področju delitve osebnih dohodkov leta 1968 zvezni izvršni svet in skupščina sprejela odlok o zamrznitvi osebnih dohodkov v nekaterih dejavnostih in pooblastila republiške izvršne svete, da urejajo to delitev. Postavlja se vprašanje, kaj je naš izvršni svet na podlagi tega pooblastila sprejel in uredil, saj je imel take možnosti tako na področju elektrogospodarstva, kakor tudi na področju bank in zunanje trgovine. Menim, da bi se v takšni situaciji tudi kdo drug obnašal tako, kakor so se obnašali v elektrogospodarstvu. S tem hočem poudariti, da je takšnemu stanju v največji meri kriv sistem sam. Stvar je v tem, da je treba sistem ustrezno postaviti, da je

treba elektrogospodarstvo opredeliti, kaj to je, ali je to gospodarska panoga ali ne ter kakšne posledice iz tega izhajajo. Kako naj bo v njegovem poslovanju zastopano elektrogospodarstvo in predvsem gospodarstvo, ne pa nek narodni gospodarski interes, ki ga lahko ugotavljaš kakor hočeš. Poudarjam, predvsem gospodarstvo mora biti prisotno pri upravljanju elektrogospodarstva. Pri tem mislim, da mora biti gospodarstvo v upravljanju elektrogospodarstva prisotno do delitve dohodka in osebnih dohodkov; in to že v sedanjem sistemu, ko še nismo sprejeli tega zakona, ki ga danes v skupščini sprejemamo. Ob razpravi o državnem kapitalu smo opozorili tudi na to, da ni smotrno, da s sistemom, kot ga imamo, in s sistemom, kakršen se predlaga, v bodoče umetno dvigamo cene električni energiji, saj za to ni prav nobene potrebe. Zakaj bi obvezno zbrana sredstva gospodarstva — zbranih je 108 S milijard po zakonu do leta 1970 — zaradi nekih neurejenih odnosov v elektrogospodarstvu, katerih se nihče noče lotiti in kjer samo eni drugim podtikamo različna hotenja, spreminjali v skrajni konsekvenci ceno električne energije tako, da to pomeni 165 S milijard. Govorim na pamet, ampak takšni so približno odnosi.

Ali še boljše, da sem še bolj konkreten. Zakaj predlagamo, da se na primer 6 S dinarjev prispevka v ceni električne energije za gospodinjstvo zbira v posebnem državnem fondu, ki se potem daje kot kredit elektrogospodarstvu, ko to mora potem vrniti nazaj najmanj 10 S dinarjev, kar umetno podražuje končno ceno električne energije. Naše krajevne skupnosti so že zdavnaj doumele, kako se s takimi prispevki stvari rešujejo, da imaš končno najnižjo ceno usluge.

Zato se zavzemam za to, da elektrogospodarstvo v postopku družbenega dogovora ali s posebnim zakonom opredelimo, kaj je. Menim, da je gospodarska panoga in da v njem morajo, tako kot smo definirali v tej skupščini, v tako imenovanem hrvaško-slovenskem predlogu, ki smo ga pred pol leta sprejemali, prevladovati ekonomski interesi, da morajo prevladovati, če hočete, tudi podjetniški interesi. Nesporno pa je, da morajo tisti, ki so pri financiranju izgradnje sodelovali, to pa je elektrogospodarstvo in predvsem gospodarstvo, sodelovati pri upravljanju elektrogospodarstva — ponovno poudarjam — do delitve dohodka in osebnih dohodkov.

Če bi nam to uspelo razmejiti in potem v nekem smislu zagotoviti tudi na tem področju samoupravo gospodarstva in elektrogospodarstva, potem bi s tem lahko večino nesporazumov okoli elektrogospodarstva odpravili. Oprostite, da sem se oglasil, čeprav ne bi rad, da bi izgledalo, da sem nek zagovornik ne vem kakšnega, kakor je bilo rečeno »idealiziranega samoupravljanja«. Menim pa, da moramo osnovni interes človeka — upravljalca za dobro delo, za uspešno gospodarjenje obdržati tudi v elektrogospodarstvu. Moramo mu pomagati medsebojne odnose urediti tako, da se ne bo mogel kdorkoli, ali v elektrogospodarstvu ali v gospodarstvu okoriščati z rezultati dela drugih.

Naj na koncu še enkrat povem, da smo po mojem imeli v rokah »platno in škarje«, vključno s posebnimi pooblastili za reguliranje osebnih dohodkov mi, in ga torej ni imelo elektrogospodarstvo. Bodimo si glede tega na čistem. Kako pa smo te škarje izkoristili in kako platno razrezali, pa je seveda stvar konkretne politike in verjetno tudi razprave ob drugi priliki.

Predsednik Miran Goslar: Dalje. Tovariš Ivan Kreft ima besedo.

Ivan Kreft: Tovariši in tovarišice poslanci! Nimam navade, da se dvakrat oglasim, vendar bi rad nekatere stvari povedal. Moram iti nazaj v leto 1965, lahko pa tudi v leto 1956. Takrat so nas najvišji politični faktorji razglasili za šovinistično slovensko elektrogospodarstvo in tako je bil okarakteriziran tudi vsak realen podatek. 1965. leta so si elektrogospodarstveniki, da bi ostali enotni, skušali pomagati tako, da so hoteli v Ljubljani sklicati zbor vseh članov kolektivov, da bi dopovedali tovarišem od zgoraj, da hočejo imeti eno podjetje. Z odločbami so jih nato prisilili k temu, da se je ustanovilo več podjetij. Tovariši, danes smo bolj enotni, kakor smo bili kdajkoli in nima smisla, da zdaj eno najvažnejših panog našega gospodarstva onemogočimo s tem, da prekinemo kontinuiteto v njeni nadaljnji izgradnji. Lahko vam prinesem celotno dokumentacijo o tem, kdo je vse bil za enotno podjetje, kdo za združeno itd. Mislim, da moramo vse to upoštevati, ko govorimo o krivdi nega ali drugega. Poudariti bi hotel še to, da se moramo zavedati, da električno energijo potrebujemo in da nam je ne sme v prihodnjih letih zmanjkati in da moramo zato tudi sami zbrati sredstva, kajti od zunaj nam pri tem ne bo nihče pomagal.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo želi besedo? Dr. Vojan Rus.

Dr. Vojan Rus: Zdi se mi, da včasih z najboljšim namenom, vendar zmotno, sprejemamo nekako logiko, ki nam jo drugi vsiljujejo. Gre za naslednje. Večkrat se vsako odločanje na republiški ravni, vsako odločanje o slovenskem prostoru kot celoti že vnaprej označuje za etatizem. Tako označevanje izhaja po mojem iz predstave, da je pravo samoupravljanje samo samoupravljanje v delovnih organizacijah in v občinah. To je gledanje, ki izvira tam nekje iz 19. stoletja, ko je bila občina skoraj vse in ko še marsikatera delovna organizacija ni bila integrirana v širši prostor. Zakaj bi morali sprejeti to logiko, s katero nekateri poskušajo preperečevati, da bi republiški organi več napravili in nam obenem očitajo, da smo etatisti. Zakaj ne bi rekli, da predstavlja odločanje na republiški ravni lahko višjo obliko samoupravljanja. Povsem normalno se mi zdi, da je višja oblika samoupravljanja neke vrste interesna skupnost okrog banke, interesna skupnost okrog elektrogospodarstva. Tam zbrana sredstva ne more upravljati le peščica ljudi, zlasti ne, ker so ta sredstva dobili, ne da bi nastala z njihovim delom.

Oprostite za to intervencijo, vendar se mi zdi, da imajo lahko ta gledanja dolgotrajne posledice. Morda celo desetletje nismo napravili družbenega dogovora o usmerjanju dohodka samo zato, ker smo se neprestano bali očitkov, da smo proti samoupravi, čeprav smo dejansko s tem po mojem le še bolj samoupravni.

Predsednik Miran Goslar: Še kdo? Tovariš Ivan Zupan ima besedo.

Ivan Zupan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci. Skušal bi odgovoriti na nekaj vprašanj zato, da bi osvetlil nekaj teh stvari, da bi se lažje odločali. Mislim, da je prav elementarno vprašanje postavil tovariš Matičič, in ga nekako takole formuliral: Ali ni to, če odklonimo sprejem teh dveh zakonov, prisila, da se bo elektrogospodarstvo ponašalo drugače. Če je to prisila, potem to prisilo izkoristimo. Če bi bilo tako, bi se te prisile prvi poslužil izvršni svet. Vendar menimo, da v tem primeru te prisile ni. Rad bi povedal zakaj.

Enostavno zato, ker kolektiv posamezne elektrarne zaradi svojega monopolnega položaja ni posebej zainteresiran na razširjeni reprodukciji. Če bi to misel razvijali dalje, potem vidimo, da je slovensko gospodarstvo v tem smislu zaokroženo, sredstva za tekočo gradnjo so zagotovljena, mi pa z zbiranjem sredstev zagotavljamo eksistenco za naslednja obdobja. Če pa je temu tako, potem to ni prisila za elektrogospodarstvo, kajti brez investicij je lahko v dani situaciji življenje še lažje. Menim, da je osnovno izhodišče to, da smo kot organizirana družbena skupnost dolžni, da svojemu lastnemu gospodarstvu zagotovimo možnost ekspanzije. Da so to dolgoročna vlaganja, da se moramo odločiti danes, kako bomo sredstva zbrali, kako bomo jutri začeli investirati in kako bomo leta 1974 oziroma 1975 zadostili potrebam po električni energiji. Če pa je tako, potem smo dolžni, da sprejmemo ukrepe, s katerimi bomo zagotovili uspešen gospodarski razvoj. Res je, da so davščine neprijetne, vendar je še mnogo bolj neprijetno, če nam zmanjka električne energije. Mislim, da moramo to dejstvo imeti pred očmi, ko se odločamo. Sedaj pa bi rad opozoril še na drugo vprašanje, to je vprašanje prenosa pristojnosti iz federacije na republiko. V Jugoslaviji vodimo sedaj intenzivno borbo, da pridemo do realizacije že davno dogovorjenih ciljev, da bo, kar se gospodarstva tiče, vsaka republika odločala sama, da federacija ne bo več vplivala na investicije, skratka, da bo republika o svojih problemih in ciljih odločala sama in jih tudi sama reševala. Vsakršno ponašanje, ki ne bi bilo s to politiko v skladu pa bi bilo voda na mlin tistih, ki pričakujejo, da do predvidenih sprememb ne bo prišlo in da bo vse ostalo pri starem.

Eno izmed vprašanj je tudi vprašanje korekcije cen električne energije, zlasti še ob dejstvu, da se o tem govori tako hitro po devalvaciji. Mislim, da je na to samo en odgovor. Monopolno organizirana organizacija kot je konkretno Jugel je trajno prisotna s tem, da poskuša na vseh nivojih zagotoviti svoj vpliv. Eden izmed teh vplivov pa je vpliv na cene. Vplivati hoče še na zbiranje sredstev, odločanje o razširjeni reprodukciji in na obvezno bilanco. To pa so stvari, s katerimi se ne moremo strinjati. Glede na to smo zelo jasno povedali, da tak predlog kot je bil oblikovan v zvezi za Slovenijo politično ni sprejemljiv. Oblikovali smo protipredlog in rekli, da kolikor federacija meni, da mora limitirati ceno električne energije, naj jo limitira. Pooblasti pa naj republike, da v okviru tega limita same suvereno odločajo o konkretni ceni električne energije. Obveščem sem, sicer še neuradno, da je ta naš predlog v Beogradu sprejet. Ko smo pripravljali naš predlog, smo izhajali iz stališča, da v Jugoslaviji že sedaj ni bilo enotne cene električne energije. Slovenija je zbrala za dodatne investicije v elektrogospodarstvo 100 milijard zato, ker smo podedovali situacijo, da smo imeli premalo zgrajenih objektov, da bi potrebe po električni energiji pokrili. Če te investicije vračunamo v ceno, je zelo jasno, da enotne cene ni bilo, da je ni sedaj, pa da je tudi v bodoče v Jugoslaviji ne bo in da so to več ali manj poskusi, držati neke stvari centralistično v roki. To želim poudariti prav zaradi tega, ker je ob takih ali drugačnih razpravah ali majhnih razprtijah mnogo takšnih, ki skušajo dokazovati, kako je to elementarna pravica in dolžnost federacije, kako se te stvari v republikah zaradi take ali drugačne situacije urejati ne dajo in kako so ti unitaristični posegi potrebni in prisotni. Mislim, da v taki situaciji tudi v naših gospodarskih organizacijah niso odsotne ideje, ki podpirajo najbolj konservativne centralistične in unitaristične poglede v Beogradu in da prav taki pogledi izhajajo tudi iz slovenskih gospodarskih organizacij. To govorim zaradi tega, ker bi hotel pojasniti, da zadrževanje sprejetja teh zakonov ni sankcija,

ni prisila, da bi v elektrogospodarstvu naredili več ali manj reda, ampak da sta to dva problema, h katerima moramo pristopati ločeno. Reči pa moram, da je gospodarski zbor včeraj sprejel nekaj konkretnih zadolžitvev oziroma predlogov, ki naj bi šle v to smer, da bi do podražitve električne energije ne prišlo vse do tedaj, dokler v Sloveniji ne uredimo tega problema na tak ali drugačen način, v dani situaciji z družbenim dogovorom.

Tu se postavlja osnovno vprašanje. Ali izvršni svet meni, da je družbeni dogovor v dani situaciji edina možna oblika zavarovanja tega problema oziroma sledi temu drugo vprašanje, ali obstojajo za to druge učinkovitejše metode. Pri tem vprašanju imamo normalno vedno v mislih zakon. Moram vam reči, da je izvršni svet pripravil predlog družbenega dogovora, pripravlja pa se tudi zakon. Tudi teze zakona bodo v kratkem objavljene. Vendar vam moram reči, da menimo, da lahko v dani situaciji z družbenim dogovorom uredimo več kot pa nam to trenutno dopušča obstoječa zakonodaja. Naj vam navedem eno misel, ki izhaja iz družbenega dogovora. V poglavju o sistemizaciji proizvodnje izhajamo iz dejstva, da imamo v Sloveniji toliko in toliko energetskih objektov v upravljanju petih elektrogospodarskih organizacij. Celotno slovensko gospodarstvo oziroma vsi potrošniki pa smo zainteresirani, da se v vseh objektih obratuje z maksimalno usklajenostjo tako, da bo mogoče v vsakem primeru zagotoviti optimalno pokrivanje potreb po električni energiji ob najnižjih stroških. Takšen cilj pa lahko v okviru sedanjega stanja dosežemo le z usklajenim medsebojnim poslovanjem, slonečim na skupnem planu, ki predvideva skupen nastop pri proizvodnji in skupen nastop pri prodaji električne energije.

Če pa do tega ne bi prišlo in ker imamo izkušnje, da se take stvari večkrat zavlačujejo na tak ali drugačen način, smo v 10. členu zapisali: »Če do samoupravnega sporazuma po 6. členu ne bo prišlo, ali če dva ali več udeležencev družbenega dogovora menijo, da s sklenjenim samoupravnim sporazumom elektrogospodarskih podjetij, niso dovolj upoštevani splošni družbeni interesi, določi ureditev spornih vprašanj poslovanja elektrogospodarskih podjetij izvršni svet Skupščine SR Slovenije na podlagi poprejšnjega mnenja gospodarske zbornice Slovenije in republiškega sveta Zveze sindikatov«. S tem skušam povedati, da ne idealiziramo samoupravljanja oziroma, da nam ni tuje dejstvo, da lahko tudi v teh okvirih pride do manifestacije nekega kolektivnega egoizma. Glede na to smo v dani situaciji uporabili vse pravno-ustavne možnosti, ki so nam na razpolago.

Rad bi poudaril, da smo večkrat formulirali zahtevo, da naj se v okviru federacije sprejme zakon, iz katerega bi izhajalo, da lahko za dejavnosti splošnega družbenega pomena družbe uporabi posebne regulativne ukrepe.

V republiki smo sedaj pričeli urejati problematiko predvsem na področju proizvodno-prenosne sfere, razmišljamo pa, da tak ali sličen dogovor sklenemo tudi v sferi distribucije in oba dogovora v končni fazi med seboj uskladimo. Približno enake odnose zasledimo tudi na področju komunalnega in stanovanjskega gospodarstva. Ti odnosi zahtevajo določeno poseganje družbe v gospodarjenje na teh področjih, vendar to nikakor ne moremo okarakterizirati za kršenje samoupravnih pravic. Glede družbenega dogovora v elektrogospodarstvu so predstavniki posameznih elektrogospodarskih organizacij celo izjavili, da bo ta družbeni dogovor zagotovil elektrogospodarstvu pravice, ki jih do sedaj ni imelo.

Tovariš Franko je postavil vprašanje glede cene električne energije oziroma upravičenosti sedanjega povečevanja. Povedal sem vam že, da smo neuradno

obveščeni, da je naš koncept sprejet. Toda reči vam moram še drugo. Z obstoječo zakonodajo, ki jo sedaj podaljšujemo, ne zbiramo dovolj sredstev. Vi vidite, da smo gospodarske organizacije oziroma uporabnike družbenega premoženja praktično že razbremenili vseh tistih obveznosti, katerih po novi zakonodaji ne bi imelo in da široke potrošnje v to nismo vključili.

Postavlja se še nekaj misli v zvezi z združevanjem. Mislim, da sta tu dve misli. Eno je vprašanje, ali samo združevanje rešuje interes, katerega smo s skupščinskim priporočilom zasledovali. Mislim, da nam je zelo jasno, da dá združevanje manjših monopolistov običajno večjega in ni nujno, da je bolj prilagodljiv. Zato izhajamo iz osnovnih intencij družbenega priporočila, da je v elektrogospodarstvo treba vnesti nove odnose, kjer bodo imeli besedo potrošniki in družba, skratka, pripeljati do takega samoupravljalškega sistema, ki bo zagotovil doseganje zastavljenih ciljev.

Morda se nekemu pojavlja vprašanje, ali ni to poskus neke dominacije. Naj vam povem, da je naša osnovna intencija že sedaj, pa tudi pri bodočih razmišljanjih glede zbiranja sredstev za energetiko, da je treba k temu pristopiti na drug način. Dosedanji izrazito administrativni način zbiranja sredstev in vlaganj želimo spremeniti. Gospodarske organizacije naj na osnovi vlaganja pridobijo pravico soupravljanja, s tem pa se bo ustvaril v okviru elektrogospodarstva popolnoma nov odnos, ki bo zagotovil, da bo energetika dobila tisto mesto, ki ji pripada in ki bo zagotavljalo, da bodo vladala v tej panogi takšna razmerja, kakor jih dejansko v tej panogi želimo doseči. Če nam uspe, da vključimo gospodarstvo v upravljanje z elektrogospodarstvom, bo novi družbeni odnos, ki bo s tem nastal, v kali preprečeval takšno ponašanje, kakršnemu smo bili priča v pretečenem obdobju.

Morda še ena misel. Bodoča ureditev bo poznala prispevek, ki ne bo vsebovan v ceni. Prispevek kot je zamišljen sedaj, ne podleže delitvi. Namenjen bo resnično razširjeni reprodukciji. Nikjer pa ni rečeno, če bomo odnose v elektrogospodarstvu v doglednem času uredili tako, kot si to zamišljamo, da ne bi mogli pri bodočem sistemu zbiranja sredstev tudi ta goli formalizem nekoliko spremeniti. Za potrošnika je v končni fazi vseeno ali je to prispevek ali cena, on mora konkretno vsoto tako ali tako plačati.

Za zaključek pa tole misel. Ko pristopamo k urejanju te celotne problematike, se moramo dejansko držati misli dr. Vojana Rusa, ki je danes dejal: »Opustimo razmišljanja, da je vse, česar se lotimo, etatizem.« Za nas je najvišji samoupravni organ v republiki ta visoki dom. Izhajamo iz tega. Slovenija svoje državotvornosti do sedaj ni imela. Morda bomo v obdobju, katerega doživljamo, prišli do tega, da bo stopnja državotvornosti nekoliko višja. Pred našo družbo bo stala nenehna naloga organizirati se v tej družbeni skupnosti tako racionalno in smotrno, kakor nam bo to najbolj ustrezalo. To pa pomeni, da se bomo pogovarjali in razpravljali od najvišjega samoupravnega organa Skupščine SR Slovenije do gospodarskih organizacij in drugih institucij. In če izhajamo iz tega, nas najbrž ne bo oviralo ničesar. Glede na vse to menim, tovariši poslanci, da ni razlogov, kljub temu, da so obremenitve neprijetne, da teh zakonov ne bi sprejeli in da ne bi zavzeto in resno pristopili k formiranju sistema nove zakonodaje, ki naj bi zagotovil zbiranje sredstev v naslednjih obdobjih. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Hvala. Lahko preidemo h glasovanju. Prosim! V dodatnem poročilu odbora za proizvodnjo in blagovni promet imate

amandmaje k 1. in 2. členu, s katerimi se izvršni svet strinja in jih vključuje v svoj predlog. Kdor je za te amandmaje, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (5 poslancev dvigne roko.) Amandmaji k 1. in 2. členu so sprejeti.

Glasujemo o predlogu zakona o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971 v celoti. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (5 poslancev dvigne roko.) Ugotavljam, da je predlog zakona z večino glasov sprejet.

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, na predlog zakona o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev, za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971.

Zeli morda kdo še posebej razpravljati o posameznih točkah tega zakona. Karel Forte ima besedo.

Karel Forte: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ne oglašam se k besedi kot poročevalec odbora, ampak v svojem imenu in v imenu tistih, ki so zastopali mišljenja, ki jih omenja na strani 2 odstavek 6 poročilo odbora za proizvodnjo in promet. Ta stališča podpirata tudi poslanec tovariš Orožen in tovariš Kolenc.

V svojem ekspezeju je predstavnik izvršnega sveta ugotovil, da je elektrogospodarstvo, da uporabim njegov izraz, v zbiranju sredstev v razdobju 1966 do 1970 »podbacilo« in to za okoli 30 %, medtem ko je ostalo gospodarstvo, to govorijo tudi materiali, plačalo za 10 % do 15 % več svojih obveznosti. Ob tem, ko je gospodarstvo že tako plačalo več, ga tudi že v prihodnjem obdobju ponovno obremenjujemo in to v času, ko smo na vseh ravneh in v vseh mogočih dokumentih zapisali, da moramo krepiti akumulativno reprodukcijsko sposobnost gospodarstva. Pri tem pa je že tudi prisotno zvišanje cen električne energije. Strinjam se s tem, da bo federacija predpisala limit, nimam pa nobenih garancij, kako se bomo obnašali v okviru tega limita, če ne bomo celo govorili o tem, da je naša pravica, da limit prekoračimo.

Glede retroaktivnosti zakona sem mnenja, da to ni pravilno in da bi moral ta zakon veljati šele od dneva sprejetja. To trdim zlasti še ob dejstvu, da je bilo ugotovljeno, da je gospodarstvo do sedaj že tako plačalo več kot pa je bilo prvotno predvideno. Zato predlagam, da se v prvem in drugem odstavku prvega člena črtajo besede »od 1. januarja«.

Ne vidim potrebe, zakaj naj bi koristniki družbenih sredstev sedaj plačevali več kot jim bo po predvidenih bodočih sistemskih rešitvah treba plačati. Za tiste, ki investirajo, naj bi po predlogu za izdajo zakona to znašalo v bodoče 1 %, sedaj pa bomo kljub predvidenim podražitvam trgali 5 %.

Po približnih izračunih bo to znašalo pri trboveljski cementarni v prvem polletju okoli 800 milijonov dinarjev. Pripominjam pa, da so osebni dohodki v cementarni daleč pod poprečjem zlasti pa za elektrogospodarstvom. Kolektiv se že dve leti odreka zvišanju osebnih dohodkov, da bi rekonstruiral cementarno. Tako lahko rečemo, da je bil Janezek za svojo pridnost kaznovan, razsipni Mihec pa nagrajen za svojo lahkomiselnost. Ali ni to tudi v primeru financiranja elektrogospodarstva.

In končno še nekaj besed o premogovnikih. Prejšnji zakoni so predvidevali iz teh sredstev tudi možnosti kreditiranja modernizacije zlasti tistih rudnikov,

ki so locirani na področju termoelektrarn. V tem času, ko so premogovnikom zadrževali sredstva za modernizacijo, so osebni dohodki znašali per 30. 9. 1970 v premogovnikih 136 000 dinarjev, v elektrogospodarstvu pa 171 000 starih dinarjev.

S tem v zvezi naj omenim samo dvoje. V informaciji o problematiki premogovnikov v SR Sloveniji, ki jo je aprila prejšnjega leta posredoval skupščini republiški sekretariat za gospodarstvo, na strani 5 piše: »proizvodnji je osnovni problem preslaba opremljenost«. Mislim na zasavske premogovnike. Kljub temu je produktivnost vsako leto boljša, vendar je to veliko premalo za doseganje boljših finančnih uspehov podjetja. Podjetje ima izdelan investicijski program, ki predvideva izboljšanje opremljenosti in izdatno povečano produktivnost. Kredit za realizacijo tega investicijskega programa naj bi podjetje dobilo iz sredstev za energetiko. Kljub prizadevanju samega podjetja, občinskih skupščin Trbovlje, Zagorje in Hrastnik, zveznega poslanca in republiških poslancev, nam doslej teh sredstev na relaciji banka, sekretariat za finance, republiške rezerve, ni uspelo dobiti. Za sedaj je bilo rečeno samo to, da naj se premogovniki obračajo na banke, ki pa programe za modernizacijo priznavajo sicer za upravičene, nimajo jih pa v svojih programih. Decidirano pa je odgovorjeno, da to ne more iti iz sredstev za energetiko, kljub temu, da po poznejših izračunih sredstva, namenjena za modernizacijo premogovnikov, niso bila izkoriščena.

Pomanjkanje delovne sile v rudnikih ima svoj izvor tukaj, ker jih ni mogoče modernizirati, kar vpliva tudi na nizke osebne dohodke in podobno. Iz teh naštetih razlogov ponavljam svoj predlog, da predloženi zakon ne more imeti retroaktivne moči in da je treba v prvem in drugem odstavku prvega člena črtati besedice »od 1. januarja«. Hvala lepa!

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Ivan Franko.

Ivan Franko: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Pri deveti točki sem hkrati izrazil tudi svoje pomisleke glede zakona, ki je sedaj na dnevnem redu. Toda tudi po obrazložitvi tovariša Zupana mi še vedno ni povsem jasno, kakšna je sedanja situacija. Ko sem odhajal z govornice, mi je bilo omenjeno, da je že radio poročal o podražitvi. Tovariš Zupan pravi, da je zvezni izvršni svet slovenski predlog sprejel. Če ga prav razumem, gre za limit, oziroma da je izvršni svet sprejel samo zgornjo mejo, do katere se lahko podraži električna energija.

Jaz sem glasoval za predhodni zakon, ker menim, da je naša naloga, da elektrogospodarskim podjetjem poberemo nekaj denarja, ki so si ga nabrala, če pa bo večja cena električne energije, jim ne bo treba več vzeti. Predloženi zakon pa bo po mojem mnenju povzročil drugačno situacijo, če bomo takoj izkoristili pravico, ki nam jo danes sprejeti sklep zveznega izvršnega sveta daje in podražili ceno električne energije. Prepričan sem, da jo bomo morali, posebno tisto, ki jo uvažamo iz Bosne in Hercegovine, ker jo bodo takoj podražili. Če bomo predpisali še prispevek, o katerem zdaj razpravljamo, se bojim, da bomo s tem povzročili precejšnjo škodo gospodarstvu in zopet minirali napore za stabilizacijo. Zaradi tega sem prej, ko še nisem vedel, kakšna je situacija glede povečanja cen v zveznem izvršnem svetu, predlagal, da se preloži razprava o tem zakonu. In še sedaj mi ni jasno, kakšna situacija bo nastala, če ta zakon sprejmemo. Namreč, če bi sprejeli zakon in ne bi povečali cene

vse dotlej, dokler z družbenimi in samoupravnimi dogovori in sporazumi ne uredimo tudi cene, potem menim, da bi bilo to pod nekakšno kontrolo. Če pa hkrati nadaljujemo z obremenitvami in obremenimo gospodarstvo z izločanjem sredstev za to razširjeno reprodukcijo, sočasno pa povečamo ceno električni energiji, pa menim, da bi s tem povzročili precejšnjo škodo stabilizaciji. Vem, če sprejmemo ali odložimo ta zakon, da elektrogospodarstvo v svojih dohodkih ne bo prav nič prizadeto. Kajti elektrogospodarstvo si že sedaj zagotavlja reprodukcijo brez razširjene. Vendar me skrbi, kakšne posledice lahko nastopijo za ostalo gospodarstvo, ker mi ni jasno, kakšne bodo posledice, še vedno vztrajam pri predlogu, da ta zakon danes ne sprejmemo.

Predsednik Miran Goslar: Zakon ni umaknjen in zato ta predlog ne pride v poštev. Kdor je proti, lahko glasuje proti. Kdo želi še besedo? Opozoril bi še na eno stvar. Kot je razvidno iz amandmajev, je predvsem na insistiranje predstavnikov gospodarstva na skupni seji obeh odborov prišlo do sklepa o tem, naj se ta obveznost uvede 1. aprila in 1. julija. V zvezi s tem je služba družbenega knjigovodstva pisala posebno pismo sekretariatu za finance. To pismo sva oba predsednika zborov dobila v vednost. V tem pismu SDK navaja, da na osnovi takega določila ne bo mogoče zagotoviti plačevanja te obveznosti ob teh rokih, temveč jih bo služba družbenega knjigovodstva lahko jemala samo kot običajne obveznosti gospodarstva, se pravi pogodbene, ki bodo prišle na vrsto takrat, kadar bo vrstni red v skladu z vsemi ostalimi obveznostmi. Zagotovljena torej ni pravna in realna varnost v tem smislu, da bi bili prispevki 1. aprila in 1. julija tudi plačani. Zato bi vprašal sekretariat za finance, kakšno je njegovo stališče do mnenja službe družbenega knjigovodstva, da ne bi naknadno zopet ugotavljali, kako smo sprejeli nek zakon, potem pa smo nemočni pri zagotovitvi uresničevanja obveznosti, ki nastanejo za gospodarske organizacije s tem zakonom. Kajti možna je rešitev, kot jo je predlagal predlagatelj zakona, to je, ko se plača konkretna situacija za neko investicijo, se hkrati predloži virnanski nalog za nakazilo tega prispevka. Po drugi rešitvi pa bi gospodarske organizacije to samo evidenčno obračunavale, plačale pa bi 1. aprila in 1. julija, seveda, če bodo imele takrat denar, oziroma če bodo tisti moment likvidne. To je določena slabost in služba družbenega knjigovodstva meni, da bi tudi take obveznosti lahko uveljavili in realizirali le tako, da bi jih iztožili in to v tistih primerih, kjer se gospodarske organizacije ne bi držale rokov. Osebnostno se bojim, da bi zaradi takega določila bil zakon neučinkovit in da bi potem imeli velike težave in stroške z izterjavanjem itd. Seveda pa razumem intencijo predstavnikov gospodarstva, ki so želeli vsaj začasno tudi ta sredstva obdržati kot svoj potencial in jih obračati kot kratkoročna sredstva vsaj do 1. aprila oziroma 1. julija letos, kar je seveda v tej likvidnostni situaciji zelo pomembno. Vendar pa je vprašanje, če bo s tem zagotovljeno izpolnjevanje obveznosti in če bomo resnično prišli do denarja. Kdo želi besedo. Besedo želi tov. Riko Jerman.

Riko Jerman: Tovariš predsednik, tovariši in tovarišice poslanci! Tovariš predsednik je zelo točno ugotovil, da je sigurnost izterjave v takem primeru, kot je sedaj v zakonu, bistveno manjša od tiste avtomatične izterjave, ki je bila doslej običajna. Vendar se da tudi taka stvar premostiti s tem, in menim, da služba družbenega knjigovodstva ne bo kršila zakona, če bo, ko bo izplačala neko investicijo, obračunala prispevek za energetiko in zahtevala akceptni nalog. Seveda, če bo šlo npr. za 100 S din ali podoben znesek, verjetno

kaj takšnega ne bo storila, ampak bo poskušala izterjati prispevek ob zaključnem računu. Če se bo služba družbenega knjigovodstva obrnila na nas, bomo sigurno rekli, da morajo zahtevati akceptivni nalog. Zakon nalaga obveznost. Zakon samo predpisuje — menim takega, kot ga boste verjetno sprejeli — da je treba to obveznost plačati v dveh terminih. Ni dvoma o tem, ali je nekdo dolžan plačati ali ne. Zato, da zagotovimo tako sigurnost plačil, lahko zahtevamo akceptne naloge in jih bomo zahtevali. Čeprav sem dobil to pismo, nisem že prej tega pojasnil, ker menim, da se lahko zagotovi realizacija tega zakona. Zagotovila se bo s tem, da se bo pač izterjava pri podjetjih, ki bodo nelikvidna, zavlekla. Lahko se zgodi tudi to, da bo kakšno podjetje medtem šlo v likvidacijo, v likvidacijskem postopku pa bi lahko samo del tega zneska dobili nazaj ali ga v celoti izgubili. Torej to tveganje obstaja, ker je pač to neplačana terjatev.

Predsednik Miran Goslar: Ali bi vi lahko dali kakšno navodilo za SDK?

Riko Jerman: Če nas boste pooblastili z zakonom.

Predsednik Miran Goslar: Ali je potrebno pooblastilo v zakonu?

Riko Jerman: Če nas ne pooblastite, potem se ravnamo po tem, kaj je zakon hotel doseči. Zakon je hotel to naložiti kot družbeno obveznost in tudi to izterjavo in zato menimo, da lahko izkoristimo vse zakonite možnosti.

Predsednik Miran Goslar: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Lahko glasujemo. Tovariš Zupan ali želiš dati kaka pojasnila. Besedo ima tovariš Ivo Klemenčič.

Ivo Klemenčič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V zvezi s pripombo tovariša Franka bi dal naslednje pojasnilo. Če je danes zvezni izvršni svet sprejel sklep v tem smislu, da zveza določi limit, republike pa se pooblaščajo za določitev konkretne višine cene električne energije, potem menim, da bo v naši republiki naslednja situacija. Zaenkrat nimamo podatkov, da bi bila elektrogospodarska podjetja v izgubi. To se bo sicer šele videlo z zaključnimi računi za lansko leto. V primeru, da elektrogospodarska podjetja ne bodo izkazovala izgube, potem po mojem mnenju v času, ko bodo veljali ti začasni zakoni za zbiranje sredstev v Sloveniji, ne bo prišlo do povišanja cen oziroma ne bo obstajala potreba po povišanju cen, ker bo enostavna reprodukcija zagotovljena brez izgub, razširjena reprodukcija pa bo zagotovljena s temi začasnimi zakoni o zbiranju sredstev za razširjeno reprodukcijo. Ko bomo sprejeli nov sistem zbiranja sredstev, bo pa takrat konkretna kvantifikacija potreb po razširjeni reprodukciji usklajena z eventualno spremembo cen za kilovatno uro. Menim, da sem bil dovolj jasen v svojem pojasnilu.

Predsednik Miran Goslar: Niste odgovorili tovarišu Forteju glede roka in glede predloga v zvezi s tako imenovano retrogradnostjo. Menim, da retrogradnost ni do 28. februarja, ampak nastopi še kasneje.

Ivo Klemenčič: Tovariš predsednik! Izvršni svet je predlagal sprejetje teh zakonov o začasnem financiranju po hitrem postopku zaradi tega, da

bi bili sprejeti še pred sprejemanjem oziroma potrjevanjem zaključnih računov za preteklo leto in zaradi tega, da se zagotovi kontinuiteta zbiranja sredstev, ker od te kontinuitete zavisi kvantifikacija oziroma planiranje, koliko sredstev bomo dobili. Zato menim, da je, čeprav zgleda to neka kazen za tiste — kot pravi tovariš Forte — ki so dosedaj več zbrali, kot je bilo predvideno, zaradi kontinuitete upravičeno, da velja zbiranje sredstev 1. januarja. Tovariš Forte, v obrazložitvi je pojasnjeno, zakaj je nastal problem, da je gospodarstvo do sedaj zbralo več sredstev, kot je bilo planirano. Zato, ker so cene rasle in zaradi tega so celotna sredstva porasla, in tudi odvod za financiranje elektrogospodarstva je bil zaradi tega večji. Menim, da ne moremo reči, da je to večji napor ostalega gospodarstva, ampak je to posledica razvrednotenja dinarja.

Predsednik Miran Goslar: Besedo ima Cene Matičič.

Cene Matičič: Tovariš predsednik, imam samo še eno kratko vprašanje. Verjetno je slehernemu človeku razumljivo, da bodo posledice devalvacije le takrat uspešne, če vsaj do konca aprila oziroma do maja, cene teh temeljnih proizvodov ne porastejo: energija, transport, komunalne usluge ptt. Ali nam izvršni svet lahko garantira, da cene elektrike do tega trenutka ne bodo porasle. V tem primeru sem pripravljen glasovati za zakon.

Predsednik Miran Goslar: Kar zadeva ostale cene, si diskutiral z zveznim izvršnim svetom. Če pa je republiški izvršni svet dobil pristojnost glede elektrike, bo morda lahko odgovoril njegov predstavnik.

Cene Matičič: V tem trenutku gre samo za elektriko.

Predsednik Miran Goslar: Govoril si tudi o drugem. Besedo ima tovariš Zupan.

Ivan Zupan: Pravkar smo dobili obvestilo od našega predstavnika, ki je sodeloval na seji zveznega izvršnega sveta, da je naš predlog glede električne energije sprejet tako, kot smo ga formulirali. Federacije določi nov limit, republika pa konkretno ceno. Če je to tako, do 1. aprila v Sloveniji ne bo podražitve električne energije.

Cene Matičič: Do 30. aprila?

Predsednik Miran Goslar: Glasujemo. Prosim, če vzamete v roko dodatno poročilo odbora za proizvodnjo in blagovni promet. Prosim še malo pozornosti. Na strani 3 dodatnega poročila imate amandma k 1. členu, ki ga kombiniramo z amandmajem zakonodajno-pravne komisije k 1. členu. Ker je tekst zakonodajno-pravne komisije jasnejši, torej ne upoštevamo dikcije odbora za 3. odstavek, pač pa dikcijo zakonodajno-pravne komisije. Glasujemo torej o tem, da se v prvem odstavku besedilo »od 1. januarja do 31. decembra« nadomesti z besedilom »od 1. januarja do 30. junija« in da se 3. odstavek glasi: »Sredstva iz prejšnjih dveh odstavkov se deponirajo oziroma vpišejo kot posojilo dne 1. aprila in 1. julija, pri banki, s katero sklene pogodbo izvršni svet«. Tako je ta odstavek formulirala zakonodajno-pravna ko-

misija. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (5 poslancev dvigne roko.)

Ugotavljam, da je sprejet amandma k 1. členu.

Sledi amandma odbora k 3. členu, ki je tudi na tej 3. strani dodatnega poročila. Kdor je zanj, naj dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (5 poslancev dvigne roko.)

Ugotavljam, da je amandma k 3. členu sprejet.

Imamo še amandma zakonodajno-pravne komisije k 4. členu. Kdor je za, prosim da dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (5 poslancev dvigne roko.)

Ugotavljam, da je tudi ta amandma k 4. členu sprejet. Sledi glasovanje o predlogu zakona o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971 v celoti. Kdor je za, naj dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (2 poslanca dvigneta roko.) Se je kdo vzdržal? (12 poslancev dvigne roko.)

Ugotavljam, da je zakon z večino glasov sprejet.

Sledi 10. točka dnevnega reda, to je predlog za izdajo zakonov za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov.

Splošno debato smo že imeli tudi o tem predlogu. Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Predlagam zboru, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakonov za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov se sprejme.

2. Osnutke zakonov pripravi izvršni svet skupščine.

3. Pri izdelavi osnutkov naj upošteva izvršni svet tudi razpravo v zvezi s predlogoma zakonov, ki začasno urejata financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971, ker je v okviru te razprave danih več predlogov, kako naj se tudi v bodoče financiranje sistemsko uredi.

Kdor je za ta sklep, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (2 poslanca dvigneta roko.)

Ugotavljam, da je sprejet sklep o sprejemu predloga za izdajo zakonov za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov.

Ura je 18. Menim, da smo zahtevnejše zakone že obravnavali in sprejeli. Lahko nadaljujemo, ali želite odmor? (Večina poslancev predlaga nadaljevanje.) Nadaljujemo.

Prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na predlog za izdajo zakona o konverziji bančnih kreditov za modernizacijo železniške proge Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica iz sredstev SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti.

Predlagatelj zakona je izvršni svet. Odbor za proizvodnjo in blagovni promet in zakonodajno-pravna komisija sta dala pismeni poročili. Pričenjam razpravo. Besedo ima poslanec Avgust Majerič.

Avgust Majerič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Odbor za finance in proračun je razpravljal o predlogu za izdajo zakona o konverziji bančnih kreditov za modernizacijo železniške proge Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica iz sredstev SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti ter je v načelni razpravi o

predlogu za izdajo zakona soglašal z modernizacijo železniške proge Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica. Menil je, da je ta modernizacija nujna ter da jo je treba v čim krajšem času tudi izvršiti, da bi ne prihajalo več do zastojev na teh progah. Odbor za finance in proračun tudi predlaga republiškemu zboru, da predlog za izdajo zakona o konverziji teh kreditov za modernizacijo proge sprejme ter da v naslednji fazi po skrajšanem postopku obravnava že predlog zakona. To pa iz razloga, da bi lahko to modernizacijo že v letošnjem letu nadaljevali, ker je nujna in da bi prav pri teh delih ne prišlo do večjih zastojev.

Predsednik Miran Goslar: Želi še kdo besedo? (Nihče več.) Če ne, predlagam naslednji sklep in prosim tovariša Vadnjala kot predstavnika izvršnega sveta, da mi določi rok za predložitev zakona:

1. Predlog za izdajo zakona o konverziji bančnih kreditov za modernizacijo železniške proge Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica iz sredstev SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti se sprejme.

2. Osnutek zakona pripravi izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi osnutka zakona naj izvršni svet upošteva pripombe in predloge, dane k predlogu za izdajo zakona, in bilanco sredstev, s katerimi SR Slovenija razpolaga v prihodnjem obdobju za izgradnjo infrastrukturnih objektov. Bilanco sredstev naj izvršni svet predloži tudi republiškemu zboru obenem z osnutkom zakona.

4. Osnutek zakona naj pripravi do 31. marca 1971.

Boris Vadnjala: Tovariš predsednik. Že v obrazložitvi predloga za izdajo zakona smo poudarili, da bomo natančnejšo bilanco sredstev republike lahko predložili šele tedaj, ko bodo znani odnosi in medsebojne obveznosti na relaciji republika—federacija. Žal ugotavljamo, da se roki za sprejem ustavnih amandmajev podaljšujejo in zato najbrž ne bomo mogli izpolniti te obveznosti tako, kot smo si zamišljali, torej v mesecu marcu. Mnenja smo, da bi predložili osnutek zakona s tako bilanco sredstev, kot jo poznamo sedaj in tudi osnutek pogodbe do konca meseca marca — takrat bi se tudi odločili, ali je to, kar predlagamo skupščini dovolj in ali bi lahko ta osnutek zakona prekvalificirali že v predlog zakona, kakor je predlagal tovariš Majerič, ali pa bi morda počakali še nekaj časa, da bi lahko predložili definitivno bilanco. To mislim, da je stvar ocene in odločitve zbora ob predložitvi osnutka zakona do konca meseca marca.

Predsednik Miran Goslar: To se pravi, naj se 4. točka sklepa glasi: osnutek zakona naj pripravi izvršni svet do konca marca 1971.

Kot bilanco pa se razume tisto, kar bo v tistem trenutku možno prikazati in kar bo znano. Ste za ta sklep? Prosim, če dvignete roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je republiški zbor sprejel sklep o sprejemu predloga za izdajo zakona o konverziji bančnih kreditov za modernizacijo železniške proge Zidani most—Šentilj in Koper—Prešnica.

Prehajamo na 12. točko dnevnega reda, to je osnutek zakona o postopku za ugotavljanje katastrskega dohodka.

Predlagatelj osnutka je izvršni svet. Odbor za finance in proračun in zakonodajno-pravna komisija sta osnutek obravnavala in dala pismeni poročili. Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Nihče.) Zboru predlagam, da sprejmemo naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o postopku za ugotavljanje katastrskega dohodka se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

3. Pri pripravi predloga zakona naj izvršni svet prouči vse pripombe in predloge, dane k osnutku zakona, ter predloži skupščini obrazložen predlog zakona.

4. Izvršni svet naj predlog zakona pripravi do konca marca 1971.

Kdor je za ta sklep, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep o osnutku zakona o postopku za ugotavljanje katastrskega dohodka sprejet.

Prehajamo na 13. točko dnevnega reda, na osnutek zakona o referendumu.

Predlagatelj je odbor za družbeno-politični sistem in notranjo politiko republiškega zbora. Zakonodajno-pravna komisija je dala zboru pismeno poročilo. Svoja mnenja, stališča in predloge pa so dali tudi delegati občin. Izvršni svet je dal pismeno mnenje, iz katerega izhaja, da se z osnutkom strinja. Želi kdo besedo? (Nihče.) Predlagam naslednji sklep:

1. Osnutek zakona o referendumu se sprejme.

2. Predlog zakona pripravi odbor za družbeno-politični sistem in notranjo politiko republiškega zbora.

3. Pri pripravi predloga zakona naj odbor upošteva in prouči vse pripombe, dane k osnutku zakona, ter predloži skupščini obrazložen predlog zakona.

4. Odbor naj pripravi predlog zakona do konca marca.

Če ste za ta sklep, dvignite prosim roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je osnutek zakona o referendumu sprejet. Prosim, če pokličete poslance v dvorano, ker se mi zdi, da smo komaj še sklepčni.

Prehajamo na 14. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o delavskih univerzah, izobraževalnih centrih in drugih organizacijah, ki se poleg šol ukvarjajo z izobraževanjem.

Predlagatelj zakona je odbor za prosveto in kulturo republiškega zbora. Zakonodajno-pravna komisija je dala pismeno poročilo, izvršni svet pa pismeno pozitivno mnenje. Želi kdo besedo? (Ne.)

Glasujemo, in sicer najprej o amandmajih zakonodajno-pravne komisije k 4., 5., 8., 12., 13., 22. in 24. členu. Predlagatelj se s temi amandmaji strinja. Kdor je za te amandmaje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji zakonodajno-pravne komisije sprejeti.

Sledi še amandma predlagatelja k 24. členu, in sicer, da se besedilo tega člena na koncu dopolni z besedilom »ter program pedagoške in andragoške izobrazbe«. Prosvetno-kulturni zbor je ta amandma že sprejel. Če ste za ta

amandma, prosim, da dvignete roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Glasujemo o zakonu v celoti. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o delavskih univerzah, izobraževalnih centrih in drugih organizacijah, ki se poleg šol ukvarjajo z izobraževanjem, sprejet.

Prehajamo na 15. točko dnevnega reda, to je predlog zakona o dopolnitvi zakona o višji agronomski šoli v Mariboru.

Predlagatelj zakona je izvršni svet. Odbor za prosveto in kulturo in zakonodajno-pravna komisija sta dala prismeni poročili. Želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o dopolnitvi zakona o višji agronomski šoli v Mariboru sprejet.

Prehajamo na 16. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o dopolnitvi zakona o višji tehniški šoli v Mariboru.

Tudi tu je predlagatelj izvršni svet. Omenjeni odbor in komisija sta dala pismeni poročili. Želi kdo besedo? (Ne.)

Glasujemo. Kdor je za zakon, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o dopolnitvi zakona o višji tehniški šoli v Mariboru sprejet.

Prehajamo na 17. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o strokovnih naslovih.

Predlagatelj zakona je odbor za prosveto in kulturo republiškega zbora. Zakonodajno-pravna komisija je dala pismeno poročilo. Izvršni svet se s predlogom strinja. Njegovo mnenje ste danes sprejeli na klop. Želi kdo razpravljati? (Nihče.)

Prehajamo na glasovanje. Kdor je za zakon, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o strokovnih naslovih sprejet.

Prehajamo na 18. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o organizaciji cestnega prevoza z motornimi vozili.

Predlagatelj zakona je odbor za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora. Odbor je k predlogu zakona predložil tudi amandma, in sicer k 16. členu. Amandma ste danes prejeli na klop. Zakonodajno-pravna komisija je dala pismeno poročilo. Izvršni svet je predlog zakona dobil v mnenje, vendar ni ničesar sporočil.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima Bogdan Šnabl kot poročevalec odbora.

Bogdan Šnabl: K predlogu zakona nimam nobenih pripomb, opozoril bi le na amandma, ki ga je predlagal odbor za proizvodnjo in blagovni promet. Odbor za proizvodnjo in blagovni promet je predloženi amandma prevzel od sorodnega odbora gospodarskega zbora, vendar se zaradi pomanjkanja časa ni

mogel sestati in o tem amandmaju razpravljati. Med tem časom pa mi je uspelo, da sem konzultiral večino članov odbora, ki se s predloženim amandmajem strinjajo. Zato predlagam, da zbor predloženi zakon in amandma, katerega dikcija je boljša od prvotne formulacije, sprejme.

Predsednik Miran Goslar: Želi še kdo besedo? (Nihče.)

Najprej glasujemo o amandmaju odbora za proizvodnjo in blagovni promet k 16. členu. Če ste zanj, prosim dvignite roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je amandma k 16. členu sprejet.

Sledijo amandmaji zakonodajno-pravne komisije k 1., 29., 31., 34., 35. in 38. členu. S temi amandmaji se predlagatelj strinja. Če ste za amandmaje, dvignite roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji zakonodajno-pravne komisije sprejeti. Sledi glasovanje o amandmajih, ki izhajajo iz pisma predsednika gospodarskega zbora k 2., 36. in 37. členu. Če ste zanje, prosim, da dvignite roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da so tudi ti amandmaji sprejeti.

Zato lahko glasujemo o predlogu zakona o organizaciji cestnega prevoza z motornimi vozili v celoti. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona sprejet.

Préhajamo na 19. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o socialnih zavodih.

Predlagatelj zakona je izvršni svet. Odbor za socialno politiko in zdravstvo in zakonodajno-pravna komisija sta dala svoje poročilo in dodatno poročilo. Imamo tudi pismo predsednika socialno-zdravstvenega zbora. Želi kdo besedo. (Nihče.)

Najprej glasujemo o amandmaju izvršnega sveta k 1. členu. Predstavnik izvršnega sveta je tak amandma predlagal na seji odbora. Besedilo amandmaja izhaja iz dodatnega poročila odbora, ki ga imate v materialu. Torej glasujemo o amandmaju izvršnega sveta k 1. členu. Če ste zanj, dvignite prosim roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma sprejet.

Sledijo amandmaji zakonodajno-pravne komisije k 2., 23. in 29. členu. Niso sporni! Predlagatelj in odbor se z njimi strinjata. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče?) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so amandmaji zakonodajno-pravne komisije sprejeti.

Sledita še dva amandmaja odbora za socialno politiko in zdravstvo k 11. in 28. členu. Če ste zanje, dvignite prosim roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so tudi ti amandmaji sprejeti.

Sedaj glasujemo o predlogu zakona o socialnih zavodih v celoti. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona sprejet.

Prehajamo na 20. točko dnevnega reda.

Poslanec našega zbora Vlado Simončič je 7. januarja letos sporočil predsedniku skupščine, da želi odstopiti od nadaljnjega izvrševanja poslanske funkcije. Njegovo izjavo mi je predsednik skupščine poslal 12. 1. Mandatno-imunitetna komisija našega zbora je izjavo o odstopu obravnavala na seji 2. februarja. Odstopno izjavo imate v materialu.

Želi kdo razpravljati, oziroma želi besedo tovariš Jenko kot predstavnik komisije ali morda prej Vlado Simončič. Besedo ima tovariš Simončič.

Vlado Simončič: Spoštovani tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Želim izkoristiti to priložnost, da se tovarišu predsedniku in predsedstvu skupščine toplo zahvalim za naklonjenost, ki sem je bil deležen, vam tovariši in tovarišice pa za izkazano tovarištvo in prijateljstvo.

Predsednik Miran Goslar: Menim, da se lahko pridružimo tovarišu Simončiču in mu želimo na novem delovnem mestu, ki mu onemogoča, da bi naprej vršil poslansko dolžnost, obilo uspehov.

Besedo ima tovariš Marjan Jenko.

Marjan Jenko: Mandatno-imunitetna komisija je razpravljala o odstopu poslanca Vlada Simončiča in ugotovila, da ni zadržkov, da republiški zbor ne bi sprejel njegove odstopne izjave. Zato predlaga, da zbor v smislu 12. člena poslovnika republiškega zbora Skupščine SR Slovenije ugotovi, da je poslanec odstopil in da s tem dnem tudi preneha poslancu Vladu Simončiču njegov poslanski mandat.

Predsednik Miran Goslar: Je še kaka pripomba? Ker ni pripomb, ugotavljam, da je republiški zbor sprejel odstop poslanca Vlada Simončiča in mu z današnjim dnem preneha poslanski mandat. O tem bom obvestil predsednika Skupščine SR Slovenije in komisijo za volitve in imenovanja.

Prehajamo na 21. točko dnevnega reda, to so poslanska vprašanja.

Najprej bo Andrej Levičnik, republiški sekretar za gospodarstvo odgovoril na poslansko vprašanje Marjana Jenka. (Ni navzoč.)

Ker ni navzoč, bo tovariš Riko Jerman, republiški sekretar za finance, odgovoril na poslansko vprašanje Ceneta Matičiča z dne 28. decembra lani.

Riko Jerman: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci. Poslanec Cene Matičič v svojem poslanskem vprašanju opozarja na premajhno aktivnost organov davčne službe v zvezi z uporabo posebnega postopka za odmero prispevka oziroma davka od nenapovedanega dohodka. Pri tem navaja primer bivšega direktorja Kemija-Impex, pri katerem naj bi organi, ki so to zadevo obravnavali, ugotovili večja nesorazmerja med v tem času pridobljeno imovino in njegovimi osebnimi dohodki. Tovariš poslanec Matičič v tej zvezi postavlja naslednja vprašanja: »Mar ne kažejo te ugotovitve, posebno pa še iznesen primer, na to, da se naše službe ob ugotavljanju porekla imovine vse premalo in poredko poslužujejo pooblastil, ki jih daje zakon o prispevkih in davkih občanov. Kaj misli izvršni svet ukreniti, da bi se ta in podobni primeri kar najhitreje uspešno reševali?«

Izvršni svet je pooblastil sekretariat za finance, da odgovori na to vprašanje.

Zakon o prispevkih in davkih občanov pooblašča pristojni občinski upravni organ, ki dobi podatke, da ima nekdo v posesti premoženje ali da razpolaga s sredstvi, ki so znatno večja od obdavčenih oziroma da sredstva izvirajo iz dohodka, od katerega ni bil odmerjen prispevek oziroma davek, da začne poseben postopek za odmero prispevka oziroma davka od takega dohodka. Izvršni svet soglaša z ugotovitvijo tovariša poslanca, da davčne službe premalo uporabljajo to pooblastilo, ki ga daje zakon o prispevkih in davkih občanov. Izvršni svet je mnenja, da je nujno treba še bolj zaostri razmerje do teh pojavov in proti njim najodločneje ukrepati. V tej smeri si prizadevajo izvršni svet in republiške upravne službe že ves čas od sprejema zakona o organizaciji davčne službe v SR Sloveniji.

Da bi bili v prihodnje v boju zoper neupravičeno obogatitev uspešnejši — in to moramo seveda postati — je po mnenju izvršnega sveta potrebno več storiti za to, da se ustvari ustrezna družbena klima, v kateri se bo nenehno krepilo spoznanje, da je vsak občan po svojih ekonomskih sposobnostih dolžan prispevati za kritje materialnih potreb družbene skupnosti, in v kateri bo izmikanje tem obveznostim jasno opredeljeno kot družbeno zavrženo ravnanje. V zadnjih dveh letih so bili v razvoju davčne službe sicer doseženi nekateri pozitivni premiki in rezultati, vendar sedanje stanje službe še vedno bistveno odstopa od družbenih potreb. Zato moramo doseči, da se bodo te službe hitreje kadrovske in organizacijske okrepile ter da bodo uporabljale sodobnejše metode in vsebino tega delovanja. Pri tem imajo zlasti pomembno vlogo in odgovornost občinske skupščine in drugi občinski organi, ki s svojimi odločitvami opredeljujejo položaj in razvoj te službe. Pojavi neupravičenih bogatitev pa niso vedno le posledica davčnih utaj. Vzroki teh pojavov so pogosto tudi v nespoštovanju in v izigravanju predpisov in samoupravnih aktov, ki ga dopušča premalo učinkovita notranja kontrola v delovnih organizacijah. Izvršni svet je zato mnenja, da je poleg odločnega ukrepanja zopet obstoječe pojave neupravičenih bogatitev potrebna tudi skupna akcija vseh zavestnih sil v smeri odpravljanja vzrokov, ki pogojujejo nastajanje takih pojavov.

V zvezi s primerom, ki ga tovariš poslanec Cene Matičič navaja v poslanškem vprašanju, pa pojasnjujemo, da so pristojni organi davčne službe uvedli poseben postopek za odmero prispevkov oziroma davka od nenapovedanega dohodka. Izvršni svet deluje v tej smeri, da bi davčne službe morale tako ukrepati v vseh primerih, ko se ugotovi nesorazmerje med premoženjem in doseženim dohodkom.

Predsednik Miran Goslar: Dr. Ernest Petrič, član izvršnega sveta, bo odgovoril na poslanski vprašanji dr. Vojana Rusa in Toneta Remca z dne 28. decembra lani.

Dr. Ernest Petrič: Tovariš predsednik! Po dogovoru s tovarišem poslancem Remcem je odgovor na njegovo vprašanje odložen.

Predsednik Miran Goslar: To se pravi, da boste odgovorili samo na vprašanje dr. Vojana Rusa.

Dr. Ernest Petrič: Načelna izhodišča in ocena položaja v zvezi z vprašanjem tovariša poslanca, ki se nanašajo na položaj Slovenske manjšine v sosednji Avstriji, so bila podana v odgovoru na poslanska vprašanja na seji tega zbora dne 28. 12. 1970. Izvršni svet vztraja pri takrat podani oceni in stališčih. K tem stališčem glede na konkretna vprašanja tovariša poslanca dodaja naslednje:

Vsako prizadevanje za uresničitev nacionalne enakopravnosti in spoštovanje človeških pravic je del progresivnih hotenj človeštva. Nacionalna enakopravnost in spoštovanje človekovih pravic ostajata slej ko prej med cilji, h katerim težijo stvarna progresivna gibanja v svetu. Ocene konkretnega položaja dosedanjega razvoja po plebiscitu pred 50 leti in ocene vsega, o čemer vprašuje tovariš poslanec v svojem drugem vprašanju, so bile pogosto predmet stališč družbeno-političnih organizacij, skupščinskih in drugih organov kot tudi znanstvenih institucij in so tovarišu poslancu prav gotovo znana, vsekakor pa dostopna. Iz teh stališč, ocen in analiz je razvidno, katera vprašanja so po naši oceni še nerešena in glede katerih pričakujemo in si prizadevamo, da se bodo v prid nemotenega obstoja in razvoja slovenske skupnosti v Avstriji uredila.

Naj ponovno, kot že v odgovoru dne 28. decembra lani, poudarim, da si je izvršni svet skupaj z organi SR Slovenije in te skupščine ter ustreznimi organi SFRJ prizadeval — in si bo dosledno prizadeval tudi v bodoče — za ureditev vseh odprtih vprašanj tako v stikih s sosednjo Avstrijo, kot tudi s podporo, hotenjem in težnjami naših zamejcev po enakopravnosti in spoštovanju njihovih pravic, opirajoč se na splošna načela mednarodnega prava o varstvu človekovih pravic in zlasti na 7. člen avstrijske državne pogodbe. V ta sklep vsekakor spada obsodba delovanja vseh organizacij, katerih namen je odvzeti slovenskemu prebivalstvu njegov svojstven značaj in manjšinske pravice. O tem so določila 7. člen avstrijske državne pogodbe jasna in obsojamo delovanje takih organizacij ter protestiramo zoper obstoj in delovanje takih organizacij. Stvar vsakokratne konkretne ocene je, katera sredstva je, poleg neposrednega dialoga po redni diplomatski poti, umestno, koristno in možno uporabiti v prizadevanjih za realizacijo določil 7. člena državne pogodbe.

Tako znanstvene kot politične ocene kategorije »vindišar«, zlasti pa ocene raznarodovalne vloge te statistične kategorije, so znane. Dodam naj, da po informacijah o pripravah za popis prebivalstva v letu 1971 v popisnih listih ne bo več kategorije tako imenovanih »vindišarjev«. Stališča SR Slovenije in Jugoslavije glede uporabe slovenskega jezika v javnih šolskih in predšolskih ustanovah kot tudi o splošnem položaju slovenskega jezika v šolah na Koroškem, so znana. Prizadevanja za dosledno uresničitev jezikovnih pravic, izhajajoč iz 7. člena avstrijske državne pogodbe, so bila in bodo temeljna, stalna komponenta jugoslovanske in slovenske politike v odnosu do naše manjšine v Avstriji in vsekakor tudi ena od temeljnih zahtev manjšine same.

Naj ponovno poudarim že v odgovoru z dne 28. decembra vsebovano stališče, da obstojijo številna zagotovila uradnih predstavnikov republike Avstrije in dežele Koroške o pripravljenosti za postopno realizacijo obveznosti, izhajajočih iz 7. člena avstrijske državne pogodbe. Podobne izjave so bile podane sicer tudi v preteklosti, žal pa je bilo le malo od njih tudi uresničenega. Pomemben korak v tem trenutku je vsekakor obnovljen, neposreden dialog avstrijskih oblasti z našo manjšino, ki bi mogel privedi do stvarnih pozitivnih rezultatov, če bo pri organih sosednje Avstrije prisotna dobra volja in stvarna

pripravljenost za urejanje odprtih vprašanj. Ni dvoma, da vsak napredek pri urejanju vprašanj Slovencev na Koroškem neposredno vpliva na utrjevanje prijateljskih odnosov med državama in še posebej med Slovenijo in obmejnimi avstrijskimi deželami.

Predsednik Miran Goslar: Marjan Dolenc bo odgovoril na poslansko vprašanje Ivana Krefta z dne 28. 12. 1970.

Marjan Dolenc: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Poslanec Ivan Kreft je naslovil na izvršni svet vprašanje upravičenosti nadaljnjega financiranja s strani federacije proge Beograd—Bar in melioracije v Makedoniji. V imenu izvršnega sveta dajem na vprašanje naslednji odgovor:

Izvršni svet SR Slovenije na svojih plenarnih sejah ni razpravljajal o zveznih investicijah, pač pa so njegovi pooblašteni predstavniki sodelovali v razpravah o tako imenovani izvenproračunski bilanci v okviru rednih koordinacijskih sestankov ter v posebni delovni skupini zveznega izvršnega sveta, ki je proučevala finančne vidike ukinitve investicijske bilance federacije za leto 1971 in posledice prenosa na republike. Investicijska bilanca je predvidela za leto 1971 naslednja sredstva in obveze: sredstva — 5606 milijonov, obveze — 8657 milijonov oziroma primanjkljaj — 3051 milijonov ali 305 milijard starih din, kar pomeni, da je okrog 30 % vseh obvez nepokritih. Med obveznosti federacije v okviru investicijske bilance je bila vključena na osnovi zakona iz prejšnjih let tudi izgradnja proge Beograd—Bar v skupni višini 449 milijonov in melioracija v SR Makedoniji v višini 181 milijonov.

Predstavniki izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije so dosledno zastopali stališče, naj se investicijska bilanca ukine, sredstva in obveznosti pa v celoti prenesejo na republike, kljub velikim deficitom. Glede na finančno stanje, v katerem bi se znašle določene nerazvite republike, bi bil takšen korak izvedljiv le v primeru posebnih rešitev za določene obveznosti federacije. Takšen način je sprejela tudi večina republik. Temeljil pa je tudi na zaključkih 1. konference Zveze komunistov Jugoslavije, po katerih so dograditev proge Beograd—Bar in melioracijo v Makedoniji izrecno izvzeli in sklenili, da se to vprašanje obravnava na poseben način.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Komel bo odgovoril na poslansko vprašanje Ivana Franka z dne 29. januarja in morda tudi na poslansko vprašanje Marjana Jenka, namesto tovariša Levičnika. Prosim.

Lojze Komel: Poslanec republiškega zbora tovariš Ivan Franko je v zvezi z informacijo o kritičnem stanju v kmetijski in živilski industriji, ki jo je skupščina občine Škofja Loka posredovala pristojnim organom, postavil naslednji vprašanji:

1. »Kakšno je stališče izvršnega sveta do problemov in predlogov, navedenih v informaciji skupščine občine Škofja Loka ali v zvezi s kritičnim stanjem v kmetijstvu in živilski industriji v sedanjem obdobju izvajanja stabilizacijskih ukrepov v gospodarstvu?«

2. Kaj namerava izvršni svet ukreniti, da se odpravijo sedanji problemi v kmetijstvu in živilski industriji?«

Na postavljeni vprašanji dajem naslednji odgovor:

1. Izvršni svet meni, da so predlogi skupščine občine Škofja Loka za reševanje problemov redne oskrbe z živili in za normalno kmetijsko proizvodnjo realni in so večino od teh pristojni zvezni organi že sprejeli. Tako je bil, takoj po ugotovitvi in ocenitvi posledic slabe letine v letu 1970, že 15. oktobra 1970 z odlokom ZIS prepovedan izvoz krmil, ječmena, koruze, ovsa, pesnih rezancev, krmil na osnovi melase, oljne tropine in drugih krmil. Seveda pa ta prepoved ni mogla zajeti tudi tistih izvoznih poslov, ki so bili pogodbeno prodani pred omenjenim datumom. 17. decembra 1970. leta je ZIS odobril blagovni kontingent za uvoz 400 000 t zrnate hrane za živino: koruza, ječmen, rž, degradirana pšenica. Uvoz je v teku. Prve količine so prispele na Reko sredi januarja t. l. Ne glede na splošno zmrznitev cen je ZIS v decembru dovolil povečanje maloprodajnih cen mleka, kumulativno za leto 1970 na največ 30 par po litru pasteriziranega konsumnega mleka. To povišanje je bilo sprejeto z namenom, da izboljša gospodarnost proizvodnje mleka, ki je bila zaradi povišanja proizvodnih stroškov ogrožena. Zaradi neskladja med cenami se je namreč zmanjšala rast odkupa mleka v vsej Sloveniji — v odkup mleka indeks 102.

Dodatno k tem ukrepom so nekatere skupščine občin odobrile za zagotovitve normalne preskrbe z mlekom začasne izredne premije, tako mestna skupščina Ljubljana in skupščina občine Maribor. Vsi ti in še nekateri drugi ukrepi so bili nujni za odpravo posledic izredno slabe letine v lanskem letu, zlasti še v poljedelsko žitorodnih območjih. Znano je, da je pridelek pšenice ocenjen za okoli 1 milij. ton, koruze le nekaj manj, oljaric in sladkorja pa za ca. 150 000 ton manj. Izjemno slaba letina in relativno majhne blagovne ali pa skoraj nikakršne blagovne rezerve so vzrok za globoko neuskklajenost med ponudbo in povpraševanjem na živilskem trgu. To neskladje vpliva zadnje mesece na trajno tendenco poviševanja cen. Te posledice bomo vsekakor občutili vse leto. Zaradi tega je najpomembnejša naloga, da v takem položaju zagotovimo vsaj minimalno potrebne materialne rezerve živil in surovin za živalsko proizvodnjo. V skladu s svojimi omenjenimi možnostmi in pristojnostmi se izvršni svet zavzema pri pristojnih organih federacije in je že predlagal ukrepe za učinkovito intervencijo na strani ponudbe. Tako je izvršni svet predlagal odpravo ali zmanjšanje uvoznih davščin pri uvozu deficitarnih krmnih surovin in živil, skladno z zamrznitvijo cen za finalne proizvode živilske industrije pa tudi ustrezno kontrolo in maksimiranje odkupnih cen glavnih surovin za živilsko industrijo. Šele na osnovi omiritve obvladovanja ponudbe je umestna morebitna minimalna korekcija cen za te osnovne prehrabene proizvode. Menimo pa, da bo kontrola cen v teh pogojih in zaradi omenjenih razlogov potrebna vse leto.

Na oblikovanje cen kmetijskih proizvodov bo prav tako vplivalo oblikovanje nekaterih intervencijskih funkcij, ki jih je dosedaj izvrševala federacija, v bodoče pa naj bi jih republike. Sistem regresov in premij bo vsekakor vplival na cene kmetijskih proizvodov.

Predsednik Miran Goslar: Sedaj bo dobil odgovor poslanec Marjan Jenko.

Lojze Komel: Poslanec Marjan Jenko sprašuje, kako se uresničujejo predpisani pogoji v zvezi s citiranim pravilnikom o minimalnih tehničnih pogojih za poslovanje klavnic.

2. Kakšni problemi in težave so nastale v občinah, posebno kar se tiče redne oskrbe prebivalstva z mesom, za katero so občine odgovorne, teritorialne razporeditve klavnic po uveljavitvi pravilnika?

3. Ali se v sekretariatu za gospodarstvo razmišlja, da se zaradi nastalih težav, to je zaradi preskrbe z mesom, v nekaterih občinah eventualno spremeni citirani pravilnik predvsem tako, da se določi kategorizacija klavnic in v tej kategorizaciji primerno tudi ustrezni minimalni higiensko-tehnični pogoji. Na vprašanja odgovarjamo:

Na območju Slovenije je bilo 1969 130 klavnic in pet perutninskih klavnic, nekatere klavnice niso izpolnjevale niti najosnovnejših higiensko-tehničnih pogojev. Takšni živilski obrati so predstavljali stalno nevarnost za zdravje potrošnikov, pa tudi nevarnost za širjenje živalskih kužnih bolezni. Z določilom 39. člena zakona o ukrepih za pospeševanje živinoreje in o zdravstvenem varstvu živine je bilo predpisano, da 1. januarja 1970 prenehajo z obratovanjem tisti živilski obrati, ki ne izpolnjujejo predpisanih pogojev.

Republiški sekretariat za gospodarstvo je že v letu 1969 pristopil k vsem pripravam za izvajanje omenjenega zakonskega določila. Najprej smo analizirali obstoječe stanje klavnic v Sloveniji. Izračun potreb po mesu v letu 1970 je pokazal, da bodo samo higiensko urejene klavnice v Sloveniji obratovalle v povprečju le s 65 % zmogljivostjo in da zaradi tega ni nobenih potreb glede toleriranja higiensko neurejenih obratov. O celotni problematiki je bila decembra 1969 informirana gospodarska zbornica in odbor za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora.

Gospodarska zbornica SR Slovenije in odbor za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora Skupščine SR Slovenije sta bila mnenja, da je treba apelirati na skupščino, da dosledno ukrepajo po določilih zadevnega zakona in da je treba v bodoče preprečiti nesmotrno investiranje v klavniške objekte.

V letu 1970 je veterinarska inšpekcija pristopila k izvajanju zakona občinske veterinarske inšpekcije so prepovedale obratovanje v 82 živilskih obratih. Ker posamezne občinske veterinarske inšpekcije niso postopale v skladu z določilom zakona, je republiški veterinarski inšpektorat prepovedal obratovanje 19 higiensko neurejenim živilskim obratom. Skupaj je bilo torej prepovedano obratovanje 101 klavnic. V letu 1970 je bilo dograjenih 5 novih klavnic in sicer na Jesenicah, v Piranu, Litiji, Sevnici in Laškem; v 5 klavnicah pa so dokončane rekonstrukcije in odpravljene pomanjkljivosti. Konec leta 1970 obratuje v Sloveniji še 42 klavnic in 5 perutninskih klavnic.

Pri izvajanju zakona smo lahko ugotovili razne pomanjkljivosti in nepravilnosti, ki kažejo na določeno pomanjkanje čuta odgovornosti pri izvajanju predpisov ter na zaviranje samostojnosti strokovnih inšpekcijskih služb. Prav tako se je pokazalo, da nekatere gospodarske organizacije še vedno ne mislijo na gospodarstvo in stabilizacijo, temveč da večkrat prevladujejo posebni interesi in lokalistične težnje ne glede na ekonomiko poslovanja. V začetku so se določene motnje v redni preskrbi pojavljale predvsem tam, kjer niso računali na dosledno izvajanje predpisa. Bile so torej bolj posledica miselnosti nekega okolja, kot pa ekonomskih težav, ki naj bi pri izvajanju predpisa nastale. To zadnje dokazujejo ugotovitve, da se še danes nekatera potrošniška središča preskrbujejo z mesom iz oddaljenejših proizvodnih obratov, čeprav bi imeli možnost za oskrbo iz bližnjih obratov in s tem zmanjšati vsaj stroške za prevoz blaga.

Izvajanje zakona pa je dalo po našem mnenju naslednje pozitivne rezultate. Prepovedano je obratovanje obratov, ki so predstavljali stalno nevarnost za zdravje ljudi in za živinorejo. Razen tega je s tem prekinjeno stalno negospodarsko vlaganje v 90 živilskih obratih. Ocenjujemo, da se je v takšne mini adaptacije in rekonstrukcije letno vlagalo več kot milijardo S dinarjev. Hranjenje in obdelava mesa se je skoncentrirala v 42 obratih, ki so bili doslej le polovično izkoriščeni. S tem bo zagotovljeno lažje poslovanje obstoječih obratov in boljša izkoriščenost obstoječih kapacitet. Zakon je deloval stimulatивно na integracijo med posameznimi manjšimi podjetji; nekatere integracije so že izvedene npr. v občini Laško v Zasavju in na Koroškem. S koncentracijo proizvodnje je znatno odpravljena dosedanja razdrobljenost te gospodarske panoge. Podani so vsi pogoji za nadaljnje integracijske procese in razvoj na tem področju. Letna zmogljivost obstoječih 42 klavnic v SR Sloveniji je okoli 100 000 ton. Po ocenah statističnih podatkov pričakujemo, da je bilo v letu 1970 pridobljenega v slovenskih klavnicah okoli 65 000 ton mesa. Torej je bila zmogljivost obstoječih kapacitet še vedno le 65 % izkoriščena.

Izvajanje citiranega zakonskega določila je bila torej pri nas, po naši oceni po naših podatkih 100 %. Menimo, da ni takšnih problemov in težav, ki bi narekovali spremembo pravilnika. Če je kje prišlo do težav, je prišlo predvsem zaradi subjektivnih faktorjev. Menimo tudi, da pravilnika ni mogoče spremeniti. Higienški in tehnični normativi obstoječega pravilnika temeljijo namreč na pogojih za zagotovitev higienske neoporečnosti živil pri proizvodnji, ki so predpisane s temeljno zakonodajo in zveznimi pravilniki. Zato bi bilo potrebno pred tem spremeniti zvezno zakonodajo. Kakršnakoli kategorizacija, ki bi jo predpisali ali pa je mogoče že predpisana v drugih republikah, je v nasprotju z zveznimi predpisi in bi bila v nasprotju z obstoječo temeljno zakonodajo.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Florjančič, ali se, glede na to da smo danes že veliko razpravljali o elektrogospodarstvu, zadovoljiš s pismenim odgovorom?

Jože Florjančič (iz klopi): Da, ker mi je bilo vseeno, kakšen je ta odgovor.

Predsednik Miran Goslar: S tem so do sedaj postavljena vprašanja izčrpana. Kar zadeva nova, vas prosim, če je možno, da jih predložite pismeno, razen če posebej želite, da jih sedaj ustno postavite. Besedo želi poslanec dr. Vojan Rus.

Dr. Vojan Rus: Svoje današnje vprašanje bom oddal pismeno. Realiziral bi pa pravico, ki jo ima poslanec, namreč, da izjavi, ali je z odgovorom na prejšnje vprašanje zadovoljen ali ne. Zato bom zelo kratek. Predstavnikom izvršnega sveta bi le rad zagotovil, da nam malim državljanom niso povsem jasna vsa stališča glede naše zunanje politike in glede odnosov s sosednjimi državami. Tudi njim je verjetno znano, da obstajajo različna mišljenja in ocene. Glede tega ne bi zdaj postavljaj dodatnih vprašanj, ker bo, kot vemo, ker te stvari niso dovolj jasne, to vprašanje obravnavano kot posebna točka dnevnega reda našega zbora.

Predsednik Miran Goslar: Tovariš Kreft, kaj je tole?

Ivan Kreft: Poslansko vprašanje.

Predsednik Miran Goslar: Prosim, da poskrbiš, da ga pretipkajo. Torej najjavljaš dodatno vprašanje? (Da.)

Želi še kdo postaviti vprašanje? Besedo ima tovariš Zoran Lešnik.

Zoran Lešnik: Izvršni svet bi samo vprašal, ali je republika v letošnjem proračunu zagotovila dovolj denarja za premije za mleko, namreč kolikor vem, bo zveza mleko regresirala le do 1. aprila letos?

Predsednik Miran Goslar: Želi še kdo postaviti vprašanje? (Nihče več.) Točka 21 je zaključena.

Sledi 22. točka dnevnega reda, ki pa ima veliko podtočk.

Najprej bomo obravnavali predlog odloka o razrešitvi predsednika okrožnega sodišča v Novi Gorici, ki ste ga prejeli.

Želi kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.) Če nihče, glasujemo!

Kdor je za predlog tega odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka sprejet in se Jožko Humar z dne 28. 2. razreši dolžnosti predsednika okrožnega sodišča v Novi Gorici.

Sledi predlog odloka o razrešitvi sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani.

Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Stane Lesjak razrešen dolžnosti sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani.

Sledi predlog odloka o izvolitvi sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani.

Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog odloka sprejet in je za sodnika tega sodišča izvoljen Fedor Kosem.

Sledi predlog odloka o razrešitvi sodnika okrožnega sodišča v Novem mestu.

Lahko glasujemo? Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Anton Bele razrešen dolžnosti sodnika okrožnega sodišča v Novem mestu.

Sledi predlog odloka o razrešitvi sodnika porotnika okrožnega sodišča v Kranju.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je Zora Količ razrešena dolžnosti sodnika porotnika okrožnega sodišča v Kranju.

Sledi predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru.

Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je s tem izvoljenih 90 novih sodnikov porotnikov tega sodišča.

Sledi predlog odločbe o soglasju k imenovanju direktorja inštituta za ekonomska raziskovanja v Ljubljani.

Mnenje sta dala izvršni svet in prosvetno-kulturni zbor. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je dano soglasje k imenovanju dr. Vladimira Frankoviča za direktorja inštituta za ekonomska raziskovanja v Ljubljani.

Sledi predlog odloka o imenovanju predsednika, članov in sekretarja iniciativnega odbora za ustanovitev kulturne skupnosti Slovenije.

Komisija za volitve in imenovanja, ki je predlagatelj, je dala še poseben amandma, ki ste ga danes prejeli na klop. Izvršni svet in prosvetno-kulturni zbor sta se soglasno strinjala s predlogom. Lahko glasujemo? Če ste za, prosim, da dvignete roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo izglasovali amandma in predlog odloka.

Sledi predlog odloka o izvolitvi članov, ki jih voli Skupščina SR Slovenije v republiško delegacijo za II. kongres samoupravljalcev Jugoslavije.

Predlagatelj je komisija za volitve in imenovanja. Pozitivno mnenje je dal izvršni svet. Želi kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.) Če ste za, dvignite prosim roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so v republiško delegacijo za II. kongres samoupravljalcev Jugoslavije izvoljeni: Sergej Kraigher, Stane Kavčič, Miha Košak, Mara Žlender in Franc Verdev.

Sledi predlog odloka o izvolitvi članov skupščine republiškega sklada skupnih rezerv, ki jih voli Skupščina SR Slovenije.

Ta predlog ste danes prejeli na klop, predložila pa ga je komisija za volitve in imenovanja. Mnenje je dal gospodarski zbor in izvršni svet, ki se strinjata.

Želi kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.) Če ste za, dvignite prosim roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da smo izvolili tudi 20 novih članov skupščine republiškega sklada skupnih rezerv, poleg tistih 40, ki jih je izvolila gospodarska zbornica SR Slovenije.

Zahvaljujem se vam za potrpežljivost in sodelovanje ter zaključujem sejo.

(Seja je bila zaključena ob 18.50.)

GOSPODARSKI ZBOR

21. seja

(9. februarja 1971)

Predsedovala: T o n e B o l e ,
predsednik gospodarskega zbora in

F r a n c L a m u t ,
podpredsednik gospodarskega zbora

Začetek seje ob 9.05.

Predsednik T o n e B o l e : Tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite, da pričnemo s sejo.

Pričenjam 21. sejo gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije.

Svojo odsotnost so opravičili naslednji poslanci: Miloš Gabrijel, Jože Lesar, Janez Miklavc, Martin Mlinar, Janez Vidmar, Peter Vujčič in Alojz Žokalj.

Ugotavljam, da je zbor sklepčen.

Pred prehodom na potrditev dnevnega reda predlagam, da v dnevni red današnje seje uvrstimo še predlog odloka o izvolitvi članov skupščine republiškega sklada skupnih rezerv, ki ga predlaga skupščinska komisija za volitve in imenovanja.

Glede na to predlagam, da zbor sprejme naslednji razširjeni dnevni red :

1. odobritev zapisnika 20. seje zbora;
2. poslanska vprašanja;
3. predlog zakona o določitvi začasnih obveznostih elektrogospodarskih podjetij za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971;
4. predlog zakona o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971;
5. predlog za izdajo zakonov za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov;
6. predlog za izdajo zakona o konverziji bančnih kreditov za modernizacijo železniške proge Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica iz sredstev SR

Slovenije za izravnavanja v gospodarstvu in pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti;

7. predlog zakona o organizaciji cestnega prevoza z motornimi vozili;

8. predlog zakona o spremembi zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks;

9. osnutek zakona o postopku za ugotavljanje katastrskega dohodka;

10. predlog odloka o izvolitvi članov skupščine republiškega sklada skupnih rezerv, ki jih voli Skupščina SR Slovenije.

Ali se strinjate s predloženim dnevnim redom? (Vsi poslanci se strinjajo.)
Ali ima kdo kakšne pripombe? (Ne.)

Ugotavljam, da pripomb ni in je dnevni red sprejet.

Na današnje sejo sem razen predstavnikov izvršnega sveta in predlagateljev zakonov ter pristojnih upravnih organov povabil še: gospodarsko zbornico SR Slovenije, republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, poslovno združenje za energetiko SR Slovenije, združeno železniško transportno podjetje Ljubljana, sklad Borisa Kidriča in Zvezo raziskovalnih organizacij Slovenije.

Predstavnike pozdravljam in jih vabim, da se udeležijo oziroma da sodelujejo v razpravi.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 20. seje zбора.

Tovariše in tovarišice poslance vprašujem, če imajo kakšne pripombe k osnutku zapisnika? (Ne javi se nihče.) Ker pripomb ni, ugotavljam, da je zapisnik 20. seje gospodarskega zбора sprejet.

Prehajam na 2. točko dnevnega reda, to je na poslanska vprašanja.

Pred prehodom na odgovore na postavljena poslanska vprašanja obveščam zbor, da sta poslanca Drago Justin in Žarko Žigon med tem že prejela na svoje poslansko vprašanje zahtevani pismeni odgovor.

Poslancu Tonetu Škvarču bosta na vprašanje, ki ga je postavil izvršnemu svetu, odgovorila tovariša Marjan Dolenc in Pavle Pečar. Prosim.

Marjan Dolenc: Poslanec Tone Škvarč je skupaj z drugimi desetimi poslanci naslovil izvršnemu svetu dve vprašanji. Na prvo vprašanje, »Kdaj je izvršni svet Skupščine SR Slovenije pristal na to, naj bi federacija sodelovala pri financiranju proge Beograd—Bar in pri melioracijah v Makedoniji v okviru že sprejetih obveznosti in kolikšne obveznosti izvirajo za Slovenijo iz te postavke«, dajem v imenu izvršnega sveta naslednji odgovor:

»Izvršni svet na svojih plenarnih sejah ni razpravljajl o zveznih investicijah, pač pa so njegovi pooblaščeni predstavniki sodelovali v razpravah o tako imenovani izvenproračunski bilanci v okviru rednih posvetovanj v posebni delovni skupini zveznega izvršnega sveta. Delovna skupina je proučevala finančne vidike ukinitve investicijske bilance federacije za leto 1971 in posledica prenosa te bilance na republike.

Investicijska bilanca je predvidevala za leto 1971 naslednja sredstva in obveznosti. Sredstva 5606 milijonov N dinarjev, obveznosti 8657 milijonov N dinarjev oziroma primanjkljaj v višini 3051 milijonov N dinarjev ali 300 milijard starih dinarjev, kar pomeni, da je ostalo nepokritih okrog 30 % vseh obveznosti. Med obveznostmi federacije v okviru investicijske bilance za leto

1971 je bilo na osnovi zakonov, ki so bili sprejeti v prejšnjih letih uvrščena tudi proga Beograd—Bar v skupni višini 449 milijonov dinarjev in melioracije v SR Makedoniji v skupni višini 181 milijonov dinarjev. Za leto 1971 bi ta znesek dosegel za progo Beograd—Bar 125 milijonov, za melioracije pa okrog 40 milijonov N dinarjev.

Predstavniki izvršnega sveta SR Slovenije so v vseh razpravah dosledno zastopali stališče, naj se investicijska bilanca odpravi, sredstva in obveznosti pa v celoti prenesejo na republike. Glede na finančno stanje, v katerem so se našle nekatere nerazvite republike, je bilo mogoče takšen dosleden pristop uresničiti le v primeru posebnih rešitev za določene obveznosti federacije.

Takšen pristop in izjemno obravnavanje je sprejela tudi večina predstavnikov drugih republik, temelji pa na sklepih I. konference ZK Jugoslavije, v katerih sta bila izrecno izvzeti dograditev proge Beograd—Bar in melioracije v SR Makedoniji.

Predsednik Tone Bole: Se poslanec tovariš Tone Škvarč zadovoljuje z odgovorom?

Tone Škvarč: Prosim, če bi dobil pismeni odgovor, glede na to, da je v odgovoru precej številka, ki si jih nisem mogel zapomniti.

Predsednik Tone Bole: Prosim še tovariša Pavleta Pečarja, če da odgovor na drugo vprašanje.

Pavle Pečar: Na drugo vprašanje poslanca Toneta Škvarča o izenačevanju premoženjskega cenzusa pri uveljavljanju nekaterih socialnih pravic, dajem naslednji odgovor:

Premoženjski cenzus kot pogoj za pridobitev posameznih pravic ureja naša socialna zakonodaja dejansko neenotno in tudi zelo različno vrednoti posamezne vrste dohodka. Najbolj očitno je to pri vrednotenju dohodka iz kmetijske dejavnosti glede na druge vrste dohodka. Tako je razmerje med osebnim dohodkom iz delovnega razmerja in dohodkom iz kmetijske dejavnosti pri varstvenem dodatku k pokojninam 1 : 3, pri denarnem nadomestilu delavcem, ki so začasno brezposelni 1 : 6, pri pomoči družinskim članom, katere hranilec je v obvezni vojaški službi 1 : 8, pri otroškem dodatku pa celo 1 : 66. Nekateri republiški predpisi, na primer o otroškem dodatku, so enostavno prevzeli svoječasno v zvezni zakonodaji določena razmerja, ki pa našim razmeram nikakor ne ustrezajo. Zato bo izvršni svet predložil do konca letošnjega marca skupščini predlog za spremembo zakona o skupnostih otroškega varstva in o financiranju nekaterih oblik otroškega varstva v SR Sloveniji, po katerem naj bi se realnejše upošteval pri uveljavljanju pravice do otroškega dodatka, zlasti dohodek iz kmetijske dejavnosti.

Na republiškem sekretariatu za zdravstvo in socialno varstvo so v teku strokovne priprave in posvetovanja z zainteresiranimi organi ter službami in po še nedokončno izoblikovanih stališčih bi bilo realno razmerje med osebnim dohodkom iz delovnega razmerja in dohodkom iz kmetijske dejavnosti 1 : 4 oziroma 1 : 6.

Določitev primerne cenzusa in ustreznega razmerja med različnimi dohodki je dokaj težavno vprašanje, ker imajo dohodki različen značaj in se tudi na različne načine ugotavljajo. Iz teh razlogov tudi ni mogoča popolna izenačitev vseh vrst dohodkov.

Predsednik Tone Bole: Se tovariš Tone Škvarč zadovoljuje z odgovorom na poslansko vprašanje? (Da.)

V zvezi z zaščito interesov SFR Jugoslavije pri evropski gospodarski skupnosti bo na vprašanje, ki ga je postavil poslanec Egon Prinčič, odgovoril predstavnik izvršnega sveta tovariš Stane Pavlič. Prosim.

Dr. Stane Pavlič: Tovarišice in tovariši poslanci. Tovariš poslanec Egon Prinčič je naslovil izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije naslednja štiri vprašanja:

1. Kaj je izvršni svet že podvzel oziroma namerava podvzeti pri zveznih organih, da se ublaži nastali položaj, da se pogodba med EGS in Izraelom spremeni, da se zaščitijo interesi SFRJ pri EGS in onemogoči nadaljnja gospodarska ter še posebej prometna izolacija Jugoslavije v evropskem gospodarskem prostoru?

2. Ali namerava jugoslovanska državna delegacija ob predvidenem obisku v Italiji postaviti pri razgovorih z italijansko vlado tudi vprašanje spremembe stališč le-te v sklopu vprašanj gospodarskih odnosov EGS do naše države?

3. Ali bo citirani protokol predmet razprave zasedanj mešane komisije EGS in Jugoslavije v začetku januarja v Beogradu?

4. Kako zagotoviti večjo prisotnost ali vsaj boljšo obveščenost naših predstavnških organov v tujini, ko se sklepajo tako pomembni ter daljnosežni sporazumi v okviru EGS, s katero ima tudi Jugoslavija od letošnjega marca sklenjen trgovinski sporazum.

V imenu izvršnega sveta dajem naslednji odgovor.

1. Še istega dne, ko sta nas tovariša Egon Prinčič, direktor luke Koper in predsednik združenja jugoslovanskih luk obvestila o negativnem učinku klavzule o protokolu, ki ga je sklenila evropska gospodarska skupnost z Izraelom in ki je pričel veljati s 1. oktobrom lanskega leta, je izvršni svet oziroma njegov komite za ekonomske odnose s tujino interveniral v zveznem sekretariatu za zunanjo trgovino, v zveznem sekretariatu za zunanje zadeve in pri šefu naše misije pri evropski gospodarski skupnosti, tovarišu Oprešniku. Razen tega smo o tem problemu obvestili tovariša Toma Granfila, člana zveznega izvršnega sveta, ki je predsednik jugoslovanskega dela mešane komisije v evropski gospodarski skupnosti, in tovariša Borisa Šnuderla, namestnika zveznega sekretarja za zunanjo trgovino. Izvršni svet je bil v stalnem stiku z zveznimi organi, z ambasado v Bruslju in luko Koper. Obvestili smo naše ambasade v državah članicah EGS — z zahtevo, da takoj intervenirajo pri vladah, pri katerih so akreditirani.

Predstavnik izvršnega sveta SR Slovenije je o problemu in o škodi, ki je nastala v luki Koper zaradi te diskriminacijske klavzule poročal na posvetovalnem sestanku predstavnikov republiških in pokrajinskih svetov 4. januarja letos, ki ga je sklical tovariš Tomo Granfil, v zvezi z bližnjim zasedanjem mešane komisije SFRJ — EGS, sklicane za 7. in 8. januarja tega leta. Njegova intervencija je bila na sestanku vpisana v zapisnik. Ob tej priložnosti smo postavili zahtevo, da direktor luke Koper tovariš Prinčič, ki je hkrati predsednik jugoslovanskega združenja luk, sodeluje na zasedanju mešane komisije. Ker je bil tovariš Prinčič odsoten, je njegov namestnik dr. Kramberger na zasedanju mešane komisije pojasnil škodo in težave, ki jih je povzročila omenjena diskriminacijska klavzula.

Z dopisom 3. februarja 1971 nas zvezni sekretariat za zunanjo trgovino obvešča, da je bilo na sestanku mešane komisije SFRJ in EGS ugotovljeno: »Jugoslovanska delegacija je tolmačila težave, ki so nastale za dejavnost luke Koper in Reka kot tranzitnih luk za citruse — agrume v zvezi z uveljavljanjem preferencialnega trgovinskega sporazuma sklenjenega med EGS in Izraelom. Delegacija evropske gospodarske skupnosti se je seznanila s prikazanimi podatki. Ona je obrazložila, da je problem že dala v proučevanje organom skupnosti.«

Predstavnik luke Koper ni bil zadovoljen z rezultati in intervencijami v zasedanju mešane komisije. Zato je izvršni svet Slovenije ponovno interveniral pri zveznem izvršnem svetu in njegovih organih, da podvzamejo odločnejše intervencije, predvsem v Bruslju, ki je sedež evropske gospodarske skupnosti, pa tudi pri naših ambasadah. Zvezni izvršni svet pripravlja posebni memorandum o problemu luk Koper in Reke, ki naj bi ga te dni naš predstavnik pri Evropski gospodarski skupnosti tovariš Oprešnik predal svetu zunanjih ministrov Evropske gospodarske skupnosti kot najvišjemu operativnemu organu te skupnosti.

2. Izvršni svet SR Slovenije je sodeloval pri pripravljanju gradiva za obisk predsednika republike Italiji in pripravil tudi kompletno dokumentacijo o problemu luke Koper in EGS. Zaradi odložitve obiska je ambasada v Rimu prejela navodila, da takoj intervenira pri italijanski vladi. Diskriminacijska klavzula v izraelskem sporazumu z evropsko gospodarsko skupnostjo namreč favorizira italijanske luke, predvsem Trst. Obstaja utemeljena bojazen, da bo podobna klavzula vnesena tudi v druge sporazume preferencialnega značaja, ki jih EGS pripravlja z mediteranskimi državami.

Minimum, kar bi morali doseči, je, da se v vse te sporazume vnese tako imenovana derogatorna klavzula, s katero se izvzemajo luke, prek katerih se je že doslej opravljal tranzit proizvodov za območje evropske gospodarske skupnosti. Taka klavzula namreč obstaja tudi v nedavno sklenjenem sporazumu Španije z evropsko gospodarsko skupnostjo. Lahko izjavim, da smo od naših ambasad v ZAR, in Libanonu prejeli pozitivne odgovore obeh vlad na našo intervencijo. Lahko tudi izjavim, da bodo interesi luke Koper prisotni pri reševanju naših dvostranskih odnosov z Italijo.

3. Na tretje vprašanje je bilo odgovorjeno že s prvim odgovorom, ker je medtem že bilo zasedanje mešane komisije Evropske gospodarske skupnosti in Jugoslavije.

4. Utemeljeno je opozorilo tovariša Egon Prinčiča, da bi morali naši predstavniki organi v tujini pravočasno obveščati zvezni izvršni svet le-ta pa republiške izvršne svete, ko je sklenitev podobnih preferencialnih sporazumov s strani EGS šele v pripravi. Po podpisu je namreč težko spreminjati že sprejete diskriminacijske klavzule. Toda upoštevati moramo, da nismo član Evropske gospodarske skupnosti, da je naš sporazum z EGS le nepreferencialen in da moramo zato računati z negativnimi posledicami preferencialnih sporazumov, ki jih ta skupnost sklepa z državami nečlanicami. Upoštevati moramo tudi, da nimamo diplomatskih odnosov z Izraelom, zato so možnosti naših intervencij omejene. Izvršni svet SR Slovenije bo tudi v teh pogojih storil vse, da zaščiti osnovni interes našega gospodarstva.

Na jugoslovanski predlog je na primer posebna skupina, ki te dni v Ženevi pripravlja uresničenje generalne sheme carinskih potencialov, sprejela načelo,

da se prepreči uporaba podobnih diskriminacijskih klavzul za transport in pretovor blaga. Hvala lepa!

Predsednik T o n e B o l e : Tovariš Prinčič, ali se zadovoljite z odgovorom. (Da.)

Tovarišu poslancu Jožetu Erženu bo na postavljeno vprašanje odgovoril tovariš Marjan Dolenc, član izvršnega sveta.

M a r j a n D o l e n c : Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Koliko se poslanec Jože Eržen strinja, bi razdelil svoj odgovor na dva dela. V prvem delu bi na kratko pojasnil naše osnovno stališče, drugi del, za katerega menim, da je bolj dokumentacija in obsega štiri strani pa bi lahko poslal poslancu pismeno. Kolikor je zaželeno, ga lahko tudi prečitam.

Poslanec Jože Eržen je naslovil na izvršni svet poslansko vprašanje o reproduktivni sposobnosti gospodarstva. V imenu izvršnega sveta dajem naslednji odgovor:

V okviru stabilizacijskega programa je predvidena vrsta ukrepov, s katerimi naj bi okrepili reproduktivno sposobnost gospodarstva. Nosilec procesa naj bi bili federacija, republike in občine. Izvršni svet meni, da je nujno vztrajati na sprejeti politiki tako, da bi delitev spremenili v korist gospodarstva. Kolikor pa objektivni pogoji gospodarstva ne bi dopuščaliboljšave, zastopamo stališče, da se delitev vsaj ohrani v okviru sedanjih razmerij. Hvala lepa.

Predsednik T o n e B o l e : Ker poslanca ni na seji prosim predstavnika izvršnega sveta, da odgovor posreduje pismeno.

Poslancu, tovarišu Štefanu Nemcu bo na vprašanje, ki ga je postavil izvršnemu svetu, odgovoril tovariš Riko Jerman, sekretar republiškega sekretariata za finance.

R i k o J e r m a n : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Poslanec, tovariš Štefan Nemeč je vprašal izvršni svet, kaj namerava storiti za rešitev izredno kritičnega pomanjkanja likvidnih sredstev v slovenskem železarstvu, ki seveda ni le železarski problem, je pa za železarne posebej pomemben, saj je nevarnost, da bo zaradi pomanjkanja sredstev ustavljena proizvodnja v posameznih obratih. To bi povzročilo velike težave pri potrošnikih jekla.

Izvršni svet me je pooblastil, da na to poslansko vprašanje odgovorim:

Vprašanje medsebojne zadolženosti in zaradi nje nastale nelikvidnosti mnogih podjetij, med njimi zlasti slovenskih železarn, ni mogoče reševati ločeno od drugih delovnih organizacij. Medsebojna prepletenost in pogojenost nelikvidnosti med delovnimi organizacijami je po vsej državi tolikšna, da se vsaka, še tako velika finančna podpora posameznemu podjetju, v zelo kratkem času izgubi v splošni nelikvidnosti.

Nerealno je, če pričakujemo, da bo republiški organ rešil ali ublažil sedanje izredno visoke stopnje medsebojne zadolženosti. Ti problemi so nastali v gospodarstvu in se morajo v gospodarstvu tudi razrešiti. Vse, kar lahko storimo z ukrepi, je to, da s predpisi še bolj zaostrimo sankcije za kršitev rokov dospelosti plačil, čeprav vemo, da bi takšni ukrepi morali biti izredno drastični, saj so že sedanji zelo ostri, kljub temu pa niso uspešni.

Kot racionalni ukrep sistemske narave menimo, da bi morali uvesti obvezen postopek sanacije, ali če ta ne bi bila mogoča tudi stečaja v primerih, ko ima neka delovna organizacija dalj časa negativni saldo obveznosti in terjatev za več kot npr. 10 % njenih trajnih obratnih sredstev. O postopku sanacije in nadaljnji morebitni odločitvi za stečaj ali poravnavo bi odločali prizadeti upniki. Postopek bi se moral začeti na pobudo SDK, ne glede na poslovni rezultat, torej tudi takrat, če bi takšna delovna organizacija sicer aktivno poslovala. V sanacijskem postopku bi upniki odločali tudi o nadaljnjem izvajanju investicij, če so bile tudi te vzrok za nelikvidnost. Taka določila bi seveda moral imeti zvezni zakon.

Upoštevati moramo, da se danes dogajajo nerazumljive in zelo škodljive stvari, ki bistveno ogrožajo ustavno zagotovljeno načelo enotnosti jugoslovanskega trga. Gre za to, da se zapira krog plačil na republiških mejah in znotraj njih na interesnih območjih posameznih poslovnih bank. Pogosta so tudi opozorila delovnih organizacij, da se postopki pred sodišči, glede na republiško pripadnost zavlačujejo, ali pa presenetljivo hitro rešujejo. Tudi pri SDK je občutiti različno intenzivnost in preciznost poslovanja, ki je prav tako republiško usmerjena.

Zaradi splošne nelikvidnosti znašajo v združenem podjetju slovenskih železarn na dan 31. 12. 1970 terjatve 423 milijonov dinarjev, obveznosti pa 172 milijonov dinarjev. Pozitiven saldo terjatev za slovenske železarne znaša okoli 250 milijonov dinarjev.

Problem nelikvidnosti v železarnah ni mogoče, kot je že rečeno, reševati ločeno od drugih delovnih organizacij. Samo z ukrepi, ki bi nasploh ublažili vprašanje splošne nelikvidnosti, bodo železarne lahko likvidno poslovale, saj imajo sorazmerno visok pozitivni saldo terjatev. Nelikvidnosti v železarnah ne moremo reševati trajno z republiškimi sredstvi. Proučujemo sicer možnost, da bi iz sredstev presežka republiškega proračuna za leto 1970, ki so bila prenesena na skupne rezerve gospodarskih organizacij, omogočiličasne kratkoročne kredite za najnujnejša obratna sredstva, vendar je, kot sem že omenil, takšna pomoč lečasna in ne pomeni trajne rešitve.

Predsednik Tone Bole: Tovariš Nemeč, vas odgovor zadovoljuje? Prosim.

Stefan Nemeč: Prosim za pismeni odgovor. Razen tega bi poudaril, da so v železarni izračunali — imam podatke le za železarno Jesenice — da bodo zaradi devalvacije in drugih sprememb prizadeti za 41 milijonov dinarjev. Zaradi podražitve surovin, energije in prevoza pa še za 35 in pol milijonov ali skupaj za 76 milijonov dinarjev. Kaže tudi na dodatne podražitve domačih surovin, kot so rude, staro železo in storitve. Stanje zalog surovin je v železarni kritično, saj ni mogla zaradi nelikvidnosti že od oktobra odpirati akreditivov za nakup surovin in materialov iz uvoza, domači proizvajalci pa zahtevajo kot veste, čimprejšnje plačilo. Položaj narekuje čimprejšnjo povečanje obratnih sredstev.

Prosim za odgovor na dodatno vprašanje, kako je mogoče pri takšnih razmerah stanje popraviti glede na to, da je odgovor na poslansko vprašanje nakazal le možnost začasnega reševanja problema?

Predsednik Tone Bole: Tovariš Nemeč, razumel sem, da vas odgovor zadovoljuje, glede novonastalih razmer pa zahtevate odgovor na novo poslansko vprašanje.

Štefan Nemeč: Da, to je dodatno vprašanje, ker me odgovor na prvo vprašanje ne more povsem zadovoljiti.

Predsednik Tone Bole: Hvala. Poslancu Stanetu Pungerčarju bo na poslansko vprašanje, ki ga je zastavil izvršnemu svetu dne 4. in 15. januarja, odgovoril predstavnik izvršnega sveta tovariš Ivan Zupan. Prosim!

Ivan Zupan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Poslanec tega zbora Stane Pungerčar je postavil izvršnemu svetu poslansko vprašanje. Vprašanje je precej dolgo, dobili ste ga v gradivu za sejo, zato menim, da ga ni treba ponoviti.

Izvršni svet daje na vprašanje naslednji odgovor:

Izvršni svet meni, da bodo s sklenitvijo družbenega dogovora o ureditvi vprašanj širšega družbenega pomena uresničene intencije skupščinskega priporočila. Prav tako je po mnenju izvršnega sveta potrebno čimprej sprejeti tudi republiški zakon o elektrogospodarstvu, ki bo sankcioniral samoupravne družbene dogovore za urejanje odnosov v elektrogospodarstvu ter njihovo izvajanje, tako da bodo ustrezno zavarovani širši družbeni interesi. Predlog za izdajo tega zakona pristojni republiški organi že pripravljajo in ga bo izvršni svet predložil v obravnavi skupščini.

Družbeni dogovor bo ustvaril tudi pogoje oziroma temelje za ureditev tudi tistih vprašanj organizacije in poslovanja elektrogospodarstva, ki so po svojem bistvu lahko le predmet samoupravnega sporazumevanja podjetij samih. Eno teh vprašanj je tudi organizacijska oblika elektrogospodarstva.

Poslanec Stane Pungerčar je postavil izvršnemu svetu tudi dodatno vprašanje, ki se nanaša na vključitev savske verige v bodoči program izgradnje elektroenergetskih objektov.

Program razvoja oziroma plan izgradnje bodočih elektroenergetskih objektov pripravlja, na temelju predlogov posameznih podjetij, posebna skupina strokovnjakov za optimizacijo v okviru poslovnega združenja energetike SR Slovenije. Rezultat optimizacije oziroma plan izgradnje bo v kratkem predložen Skupščini SR Slovenije. V optimizaciji so upoštevani vsi primarni viri energije, s katerimi Slovenija razpolaga. Izbor konkretnih objektov bo vsebovan v planu izgradnje, ki bo prav tako predložen skupščini. Hvala lepa.

Predsednik Tone Bole: Prosim predstavnika izvršnega sveta tovariša Zupana, če pismeno posreduje odgovor, ker poslanec, ki je vprašanje postavil ni navzoč.

Poslancu Tonetu Polajnarju bo na poslansko vprašanje, ki ga je postavil izvršnemu svetu v zvezi s problemi v kmetijstvu in živilski industriji, odgovoril tovariš Milovan Zidar. Prosim.

Milovan Zidar: Poslanec tega zbora, tovariš Tone Polajnar, je izvršnemu svetu in vsem poslancem posredoval informacijo skupščine občine Skofja Loka, ki obravnava razmere na živilskem področju in probleme v zvezi s tem. Hkrati je naslovil izvršnemu svetu naslednji vprašanji:

1. Kakšno je stališče izvršnega sveta do vprašanj in predlogov navedenih v informaciji skupščine občine Škofja Loka v zvezi s kritičnim stanjem v kmetijstvu in živilski industriji v sedanjem obdobju izvajanja stabilizacijskih ukrepov v gospodarstvu in

2. kaj namerava izvršni svet ukreniti, da se odpravijo sedanji problemi v kmetijstvu in živilski industriji?

Na vprašanje daje izvršni svet naslednji odgovor:

1. Izvršni svet meni, da so predlogi občinske skupščine Škofja Loka realni in so večino teh pristojni zvezni organi že sprejeli. Tako je bil po ugotovitvi in ocenitvi posledic slabe letine v letu 1970 15. oktobra 1970 z odlokom zveznega izvršnega sveta prepovedan izvoz krmil. Ta prepoved se nanaša na ječmen, koruzo, oves, pesne rezance in podobne surovine, seveda pa to ne velja za količine, za katere so bile pogodbe sklenjene pred tem datumom.

17. decembra 1970 je izvršni svet odobril blagovni kontingent za uvoz 400 000 ton zrnate hrane za živino in surovin za krmila. Uvoz je v teku, prve količine so prispele že v januarju 1971.

Ne glede na splošno zamrznitev cen, je izvršni svet na področju malo-prodajnih cen mleka odobril skupno kumulativno povečanje maloprodajnih cen mleka za 0,30 oziroma za 30 par pri litru za leto 1970. To zvišanje je bilo sprejeto za izboljšanje materialnega stanja proizvajalcev mleka, torej za povečanje odkupne cene mleka zaradi povečanja proizvodnih stroškov, ki je nastalo kot posledica velikega povečanja cen surovin, zlasti koruze. Razen tega so nekatere občinske skupščine sprejele za zagotovitev normalne preskrbe z mlekom dodatne premije.

Vsi ti in še nekateri drugi ukrepi so bili nujni za odpravo posledic izredno slabe letine v letu 1970 v glavnih poljedelskih žitorodnih območjih. Znano je, da je ocenjeni izpad pridelka pšenice znašal okoli milijon ton, koruze nekaj manj, oljaric 150 000 ton, enako sladkorja. To je povzročilo globoko neuskklajenost med ponudbo in povpraševanjem na živilskem področju. To neskladje vpliva na trajno povečanje cen za nekatera osnovna živila posredno in neposredno. Te posledice bomo vsekakor čutili vse leto. Zaradi tega je najpomembnejša naloga v tem trenutku, da v takem položaju zagotovimo vsaj minimalne potrebne materialne rezerve živil za omenjene proizvode.

V tem položaju se izvršni svet zavzema in je že predlagal ukrepe za učinkovito intervencijo na strani ponudbe, ne le v materialnem smislu, temveč tudi glede cen. Tako predlagamo odpravo ali zmanjšanje posebnih uvoznih davščin pri uvozu nekaterih deficitarnih surovin in nekaterih živil. V skladu z zamrznitvijo cen za finalne proizvode, predlagamo ustrezno kontrolo in maksimiranje odkupnih cen glavnih surovin za živilsko industrijo. Vse to je doslej izvrševala federacija, v bodoče pa naj bi te naloge opravljala republika. Sistem regresov in premij bo vsekakor vplival na cene kmetijskih proizvodov.

Predsednik Tone Bole: Poslancu, tovarišu Tonetu Polajnarju bo na poslansko vprašanje, ki ga je postavil izvršnemu svetu, v zvezi s predlogom zakona o nekaterih natančnejših merilih za določanje odškodnine za razlaščena kmetijska in stavbna zemljišča odgovoril, tovariš Boris Vadnjal. Prošim.

Boris Vadnjal: Zakon, za katerega sprašuje tovariš Polajnar, bo predložen Skupščini SR Slovenije še v tem mesecu.

Predsednik T o n e B o l e : Ali se tovariš Polajnar strinja z odgovori? (Da.) Poslancu Egonu Prinčiču bo na poslansko vprašanje, ki ga je postavil izvršnemu svetu glede lokacije koksarn, odgovoril tovariš Ivan Zupan.

I v a n Z u p a n : Tovariš Egon Prinčič, poslanec tega zbora je postavil daljše poslansko vprašanje, ki ste ga prejeli, zato menim, da ga ni potrebno brati. V imenu izvršnega sveta dajem naslednji odgovor:

Združeno podjetje slovenske železarne je dne 30. 12. 1970 s posebno informacijo obvestilo izvršni svet, da se je skupaj z metalurškim kombinatom železarne Sisak pogojno odločilo, da bo zgradilo na lokaciji Baker—Goranin novo koksarno za samostojno preskrbovanje s koksom v naslednjem obdobju. Iz omenjene informacije izhaja, da so bili za takšno izbiro lokacije odločilni rezultati študije metalurškega inštituta iz Ljubljane, ki so na temelju analize vseh ekonomskih in tehničnih prednosti različnih lokacij pokazali, da je najugodnejša varianta izgradnja koksarne v Bakru—Goraninu. Pri tem je bilo odločilno, razen drugih razlogov ekonomske narave, nerešeno vprašanje uporabe plina na lokaciji Koper, ki bi bistveno povečalo celotno investicijo.

Izvršni svet je vedno zastopal stališče, da morajo investicijske odločitve za take in druge gospodarske objekte temeljiti na ustrežnejših ekonomskih in tehničnih študijah ter sklepih samoupravnih organov investitorjev, pri čemer morajo biti upoštevana predvsem načela rentabilnosti in ekonomičnosti. Za interesiranim gospodarskim organizacijam in drugim dejavnikom mora biti omogočeno sodelovanje pri izdelavi teh študij, od teže njihovih argumentov pa je odvisen uspeh njihovih prizadevanj.

Tovariš Egon Prinčič bo odgovor dobil pismeno, priloženo bo tudi pismo združenja slovenskih železarn, enako pismo z odgovorom pa bo dobila tudi občinska skupščina Koper.

Predsednik T o n e B o l e : Tovariš Prinčič, ali vas odgovor zadovoljuje?

E g o n P r i n č i č : Imel bi dodatno vprašanje, če lahko torej dobim gradivo?

Predsednik T o n e B o l e : To pravico boste izkoristili pozneje, ko boste dobili gradivo. Z odgovorom tovarišu Egonu Prinčiču, je prvi del te točke dnevnega reda izčrpan.

Prehajam na drugi del te točke, to je na nova vprašanja. Kdo želi postaviti poslansko vprašanje? Prosim, tovariš Janez Šter.

J a n e z Š t e r : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Želel bi postaviti izvršnemu svetu dvoje poslanskih vprašanj.

Prvo vprašanje: Ob razpravi o nadaljnem razvoju gospodarjenja z gozdovi smo med drugim prejeli tudi priporočilo zvezne skupščine, da se zniža stopnja zveznega prometnega davka na žagan les. Prek organov jugoslovanskih poslovnih združenj lesne industrije sem bil obveščen, da so o zadevi razpravljali v odborih zvezne skupščine, od takrat pa je o tej zadevi vse tiho. Tudi ob zadnjih spremembah stopenj prometnega davka za razne proizvode se stopnja prometnega davka za žagan les ni spremenila. Zaradi izredno visoke stopnje prometnega davka na žagan les, to je 29%, nastaja velika gospodarska škoda, saj zaradi tega legalnega prometa žaganega lesa skoraj ni. Hkrati se s primi-

tivnimi delovnimi orodji uničuje les, saj dosegajo zasebni gozdni posestniki pri žaganju hlodov z lastnimi pripravami komaj 50 % izkoriščanje lesa. Tako iz dragocene surovine delamo odpadke, hkrati pa za konvertibilne devize uvažamo les iz Avstrije. Glede na to, da sredstev iz prometnega davka ni, ker se skoraj v celoti promet z lesom opravlja ilegalno, zastavljam izvršnemu svetu naslednji vprašanji:

1. Kaj je z usodo priporočila naše skupščine zvezni skupščini o zmanjšanju zveznega prometnega davka na žagan les, in kaj je naš izvršni svet ukrenil, da bi se zadeva ugodno rešila?

2. Ali meni izvršni svet Skupščine SR Slovenije, da bi bilo iz narodno-gospodarskega vidika smotrno, če se odpravi tudi republiški prometni davek na žagan les in priporoči skupščinam občin, da ga tudi one odpravijo?

Mnenja sem, da se na podlagi prometnega davka na žagan les zbere zelo malo sredstev, ker se pretežna večina prometa z žaganim lesom opravlja ilegalno. Zato prosim, da mi izvršni svet sporoči podatke, koliko sredstev je naša republika dobila v preteklem letu na podlagi prometnega davka na žagan les. To drugo vprašanje je navidez v nasprotju s prvim, saj tam predlagam zmanjšanje sredstev, pri tem vprašanju pa zahtevamo dodatna sredstva, vendar predpostavljam, da dohodkov iz naslova davka na žagan les sploh ni.

Drugo vprašanje: V zvezi s kritičnim stanjem razvoja telesne kulture in športa v naši republiki je bilo že veliko napisanega in še več govorenega, zadeve pa se ne premaknejo naprej. Zadnje čase se celo ugotavlja, da se v športnih organizacijah vse bolj uveljavlja menežerstvo namesto samoupravljanja in da o samoupravljanju na tem področju skoraj ne moremo govoriti. Osebno menim, da je takšno stanje le posledica neurejenega financiranja telesne vzgoje, športa in športne dejavnosti. V letošnjem letu smo končno začeli sistemsko financirati tudi kulturno področje. Le telesna vzgoja in šport sta dejavnosti, ki še vedno nimata urejenega financiranja. Celotna dejavnost živi od skromnih dotacij iz proračunov in raznih reklamnih prispevkov delovnih organizacij.

Predvsem je neurejeno financiranje trenerskega in voditeljskega kadra, ki je osnova vsemu delovnemu področju. Menim, da je skrajni čas, da se končno sistemsko uredi financiranje telesne vzgoje in športa.

Zato prosim izvršni svet Skupščine SR Slovenije, da mi odgovori na naslednje poslansko vprašanje:

Ali ima izvršni svet Skupščine SR Slovenije v načrtu, da v letošnjem letu predlaga naši skupščini sprejem zakona, s katerim bi uredili telesno vzgojo in šport, oziroma kolikor tega nima v načrtu za letošnje leto, kaj misli izvršni svet Skupščine SR Slovenije na tem področju ukreniti, da se rešijo navedena vprašanja?

Predsednik T o n e B o l e : Hvala! Prosim, kdo še želi postaviti vprašanje? Tovariš Ivan Atelšek, prosim!

I v a n A t e l š e k : Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Izvršnemu svetu želim postaviti naslednje vprašanje:

Skupne službe v elektrogospodarstvu ne delujejo, usklajeni pa niso tudi zaščitni ukrepi, tako da prihaja do izpada električnega toka in s tem do škode v gospodarstvu. Tako je izpad toka 8. januarja trajal nad eno uro, 27. januarja nad dve uri, za 4. februar pa nimam nadrobnihih podatkov. Izvršnemu svetu SR Slovenije postavljam naslednji vprašanji:

1. Kakšna je gospodarska škoda zaradi izpada električnega toka?

2. Kdo je krivec in plačnik za takšno škodo glede na to, da pri tem ne gre za višjo silo, temveč za malomarnost ali še kaj drugega?

Gospodarskemu zboru predlagam, da zadolži izvršni svet, da hkrati s sprejemom zakona, v okviru družbenega dogovora o elektrogospodarstvu uredi tudi medsebojne odnose in uskladi poslovanje o elektrogospodarstvu glede na potrošnike elektroenergije. Hkrati predlagam, kolikor se bodo posamezna elektrogospodarska podjetja izogibala takšnemu dogovoru, da izvršni svet predlaga ukrepe, ki bodo omogočili takšno ravnanje. Hvala.

Predsednik T o n e B o l e : Hvala. Kdo še želi postaviti poslansko vprašanje? (Ne javi se nihče.) Ugotavljam, da nihče, zato zaključujem to točko dnevnega reda.

Prehajam na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga zakona o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971.

Kot ste že obveščeni, je izvršni svet umaknil iz zakonodajnega postopka prvotno predlagan predlog o določitvi začasnih obveznosti za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971, ki smo ga sicer že obravnavali na prejšnji seji zбора.

Izvršni svet je nato predložil predlog zakona, ki ga obravnavamo v okviru te točke dnevnega reda in predlog zakona, ki ga bomo obravnavali v naslednji točki dnevnega reda ter predloge za izdajo zakonov, ki naj zagotove trajnejši sistem zbiranja sredstev za financiranje izgradnje elektroenergetskih objektov. Oba predloga zakona je izvršni svet predložil v obravnavo s predlogom, da se obravnavata po skrajšanem postopku.

Kot dodatno gradivo h kompleksu vprašanj s področja elektrogospodarstva ste prejeli tudi informacijo o sklepanju družbenega dogovora za ureditev vprašanj splošnega družbenega pomena na področju elektrogospodarstva z ustreznimi predlogi družbenega dogovora, to je predlog družbenega dogovora, ki ureja samo problematiko razširjene reprodukcije in njenega financiranja ter besedilo predloga družbenega dogovora, ki ga je kasneje predložil izvršni svet in zajema ureditev vseh odprtih vprašanj, ki so splošno-družbenega pomena na področju elektrogospodarstva.

O obeh predlogih zakonov in o predlogu za izdajo zakona bomo sklepali ločeno kot to predvideva sprejeti dnevni red, vendar pa se zaradi povezanosti vprašanj, najbrž ne bomo mogli izogniti razpravi o celotni problematiki. Zato prosim predstavnika izvršnega sveta, tovariša Ivana Zupana, da da k tej problematiki uvodno obrazložitev.

I v a n Z u p a n : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Slovenci smo v preteklem letu zbrali pogum in spregovorili o osnovah svojega bližnjega in daljnega gospodarskega razvoja, o viziji daljne bodočnosti. To delajo veliki, razviti in organizirani narodi in gotovo ne bo ostal pozabljen čas, ko je to storil tudi naš narod. Govoriti o svoji bodočnosti, pa še ne pomeni imeti tako ali drugače izdelanih in oblikovanih planov. To bi bila statična prognoza, ki za življenje ni dosti vredna. Nenehno snovanje, oblikovanje novih konceptov in pogledov ob upoštevanju vsakokratnega stanja znanosti in odkritij,

lahko postane le podlaga in mobilizator, s tem pa tudi pomočnik v uresničevanju naših vizij.

V programu razvoja smo zapisali, da hočemo postati industrijsko razvita družba v naslednjih 15 letih in bi kar trikrat želeli povečati svoj narodni dohodek. Za vsak program razvoja gospodarstva in življenjske ravni pa si mora organizirana družbena skupnost zagotoviti določene pogoje, med katere stopa v ospredje energetika. Razpoložljiva energija, cenena in kakovostna, omogoča razvoj industrijske dejavnosti, pomanjkanje energije oziroma visoka cena in slaba kakovost, pa omejuje in onemogoča razvoj energetske zahtevnih dejavnosti. Poglejmo, kakšne so naše možnosti in srednjeročni načrti in kaj lahko sklepamo za naš dolgoročni razvoj.

V Sloveniji imamo že dve leti izdelan program razvoja energetike vse do leta 1980. V tem programu obdelujemo vse vire energije, od premoga, elektrike, tekočih in plinskih goriv, do nuklearne energije. Kako se je razvijala potrošnja energije v zadnjih letih in kaj predvidevamo v naslednjih letih do leta 1980 oziroma po planu izgradnje do leta 1975 pa si najprej pogledimo na premogu.

Nekdaj zelo pomemben energetski vir, katerega je imela Slovenija v zadostni meri, postaja zaradi ekonomske in fiziološke konkurence drugih virov vse manj pomemben. Trdna goriva so od celotne toplotne energije še leta 1955 pokrivala 86 % potreb, leta 1967 45 %, leta 1975 pa že komaj 28 % potreb. Proizvodnja premoga se je v Sloveniji od leta 1950 od okoli 4 milijone ton nenehno povečavala tako, da je v letu 1970 dosegla natančno 6 milijonov ton, plan pa predvideva, da bi do leta 1980 ostali v okviru teh količin. Malokalorični premogi, montano geološke razmere v naših rudnikih in pomanjkanje rudarjev bodo odločale o usodi premogovništva, ki je v stagnaciji, njegov relativni pomen pa nenehno upada. Program energetike predvideva proizvodnjo v sedanji količini do leta 1980. Od uspeha sanacije in celovite modernizacije obeh perspektivnih rudnikov pa bo odvisna dejanska proizvodnja in s tem delež premoga pri pokrivanju celotnih energetskih potreb.

Električna energija: pomen električne energije je najbolj poudarjen s stopnjo rasti potrošnje, ki je skoraj dvakrat večja kot stopnja porabe energije sploh. Pri nas je znašala stopnja rasti potrošnje v letih 1956—1960 električne energije 11,8, energije sploh pa 5,6. V letih 1961—1965 je porast električne energije znašal 10 %, energije sploh pa komaj 1 %. V letih 1966—1970 je porast električne energije bil 8,4 %, energije sploh 5 %, v letih 1970—1975 pa 7,7 oziroma 4,6. Investicije v električno energijo so finančno izredno intenzivne in znašajo kar 80 % vseh investicij v energetiko. Če pogledamo stanje proizvodnje električne energije, bomo videli, da je ta v letu 1960 znašala okoli 2 milijarde kilovatnih ur, v letu 1970 je narasla na 5, v letu 1980 pa predvidevamo, da bo narasla na 10 milijard kilovatnih ur.

Električne energije smo leta 1970 v Sloveniji porabili nad 2500 kilovatnih ur na osebo. Po tej potrošnji vodimo pred sosedno Italijo in le malenkostno zaostajamo za Avstrijo. Smo nekako na evropskem poprečju. Tudi splošni porast proizvodnje je izravnani. Nekaj zaostajamo le v široki potrošnji. Pri nas porabi $\frac{2}{3}$ električne energije industrija, $\frac{1}{3}$ pa široka potrošnja. Za Slovenijo je še posebej značilen razmeroma nizek družbeni proizvod na prebivalca ob razmeroma visoki uporabi električne energije na enoto družbenega proizvoda, kar je zaskrbljujoča ugotovitev.

V Sloveniji primanjkuje tudi primarnih virov za proizvodnjo električne energije. Glede premoga smo že rekli, omejeni pa so tudi ekonomsko izkorist-

ljivi hidropotenciali. Sloveniji bi že v letu 1980 zmanjkalo vseh primarnih virov za proizvodnjo električne energije, če ne bi razmišljali o novih možnostih nuklearne energije. Tako stanje nam narekuje smiselno, dolgoročno politiko glede izkoriščanja pomembnih hidropotencialov, ki bo šla v smeri pridobivanja kvalitetne vršne energije.

Tekoča goriva: Potrošnja tekočih goriv je pri nas še razmeroma skromna, vendar hitro narašča. V Jugoslaviji je znašala leta 1960 14 %, 1965 20 % in 1970 že 35 % potrošnje vse energije. V Sloveniji je udeležba tekočih goriv nekoliko nižja. To je razumljivo, saj imamo starejšo industrijo, ki je vezana na premoge, jugoslovanska, mlajša industrija pa se je tekoče usmerjala na sodobnejša goriva. Potrošnja tekočih goriv strmo narašča. Od leta 1950 do leta 1970 je narasla za 20-krat. V naslednjih petih letih se bo potrošnja podvojila, s približno enakim trendom pa bo potrošnja rasla tudi naprej.

Slovenija nima lastnih virov nafte. Jugoslavija za sedaj z domačo proizvodnjo pokriva 44 % potreb, prognoze pa govore o zmanjšanju, in sicer na 30 % leta 1980 in na 10 % leta 1990. Potrošnja tekočih goriv se je gibala nekako takole: leta 1950 0,0 milijona ton, 1960 0,18, leta 1970 pa 1,1 milijona ton. Leta 1975 predvidevamo 2,2 in leta 1980 4,5 milijona ton.

Tekoča goriva bomo torej kupovali. Porabljene količine, to je leta 1975 nad 2,2 milijona ton in leta 1980 4,5 milijona ton pa že omogočajo in pogojujejo razmišljanja o ugodnih nabavah ob racionalnem transportu in predelavi. Naš geografski položaj, vključno z oknom v svet, to je pristaniščem in morjem, bo osnova za posege, katerih pomen in obseg bo presežal naše potrebe.

Naravni plin: Potrošnja naravnega plina v Jugoslaviji ni bila dovolj resno obravnavana. Vlagalo se je v glavnem v eksploatacijo in predelavo surove nafte. Tako je v letu 1970 proizvodnja naravnega plina znašala le 1 milijardo kubičnih metrov, ob tem pa strokovnjaki trdijo, da bi glede na odkrite rezerve proizvodnja lahko znašala tudi 2 milijardi kubičnih metrov, kar bi pomenilo milijon ton kurilnega olja več oziroma manj uvoza.

Prognoze govore, da bi proizvodnja plina do leta 1975 narastla na 2,5 milijardi, 1980. leta pa na 3,6 milijarde, 1990. leta pa na 6 milijard kubičnih metrov plina, predvsem na področju Hrvaške in Srbije. Potrebe po plinu pa so znatno večje, tako da bi bilo potrebno vsaj 75 % prognoziranih količin še vedno uvažati.

Slovenija naravnega plina nima. S Hrvaško se pogovarjamo o možnostih dobave plina, razmišljamo pa tudi o uvozu. V Sloveniji ocenjujemo, da bomo imeli realne potrebe po pol milijarde kubičnih metrov plina v letu 1975 in 1 milijardo leta 1980.

Poraba plina daje gospodarstvu vrsto tehničnih in ekonomskih prednosti, pomemben pa je tudi v gospodinjstvu in široki potrošnji, saj nadomešča potrošnjo električne energije. Potrošnja plina je pogoj za izgradnjo ustreznih magistralnih in distributivnih plinovodov, kar pomeni, da je smiselno povezovati s plinovodi le glavne potrošniške centre.

Naravni plin energetsko ugodno dopolnjuje uporabo tekočih goriv in ima v tehnološko zahtevnih procesih celo mnoge prednosti. Če do naravnega plina ne bi bilo mogoče priti oziroma če bi zaradi navedenega ta postal predrag, ga bo potrebno nadomestiti s tekočimi gorivi. S tem je povezano tudi vprašanje onesnaženja zraka, kar bo vse treba upoštevati pri podrobnejših izračunih.

Slovenija v zadnjem desetletju povečuje potrošnjo tekočega plina tako v industriji kot v gospodinjstvu. Potrošnjo povečujejo ekonomske in tehnološke prednosti, omembe vredna pa je tudi prednost malega onesnaženja zraka.

Pri jugoslovanskih in slovenskih programih pokrivanja potreb po tekočih in plinskih gorivih bo potrebno upoštevati naslednje okoliščine: Afrika in Srednji vzhod postajata vse pomembnejša dobavitelja tekočih goriv in naravnega plina. Le-ti bosta težila za tem, da bosta dobavljali svoje proizvode Srednji Evropi prek Jadranskega morja. Preskrba Madžarske, Češke in drugih srednjeevropskih držav pa je iz oddaljenih sovjetskih ležišč vse težja. Iz teh razlogov postaja vse bolj aktualen naftovod, ki bi potekal od jugoslovanske obale do Madžarske in še naprej proti Zahodu. Izgradnja naftovoda oziroma plinovoda večjih dimenzij in za potrebe več držav bo omogočen tudi racionalen transport goriv za naše potrebe. Geografske prednosti naše države, morske poti in pristanišča bo treba v tem smislu v polni meri izkoristiti.

V zvezi s plinom naj dam še naslednjo kratko informacijo. Znano vam je, da je sosednja Italija leta 1969 sklenila pogodbo o nabavi plina v Sovjetski zvezi, za dobavo tega plina pa naj bi se zgradil plinovod od Bratislave do potrošnih centrov v severni Italiji.

Takoj ko smo za to zvedeli, smo se povezali z odgovornimi činitelji in poskušali traso plinovoda speljati prek območja Slovenije, zavedajoč se, da je naša trasa geografsko ugodna in zato tudi cenejša. Čeprav v začetku ni bilo razumevanja za to, so se v zadnjem polletju razmere spremenile tako, da vas lahko obvestim, da imamo intenzivne razgovore s sosednjo Italijo in da smo v Beograd poslali predloge, po katerih naj bi se sprejela načelna politična odločitev, da Jugoslavija pristopi k vključevanju v mednarodne transportne tokove, po drugi plati pa takoj sprejme kot enega izmed odločilnih ukrepov, odpravo carine za tako pomemben objekt, kajti v nasprotnem primeru ne moremo računati, da bi se plinovod lahko speljal prek našega območja.

Naš program, usklajen s programom sosednje republike Madžarske, predvideva, da bi plinovod moral potekati ob Bratislave prek Madžarske, pri Lendavi bi prestopil našo mejo in prek Ptuja, ob trasi avtoceste bi dosegel Novo Gorico. Kaj bi pomenil ta plinovod za našo energetiko in za naše gospodarstvo, ko bi se ob njem locirala industrija, ki je toplotno zahtevna, menim, da ni treba posebej poudarjati.

Izvršni svet je in bo storil vse, da v okviru možnosti čimprej pride do uresničevanja tega projekta. V skladu s tem potekajo tudi razgovori s Sovjetsko zvezo o dobavi plina, in sicer okoli pol milijarde kubikov leta 1975 in milijardo kubikov leta 1980. O rezultatih razgovorov boste obveščeni.

Nuklearna energija: V Žirovskem vrhu smo odkrili uranovo rudo. Do sedaj ugotovljene rudne zaloge pri sedanji stopnji izkoriščanja energetiko prekašajo zaloge velenjskega bazena, izračuni pa kažejo, da jih je mogoče ekonomsko izkoriščati. V Sloveniji nimamo nahajališč nafte in zemeljskega plina. Omejene so zaloge premoga. Znane so montano-geološke razmere, prav tako pa so hidrološke zmogljivosti omejene. Žirovski vrh z uranovo rudo močno spreminja sliko primarnih energetskih virov v naš prid. Pojavlja se energija naslednjih desetletij.

Slovenci smo se skupno s Hrvati odločili, da gradimo prvo nuklearno elektrarno v Krškem, moči približno 600 megavatov. K temu nas silijo razpoložljivi konvencionalni energetski viri. Zaradi postopnega prehoda pa moramo nuklearno elektrarno zgraditi prej, preden so drugi viri izkoriščeni. Izračuni

kažejo, da nuklearna elektrarna v primerjavi s hidro in termoelektrarno daje najcenejšo energijo. Močan porast gradbenih stroškov pri nas in v svetu — le-ti rastejo več kot dvakrat hitreje kot strojna oprema — hitreje draži gradnjo hidroelektrarn, kar pomeni vedno večjo konkurenčnost nuklearne energije. Lokacija nuklearne elektrarne v Sloveniji je s stališča gostote potrošnje smotna. Končno, z izgradnjo nuklearne elektrarne odpiramo industriji in znanstvenim institucijam vstop v novo tehnologijo, kar mora pomeniti ekonomsko prednost pri nadaljnjih gradnjah nuklearnih elektrarn v Jugoslaviji. Takšne so energetske možnosti in od tu bomo izhajali, ko bomo oblikovali naše programe in načrte.

Sklep: Za razvoj in povečanje energetskih zmogljivosti v SR Sloveniji moramo predvsem dokončati gradnjo termoelektrarne Šoštanj III, dokončati priprave in hitro začeti z izgradnjo nuklearne elektrarne, določiti in začeti graditi nove proizvodne zmogljivosti za pokrivanje primanjkljaja in kontinuiteto oskrbovanja z električno energijo po letu 1974. Usposobiti moramo prenosno mrežo daljnovodov 220 kilovoltov za paralelno obratovanje s sosednjimi državami in povečati zmogljivosti za prenos novo proizvedenih količin elektroenergije. Uspešno moramo modernizirati perspektivne rudnike, opraviti pripravljalna dela za pridobivanje uranove rude in zgraditi obrat za oplemenjevanje in predelavo rude. Čimprej moramo priti do naravnega plina in zgraditi osnovno mrežo plinovodov. Vsi ali večina energetskih objektov ima značaj gospodarske infrastrukture, financiranje pa bo potrebno predvideti v družbenem planu.

Za gospodarske investicije smo v preteklih letih vložili: v letih 1961—1965 1,84 % družbenega proizvoda ali 9,6 % skupnih investicij; v obdobju 1966—1970 1,72 % družbenega proizvoda ali 10,8 % skupnih investicij; v obdobju od 1971 do 1975 predvidevamo financiranje investicij v višini 1,77 % družbenega proizvoda ali 10,4 % skupnih investicij.

V družbenem planu smo za naslednje polletno obdobje predvideli za financiranje prej omenjene gospodarske infrastrukture 2200 milijonov ND, kar predstavlja približno enak delež družbenega proizvoda oziroma enak delež skupnih gospodarskih investicij kot v preteklem desetletnem obdobju. V navedenih investicijah za energetiko oziroma za energetska infrastrukturo niso zajete investicije za dejavnost distribucije električne energije. Distribucijska podjetja navajajo, da bo za to potrebno naložiti še nadaljnjih 800 milijonov dinarjev.

Za omenjeni program izgradnje energetskih objektov bomo morali zagotoviti sredstva. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je pravočasno opozoril zvezni izvršni svet, da je potrebno, glede na to, da ob koncu leta 1970 prenehajo veljati vsi predpisi za zbiranje sredstev za financiranje energetskih objektov, podaljšati dosedanja pooblastila, ali pa pristojnosti za to prenesti na republiko. Še posebej smo opozorili, da je treba s to odločitvijo pohiteti, ker je potreben določen čas za pripravo novega sistema zbiranja sredstev. Žal, še do danes do tega ni prišlo. Menimo, da ni mogoče prekiniti kontinuitete v zagotavljanju sredstev za financiranje izgradnje energetskih objektov, zato predlagamo kot prehodno rešitev začasno podaljšanje sedanjih obveznosti deponiranja sredstev. Predlagamo, da sprejmete zakon o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971 in zakon o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za zagotovitev sredstev za financiranje energetskih objektov v letu 1971.

V razpravah v skupščinskih odborih so bili predlagani amandmaji k omenjenima zakonoma, in sicer glede tega, kje naj se sredstva deponirajo, pri zakonu o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij, pa tudi glede roka. Izvršni svet amandmaje sprejema in jih vključuje v svoj predlog. Tako izvršni svet sprejema amandmaje odbora za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora in odbora za proizvodnjo in blagovni promet gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije, k 1. in 2. členu predloga zakona o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij ter amandmaja k 1. in 3. členu predloga zakona o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev. Izvršni svet predlaga, da omenjene amandmaje sprejmete kot sestavni del predlogov navedenih zakonov.

Pri predlogu zakona, ki določačasne obveznosti uporabnikov družbenih sredstev, smo že upoštevali intencije bodočega sistema zbiranja sredstev, o katerih boste prav tako danes razpravljali. Novost je v tem, da bodo plačnikom, katerih plačila po tem zakonu presegajo višino obveznosti po novem sistemu, ta sredstva pri plačevanju novih obveznosti poračunana oziroma vrnjena. S tem bo odpravljena sedanja čezmerna obremenitev nekaterih investicij, ki električne energije ali sploh ne trošijo, ali pa ne v pomembnih količinah. Druga olajšava je v tem, da bo gospodarstvo po predloženem začasnem zakonu svoje obveznosti plačila evidentiralo v tekočem mesecu, plačalo pa po preteku trimesečnega obdobja. Vse to velja le za čas veljavnosti tega zakona. Ta olajšava ne bi smela omogočati izogibanje obveznosti, na kar želimo posebej opozoriti.

Pred vami je tudi predlog za izdajo zakonov za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v naslednjih petih letih. Bistvo predlaganega sistema je v tem, da bi stroške za razširjeno reprodukcijo nosili vsi porabniki električne energije v skladu s stroški, ki jih s svojim odvzemom povzročajo. To pomeni, da bi določen del sredstev prispevala tudi široka potrošnja, ki do sedaj ni bila obremenjena s posebnim prispevkom. Prispevek od investicij bo občutno znižan, pri čemer izhajamo iz načela, da naj vsaka investicija, ki povečuje odvzem električne energije, tudi prispeva pri financiranju razširjene reprodukcije v elektrogospodarstvu. Posamezni potrošniki električne energije, ki so naštetih v tezah za zakon, bodo oproščeni obveznega vpisa posojila po tem zakonu. Kot organizirana družbena skupnost smo dolžni zagotoviti energijo, saj je le to osnova našega nadaljnjega razvoja. Kakšen naj bo bodoči sistem zbiranja sredstev, bomo opredelili s predlogi za izdajo zakonov, kontinuiteto med sedanjim in bodočim sistemom pa moramo zagotoviti z začasnima zakonoma. Zato izvršni svet predlaga, da jih sprejmete.

V letu 1970 smo zaključili zbiranje sredstev za financiranje energetskih objektov v letih 1966—1970. Iz začasnega poročila republiškega sekretariata za gospodarstvo izhaja, da bo banka dala zaključno poročilo v drugi polovici februarja, da je gospodarstvo izpolnilo svoje obveznosti v celoti in jih celo preseгло za okoli 9,8 milijona din ali za 15 % ter da je elektrogospodarstvo vplačalo manj kot bi moralo, in sicer za 86,4 milijona din ali za 29 % manj kot je bilo planirano leta 1965. Analiza vzrokov za navedeno negativno razliko deponiranja sredstev za elektrogospodarstvo kaže, da je bila ob sprejetju zakona plansko ocenjena sposobnost deponiranja sredstev elektrogospodarskih podjetij realna, da pa se elektrogospodarska podjetja pri delitvi dohodka niso odločala za racionalna načela razporejanja sredstev na sklade. Čeprav so materialni stroški poslovanja zaradi delne tržne nestabilnosti v precejšnji meri presegli planske ocene, bi lahko elektrogospodarska podjetja kljub temu realizirala v

večji meri planirani obseg deponiranih sredstev, če se ne bi pri tem izogibala intencij zakona in izločevala sredstva na neobvezen del rezervnega sklada, če bi bila skromnejša pri oblikovanju skladov skupne porabe in če bi omejila potrošnjo za osebne dohodke. Poprečja izločenih sredstev na zaposlenega v minulih 10 letih izredno odstopajo od poprečij v ostalem gospodarstvu, tako pri osebnih dohodkih kot pri skladih skupne porabe.

Navedeni podatki kažejo na krizo in neurejenost, pa tudi na parcialne in lokalne interese, ki vladajo v elektrogospodarstvu. Izvršni svet je spremljal negativna gibanja na področju elektrogospodarstva in tudi nekaterih drugih privilegiranih dejavnosti, postavlja pa se vprašanje, zakaj ni učinkovito ukrepal. V zvezi s tem moramo povedati naslednje:

1. Pri oblikovanju republiškega zakona o obveznem deponiranju sredstev elektrogospodarskih podjetij za financiranje razširjene reprodukcije smo bili močno omejeni z zveznim zakonom, ki je določal, da morajo elektrogospodarstva obvezno deponirati preostala sredstva amortizacije in poslovnega sklada, ne pa tudi drugih skladov. Republiški zakon zato ni mogel razširiti obveznosti deponiranja tudi na druge sklade, zlasti na neobvezni rezervni sklad.

2. Naša republika je predlagala pristojnim zveznim organom sprejem zveznega zakona o zagotavljanju kreditnih sredstev gospodarstva za financiranje izgradnje elektroenergetskih objektov na podlagi obveznih posojil tako, da bi se ta posojila lahko spremenila v skupna vlaganja. To bi pomenilo, da bo gospodarstvo soupravljalo z elektroenergetskimi objekti in s tem soodločalo o namenski uporabi sredstev za financiranje razširjene reprodukcije, kar bi lahko bistveno vplivalo na drugačno obnašanje elektrogospodarstva. Omenjeni predlog ni bil sprejet.

3. Skupščina je v času zbiranja sredstev za financiranje razširjene reprodukcije v elektrogospodarstvu sprejela v marcu leta 1968 priporočilo o ureditvi in o poslovanju elektrogospodarstva. Vsi smo pričakovali, da bo elektrogospodarstvo poslovalo razumneje, racionalneje in tako uresničilo bistvo omenjenega priporočila. Materialni in lokalni interesi so bili drugačni, zato so tudi rezultati takšni kot so bili navedeni.

4. V republiki že dalj časa ugotavljamo takšne in drugačne neracionalnosti v opredelitvi dohodka, kakršnim smo priča tudi na nekaterih drugih področjih. Kakor veste, tovarišice in tovariši poslanci, so bile vse doslej v delitvi dohodka in osebnih dohodkov delovne organizacije popolnoma avtonomne, zato proti omenjenim nepravilnostim ni bilo mogoče ukrepati. Šele z zakonom o samopravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov, ki ga te dni sprejemamo v tem visokem domu, razpravljamo o njem pa že dve leti, bo mogoče poseganje tudi na to področje.

5. Glede sredstev neobveznega rezervnega sklada elektrogospodarskih podjetij, pravni položaj ni povsem jasen, vendar bomo storili vse, kar je v okviru obstoječe zakonodaje mogoče, da bodo elektrogospodarske organizacije deponirale tudi ta sredstva in jih s tem namenile za razširjeno reprodukcijo v skladu z intencijami zakona, ki so ga kršile.

Kot vam je znano, tovarišice in tovariši poslanci, smo pred podpisom družbenega dogovora o ureditvi vprašanj splošnega družbenega pomena na področju elektrogospodarstva. Izvršni svet je pri preoblikovanju osnutka tega dogovora izhajal iz naslednjih splošnih načel:

Delovni ljudje v elektrogospodarstvu imajo pravico prisvajati si materialni ekvivalent za tekoče in minulo lastno vloženo delo. Amortizacija in dohodek iz minulega dela se mora v takšni ali drugačni obliki vračati tistemu, ki ga je ustvaril, to je vsej družbeni skupnosti. Pri upravljanju z energetskimi objekti je treba končno uveljaviti načelo soupravljanja gospodarstva, kar pomeni odpraviti lokalne in druge vplive in zagotoviti takšno upravljanje, da si ne bo nihče prisvajal, kar mu ne gre, in da bo gospodarjenje potekalo v interesu tistih, ki so vložili delo. Izvršni svet meni, da bo s podpisom družbenega dogovora, čigar vsebina vam je znana, v elektrogospodarstvu zagotovljena trajna prisotnost družbene skupnosti in gospodarstva pri upravljanju s tako pomembno infrastrukturno dejavnostjo. Takšen trajni odnos pa mora glede financiranja zagotoviti novo kvaliteto glede odnosov z elektrogospodarstvom sploh in s tem uresničenje vseh intencij skupščinskega priporočila o elektrogospodarstvu, kakor tudi razprav v skupščinskih odborih v zvezi z novim sistemom zbiranja sredstev oziroma razširjene reprodukcije v elektrogospodarstvu, kar smo vse ugotovili na zadnjih razpravah v odborih te skupščine. Hvala lepa!

Predsednik Tone Bole: Predlog zakona je obravnaval odbor za proizvodnjo in blagovni promet na skupni seji s pristojnim odborom republiškega zbora in predložil dvoje poročil. Iz dodatnega poročila obeh odborov so razvidni amandmaji, ki jih k 1. in 2. členu predlagata odbora k predlogu zakona, ki ga obravnavamo pod to točko dnevnega reda.

Pred začetkom seje sem bil obveščen, da je izvršni svet oba amandmaja, in sicer amandmaja k 1. in 2. členu sprejel, vi pa ste to obvestilo prejeli med sejo na klop. Ali želi poročevalec odbora, tovariš Natan Bernot še ustno dopolniti poročilo odbora? (Da.) Prosim.

Natan Bernot: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Glede na problematiko in obsežno delo, ki si ga je naložil odbor za proizvodnjo in blagovni promet, saj je na dveh sejah razpravljal o tej problematiki in za to porabil nad 10 ur, menim, da je prav, da na kratko predočim, s kakšnimi mislimi se je odbor ukvarjal in do kakšnih sklepov je prišel, ob polni podpori in sodelovanju pristojnega odbora republiškega zbora in dokajšnjega števila drugih poslancev, ki so bili posebej zainteresirani za ureditev zadev na tem področju.

Glede osnovnih intencij vseh treh predloženih zakonov ni bilo razprave, saj so se s predloženimi zakoni v celoti strinjali. Sporne zadeve so bile, kje naj se zbirajo sredstva, rok vračanja sredstev in konkretno pri tem zakonu, ki je sedaj na dnevnem redu, ali je mogoče naknadno izterjati sredstva, ki jih je bilo elektrogospodarstvo dolžno vplačati.

Ko je odbor obravnaval to problematiko, je moral poseči na celotno širino vprašanj, o katerih skupščina razpravlja že tri leta, kakor tudi na ugotovitve, ki smo jih slišali v poročilu predstavnika izvršnega sveta. Odbor je sklenil predlagati, da se zaradi kompleksnosti nerešenih vprašanj zadolži izvršni svet, da čimprej uresniči podpis družbenega dogovora, skupno z ustrežno zakonsko regulativo, ki naj določi rok za sklenitev tega dogovora ter konsekvence, če posamezni partnerji družbenega dogovora ne bi podpisali ali izvajali njegovih določil.

Oba odbora za proizvodnjo in blagovni promet, predvsem matični odbor gospodarskega zbora sta se strinjala s predloženim zakonom s pripombo, ki je obrazložena tudi v poročilu odbora, in sicer, da je zakon potrebno sprejeti kot začasni ukrep in z najkrajšo veljavnostjo, ki je pri tem prvem zakonu, ki govori o obveznosti elektrogospodarskih podjetij bila ugotovljena za dobo enega leta glede na to, da se obveznosti ugotavljajo po sprejemu zaključnih računov.

Glede kraja oziroma banke, ki bi zbirala sredstva, se je vodila obširna razprava na drugi seji odbora, in sicer na podlagi osnutka amandmaja, ki je bil oblikovan na prvi seji odbora in ki je določal način zbiranja sredstev po postopku licitacije, to je v tisti banki, ki bi ponudila najboljše pogoje za funkcioniranje osnovnega namena teh sredstev. K temu amandmaju so bili dani s strani drugih odborov spreminjevalni predlogi v tem smislu, da naj bi se sredstva zbirala pri bankah, ki jih podjetja sama izberejo, vendar s pogojem, da se s temi bankami sklenejo ustrezne pogodbe. Na podlagi problematike, ki je izvirala tako iz prvotnega osnutka amandmaja odbora za proizvodnjo in blagovni promet kot tudi iz drugih predloženih variant, je prišlo do ugotovitve, da bi v tem primeru postopek pri usklajevanju različnih interesov zahteval drugačno sistemsko ureditev bančnega poslovanja v republiki in da čas, ki bi ga zahtevala sistemsko ureditev, nikakor ni v skladu s predlagano veljavnostjo tega začasnega zakona, to je enega leta. Po obširni razpravi je prevladalo mnenje, da naj banko, ki daje najugodnejše pogoje za gospodarjenje s temi sredstvi, določi izvršni svet, ki mora biti za to tudi odgovoren. Odbora sta se strinjala s predlogom, da se vračanje vplačanih sredstev omeji na 15 let.

To so dejansko vsi spreminjevalni predlogi, s katerimi se strinja tudi predlagatelj zakona. Hvala lepa.

Predsednik Tone Bole: Predlog zakona je obravnavala tudi zakonodajno-pravna komisija. Prosim predstavnika zakonodajno-pravne komisije, da seznaní zbor s stališči te komisije glede na to, da je komisija šele na današnji seji zavzela dokončno stališče do tega predloga zakona.

Stane Simšič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Zakonodajno-pravna komisija je na današnji seji obravnavala oba predloga zakona.

Na predlog zakona o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih objektov za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v 1971 zakonodajno-pravna komisija ni imela pripomb. Prav tako tudi ne k predloženim amandmajem. Glede predloga zakona o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za zagotovitev sredstev za financiranje elektrogospodarskih objektov v letu 1971, kakor tudi k predloženima amandmajema, komisija ni imela pripomb, predlaga pa, da se zaradi večje jasnosti amandmaja odbora za proizvodnjo in blagovni promet republiškega in gospodarskega zbora glasita takole:

Amandma k 1. členu, tretji odstavek:

»Sredstva iz prejšnjih dveh odstavkov se deponirajo oziroma vpišejo kot posojilo dne 1. 4. 1971 in 1. 7. 1971 pri banki, s katero sklene pogodbo izvršni svet.«

Amandma k 4. členu:

»Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu SRS, uporablja pa se od 1. januarja 1971.«

Predsednik T o n e B o l e : Predlog je, da se zakon obravnava po skrajšanem postopku, zato vprašam zbor, ali se strinja s predlogom, da se zakon obravnava po skrajšanem postopku? Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog za obravnavo po skrajšanem postopku sprejet.

Predlog je, da bi o vseh treh zakonih razpravljali hkrati, glede na to, da so problemi medsebojno tako povezani, da jih je težko ločiti. Zato predlagam zboru, da razpravljamo o vseh 3 točkah dnevnega reda, ki zadevajo elektroenergetsko področje hkrati. Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Tovariš Janez Šter, prosim.

J a n e z Š t e r : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Preden dvignemo roko za tako pomemben akt, kot so predlagani zakoni, je prav, da kljub obširni in temeljiti obrazložitvi predstavnika izvršnega sveta inž. Ivana Zupana še sami pretresemo vse argumente, in da se zavestno odločimo, kaj nam je v tem trenutku storiti. Zato je prav, da se najprej ozremo nazaj in ugotovimo, kaj nam je pravzaprav pokazala 5-letna praksa pri izbiranju sredstev za izgradnjo elektroenergetskih objektov. O tem je že obširno govoril tovariš Zupan, zato mi je žal, da bom moral nekatere stvari ponoviti.

Kaj je pravzaprav pokazala ta praksa? Pokazala je, da se je elektrogospodarstvo obnašalo sila neresno, sila samovoljno, brez odgovornosti do družbene skupnosti, brez odgovornosti do delovnih ljudi, ki so ustvarili sredstva in brez spoštovanja našega doma, izvršnega sveta in vseh naših delovnih ljudi. Tovariš Ivan Zupan je v svojem ekspezeju jasno povedal, da so bili njihovi osebni dohodki daleč nad ravnijo našega gospodarstva in da jih ne opravičujejo nobena merila, ker niso v nobeni zvezi z vloženim delom. Razen tega so, da bi se izognili svojim obveznostim do družbene skupnosti, nalagali svoja sredstva še v neobvezni del rezervnega sklada, da ne govorim o tem, kar je omenil tudi tovariš Zupan, da so veliko sredstev porabili za družbeni standard svojih delavcev in celo za rekreacijo svojih zaposlenih. Skratka, elektrogospodarstvo je v preteklem petletnem obdobju pokazalo, da je mislilo le nase in da jim je prav malo mar skupni družbeni interes.

V prejšnji mandatni dobi sem bil poslanec republiškega zbora in član komisije za družbeni nadzor. Ko smo takrat v komisiji obravnavali delitvena razmerja v slovenskem gospodarstvu, je slučaj nanesel, da smo obravnavali tudi enega izmed podjetij elektrogospodarstva, in sicer Soške elektrarne. Tovariši, takrat smo ugotovili in tudi napisali, da so Soške elektrarne izplačevale osebne dohodke celo v nasprotju s svojimi lastnimi notranjimi predpisi, da ne omenjam, da niso spoštovali sklepov in priporočil naše skupščine in izvršnega sveta. Pravilnik o delitvi osebnih dohodkov so spreminjali kar s sklepom upravnega odbora, brez potrebnega zakonskega postopka, ki določa, da je za to kot povsod, pristojen delavski svet. Utemeljitev za povečanje osebnih dohodkov, ki se je še dobro spominjam, je bila naslednja. Ker so Dravske elektrarne povečale osebne dohodke, jih moramo tudi mi. Skupaj s predstavnico sindikata iz Nove Gorice, ki je bila navzoča pri delu naše komisije, smo takrat ugotovili absurdno stanje, da imajo snažilke v elektrogospodarstvu višje plače kot so jih takrat imeli profesorji na novogoriški gimnaziji.

Menim, da je prav, da se ob tej priložnosti poslanci ponovno vprašamo, o tem je govoril tudi inž. Zupan, predvsem v odgovoru na poslansko vprašanje tovariša Staneta Pungercarja, kaj je z usodo naših priporočil, ki jih je

skupščina sprejela še v letu 1968? Nedvomno lahko ugotovimo, da od teh priporočil ni ostalo nič, razen nekaj praznih obljub. Zdaj, zadnje dni, ko v našem domu ni bil sprejet predloženi zakon, zdaj ko je izvršni svet in vsa slovenska javnost ostreje pritisnila na te ljudi, šele sedaj so dali nekaj obljub, za katere pa osebno nič dosti ne verjamem, da bodo uresničene, kolikor bomo danes sprejeli predložena zakona.

Hkrati postavljam tudi vprašanje glede smotnosti in načina samoupravljanja na tem področju. Menim, da zaradi specifičnosti elektrogospodarstva, predvsem pa zaradi odsotnosti vseh družbenih norm v tej sferi, lahko pa rečem tudi zaradi nizke stopnje socialistične in samoupravljaljske zavesti, kar je preteklo obdobje nedvomno pokazalo na tem področju, ne morejo samoupravljati s sredstvi, ki jih ustvarja celotno slovensko gospodarstvo. Ponovil bom besede, ki jih je zadnjič eden naših članov na odboru povedal, in sicer, da verjetno ne bo naše samoupravljanje prav nič izgubilo na ugledu, če tem ljudem, ki se tako obnašajo, predpišemo tudi plače. Nasprotno, menim, da moramo ekscese, ki se skrivajo za fasado samoupravljanja, enkrat za vselej izkoreniniti, če nečemo diskreditirati našega samoupravljanja kot najnaprednejše oblike upravljanja v svetu.

Nadalje se nam poslancem, preden naj bi dvignili roke za nove obveznosti vseh uporabnikov družbenega premoženja, postavlja tudi vprašanje, ali delamo na skupnem valu z zvezno skupščino in zveznim izvršnim svetom? Vsi vemo, da visi v zraku povišanje cen, ki jih misli odobriti zvezni izvršni svet za električno energijo. Slišal sem, da se to utemeljuje predvsem s potrebo, da bi tudi prek cene krili del razširjene reprodukcije. Če pa ni tako, to je, če del cene ne bi šel za razširjeno reprodukcijo, potem pa ne vem, zakaj naj bi se povečala cena električne energije. Skratka, menim, da je treba te zadeve razčistiti, preden bomo glasovali o predloženem zakonu. Lahko se nam namreč zgodi, da bomo danes sprejeli zakon, da bomo dajali prispevke za elektrogospodarstvo tako kot doslej, ko bomo prišli domov, pa bomo po televiziji zvedeli, da je zvezni izvršni svet zvišal cene za električno energijo. Takšno je trenutno stanje, zato menim, da se poslanci ne morejo odločiti, ali naj zakon sprejmemo ali ne.

Iz dosedanjega izvajanja sledi, da menim, da zadeve še niso v celoti dozorele, zlasti glede drugega zakona, ki se nanaša na uporabnike družbenega premoženja. Pri tem poudarjam, da lahko elektrogospodarstvo spričo dosedanjega obnašanja prisilimo na spoštovanje družbenih norm le na dva načina. Ali z družbenim dogovorom kot ga je najavil inž. Zupan, ali pa s spremembo sistema samoupravljanja na tem področju tako, da bodo tu samoupravljali tisti, ki dajejo sredstva, ne pa tisti, ki z njimi neracionalno gospodarijo. Zame sta možni le ti dve obliki. Izgleda, da se je naš izvršni svet odločil za prvo, ker druga, kot smo slišali, pri zvezni vladi ni uspela. Strinjam se s potjo prek družbenega dogovora, vendar jasno in glasno pred tem zborom povem, da naj še najprej podpiše družbeni dogovor s strani elektrogospodarstva, in sicer takšen, ki bo zagotavljal tudi splošne družbene in narodno gospodarske interese, šele potem bomo dvignili roke za zakon, s katerim bomo prispevali potrebna sredstva.

Prepričan sem, in tudi vsi poslanci vemo, da moramo zbrati potrebna sredstva za bodoče potrebe v izgradnji energetike. Temu se ne upiramo, toda pet let, oprostite, so nas, po domače povedano, vlekli za nos in zdaj je tega dovolj. Sedaj so oni na potezi. Sklene naj se družbeni dogovor, ki bo ščitil

družbene interese, ne le njihove, potem pa bomo lahkega srca in s čisto vestjo pred našim gospodarstvom in delovnimi ljudmi dvignili roke za tisti del sredstev, ki ga moramo sami prispevati.

Menim, da danes v treh razmerah ne moremo glasovati za predloženi zakon. Vem, da bo zaradi tega prišel izvršni svet v težak položaj, saj bi s tem bila pretrgana kontinuiteta zbiranja sredstev, vendar, tovariši, brez energičnih ukrepov te skupščine se ne bo nič premaknilo. Končno menim, da bomo izvršnemu svetu v skrajni konsekvenci le pomagali, če se na ta način odločno zoperstavimo takšnemu delu in obnašanju elektrogospodarstva. Hvala lepa.

Predsednik Tone Bole: Kdo želi še razpravljati? Prosim, tovariš Rudi Vavpotič.

Rudi Vavpotič: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Menim, da je razprava v odboru za proizvodnjo in blagovni promet izzvenela približno tako, kot jo je pred skupščino nekako ponovil govornik pred menoj. Nesprejemljivo je namreč, da se da v naši družbi na podlagi političnih polemik in za samoupravno zaveso leta in leta životariti, leta in leta izkoriščati širšo družbeno skupnost in celotno gospodarstvo zato, da neka manjšina, ki upravno vodi elektrogospodarstvo, ne izpolnjuje osnovnih zakonskih obveznosti. Mnenja sem, da bi morala skupščina kot najvišji samoupravni organ v Sloveniji ubrati pri vseh razpravah o obremenitvah ali razbremenitvah približno takšno smer, kot jo je ubral govornik pred menoj.

Glede potrebe po financiranju energetike ni nobenega dvoma, glede tega podpiramo izvršni svet in mu dajemo možnost, da ureditev zadeve pospeši. Kljub temu pa menim, da bi morali nekatere skupne interese, kot so ceste ali energetika, čeprav včasih govorimo o etatizmu, nekoliko centralizirati in centralno urediti. Menim, da je bilo na odborih jasno poudarjeno, da je treba elektrogospodarstvo fizično integrirati v moderno organizacijo, ki bo vodena z dispečerskim centrom in z računarsko tehniko, da ta del v bistvu že obstaja, da pa se sedaj premišlja o tem, kako bi to kar še bolj razdrobili — npr. Maribor — in ustvarili drago upravo, ko jo bo potrebno na tem področju vzdrževati.

Predlog družbenega dogovora sicer govori o optimizaciji, vendar ima optimizacija zelo širok pojem, za to je treba skupščini jasno povedati, kaj se pod pojmom optimizacije skriva. To je potrebno povedati tudi ljudem, ki so na tem področju zaposleni in ne dovoliti, da z energetiko upravljajo tako, kot so v preteklem obdobju.

Osebnost ne bom glasoval za sprejem zakona toliko časa, dokler stvari ne bodo urejene v tem smislu, da v elektrogospodarskem sistemu ne bodo utripala troja ali četvera srca, ki ne morejo sinhronizirano utripati, temveč trošijo energijo v medsebojnih razprtijah, namesto da bi jo trošili v prid strokovnih vprašanj in v prid slovenskemu gospodarstvu. Hvala lepa.

Predsednik Tone Bole: Tovariš Vavpotič, prosim, da se izjavite, za kateri zakon gre, glede na to, da imamo na dnevnem redu dva zakona.

Rudi Vavpotič: Menim, da je bila že taktika glede določitve dnevnega reda napačna, saj smo na dnevni red najprej postavili zakona, ki naj zagotovita sredstva, za tem pa zakon, ki naj ta vprašanja uredi za prihodnje obdobje. Najprej bi bilo potrebno razčistiti, ali smo sploh za takšen sistem in

šele potem bi lahko glasovali o predlogih za podaljšanje zakona za financiranje izgradnje elektrogospodarskih objektov.

Moja izvajanja se nanašajo na vse tri zakone, saj menim, da so vprašljivi vsi, dokler se ne izoblikuje jasna koncepcija na tem področju.

Predsednik T o n e B o l e : Hvala. Besedo ima tovariš Janez Šter.

J a n e z Š t e r : Zaradi jasnosti svoje prejšnje razprave bi povedal tole:

Menim, da prvi zakon, to je zakon o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971 kaže sprejeti, saj smo ugotovili, da so elektrogospodarska podjetja zaostala s plačilom svojih obveznosti za 10 starih milijard din. Glede drugega zakona, to je zakona o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971 pa menim, da naj bi se zakon odložil, dokler ne bo podpisan družbeni dogovor o elektrogospodarstvu, ki bo zavaroval tudi družbene interese. Hvala.

Predsednik T o n e B o l e : Besedo ima tovariš Natan Bernot.

N a t a n B e r n o t : Tovariš predsednik, tovariši poslanci! V svoji prejšnji razpravi sem se omejil na splošno razpravo in na prvi zakon, glede na dogovor, da bomo pozneje prešli na razpravo v podrobnosti glede drugega in tretjega zakona. V zvezi z razpravo menim, da bi ob tej priložnosti kazalo seznaniti zbor s stališči odbora, ki jih je zavzel tudi do drugega zakona.

Pri tem zakonu je odbor posebej poudaril, da je treba njegov rok veljavnosti skrajšati na minimum. Odbor je ugotovil, da bi ta najkrajši možni rok znašal šest mesecev. Odbor je bil ob koncu obširne razprave prepričan, da je to najracionalnejši družbeni ukrep v tem trenutku ter da je kontinuiteto zbiranja sredstev po starem sistemu bolje obdržati kot pa jo odpraviti, preden imamo oblikovan sistem. Glede na to, da je razširjena reprodukcija v elektrogospodarstvu že dalj časa izvzeta iz direktnega gospodarjenja, v primeru da ne sprejmemo podaljšanje tega zakona, se zna zgoditi, da ne bo sredstev niti za normalno razširjeno reprodukcijo. Posledice bi med drugim bile tudi take kot jih je v svojem vprašanju navedel poslanec tovariš Ivan Atelšek. To je bistvo, zato ne moremo biti ravnodušni do tega vprašanja.

Glede kraja zbiranja sredstev je bila razprava enako intenzivna kot pri prvem zakonu, intencije razpravljalcev pa so bile v tem, da naj bi gospodarstvo ta sredstva obdržalo čim dalj, kot kompromis pa je bilo predlagano, da naj se sredstva obračunajo takrat, ko pridejo investicije v odobritev, medtem ko bi se deponirala pri banki, ki jo bo določil izvršni svet 1. 4. in 1. 7. 1971. S tem je zagotovljena kontinuiteta in omejen rok. Hvala lepa.

Predsednik T o n e B o l e : Predlagam, da se v razpravi osredotočimo na tretjo in četrto točko dnevnega reda ter da posebej razpravljamo o peti točki, ki obravnava sistem v prihodnjem obdobju.

Besedo ima tovariš Ivan Atelšek, prosim.

I v a n A t e l š e k : Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Ob prvi obravnavi tega zakona sem bil med prvimi, ki so bili proti temu, da se ta zakon

sprejme, za kar menim, da nosi odgovornost tudi izvršni svet. Menim, da pozitivne kritike poslancev skupščine tega sklica o tem, kako je država in kako so državni organi razpolagali s kapitalom in denarjem, ne bi bilo, če bi poslanci prejšnjega sklica imeli drugačen posluš do tistih, ki so sredstva prispevali, to je do gospodarstva.

Življenje je šlo naprej in razmere so sedaj drugačne, zato ne bi razpravljaj o tem, zakaj je do tega prišlo. Poudarim naj le, da na odboru ni bila navzoča le deseturna razprava o problematiki nasploh, temveč tudi temeljni očitki o tem, kako ne smemo delati.

Moj osebni predlog je, da ta zakon, ki bi veljal do 30. 6. 1971, sprejmemo, ker se zna zgoditi, da bomo jutri brez električne energije. Elektrogospodarska podjetja se kregajo med seboj, štiriurni izpad toka, so deloma posledica nesporazuma Maribora in Ljubljane. Ne da bi kogarkoli žalil, menim, da bi izvršni svet moral uporabiti najhujše sankcije proti ljudem, ki samovoljno povzročajo težave te vrste. Če glede tega nisem prav obveščen, prosim, da me odgovorni popravijo.

Če gledamo na zadevo z današnjega in ne jutrišnjega dne, moramo ugotoviti, da električno energijo rabimo predvsem zase ter da elektrogospodarska podjetja prav malo skrbi, če bomo imeli malo več ali malo manj energije. Poraba energije je vsak dan večja, naših tovarn ne moremo poganjati na vodna kolesa, zato bo tudi pritisk na povečanje cen elektroenergije vsak dan večji. Menim, da je prav to prisililo izvršni svet in vse politične forume v republiki, da razmislijo o načinu samoupravljanja na tem področju, ki ni adekvaten sistemu samoupravljanja drugod.

Glede samega zakona imam samo eno pripombo. Nisem pravnik, menim pa, da je bil 4. člen zakona, ki se nanaša na uporabnike družbenih sredstev, na odboru oblikovan tako, da se sredstva gospodarstva zbirajo do 1. 7. 1971 pri gospodarskih organizacijah, po tem roku pa se vplačajo oziroma oročijo pri banki, ki jo določi izvršni svet. Menim, da bi tovariš predsednik moral biti na to pozoren, kajti pri tem ni bil naveden 1. 4., temveč le 1. 7. 1971. leta. Hvala lepa.

Predsednik Tone Bole: Besedo ima predstavnik izvršnega sveta Ivan Zupan.

Ivan Zupan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Mislim, da smo v dosedanji razpravi izhajali iz enega osnovnega stališča, vsi enako ocenjujemo, morda se razhajamo le v vprašanju, ali je odložitev sprejema zakona sankcija za elektrogospodarstvo ali ni? Trdim, da to ni sankcija za elektrogospodarstvo. Lahko zelo realno ocenimo, v kakšni situaciji smo. Elektrogospodarske organizacije poslujejo, imajo svoje objekte in proizvajajo energijo. Njim niso potrebne nove investicije, celo narobe, njim bo bolj prav, če se ne gre v nove investicije. Postavlja se še drugo temeljno vprašanje: ali je skupščina tista, ki bo slovenskemu gospodarstvu limitirala njegov bodoči razvoj? To je drugo glavno vprašanje. Zato bi razpravo rad dopolnil še z nekaterimi pojasnili. Če bi odložitev sprejema predstavljala sanacijo, potem bi jo izvršni svet prvi tako opredelil in jo kot tako tudi postavil pred skupščino. Stvar je po našem mnenju popolnoma drugačna. Poslanci gospodarskega zbora so že govorili o tem, da se na zveznem nivoju predlagajo določene spremembe,

korekture cen. To je točno. V zvezi je JUGEL, oziroma novo poslovno združenje elektrogospodarskih organizacij nosilec predlogov, da naj bi federacija urejala politiko cen na celotnem jugoslovanskem prostoru. Ta način urejanja pa bi bil tak, da bi za 30 % povišali na proizvodno-prenosni sferi, oziroma za 35 % v distribucijski sferi. To bi pomenilo samo nova sredstva elektrogospodarskim organizacijam za poslovanje, to je za njihovo reprodukcijo. Po naši ugotovitvi bi to bila sredstva za bolj lagodno življenje, za tako ponašanje, da ne bi bilo v naslednjem obdobju potrebno za nobeno stvar več poslušati družbo, ampak bi lahko poslovali še dalje po svoje. Zato smo v izvršnem svetu oblikovali dodatni predlog in sprejeli naslednje stališče: nobene potrebe ni, da se federacija spušča v to problematiko. Prepusti naj odločanje republikam. Enotne jugoslovanske cene v Jugoslaviji še ni bilo. Znano je, kakšna sredstva je Socialistična republika Slovenija zbirala v preteklih petih letih za razširjeno reprodukcijo. To smo podedovali iz administrativnega sistema vodenja. Sredstva, ki jih je Slovenija tako investirala, gredo v stotine milijard starih din. Sli smo v to smer zaradi tega, da smo nadomestili primanjkljaj v izgradnji in to resnično predpostavlja večjo obremenitev naših potrošnikov, ker se kaže v ceni električne energije. Torej enotne cene ni bilo in jo tudi v bodoče biti ne more. Zato smo se postavili na stališče: če že obstajajo tendence in predlogi, da naj federacija nekaj odloča glede tega vprašanja, potem naj federacija postavi nov limit, republike pa naj pooblasti, da same v okviru tega limita določajo vsakokratno ceno električne energije. V izvršnem svetu SR Slovenije in tudi v Skupščini SR Slovenije izhajamo iz zelo enotnega koncepta: ne moremo iti po dveh tirih, ki bi se izražala tako, da si tu nalagamo obveznosti za razširjeno reprodukcijo. Nesporno je, da tega ne moremo odkloniti, da bi neke druge institucije skrbele za to področje. Vedeti moramo, da so v sistemu centralistične intencije organov, ki delajo na tem področju. Trajno so prisotne tudi tendence, ki vodijo v smer obvezne energetske bilance, in v smer nekih poprečnih jugoslovanskih cen, ki bi prispevale k temu, da se prelivajo sredstva med republikami, tako kot se je to delalo v prejšnjem obdobju. Socialistična republika Slovenija takšnih stališč ne more podpirati.

Opozoriti vas moram, da bi se tako stališče lahko razumelo tudi tako, da naša republika nima razumevanja za rešitev problema, ki zadeva celotno jugoslovansko gospodarstvo. Večkrat so bili spodbujani posamezniki tudi v slovenskih elektrogospodarskih organizacijah tako, da so postali nosilci najbolj konservativnih sil, da so podpirali centralistična in unitaristična stališča v federaciji, da so postajali nosilci najbolj konservativnih ureditev, za katere smo vsi globoko prepričani, da ne morejo več obstajati.

Povedal bom še nekaj, kar je s tem v zvezi. Na vseh razpravah v zvezi s predloženimi spremembami izven proračunske bilance federacije je postalo zelo jasno, da se bo povečal pomen republik. Govori se, da postajajo države in da dobivajo državne oblike. Če je to točno, potem je jasno, kakšna pristojnost in vpliv bo pripadal republik. Republike so zainteresirane za medsebojno sodelovanje. Zaradi tega se bodo pogovarjale o realizaciji tistih interesov, ki se na taki ravni dajo bolje reševati kot pa da jih vsaka republika rešuje za sebe. Seveda v dani situaciji to pomeni, da si lahko zastavimo vprašanje, ali v zadostni meri računamo na vse posledice tega, da postaja republika nosilec gospodarskega odločanja. S kolebanjem ne ustvarimo pogojev in pravzaprav podpiramo predloge za realizacijo takih zamisli, ki gredo približno v smeri, da

se v Jugoslaviji ne bo nič spremenilo. Vse bo ostalo le pri takem ali drugačnem manevriranju.

Če se opredelimo za to, da sredstev ne bomo zbirali, potem bomo s tem tudi limitirali svoj gospodarski razvoj. Sredstva, ki jih bomo s temi zakoni zbirali, ne gredo v sklade sedanjim elektrogospodarskim organizacijam, ampak so namenjena za gradnjo novih elektroenergetskih objektov. Pri gradnji teh novih objektov ste lahko ugotovili intencije družbenega dogovora. Izhajamo iz tega, da bi investicije izvajali po načelih sovlaganja, da bi gospodarske organizacije pristopile k financiranju teh investicij kot sovlagatelj. Tako bi bile dosti bolj zainteresirane. Na tej podlagi bi se zasnoval nov odnos v elektrogospodarstvu kot veliki tehnični sistem tako organizirano, da se lahko vključi v celotno gospodarstvo. Ostalo gospodarstvo pa bo v končni fazi določalo elektrogospodarstvu enake pogoje, kot veljajo za večino gospodarstva. Take so tudi intencije družbenega dogovora, za katerega mislimo, da ga moramo čimprej realizirati.

Tovarišice in tovariši poslanci! Želel bi, da sedaj, ko razpravljamo o zakonih za zbiranje sredstev za izgradnjo elektroenergetskih objektov, ugotovimo tudi to, da odložitev tega zakona ne more biti sankcija za boljšo ureditev elektrogospodarstva. Ta vprašanja moramo urediti drugače. Mislim, da je prav, da smo danes o tem spregovorili in da je skupščina povedala svoje mišljenje. Tako se izvaja politični in moralni pritisk, da se v Sloveniji v najkrajšem času reši to vprašanje.

Dobili ste na vpogled predlog družbenega dogovora. Sedaj je čas, da ga eventualno dopolnimo in ga pripravimo tako, da bo predstavljal pozitivno novost na tem področju. Družbeni dogovor seveda ni enkratni akt, ampak predstavlja trajno prisotnost družbenih interesov na tem področju. To pomeni, da mora v osnovi onemogočiti taka ali drugačna izogibanja zakonskim obveznostim oziroma bolje povedano, širšim družbenim interesom. Če pa o tem razpravljamo, mislim, da smo s tem zadeli v črno.

Zato vas pozivam, tovariši poslanci, poskušajmo rešiti ta problem tako, kot v dani situaciji menimo, da je to najbolj sprejemljivo za naš gospodarski položaj in predvsem ne prilivajmo olja na ogenj tistim, ki mislijo, da bodo iz tega skovali svoj kapital. Le-ti utemeljujejo nujnost takih ali drugačnih centralističnih posegov zato, da bi se izvajali le za druge, sami pa bi se v praksi drugače ponašali.

Opozoriti vas moram, da je jutri v zveznem izvršnem svetu zaključna razprava o vprašanju ureditve cen električne energije. Naš predlog sem povedal. Praktično bi pomenil, da ima republika vso ingerenco glede določanja cen. To je ena komponenta celovitega vodenja naše ekonomske politike, ki je usmerjena tudi v to, da se sedaj v elektrogospodarstvu uredijo odnosi do ostalega gospodarstva. Hvala lepa.

Predsednik T o n e B o l e : Koliko poslancev še želi sodelovati v razpravi? To moram ugotoviti, da se lahko odločimo ali bi šli sedaj na odmor ali ne? Za razpravo so se prijavili še štirje poslanci.

Odrejam pol ure odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 11.14 in se je nadaljevala ob 11.45.)

Predsednik Tone Bole: Tovarišice in tovariši poslanci, predlagam, da nadaljujemo z razpravo o 4. točki dnevnega reda. V razpravi bo sodeloval tovariš Ferdo Papič. Prosim.

Ferdo Papič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Želim povedati nekaj misli glede na moje sodelovanje na seji odbora za proizvodnjo in promet, ki je matični odbor pri obravnavi zakonov o energetiki. Mislim, da je na tem odboru začela razprava na podoben način kot danes na zboru. Najprej smo razpravljali pet ur in drugič še pet ur. Mislim, da je na poslancih odgovorna naloga, o kateri se tukaj odločamo. Nisem za predlog izvršnega sveta zato, ker ga predlaga on ali neki drug politični forum. Tovariš Zupan je navedel dejstva, ki držijo. Tisti, ki smo v stikih z različnimi elektroenergetskimi podjetji, vemo in na našem območju je tako, da elektrogospodarstvo res ni zainteresirano za nadaljnje investicije. Kolikor bi danes ta zakon zavrnilo, bi naredili uslugo le elektrogospodarstvu, ne pa ostalemu delu gospodarstva.

Želel bi, da nam predstavniki izvršnega sveta obrazložijo zadeve, o katerih bodo razpravljali in sklepali jutri v zveznem izvršnem svetu, glede na to, da bo v razpravi vprašanje cen energije. Mislim, da je danes marsikje spor prav zaradi tega, da poslanci o vseh zadevah niso obveščeni in da v zadostni meri ne poznajo situacije. Zaradi tega verjetno tudi prihaja od tega, da se nekdo bori za lastne interese, torej za to, da se ta zakon danes ne bi sprejel.

Prvi bi glasoval za to, da se zakon odloži, ker še nikoli nismo imeli toliko investicij, kot jih imamo prav v letošnjem letu. Predvsem bi to prišlo prav pri izgradnji alpsko-turističnega centra v Bovcu, saj gre za nekaj milijard starih din. Kolikor bi se ozko gledalo, bi dejansko videli le tistih pet odstotkov to je 8 milijard starih din investicij. Toliko bi znašal verjetno ta znesek. Danes, ko se o teh zadevah odločamo, mi je popolnoma jasno, da smo prav tako razpravljali že zadnjič na decembrski seji zбора, ko smo kritizirali vse pretekle zadeve. Moram reči, da sem v tej skupščini tudi pred štirimi leti, ko je ta diskusija začela, zastopal isto stališče. Ne bi želel, da bi nam poslancem očitali, da nismo bili dovolj energični.

Reči moram, da je ta razprava popolnoma enaka tisti pred štirimi leti. Na žalost, organizacija uprave na zvezni ravni je tudi vzrok, da tukaj nismo napravili reda. Mislim, da je danes čas, da naredimo red. Zaradi tega je napačna trditev, da naj sprejem zakona odložimo še za tri mesece, dokler ne podpišejo družbeni dogovor vse te organizacije ter tako napravimo red. Mislim, da moramo čimprej sistemsko rešiti ta vprašanja. Spor je seveda v tem, da se tu vlagajo ogromna družbena sredstva in da se seveda s samoupravnim načinom upravljanja in poslovanja štiri slovenske elektrogospodarske organizacije ne obnašajo tako, kot smo pričakovali, in da iščejo predvsem svoje podjetniške interese. Mislim, da smo bili danes zelo nepošteni, ker jih dejansko stalno kritiziramo — kako so izigrali družbo. Vprašanje je, zakaj so jo izigrali? Ne poznamo dovolj teh spornih zadev niti vzrokov, ki so vplivali na take odločitve, predvsem pa trdim, da bi nam danes nekdo moral dati odgovor, kako je porabljeno teh deset milijard starih dinarjev. Mislim, da smo verjetno nezadostno poučeni, kam je elektrogospodarstvo ta sredstva dalo. Vendar sem na tisti strani, ki kritizira dejstvo, da so dejansko osebni dohodki v elektrogospodarstvu najvišji in tudi lahko trdim, da bodo tudi v prihodnosti, ker igra v strukturi

njihove cene osebni dohodek izredno malo vlogo. Zaradi tega se tudi v tem primeru tako obnašajo.

Mislim, da je zelo važno, da nam danes nekdo da odgovor, kam so elektroenergetska podjetja vložila teh deset milijard starih din. Nisem zadovoljen z odgovorom, ki ga je dal na drugi seji odbora, na kateri sicer nisem bil prisoten, predstavnik službe družbenega knjigovodstva, češ tu naša služba nič ne more. Mislim, da to za nas ni zadovoljiv odgovor. Sistemske rešitve morajo zagotoviti, da se vrnejo gospodarstvu ta sredstva, kolikor so bila neracionalno naložena ali pa porabljena. Mislim, da se ostalo gospodarstvo mora enako obnašati. Kolikor se poglobljamo v te zadeve, ki so nakazane v petletnem načrtu razvoja, lahko ugotovimo, da do takih nepravilnosti ne bi nikakor smelo priti. Na tem področju moramo postaviti red. Zato smo tudi zelo vztrajali na roku 31. junij tekočega leta, kljub temu, da so bili nekateri mnenja, da je to nemogoče urediti v treh mesecih, da je treba daljše razdobje itd. Mislim, da tri mesece, ki jih dajemo izvršnemu svetu, predstavlja zadosti dolgo dobo. Kolikor se v treh mesecih ne uredi, potem je bolje, da popolnoma likvidiramo tak način elektrogospodarstva ter tak način financiranja in gospodarjenja s temi sredstvi. Zato vas ponovno pozivam na to, da je sedaj skrajni čas, da ta zakon sprejmemo zaradi tega, ker tudi zveza gleda na naše odločitve. Mislim, da nam je tovariš Zupan povedal, čeprav mogoče ni bil toliko direkten in jasen, da se sedaj v zvezi odloča o važnih vprašanih elektrogospodarstva, zlasti pa o intereseh ostalih republiških elektrogospodarstev nasproti slovenskemu, ker med seboj niso usklajeni.

Opozoril bi, da odložitev res ne bi postala bumerang, ki ga na koncu lahko dobimo nazaj. Jutrišnji dan, ko bodo v Beogradu odločali o teh zadevah, je za nas lahko še dosti slabši.

Vprašal bi tudi, ali smo danes močno razsvetljeni samo zavoljo tega, ker obravnavamo izgradnje elektrogospodarskih objektov. Imamo na obeh straneh reflektorje. Ali je to mogoče po naročilu predsednika, ali pa je to bolj zaradi tega, ker je ta problematika tako pereča?

Mislim tudi opozoriti časnikarje, da bolj objektivno pišejo v časopisih. Včasih napišejo to, kar se ni dogajalo, ali kar tu ni bilo sproženo. O decembrski seji zbora je bilo dano poročilo, da gospodarski zbor nima razumevanja in smisla za te zadeve in da je zakone zaradi tega zavrnil. Mislim, da je bilo prav, da je zbor zadnjič zavrnil te zakone — ne glede na to, da je marsikateri član izvršnega sveta povpraševal tudi mene, ali bomo z baklami svetlili. Mislim, da moramo v skupščini obravnavati te zadeve take kot so in jih tudi postaviti take kot so.

Sedanja razprava na odborih je bila zelo ostra in ne morem reči, da se ni marsikaj predložilo in tudi povedalo. Vendar smo po deseturni razpravi le prišli do zaključka, da tudi sprejmemo oba zakona in da je doba treh mesecev, to je do konca junija, pogoj, da se te zadeve uredijo.

Že takrat sem jasno povedal, da dvomim v tako imenovani družbeni dogovor in da je vprašanje ali ne bo treba zakonskih predlogov, ki bodo te zadeve uredile. Mislim, da imamo čas v treh mesecih, da te zadeve, kolikor družbeni dogovor ne bo uspel, zakonsko uredimo. Obenem bomo lahko ugotovili ali je samouprava kot je danes v elektrogospodarstvu še mogoča. Danes namreč štirje kolektivi elektrogospodarstva določajo in postavljajo smer, kako naj se te zadeve rešujejo.

Predvsem bi opozoril na to, da bi moral izvršni svet čimprej predložiti malo optimizacijo oziroma izgradnjo elektroenergetskih objektov. Na eni od prejšnjih sej zbora sem razpravljajal o izgradnji atomske centrale in dejal, da je tako stališče izvršnega sveta pravilno. Obenem pa sem vprašal, ali smo Slovenci res sposobni, da jo izgradimo v nekaj letih in postavil vprašanje ali bomo v letu 1977 že uporabljali atomsko energijo. Kolikor smo proučili ta program, vidimo, da nam je potrebno 160 milijard starih din. V nasprotnem primeru bomo uvažali energijo. Danes so nam že povedali, da nas vsa energija, ki jo uvažamo iz Avstrije, stane 23 starih dinarjev na kilovatno uro. Zaradi tega ne smemo biti jezni, če bomo energijo toliko plačali. Zavaljo tega, ker želimo nadaljnji razvoj našega gospodarstva, razumemo, da nam je energija potrebna.

Nekateri postavljajo vprašanje ali te dve milijardi starih din, ki jih zberemo v dveh—treh mesecih, res pomenijo za našo energetske bilanco toliko, da moramo ta zakon danes sprejeti? Trdim, da se bolj odloča o odnosih v slovenskem elektrogospodarstvu o odnosih do elektrogospodarstva v drugih republikah in o ostalih vprašanjih. O teh zadevah potem moramo dati podporo tako izvršnemu svetu, kot tudi ustavni ureditvi. Ponovno poudarjam, da sedaj nisem govoril zaradi tega, ker »sem na liniji«, ampak po treznem razmišljanju menim, da imamo tudi za ta drugi zakon še vedno tri mesece časa, da ugotovimo ali se bodo ta vprašanja razrešila ali pa bodo ostala odprta.

Tovariš Atešek je rekel že prej, kako so se vedli preteklega sklica poslanci in o tem, kako so postavljali zadeve tako ali drugače. Moram reči, da pazljivo spremljam to razpravo. V prejšnjem sklicu sem bil poslanec republiškega zbora. Podobne razprave kot danes so se vodile tedaj tudi v republiškem zboru. Mislim, da je skrajni čas, da naš zbor sprejme sklep, da se zahteva od izvršnega sveta, da v treh mesecih uredi sporne zadeve. Kolikor se ne morejo urediti z družbenim dogovorom, je nujno, da se jih uredi zakonsko.

Predsednik Tone Bole: V razpravi želi sodelovati predstavnik sindikatov tovariš Stjepan Šaubert, prosim!

Stjepan Šaubert: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanca! Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije je udeleženec družbenega dogovarjanja pri ureditvi vprašanj splošnega družbenega pomena na področju elektrogospodarstva.

Razpravljanje o predloženih zakonih je tesno povezano z uspešnostjo ukrepov, ki jih je že vseboval prvi predlog družbenega dogovora oziroma z vsebino na novo oblikovanega besedila družbenega dogovora, ki ga je predložil izvršni svet.

V sindikatih smo mnenja, da začasni ukrepi ne bi smeli trajati dal časa, še zlasti ne v elektrogospodarstvu, ki že nekaj časa zbuja pozornost javnosti zaradi svojega specifičnega položaja, še bolj pa zaradi posebnosti odprtih vprašanj.

Ne bom govoril o tem, temveč o ukrepih, ki naj trajneje razrešijo odprta vprašanja. Že v času, ko je nastajalo prvo besedilo družbenega dogovora, smo v sindikatih imeli pripombe k njemu. Zlasti se nismo strinjali, da se celotna problematika družbenega dogovarjanja v elektrogospodarstvu skrči le na financiranje razširjene reprodukcije. Bili smo mnenja, da mora družbeni dogovor

zajeti vsa vprašanja, ki zadevajo odnose med elektrogospodarskimi podjetji, ker le-ta nedvomno vplivajo tudi na materialne odnose, to je na odnose med to panogo gospodarstva in med družbo kot celoto.

Z zoževanjem predmeta dogovarjanja se nismo strinjali. Menili smo celo, da tako zožen dogovor, ki zadeva le zbiranje denarja za reprodukcijo, sindikati sploh ne bi mogli podpisati, čeprav smo vendarle dali pogojen pristanek na to besedilo dogovora. Svoj podpis smo pogojili s tem, da se do konca prvega polletja 1971 dopolni družbeni dogovor z opredelitvijo ostalih vprašanj, kot so optimizacija proizvodnje in prenosa, splošni pogoji poslovanja jugoslovanskih podjetij in s politiko cen. V celotni fazi dogovarjanja je sodeloval tudi izvršni svet. Rekel bi celo, da je v prvi fazi dogovarjanja ravno izvršni svet, zaradi pomanjkanja časa, ker so prejšnji ukrepi za zbiranje sredstev prenehali veljati, vztrajal na dogovoru, ki naj v tej fazi ureja vsaj tista vprašanja, ki se nanašajo na razširjeno reprodukcijo. Kakorkoli že, izvršni svet je odklonil podpis tega osnutka in predložil novo besedilo.

V sindikatih se o vsebini novega besedila še nismo izrekli. Toda, ker smo o tej problematiki že večkrat razpravljali, tudi ko smo dali pogojni pristanek na prvo besedilo družbenega dogovora, lahko rečem naslednje:

V sindikatih se zavzemamo, da se elektrogospodarstvo integrira in to bolj čvrsto kot je to razvidno tudi iz novega družbenega dogovora, kjer je problematika združevanja in stopnje integriranja pravzaprav zajeta v tem, da se v njem govori o združenih proizvodnji, o skupni prodaji, o formiranju skupnih služb itd.

Menimo, da mora biti samoupravljanje v elektrogospodarstvu tako, da bo ustrezalo vlogi te panoge. Nesporno je namreč, da bosta širša družbena skupnost in ostalo gospodarstvo sofinancirala razširjeno reprodukcijo, kar mora vplivati na dogajanja v slovenskem elektrogospodarstvu. Tovrstni vpliv naj bi se ne izražal v občasnem partnerskem odnosu, v občasnem interveniranju družbe v delovanje elektrogospodarstva, temveč v sožitju, v integraciji medsebojnega vplivanja med širšo družbeno skupnostjo, gospodarstvom in elektrogospodarstvom. Oblika takšnega medsebojnega vplivanja bi bil lahko obenem najvišji družbeni samoupravni organ integriranega slovenskega elektrogospodarstva, kar je po našem mnenju lahko skupščina slovenskega elektrogospodarstva. Takšna skupščina bi bila lahko pristojna za sprejemanje perspektivnega programa razširjene reprodukcije in za oblikovanje sredstev, sprejemala bi splošne pogoje za prodajo električne energije, določala bi osnove za politiko cen, odločala bi o predlogu elektrogospodarske bilance, ter o drugih vprašanjih, ki bistveno zadevajo tudi širši interes družbe. V skupščino bi imenoval svoje predstavnike izvršni svet Skupščine SR Slovenije, kot predstavnik interesov širše družbene skupnosti, gospodarska zbornica kot predstavnik gospodarstva v širšem smislu, gospodarstvo neposredno (na primer: veleodjem) in seveda elektrogospodarska podjetja in proizvodnje, prenose in morda tudi distribucije. Tako zasnovana skupščina izključuje potrebo, da bi v imenu elektrogospodarstva katerikoli drugi organ odločal o bistvenih vprašanjih odnosov v elektrogospodarstvu in odnosov med elektrogospodarstvom, gospodarstvom in družbo. Skratka, skupščina bi nedvomno pomenila tudi odpravo klasičnih državnih funkcij in navad na področju elektrogospodarstva. Zato bi morali imeti predstavniki gospodarstva in družbenopolitične skupnosti v skupščini elektrogospodarskih podjetij vse karakteristike legitimnih predstavnikov, prek katerih bi njihove institucije lahko vplivale na odnose, delo in razvoj te dejavnosti. Mi smo zamisel že ob-

razlagali tudi v dosedanjih fazah dogovarjanja. Menimo, da je takšna zamisel organizacije samoupravljanja ne le absolutno izvedljiva, temveč je tudi oblika trajnega vpliva družbe na odnose v tej panogi, glede katerih se vsi strinjamo, da so družbeno posebno važni in obenem pogosto sporni. Hvala lepa.

Predsednik T o n e B o l e : Hvala. V razpravi želi sodelovati tovariš Šter.

J a n e z Š t e r : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Oprostite, da se ponovno oglašam.

Glede na vsa dodatna pojasnila in dosedanjo razpravo menim, da je potrebno problem financiranja izgradnje elektroenergetskih objektov osvetliti še z nekaterih drugih stališč. V razpravi najčešče slišimo besedo »kontinuiteta«. To je sicer nekaj pomembnega, vendar se lahko vprašamo ali hočemo tako kontinuiteto, po kateri bo del delovnih ljudi v zaostrenih pogojih gospodarjenja odvajal sredstva za skupne naložbe, drugi del delovnih ljudi, predvsem iz elektrogospodarstva Slovenije, pa bo iz tega denarja še naprej delil visoke osebne dohodke, gradil vile in se sploh neracionalno obnašal. Tovariši, za tako kontinuiteto nisem. Če lahko v skupščini predstavnik izvršnega sveta daje določena zagotovila, da bo ta kontinuiteta pozitivna, potem se lahko pogovarjamo drugače. Zato bi prosil, da glede na jutrišnjo sejo zveznega izvršnega sveta, na kateri se bo, kot smo slišali, odločalo tudi o novih cenah električne energije, naš zbor podpre stališča izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, kakor jih je razložil inž. Ivan Zupan, oziroma podpredsednik izvršnega sveta inž. Tone Tribušon. Mogoče bi bilo prav, da v zvezi s tem predstavniki izvršnega sveta povedo še kaj podrobnosti, hkrati pa predlagam, da potem sprejmemo sklep, ali tudi priporočila oziroma zahtevo zbora, za tako ureditev tega področja, da bo republika lahko vplivala na cene, kakor tudi na razširjeno reprodukcijo. Že uvodoma smo povedali, da smo za zbiranje sredstev, da smo za urejanje odnosov, vendar ne za takšno situacijo, v kateri se bodo partnerji medsebojno izigravali. Nadalje menim, da se moramo tudi danes izreči o tem, da je skrajno neodgovorno v trenutku, ko smo praktično šele začeli uresničevati ukrepe za stabilizacijo, takoj dvigniti kar celo vrsto cen, predvsem pa ceno električni energiji. Zaradi tega bo en del delovnih ljudi še težje nosil breme stabilizacije — po pregovoru: kdor dobro vleče, mu še bolj nakladajo — drugi del pa bo živel naprej še bolj lagodno. Menim, da je potrebno in predlagam predsedniku, da na podlagi današnje razprave sprejmemo sklep o tem, da odločno zahtevamo, da izvršni svet Skupščine SR Slovenije tudi na seji zveznega izvršnega sveta posreduje naša stališča, da smo proti kakršnemukoli povečevanju cen na tem področju.

Torej menim, da sprejmemo sklep, da odločno podpremo stabilizacijo, vendar smo za stabilizacijo na vseh področjih. Mi smo samo za stabilizacijo na tistih področjih, kjer so delovni ljudje že doslej nosili dosti težko breme gospodarjenja, niti nismo za odmrznjenje cen na tistih področjih, kjer so že zdaj živeli, oprostite da tako rečem, zelo gospodarsko in ne tako kot drugi delovni ljudje.

Poleg tega bi prosil predstavnika izvršnega sveta, ki sta tukaj prisotna, da kaj več povesta predvsem o razgovorih, ki so bili pri predsedniku izvršnega sveta Stanetu Kavčiču s predstavniki elektrogospodarskih podjetij. Predvsem nas zanima, ali lahko predstavnik izvršnega sveta na podlagi teh razgovorov da garancijo, da bodo elektrogospodarska podjetja podpisala tak

družbeni dogovor, ki ga predlaga izvršni svet. Nadalje vprašujem, kaj se bo zgodilo, če jutri zvezni izvršni svet ne bo imel posluha za naše argumente? Ali, če predstavniki ostalih republik ne bodo pripravljene sprejeti naših argumentov in nam kljub vsem stabilizacijskim ukrepom podražijo električno energijo? Ali bomo potem v Sloveniji plačevali oboje?

Vprašujem tudi to, kar je bilo že na razpravi v odborih jasno zastavljeno, kaj s tistimi desetimi milijardami starih din. Ali bomo z današnjo razpravo, ki je sicer, kot vidite zelo ognjevit, ne sicer direktno, ampak indirektno priznali, da je tisti denar zapravljen in da se mu odpovedujemo? Mislim, da je treba povedati, da temu ni tako. Želim tudi, da predstavnik izvršnega sveta pove, koliko misli, da bo od tistih deset milijard starih din dobil za razširjeno reprodukcijo v elektrogospodarstvu in kolikšnemu delu od teh deset milijard se končno odpovedujemo? S tem v zvezi dovolite, da vam povem tole, čeprav bo morda komu izgledalo smešno.

Ko smo govorili v skupščinskih zborih v zvezi z likvidacijo velenjskega EKK, se je prvič govorilo o 10 milijardah starih din. Prve številke so bile take. Ali se spomnite, kakšen vihar je bil zaradi tega v skupščini? No, tu jih je sedaj tudi deset. Ali bomo izgubo teh kar blagoslovili? Pri tem je razlika, da so tam bila res zapletena vprašanja in res problematične zadeve, kjer se ni bilo lahko odločiti, tu se pa ve, kje so milijarde in kdo jih je potrošil. Hvala lepa.

Predsednik Tone Bole: Kdo želi sodelovati v razpravi? V razpravi bo sodeloval tovariš Vinko Božič.

Vinko Božič: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Imam občutek, da se tu ne razumemo docela, ali pa da se nočemo razumeti. Mislim, da tu dileme ni. Vsi iz gospodarstva vemo, da moramo najti način financiranja za izgradnjo elektroenergetskih objektov. Vsi vemo, da je to potrebno in verjetno nobeden ne negira dejstva, da bo prišel ta denar lahko samo iz gospodarstva. Po trditvah predstavnikov izvršnega sveta, jim bo pred zveznim izvršnim svetom dejstvo, da Slovenci nismo za povišanje cen električne energije, služil kot dokaz, da bo gospodarstvo to samo financiralo. Če smo vnaprej za to, je to tudi že dokaz ne glede na to, ali sprejmemo zakon danes ali jutri. Tukaj ne vidim nobene nujnosti, zakaj bi sedaj hiteli. Iz preteklosti nam je znano, da na tisti ravni, kjer se je denar zbiral na fiskalni način, ni bilo pravih gospodarjev, ker se je denar zbiral brez truda in se je tudi trošil zmeraj neracionalno. Govore, da bo nastala praznina v tem financiranju, kar pa ni res. Sklenili smo, da bomo v šestih mesecih sprejeli zakon. Teh šest mesecev zadostuje. Gospodarstvo je do danes vplačalo že 15% več. Elektroenergetska podjetja, ki so odvajala svoja sredstva v neobvezni rezervni sklad, imajo tako materialno, kakor tudi moralno dolžnost, da ta sredstva vrnejo. Zavračamo vsako tako trditev, da tu služba družbenega knjigovodstva nič ne more. Če kakšna gospodarska organizacija po bilanci ugotovi, da je preveč izplačala ali potrošila med letom, mora potem to potrditi in ta sredstva tudi vrniti. Če to ne morejo izpeljati v podjetjih elektrogospodarstva, potem je nekaj narobe v samih vodstvih, ali pa morda v njihovi samoupravi. Zavračam tudi trditev, da delamo s tem, če danes ne izglasujemo zakona, uslugo elektrogospodarstvu, ker bo imelo toliko manj dela, če ne bo investicij. Kolikor sprejmemo tako stališče, potem mislim, da vsi prisotni predstavniki gospodarstva vedo, da se nekaj takega lahko naredi v vsaki gospodarski organizaciji. Vsi bomo sprejeli stališče, da ne rabimo sploh

nobenih investicij, ker za naš gospodarski razvoj oziroma za standard, ki ga imamo, popolnoma zadostuje obstoječe stanje. V zaključku razprave vztrajam na tem in bom glasoval proti temu, da se ta zakon sprejme. Če bomo danes rekli »da«, sem skoraj trdno prepričan, da bomo ob roku, za katerega smo se zmenili, morali pripraviti nov zakon za novo financiranje. Tedaj bomo zopet našli razne objektivne razloge, ker novega zakona nismo mogli pripraviti in da bomo veljavnost starega spet podaljšali do konca leta. Hvala lepa!

Predsednik Tone Bole: Kdo še želi sodelovati v razpravi? Besedo ima tovariš Ivan Atelšek.

Ivan Atelšek: Tovariš predsednik in tovariši poslanci, prosim samo za dve besedi! Mislim, da vendar mora obstojati na tem zboru zaupanje ne glede na vse povedano. Sedaj je odveč, da se vsi prepričujemo. S predgovornikom bi se strinjal, glede zahteve o pojasnilih in o tem ali izvršni svet prevzema odgovornost. V tem primeru izvršni svet junija ne more priti z negativnim odgovorom na ta vprašanja.

Mislim, da izvršni svet voli skupščina, da smo mu mi dali praktično veliko pooblastilo in da je on odgovoren skupščini, da se te stvari tako izpeljejo. Želel bi, da bi bilo konec tega prepiranja in da bi skušali razumeti racionalno rešitev problema, ki stoji danes pred nami. Hvala lepa!

Predsednik Tone Bole: Želi še kdo sodelovati v razpravi? Besedo ima tovariš Tone Tribušon. Prosim.

Tone Tribušon: Tovariši poslanci! Moram ugotoviti, da vsa razprava kaže, da je gospodarski zbor zelo zaskrbljen glede odnosov v elektro-gospodarstvu in da si odločno prizadeva, da se odnosi sistemsko boljše in racionalnejše uredi. Torej, kar se tega tiče, si želimo vsi isto. Vaša stališča in zahteve glede omenjenih odnosov pomenijo tudi podporo uveljavitvi učinkovitega družbenega dogovora, kot ga izvršni svet predlaga. Družbeni dogovor se seveda tudi lahko še dopolni, da bi postal še bolj učinkovit.

Prav tako mislim, da zbor podpira zakon o usmerjanju in delitvi dohodka in ustvaritev novega sistema financiranja energetike. Torej ta podpora je sedaj zelo dobrodošla. Gre pa za vprašanje ali ta zakon sprejmemo ali ne.

Nekateri tovariši milsijo, da je treba izvršiti pritisk na elektrogospodarstvo. Mislim, kot so že nekateri ugotovili, da s tem ne izvajamo nobenega pritiska. O razlogih so tovariši že govorili. Povedal pa bi rad še to, da je zbiranje sredstev za razširjeno reprodukcijo v SR Sloveniji v obsegu in na način, ki ni najbolj sprejemljiv, eden močnih argumentov proti vsem tistim tendencam, ki so za enotno ceno električne energije v Jugoslaviji in ki hočejo sedaj za vso Jugoslavijo povečati ceno za 30%. Namreč, mi smo prav na tem primeru pokazali, da enotne cene v Jugoslaviji sploh ni. Slovenija ima sedaj največji prispevek za investicije za razširjeno reprodukcijo in to pri približno enaki ceni. To pomeni, da imamo že tako višjo ceno, kot jo pa imajo v drugih republikah.

Ravno to je dokaz, da se pravzaprav ne more financirati s ceno, ampak da sedaj kakor tudi v bodoče ni mogoče vse urediti skozi cene.

Znano vam je, da je bila zahteva na zvezni ravni o 30% povečanju nekač časa v razpravi. Moram reči, da so se temu potem pridružili tudi drugi predstavniki republik. Ugotovili smo, da kolikor je potrebno, naj zveza podpiše limit,

konkretno odločanje o cenah pa naj prepusti republikam. Na zadnji seji je bil o tem dosežen sporazum med republikami. To so podprli tudi člani zveznega izvršnega sveta. Tak je sedaj tudi predlog komisije za ekonomske odnose v izvršnem svetu.

Ocenjujemo, da bo to stališče sprejeto. Takrat, ko bo tak sklep sprejet, bomo v republiki odločali, ali je potrebno in za koliko je potrebno povečati ceno. Pri tem bomo:

1. stali na stališču, da je sedaj potrebno samo takšno povečanje cen, ki naj ob racionalnem ponašanju elektrogospodarstva zagotovi enostavno reprodukcijo;
2. treba je upoštevati ceno nakupa manjkajoče električne energije;
3. pri tem bomo upoštevali bodoči sistem financiranja razširjene reprodukcije.

Tovariš Zupan bo odgovoril na vprašanje, kaj storiti glede tistih deset milijard starih din.

Če bi imeli pravno osnovo, bi seveda bili takoj za to, da odločno ukrepamo. Glede osebnih dohodkov in sklada skupne porabe smo imeli neusklajen sistem, v katerem se je tako elektrogospodarstvo kot tudi del drugega gospodarstva, pa tudi negospodarstva zelo neracionalno ponašal. Zaradi tega že dve leti razpravljamo o zakonu o usmerjanju delitve dohodka. Ta zakon sedaj sprejemamo. Za nazaj, dvomim, da se da kaj narediti. Nimamo pravne osnove. Drugače pa je glede izločanja neobveznega dela rezervnega sklada. Izvršni svet meni, da je bilo to izigravanje in da je to bilo nezakonito. Če hoče ukrepati, mora dobiti za to pravno osnovo. Najprej mora priti do pravne odločitve, oziroma do pravne ugotovitve o nezakonitosti. Kakor hitro bomo ta postopek sprožili, bo sprejeta pozitivna rešitev. Potem smo takoj pripravljeni odločno ukrepati. Hvala lepa.

Predsednik Tone Bole: Tovariš Davorin Cvilak, v razpravi želi sodelovati kot predstavnik republiškega sekretariata za finance.

Davorin Cvilak: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Želel bi pojasniti samo nekaj nejasnosti glede nevplačanih prispevkov elektrogospodarskih organizacij. O tem vprašanju je potekala celotna razprava, še posebej pa razprava tovariša Papiča, ki je poudaril, da bi želel bolj podroben vpogled v podatke o zneskih, ki so sporni.

Pravzaprav gre za razliko med planiranim zneskom, 29,4 milijarde starih din in pa stanjem na račun 31. 12. 1970 deponiranih sredstev s predpisanimi obrestmi v višini 20,7 milijarde starih din. To je razlika 8,7 milijarde starih din, ki niso bila vplačana od predvidenega zneska 29,4 milijarde starih din. O tem znesku je treba predvsem povedati tole: približno 3,1 milijarde starih din ni bilo vplačanih zaradi tega, ker so ta sredstva izločena na neobvezni del rezervnega sklada (vključno z obrestmi, ki so zaradi tega od nedeponiranih sredstev izpadle ca. 540 milijonov starih din). Ti naši podatki so glede nevplačanega kapitala povzeti iz zaključnih računov in podatkov SDK, glede obresti pa le približno izračunani.

Če pogledamo hkrati samo, kako so se obnašale pravne osebe v elektroproizvodno-prenosni sferi glede neobveznega dela rezervnega sklada — s pripombo, da obresti niso upoštevane — je situacija naslednja: Dravske elektrarne iz Maribora so izločile 380 milijonov starih din na neobvezni del rezervnega sklada, Savske elektrarne 140 milijonov starih din, Soške elektrarne eno milijardo in 520 milijonov starih din, TE Brestanica 310 milijonov starih din

in TE Šoštanj 790 milijonov starih din. TE Šoštanj je okoli polovico tega zneska izločila v sklad rizika, ostali znesek na neobvezni del rezervnega sklada.

540 milijonov starih din so, kot je že rečeno, znašale obresti, ki so bile izračunane v naši analizi. Da vas ne bi neobjektivno informiral o tem, zakaj so ta sredstva uporabljena, je treba povedati tole: mi vemo, da so se elektrogospodarska podjetja s svojimi poslovnimi bankami dogovorila, da ta sredstva v glavnem deponirajo pri njih. Za obseg sredstev, ki je bil deponiran, so se dogovorili, da dobijo pri teh bankah kredit, da bi izvajali določene investicije, o katerih bomo dobili šele točnejše podatke iz poslovnih knjig elektrogospodarskih podjetij. Vprašanje je torej, zakaj so bila sredstva porabljena. Mislim, da je prav, da se za sedaj še ne spuščamo v podrobnosti, vendar je znano tole: da so leta 1965 takratne Dravske elektrarne izločile 200 milijonov starih din in jih vložile večji del v gradnjo dispečerskega centra in v svojo novo upravno stavbo, da je TE Šoštanj večji del sredstev porabila za to, da je izgradila reducirno postajo za odvzem tople vode in pare iz novega objekta, ker je pred tem, da mora demontirati staro velenjsko centralo. Mesto Velenje se napaja s toplo vodo iz stare velenjske centrale.

Ali je za to porabljen celotni znesek, trenutno ne bi mogel trditi. Prosil bi, če mi za nepopolnost oprostite.

Izdelali smo še analize, kakor je že tovariš Zupan omenil, o uporabi drugih delov dohodka elektrogospodarstva, na primer o gibanju osebnih dohodkov. To ne bi ponavljal. Znano je, da je z OD elektrogospodarstvo visoko iznad poprečja vseh ostalih panog gospodarstva. Visoki odstotki nad poprečjem se težko lahko opravičujejo z boljšo kvalifikacijsko strukturo, ki je v elektro-proizvodno-prenosni sferi nekaj višje kot pa v ostalem gospodarstvu. V elektrogospodarstvu je vse skupaj zaposlenih 2000 ljudi, kar je zelo malo glede na to, da jih je nad 400 tisoč zaposlenih v slovenskem gospodarstvu.

Govorilo se je že o skladih skupne porabe. Gotovo vam je znano, da je v elektrogospodarstvu situacija, glede stanovanjske izgradnje lažja. Menim, da je fluktuacija delovne sile pri njih manjša, pa tudi samo začetno stanje v letu 1965 je bilo ugodnejše.

Zaradi objektivnosti pa je treba poudariti tudi tole: v elektrogospodarstvu so izredno velike vrednosti osnovnih sredstev. Nedavno sem proučeval neka gradiva in ugotovil, da je slovenska elektroenergetika udeležena v vrednosti osnovnih sredstev slovenskega gospodarstva z več kot 25 %. To seveda kaže, kako so pomembna vprašanja, o katerih smo govorili. Mislim, da ni potrebno razlagati, kaj pomenijo nove investicije in kdo naj s temi sredstvi gospodari. Želel bi pa poudariti le: da so pri taki vrednosti osnovnih sredstev seveda tudi sredstva za investicijsko vzdrževanje velika! Tovariši poslanci, nočem sicer s teh zmanjšati pomen prvih treh dejstev, zakaj v tem obdobju ni bilo deponirano 4 milijarde, vendar je tudi dejstvo, da so na izpad depozitov vplivali stroški poslovanja elektrogospodarstva večji zaradi podražitev repromateriala. Mislim, da ravno v tem zboru ni treba posebej pojasnjevati, zakaj so bili stroški investicijskega vzdrževanja višji. Dodatni stroški pri termoelektrarnah gredo na račun premoga, ki je rasla in to za nekaj enot prek tistega planirnega trenda porasta, ki je bil predviden v 29 milijardah starih din. Nismo pa prišli še do končnega zaključka in zaradi tega mislim, da sta ta dva argumenta le manjši del tistega, kar je povzročilo, da niso realizirana vplačila elektrogospodarstva v višini 8,7 milijarde starih din. Hvala lepa.

Predsednik T o n e B o l e : Hvala lepa. Prosim, kdo še želi sodelovati v razpravi? Besedo ima Ivan Zupan, član izvršnega sveta.

I v a n Z u p a n : Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Nekateri poslanci, prvenstveno tovariš Papič, so postavili še nekaj vprašanj. Odgovarjal bom na ta vprašanja.

Postavljeno je bilo vprašanje ali bo jutri zvezni izvršni svet zvišal cene električni energiji? Kaj storiti v tem primeru? Mislim, da je treba zelo jasno povedati, da je Slovenija oblikovala svoj predlog in stališče, ki ga je posredovala zveznemu izvršnemu svetu. Hkrati je sporočeno, da Slovenija ne more mirno sprejeti odločitve, ki bi bile nasprotne temu, kar je predlagala zvezni vladi. Mislim, da je to izhodišče dosti jasno povedano in da več najbrž v tej situaciji ni mogoče reči.

Glede drugega vprašanja: kaj če se resnično sprejme sklep o podražitvi, pa menim, da je izvršni svet končno neodvisen glede odločitve. Danes še ne vemo, kakšna bo njegova odločitev, vendar bi predloženi sistem veljal samo v letošnjem prvem polletju in bodo podražitve, ki bi se eventualno pojavile, upoštevale predvideni sistem. Ta sredstva bi zajela tudi podražitve, ki bi nastale in se ne bi smele izgubiti ter se nekontrolirano prelivati na druga področja.

Postavljeno je bilo tudi vprašanje o tem, kakšna so bila stališča izvršnega sveta do elektrogospodarskih organizacij, oziroma kaj je izvršni svet menil, da je treba povedati elektrogospodarskim organizacijam. Na kratko bi vas seznanil z nekimi stališči.

Prvo stališče izvršnega sveta je, da je dovolj manevriranja, izmikanja ter neskončnega zavlačevanja rešitev teh ali drugih vprašanj in iskanja manevrskega prostora za prihodnost. Nujno je interese posameznih elektroenergetskih podjetij podrediti skupnim interesom, ne pa jih braniti za vsako ceno. Menimo, da nima smisla v tem primeru zagovarjati nekih samoupravnih pravic, ki baje tako rešitev zadržujejo. Izvršni svet je elektrogospodarskim organizacijam povedal, da z družbenim dogovorom ponuja rešitev, da pa obenem pripravlja tudi sankcije. Med drugim je to tudi zakon, ki ga pripravljamo, o čemer sem že govoril. Menimo, da je za vse tiste, ki družbenega dogovora ne bi podpisali ali se ga ne bi držali, treba sprejeti določene sankcije, ki bi jih kasneje lahko uporabili. Za to je enostavna razlaga: če se lahko sporazumemo po demokratični poti, potem je to sporazum, če pa tega ni, potem je potrebno ubrati drugo pot. Ko postavljamo vprašanje, ali je taka rešitev utemeljena ali ni, moramo upoštevati, da imajo elektrogospodarske organizacije razmeroma malo karakteristik, pravih gospodarskih organizacij, da so skoraj brez teh oznak, vendar pa s takimi trditvami nima smisla nadaljevati. Elektrogospodarstvo je po svoji organizacijski strukturi velik tehnični sistem in ga moramo obravnavati kot takega. V organizacijskem smislu trdimo, da je treba v okviru elektrogospodarskega sistema Slovenije zelo enotno gospodariti. Iz tega izhaja zaključek, ki sem vam ga že povedal: mislimo, da moramo sprejeti stališče, da si imajo delovni ljudje v elektrogospodarskih organizacijah pravico prisvajati materialni ekvivalent za vloženo tekoče delo, za svoj obseg dela. To je teoretično izhodišče, ki obenem elektrogospodarske organizacije opozarja, da niso povsem suverene, da je prisoten splošen družbeni interes in da bo družba uveljavljala svoje pravice tudi na tem področju.

K temu je treba pribiti še to, da ni svobodnega tržišča, da je cene določala prej zveza, da se za to sedaj poteguje republika in menimo, da bi v Sloveniji

to tako urejevali. Če pa klasičnega tržišča ni in ga ni bilo, potem je jasno, da je treba vse ostale stvari prilagoditi temu.

Če iz tega izvajamo nadaljnje zaključke, potem je vprašanje amortizacije in takega ali drugačnega dohodka za mnoge sicer še sporno. Mislim, da moramo sprejeti stališče, da je to minulo delo, ki se mora v tej ali drugačni obliki vračati tistemu, ki ga je ustvaril, to je družbeni skupnosti.

Ko smo govorili o organizaciji o interesih in drugih vprašanih, smo jasno poudarili, da so tu prisotni interesi uprav posameznih elektrogospodarskih organizacij, pa tudi lokalni interesi in da se s temi poskuša opravičevati tako ali drugačno vedenje. Naše osnovno izhodišče je: kdorkoli bo na kateremkoli območju upravljal z elektrogospodarskimi objekti, ne sme pa iz tega ničesar več prisvajati razen tistega, kar mu pripada kot je navedeno v prvih izhodiščih.

To z drugo besedo pomeni, da je v elektrogospodarstvu treba gospodariti racionalno in nameniti čim večji del sredstev za razširjeno reprodukcijo. Ostali del bo tako in tako morala prispevati družba še na druge načine.

Upravljanje z minulim delom, s preseženo vrednostjo, ki ga je ustvarila cela družba, ni in ne more biti stvar ene ali dveh elektrogospodarskih organizacij, ampak mora biti v tem izraženo hotenje celotne družbe.

Končno je zelo jasno, da je treba razširjeno reprodukcijo izvajati po enotnem centralnem sistemu. Kot organizirana družba smo zainteresirani, da pri- stopamo k prihodnjim investicijam v elektrogospodarstvu kar najbolj racionalno. To pomeni, da bomo gradili take objekte, ki globalno kar najbolj ustrezajo celotnemu slovenskemu prostoru, da je temu treba pripraviti kriterije in me- rila za izgradnjo. Možnosti imajo in zainteresirane so za to vse elektrogospo- darske organizacije. Tudi druge gospodarske organizacije so vabljene, da tu sodelujejo. Iz tako izdelanih programov bo izdelan končni pregled in naposled tudi plan izgradnje elektroenergetskih objektov, ki ga bo sprejela Skupščina SR Slovenije.

Torej tudi delo na teh ali drugih objektih ne more biti stvar posameznih elektrogospodarskih organizacij, ampak celotne družbe, njena volja pa je iz- ražena v tej skupščini.

To so tudi intencije družbenega dogovora. Hkrati so bile elektrogospodar- ske organizacije poklicane, da se samostojno lotijo urejevanja dodatnega dela vprašanj medsebojnih odnosov, ki se tičejo njih samih. Sprejeta je bila ob- veznost, da se bodo tega tudi lotili, da bodo pri tem ravnali racionalno in poskušali, da se že v tem času obenem tudi dogovorijo.

Izvršni svet je dal zelo jasno pobudo, da je pripravljen pomagati. Kolikor se tudi ta vprašanja ne bodo mogla razrešiti, bo tudi za to področje izdelal pregled in ga posredoval slovenski javnosti.

Nujno je, da dosežemo, da se bo vsak zase odrekel temu, da lahko neka regija ali občina s podporo elektrogospodarstvu doseže večje gospodarske uspehe. Poskušajmo raje resnično realizirati splošni gospodarski interes Slo- venije, da na tem področju vpeljemo racionalen način gospodarjenja.

Mislim, da je bila na tej razpravi dosežena razmeroma visoka stopnja soglasnosti v pristopu k rešitvam nerešenih vprašanj v elektrogospodarstvu. Ne mislim, da najbrž ne bo več protipredlogov. Praktično je bila sprejeta ob- veznost, da bodo elektrogospodarske organizacije predloženi predlog družbenega dogovora (za katerega je še čas za določene dopolnitve) tudi dejansko pod- pisale. S tem je dosežen bistveni napredek na tem področju. Zato menim, da je

današnje razpravo potrebno usmeriti tudi na to, da se poudari potreba po podpisu družbenega dogovora in tudi dejanske realizacije njegovih smernic. To moram posebno poudariti zaradi tega, ker ne bi želeli, da bi se taka ali drugačna oblika kasneje izkoriščala kot praznina, ki se nadomešča s samovoljo. Zaradi tega tudi menimo, da družbeni dogovor predstavlja prisotnost družbe. Tako bo tudi na ta način omogočeno trajno prilagajanje in izpopolnjevanje sistema. To, kar je sedaj predlagano, predstavlja zelo realno in po našem konceptu dobro osnovo. Na tem področju potem lahko pristopimo k resničnemu reševanju tega problema. Hkrati menimo, da obstojajo vse možnosti, da se sistem dopolnjuje in da se sproti sprejemajo primerne dopolnitve.

Ta del družbenega dogovora se tiče samo reševanja odnosov v proizvodno-prenosnem delu elektrogospodarstva. Ničesar nismo govorili o distribuciji.

Menimo, da je treba prav tako tudi z distribucijo takoj pristopiti k sklepanju podobnega družbenega dogovora, ki bi reševal sporna vprašanja s tega področja. V končni fazi bo potrebno med seboj uskladiti različne interese.

V uvodni obrazložitvi sem povedal, da ne bi bilo prav, da bi obravnavali samo elektrogospodarstvo oziroma električno energijo kot enega izmed virov energije. Obravnavati moramo vse ostale vire energije, to pa prav zaradi tega, ker se mora Slovenija odreči svojega deloma konservativnega stališča, da smo se včasih preveč naslanjali na domača trda goriva. Potrebno bo, da začnemo voditi samostojno politiko glede tekočih goriv in plina. Ravno tako bo potrebno vložiti vse napore, da preskrbimo vse vrste virov energije našemu gospodarstvu, še posebej pa take vire energije, ki njegovim potrebam kar najbolj ustrezajo.

Zato menim, da bi bil v končni fazi tak družbeni organ, ki bi usklajeval vse interese na področju elektrogospodarstva, kakor tudi na področju celotne energetike Slovenije. To je poseg v bodočnost, ki ga more družba, ki se organizira v državno obliko, narediti za svoj bodoči razvoj in s pogumnim korakom stopati naprej.

Zato menim, da so s tem podane realne osnove, da se moramo lotiti reševanja tega vprašanja in da je realizem v tem, da sprejmemo predlagana zakona o začasnem deponiranju sredstev. Posebej moram poudariti, da so v drugem zakonu, o katerem smo največ razpravljali, praktično že vgrajeni vsi elementi bodočega sistema. Nobena gospodarska organizacija po tem zakonu ne bi bila močnejše obremenjena, kot bo po novem sistemu, ki bo v tem času pripravljen. V tretjem predlogu za izdajo zakonov s tega področja obravnavamo ravno ta sistem. Mislim, da bomo še danes slišali dodatne predloge k predloženemu sistemu in jih tudi priporočam. Tako je dana možnost, da v doglednem času solidno rešimo problematiko s tega področja. Hvala lepa.

(Vodstvo seje je nato prevzel podpredsednik zbora Franc Lamut.)

Predsedujoči Franc Lamut: Besedo ima predsednik zbora tovariš Tone Bole.

Tone Bole: Tovarišice in tovariši poslanci, dovolite, da se tudi sam dotaknem nekaterih vprašanj, o katerih smo razpravljali pri omenjenih zakonih.

1. Pridružujem se veliki zaskrbljenosti in velikemu občutku odgovornosti, ki je bil izražen na današnji razpravi. To poudarjam predvsem zato, ker ocena zadnje seje zbora v časopisju, oziroma konkretno v Delu ni bila korektna. Tudi posamezne pripombe, ki so se nanašale na našo zadnjo razpravo in na sklep, da se odloži sprejem zakonov, niso bile korektne. Hotelo se je prikazati, da gospodarskega zbora ne skrbi stanje, ki je danes na tem področju, da ga ne skrbe perspektive, ki se nam odpirajo na tem področju. To sem namenoma povedal. Kje in kako se bo o tem razpravljalo, v to se ne bi spuščal. Želim in prosim, da se današnja razprava, kakor tudi zaskrbljenost, ki jo je gospodarski zbor na današnji seji izrazil, korektno tolmači v sredstvih javnega obveščanja in tudi na ostalih mestih.

2. Popolnoma se strinjam z vso kritiko, ki je bila danes izrečena na račun elektrogospodarstva. Mislim, da mora del kritike prevzeti na sebe tudi naš zbor. To utemeljujem s tem, da smo ob razpravi, kaj narediti s sredstvi, ki so bila namensko uporabljena, sprejeli slab zakon. Sprejeli smo slab zakon, in zato bi vas prosil, da to upoštevamo. Takšne napake v bodoče ne bi več smeli delati. Pri tem so se vsi izgovarjali, da nimamo pravne podlage za ukrepanje. Če je ta ugotovitev točna in mislim, da je, smo torej sprejeli slab zakon. S tem ne trdimo, da so bile nepravilne vse kritike, bodisi moralne ali ostale. Mislim, da moramo prevzeti del krivde na sebe zaradi tega, ker smo sprejeli slab zakon.

3. Prisostvoval sem seji odborov, ko sta odbora razpravljala o omenjenih predlogih. Na tej seji sem tudi sodeloval v razpravi in sem se zavzemal za to, da sprejememo oba zakona z določenimi dopolnitvami, ki so se pozneje oblikovale z amandmaji. Mislim, da je izvršni svet pametno ukrepal, da je sprejel te amandmaje. Ko sta odbora razpravljala, se nista postavila v položaj, v katerem bi se razpravljalo, kaj je pametno in kaj ni. Bila sta v glavnem na zelo ozkem prostoru in tako rekoč nista imela izbire. Verjetno sta izbrala tisto, kar se je dalo izbrati, predlagati in oblikovati za položaj, v katerem se nahajamo.

4. Že na seji odbora oziroma na današnji seji zbora je bilo močno poudarjeno, da je to začasna rešitev. To začasnost sprejemamo kot realnost z vso kritiko in pripombami. Pri tem ne pozabljamo, da je 1. junij 1971 tisti rok, ko bomo vso stvar začeli razreševati.

Tu je bil omenjen kot zelo važen faktor v razreševanju tudi družbeni dogovor. Izvršni svet je dal nekatera dopolnila k družbenemu dogovoru in jih bo lahko uveljavljal na prihodnji seji na komisiji, ki vodi postopek za sklenitev družbenega dogovora. Zaključil bi z željo, da se naše sile v večji meri skoncentrirajo na to, kako bomo te stvari urejali v bodočnosti, pri tem pa moramo resnično upoštevati dosedanjo politiko in dosedanje stanje. S takšnim občutkom realnosti je prav, da ocenjujemo in glasujemo o prvih dveh zakonih, ki sta danes predložena v sklepanje gospodarskemu zboru.

Predsedujoči Franc Lamut: Še kdo želi besedo? Prosim, besedo ima tovariš Vinko Božič.

Vinko Božič: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Ne morem si kaj, da se ne bi povrnil bolj na nekatera vprašanja, kakor na dosedanjo diskusijo. Namreč, iz poslanskega vprašanja tovariša Pungerčarja lahko ugotovimo, da bi morale biti integracije po družbenem dogovoru in po priporočilu skupščine v elektrogospodarstvu že končane. Tako bi novo podjetje moralo začeti s poslo-

vanjem najkasneje s 1. januarjem 1969. Trdno sem prepričan, če že v decembru 1970 ne bi odbili sprejem predloga za podaljšanje veljavnosti prejšnjega zakona, še danes sploh ne bi imeli v rokah družbenega dogovora. Moralo se je nekaj zgoditi, da se je v tako kratkem času sestavil osnutek dogovora, ki se prej ni mogel sestaviti v dveh letih. Bojim se, kot sem že prej rekel, če bomo podaljševali veljavnost zakona, da bomo 30. junija 1971 zopet na istem. Mislim, da ne gori voda, zaradi tega niti ne bo nastal vakuum. Ta polletni vakuum bomo morali tako ali tako sanirati. Predvidene investicije bomo morali financirati. S tem hočem reči, da ne bi zopet dajali s podaljšanjem potuho in priložnost za razne izgovore tako izvršnemu svetu, kot tudi elektrogospodarskim organizacijam. Hvala lepa.

Predsednik Tone Bole: Želi še kdo sodelovati v razpravi? Besedo ima Ivan Gole.

Ivan Gole: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Prvotno nisem imel namena razpravljati o tem perečem problemu, o dejansko že nekajletnem neurejenem položaju v našem elektrogospodarstvu, na koncu pa le želim povedati svoje mnenje. Mislim, da smo danes bolj ogorčeni ter direktno in tudi indirektno prizadeti.

Tovariš predsednik je prej dejal, da smo delno tudi mi krivi, ker smo sprejeli slab zakon. Mislim, da smo delno krivi, največ pa je kriv avtor tega zakona, ki nam je takega predlagal. Prepričan sem, da se gospodarski zbor ne odreka odgovornosti. Mislim, ko bo šel sedaj predlog zakona na glasovanje, da bomo ta predlog izglasovali. Dobro bi bilo, če bi imeli danes čiste račune. Za predlog bom glasoval, kolikor bo predstavnik izvršnega sveta našemu zboru zagotovil, da bodo sedaj postavljene obljube realizirane tudi v družbenem dogovoru. To pomeni, da bodo izvedene sankcije proti vsem, ki so danes bili omenjeni, da so krivi, da do danes nismo dosegli tistih ciljev v elektrogospodarstvu, ki smo si jih pred leti postavili.

Kolikor predstavnik izvršnega sveta danes lahko našemu zboru to zagotovi, sem prepričan, da bo zbor izglasoval predlog zakona. Kolikor te sankcije ne bodo realizirane, sem tudi trdno prepričan, da naš zbor ni upravičen, da prevzame kakršnokoli odgovornost. V nasprotnem primeru bomo še naprej delali tako kot kateremu ustreza in si lahko še naprej očitali, kako si ena panoga lahko ustvarja življenjske pogoje na račun druge. Tudi tisti, ki so dejansko že do danes porabili preveč družbenih sredstev, jih bodo še naprej tako trošili. Najlaže je tako gospodariti, da se vsako leto več potroši kot pa se ustvari. Hvala lepa.

Predsednik Tone Bole: Želi še kdo sodelovati? Besedo ima Janez Šter.

Janez Šter: Glede na vse dosedaj povedano menim, da je danes pred nami rešitev zelo važnega vprašanja. Na eni strani smo poudarili ogorčenje nad stanjem, kakršnega smo imeli pet let. Zato se bojimo, da bomo danes s kontinuiteto tako stanje podaljšali. Na drugi strani imamo izvršni svet v težavnem položaju, ker se suče med tremi mlinskimi kamni, na eni strani je gospodarstvo, na drugi zvezni izvršni svet in zvezna zakonodaja in na tretji strani je elektrogospodarstvo. To pomeni, da ima izvršni svet res malo manevrskega prostora. Če sem prav razumel vso razpravo, čeprav predstavnika izvršnega sveta

nista bila preveč jasna, ko je šlo za čisto konkretne in natančne obveznosti izvršnega sveta, sem kljub temu ugotovil, da se je izvršni svet resno lotil dela in z veliko zavzetostjo. Glasoval bom danes za ta zakon, s predloženim rokom, če se tovariši že danes jasno dogovorimo — kar v naši praksi ni bila navada — da bomo junija 1971, kolikor te stvari ne bodo realizirane, glasovali o zaupnici izvršnemu svetu. Predlagam, da se danes o tem dogovorimo z izvršnim svetom. Hvala lepa.

* Predsednik Tone Bole: Želi še kdo sodelovati v razpravi? (Ne javi se nihče.)

Ugotavljam, da ni nikogar več, ki bi želel sodelovati v razpravi. Zaključujem razpravo in prehajam na sklepanje o predlogu zakona o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971.

Ponovno vprašam tovariše poslance, če ima glede na splošno razpravo, ki je bila, kdo morda še kakšno konkretno pripombo k tej točki dnevnega reda? (Ne.) Kolikor ne, prehajamo na glasovanje.

K predlogu zakona sta bila dana dva amandmaja, in sicer k 1. in 2. členu. Novih amandmajev na seji ni bilo predloženih. To pomeni, da sta ostala amandmaja, ki sta jih predložila pristojna odbora z obvestilom, ki ste ga prejeli danes med sejo, da izvršni svet sprejema amandmaje. Zato predlagam, da najprej glasujemo o predloženih amandmajih.

Dajem na glasovanje amandma pristojnega odbora k 1. členu. Amandma je razviden iz dodatnega poročila. Kdor je za tako predloženi amandma, prosim da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma k prvemu členu soglasno sprejet.

Prehajamo na glasovanje o amandmaju k 2. členu. Kdor je za tako oblikovan amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma k 2. členu soglasno sprejet in prehajamo na glasovanje o predlogu zakona v celoti.

Kdor je za tako predloženi zakon, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Eden.)

Ugotavljam, da je zakon z večino glasov sprejet.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, na obravnavo predloga zakona o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971.

Želi še kdo sodelovati v razpravi neposredno o tej točki dnevnega reda? Prosim, tovariš Šter!

Janez Šter: Preden glasujemo, menim, da moramo glede na prejšnjo razpravo sprejeti sklepe: da podpiramo stališča izvršnega sveta glede zahteve, da zvezni izvršni svet pooblasti republike, da same odločajo o konkretnem povečanju cen elektrike; da smo proti podražitvi električne energije, dokler ne bo sprejet družben dogovor in da izvršnemu svetu naložimo, da do junija sklene družbeni dogovor, kot je bilo danes obljubljeno, v nasprotnem primeru bomo takrat postavili vprašanje zaupnice.

Predsednik Tone Bole: Prosim le, da zadnji sklep ne formuliramo tako ultimativno. Menim, da je izvršni svet tudi sam zainteresiran, da do junija to izpelje.

Tovariš Šter, prosim da formulirate sklepe, o katerih bomo kasneje glasovali. Medtem pa bomo nadaljevali delo.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga za izdajo zakona o konverziji bančnih kreditov za modernizacijo železniške proge Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica iz sredstev Socialistične republike Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti.

Predlog zakona je predložil izvršni svet in s tem hkrati realiziral sprejeti sklep gospodarskega zbora, da se skupščini predloži tak zakon.

Ali želi predstavnik izvršnega sveta tovariš Vadnjal še ustno dopolniti predlog? Prosim, tovariš Vadnjal!

Boris Vadnjal: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Izvršni svet je predložil v obravnavo in sprejem predlog za izdajo zakona o konverziji bančnih kreditov za modernizacijo železniške proge Zidani most—Šentilj in Koper—Prešnica iz sredstev Socialistične republike Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti.

Izvršni svet meni, da je predlog za dokončno modernizacijo železniškega magistralnega omrežja iz narodnogospodarskih vidikov utemeljen in da je to take vrste infrastruktura, kjer je primerno in ekonomsko upravičeno, da sodeluje republika s svojimi sredstvi. Ekonomsko utemeljujejo sprejem tega zakona še naslednji faktorji:

— predvideni razvoj luke Koper in vloga železniškega transporta v tem razvoju;

— potreba po boljši in hitrejši prometni povezavi slovenskega prostora z Mariborom kot največjim industrijskim centrom v Sloveniji in obratno;

— prvorazredni mednarodni tranzit in pomen proge Koper—Šentilj v povezovanju severnojadranskih luk Kopra in Reke z njunim naravnim zaledjem. ki ga predstavlja srednjeevropski ekonomski prostor, kar je izredno pomembno za vključevanje Slovenije v mednarodno delitev dela;

— povezava severnovzhodnega dela slovenskega gospodarskega prostora z ostalimi deli Slovenije ter z jugoslovanskim in mednarodnim sistemom magistralnih železniških prog;

— prizadevanja, da se postopoma pretežni del težkega tovora in tovora na daljše relacije usmerja s cestnega na železniški promet;

— minimalne hitrosti in v veliki meri prizadeta varnost prometa na relaciji Zidani most—Šentilj zaradi izredno slabega stanja spodnjega in zgornjega ustroja proge in zastarelega sistema signalno-varnostnih naprav na njej.

Modernizacija prometne infrastrukture je eden osnovnih pogojev za nadaljnji razvoj Slovenije. Saj je to tudi eno osnovnih izhodišč našega srednjeročnega kot tudi koncepta dolgoročnega razvoja naše republike. Zato je prav, da modernizacijo odsekov Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica, ko zaključujemo modernizacijo omrežja glavnih prog na Slovenskem, ustvarimo boljše pogoje za ekonomično poslovanje v železniškem transportu, kot tudi uspešnejše uveljavljanje vloge te vrste prometa na notranjem in mednarodnem prometnem tržišču.

Izvršni svet meni, da je treba hkrati z modernizacijo omenjene proge podpreti napore slovenskih železničarjev za čimprejšnjo modernizacijo celotnega železniškega prometa. Zato je izvršni svet dosegel v dogovoru z združenim železniškim transportnim podjetjem tako obliko financiranja, ki je po našem mnenju v teh pogojih najbolj ustrezna.

Res je, da smo za to srednjeročno obdobje že prejeli nekaj odločitev za izboljšanje prometne infrastrukture, kot je pomoč pri razvoju luke Koper, pričetek gradnje avtoceste, beneficirane obrestne mere pri modernizaciji železniškega prometa in še nekatere. Pri tem pa so ostala odprta še vprašanja financiranja energetskih objektov, plinifikacija, železarstvo, nerazvita področja ter področja negospodarskih investicij, predvsem v šolstvu in zdravstvu. Vsa ta vprašanja bo morala republika reševati na osnovi srednjeročnega programa ekonomskega razvoja in predvsem bilance razpoložljivih sredstev. Zato je izvršni svet mnenja, da je potrebno glede na kompleksnost vprašanj financiranja gospodarske infrastrukture in drugih objektov, pri katerih naj bi sodelovala republika, izdelati bilanco sredstev za obdobje srednjeročnega plana, kar pa je v sedanjem trenutku zelo težko, ker niso dokončno razčiščena vprašanja o prenosu ekonomskih funkcij s federacije na republiko. Zato bo zahtevala dokončna kvantifikacija nekoliko več časa. Med tem pa naj bi tekel postopek za sprejetje tega zakona tako, da bi v zadnji fazi, ko bo predložen predlog zakona, bila znana tudi že bilanca sredstev za naslednje petletno obdobje.

Tako stališče je izvršni svet zavzel ob upoštevanju, da bo možno bilanco izdelati v teku enega meseca ali dveh. Kolikor bi se ta rok seveda bistveno podaljšal, o čemer se v zadnjih dneh tudi razpravlja, menimo, da bi lahko bilanco tako kot smo jo tudi predložili v tem zakonu, še nekoliko dopolnjeno, bolj kvantificirano in določeno, predložili tudi že v naslednji fazi sprejemanja zakona.

Kljub temu se nam zdi, da smo v predlogu za izdajo zakona že nakazali tudi optimalne in ekonomsko utemeljene rešitve. Predlagamo finančno konstrukcijo, s katero bi bilo možno zagotoviti potrebna sredstva za modernizacijo predlaganih dveh odsekov iz priliva anuitet državnega kapitala v letu 1974 do 1980, seveda s pogojem, da železnica in banke sklenejo kreditni aranžma kot je v predlogu izdelan. Tak dogovor bi omogočil železnici izpeljavo modernizacije teh dveh odsekov v letih 1971 do 1973.

Izvršni svet meni, da glede na dane materialne možnosti ni mogoče računati, da bomo uspeli modernizirati železnice samo s sredstvi železnic in s sodelovanjem republike. Zato bo potrebno v večji meri zagotoviti tudi sodelovanje bank in zainteresiranih gospodarskih organizacij. Hvala lepa!

Predsednik Tone Bole: Predlog zakona je obravnaval tudi odbor za proizvodnjo in blagovni promet našega zbora. Prosim, ali želi poročevalec tovariš Prinčič še ustno obrazložiti stališče odbora?

Egon Prinčič: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Čeprav je poslancem predloženo pismeno poročilo, želim kot poročevalec posebej poudariti stališča odbora v zvezi s predloženimi predlogi.

Odbor je temeljito razpravljal o predlogu za izdajo zakona o konverziji bančnih kreditov za modernizacijo železniške proge od Kopra do Šentilja in se poglobil v zadevo. Pri tem je ugotovil, da je družbena intervencija v obliko konverzije bančnih kreditov za to modernizacijo utemeljena, ker s tem omo-

gočamo modernizacijo ene najpomembnejših vej gospodarstva, prispevamo k naporom za posodobljenje prevoza na naših transportnih žilah, predvsem pa pričnemo s tem hitro bitko zoper prometno izolacijo, ki nas v zadnjem času že zelo močno oklepa in se nas vse, sicer običajne transportne poti, že izogibljujejo.

Pri tem pa je odbor ugotovil, da se zelo mudi, ker bo potrebno v zvezi s tem zakonom skleniti tudi kreditne aranžmaje in pogodbe z banko in rezervnim skladom. Prav tako se lahko zgodi, da ne bodo sklenjene pogodbe z izvajalci in dobavitelji, ker tudi lahko povzroči povečanje stroškov modernizacije, kar pa po mojem mišljenju ne bi bilo prav, če se že odločimo za konverzijo kreditov.

Zato je v odboru prevladalo mnenje, naj bi se zadnji dve fazi obravnave zakona združili. Predlagamo tudi, da izvršni svet v najkrajšem možnem času predloži skupščini predlog zakona o konverziji bančnih kreditov pri modernizaciji te proge. Hvala lepa!

Predsednik Tone Bole: Ker gre pri omenjenem zakonu za vprašanja, ki zahtevajo finančna sredstva, je predlog zakona obravnaval tudi odbor za finance našega zbora. Prosim, da poročevalec seznaní zbor s stališči odbora za finance. Prosim.

Vinko Božič: Tovariši poslanci! Ker je odbor za finance zasedal šele danes, niste dobili pismenega poročila.

S predlogom za izdajo tega zakona se odbor za finance v glavnem strinja iz naslednjih razlogov:

1. sredstva, potrebna za izvajanje tega zakona, so glede na trditve predstavnikov izvršnega sveta zagotovljena kljub temu, da še nimamo izdelane bilance za leto 1971—1975 in da še niso povsem jasni odnosi na relaciji republika—federacija;

2. odložitev tega zakona ni mogoča, ker vemo, da je rešitev tega vprašanja pomembna za vse naše gospodarstvo;

3. v sedanji praksi so bili odnosi železnic do našega gospodarstva bolj ali manj konkretni.

Ravno tako je odbor za finance mnenja, da je treba postopek za sprejem zakona čim bolj pospešiti.

Odbor pa samo pripominja, da bi morali odgovorni organi čimprej izdelati kompleksen elaborat o prometu v naši republiki, to se pravi ne le o železnicah, ampak tudi o cestah, pomorskem in zračnem prometu. Hvala lepa.

Predsednik Tone Bole: Predlog za izdajo zakona je obravnavala tudi zakonodajno-pravna komisija in predložila pismeno poročilo, iz katerega je razvidno, da nima pripomb k predlogu zakona.

Pričenjam razpravo. Prosim, kdo želi sodelovati v razpravi 6. točke dnevnega reda? Prosim, tovariš Ferdo Papič!

Ferdo Papič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Podpiram predlog za izdajo zakona o konverziji bančnih kreditov za modernizacijo železniške proge Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica iz sredstev SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti.

Menim le, da je treba v bodoče, ko bomo še razpravljali o takih sredstvih, izdelati kompleksne analize ne glede na panogo, ali je to kmetijstvo, gozdarstvo, turizem ali ostalo in da začnemo postopek za sprejemanje teh zakonov takrat, ko bo situacija popolnoma jasna. Na vsak način pa ta zakon glede na dejstva, ki so bila izrečena, podpiram. Hvala lepa.

Predsednik Tone Bole: Želi še kdo sodelovati v razpravi? (Ne javi se nihče.) Če nihče več ne želi sodelovati v razpravi, zaključujem razpravo in predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakona v načelu sprejme.

2. Osnutek zakona pripravi izvršni svet. Pri pripravi osnutka zakona naj upošteva mnenja in stališča odbora za proizvodnjo in blagovni promet gospodarskega zbora in stališča ter predloge, dane v razpravi na današnji seji zbora.

3. Hkrati z osnutkom zakona naj izvršni svet predloži bilanco sredstev, s katerimi bo Socialistična republika Slovenija razpolagala v prihodnjem obdobju za izgradnjo infrastrukturnih objektov ter s tem zagotovi kompleksno obravnavo o možnostih republike na področju izgradnje infrastrukturnih objektov v prihodnjem obdobju.

Dajem predlog sklepa na glasovanje. Kdor je za tako oblikovan sklep, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor sklep soglasno sprejel.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga zakona o organizaciji cestnega prevoza z motornimi vozili.

Predlog zakona je predložil odbor za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora v skladu s sklepom gospodarskega zbora, ki smo ga sprejeli na seji 24. septembra 1970, ko smo obravnavali osnutek tega zakona.

Ali želi predstavnik predlagatelja tovariš Cvenk še ustno obrazložiti predlog zakona? (Ne želi.)

Predlog zakona je obravnaval odbor za proizvodnjo in blagovni promet in predložil pismeno poročilo, iz katerega je razvidno, da predlaga amandma k 16. členu omenjenega zakona.

K predlogu zakona je predložila pismeno poročilo zakonodajno-pravna komisija, v katerem predlaga redakcijske amandmaje k 1., 29., 31., 34., 35. in 38. členu. Prav tako je razvidno iz poročila, da komisija nima pripomb k amandmaju pristojnega odbora gospodarskega zbora k 16. členu ter da se predstavnik predlagatelja zakona strinja z vsemi amandmaji, ki jih predlaga zakonodajno-pravna komisija ter odbor našega zbora.

Ali želi poročevalec odbora tovariš Stanč Divjak še ustno dopolniti poročilo odbora? (Ne želi.)

Ali želi predstavnik izvršnega sveta zavzeti stališče do predloga zakona in do predloženih amandmajev! Prosim tovariš Vadnjal!

Boris Vadnjal: Ko je izvršni svet na zadnji seji razpravljal o tem predlogu zakona, je imel pomislek k dvema členoma. 36. člen pravi, naj gospodarske organizacije, ki opravljajo javni prevoz, prilagodijo svoje poslovanje temu zakonu že v 6 mesecih od dneva, ko začne veljati. Mnenja smo, da je to prekratek rok za prilagoditev temu, kar zakon zahteva in da bo imelo za po-

sledico zvišanje stroškov teh delovnih organizacij in v končni fazi tudi zahtevke po zvišanju cen. Predlagamo, da se ta rok podaljša od 6 mesev na 1 leto.

V 37. členu pravimo, da morajo avtobusne postaje, ki nimajo pokritih peronov, te zgraditi v treh letih od dneva veljavnosti tega zakona. Nekaj desetletij smo že brez peronov in najbrž smo lahko še nekaj let. Ne vem, zakaj bi morali z zakonom zavezovati delovne organizacije, da morajo perone zgraditi prav v treh letih. Mislim, da je dovolj, če zakon pove, da avtobusne postaje perone morajo imeti, gospodarske organizacije pa naj same odločijo po svojih izračunih, kdaj jih bodo zgradile in kako. Nesmiselno je sprejemati z zakoni določila, ki povzročajo v delovnih organizacijah višje stroške, ki v tem času morda niso niti najbolj primerni. Zato predlagamo, da se 37. člen črta.

Predsednik Tone Bole: Prosim predstavnika predlagatelja tovariša Cvenka, da zavzame stališče do amandmajev, ki jih predlaga izvršni svet k 36. in 37. členu predloga zakona.

Miran Cvenk: Kot predstavnik predlagatelja sprejemam amandma k 36. členu, da se rok podaljša na eno leto. Prav tako se strinjam s tem, da se črta 37. člen, h kateremu je dala pripombo tudi zakonodajno-pravna komisija.

Predsednik Tone Bole: Tovariš Cvenk, opozarjam, da zakonodajno-pravna komisija ni dala amandmaja k 37. členu.

Miran Cvenk: Vem, le opozorila je. Amandma je predlagal predstavnik izvršnega sveta in predlagatelj se z njim strinja.

Predsednik Tone Bole: K zakonu sta predložena torej še amandmaja k 36. in 37. členu. Kdo še želi besedo? Prosim!

Franc Korelc: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! K drugemu odstavku 2. člena omenjenega zakona predlagam naslednji amandma: drugi odstavek 2. člena nas je preuredi tako, da se glasi:

»Republiški sekretariat za gospodarstvo določa na predlog zainteresiranih občinskih skupščin, oziroma mestnega sveta, linije javnega primestnega prometa.«

Zvezni zakon ne vsebuje kategorije javnega primestnega prometa, zaradi tega lahko republike s svojimi zakoni urejajo to kategorijo prometa. Iz 48. člena zveznega zakona je razvidno, da občinske skupščine urejajo mestni in obrobni promet s svojimi odloki. Tako je razumeti tudi organizacijo primestnega prometa, pri katerem naj sodelujejo občinske skupščine, ki imajo poseben gospodarski interes, da je ta promet ustrezno razvit.

Zaradi tega menim, da je drugi odstavek 2. člena republiškega zakona tudi v nasprotju z 48. členom zveznega zakona, ker opira določbo na predlog gospodarske zbornice in ne občinske skupščine. Gospodarska zbornica s svojo grupacijo cestnega prometa ni najbolj zainteresirana za urejanje javnega in primestnega prometa. Gospodarski zbornici sicer ne odrekam tega interesa, mislim le, da zaradi oddaljenosti od posameznih centrov ne more tako operativno zadovoljevati potreb pri urejanju javnega in primestnega prometa, kakor to lahko uredijo občinske skupščine na svojih področjih. Ker v končni fazi odloča

o linijah javnega in primestnega prometa republiški sekretariat za gospodarstvo, tudi ne more biti pri tem prizadet linijski prevoz z motornimi vozil. Svoj amandma dajem v imenu skupine poslancev: Štefana Nemca, Antona Grošlja, Janeza Kučana, Karla Lutarja, Janka Kolariča, Natana Bernota, Jožeta Žagarja, Janeza Štera, Jožka Rozmana in Jožeta Javornika. Hvala.

Predsednik Tone Bole: Prosim predstavnika odbora za proizvodnjo in blagovni promet tovariša Divjaka, da zavzame stališče do amandmajev, ki so bili predlagani s strani izvršnega sveta in s strani poslancev!

Stane Divjak: Na zadnji seji odbora za proizvodnjo in blagovni promet je bil prisoten tovariš Vadnjal, ki nas je seznanil z amandmaji izvršnega sveta. Odbor se s temi amandmaji strinja. Glede amandmaja, ki ga je predlagal v imenu skupine poslancev tovariš Korelc pa želim, da se sestane odbor.

Predsednik Tone Bole: Prosim, da se člani odbora za proizvodnjo in blagovni promet sestanejo v sobi 84, če je prosta, sicer pa v sobi 110.

Odrejam 15 minut odmora. (Seja je bila prekinjena ob 13.40 in se je nadaljevala ob 14.25.)

Predsednik Tone Bole: Tovarišice in tovariši poslanci, predlagam, da končamo 7. točko dnevnega reda, to je predlog zakona o organizaciji cestnega prevoza z motornimi vozili.

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet se je sestal in razpravljal o amandmajih. Ti amandmaji se zdaj razmnožujejo in zato vas vprašam, ali naj počakamo ali zadostuje, da jih prečitam? (Poslanci se strinjajo s tem, da se amandmaji prečitajo.)

Dajem na glasovanje amandmaje k predlogu zakona. Predlagam, da glasujemo o predloženih amandmajih k 1., 16., 29., 31., 34., 35. in 38. členu hkrati, glede na to, da se z njimi strinjajo pristojni odbor našega zbora, zakonodajno-pravna komisija in predlagatelj zakona ter glede na to, da so redakcijskega značaja. Kdor je za te amandmaje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da so amandmaji zakonodajno-pravne komisije sprejeti.

Prehajam na glasovanje o amandmajih, ki so vsebinskega značaja in sicer k 2., k 36. in k 37. členu.

K 2. členu je predlagal amandma v imenu skupine poslancev tovariš Korelc. Amandma se glasi takole:

»Drugi odstavek 2. člena omenjenega zakona se črta in nadomesti z naslednjim besedilom: »Republiški sekretariat za gospodarstvo določa na predlog zainteresiranih občinskih skupščin oziroma mestnega sveta ter gospodarske zbornice SR Slovenije linije javnega primestnega prometa.«

Z njim se strinja pristojni odbor in izvršni svet. Kdor je za predloženi amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma skupine poslancev soglasno sprejet.

Sedaj pa prehajamo na glasovanje o amandmajih k 36. in 37. členu. Prosim, tovariš Divjak!

Stane Divjak: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Odbor sprejema amandma izvršnega sveta k 36. členu, glede amandmaja k 37. členu pa smo se sporazumeli s tovarišem Vadnjalom, da se člen ne črta, temveč ostane isto besedilo, le doba 3 let se nadomesti s 5 leti.

Predsednik Tone Bole: Slišali smo stališče odbora.

Glasovali bomo o amandmaju k 36. členu, ki se glasi: V predzadnji vrsti tega člena se besedilo »v 6 mesecih« črta in nadomesti z besedilom »v 12 mesecih«.

Kdor je za tako formuliran amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je amandma soglasno sprejet.

Glasujmo še o amandmaju k 37. členu, ki se glasi takole: »V drugi vrsti omenjenega člena se besedilo »V 3 letih« črta in nadomesti z besedilom »v 5 letih«.

Kdor je za tako formuliran amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je amandma soglasno sprejet.

Glasujmo še o predlogu zakona v celoti. Prosim, kdor je za sprejem zakona o organizaciji cestnega prevoza z motornimi vozili, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zakon o organizaciji cestnega prevoza z motornimi vozili sprejet.

Vračamo se na 4. točko dnevnega reda. Predlagano je bilo, da se razpravlja in sklepa o sklepih, ki so bili predlagani na današnji seji. Prosim tovariša Štera, da prečita sklepe.

Janez Šter: Predlog sklepov gospodarskega zbora ob obravnavi predloga zakona o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971:

1. Gospodarski zbor je med drugim razpravljal tudi o predlogu za povečanje cen električne energije, ki je sedaj v obravnavi v zveznem izvršnem svetu.

V zvezi s tem gospodarski zbor podpira stališče izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, naj zvezni izvršni svet sprejme le najvišjo dopustno ceno za elektroenergijo na prenosni mreži, da pa hkrati pooblasti republike, da same odločajo o konkretnem zvišanju cen za elektroenergijo. Gospodarski zbor Skupščine SR Slovenije posebej poudarja pomen takega pooblastila republik, ki jim mora biti dano v vsakem primeru;

2. v SR Sloveniji je potrebno čimprej sprejeti družbeni dogovor o ureditvi vprašanj splošnega družbenega pomena na področju elektrogospodarstva in skrbeti za to, da se njegove intencije uresničijo. Gospodarski zbor meni, da Socialistična republika Slovenija ne sme dopustiti povečanja cen električne energije, dokler družbeni dogovor v elektrogospodarstvu ne bi bil sprejet;

3. gospodarski zbor podpira napore izvršnega sveta, da se predlog družbenega dogovora o ureditvi vprašanj splošnega družbenega pomena na področju elektrogospodarstva sklene pred iztekom triletnega obdobja po sprejemu priporočila Skupščine SR Slovenije o ukrepih na področju elektrogospodarstva, to je pred 27. marcem 1971.

Izvršni svet naj po preteku tega roka na prvi seji gospodarskega zbora poroča o sklenitvi družbenega dogovora v elektrogospodarstvu oziroma, če do sklenitve družbenega dogovora ne bo prišlo, o vzrokih za to.

Predlagani sklep je obravnaval na svoji seji tudi odbor za proizvodnjo in blagovni promet gospodarskega zbora in se z njimi strinja.

Kot vidite smo sklepe nekoliko spremenili. V 2. točki ostro zahtevamo, da dokler ni družbenega dogovora, ni povečanja cen, če bo v Beogradu sprejet naš predlog. Rok pa smo postavili že na 27. marec tako, da je dobrih šest tednov časa in da bomo na prvi seji zbora že imeli v razpravi poročilo izvršnega sveta. o tem, ali je uspel in če ni, zakaj ne. Hvala lepa!

Predsednik T o n e B o l e : Prosim predstavnika izvršnega sveta, da pove svoje mnenje o predloženih sklepih. (Izvršni svet se z njim strinja.)

Ali zbor vztraja pri tem, da se sklepi razmnože in da šele potem sklepamo ali pa da lahko sklepamo tudi na osnovi prečitanih sklepov. (Poslanci se strinjajo z glasovanjem o prečitanih sklepih.)

Dajem na glasovanje sklepe. Kdor je za tako oblikovane sklepe, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Eden.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da so sklepi z večino glasov sprejeti.

Ali želi kdo glede na prejšnjo načelno obravnavo razpravljati neposredno v zvezi s 4. točko dnevnega reda? (Ne.)

Predlog zakona je obravnaval odbor za proizvodnjo in blagovni promet na skupni seji s pristojnim odborom republiškega zbora in predložil dvoje pisemenih poročil. Iz dodatnega poročila je razvidno, da odbor predlaga amandma k 1. in 3. členu predloga zakona. Iz pismenega obvestila izvršnega sveta, ki vam je bilo predloženo danes med sejo, je razvidno, da izvršni svet sprejema amandmaje k 1. in 3. členu predloga zakona.

Prosim, ali želi poročevalec odbora, tovariš Bernot še ustno dopolniti stališče odbora? (Ne želi.)

Predlog zakona je obravnavala tudi zakonodajno-pravna komisija in prosim predstavnika zakonodajno-pravne komisije, tovariša Simšiča, da seznaní zbor s stališči zakonodajno-pravne komisije glede na to, da je komisija šele na današnji seji zavzela dokončno stališče do predloga zakona. (Tovariš Simšič se je opravičil.) Ker se je tovariš Simšič opravičil, naj vas informiram, da predlaga zakonodajno-pravna komisija redakcijski amandma k 1. členu in k 4. členu.

Prosim poročevalca pristojnega odbora, tovariša Bernota, da zavzame stališče do amandmajev, ki jih je predlagala zakonodajno-pravna komisija. Tovariš Bernot prosim!

N a t a n B e r n o t (iz klopi): Odbor ni razpravljal o tem in mislim, da nisem pristojen, da dajem svoje mnenje v imenu odbora. Osebo pa se mi zdijo ti amandmaji sprejemljivi.

Predsednik T o n e B o l e : Amandmaja imata izključno redakcijski pomen.

Prosim, ali se predstavnik izvršnega sveta strinja s tema amandmajema? (Da.)

Pred razpravo vprašam zbor, če se strinja s predlogom, da se zakon obravnava po skrajšanem postopku? Kdor je za tak predlog, naj prosim dvigne

roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog za obravnavo po skrajšanem postopku soglasno sprejet.

Prehajamo na glasovanje o amandmajih in ugotavljam, da sta predložena amandmaja pristojnega odbora k 1. in 3. členu in amandmaja zakonodajno-pravne komisije k 1. in 4. členu. V razpravi niso bili predlagani novi amandmaji.

Dajem na glasovanje amandma pristojnega odbora k 1. členu z redakcijsko dopolnitvijo zakonodajno-pravne komisije k amandmaju odbora. Prosim, kdor je za amandma, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Dva poslanca.)

Ugotavljam, da je amandma z večino glasov sprejet!

Sedaj bomo glasovali o amandmaju pristojnega odbora k 3. členu. Kdor je za tako oblikovan amandma, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Eden.)

Ugotavljam, da je amandma z večino glasov sprejet!

Sedaj bomo glasovali o amandmaju zakonodajno-pravne komisije k 4. členu. Kdor je za amandma zakonodajno-pravne komisije k 4. členu, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Eden.)

Ugotavljam, da je amandma z večino glasov sprejet.

Prehajam na glasovanje o predlogu zakona v celoti. Kdor je za tako oblikovan predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Eden.) Se je kdo vzdržal? (Trije poslanci.)

Ugotavljam, da je predlog zakona z večino glasov sprejet.

Prehajam na 5. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga za izdajo zakonov za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov.

Predlog za izdajo zakonov je predložil izvršni svet.

Ali želi predstavnik izvršnega sveta, glede na to, da je že dal skupno obrazložitev k problematiki elektrogospodarstva, še ponovno obrazložiti predloge za izdajo zakonov. (Ne.)

Predloge za izdajo zakonov je obravnaval odbor za proizvodnjo in blagovni promet in predložil pismeno poročilo, v katerem predlaga, da naj predlagatelj zakona pri oblikovanju osnutkov zakonov upošteva tudi mnenja, stališča in predloge odbora, ki jih je le-ta zavzel v okviru obravnave predlogov zakonov, ki urejajo določitev začasnih obveznosti.

Predloge za izdajo zakonov sta obravnavala tudi odbor za družbenoekonomske odnose in odbor za finance in predložila skupno pismeno mnenje.

K predlogu za izdajo zakonov je predložila pismeno poročilo tudi zakonodajno-pravna komisija.

Pričenjam razpravo! Kdo želi besedo? Tovariš Bernot, prosim!

Natan Bernot: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Mislim, da je potrebna korekcija poročila odbora za proizvodnjo in blagovni promet, Ta je sklenil, da je treba mehanizem zbiranja in združevanja sredstev za energetiko organizirati pri bankah v skladu z amandmajem k 1. členu obeh že prej sprejetih začasnih zakonov. To pa je sklenil preden je bil ta amandma oblikovan tako, kot ga je zbor danes sprejel. Menim, da bomo s temi zakoni sistemsko

urejali te zadeve in da se sedaj ne smemo več zadovoljevati s takim načinom, kot pri začasnih rešitvah. Zbiranje sredstev pri bankah in to lokalnih, republiških ali pri konzorciju je treba posebej analizirati in kot tezo obravnavati pri predlogu zakonov, ko jih bo predlagal izvršni svet.

V tezah za izdajo teh zakonov je treba analizirati tudi možnost, da se zbirajo sredstva od uporabnikov družbenih sredstev glede na novo instalirano moč, ne pa glede na investicijsko vsoto. Če pogledamo strukturo zbiranja sredstev, vidimo, da je na ta način zbranih razmeroma malo sredstev in si ne moremo obetati velikega finančnega efekta. Že danes je dosti kandidatov, ki bi radi iz tega spiska izpadli in lahko pričakujemo, da bodo še novi utemeljeni predlogi za to, da bi bili posamezni uporabniki družbenih sredstev oproščeni plačevanja. Sčasoma bomo prišli v enako situacijo kot danes, da bomo morali delati izjeme. Zato se mi zdi, da bi se v bodoče izognili tem težavam, če bi obveznosti predpisali glede na novo instalirano moč!

Predsednik T o n e B o l e : Tovariš Bernot, ali ste dopolnili poročilo odbora ali pa ste razpravljali kot poslanec? Če ste dopolnili poročilo, mora biti stališče verificirano na seji odbora.

N a t a n B e r n o t : Gre za dopolnitev poročila odbora. O tem smo na odboru razpravljali in želel sem samo pojasniti stvari, ki so v poročilu.

Predsednik T o n e B o l e : Želi še kdo sodelovati v razpravi? (Ne javi se nihče.)

Zaključujem razpravo in ob upoštevanju predlogov, mnenj in stališč, ki so bili dani ob obravnavi predloga za izdajo zakonov in obeh predlogov zakonov, ki smo jih obravnavali v 3. in 4. točki dnevnega reda, predlagam, da zbor sprejme naslednji sklep:

1. Predlog za izdajo zakonov se v načelu sprejme.

2. Osnutek zakonov naj pripravi izvršni svet ter pri tem upošteva predloge in stališča odbora za proizvodnjo in blagovni promet gospodarskega zbora ter mnenja odbora za finance in odbora za družbenoekonomske odnose gospodarskega zbora, zakonodajno-pravne komisije ter mnenja in stališča, ki so bila dana v razpravi na današnji seji zbora.

3. Pri oblikovanju osnutkov zakonov naj izvršni svet upošteva predloge in stališča, ki so jih pristojni odbor zbora in razprava na seji zbora, zavzeli ob obravnavi predlogov zakonov o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij in uporabnikov družbenih sredstev za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971, glede na to, da jih ni bilo mogoče realizirati v okviru predlogov zakonov, ki urejajo samočasne obveznosti do financiranja elektrogospodarskih objektov.

4. Osnutek zakonov naj predloži izvršni svet gospodarskemu zboru čimprej, tako da bo mogoče sprejeti predloge zakonov najkasneje v mesecu juniju 1971, to je pred prenehanjem veljavnosti zakonov o določitvi začasnih obveznosti za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971.

Kdor je za predlagani sklep, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga zakona o spremembi zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks.

Predlog zakona je predložil izvršni svet in hkrati predlagal, da se zakon obravnava po skrajšanem postopku. Ali želi predstavnik izvršnega sveta dr. Petrič obrazložiti še ustno predlog zakona? Prosim!

Dr. Ernest Petrič: Tovariš predsednik! Izvršni svet je republiški skupščini predložil tri med seboj povezane zakonske predloge, ki jih danes obravnava gospodarski zbor, jutri pa jih bo obravnaval republiški zbor in enotni zbor delovnih skupnosti. To so predlog zakona o dopolnitvi zakona o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti, predlog zakona o spremembah zakona o proračunu SR Slovenije za leto 1971 in predlog zakona o spremembi zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks. Ta zadnji je v pristojnosti tega zbora in je eden od členov te celote.

Vsi ti zakoni pomenijo logično in neizogibno posledico prenosa pristojnosti in sredstev federacije na področju raziskovalne dejavnosti na republike. Torej je to uresničevanje nečesa, za kar smo se zavzemali. Zvezna skupščina je namreč 28. decembra 1970 sprejela zakon o odpravi zveznega sklada za financiranje znanstvenih dejavnosti. Sklad je prenehal z delom 31. 12. 1970. Terjatve in obveznosti sklada, ki zapadejo v plačilo po 31. 12. 1970, se prenesejo na republike in pokrajini, v katerih imajo svoj sedež znanstveno-raziskovalne organizacije ali drugi, nasproti katerim ima sklad terjatve oziroma obveznosti.

Neporabljena sredstva zveznega sklada bodo po zaključnem računu za leto 1970 odstopljena republikam in pokrajinam sorazmerno z odstopljenimi obveznostimi. Posebna komisija bo do 30. aprila 1971 ugotovila zaključni račun zveznega sklada.

S tem zakonom je torej prenehal veljati zakon o stalnih sredstvih federacije za financiranje raziskovalnih dejavnosti. Po zakonu o stalnih sredstvih je federacija izločala vsako leto 0,2% od družbenega proizvoda tekočega leta. Federacija je tako izločila v zvezni fond leta 1968 187,7 milijona, leta 1969 238,2 milijona, leta 1970 okrog 270 milijonov. Po predvidevanjih bi federacija izločila v letu 1971 ca. 300 do 350 milijonov din. V utemeljitvah k zveznemu zakonu je rečeno, da se federacija odreka sredstev v višini, ki bi jih zvezni sklad dobil v letu 1971 na podlagi zakona o stalnih sredstvih federacije. Na podlagi tega je zvezna skupščina 28. 12. 1970 sprejela zakon o spremembi zakona o zveznih prispevkih iz osebnega dohodka, s katerim se prispevna stopnja za federacijo znižuje za 0,4% to je od 2 na 1,6% s čimer se zmanjšuje dohodek federacije za ca. 350 milijonov din.

Ob odpravi zveznega sklada oziroma izpadu zveznih sredstev za financiranje znanstvenih dejavnosti morajo republike s svojimi predpisi zagotoviti ustrezna sredstva za prevzem kompetenc in obveznosti od federacije. V ta namen izvršni svet predlaga spremembo zakona o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti, zakona o spremembi zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks ter zakona o spremembah zakona o proračunu SR Slovenije.

Raziskovalne organizacije in dejavnosti v Sloveniji so bile v preteklih letih udeležene le z okoli 15% v sredstvih zveznega fonda, kar je približno vsota, ki

jo zajemamo s predpisom, ki je tu pred vami. Dodam naj, da so na primer Hrvatska, Srbija in Makedonija že povečale prispevek od osebnega dohodka za 0,4 %, enak ukrep pa je pripravljen tudi drugod.

Po mnenju izvršnega sveta je nujno, da se zakon obravnava po skrajšanem postopku kot zakonski predlog. Zvezni fond ne posluje več, raziskovalnih organizacij v Sloveniji, ki so bile financirane iz njegovih sredstev, trenutno nihče ne financira in bi jih z nadaljnjim odlašanjem postavili v nevzdržen položaj. Da bi sklad »Borisa Kidriča« lahko prevzel to financiranje, je potrebno zagotoviti dotok sredstev na osnovi predpisa, ki je tu predlagan.

Predsednik T o n e B o l e : Hvala. K predlogu zakona ste prejeli poročilo odbora za finance in zakonodajno-pravne komisije. Odbor in komisija nimata pripomb k predlogu zakona.

Pred pričetkom razprave vprašam zbor, ali se strinja s predlogom predlagatelja, da se zakon obravnava po skrajšanem postopku? Prosim, kdor je za skrajšani postopek, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog za obravnavo po skrajšanem postopku z večino glasov sprejet.

Obveščam vas, da sem k tej točki dnevnega reda povabil tudi predstavnike sklada »Borisa Kidriča« in predstavnike zveze raziskovalnih organizacij Slovenije glede na to, da se s tem predlogom zakona zagotavljajo sredstva za financiranje raziskovalnih dejavnosti. Vabim predstavnike, da sodelujejo v razpravi.

Pričenjam razpravo. Prosim, kdo želi besedo? Tovariš Korelc, prosim!

F r a n c K o r e l c : Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Rudarstvo je bilo pred dvema letoma oproščeno plačevanja zveznega prispevka na osebne dohodke in obresti od poslovnega sklada glede na izredno težke ekonomske pogoje v tej panogi v Jugoslaviji. Od takrat dalje se vsako leto zmanjšuje zvezna stopnja prispevka na osebne dohodke in se ustrezno povečuje republiška stopnja na raznih področjih in se na ta način zmanjšuje tisti del zveznega prispevka, ki je bil dan za sanacijo oziroma za ugodnejše poslovanje rudarstva v Jugoslaviji. Z zmanjšanjem zvezne stopnje v letu 1971 in povečanjem republiške stopnje prispevka na osebne dohodke se torej povečuje obveznost rudarstva v Sloveniji za 0,4 %. To bo seveda pomenilo, da bo rudarstvo močnejše obremenjeno s prispevkom kot je bilo doslej.

Prosim, če izvršni svet pove o tem svoje mnenje in razloži, če se kaj razmišlja o načinu rešitve tega problema.

Predsednik T o n e B o l e : Ali bo predstavnik izvršnega sveta odgovoril na postavljeno vprašanje? Prosim!

D r . E r n e s t P e t r i č : Iz besedila predloga zakona, kakršen je predložen, je po mojem mnenju jasno, da se 0,4 % prispevna stopnja nanaša na vse zavezanke prispevka iz osebne dohodka v SR Sloveniji.

Predsednik T o n e B o l e : Hvala. Želi še kdo sodelovati v razpravi? Tovariš Korelc, prosim!

Franc Korelc: Tovariš predsednik. Predlagam, da se napravi v zakonu izjema in da se rudarstvo oprosti plačila prispevka.

Predsednik Tone Bole: Prosim, tovariš Jerman!

Riko Jerman: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Gre za to, da stopnja republiškega prispevka iz osebnega dohodka, ki bi ga v letošnjem letu plačevali po stopnji 1,04, v bodoče 1,40. Povečuje se torej stopnja prispevka iz osebnega dohodka za republiški proračun. Tisti, ki ste oproščeni plačila prispevka iz osebnega dohodka za republiški proračun, ste ga oproščeni; tistim, ki pa niso oproščeni, pomeni povečanje stopnje podražitev. Ker rudarji ne plačujejo prispevka iz osebnega dohodka, ampak ga morajo po zakonu uporabiti za določene namene, tudi teh 0,4 ne bodo plačevali, ravno tako kot ga ne plačujejo na primer železnice ipd. Tu torej sprememba ni potrebna.

Predsednik Tone Bole: Tovariš Korelc, ali se s pojasnilom tovariša sekretarja za finance zadovoljujete in ali umikate predlog amandmaja? (Da.) Želi še kdo sodelovati v razpravi? (Ne.)

Zaključujem razpravo, in dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za predloženi zakon, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (4 poslanci dvignejo roko.) Se je kdo vzdržal? (3 poslanci dvignejo roko.)

Ugotavljam, da je zakon z večino glasov sprejet.

Prehajam na 9. točko dnevnega reda, to je na obravnavo osnutka zakona o postopku za ugotavljanje katastrskega dohodka.

Osnutek zakona je predložil izvršni svet, ki ga je izdelal v skladu s sklepom našega zbora dne 8. 7. 1970, ko smo razpravljali o predlogu za izdajo tega zakona.

Ali želi predstavnik predlagatelja še ustno obrazložiti osnutek zakona? (Ne želi.)

K osnutku zakona ste prejeli pismeni poročili odbora za finance in zakonodajno-pravne komisije.

Ali želi poročevalec odbora za finance tovariš Božič še ustno dopolniti poročilo odbora? (Ne želi.) Hvala.

Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam, da zbor sprejme naslednji sklep:

1. Osnutek zakona se v načelu sprejme.
2. Predlog zakona pripravi izvršni svet, ki naj pri določitvi besedila predloga zakona upošteva mnenja in pripombe zakonodajno-pravne komisije.
3. Predlog zakona naj predloži izvršni svet Skupščine SR Slovenije do 31. marca 1971.

Kdor je za tako oblikovan sklep, prosim, da dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je sklep soglasno sprejet.

Prehajam na 10. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga odloka o izvolitvi članov skupščine republiškega sklada skupnih rezerv, ki jih voli Skupščina SR Slovenije.

Predlog odloka je predložila skupščinska komisija za volitve in imenovanja republiškem zboru, ki je pristojen za sprejem predloga odloka ter gospodarskemu zboru, ki je v skladu z določili poslovnika dolžan zavzeti stališče do predlaganih članov skupščine republiškega sklada skupnih rezerv ter o svojem mnenju obvestiti republiški zbor.

Ali želi predstavnik komisije za volitve in imenovanja še ustno obrazložiti predlog odloka? (Ne želi.)

Pričenjam razpravo. Kdo želi sodelovati v razpravi. Tovariš Atelšek, prosim!

Ivan Atelšek: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Mislim, da je komisija za volitve in imenovanja pristransko sestavljala ta predlog. V seznamu vidim, da je Maribor zastopan z enim članom, Celje z dvema, Velenje in Mozirje pa sploh ne. Ker predstavlja Velenje približno četrtno vse celjske regije predlagam, da se namesto tovariša Dušana Burnika, podpredsednika občine Celje, imenuje v skupščino Nestl Žgank, predsednik občine Velenje.

Predsednik Tone Bole: Ker je tovariš Likar, ki bi lahko dal nekatera pojasnila, odsoten, vam sam lahko povem, da je v tem seznamu le 20 članov skupščine, ki jih določimo mi, 40 jih je že imenoval upravni odbor gospodarske zbornice. Glede predstavnikov posameznih občin je zato potrebno upoštevati skupno število, torej tudi tiste člane skupščine, ki jih je imenovala gospodarska zbornica.

Želi še kdo razpravljati? Prosim tovariš Petauer.

Franc Petauer: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! S predlogom poslanca tovariša Atelška, da bi iz seznama izločili inženirja metalurgije Dušana Burnika, se žal ne morem strinjati. Prej bi že pristal na to, da se izloči Franc Lubej.

Predsednik Tone Bole: Želi še kdo sodelovati v razpravi? Prosim, tovariš Vinko Božič!

Vinko Božič: Tovariš predsednik! Ni mi jasno ali je ta predlog izdelan po tako imenovanem regionalnem načelu ali po panogah. Če je izdelan po regionalnem načelu, bi se z njim strinjal. Če je izdelan po gospodarskih panogah, potem vidimo, da tekstilna industrija, ki je druga najmočnejša panoga v Sloveniji, sploh ni zastopana.

Predsednik Tone Bole: Na zadnji seji smo sprejeli sklep, da 40 članov v to skupščino imenuje gospodarska zbornica, 20 pa Skupščina SR Slovenije. Zastopanje po teritoriju in po panogah je izvedeno v kombinaciji z imenovanji gospodarske zbornice, ki je to opravila na zadnji seji. Mislim, da ste s sklepom zbornice seznanjeni.

Vinko Božič: O imenovanju v gospodarski zbornici nismo obveščeni in ne vemo, koga je izvolila zbornica.

Zato še enkrat vprašam, če je predlog izdelan po teritorialnem načelu ali po panogah. Če je po teritorialnem, potem se strinjam s predlogom, če pa je po gospodarskih vejah, se pa s tem predlogom absolutno ne morem strinjati. Poudarjam še enkrat, da je tekstilna industrija druga najmočnejša panoga

v naši republiki in da mora imeti v tej skupščini svojega predstavnika, saj vemo, kakšno odločilno vlogo bodo odigrali člani te skupščine.

Glede na situacijo predlagam, da odložimo obravnavo predloga odloka, dokler se poslanec ne predloži tudi seznam članov, ki so jih izvolili v gospodarski zbornici.

Predsednik Tone Bole: Tudi jaz predlagam, da obravnavo preložimo na jutri, ko bomo nadaljevali sejo. Naš predstavnik pa bo komisijo za volitve in imenovanja, ki je predlagatelj odloka, obvestil o tem in tudi povedal, da menimo, da je slabo organizirala razpravo.

Še kdo želi besedo? Prosim, tovariš Kolarič!

Janko Kolarič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Sicer nisem predstavnik komisije, ampak vem iz razprav na odborih, ko smo sprejemali zakon, da je bilo jasno povedano, da so predstavniki, ki jih izvoli republiška skupščina, predstavniki regij oziroma občinskih skupščin. Zato so v predlogu odloka imenovani tovariši, ki delajo v občinskih skupščinah, zbornica pa naj bi prvenstveno imenovala eminentne predstavnike po panogah.

Predsednik Tone Bole: Tovariš Orožen, prosim!

Marjan Orožen: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Glede predhodne razprave lahko pojasnim, da voli gospodarska zbornica 40 članov po načelu, da predstavljajo panoge oziroma posamezna gospodarska področja.

Komisija za volitve in imenovanja pa je pri pripravi predloženega predloga odloka izhajala iz tega, da morajo biti kolikor je največ mogoče enakopravno pokrita vsa gospodarska področja Slovenije. Zato smo se dogovorili in zbrali predloge od občin. Ker pa imamo 60 občin in 20 kandidatov, naj bi se občine medsebojno dogovarjale.

Za osnovo smo vzeli 13 regionalnih področij, ki sicer pravno ne predstavljajo zaključene celote, so pa zaokrožena družbeno-politična področja. To so področja, ki pokrivajo nekako področja medobčinskih svetov. Z vseh področij smo dobili kot je razvidno iz obrazložitve predloge, usklajene med občinami, razen iz okoliških ljubljanskih občin, iz katerih smo dobili več predlogov in smo se nato odločili v komisiji.

S celjskega področja nam je bilo sporočeno, da je bil predlog sprejet v dogovoru med občinami tega področja, tako kot na vseh ostalih območjih.

Predsednik Tone Bole: Predlagam torej da razpravo odložimo do jutri, ko bomo dobili tudi imenovanja gospodarske zbornice. Prosim, tovariš Atelšek!

Ivan Atelšek: Tovariš predsednik. Ker sem jutri zadržan, povem že danes, da vztrajam pri svojem predlogu, da se namesto tovariša Lubeja v to skupščino kandidira predsednika občine Velenje.

Predsednik Tone Bole: Še kdo želi besedo? Prosim, tovariš Petauer!

Franc Petauer: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Jutri se bom posvetoval s predsedstvom občine Celje in poskusil ugotoviti, če je bil dosežen sporazum v kandidaturi za članstvo. Če je bilo tako, ne

soglašam s predlogom tovariša Atelška, če pa ni bil dosežen sporazum, pa bomo jutri ponovno sporočili stališče.

Predsednik Tone Bole: Prosim, tovariš Gole!

Ivan Gole: Predlagam, da kandidiramo za člana te skupščine namesto tovariša Simiča iz Novega mesta, Cirila Pevca iz Trebnjega. Mislim, da avtor tega predloga praktično ni upošteval zakona o manj razvitih območjih, ki ga bomo jutri sprejemali, poleg tega pa je Dolenjska zapostavljena predvsem pri kadrovanju.

Predsednik Tone Bole: Ponovno predlagam, da jutri, ko bomo imeli pred seboj celotno listo, nadaljujemo z razpravo in da jutri tudi razpravljamo o predlogih tovariša Atelška in Goleta. Se strinjate, tovariš Gole?

Ivan Gole: Če že govorimo o pripravah za pomoč manj razvitim območjem, potem je prav, da imenujemo v to skupščino ljudi iz teh območij.

Predsednik Tone Bole: O obeh predlogih bomo razpravljali jutri.

Prekinjam 21. sejo gospodarskega zbora, ki jo bomo nadaljevali jutri dopoldne.

(Seja je bila prekinjena ob 15.20 in se je nadaljevala 10. februarja 1971 ob 12.30.)

Predsednik Tone Bole: Nadaljujemo z včeraj prekinjeno razpravo o 10. točki dnevnega reda, in sicer o predlogu odloka o izvolitvi članov skupščine republiškega sklada skupnih rezerv, ki jih voli Skupščina SR Slovenije.

Včeraj je bila izrečena kritika in opozorilo, da gradivo v tej točki ni kompletno. Zboru ni bil predložen seznam tistih članov skupščine republiškega sklada skupnih rezerv, ki jih je izvolila gospodarska zbornica.

Drugo pripombo je dal poslanec tovariš Ivan Atelšek, češ da regija Velenje — Mozirje — Žalec ni pravilno zastopana. Obveščam zbor, da je tovariš Ivan Atelšek po konzultaciji v Celju ta predlog umaknil.

Tretjo pripombo je dal tovariš Gole, češ da regija nerazvitih v novomeškem območju ni v zadostni meri oziroma ni pravilno zastopana. Tovariš Gole me je po ponovni konzultaciji na skupščini občine Trebnje pismeno obvestil, da umika svoj predlog.

Nadaljujemo z razpravo o 10. točki dnevnega reda. Kdo želi besedo? Prosim, tovariš Rudi Vavpotič!

Rudi Vavpotič: Mislim, da je lista kandidatov slabo sestavljena, glede na to, kakšno vlogo bo imela skupščina sklada skupnih rezerv. Na primer: Gregor Klančnik ima samo pisarno v Ljubljani, v bistvu pa zastopa železarne Jesenice, Ravne in Štore. Teritorialno to ni logična razporeditev.

Elektrogospodarstvo zastopa relativno malo ljudi, kar bi bilo verjetno treba popraviti.

Predsednik Tone Bole: Opozarjam, da ne moremo razpravljati o listi kandidatov, ki jih je imenovala zbornica. Razpravljamo lahko le o 20 kandidatih, ki jih volijo skupščine SR Slovenije.

Kdo še želi sodelovati v razpravi? Prosim, tovariš Tone Polajnar!

Tone Polajnar: Tovarišice in tovariši poslanci! Pred mesecem smo sprejeli zakon in v njem določili, kdo naj prispeva v sklad skupnih rezerv. Vem, da sem v odboru za ekonomske odnose dal takrat pripombo, da bi morale biti v skupščini oziroma v upravnem odboru zastopane vse panoge gospodarstva. Ob hitrem branju tega predloga pa sem ugotovil, da terciarne dejavnosti, o katerih potrebni in perspektivah v Sloveniji dosti govorimo, v tem predlogu niso zastopane.

Oproščam se, tovariš predsednik, če celotnega predloga v kratkem času nisem znal skombinirati, vendar sem ugotovil tole: trgovina je zastopana samo s Kovinotehno Celje; gostinstvo in turizem razen škofjeloškega Transturista zastopa še hotel Union; obrtne delovne organizacije, ki naj imajo v Sloveniji določeno mesto, če že ne takoj, pa vsaj v perspektivi, pa sploh niso zastopane s svojim predstavnikom.

Zal mi je, da ne morem nič novega predlagati, vendar bom glasoval proti predlogu, ki ga je pripravila komisija za volitve in imenovanja naše skupščine.

Predsednik Tone Bole: Kdo še želi besedo. Prosim, tovariš Štefan Nemeč.

Štefan Nemeč: Tovariš Vavpotič je omenil tovariša Gregorja Klančnika kot predstavnika Ljubljane. Mislim, da je razpravljal o predlogu, ki je sestavljen tako, da so zastopane posamezne panoge. Kot veste so železarne združene v eno podjetje s sedežem v Ljubljani; zato je poleg njegovega imena napisana Ljubljana.

Predsednik Tone Bole: Prosim, tovariš Franc Puterle.

Franc Puterle: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Včeraj smo se dogovorili, da nam bo predložena izpopolnjena lista kandidatov. Dejansko je pred nami lista, ki je ne moremo na hitro pregledati. Menim, da so volitve članov skupščine sklada skupnih rezerv gospodarskih organizacij tako pomembne, da zato predlagam, da to preložimo na naslednjo sejo.

Predsednik Tone Bole: Kdo še želi besedo? Prosim, tovariš Sonc!

Ivo Sonc: Menim, da je lista kandidatov slabo pripravljena. Poskrbeti bi morali, da bi bili v skupščini republiškega sklada skupnih rezerv predstavniki domala vseh občin. Ker 40 članov imenuje zbornica, 20 pa mi tu, se mi zdi glede na to, da smo dobili seznam imenovanih od zbornice na mizo, da se je zelo težko odločiti. Če bi volitve odložili, bi lahko upoštevali tudi moj predlog.

Predsednik Tone Bole: Prosim, kdo še želi razpravljati? (Ne javi se nihče.)

Zaključujem razpravo in ponovno poudarjam, da glede 40 članov, imenovanih s strani gospodarske zbornice ne moremo odločati. Lahko preložimo le volitve 20 članov.

Tovariš Polajnar pa je tudi opozoril, da v listi niso v zadostni meri upoštevane terciarne dejavnosti, predvsem obrt. To mnenje naj bi posredovali republiškem zboru.

Se strinjate tovariš Polajnar? (Da.)

Torej glasujmo! Kdor je za to, da odložimo volitve teh 20 članov skupščine, naj dvigne roko! (Nihče.)

Vprašam zbor ali se strinja s predlagano izvolitvijo članov skupščine republiškega sklada skupnih rezerv? (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (En poslanec dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

To se pravi, da je predlog sprejet.

Obveščam zbor, da bom o stališčih gospodarskega zbora obvestil predsednika republiškega zbora.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem 21. sejo gospodarskega zbora.

(Seja je bila zaključena ob 12.50.)

PROSVETNO - KULTURNI ZBOR

18. seja

(10. februarja 1971)

Predsedoval: Miloš Poljanšek,
predsednik prosvetno-kulturnega zbora

Začetek seje ob 11.50.

Predsednik Miloš Poljanšek: Začenjam 18. sejo prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije.

Za današnjo sejo sta opravičila odsotnost poslanca dr. Vladimir Bračič in Desan Justin. Ugotavljam, da je zbor sklepčen.

Za današnjo sejo predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnikov 16. in 17. seje zbora;
2. obravnava predloga odloka o imenovanju predsednika, članov in sekretarja iniciativnega odbora za ustanovitev kulturne skupnosti Slovenije;
3. obravnava predloga odločbe o soglasju k imenovanju direktorja inštituta za ekonomska raziskovanja v Ljubljani.

Ima kdo k predlaganemu dnevnemu redu kakšno pripombo? (Ne javi se nihče.) Če ne, ugotavljam, da je dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnikov 16. in 17. seje.

Ima kdo k obema zapisnikoma kakšno pripombo oziroma dopolnilni ali spreminjevalni predlog? (Ne javi se nihče.) Kolikor ne, ugotavljam, da sta zapisnika 16. in 17. seje prosvetno-kulturnega zbora soglasno odobrena brez sprememb in dopolnitev.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o imenovanju predsednika, članov in sekretarja iniciativnega odbora za ustanovitev kulturne skupnosti Slovenije.

Predlog odloka je predložila v obravnavo skupščinska komisija za volitve in imenovanja, danes pa ste dobili na klopi še amandma te komisije k predlogu odloka. Ali želi predstavnik komisije še ustno obrazložiti predlog odloka in amandma? (Ne.)

Začenjam razpravo, pri čemer naj pojasnim, da daje naš zbor pri tej in naslednji točki dnevnega reda k predloženemu odloku in odločbi svoje mnenje kot to določa 9. člen odloka o spremembah in dopolnitvah poslovnika Skupščine SR Slovenije. Po tem določilo namreč zbori delovnih skupnosti obravnavajo na svojih sejah med drugim tudi predloge za izvolitev oziroma za razrešitev članov organov samoupravljanja v delovnih in drugih samoupravnih organizacijah na področju iz svoje pristojnosti.

Ali želi morda kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in predlagam, da naš zbor sprejme naslednje mnenje:

Prosvetno-kulturni zbor Skupščine SR Slovenije je na podlagi 9. člena odloka o spremembah in dopolnitvah poslovnika Skupščine SR Slovenije na 18. seji dne 10. 2. 1971 obravnaval predlog odloka o imenovanju predsednika, članov in sekretarja iniciativnega odbora za ustanovitev kulturne skupnosti Slovenije in amandma k predlogu odloka.

Prosvetno-kulturni zbor se s predlogom odloka in amandmajem strinja.

Kdor je za predloženo mnenje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je mnenje soglasno sprejeto in ga bom posredoval predsedniku republiškega zbora.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na predlog odločbe o soglasju k imenovanju direktorja inštituta za ekonomska raziskovanja v Ljubljani.

Predlog odločbe je predložila v obravnavo skupščinska komisija za volitve in imenovanja. Želi predstavnik komisije ustno obrazložiti predlog odločbe? (Ne.)

Začenjam razpravo. Želi kdo razpravljati o predlogu odločbe? (Ne želi.) Zaključujem razpravo in predlagam, da naš zbor sprejme naslednje mnenje:

Prosvetno-kulturni zbor Skupščine SR Slovenije je na podlagi 9. člena odloka o spremembah in dopolnitvah poslovnika Skupščine SR Slovenije na 18. seji dne 10. 2. 1971 obravnaval predlog odločbe o soglasju k imenovanju direktorja inštituta za ekonomska raziskovanja v Ljubljani.

Prosvetno-kulturni zbor se s predlogom odločbe strinja.

Kdor je za takšno mnenje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagano mnenje, ki ga bom posredoval predsedniku republiškega zbora.

S tem smo dnevni red seje izčrpali. Zaključujem 18. sejo prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije.

(Seja je bila zaključena ob 12. uri.)

PROSVETNO-KULTURNI ZBOR

19. seja

(17. marca 1971)

Predsedoval: Miloš Poljanšek,
predsednik prosvetno-kulturnega zbora

Začetek seje ob 9.15.

Predsednik Miloš Poljanšek: Spoštovane tovarišice in tovariši poslanci! Začenjam 19. sejo prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije.

Svojo odsotnost za današnjo sejo so opravičili naslednji poslanci: Jože Florjančič, Vinko Dobnikar, dr. Vlado Benko in Niko Kralj.

Ugotavljam, da je zbor sklepčen.

Predlog dnevnega reda ste prejeli. Predlagam, da ga razširimo z obravnavo predloga odloka o imenovanju predsednika in četrtine članov začasnega upravnega odbora sklada Borisa Kidriča, h kateremu daje naš zbor mnenje, preden ga sprejme republiški zbor.

Tako predlagani dnevni red je torej naslednji:

- 1.odobritev zapisnika 18. seje zbora;
2. poslanska vprašanja;
3. kadrovska problematika na področju vzgoje in izobraževanja, kulture in znanstveno-raziskovalnega dela;
4. predlog zakona o strokovnih naslovih;
5. predlog zakona o glasbenih šolah;
6. predlog zakona o prenosu ustanoviteljskih pravic SR Slovenije nasproti kemijskemu inštitutu »Borisa Kidriča« v Ljubljani;
7. osnutek zakona o vzgojnovarstveni dejavnosti za predšolske otroke;
8. predlog odloka o odstopu pravic SR Slovenije iz sofinanciranja filma »Bitka na Neretvi« podjetju Viba film v Ljubljani;
9. predlog odloka o imenovanju predsednika in četrtine članov začasnega upravnega odbora sklada Borisa Kidriča.

Ima kdo k predlaganemu dnevniemu redu kakšno pripombo ali dopolnitev? (Ne javi se nihče.) Če ne, ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet.

Preden preidemo na sam dnevni red, vas želim obvestiti, da sem na današnjo sejo zbora povabil predstavnike izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, republiškega sekretariata za prosveto in kulturo, republiškega sekretariata za delo, republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo, komisije Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja, odbora republiškega zbora za

prosveto in kulturo, izobraževalne skupnosti SR Slovenije, zavoda za šolstvo SR Slovenije, gospodarske zbornice SR Slovenije, skupnosti glasbenih šol Slovenije, republiške skupnosti otroškega varstva, sklada SR Slovenije za pospeševanje proizvodnje in predvajanja filmov, republiške konference Socialistične zveze, republiškega sveta Zveze sindikatov, republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti, republiške konference Zveze mladine Slovenije in izvršnega odbora skupnosti študentov.

Vse navzoče, ki ste se vabilu odzvali, vabim, da sodelujete v razpravi.

Tako lahko preidemo na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 18. seje zбора. Ima kdo k zapisniku 18. seje kakšno pripombo, dopolnitev ali spreminjevalni predlog? (Ne javi se nihče.)

Ker nihče, ugotavljam, da je zapisnik 18. seje prosvetno-kulturnega zбора soglasno odobren.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na poslanska vprašanja.

Poslanec Janez Švajncer je pred časom pismeno zastavil vprašanje v zvezi z večjezičnostjo v Jugoslovanski ljudski armadi.

Izvršni svet je sporočil, da bo na to vprašanje odgovoril član izvršnega sveta tovariš Franc Razdevšek. Prosim, tovariš Razdevšek.

Franc Razdevšek: Tovariš predsednik, tovarišice poslanke, tovariši poslanci! Odgovor na to poslansko vprašanje je sicer precej pozen, saj je bilo vprašanje postavljeno že v decembru in bi lahko poslanec medtem že sam iz razprav o ustavnih amandmajih razbral, da so že predlagane spremembe. Poslanec je vprašal naslednje: kakšno je stališče izvršnega sveta do tretjega odstavka 42. člena zvezne ustave? Ali bo republika Slovenija storila kaj v tem smislu, da se omenjeni odstavek črta?

Lahko odgovorim, da je tudi naša republika po svojih predstavnikih v koordinacijski komisiji podprla, da je prišlo do spremembe oziroma črtanja tega odstavka in da bo seveda zdaj v novih ustavnih amandmajih ta zadeva rešena drugače. Izvršni svet meni, da bi bilo potrebno ta odstavek črtati in da je treba tudi v oboroženih silah zagotoviti načela enakopravnosti jezikov narodov Jugoslavije. Izjemamo pa bi se lahko odstopilo od tega načela samo pri poveljevanju, kadar je potrebno zagotoviti učinkovitost delovanja naše armade.

Na drugo vprašanje, ali je in če še ni, ali bo razen forumov JLA tudi kdo drug v SR Sloveniji obravnaval vsebino moralno politične vzgoje v vojski, želim odgovoriti tole:

Politično vzgojo v naši armadi načrtuje politična uprava državnega sekretariata za narodno obrambo. Obvezni program te vzgoje je po obsegu in po vsebini enoten na vsem ozemlju Jugoslavije in za vse vojake JLA. Program med drugim vsebuje teme s področja našega družbeno-političnega sistema, gospodarskega razvoja, zgodovine NOV, razvoja in krepitve JLA, splošnega ljudskega odpora itd.

Ob izvajanju tega programa ima pomembno vlogo organizacija Zveze komunistov v armadi pri krepitvi njene idejno-politične vloge, predvsem pa v obravnavi in razreševanju idejnih problemov na področju vodenja, razvijanja zavestne discipline in medsebojnih odnosov, krepitvi kolektivov v enotah ter vloge starešin in vojakov v osnovanju bojne pripravljenosti. Ob obveznem pro-

gramu pa ima vsaka tudi najmanjša samostojna enota pravico in tudi dolžnost, da aktualizira program s predavanji ali tudi s krajšimi informacijami o pomembnih dogodkih doma in v svetu. Glede na tako organizirano in načrtno moralno politično vzgojo, ki brez dvoma pozitivno vpliva na oblikovanje ter miselnost in opredelitev mladega človeka v današnjem svetu, doslej ni bilo potrebe, da bi se razen jugoslovanske narodne armije še kdo drug ukvarjal z obravnavo vsebine moralno-politične vzgoje v jugoslovanski armadi. Hvala!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa tovariš Razdevšek! Tovariš Švajncer, ste zadovoljni? (Da.)

Poslanec Boris Feldin je pismeno zastavil štiri vprašanja, in sicer v zvezi s tedensko učno obveznostjo v petdnevem tedniku, v zvezi s problematiko pedagoške tehnologije, s problematiko ocenjevanja v osnovni šoli in v zvezi z zmanjšanim vpisom izrednega študija razrednega pouka na pedagoških akademijah.

Izvršni svet je sporočil, da bo na današnji seji na prvo vprašanje odgovoril namestnik republiškega sekretarja za prosveto in kulturo tovariš Roman Oberlintner in na drugo direktor zavoda za šolstvo tovariš Boris Lipužič.

Roman Oberlintner: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tovariš poslanec Boris Feldin je postavil štiri vprašanja v zvezi z nadaljnjim širjenjem proste sobote v osnovni šoli. Ker so ta vprašanja med seboj ozko povezana, odgovorjam nanje skupno.

Vprašanja ste dobili in tako menim, da ni potrebno, da jih ponovno berem.

Odgovarjam: Zakon o petdnevem delovnem tednu v Sloveniji določa, da republiški sekretariat za prosveto in kulturo v sodelovanju z drugimi strokovnimi organi in organizacijami opravi potrebne priprave za prehod na petdnevni pouk v vzgojnih in izobraževalnih zavodih. V zvezi s temi pripravami se je eksperimentalno že v šolskem letu 1969/70 uvedel petdnevni delovni teden na osemdesetih osnovnih šolah in devetih gimnazijah. V ta namen je republiški sekretar za prosveto in kulturo v sodelovanju z zavodom za šolstvo SR Slovenije in pedagoškim inštitutom določil za te šole poseben šolski koledar, ki je prilagojen petdnevni pouku na teden s prosto soboto.

V šolskem letu 1970/71 je uvedlo petdnevni pouk že 71,5% centralnih oziroma samostojnih osnovnih šol in 64,5% posebnih osnovnih šol. Tako ima prosto soboto že skoraj 75% vseh učencev osnovnih šol in približno 60% učencev, ki obiskujejo posebne osnovne šole, torej velika večina osnovnošolskih otrok.

Revidirani predmetnik in učni načrt, ki bosta uveljavljena v prihodnjem šolskem letu, bosta v veliki meri pomagala, da bodo petdnevni pouk brez težav uvedle tudi ostale osnovne šole, ki imajo za to pogoje.

V zvezi z eksperimentalnim uvajanjem petdnevnega delovnega tednika je naš sekretariat predložil informacijo izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije. To informacijo je obravnaval odbor izvršnega sveta za znanost, kulturo in prosveto.

Za nadaljnje uvajanje petdnevnega delovnega tedna v osnovni šoli je potrebno spremeniti in dopolniti zakon o petdnevem delovnem tednu v Sloveniji. Naš sekretariat je že pripravil predlog za izdajo zakona in osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o petdnevem delovnem tednu v Sloveniji ter ga poslal izvršnemu svetu v obravnavo. Po predlogu za izdajo

zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o petdnevnem delovnem tednu naj bi se ta zakon spremenil in dopolnil tako, da bi bila v čim večji meri omogočena prostovoljna uvedba petdnevnega delovnega tedna s prosto soboto v osnovnih šolah, v šolah, ki jih urejuje zakon o poklicnem izobraževanju in o urejanju učnih razmerij, in v srednjih šolah. Uvedba proste sobote mora biti v soglasju z ustanoviteljem in izobraževalno skupnostjo, ki financira njihovo dejavnost, nato pa bodo šole dobile dovoljenje republiškega sekretariata za prosveto in kulturo.

Ta zakon naj bi določal, da je v šolah, ki preidejo na petdnevni delovni teden, učna obveznost učiteljev za razredni pouk toliko ur, kolikor jih določa predmetnik, vendar ne več kot 770 ur letno. Enako velja za učitelje za predmetni pouk. Za šole, ki preidejo na petdnevni delovni teden, naj bi prenehale veljati odločbe zakona o osnovni šoli in zakona o srednjem šolstvu, ki urejajo tedensko učno obveznost učiteljev. Sprejetje zakona ne bi zahtevalo dodatnih finančnih sredstev, ker ostaja letna učna obveznost učiteljev enaka kot doslej. Navedena predloga za izdajo zakona in osnutek zakona bo skupščina lahko obravnavala že na prihodnjem zasedanju.

Republiški sekretariat za prosveto in kulturo ne predvideva večjih sprememb šolskega koledarja, po katerem se ravnaajo šole, ki so že prešle na petdnevni delovni teden. Upošteval pa bo predloge za manjše spremembe, ki jih pripravlja v zvezi s spremembami predmetnika in učnih načrtov za osnovne šole zavod za šolstvo SR Slovenije. Doslej se je izoblikoval predlog, naj bi se pouk v osnovni šoli končal 25. junija, štirje športni dnevi pa naj bi se s sobot premaknili na dneve pouka. Hvala!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa! Na vprašanje v zvezi s problematiko pedagoške tehnologije bo odgovoril direktor zavoda za šolstvo. Tovariš Boris Lipužič, prosim!

Boris Lipužič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Na poslansko vprašanje tovariša Borisa Feldina o pedagoški tehnologiji dajemo naslednji odgovor:

V zadnjem desetletju je na področju vzgojnoizobraževalnega dela v svetu dozorelo spoznanje, da ni mogoče z zastarelimi in preživelim načini, organizacijami, metodami in sredstvi pripravljati in izobraževati mladino za življenje v tehnološko razviti družbi. Prav zato so vprašanja tovariša Borisa Feldina pomembna, saj se v njih kaže skrb za sistematično delo na vzgojnoizobraževalnem področju.

Pri nas je vprašanje modernizacije učnega procesa vse aktualnejše, ker gre za neskladje med postavljenimi smotri in rezultati, ki jih dosegamo. Kljub saniranju osebnih dohodkov učiteljev, mnogim novim šolam, marsikje tudi boljši opremljenosti za pouk, se stanje le počasi izboljšuje.

Ob preosnovanju pedagoške službe v enotni zavod za šolstvo Socialistične republike Slovenije so bile jeseni 1969 v zavodu osnovane nove strokovne službe, in sicer za izobraževalno tehnologijo, za programiranje in obdelavo podatkov na elektronskem računalniku, za učbenike, priročnike in izdajateljsko dejavnost ter informacijsko-dokumentacijska služba. Pri zavodu je bila formirana tudi strokovna komisija za učila in šolsko opremo, ki proučuje potrebo po učilih in jih predlaga v potrditev. Sestavljajo jo zunanji strokovnjaki ter pedagoški svetovalci zavoda. Tako je bilo organizacijsko zasnovano strokovno pro-

učevanje in razvojno delo na področju izobraževalne tehnologije v najširšem smislu.

V zvezi z uvajanjem novih učnih sredstev in pripomočkov v vzgojno-izobraževalni praksi je zavod doslej organiziral že več posvetovanj s podjetji, ki učila proizvajajo, uvažajo in prodajajo. Po svojih strokovnih močeh smo si prizadevali, da bi usklajevali in s strokovnimi nasveti vplivali na proizvodnjo, uvoz in prodajo učil. V naši republici se s to dejavnostjo sedaj ukvarja okoli 20 podjetij. Dali smo pobudo in izdelali konkretne predloge za formiranje strokovnega združenja, v katero bi se vključila tovrstna podjetja, ki zdaj proizvajajo naš predlog. Zavod je v sodelovanju s posameznimi podjetji ali sam organiziral več demonstracij in krajsih seminarjev o uporabi posameznih novih učnih pripomočkov, predstavil pa jih je tudi v svoji reviji Vzgoja in izobraževanje.

Na dosedanjih seminarjih za učitelje in ravnatelje smo prav tako obravnavali sodobno učno tehnologijo in uporabo sodobnih učnih sredstev. Te teme pa so vse bolj tudi v programu dela strokovnih aktivov učiteljev in ravnateljev, ki jih vodi naša pedagoška služba, ko obravnavajo posamezna vprašanja iz didaktike in specialne metodike.

Naj pripomnim, da je v zadnjem času na razpolago mnogo več učnih ponazoril, zlasti zidnih slik, maket, modelov, preparatov, zemljevidov in drugih učnih pripomočkov. Projekcijskih kompletov bomo na primer letos izdelali okoli sto vrst. Zlasti gre tu za učne pripomočke za naravoslovne predmete. Z vsem tem pa seveda še zdaleč ne moremo biti zadovoljni. Med novejšimi projekcijskimi aparati naj omenimo grafoskop, ki ga srečamo že v mnogih šolah. V letošnjem in prihodnjem letu bomo poskrbeli za tehnično izpopolnitev grafoskopa z adapterjem in polarizatorjem ter z nujno potrebnimi folijami. V letošnjem letu bomo začeli uvajati osemmilimetrske filmske projektorje, kaže pa, da se bodo šole lahko prihodnje leto opremljale s termokopirnimi aparati. Omenimo naj še, da so v izdelavi magnetofonski posnetki radijskih ur. Zavod pa pripravlja tudi magnetofonske trakove s posnetki lekcij in priročniki za pouk angleškega jezika v osnovni šoli.

To je samo nekaj primerov, ki kažejo, da na tem področju sicer za zdaj še skromno, toda zanesljivo napredujemo. Posebno velja naglasiti hitro uveljavljanje sistema responderjev, ki je danes po enem letu uvajanja že v četrtini osnovnih šol.

Kljub našim prizadevanjem sta premalo usklajena in premišljena uvoz pa tudi proizvodnja učil, prodaja pa je dokaj neracionalno in nesistematično organizirana, ker posamezna podjetja izkoriščajo relativno ugodno konjunkturo na trgu z učili in učnimi pripomočki, predvsem ali edinole za svoj poslovni uspeh, premalo pa so pripravljena upoštevati dejanske prioritete potrebe šol in sodobnega pouka. Zavod pa tudi republiški sekretariat za prosveto in kulturo sta si prizadevala in si še prizadevata, da bi v koordinaciji in sodelovanju z gospodarskimi organizacijami, ki so zainteresirane, organizirala stalno razstavo šolske opreme, učil in drugih učnih pripomočkov. Upamo, da bomo najkasneje v letu dni prišli do stalnega razstavnega prostora s primernim strokovnim in svetovalnim servisom, zavod pa bi pripravil hkrati tudi ustrezne kataloge in publikacije.

O programu modernizacije vzgojno izobraževalnega dela bo v kratkem posredovana naši javnosti obširnejša informacija. O sedanjem delu v zvezi s tem pa se bodo tovariši poslanci in širša javnost lahko seznanili tudi v letnem

poročilu zavoda za šolstvo SR Slovenije in v njegovi reviji Vzgoja in izobraževanje.

Med projekti o modernizaciji pouka posameznih predmetnih področij, ki smo jih že pripravili, naj navedem nekatere izmed njih. Projekt uvajanja moderne matematike v šoli, ki smo ga že začeli uresničevati, projekt uvajanja pouka v računalništvu v srednjih šolah, projekt uvajanja programiranega učenja z uporabo računalnika, projekt uvajanja novega učnega načrta biologije v gimnazijah ter projekt uvajanja sodobnega pouka angleškega jezika v osnovni šoli. Pripravljamo tudi organizacijo prvih didaktičnih centrov v osnovnih in poklicnih šolah. K ustanovitvi centrov so pristopile tudi kadrovske šole. V perspektivi pa bomo uvedli te centre tudi v vzgojnovarstvenih zavodih, gimnazijah in posebnih šolah. Zelo pomemben je tudi projekt edukativne televizije. V letošnjem letu bomo predvidoma pričeli s televizijskimi oddajami za pedagoške delavce, v naslednjih letih pa s šolsko televizijo. Vse navedene projekte bo v kratkem obravnaval izvršni odbor republiške izobraževalne skupnosti, ki ima predvidena za modernizacijo vzgojnoizobraževalnega dela tudi določena namenska sredstva.

S tem kratkim prikazom, ki je bolj ali manj fragmentaren, smo bržkone lahko le delno odgovorili na zastavljena vprašanja tovariša Feldina. Zavod se pri uresničevanju svojih projektov ob močni podpori republiške izobraževalne skupnosti vse bolj povezuje s pedagoškim inštitutom, pedagoškima akademijama, fakulteto za naravoslovje in tehnologijo, biotehniško fakulteto in drugimi fakultetami ter tako usklajuje prizadevanja na tem področju. Osnove za to delo so dane, v zvezi s posameznimi projekti pa je očitno, da se naša prizadevanja v vse večji meri usmerjajo prav v modernizacijo vzgojnoizobraževalnega dela ter s tem v zvezi v inovacijo v izobraževalni tehnologiji. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa, tovariš Lipužič!

Na ostali dve vprašanji, tovariš Feldin, boste lahko dobili odgovor šele na prihodnji seji, ker očitno tisti, ki bi morali odgovoriti, niso utegnili zbrati gradiva. Vprašujem, ali ste z odgovorom zadovoljni.

Boris Feldin (iz klopi): Da, z obema.

Predsednik Miloš Poljanšek: Poslanka Majda Šlajmer-Japelj je pismeno zastavila več vprašanj v zvezi s predvidenim prehodom srednjih šol na petdnevni teden.

Izvršni svet je sporočil, da bo tudi na to poslankino vprašanje odgovoril namestnik republiškega sekretarja za prosveto in kulturo tovariš Roman Oberlintner. Prosim!

Roman Oberlintner: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tovarišica poslanka Majda Šlajmer-Japeljeva je postavila tri vprašanja v zvezi z uvajanjem proste sobote v srednjih šolah.

Odgovarjamo: Rezultati poskusnega uvajanja petdnevnega pouka v osnovne in srednje šole in predlogi za ukrepe v letu 1970/71, so bili prikazani pravzaprav v odgovoru na poslansko vprašanje tovariša Feldina, zato se omejujemo v tem odgovoru samo na tisti del vprašanj, ki se neposredno nanaša na srednje šole.

Predvsem je treba ugotoviti, da ne obstoja noben predlog, po katerem bi morale vse srednje šole v šolskem letu 1971/72 obvezno uvesti petdnevni pouk,

ampak gre še naprej za postopno in prostovoljno uvajanje novega koledarja v tistih srednjih šolah, kjer so za to ustrezni pogoji. V šolskem letu 1970/71 je poskusno uvedlo petdnevni pouka le 55,5 odstotka gimnazij. Rezultati poskusa kažejo, da za uvajanje petdnevnega pouka v gimnazije ni večjih ovir, čeprav bodo težave do kraja odpravljene šele z novim predmetnikom, ki ga pripravlja zavod za šolstvo SR Slovenije in bo prilagojen pouku v petdnevnem delovnem tednu.

V ostalih srednjih šolah se petdnevni pouk težje uveljavlja predvsem zaradi prenatrpanih predmetnikov in težav pri organizaciji praktičnega pouka. V šolskem letu 1970/71 je poskusno uvedlo petdnevni pouk le 6 strokovnih šol, med njimi tudi nekaj poklicnih. Predmetniki teh šol so bili prilagojeni petdnevni pouku v soglasju z zavodom za šolstvo, tako da nista nikjer prizadeta obseg snovi in kvaliteta izobraževalnega dela. Izkušnje, ki si jih bodo te šole pridobile, bo mogoče koristno uporabiti pri uvajanju novega šolskega koledarja v druge srednje šole. Odbor izvršnega sveta za znanost, kulturo in prosveto je zadolžil zavod za šolstvo SR Slovenije, naj ugotovi, kaj ovira srednje šole pri prehodu na petdnevni pouk in jim pomaga odpraviti ovire. Pripravi naj predmetnike in učne načrte za petdnevni pouk in prouči probleme petdnevnega pouka v srednjih strokovnih šolah.

Ugotovitve zavoda za šolstvo SR Slovenije bodo morale upoštevati vse vidike, ki se odpirajo pri izvajanju novega šolskega koledarja, torej tudi probleme dijaških domov in vprašanje podaljšanja šolanja. Z novimi predmetniki in učnimi načrti, ki jih bo izdelal zavod za šolstvo SR Slovenije za tiste srednje šole, ki bodo uvedle petdnevni pouk, obseg in kvaliteta vzgojnoizobraževalnega dela v šolah ne bosta ogrožena. Petdnevni pouk prostega časa mladine ne bo povečal, le drugače je razporejen. Obenem pa prav s prostimi sobotami nastajajo širše možnosti za razvijanje kulturne in športne aktivnosti med mladino. Poleg šol, ki so dolžne poskrbeti za rekreacijo svojih učencev, se odpira tu široko področje dejavnosti za delo šolskih društev, organizacij Zveze mladine in drugih družbenih organizacij, ki so s tem dobile možnost, da aktivirajo najširši krog mladine.

Podrobne ugotovitve strokovnjakov o uspešnosti petdnevnega pouka bodo navedene v obrazložitvi k predlogu za izdajo zakona in osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o petdnevem delovnem tednu, ki bo pravkar predložen republiški skupščini. Hvala!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa! Vprašujem, ali je tovarišica poslanka zadovoljna z odgovorom? Ni dodatnega vprašanja? (Ne.)

Poslanec Lado Uršič je pismeno zastavil več vprašanj v zvezi z zaposlovanjem Slovencev v tujini in šolanjem njihovih otrok ter v zvezi z delom in programom komisije za kulturne stike s tujino.

Izvršni svet je sporočil, da bo na zastavljena vprašanja odgovoril član izvršnega sveta dr. Vladimir Bračič. Prosim!

Dr. Vladimir Bračič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Vprašanja, ki jih je nanizal tovariš Uršič, obsegajo zelo aktualno problematiko in doslej niso dobila dovolj pomembnega mesta v razpravah v tem zboru. Zato bom nanje nekoliko obširneje odgovoril.

V prvem vprašanju sprašuje tovariš poslanec, koliko Slovencev dela v tujini in kje so v glavnem grupirani. Na to vprašanje nam je posredoval odgovore

republiški sekretariat za delo, ki pravi: »Predvidevamo, da je iz Socialistične republike Slovenije na začasnem delu v tujini okoli 60 000 delavcev brez družinskih članov, to je 3,4 % vsega slovenskega prebivalstva ali 7,2 % aktivnega prebivalstva in 10,8 % zaposlenih v naši republiki. Skupaj z družinskimi člani pa je iz območja Slovenije zaposlenih v tujini okoli 80 000 delavcev. Po podatkih republiškega zavoda za zaposlovanje se je v tujini zaposlilo prek službe za zaposlovanje le okrog 40 % delavcev, vsi ostali pa so odšli mimo te službe. Po podatkih istega zavoda so slovenski delavci v tujini grupirani predvsem v Zvezni republiki Nemčiji in Avstriji. V Nemčiji jih je največ v Berlinu in Münchnu.«

Na vprašanje, kako Slovenija predvideva rešiti šolanje otrok teh staršev, odgovarjam: republiški sekretariat za prosveto in kulturo je proučil možnost za organizacijo dopolnilnega šolanja v nekaj evropskih državah in ugotavlja, da sta glede na šolske predpise tujih držav možni dve obliki dopolnilnega šolanja in sicer prvič pripravljalno šolanje za nadaljnje šolanje v tujejezični šoli. Pri tem šolanju naj bi se učenci v enem letu toliko usposobili v tujem jeziku, da bi se lahko vpisali v redne tuje jezične šole. Pripravljalno šolanje naj bi vodili učitelji slovenske narodnosti in sicer v slovenskem in tujem jeziku, ki naj bi postopoma prevladal kot učni jezik.

Drugič, dopolnilno šolanje v slovenskem jeziku, to so slovenski jezik, zemljepis in zgodovina, naj bi omogočalo učencem ohraniti stik z domovino in olajšati šolanje po povratku v domovino. Ta vrsta šolanja je namenjena učencem, ki sicer redno obiskujejo tujejezične šole.

Večinoma prihaja iniciativa za organizacijo dopolnilnega šolanja od šolskih oblasti tuje države, vendar je pripravljenost tujih držav za financiranje dopolnilnega šolanja od države do države zelo različna, pa tudi v eni državi ni v vseh pokrajinah enaka, npr. v Zvezni republiki Nemčiji.

Republiški sekretariat za prosveto in kulturo je za proučevanje problematike šolanja otrok slovenskih delavcev v tujini na podlagi sklepa 31. seje odbora izvršnega sveta za znanost, prosveto in kulturo z dne 20. maja 1970 ustanovil komisijo za reševanje problematike šolanja otrok naših delavcev v tujini. Komisijo sestavljajo predstavniki republiškega sekretariata za prosveto in kulturo, sekretariata izvršnega sveta za informacije, izobraževalne skupnosti Slovenije, Slovenske izseljenske matice, Zveze delavskih univerz Slovenije, zavoda za šolstvo SR Slovenije, republiškega zavoda za zaposlovanje in republiškega sekretariata za delo. Komisija je doslej razpravljala predvsem o problemih evidentiranja otrok, kadrovanja učiteljev in o financiranju dopolnilnega šolanja otrok delavcev slovenske narodnosti v tujini.

Učne načrte za slovenski dopolnilni pouk v tujini je pripravil zavod za šolstvo SR Slovenije. Republiški sekretariat za prosveto in kulturo si je prizadeval, da bi za posamezne primere, kjer tuje šolske oblasti s pomočjo že tam zaposlenih učiteljev žele organizirati slovenski pouk, nabavil ustrezno število učbenikov za začetek dela, dokler se ne najdejo stalnejši viri sredstev za financiranje nabave učbenikov in učil. To je doslej uspelo le v Frankfurtu, kjer vodi dve skupini slovenskega dopolnilnega pouka lektor za slovenski jezik univerze v Frankfurtu.

Za organizacijo pripravljalnega šolanja mora biti v eni šoli vsaj 15 do 20 otrok. Za organizacijo dopolnilnega šolanja in polno zaposlitev enega učitelja pa vsaj 60 otrok v bližnjih šolah. Dopolnilni pouk traja 4 do 5 ur enkrat tedensko, zato mora en učitelj prevzeti vsaj štiri oddelke. Kot posredniki pri

organizaciji šolanja naših otrok v tujini naj bi nastopala jugoslovanska diplomatska predstavništva, ki naj bi zbrala podatke o številu otrok po narodnosti in se dogovorila s šolskimi oblastmi za namestitve učiteljev iz Jugoslavije. Vendar je republiški sekretariat za prosveto in kulturo doslej dobil pobudo le za eno delovno mesto, in sicer za Stuttgart.

Sredstva, ki jih dajejo za dopolnilno šolanje tuje države, ne zadoščajo, zato bo potrebno dobiti dodatna sredstva v domovini. Sekretariat je izdelal izračun potrebnih sredstev za začetek organizacije slovenskega dopolnilnega pouka v tujini v letu 1971 v znesku 91 000 dinarjev in prosil, da se ta sredstva zagotovijo. S temi sredstvi bi bilo mogoče izdelati začetno evidenco otrok slovenske narodnosti v tujini, zagotoviti dodatna sredstva za osebne dohodke in potne stroške za učitelje za 25 oddelkov dopolnilnega pouka, približno za 375 učencev in nabaviti potrebne učbenike za učence ter ustrezna učila, kot so diafilmi, stenski zemljevidi in podobno.

Delo v zvezi z evidentiranjem otrok je republiški sekretariat za prosveto in kulturo zastavil tako, da je v posebnih novoletnih izdajah časopisov »Delo« in »Večer« objavil poziv staršem, ki imajo otroke v tujini, da prijavijo svoje otroke k slovenskemu dopolnilnemu pouku. Nadalje bo izvedel evidentiranje po vseh drugih možnih poteh, od evidence zavodov za zaposlovanje, šolske evidence, prek socialnih delavcev in jugoslovanskih klubov v tujini. Dosedanje prijave kažejo, da je največ interesa za slovenski dopolnilni pouk na Švedskem, kjer je 53 prijav in Zvezni republiki Nemčiji, kjer je 14 prijav. Iz drugih držav so prispele le posamezne prijave.

In tretje vprašanje s tega področja: Ali ima Slovenija trenutno na razpolago strokovno in poklicno ustrezne učne moči za poučevanje v tujini? Republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo se stalno prijavljajo učitelji, ki bi radi šli poučevati v tujino. Vendar doslej ni bilo možnosti za poučevanje v tujini. Edini primer, ko bo slovenski učitelj dobil zaposlitev pri slovenskem dopolnilnem šolanju, je Stuttgart, kamor bo ta učitelj odšel predvidoma aprila leta 1971. Po izvedbi evidentiranja otrok slovenske narodnosti v raznih tujih državah bo sekretariat v maju ali juniju razpisal vsa mesta za poučevanje v tujini. Pri izboru kandidatov bo upoštevana strokovna usposobljenost in moralno-politične kvalitete prijavljenih učiteljev.

Druga skupina vprašanj se nanaša na delo komisije za kulturne stike s tujino pri izvršnem svetu. Vprašanje: v kolikšnem obsegu izvršuje kulturne konvencije, ki imajo sicer zvezni značaj, a so delno odstopljene republiki? S kom, kje in kaj?

Odgovor: Kulturno sodelovanje Jugoslavije s številnimi evropskimi in izvenevropskimi državami poteka po najrazličnejših poteh in na najrazličnejše načine. Med najpomembnejše možnosti za uresničevanje kulturnega sodelovanja z drugimi državami sodijo kulturne konvencije in programi o kulturnem sodelovanju. Konvencije so formalnopravna osnova, ki omogočajo v splošnih formulacijah sodelovanje med dvema državama na področju prosvete in kulture, medtem ko so programi o kulturnem sodelovanju — običajno so dvoletni — delovni dokumenti, ki konkretizirajo posamezne obveznosti iz kulturne zamenjave. Naša država ima sklenjene kulturne konvencije z nad 50 državami vseh kontinentov, razen Avstralije. Med njimi je 17 evropskih držav, od naših sosed manjka le Avstrija. Brez dvoma je razlog, da ima Jugoslavija tako številne konvencije kulturnega sodelovanja v naši politiki neuvrščenosti in politiki dobrih sosedskih odnosov z državami; vendar v vseh primerih ne kaže

precejnjevati pomena konvencij o kulturnem sodelovanju, saj teh konvencij ne spremlja vedno enakovredno dejansko kulturno sodelovanje in so nekatere med njimi zgolj izraz medsebojne pripravljenosti za sodelovanje.

Kulturna izmenjava prek programov o kulturnem sodelovanju je bila do leta 1965 izrazito centralizirana. To pomeni, da so jo načrtovali, financirali in organizacijsko uveljavljali na zvezni ravni. Od leta 1965 dalje pa se je tudi na tem področju pospešeno uveljavilo decentralizirano načrtovanje in financiranje. Ta proces nas je pripeljal do tega, da sedaj veljavne programe o kulturnem sodelovanju z evropskimi državami organizacijsko izvajajo in financirajo posamezne republike, zavodi, društva in drugi. Izjema je kulturno sodelovanje z državami v razvoju, ki se ob sicer čedalje bolj aktivnem sodelovanju posameznih republik še načrtuje in financira na zvezni ravni.

Izhodišče sedanje politike kulturnih stikov je jasno. Kulturno sodelovanje s tujino je smiselno in opravičljivo le tedaj, če temelji na neposrednem interesu vseh tistih, ki na tem področju delajo in če izhaja iz neposredne kulturne politike posameznih institucij družbeno-političnih skupnosti in drugih. Konvencije in programi o kulturnem sodelovanju pa morajo biti le dokumenti za omogočanje te politike.

Naša republika izvršuje vse tiste obveznosti s programov o kulturnem sodelovanju s posameznimi državami, ki so bile na njen predlog vnesene v program o kulturnem sodelovanju s temi državami. Vključujejo pa se tudi v kulturno izmenjavo z državami v razvoju na temelju poprejšnjega dogovora z ostalimi republikami.

Vprašanje: Kaj obsega lastni program komisije v okviru njenih pristojnosti?

Odgovor: Ustanovitveni akt o delu komisije izvršnega sveta za kulturne stike s tujino nalaga komisiji naslednje pristojnosti: spremlja in obravnava vprašanja politike kulturnih stikov s tujino, ki jo izvajajo organi in organizacije z območja naše republike, daje mnenje in predloge glede programiranja kulturnega sodelovanja s tujino, načrtovanja posameznih akcij s tega področja, obveščanja tujine o naših nacionalnih kulturnih dosežkih ter politiki štipendiranja, proučuje možnosti za bolj smotrno izkoriščanje v tujini pridobljenih izkušenj, predlaga izvršnemu svetu ustrezne ukrepe za urejanje problemov s tega področja; komisija pri svojem delu sodeluje z zvezno komisijo za kulturne stike s tujino, s strokovnimi društvi, združenimi skladi in organi s področja kulture.

Te naloge uresničuje komisija v sodelovanju z neposrednimi nosilci zamenjave. To je z zavodi, društvi in posamezniki na eni in z ustreznimi republiškim institucijami, kot so sklad za pospeševanje kulturne dejavnosti, Prešernov sklad, sklad Borisa Kidriča, republiška izobraževalna skupnost na drugi strani. Taka metoda njenega delovanja izvira iz dejstva, da komisija za sodelovanje s tujino nima sredstev in je zato morala izvajati svojo politiko prek obstoječih institucij za siceršnje financiranje kulture, prosvete in znanosti.

Komisija izvršnega sveta za stike s tujino je nadalje neposredno načrtovala in s svojimi sredstvi v višini 410 000 dinarjev sofinancirala kulturno izmenjavo s sosednjimi pokrajinami: Furlanijo, Julijsko krajino, Koroško, Štajersko, Gradiščansko in županijami Zala ter Vaš v Madžarski.

Ta njena naloga je izvirala iz dejstva, da ima naša republika že vsa leta dovolj jasno izoblikovano politiko, da je potrebno pospešeno širiti sodelovanje s sosednjimi deželami na vseh področjih. V tem pogledu so bili v zadnjih letih doseženi vidni uspehi, saj je kulturno sodelovanje v različnih oblikah zelo

živahno in njegovi nosilci postajajo neposredno zainteresirani zavodi, organizacije in društva, torej zainteresirani kulturni delavci sami. To delovanje je dobilo tak razmah, da ga komisija s svojimi sredstvi ne more v celoti podpirati. Še več, vrsta manjših kulturnih izmenjav se odvija mimo komisije, brez njene vednosti in finančne podpore.

Bodoče kulturne skupnosti bodo morale prevzeti skrb tudi za to dejavnost. Prav tako bo potrebno še letos najti rešitev za odnos med komisijo izvršnega sveta za kulturne stike s tujino in kulturno skupnostjo Slovenije.

Vprašanje: Če je program sodelovanja zasnovan v ožjem kulturnem in znanstvenem smislu, zakaj ni razširjen tudi na področje vzgoje in izobraževanja še posebej za osnovne in srednje šole?

Odgovor: V okviru celotne izmenjave s tujino poteka tudi izmenjava na področju vzgoje in izobraževanja. Doslej so se na osnovi programov o kulturnem sodelovanju uresničevala in urejala naslednja vprašanja s tega področja: medsebojno priznavanje spričeval in diplom, delo mešanih komisij, ki pregledujejo učbenike zemljepisa in zgodovine ali ustrezno obravnavajo vprašanja druge države, udeležbo naših prosvetnih delavcev na poletnih jezikovnih tečajih v večini evropskih držav, udeležbo tujih predavateljev na seminarjih za profesorje tujih jezikov pri nas, študijska bivanja naših prosvetnih delavcev v tujini glede proučevanja šolskega sistema in določenih drugih strokovnih vprašanj. Drugih oblik sodelovanja na področju vzgoje in izobraževanja v Sloveniji ni bilo, ker ni bilo za to posebnih pobud. Pri tem izpuščam sodelovanje, ki sloni na določenih londonskega memoranduma. Častna izjema je pobuda, ki je prišla s Tolminskega in z Goriške. Eden glavnih akterjev je bil prav poslanec tovariš Uršič. Organizirane so bile didaktične razstave, spremljane s srečanji učiteljev v teh treh pokrajinah. Na predlog organizatorjev bodo te oblike sodelovanja v bodoče dobile novo vsebino. Nalogo za njihovo izvajanje pa je sprejel zavod za šolstvo SR Slovenije. Organizatorjem didaktičnih razstav in drugih dejavnosti gre za njihovo prizadevno delo naše priznanje. Komisija izvršnega sveta za kulturne stike s tujino je izvedbo didaktičnih razstav materialno in moralno podpirala.

Naj ob zaključku povem še nekaj o našem stališču do nadaljnega urejanja problemov s področja kulturnega sodelovanja s tujino. V Sloveniji se odločno zavzemamo za to, da so v bodoče temeljni nosilci vseh oblik kulturnega sodelovanja s tujino republike. V republikah naj se takšno sodelovanje programira in realizira, kajti samo posamezna nacionalna skupnost more in mora dati kulturnemu sodelovanju z drugimi kulturnimi sredinami ustrezno vsebino, ki izhaja iz resničnih potreb in interesov te nacionalne skupnosti. Če narekuje potreba po koordinaciji kakšno službo v zveznem merilu, potem naj bo to od republik organizirano koordinacijsko telo. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa! Ali je še kakšno dodatno vprašanje?

Vlado Uršič (iz klopi): Hvala lepa za izčrpno poročilo. Želel bi pa pismeni odgovor.

Predsednik Miloš Poljanšek: Mislim, da ni vzroka, da bi poslanec ne dobil pismenega odgovora.

Poslanec Jože Melanšek je na 16. seji zбора ustno zastavil vprašanje s problemom ekonomske zmogljivosti občin in njihove gospodarske moči. Izvršni svet me je obvestil, da bo na poslančevo vprašanje odgovoril republiški sekretar za finance tovariš Riko Jerman. Prosim, tovariš sekretar!

Riko Jerman: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Poslanec Jože Melanšek je vprašal: Ali je možno izdelati analizo ekonomske zmogljivosti in moči slovenskih občin, ki naj bi bila na vpogled tudi vsem poslancem Skupščine SR Slovenije in drugim. Ali je možno, da bi se splošna, nacionalna potreba v vseh občinah približala kolikor toliko enakim kriterijem in izhodiščem za zadovoljevanje minimalnih potreb v šolstvu, kulturi, zdravstvu in vsemu temu, kar sem navedel?

Odgovarjam: Analizo ekonomske zmogljivosti in moči slovenskih občin je z zagotovitvijo potrebnih finančnih sredstev vsekakor mogoče izdelati. Seveda pa bi bilo potrebno poprej razčistiti, kaj si pravzaprav predstavljamo pod ekonomsko zmogljivostjo in močjo slovenskih občin. Ali gre za ekonomsko zmogljivost in moč občine kot družbeno-politične skupnosti ali za ekonomsko zmogljivost in moč občanov in gospodarstva na območju vsake občine.

Taka analiza bi zaradi relativno naglega razvoja hitro zastarala in bi jo bilo potrebno vsako leto obnavljati. Tudi razpoložljivi statistični in evidenčni podatki o položaju občin se vsako leto na novo zbirajo in ugotavljajo. Prav ti podatki pa že danes omogočajo vpogled na gibanje vseh bistvenih kazalcev o položaju občin, zlasti glede doseženega narodnega dohodka glede zaposlenosti in mase osebnega dohodka, dohodkov in izdatkov proračunov, skladov in drugih podatkov. Statistika vedno objavlja tudi druge podatke s področja posameznih občin, ki osvetljujejo še druge, ne samo ekonomske plati; tu mislim na socialni in kulturni položaj posameznih občin.

Da bi se splošna nacionalna potreba v vseh občinah približala kolikor toliko enakim kriterijem in izhodiščem za zadovoljevanje minimalnih potreb v šolstvu, kulturi, zdravstvu in drugod, je seveda tudi možno, čeprav se moramo zavedati, da pač enaki kriteriji povsod ne pomenijo isto. Za približevanje tem enakim kriterijem in izhodiščem je predvsem potreben nadaljnji gospodarski razvoj ne le vse skupnosti, temveč tudi njenih sestavnih delov. Pospješevanje razvoja manj razvitih območij in občin ima po našem mnenju — poleg drugega tudi ta smoter.

Če bi se predstavniški organi odločili za analize, po katerih sprašujete, bi bilo potrebno za izdelavo le-teh izdelati predvsem precizno raziskovalno nalogo, kaj je treba in v kakšni meri je treba to stvar raziskati, vse delo pa je seveda treba zaupati ustrezni raziskovalni instituciji. Hvala.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa! Je torej tovariš Melanšek zadovoljen z odgovorom? (Da.)

Poslanec Miran Hasl je pismeno zastavil več vprašanj v zvezi s carinskimi olajšavami pri uvozu glasbenih instrumentov in v zvezi z vzroki neuspehov našega vrhunskega smučarskega športa ter vključitvijo Planice v skakalno turnejo štirih skakalnic.

Izvršni svet je sporočil, da bo na poslančevo vprašanje odgovoril član izvršnega sveta dr. Ernest Petrič. Prosim!

Dr. Ernest Petrič (iz klopi): Tovariš predsednik, odgovoril bom samo na drugo vprašanje, na prvo pa bo odgovoril tovariš Riko Jerman.

Predsednik Miloš Poljanšek: Če je tako, tovariš republiški sekretar, prosim!

Riko Jerman: Poslanec Miran Hasl je vprašal: Imajo glasbene šole nižje, srednje in visoke, pri nakupu glasbenih instrumentov kakšne olajšave pri nakupu iz uvoza? Če imajo, kakšne so in za katera glasbila iz uvoza veljajo? Ali so poleg skladateljev deležni v Jugoslaviji carinskih olajšav pri uvozu klavirjev še drugi? Ali bi bilo mogoče sprejeti oziroma omogočiti uvoz predvsem klavirjev brez carinskih dajatev tudi za glasbene pedagoge.

Odgovarjam: Glasbene šole nimajo pri uvozu glasbenih instrumentov nobenih olajšav, ki bi veljale samo zanje. Kakor za druge šole in znanstvene zavode velja tudi zanje 10. točka 18. člena zveznega zakona o carinski tarifi, po kateri se carina ne plača na instrumente, aparate in stroje, namenjene izključno za znanstveno delo in pouk, če se uvozijo za potrebe zavodov, ki se ukvarjajo z znanstvenim ali raziskovalnim delom oziroma s poučevanjem. Skladatelji kot zasebniki niso po zakonu deležni pri uvozu klavirjev nobenih carinskih olajšav. Zato takih olajšav ne morejo biti deležni tudi drugi posamezniki. Res pa je, da je nekaj slovenskih skladateljev dobilo uvožene klavirje s carinskimi olajšavami, vendar jim je te uvozila in dosegla ustrezen dogovor pri pristojnih carinskih oblasteh v Beogradu Zveza skladateljev Jugoslavije, ki je klavirje uvozila na svoj račun. To se je zgodilo dvakrat. Podoben uvozni aranžma oziroma podobno možnost bi se morda dalo doseči tudi za glasbene pedagoge, vendar ne kot posameznike, temveč samo ob ustreznih prizadevanjih njihovih strokovnih institucij oziroma organizacij in ob pristanku carinskih in finančnih forumov v federaciji. Kajti, te stvari so, vsaj po dosedanjih predpisih, še v izključni pristojnosti federacije. Hvala lepa.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa! Prosim, tovariš Petrič!

Dr. Ernest Petrič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Poslanec tega zbora Miran Hasl je zastavil, kot rečeno, več vprašanj z daljšim uvodom, v zvezi s problematiko smučarskega športa.

Prvo vprašanje se glasi: Kje so vzroki neuspehov našega vrhunskega smučarskega športa? Ležijo vzroki morda v pomanjkanju nadarjenih mladih smučarjev, trenerjev, v pomanjkanju finančnih sredstev? Ne ustrezajo morda smučarski tereni in sistem žičnice? So morda vzroki v slabi organizaciji, v sistemu in načinu vadbe?

Odgovor: Komite izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije za telesno kulturo skupaj z zvezo za telesno kulturo Slovenije oblikuje politiko kakovostnega športa v naši republiki prek posebnega odbora pri Zvezi za telesno kulturo Slovenije, in sicer odbora za kakovostni šport. V ta namen je bila izdelana prioriteta lestvica kakovostnega razvoja športnih panog, v kateri je smučanje med prvimi panogami in ga zato tudi prednostno obravnavamo v okviru danih finančnih možnosti. Razlogi skromnih uspehov naših smučarjev na mednarodnih tekmah so verjetno kompleksni. Celovit odgovor bosta poslancu lahko posredovali smučarska zveza Slovenije in smučarska zveza Jugoslavije, ki se kot strokovni organizaciji posebej ukvarjata s to problematiko.

Dodam naj, da se ob skromnih rezultatih naših smučarjev v javnosti poraja precejšnja nestrpnost. Pojavljajo se tudi različni strokovni in nestrokovni

komentarji, nasveti in podobno, ki marsikdaj vnašajo v delo strokovnih organov in organizacij več zmede kot koristi.

Drugo vprašanje: Koliko finančnih sredstev je bilo namenjenih in porabljenih v zadnjih petih letih za razvoj slovenskega vrhunškega smučanja, posebej po panogah, posebej za izgradnjo objektov, za pripravo terenov in druge investicije?

Odgovor: Socialistična republika Slovenija je iz republiških proračunskih sredstev v zadnjih štirih letih namenila smučarski zvezi Slovenije neposredno ali prek komiteja izvršnega sveta za telesno kulturo ali pa prek Zveze za telesno kulturo Slovenije 1 872 400 dinarjev, povprečno je to letno 456 850 dinarjev. Koliko finančnih sredstev so namenile smučarskemu športu delovne organizacije in občinske skupščine in koliko sredstev so zbrali iniciativni športni delavci Smučarske zveze Slovenije, komiteju izvršnega sveta za telesno kulturo in republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo ni znano. Naša strokovna služba žal ni v stanju za vsako športno panogo posebej zbirati podatke o sredstvih in zlasti ne o posameznih namenih. Žal torej, tovariši poslanci, želenih podatkov ne morem posredovati.

Tretje vprašanje: Kaj bo podvzel izvršni svet, da bo ustavil kritično zaostajanje smučarskega športa v Sloveniji in rešil njegove kadrovske, organizacijske in materialne probleme?

Odgovor: Izvršni svet posebej o smučarskem športu ni in najbrž ne bo razpravljal. Bo pa o stanju našega tekmovalnega smučanja predvidoma razpravljal komite izvršnega sveta za telesno kulturo. Kot je tovarišu poslancu gotovo znano, imamo več strokovnih organizacij, ki se ukvarjajo s kadrovske in organizacijskimi problemi smučarskega športa v Sloveniji.

Četrto vprašanje: Slovenci smo bili med prvimi narodi, ki so imeli svoje smučarske skakalnice. Na planiških skakalnicah so bili doseženi prvi evropski rekordi. Danes so mednarodne prireditve v Planici le »ko pridemo na vrsto«, hkrati pa imamo eno najbolj znanih evropskih tekmovanj, turnejo štirih skakalnic. Ali ne bi kazalo predlagati, da bi se skakalna turneja razširila in v njo vključila tudi Planica? Obstajajo pomisleki oziroma organizacijske, kadrovske, finančne ali morda druge težave glede organizacije turneje petih skakalnic? Če bi bila navedena sprememba možna, od koga ali česa bi bila izvedba odvisna.

Odgovor: Komite izvršnega sveta za telesno kulturo je oblikoval politiko do mednarodnih prireditev v Sloveniji v naslednjih letih. V ta namen je sprejel sklep o sofinanciranju stalnih mednarodnih prireditev svetovnih in evropskih prvenstev. Sklep, ki je bil objavljen, opredeljuje na temelju določenih kriterijev tiste prireditve, pri katerih bo materialno sodelovala tudi republika. Med osmimi stalnimi prireditvami je pet smučarskih in sicer FIS Pohorje, FIS Bohinj, Poldov memorial v Planici in mednarodna prireditev na smučarski skakalnici velikanki v Planici. Glede na mnenje poslanca tovariša Hasla, da so mednarodne prireditve v Planici takrat, ko »pridemo na vrsto«, je potrebno povedati, da obstoje posebni dogovori o zaporedju smučarskih poletov na posameznih skakalnicah velikankah v okviru FIS in da ta tekmovanja vodi poseben mednarodni odbor, imenovan KOP, to je Kulm-Obersdorf-Planica. To vprašanje je torej rešeno z dogovorom v okviru KOP in ni nobene potrebe za spreminjanje sprejetega dogovora. Hkrati pa je treba omeniti, da imamo poleg tega tekmovanja, na velikanki v Planici še vsako leto prireditve za Poldov memorial na devetdesetmetrski skakalnici. Po pravilu stare stodvajset-

metrske skakalnice bo tekmovanje za Poldov memorial na tej skakalnici, sama prireditelj pa naj bi bila po dogovorih z Avstrijo, Češkoslovaško, Poljsko in nami vključena v novo tekmovanje med temi štirimi državami. Hvala!

Predsednik Miloš Poljanšek: Tovariša Hasla vprašujem, ali ima še kakšno dodatno vprašanje? Ste zadovoljni z odgovorom? (Da.)

Tako smo izčrpali poslanska vprašanja. Ali želi kdo od navzočih poslancev postaviti ustno vprašanje? Prosim, tovariš Švajncer!

Janez Švajncer: Cenjeno predsedstvo! Tovarišice in tovariši! Vprašanje, ki ga zastavljam, se nanaša na jugoslovansko in slovensko himno. Zadnji čas je sicer vsa zadeva utihnila, še nedavno pa so časniki precej pisali o novi jugoslovanski himni. Menim, da je to vprašanje tako pomembno, da ni pravilno, da sem se kot poslanec o vsej zadevi seznanil iz listov in sicer ne samo o tem, da potrebujemo novo himno, temveč že kar o tem, da je razpis o novi himni uspel in da se že vsa zadeva posluša. Himna v vsaki državi je ali pa bi vsaj morala biti eden izmed treh glavnih simbolov. Zastava, grb in himna predstavljajo državo ne samo navzven, temveč so tudi simbol države v zavesti njenih državljanov. Kot je več kot pol stoletja naša modra, bela, rdeča zastava in po drugi svetovni vojni z rdečo zvezdo na sredini simbol, je tudi grb z žitnim klasjem s petimi in danes šestimi plamenicami to, kar nam predstavlja združeno Jugoslavijo. Povsod po svetu se trudijo, da bi bile zastave, grbi in himne pa tudi imena držav kar najbližji državljanom. Ponekod brez bistvenih sprememb ti simboli države že stoletja iz generacije v generacijo postajajo del ljudstva samega.

Himna, grb in zastava nekega naroda ali države niso stvar trenutnih občutkov. Zato me zanima, zakaj ravnamo potem z našo himno kot s popevko; sam postopek, natečaj, slušnost, občutki, ki se porajajo ob tem, kažejo na to, da je primerjava upravičena. Če že nov položaj narodov in narodnosti v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji terja novo vsebino himne, zakaj se ne spremeni sporno besedilo, melodija po 25 letih pa itak ni več samo splošno slovenska ali kot je bila prej, poljska, je pa ostala naša, jugoslovanska.

Zato postavljam dve vprašanji: kdaj in kdo je v imenu Socialistične republike Slovenije izrazil mnenje o dosedanji jugoslovanski himni in ali je »Naprej zastava slave« še vedno neuradno slovenska himna? Če pa ni, me zanima, katera je ali katera bo himna Socialistične republike Slovenije? Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Mislim, da bo na to vprašanje mogoče odgovoriti šele na prihodnji seji.

Janez Švajncer (iz klopi): Ali bo treba zbrati še kakšne podatke?

Predsednik Miloš Poljanšek: Mislim, da ne. Prosim, poslanka tovarišica Pernuševa.

Anka Pernuš: Prelistala sem gradivo o kadrovskih vprašanjih, pa vendar nisem našla odgovora na neka vprašanja, ki zanimajo mene oziroma občinsko skupščino Ljubljana-Center. V zvezi z razvojem in vse večjim poudarkom na otroškem varstvu ter ob ugotovitvi o deficitarnosti kadrov, ki bodo za ta razvoj potrebni, vprašujem: Kako se razvija akcija za razvoj vzgojiteljskih

šol in šol za otroške sestre ter kadrovskih šol na splošno, ki jo je sprožila republiška skupnost otroškega varstva skupno z republiško izobraževalno skupnostjo? Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa! Mislim, da bo tudi na to vprašanje mogoč odgovor šele prihodnjič. Ne, odgovorjeno bo takoj. Besedo ima član izvršnega sveta tovariš Bračić.

Dr. Vladimir Bračić: Komite izvršnega sveta za strokovno izobraževanje kadrov je razpravljal o problematiki te vrste kadrov in ustanovil dve komisiji, ki ju je zadalžil, da proučita profil tovrstnih kadrov in hkrati skupno s sekretariatom za prosveto in kulturo ocenita tudi problem razširitve mreže potrebnih institucij, da bi uskladili predvidene potrebe s potrebami po kadrih. O tem je tekla tudi razprava v okviru izvršnega sveta in sicer so v razpravi sodelovali predstavniki skupnosti otroškega varstva, predstavniki republiške izobraževalne skupnosti in sekretariata. Analizirali so potrebe po teh kadrih in kapacitete sedaj obstoječih šol in ugotovili, da je predvsem potrebno sedanjim šolam zagotoviti v naslednjih letih sredstva za modernizacijo in deloma za razširitev in razmišljati o razširitvi mreže teh šol, ker sicer v prihodnjih letih ne bomo uspeli. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Je odgovor zadovoljiv? (Da.) Želi še kdo navzočih postaviti poslansko vprašanje. Tovariš Feldin, prosim!

Boris Feldin: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Izkoriščam priložnost, da bi dal pobudo zveznemu poslancu. Lani je zvezni poslanec tovariš Boris Lipužič dosegel oprostitev prometnega davka za šolsko opremo. Ker pa naši zvezni predpisi razvrščajo zavode po panogah in v panogo šolstva niso uvrščeni vzgojno-varstveni zavodi, zato le-ti niso oproščeni zveznega prometnega davka, kakor to velja za šolsko opremo. Prosil bi tovariša zveznega poslanca, če je mogoče, da bi v zvezni skupščini ponovno dal pobudo za oprostitev zveznega prometnega davka tudi za opremo za vzgojno-varstvene zavode, kakor je to storil za osnovne šole. Hvala!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa! Mislim, da to ni vprašanje, pač pa bolj pobuda. Prosim, tovariš Hasl!

Miran Hasl: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Vprašanje se nanaša na delo našega zbora. Oktobra meseca smo sprejeli program dela za obdobje september 1970—julij 1971 in ga razporedili na trimesečja. Zanima me, ali smo s tem programom na tekočem, ali so vsa vprašanja, ki smo jih načrtovali za prvo trimesečje tega leta, obravnavana. Žal mi je, nisem imel časa, da bi lahko te stvari sam pregledal. Dalje vprašujem, v katerih vprašanjih smo v zaostanku in kje so vzroki, da je do tega zaostanka prišlo.

V drugem trimesečju letošnjega leta imamo na programu tudi razpravo o škodljivosti kajenja. Zanima me, ali so ustrezni odbori že začeli pripravljati gradivo za to obravnavo in kako daleč so priprave. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa! Popolni odgovor bo to-tovariš poslanec dobil na prihodnji seji. Moram pa povedati, da se v glavnem naš

delovni program uresničuje, kolikor pa smo v posameznih konkretnih točkah, ki jih sam program vsebuje, v zaostanku, gre to na rovaš vseh tistih forumov in predstavnikov, ki so zadolženi, da pripravijo ustrezno gradivo za samo obravnavo v zboru.

Še kdo želi besedo. Prosim, tovariš Štefanič.

Lojze Štefanič: Želim postaviti vprašanje zavodu za šolstvo SR Slovenije. Prej smo slišali in sami vemo, da bo na podlagi iniciative našega zbora zavod za šolstvo pripravil regulirane učne načrte in predmetnike za osnovno šolo. Strokovna telesa učne načrte sedaj temeljito pripravljajo, vendar vprašujem ali bi kazalo v novem šolskem letu tudi dejansko preiti na nov učni načrt in na nov predmetnik, ko vemo, da tehnično ni moč v tem času pripraviti tudi ustreznih učbenikov, predvsem za predmete: zgodovina, zemljepis, biologija, kemija, ker bo v novem predmetniku prišlo do precej sprememb. Ali bomo pustili, da bodo otroci v osnovnih šolah, če bi osvojili nov učni načrt in predmetnik, leto dni ali pa še dalj časa tavalili brez učbenikov in s tem ustvarili tudi neko anarhijo, šolstvu pa s tem ne bi dosti pomagali?

Predsednik Miloš Poljanšek: Vprašujem, ali je mogoče dobiti odgovor že danes ali prihodnjič? Prihodnjič, hvala lepa! Še kdo, prosim? Prosim, poslanec Janez Švajncer!

Janez Švajncer: Cenjeno predsedstvo! Ni še dolgo tega, od kar smo v okviru točke o filmski umetnosti razpravljali o politično-propagandni pomembnosti filma. Tedanja moja razprava je pravzaprav šla povsem mimo skupščine in ostala brez odmeva. Takrat sem razmišljal, da hodim preveč v kino, pa se mi nekatere zadeve zdijo bolj pomembne, kot pa so v resnici. Kakorkoli že, moje vprašanje se v glavnem nanaša na konkreten primer.

V zadnjem času v obdobju 1970—1971 so v Mariboru največji odziv in obisk doživeli trije filmi: Bitka na Neretvi, Doktor Živago in Rdeče klasje. Ustavljam se pri tem zadnjem, ker obisk tega filma pomeni nesluten razvoj slovenskega filma, pravzaprav filma srbskega režiserja, s slovenskim denarjem in o slovenskih ljudeh. Kdor prebira časnike, ve, da film vzburja borce, nekdanje aktiviste, tudi kmetica se je že oglasila, ženske so že protestirale. Mnenje o vsej zadevi so precej deljena, stališče tovariša Pušenjaka v naših listih nikakor ni klic nekdanjega ostarelega osamljenega aktivista, temveč ga marsikdo podpira in tudi dobršen del mladih. Mislim, da je točno Potrčevo mnenje, da mladi nekatere zadeve bolj ostro sodijo, ne drži pa, da se vsi strinjamo s tem, kar je prikazano v tem filmu. Eden izmed novinarjev je v Večeru prav smešno zapisal, da je vzrok tolikšnemu obisku filma njegova resnična kvaliteta. To je čudovito priznanje visoke ravni filmskega občinstva ali pa zakrivanje oči pred resnico. Po mojem mnenju tako ostre in neprizanesljive obenem pa zelo žive obsodbe nove Jugoslavije še ni bilo in je ne bi bil zmožen ustvariti noben propagandni center v tujini. Nič nepoznanega se mi ne zde prisilni odkupi in kolektivizacija in vem, da se je s kmeti ostro postopalo. Sam sem doma s tistega območja, in čeprav takrat nisem še bil dovolj star, da bi tiste zadeve neposredno čutil, poznam ta postopanja in sem prepričan, da so se stvari, ki so v filmu prikazane, dogajale in so resnične. To me najmanj moti. Vendar menim, da vse to ni bilo samo sebi namen. Pretepanje zaradi veselja samih aktivistov, sadizem, nadalje prisilen odkup, zabava aktivistov, prav tako kolektivizacija, niso bili

zamisel posameznikov, ampak je bilo to vprašanje takratnega družbenega sistema. Toda polovična resnica je največja zgodovinska laž in v tem filmu gre za tako laž. Če družba meni, da je metode v tistem obdobju po vojni treba obsoditi, jih naj obsodi. Obstaja pa verjetno še druga, čustvena mnogo manj obarvana in bolj pravična pot kot pa ta, ki je bila ubrana s tem filmom. To je isto, kot če bi drevesu zaradi nekaj gnilih korenin spodrezali tudi zdrave, kajti to drevo se bo hitro podrlo. In ni države na svetu, ki bi v svojih filmih prikazovala svojo zgodovino tako, kot počnemo Jugoslovani v filmih zadnjih let. Navdušeni smo, če Italijani v Cannesu ploskajo eksotiki partizanskih komunističnih morilcev, kot se je to, recimo, zgodilo z Jutrom.

Malreaux je zapisal, da je v 20. stoletju razredni boj nadomestil nacionalni. S tem se povsem ne strinjam, vendar menim, da je vprašanje narodov in narodnosti res preživelo, kot kažejo dogajanja v vsem svetu. Vendar bo narod, ki pljuje na svojo zgodovino — nikakor naj kdo ne reče, da gre v tem filmu za razbijanje tabuja, kot se temu reče, ali naj uporabi kakšno podobno frazo — danes hitro zgubil smisel za svoj obstoj.

S tem poslanskim vprašanjem ne sodim o umetnosti. Čeprav me osebno zanima, kako so Majdo Potokarjevo prepričali, da spada golo telo ostarele ženske s pretiranim ponazarjenjem spolnosti v umetnost. To pa je že druga stvar.

Mislím, da za odgovor na moje vprašanje ni potrebna nobena posebna seja ali zbiranje podatkov in ga lahko dobim že danes. Ali predstavnik izvršnega sveta meni, da je film, s takšno politično noto primeren in drugič, ali bo tujina, kamor je film namenjen, pravilno razumela rast nove Jugoslavije? Dopuščam možnost, da nobeden izmed obeh navzočih predstavnikov izvršnega sveta filma ni videl, kljub temu pa si je moral kot član slovenske vlade na podlagi zapisov v vseh dnevnikih, kot so Delo, Večer, TV 15, Mladina in še nekaj drugih listov, ustvariti svoje določeno mnenje. To je vse. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Na vprašanje tovariša Švajncera, poslanca našega zbora, bo odgovoril član izvršnega sveta dr. Ernest Petrič.

Dr. Ernest Petrič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Če se tudi sam poslužim iste metode, kot se jo je poslužil tovariš poslanec, da ga opozorim na nekatere stvari, ki so bile ali govorjene ali pa objavljene, moram najprej reči, da izvršni svet slej ko prej vztraja glede takih vprašanj na stališču, ki ga je pred nedavnim dal v republiški skupščini v zvezi z diskusijo o reviji Problemi. To je, da izvršni svet ni zadolžen in to ne želi biti in tudi ne pristaja na to, da bi bil ocenjevalec umetniške ali pa drugačne vrednosti posameznih umetniških del, niti ne, da bi izvajal politiko cenzure. Izvršni svet o tem filmu ni in verjetno ne bo razpravljal. Zato o stališču izvršnega sveta do tega konkretnega filma ne bi mogel dati nobene izjave.

Želim pa podati še naslednje. V naši družbi imamo ustrezne državne, družbene in samoupravne organe, nekatere postavljamo šele v življenje, ki imajo nalogo voditi programsko politiko na področju kulture in tudi na področju filmskega ustvarjanja. Ti organi razpolagajo z družbenimi sredstvi, imamo pa dokaj jasna določila, kakšna je njihova funkcija in menimo, da so v urejeni družbi taki organi dolžni, da brez kakšnih posebnih zunanjih intervencij opravljajo svoje naloge. V skrajni konsekvenci je tu zakonodaja, ki varuje naš družbeno-politični red, našo ustavno ureditev in našo javno moralo; imamo organe tja do tožilstva in organov javne varnosti, ki so dolžni ukrepati ta-

krat, kadar ocenijo, da neka stvar prihaja v kolizijo z normami ponašanja in pravnega reda, ki smo si jih mi sami tudi v tej skupščini postavili, in ki urejajo naše življenje. Mislim, da je situacija v tem pogledu docela jasna. Polemike in različna stališča ob vsakem nekoliko spornem umetniškem delu pa prav gotovo vedno bodo. Ponavljam tudi tisto izjavo, ki sem jo v imenu izvršnega sveta dal v zvezi s problematiko revije Problemi, da je v naši družbi prav gotovo vrsta pojavov, vrsta ekscesov in čudnih situacij, vendar mora biti naš pristop k temu sistematičen, trezen in preudaren. Po naši oceni bi bilo najslabše, da bi recimo nek forum, kot je izvršni svet ali pa nek podoben organ, začel posegati v taka vprašanja z nekimi izvensistemskimi ukrepi. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Imaš morda še kako dodatno vprašanje?

Janez Švajncer (iz klopi): Ne, se zadovoljujem, ker kaj drugega ni moč odgovoriti.

Predsednik Miloš Poljanšek: Želi še kdo od poslancev postaviti kako dodatno vprašanje? (Ne javi se nihče.)

Kolikor ne, zaključujem to točko in prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na razpravo o kadrovske problematiki na področju vzgoje in izobraževanja, kulture in znanstveno-raziskovalnega dela.

Kot gradivo k tej točki dnevnega reda ste prejeli teze za pripravo skupščinskega dokumenta o kadrovske politiki z obrazložitvijo in informacijo o nekaterih problemih kadrovske politike, ki jih je skupščini predložila v obravnavo komisija za volitve in imenovanja. O tem gradivu je že razpravljala enotni zbor delovnih skupnosti na svoji 9. seji dne 10. 2. 1971. Posebej za sejo našega zbora pa ste poleg omenjenega gradiva dobili še informacijo o nekaterih problemih kadrovske politike v šolstvu, prosveti in kulturi in analizo o osipu učencev osnovne šole in srednjih šolah, ki ju je pripravil republiški sekretariat za prosveto in kulturo, ter prikaze osipa na osnovni šoli, o neracionalnosti mreže strokovnih šol, o izobrazbenih produktih po občinah v SR Sloveniji in o deficitarnih in suficitarnih poklicih, ki jih je pripravil republiški zavod za zaposlovanje.

O tezah za pripravo skupščinskega dokumenta o kadrovske politiki je razpravljala zbor delegatov občin, katerega mnenja, stališča in predloge ste prav tako prejeli.

O celotnem predloženem gradivu so razpravljali trije odbori našega zbora in o tem dali pismeno poročilo, ki ste ga prejeli. Z današnjo razpravo o kadrovske politiki se tudi naš zbor vključuje v javno razpravo o vsebini, vlogi in pomenu kadrovske politike v SR Sloveniji. Kot veste, je enotni zbor delovne skupnosti sklenil, naj komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja predloži osnutek resolucije o kadrovske politiki v SR Sloveniji do 30. aprila letošnjega leta, potem ko bo celotno predloženo gradivo obravnavano v Skupščini SR Slovenije in v javni razpravi.

Želi morda predstavnik komisije za volitve in imenovanja tovariš Emil Rojc dati uvod v današnjo razpravo? Prosim, besedo ima član komisije za volitve in imenovanja tovariš Rojc, sicer naš poslanec.

Emil Rojc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Nimam namena ponavljati obširne obrazložitve, ki je bila podana k tezam za sestavo skupščinskega dokumenta o kadrovske politiki že na zasedanju enotnega zbora delovnih skupnosti. Naša današnja razprava se smiselno vrašča v živahno družbeno-politično gibanje, ki so ga spodbudile dosedanje razprave o spremenjeni vlogi človeka v združenem delu in razširjeni reprodukciji v okviru ustavnih sprememb, kakor tudi gibanje, ki ga je iniciral s svojimi tezami za 19. sejo centralni komite Zveze komunistov Slovenije. Tako prvi kot drugi vidik istega procesa utrjevanja samoupravne vloge in položaja človeka sta v živi organski povezanosti z uveljavljanjem kadrovske politike kot funkcije samoupravljanja. Uresničitev opredeljenega družbenega položaja človeka v duhu ustavnih sprememb z vidika odprte demokratične in smotrne kadrovske politike je postala pravica in dolžnost človeka v združenem delu, delovnih organizacij ter interesnih skupnosti in ne kakršnekoli sile izven teh subjektov.

Komisija za volitve in imenovanja je v predloženih tezah

— prvič skušal opredeliti osnovne probleme, ki izhajajo iz sedanje kadrovske strukture ter dati zasnove celovitejšega sistema samoupravne kadrovske politike;

— drugič, spodbuditi o teh vprašanjih v skupščini in v najširši javnosti razpravo, ki naj pripelje do ustreznih sklepov in ukrepov na vseh ravneh;

— tretjič, nakazati osnovne smeri reševanja kadrovskega problema in glavne nosilce nalog, ki izhajajo iz potrebe in nujnosti, kadrovske preosnove družbe v novo fazo družbenih odnosov in

— četrtič, današnja razprava na našem zboru bi morala oceniti ustreznost stališč, izraženih v tezah, in prispevati mnenja ter predloge za sestavo ustreznega skupščinskega dokumenta, ki bi ga po zaključeni javni razpravi sprejeli zbori delovnih skupnosti kakor tudi ostali nosilci samoupravnega odločanja v kadrovske politiki.

V razpravi naj bi združili tako širše dimenzije, to je splošni družbeni vidik in značaj obravnavane materije, kakor tudi poudarjali specifične probleme in naloge z zornega kota vzgojnoizobraževalnega, kulturnega ter znanstveno raziskovalnega področja. Upoštevati pa bi morali zlasti v bazi močno izražene zahteve, prisotne v dosednji javni razpravi o tezah, ki terjajo tudi na nivoju skupščine konkretnost odgovora in jasno opredelitev nosilcev postavljenih nalog ter sprotno preverjanje njihove realizacije.

Kljub nekaterim pomanjkljivostim in neizdelanim formulacijam so iz tez vendarle razvidne naloge, aktualne za naš zbor. Najprej menim, da bi morali jasno opredeliti in se dogovoriti na temelju splošnih načel, izraženih v tezah, katera načela kadrovske politike bodo v prihodnje stalno prisotna v vseh tistih odločitvah v našem zboru, ki posegajo v kadrovsko problematiko. V tem pogledu se moramo zlasti zavzeti za kohezivnost področij znotraj našega prosvetno-kulturnega in znanstveno raziskovalnega področja in dokončno uveljavitev kompleksnega pogleda na družbeno reprodukcijo tako z vidika gospodarstva in raznih družbenih dejavnosti kot z našega zornega kota. Zlasti oblikovanja bodočega vzgojnoizobraževalnega sistema si ne moremo zamišljati brez sodelovanja oziroma ustvarjalne zavzetosti vseh dejavnikov v združenem delu. Da bi dali svoj prispevek k predlogu tez z reprezentiranjem nalog in problemov s področja našega zbora, menim, da bi morali v današnji razpravi zlasti postaviti izhodišča in nosilce, na katerih bi gradili sistem permanentnega izobraževanja in izpopolnjevanja kadrov na področju znanosti, prosvete in kulture; opozoriti

bi morali na nujnost revizije pravnih formulacij nekaterih že zastarelih predpisov in zakonskih aktov s področja šolstva, spodbuditi ustrezne strokovne institucije, ki se primarno ukvarjajo s kadrovskimi vprašanji, k dolgoročnemu proučevanju in spremljanju kadrovskih potreb, na temelju katerih bi bilo možno pravočasno in načrtno spreminjati, prilagajati in oblikovati elastičen šolski sistem, posvečati večjo pozornost kadrovskemu šolstvu v Sloveniji v celoti, posebej pa še vsebinskim vidikom oblikovanja kadrov s področij, ki jih predstavlja ta zbor, zlasti njihovim humanističnim, ekonomskim in samoupravljaljskim kvaliteta. Potrebno bo spodbuditi znanstvene, kvantitativne pristope k proučevanju učinkovitosti vzgojnoizobraževalnega sistema. Nastopil je čas, ko šolstvo in znanost ne moreta biti več dva oddaljena bregova iste struge, ampak je njuna simbioza in prepletanje nujno. Od stopnje ustvarjalne integracije šolstva in znanosti je odvisen napredek obeh. Ta kvalitativen napredek ni mogoč, če se institucije znotraj šolskega sistema ali one na področju znanosti obnašajo avtarktično, ozko zaprto in nepovezano. Graditi moramo ustvarjalno družbeno klimo z mobilizacijo vseh družbenih sil za ustvarjanje novih pogojev in širših možnosti pridobivanja strokovnosti in znanja mladih generacij, ki trkajo na vrata. Ni mogoče izmeriti posledic in težav, ki bi jih družbi ali narodu povzročilo zapiranje poti mladim do elementarne poklicne izobrazbe.

Namenoma nisem v tem skopem uvodu ponavljal ugotovitev o prodoru znanstvenotehnološke revolucije, o pomenu faktorja znanja kot osnovni perspektivi napredka narodov in tako dalje, ker menim, da o tem naše zavesti v tem trenutku ni potrebno ponovno prepričevati.

Predlagatelj pričujočih tez, to je komisija za volitve in imenovanja, razgrinja to problematiko pred naš zbor in ostale dejavnike zlasti v pričakovanju konkretnih dogodkov za akcije, seveda na podlagi poglobljenih analiz in ocen o kadrovski problematiki, glede katerih, na srečo, tokrat nismo tako praznih rok.

Ne zamujati, proučevati, hitreje konkretizirati zamisli in biti dosledni v realizaciji proučenih sklepov so gesla in vodilo, ki morajo postati stvarnost. Le z večjo samoiniciativnostjo kadrovske politike znotraj samih področij znanosti, prosvete in kulture, z večjo elastičnostjo in prodornostjo pri iskanju rešitev, z odprtostjo navzven in povezanostjo s proizvodnjo in ostalimi področji ter le z več načrtnosti pri delu bo naš korak v prihodnost dovolj hiter in stopinja trdna. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa za uvodne besede!

Tako lahko pristopimo k razpravi. Pričenjam razpravo o kadrovski politiki! K besedi se javlja tovariš Činč.

Ludvik Činč: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Morda bolj zaradi tega, da se prebije led. Teško bo pravzaprav ob tako dobro zbrani dokumentaciji, tako podkrepljeni s takimi podatki, kot jih imam pred seboj, še kaj novega dejati.

Cudi me, da smo rabili 25 let za ugotovitev, da z izobraževanjem nekaj ni v redu. Ves čas doslej smo govorili, da je izobraževanje potrošnja, sedaj pa kar naenkrat vemo, da je to investicija. Ne vem, morda nam je vojna vzela kadre, ki bi znali že prej to oceniti ali pa smo res menili, da je izobraževanje potrošnja.

Če se sedaj ozrem na same teze in na gradiva o šolstvu, prosveti in kulturi, lahko ugotovim, da pravzaprav na teh področjih zakonskih predpisov ne manjka

in so več ali manj v redu urejene. Vendar se zakonski predpisi ne izvajajo, ker smo ocenili, da za to nimamo dovolj denarja.

Glede osipa in vzrokov zanj naj samo nekaj dodam. Sestavljalci gradiv o osipu bi lahko brez kakšnega posebnega znanstvenega pristopa že prej lahko povedali, kakšni bodo rezultati, saj jih pravzaprav pozna že vsak prosvetar.

Ugotavljamo, da sta visok osip in nizek izobrazbeni produkt dva vzporedna pojava, ki ju srečujemo predvsem na manj razvitih območjih. Še več, tu gre največ mladine v poklicne šole, nekaj še v srednje, v višje in visoke šole pa že skoraj nihče, kakor to kažejo podatki v občini Lenart.

Sestavljalci analize ugotavljajo, da na teh območjih izgubljam zelo dosti talentov in nadarjene mladine, ki bi se lahko uvrstili med naše vrhunske znanstvenike. Zaradi lokacije višjih in visokih šol pa študirajo tudi takšni, ki nimajo za to niti najmanjše sposobnosti.

Žal mi je, da v analizi, ki jo je pripravil zavod za zaposlovanje, ni dovolj obdelan latentni osip. Kajti prav v tem se skriva odgovor, kaj bi ena generacija lahko dala, oziroma kakšna je intelektualna sposobnost naroda. Generacijski osip nam tega ne pove.

Glede na vse to mislim, da je nujno potrebno najprej urediti kadrovske šole. Obe pedagoški akademiji, ki pripravljata kader za osnovne šole, delata v neustreznih razmerah, imata najslabše delovne pogoje tako prostore kot opremo. Jasno je, da v takih razmerah ljudje, naj se še tako trudijo, ne morejo dati od sebe tega, kar bi lahko in izobrazbeni rezultati niso takšni, kakršni bi morali biti. Ker pa je celotno delo šol odvisno od tega, kakšne učitelje imamo, so težave in slab učni uspeh razumljivi.

Posebej moram poudariti, da ima sestavljalec prav, ko govori, da si nove metode težko utirajo pot v naše šole. Materialni pogoji šol so ponekod tako težavni, da je nove metode težko izvajati. Prej je bilo govora, da ima že četrtnina vseh osnovnih šol responderje. Vprašanje pa je, kako so izkoriščeni. Kjer učilnica za to ni pripravljena in responder ni že naprej montiran, tam je njihova uporaba nemogoča. Sicer pa to terja daljše priprave, kar je mogoče storiti le prvo ali tretjo uro za velikim odmorom ali pa si sposoditi del naslednje učne ure. Enako je z individualizacijo pouka. Poleg neustreznih materialnih pogojev mnogi učitelji teh sodobnih metod pouka ne poznajo.

Zato posebej poudarjam, da je treba proučiti, kakšen profil učitelja danes sploh rabimo. Kajti vse kaže, da niti kadrovskim šolam ni jasno, kaj pravzaprav hočemo. Slučajno sem bil v Mariboru na sestanku in nekdo je dejal, da je zdaj sploh vprašanje, kaj se smatra za idejnost pouka in pravzaprav sploh ne vemo več, kaj naj ustvarjamo, kako naj pripravljamo ljudi. To je samo izsek te problematike, ki pa nam da dovolj jasno sliko, da tudi na kadrovskih šolah ne vedo, kaj hočemo.

Hitreje je treba urediti materialne pogoje dela šol. Tovariši, tu ne mislim na osebne dohodke učiteljev — ob neki priliki sem že dejal, da z osebnimi dohodki učiteljev ne bomo rešili problema izobraževanja in vzgoje, čeprav je tudi to eden izmed pogojev. Ker izhajam iz kmečkega področja, lahko primerjam, da je hudo težko, če najameš slabega delavca, da gre v vinograd kopat in mu še motike ne daš.

Kot tretje poudarjam, da je treba primerno ovrednotiti učiteljevo delo. Danes tega še ni in nihče me ne bo prepričal, da slovenski narod nima matematikov, fizikov, slavistov in tako dalje. Brez matematikov na primer ne bi imeli niti inženirjev v gospodarstvu. Ker so v šolstvu preslabo plačani, gredo

raje drugam. Če pa jih želimo obdržati, jih bo treba pač bolje plačati, pa tudi če bo treba pri tem delati določene izjeme, saj jih tudi v gospodarstvu delajo, ko za strokovnjake vse dajo. Mi v šoli pa za strokovnjaka nič ne bi dali, enaki so tisti, ki učijo telesno vzgojo in tisti, ki učijo matematiko. Morda imajo prav tovariši, ki smatrajo, da bi bila to že določena socialna diferenciacija in v tem primeru seveda ta zadeva ne bi bila sprejemljiva.

Posebej opozarjam na uvajanje svetovalnih služb v šole. Tovariši, danes sploh ni mogoče v osnovni šoli delati brez socialnega delavca ali psihologa, kajti učitelj za to delo ni usposobljen. On sicer uči v razredu, upošteva pa pri tem opozorila in ugotovitve teh služb. Temu, se mi zdi, pa nekatere analize posvečajo premalo pozornosti. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa! Dalje, kdo želi? Prosim, tovariš Slavko Bohanec.

Slavko Bohanec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Kadrovska problematika, celovito zajeta v zasnovi pričujočega skupščinskega dokumenta, s posebno in povsem upravičeno pozornostjo obravnava izobraževalno področje. Vsebovane niso le neposredne bližnje naloge, ampak tudi nekatera bistvena programska izhodišča za njeno dolgoročnojšo usmeritev. Zelo pomembno pa je, da je izobraževalna komponenta zaznana v sklopu kadrovskih potreb, ki so srednje gibalo našega razvoja. Ponovno je torej izobraževanje poudarjeno kot izredno pomembno, rekel bi, prioritarno družbeno področje. Želeti bi le bilo, da bi v naših praktičnih odločitvah tudi tako ravnali.

Ob tem dokumentu pa se ponuja hkrati tudi prilika, da ugotovimo, v kolikšni meri so naše dosedanje usmeritve pravilne in uspešne in kaj vse je še potrebno storiti. Zato bi posebej želel opozoriti na nekatera vprašanja, ki so po mojem mnenju sicer ustrezno prisotna v pričujočem dokumentu, a vendarle hkrati zahtevajo našo posebno skrb in pozornost, podrobno obravnavo, da bi jih resnično uresničili v praksi.

Nedvomno je pravilna naša dosedanja usmeritev k izgradnji tako imenovane samoupravne šole, zlasti v pogledu osnovne in splošne usposobitve vse generacije, ki v slovenskem prostoru je in ki je danes v določenih različnih ekonomskih ambientih še vedno socialno diferencirana. Ta orientacija k usposobitvi vse generacije je, po mojem mnenju, pravilna. Z angažmajem vseh družbenih sil, ki potekajo iz mladih generacij samih prek šol, učiteljskih kolektivov, občanov in predvsem občinskih sredin tja do nacionalne skupnosti kot celote, smo že doslej relativno dobro uspevali in dosegli pomembne rezultate. Zakaj enak začetek, ki ga moramo doseči za vso mlado generacijo v osnovni šoli, je temeljni pogoj, je baza za uspešno kadrovsko politiko na Slovenskem. Prepričan sem, da smo v tem pogledu stvari zastavili dobro; zdaj je seveda treba brez oklevanja vse to začeto intenzivno nadaljevati, izpopolnjevati, ne pa, oprostite, če to omenjam, v temeljih spremeniti zastavljeno pot, kot to nekateri mislijo, in nekako na ruševinah že doseženega zgraditi nekaj popolnoma novega, v resnici pa neznanega in doslej še neizoblikovanega.

Očitno je in to je vsebovano tudi na svojstven način v pričujočem dokumentu, da moramo ravnati s tem tako imenovanim največjim in najbogatejšim kapitalom nad vse smiselno, racionalno, nikakor pa ne tako, da ga izgubljam, da ga ne izkoristimo. Naša izobraževalna politika bi ne smela ostajati v okvirih poprečij ali okvirnih socialnih razlik, kakršne še vedno imamo, kadar gre za

usposobitev celotnih mladih generacij in kadar še prav posebej gre za usposobitev visoko kvalificiranih strokovnih kadrov. V tem pogledu imamo še močno nezadovoljivo stanje, saj nam študije in razni podatki kažejo med drugim, da na primer z nadarjeno mladino ali talenti ne ravnamo dobro.

Izobrazbeni produkti nekaterih območij so tako nizki, kakor da v njih ni sposobnih, nadarjenih učencev, mladine, drugje spet tako visoki, da vzbujajo v resnici dvom v vrednost vsega tistega, kar se dokoplje do najvišje usposobitve. Ne bi navajal podatkov, ki so v priloženih graditvah, vendar omenjam samo znano sorazmerje v izobrazbenih produktih na visoki stopnji, kjer so razlike med posameznimi območji v Sloveniji kar nekeje približno 1 : 40. Zato so torej neprecenljivo pomembna vprašanja, kot so navedena v dokumentu, izenačevanje pogojev dela v šoli, individualna obravnava mladine že v osnovi šoli, usmerjanje po sposobnostih, štipendiranje nadarjenih, izgradnja internatskih kapacitet itd.

Ob tem vidiku racionalnega ravnanja naj omenim še drug, v dokumentu pričujoč vidik, to je skladnost izobraževanja s kadrovskimi in razvojnimi potrebami. Pri tem imamo opraviti še vedno z velikimi zadregami, s tako imenovano neuskkljenostjo, z deficitarnostjo oziroma suficitarnostjo določenih poklicev.

Naš sistem izobraževanja strokovnih in tudi znanstvenih kadrov ni zadostno vgrajen v naš razvoj, ki je, mimogrede rečeno, tudi dokaj nedefiniran. Ne sledi hitremu razvoju znanosti, tehnologije, novim družbenim procesom pri nas, skratka, priznati moramo, vedno je še tog in ne dovolj prilagodljiv. Povezave z vsem tem so šibke, sistemsko neizoblikovane, neizpeljane. Ne smeli bi si prav zategadelj dovoliti, da bi v tem pogledu ostali v slepi ulici in bojim se, da zlasti v srednjem šolstvu vanjo prihajamo. Ugotavljamo problem, a težko se kopljemo iz njega, čeprav je to, trdno sem prepričan, ključno vprašanje našega razvoja in napredka. Poiskati moramo trdnejše, trajnejše zveze, v vseh pogledih kvantitativne in tudi kvalitativne. Ne vidim rešitve tega vprašanja le v večjem angažiranju našega gospodarstva, torej delovnih področij izven izobraževalnega, čeprav menim, da je to izredno pomembno, ampak tudi v tem, da se izobrazba močnejše vključi kot pogoj za delo na delovnih mestih v gospodarstvu in kot pomembna sestavina pri nagrajevalni politiki. Naravnost nujno je, da tudi v delovnih organizacijah najdemo čim večjo motivacijo za izobraževanje, za večje znanje, sposobnosti in usposobljenosti, ker šele tedaj bo to imelo določene pozitivne reflekse tudi na odnos do izobraževalnega področja in hkrati tudi odnos le-tega do potreb našega razvoja in dela. Zakaj resnično je zaskrbljujoče to, kar lahko razberemo iz naših podatkov, da je strokovna zasedba delovnih mest v gospodarstvu in drugih dejavnostih izredno nizka. Naj samo omenim podatek, da 23 % zaposlenih nima fakultetne izobrazbe na delovnih mestih, ki takšno izobrazbo zahtevajo, da ne omenjam odstotkov, ki so navedeni za delovna mesta, ki zahtevajo višjo, srednjo in poklicno izobrazbo.

In končno nas dokument opozarja na kadrovska vprašanja v samem izobraževanju in nas ponovno obvezuje, da izboljšamo izobrazbeno raven prosvetnih delavnic, čeprav je k temu vendarle treba dodati, da je kadrovska kvalifikacijska struktura v primerjavi z drugimi dejavnostmi v naši družbi vendarle v šolstvu še najboljša. Že pri vseh drugih ukrepih doslej in naporih zadnjega časa nam je bilo povsem jasno, da bo lahko edinole sodobno stro-

kovno pedagoško in idejno usposobljeni prosvetni kader ponesel in uresničil zamisel o sodobni šoli.

Kakšna je bila dosedanja smer prizadevanj na tem področju, rekel bi, na najpomembnejšem področju, je delno razvidno iz priloženih gradiv. Kaj name ravamo, je prav tako delno vsebovano v priloženih gradivih. Obveznost, zapisano v dokumentu, da moramo v našem sekretariatu spremljati kadrovske problematiko na svojem delovnem področju ter pripravljati analize in predloge, seveda povsem sprejemamo. Vrsta analiz in predlogov je na to temo v našem sekretariatu že v pripravi, so pa obravnavane teme vključene v program vašega zbora, tako da se bo mogoče kdaj podrobneje seznaniti s posameznimi problemi in ob njih oblikovati politiko in naloge. Hvala!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa, tovariš sekretar! Prekinjamo razpravo in odrejamo polurni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 11.00 uri in se je nadaljevala ob 11.40.)

Predsednik Miloš Poljanšek: Pričenjam obravnavo. Prosim, dr. Demetrij Brodar želi besedo.

Dr. Demetrij Brodar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! K predloženim tezam bi rad dal naslednjo pripombo. V programski osnovi za delo Skupščine SR Slovenije beremo, da je potrebno vse bolj aktivno in neposredno vključevanje znanstveno raziskovalnega dela kot enega izmed temeljnih nosilcev družbenega razvoja. Podobne ugotovitve se pojavljajo tudi v raznih drugih gradivih. Zato se mi ne zdi dovolj, da je v dokumentu to področje mimogrede omenjeno, in mislim, da bi moralo biti bolj upoštevano. Dokument bi moral vsaj na kratko posebej govoriti o tej močno specifični problematiki in ji dati nekaj napotkov. Mogoče bi tako tudi našli izhodišče za poskus, kako prekiniti z dosedanjo neperspektivno prakso, ko se problemi znanosti izgubljajo v izobraževanju in v gospodarstvu. Hvala!

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala! Tovariš Mušič želi besedo.

Vladimir Mušič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tako kot nekateri drugi govorniki bi tudi sam rad ugotovil, da je gradivo, o katerem govorimo, zelo kompleksno in verjetno eno najpopolnejših gradiv te vrste, kar smo jih pri nas v teh dveh in pol desetletjih pripravili. Mislim pa, da bi taka razprava, še celo, če je to vse skupaj neka akcija, morala služiti zelo določenim ciljem in biti zaradi tega tudi zelo konkretna. Ena od osnovnih pripomb, ki bi si jo upal v zvezi z gradivom in dosedanjo razpravo povedati, je v tem, da se mi zdi, da gradivo in razprava ne izhajata v zadostni meri iz konkretne identifikacije tistih področij, ki jih smatram za kritična v našem nadaljnjem družbenoekonomskem razvoju. Znatno konkretnije bi govorili o nalogah kadrovske politike na področju znanosti, na področju takega ali drugega šolstva, kulture in tako naprej, če bi se enkrat dogovorili o določeni prioriteti v našem nacionalnem družbenoekonomskem razvoju. Ni dovolj govoriti o neki splošni kadrovski politiki, temveč je treba to politiko konkretizirati ali celo govoriti o politikah v množini. Večkrat se moramo spomniti, da

je politika predvsem sklop zelo konkretnih ukrepov za realizacijo določenih zelo konkretnih ciljev, ki si jih zavestno zastavljamo. O politiki ni mogoče govoriti učinkovito, če se ne govori o celem kontinuumu take zavestne družbene akcije, ki se začne v identifikaciji vrednot širših družbenih ciljev, standardov in normativov (ki jih določena področja v svetu imajo ai pa smo jih tudi sami že sprejeli ali posvojili), kakor tudi v neposrednih ciljnih naših prizadevanj. Če v ta sklop ne vključimo politike in če je ne gledamo v sklopu takega kontinuuma (od vrednot prek standarda do neposrednih ciljev), se mi zdi, da je težko pričakovati hitrih, neposrednih ukrepov, ki pa jih gotovo rabimo.

Naslednja zadeva v zvezi s tem je identifikacija oziroma problem identifikacije nosilcev prizadevanj za boljše, konkretnješe in bolj diferencirano kadrovsko politiko. V gradivu se dosti govori o skupščinski komisiji za volitve in imenovanja, ki je očitno tukaj imela iniciativo in je opravila ogromno delo, da je do tega gradiva prišlo; vsi ostali nosilci pa so omenjeni pod neko skupno oznako samoupravnih in drugih organov. Absolutno pa manjka podatek, kdo med temi organi naj naredi več in kdo manj in pri kateri točki za posamezne smeri dejavnosti. Če govorimo o tako važnem problemu, kakor je kadrovska politika, je treba zelo konkretno definirati vloge in naloge države, državnih organov in državnih mehanizmov, ki jih imamo in jih bomo verjetno še imeli, dalje, samoupravnih organov delovnih organizacij in če hočete, nekaterih bolj dominantnih institucij, kot je univerza in tako naprej. Ustvariti je potrebno tudi možnosti, da bodo vsi ti nosilci dobili določeno samostojno polnomočje in sredstva za implementacijo (izvajanje) ciljev te politike na področju razvoja strokovnih kadrov.

Zanimivo bi bilo govoriti o tem, kdo bo tisti, iz katerega kroga ali katerega spiska, ki bo in kdaj bo razbil in prebil določene zaključene kroge v tem našem sistemu in tej naši družbi. Vsi vemo, da na univerzi ali pa tudi na nekaterih znanstvenih in kulturnih institucijah absolutno obstajajo določeni zaprti kadrovske krogi, določene zaprte strukture, ki jih je enostavno nemogoče prebiti znotraj lastne samoupravne strukture. Tudi zaradi tega se kadrovska problematika zelo počasi izboljšuje. Na to bi navezal zadevo, o kateri smo že velikokrat govorili, to je pretok kadra med univerzo, znanostjo in gospodarstvom, oziroma družbenimi dejavnostmi, česar brez prebijanja takih zaprtih krogov in struktur nikoli ne bomo mogli realizirati, ampak bomo ostalim zaprtim krogom dodali še en zaprt krog — neučinkovitost.

Končno bi porabil to priložnost, da bolj za ilustracijo kot za kaj drugega, opozorim na tisti del gradiva, ki govori o deficitu in suficitu posameznih strokovnih področij, pri čemer bom seveda moral poseči le na svoje ožje delovno področje. Govori se o deficitu gradbenikov, posebej gradbenih inženirjev, pri tem pa so kaj malo omenjeni in analizirani vzroki in posledice ali pa se oboje meša. Mislim, da sta tukaj absolutno pomembni kvaliteta in podoba današnje šole kakor tudi status poklica in odnos gradbenih inženirjev v vseh naših šestdesetih gradbenih podjetjih do ostalih strokovnjakov in njihovih nalog. Na področju arhitekture na primer se ugotavlja suficit, pri tem pa vemo, da je osnovni vzrok tega suficita nediferenciranost oblikovalskih in planerskih oziroma projektantskih šol oziroma projektantske vzgoje.

Hkrati ko govorimo o suficitu arhitektov, govorimo tudi o dosti kritičnem deficitu na področjih, recimo, urbanizma, regionalnega prostorskega planiranja. Obe dejavnosti sta v popolnoma kritičnem položaju v občinah pa tudi na republiškem nivoju ali celo v naših večjih mestih; dalje je popoln deficit

v smeri razvijanja modernih konstrukcij in v smeri industrijskega oblikovanja, kar je sicer posebej rečeno v gradivu zavoda za zaposlovanje, dalje na področju spomeniškega varstva oziroma konservatorstva, na področju krajinarskega oblikovanja in podobno.

Če bi šli v take podrobnosti in smatram, da bi bilo to koristno, bi vsaj pri nekaterih področjih, ki se navadno temeljiteje ne pojavljajo v naših skupščinskih gradivih, verjetno hitreje prišli tudi do tistih konkretnih ukrepov in diverzifikacije politike, o kateri sem uvodoma govoril. Kajti upam si trditi, da je zelo lahko identificirati tiste kroge in tiste zaprte strukture, ki se upirajo dvigu kvalitete in odpiranju strukture, recimo na gradbenem odseku fakultete ali pa so proti diverzifikaciji študija na arhitekturi. In če bi jih identificirali, bi jih najbrž tudi lahko na nekih širših temeljih razbili. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Kdo se še javlja k besedi? Poslanica dr. Aleksandra Kornhauser.

Dr. Aleksandra Kornhauser: Spoštovane tovarišice in tovariši poslanci! Pridružujem se vsem tistim, ki pozdravljamo dejstvo, da je tema o kadrih končno prišla kot ena izmed pomembnih tem v skupščino in sveda še posebej, na sejo našega prosvetno-kulturnega zbora. To tembolj, ker, upamo vsaj, da izobraževanje končno postaja to, za kar smo se vseskozi zavzemali, to je, da je produktivna sfera, ne pa samo nepotrebni privesek, o katerem razpravljamo, kadar gre za odmero sredstev. Ker smo na splošno že dokaj razpravljali o tej temi in ker je današnja razprava na našem zboru najbrž namenjena prvenstveno temu, da pogledamo, kaj je naše področje dolžno storiti, da tako rekoč pometemo pred svojim pragom, se bom v svojem kratkem prispevku ozrla prav na to.

Izčrpna analiza, ki nam jo je predložil republiški sekretariat za prosveto in kulturo, nam je lahko pokazala tisto, kar smo v grobih obrisih že poznali, sedaj pa imamo za to tudi podrobne številke. Torej, imamo kritično stanje v šolstvu, ki naj producira boljše kadre in več kvalificiranih kadrov. Posebej bi omenila problematiko visokega šolstva, ker menim, da je prav na tem področju analiza, ki nam jo je predložil republiški sekretariat, nekoliko pomanjkljiva. Na strani 10, v točki 3 je rečeno, da podrobnejša analiza ni možna, ker vrsta podatkov ni bila dostopna. Pri tem bi omenila analizo, ki je bila pripravljena v okviru republiške izobraževalne skupnosti. Ker material ne nosi datuma, ne morem govoriti o tem, ali takrat, ko je bil material izdelan, res ta analiza še ni bila dostopna; opozorila pa bi, da je ta analiza javna, da je vsem dostopna in da so bili tudi v dnevnem časopisju objavljeni rezultati te analize, ki pa so vse prej kot spodbudni. Problematika visokega šolstva je pereča in če vsaj v majhnem delu drži pregovor, da riba smrdi pri glavi, potem bo treba tu najprej in energično ukrepati.

Če pogledamo sanacijski program, ki je bil izdelan v okviru republiške izobraževalne skupnosti, vidimo, da vključuje samo za univerzo 400 novih delovnih mest v petih letih, za ostale pa 150, torej skupaj 550 novih delovnih mest, ki so nujno potrebna, če hočemo sanirati stanje, kakršno je v visokem šolstvu. Če k temu prištejemo tisto logično odmiranje vsakega področja v določenem obdobju, ki znaša blizu 3 % oziroma celo nekaj več, potem pridemo na 950 do 1000 ljudi z visokošolsko izobrazbo, ki jih nujno potrebujemo v obdobju od 1970 do 1975 samo za potrebe slovenskega visokega šolstva.

Tembolj je to pomembno, ker gre za veliko večino delovnih mest na fundamentalnih znanstvenih disciplinah, ki dajejo prav tako fundamentalne kadre za področje gospodarstva in družbenih služb.

Kakšne so prognoze, če pogledamo situacijo danes? Po realnih prognozah lahko v tem obdobju, ko bosta univerza oziroma slovensko visoko šolstvo potrebovala 1000 delovnih mest, pričakujemo maksimalno 5500 diplomantov, kar pomeni, da bi skoraj 20 % diplomantov pobralo samo visoko šolstvo. Če sedaj pogledamo, kakšno je planiranje na področju znanstveno-raziskovalnega dela, v katerega se končno intenzivneje vključuje tudi gospodarstvo in družbene službe, potem vidimo, da bi znanstveno-raziskovalno delo v istem obdobju pobralo nadaljnjih nad tisoč diplomantov. To se pravi, da zajamemo kar 40 % planirane produkcije visokošolskega kadra samo za področji visokošolskega izobraževanja in znanstveno-raziskovalnega dela. Jasno je, da je tak odstotek nenormalen; toda vprašujemo se, ali je nenormalen odstotek, ali pa je nenormalna baza, to se pravi predvideno število diplomantov v tem obdobju. To še tembolj, ker iz gradiva, ki smo ga danes dobili, vidimo, da v gospodarstvu nad 20 % kadra nima predpisane visokošolske izobrazbe. Torej ponovno ugotavljamo izrazit deficit.

Vprašujemo se, kaj je treba narediti. V petletnem pa tudi v desetletnem obdobju bistvenih premikov glede na vpis ni mogoče storiti; vsaj v petletnem obdobju ne, ker generacije, ki bodo v tem času diplomirale, morajo že biti vpisane. To se pravi, da je možno sanirati situacijo samo z drugačnim delom, z mnogo intenzivnejšim delom, kakršno je bilo dosedaj. Torej bo treba v visokem šolstvu izboljšati delo in energično izboljšati pogoje za to delo. Kajti modernizacija pouka prepočasi napreduje; prepočasi napreduje tudi pretok najbolj kvalificiranih kadrov iz gospodarstva in družbenih služb v visoko šolstvo in obratno. Na tem področju bo treba v petletnem obdobju mnogo več narediti, za drugo petletno obdobje pa že danes začeti z intenzivnim planiranjem ukrepov za zajemanje mlade generacije v visokošolski študij.

Če hočemo redno obnavljati bazo visoko kvalificiranega kadra, potem letno potrebujemo samo za obnavljanje nekaj tisoč diplomantov visokega šolstva. Mi pa se moramo vključiti tudi v rast, ki je značilna ne samo za Ameriko, ampak tudi za vse srednje razvite države; zaradi tega je treba v bližnji bodočnosti, kar želim ponovno poudariti, intenzivirati delo v visokem šolstvu in takoj začeti z ukrepi za večje vključevanje najsposobnejše mlade generacije v študij.

Pri tej najsposobnejši mladi generaciji pa bomo lahko ugotovili, da dosedaj ni bilo dovolj narejenega, čeprav je res, da smo marsikaj vlagali v štipendiranje. Izobrazbeni produkti po občinah, ki smo jih dobili tudi kot gradivo k današnji razpravi, kažejo na kar zakonito zvezo med kadrovsko strukturo in narodnim dohodkom. V razvitejšem okolju se šolajo tudi manj nadarjeni, velikokrat tisti, ki nimajo intelektualnih sposobnosti, da bi določeno stopnjo izobrazbe dosegli, v nerazvitem okolju pa velikokrat najbolj nadarjeni ne pridejo do srednje šole. Samo štipendijska politika se je izkazala kot premalo, kot nezadostna. Če hočemo res narediti to, kar planiramo in kar imamo v vseh mogočih tezah in resolucijah zapisano, to je, da bomo bistveno izboljšali kadrovsko strukturo Slovenije, potem moramo vedeti, da sta za kadrovanje potrebna dva pogoja. Prvi pogoj je intelektualna sposobnost, to je bazni pogoj, drugi, razvojni pogoj pa je materialno vlaganje v razvijanje te intelektualne sposobnosti, to je v šolanje tega kadra. Če izhodišnih pogojev ni, potem zapravljamo drugi del.

Vlaganje vanj, če ni intelektualne baze, oziroma če je intelektualna baza, pa je ne razvijamo, kar delamo pri kadrovanju vseh otrok z nerazvitih območij, pomeni, da je to družbeni kriminal.

Če imamo sredstev premalo, da bi res lahko razvijali tako široko fronto kadrovanja v visoko šolstvo, kakršno smo zasnovali, potem zaostriamo kriterije. In to intelektualne kriterije s tem, da je šola dolžna spremljati otrokov razvoj od osnovne šole navzgor. Pri tem menim, da bi naš zbor moral postaviti vprašanje odgovornosti, odgovornosti šole, odgovornosti vsakega učitelja, da kadruje od prvega, pa če ne od prvega, vsaj od četrtega, petega razreda osnovne šole dalje in da posebej posveča posebno skrb tistim otrokom, ki potrebne intelektualne sposobnosti imajo. Če je tega v veliki meri sposobna cerkev, bi tega moral biti tembolj sposoben socialistični učitelj na vsaki stopnji razvoja.

In končno še to; vse analize kažejo, da šolstvo sploh ni ozek problem, ampak, da je nacionalni problem. Zaradi tega menim, da se je usmeritev našega zbora, ki je to že nekajkrat postavil, ponovno izkazala kot pravilna.

Končno mi dovolite še eno pikro pripombo k materialu republiškega zavoda za zaposlovanje, kjer je na 5. strani povedano, da je sposobnost za matematiko, na to me je opozoril tovariš Zajc, pa tudi sama sem opazila, dana že kar vnaprej in da je interes v večji meri razvit pri fantih kot pri dekletih; zato je potrebno več sposobnih fantov usmeriti v gimnazije in pedagoške gimnazije. Dalje na 9. strani »dekleta se veliko odločajo le za nekaj tipično ženskih poklicev«, in spodaj »gre za močan pritisk žensk« in tako dalje. Menim, da kadrovske problematike ne bomo mogli reševati že z a priori diskriminacijo ženske delovne sile. Če nam je prav ali ne, ženska delovna sila predstavlja v Sloveniji skoraj polovico in glede na pogoje, ki jih nudimo, je ta polovica kar krepko kvalificirana in tudi krepko udeležena v proizvodnji. Zato menim, da taka izhodišča pri načrtovanju kadrovske strukture niso ustrezna in da jih ne bi smeli navajati v gradivih, tembolj, ker niso podkrepljena z nobenimi analizami; kajti prav analize učnega uspeha iz matematike že v osnovni šoli ne kažejo nobene razlike med dekleti in fanti. Torej ni osnove za takšno diskriminacijo ne glede na to, da 8. marec in vse lepe fraze v zvezi z njim še niso tako daleč.

Predsednik Miloš Poljanšek: K besedi se javlja poslanec dr. Boris Kuhar.

Dr. Boris Kuhar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Želel bi samo opozoriti na pomanjkljivosti, tako v samem osnutku resolucije kot tudi v vsem ostalem dokumentarnem gradivu, ki spremlja resolucijo. Ta pomanjkljivost je bila opazna že pri delu komisije za volitve in imenovanja pa tudi v razpravi o gradivu; namreč, da je kulturno področje v gradivu neenakovredno zastopano oziroma obdelano. To je pač, tudi to smo lahko ugotovili, samo en dokaz več, da smo prav na tem področju verjetno najmanj organizirani, da imamo zaenkrat tu najmanj konkretnih podatkov in analiz, tudi kar zadeva kadre na tem področju, saj so tudi podatki iz gradiva, ki nam je bilo predloženo, bolj skupek želja kot pa ovrednoteno stanje, ovrednotene potrebe po kadrih na kulturnem področju.

Ko govorimo o kadrovski politiki na področju kulture, bi morali bolj odločno govoriti tudi o začetku uresničevanja modernizacije in reforme visokošolskega študija, ne pa samo uresničevanja modernizacije in reforme osnovne in srednje šole, ker menim, da se ta sistem res ni mnogo spremenil recimo

v zadnjih 20 letih. Na eni strani imamo hiperprodukcijo kadrov s klasičnimi ozkimi profili; samo nekaj primerov naj navedem: arheologi, etnologi, umetnostni zgodovinarji, antropologi, pa tudi diplomanti umetnostnih akademij, ki jih je precej, pa zanje ni adekvatnih zaposlitev in se zato zaposlujejo na vseh mogočih področjih, samo na tistih ne, ki imajo kaj skupnega z njihovim osnovnim poklicem oziroma z njihovim študijem. Na drugi strani pa imajo vedno večjo potrebo po kadrih, kot so npr. strokovni kulturni turistični vodiči, organizatorji dela na kulturnem področju, pa tudi kulturologi za posamezna kulturna področja ali pa strokovnjaki s področja raznih zvrsti kulture, ki bi lahko neposredno bili zaposleni v gospodarstvu.

Menim, da bi to pomanjkljivost, ki je zadnje čase vedno bolj pogosta, lahko odpravili že s tem, da bi dopolnili sedanji študijski sistem, da bi dopolnili sedanje profile tako, da bi npr. umetnostni zgodovinar lahko kaj več zvedel tudi o turizmu ali organizaciji, da bi režiser znal tudi organizirati delo na dramskem področju ipd.

To je le nekaj pomislekov, le nekaj konkretnih predlogov. Prepričan sem namreč, da bodo tudi bodoča kulturna skupnost Slovenije in druge kulturne skupnosti, ki bodo delale svoje srednje — in dolgoročne načrte, ugotovile pomanjkanje tovrstnih kadrov, saj že sedaj, v začetku svojega ustanavljanja to ugotavljajo in čutijo potrebo po tovrstnih kadrih. Ko pa bodo imele te načrte, bo tudi prišlo do konkretnih zahtev po takih kadrih na kulturnem področju, po kadrih, ki jih zahteva današnji čas in sodobna organizacija dela tudi na kulturnem področju. Mislim, da bi bilo dobro, če bi o tem že prej razmislili, preden bomo imeli srednjeročni ali pa dolgoročni načrt.

Predsednik Miloš Poljanšek: Hvala lepa! Kdo še želi besedo? Poslanec Boris Feldin, prosim.

Boris Feldin: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Nekoliko sem bil zmeden ob tem, da obravnavamo teze, čeprav imamo v dnevnem redu kadrovske politiko na področju izobraževanja in vzgoje. Ne mislim temu oporekati, osebno sem pripravljen le na tisto, kar je na dnevnem redu. Zato se tudi ne bi spuščal v načelne ugotovitve ob tezah, ker niso stvar današnje razprave. Verjetno bomo to obravnavali na enotnem zboru, kot smo to že začeli. Mene zanima predvsem problematika kadrovske politike v izobraževanju in določena stališča, ki so s tem v zvezi. Razpravljaj bom o informaciji o kadrovske problematiki, o osipu, o neracionalnosti mreže strokovnih šol.

V informaciji o kadrovske politiki na področju izobraževanja je podano mnenje, da bi se osip v osnovni šoli lahko zmanjšal, če bi v večji meri uvajali podaljšano bivanje učencev v osnovni šoli. To bivanje učencev v osnovni šoli bi moralo zajemati predvsem otroke obojestransko zaposlenih staršev in pa tiste, ki so šibkejši v dojemaju; vsaj tako sem razumel. Tu bi jaz le rad videl, da bi se načelno dogovorili, ali naj bodo oddelki podaljšanega bivanja podaljšano obvezno šolanje, ali pa bi to bila neka druga oblika pri osnovni šoli. Jaz si predstavljam oddelke podaljšanega bivanja v šoli kot dodatno obliko predvsem vzgojnega napredka učenca, kot dodatno obliko skrbi za njegov prosti čas, kot dodatno obliko skrbi za to, da je otrok odvzet cesti in podobno. Dejansko si nisem nikoli zamišljal, da bi bila bistvena stvar oddelkov podaljšanega bivanja v tem, da bomo otroka po pet- ali šesturnem pouku še naprej učili. Vsaj meni se zdi, da to ne bi smel biti smisel, da avtomatsko podaljšujemo

njegov učni čas, ali pa, da dajemo potuho šoli, da v svojem rednem času sploh tistega ne naredi, kar je dolžna. Zato bi res prosil, da bi to razčistili: ali je bistveni namen ustanavljanja oddelkov podaljšanega bivanja v usmeritvi k pomoči zaradi slabega znanja, šibkih učencev, ali pa ima še kakšno drugo vlogo. Osebnostno sem si vedno predstavljal, da bi morala osnovna šola v rednem pouku tisto, kar je s predmetnikom in učnim načrtom predpisano, dejansko opraviti. Potem nima smisla, da govorimo o petdnevnem delovniku, če pouk podaljšujemo na drug način. Podaljšano bivanje je namenjeno fizični in duševni rekreaciji, kulturnim in športnim dejavnostim in podobno. V tem času, ko bi otrok sicer bil doma, pa je seveda logično, da bo naredil naloge, ker jih tudi doma dela.

Hkrati imamo v osnovni šoli v predmetniku in učnem načrtu dodatni pouk: to se pravi, še enkrat dodatni pouk zato, ker otrok ni v šoli vsega pridobil. Da me ne bi kdo napačno razumel, da sem proti takim stvarim, ne, samo rad bi vedel, kdaj se bomo načelno v Sloveniji dogovorili, na koliko načinov bomo vlagali v osnovno šolstvo, hkrati pa še vedno tarnali, da nismo še dovolj naredili. Kje se potem tudi neha dolžnost enega ali drugega področja, kaj bo učitelj naredil v rednem pouku, kaj pa v dodatnem ali pa bo vse skupaj prevrgel na podaljšano bivanje.

S tem v zvezi je tudi vprašanje ocenjevanja, za katero vemo, da lahko bistveno vpliva na učne uspehe. Tako ocenjevanje, kot ga imamo danes, pa vsekakor ne daje objektivne slike. Mene bi dejansko zanimalo, ali kdo pri nas v Sloveniji sploh to proučuje, in, ali bomo še dolgo samo razpravljali o tem, da nekaj na tem področju ni v redu, ali pa bomo končno le počasi k temu tudi pristopili, vsaj glede ocenjevanja predvsem tistih predmetov, ki so kolikor toliko strokovno že opredeljeni za to.

O poklicih v šolstvu, med drugim tudi za razredni pouk, ugotavlja gradivo, da stanje ni tako problematično. Na odboru pa smo od namestnika sekretarja za prosveto in kulturo slišali, da pa se že začne stanje slabšati na stopnji razrednega pouka oziroma za razredne učitelje in da ni tako lepo, kakor je prikazano v gradivu. Zato bi bilo dobro informirati zbor, kaj sekretariat za prosveto in kulturo na tem področju vendarle predvideva, da jih ne bi dobil zopet pod nos, da poslanska vprašanja predolgo zadržujejo strokovne službe in morajo čas za to zapravljati, namesto da bi delale. Toda, če bi bili o tem informirani, bi verjetno ne vprašali, in če bi imeli informacijo, bi verjetno vse te polemike lahko odpadle. Jaz o tem lahko samo včasih kje kaj ujamem, verjetno pa ne zanima samo mene, ampak še marsikoga v slovenskem šolstvu, kaj je pripravljeno, kaj se proučuje, kdaj bomo kaj naredili in tako naprej.

Pri tem razrednem pouku bi kazalo ugotoviti, ali temeljne izobraževalne skupnosti res premalo skrbijo za štipendiranje kadrov razrednega pouka. Najbrž bi bolj skrbele, če bi tisti, ki želijo štipendijo, tudi potem želeli ostati pri tistih, ki jih štipendirajo. Želijo pa jo imeti drugje, da niso vezani na območje. Zato bi tako mnenje, češ da same ožje skupnosti, občine in izobraževalne skupnosti ne skrbijo za štipendiranje, morali zavrniti, predvsem zaradi tega, ker je lahko dokazati, da gredo razredni učitelji po diplomi raje v Celje, Ljubljano, Maribor, Kranj in podobne kraje, ker jim je pač bolj ugodno, tudi v oddelku podaljšanega bivanja, kot pa nekeje v hribih, in to kljub stimulaciji.

Pri posebnem šolstvu ugotavlja gradivo, da po planu razvoja manjka v posebnih osnovnih šolah 709 učiteljev. Plan razvoja pa ni istoveten s potrebnimi posebnimi osnovnimi šolami; vsaj jaz si predstavljam, da plan razvoja posebnega šolstva ni bil narejen na podlagi kategorizacije učencev za posebno

osnovno šolo. Zaradi tega tudi ni mogel zajeti dejanskih potreb na tem področju. Zato predvidevam, da je tudi izpad kadra na tem področju, če bi želeli takoj vključiti v posebne osnovne šole vse kategorizirane otroke, veliko večji, kot je tu prikazan. Zato se mi zdi tudi, da bodo kadrovske šole, ki imajo te oddelke, morale v bodočnosti vpisovati veliko več. V gradivu je sicer poudarjeno, da bi potrebe bile pokrite leta 1980 po dosedanjem stanju; ker pa bo do 1980. leta še tudi kakšna nova posebna osnovna šola, bo tega kadra primanjkovalo veliko več.

Naslednja stvar so kadri v vzgojno-varstvenih ustanovah; nekaj tega bomo imeli prilike danes še obravnavati pri osnutku zakona o tej dejavnosti. Tu mislim, da sploh zaostajamo v načrtovanju kadrov; ne samo za vzgojno-varstvene ustanove, ampak za tiste novejšje oblike, ki se nam danes pojavljajo. To so oddelki podaljšanega bivanja, to so tudi druge oblike, ki počasi nastajajo na šolah. Ob tem bi bilo treba morda kaj več povedati o profilu tega kadra, ker ne vem, če bomo lahko rešili vse z vzgojiteljicami iz varstvenih oddelkov, oziroma s srednjo vzgojiteljsko šolo in z učitelji v vzgojno-varstvenih oddelkih. Čas bi že bil, da bi končno začeli govoriti tudi o načrtosti vzgoje ne samo od osnovne šole navzgor, ampak že prej. In če se prav spomnim, imamo danes glede vzgojno-varstvenih ustanov, katerim dajemo v gradivu pomemben poudarek, zelo malo narejenega. Zakon bomo šele kot osnutek danes sprejeli, vsebinska vprašanja predšolske vzgoje pa so zelo pomanjkljiva ali pa sploh nerešena. Kolikor je meni znano, obstaja program, kakšna naj bo vzgoja v predšolskih ustanovah, samo za tisto skupino, ki je neposredno pred vstopom v šolo. Doslej še noben strokovni organ ni pripravil programa vzgoje v predšolskih ustanovah, od tiste dobe, ko pričnemo otroke sprejemati. Morda bi tudi o tem kazalo v gradivu nekaj povedati. Če smo ugotovili, da zelo dosti izgubimo na otroku, če ga v pravem času že pred šolo načrtno ne vzgajamo, ne bomo prišli daleč, če bomo to ugotovitev uresničevali le v neposredni predšolski dobi, v novejšem času z malimi šolami, vse drugo pa pustili ob strani ali vsaj načrtno ne uredili.

V kadrovskem šolstvu za poklice v izobraževanju bi tudi kazalo zavzeti stališče vsaj do že tudi javno izrečenih misli o podaljšanju višjega študija na štiri oziroma tri leta. Jaz bi le rad videl, da bi v tem zboru to obravnavali in ugotovili, koliko je to primerno. To velja ne samo za višje kadrovske šolstvo, navsezadnje tudi za visoko. Če sem jaz prav informiran, se mi zdi, da nekaj pri tem kadrovskem šolstvu za področje izobraževanja vendarle še nimamo urejeno. Filozofska fakulteta je baje uvedla za poklice, ki gredo v izobraževanje, poučevanje oziroma seznanjanje z metodiko posameznih predmetov v šolskem letu 1970/71. To je skoraj po 25 letih od obstoja teh šol. Rad bi vedel, ali je res, da smo 25 let vzgajali učnovzgojni kader, ne da bi mu hkrati dajali osnovna metodološka znanja. Tako sem bil namreč informiran s strani predstavnikov zavoda za šolstvo.

Predsednik Miloš Poljanšek: Tovariš Feldin, mimogrede naj opomnim, da to ni res.

Boris Feldin: No, potem naj predstavniki zavoda za šolstvo drugače tolmačijo te stvari po terenu in naj ne razburjajo po nepotrebnem ljudi. To je bilo izrečeno na skupščini TIS Dravograd in na skupščini TIS Ravne.

V gradivu o neracionalnosti mreže strokovnih šol predlaga zavod za zaposlovanje določene rešitve, ki temelje predvsem na tem, da bi kazalo koncentrirati določene strokovne šole v večjih krajih v Sloveniji, s čimer bi dosegli boljšo kvaliteto. Ne moremo oporekati temu, vendar si sam predstavljam, da bo pri racionalizacije mreže tudi srednjih šol vendar kazalo ravnati s premislekom. S premislekom zato, ker menim, da je sicer res, da imajo najboljše kadre v Ljubljani, v Mariboru, v Celju, v Kranju, v Kopru, pa morda še v Novi Gorici in v zadnjem času v Novem mestu, vendar s tem še kljub temu kvaliteta ne bo rešena v tem smislu, da bi naši slovenski učenci dobili vse potrebno znanje, ker bodo žal še vedno izhajali s področij, ki nimajo teh šol, se pravi, ki so bolj oddaljeni od teh centrov. Zato bi kazalo ob razpravi o racionalizaciji mreže strokovnih šol govoriti tudi o tem, kje jih locirati in upoštevati istočasno tudi element ekonomske sposobnosti učencev. Jaz le mislim, da bi bil izobrazbeni nivo v Sloveniji nekoliko drugačen, kot ga imamo danes, če bi bila sem in tja še kakšna srednja šola, pa čeprav na škodo ekonomike. Saj vendar ugotavljamo, da imajo najbolj nerazvite občine tudi najnižji izobrazbeni produkt in najmanj zaposlenih z višjo, visoko in srednjo izobrazbo. Seveda, če ne bomo nič storili, bomo to lahko ponavljali še 50 let. Navsezadnje, kader v takih šolah izžareva tudi določeno kulturno in izobrazbeno raven in tako vpliva na svoje okolje. Morda bi pri racionalizaciji kazalo tudi kaj tega upoštevati, namreč, da ni vseeno, ali bi bili manjši kraji v Sloveniji popolnoma odsekani od določenega izobrazbenega nivoja tudi srednjih šol. Verjamem pa, da je v nekem pogledu gotovo najbolj neracionalno imeti strokovne šole za določene poklice v tisočih krajih, pa v vsakem le za nekaj učencev.

Gradivo poudarja vrednost pravočasnega zajetja otrok v vzgojno varstvene ustanove; to je zelo lepa načelna ugotovitev, ki pa jo v Sloveniji zadnje čase samo še načelno podpiramo. Vemo, da v letošnjem letu slovenska družba ni pokazala preveč prizadevanja za to; pri tem mislim na finančno prizadevanje. In kot vemo, se nismo kaj dosti oglasili, ko so se določala sredstva za izobraževanje. Istočasno pa ugotavljamo, da je tudi predšolska vzgoja in vse, kar je pred in ob šoli tudi nekaj vredno. In verjetno se bomo morali tudi zavedati, da to tudi nekaj stane. Potem ne bi določenih institucij v Sloveniji spravljali v položaj, da so prisiljene drugače ravnati, kot pa piše v tezah, čeprav teze vsi podpiramo, hkrati s tistimi, ki pravzaprav odločajo o tem, ali je slovenska nacija že danes sposobna dati nekaj tudi že za B program, ali pa bo za to sposobna šele jutri.

Predsednik Miloš Poljanšek: Besedo želi tovariš Roman Oberlintner, namestnik republiškega sekretarja za prosveto in kulturo.

Roman Oberlintner: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Glede na to, da je poslanec Feldin omenil nekaj stvari v zvezi z gradivom, ki ga je pripravil naš sekretariat, sem dolžan dati nekatera pojasnila. Menim, da tako na hitro in tako povrh razpravljati o podaljšanem bivanju učencev v osnovni šoli resnično ne gre. Namreč triletne analize so pokazale, ki so natančno spremljale delo, uspeh in vzgojo otrok v podaljšanem bivanju, kjer imamo danes vključenih okoli 5 % vseh učencev v osnovnih šolah; to je okrog 10 tisoč učencev, da je to sodobna oblika vzgoje, ki lahko daje izredno dobre vzgojne in učne rezultate. In vemo, da razviti svet v veliki meri v to smer gre, pa naj bo na Vzhodu ali na Zahodu. Analiza dosledno kaže v vseh treh letih,

da je uspeh učencev v oddelkih podaljšanega bivanja nadpoperčen v primerjavi z uspehom ostalih učencev v Sloveniji. Ob tem vemo, da so v te oddelke vključeni predvsem učenci, ki imajo zaposlena oba roditelja, učenci, ki imajo večje učne težave in učenci, ki živijo v okolju, v takih socialnih razmerah, ko dom ne more v polni meri odigrati svoje vzgojne funkcije. Kljub takemu sestavu je uspeh nadpoperčen in dosega letno nekaj nad 95 % pozitivnih ne glede na razred. Iz tega smo torej napravili utemeljen zaključek, in samo to stoji v gradivu, da bi večje razvijanje podaljšanega bivanja v prihodnosti veliko prispevalo k temu, da bi bil osip bistveno manjši. Poleg drugih ukrepov, poleg spremembe drugih objektivnih in subjektivnih pedagoških okoliščin je to eden izmed sistemskih ukrepov, ki nam zagotavlja in bi nam zagotavljal, če bi imeli materialne in druge možnosti, da pospešeno gremo v ta razvoj in dosegamo boljše rezultate v osnovni šoli.

Čisto kratko je treba odgovoriti še na to, kako je z učenjem v teh oddelkih, ker je tovariš poslanec Feldin to vprašanje vsaj po našem mnenju, nekoliko zapletel — da ne bi bilo nejasnosti. V podaljšanem bivanju to ni pouk in ne sme biti pouk. To je režim dneva, kjer učenci napravijo vse domače naloge in vaje, se pravi tisto, kar sicer otrok doma pri samostojnem učenju mora praktično narediti. To je vključeno v tako imenovane učne ure. In naloge morajo biti vključene, kajti otrok, ki živi v podaljšanem bivanju, jih nima kdaj narediti doma. Zato je med drugim otrok v podaljšanem bivanju. Res pa je, da to ne sme biti edini razlog; zato ni prav, če se ta režim tako oblikuje, da otrok dela samo učne naloge in ne živi tudi rekreativno svojega prostega časa. Kajti tudi elementi prehrane, rekreacije in prostovoljne dejavnosti morajo biti vključeni. Več o teh stvareh ne bi govoril, kajti pedagoški inštitut je že pred leti napravil raziskavo s tega področja, ki so dostopne široki javnosti.

Drugo vprašanje, ki je bilo tu sproženo, zadeva razredni pouk in oceno, ki jo je dal sekretariat v gradivu, namreč, da je na stopnji razrednega pouka glede kvalifikacijske strukture situacija ugodna, ker poučuje na razredni stopnji samo 0,6 % nekvalificiranega osebja. To je v primeru s predmetno stopnjo, o kateri v tej zvezi govorimo, seveda zelo ugodno, kajti na nobenem torišču družbenega dela ni situacija taka, da bi 99 % ljudi bilo ustrezno kvalifikacijsko usposobljeno za delo. Ta trditev je točna, mi je ne moremo zanikati, ker je dejstvo tako. Medtem pa je na predmetni stopnji v tej zvezi povedano, da je velik del kadra, glede na zakonske zahteve, ki so postavljene, še neustrezno kvalificiran. Drug problem, ki ga na to ne moremo vezati v isti sapi, je pomanjkanje razrednih učiteljev, to je proces, ki ga v najnovejšem času srečujemo. Mislim, da je bilo o pomanjkanju razrednih učiteljev resnično na zadnjem zasedanju zbora na poslanska vprašanja dovolj argumentirano in z najnovejšimi podatki odgovorjeno, kakšne so potrebe, kje je pomanjkanje in razlogi za to pomanjkanje.

Če govorimo o kadrovskih težah, in to je osnovni dokument, ki ga dejansko skupščina sedaj sprejema, ga ni mogoče ločevati od ostalih kadrovskih vprašanj, skratka od celotne kadrovske problematike. Res pa je in mislim, da je to treba povedati, da bo v prosvetno-kulturnem zboru čez nekaj časa, čez dva ali tri mesece, na programu posebno tehtna obravnava kadrovskih šol; v tej zvezi je sekretariat pripravil v sodelovanju z drugimi institucijami tri pomembna gradiva, ki govore posebej o pedagoških gimnazijah, o vzgojiteljskih šolah in o pedagoških akademijah. Ta gradiva so v zaključni fazi in jih bo skupščina dobila; jasno je, da bo v teh konkretnih materialih mogoče podrobneje obravnavati ta pomembna vprašanja.

Glede predšolske vzgoje je sicer vprašanje naslovljeno na zavod za šolstvo, vendar bi omenil, da kot mi je znano, imajo vzgojno-varstvene ustanove ne samo v zadnjem letu, to se pravi v letu pred vstopom v šolo, temveč tudi v celotnem svojem programu, izdelan vzgojni načrt, ki vsebuje elemente estetske vzgoje, moralne vzgoje in nekatere elemente intelektualne vzgoje.

Predsednik Miloš Poljanšek: Besedo ima poslanec Boris Feldin.

Boris Feldin: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Že prej sem poudaril, da se ne bi obračalo besed. Jaz nisem govoril o podaljšanem bivanju in njegovi nevrednosti, ampak samo o tem, da razčistimo, kaj bo v podaljšanem bivanju. Toliko sem pa pismen, da te stvari poznam, pa zaenkrat sem jih tudi še prebral in to tudi tiste, ki jih je izdelal pedagoški inštitut. Mene le zanima, ali so pedagoški inštituti in vsi ostali v teh dveh letih, kar je ta material znan, dali to tudi v tako razpravo, da bi lahko strokovno dovolj argumentirano ocenili, kakšne smeri bodo ti oddelki podaljšanega bivanja. Tistih navadnih ugotovitev o uspehu pa noben ne zanika. Želel sem in še vedno želim — pa zato tudi ne želim, da se obrača besede in se mi podtika, kar ni res, da podaljšano bivanje ni nič vredno — da bi razčistili, ali za podaljšano bivanje dajemo denar osnovni šoli zato, ker ni v svojem rednem delu vsega opravila. Mislim, da ga v bistvu še vedno dajemo za to.

In prav tako je glede tega, da v podaljšanem bivanju naj ne bi bilo pouka. O tem obstajajo načrti, ki jih vsi tovariši poznajo; praksa pa je v glavnem nekoliko drugačna, razen v tistih občinah, ki imajo toliko sredstev, da to drugače delajo. Sicer pa je podaljšano bivanje dejansko pouk.

Glede razrednega pouka in učiteljev smo se spet napačno razumeli in moram odkloniti namigovanja, da nisem razumel, da je kvalifikacija v redu, ampak da je učiteljev manj. O kvalifikaciji sploh nisem govoril, ker je to dovolj jasno navedeno v gradivu. Še vedno pravim, da profila kadra predvsem za razredni pouk še nimamo razrešenega, predvsem pa, da številčno ne bo povsem držalo, kot je bilo idealno prikazano. No, tovariš namestnik je rekel, da bo o tem zbor posebej razpravljal, zato se bom s tem tudi zadovoljil; bomo pa takrat morda res prišli do jasne slike, kakšna je situacija pri razrednem pouku.

In prav tako pri predšolski vzgoji. Naj mi potem res strokovnjaki povedo, kakšna je resnica, če pa mi tovarišice upravnice iz vrtcev zagotavljajo, da so v zadnjih letih dobile edini predlog vzgojnega načrta, ki ga izvajajo načrtno po tem, kar je narejeno za predšolski oddelek. Za vse drugo pa se poslužujejo stvari, ki so izšle zadnjikrat, če se bom prav spomnil, kmalu po vojni. Zato ne vem, če so še tako v redu, da jih ne bi bilo treba dopolniti oziroma sploh nekaj narediti na tem področju. Če so ugotovili, da je za predšolski oddelek to potrebno, za nazaj pa ne, odklanjam očitek, da govorim, česar ni, ali pa da govorim površno. Kar hočem povedati, vedno preverim, in bom še naprej; govorim pa samo tisto, kar je marsikje povedano in kar tudi marsikje drži. Sploh bi pa, kadar se mi odgovarja in reče »po našem mnenju« prosil, da bi lahko zvedel, čigavo je tisto »naše mnenje«, tudi pri poslanskih vprašanjih; ali je to osebno mnenje, mnenje določene institucije, mnenje določenega človeka, mnenje določenih strokovnih organov ali koga.

Predsednik Miloš Poljanšek: Besedo ima poslanec Jože Suhadolnik.

Jože Suhadolnik: Tovarišice in tovariši poslanci, imam samo manjši predlog. V informaciji ugotavljamo, da je in da bo v bodoče še večje pomanjkanje učiteljev za razredni pouk. Učitelje za razredni pouk izobražujejo pedagoške akademije oziroma so jih do leta 1967 izobraževala učiteljišča. Prvi in drugi so usposobljeni za razredni pouk in so po zakonu o osnovni šoli v enakem položaju. Ker je temu tako, predlagam, da se v najkrajšem času, morda že v prihodnjem letu to upošteva in v skladu z ustavnim načelom nagrajevanja po delu, to je, za enako delo enako plačilo, vse delavce razrednega pouka enotno nagrajuje. To bi seveda zahtevalo, če so podatki iz informacije točni, približno 3 milijarde in pol dinarjev v Socialistični republiki Sloveniji. Ta moj predlog utemeljujem z naslednjimi dejstvi in prednostmi:

1. učiteljev s srednjo izobrazbo ne bomo več v bodoče izobraževali; to se pravi, da ostanejo le tisti, ki so že danes;
2. učitelji, ki danes poučujejo v razrednem pouku, ne bodo imeli želje, da se prekvalificirajo za predmetni pouk; to pomeni, da bomo imeli učitelje, za katere ugotavljamo, da jih bo iz leta v leto manj; in
3. če imajo učitelji, ki so končali učiteljišče, res pomanjkljivo znanje, v primerjavi s tistimi, ki danes končajo pedagoško akademijo, je prav, da jim v obliki permanentnega izobraževanja to pomanjkljivo znanje dopolnimo.

Predsednik Miloš Poljanšek: Besedo ima poslanec Jože Melanšek.

Jože Melanšek: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ob dialogu med tovarišem Feldinom in tovarišem Oberlintnerjem samo majhen pristavek: izgleda, da se o določenih stvareh res ne razumemo, ali pa se nočemo razumeti. Načela so eno, praksa pa drugo. Podaljšani pouk oziroma vzgojno-varstveni oddelki so v nekaterih mestih, v nekaterih krajih in nekaterih šolah resnično podaljšani pouk. Najbrž nismo vsega proučili dovolj, v predmetnikih in učnih načrtih, nekaj ni v redu, da moramo dodajati. Na drugi strani pa eni in isti ljudje, ki celo forsirajo podaljšani pouk, pravijo, naj to nadomestimo. To se pravi, da deficit obstaja. In če deficit obstaja, potem ga je potrebno nadomestiti. To pa je zame podaljšani pouk, ne pa vzgojno-varstveni oddelek oziroma podaljšano bivanje v šoli. V načelu se vsi strinjajo glede tega, kaj naj bi bilo, le pristop je različen; na drugi strani pa je slaba tudi kontrola izvajanja tega.

V gradivu me moti naslednje: imamo dva prikaza osipa: enega je izdelal republiški sekretariat za prosveto in kulturo, drugega pa zavod za zaposlovanje. Občutimo najbrž vsi, da ni bilo enotnega metodičnega pristopa. Vprašujem, zakaj je tu dvoje različnih mnenj? Zakaj se ne bi to dalo v republiškem nivoju uskladiti in resnično objektivno iz obeh institucij, ki se dejansko zavzemajo za eno in isto stvar, prikazati, kakšno je objektivno stanje. Če vemo, da je stanje takšno, potem tudi vemo, kakšen naj bi bil razvoj. Zato si dajmo v okviru kadrovske politike tudi nakazati, kakšni naj bodo ukrepi, pri čemer moramo vedeti, da so načela navadno pri vseh naših aktih idealna, da pa je življenje, praksa tisto, ki je kruto.

Predsednik Miloš Poljanšek: Še kdo želi besedo? (Nihče.) Kolikor ne, dovolite, da zaključim razpravo, pri čemer bi rad opozoril na naslednje.

Mislím, da razprava jasno kaže na vso resnost in aktualnost problematike kadrovske politike in da je v tem kompleksu tisti del, ki se direktno veže na delo

prosvetno-kulturnega zbora, precejšen; s tem seveda je tudi naša udeležba nujna in potrebna. V današnji razpravi o gradivu ni šlo za kakršnokoli konkretnejše razpravljanje o problematiki v šolstvu, marveč za verifikacijo tez iz našega zornega kota, za oceno, ali vsebujejo teze vse elemente, ki so vezani na položaj vzgoje in izobraževanja, kulture in znanosti z vidika potrebe po kadrih in z vidika trajne prisotnosti kadrovske politike, za katero ugotavljamo že ves povojni čas, da je izredno pereča in nezadostna. Zato moramo ugotoviti, da smo v smeri razreševanja te problematike sistematično in načrtno storili razmeroma malo. S te plati je prav gotovo pobuda komisije za volitve in imenovanja za pripravo skupščinskega dokumenta o kadrovske politiki izredno koristna in potrebna.

K razpravi, za katero moram reči, da je bila izredno tehtna, še nekaj lastnih zapažanj in sugestij. Mislim, da sta že dolgo časa tudi v našem zboru prisotna dobra volja in napor, da bi v smeri intenzifikacije, večje učinkovitosti v vzgoji in izobraževanju naredili daljši, krepkejši korak, ker je nesporno dejstvo, da je znanje potrebno tudi nam in da je tudi za našo družbo in naš razvoj bistveni element napredka. Prav tako že nekaj časa govorimo o potrebnem načrtovanju, ki naj upošteva potrebo po kadrih, saj je nemogoče odpirati nove kapacitete in uspešneje razreševati družbeno problematiko brez ustreznih, primerno okvalificiranih strokovnih kadrov. To postavljamo, kot je bilo že v razpravi rečeno, kot načelno stališče, sama praksa pa je nemalokdaj drugačna, saj je razreševanje kadrovske problematike dostikrat gola naključnost; vsaj v delu našega načrtovanja nimamo navzoče tako imenovane kadrovske politike oziroma nimamo navzočih tudi konkretnih ukrepov.

Teze jasno postavljajo, da je mogoče doseči resnične uspehe samo s pomočjo in podporo vseh številnih faktorjev, pri katerih je nemogoče izvzeti predvsem prisotnost celotnega potenciala vzgoje in izobraževanja in vseh samoupravnih forumov, ki v tej sferi delujejo. Tu mislim predvsem na izobraževalno skupnost, pa tudi strokovne institucije kot je zavod za šolstvo, pedagoški inštitut itd. Mislim, da moramo biti vsi usmerjeni v to, ne pa da nenehno postavljamo pod kritično oceno naš celoten sistem vzgoje in izobraževanja. Premalo smo tudi v današnji razpravi opozarjali, da v mejah možnosti skušamo doseči tisti optimum rezultatov, ki bi uspešno pogojevali našo tako ekonomsko kot siceršnjo družbeno rast. V tej zvezi je v gradivu koristno in umestno postavljen princip trajnega izobraževanja oziroma izpopolnjevanja kot nekaj, kar ne more več biti le neke vrste vizija in neuresničljiva možnost, ampak nujnost in zahteva današnjih razmer in današnjih potreb.

Vprašanje usklajevanja in prilagajanja naših kadrovske šol je nekaj, kar more in mora zagotoviti večjo intenzifikacijo, večji rezultat dela, saj nam številne ocene kažejo na nemalo težav in zadržkov pa tudi zaprtih situacij, ki pogojujejo slabši rezultat in slabši uspeh. Mislim, da je le nenehna, sprotna preobrazba našega šolstva tisto zagotovilo uspešnosti kadrovske politike, mimo katere ne moremo iti, ko se bližamo načrtovanju našega razvoja, bodisi srednjeročnega, bodisi dolgoročnega.

Vedno znova se srečujemo z vprašanjem osipa kot ene najresnejših ovir za uspešnejši rezultat izobraževanja naše populacije. O osipu je bilo v našem zboru veliko govora; očitno še tudi bo, ker še vedno nimamo dovolj prepričljivih ukrepov, da bi osip odpravili oziroma ga spravili na tisto raven, ki bi bila sprejemljiva in ki ne bi blokirala dela naše mlade populacije ter ji s tem onemogočala nadaljnjo normalno izobraževanje in izpopolnjevanje. Mislim, da

je tu potrebna povezava med naporu republiške izobraževalne skupnosti, ki so že vidni, in zavoda za šolstvo. Prek njihovega sodelovanja in ob strokovni znanstveni pomoči ostalih ustanov in institucij se dokončno spoprimumo s tem vprašanjem kot enim od zelo resnih, da ne rečem bistvenih faktorjev zadrževanja uspešnejše kadrovske politike prek celotnega vzgojno-izobraževalnega sistema.

Drugo dejstvo, na katero bi rad opozoril, pa že sega v sfero najmlajšega in s tem sistemsko najustrežnejšega urejanja kadrovske politike; mislim na družbeno dogovarjanje med vsemi prizadetimi od tako imenovanih proizvajalcev novih kadrov do »potrošnikov« teh kadrov. Študentje so na zasedanju delegatov občin na to resno opozorili. Mi že imamo družbeni dogovor o štipendiranju, ki pa žal zaenkrat ni dal potrebnih rezultatov in s tem seveda tistih posledic, ki jih pričakujemo, saj je — navajam izjavo predstavnika študentske organizacije ljubljanske univerze — zaenkrat samo devet občinskih skupščin podpisalo dogovor o štipendiranju. Pri tem je treba z obžalovanjem ugotoviti, da predvsem gospodarske organizacije niso med podpisniki, čeprav naj bi si takšen dogovor predvsem želele in ga potrebovale. Mislim, da je prav danes, ko obravnavamo teze, primerna priložnost, da dokument pripravimo tako, da nakaže tudi konkretnije rešitve v smeri večje učinkovitosti tako vzgoje kot izobraževanja.

Mimogrede bi želel opozoriti vendarle še na nekaj, o čemer dokument ne govori, v kar nas pa nujno sili situacija, kakršno ugotavljamo v sferi vzgoje in izobraževanja. Namreč, nenehno se srečujemo z neke vrste neuskkljenostjo med materialnimi potrebami v šolstvu in možnostmi, kakršne družba ima, da zagotovi materialno bazo, da zagotovi pogoje za delo v sferi šolstva. Ker je to tako in ker bo še nekaj časa tako, je, mislim zelo prav, da se močneje angažiramo v tej smeri, da skušamo ob danih možnostih zagotoviti večje znanje. Zaradi tega ne bo slabo, če bomo, močneje kot smo doslej, razširjali o tako imenovani ekonomiki izobraževanja kot o pomembnem pokazatelju dejanskih možnosti v naši kadrovske politiki.

Ko govorimo o tako imenovani intenzifikaciji, pričakujemo, da bomo prišli slej ko prej ob strokovni pomoči do takšnega položaja, ko bomo lahko mirnejši in ko bo manj potrebe po spreminjanju temeljnih dokumentov in ko bo sploh potrebno manj spreminjati naš šolski sistem, ostalo bo samo izredno hitro gibanje našega družbenega razvoja. Le-to pa bo tisti element, ki bo nujno narekoval, opozarjal in zahteval nenehno prilagajanje. Prav zaradi tega bo nujen takšen sistemski napotek, ki bo omogočal prilagajanje naše šolske prakse potrebam. Zaradi tega sama zahteva po trajnem posodabljanju naše šole — ne more biti nikdar v celoti nezaključena.

Nekateri od diskutantov ste opozarjali na povezanost problematike, ki terjaja čvrstejšo strokovno in družbeno povezavo in s tem neke vrste etik oz. povezanost med problematiko in realizacijo oziroma samim razreševanjem. Mislim, da je to nekaj, na kar je treba v tem zaključnem razmišljanju prav tako opozoriti, ker so teze glede tega nekoliko pomanjkljive. Nisem namreč prepričan, da je metodologija čim uspešnejšega povezovanja vseh faktorjev v realizaciji kadrovske politike zadostna in nisem prepričan, da sta dokumenta, ki sta omenjena v tezah, to sta dokumenta o srednjeročnem in dolgoročnem načrtovanju tisto, kar nam bo do konca razrešilo vso strategijo glede kadrovske politike. Republiški upravni organi naj sicer v okviru svojih pristojnosti rešujejo kadrovske problematiko in analogno temu tudi vsi ostali zainteresirani, vendarle

nisem prepričan, da je ob tako postavljenem reševanju mogoče tudi ustrezno sinhronizirati in koordinirati vse napore. Prav zaradi tega je zame koordinacija in s tem tudi racionalni pristop k uveljavljanju same kadrovske politike odprto vprašanje.

Opozorjeno je bilo tudi na potrebe po kadrih v kulturi, na potrebe po kadrih v raziskovalnem delu, čeprav je vloga znanosti v samih tezah nakazana. Mislim, da sta prav ti področji in potrebe po kadrih na teh področjih v samih tezah premalo obdelani; resolucija bo zato o tem morala jasneje spregovoriti.

Ob zaključku menim, da je osnovni smoter naše razprave in dokumenta, o katerem razpravljamo, prispevati k dograditvi sistema samoupravne kadrovske politike. Le-ta mora biti seveda dovolj učinkovita; to pa je tudi ena od tehničnih zahtev, na katero ste vi v razpravi opozorili. Predlagam, da vsa mnenja, stališča, pripombe in predloge, ki smo jih oblikovali v razpravi, tako na sejah naših treh odborov kot tudi na današnji seji zbora, posredujemo komisiji Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja kot prispevek našega zbora, naših poslancev pri pripravi osnutka resolucije o kadrovske politiki v naši republiki.

Se strinjate? (Da.)

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o strokovnih naslovih.

Predlog zakona je predložil skupščini v obravnavo odbor republiškega zbora za prosveto in kulturo. Želi predstavnik odbora predloženi zakon še ustno obrazložiti? (Želi.) Besedo ima poslanec republiškega zbora Cene Matičič.

Cene Matičič: Spoštovano predsedstvo. V izredno zadovoljstvo mi štejem, da vam, spoštovane tovarišice in tovariši poslanci, v imenu predlagatelja, se pravi odbora za prosveto in kulturo republiškega zbora, lahko predlagam predlog zakona, ki ga imate pred seboj na poslanskih klopeh, v pretres in upam tudi v sprejem.

Zakon, ki ga predlagamo, je v resnici le dopolnilo k zakonu o strokovnih nazivih in akademskih stopnjah, ki ga je sprejela zvezna skupščina v letu 1963. Predlagamo ga na osnovi 9. člena tega zakona, ki pravi: »Za odseke, oddelke, skupine ali smeri fakultet, visokih šol in višjih šol, ki niso naštetih v tem zakonu, se lahko določijo strokovni nazivi z republiškimimi predpisi v okviru kategorij strokovnih naslovov, ki jih določa ta, se pravi zvezni, zakon.

Moram ugotoviti, da so se ostale republike tega člena že poslužile in že izdale ustrezne republiške zakone. Naša dva zbora, se pravi prosvetno-kulturni in republiški zbor našega parlamenta, sta se za dokončno izdajo takšnega zakona odločila šele v jeseni lanskega leta, ko sta v razmaku dveh dni sprejela osnutek zakona o strokovnih naslovih. Oba zbora sta zadolžila odbor za prosveto in kulturo republiškega zbora, in med vrsticami vam moram zaupati, da naloga ni bila niti hvaležna niti lahka, da pripravi predlog tega zakona, ki ga imate danes pred seboj.

V dokaj širokih razpravah o osnutku zakona so se namreč pojavile številne dileme, ki so bolj ali manj pledirale za tem, da bi zakon odložili za nedoločen čas. Do teh predlogov je prišlo predvsem zaradi tega, ker je bila pred durmi predvidena revizija zveznega zakona o tej materiji. Naš odbor je kot predlagatelj ocenil, da ta revizija po vsej verjetnosti ne bo spremenila osnovnih načel in da so lahko možne le delne korekture posameznih naslovov v zveznem zakonu. Kot veste, je bilo težišče vseh teh razprav osredotočeno na strokovni

naslov diplomantov medicinskih fakultet. Ker je to zvezna materija, prav gotovo ne more vplivati na sprejem našega republiškega zakona.

Na drugi strani je tu vrsta elementov, ki zahtevajo, da se ta zakon sprejme. Najprej je tu republiški zakon o visokem šolstvu, ki v 20. členu pravi naslednje: »Ko opravi študent vse predpisane izpite in izpolni druge učne obveznosti, dobi diplomu. V diplomu se navede strokovni naslov.« Skupščina brez tega zakona že v drugič ne bo mogla v celoti potrditi statutov visokošolskih zavodov in dejstvo, da le-ti, namreč statuti, že 5 let niso potrjeni, nedvomno tudi za nas ni kaj prida pohvalno. So pa tu še drugi zelo pomembni razlogi, ki govore, da je bilo to področje bolj ali manj prepuščeno stihiji, večkrat bi lahko celo rekli anarhiji. Kako si namreč lahko razlagamo, da so se izdajale diplome brez naslovov ali pa kar samo potrdila, ko pa zakon, ki sem ga pravkar omenil, pravi, da se v diplomu navede strokovni naslov in da se izda diploma, ne pa potrdilo.

Uvedla se je nadalje za neko urejeno družbo nedopustna praksa, da so se začeli uporabljati naslovi, ki so se temu ali onemu zdeli najbolj primerni in najbolj atraktivni. Posebnost je prav gotovo težnja, da se uporabljajo bolj ugledni naslovi, kar vse je pripeljalo med šolami in diplomanti do nesporazumov o primernosti takšnih naslovov. Toleriranje takšne prakse, kjer je naslov večkrat sredstvo za vplivanje na kandidate, da se odločijo za povsem določen študij, vodi v nezdrave posledice. Tu je na eni strani hipertrofija naslovov — in izgleda, da smo po tem prvi na svetu — tu je nenačelnost, tu je neenotnost, s tem pa tudi določena omejenost vodenja šolske politike. Pri pripravi predloga zakona smo se srečali z dokazovanji, da so takšni ali drugačni naslovi tudi v drugih republikah ali pa nekje zunaj v inozemstvu.

Da bi si tudi na tem področju bili popolnoma na jasnem, je naš odbor kot predlagatelj zbral vse dosegljive podatke o naslovih v drugih državah. Kdor si jih bo želel ogledati, mu jih dam na razpolago; jih je pa kar zajeten kup. Iz teh zelo obširnih prizadevanj smo prišli do naslednjih ugotovitev. Prvo: nekatere tudi najbolj razvite dežele strokovnih naslovov sploh nimajo. Drugo: vsaka država ima svojstveno ureditev strokovnih naslovov oziroma akademskih stopenj, vendar pa vsaka ureditev temelji na določenih načelih; ta načela se dosledno uporabljajo pri določitvi posameznih naslovov. In tretje: »inženir« kot strokovni naslov ali pa kot akademska stopnja se podeljuje samo na tehniških visokih šolah in nikjer drugje.

Ob ugotavljanju, kako poteka tovrstna politika pri nas, smo v skladu z vsemi ugotovitvami, do katerih smo se prikopali, prišli do zaključka, da je metoda enostavnega pobiranja naslovov ali pa akademskih stopenj iz sistemov raznih držav vsega sveta, sama po sebi nevzdržna in v nekem urejenem družbenem sistemu tudi nedopustna. Hkrati s tem tudi ugotavljamo, da metode, ki bi dale povsem neoporečno in povsem natančno rešitev, v resnici tudi ni.

Predlagatelj je torej mnenja, da gre ob tem za dogovor in za takšno zavestno odločitev, ki more pozitivno vplivati na eni strani na uresničevanje programa razvoja šolstva, na drugi strani pa na družbene dogovore in na povečanje študija najbolj deficitarnih poklicev. Ko smo torej razpravljali o načelih, na katerih naj ta predloženi zakon sloni, smo se v procesu konfrontacije domenili in zedinili za naslednja načela. Prvo je načelo enostavnosti, razumljivosti in tudi restriktivnosti naslovov, in to s težnjo, da se določijo kar se le da čimbolj enotni naslovi za širše strokovno področje, ne pa da se določijo naslovi za neke ožje specialnosti.

Drugo načelo je, da naj bo v strokovnem naslovu izražena neposredna zveza med osnovno programsko usmeritvijo šole oziroma njenim učnim programom in znanjem, ki ga diplomant na tej šoli pridobi.

Tretje načelo: dosledno je treba razmejiti naslove, ki sodijo v področje tehniško prirodoslovnih ved, od tistih, ki sodijo v področje družboslovnih in drugih netehniških ved. To torej pomeni, da se uporablja v skladu z zveznim zakonom, ki sem ga že citiral, in običajno prakso naslov »inženir« ali pa naslov »tehnik« samo za diplomante visokošolskih zavodov tehniške stroke, tistih, ki so usposobljeni za razvijanje, za vodenje, za vzdrževanje, za opravljanje tehniških dejavnosti.

Čim smo se odločili za ta temeljna načela, nas je to nedvomno vodilo do nekih določenih sprememb oziroma dopolnitev. Katere so te spremembe in katere so te dopolnitve? Prvič: Potreba, da bi uvajali oziroma zadrževali stopnjevanje strokovnosti za diplomante določenih višjih šol, vsekakor odpade, kajti stopnja strokovnosti je sama po sebi tako in tako že razvidna s samo diplomom višje šole. Torej nič več višji vzgojitelj, višji statistik, višji knjižničar itd., pač pa statistik, knjižničar, vzgojitelj itd.

Predlagamo eno samo izjemo, in sicer za diplomante višje upravne šole. Zakaj? To je v našem poročilu dokaj natančno razloženo in verjetno ste tudi vsi to prebrali; zato ne bom tega ponovno argumentiral. Poudarjam le, da je to edina izjema.

Drugič: ustrezne spremembe predlagamo tudi za diplomante pedagoških akademij; in sicer predlagamo za predmetni pouk enotni naslov »predmetni učitelj«, s tem, da potem v statutu in pa v diplomu označimo še stroko. Za različne specialne pedagoge predlagamo enotni naslov »učitelj«, seveda s tem, da stroko ravno tako navedemo že v statutu in nato v diplomu.

Tretjič: naslov »inženir« in »tehnik« se v skladu z zveznim zakonom sme uporabljati le za diplomante visokošolskih tehniških zavodov. Predlogi, da se takšni dostavki uvedejo tudi na netehniških šolah in visokošolskih zavodih, so sicer v razpravah bili, vendar je treba povedati, da so bili v razpravah kasneje večinoma umaknjeni. Predlagatelj je nadalje mnenja, da bi sleherno popuščanje že v načelu podrlo konsistentnost, ki je tu sedaj vidna, in načela, o katerih sem govoril. Razen tega bi s tem odprli široka vrata, da se takšni in podobni naslovi vse bolj in bolj pojavljajo tudi na netehniških šolah. To je precedens in kasneje v tem primeru po vsej verjetnosti ne bi bilo več možnosti, da bi zavrnilo še tako nespameten, še tako absurden predlog. Poznano je nadalje, da je razmerje med študenti na netehniških visokih šolah in tehniških visokih šolah močno neugodno za slednje. V letu 1969 je znašalo to razmerje 62 : 38 v škodo tehniških šol. Nezadostnega zanimanja mladine za tehniške visoke šole po vsej verjetnosti prav gotovo ne bomo reševali niti ne rešili tako, da podeljujemo tehniške naslove na netehniških šolah.

Spoštovani tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Oprostite mi, da sem vam vzel nekaj dragocenega časa za to, da sem vam obrazložil cilje in načela, pa tudi konstrukcijo zakona, ki ga dajemo v odločanje in sprejemanje v tako visokem in kvalificiranem domu, kot je vaš. Hvala lepa!

Predsednik Miloš Poljanšek: Predlog zakona sta obravnavala naš odbor za vzgojo in izobraževanje in skupščinska zakonodajno-pravna komisija. Vprašujem, ali ima predstavnik odbora za vzgojo in izobraževanje željo, da

ustno obrazloži stališče odbora? (Da.) Besedo ima predsednik odbora Dušan Šinigoj:

Dušan Šinigoj: Tovarišice in tovariši poslanci! Danes je odbor za vzgojo in izobraževanje pri našem zboru ponovno obravnaval amandma k 6. točki 2. člena tega zakona. Kot ste mogli razbrati iz poročila, odbor za prosveto in kulturo pri republiškem zboru ni sprejel amandmaja, ki ga je naš odbor dal k temu členu in po katerem naj se podeli vsem diplomantom visoke ekonomsko komercialne šole v Mariboru naziv »diplomirani ekonomist«. Predlog odbora za prosveto in kulturo namreč je, naj tisti diplomanti, ki so končali oddelek tehniške smeri, dobijo naziv »diplomiran ekonomist tehniške smeri«.

Odbor je danes ponovno pretresal ta amandma in bil ob treh glasovih proti — med njimi je tudi poslanec Švajncer, ki ga omenjam zaradi tega, ker je to posebej želel — mnenja, da vztraja pri amandmaju. To pa zaradi tega, ker so na visoki ekonomsko komercialni šoli v Mariboru tudi oddelki drugih, ne samo tehniških smeri, in pomeni zato takšen predlog, kot ga predlaga odbor za prosveto in kulturo, dejansko izjemo za tehniško smer. Odbor meni, da je bolje v celoti se držati načela, naj diplomanti iste visoke šole dobijo enak naziv.

Drugič: na ta oddelek se vpisujejo diplomanti višjih tehniških šol, ki dobijo še naziv inženir, nadaljujejo pa študij na drugi stopnji povsem druge, ekonomske smeri, s tem si dejansko pridobijo naziv visoke ekonomsko-komercialne šole, zadržijo pa si še vedno naziv prve stopnje, ki ga lahko uporabljajo, lahko pa tudi ne. Pri tem je sicer prišlo v odboru do deljenih mnenj; vendar odbor le meni, da gre pri tem za vprašanje interdisciplinarnega študija, ko se nekdo, ki je že končal oziroma še študira na nekem področju, želi dopolniti na drugem področju. Tako smo resnično prišli do dilem v tem pogledu, kaj je ta diplomant, ali je v resnici diplomirani ekonomist, ali pa je v resnici diplomirani ekonomist tehniške smeri. To vprašnje je ostalo za odbor dejansko odprto; nedvomno pa to ni vprašanje naziva, ampak vprašanje samega sistema izobraževanja.

Predsednik Miloš Poljanšek: Želi še predstavnik zakonodajno-pravne komisije pojasniti njena stališča? (Ne želi.) Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? Kaže, da nihče. Zaključujem razpravo in dajem najprej na glasovanje amandma odbora za vzgojo in izobraževanje, po katerem naj se strokovni naslov »diplomirani ekonomist tehnične smeri« spremeni v naslov »diplomirani ekonomist«. Kdor je za amandma, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Trije poslanci.) Se je kdo vzdržal? (Pet poslancev.) Ugotavljam, da je amandma z večino glasov sprejet.

Tako lahko preidemo na glasovanje o samem predlogu zakona. Kdor je zanj, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Trije poslanci.) Ugotavljam, da je predlog zakona z večino glasov sprejet, in to zaradi pravkar izglasovanega amandmaja v različnem besedilu kot ga je sprejel republiški zbor. Zato bom o tem obvestil predsednika republiškega zbora.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o glasbenih šolah.

Predlog zakona je skupščini predložil v obravnavo odbor našega zbora za vzgojo in izobraževanje, ki je po razpravi v pristojnih odborih in zakonodajno-

pravni komisiji predložil še amandmaje k predlogu tega zakona. Želi predstavnik odbora še ustno obrazložiti predlagani zakon in amandmaje? (Želi.) Besedo ima predsednik odbora Dušan Šinigoj.

Dušan Šinigoj: Tovarišice in tovariši poslanci! Zakon, ki ga odbor za vzgojo in izobraževanje predlaga danes zboru v presojo in sprejem, je prešel dolgotrajno pripravljalno pot od leta 1968, ko je takratni poslanec prosvetno-kulturnega zbora Vlado Golob skupščini predložil predlog za izdajo zakona o glasbenih šolah, ki sta ga konec istega leta sprejela republiški zbor in prosvetno-kulturni zbor, do marca 1971, ko je zakon pripravljen v zadnji fazi. Osnutek zakona je bil, nekolikokrat dopolnjen in spremenjen na podlagi temeljitih priprav v pristojnih odborih, sprejet 10. aprila 1969. Republiški in prosvetno-kulturni zbor sta, upoštevajoč poslovnik Skupščine SR Slovenije, ob tem sklepu zadolžila takratni odbor prosvetno-kulturnega zbora za šolstvo, da pripravi zakonski predlog.

Odbor prosvetno-kulturnega zbora za vzgojo in izobraževanje, ki je v novem mandatnem obdobju prevzel naloge prejšnjega odbora za šolstvo, se je z vso resnostjo lotil priprav za oblikovanje predloga zakona o glasbenih šolah. Že v samem začetku, to je na seji dne 5. 11. 1969, je odbor naletel na nekatere težave, predvsem pri določitvi strokovne izobrazbe učiteljev glasbenih šol. Izobrazbene zahteve naj bi bile pri nadaljnjem kvalitetnem razvoju glasbenih šol večje, hkrati pa tudi sprejemljive glede na dosedanjo izobrazbeno raven učiteljev na teh šolah. Ker je bil odbor glede najustrežnejših rešitev seznanjen s povsem nasprotnimi in neuskkljenimi stališči neposredno prizadetih, sami člani odbora pa niso strokovnjaki za področje glasbenega izobraževanja, smo zaprosili republiški sekretariat za prosveto in kulturo, naj v sodelovanju s pristojnimi institucijami odboru pripravi podrobno analizo izobraževanja glasbenih pedagogov, oceni ustreznost veljavnega sistema in predlaga tudi morebitne izboljšave.

Ko je bila analiza v oktobru 1970 pripravljena, je odbor po enoletnem premoru ponovno obravnaval ustreznost profila glasbenih pedagogov na nižjih glasbenih šolah. Na podlagi ponovnih nekajkratnih konzultacij s predstavniki skupnosti glasbenih šol Slovenije in republiškega sekretariata za prosveto in kulturo je odbor dokončno zavzel stališče, da je z zakonom potrebno določiti ostrejšje izobrazbene zahteve za učitelje v glasbenih šolah, in sicer tako, da morajo imeti v načelu ustrezno višjo ali visoko izobrazbo, srednjo pa le za pouk predmetov, za katere si takšne izobrazbe ni mogoče pridobiti. Višjo oziroma visoko izobrazbo si bodo po določenih zakonskega predloga učitelji lahko pridobili na pedagoški akademiji ali na akademiji za glasbo. Odbor pri tem ni upošteval predloga republiškega sekretariata za prosveto in kulturo, da bi si učitelji glasbenih šol pridobili ustrezno znanje samo na prvi stopnji akademije za glasbo.

Upoštevajoč opozorila na seji prosvetno-kulturnega zbora ob obravnavi zakonskega osnutka, češ da so takšne zahteve glede na sedanjo strukturo učiteljev glasbenih šol težko izvedljive in da bi lahko prišlo do zmanjševanja ali sploh prenehanja dejavnosti številnih sicer uspešnih glasbenih šol v manjših krajih, se je odbor odločil v prehodnih določbah predloga zakona dati nekatere pomembne olajšave za učitelje s srednjo strokovno izobrazbo in za tiste, ki so sicer pedagoško in umetniško izredno sposobni in uspešni, ustrezne izobrazbe pa nimajo. Upoštevajoč amandmaje odbora republiškega zbora za prosveto in

kulturo, dane na besedilo že predloženega zakona, in v želji, da se onemogoči obnavljanje neustrezne izobrazbene strukture zaposlenih v glasbenih šolah, je odbor z amandmaji, ki so nam bili dodatno predloženi k predlogu zakona o glasbenih šolah, v 30. členu točneje omejil olajšave za učitelje s srednjo strokovno izobrazbo, in sicer tako, da lahko ostanejo na svojih delovnih mestih, če imajo najmanj 10 let izkušenj na vzgojno-glasbenem področju. Učiteljem brez izobrazbe, pač pa z vidnimi uspehi na pedagoškem ali umetniškem glasbenem področju, pa je taka možnost dana samo, če imajo 15 let vzgojno-glasbenega dela.

Nadalje predlagamo dopolnitev 30. člena z novim prvim odstavkom, katerega besedilo ste tudi prejeli z dodatno predloženimi amandmaji. Z dopolnitvijo se namreč določa 5-letni rok, v katerem si morajo pridobiti s tem zakonom zahtevano izobrazbo učitelji, ki le-te nimajo, imajo pa z uveljavitvijo zakona manj kakor 10 oziroma 15 let delovne dobe. Odbor se je odločil za 5-letni rok skladno z zahtevami, ki veljajo za učitelje v osnovnih in srednjih šolah, čeprav je bil na seji odbora dan tudi variantni predlog za daljši, to je 7-letni rok. Prevladalo je namreč mišljenje, da že same vzgojno-izobraževalne naloge glasbenih šol terjajo čim hitrejšo izboljšanje izobrazbenega nivoja učiteljev glasbenih šol, sicer ni dovolj zagotovil niti za uveljavitev glasbenih šol v enotnem vzgojno-izobraževalnem sistemu niti za uspešno opravljenih njihovih temeljnih nalog.

Odbor je obravnaval tudi primere strokovno in organizacijsko sposobnih ravnateljev glasbenih šol, ki pa nimajo po tem zakonu predpisane izobrazbe. Na podlagi pojasnil, da gre v tem primeru resnično za izjemne primere, je odbor prvotno nameraval v predlogu zakona nakazati možnost, da bi ravnatelji lahko še naprej opravljali svoje delo, če so na tem delovnem mestu vsaj 10 let. Ker pa so mesta ravnateljev podvržena reelekciji, takšna določba ne bi bila smiselna. Imenovanje in razreševanje ravnateljev glasbenih šol je zato urejeno tako kot za ravnatelje osnovnih šol.

V predlog zakona ni sprejeto določilo, po katerem učitelji glasbenih šol niso dolžni opravljati strokovnega izpita. Tak predlog je bil sicer na sejah pristojnih odborov in zborov ob razpravi zakonskega osnutka načelno pozitivno ocenjen. Sprejeto pa je bilo tudi enotno stališče, da je treba strokovno izpopolnjevanje učiteljev vseh zvrsti in stopenj šol enotno urejati in za vse pedagoške delavce hkrati na ustrežnejši način uveljaviti posamezne oblike strokovnih izpitov.

Odbor je kot predlagatelj zakona obravnaval amandmaje, ki sta jih k zakonskemu predlogu dala zakonodajno-pravna komisija Skupščine SRS in odbor republiškega zbora za prosveto in kulturo. Sprejel je amandmaje zakonodajno-pravne komisije k 12., 15. in 24. členu, zavrnil pa amandma k 29. členu predloga zakona, ker sam predlaga novo besedilo tega člena, kot je to razvidno iz predloženih amandmajev. Sprejel je tudi večino amandmajev odbora republiškega zbora za prosveto in kulturo in sicer k 2. odstavku 2. člena, k 7., 10., 11., 12., 13., 15., 16., 20., 21., 22., 23., 30. in 32. členu. Zavrnil pa predlog za spremembo prvega odstavka 2. člena in drugega odstavka 29. člena. Odbor za prosveto in kulturo je namreč predlagal, da se v prvem odstavku 2. člena črta besedilo, ki govori o tem, da imajo glasbene šole tudi splošne vzgojno-izobraževalne smotre. Sodili smo, da bi se s sprejemom tega amandmaja zožila dejavnost glasbenih šol, še posebno zato, ker praksa kaže, da glasbene šole v vedno večji meri opravljajo tudi vzgojne naloge. Splošnih vzgojno-izobraže-

valnih ciljev pa v predlogu zakona nismo podrobneje navajali, ker so znani in jih vsebuje že splošni zakon o šolstvu. Ker smo, kot sem že povedal v zvezi z amandmajem zakonodajno-pravne komisije, sami predlagali novo besedilo 29. člena, smo zavrnili amandma odbora za prosveto in kulturo k temu členu.

Hkrati z amandmaji obeh teles predlagamo še tri lastne amandmaje k predlogu zakona, in sicer k 25., 29. in 30. členu. Razloge za dopolnitev 30. člena sem obširneje navedel v začetku svoje obrazložitve, dopolnitve oziroma spremembe ostalih dveh členov pa izboljšujejo zakonski tekst in odpravljajo nejasnost posameznih določb.

Ker so značilnosti zakona o glasbenih šolah podrobneje povedane v pismeni obrazložitvi, bi samo na kratko povedal, da bodo z zakonom o glasbenih šolah pravno urejena mesto, vloga in naloge glasbenih šol v okviru enotnega vzgojno-izobraževalnega sistema ter določene specifičnosti v organizaciji in delu glasbenih šol. Posebej bi rad opozoril, da predlog zakona vsebuje samo tiste določbe, ki se razlikujejo od zakona o osnovni šoli, sicer pa za organizacijo in delo glasbenih šol veljajo ustrezna določila temeljnega zakona o zavodih in zakona o osnovni šoli. Z uveljavitvijo zakona o glasbenih šolah se financiranje dejavnosti teh šol ne bi spremenilo, niti družba ne bi sprejela novih finančnih obveznosti. Izobraževalne skupnosti bodo še naprej in na isti način kot doslej financirale glasbene šole, določena sredstva pa bodo prispevali sami učenci oziroma njihovi starši.

Na koncu sporočam zboru, da so vsi amandmaji odbora republiškega zbora za prosveto in kulturo in zakonodajno-pravne komisije med seboj usklajeni; predlagam zboru, da sprejme predlog zakona z amandmaji kot to predlaga odbor za vzgojo in izobraževanje.

Predsednik Miloš Poljanšek: Zakonodajno-pravna komisija je obravnavala predloženi zakon in amandmaje in nam posredovala dvoje poročil. Želi predstavnik zakonodajno-pravne komisije še ustno pojasniti njena stališča. (Ne želi.) Naj obvestim zbor, da izvršni svet podpira sprejem zakona in k njemu nima pripomb. Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim poslanec Miran Hasl.

Miran Hasl: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Po pravkar sprejetem zakonu o strokovnih nazivih razpravljam tokrat tudi kot profesor glasbe. Redkokateri zakon s področja vzgoje in izobraževanja je bil tako temeljito, predvsem pa dolgotrajno v obravnavi kot zakon o glasbenih šolah. Mislim, da kaže ob tem izreči vso pohvalo vsem tistim, ki so pri tem tako ali drugače sodelovali.

Uspesni povojni razvoj organiziranega glasbenega šolstva, predvsem veliko število šol in močan porast števila učencev so zahtevali zakonsko ureditev. Sprejeti zakon bo brez dvoma pozitivno vplival na kvaliteto in nadaljnjo rast tega šolstva, čeprav bo morda tu in tam življenje in delo kakšne šole tudi zaostrial; tu predvsem mislim na pedagoški kader. Delo teh šol je bilo, je in bo pomemben dopolnilni vzgojni in kulturni dejavnik. Glasbeno-vzgojno delo želi izpolniti željo mnogih otrok in staršev po sistematični vzgoji, usposablja otroke za aktivno ljubiteljsko muziciranje, odkriva glasbeno nadarjene otroke, jim omogoča, da se kvalitetno šolajo ter jih usmerja v glasbene poklice. Temu zboru res ne bi bilo potrebno posebej dopovedovati, kako pomembna je glasbena vzgoja za estetsko in kulturno fiziognomijo mladega človeka, predvsem

kot emocionalna protiutež mnogim drugim predmetnim področjem, ki predvsem skrbe za otrokov umski razvoj.

Pa še to. Ne gre samo za vzgojo pasivnega opazovalca, spremljevalca oziroma pasivnega poslušalca, ljubitelja in njegovo estetsko glasbeno in kulturno razgledanost, gre predvsem za aktivno, individualno in skupinsko, amatersko in poklicno glasbeno dejavnost. V današnji, že močno stehinizirani družbi ter pri razvitih avdiovizualnih sredstvih, radiu, televiziji, magnetofonih in ploščah imamo opravka kljub vsem pozitivnim zadevam tudi s problemom vedno večje pasivizacije mladega človeka, mimo katere kljub možnostim spoznavanja najkvalitetnejših dosežkov iz glasbenega in drugih področij tudi tu ne moremo. Na glasbenem in drugih področjih se zato brez pridržkov opredeljujem za aktivno tvorno dejavnost. Zato je potrebno te dejavnosti podpreti, pedagogom in vsem nam pa dopovedati, da želimo imeti tvornega, ustvarjalnega, za aktivno glasbeno udejstvovanje vnetega mladega človeka in ne človeka, ki bi ga lahko imenovali »homo djuboksijenzis« ali morda »homo tranzistorijenzis«.

Na koncu bi želel izraziti še željo in upanje, da se glasbenim šolam in celotnemu tako imenovanemu »B programu« ne bo potrebno vsako leto bati za svoj obstoj in za svoje nadaljnje delo. Dosedanje delo in trud glasbenih učiteljev, potrebe, pomembnost in možnosti zviševanja dosežene kvalitete naj prepričajo republiško izobraževalno skupnost, temeljne izobraževalne skupnosti in tudi ravnatelje in učitelje osnovnih šol, da je pač nesreča, da se to šolstvo nahaja v okviru tako imenovanega »B programa«. Nekateri občinske skupščine hočejo svojo nemoč ob sedanjih proračunskih diskusijah usmeriti tudi na »B program«, sklicujoč se na tako imenovani obvezni in neobvezni del, kot da je tu vzrok pomanjkanja finančnih sredstev. Skrajno slabo uslugo si bomo naredili — tudi tovariši kolegi iz osnovnih šol — če bomo v »B programu« videli osnovni razlog nizkih osebnih dohodkov v osnovnih šolah. Vrednost in pomembnost nekega področja res ne moreta biti odvisna le od večjih ali manjših finančnih sredstev, ki so v danem trenutku na razpolago.

Eno od priznanj ne samo obstoja, ampak tudi za dosedanje delo glasbenih šol, bo sprejem tega zakona. Zaželimo skoraj 50 slovenskim glasbenim šolam, njihovim glasbenim učiteljem in desetstisočim glasbeno nadarjenim učencem mirno, zavzeto, predvsem pa uspešno delo!

Predsednik Miloš Poljanšek: Želi še kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.) Če ne, dovolite, da zaključim razpravo, pri čemer naj na podlagi uvodne besede predsednika odbora, ki je predlagatelj predloga zakona, ter obeh poročil zakonodajno-pravne komisije ugotovim, da so vsi predlagani amandmaji med seboj usklajeni. Zatorej lahko preidemo na glasovanje, pri čemer predlagam, da bi najprej glasovali o amandmajih zakonodajno-pravne komisije, nato pa o amandmajih, ki jih je sprejel predlagatelj zakona na lastno pobudo oziroma na predlog odbora republiškega zbora za prosveto in kulturo. Se strinjate? (Da.)

Dajem torej na glasovanje amandmaje zakonodajno-pravne komisije k 12., 15. in 24. členu. Kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandmaje k 12., 15. in 24. členu.

Na glasovanje dajem amandmaje predlagatelja zakona k 25., 29. in 30. členu. S temi amandmaji se zakonodajno-pravna komisija strinja. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je

kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel amandmaje k 25., 29. in 30. členu.

Končno dajem na glasovanje še amandmaje, ki jih je predlagatelj na predlog odbora republiškega zbora za prosveto in kulturo, in sicer k drugemu odstavku 2. člena, k 7., 10., 11., 12., 14., 15., 16., 20., 21., 22., 24., 30. in 32. členu. O amandmajih k prvemu odstavku 2. člena in k 29. členu ni treba glasovati, ker sta oba amandmaja umaknjena.

Kdor je za sprejem naštetih amandmajev, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je prosvetno-kulturni zbor soglasno sprejel amandmaje k drugemu odstavku 2. člena k 7., 10., 11., 12., 14., 15., 16., 20., 21., 22., 24., 30. členu.

Na glasovanje dajem predlog zakona o glasbenih šolah z vsemi pravkar izglasovanimi amandmaji. Kdor je za, naj prosim glasuje. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je prosvetno-kulturni zbor soglasno sprejel predlog zakona o glasbenih šolah z vsemi izglasovanimi amandmaji.

Odrejam desetminutni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 14. uri in se je nadaljevala ob 14.25.)

Predsednik Miloš Poljanšek: Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o prenosu ustanoviteljskih pravic SR Slovenije nasproti kemijskemu inštitutu »Borisa Kidriča« v Ljubljani.

Predlog zakona je skupščini predložil v obravnavo izvršni svet in za svojega predstavnika določil dr. Ernesta Petriča, člana izvršnega sveta. Želi predstavnik izvršnega sveta še ustno obrazložiti zakonski predlog? (Ne želi.)

Predlog zakona sta obravnavala odbor našega zbora za znanstveno-raziskovalno delo in skupščinska zakonodajno-pravna komisija, ki sta o tem predložila pismeni poročili. Želita morda poročevalca odbora oziroma komisije ustno dopolniti poročili? (Ne želita.)

Začenjam razpravo. Želi morda kdo razpravljati? Očitno ne. Zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog zakona o prenosu ustanoviteljskih pravic SR Slovenije nasproti kemijskemu inštitutu »Borisa Kidriča« v Ljubljani.

Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je prosvetno kulturni zbor soglasno sprejel predlog zakona o prenosu ustanoviteljskih pravic SR Slovenije nasproti kemijskemu inštitutu »Borisa Kidriča« v Ljubljani.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o vzgojno-varstveni dejavnosti za predšolske otroke.

Osnutek zakona je skupščini predložil v obravnavo izvršni svet in kot svojega predstavnika določil člana izvršnega sveta dr. Vladimira Bračiča.

Osnutek zakona sta obravnavala odbor našega zbora za vzgojo in izobraževanje in skupščinska zakonodajno-pravna komisija, ki sta o tem posredovala pismeni poročili. Morda želita predstavnika odbora oziroma komisije še ustno obrazložiti stališča? (Ne želita.)

Osnutek zakona so na svojem zasedanju 3. marca t. l. obravnavali tudi delegati občin ter sprejeli mnenja, stališča in predloge, ki ste jih pismeno prejeli.

Začnjam razpravo. Želi kdo razpravljati? Prosim, besedo ima poslanec Janez Kerčmar.

Janez Kerčmar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci. Predloženi osnutek zakona o vzgojno varstveni dejavnosti je sprejemljiv, saj je verjetno že čas, da tudi to področje zakonsko uredimo. Prav gotovo bomo s tem zakonom uzakonili področje, ki je bilo ves čas zapostavljeno, odmaknjeno v tako imenovano B skupino. Mnogo je bilo že govora o A in B programih, kar nas opozarja na neustreznost takega sistema, saj je vse vzgojno delo enotni vzgojno-izobraževalni sistem od predšolske vzgoje naprej. Z izdajo zakona bomo dosegli kaj malo, če bomo imeli samo paragrafe in če hkrati ne bomo enakovredno finančno upoštevali in ovrednotili take dejavnosti. Če samo pogledamo 24. člen, ki pravi, da predšolskim otrokom v letu pred začetkom šolske obveznosti skupno pripravimo malo šolo, to je celoletno ali pa krajšo, vidimo, da bodo posamezni zavodi lahko imeli krajše ali daljše male šole, glede na denar, ne pa glede na resnično potrebo po zrelosti predpripravi otrok za osnovno šolo. Ali bo tako možno doseči resnično predpripravo in zrelost, če bo to reševalo in odvisno od žepa posameznih predelov. Iz tega sledi, da bi lahko kvečjemu že dosedaj nevzdržno stanje samo nadaljevali.

Nerazvito Pomurje kot ostali manj razviti kraji imamo večinoma — če preprosto rečem — hektarje in socialne probleme, sredstva za reševanje takih problemov pa pridobivamo iz malega procenta zaposlenega prebivalstva. V kmečkih predelih skušamo vključevati kmečke otroke v vzgojnovarstveno dejavnost ne iz potrebe varstva, temveč in predvsem iz vzgojnih momentov. In prav taki otroci bodo v večini imeli male šole krajše, ker ne bo sredstev, čeprav bi za doseg vzgojnega dela in zrelosti za šolo tudi v takih predelih, da ne rečem, prav v takih predelih, bilo najbolj nujno organizirati male šole vsaj leto dni prej. Odstotek otrok v otroškem varstvu je že do sedaj protežiral že razvite in gre s periferijo vedno bolj v razkorak. Tak krik vpijočega bi moral takšen zakon prav gotovo nekoliko ublažiti.

Pomurje se srečuje še z enim problemom; vedno več je primerov, da starši, ki odhajajo v inozemstvo, jemljejo otroke s seboj, ker nimajo urejene vzgojnovarstvene dejavnosti, ali pa so doma prepuščeni sami sebi. Podatek samo enega predela: 60 % mater je na posestvih, očetje so odsotni; te matere opravljajo to dejavnost kot kmetovalke, gospodinje in kot vzgojiteljice svojih otrok; zato je jasno, da ti otroci resnično vzgojne vrednote za vstop v šolo ne morejo dobiti.

Menim, da bi zakon moral jasno povedati in pokazati potrebo po enoletni predpripravi otrok za vstop v šolo v malih šolah in da daljše ali krajše male šole ne bi smele biti odraz trenutne finančne situacije neke skupščine. Ne bi se smeli z zakonom iti daljše ali krajše male šole ne glede na potrebe in se ravnati samo po možnostih nekega kraja. Male šole bi morale nujno biti odraz enotnega vzgojno-izobraževalnega sistema; za to bi nelogično delitev na A in B program morali končno že odpraviti, sicer nam bodo določbe tega zakona lahko kaj malo pomagale.

Ni mi jasno, kam bo vključeno svetovalno delo za male šole. Ali bomo tako delo samo protežirali in prepustili vzgojiteljicam, ali pa kaže tudi svetovalno delo za male šole uvesti in enakomerno usmerjati.

Male šole so bile na manj razvitih območjih dosedaj krajše in na ramenih takega kmečkega prebivalstva, kar ni bilo v navadi v razvitih območjih. Zakon

bi moral tu dati enotne možnosti in zagotoviti sredstva za to dejavnost, pripravo za vstop v šolo bi nujno moral finančno enotno tretirati. Manj razvita območja že zdaj z velikimi samoprispevki ustanavljajo vrtce in jih tudi vzdržujejo, tako da nosijo dvojno breme.

Osnutek zakona bi moral jasneje govoriti o vzgojiteljskih zborih in točneje opredeliti, kako bo v bodoče tam, kjer je vrtec priključen šoli z enima ali dvema vzgojiteljicama, katerima se je težko vključevati v delo učiteljskih zborov, ki rešujejo večinoma šolsko problematiko. Ravnatelj osnovne šole pa po tem osnutku ne more biti tako usposobljen kot pedagoški vodja resnične predšolske ustanove. Bilo bi prav, da bi do izdaje predloga zakona razčistili, ali kaže na takih območjih več manjših vrtcev združevati v samostojni zavod s pedagoškim vodstvom; če pa bodo še dalje ostali ob šoli, pa je treba jasno povedati, kako. V Pomurju je večina vrtcev ob šolah, upravno vodstvo opravljajo ravnatelji šol, pedagoškega vodstva ni in, da bo mera polna, zavod za šolstvo oziroma njegove organizacijske enote pa še svetovalca za predšolsko dejavnost nimajo.

Člen 9 bi morali razumeti tako, da za odpiranje novih prostorov ne bi smel biti odločujoč procent lastne udeležbe; to je, vsaj v nerazvitih območjih lahko v večini primerov le visok samoprispevek. Ta pa je že dosedaj maksimalno angažiran, tako da bo težko tudi vnaprej graditi ob takih bremenih, zlasti, ker razviti predeli medtem s samo udeležbo lahko gradijo. Zato podpiram stališče skupnosti otroškega varstva, naj se v nerazvitih predelih lastna udeležba zniža.

Člen 5 govori tudi o podaljšanem bivanju za učence osnovnih šol. Na nerazvitih območjih so to žal večinoma prelepe sanje, ki jim pa tudi osnutek daje kaj malo realnosti na takšnih področjih. Zakon bi moral izhajati iz nujnosti ustanavljanja oddelkov podaljšanega bivanja, kjer se izkažejo nujne potrebe in zagotoviti tudi finančno kritje, sicer takšen zakon ne bo prav nič pomagal.

Da zaključim: želim, da bi zakon izhajal iz potrebnosti vzgojno-varstvene dejavnosti, ne pa iz možnosti posameznih predelov; zato bo prav, če bomo v ozadju zakonske besede postavili jasen finančni koncept ob upoštevanju tistih predelov, ki so do sedaj izredno težko in počasi napredovali.

Predsednik Miloš Poljanšek: Besedo ima poslanec Janez Meglič.

Janez Meglič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Nekaj besed bi skušal navezati na izvajanje poslanca tovariša Kerčmarja, ker tudi nas pri osnutku tega zakona teži v glavnem ista problematika, kot jo je on pravkar opisal. Pred nedavnim smo namreč prejeli predlog razvoja otroškega varstva za naslednjih pet let, iz katerega se vidi sedanje stanje otroškega varstva v Sloveniji in možnosti ter predlogi za razvoj otroškega varstva za naslednjih 5 let. Ugotovljeno je, da imamo razmeroma majhno število otrok zajetih v otroško varstvenih ustanovah in da moramo v tem pogledu še veliko napraviti, tako po kapacitetah kot glede vključevanja otrok v te ustanove, da bi se vsaj malo približali evropskemu poprečju. Osnutek zakona take garancije ne daje; prav tako pa tudi ne letošnja situacija, ko je republiška izobraževalna skupnost otroško varstvo v tako imenovanem »B programu« še nekoliko bolj potisnila v stran, kar se čuti predvsem v tistih občinah oziroma v tistih temeljnih izobraževalnih skupnostih, ki se leto za leto bori z občutnimi finančnimi težavami. Zato se pridružujem predlogu tovariša Kerčmarja, da bi v predlogu zakona bilo potrebno financiranje nekoliko konkretnije uzakoniti.

Ob tem bi spomnil na 40. člen zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja, ki postavlja tudi financiranje vzgojno-varstvene dejavnosti v obvezni del financiranja; naj ga delno citiram: »Temeljna izobraževalna skupnost zagotavlja sredstva za obvezno osnovno šolanje učencev svojega območja, za šolanje otrok z motnjami, za vzgojno delo v vzgojno varstvenih zavodih za predšolsko in osnovnošolsko mladino.« Šele kasneje isti člen tega zakona navaja, da v skladu s sprejetimi programi za razvoj izobraževanja uporablja temeljna izobraževalna skupnost sredstva tudi za financiranje dejavnosti vzgojnih posvetovalnic.

Pri sprejemanju zakona o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja smo vsi pričakovali, da bo delitev na »A« in »B program« približno takšna, kot je to v 40. členu zajeto. Danes vidimo, da se po določenih republiške izobraževalne skupnosti ta zadeva nekoliko strožje deli na obvezni in neobvezni del. Prav spričo tega prihaja do močnih zaostritev in morebiti res do bojazni, da bi tu in tam vzgojno-varstvena dejavnost kakor morebiti tudi dejavnost glasbenih šol upadala, ker temeljne izobraževalne skupnosti enostavno vseh teh obveznosti po nekaterih občinah ne zmorejo. Naj zato še enkrat poudarim, da bi bilo prav, da bi otroško varstvo smatrali kot obvezen del vzgojne dejavnosti in ga v predlogu zakona nekoliko ugodneje oziroma zanesljiveje opredelili.

Predsednik Miloš Poljanšek: Besedo ima poslanec Jože Gazvoda.

Jože Gazvoda: Oglašam se v imenu republiškega sindikata delavcev družbenih dejavnosti, da kot član pododbora za šolstvo povem stališče, ki jih je zavzel pododbor do osnutka zakona.

Pododbor za šolstvo republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije je na razširjeni seji dne 20. januarja 1971, ki so se je udeležili tudi predstavniki vzgojno-varstvenih zavodov iz Celja, Kopra, Kranja in Jesenic, razpravljal o osnutku zakona o vzgojno-varstveni dejavnosti za predšolske otroke. Pododbor je podprl prizadevanja, da se tudi to področje vzgojno-izobraževalne dejavnosti zakonsko uredi, in sicer tako, da bo vzgojno-varstvena dejavnost dejansko postala sestavni del našega vzgojno-izobraževalnega sistema.

K posameznim členom zakona pa so bila oblikovana tale mnenja in pripombe:

K 7. členu: Besedilo naj se dopolni tako, da bo opredeljen namen takega združevanja (boljša organizacija dela, bolj ekonomično poslovanje ipd.). Menimo, da je člen v sedanjem tekstu nepotreben, ker ničesar bistvenega ne pove. S predlagano dopolnitvijo pa bi lahko prispeval k usmerjanju politike na tem področju.

K 13. členu: v drugi vrsti naj se črta beseda »najmanj«, ker ni potrebna. Pododbor je soglasno podprl orientacijo, po kateri lahko le vzgojitelj dovolj celovito vodi delo v vzgojno-varstvenem zavodu.

K 28. členu: V zvezi z določili tega člena je bilo opozorjeno, da vzgojno-varstveni zavodi zaposlujejo tudi pomožno vzgojno osebje (varuške), ki pomagajo vzgojiteljem pri delu v oddelku. Takšna praksa se je uveljavila zato, ker nam primanjkuje strokovno usposobljenega kadra in ker bi bilo neracionalno, če bi tudi pomožna dela z otroki morali opravljati le kvalificirani vzgojitelji

(sprejemanje otrok zjutraj, varstvo v času dežurstva, nadzor pri počitku, različna drobna pomoč otroku in podobno).

Ni mogoče pričakovati, da bomo ob predvideni razširitvi vzgojno-varstvenih dejavnosti mogli zadostiti vsem potrebam po strokovnem kadru. Zato je bil izoblikovan predlog, da naj zavod za šolstvo strokovno prouči, ali ne bi kazalo uvesti profila pomožnega vzgojitelja, ki bi ga bilo treba izobraziti po specifičnem učnem načrtu, ki bi bil zelo skrčen v primerjavi z učnim načrtom vzgojiteljskih šol. V zakonu pa bi bilo treba opredeliti naloge, ki jih pomožni vzgojitelj lahko opravlja.

K 33. členu: V drugo delo v okviru delovne obveznosti ni mogoče vključevati tudi dežurstvo. Čas dežurstva je pri posameznih zavodih za posamezne delavce lahko dokaj različen. Zato je primerno, da se ga šteje kot podaljšano delo.

Po mnenju članov pododbora ni mogoče izenačiti vzgojno-varstvene obveznosti vseh vzgojiteljev. Vzgojiteljem otrok do dveh let starosti je potreben za posebno pripravo le minimalni čas (ali pa celo nič) v primerjavi z drugimi vzgojitelji in zato mora biti njihova vzgojno-varstvena obveznost daljša. Iz tega razloga je vzgojno-varstvena obveznost teh vzgojiteljev v večini zavodov enaka njihovi delovni obveznosti.

K 34. členu: Kljub nekaterim predlogom, naj bi vzgojitelje v vzgojno-varstvenih zavodih glede pravice do dopusta izenačili z učitelji v šolah, je v pododboru prevladovalo mnenje, da to zaradi nujno različne organizacije dela ni mogoče. Vsekakor pa bi bilo treba s samoupravnimi sporazumi o delovnih razmerjih zagotoviti vzgojiteljem 30 delovnih dni dopusta, saj bi to ustrezalo težavnosti in odgovornosti pri njihovem delu.

K 38. členu: Namesto »stroški oskrbnega dne« naj se uporabi beseda »oskrbnina«.

K 42. členu: Če v tem členu postavljamo zahtevo in rok, v katerem si morajo vzgojitelji pridobiti zahtevano izobrazbo, je treba zakonsko besedilo dopolniti s tem, da se ustrezne organe zaveže, da tem vzgojiteljem omogočijo študij (študijski dopusti, povračilo stroškov in podobno), sicer bomo po petih letih ugotovili, da to zakonsko določilo ni uresničeno, še zlasti, ker je zahtevani rok za pridobitev izobrazbe nerealen (ker je enak predvidenemu času za redni študij). Pričakovati je, da bodo problemi v zvezi z izrednim študijem pri vzgojiteljih še večji kot pri učiteljih, saj gre za dopolnitev 5 let študija, pri učiteljih pa le za 2 leti. Zato bi bilo prav, da že v pripravi zakona ugotovimo, koliko in kakšnih profilov kadra je premalo v vzgojno-varstveni dejavnosti, kdo in na kakšen način bo izredno študiral, kaj je treba zagotoviti, da bi bil izredni študij učinkovit in podoben.

K 44. členu. Po soglasnem mnenju pododbora nikakor ni sprejemljiva določba, po kateri se vzgojiteljem, ki 15 ali več let opravljajo vzgojno-varstveno delo, avtomatično prizna status vzgojitelja in s tem pravica do dela, za katerega niso usposobljeni. Primerneje in bolj v skladu s sprejetim principom bi bilo, da bi tem delavcem omogočili, da se po ustreznem učnem načrtu s tečaji in seminarji pridobijo izobrazbo za pomožne vzgojitelje.

Predsednik Miloš Poljanšek: Ali želi še kdo besedo? Prosim, poslanka dr. Aleksandra Kornhauser.

Dr. Aleksandra Kornhauser: Govornik pred menoj je opozoril na problem medicinskih sester v vzgojno-varstvenih zavodih; v 28. členu tega osnutka je namreč napisano v prvi alineji, da so vzgojitelji za otroke do dveh let medicinske sestre, v 33. členu pa je definirana delovna obveznost vzgojiteljev na 42 ur tedensko, pri čemer je vzgojno-varstvena obveznost 30 ur. Tega vsekakor ne bi smeli šteti tudi za medicinske sestre, ki delajo z otroci do dveh let starosti, ker priprava na njihovo delo ni potrebna. Tembolj, ker se pojavlja naslednje: iz bolnišnic odhajajo medicinske sestre v vse večjem številu v otroško-varstvene ustanove, ker imajo nižjo obveznost, nimajo dežurstev in imajo približno enak dohodek. Zaradi tega je, če bi zniževali delovno obveznost, pričakovati širši protest s strani zdravstva, ker bi na ta način imeli povsem neekvivalentno obremenitev istega kadra na eni strani na področju zdravstva, na drugi strani pa na področju prosvete. Zato menim, da ni osnove za zniževanje delovne obveznosti pri medicinskem kadru, ker ne gre za pripravo na vzgojne ure, ampak dejansko samo za opravljanje dela z otroci do dveh let starosti.

Predsednik Miloš Poljanšek: Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Zaključujem razpravo in predlagam, da sprejme zbor naslednji sklep:

1. osnutek zakona o vzgojno-varstveni dejavnosti za predšolske otroke se sprejme;

2. predlog zakona naj pripravi izvršni svet Skupščine SR Slovenije;

3. pri pripravi predloga zakona naj izvršni svet prouči vse pripombe in predloge, dane k osnutku zakona;

4. izvršni svet naj predloži predlog zakona do 31. maja 1971.

Kdor je za takšen sklep, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je prosvetno-kulturni zbor soglasno sprejel sklep o sprejetju osnutka zakona o vzgojno-varstveni dejavnosti za predšolske otroke.

Prehajamo na 8. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o odstopu pravic SR Slovenije iz sofinanciranja filma »Bitka na Neretvi« podjetju Viba film v Ljubljani.

Predlog odloka je predložil skupščini v obravnavo izvršni svet; njegov predstavnik je član izvršnega sveta dr. Ernest Petrič. Želi predstavnik še ustno obrazložiti predlog odloka? (Ne želi.)

Predlog odloka sta obravnavala odbor našega zbora za kulturne dejavnosti in skupščinska zakonodajno-pravna komisija, ki sta o tem predložila pismeni poročili. Ali želite morda predstavnika odbora oziroma komisije še ustno obrazložiti svoja stališča? (Da.) Besedo ima predsednik odbora za kulturne dejavnosti dr. Boris Kuhar.

Dr. Boris Kuhar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Zelel bi samo v nekaj besedah obrazložiti stališče našega odbora, ki je predlog odloka na svoji seji zavrnil, ker je bil premalo utemeljen in ne dovolj prepričljiv. V osnovi smo imeli pomislek o ustreznosti odločitve, da se del vrnjenih sredstev republiki Sloveniji od sofinanciranja filma »Bitka na Neretvi« odstopi samo enemu filmskemu podjetju, konkretno podjetju Viba film v Ljubljani. Po mnenju našega odbora bi namreč bilo bolj smotrno, da bi ta sredstva odstopili kulturni skupnosti Slovenije, ki naj bi jih nato enakopravno razdelila

v okviru svojega programa filmskim proizvodnim podjetjem. Teh filmskih proizvodnih podjetij je namreč več.

Tudi današnja pismena obrazložitev izvršnega sveta, ki smo jo dobili na mizo, me ni povsem prepričala. Se vedno menim, da lahko celotni znesek prepustimo kulturni skupnosti Slovenije, ki bo v bodoče tudi pospeševala filmsko proizvodnjo in bo verjetno tudi najbolj strokovno kvalificirana in samoupravno poklicana, da ta sredstva dodeli za konkretno akcijo pospeševanja naše filmske proizvodnje. Kot sem že rekel, imamo več filmskih proizvodnih hiš in že zaradi tega verjetno ni opravičljivo, da bi sredstva določili samo eni od teh, in še to s tako pomanjkljivo formulirano obrazložitvijo.

Predlagal bi, da ta sredstva — če je to možno — izvršni svet prepusti kulturni skupnosti Slovenije, in to skupnost pooblasti, da sredstva namensko dodeli konkretno v okviru svojih programov za najbolj opravičljivo akcijo, če je potrebno, tudi za filmski projekt. Tako bi bila ta sredstva namensko dodeljena določenemu podjetju ali določenim podjetjem ter bi bilo tako zadoščeno tudi pravilniku o razdelitvi dohodka filma »Bitka na Neretvi«.

Takšno je moje osebno mnenje in tudi mnenje nekaterih članov odbora, s katerimi sem se posvetoval.

Predsednik Miloš Poljanšek: Želi predstavnik zakonodajno-pravne komisije besedo? (Ne želi.) Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? Prosim, dr. Ernest Petrič, član izvršnega sveta.

Dr. Ernest Petrič: Tovariš predsednik, jaz sicer ne želim omejevat razprave, toda mislim, da moramo imeti jasno pred očmi, za kaj pri stvari gre. Meni je žal, da vsa dosedanja pojasnila očitno niso bila dovolj izčrpna, da bi bila tudi pravilno razumljena. Izvršni svet nima prav ničesar zoper to, da bi ta sredstva šla kulturni skupnosti in se potem uporabljala v smislu tega, o čemer je predsednik odbora za kulturne skupnosti govoril. Da je izvršni svet predlog tega odloka predlagal, so ga vodili finančno-tehnični razlogi. O razpolaganju s sredstvi, ki jih bo ustvaril film »Bitka na Neretvi«, obstoji pravilnik, po katerem se bodo ustvarjena sredstva delila tistim, ki so sredstva za proizvodnjo filma dali, in to po nekem določenem vrstnem redu. Po tem vrstnem redu so družbeno-politične skupnosti, v konkretnem primeru Slovenija, mnogo bolj zadaj, kot pa tista podjetja, ki so pri stvari sodelovala. Tako je veliko večja verjetnost, da se ta sredstva v Slovenijo vrnejo, če bo upnik »Viba film«, ne pa izvršni svet ali nekdo drug. To je bil edini nagib, ki nas je pri tej stvari vodil.

Če pa zbor oceni, da vendarle ta kombinacija nima smisla, potem bi seveda bilo verjetno potrebno, da izvršni svet o stvari ponovno razpravlja in da svojo pravico z drugače formuliranim odlokom prepusti kulturni skupnosti Slovenije. Vendar menim, da je verjetnost, da bodo sredstva vrnjena, manjša, ker je po vrstnem redu tak upnik kasneje na vrsti, kot pa bi bilo filmsko podjetje »Viba film«.

To je edini problem v tej situaciji, na vas pa je, da se odločite. Izvršni svet resnično nima prav nobenega nagiba, da ne bi želel, da ta sredstva pridejo do kulturne skupnosti.

Predsednik Miloš Poljanšek: Mislim, da je do neke mere razumljivo stališče odbora za kulturne skupnosti, ki si želi demokratično raz-

pravo o uporabi sredstev; na drugi strani pa je prav tako razumljivo stališče izvršnega sveta, da bi se ta sredstva čimprej vrnila. Morda je možna tale solucija: ostali naj bi pri temeljnem namenu odloka, da ta sredstva sicer dobi »Viba film«, da pa o uporabi sredstev, potem ko jih »Viba film« dobi, vendarle razpravlja bodisi sklad za pospeševanje filmske dejavnosti bodisi kulturna skupnost.

Dr. Ernest Petrič: Tovariš predsednik, menim, da je ta solucija možna, vendar pa je zanj verjetno potrebno soglasje tretjega partnerja, to je »Viba-film«. To se pravi, da bi morali stvar odložiti in ugotoviti, če »Viba-film« na tako solucijo pristane.

Predsednik Miloš Poljanšek: Predlagam zboru, da o predlogu odloka v tem trenutku ne sklepamo, marveč ga odložimo, dokler ne bo znano stališče »Viba-filma«. Se strinjate? (Da.)

Prehajamo na 9. točko dnevnega reda, to je na predlog odloka o imenovanju predsednika in četrtnine članov začasnega upravnega odbora sklada Borisa Kidriča.

Predlog odloka je skupščini predložila v obravnavo komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja. Želi morda predstavnik komisije še ustno obrazložiti predlog odloka? (Ne želi.) Začenjam razpravo, želi morda kdo razpravljati? (Nihče.)

Zaključujem razpravo in predlagam, da naš zbor sprejme naslednje mnenje:

»Prosvetno-kulturni zbor Skupščine SR Slovenije je na podlagi 9. člena odloka o spremembah in dopolnitvah poslovnika Skupščine SR Slovenije na 19. seji dne 17. marca 1971 obravnaval predlog odloka o imenovanju predsednika in četrtnine članov začasnega upravnega odbora sklada Borisa Kidriča.

Prosvetno-kulturni zbor se s predlogom odloka strinja.«

Kdor je za takšno mnenje, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Dva poslanca.)

Ugotavljam, da je prosvetno-kulturni zbor z večino glasov sprejel mnenje k predlogu odloka o imenovanju predsednika in četrtnine članov začasnega upravnega odbora sklada Borisa Kidriča.

Mnenje bom posredoval predsedniku republiškega zbora.

Ker smo s tem dnevnim red seje izčrpali, zaključujem 19. sejo prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije.

(Seja je bila zaključena ob 15.05.)

SOCIALNO - ZDRAVSTVENI ZBOR

16. seja

(31. marca 1971)

Predsedoval: dr. Srečko Koren,
predsednik socialno-zdravstvenega zbora

Začetek seje ob 9.10.

Predsednik dr. Srečko Koren: Tovarišice in tovariši poslanci! Pričenjam 16. sejo socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije.

Svojo odsotnost so opravičili poslanci: Franc Kranjc, dr. Stjepan Bunta, dr. Ivan Kopač in dr. Bojan Fortič.

Na sejo zbora so bili vabljeni: izvršni svet Skupščine SR Slovenije, republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo, republiški sekretariat za delo, republiški sekretariat za prosveto in kulturo, republiška konferenca Socialistične zveze delovnih ljudi, republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, republiški odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije, Slovensko zdravniško društvo, Društvo zobozdravstvenih delavcev, zveza društev medicinskih sester, medicinska fakulteta v Ljubljani, republiški medicinski svet, skupnost zdravstvenih zavodov Slovenije, komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja, Zveza slepih Slovenije, stalna konferenca za rehabilitacijo invalidnih oseb v Sloveniji, skupnost občinskih služb socialnega varstva, zadruga dimnikarjev za Slovenijo in gospodarska zbornica SR Slovenije.

Goste pozdravljam in jih vabim, da sodelujejo v razpravi.

Predlog dnevnega reda ste prejeli. Predlagam, da dnevni red dopolnimo z novo točko in sicer z ustanovitvijo začasne komisije za proučitev izvajanja konvencij o socialni varnosti.

Glede na to predlagam za današnjo sejo zbora naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 15. seje zbora;
2. poslanska vprašanja;
3. aktualna vprašanja kadrovske politike v zdravstvu;
4. skrb za slepe in slabovidne v Sloveniji;
5. analiza o družbenih denarnih pomočeh;
6. osnutek zakona o preživninah bivšim zasebnim dimnikarskim obrtnikom;

kom;

7. predlog sklepa o ustanovitvi začasne komisije za proučitev izvajanja konvencij o socialni varnosti.

Ali se strinjate s predlaganim dnevnim redom? (Poslanci se strinjajo.) Ima kdo kakšen predlog za spremembo ali dopolnitev dnevnega reda? (Nihče.) Če ne, ugotavljam, da je dnevni red sprejet.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 15. seje zбора. Zapisnik ste prejeli 11. 3. 1971. Ima kdo kakšno pripombo k zapisniku? (Nihče.) Če ni pripomb, ugotavljam, da je zapisnik odobren.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na poslanska vprašanja.

Na vprašanje poslanke dr. Marte Šlibar bo v imenu izvršnega sveta odgovoril Riko Jerman, republiški sekretar za finance.

Riko Jerman: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Tovarišica dr. Marta Šlibar je vprašala:

»Kolikor mi je znano, je bil pred leti ukinjen republiški sklad za socialne namene, v katerega so se stekala sredstva denarnih kazni, ki jih izrekajo občinski sodniki za prekrške. Želim vedeti, kam se sedaj stekajo ta sredstva, koliko teh sredstev se zbere na leto in v katere namene se uporabljajo.

Dokler je obstajal republiški sklad za socialne namene, so socialni zavodi lahko najemali iz tega sklada posojila za investicijske naložbe. Po ukinitvi sklada je odpadla ta možnost, čeravno so potrebe po rekonstrukcijah in velikih popravilih socialnih zavodov vedno večje. Želim vedeti, kje lahko socialni zavod najame kredit za uresničitev svojega razvojnega programa.«

Tovarišici Šlibarjevi odgovarjam takole:

Ob spremembi davčnega sistema in sistema financiranja družbeno-političnih skupnosti so bile spremenjene tudi zvezne določbe v zakonu o prekrških. Tako so že v letu 1965 prenehale veljati določbe, na podlagi katerih so bile denarne kazni za prekrške, dohodek sklada za socialne zavode. Sredstva tega sklada so znašala v 1963. letu 1 348 000 in v 1964. letu 1 516 000 N dinarjev. Nato je bil leta 1965 ta sklad ukinjen.

Vsa sredstva iz denarnih kazni se stekajo kot dohodek v republiški proračun in znašajo v zadnjih letih takole: v letu 1969 so celotne kazni znašale 16 956 000, od tega od prekrškov 2 250 000 in v letu 1970 10 106 000, od tega od prekrškov 2 703 000 dinarjev. Glede na to, da so denarne kazni dohodek republiškega proračuna, se ta dohodek uporablja za namene, ki so določeni z zakonom o republiškem proračunu.

Ob ukinitvi posebnega sklada je bilo osvojeno stališče, da ni mogoče za vsako področje družbenega dela določati izvernih, torej posebnih dohodkov. Družbeno-politična skupnost je odgovorna za enakomeren razvoj vseh družbenih dejavnosti in zato ni potrebno, da se za vsako od njih zagotavljajo posebni viri dohodkov. Zato republika in občine zagotavljajo potrebna sredstva za socialne zavode v svojih proračunih, seveda v okviru danih možnosti. Družbeno-politične skupnosti zagotavljajo investicijska sredstva za posamezne zavode, bodisi direktno v proračunu, če gre za enoletne naložbe, ali z odlokom o finančnih programih, če traja investicija več let. Najetje kredita je ob poroštvu

občine ali republike mogoče iz bančnih kreditnih sredstev, ki so namenjena za investicije. Hvala lepa!

Predsednik dr. Srečko Koren: Hvala. Želi poslanka dr. Marta Šlibar postaviti še dopolnilno vprašanje? (Ne.)

Na vprašanje poslanca dr. Cirila Bratuža bo odgovorila Zora Tomič, članica izvršnega sveta.

Zora Tomič: Dr. Ciril Bratuž, poslanec socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije je postavil 7. 1. 1971 izvršnemu svetu naslednje vprašanje v zvezi z dograditvijo bolnišnice v Novi Gorici: ali imamo iz političnih razlogov kakšno možnost, da bo republika podprla dograditev naše bolnišnice?

Odgovor: Z razmejitvijo med SFRJ in Italijo je bil odrezan velik del Goriške od Gorice, ki je opravljala v preteklosti funkcije središča za omenjeno geografsko območje. Ob razmejitvi so ostali vsi zdravstveni zavodi stacionarnega tipa v Gorici, ki je pripadla Italiji. Tako je na področju zdravstva prevzela to funkcijo za Goriško Nova Gorica, čeprav imajo veliko težavo, saj bi bilo treba nadomestiti izgubljene zdravstvene zavode. Območje, ki pokriva goriško zdravstveno službo, meri 3000 km² s približno 110 000 prebivalci. Kljub temu, da je treba upoštevati izjemen položaj v Novi Gorici, ne moremo obravnavati gradnje bolnišnice v tem mestu izolirano od urejanja bolnišnice v Kopru, prav tako tudi ne od podobnih teženj v drugih krajih Slovenije in končno tudi ne izven programa razvoja bolnišnične mreže v Sloveniji sploh. Izvršnemu svetu je znano stališče posebne skupine strokovnjakov pri republiškem zdravstvenem centru iz aprila minulega leta. Stališče te komisije je: »ljudstvo občin goriške regije sodi, da je ena prioriteten dolžnosti te regije, da se čimprej dogradi ta prepotrebna bolnišnica zaradi objektivnih zdravstvenih potreb in ne nazadnje tudi iz političnih razlogov. Skelet nedograjene bolnišnične stavbe na sami meji, nasproti lepo urejeni italijanski bolnišnici drastično demonstrira našo revščino, nenačrtnost in nedoslednost v izgradnji zdravstvenih objektov. S tem kažemo do določene meje tudi na brezbrizen odnos naše družbe do naših porodnic, bolnic — žena, poškodovancev, bolnih otrok in drugih bolnikov, ki sta jim potrebna specializirana bolniška pomoč in adekvatno bolniško zdravljenje.«

Prav tako so izvršnemu svetu znana tudi vsa prizadevanja za ureditev tega problema, saj že vse od ustanovitve naprej skuša bolnišnica v Novi Gorici reševati perečo problematiko z nenehnimi dozidavami, prezidavami, adaptacijami in postavljanjem zasilnih barak. Objekti so torej nefunkcionalni. Zaradi teh težav so začeli leta 1958 s pripravami za gradnjo nove bolnišnice. Prva faza izgradnje nove bolnišnice je bila končana leta 1967. Rezultat tega je, skelet novega bolnišničnega objekta. Zaradi pomanjkanja denarja z gradnjo niso nadaljevali. Zadnja leta sicer zbirajo denar s samopriskevkom, vendar ta sredstva, skupaj z občinskimi, ne bodo zadoščala.

Odbor za socialno politiko in komunalna vprašanja izvršnega sveta je obravnaval analizo stanja bolnišnic v SR Sloveniji, ki vsebuje tudi izhodiščne smernice za razvoj bolnišnične dejavnosti v SRS. Iz nje lahko povzamemo, da se uvršča izgradnja bolnišnice, to se pravi sanacija bolnišnične službe v Novi Gorici v prioriteto skupino za to srednjeročno obdobje. Odbor je predloge te informacije podprl in jih predložil izvršnemu svetu. Predlog se namreč zavzema za to, da bi SR Slovenija sodelovala pri izgradnji bolnišnične mreže

v SR Sloveniji tudi s svojimi sredstvi. Izvršni svet bo po obravnavi predložil Skupščini SR Slovenije ustrezne dokumente.

Predsednik dr. Srečko Koren: Hvala, ali želi poslanec dr. Ciril Bratuž postaviti še dopolnilno vprašanje?

Dr. Ciril Bratuž: Želim pismen odgovor.

Predsednik dr. Srečko Koren: Na vprašanje poslanca Franca Kosmača bo v imenu izvršnega sveta odgovoril Pavle Pečar, pomočnik republiškega sekretarja za zdravstvo in socialno varstvo.

Pavle Pečar: Na vprašanje tovariša Franca Kosmača, poslanca tega zbora o popisu in zagotovitvi ustreznega varstva žrtvam fašističnega nasilja, civilnih žrtev vojne in žrtev vojnega materiala, dajem naslednji odgovor:

Popis žrtev fašističnega nasilja, civilnih žrtev vojne in žrtev vojnega materiala s 60 do 90% telesno okvaro ni bil končan v predvidenem roku. Zavlekel se je predvsem zaradi preobremenjenosti invalidskih komisij, ki poleg svojega rednega dela niso mogle pravočasno oceniti vseh na novo prijavljenih žrtev. Dokončno poročilo o popisu je bilo izdelano v letošnjem februarju. Na njegovi osnovi je republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo pripravil predlog za spremembo in dopolnitev zakona. Ta predlog je bil 29. marca tega leta poslan izvršnemu svetu. S spremembo in z dopolnitvijo sedanjega zakona naj bi se po našem predlogu zagotovila s 1. 1. 1972 žrtvam fašističnega nasilja, civilnim žrtvam vojne in žrtvam vojnega materiala s 60 do 90% telesno okvaro osnovna denarna pomoč, ustrezno znižana glede na odstotek telesne okvare od zneska, ki ga sedaj prejemajo žrtve s 100% telesno okvaro.

Prav tako bi jim bile zagotovljene tudi druge oblike varstva, to je pravica do rehabilitacije, dodatne denarne pomoči, ortopedskih in tehničnih pripomočkov, zdravstvenega varstva, otroškega dodatka, razen dodatka za potrebo in tujo pomoč. Pri popisu se je prijavilo 136 žrtev fašističnega nasilja, 85 civilnih žrtev in 293 žrtev vojnega materiala, skupno torej 514 žrtev s 60 do 90% telesno okvaro. Po naši oceni bi stroški za zagotovitev njihovega varstva kot je predlagano, znašali na leto 1 600 000 dinarjev. Hvala!

Predsednik dr. Srečko Koren: Hvala! Ali želi poslanec Franc Kosmač postaviti še dopolnilno vprašanje? (Ne želi.) Ali želi še kdo postaviti poslansko vprašanje? Besedo ima poslanec dr. Marolt.

Dr. Jože Marolt: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci!

Republiški zdravstveni center je sprejel 16. maja 1969 začasno strokovno navodilo o kadrovskih normativih v zdravstveni službi. Ti kadrovski normativi so bili sprejeti kot začasni, orientacijski za dobo dveh let, dokler se na podlagi znanstveno-raziskovalnega spremljanja dokončno ne ugotovi njihova strokovna in racionalna uporaba v praksi zdravstvenih zavodov. Republiški kadrovski normativi so torej začasni in bo v maju letos potekla njihova veljavnost. Ti normativi so trenutno na osnovi družbenega dogovora o izhodiščih za financiranje zdravstvenega varstva v letu 1971 podlaga za priznanje kadrovske zasedbe v zdravstvenih zavodih. Regionalni zdravstveni center Ljubljana je 2. 5. 1968

sprejel okvirni program zdravstvenega varstva v ljubljanski regiji in kadrovske normative.

Regionalni zdravstveni center je sprejel tudi prioritetni vrstni red kadrovske zasedbe v posameznih službah. Normativi regionalnega zdravstvenega centra so bili osnova za sklepanje pogodb med plačniki in izvajalci osnovnega zdravstvenega varstva v letu 1968, 1969 in 1970. V izhodiščih skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev Ljubljana za financiranje zdravstvene službe v letu 1971 so upoštevani samo normativi republiškega zdravstvenega centra kljub temu, da normativi regionalnega zdravstvenega centra niso razveljavljeni. Izvršilni odbor skupščine skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev Ljubljana ni sprejel obrazložitve iz točke 4. začasnega normativa republiškega zdravstvenega centra, da je možno v večjih zdravstvenih središčih odstopiti od republiških normativov, če obstajajo za te normative strokovne in ekonomsko utemeljene potrebe.

Vprašanje: kdo znanstveno-raziskovalno spremlja kadrovske normative? Kaj je v naši republiki predvideno za nadomestilo teh normativov, ko poteče veljavnost v maju mesecu? Ali s sprejemom družbenega dogovora o izhodiščih za financiranje zdravstvenega varstva v letu 1971 prenehajo veljati za območje ljubljanske regije normativi regionalnega zdravstvenega centra Ljubljana, ki so bili sprejeti 25. 1. 1968? Hvala lepa!

Predsednik dr. Srečko Koren: Hvala! Odgovor bo dala republiška sekretarka za zdravstvo, tovarišica Majda Gaspari.

Majda Gaspari: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Po sklepu republiškega zdravstvenega centra in po posebni pogodbi mora spremljati, izpopolnjevati in predlagati razširitev kadrovskih normativov republiški zavod za zdravstveno varstvo. Bilo je že predvideno, da bo ta zavod predložil medicinskemu svetu na njegovi prvi seji ustrezne predloge za korekcijo obstoječih kadrovskih normativov.

Menimo, da bo to vprašanje verjetno na dnevnem redu na prihodnji seji medicinskega sveta. Vsekakor bo strokovno proučeval kadrovske normative tudi vnaprej republiški zavod za zdravstveno varstvo in predlagal tudi potrebne korekcije. Glede na zasnovo našega zdravstvenega zakona pa bo potrebno dogovarjati in sporazumevati se o tem, kako bi lahko izpeljali na posameznih področjih te norme optimalneje nad minimalno normo, ki bo postavljena v tem osrednjem dokumentu. Računamo s tem, da gre za enkrat začasne kadrovske normative. Zato se mora republiški medicinski svet že v kratkem srečati s celotnim kompleksom in nam tudi svetovati, kako naj za naprej ravnamo s tem dokumentom.

Menimo, da se ne glede na obravnavo te problematike na medicinskem svetu ne bomo izognili temu, o čemer je govoril poslanec tovariš Marolt in sicer da na nekem področju že dve leti ne priznavajo več dogovorov o kadrovskih normah in jih spravljajo na minimalni normativ. Menimo, da bi bilo koristno v Ljubljani ta problem še enkrat presoditi, čeprav odločati o tem, verjetno, ne bo mogel noben republiški organ. Treba se bo torej še vnaprej sporazumevati, da se obdrži že doseženo. V tem smislu lahko pripravimo tovarišu Maroltu tudi pismeni odgovor.

Predsednik dr. Srečko Koren: Ali želi poslanec dr. Marolt postaviti še dopolnilno vprašanje? (Ne želi.) Pismeni odgovor boste prejeli. Poslansko vprašanje želi postaviti poslanec dr. Zdravko Javh.

Dr. Zdravko Javh: Ko poslanec prelistava aktualne teme, ki mu jih pošilja dokumentacijska služba Skupščine SR Slovenije, najde v glavnem statistične podatke iz gospodarstva. Ti so neverjetno točno obdelani. Samo nekaj naslovov: »cene v januarju, cene v februarju in spet gospodarstvo v februarju, cene za marec in tako naprej«. Teme iz »zdravstva in sociale pa so vse, tako kaže, za skupščino nezanimive. Pred približno letom dni je bilo nekaj malega rečeno v demografskih gibanjih slovenske populacije, sicer pa najde poslanec nekaj nepopolnih podatkov o zdravstvenem stanju in demografskih gibanjih na Slovenskem v dnevnem časopisju. Menim, da so za napredek našega naroda zdravstveno stanje in kazalci demografskih gibanj prav tako pomembni za uspešnost ali neuspešnost gospodarstva, kot so cene — recimo v januarju ali kaj podobnega.

Kaj torej beremo v časnikih? Za primer navajam 5. številko »Naših razgledov«. Izšla je 12. marca 1971. V tej številki je priobčen članek »Zdravstveno stanje slovenske populacije«. Podpisan je dr. Saša Cvahte. V 6. odstavku njegovega sestavka beremo: »dejanski 8% prirastek prebivalstva je manjši od naravnega, ki znaša 9,6 % letno.« Če bi bilo to res, bi se število Slovencev prej kot v desetih letih podvojilo. Recimo, da je ponagajal tiskarski škrat in bi moralo — namesto v odstotkih — pisati v promilah, kar bi bilo bliže resnici. Toda tudi to ne drži, vsaj ne za leto 1969 in 1970. Kajti na naslednji strani v 5. odstavku piše: »naravni prirastek prebivalstva je bil v Jugoslaviji najvišji v letih 1950 in 1954 in sicer 16,4 na tisoč oseb in je padel v letu 1969 na 9,6 promile. V Sloveniji je od 11,9 zdrknil na 5,7 in tako dalje«. Podobni netočni podatki so tudi v naslednjem odstavku, ko govori o koeficientu vitalnosti, ki znaša v Sloveniji 1,02 %. Imam podatke, ki sem jih dobil na zavodu SR Slovenije za zdravstveno varstvo. Iz njih je razvidno, da je bilo leta 1969 rojenih približno 5 tisoč otrok manj kot leta 1950. Ker nas taki članki zavajajo, prosim zavod SR Slovenije za zdravstveno varstvo, da mi odgovori na naslednji vprašnji:

Kakšno je zdravstveno stanje v letu 1971 v primerjavi z letom 1965 in z letom 1960, kar bo zelo zanimivo, kot kazalec, kako je vplivala reforma na zdravstveno stanje? In drugo: kako se giblje slovenska populacija? Mislim, na demografska gibanja v istih letih.

Prosim, da mi zavod SR Slovenije za zdravstveno varstvo posreduje podatke tudi pismeno in po načinu, ki ga uporablja svetovna zdravstvena organizacija, ko prikazuje zdravstveno stanje in demografsko gibanje in ne tako kot je to prikazano v »Naših razgledih«. Hvala!

Predsednik dr. Srečko Koren: Republiški zavod za zdravstveno varstvo bomo zaprosili za pismeni odgovor poslancu dr. Zdravku Javhu.

Ali želi še kdo postaviti poslansko vprašanje? Poslansko vprašanje želi postaviti poslanec Franc Sagaj.

Franc Sagaj: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V gornjeradgonski občini, predvsem na območju apaške kotline, so bili takoj po

osvoboditvi naseljeni na zaplenjena nemška posestva kolonisti iz raznih krajev Slovenije. Ti so prvi ustanovili kmetijske delovne zadruga in v nje vložili dodeljena jim zemljišča in deloma tudi gospodarska poslopja. Po ukinitvi kmetijskih delovnih zadrug se bivši člani niso mogli zaradi pomanjkanja delovnih mest, nerazvite industrije in zaprte meje z Avstrijo, redno zaposliti v določenem roku 6 mesecev. Doba zaposlitve v kmetijskih delovnih zadrugah se jim ne priznava kot redna delovna doba, čeprav so sedaj v rednem delovnem razmerju.

Ker prizadeti nenehno postavljajo zahteve po priznanju tiste dobe, ko so delali v kmetijskih delovnih zadrugah, postavljam naslednje vprašanje: zakaj se kljub intervencijam političnih organizacij kot so Zveza komunistov, Zveza združenj borcev NOV, sindikalna vodstva in SZDL, zadeva ne uredi, zlasti, ker prehaja to že v politični problem? Ti ljudje so tudi — vsaj v večini — člani Zveze združenj borcev NOV in so aktivno sodelovali v NOB. Sedaj nočejo več sodelovati v tej organizaciji in tudi ne v SZDL ali kjerkoli drugje.

Drug problem so člani bivših viničarskih družin. Priznava se namreč delovna doba le nosilcu pogodbe, kolikor je ta sploh obstajala, oziroma poglavarju družine, čeprav je jasno, da je lahko le en človek s primitivnim orodjem lahko obdelal le do 40 arov vinograda. Večje površine tako imenovanih gospodarskih in kmečkih vinogradov so nosilcu pogodbe pomagali obdelovati njegovi družinski člani, ki so sedaj po večini že v starejših letih. Za delovno dobo, ko so z nosilcem pogodbe živeli vrsto let v skupnem gospodinjstvu, so prikrajšani in upravičeni le do minimalne pokojnine.

Postavljam vprašanje, zakaj se tudi ta problem še ni uredil.

Kot je znano, je potekel rok za dokazovanje delovne dobe 31. 12. 1967. Najbolj so prizadeti bivši hlapci in dekletke ter gospodinjske pomočnice in sicer zaradi tega, ker jih z rokom nikdo ni seznanil. V vsej povojni dobi nisem slišal, da bi bil kjerkoli sklican vsaj en sestanek s tem najbolj perečim socialnim slojem prebivalstva. Gospodarjev interes pa je seveda bil molčati o tem, saj se je tako izognil plačevanju prispevkov.

Ker navedeni primeri še obstajajo, postavljam vprašanje, kaj nameravamo ukreniti, da bodo ti ljudje prišli do pokojnin in tako v neodvisnost od nizkih socialnih podpor iz proračunov občinskih skupščin?

Že leta 1969 sem postavil poslansko vprašanje glede vajencev v gospodarstvu z nedokončano osemletko. Dobil sem odgovor, da se bo zadeva glede nekaterih vrst obrti uredila. Ker je trenutno v sosednji Avstriji z območja gornjeradgonske in ljutomerske občinske skupščine nad 120 vajencev v raznih strokah in to v glavnem z nedokončano osemletko, v Avstriji je namreč uk brez osemletke možen, postavljam vprašanje, kako daleč je z naše strani zadeva urejena in ali bo vajencem, izučeni v Avstriji, po vrnitvi v domovino priznana kvalifikacija, ki so jo tam pridobili?

In še zadnje vprašanje: Nemalo me je presenetilo, ko sem bral na železniški postaji obvestilo, da imajo upokojenci pravico pri potovanju po železnici do precejšnjih popustov in sicer do 50%. Da kmetje stari nad 60, oziroma 65 let ne bi bili pri tem upoštevani, postavljam vprašanje, ali ne bi bilo mogoče izposlovati popustov tudi za njih in jih tako vsaj delno postaviti v enakopravni položaj z ostalimi starejšimi državljani? To pravico bi v glavnem uporabljali za prevoze na razne zdravniške preglede in na zdravljenja v bolnišnicah in klinikah. Hvala lepa.

Predsednik dr. Srečko Koren: Na postavljena vprašnja bo poslanec Franc Sagaj prejel odgovor na prihodnji seji. Poslansko vprašanje želi postaviti poslanec Jože Pratengrazer.

Jože Pratengrazer: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Pravzaprav se opravičujem, ker ne mislim postaviti specifičnega poslanskega vprašanja, namreč bi želel postaviti bolj dopolnilno vprašanje na odgovor, ki ga je dal tovariš Pavle Pečar poslancu Francu Kosmaču, in sicer: ali obstajajo kakšne možnosti, da v doglednem času prejmejo denarno pomoč tudi tiste žrtve fašističnega nasilja, ki nimajo 100% oziroma 60 ali 90% telesnih okvar, ampak so 100% invalidi na podlagi bolezenskega stanja? Hvala lepa.

Predsednik dr. Srečko Koren: Ali lahko Pavle Pečar, pomočnik sekretarja odgovori na to vprašanje? (Ne.) Odgovor bo prejel poslanec Jože Pratengrazer na prihodnji seji. Poslansko vprašanje želi postaviti poslanec Emil Suštar.

Emil Suštar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci. V zvezi z izvajanjem zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov me zanima, ali bo pravočasno pripravljen družben dogovor za področje družbene dejavnosti in ali so izdelane vsaj grobe analize, kaj ta zakon prinaša zdravstveni službi?

Predsednik dr. Srečko Koren: Poslanec Emil Suštar bo prejel odgovor na prihodnji seji. Ali želi še kdo postaviti poslansko vprašanje? Poslanec Stane Keber želi postaviti poslansko vprašanje.

Stane Keber: V »Nedeljskem dnevniku« od 21. 3. obravnava dopisnik primer Seničarja iz Novega mesta. Seničarja so hoteli razglasiti za neprištevnega in je zato moral bežati v Beograd. Zdaj se bori za to, da dokaže, da je pameten. Postavljam vprašanje: ali so taki primeri v Jugoslaviji sploh mogoči in kdo za njih odgovarja? Ker ni nihče odgovoril in zanikal tega članka, smatram, da je to mogoče. Vprašujem, kdo je kriv, ali pri nas sploh še velja zaščita človeka? Kako je mogoče, da dopuščamo maltretiranje človeka tri leta? Ta praksa se ponavlja, saj pravijo, da je na Vrhniki tudi tak primer. Postavljam vprašanje: kdo bi moral ščititi tega človeka in zakaj ga ni ščitil, in kako je mogoče, da dopuščamo, da vsa zadeva teče že tri leta?

Predsednik dr. Srečko Koren: Poslanec Stane Keber bo prejel odgovor na prihodnji seji našega zbora. Ali želi še kdo postaviti poslansko vprašanje? (Ne.) Ker ni novih vprašanj, zaključujem 2. točko dnevnega reda.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na aktualna vprašanja kadrovske politike v zdravstvu.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste prejeli informacijo republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo, gradivo »kadrovski problemi bolnišnične službe in kadrovski problemi osnovne zdravstvene službe«, srednjeročni in dolgoročni razvoj medicinske fakultete v Ljubljani ter poročilo odbora za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje našega zbora.

Kot je razvidno iz poročila odbora, se socialno zdravstveni zbor z obravnavo te problematike vključuje v razpravo o tezah za pripravo skupščinskega dokumenta o kadrovske politiki. Današnja razprava naj bi med drugim ocenila tudi teze, ki jih je sicer že obravnaval enotni zbor delovnih skupnosti in dala sugestije za ustrezno oblikovanje predvidenega skupščinskega dokumenta o kadrovske politiki.

Prosim predstavnika komisije za volitve in imenovanja, poslanca Matijo Malešiča za uvodno obrazložitev stališč te komisije.

Matija Malešič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci. Komisija za volitve in imenovanja je predložila v razpravo gradivo in teze za pripravo ustreznega dokumenta o kadrovske politiki, ki naj bi ga po opravljeni javni razpravi sprejeli pristojni zbori. O tezah, ki so nastale na podlagi obširnih študij dokumentov in analiz, smo že razpravljali v enotnem zboru delovnih skupnosti. Sprejeli smo sklep, naj se po pripombah, stališčih in mnenjih, izoblikovanih na zborih Skupščine SR Slovenije in po javni razpravi, predloži pristojnim zborom osnutek resolucije o kadrovske politiki, in sicer do 30. 4. 1971.

Z današnjo razpravo o aktualnih vprašanih kadrovske politike v zdravstvu se tako vključujemo v razpravo o tezah kadrovske politike s posebnim poudarkom na zdravstvo. Osnovni smisel in namen predloženih tez in tudi današnje razprave naj bi bil:

1. opredeliti osnovne probleme, ki izhajajo iz sedanje kadrovske strukture in, ki so pomembni za bodočo politiko in aktivnost delovnih ljudi, njihovih družbeno-političnih in delovnih skupnostih ter dati zasnove za celovitejši sistem samoupravne kadrovske politike;

2. spodbuditi o teh vprašanih v skupščini in v najširši javnosti razpravo, ki naj pripelje do ustreznih sklepov in ukrepov na vseh ravneh po delovnih in interesnih skupnostih do pristojnih republiških organov;

3. nakazati osnovne smeri reševanja kadrovskih problemov in glavne naloge, ki izhajajo iz potrebe in nujnosti kadrovske preosnovane družbe, na stopnji prehoda v novo fazo tehnološke revolucije in družbenih odnosov;

4. dati osnove za sprejem skupščinskega dokumenta, ki naj bi vseboval ustrezne sklepe ter priporočila o potrebnih ukrepih, ki naj jih na tej osnovi obravnavajo in sprejmejo vsi nosilci samoupravnega odločanja o kadrovske politiki.

Enako kot za druga področja, velja tudi za zdravstvo, da je kadrovska politika sestavni del vsake politike, torej tudi zdravstvene in da je možen skladen razvoj le, če so usklajene materialne in kadrovske zmogljivosti. Zato ni slučajno, da smo v 7. členu zakona o zdravstvu zapisali, da obsega program zdravstvenega varstva med drugim tudi načrtovanje kadrovskih potreb v zdravstvu in izobraževanje zdravstvenih delavcev, izpopolnjevanje standardov in normativov v zdravstvu in podobno.

Smó pred izdelavo in sprejemom programov zdravstvenega varstva, zato je prav, da ob razpravi o kadrovske politiki v zdravstvu posebej opozorimo na zahtevo in potrebo po načrtni kadrovske politiki. To je zlasti nujno zaradi tega, ker so po Sloveniji v izgradnji večje kapacitete za potrebe bolnišnične službe in ker vemo, to je v materialih tudi navedeno, da investicijski programi niso vedno zajemali tudi potrebnih kadrov za nove objekte, zato bodo morali

programi zdravstvenega varstva odpraviti te pomanjkljivosti. Družbeni dogovori, na podlagi katerih bodo sprejeti programi zdravstvenega varstva, so po mnenju predlagateljev tez primerna oblika za uresničitev in uveljavljanje takšne kadrovske politike, ki bo omogočila odpraviti vzroke nezadostne kadrovske zasedbe v zdravstvenih delovnih organizacijah. V tezah je posebej poudarjena tudi potreba po usklajevanju programov izobraževalnih ustanov z družbenimi potrebami po posameznih vrstah, stopnjah in profilih kadrov. Neusklajenost povzroča deficitarnost, oziroma suficitarnost določenih poklicev z vsemi ekonomskimi, socialnimi in političnimi posledicami.

Menim, da te ugotovitve iz tez veljajo tudi za bodoče delo zdravstvene službe. Zato se kot nujna postavlja zahteva še za večje sodelovanje med zdravstveno službo, medicinsko fakulteto in ostalimi zdravstvenimi šolami in da se razčisti vprašanje statusa, profilov in obsega dela posameznih vrst zdravstvenih delavcev. Ena od pomanjkljivosti, nakazana v danem gradivu, je tudi ta, da v zdravstvenih delovnih organizacijah praktično ni kadrovskih služb, ki bi bile sposobne reševati mnoga pereča vprašanja kadrovske politike. Zlasti po velikih integracijskih procesih v zdravstvu je ustanovitev teh služb nujna. Že samo nekaj bežno nakazanih problemov dokazuje, da je nadaljnji razvoj zdravstva v mnogočem prvenstveno odvisen od pravilne in smotrne kadrovske politike v naslednjem obdobju.

Zato komisija za volitve in imenovanja meni, da bi morali to priložnost izkoristiti s temeljito in objektivno oceno stanja in vzrokov, še bolj pa za to, da se opredelijo konkretne naloge kadrovske politike in njeni nosilci tudi na področju zdravstva. Hvala lepa!

Predsednik dr. Srečko Koren: Hvala! Dr. Stanko Lajevec, namestnik republiškega sekretarja za zdravstvo in socialno varstvo bo obrazložil gradivo sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo.

Dr. Stanko Lajevec: Tovariš predsednik, spoštovane tovarišice in tovariši poslanci! Predvsem se moram opravičiti, ker gradivo vsebuje nekatere podatke iz leta 1969 in so zato že deloma zastareli, novejši podatki pa so šele iz leta 1970. Gradivo tudi ni bilo nalašč pripravljeno za ta zbor, marveč je bilo uporabljeno že ob različnih obravnavaš tega perečega vprašanja.

Iz tega gradiva bi vendar želel zbrati in obnoviti nekatere misli, ugotovitve in predloge zaradi tega, da olajšam razpravo o tem vprašanju.

Vemo, da bi bilo nesmiselno pričakovati zboljšanje zdravstvenega varstva, ne da bi hkrati poskrbeli za dovolj veliko število zdravstvenih delavcev in za njihovo visoko strokovno usposobljenost. Upravičeno po svetu presojujejo razvitost zdravstvene službe zlasti po številu zdravstvenih delavcev glede na število prebivalcev. V primerjavi z drugimi našimi republikami je v Sloveniji oskrbljenost z zdravstvenimi delavci vseh profilov razmeroma ugodna. Še vedno pa zaostajamo za bolj razvitimi evropskimi državami. Potrebe in možnosti so, da vključimo v zdravstveno varstvo še več zdravstvenih delavcev, vendar postajajo zadnje čase razpisi pogostokrat neuspešni, ker je priliv novih zdravstvenih delavcev premajhen.

Vzgoja zdravstvenih delavcev je poverjena medicinski fakulteti ter višjim in srednjim šolam za zdravstvene delavce. Tako medicinska fakulteta kot tudi višja in srednje šole za zdravstvene delavce si prizadevajo, da bi svoje učne

programe prilagajale potrebam zdravstvene službe in naglemu razvoju medicinske in drugih znanosti. Tako je tudi pri republiški izobraževalni skupnosti ustanovljena posebna komisija za racionalizacijo šolstva v zdravstvu.

Ta komisija bo predvidoma končala s svojim delom 31. oktobra. V bodočih razpravah bomo lahko koristno uporabili predloge in sugestije te komisije.

Žal, še nimamo dovolj takih mehanizmov in postopkov, ki bi omogočali, da bi zdravstveni delavci in zdravstveni zavodi načrtno in trajno sodelovali pri vzgoji zdravstvenih delavcev. Imamo sorazmerno dobro evidenco nad zdravstvenimi delavci, ne moremo pa se pohvaliti, da imamo za zdravstvene delavce tudi dobro in uspešno kadrovsko službo.

Zdravstvene delavce je treba enakomerno vzgajati. Potrebe se pojavljajo akutno, v konicah, kadar dokončujemo nove zdravstvene zavode z veliko kapaciteto. Tak primer je izgradnja novih objektov kliničnega centra. V teh primerih se pokaže, da zlasti medicinska fakulteta nima potrebnih rezerv, da bi lahko povečala vpis zaradi večjih potreb. Ozko grlo predstavljajo prostori, oprema in število univerzitetnih učiteljev, zlasti za predklinične predmete, ki že ob dosedanjem vpisu povzročajo prevelik osip študentov v prvih dveh letnikih.

Ta osip znaša po podatkih, ki jih imamo, kar 47 % za zdravnike. Zaskrbljujoče je dejstvo, da se po končanem študiju več kot tretjina zdravnikov in zobozdravnikov ne zaposli v Sloveniji. Razmerje med zdravniki splošne prakse in med specialisti je čedalje bolj neugodno za splošne zdravnike. Za nekatere specialnosti in subspecialnosti je značilna starostna struktura, ki nas opozarja, da utegnejo nastati težave, čim gre starejša in številnejša generacija specialistov in subspecialistov v pokoj.

Skoraj povsod v razvitih državah ugotavljajo, da je pomanjkanje srednjega in višjega medicinskega kadra, zlasti medicinskih sester, čedalje bolj občutno. Tudi pri nas jih samo za bolnišnice po začasnih kadrovskih normativih trenutno primanjkuje 1160. Ker je priliv zdravnikov in medicinskih sester v našo republiko razmeroma velik, bo treba poglobiti medrepubliško sodelovanje pri usklajevanju učnih programov. Opozoriti je treba tudi zdravstvene delavce iz drugih republik, da bodo imeli verjetno težave pri sporazumevanju z našimi bolniki, če se ne bodo naučili našega jezika. Koncentracija zdravstvenih delavcev v večjih medicinskih centrih je iz strokovnih ozirov opravičena, vendar ne smemo zaradi tega osiromašiti perifernih območij, zlasti kar zadeva osnovno zdravstveno varstvo.

Z večjo liberalizacijo vpisa na medicinsko fakulteto upamo, da bo omogočen študij tudi kmečki in delavski mladini s periferije in da se bo ta mladina po končanem študiju v večjem številu vračala spet nazaj na podeželje, torej v okolje, iz katerega je izšla. Sedaj je skoraj 40 % vseh študentov na medicinski fakulteti iz Ljubljane. Zelo hiter razvoj medicinske in drugih znanosti nam narekuje, da še bolj intenzivno izvajamo vse oblike podiplomskega izpopolnjevanja zdravnikov in drugih zdravstvenih delavcev. Zlasti pogrešamo več načrtnega izpopolnjevanja in uvajanja pripravnikov v zdravstvenih zavodih samih.

Ponovno se bo treba dogovoriti glede profilov, predvsem srednjih in višjih zdravstvenih delavcev in razmejiti med njimi delovna področja. Kot pravilo brez izjeme bi morali sprejeti obveznost, da ni možno dati soglasja in sprejemati investicijskih programov v zdravstvu brez kadrovskih analiz in projektov. Hvala lepa!

Predsednik dr. Srečko Koren: Ali želi poročevalec odbora za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje, poslanec dr. Mitja Mrgole še ustno dopolniti poročilo odbora? (Ne.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima poslanec dr. Jože Majhen.

Dr. Jože Majhen: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci? Želim dati nekaj pripomb na informacijo republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo o kadrovskih problemih osnovne zdravstvene službe.

V uvodu te informacije je najavljen tudi elaborat in je torej ta informacija samo del materiala iz gradiva, ki se pripravlja. Ta elaborat ima namen, da skuša prikazati utemeljenost integracije zdravstvenih domov glede na njeno uspešnost. O tej integraciji smo zadnje tri, štiri leta slišali precej, češ da bo prinesla bistvena izboljšanja v osnovnem zdravstvenem varstvu. Vendar nikjer ni bilo rečeno konkretno, kaj bo boljše, kaj se bo spremenilo, kaj se bo konkretno, izboljšalo v osnovnem zdravstvenem varstvu. Ker združitev finačnih služb v skupno finančno službo, kar v glavnem predstavlja združitev zdravstvenih zavodov, na kvaliteto zdravstvenega varstva ne vpliva, zato tudi pacienti ne čutijo izboljšanje zdravstvene službe. Zato bi bilo prav, da bi ta elaborat pokazal, kaj se je pričakovalo od združitve. Nadalje je v tej informaciji trditev, da so nosilci osnovnega zdravstvenega varstva zdravstveni domovi. Dobro bi bilo, kadar govorimo o kadrovski problematiki, da bi bolj precizno dejali, da je nosilec osnovnega zdravstvenega varstva zdravnik s svojimi sodelavci v ambulanti, ne pa zdravstveni dom kot zavod. Čestokrat kritiziramo zdravstvene zavode, ker niti nekdanji mali zdravstveni domovi niti sedanji veliki pravzaprav niso v ničemer vplivali na kvaliteto strokovnega dela. Zato je predvsem važno ugotoviti, da je osnovni nosilec zdravnik s svojimi sodelavci v ambulanti. Na kvaliteto dela se lahko vpliva s strokovnimi navodili, ki jih imamo za nekatere službe. Nadalje z dopolnilnim strokovnim izobraževanjem in strokovnim nadzorom.

Predpis o strokovnem nadzoru imamo, vendar se ni izvajal. Zato se moramo vprašati, zakaj strokovni nadzor ni zaživel že prej in zakaj tudi ne sedaj tako, kot si želimo. Kakšne so torej možnosti strokovnega nadzora in do katere mere lahko vplivamo s strokovnim nadzorom ter koliko na kvaliteto osnovne zdravstvene službe?

Zato bi bilo dobro poudariti, ko se govori o kadrih v zdravstvu, da je odvisna kvaliteta zdravstvenega varstva predvsem od števila zdravnikov in od njihovega znanja ter tudi od njihove prizadevnosti.

Potrebe po zdravnikih so prikazane v priloženi tabeli. Ker so prikazane na podlagi začasnih normativov za vso republiko, je s tem dejansko pomanjkanje zdravnikov dokaj zamegljeno. Ni razvidno, kje nam primanjkuje zdravnikov. Potrebovali bi dve številki in sicer, koliko zdravnikov potrebuje posamezni zdravstveni dom in koliko zdravnikov lahko takoj namesti vsak zdravstveni zavod.

Zadnji odstavek te informacije govori o tem, da je še nerazčiščeno vprašanje doktrinarnega značaja, to je status, profil in obseg dela zdravnika splošne prakse. Vloga in mesto zdravnika splošne medicine se mi ne zdi samo teoretsko, doktrinarno vprašanje, temveč precej nujno in praktično vprašanje. Približno 70 % Slovencev živi v naseljih, ki štejejo manj kot 3000 ljudi. Ta podatek pa narekuje organizacijo mreže zdravstvene službe. Narekuje jo tudi drug podatek, ki je še važnejši in sicer, da ne moremo pričakovati v kratkem

bistvenega zvišanja finančnih sredstev za osnovno zdravstveno službo. Če upoštevamo ti dve osnovni ugotovitvi, način naše urbanizacije in da se finančna sredstva v kratkem ne bodo zvišala in če ob vsem tem želimo zagotoviti zgodnje odkrivanje bolezni, pravočasno zdravljenje obolelih, razširjeno skrb za celotno prebivalstvo in podobno, potem bomo to storili najhitreje, če bomo povečali število zdravnikov splošne medicine v že obstoječi mreži ambulant. To bo najhitrejša in najcenejša rešitev za dosego tega cilja. Pri vsem tem ne smemo pozabiti, da so čakalne dobe zelo dolge in jih brez večjega števila zdravnikov ne moremo skrajšati. Razen tega bomo zboljšali kvaliteto dela le z večjim številom zdravnikov in seveda tudi z dopolnitvijo opreme. Osnovna zdravstvena služba ima v Sloveniji kar dobre prostore in stavbe, le opremljena je v glavnem slabo. Zaradi tega in prealega števila zdravnikov ne uporablja splošni zdravnik diagnostičnih postopkov, ki jih sicer obvlada. Ne uporablja jih zato, ker nima potrebne opreme ali pa nima časa. To vpliva na slabšo kvaliteto dela v osnovni zdravstveni službi.

Dosedanje izkušnje so tudi pokazale, da večino dela po službah opravljajo v glavnem zdravniki splošne medicine. Ta delitev dela po posameznih službah je naša želja, vendar zaenkrat delo opravljamo na enem mestu — to je v splošni ambulanti evidentiramo različno, to je enkrat za varstvo otrok, drugič za varstvo žena itd.

Tudi zaradi tega je treba bistveno zvišati število zdravnikov v osnovni zdravstveni službi. Na drugi strani bo treba organizacijsko shemo po službah, kolikor res ne bomo kmalu dobili večjega števila zdravnikov, korigirati, sicer bo ostala le na papirju.

Zaradi vsega tega mesto in vloga zdravnika splošne medicine ni samo teoretsko vprašanje, marveč je zelo pomembno praktično vprašanje. Predvsem bi z orientacijo na povišanje števila splošnih zdravnikov rešili precej problemov, ki zdaj tarejo ljudi in zaradi katerih niso zadovoljni z našo zdravstveno službo. To ni samo problem osnovne zdravstvene službe, marveč problem celotne zdravstvene službe, saj splošni zdravnik obdela v svoji ambulanti 90 % pacientov. Kako pa jih obdela, dobro ali slabo, je pač odvisno od delovnih pogojev, v katerih živi in dela zdravnik splošne prakse.

Predsednik dr. Srečko Koren: Hvala. Besedo ima poslanec dr. Jože Marolt.

Dr. Jože Marolt: Spoštovani tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci. Začuden sem, da niti sestavljalci informacije o aktualnih vprašanjih kadrovske politike v zdravstvu niti odbor za zdravstveno zavarovanje niso zavzeli jasnejših stališč glede zdravnika splošne medicine. Opozoriti moram zbor in sestavljalce, da so bila ta stališča že jasno izražena v obrazložitvi programa specializacije iz splošne medicine s strani republiškega zdravstvenega centra v letu 1968.

2. aprila lanskega leta je bil ta problem glavna tema občnega zbora Slovenskega zdravniškega društva v Celju. Referati so bili objavljeni v 8. številki »Zdravstvenega vestnika«. Ponovil bi rad samo nekaj svojih stališč, ki sem jih tudi napisal.

Sprijazniti se sicer moramo s sedanjim razvojem medicine, vendar že študent medicine fizično ne zmore obvladati vse učne materije, v praksi pa zdravnik splošne medicine ne more spremljati vsega napredka. Splošna medicina

pomeni medicino v temeljnem in najširšem pomenu besede, ki po širini presega sleherno specialnost, vendar ne dosega njene globine. Zdravnik splošne medicine je glavni izvajalec osnovnega zdravstvenega varstva in ne omejuje svojega dela le na posamezne bolezni, oziroma področja medicine. Pri svojem delu mora ta zdravnik upoštevati naslednje:

1. neposreden in neomejen obisk svojih varovancev in
2. izvajati mora zdravstveno varstvo nepretrgano in integralno.

Varovanec namreč ne pričakuje od zdravnika splošne medicine, da bo poznal samo njegovo bolezen, marveč tudi njega samega, njegovo življenjsko in delovno okolje.

Probleme zdravnika splošne medicine so obravnavali mnogi mednarodni kongresi. London 1962, Montreal 1964, Salzburg 1966; pri nas smo to problematiko obravnavali na II. kongresu zdravnikov Jugoslavije leta 1966, na 31. plenumu Zveze zdravniških društev Jugoslavije v Mostarju leta 1967 in na prvem kongresu zdravnikov splošne medicine Jugoslavije v Opatiji leta 1968.

Kot v mnogih državah in v vseh drugih republikah, smo se tudi pri nas odločili, da potrebujemo tak profil zdravnika splošne medicine, ki bo izvajal medicinsko prakso na ravni osnovne zdravstvene službe, ki bo mogel nuditi varovancu v njegovem celotnem okolju popolno in nepretrgano zdravstveno varstvo in zajemati starostne in vse druge skupine prebivalstva. Zdravnik splošne medicine mora imeti določeno mesto, definirano delovno področje, določeno prebivalstvo na svojem območju in urejeno sodelovanje ter delitev dela s specialistično in bolnišnično službo. Glede vzgoje zdravnika splošne medicine smo že predlagali, naj se dopolni program na medicinski fakulteti iz poglavij sociologije, socialne patologije in psihologije, predvsem v zvezi z odnosom do bolnika.

Glede specializacije, ki je kritizirana v informaciji, naj navedem naslednje: zdravnik po končanem študiju in stažu pogosto ni docela kos nalogam, ki jih zahteva služba splošne medicine oziroma njegovo delo. Razne študije so dokazale, da z leti prakse zdravnik ne napreduje v znanju, če si intenzivno ne prizadeva za to sam in če ni organiziranega strokovnega izpopolnjevanja. Znana je trditev, da bi se v skladu z razvojem medicine in drugih znanosti moral povečati obseg znanja vsakega zdravnika za 10 % na leto. Polovico tega pridobljenega znanja naj bi šlo na račun popravkov zastarelih doktrin, druga polovica pa na račun dopolnitve znanja z novimi dosežki. V raznih deželah po svetu obravnavajo pripravo zdravnika splošne medicine različno. V Angliji naj bi dobil zdravnik splošne medicine pravico do samostojnega dela po 11 letih študija. Specialisti drugih strok po 11 ali več letih. Na Švedskem naj bi se zdravniki splošne medicine šolali 10 let in specialisti drugih strok eno do dve leti več. V Švici, v Nemški demokratični republiki, v Avstriji in Avstraliji pa rešujejo dokončno izobrazbo zdravnika splošne medicine s specializacijo po študiju in stažu, ki traja poleg študija še 3 do pet let.

Pri nas v Jugoslaviji organizira »Škola narodnog zdravlja Andrija Štampar« že od leta 1960 dalje triletno specializacijo iz splošne medicine po določenem programu, hkrati z delom na delovnem mestu z izjemo osmih mesecev, ko specializanti v času tečaja iz javnega zdravstva in priprave na izpite ne delajo na svojih delovnih mestih. Specializacija iz splošne medicine naj tudi pri nas da dokončno izoblikovano podobo zdravnika splošne medicine, ki mora obvladati določene naloge osnovnega zdravstvenega varstva. Naša zakonodaja je že leta 1960 predvidela specializacijo splošne medicine. Le malokateremu zdravniku je

bilo mogoče specializirati se v splošni medicini kot predvideva zakon in sicer tako, da prebije specializant, podobno kot pri drugih specializacijah, določeno dobo v ustreznih zavodih, se vključi v njihovo dejavnost in ima čas za teoretično izobraževanje. Tudi sicer ni primerno, da ne bi imel zdravnik, ki se specializira v splošni medicini, stika s svojim prebivalstvom tri leta, torej ves čas specializacije.

Program specializacije iz splošne medicine je sprejel 2. julija 1968 svet republiškega zdravstvenega centra. Določil je, da poteka specializacija v seminarjih pod vodstvom mentorja za posamezne stroke, organizacijo specializacije pa je zaupal zavodu SR Slovenije za zdravstveno varstvo v Ljubljani in zavodom za zdravstveno varstvo v Mariboru, Celju in Kopru. Centralno za vse specializante opravljajo pri zavodu SR Slovenije za zdravstveno varstvo v Ljubljani naslednje faze specializacije: skupni seminar s področja socialne medicine, higijene z epidemiologijo, seminar iz organizacije zdravstvene službe, zdravstvene in socialne zakonodaje ter priprava na izpit.

Po tem programu se sedaj — po zadnjih podatkih — specializira v Sloveniji že 75 zdravnikov splošne medicine. Prvi bodo končali specializacijo v aprilu mesecu in sicer 16 ali 18 specializantov. Stališče je, naj se zdravnik splošne medicine tudi pri nas dokončno formira podiplomsko z organizirano in po posebnem programu prirejeno in mentorsko vodeno specializacijo hkrati z delom v svoji ordinaciji.

Problem je glede prakse po študiju. V raznih deželah ponovno razpravljajo o tem, ali bi moral zdravnik študirati celotno področje medicine, če bi se želel posvetiti ožji specializaciji, na primer laboratorijskemu delu. S tem v zvezi smo pri nas v dilemi, ali naj zdravnik po končanem stažu takoj nastopi specializacijo, ali naj mu postavimo kot pogoj tri leta prakse v splošni medicini.

Zavedati se moramo, da v naši republici, kljub prostim delovnim mestom na dislocirana območja z razpoložljivi finančnimi sredstvi, ne dobimo zdravnikov. Zato so tudi primeri, da skrbi en zdravnik splošne medicine za 4500 prebivalcev.

Stalno izobraževanje zdravnika splošne medicine ne more biti prepuščeno volji posameznika, marveč mora biti v interesu zdravstvenih delovnih organizacij, strokovnih združenj in celotne družbe. Vsi seminarji, »Tavčarjevi dnevi«, dermatološki, kirurški, nevrološki, pediatrični, onkološki, otorinolaringološki in drugi seminarji so sicer mnogo prispevali, vendar vse te oblike ne morejo izpolniti vrzeli, ki jih je čutiti pri vsakdanjem delu.

Da bi to izpopolnjevanje potekalo organizirano in da bi dosegli zaželeni cilj, moramo izpolniti vsaj nekaj pogojev. Strokovno izpopolnjevanje zdravnikov splošne medicine je treba programirati in organizirati centralno. Zagotoviti moramo zadostna finančna sredstva za udeležence, za izvajanje strokovnega izpopolnjevanja in za publikacije. Strokovno izpopolnjevanje moramo omogočati vsem zdravnikom splošne medicine tako, da jim omogočamo nadomeščanje v času njihove odsotnosti in da seminarje ponovimo za tiste zdravnike, ki se jih zaradi dela niso mogli udeležiti.

Zainteresirati moramo zdravnike splošne medicine, da se bodo strokovno izpopolnjevali. Da bo strokovno izpopolnjevanje potekalo organizirano, stalno in sistematično, da bo postopoma zajelo vse zdravnike v splošni medicini, moramo v naši republici v okviru katedre za socialno medicino ustanoviti katedro za splošno medicino. V predhodnem obdobju naj se pri medicinski fakulteti v okviru katedre za socialno medicino ustanovi inštitut za splošno medicino, ki naj bi imel tele naloge: uresničiti naj vlogo zdravnika splošne

medicine v zdravstvenem varstvu, razvija naj koncepcijo osnovne zdravstvene službe, oziroma službe splošne medicine, kot definirane stroke z delitvijo dela s specialistično in bolnišnično službo ter naj se loti izdelave dispanzerske metode dela za splošno medicino. Sodeluje naj pri izobraževanju in usposabljanju študentov, organizira naj strokovno izpopolnjevanje zdravnikov splošne medicine, organizira naj specializacijo splošne medicine, skrbi naj za študij organizacije dela in racionalizacije v splošni medicini in sodeluje naj pri strokovnem vodstvu in strokovnem nadzorstvu zdravnikov splošne medicine. Ta inštitut naj bi skrbel tudi za strokovno literaturo, ki naj bi jo preštudiral vsak zdravnik splošne medicine. Inštitut naj bi tudi po sprejetem družbenem dogovoru o reševanju posameznih socialno-medicinskih problemov, na primer detekcija diabetesa, zgodnje odkrivanje rakavih bolezni, boj proti spolnim boleznim in zadnje čase zdravljenje alkoholikov, organiziral seminarje po posebnem programu za usposobitev nosilcev in izvajalcev teh zdravstvenih akcij.

Da bo zdravnik splošne medicine bolj učinkovito izvajal zdravstveno varstvo, moramo izpolniti naslednje pogoje: razbremeniti ga moramo pri vsakdanjem delu, zmanjšati obisk v ordinacijah in omogočiti mu moramo bolj poglobljeno strokovno delo. V prihodnjem petletnem obdobju bi lahko naša republika kadrovsko in materialno zagotovila, da bo skrbel en zdravnik splošne medicine za 2000 prebivalcev.

Zdravniku splošne medicine moramo priznati strokovni in družbeni položaj, ki mu gre. Tudi mlademu zdravniku moramo vrniti naziv »dr. medicine«, družbeno moramo ovrednotiti njegovo delo tako kot delo delavcev z enako izobrazbo v gospodarstvu. Zakonsko bi morala biti določena minimalna obveznost dvomesečnega strokovnega izpopolnjevanja na tri leta. Omogočiti bi morali specializacijo čim večjemu številu zdravnikov splošne medicine, omogočiti moramo organizirano in nepretrgano strokovno izpopolnjevanje. Specializacijo splošne medicine moramo po 19. členu splošnega zakona o zdravstvu uvrstiti med glavne stroke specializacije, katere sprejme zvezni svet za zdravstvo in socialno politiko, le minimalni načrt o končnem programu specializacije naj v skladu z razvojem in potrebami določajo posamezne republike.

Zdravstveno politiko moramo usmeriti od sedanjih restrikcij za investicije v znanje, v kadre in v opremo, sicer ne bomo mogli dohiteti razvoja medicine. Ze v bližnji prihodnosti moramo v okviru katedre za socialno medicino medicinske fakultete v Ljubljani ustanoviti inštitut za splošno medicino, ki bo postopoma prevzel omenjene naloge.

Ta stališča so stara že več kot leto dni in me čudi, da niso prišla v skupščinsko gradivo. Upam si trditi, da je specializacija splošne medicine kvalitativno nova oblika izobraževanja zdravnika splošne medicine in da je vsak specializant že sposoben opravljati posebne naloge zdravstvenega varstva kot integrator na relaciji občan — zdravstvena služba. Osebnostno vidim rešitev v racionalizaciji in v smotrni delitvi dela s specialistično službo bolnišnic.

Zdravnik splošne medicine mora obvladati osnove diagnostične in terapevtske metode. Za dokončno opredelitev kroničnega obolenja napoti bolnika k subspecialistu. Na tej relaciji se dogovorno opravlja delitev dela za tiste kroničarje, ki jih zadrži subspecialist na zdravljenju in za tiste, ki jih prevzame v oskrbo zdravnik splošne medicine. Ta delitev dela je nakazana v publikaciji interne klinike, »VIII. Tavčarjevi dnevi«.

Predlagam socialno-zdravstvenemu zboru, da se dokumenti dopolnijo z navedenimi stališči in da se socialno-zdravstveni zbor še posebej zavzame in podpre predlog za ustanovitev inštituta za splošno medicino. Hvala lepa!

Predsednik dr. Srečko Koren: Besedo ima poslanec dr. Vojteh Pertot.

Dr. Vojteh Pertot: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite mi nekaj besed v zvezi s kadrovske problemi v zdravstveni službi.

V poročilu beremo, da vlaganja v opremo niso še skladna s pritokom kadrov, in da investicijski program ni zajel kadrov za potrebe novega objekta.

Že dolgo nam je znano, da sloni dejavnost nekega zavoda, mislim zdravstvenega, predvsem na kadrih in opremi, šele potem pridejo zgradbe, v katerih delajo ti kadri. Zato je toliko bolj nerazumljivo graditi lepe objekte, kar je vsekakor hvale vredno in ne hkrati poskrbeti tudi za kadre. Kadri zahtevajo namreč velika sredstva, dokler se ne izšolajo, medtem ko je glede opreme stvar mnogo lažja.

Nadalje bi govoril o problemu srednjega medicinskega kadra. V poročilu beremo, kar zadeva srednji kader, da pritok teh kadrov zaenkrat še zadošča. Primanjkljaj bo nastal tedaj, ko bodo stekle zdravstvene kapacitete, ki se gradijo. Mogoče velja to za Ljubljano, za druge kraje v Sloveniji je pa verjetno stanje že danes nekoliko bolj pesimistično. Vsekakor imamo dovolj sester z višjo izobrazbo. To pomeni, da imamo dovolj vodilnega kadra, delavcev s srednjo in nižjo izobrazbo pa primanjkuje. Poleg tega obstaja pri srednjih medicinskih sestrah velika težnja po došolanju, kar je tudi razumljivo. Večina jih teži za tem, da bi opravile še šolo za višje medicinske sestre, kar ima zelo majhen praktičen pomen. To ni nobeno došolanje, marveč je samo ponovno predelavanje že znane snovi. S tem zgubljam čas in denar in na koncu koncev dobimo nov nediferenciran vodilni kader.

Tak splošen profil je seveda dokaj problematičen. Edino korist vidim v šoli za višje sestre, da se zanjo lahko odloči kandidatka šele po veliki maturi, ker je pač šele kasneje spoznala, da bi lahko delala v tej stroki. Mnogo bolje bi bilo, da bi omogočili po končani srednji medicinski šoli sestram, ki kažejo za to veselje in voljo, izpopolnjevanje in usmerjanje v obliki podiplomskega prvostopenjskega študija. Tako bi bilo mogoče izoblikovati naslednje profile: glavno sestro bolnišničnih oddelkov, sestro za patronažno službo, sestro, ki bo delala v intenzivnih oddelkih bolnišnic, sestro za dispanzersko službo, fizioterapevtko, sestro, ki bo skrbela za medicinsko dietetiko, transfuzijskega tehnika, rentgenskega tehnika, inštrumentarko, anestezijskega tehnika, tehnika za medicinsko fiziologijo, laboratorijskega tehnika in končno tudi zdravstvenega administratorja.

Dodal bi še kot izjemo profil defektologa in socialnega delavca. To ne slučajno, ker vem, da so šle nekatere sestre prav v ta dva poklica, ki sem ju navedel. Novi kadri, ki bi jih s tem pridobili, so danes zelo deficitarni, nekatere sploh nimamo in jih skušamo formirati z ad hoc tečajji. Omenil bi samo profil medicinske dietetičarke, ki v Sloveniji sploh nima možnosti izobrazbe. Ta služba je v večini zavodov deficitarna in tudi v visoko organiziranih zdravstvenih zavodih je praktično ni. Ponekod imamo za to delavca, ki je končal gostinsko šolo, kar je popolni nesmisel in daleč od smotrne rešitve.

Kljub vsemu temu usmerjanju nam mora ostati še vedno večina kadra iz srednjih šol za nego bolnika, zato je bil tudi pravzaprav izšolan. Teh kadrov pa nam primanjkuje 1160, kar je vsekakor velik problem.

Vidimo tudi, da v medicinske srednje šole ne dotekajo več absolventi osemletk z boljšim učnim uspehom, marveč se moremo zadovoljiti s takimi, ki so nekje bolj na repu. Delo je pretežno in angažiranost prevelika. Vsi iščejo lažje zaposlitve in priložnosti za to je precej. Naj navedem, da samo ena gostinska ustanova v naši sosesčini išče 300 delavcev. To ni samo vablivo za nekvalificirani kader, marveč se tudi dogaja, da delajo medicinske sestre že v turističnem uradu ali v občinski upravi, da ne omenjam odhajanja na delo v tujino.

Pereče je tudi stanovanjsko vprašanje. Ni običaj v našem ambientu graditi stanovanjske bloke ob novih bolnišnicah. Zdi se mi, da gremo po poti dežel z visokim življenjskim standardom, samo s to razliko, da tam gradijo take bloke, vendar je kljub temu pomanjkanje kadrov zelo veliko. Dogaja se, da stoji zdravstveni zavod in ne more funkcionirati, ker manjka delavcev za nego. Ne bi bilo prav, da bi tudi mi prišli do take anomalije.

Nadalje je v poročilu navedeno, da se kritično zastruje problem zaposlovanja zdravnikov v osnovni zdravstveni službi. O tem smo sicer nekaj slišali, vendar bi dodal še naslednje: delo v osnovni zdravstveni službi je samostojno od vsega začetka. To se pravi, da začetnik dela popolnoma samostojno. Primerno pa bi bilo, da bi na tako delovno mesto prišel strokovnjak, ki je opravil večletno prakso v bolnišničnih oddelkih. Nemogoče oziroma težko si je zamisliti, da bo tako odgovorno mesto zasedel nekdo, ki je v stroki šele začetnik. Poleg tega bi omenil, da delajo začetniki v bolnišničnih oddelkih pod nadzorstvom starejših strokovnjakov. Ti so jim tudi mentorji. Ti usmerjajo njihovo delo, njihovo izpopolnjevanje, prenašajo na njih izkušnje in jih učijo veljavne medicinske doktrine. Za delo takega začetnika odgovarjajo tudi starejši. Skratka, v bolnišničnih oddelkih obstoja točno izdelana strokovna hierarhija. V osnovni zdravstveni službi take hierarhije ni. Niti ni vertikalne, niti horizontalne povezave. To se pravi, da bi se nek začetnik lahko posvetoval s kolegom, ki dela v sosednji sobi.

Mladi delavec je prepuščen samemu sebi. Ubada se s problemi, ki so že davno razčiščeni, s čimer izgublja mnogo časa in se po nepotrebnem utruja. Njegova frekvenca v ambulanti presega vse njegove fiziološke zmogljivosti. O izpopolnjevanju in strokovnem napredku v takih razmerah sploh ne more biti govora. Končno spozna, da vodi nadaljnje vztrajanje na takem delovnem mestu do njegove strokovne osiromašenosti. Čim bolj je tak delavec ambiciozen in željan znanja, toliko prej to spozna in toliko prej zapusti to mesto.

Priča smo pobegom s takih delovnih mest in s težnjo po specializaciji za vsako ceno. Imeli smo že priliko videti, da ni važno, kaj bo specializiral, važno je le, da bo nekaj specializiral, samo da bo prišel ven iz tega in da bo v stroki lahko napredoval. Mogoče se motim in mogoče v Ljubljani in v večjih centrih ni to primer. Zunaj večjih središč pa je zanesljivo tako. Rešitev bi morda bila v tem, da bi moral biti predstojnik zdravstvenega doma oziroma vodja posameznih služb izkušen zdravnik-specialist, ki bo, kakor predstojnik na oddelku vodil, učil in odgovarjal za delo mlajšega kolega. Zato bi bile zelo uporabne specializacije, ki naj bi jih imeli ti vodji. To bi bil lahko internist, pediater, lahko bi bil specialist za organizacijo zdravstvene službe, ali splošne medicine.

Lahko bi se odlično uveljavil specialist iz medicine dela, iz socialne medicine, higijene itd.

Določiti moramo zdravniku razumno število pacientov, ki jih lahko obdela v določenem časovnem obdobju. Računati moramo tudi na faktor utrujenosti, ki se pojavi po nekem določenem številu pregledov in na raven storitev, če je ta sploh kvalitetna po nekajurnem intenzivnem delu. Kot smo že slišali, je potrebno periodično organizirano strokovno izpopolnjevanje, ki naj bi bilo obvezno. Organizirati bi ga morali v kliničnih oddelkih in inštitutih. Izpopolnjevanje bi morali sukcesivno zajemati vse dejavnosti, s katerimi se sreča posameznik v svojem delu v osnovni zdravstveni službi. S tem bi dosegli višjo raven strokovnega dela, manjšo frekvenco na osebo in s tem nujno manjše oddajanje pacientov v specialistične ordinacije. Povečal bi se tako spekter dela splošnega zdravnika in njegovo delo bi bilo bolj kvalitetno. S tem bi se zmanjšala tudi čakalna doba.

Mogoče so te moje misli malce idealizirane, nekakšna vizija prihodnosti. Eno je nesporno in sicer, da moramo problem začeti reševati pri osnovni zdravstveni službi in šele nato se lahko lotimo posameznih specialističnih ordinacij. Hvala lepa.

Predsednik dr. Srečko Koren: Besedo ima Marija Miloradović, predstavnica Društva medicinskih sester.

Marija Miloradović: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite mi, da se za vabilo in s tem za možnost sodelovanja o tem aktualnem vprašanju kadrovske politike v imenu Zveze društev medicinskih sester sklicatelju toplo zahvaljujem.

V gradivu, ki smo ga imeli na voljo proučiti in o katerem smo razpravljali tudi že na odboru za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje, so za nas predvsem zanimivi tisti podatki, analize in ugotovitve, ki zadevajo medicinske sestre.

Želela bi razpravljati o vseh kazalcih, ki jih vsebuje omenjeno gradivo. Ti pa zadevajo šolo medicinskih sester in mrežo zdravstvenih šol, profilizacijo medicinskih sester in s tem tudi status in delokrog posameznih profilov, dalje normative v bolnišnični in izvenbolnišnični službi, uspešno načrtovanje potrebne števila medicinskih sester in končno organizacijo sestrske službe. Izhajam s stališča, da predstavljajo, na podlagi podatkov priloženega gradiva, medicinske sestre s srednjo in višjo izobrazbo v bolnišnični službi že sedaj 55 % vseh zaposlenih zdravstvenih delavcev. V doglednem času, ko bodo odšli v pokoj vsi tisti zdravstveni delavci z nižjo izobrazbo, ki jih že 11 let ne šolamo več, se bo struktura zaposlenih spremenila in povečala v prid medicinskim sestram še za 20 %. Tako v posamezni bolnišnici kot tudi v vsej bolnišnični službi predstavljajo medicinske sestre najštevilnejši zdravstveni kader. Zato naši zdravstveni službi torej ne more biti vseeno, kakšne strokovne kvalitete ima najmočnejša skupina zdravstvenih delavcev. Prav stopnja strokovne usposobljenosti vsake medicinske sestre ter sposobnost vodilnega kadra odločujoče sovplivata na uspeh zdravstvenega zavoda na njegovo delovno in življenjsko atmosfero in na vsestranske medsebojne odnose med člani strokovnega teama in bolniki.

V okviru nakazanih točk bom v razpravi navedene probleme samo odprla in dokazala, da jih je nujno treba začeti reševati takoj.

V Sloveniji imamo trenutno eno višjo šolo za medicinske sestre v Ljubljani v sklopu višje šole za zdravstvene delavce. Ta šola daje na leto približno 70 diplomantk. Poleg te šole imamo še 8 srednjih zdravstvenih šol. 7 od teh šol so splošne smeri. V vseh teh srednjih šolah konča šolanje na leto približno 170 absolventk. Dve šoli imata poleg splošnih še oddelke za pediatrično smer s približno 50 otroškimi sestrami, dalje imamo v Ljubljani babiško šolo in en oddelek babiške smeri srednje šole v Mariboru. Ta šola in oddelek dajeta na leto približno 60—70 babic.

Že dalj časa je aktualno vprašanje, kako se je in na podlagi kakšnih pokazateljev razvijala obstoječa mreža zdravstvenih šol. Kljub 9 šolam v Sloveniji občutno primanjkuje srednjih medicinskih sester, to je sester za neposredno nego odraslega bolnika in bolnega otroka. Potrebno bi bilo raziskati vzroke za takšno stanje. Ker zadevnih raziskav ni, lahko samo na podlagi desetletnih opažanj ugotovljamo naslednje: po šolanju se večje število srednjih medicinskih sester zaposli v neposredni negi bolnika. Iz stroke odhajajo sestre predvsem zaradi tega, ker se za njihov standard ni storilo ničesar. Brez stanovanja, brez primernih delovnih pogojev, s prevelikim številom bolnikov na eno sestro tudi do 20 na dan in od 60 do 100 in še več ponoči, se kmalu preda mlad človek na novem delovnem mestu brez dobre vpeljane službe in skrbnega nadzorstva, ki bi ga moral biti deležen kot pripravnik, malodušju in zapade v staro rutinsko kolesje.

Drugi najštevilnejši del srednjih medicinskih sester pediatrične smeri ali otroških sester se zaposli direktno po končanem šolanju v otroških varstvenih ustanovah prav zaradi lažjih delovnih in stimulativnih pogojev. V vrtcih ni popoldanskih in nočnih služb, ni nedeljskih in prazničnih dežurstev in tudi osebni dohodki so višji kot v zdravstveni službi. Ta odstotek sester je za zdravstveno službo praktično izgubljen.

Znatno število absolventk srednjih sestrskih šol nadaljuje študij na višjih in visokih šolah. Nekaj absolventk srednjih šol odide celo na delo v zamejstvo. Ta številka je višja pri obmejnih šolah. Absolventke naših srednjih šol se nepravilno zaposlujejo v patronažni službi, za katero niso dovolj usposobljene, ter zanjo, zaradi mladosti, nimajo niti strokovnih niti življenjskih izkušenj. Kaj morejo šole same in zveza društev storiti proti tem pojavom? Lahko samo apelirajo na bolnišnična vodstva, naj organizirajo dobro vpeljano službo za novince, jim določijo mentorje, jih spremljajo v pripravniški dobi po vseh oddelkih, bedijo nad njihovim strokovnim napredkom, predvsem pa bi morali bolj skrbeti za mladega človeka pri urejanju njegovih življenjskih pogojev. Nadalje bi bilo treba priporočiti absolventkam in otroškim varstvenim ustanovam, naj zaposlujejo v vrtcih in jaslih le tiste sestre, ki imajo za seboj že nekajletno bolnišnično prakso in opravljen strokovni izpit. Apelirati bi bilo treba na starše in učenke ter vse strokovnjake, ki se ukvarjajo s poklicnim usmerjanjem mladine, da jo pravilno usmerjajo ob vstopu v srednje šole. Veliko cenejše za družbo in boljše za učence je gimnazijska priprava za študij na višjih in visokih šolah. Razmeroma drage strokovne šole naj bi prvenstveno zagotovile zadostno število zdravstvenih delavcev našim bolnišnicam in drugim zdravstvenim zavodom.

Zveza društev medicinskih sester ne podpira in celo zavira odhod medicinskih sester na delo v tujino. Pred očmi imamo apel sestrške mednarodne organizacije, sprejet na zadnjem kongresu v Montrealu. Ta zaskrbljujočo

pozornostjo spremlja nelojalno novačenje medicinskih sester, ki predstavljajo cenejšo delovno silo in tako rušijo pridobitve mednarodne sestrške organizacije.

Predsedstvo Zveze društev medicinskih sester zato zahteva od svojih članic, ki žele na delo v zamejstvo, da imajo vsaj opravljen strokovni izpit in da obvladajo jezik države, v kateri se želijo zaposliti. Zveza društev tudi odločno odsvetuje zaposlovanje absolventk srednjih šol v patronažni službi. Za uspešno reševanje navedenih problemov je seveda samo apeliranje, priporočanje in svetovanje premalo.

Profilizacija, status in delokrogi medicinskih sester še dosedaj niso izdelani. Društvo je sicer izdelalo predloge, jih objavilo in dalo v javno razpravo. O teh predlogih smo razpravljali na skupščini ob 50-letnici obstoja poklica medicinske sestre na Slovenskem in jih poslali vsem odgovornim in odločujočim organom. Žal do danes na res konstruktivne in konkretne predloge ni nikakega odziva. Neštetokrat poudarjeno je dejstvo, da delovno področje sestre ni jasno opredeljeno in da postaja spričo številnejših profilov zdravstvenih delavcev vedno bolj pereče. Vrste težav in nesporazumov, tudi etične in pravne odgovornosti, nikakor ne gre podcenjevati in še v nadalje odlagati zadevne rešitve. Saj je varovanec zdravstvene službe tisti, ki najbolj občuti posledice. Pravilno opredeljeno delovno področje medicinske sestre, bi poleg navedenih problemov, moralo biti podlaga za načrtovanje kadrovskih potreb: vodenje kadrovske politike v zdravstvenih zavodih pa še prav posebno podlaga za izobraževanje sester v srednjih in višjih šolah. Naše materiale so marsikje zdravstveni zavodi že uporabljali pri sestavljanju svojih pravilnikov, čeprav so bili to samo akti našega strokovnega društva. To vsekakor kaže, kako potrebna in nujna je rešitev tega vprašanja in kako pravilno je pri tem naše prizadevanje.

Normativi v bolnišnični in izvenbolnišnični službi so prvi poskus urejanja kadrovskih vprašanj. Društva opozarjajo na to, da so normativi sicer služili začetni orientaciji, vendar je potrebna njihova korektura, ker ne upoštevajo naše specifikacije, to je delo v turnusih, ki ga opravljajo skoraj izključno žene. Sestavljalci normativov tudi ni upošteval v zadostni meri odsotnosti od dela zaradi nosečnosti, poroda, zaradi bolezni otrok in podobno.

Načrtovanje potrebnega števila medicinskih sester in dobra organizacija strokovne službe, nega bolnikov v bolnišnici ter smotrna organizacija izvenbolnišničnih služb so trije od ciljev zveze društev medicinskih sester in morajo postati del programa naše zdravstvene službe.

Ze nekaj let razpravljamo, opozarjamo in skušamo reševati žgočo problematiko medicinskih sester, nenačrtno ustanavljanje šol, nenačrtno šolanje in zaposlovanje različnih profilov sester na mestih, za katere niso usposobljene. Vse to nam po nepotrebnem izrojeva sestrsko službo. Zato smo v zadnjem skupščinskem materialu objavili svoje predloge za ureditev sestrške službe. Trdimo namreč, da more v bolnišnicah samo dobro organizirana strokovna služba nege bolnika, s svojim pravno urejenim statutom uvesti v bolnišnice red, smotrno in koordinirano ter do potankosti organizirano delo v prid bolnikom, ki žal neurejene razmere močno občutijo na svoji koži.

Isto velja za osnovno zdravstveno službo. V okviru te moramo nujno opozoriti na patronažno službo. Slednja ne more v današnjem hitrem razvoju in porastu življenjskega standarda delovnega človeka ohraniti svoj zastareli koncept in se držati preživelih, nekdanjih dobrih, a danes že nesodobnih strokovnih navodil. Polivalentna patronažna sestra naj bi poleg preventivne dejavnosti

sodelovala tudi pri zdravljenju bolnika na domu ter pri odpravljanju posledic obolenj in poškodb.

Gradivo zveze društev medicinskih sester Slovenije o problematiki bolnišnične in patronažne službe, ki je bilo izdelano v letu 1969 in posredovano vsem republiškim forumom, je dovolj obširno za sistematično reševanje nakazanih problemov. Vendar moramo pripomniti, da društvo samo ne more opraviti vseh teh nalog, ki zadevajo specifične strokovne službe, ker za to nima objektivnih pogojev, niti ne zadevnih pooblastil. Menimo, da terja reševanje in proučevanje omenjenih problemov ter enotno vodenje sestrskes službe, mesto vodilne sestre v republiški zdravstveni ustanovi, ki naj bi sodelovala v delovnih teamih sester na različnih področjih njihovega dela.

K načrtovanju potrebnega števila medicinskih sester sodi tudi skrb za zadostno število medicinskih sester za potrebe kliničnega centra v Ljubljani. Tako višji kot tudi srednji šoli za medicinske sestre v Ljubljani bodo potrebna precejšnja sredstva, če bodo hotele v zadostni meri izšolati potrebno število medicinskih sester. Obe šoli potrebujeta nov internat in novo šolsko poslopje. Aktualna vprašanja kadrovske politike v zdravstvu, ki zadevajo medicinske sestre, ne smejo ostati nerešena v okviru našega strokovnega društva. Zato naprošamo socialno-zdravstveni zbor Skupščine SR Slovenije, da prouči način in metode reševanja nakazanih problemov.

Predsednik dr. Srečko Koren: Besedo ima poslanec dr. Anton Košir.

Dr. Anton Košir: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Čeprav je bilo o osnovni zdravstveni službi precej govora, bi danes vseeno opozoril na neupoštevanje predpisanega normativa oziroma klavzule, da mora zdravnik delati na terenu tri leta pred odobritvijo specializacije. Upoštevanje te klavzule bi imelo te-le dobre posledice: vsaj začasno bi omilili problem pomanjkanja splošnih zdravnikov, bodoči specialisti bi dobili na terenu širše znanje, mislim predvsem na izkušnje za specializacijo, ublažili bi nerazumevanje med terensko in specialistično oziroma hospitalno zdravstveno službo. Končno bi bila dana možnost za specializacijo iz splošne medicine tudi tistim starejšim kolegom, ki želijo še v naprej delati na terenu. Hvala.

Predsednik dr. Srečko Koren: Hvala! Besedo ima poslanec Franc Kosmač.

Franc Kosmač: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Iz skupščinskih materialov je razvidno, da zadnja leta diplomira približno toliko moških kot žensk. Vendar mi na podeželju vidimo prav obratno sliko. Srečujemo se samo z zdravniki, zdravnica na podeželju je bolj redka, čeprav predstavlja kmečka žena danes $\frac{2}{3}$ delovne sile na naših kmetijah. Če upoštevamo zdravstveno izobrazbo kmečkih žena, potem razne predsodke, sem štejem tudi verske in druge, lahko ugotovimo, da $\frac{1}{3}$ kmečkih žena ne išče zdravstvene pomoči prav zaradi navedenih vzrokov. Zato je želja nas s podeželja, da bi med nami delale v pravilnem razmerju z zdravniki tudi zdravnice.

Na podeželju gledamo zdravnico v drugačni luči kot zdravnika. Zakaj tako? Več je namreč stvari, ki so v mestu ženi dostopne, ženam na vasi pa ne. Naj omenim samo načrtovanje družine. Zdravnica je na vasi tudi socialni delavec in podobno. Tudi predsodki, da je zdravnica fizično manj sposobna kot zdravnik,

verjetno ne drži. Spomnimo se samo narodnoosvobodilnega boja. V njem je bila zdravnik-žena popolnoma enakopravna moškemu; bolničarka je brez ustreznih šol in kvalifikacij opravljala odgovorna dela in to prav dobro. Poglejmo samo naše partizanske bolnišnice na Vojskem in v Cerknem. Kdo jih je organiziral, kdo jih je vodil v najtežjih časih? To je bila zdravnik-žena. Zato bi prosil vse merodajne ljudi, naj predvsem mlajšim zdravstvenim kadrom svetujejo prvo zaposlitev na podeželju. To naj velja predvsem zdravnici. Šele takrat, ko si ustvari družino že v mestu, naj ima pač prednost delati v mestu.

Opozoril bi še na nekaj. Če so šolniki, ki delajo na vasi, nekoliko bolj plačani, zakaj ne bi to veljalo tudi za zdravstvene delavce, predvsem za tiste, ki delajo res v težkih delovnih pogojih na podeželju, saj so prikrajšani za precej stvari, ki jim jih nudi mesto. Hvala za pozornost.

Predsednik dr. Srečko Koren: Hvala! Želi še kdo besedo? Besedo ima poslanec Milan Razdevšek.

Milan Razdevšek: Spoštovano predsedstvo, tovarišice in tovariši poslanci! Želim reči samo nekaj besed k predloženemu gradivu.

Vsi vemo, da je kadrovska problematika v zdravstvu vedno hujša in da je deficitarnost zdravstvenih kadrov vedno slabša. Konkretno vemo, da je samo 50 do 60% zasedenost glede na postavljene normative v zdravstvenih zavodih. Če hočemo odpraviti te anomalije, bodo potrebni učinkoviti in hitri ukrepi. Vemo, da je vpis in želja po vpisu v srednje medicinske šole velika. Vendar tem velikim željam ne moremo ustreči, ker zmogljivosti šol niso zadostne. Tudi pri vpisu precej kandidatov ni sprejetih. Zaradi tega dajem, da ne bi samo razpravljali o tem stanju, nekaj konkretnih predlogov. Predlagam, naj bi se ustanovile nove šole tam, kjer je mogoče pričakovati večji dotok v te šole. Ni namreč mogoče pričakovati, da bomo lahko v 10 letih ob tej zmogljivosti dosegli zadovoljivo število medicinskih sester glede na postavljene normative.

Nadalje menim, da je nepravilno, takšen je primer v mariborski šoli, da ima šola sklenjeno pogodbo z inozemskimi zdravstvenimi institucijami, konkretno z zdravstvenimi zavodi v Amsterdamu in sicer v tem smislu, da se po opravljeni diplomii zaposlijo medicinske sestre za določen čas, običajno za 6 mesecev, v tujini. Po šestih mesecih se vrnejo v naše zdravstvene zavode. Pri tem lahko ugotavljamo naslednje: po vrnitvi v naše ne prav ugodne delovne pogoje, pride do velikih razočaranj. Opremljenost naših zdravstvenih zavodov in tudi pogoji dela so pri nas slabši kot v tujini. Če so te medicinske sestre študentke naših zdravstvenih zavodov, se takoj vrnejo v tujino, ko odslužijo štipendijo. Takšnih primerov je precej. Menim, da ni prav, da gredo te po opravljenem šolanju na prakso v tujino. S prakso naj bi začele doma.

Drugo vprašanje zadeva zdravniški kader. Zanimiv bi bil podatek, koliko zdravnikov je obremenjenih z nezdravniškimi deli. Vemo, da opravljajo zdravniki vsa mogoča dela, samo tista ne, za katera imajo diplomu in kvalifikacijo. Zlasti velja to za direktorje in tudi pomočnike direktorjev in za zdravnike, ki so člani organov samoupravljanja oziroma njihovi predsedniki. Tako se ukvarjajo s sklepanjem pogodb, z investicijami, z razpravami v občinski skupščini, pri zavodu za socialno zavarovanje, ukvarjajo se s stanovanjsko problematiko, skratka z upravno-administrativnimi in finančnimi deli. Ta dela bi lahko opravljali tisti, ki imajo za to tudi strokovne kvalifikacije, se pravi pravniki,

ekonomisti in drugi, ne pa, da zdravstvene kadre obremenjujemo s temi nalogami. Mislim, da bi bilo treba takšno stanje čimprej odpraviti.

Menim, da je takšno stanje delno pripomoglo tudi k temu, da je vedno manj zdravstvenih delavcev. Mimo tega je tudi nezadovoljivo materialno stanje v zdravstvenih zavodih in tudi nezadovoljivo rešujemo stanovanjske probleme zdravstvenih delavcev. Dokler se materialno stanje ne bo izboljšalo in dokler ne bomo uspešno reševali njihovo stanovanjsko problematiko, toliko časa ne moremo pričakovati kakršnihkoli uspehov. Vemo, da v sosednji državi dajejo za stanovanjske namene zelo velika sredstva. Hkrati z zgraditvijo bolniškega objekta, zgradijo namreč tudi moderen dom za sestre in za druge zdravstvene delavce. Zato so tudi pogoji dela povsem kaj drugega kot pri nas. Torej je vrsta nerešenih vprašanj, zaradi katerih je pri nas stanje glede kadrov zelo slabo. Menim, da bo treba ta vprašanja vzporedno reševati, če hočemo, da se bo izboljšalo sedanje stanje v zdravstvenih zavodih. Hvala lepa.

Predsednik dr. Srečko Koren: Odrejam polurni odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 11.00 uri in se je nadaljevala ob 14.45.)

Predsednik dr. Srečko Koren: Nadaljujemo z razpravo. Besedo ima poslanec Stane Keber.

Stane Keber: Mislim, da je v kadrovski politiki oziroma v zadevnem poročilu osnovna pomanjkljivost v tem, da sicer ugotavljamo, kje imamo potrebe po zdravstvenih kadrih, nič pa ne povemo, da te kadre dobiti ne moremo, ker zanje ni stanovanj. Ugotavljamo tudi, da potrebujemo toliko in toliko kadrov, hkrati pa ugotavljamo, da jih nimamo kje izšolati, ker ni dovolj šol.

Drugo je vprašanje predhodnih testov, ki so pogoj za vpis na medicinsko fakulteto. Teh testov oziroma izpitov nimajo nikjer. To se pravi, da se lahko vpišejo na to fakulteto res najkvalitetnejši. Pri končnem izboru jih pride od približno 500 kandidatov v poštev samo 150. Od teh je pozneje 30 do 40 % osipa. Kje so vzroki za to? Ali je medicina res tako visoka znanost, ali pa so naši ljudje tako zabiti, da tega ne dojamejo? Zdi se mi, da je resnica nekje v sredi. Po mojem mnenju kažemo vse premajhne napore za dejansko usposabljanje teh kadrov.

Ena tretjina zdravstvenih delavcev se po končanem šolanju zaposli izven Slovenije. Torej nimamo premalo tega kadra, saj bi ga bilo za $\frac{1}{3}$ več, če bi vsi ostali doma. Tudi to je dokaj pereče vprašanje, ki bi mu morali posvetiti več pozornosti. Polovica vseh študentov na medicinski fakulteti je iz mesta in zato je po mojem mnenju tako velik osip.

Zaradi vsega tega se mi zdi, da si tukaj ne moremo privoščiti demokracije. Če bi namreč vsak zdravnik delal le tam, kjer bi želel, ne bomo imeli na podeželju nikoli dovolj zdravnikov. Od Ljubljance — po mojem mnenju — ne moremo zahtevati, da bi šel v Mursko Soboto. Zato bi bilo prav, da bi se Prekmurec po 20 letih, ki jih je preživel v domačem okolju, po končanem študiju vrne kot zdravnik v Prekmurje. Za te kadre mora biti ugodno in ustrežajoče območje za njihovo delo in zato ne vidim nobene možnosti, da bi to vprašanje reševali kako drugače.

Na drugi strani pa je seveda razumljivo, da če hočemo študenta medicine iz Prekmurja, ki naj bi pozneje delal tudi kot zdravnik v svojem domačem okolju, mu moramo dati vse pogoje za uspešen študij. Kot vemo pa manjka domov in študentje živijo v zelo neugodnih pogojih. Študentski dom v Ljubljani je premajhen in zato se študenti potikajo in plačujejo visoke cene za stanovanje. Zato mislim, da bi morali v prvi vrsti skrbeti zdravstveni zavodi tudi za svoje bodoče kadre. Končno naj omenim, da je klinični center že pred letom ali dve zagotovil, da s kadri ne bo problemov, danes pa slišimo, da teh kadrov ni.

Dr. Bojan Varl: Spoštovani tovariš predsednik, tovariši poslanci!

Mislil sem že, da ne bi govoril, ker je odbor za zdravstvo in socialno varstvo socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije sprejel v zvezi z izgradnjo medicinske fakultete sklepe, ki so v soglasju z našimi načrti in zahtevo po hitri izgradnji inštitutov medicinske fakultete. Ker nam je bilo večkrat očitano, da smo bili premalo vztrajni v svojih naporih in načrtih v izgradnji fakultete, sem se odločil, da ponovno s kratkim orisom stanja na fakulteti opozorim na nujnost izgradnje medicinske fakultete.

Na medicinski fakulteti imamo dva oddelka: za splošno medicino in za stomatologijo. V petletnem študiju dobi študent izobrazbo zdravnika oziroma stomatologa.

Oddelek za podiplomski študij ima odsek za magisterijski študij in doktorate ter odsek za podiplomske tečaje, za staž in specializacijo. Odsek za magisterij pripravlja diplomirane zdravnike za raziskovalno delo, odsek za podiplomske tečaje pa ima namen, da v organiziranih tečajih dopolnjujejo diplomirani zdravniki svoje znanje iz posameznih strok medicine. Menimo, da mora študent za časa študija splošne medicine oziroma stomatologije dobiti čim širšo teoretično medicinsko izobrazbo, kajti le tako bo kot zdravnik lahko sledil naglemu razvoju medicine.

Večkrat nam očitajo, da imamo preveč teorije in premalo prakse. Menim, da lahko le na široki osnovi gradimo prakso in se izpopolnjujemo. S tega gledišča sledi tudi reden podiplomski študij, ki je sprejet tudi v zakon za zdravstveno varstvo.

Kakšno je današnje stanje? Po osvoboditvi smo ustanovili popolno medicinsko fakulteto, inštitute smo namestili v stari vojašnici in prosekturi, klinike pa v ostareli bolnišnici. In pri tem smo ostali! Nič ali zelo malo smo storili v obliki malih adaptacij in instrumentarne opreme.

Sedaj gradimo klinični center — klinike, inštitute načrtujemo. Prepričani smo, da klinični center brez predklinike, kot danes imenujemo inštitute, ki so vse bolj funkcionalno vezani na klinike, ne more živeti polnega življenja zdravstvene, pedagoške in raziskovalne ustanove. Zato pozdravljamo sklepe, da takoj začnemo z intenzivno izgradnjo predklinike.

V naših načrtih smo bili skromni, razumeli smo finančno zmogljivost in trenutno gospodarsko stanje. Planirali smo dve etapi v izgradnji inštitutov medicinske fakultete. V prvi fazi smo si zamislili inkorporacijo stavbe, ki že obstaja, v kateri bi namestili ob potrebni adaptaciji in dopolnitvi inštitute, ki so v najbolj kritičnem stanju.

Veliko govorijo o sprejemnih izpitih na medicinski fakulteti. Odbor za zdravstvo in socialno varstvo je vnesel v svoje sklepe tudi misel, ki sem jo

predlagal, da bi bilo treba v sprejemnih kriterijih deliti kandidate v dve skupini. V skupino kandidatov, ki prihaja iz mestnih gimnazij in družin intelektualcev ter v skupine kandidatov iz delavskih družin. Za to drugo skupino naj bi veljali milejši sprejemni kriteriji, vendar naj bi bila dolžnost družbe, da tem študentom, ki so talentirani, omogoči, da nadoknadijo pomanjkljivo znanje v prvem letu medicine. Seveda bi to obremenilo študij oziroma fakultetne učitelje in obremenilo tudi finance. Vendar bi le tako dobili na fakulteto dovolj talentiranih ljudi s podeželja.

Mislím, da dandanes mladi ljudje, strokovnjaki, žele v svet in jih ne moremo vezati službeno na rojstni kraj. Zlasti pri medicinskih sestrah in tehnikih vidimo, da delajo na nekem mestu le eno ali dve leti, potem pa želijo menjati delovno mesto. Mlad človek se namreč želi izpopolnjevati. Zato je službena vezava na rojstni kraj breme in lahko zavre mladega človeka v njegovem razvoju.

Kar zadeva učni kader, se je stanje zadnje leto znatno izboljšalo. Sistemizacija je uspela in imamo dovolj učiteljev, oziroma bomo učiteljska mesta izpopolnili v naslednjih dveh etapah. Nismo pa še uspeli dobiti sistemizacije za pomožno učno osebje, to je za laborante, medicinske sestre itd. Sistemizacija teh kadrov je pogoj za dobro delo fakultete, katere dolžnost ni samo izvajanje pouka, temveč tudi raziskovanje in planiranje zdravstvene službe.

Finančna sredstva za magistrski študij so skromna. Za podiplomsko izpopolnjevanje zdravnika nimamo zaenkrat dovolj učiteljev niti učnih baz. Opozoril bi na podiplomski študij v državah Zahoda in Vzhoda, kjer poteka ta študij v posebnih šolah. Ni mogoče, da bi fakulteta ob svoji osnovni dolžnosti prevzela še šolanje diplomiranih zdravnikov v njihovem rednem podiplomskem izpopolnjevanju.

Ob koncu bi vas prosil, da v javnosti opozarjate na težke probleme, s katerimi se srečuje medicinska fakulteta, predvsem njen predklinični del. Rešitev tega vprašanja je zelo nujna, če želimo dobiti nove kadre in s tem zadostiti vsem potrebam zdravstva. Hvala lepa.

Predsednik dr. Srečko Koren: Hvala! Besedo ima dr. Zoran Arnež, predstavnik društva zobozdravstvenih delavcev.

Dr. Zoran Arnež: Tovariš predsednik, spoštovani zbor. Zahvaljujem se v imenu zobozdravstvenih delavcev Slovenije za vabilo na to sejo. Hkrati se oprostam, da v svojem prispevku ne bom mogel prikazati celotne problematike zobozdravstvene službe v Sloveniji. Je namreč preobširna in hkrati tudi preveč občutljiva, saj jo vsak dan nenehno čutijo praktični delavci na terenu, zlasti pa naši občani po vsej Sloveniji. Informiran sem, da so že bili nekateri tozadevni posveti in da se pripravlja posvetovanje vseh tistih, ki bi lahko na kakršnikoli način pripomogli k uspešnejšemu in hitrejšemu reševanju zobozdravstvene problematike in zobozdravstvenega varstva občanov. Prepričan sem, da se bo s sodelovanjem vseh odgovornih in vplivnih činiteljev vsa ta problematika vendarle premaknila z mrtve točke. Bodri me tudi material, o katerem danes razpravljajo najvišji forumi. Hkrati dajem priznanje tudi pravljalcem tega materiala, saj je v njem obravnavana tudi zobozdravstvena služba tako kot je bila velikokrat v zadnjih letih kot sestavni del zdravstva, seveda z objektivnimi ugotovitvami o dejanskem stanju in vzrokih, ki so privedli do tega, da je sedanje zobozdravstveno varstvo nezadovoljivo.

Dovolite mi, da bi zdaj na kratko spregovoril o stanju mladinskega zobozdravstva v Sloveniji. To zaradi tega, ker mi je bila s strani sekretariata za zdravstvo dodeljena čast in tudi odgovornost, da načelujem komisiji za mladinsko zobozdravstvo. Ta komisija naj bi ugotovila dejansko stanje tega varstva v Sloveniji in hkrati skušala realizirati zaključke drugega jugoslovanskega simpozija o preventivi v stomatologiji. Ugotovitve tega simpozija se ujemajo z ugotovitvami, ki jih je dobila komisija pri sekretariatu na podlagi ankete, poslana vsem zdravstvenim domovom v Sloveniji in tudi regionalnim zdravstvenim centrom. Pri tem bi vas prosil, da bi kot organizatorji zdravstva v Sloveniji le prisluhnili tem besedam, kajti prav tako je od vas, zlasti pa od lokalnih činiteljev odvisno, ali se bo vsaj mladinsko zobozdravstvo v Sloveniji v krajšem obdobju le izboljšalo, predvsem v tistih občinah, kjer otroci že leta in leta niso videli zobozdravnika.

S strani najvišjih republiških forumov so bila dana navodila in tudi zaključki, vendar je njihova realizacija odvisna predvsem od našega dela na terenu.

Po kazalcih, ki so nam trenutno dani na razpolago, je dejansko stanje zobozdravstvenega varstva mladine v Sloveniji zelo zaskrbljujoče. Če ugotavlja vaš pristojni odbor, da pride približno en zobozdravnik, ki dela za otroke in mladino na 800 do 1000 otrok, potem vam moram reči, da imamo v Sloveniji še območja, kjer pride tudi 2000 otrok na enega zobozdravnika, upoštevaje starostno dobo od 0 do 19 let. Precej je še občin, kjer je to razmerje 7, 8, 10, 11 tisoč otrok na enega zobozdravnika, kar pomeni precej nad republiškimi normativi. Podrobnosti o vsem tem vam bo posredovala pristojna komisija. Toda, ker gre za uresničevanje našega kratkoročnega programa in ker moramo v zelo kratkem času opraviti reorganizacijo zobozdravstvene službe v prid otroškemu oziroma mladinskemu zobozdravstvu, moramo opozoriti, da primanjkuje trenutno na področju mladinskega in otroškega zobozdravstva v Sloveniji približno 80 šolskih zobozdravnikov. Te bi bilo treba namestiti v najbolj deficitarnih občinah.

Res je, da je nekje boljše stanje, vendar — žal — samo v nekaterih mestnih centrih. Med take sodi seveda tudi Ljubljana. Vendar moram reči, da tudi pri optimalni zasedbi, ko pride približno 2000 otrok na enega šolskega zobozdravnika in manj, uspe šolski zobozdravnik zajeti v celoletnem delu le približno 30 % vseh otrok, za katere je zadolžen. To se pravi, da je še vedno 70 % otrok izven varstva, nekje sicer bolj periodično in sistematično nadzorovanih, vendar v nobenem primeru ne saniranih. Zaradi tega ni čudno, da tudi komisija, ki dela na univerzi in bdi nad zdravstvenim varstvom študentov tako v Mariboru kot v Ljubljani, ugotavlja, da je stanje zobovja pri študentih več kot porazno, da je število manjkajočih zob začudujoče veliko in podobno. Število manjkajočih zob je zlasti veliko pri tistih študentih, ki prihajajo iz krajev, kjer sploh nimajo zobozdravstvene službe, oziroma kjer otroci čakajo že več let na zobozdravnika. Isto ugotavljajo tudi predstavniki armade, zato je navedeni simpozij sklenil priporočiti naši armadi, da bi povečala število zobnih ambulant v okviru armije. Mladinci z vrsto manjkajočih zob so namreč praktično vzeto invalidi.

Če sem konkreten, potem moram reči, da so mi že pred sejo tega zbora in tudi v času odmora nekateri kolegi povedali, da imajo na terenu težave z reorganizacijo. Imamo kolege, ki so morda vplivni v samoupravnih organih in morda vplivni kot organizatorji službe, verjetno pa ne poznajo te pereče

problematike, ki je del problematike zdravstvenega varstva prebivalstva, otrok in mladine. Nimajo torej prav nobenega posluha, da bi na tistih delovnih mestih, kjer je treba takoj namestiti šolskega zobozdravnika — tega tudi sistemizirali. Nasprotno, trdijo, da je treba pač povečati število tistih zobozdravnikov, ki bodo skrbeli za odrasle. Vemo, da je tudi problematika zobozdravstvenega varstva pri odraslih tako pereča, da jo v današnji diskusiji ne bi uspeli rešiti, niti ne nakazati potrebnih rešitev. Upamo pa, da bomo le uspeli pri mladinskem zobozdravstvu. Zato pa je seveda potrebna določena kontinuiteta od najvišjih organov pa vse navzdol do sleherne občine. Takšno kontinuiteto smo že imeli, vendar se je nekje pretrgala. V preteklih letih je bila kontinuiteta s strani naših najvišjih organov pa do občin omogočena z delovanjem komisij, ki so delovale pri regionalnih zdravstvenih centrih. Od januarja tega leta dalje teh komisij ni več. Te komisije so delale zelo dobro po strokovnih navodilih in hkrati tudi bdele nad izvajanjem teh strokovnih navodil. Moram reči, da se je pri letošnjih pogodbenih odnosih z nekaterimi partnerji — plačniki že pokazalo pomanjkanje teh strokovnih komisij. Naši partnerji — plačniki so seveda izrabili to situacijo tudi v ljubljanski regiji na nek določen način. Mislim, da ne bom povedal preveč. Postavili so se torej na stališča, ki v ničemer niso strokovna, so pa razumljiva iz finančno-ekonomskih razlogov. V smislu intenzivnejšega zdravstvenega varstva prebivalstva, zlasti otrok in mladine, pa so — lahko rečem — več kot škodljiva. Vsaj tisto, kar smo že imeli, bi morali ohraniti. Če bo v ljubljanski regiji takšno stališče obveljalo, bomo vsekakor morali omejiti šolske zobne ambulante v njihovi dejavnosti. Pogodbena določila o večanju obsega dela, o čim večjem zajetju otrok itd., so v navzkrižju z vsem tem, o čemer se danes pogovarjamo. To sem navedel le kot primer, do česa lahko pridemo, če pride stroka v razkorak s finančnimi sredstvi.

Prosim zbor, da bi v tem smislu bdel tudi nad bodočo politiko zobozdravstvenega varstva prebivalstva Slovenije. Hvala.

Predsednik dr. Srečko Koren: Besedo ima poslanec dr. Mitja Mrgole, predsednik odbora za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje našega zbora.

Dr. Mitja Mrgole: Tovarišice in tovariši poslanci! Rad bi pojasnil stališče odbora do vprašanja, ki ga je sprožil poslanec dr. Marolt v zvezi s problematiko splošnega zdravnika in njegove specializacije.

Iz poročila odbora je na tretji strani v drugem odstavku razvidno, da je odbor o tem vprašanju dokaj široko razpravljal. Prišel je do zaključka, da v danem gradivu ni dovolj prikazana vloga splošnega zdravnika kot integratorja zdravstvenega varstva. Prišli smo v odboru tudi do zaključka, da ne kaže zavzemati dokončnih stališč do določenih problemov posameznih profilov v zdravstveni službi, dokler nimamo za to potrebne kompleksne študije in dokler niso razrešena povsem strokovna vprašanja o profilih, šolanju, o specializaciji kadrov v zdravstvu in dokler nimamo jasnejših predstav o delitvi dela med splošno, specialistično in dispanzersko dejavnostjo. Danes še vedno ne vemo, koliko zdravstvenih delavcev, predvsem zdravnikov dela v drugih dejavnostih kot na primer v farmacevtski industriji in drugod. Ni nam popolnoma jasna situacija glede potrebe kadrov v zobozdravstveni službi, ko na eni strani tega kadra ne moremo zaposlovati, na drugi strani pa raste potreba po zobozdravstvenih storitvah. Zato bomo morali upoštevati tudi take momente kot so financiranje zdravstvenega varstva in podobno. Potrebno je dobiti jasnejšo

predstavo o tem, kako bo vplival izpad medvojne generacije medicincev na pomanjkanje zdravnikov v letih 1975—1980, ko se bo to tedaj najbolj poznalo zaradi rednega odpada in istočasnega izpada te generacije. Zato smo bili mnenja, da ne moremo sprejemati jasnejših in dokončnih stališč o določenih problemih, temveč se vključujemo v razpravo s sklepom, da moramo priti čimprej do kompleksne študije o kadrovske problematiki v zdravstvu s konkretnimi predlogi ukrepov, ki naj bodo predloženi skupščini. Hvala lepa.

Predsednik dr. Srečko Koren: Kdo želi še besedo? Besedo ima poslanka Anica Okršlar.

Anica Okršlar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Iz razprave poslanca Milana Razdevška je bilo razumeti, vsaj jaz sem tako razumela, da ima srednja šola za medicinske sestre v Mariboru pogodbo, s katero je dolžna za določen čas poslati določeno število medicinskih sester v Amsterdam. Ne morem razumeti, da investiramo tolikšna sredstva v izobraževanje kadra, ki potem odhaja v tujino, ko pa doma čutimo takšno pomanjkanje. Zaradi tega postavljam vprašanje, če je to res ali je dopustno, da takšna pogodba obstaja? Prosim za odgovor. Hvala lepa.

Predsednik dr. Srečko Koren: Zdaj sicer niso na vrsti poslanska vprašanja, vendar bomo tovarišici odgovor posredovali na drugi seji. Besedo želi dr. Mitja Mrgole:

Dr. Mitja Mrgole: Če dovolite, bi pojasnil zadevo v zvezi z vprašanjem tovarišice Okršlar. Kolikor mi je znano — mislim, da smo o tem točno obveščeni — ima ta šola res pogodbo z Amsterdamom. Vendar v smislu te pogodbe pošilja šola določeno število sester vsako leto na izpopolnjevanje, ki traja samo 6 mesecev, potem se vrnejo domov. Tudi mi smo dobili dve ali tri takne sestre, ki so šli najprej v Amsterdam na izpopolnjevanje in so se potem vrnile. Ni mi pa znano, da jih šolajo zato, da bi se zaposlile v tujini, vsaj ne po kakšnih določenih pogodbah.

Predsednik dr. Srečko Koren: Besedo želi poslanec dr. Samo Pečar.

Dr. Samo Pečar: To, kar so danes povedali dr. Majhen, dr. Marolt in dr. Pertot, je tako resnično in pomembno, da bi bilo treba na tem mestu te besede še enkrat glasno in dobesedno ponoviti. To trdim zaradi tega, ker tudi meni zadnji odstavek v informaciji sekretariata za zdravstvo ni razumljiv, ki govori o mestu in profilu zdravnika splošne prakse. Ker je čas kratek, že omenjenih izvajanj ne bom ponavljal.

Vprašal bi le, čemu je služila naša nedavna razprava ob imenovanju republiškega medicinskega centra. Pri obravnavanju kadrovskega problema omenjam še število medicinskih sester na enega zdravnika v osnovni zdravstveni službi. Poleg patronaže se na splošno v tako imenovanih dispanzerskih službah večinoma sistemizira več sester in sicer ena in pol do dve sestri na enega zdravnika, medtem ko v splošnih ambulantah le ena sestra. Glede tega je treba ugotoviti, da v medicini pravzaprav ne poznamo dispanzerskih služb, marveč le dispanzersko metodo dela. To je metoda, ki je najbolj potrebna prav v splošnih ambulantah. Preden sprejmemo dokončne normative, je treba po-

vedati, katera dela naj opravlja zdravstvena služba namesto delovnih organizacij in socialnega zavarovanja. Mislim na administracijo. Zdravstvena služba mora danes ugotavljati, ali ima nekdo pravico do zdravstvenega varstva, po katerem členu in katerem odstavku zakona oziroma statuta skupnosti socialnega zavarovanja. Vse to mora dokumentirati zavodu za socialno zavarovanje ločeno po številu, spolu, času in podobno. Če bo šlo tako še dalje, bomo rabili na enega zdravnika v splošnih ambulantah po tri sestre. To je treba upoštevati v bodočih normativih. Prav bi namreč bilo, da sestra dela v ambulanti tudi nekaj strokovnega dela. Trdim namreč, da se aktivno zdravstveno varstvo začne v splošni ambulanti takrat, ko bolnik pride k zdravstvenim delavcem po pomoč. S tem seveda nikakor ne mislim zmanjšati izredne pomembnosti patronežne službe.

S tega gledišča je treba gledati tudi na predlog o formiranju zdravstvenih administratorjev. Menim, da ti niso potrebni, marveč je treba zmetati iz ambulante vse odvečne papirje.

Predsednik dr. Srečko Koren: Hvala! Želi še kdo besedo? Ker se nihče več ne javi k besedi, zaključujem razpravo.

Na podlagi današnje razprave ugotavljam, da socialno-zdravstveni zbor sprejema ugotovitve in stališča, ki jih je navedel odbor za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje v svojem pismenem poročilu. Ugotovim lahko tudi, da socialno-zdravstveni zbor podpira teze za pripravo skupščinskega dokumenta o kadrovski politiki, meni pa, da je treba v predvidenem dokumentu v skladu z ugotovitvami in stališči socialno-zdravstvenega zbora bolj konkretizirati naloge, ki zadevajo šolanje in strokovno izpopolnjevanje zdravstvenih kadrov.

Vsa stališča zbora bomo posredovali komisiji za volitve in imenovanja in drugim pristojnim republiškim dejavnikom. Se zbor strinja z navedenimi ugotovitvami in stališči? (Zbor se strinja.) Ker ni pripomb, ugotavljam, da so ugotovitve in stališča sprejeta.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, to je skrb za slepe in slabovidne v Sloveniji.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste prejeli elaborat, ki so ga pripravili republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo, republiški sekretariat za prosveto in kulturo ter zavod SR Slovenije za šolstvo.

S sklicem za današnjo sejo ste prejeli še poročilo odbora za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter invalidsko varstvo. Pavle Pečar, pomočnik republiškega sekretarja za zdravstvo in socialno varstvo, bo obrazložil predloženo gradivo.

Pavle Pečar: Tovarišice in tovariši poslanci! Elaborat, »Skrb za slepe in slabovidne v Sloveniji glede usposabljanja zaposlovanja in domskega varstva« je pripravila skupna strokovna skupina republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo, sekretariata za prosveto in kulturo ter zavoda za šolstvo SR Slovenije. Vse te tri institucije so tudi predlagatelji tega gradiva.

Elaborat skuša analitično in sistematično dati pregled obstoječih področij družbene skrbi za slepe in slabovidne ter nakazati poti, kako naj se ta skrb še izpopolni. Kljub temu, da smo v zvezi s predloženim konceptom skrbi za slepe in slabovidne skoraj bolj upravičeni govoriti o konsolidaciji obstoječih

konceptov kot o njihovi bistveni preosnovi, naj le poudarim osnovno vodilo predloženega gradiva, to je razvijanje integrativnih možnosti slepih in slabovidnih v življenje družbe. To osnovno načelo v socialni politiki poudarjam zaradi tega, ker je prav gotovo še premalo prisotno v naši zavesti in akciji tudi na področju skrbi za slepe in slabovidne. Glede tega so bila tudi v zvezi s predloženimi predlogi za izpopolnitev družbene skrbi za slepe in slabovidne nekatera nasprotujoča si stališča, ki pa so se kasneje uskladila v okviru stalne konference za rehabilitacijo invalidnih oseb in v razpravah na odboru vašega zbora za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter invalidsko varstvo.

Iz navedenega osnovnega načela nujno sledi, da se je treba v praktični in vsakodnevni politiki posluževati ukrepov, ki zagotavljajo integrirano obravnavanje slepih in slabovidnih v sklopu vseh drugih oblik skrbi za prizadete in se le v primerih, ko redno okolje in običajni pogoji vzgoje in izobraževanja, zaposlovanja in varstva, ne morejo zagotoviti uspešnosti poslužiti posebnih oblik obravnave.

Na osnovi teh načel in upoštevajoč dosedanje izkušnje, znanstvena spoznanja in naše družbenoekonomske razmere, je prikazan model družbene skrbi za slepe in slabovidne. Ta model se skuša optimalno približati tem načelom. Značilnosti tega modela so zlasti naslednje: detekcija in kategorizacija otrok, prizadetih na vidu, mora biti načrtna in čimbolj zgodna ter strokovno v rokah zdravstvene službe. Usposabljanje naj bi se pričelo že na predšolski stopnji, bodisi s pomočjo mobilne tiflopedagoške službe, bodisi z oddajo v predšolski oddelek zavoda za usposabljanje.

Novost je predlog, naj bi redne šole odprle oddelke za slabovidne. Tako bi torej poznali v bodoče tri oblike osnovnega šolanja otrok prizadetih na vidu. Pri rednih osnovnih šolah naj bi delovali posebni oddelki za slabovidne, to je za tiste otroke, ki zaradi slabega vida ne morejo slediti običajnemu načinu podajanja snovi, huje slabovidni otroci naj bi se šolali v posebni osnovni šoli za slabovidne, prav tako pa tudi slepi otroci, ki naj bi hodili v posebno osnovno šolo za slepe.

Poklicno usposabljanje naj bi imelo dve obliki, potekalo pa naj bi v obstoječih rednih šolah in v posebnih centrih za rehabilitacijo invalidov, ali v posebni instituciji za poklicno usposabljanje slepih in slabovidnih. S tem v zvezi naj bi bil jasneje določeni profil posebne poklicne šole za slepe in slabovidne. Določili naj bi se tudi trdni kriteriji za napotitev, za usposabljanje za to šolo ali za redne oblike usposabljanja. Uresničevala naj bi se težnja po zaposlovanju prizadetih na vidu pod rednimi pogoji. Samo v primerih, kadar jih zaradi težke prizadetosti ter socialnih in ekonomskih okoliščin ne bi mogli tako zaposliti, bi jih zaposlovali pod posebnimi pogoji. Družinsko varstvo ostarelih, slepih in slabovidnih naj bi bila osnovna oblika njihovega varstva. Delna novost je predlog, naj bi se domsko varstvo ostarelih slepih v prihodnje odvijalo v večji meri predvsem v splošnih socialnih zavodih.

Pri tem naj tudi center za rehabilitacijo in varstvo slepih v Škofji Loki ohrani varstveno funkcijo, dokler bodo obstojale za to objektivne potrebe. Iz elaborata so razvidni nekateri potrebni konkretni ukrepi za razne oblike skrbi za slepe in slabovidne v Sloveniji. Razvidno je tudi, kako naj bi se organizirale in kako naj bi funkcionirale posamezne institucije in službe, ki se ukvarjajo z usposabljanjem, z zaposlovanjem ter z varstvom slepih in slabovidnih. Že sedaj očitno izstopajo kot prioritete nekatere naloge:

1. Sanacija in funkcionalna izpopolnitev centra za rehabilitacijo in varstvo slepih v Škofji Loki, ki sedaj deluje v zelo slabih ubikacijskih in drugih pogojih. Na pobudo našega sekretariata in sekretariata za prosveto in kulturo sta bili v novembru 1970. leta formirani pri centru dve strokovni skupini z nalogo, da pripravita idejni program sanacije in funkcionalne izpopolnitve centra. Na tej osnovi naj bi se nato izdelal ustrezen idejni projekt, sanacijo pa vključilo tudi v mehanizme financiranja naše republike.

2. Pri zavodu za slepe in slabovidne v Ljubljani je treba nujno dokončno oblikovati oddelek za pomoč slepim in slabovidnim na domu, to je mobilno tiflopedagoško službo. Financiranje te službe naj zagotavlja republiška izobraževalna skupnost. Določiti je treba tudi jasne kriterije za sprejem v šolo za slabovidne.

3. Formirati pri republiškem zavodu za zaposlovanje specializirani team za poklicno svetovanje slepim in slabovidnim.

4. Določiti in konkretizirati postopke zdravstvene službe za potrebe slepih in slabovidnih.

5. Vpeljati centralni register slepih v okviru registra vseh prizadetih pri zavodu SR Slovenije za zdravstveno varstvo.

Nasploh naj to gradivo spodbudi in služi pri izdelavi programov in konkretnih ukrepov za vse oblike skrbi za slepe in slabovidne na podlagi enotnega koncepta, kar je bil tudi osnovni namen priprave tega elaborata. Zato naj bi izdelale vse poklicane službe — zdravstvena, socialna, izobraževalna, služba za zaposlovanje in druge — v letošnjem letu svoje programe tudi za to področje z ustrezno časovno dinamiko za njihovo uresničitev, upoštevajoč kadrovske in druge zmogljivosti.

Tako bi lahko postopoma tudi razbremenili nekaterih strokovnih nalog Zvezo slepih Slovenije, ki sedaj zelo prizadevno in uspešno opravlja velik del teh nalog. Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo bo izdelal do letošnje jeseni tudi analizo o socialnem položaju slepih v Sloveniji, ki bo dopolnila ta elaborat predvsem s socialno-varstvenega gledišča. Vsekakor pa je nujno, da to gradivo obravnava tudi prosvetno-kulturni zbor Skupščine SR Slovenije. Hvala lepa!

Predsednik dr. Srečko Koren: Hvala! Ali želi predstavnik izvršnega sveta seznaniti zbor s stališči izvršnega sveta? (Ne.) Ali želi poročevalka našega odbora, poslanka Frančiška Pelicon še ustno dopolniti poročilo odbora? (Ne.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima poslanec dr. Anton Košir.

Dr. Anton Košir: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Po razgovoru s slepimi v Škofji Loki menim, da ne moremo v 6. točki na strani 5 predloženega elaborata izpustiti dejstva, da se tisti slepi, ki so sedaj stalno prebivali in delali v okolju slepih, ne bodo mogli vključiti po upokojitvi v okolje, kjer bodo v večini neslepi ostareli, oziroma dela nezmožni. Upokojitev slepih je v večini primerov invalidska in to že sorazmerno zgodaj. Zato je treba dobro premisliti, v kakšnem zavodu bodo prebili ostala leta življenja. Večina teh zavodov, ki že obstojajo, mislim na zavode za ostarele, je sedaj in bo še precej časa delalo v zelo neugodnih razmerah, niti ni pričakovati, da bi lahko v kratkem času uredili te razmere. Hvala.

Predsednik dr. Srečko Koren: Hvala. Kdo še želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče več ne javi k besedi, zaključujem razpravo.

Na podlagi poročila odbora za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter invalidsko varstvo ter na osnovi današnje razprave lahko ugotovim naslednje:

1. Sociálno-zdravstveni zbor pozitivno ocenjuje predloženo gradivo. S spremembo, ki jo je predlagal odbor, sprejema zbor v gradivu dane predloge za izpopolnitev zasnov družbene skrbi za slepe in slabovidne v Sloveniji. Začrtana politika na tem področju mora najti ustrezno mesto v programih srednjeročnega in dolgoročnega razvoja v Socialistični republiki Sloveniji.

2. Zaradi izredno težavnih pogojev, v katerih deluje center za rehabilitacijo in varstvo slepih v Skofji Loki, zbor podpira etapno izgradnjo in sanacijo tega centra.

3. Zbor predlaga republiški izobraževalni skupnosti, naj z začetkom šolskega leta 1971/72 prevzame financiranje dejavnosti mobilne tiflopedagoške službe, ki jo opravlja zavod za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani.

Republiški zavod za zaposlovanje naj ustanovi specializiran team za poklicno svetovanje slepim in slabovidnim osebam.

4. Zbor predlaga, naj bi stališča do predloženega gradiva zavzel tudi prosvetno-kulturni zbor Skupščine SR Slovenije.

Ali se zbor strinja z navedenimi stališči? (Vsi poslanci se strinjajo.) Kdor je za navedena stališča, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da so predlagana stališča soglasno sprejeta.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na analizo o družbenih denarnih pomočeh.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste prejeli analizo, ki jo je skupščini predložil republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo. Nadalje ste prejeli mnenja, stališča in predloge delegatov občin, zbranih na zasedanju v Skupščini SR Slovenije ter poročilo odbora za socialno in otroško varstvo.

Majda Gaspari, republiška sekretarka za zdravstvo in socialno varstvo bo obrazložila predloženo gradivo.

Majda Gaspari: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Eden od elementov socialne varnosti človeka je tudi pravica, da dobi pomoč družbene skupnosti, kadar si sam ne more zagotoviti sredstev za preživljanje in nima svojcev, ki bi zanj skrbeli.

V to skupino se uvrščajo tisti občani, ki jim s socialnimi dajatvami, ki izvirajo iz delovnega razmerja, ne moremo zagotoviti osnovnih pogojev za življenje. Občanov, ki so v letu 1969 uživali družbeno pomoč, je bilo nad 10 000. Šlo je za dve vrste pomoči. Za pomoč, ki se daje občanom, ki trenutno ali začasno zaidejo v težko socialno stanje ter za stalne pomoči, ki jih prejema občan, ki so trajno nesposobni sami skrbeti zase. To obliko socialno varstvene funkcije izpeljujejo občine. Njihove skupščine so v ta namen sprejele posebne odloke, ki regulirajo pogoje, pod katerimi se družbena pomoč podeljuje in tudi višino pomoči.

Podeljevanje družbenih pomoči je torej pravno urejeno in glede nosilca te funkcije ni drugih predlogov. Toda analiza socialnih pomoči, izdelana po stanju 30. 12. 1969, kaže, da obstajajo nekateri problemi, ki bi jih bilo treba

hitro in uspešno rešiti. Precejšen del ljudi, ki prejema družbeno denarno pomoč, se preživlja izključno s to pomočjo. Podatki o višini pomoči po posameznih občinah kažejo, da so pomoči v nekaterih občinah zelo nizke. 52 % vseh prejemnikov v Sloveniji prejema pomoč manjšo od 90 dinarjev, kar nikakor ni znesek, ki bi resnično zagotavljal preživljanje. To poprečje je tudi varljivo, ker je doseženo predvsem na račun nekaterih občin, ki dajejo višje pomoči. So tudi občine, kjer pomoč znaša komaj 50 ali 70 dinarjev.

Ko smo v letošnjem letu ponovno zaprosili občine za podatke o višinah pomoči za tiste osebe, ki jim je družbena denarna pomoč edini vir za preživljanje, smo dobili povsem podobno sliko. V večini občin so te pomoči v poprečju nižje od 200 dinarjev na mesec, ponekod celo nižje od 100 dinarjev. Le v nekaj občinah so sprejeli sklepe, s katerimi so denarne pomoči izenačili z minimalnimi pokojninami.

Problem je tudi v tem, da spričo hitrega zviševanja življenjskih stroškov pomoči ne valorizirajo. Tako smo ugotovili, da so se pomoči dosedaj kljub vsakoletnemu zviševanju — relativno zmanjševale, ker so življenjski stroški naraščali pač hitreje. V razdobju od leta 1965 do 1969 so se življenjski stroški povečali v poprečju za 55 %, denarne pomoči pa le v poprečju za 41 %. Tako se je učinek že tako nizke pomoči še zmanjšal. Glede na izračune, ki jih je že v letu 1968 napravil inštitut za ekonomska raziskovanja, bi znašali minimalni življenjski stroški za samsko gospodinjstvo v letu 1969 najmanj 331 dinarjev na mesec. Minimalni potrebni stroški za preživljanje pa bi — po grobem predračunu — znašali za eno osebo približno 250 dinarjev na mesec. Kljub temu, da je sedaj ta izračun že nekoliko zastarel, kajti življenjski stroški so rasli naprej, smatramo vseeno, da bi bil že velik uspeh, če bi pomoči, ki so prejemnikom edini vir za preživljanje, uspeli približati vsaj tej številki.

Podatki tudi kažejo, da v nekaterih občinah pomoči že dosega to višino, ali pa bi jo lahko dosegle, ne da bi to preveč obremenjevalo njihove proračune, medtem ko nekatere občine tega ne zmorejo.

Poprečno so dale občine 1969. leta 7,2 % proračunskih sredstev za socialno varstvo, isti odstotek je bil predviden v proračunih tudi za leto 1970. Medtem ko je na primer občina Zagorje z nižjim odstotkom proračunskih sredstev za socialno varstvo — 4 % — lahko zagotavljala prejemnikom družbenih denarnih pomoči le-te v poprečni višini 179 dinarjev, je občina Metlika hkrati z deležem 10,4 % za socialno varstvo v proračunu lahko dajala pomoči v poprečni višini le 32 dinarjev. Po predlogih proračunov občin za leto 1970 naj bi sredstva za socialne pomoči porasla za 17 % v primerjavi z letom 1969, kar bi povprečje vseh pomoči dvignilo le za 8,80 dinarja. Torej od 103 dinarjev na 111 dinarjev.

Podobna so predvidevanja tudi za leto 1971. Po predlogih socialnih služb naj bi se v posameznih občinah sredstva za socialne pomoči povečala od 10 do 40 %, vendar spričo proračunskih težav dvomijo, ali se bodo ti predlogi realizirali. Za nekatere občine je že znano, da sredstev za socialne pomoči skoraj ne bodo povečale. Iz tega bi lahko zaključili, da bodo tudi v letu 1971 ostale družbene pomoči skrajno nizke in da povsod ne bodo usklajene niti s porastom življenjskih stroškov. S tem stanjem se seveda ne moremo sprijazniti, čeprav je res, da tudi življenjske razmere in stroški niso povsod enaki. Zato je treba tiste družbene pomoči, ki pomenijo edini vir za preživljanje, že letos dvigniti tako, da bodo zagotovile kritje vsaj minimalnih stroškov za preživljanje. Zato predlagamo:

1. Višina pomoči, ki je edini vir za preživljanje, naj bi se letos dvignila najmanj na 200 do 250 dinarjev na mesec; tam, kjer so življenjski stroški višji, pa ustrezno več.

2. Te vrste pomoči bi se morale v bodoče tekoče usklajevati s porastom življenjskih stroškov in

3. Tistim občinam, ki same ne morejo zagotavljati pomoči v tej višini, naj bi dopolnjevala sredstva republika in sicer namensko za družbene pomoči.

O analizi o družbenih denarnih pomočeh sta razpravljala izvršni svet in zbor delegatov komun. Oba sta se strinjala v oceni, da so problemi, prikazani v analizi, zelo pereči in da je potrebno takoj najti pot vsaj za njihovo delno rešitev. Vsi so se strinjali s predlaganimi ukrepi za reševanje problema družbenih denarnih pomoči tistim občanom, ki jim je družbena pomoč edini vir za preživljanje. Tako so bili izvršni svet kot delegati komun mnenja, da je treba že v letu 1971 dvigniti družbene denarne pomoči v teh primerih najmanj na 200 do 250 dinarjev na mesec. Pomoči naj bi bile vsaj približno usklajene tudi po regijah. Za tiste občine, ki ne morejo iz lastnih sredstev zagotoviti takega povišanja, pa naj bi se že za leto 1971 predvidela namenska pomoč republike. V pristojnih republiških sekretariatih se že izdelujejo kriteriji, po katerih bi se že letos dala sredstva občinam za reguliranje tega vprašanja. V bodoče naj bi postalo zagotavljanje sredstev za reševanje socialnih problemov eden od elementov, ki ga je treba upoštevati ob celoviti problematiki urejanja financiranja temeljnih družbeno-političnih skupnosti in tudi kot element sistema pomoči republike nerazvitim občinam. Ureditev socialnih pomoči ljudem, ki jim je ta edini vir za preživljanje, se nam je zdel najbolj pereč v celotnem kompleksu te problematike. Zato smo ga tudi v tem uvodu še posebej prikazali. Razen tega je treba opozoriti še na nekatere probleme, ki jih je pokazala navedena analiza:

1. Ugotovili smo, da je med koristniki družbenih denarnih pomoči precej mlajših, tudi članov družin zaposlenih staršev, kar nekaj nad 6000. Čeprav gre večinoma za enkratne pomoči, se nam omenjeni podatek le zdi pomemben. Opozarja namreč na dejstvo, da delovne organizacije niso dovolj pozorne na socialno stanje svojih delavcev. Menimo, da bi morale delovne organizacije nameniti nekaj svojih sredstev za to, da bi pomagale svojim članom, če se znajdejo v težkem socialnem stanju. Tudi občine in njihove socialne službe si doslej niso dovolj prizadevale, da bi dosegle sodelovanje z delovnimi organizacijami pri urejanju socialnih vprašanj njihovih delavcev. Po tej poti bi — po našem mnenju — lahko prišli do formiranja skupnih skladov v občinah, iz katerih bi se v bodoče financirale socialne pomoči družinam in otrokom.

Iz tega gledišča je treba tudi motriti sistem otroškega dodatka in prek njega še bolj okrepiti pomoč družinam z otroki, katerih skupni dohodek ne zagotavlja kritja minimalnih življenjskih stroškov.

2. Med prejemniki družbenih in denarnih pomoči raste tudi število ostarelih kmetov, ki nimajo naslednikov in si sami ne morejo zagotoviti osnovnih življenjskih pogojev. To vprašanje bo perspektivno urejeno s starostno pokojnino. Toda v predhodnem obdobju so konkretni ukrepi nujni in je treba zato še za naprej in za ta čas uveljaviti preživninsko varstvo kot so to že storile nekatere občinske skupščine.

Ob koncu mi dovolite, da vas opozorim še na to, da bi bilo prav priporočiti občinskim skupščinam, da bi izpopolnile odloke o podeljevanju družbenih

denarnih pomoči v tem smislu, da bi z njihovo ureditvijo zagotavljale večjo socialno varnost občanom, kadar se znajdejo v položaju, da si sami ne morejo zagotoviti sredstev za preživljanje. Ureditev podeljevanja družbenih pomoči naj bi v odlokih bolj uskladile med seboj, vsaj na posameznih območjih. Drugostopenjsko obravnavo v tem postopku naj bi poverile kolegijskemu organu občinske skupščine, ne pa republiškem upravnemu organu. Gre namreč za izključno in suvereno področje odločanja občinske skupščine.

Predsednik dr. Srečko Koren: Ali želi predstavnik izvršnega sveta seznaniti zbor s stališči izvršnega sveta do predloženega gradiva? (Ne.) Ali želi poročevalec odbora za socialno in otroško varstvo, poslanka Mija Fon, še ustno dopolniti poročilo odbora? (Ne.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima poslanec dr. Edmund Kovačič.

Dr. Edmund Kovačič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Rad bi diskutiral o tej problematiki zato, ker se z njo srečujem vsak dan. Rad bi vam vsaj deloma dokazal, da odnos vseh nas do te problematike ni pravilen, je zapostavljen in v primerjavi do reševanja drugih problemov celo mačehovski. To trdim zato, ker sem v svoji 8-letni praksi na Tolminskem opravil že najmanj 20 sodnih mrliških ogledov starejših ljudi, pri katerih je sodelovala uprava javne varnosti samo zato, ker je umrla živel sam in sam tudi umrl. Ob razmišljanju o teh ljudeh, o naši humanosti in o njihovem trpljenju se marsikdaj nisem mogel odločiti, koliko so smrti botrovali lakota, mraz, osamljenost, vsekakor pa podhranjenost in splošno pomanjkanje. To se pravi, da bi morali tovarnjaki z živili in obleko prav tako romati na Tolminsko ali morda v Belo krajino in še kam drugam. S tem nočem reči, da ta akcija, katere namen je bil opozoriti, kako ljudje še živijo in umirajo na Slovenskem, ni bila pozitivna. Hočem reči le to, da se to ne dogaja samo na Kozjanskem, temveč v vsej Sloveniji, tudi v Ljubljani, predvsem pa v nerazvitih in manj razvitih občinah v Sloveniji.

To je bila torej akcija humanosti, ki v dani situaciji ni mogla več zatajevati. Žal je bila samo enkratna. Vendar je bila uspešna in marsikateri je spremenil odnos do sočloveka. Toda to naj bo le eden od elementov humanih akcij. Družbeni odnos do te problematike mora namreč sloneti na trajnih in sistemskih rešitvah. Omenil bom samo še misel, ki jo je izrazil na seji odbora dr. Varga, ko je dejal, da smo sprejeli zakon o dodatku 20 000 S dinarjev, za vsakega novorojenčka, tudi za tistega, ki se rodi bogatim staršem. Vprašajmo se, kje so solidarnost, humanost, pravičnost, etika in ne vem kaj še vse.

Ne morem reči drugega kot to, da tudi za našo družbo vse bolj velja pregovor, da »sit za lačnega ne ve«. Mogoče je to zaradi tega, ker je socialna diferenciacija vse bolj na pohodu, ker smo v predhodnem obdobju deagrariacije in hitrega spreminjanja socialne strukture našega naroda. Sami ste videli, kolikšen odstotek družbenih pomoči zajema ostarele kmete, ki ne morejo plačati niti prispevka za zdravstveno varstvo, kaj šele davkov. Toda, četudi gre za predhodno obdobje, ki poraja največ problemov, moramo priznati, da obstoja in bo obstojala ta kategorija občanov, za katero je treba trajno poskrbeti tako kot smo poskrbeli za otroško varstvo in še za marsikaj drugega. Ne bi rad izpadel demagog ali kritikant; svojo razpravo želim apelirati na pristojne, da se je treba problema lotiti drugače. Nekatere občine so ga doslej

sicer reševale z veliko posluha in z velikim, največjim možnim deležem. Bile pa so tudi take, ki za to niso kazale prevelikega prizadevanja, čeprav to ne bi šlo preveč na škodo njihovih proračunov.

To pomeni, da so bili kriteriji in tudi razumevanje za reševanje teh problemov pri občinah različni. Iz podatkov, ki so prikazani v analizi, lahko razberete, da je v naši občini, v odnosu do števila prebivalcev največ ljudi, ki prejema stalno denarno pomoč. Vseh teh je bilo v 1969. letu 278, ali 1,3 % vseh prebivalcev. Po popisu ostarelih, družbene pomoči potrebnih občanov, ki ga je ob koncu lanskega leta izvedla organizacija Rdečega križa in krajevne skupnosti pod vodstvom občinske socialne službe in ki je zajela 810 od 23 000 prebivalcev, kolikor jih šteje naša občina, po mnenju popisovalcev ne potrebuje samo sto vseh anketiranih prizadetih občanov ene ali druge pomoči.

Stalno družbeno pomoč bi potrebovalo 238 ljudi. Poleg teh prejema stalno priznavalnino 280 borcev NOV, ki v našem primeru ne pomeni nič drugega kot navadno socialno pomoč, saj jo prejemajo le tisti bivši borci in aktivisti, ki bi brez te pomoči še teže živeli. V domovih za stare in v posebnih mladinskih domovih je 155 ljudi, za katere plačuje oskrbnino občina. Ne bom govoril o stroških za zdravstveno varstvo in o plačevanju zdravstvenih storitev za tiste občane, ki teh stroškov ne zmorejo sami. Tako je naša občina v letu 1970 potrošila 153 milijonov S dinarjev proračunskih sredstev za reševanje socialnih problemov in 51 milijonov S dinarjev za zdravstveno zavarovanje ter za plačilo zdravstvenih storitev. Vsi ti izdatki skupaj znašajo 25 % občinskega proračuna.

Pri tako velikih proračunskih izdatkih za socialno in zdravstveno varstvo, je znašala v letu 1970 poprečna mesečna denarna družbena pomoč 6800 S dinarjev in poprečna mesečna priznavalnina 11 000 S dinarjev. Če bi podelili še 200 novih družbeno denarnih pomoči in 30 priznavalnin, bi v tem primeru znašala poprečna družbena denarna pomoč 15 000 S dinarjev in priznavalnina 20 000 S dinarjev. Vse to bi brez stroškov za zdravstveno varstvo predstavljalo 27 % letošnjih proračunskih sredstev. Vsakomur je razumljivo, da je to nemogoče. Ti problemi so v glavnem v hribovitih delih. To so ljudje, ki so aktivno pomagali našim borcem, dali so poslednji grižljaj kruha za zmago naše revolucije, to so ljudje, pri katerih so našli ob vsaki uri partizani svoj počitek.

Družba se razvija, dosegli smo uspehe na ekonomskem področju; čas se odmika in mi se spreminjamo. Tisti, ki so ostali v hribih, se starajo in razmišljajo o tistih časih, ko smo jim svobodo slikali drugače. Žalostno, toda resnično je, da je družba pozabila na te ljudi, ki so prispevali za zmago revolucije. Tako jim ne bi smeli vračati njihovo zvestobo. Ta odnos ima še drug element; sprejeli smo koncept splošnega družbenega odpora in kako se bomo jutri počutili, če bo potrebna spet njihova pomoč, ko jim pa nudimo na mesec toliko kot je nekaterim dnevnicam premajhna? Prepričan sem, da je podobno stanje še v nekaterih drugih občinah, ki same niso sposobne reševati tega problema. Potrebna bi bila torej pomoč republike kot je to določeno v ustavi. Zato se zavzemam za predloge, ki jih je formuliral odbor. Že letos je treba na kakršenkoli način poskrbeti za namensko dotacijo nekaterim občinam.

Takoj moramo pripraviti družbeni dogovor, ki naj bi reševal to področje vse dotlej, dokler ne bo zrelo za zakonsko obdelavo. Družbeni dogovor bi moral veljati že v letu 1972. Z družbenim dogovorom bi precizirali krog upravičencev, kriterije za dotacijo občinam, višino pomoči, ko je ta edini vir za preživljanje

in tako dalje. Tako bi uredili to področje socialnega varstva kolikor toliko enotno za vso Slovenijo.

Na koncu moram povedati, da se mi zdi najbolj pomembno to, da začno pristojni takoj razmišljati o formiranju nekega stalnega finančnega vira za enotno uravnavanje socialnih razmer teh ljudi v vsej republiki. Če tudi bi šlo v te namene za prispevek sedem ali nekaj stotink odstotka od osebnega dohodka, je to bore malo in ni omembe vredno v primerjavi s tistim, kar smo dajali za Skopje, za Banjo Luko in za vse povsod. Gre za izražanje humanosti in solidarnosti, kar nam — upam — še vedno veliko pomeni.

Predsednik dr. Srečko Koren: Hvala! Kdo želi še besedo? Besedo ima poslanec Jože Pratengrazer.

Jože Pratengrazer: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Problematiko, ki je danes pred nami, bi morali — po mojem mnenju — že zdavnej obravnavati tudi na tem mestu. Če ne bo v najkrajšem času primerno rešena, lahko pričakujemo ne samo ekonomske, marveč tudi politične konflikte. Ta problematika je, zlasti v zaostalih občinah, čedalje bolj predmet zelo širokih razprav. Zelo širokih razprav celo v tem smislu, da marsikje občinske skupščine prav zaradi tega ne morejo sprejeti proračunov. Mislim, da je — kot je prosveta, šolstvo in zdravstvo — tudi sociala splošno nacionalno vprašanje, za katero mora skrbeti vsa družba. Dalje bi žele poudariti, da naj bi bil v bodoče eden od dejavnikov za dopolnjevanje sredstev občinam tudi socialni moment. Bodisi po odstotku, ki ga daje občina iz proračuna za socialno ogrožene, ali še boljše po tistem, kar ne daje, ker nima zato sredstev, čeprav bi morala dajati.

Pridružujem se besedam mojega predgovornika. Mislim, da lahko vsa razprava okrog tega izzveni le v tej smeri, ki jo je nakazal. Dejal bi tudi, da so poprečja, ki so navedena v analizi, sicer točna, vendarle vsa poprečja več ali manj ne povedo dosti. Mislim, da bo v bodoče zelo težko opredeliti pojem, kaj je komu »edini vir preživljanja«. To je problem, o katerem že danes razpravljajo občinske skupščine. Tudi težko je priti do enotnega stališča, kaj je komu »vir preživljanja«. Mislim, da bo treba vsak posamezni primer posebej reševati. Dalje ugotavljamo, da zelo narašča zlasti na zaostalih območjih število socialno ogroženih. Mislim namreč na tako imenovano vaško revščino, na ostarele kmečke ljudi, ki kljub temu, da imajo posestvo, zapuščeni in revni umirajo, ker pač niso sposobni za pridobitno delo.

Mislim, da vse to terja nujno potrebno angažiranje širše družbene skupnosti. Socialistična družba, kot je naša, ne bi smela dovoliti tako velikih socialnih razlik, ki jih imamo sedaj. Prepričan sem, da bo marsikateri konflikt postal tudi politični, če teh socialnih razlik ne bomo odpravili.

Družbeni dogovor, ki je naveden tudi v dokumentih, smatram kot trenutno rešitev. Če govorimo o družbenem dogovoru, vemo, da z njim ne bomo zagotovili nekaj stalnega, neko sistemsko rešitev. Zato se za bodoče ogrevam za zakonsko sistemsko urejeno zagotavljanje sredstev za te namene. Mislim, da smo lahko vsi enotni glede tega, da naj bo socialna pomoč neodtujljiva pravica občana, ki se sam, ne more preživljati.

Ni koncu bi povedal še tole: predlog, da naj bi znašala že v letu 1971 pomoč za tiste, ki jim je ta edini vir preživljanja, 20 do 25 000 starih din,

v celoti podpiram. Vendar mislim, da bi morali ob takem predlogu kljub temu bolj natančno določiti, kdo bo dal potrebna sredstva. Trdno sem prepričan, da občine tega ne bodo zmoge. Tudi je vprašanje, če bo družbeni dogovor, ki bo sklenjen med občinami, vseboval vsaj te približne številke.

Končno menim, da bi bila uvedba kmečkega starostnega zavarovanja, seveda ob zelo široki podpori družbe, ena od dejavnosti, ki bi zelo omilila to perečo problematiko. Tudi glede tega pričakujemo široko razumevanje republike. Hvala lepa.

Predsednik dr. Srečko Koren: Besedo ima Danica Vogrinec, predstavnik sekretariata sekcije za razvijanje solidarnosti pri republiški konferenci Socialistične zveze delovnih ljudi.

Danica Vogrinec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Sekcija za razvijanje solidarnosti pri republiški konferenci Socialistične zveze je včeraj razpravljala o analizi o družbeno denarnih pomočeh v Sloveniji. Seznanila se je tudi z mnenji, stališči in predlogi tako zbora delegatov občin na 11. zasedanju kot tudi z mnenji, stališči in predlogi odbora za socialno in otroško varstvo socialno-zdravstvenega zbora.

Iz razprave na seji sekcije za razvoj solidarnosti so pomembne predvsem — po našem mnenju — tele ugotovitve: izraženo je bilo vesplošno odobravanje, da dobiva tudi ta vidik socialne varnosti vse večjo podporo odgovornih dejavnikov in jasnejšo družbeno-politično, vsebinsko in konkretno opredelitev. Taka opredelitev je tembolj pomembna, ker so vse dosedanje lastne izkušnje kot tudi izkušnje drugih narodov in dežel pokazale, da moramo danes kot tudi v bodoče, ne glede na stopnjo družbenoekonomskega razvoja, računati z delom prebivalstva, ki si ni ustvaril možnosti za prežvljanje iz naslova vložnega minulega dela, oziroma z delom tistega prebivalstva, ki zaradi različnih vzrokov ni sposoben pridobivati si sredstva za lastno prežvljanje.

Posebej so pomembne te razprave zaradi dejstva, da gre skoraj v celoti za tiste socialne skupine občanov, ki kljub že doseženi visoki stopnji razvitosti samoupravnih odnosov sami težko izražajo svoje interese in nujne življenjske potrebe, še manj pa imajo možnost neposrednega vplivanja na oblikovanje politike do teh vprašanj in vsebino stvarnega reševanja.

Zato je prav in nujno, da rešujemo te probleme še posebej odgovorno. Analiza o družbeno denarnih pomočeh kaže na zelo težak položaj vseh, ki te pomoči prejemajo, zlasti tisti, ki jim je ta pomoč edini vir za prežvljanje. Spričo nenehnega naraščanja cen življenjskih stroškov in neprilagojevanja višine družbeno denarnih pomoči tem stroškom se stanje iz leta v leto slabša. Čeprav gre za izrazite socialne probleme, ki jih rešujejo občine, se je težko sprijazniti z občutnimi neenakostmi pri reševanju teh problemov, ne glede na to, ali do te neenakosti prihaja zaradi obsežnosti in težine teh socialnih problemov v občinah, bodisi zaradi nezadostnih materialnih sredstev ali pa mnogokrat tudi zaradi premajhne osveščenosti in zavzetosti za njihovo reševanje.

Ob razpravi o problemih družbeno denarnih pomoči je bilo še posebej poudarjeno, da bi morala postati socialna varnost prebivalstva resnični enakovredni sestavni del celotnega družbenoekonomskega razvoja. Zato je bilo izraženo mnenje, da bi bilo treba ob razpravi o problemih družbeno denarnih

pomoči še posebej poudariti nujnost ustreznega programiranja razvoja socialnega varstva sploh. Temu problemu bi morali dati prioriteto prav sedaj zato, ker pravkar sprejemamo pomembne družbeno-politične akte, med njimi tudi srednje in dolgoročne programe razvoja občin in republike.

Zato naj bi v letošnjem letu storili vse, da bi lahko proučili in ocenili stanje ter potrebe po materialnih sredstvih. Le tako bo mogoče lahko začeti s sistemskim urejanjem te problematike.

Sekcija v glavnem podpira vsa do sedaj sprejeta stališča in predloge, še posebej pa se zavzema za naslednje rešitve:

Družbeno denarna pomoč bi morala postati sistemska pravica občanov, ki izpolnjujejo določene pogoje, ne glede na to, katera pravna ali družbena norma bo opredelila to pravico.

Menimo, da morajo za opredelitev te pravice obstajati nekatera skupna izhodišča in čim bolj usklajeni kriteriji, ki so sprejemljivi za vso našo nacionalno skupnost. Vsekakor morajo imeti prednost tiste socialne skupine, katerim je družbeno denarna pomoč edini vir preživetja. Seveda je treba tudi temeljito proučiti in pripraviti prioriteto za reševanje posameznih socialnih skupin.

Zelo podpiramo stališče, da se tudi na področju socialne varnosti ljudi razvija do največje možne mere solidarnost in vzajemnost ožje in širše družbene skupnosti. Nadalje se sekcija zavzema za uveljavljanje teženj za uvedbo starostnega zavarovanja kmetov kot najbolj učinkovite in dolgoročne socialne varnosti dela kmečkega prebivalstva. Sekcija je pripravljena tudi vnaprej sodelovati pri reševanju te problematike in zato primerno zainteresirati tudi ustrezne organe v občinskih konferencah Socialistične zveze.

Predsednik dr. Srečko Koren: Besedo ima poslanec Franc Kosmač.

Franc Kosmač: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! O razprédelnici o narodnem dohodku po občinah bi se dalo marsikaj povedati. Že število, da imamo v naši republiki 60 občin, nam nekaj pove. Pove, da ekonomsko močnejše občine dajejo večje socialne podpore, slabše situirane občine pa manjše in manjša v teh je tudi družbena skrb za revne občane. Razlike so torej med občinami občutne. Trdno sem prepričan, da občina, ki nima industrije in je predvsem kmetijska, niti njeni vodilni funkcionarji ne morejo pripraviti nekega konkretnjšega programa za dajanje družbene pomoči. Takšni občani so jim v breme. Poglejmo dobo takoj po osvoboditvi, ko smo imeli v vsaki vasi svoj ljudski odbor, svojo oblast, svoj žig, ko smo imeli z občino mnogo manj opravkov. Takrat so me klicali na krajevni odbor, ki je predstavljal 30 vaških bajt zato, da so me vprašali, kako se je pisala mati pred poroko. Danes tega ni več. Davčne obveznosti nam sporočijo po položnicah, datum rojstva in smrti zapiše krajevna pisarna, ko se človek poroči, takrat gre tudi tri postaje z avtobusom, nekateri se gredo poročiti tudi na Brezje. Te stvari bi lahko vsekakor poenostavili. Poglejmo aparat v občinskih upravah. Ponavadi je v njih cel štab in kdo ga plačuje? Ljudska revščina!

Drug primer: Komunalne skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov se bodo znašle v vedno večjih težavah, predvsem v kmetijskih občinah. Že sedaj je pojav, da imajo občine v večini s kmečkim življenjem precejšnje težave z izterjavo in mnoge socialne probleme ostarelih kmetov. Mislim, da je nujno, da močnejše občine absorbirajo šibkejše. Potem bomo ustvarili neko vrsto

solidarnosti in vsi skupaj bomo skrbeli tudi za tiste, ki imajo majhen narodni dohodek ter skupaj reševali probleme vaše revščine. Tudi v skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov, kjer delamo že 8 let nesebično in požrtvovalno, smo ustvarili takšno stanje, da imajo kmetje vsaj približno enake pravice kot delavci. Zamerim našemu tisku, ki trdi, da kmetje v pretežno agrarnih občinah ne zmorejo več svojih dajatev. Pišejo, da so se zbrali močnejši kmetje in dvigajo roke za večje obremenitve revnejših in šibkejših. Mislim, da bi morali biti novinarji bolj objektivni, ne pa da podpirajo tudi v tisku nek razredni boj.

Predvsem bi bilo treba proučiti, če je potrebno res 60 občin. Tudi če do tega ne pride, želim, da se sestanejo župani občin in v prvi vrsti sami skušajo rešiti ta vprašanja s skupnostjo zdravstvenega zavarovanja kmetov. Sprejmejo naj enotno stališče, da se ne bo skupnost za vsako občino posebej dogovarjala. Mislim, da edina rešitev za socialno šibkejšega kmeta ne bo socialna podpora, marveč delo v tovarni. Za druge, ki so sposobni plačevati svoje dajatve, pa je treba vpeljati zdravstveno zavarovanje kmetov tako, da ne bo nikakršnih problemov in odprtih vprašanj. Mislim, da je predlog republiške zveze zdravstvenega zavarovanja kmetov in sicer, da čimprej začnemo vplačevati, prej bomo pripravili zakon o starostnem zavarovanju. Pripravimo zato denar in ne bo več problemov ostarelih kmetov. Varstvo starejših ljudi pa naj rešuje predvsem krajevna skupnost, ki najbolj pozna te probleme.

Omenim naj še eno vprašanje. Kmetje, ki so veliko žrtvovali za narodno-osvobodilno vojno, prejemajo priznavalnino. Če bi bila to res samo priznavalnina, naj bi jo prejemali tudi tisti, ki imajo v hlevih več glav živine. Tako pa jo prejemajo le tisti kmetje, ki so socialno ogroženi. Mislim, če je nekdo socialno ogrožen, je to socialni problem. Priznavalnina bi morala biti kot čast in priznanje za zasluge med NOV, ne glede na to, koliko plača davka in kako je situiran. Vse ostalo naj se imenuje socialna podpora in družbena pomoč. Hvala lepa!

Predsednik dr. Srečko Koren: Kdo želi še besedo? Besedo ima poslanec Kosi.

Miroslav Kosi: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Danes govorimo o enem od najbolj žalostnih poglavij v našem življenju. O tem je že nekdo govoril in dejal, da nismo na tem področju storili skoraj nič ali bore malo.

Ne bi želel govoriti o tej situaciji, marveč o tem, kako jo izboljšati. Ugotovljeno je bilo, da se je velika večina občin na tem področju zelo trudila, toda vsega občina danes ne zmore. Ni namreč njena dolžnost reševati samo vprašanje sociale, marveč je iz leta v leto obremenjena z novim nalogami. Nihče ji ne pove, kje naj dobi denar. Nič kolikokrat je že bilo rečeno na sejah občinskih skupščin, da republiška skupščina sprejema zakone, ne pove pa, od kod naj občine vzamejo denar. Moja občina je za letošnje leto predvidela več sredstev za potrebe socialnega varstva, vendar bo šla večina teh sredstev za domske oskrbe. V domovih so namreč precej povišali cene za oskrbni dan in zato o kakršnikoli valorizaciji denarnih pomoči ni govora.

Govorimo že leta in leta, da je tu treba nekaj storiti, sicer ne bomo prišli nikamor. Ker ni sredstev, občine ne morejo rešiti vseh socialnih problemov. Če hočemo te vsaj delno rešiti, moramo dati občinam tudi določena sredstva.

Zelo so me zadovoljile besede tovarišice sekretarke, ko je dejala, da so dane možnosti dopolnilnih sredstev občinam za te namene že v letošnjem letu. V nasprotnem primeru dvomim, da bi uspeli realizirati priporočilo 25 000 dinarjev za posamezno družbeno pomoč. Vsekakor pa bi morali danes sprejeti sklep, da preidemo v prihodnjem letu k realnim sistemskim rešitvam, kajti le na podlagi zakona vidim uspehe. To nam dokazujejo primeri na področju izobraževanja, šolstva in podobno. Le, če bo participirala tudi republika za namene socialnega varstva, lahko računamo na uspehe. Vse do tedaj je naše govorjenje brezpredmetno. Za takšno brezplodno govorjenje nas je pa lahko seveda tudi sram.

Predsednik dr. Srečko Koren: Hvala! Kdo želi še besedo? (Nihče.) Ker se nihče več ne javi k besedi, zaključujem razpravo.

Predlagam, da zbor sprejme stališče, ki jih je odbor za socialno in otroško varstvo oblikoval v svojem pismenem poročilu. Nadalje predlagam, da se v družbenem dogovoru, ki naj bi bil sklenjen za leto 1970, upoštevajo sugestije, dane v današnji razpravi. Kdor je za predlagana stališča, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je zbor soglasno sprejel predlagana stališča.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na osnutek zakona o preživninah bivšim zasebnim dimnikarskim obrtnikom.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste prejeli osnutek zakona, ki ga je skupščini predložil izvršni svet. Nadalje ste prejeli skupno poročilo odbora republiškega zbora za socialno politiko in zdravstvo ter odbora socialno-zdravstvenega zbora za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter invalidsko varstvo ter poročilo zakonodajno-pravne komisije. Danes ste prejeli še predlog gospodarske zbornice SR Slovenije.

Ali želi predstavnik izvršnega sveta še ustno obrazložiti osnutek zakona? (Ne.) Ali želi poročevalec odbora, poslanec Nikolaj Šabjan še ustno dopolniti poročilo odbora? (Ne.) Pričenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Nihče.) Izgleda, da smo že dovolj razpravljali o tem vprašanju na odborih in tudi že na samem zboru. Ker se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo.

Predlagam zboru, da sprejme naslednji sklep o sprejemu osnutka zakona o preživninah bivšim zasebnim dimnikarskim obrtnikom:

1. Osnutek zakona se sprejme.
2. Predlog zakona pripravi izvršni svet, ki naj pri določitvi besedila predloga zakona upošteva pripombe in predloge odbora za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter invalidsko varstvo ter zakonodajno-pravne komisije. Predlagatelj naj prouči tudi predlog gospodarske zbornice SR Slovenije.
3. Izvršni svet naj predloži predlog zakona Skupščini SR Slovenije do 30. aprila 1971. leta.

Kdor se strinja s predlaganim sklepom, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlagani sklep soglasno sprejet.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, na predlog sklepa o ustanovitvičasne komisije socialno-zdravstvenega zbora za proučitev izvajanja konvencij o socialni varnosti.

Kot gradivo za to točko dnevnega reda ste danes prejeli predlog zadevnega sklepa. Sklicujem se na obrazložitev, ki je dana pismeno.

Pričenjam razpravo. Želi kdo besedo? (Ne.) Če ne, zaključujem razpravo in dajem predlog sklepa na glasovanje. Kdor je za predlagani sklep, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je socialno-zdravstveni zbor soglasno sprejel sklep o ustanovitvi začasne komisije socialno-zdravstvenega zbora za proučitev izvajanja konvencij o socialni varnosti.

Dnevni red je s tem izčrpan in zato zaključujem 16. sejo socialno-zdravstvenega zbora.

(Seja je bila zaključena ob 13.25.)

ENOTNI ZBOR DELOVNIH SKUPNOSTI

9. seja

(10. februarja 1971)

Predsedoval: dr. Srečko Koren,
predsednik socialno-zdravstvenega zbora

Začetek seje ob 9.05.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Tovarišice in tovariši poslanci! Na podlagi 1. člena odloka o začasni ureditvi sklica in dela enotnega zbora delovnih skupnosti in zasedanja delegatov občin v Skupščini SR Slovenije pričenjam 9. sejo enotnega zbora delovnih skupnosti.

Svojo odsotnost so opravičili poslanci gospodarskega zbora: Ivan Atelšek, Miloš Gabrijel, Jože Lesar, Janez Miklavc, Martin Mlinar, Janez Vidmar, Peter Vujčič, Marko Drnovšek, Alojz Žokalj in Jože Knez; prosvetno-kulturnega zbora: Lojzka Gostenčnik-Žmavc, dr. Vladimir Bračič, Justin Desan; socialno-zdravstvenega zbora: Tomaž Ažman, dr. Stjepan Bunta, dr. Štefan Gruškovnjak, dr. Mitja Mrgole, dr. Vasja Klavora, dr. Ivan Kopač, dr. Štefan Varga, dr. Bojan Fortič.

Ugotavljam, da je zbor sklepčen. Za današnjo sejo predlagam naslednji dnevni red:

1. odobritev zapisnika 8. seje enotnega zbora delovnih skupnosti Skupščine SR Slovenije;
2. predlog zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov;
3. predlog zakona o dopolnitvi zakona o stalnih sredstvih Socialistične republike Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti;
4. predlog zakona o spremembah zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1971;
5. predlog zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji;
6. teze za pripravo skupščinskega dokumenta o kadrovski politiki.

Ali se s predlaganim dnevnim redom strinjate? (Da.) Ima kdo kak spreminjalni ali dopolnilni predlog? (Ne.) Če ne, menim, da se s predlaganim dnevnim redom strinjate in ugotavljam, da je ta sprejet.

Poslańce prosim, da se k razpravi prijavljajo z listkom, ki je na klopi, seveda pa se lahko k razpravi prijavijo tudi pozneje, brez prijavnice. Prosim vsakega poslanca, da ob prijavi navede svoje ime.

Pred prehodom na dnevni red vas obveščam, da sem na današnjo sejo povabil predstavnike izvršnega sveta, republiških upravnih organov, zavoda SR Slovenije za gospodarsko planiranje, gospodarske zbornice SR Slovenije, republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, Socialistične zveze delovnega ljudstva SR Slovenije, zasedanja delegatov občin, republiškega zavoda za zaposlovanje delavcev, Zveze raziskovalnih organizacij Slovenije, Zveze študentov Jugoslavije — izvršilni odbor v Ljubljani, predstavnika republiške izobraževalne skupnosti in predstavnika občinskih skupščin Brežice in Krško.

Začenjam dnevni red in vse prisotne vabim k razpravi.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na odobritev zapisnika 8. seje enotnega zbora delovnih skupnosti.

Osnutek zapisnika ste prejeli. Ima kdo kakšno pripombo k temu osnutku? (Ne.) Če ne, menim, da se s predlaganim osnutkom zapisnika strinjate in ugotavljam, da je ta sprejet.

Za kratek čas prekinjam sejo, da pridejo v razpravno dvorano še poslanci republiškega zbora, s katerimi bomo skupaj poslušali ekspoze predstavnika izvršnega sveta. Zato naj poslanci ostanejo v dvorani.

(Seja je bila prekinjena ob 9.10 in se je nadaljevala skupno z republiškim zborom ob 9.20.)

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Nadaljujem skupno sejo republiškega in enotnega zbora in dajem besedo predstavniku izvršnega sveta Marjanu Dolencu.

Marjan Dolenc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Po temeljiti obravnavi osnutka, amandmajev, pripomb in predlogov ter po proučitvi vloge, katero ima to področje v sedanjem trenutku družbenoekonomskega razvoja, je izvršni svet sklenil, da današnjemu zasedanju slovenske skupščine ne predloži osnutka, ampak predlog zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov.

Dovolite mi, da iz razprav v odborih in v izvršnem svetu povzamem nekatere misli, ki so po mojem mnenju zlasti pomembne kot uvod v današnjo razpravo.

Katere so osnovne značilnosti predloženega zakona. Po enoletni razpravi smo dali zakonu povsem novo vlogo. Namesto norm in sankcij, ki so bile prej v njegovem središču, smo mu dali procesualni značaj. Kar je bilo prej pravilo, je sedaj izjema. Zakon predpisuje postopke in spodbuja samoupravno sporazumevanje. Sankcije so predvidene predvsem takrat, kadar bi samoupravna pot odpadla.

S takšno zasnovo delitvenih razmerij ne diktiramo in ne vsiljujemo od zgoraj navzdol, ampak gradimo sistem od spodaj navzgor prek samoupravnih sporazumov.

Država ni glavni regulator vsega, ampak so to delovni ljudje na različnih področjih družbenega dela, ki v okviru ene ali več dejavnosti ali pa po teritorialnem načelu odločajo o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. V skladu s tem podpiramo dopolnitev, da se družbeni kriteriji ne uveljavljajo samo prek dela komisij iz družbenega dogovora, ampak imajo organizacije združenega dela možnost, da vplivajo na določbe v svojih in drugih samoupravnih sporazumih.

V skladu s takšnim značajem predloga smo v zakonu opustili kakršnokoli podrobno opredelitev meril, ampak smo jih le vpisali.

Pri tem poudarjamo načelo, da naj se delitvena razmerja določajo na podlagi delovne produktivnosti in poslovnega uspeha. Praviloma naj se z večjim dohodkom na zaposlenega ohranja ali večja tudi akumulativnost. Podpiramo tudi spremembo, da se v samoupravnih sporazumih določi najnižji in najvišji osebni dohodek. To je pomembno zato, da splošno načelo tudi v tem pogledu kvantificiramo in s tem preprečimo ekscese, ki imajo mnogo večje negativno socialno-politično težo kot pa ekonomski pomen.

Prepričani smo, da v sedanjem trenutku ne moremo predvideti vseh oblik, ki jih bo dala na tem področju praksa. Zato puščamo odprta vrata iniciativi in ustvarjalnosti samouprave, ki naj raste na podlagi pozitivnih in negativnih izkušenj ter vsega, kar se bo pojavilo na podlagi tega zakona. Razumljivo, da se tu odpira novo polje tudi za strokovno in raziskovalno dejavnost.

Dokaj razprave je bilo tudi o tem, katere kriterije je treba osvojiti pri določanju večine. Predlagamo, da je večina podana s številom organizacij združenega dela, od katerih vsaka samostojno izvaja delitev dohodka. Samoupravni sporazumi pa naj bodo podvrženi kritični presoji in javni obravnavi ne samo v delovnih organizacijah podpisnicah, ampak tudi organizacijah združenega dela na drugih področjih. Tudi tu so možne in zaželene konfrontacije, ki naj uveljavijo družbeno priznane kriterije delitve dohodka in osebnih dohodkov.

Zvezi sindikatov je s predloženim zakonom zaupana izredno pomembna vloga, ki jo postavlja v znatno spremenjen položaj. Bilo bi najbolje, da bi pravzaprav sindikati bili glavni nosilec usklajevanja medsebojnih razmerij in s tem tudi razreševanja materialnih in političnih protislovij znotraj skupnosti delovnih ljudi oziroma med organizacijami združenega dela, med dejavnostmi in med panogami. Tudi s tem želimo zmanjšati vlogo političnih organov države in povečati prostor raznim oblikam družbenega dela, ki so na svoj način konstituirane tudi v taki organizaciji kot je sindikat. To bo pomembno za družbeni položaj sindikata, saj se mu s tem daje velike možnosti, hkrati pa seveda tudi odgovornost. Nekakšna pravica veta, ki jo s tem zlasti republiški organi sindikata dobijo, bo samo povečala njihov ugled oziroma tudi spodbudila večje zanimanje med člani za to organizacijo ter dvignila pomen pravic in dolžnosti družbenih delavcev, ki bodo izvoljeni oziroma ki bodo vodili posamezne sindikalne, republiške in občinske organizacije.

Republiški svet Zveze sindikatov, gospodarska zbornica SR Slovenije in izvršni svet so kot udeleženci družbenega dogovora že imenovali predstavnike v posebno komisijo za sestavo družbenega dogovora. Le-ta naj bi podal merila in tudi metodologijo ter okvirne količinske kazatelje za vrednotenje samoupravnih sporazumov in za njihovo medsebojno primerljivost.

Toda tu gre le za okvirne kvantifikacije in nikakor ne bi smeli družbenih dogovorov obremeniti s preveč podrobnimi in ozko postavljenimi določbami. Težišče v razreševanju različnih interesov se mora obdržati v samoupravnih

sporazumih in tam so utemeljene in nujne konkretne formulacije. Zato bi morali takoj pričeti s pripravljanjem osnutkov samoupravnih sporazumov. Razumljivo, da to velja tudi za družbeni dogovor. Toda mislimo, da so v zmoti tisti, ki so mnenja, da bo s tem zakonom in z družbenim dogovorom že vse jasno in urejeno. Nasprotno, s tem zakonom dajemo nek splošen okvir, osnovno delo in iskanje nas pa šele čakata.

Pred nami so veliki spori, konfrontacije in vroče razprave. In kakšen bo izhod? Če bodo pri vseh udeležencih in pri vseh organizacijah združenega dela prevladali preudarnost, poštenost in solidarnost ter realno spoznanje naših ekonomskih možnosti, potem bo tu gotovo uspeh. Potem bodo dali samoupravni sporazumi novo kvaliteto gospodarstvu, političnim odnosom, socialnim odnosom in vsemu življenju pri nas. Če bodo prevladali špekulacija, izigravanje in neodgovorno licitiranje osebnih dohodkov navzgor, brez ekonomskih možnosti, potem bomo morali ugotoviti, da smo se zmotili. Potem bodo prisiljeni prej ali slej ta zakon ponovno obrniti za 180 stopinj, obrniti ga tako, da bodo država sankcija, intervencija in omejevanje imeli glavno vlogo. Ne želimo in ne verjamemo, da se bo to zgodilo, ker zaupamo samoupravni zrelosti delovnih ljudi, kljub temu pa mislimo, da je odkrita in jasna beseda v tem trenutku potrebna.

Pri urejanju tega področja smo vedno izhajali iz spoznanja, da o delitvenih razmerjih in merilih ne kaže pisati resolucij, ampak moramo zgraditi sistem, ki bo hkrati samoupraven in učinkovit. Zato so v zakonu predvidene za primer izplačil prek dogovorjenega obsega ekonomske sankcije. V skladu s skupščinsko razpravo o osnutku je v predlogu zakona predložena lestvica s stopnjami, ki se naglo večajo. Kdor bi torej hotel izplačati večja sredstva za osebno porabo kot je to določeno s samoupravnim sporazumom oziroma družbenim dogovorom, to lahko stori ob pogoju, da predloži pravilen obračun in plača prispevek v sklad skupnih rezerv. V tem primeru bi veljale samo ekonomske sankcije. Dodali pa smo tudi člen, po katerem bi morebitne posledice izigravanja in izmikanja ekonomskim sankcijam in obveznostim, ki rastejo iz samoupravnih sporazumov in družbenega dogovora, označili in obravnavali kot gospodarski prestopok.

Podpiramo tudi misel, da bi samoupravno urejanje in družbeno dogovarjanje razširili prav na vsa področja družbenega dela v naši republiki. Čeprav gre v nekaterih primerih za manjše skupine, ki po obsegu porabe niso gospodarsko pomembne, menimo, da bi celovita obravnava vsega družbenega dela okrepila solidarnost in socialno politično integriteto naše skupnosti, kar postaja za družbo, ki hoče graditi socialistične odnose v okviru tržne ekonomije, vedno bolj pomembno.

Predložena zasnova usmerjanja je prožna, odprta in prilagodljiva ter omogoča, da bomo lahko upoštevali posebnosti, ki so prisotne na primer v rudarstvu ali tekstilni industriji, ali pa posebnosti po regionalnem načelu. V primeru izjemnih situacij pa tudi nalaga izvršnemu svetu dolžnosti ustreznega ukrepanja.

Če je pri nekaterih veljalo področje delitve dohodka in osebnih dohodkov kot izključna in nedotakljiva pravica kolektivov, potem se v sedanjem obdobju rušijo te določene predstave in modeli. Toda ne ruši jih ta zakonski ukrep, ampak se rušijo zaradi slabosti ekonomske, socialne in politične narave, v delovanju parcialno in stihijno zasnovane delitve. Tu ne gre za neuspeh samoupravljanja, ampak za usodo določene predstave, ki jo je življenje demantiralo in jo je potrebno korigirati.

Prepričani smo, da predstavlja predloženi zakon ustvarjalno izpeljavo temeljnega zakona in kot tak dopolnilo in pomemben prispevek k nadaljnjemu razvoju in afirmaciji samoupravnega sistema.

Ob tem velja poudariti, da bi v skladu s temeljnim zakonom želeli razvoj takšnega ali podobnega sistema za vso Jugoslavijo. Trenutno imamo na tem področju le zvezni ukrep, ki je administrativen in začasen, pač pa je sprožil, da po republikah pripravljajo svoje zakone. Pri tem je stopnja navdušenja in pripravljenosti različna in različni so tudi pristopi. Kljub temu pa lahko rečemo, da je v vsej Jugoslaviji prevladalo spoznanje, da je določeno usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov nesporno potrebno in upravičeno. To pot utirajo tudi doslej znani osnutki ustavnih amandmajev, čeprav se tu pojavljajo določene razlike. Družbenoekonomski razvoj torej kaže, da smo se pred letom in pol, ko smo sprejeli predlog za izdajo tega zakona, odločili pravilno.

Kljub tej morebitni različnosti po republikah menimo, da bi morali ravno na podlagi izkušnje pri pripravi tega zakona odločno nadaljevati z njegovo realizacijo. Enotno tržišče ne zahteva uniformiranosti, predpostavljamo pa lahko povsem upravičeno, da se na njem tako v tujini kot v Sloveniji in v drugih republikah Jugoslavije lahko obdrži in uveljavi predvsem tisti proizvajalec, ki bo proizvajal in nudil blago visoke kvalitete ob nizkih proizvodnih stroških. S tem pa prek ekonomskih odnosov ustvarjamo tudi najmočnejšo oporo nadaljnjemu povezovanju in ustvarjanju.

V okviru Slovenije so problemi delitve dohodka in osebnih dohodkov v splošnem podobni kot v drugih republikah Jugoslavije. Čeprav obstoje razlike v ustvarjanju družbenega proizvoda na prebivalca, produktivnosti, strukturi porabe, življenjskih stroških in nekaterih drugih vidikih, vladajo v delitvi dohodka in osebnih dohodkov podobni odnosi in vprašanja. Na podlagi do sedaj zbranih podatkov in analiz lahko ugotovimo naslednje:

— razponi osebnih dohodkov znotraj delovnih organizacij se gibljejo v poprečju okoli 1 : 5, kar lahko označimo kot sprejemljivo razmerje, čeprav bi povečanje učinkovitosti ter odhajanje visoko kvalificiranih delavcev v tujino ponekod terjalo večje razpone;

— med panogami obstoje neutemeljene, velike razlike. V zgornjem delu so panoge z visokim deležem družbenih sredstev, visokim organskim sestavom kapitala, na primer proizvodnja električne energije, dalje delovne organizacije iz sfere blagovnega in denarnega prometa, na primer zunanja trgovina, banke in zavarovalništvo. V spodnjem delu so deloma intenzivne panoge kot so tekstilna, usnjarska, obutvena, lesna industrija in kmetijstvo.

Skupina z najnižjimi osebnimi dohodki ima v primerjavi z življenjskimi stroški zelo nizke osebne dohodke. To se še posebno zaostuje v družinah z več nepreskrbljenimi člani. Družbeno kritiko in negotovanje vzbujajo zlasti razlike med panogami ter posamezni primeri naglega bogatenja, ki pa praviloma ne temelji na osebnih dohodkih od rednega dela na delovnem mestu, ampak na drugih virih.

V lanskem letu so se realni osebni dohodki povečali za okrog 7 %, nominalni osebni dohodki pa so dosegli 20 % povečanje. To povečanje je bilo znatno nad porastom proizvodnje, ki je bila povečana za okrog 10 %. Takšen porast nominalnih osebnih dohodkov, ki je pravzaprav le poudarjeno nadaljevanje gibanja osebnih dohodkov v prejšnjih letih, zaposlenim ne prinaša znatnih koristi, saj se povečani prejemki sproti razvrednotijo ob ponovnem porastu cen in življenjskih stroškov.

Inflacijska gibanja vzbujajo nezadovoljstvo, saj prizadenejo vse prebivalstvo, zlasti pa občane z nizkimi osebnimi dohodki. Hkrati pa so inflacijska gibanja spremljevalec temeljnih neravnovesij, v katere je zašlo gospodarstvo. Dogajanje v zadnjem obdobju je povsem podprlo teze tistih ekonomistov, ki so Jugoslavijo opozarjali, da imajo osebni dohodki pomemben vpliv na stroškovna inflacijska gibanja.

Navedeni ekonomski, socialni in politični vidiki delitve dohodkov in osebnih dohodkov so izhodišče za politiko, katero pričenjamo s sprejetjem tega zakona. Vsi vidiki so medsebojno povezani, vendar menim, da predstavljata v sedanjem trenutku stabilizacija in omejitev stroškov tisti člen v verigi, ki nam bo v skupnih naporih in odrekanju odpiral najhitrejšo pot k nadaljnjemu napredovanju.

Pri tem ne gre za realizacijo nobene formule ali ozko pojmovanje modela. Kot bi bilo narobe, če ne bi izkoristili možnosti in pooblastil, ki jih daje zakon partnerjem v samoupravnih sporazumih in družbenem dogovoru, tako bi grešili, če bi hoteli doseči v kratkem času vse. Mislim, da tudi tu velja načelo, da je treba videti, kaj je v določenem trenutku primerno in napredovati postopoma, korak za korakom.

Seveda se zavedamo, da bo potrebno delo tudi na drugih področjih in funkcijah. Gibanje osebnih dohodkov je povezano z gibanjem cen in zlasti z gibanjem življenjskih stroškov. Zato bo vsaka politika dohodka nujno terjala koordinirano delovanje in usmerjanje na raznih področjih družbene reprodukcije. Enako pomembno je spreminjati pogoje za ustvarjanje dohodka kot so na primer režim prispevkov in davkov, pogoji za izmenjavo s tujino, bančni, kreditni in monetarni sistem ter drugi členi družbenoekonomskega sistema.

Tovariši in tovarišice poslanci! Dovolite mi, da se ob zaključku teh mojih uvodnih besed zahvalim vsem tistim, ki ste sodelovali in podpirali izvršni svet pri snovanju tega zakona. Skupno smo večkrat potrpežljivo prenašali razne napade in etiketiranje, dokler ni končno prevladalo spoznanje, da na področju samoupravnih odnosov in delitve po delu skoraj ni mogoče napredovati, če ne bi poskusili, da poleg potrjevanja in ponavljanja splošnih načel ta načela čim bolj konkretiziramo. Verjamemo, da predstavlja ta zakon kvaliteten premik v to smer. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Prekinjam sejo enotnega zbora, da bodo poslanci republiškega zbora odšli v malo dvorano in nadaljevali sejo, medtem ko bomo sejo enotnega zbora nadaljevali v tej dvorani.

(Skupna seja z republiškim zborom je bila končana ob 9.30, seja enotnega zbora pa se je nadaljevala ob 9.35.)

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Z ekspezejem predstavnika izvršnega sveta smo prišli na 2. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov.

V prvih fazah je to gradivo obravnaval od zborov delovnih skupnosti gospodarski zbor. V predlogu zakona pa je bila njegova veljavnost razširjena na vse organizacije združenega dela in zato je sedaj predlog dan v obravnavo enotnemu zboru.

K tej točki dnevnega reda ste prejeli predlog zakona, ki ga je predložil izvršni svet; nadalje ste prejeli poročilo in danes še dodatno poročilo komisije enotnega zbora za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah in odbora republiškega zbora za družbenoekonomske odnose; nadalje ste prejeli poročilo zakonodajno-pravne komisije in njeno dodatno poročilo.

Ugotavljam, da je izvršni svet vložil amandma k 24. členu predloga zakona; s tem amandmajem se strinjata tako komisija enotnega zbora kot zakonodajno-pravna komisija.

Komisija za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah in odbor za družbenoekonomske odnose sta predlagala spreminjevalne in dopolnilne predloge k 1., 2., 4., 5., 6., 8., 13., 14., 15., 16., 19., 20., 23., 24., 26., 27. in 28. členu predloga zakona. S temi amandmaji se izvršni svet kot predlagatelj zakona strinja; prav tako nima pomislekov zakonodajno-pravna komisija. Zakonodajno-pravna komisija je predlagala amandmaje k 13. a, 14., 20., 25., 26. in 28. a členu predloga zakona, od katerih pa sta amandmaja k 20. in 26. členu istovetna z amandmajema komisije za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah.

Z amandmajem zakonodajno-pravne komisija k 25. členu predloga zakona se strinjata izvršni svet in komisija za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah. Želi morda besedo predstavnik izvršnega sveta? (Ne.) Ali želi besedo predstavnik komisije za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah? Besedo ima predsednik komisije za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah Franc Lamut.

Franc Lamut: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Ne bi ponavljal stvari iz gradiva, ki jih je komisija obravnavala in ki ste jih dobili pisмено na mizo in v materialih, moral pa bi povedati in se v določenih stvareh tudi opravičiti glede na pomanjkanje časa, da je prišlo tudi do nekaterih napak, predvsem redakcijskega značaja v samem pripravljanju materiala. Hotel bi tudi povedati in opozoriti na nekatere amandmaje, ki so bili dani predvsem v kulturno-prosvetnem zboru in socialno-zdravstvenem zboru; nekatere je komisija sprejela, nekatere pa ne. Iz obrazložitve boste lahko videli, zakaj jih ni sprejela.

Vtis imam, da je v času, ki je bil na razpolago, komisija naredila, kolikor je največ mogla in uspela. Vsekakor pa si ne domišljamo, da smo vse pripombe dali tako preiščeno, da ne bi mogle biti boljše.

Rad pa bi nekaj rekel samo še o dodatnem poročilu zakonodajno-pravne komisije. Zakonodajno-pravna komisija je predlagala vsebinsko nekoliko spremenjen tekst k 13. a členu. Torej v poročilu komisije enotnega zbora in odbora za družbenoekonomske odnose republiškega zbora je nastala napaka pri prepisovanju. Komisija sprejema tudi besedilo zakonodajno-pravne komisije, ki je boljše, kot pa besedilo, ki je v gradivu.

Prav tako sprejema komisija amandma k 14. členu, ker smatramo, da je vsebinsko isti in da je formulacija zakonodajno-pravne komisije boljša.

Sprejemamo tudi amandma k 28. a členu, in sicer predvsem iz razloga, ker v naših razpravah, ko smo ocenjevali ta tekst, ni bilo mišljeno, da se tudi osebni dohodki funkcionarjev skupščine in družbeno-političnih organizacij zajemajo v ta družbeni dogovor, ker jih urejajo skupščina sama ali pa posamezni plenumi družbeno-političnih organizacij s svojimi odloki. Zaradi tega komisija smatra, da sta stališče in tekst zakonodajno-pravne komisije, po katerih se

določbe tega zakona primerno uporabljajo tudi za strokovne ter pisarniško-tehnične službe, primernejša in zaradi tega predlagam, da se sprejme besedilo, ki ga predlaga zakonodajno-pravna komisija. Hvala!

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Hvala. Želi besedo predstavnik zakonodajno-pravne komisije? (Ne.) Želi besedo predlagatelj glede na izjavo predsednika pristojne komisije enotnega zbora glede uskladitve teh treh členov z besedilom zakonodajno-pravne komisije? (Ne.)

Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima poslanec Viktor Korenčan.

Viktor Korenčan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! V načelu se strinjam s predlogom zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju; končno bomo s tem začeli urejati problematiko delitve dohodka in osebnih dohodkov. Menim pa, da bi moral biti dan še večji poudarek porastu storilnosti oziroma produktivnosti dela. Osebni dohodki bi se morali povečevati le toliko, kolikor se povečujeta storilnost oziroma produktivnost dela. Le tako bi se zagotovila potrebna akumulativnost in re-produktivna sposobnost posamezne delovne organizacije. S takim načinom delitve osebnih dohodkov oziroma urejanja materije glede delitve dohodka bi se dejansko vključili v stabilizacijo. Na področju delitve osebnega dohodka bi tako preprečili inflatorna gibanja.

Želel bi omeniti specifično delovno organizacijo v Sloveniji na področju, katerega zastopam, na področju pomorske dejavnosti: to je Splošna plovba Piran, ki je edina v republiki in nima primerne partnerja za samoupravni sporazum. Zato izražam bojazen, da bi se ta organizacija, kolikor bi se hotelo najti za vsako ceno v SR Sloveniji primerne partnerja, znašla v težavah, ker se delovni pogoji pomorščakov Splošne plovbe ne dajo niti primerjati v celotnem jugoslovanskem merilu.

Verjetno velja podobno tudi za Luko Koper in za Adria-avio promet. Za strokovni pomorski kader velja konjunktura po vsem svetu; ta kader je zelo iskan in izredno dobro nagrajevan. Odtok jugoslovanskih pomorskih strokovnih kadrov v tujino je zelo močan in je nemalokrat težko sestaviti celotno posadko zaradi tako pogostega odhajanja strokovnjakov v razne inozemske pomorske družbe. Zaradi odhoda pomorščakov k drugim pomorskim družbam si pomagajo jugoslovanska ladjarska podjetja tako, da nastavljajo kadre brez izkušenj, kar drugje ni v praksi. To pa povzroča večjo škodo samim ladjarskim podjetjem, ker s prekoceanskim ladjevjem upravljajo ne dovolj izkušeni pomorščaki. Pogostejše so okvare in reklamacije, kar bremeni ladjarska podjetja. Ko bomo iskali primerne partnerja za ladjarsko dejavnost oziroma tudi za drugi dve panogi, ki sem ju prej omenil, mogoče pa je še kakšna podobna, naj bi upoštevali, da je potrebno iskati primerne partnerje tudi izven republiških meja.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Hvala lepa. Kdo še želi besedo? Prosim, besedo ima poslanec socialno-zdravstvenega zbora Stanislav Keber.

Stanislav Keber: Menim, da vsi želimo, da bi zakon uspel. Vendar 26. in 27. člen že vnaprej zagotavljata, da ne bo uspeha. Govorimo, naj bi bila poudarjena osebna odgovornost. V zakonu pravimo: z denarno kaznijo do

10 000 dinarjev se kaznuje organizacija, s kaznijo do 500 dinarjev pa odgovorna oseba. Kje je tu logika glede osebne odgovornosti? Kaj bo, če bo ta organizacija imela prek izigravanja predpisov ne 10 000, ampak 100 000 dobička? Osebnostno menim, da so te sankcije premajhne, če hočemo biti resni in temeljiti. Po mojem mnenju bi morali prekršek, ki ga je organizacija storila v svojo korist, do dinarja pobrati in sicer na račun tistih, ki so ga zakrivali, se pravi od odgovornih ljudi iz delovne organizacije, ne pa organizacije v celoti. Organizacija sama ni prav nič kriva, krivi so ljudje, predvsem pa odgovorni ljudje. Zato je po mojem mnenju treba ta načela spremeniti; odgovorne ljudi naj se kaznuje z mnogo ostrejšimi sankcijami kot so tu predvidene, ne pa organizacije kot celote.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Želi še kdo besedo? Prosim, besedo ima poslanec Jože Knez.

Jože Knez: Tovariš predsednik, tovariši poslanci! Kot se spominjate, sem na gospodarskem zboru vedno zagovarjal potrebo, da bi na področju osebnih dohodkov sprejeli usmerjevalne ukrepe, ki naj bi gibanja osebnih dohodkov ne regulirali, ampak jih integralno povezali v družbeno delo. S tega zornega kota moram predlog zakona in prizadevanja, da se tak zakon sprejme, pozdraviti. Vendar moram reči, da me je ta zakon razočaral, ker predpisuje samo postopek. Izredno razumem sestavljalce, da so bili pri tej ogromni materiji v izrednih dilemah in to zato, ker se za dejstvom, da smo predpisali samo postopek, skriva vsa tragika naših notranjih idejnih in gospodarskih bitk.

Kot sem že omenil, sem bil vseskozi za to, da najdemo pot, kako na to materijo vplivati s stališča dobrih gospodarjev, to se pravi z ekonomskega zornega kota in z zornega kota pravičnih in politično sposobnih upravljalcev družbe, to se pravi tudi z zornega kota naših socialnih in socioloških problemov, ki so se nam porodili na področju zelo diferenciranega oblikovanja osebnih dohodkov. Moje osnovno vprašanje je: ali je ta zakon danes sposoben, da nam uresniči ta velika upanja? Razumem tovariša Dolenca, ki je rekel, da bomo morali ta zakon spremeniti in uporabiti državno-intervencijske mere, če naša pričakovanja ne bodo uresničena. Zato bi človek želel, da bi v smislu tega zakona dosegli usklajevanje te materije na področju panog in med panogami.

Mislim, da je osrednje vprašanje, ki ga je ta zakon pravzaprav nekje nekoliko spregledal ali pa ga ni mogel rešiti, v tem, da osnovni konflikt dejansko ne nastopa znotraj strok, ki so v tem zakonu baza dogovorov, ampak med strokami, kjer velja samo družbeni dogovor. Z drugo besedo: do teh deformacij in diferenciranega gibanja osebnih dohodkov pravzaprav prihajamo zato, ker se osebni dohodki ne formirajo po rezultatih dela in storilnosti, ampak predvsem po pogojih, ki jih posamezne stroke ali podjetja imajo, glede na obseg sredstev, s katerimi razpolagajo, glede na položaj, ki ga objektivno imajo na trgu, ali kot večji ali kot manjši monopolisti in glede na položaj, ki jim ga je dala naša zakonodaja z različnimi instrumenti. Osebni dohodki niso več v taki meri rezultat dela, pač pa rezultat pogojev, v katerih se naše tržno gospodarstvo razvija in ki so sami po sebi taki, da jih ne moremo odpraviti z deklaracijami. To se pravi, konflikt velikih deformacij osebnih dohodkov je med strokami.

Ta zakon ne predvideva, kako bodo samoupravni dogovori dobili svojo končno potrditev med strokami ali tudi med celimi kompleti nacionalnega gospodarstva.

Kar sem poudaril že pri prvem osnutku zakona, ko je bila predvidena predvsem državna intervencija, ponavljam tudi ob sedanjem zakonu, ko je predviden samoupraven postopek: stroke in panoge bodo morale na področju osebnih dohodkov najti skupni jezik.

Mislím, da bi ta družbeni dogovor, ki bi v prvi fazi vodil to naše usmerjanje, moral urediti razlikovanja med strokami. Norme o delitvi dohodkov v panogah, ki imajo zaradi velikih vloženih sredstev možnost deliti visoke osebne dohodke (na primer elektrogospodarstvo), ne bi smele vplivati na stroke, ki imajo zaradi neugodnih tržnih razmer nizke osebne dohodke (na primer lesna industrija). Tega po mojem mnenju predlog zakona ne predvideva. Ko bi prešli prvo fazo, ko bi se stroke sporazumele, bi povedali tudi drugi stroki, recimo gradbeništvu, da jih zelo razumemo, da je povečanje plač prijetna stvar, toda če gre to na račun povečanja cen, to praktično pomeni uničevanje nacionalnega gospodarstva in reproduktivne sposobnosti tistega gospodarstva, ki bo moralo plačati na primer dražja stanovanja.

Drugo je vprašanje organizacije pri dogovarjanju. V tem zakonu se ta organizacija postavlja bolj slučajnostno: enkrat se bomo zbrali in se nekaj dogovorili. Za to nimamo nobenega organiziranega procesa. Mi pa vemo, da osebni dohodki ne bodo predmet enkratnega dogovora, ampak da bodo predmet stalnega dogovarjanja in tudi stalnega spreminjanja. V zakon bi morali vnesti člen, ki bi ne predpisoval, ampak vsaj nekje nakazoval možnost nekih stalnih organizmov za to delo. Drugače bomo zelo površni. Ti stalni organizmi so lahko kjerkoli. Če bi se v neki stroki dogovorili in zadalžili neko organizacijo, ki naj bi za to skrbela, potem bo dogovarjanje lahko stalno. Mislím pa, kot sem že omenil, da se bomo o osebnih dohodkih dejansko konstantno in ponavljajoče dogovarjali in jih prilagajali spremenjenim tržnim in drugim razmeram.

Take organizacije bi morale biti stalne, v stalno organizirani obliki. Lahko se zahtevajo neke nove organizacije; lahko se pooblasti ali zbornico ali združenje. S tako organizacijo lahko izvedemo usklajevanje in urejanje problemov o formiranju osebnih dohodkov med gospodarskimi strokami, ki delajo v različnih tržnih in organizacijskih pogojih, po samoupravni poti.

Zato predlagam, naj bi zakon predvidel organizacijo, ki bi stalno proučevala in usklajevala osebne dohodke med delovnimi organizacijami in strokami. Hvala lepa!

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Želi še kdo razpravljati? Besedo ima poslanec Boris Filli.

Boris Filli: Spoštovani tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Rad bi nadaljeval razpravo svojega predgovornika. Ne samo med gospodarskimi organizacijami, ampak tudi med organizacijami na drugih področjih bo treba uskladiti dohodkovna razmerja med posameznimi dejavnostmi. Samo en primer naj vam povem: danes dvigajo osebne dohodke v nekaterih bolnišnicah v Sloveniji. Povem naj vam primer naše kopske bolnišnice. Danes bodo ljudje dobili osebni dohodek znižan za 15 %. Kaj to lahko povzroči oziroma kakšno razpoloženje lahko to ustvari pri nekaj sto ljudeh, si lahko vsakdo zamisli. S kakšnim zaupanjem lahko gledajo na našo oblast ti ljudje, ki jim

bomo danes dali samo osnovne dohodke, ne pa tudi vsega ostalega, kar jim pripada, je posebno vprašanje. Vprašanje zase pa je tudi to, kaj se lahko iz tega izcimi. Glede tega naj nas uče izkušnje, ki jih imajo drugod v svetu, ki vedo, kaj lahko povzroči nek nepremišljen ukrep, ki nima nobene zveze z življenjem, ne meneč se za to ali je tak ukrep umesten ali ne.

Oktober lani smo dobili nekaj denarja in ga vložili v osebne dohodke, ker smo bili od vseh najbolj slabo plačani uslužbenci in delavci. Zdravnik specialist je na primer pri vsej svoji strokovnosti dobil 172 tisočakov osnovnih dohodkov. Oktobra lani so se ti dohodki zvišali na 230 000 dinarjev. Poprečje v vseh mesecih v letu pa je zneslo manj kot dovoljenih 11 % letos. V tem mesecu bo treba znižati vse dohodke na tisto mero, ki ne dosega samo dovoljenega februarkega izplačila, temveč še januarkega izplačila, ker je naša birokracija zamudila mesec dni in nas ni blokirala v mesecu januarju. Take neracionalnosti in nerazumnih stvari si ne smemo dovoliti in mislim, da je predloženi zakon nujno potrebno sprejeti, da bomo lahko sami, s pametjo odločali o tistem, kar nam danes drugi čestokrat popolnoma nerazumljivo krojijo. Hvala lepa!

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Hvala. Besedo ima poslanec Stojan Makovec.

Stojan Makovec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Osebo popolnoma podpiram prizadevanje, da bi se višina osebnih dohodkov pravilno določala. Po drugi strani pa menim, da bi pri delitvi osebnih dohodkov morali upoštevati predvsem delovno storilnost. Sem proti temu, da v delovnih organizacijah in drugih ustanovah, ki prejemaajo dotacije širše družbe, delijo najvišje osebne dohodke. Smatram torej, da so tudi ljudje z nizkimi prejemki ustvarjalci dohodka in da so vredni primerne življenja v socialistični družbi. In če je ustvarjalec, naj bo obravnavan kot enakoverden partner naše družbe. Torej, ne da bi zagovarjal uravnilovko, ker se strinjam, da naj bo vsak plačan po odgovornosti, po položaju, po izobrazbi itd., nasprotujem astronomskim razlikam, ki obstajajo v določenih panogah. Imamo primere, ko v nekaterih organizacijah sprejmejo pravilnik z delitvenim razmerjem 1 : 3 ali 1 : 5, dejansko pa izplačujejo dohodke v razmerju 1 : 12 ali 1 : 15. Menim, naj bi v delovnih organizacijah delali bolj disciplinirano, upoštevajoč, da je vsak človek vreden primerne življenja v naši družbi. Hvala.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Besedo ima predstavnik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Stjepan Šaubert.

Stjepan Šaubert: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Predlog zakona v sindikatih Slovenije ocenjujemo kot rezultat dosedanjih dveletnih razprav o nujnosti, vsebini in obliki družbenega usmerjanja delitve dohodka in osebnih dohodkov. Številne pripombe k dosedanjim osnutkom in k temu predlogu so našle ustrezno rešitev v predloženem predlogu in so sad skupnega navora vseh dejavnikov, ki so kakorkoli prispevali k sedanji vsebini.

Delitev dohodka in osebnih dohodkov postaja s tem predlogom zakona začetek pravno oblikovane zavestne družbene akcije za usklajevanje delitvenih odnosov in delitvenih razmerij. Ne sodimo sicer, da takšna pot lahko sama po sebi privede do enakega vrednotenja dela iste količine in kvalitete že pri sedanjem stanju samoupravnega tržnega gospodarstva. Toda v povezavi z na-

povedanimi spremembami gospodarskega instrumentarija in ekonomske politike je to lahko učinkovita pot za urejanje dosedanjih delitvenih neskladij, ki imajo določen vpliv, zlasti pri še vedno veljavnem načinu financiranja skupnih in splošni potreb, tudi na splošno raven cen.

V sindikatih ugotavljamo, da s sprejetjem tega zakona, ki mu bo sledilo družbeno dogovarjanje in zlasti samoupravno sporazumevanje, sindikati kot družbeno-politični dejavnik prevzemajo veliko odgovornost na področju, ki je ekonomsko in politično izredno pomembno. Toda ob sprejemanju zakona, kot smo to poudarjali že v dosedanjih razpravah, je potrebno ugotoviti, da je nemogoče pričakovati optimalne rezultate, da je nemogoče govoriti o zavestnem usmerjanju delitve, če ne bo zagotovljeno aktivno opredeljevanje vseh udeležencev sporazumevanja, zlasti pa udeležencev družbenega dogovarjanja.

Odgovornost za bodoče odnose v delitvi dohodka ne leži le na izvršnem svetu ali, kot se pri površnem branju da sklepati, na sindikatih. Poudarjeno odgovornost nosijo vsi trije partnerji družbenega dogovarjanja. Ne smete me razumeti, da pri tem, ko govorim o odgovornosti treh partnerjev, izražam rezervo sindikatov. Želim le povedati, da bi bilo iluzorno pričakovati, da bo zakon sam sprožil verigo harmoničnega sporazumevanja brez sporov, brez argumentov za ali proti itd. Škodljiva bi bila iluzija, da ne bo potrebno usklajeno nastopanje izvršnega sveta, gospodarske zbornice in sindikatov enako kot aktivnost drugih družbeno-političnih organizacij.

Sindikati so na predlog zakona imeli več pripomb. Nekatere od njih so vsebovane v amandmajih, ki jih predlaga izvršni svet, nekatere pa v amandmajih, ki jih predlaga odbor za družbenoekonomske odnose. Smatramo, da amandmaji, ki so predloženi, omogočajo in zagotavljajo rešitve, za katere se zavzemajo tudi sindikati v svojih pripombah. Predlog zakona zato podpiramo. Hvala.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Hvala. Želi še kdo razpravljati? Prosim, besedo ima Emil Rojc.

Emil Rojc: Uvodoma naj izrazim prav tako kot govorniki pred menoj podporo temu zakonu, ker smatram, da ga resnično sprejemamo v poslednjem trenutku.

Kljub temu pa mi dovolite, da spregovorim o dveh slabostih predloženega zakona. Ta po mojem mnenju v prvi vrsti postavlja v ospredje tehnična vprašanja in manj vsebinsko plat družbenoekonomskega odnosa delitve dohodka. Predlog premalo poudarja vlogo temeljnih družbeno-političnih skupnosti pri usmerjanju in delitvi dohodka in osebnega dohodka in pomeni do neke mere odkim od sprejete ustavne koncepcije komune.

Poudaril pa bi rad, da je izkušnja sama ob pripravah tega zakona zlasti pomembna za usposabljanje vseh odgovornih družbenih dejavnikov za iskanje novih bodočih podobnih rešitev za usmerjanje in uravnavanje odnosov tudi na drugih področjih, ki doslej še niso tako zavestno obvladovana in družbeno usmerjana, od področij znotraj socialne politike do usmerjanja in dogovarjanja pri uresničevanju politike stanovanjske izgradnje in razpolaganja s sredstvi za stanovanjsko izgradnjo. Očitna je potreba po dogovarjanju glede uporabe sredstev skupnih rezerv, ki se v praksi zelo neracionalno in neurejeno trošijo in še na nekaterih drugih področjih. Zato izražam željo, da bi sprejetje tega zakona spodbudilo podobno samoupravno uvajanje reda in boja zoper ne-

disciplino in stihijo čimprej tudi na imenovanih in še na nekaterih drugih področjih, ker bomo le tako uspeli zaježiti doslej neobvladovane izvore socialnega razlikovanja v družbi in zaščiti osnovne pridobitve dosedanjega razvoja samoupravnih družbenih odnosov.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Ali želi glede na razpravo besedo predstavnik izvršnega sveta? Besedo ima Rado Miklič, namestnik republiškega sekretarja za delo.

Rado Miklič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Dovolim si ugotoviti, da ste vsi udeleženci razprave soglasno podprli predlog zakona in poudarili, naj bi bil čimprej sprejet, zlasti pa, da ga začnemo čimprej v praksi uresničevati in s tem realizirati njegovo pglavitno intencijo, opredeljeno v prvem členu.

Prav glede na intencijo zakona bi želel odgovoriti na nekatere pripombe oziroma deloma utemeljena opozorila, kako lahko ta zakon v praksi deluje oziroma kako naj deluje.

Tovariš poslanec Korenčan sodi, da daje zakon premalo poudarka storilnosti dela in odvisnosti osebnih dohodkov od gibanja te storilnosti. Dovolim si opozoriti, da v samem začetku v 1. členu pod točko a) kot temeljno intencijo in kot pglavitno izhodišče zakon od udeležencev samoupravnih sporazumov in od udeležencev splošnih družbenih dogovorov zahteva, da s sporazumi in dogovori zagotovijo taka merila in take odnose med merili, da se čimbolj funkcionalno poveže gibanje osebnih dohodkov z gibanjem storilnosti dela.

Nadaljnja konkretizacija bi za prakso že pomenila predpisovanje konkretnih formul, konkretnih modelov, ki bi pa neogibno drugače delovali, na primer v »Splošni plovbi«, drugače v železarstvu, drugače v kmetijstvu. Naj opozorim, da je izvršni svet po zelo tehtnem razmisleku na dveh svojih sejah posebno skrbno obravnaval redakcijo prav prvih dveh členov, da je vsako kaznistično konkretiziranje označil za nevarno utesnjevanje, da pa lahko pride in da mora priti do te konkretizacije prav s samoupravnimi sporazumi. Kar pa zadeva poslančevo utemeljeno opozorilo, kako bo s podjetji, kot so na primer Splošna plovba, Luka Koper, Adria-avio promet itd., naj opozorim, da je predlagatelj zakona upošteval te primere, ko je v tretjem odstavku 5. člena pooblastil posebno komisijo, da lahko v utemeljenih primerih tudi po lastni pobudi odstopi od večinskega načela, kar pomeni, da bo ta komisija našla ustrezno rešitev neposredno s prizadetimi delovnimi organizacijami.

Tovariš poslanec Knez je izjavil, da je nad zakonom nekoliko razočaran zato, ker je pretežno procesualne narave, pri tej procesualni funkciji pa je odkril nekatere pomanjkljivosti. Pripomba je verjetno logična posledica tega, da je zakon prav zaradi tega, ker je procesualne narave, po svoji dikciji relativno kratek, skuša biti čimbolj jedrnat in postavlja samo osnove, ki naj zagotovijo, da bo proces potekal v smereh, ki so zaželeni, da pride do usklajenih odnosov med osebnimi dohodki znotraj delovnih organizacij, znotraj posameznih dejavnosti, pa tudi znotraj posameznih območij.

Naj opozorim, da v ta namen predlog zakona postavlja posebno komisijo po 16. in po 19. členu, ki je izredno pomemben organ; naložena ji je zelo zahtevna naloga — zagotoviti učinkovitost tega zakona tako, da stalno spremlja, kako potekajo samoupravni sporazumi, kakšni odnosi nastajajo na podlagi teh

samoupravnih sporazumov. V ta namen daje pobude za spremembe in dopolnitve samoupravnih sporazumov.

Samoupravni sporazumi po predloženem zakonu niso docela identični s samoupravnimi sporazumi po 18. členu temeljnega zakona o ugotavljanju in delitvi dohodka v delovnih organizacijah.

Prav s samoupravnimi sporazumi po citiranem temeljnem zakonu o delitvi dohodka pa je mogoče podrobneje urediti marsikatera vprašanja zlasti s področja vrednotenja dela, s področja delitve osebnih dohodkov. Nekaj takih konkretnih primerov že imamo in prav ta komisija, ki ji je naložena dolžnost, da permanentno spremlja vsa gibanja, odnose, spreminjanja v teh odnosih, ima tudi pooblastilo, da kot legitimirani pobudnik nastopa s konkretnimi predlogi, kaj bi kazalo spremeniti, dopolniti ali pa po temeljnem zakonu o delitvi dohodka na novo urediti. Skratka, pooblastila so obsežna in zelo zahtevna.

Nadalje, glede na poslančevo utemeljeno pripombo, da so glavni problemi pravzaprav konfliktna situacija med posameznimi področji, naj opozorim na novost v 13. a členu predloga zakona. Po tej določbi ima vsak udeleženec samoupravnega sporazuma pravico ugovarjati, da samoupravni sporazum ni v skladu z zakonom in s splošnim družbenim dogovorom; čeprav je registriran. Komisija je dolžna na podlagi takšnega zahtevka sprožiti postopek, da se doseže primerna usklajenost z zakonom. Prav ta presoja ali dopolnilni, naknadni verifikacijski postopek je v smislu predloga lahko tisti ukrep, ki naj zagotovi primerne odnose tudi med samoupravnimi sporazumi. Lahko bi celo postavili neko načelno predpostavko, da bi usklajenost samoupravnih sporazumov z zakonom morala zreducirati na minimum pojave, ko bi med samoupravnimi sporazumi ne bilo tistih odnosov in tiste usklajenosti, za kakršnimi zakon stremi, ko nakazuje temeljne intencije v 1. členu. Res pa je, da tega, kar je omenil tovariš Šaubert, ne bomo mogli doseči čez noč, ampak da se s tem šele odpira permanenten proces, v katerem ima prav ta komisija, ki jo imenujejo izvršni svet, gospodarska zbornica in republiški svet zveze sindikatov, izredno odgovorno nalogo in jo je zato mogoče označiti za samostojen organ. Želel bi opozoriti na posebno določbo, kakršne doslej v naših zakonih nismo zasledili; zakon to komisijo zavezuje, da se poveže z ustrezno delovno organizacijo, ki je kvalificirana, da se strokovno in znanstveno ukvarja s problemi delitve dohodka in osebnih dohodkov. To pomeni, da zakon stremi za tem, da se ta komisija v svojem delovanju neposredno nasloni na čimbolj natančne analize o tem, kakšni so odnosi v delitvi, kakšni so odnosi med osebnimi dohodki, da pride na podlagi takih objektivnih analiz do primernih predlogov, ki jih daje bodisi udeležencem splošnega družbenega dogovora, pa tudi neposredno delovnim organizacijam in drugim zainteresiranim činiteljem.

Poslanec socialno-zdravstvenega zbora je opozoril, da sankcije po 27. členu nikakor ne ustrezajo. Istega mnenja je tudi izvršni svet. Toda izvršni svet je pri svojem predlogu bil vezan na temeljni zakon o prekrških, ki določa najvišjo mejo, do katere sme republika s svojimi zakoni predpisovati denarne kazni za prekrške. Naj opozorim na 26. člen, v katerem je ravnanje delovne organizacije okvalificirano kot gospodarski prestop. Sankcije za gospodarski prestop pa so neprimerno strožje od sankcij po 27. členu.

Tovariš poslanec Makovec je poudaril, da je treba uveljaviti, da postane delo pglavitna osnova za osebne dohodke. Postavka je pravilna in zanjo stremi tudi zakon, ko na dveh mestih, to je v točki a) 1. člena in v drugi in tretji

alinei 2. člena, izrecno zavezuje partnerje, da uredijo gibanje osebnih dohodkov tako, da bodo funkcionalno povezani z gibanjem storilnosti dela.

Predlog zakona res nikjer izrecno ne omenja naših občinskih skupnosti. Sodim pa, da dobivajo s tem zakonom naše družbeno-politične skupnosti, zlasti pa občina, izredno učinkovito podlago za uspešno in doslednejše izvajanje zelo odgovornih pooblastil, ki jih imajo po temeljnem zakonu o podjetjih in po temeljnem zakonu o zavodih. Prav gotovo se bo z izvajanjem tega zakona, kot je predložen temu zboru, sedaj marsikje postavilo vprašanje, ali so posamezni pravilniki delovnih organizacij o delitvi dohodka in o delitvi osebnih dohodkov skladni s tem predloženim zakonom in samoupravnimi sporazumi. Upoštevač zakonsko pooblastilo, da je občinska skupščina vedno upravičena pogledati, kakšni so ti pravilniki o delitvi, kako se izvajajo, s tem zakonom in s samoupravnimi sporazumi, dobivajo občinske skupščine novo oporo za učinkovitejše in doslednejše izvajanje teh že obstoječih zakonskih pooblastil, glede katerih pa lahko rečem, da jih marsikje premalo uporabljajo. Sedaj jim je lahko prav ta zakon nova pobuda, da se odločneje in resneje lotijo teh pooblastil in da jih bodo lahko tudi učinkoviteje izvajale. Hvala lepa!

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Hvala. Želi še kdo razpravljati? Prosim, besedo ima poslanec Hasl.

Miran Hasl: Tovarišu predstavniku izvršnega sveta verjetno ne bo treba posebej odgovarjati. Zanima me namreč naslednje: ali bomo ta zakon resnično in dosledno izpeljali ali pa bomo dosledno iskali »luknje«, da bi ga lahko izigrali. Znano je, da na posameznih področjih delajo prave ekipe, ki v zakonih dejansko iščejo »luknje«, ne pa da bi proučevale, kako bi izpeljali zakone, kako bi jih uveljavili.

Že večkrat smo ugotovili, da imamo tudi področja, katerih produktivnost ni popolnoma nič odvisna od osebnega dohodka ali obratno, kateri osebni dohodek ni rezultat tako imenovane produktivnosti. V nekih materialih sem celo prebral, da gre za določena privilegirana področja. Včeraj sem z zanimanjem sledil razpravi gospodarskega zbora v zvezi z elektroindustrijo oziroma elektrogospodarstvom. Drži, da smo bili v dilemi, ali je osebni dohodek lahko vplival na položaj, o katerem smo razpravljali. Kljub temu smo prišli do ugotovitev, da je osebni dohodek nekaterih grupacij na nastali položaj brez dvomov vplival. Zdi se mi, da je bilo govora o elektrogospodarstvu, o gospodarskih zbornicah, o izvoznih in uvoznih agencijah, raznih zastopništvih, posredništvih, ki imajo več ali manj privilegirani položaj, ki jim omogoča ustvarjanje nesorazmerij.

V reviji »Avto« sem pred približno enim letom prebral odgovor nekega pravnika. Revija »Avto« je iskala nekega kolikor je mogoče poceni pravnika, ki bo sodeloval pri reviji »Avto« in bi odgovarjal na nekatere vsakdanje probleme v zvezi z avtomobilom.

Pravnik je odgovoril, da si revija »Avto« le ne more privoščiti, da bi nekdo delal izpod cene, ki jo določa častni kodeks in ki odločno prepoveduje zniževanje vrednosti nekega določenega dela. Predlagam, naj bi tudi na drugih področjih sprejeli kodekse, s katerimi bi ugotovili, do katere meje sme vrednost nekega poklica, nekega dela pasti, če pravimo, da je osebni dohodek ekonomska kategorija. Če je osebni dohodek odraz kvalitete, pomembnosti in produktivnosti nekega področja, naj bi sprejeli nek zelo oster kodeks, do katere meje smemo

zniževati vrednost poklicev, na primer v zdravstvu, prosveti itd. Upajmo, da bomo lahko določene stvari uredili s predlaganim zakonom.

Del svojega izvajanja navezujem na izjavo tovariša Fillija. Na obalnem področju smo dobili podatke, ki jasno kažejo odstopanja od kataloga, ki naj bi bil približni dogovor o višini osebnih dohodkov; najbolj odstopa splošna bolnica. Na drugem mestu je šolstvo z rednimi dohodki, na tretjem mestu šolstvo s skupnimi dohodki, na četrtem pa SDK. Ti so od 10 do 15 % izpod kataloga, vse ostale službe skupaj z občinskimi upravami, ki res niso socialno ogrožene, so pa za 20 % celo nad katalogom. Tisti, ki so leta 1969 imeli lepe dohodke, so lahko zvišali dohodke za minimalni odstotek, pa danes izredno dobro stojijo. Tisti, ki pa so dohodke od leta 1969 do 1970 zviševali relativno visoko, prihajajo v škripce. Te kategorije: bolnice, šolstvo, SDK so v letih 1969—1970 dohodke največ dvignile, šolstvo tudi po zaslugi sanacije za 20 %. To pomeni, da nas sedaj ta zakon glede na jutri in glede teh 11 % resneje ogroža.

In še nekaj: prav bi bilo, da bi naša statistična služba vendarle že začela ugotavljati, vsaj za nekatere stvari kvalifikacijsko primerljive podatke. Naj naveden primer: v šolstvu je 80 % srednje, višje in visoko kvalificirane delovne sile ter 20 % nekvalificirane delovne sile. Drugje — govorim na pamet — pa je nasprotno: 20 % kvalificiranih in 80 % nekvalificiranih; ko to sedaj primerjamo, ugotavljamo, da je ne glede na kvalifikacijske odnose poprečje v redu oziroma se tudi čudimo, če so povprečni osebni dohodki npr. v gospodarstvu nižji kot v negospodarstvu. Zato prosim, da bi dobivali statistično uporabne podatke in tudi smatram, da je že skrajni čas, da naredimo tudi na tem področju red. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Hvala. Želi še kdo razpravljati? (Ne.) Če ne, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje.

Najprej bomo glasovali o amandmaju izvršnega sveta k 24. členu predloga zakona: Doda naj se drugi odstavek, ki se glasi: Izvršni svet Skupščine SR Slovenije lahko po poprejšnjem mnenju republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo in gospodarske zbornice SR Slovenije oprosti posamezne dejavnosti oziroma samostojne organizacije združenega dela, obveznosti, ki je predpisana s 1. in 2. členom zakona o začasnih ukrepih na področju ugotavljanja sredstev za izplačevanje osebnih dohodkov v delovnih in drugih organizacijah (Ur. l. SFRJ, št. 60/70).

Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (En poslanec.) Se je kdo vzdržal? (Trije poslanci.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti amandma izvršnega sveta k 24. členu predloga zakona, ki se glasi: Izvršni svet Skupščine SR Slovenije lahko po poprejšnjem mnenju republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo in gospodarske zbornice SR Slovenije oprosti posamezne dejavnosti oziroma samostojne organizacije združenega dela, obveznosti, ki je predpisana s 1. in 2. členom zakona o začasnih ukrepih na področju ugotavljanja sredstev za izplačevanje osebnih dohodkov v delovnih in drugih organizacijah (Ur. l. SFRJ, št. 60/70) z večino glasov sprejel.

Prehajamo na glasovanje o amandmajih, ki sta jih skupaj predlagala komisija enotnega zbora za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah in odbor republiškega zbora za družbenoekonomske odnose.

K 1. členu: V 2. odstavku v točki a) naj se beseda »večajo« nadomesti z besedo »gibljejo«. V drugem odstavku v točki b) se v tretji vrsti za besedilom »storilnosti in« doda beseda »tudi«.

Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti amandma k 1. členu predloga zakona v 2. odstavku v točki a), naj se beseda »večajo« nadomesti z besedo »gibljejo« in v drugem odstavku v točki b) da se v tretji vrsti za besedilom »storilnost in« doda beseda »tudi«, soglasno sprejel.

K 2. členu: V 1. vrsti 4. alinee se črtata oklepaj in beseda »varianta«; v drugi vrsti iste alinee se besedilo »ki pripada vsakemu delavcu« nadomesti z besedilom »ki pripada delavcem«; v predzadnji vrsti 6. alinee se med besedi »dela« in »v« vstavi beseda »kot«. Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti amandma k 2. členu predloga zakona: v prvi vrsti 4. alinee se črta oklepaj in beseda »varianta«; v drugi vrsti iste alinee se besedilo »ki pripada vsakemu delavcu« nadomesti z besedilom »ki pripada delavcem«, v predzadnji vrsti 6. alinee pa se med besedi »dela« in »v« vstavi »kot«, z večino glasov sprejel.

K 4. členu: V tretji vrsti 4. odstavka se besede v »20 dneh od dneva« nadomestijo z besedami »v 30 dneh od dneva«. Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti amandma k 4. členu predloga zakona: v tretji vrsti 4. odstavka se besede »v 20 dneh od dneva« nadomestijo z besedami »v 30 dneh od dneva«, soglasno sprejel.

K 5. členu: V tretji vrsti 1. odstavka se črta beseda »določene« in namesto nje vstavi »ene ali več«. Kdo je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je glasovanja kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti amandma k 5. členu predloga zakona: v tretji vrsti 1. odstavka se črta beseda »določene« in namesto nje vstavi »ene ali več«, soglasno sprejel.

K 6. členu: V tretji vrsti 3. odstavka se besede »v 20 dneh« zamenjajo z besedami »v 30 dneh«.

Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo glasovanja vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti amandma k 6. členu predloga zakona: v tretji vrsti 3. odstavka se besede »v 20 dneh« zamenjajo z besedami »v 30 dneh«, soglasno sprejel.

Besedo ima poslanec Lamut, predsednik pristojne komisije.

Franc Lamut: Amandma k 13. členu umikam, ker smatram, da ni v skladu z obstoječo normativno zakonodajo. V predzadnjem odstavku smo predlagali spremembo, da člana arbitražnega sveta imenuje enotni zbor delovnih skupnosti. Te kompetence pa enotni zbor nima; ima jo kvečjemu republiški zbor. Zato predlagam, da se tu izpusti beseda »enotni« kakor tudi besede »zbor delovnih skupnosti«, tako da se besedilo zadnjega stavka 6. odstavka glasi: »člane arbitražnega sveta imenuje Skupščina SR Slovenija«.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Hvala. Ali se predlagatelj strinja? (Da.) K 13. členu imamo torej naslednji amandma: v predzadnji vrsti 6. odstavka se za besedo »imenuje« izpustijo besede »zbor delovnih skupnosti« in se stavek nadaljuje z besedami »Skupščina SR Slovenije«. Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor amandma: v predzadnji vrsti šestega odstavka se za besedo »imenuje« izpustijo besede »zbor delovnih skupnosti« in se stavek nadaljuje z besedami »Skupščina SR Slovenije«, soglasno sprejel.

Doda se nov 13. a člen, ki naj se glasi: »Vsaka organizacija združenega dela lahko vloži pri komisiji iz 16. člena tega zakona ugovor, da registrirani samoupravni sporazum ni v skladu z zakonom oziroma splošnim družbenim dogovorom.

Če komisija iz 16. člena tega zakona meni, da ugovor iz prejšnjega odstavka ni utemeljen, ga zavrne in o tem obvesti organizacijo združenega dela, ki ga je vložila.

Ce komisija meni, da je ugovor utemeljen, sporoči to organizacijam združenega dela, ki so sklenile samoupravni sporazum in jih pozove, naj se izjavijo o upravičenosti ugovora in uskladijo sporazum. Pri obravnavi ugovora in usklajevanju sporazuma sodelujejo pristojni organi sindikatov in organizacija združenega dela, ki je ugovor vložila.

Ce najpozneje v enem mesecu potem, ko je bil ugovor poslan v obravnavo po prejšnjem odstavku, ne pride do ustrezne uskladitve samoupravnega sporazuma, lahko komisija iz 16. člena tega zakona odloči, da se sporazum črta iz registra.

Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti amandma oziroma novi 13. a člen soglasno sprejel.

K 14. členu: Tretji odstavek naj se črta in nadomesti z besedilom: »Za področje družbenih služb se sklene eden ali več splošnih družbenih dogovorov.

Ce se sklene splošni družbeni dogovor za vsa področja družbenih služb, ga skleneta izvršni svet Skupščine SR Slovenije in republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, ko poprej zahtevata mnenje zainteresiranih republiških združenj in republiških samoupravnih skupnosti.

Ce se splošni družbeni dogovor sklene za področje določene družbene službe, sklenejo tak dogovor izvršni svet Skupščine SR Slovenije in republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, ter ustrezno republiško združenje oziroma samoupravna skupnost, če obstojata.«

Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti amandma k 14. členu predloga zakona, kakor je navedeno zgoraj, soglasno sprejel.

K 15. členu: V drugi alineji se črtajo besede: »med seboj primerljivo izkazovanje in«; v tretji alineji se črtajo besede »za presojo, s kolikšno učinkovitostjo je«; v prvi in drugi vrsti tretjega odstavka se besedilo »določijo metodologijo za izkazovanje« dopolni tako, da se glasi: »določijo tudi metodologijo in okvirne kvantifikacije za izkazovanje«. Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti amandma k 15. členu predloga zakona: v drugi alineji se črtajo besede »med seboj primerljivo izkazovanje in«; v tretji alineji se črtajo besede »za presojo, s kolikšno učinkovitostjo je«; v prvi in drugi vrsti tretjega odstavka se besedilo »določijo metodologijo za izkazovanje« dopolni tako, da se glasi »določijo tudi metodologijo in okvirne kvantifikacije za izkazovanje«, soglasno sprejel.

K 16. členu: Predzadnji odstavek se nadomesti z besedilom: »Če so o posameznih vprašanih osnutka stališča različna, jih usklajujejo na skupni seji za to pooblaščen predstavniki udeležencev dogovarjanja.« Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti amandma k 16. členu predloga zakona: Predzadnji odstavek se nadomesti z besedilom: »Če so o posameznih vprašanih osnutka stališča različna, jih usklajujejo na skupni seji za to pooblaščen predstavniki udeležencev dogovarjanja«, soglasno sprejel.

K 19. členu: Drugi stavek tretjega odstavka se nadomesti z besedilom: »Če izplačana sredstva prekoračujejo obseg sredstev za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delavcev, izračunanih po merilih samoupravnega sporazuma ali splošnega družbenega dogovora, mora organizacija združenega dela hkrati predložiti službi družbenega knjigovodstva obračun prispevka in nalog za plačilo prispevka po 20. členu tega zakona. Če tega ne stori, se kaznuje po 26. členu tega zakona«.

Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti amandma k 19. členu predloga zakona, ki se glasi kot je to zgoraj navedeno, soglasno sprejel.

K 20. členu: Spremenjeno besedilo tega člena se glasi: »Organizacija združenega dela, ki razdeli dohodek tako, da preseže obseg sredstev za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delavcev, izračunanih po merilih samoupravnega sporazuma oziroma splošnega družbenega dogovora, mora odvesti v republiški sklad skupnih rezerv prispevek na presežna sredstva.

Če presegajo sredstva, izločena za zadovoljevanje potreb delavcev, gornji obseg (odstotek presegevanja), se odvede od tistega dela sredstev, ki presega gornji obseg, prispevek, ki znaša: do 10 % — 5 % za vsak odstotek presegevanja; nad 10 do 20 % — 50 % plus 7 % za vsak odstotek presegevanja nad 10 %; nad 20 do 30 % — 120 % plus 9 % za vsak odstotek presegevanja nad 20 %; nad 30 do 40 % — 210 % plus 11 % za vsak odstotek presegevanja nad 30 %; nad 40 do 50 % — 320 % plus 13 % za vsak odstotek presegevanja nad 40 %; nad 50 % — 450 % plus 15 % za vsak odstotek presegevanja nad 50 %.

Prispevek se obračunava in vplačuje v republiški sklad skupnih rezerv po določbah 10. člena zakona o skladih skupnih rezerv po določbah 10. člena zakona o skladih skupnih rezerv in o uporabi njihovih sredstev (Ur. l. SRS, št. 46-254/70).«

Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti amandma k 20. členu predloga zakona, ki se glasi, kakor je zgoraj navedeno, soglasno sprejel.

K 23. členu: V prvem odstavku se črta besedilo: »gibanjem narodnega dohodka« in se namesto tega doda besedilo: »temi postavkami«; v drugem

odstavku se črta besedilo: »z narodnim dohodkom«; varianta k temu členu se črta.

Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti amandma k 23. členu predloga zakona; v prvem odstavku se črta besedilo: »gibanjem narodnega dohodka.« in se namesto tega doda besedilo: »temi postavkami.«; v drugem odstavku se črta besedilo »z narodnim dohodkom«; varianta k temu členu se črta, soglasno sprejel.

K 24. členu: V drugi vrsti se naj besedi »pri določanju« zamenjata s pravilnim besedilom: »na področju ugotavljanja«; v četrti vrsti naj se številka »59/70« zamenja s pravilno številko Uradnega lista SFRJ 60/70.

Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti amandma k 24. členu predloga zakona: v drugi vrsti naj se besedi »pri določanju« zamenjata s pravilnim besedilom »na področju ugotavljanja«; v četrti vrsti naj se številka »59/70« zamenja s pravilno številko Uradnega lista SFRJ 60/70, soglasno sprejel.

K 26. členu: V prvi vrsti naj se besedi »Delovna organizacija« nadomestita z besedami »Organizacija združenega dela«; v četrti vrsti naj se med besedi »sporazuma« in »se« vstavi besedilo: »oziroma splošnega dogovora in ki hkrati v skladu s 3. odstavkom 19. člena ne predloži obračuna prispevka in naloge za plačilo prispevka.«.

Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti amandma k 26. členu predloga zakona, kakor je naveden zgoraj, soglasno sprejel.

K 27. členu: Prvi odstavek se dopolni tako, da se glasi: »Z denarno kaznijo do 10 000 dinarjev se kaznuje za prekršek organizacija združenega dela, ki ne prijavi rezultatov primerjanja po 3. odstavku 19. člena tega zakona ali pa jih prikaže nepravilno«.

Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (En poslanec dvigne roko.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti amandma k 27. členu predloga zakona, da se prvi odstavek dopolni, kakor je navedeno zgoraj, z večino glasov sprejel.

K 28. členu: Besedilo »morajo do 30. marca 1972. leta« naj se zamenja z besedilom: »morajo vsako leto do 30. marca«.

Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti amandma k 28. členu predloga zakona: besedilo »morajo do 30. marca 1972. leta« naj se zamenja z besedilom: »morajo vsako leto do 30. marca« soglasno sprejel.

Za 28. členom se doda nov 28. a člen, ki se glasi:

»Določbe tega zakona se primerno uporabljajo tudi za strokovne ter pisarniško-tehnične službe družbeno-političnih skupnosti, pravosodnih organov, samoupravnih interesnih skupnosti, zbornic, združenj, družbeno-političnih in drugih organizacij.«

Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti amandma, s katerim se dodaja nov 28. a člen predloga zakona, ki se glasi: »Določbe tega zakona se primerno uporabljajo tudi za strokovne ter pisarniško-tehnične službe družbeno-političnih skupnosti, pravosodnih organov, samoupravnih interesnih skupnosti, zbornic, združenj, družbeno-političnih in drugih organizacij«, soglasno sprejel.

Končno prehajamo h glasovanju o amandmaju, ki ga predlagajo k 25. členu predloga zakona zakonodajno-pravna komisija, komisija za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah in odbor za družbeno-politične odnose:

Med besedama »izda« in »navodilo« se vstavi besedilo »do 30. aprila 1971«.

Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti amandma k 25. členu, da se med besedama »izda« in »navodilo« vstavi besedilo »do 30. aprila 1971«, soglasno sprejel.

Prehajamo na glasovanje o predlogu zakona v celoti. Kdor je za ta tako dopolnjeni predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti predlog zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov soglasno sprejel.

Predsednika republiškega zbora bom obvestil o izidu glasovanja glede amandmajev in predloga zakona v celoti.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o dopolnitvi zakona o stalnih sredstvih Socialistične republike Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti, ki ga je predložil izvršni svet.

Gradivo k tej točki dnevnega reda ste že dobili in sicer predlog zakona, poročiločasne komisije enotnega zbora delovnih skupnosti za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov in vprašanj financiranja družbeno-političnih in samoupravnih skupnosti ter poročilo zakonodajno-pravne komisije.

Izvršni svet predlaga, da se predlog zakona obravnava po skrajšanem postopku, kajti zvezna skupščina je dne 28. 12. 1970 sprejela zakon o ukinitvi zveznega sklada in zakon o spremembah zakona o zveznih prispevkih iz osebnega dohodka. S tema zakonom je bil ukinjen zvezni sklad za financiranje znanstvenih dejavnosti in vse obveznosti in terjatve, ki izvirajo iz dosedanje dejavnosti tega sklada, se prenesejo na republike.

Prosim poslance, da se izjavijo, ali se strinjajo s tem, da se predlog zakona obravnava po skrajšanem postopku. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Eden.)

Ugotavljam, da se enotni zbor delovnih skupnosti z večino glasov strinja s skrajšanim postopkom. Ali želi predstavnik izvršnega sveta besedo? Besedo ima član izvršnega sveta dr. Ernest Petrič.

Dr. Ernest Petrič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Na današnjem zasedanju so pred republiško skupščino trije med seboj povezani zakonski predlogi: predlog zakona o dopolnitvi zakona o stalnih sredstvih Socialistične republike Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti,

predlog zakona o spremembah zakona o proračunu Slovenije za leto 1971 (ta dva sta v kompetenci tega zbora) in pa predlog zakona o spremembi zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks.

Vsi ti zakoni pomenijo celoto ter logično in neizogibno posledico prenosa kompetenc in tudi sredstev federacije za raziskovalno dejavnost na republike, torej uresničenje tega, za kar smo se zavzemali dve leti. Zvezna skupščina je namreč 28. decembra lanskega leta sprejela zakon o odpravi zveznega sklada za financiranje znanstvenih dejavnosti. Sklad je prenehal z delom 31. 12. lanskega leta. Terjatve in obveznosti sklada, ki zapadejo po 31. 12. 1970, se prenesejo na republike in pokrajine, v katerih imajo svoj sedež znanstveno-raziskovalne organizacije ali drugi, do katerih ima zvezni sklad terjatve oziroma obveznosti. Neporabljena sredstva zveznega sklada so po zaključnem računu za leto 1970 odstopljena republikam in pokrajinam, sorazmerno z obveznostmi.

Posebna komisija bo do 30. aprila 1971 ugotovila zaključni račun zveznega sklada. S tem zakonom je torej prenehal veljati zakon o stalnih sredstvih federacije za financiranje raziskovalnih dejavnosti.

Po zakonu o stalnih sredstvih je federacija izločala vsako leto 0,2 % od družbenega proizvoda tekočega leta. Na ta način je federacija izločala v zvezni sklad: leta 1968 — 187,7 milijona novih dinarjev, leta 1969 — 238,2 milijona novih dinarjev, leta 1970 — okrog 270 milijonov novih dinarjev.

Po predvidevanjih bi federacija v letu 1971 izločila okrog 350 milijonov novih dinarjev. V utemeljitvi k zveznemu zakonu je rečeno, da se federacija odreka sredstvom v tisti višini, ki bi jih zvezni sklad dobil v letu 1971 na podlagi zakona o stalnih sredstvih federacije. Na podlagi tega je zvezna skupščina 28. 12. lani sprejela zakon o spremembi zakona o zveznih prispevkih iz osebnega dohodka, s katerim se prispevna stopnja za federacijo znižuje za 0,4 %, to je od 2 na 1,6 %, s čimer se zmanjšuje dohodek federacije za okrog 350 milijonov novih dinarjev.

Ob odpravi zveznega sklada oziroma izpadov zveznih sredstev za financiranje znanstvenih dejavnosti morajo republike s svojimi predpisi zagotoviti ustrezna sredstva za prevzem kompetenc in obveznosti od federacije.

Zato izvršni svet predlaga spremembo zakona o stalnih sredstvih Socialistične republike Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti, zakon o spremembi zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks ter zakon o spremembah zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije.

Raziskovalne organizacije in dejavnosti iz Socialistične republike Slovenije so v preteklih letih iz zveznega sklada dobivale okrog 15 %, kar je približno tista vsota, ki jo zajemamo s predpisi, ki so pred vami. Dodam naj, da so druge republike, na primer Hrvatska, Srbija in Makedonija že sprejele ustrezne predpise in da ostale republike in pokrajine take predpise že obravnavajo.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Želi besedo predstavnikčasne komisije enotnega zbora? (Ne želi.) Ali želi besedo predstavnik zakonodajno-pravne komisije? (Ne želi.)

Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne želi nihče razpravljati, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona na glasovanje. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti predlog zakona o dopolnitvi zakona o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti soglasno sprejel.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda. Pri tej točki dnevnega reda bomo obravnavali predlog zakona o spremembah zakona o proračunu SR Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1971, ki ga je skupščini predložil v obravnavo izvršni svet.

Ta zakon je potreben zato, ker so bila z letošnjim letom sredstva zveznega sklada za financiranje znanstvenih dejavnosti prenesena na republike in se je zato tudi spremenil republiški proračun. Izvršni svet kot predlagatelj hkrati predlaga, da se predlog zakona obravnava po skrajšanem postopku, ki je utemeljen iz prej navedenih razlogov. Gradivo k tej točki dnevnega reda ste že prejeli in sicer predlog zakona, poročilo začasne komisije enotnega zbora delovnih skupnosti za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov in vprašanj financiranja družbeno-političnih in samoupravnih skupnosti in poročilo zakonodajno-pravne komisije. Vprašujem poslance, ali se strinjajo s tem, da se predlog zakona obravnava po skrajšanem postopku.

Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je glasovanja kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da se enotni zbor delovnih skupnosti strinja s skrajšanim postopkom.

Ugotavljam, da je zakonodajno-pravna komisija predložila k predlogu zakona dvoje sprememb in dopolnitev. Ker gre samo za spremembe redakcijskega značaja, predlagam, da o obeh spremembah razpravljamo in glasujemo skupaj

K 1. členu predlaga tole spremembo: V četrti vrsti se beseda »zakonom« nadomesti z besedo »zneskom«.

K 2. členu predlaga spremembo: V 6. vrsti se številke »02-1« nadomesti s številkami »02-2-1«.

Ali želi predstavnik izvršnega sveta besedo? (Ne želi.) Želi besedo predstavnik začasne komisije enotnega zbora? (Ne želi.) Želi besedo predstavnik zakonodajno-pravne komisije? (Ne želi.)

Kdo želi sodelovati v razpravi? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javlja k besedi, zaključujem razpravo in dajem najprej na glasovanje oba amandmaja zakonodajno-pravne komisije. Kdor je za ta amandmaja, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo glasovanja vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti amandmaja zakonodajno-pravne komisije soglasno sprejel.

Prehajamo na glasovanje o predlogu zakona v celoti. Kdor je za predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti predlog zakona o spremembah zakona o proračunu SR Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1971 soglasno sprejel.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na predlog zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji, ki ga je skupščini predložil izvršni svet.

Poslance obveščam, da so kot gradivo k tej točki dobili predlog zakona, amandmaje izvršnega sveta k 2., 5., 6. in 10. členu predloga zakona, poročiločasne komisije za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov in vprašanj financiranja družbeno-političnih in samoupravnih skupnosti enotnega zbora; danes pa ste prejeli skupno poročiločasne komisije enotnega zbora in odbora za družbenoekonomske odnose republiškega zbora k predlogu zakona, kjer stačasna komisija in odbor uskladila medsebojne poglede na spremembe in dopolnitve zakona. Prejeli ste tudi poročili zakonodajno-pravne komisije, poročilo zasedanja delegatov občin, in sicer skupine za spremljanje razprave in usklajevanje stališč o zakonu o pospeševanju razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji in skupni predlog amandmaja občinskih skupščin Brežice, Krško in Sevnica, prejeli pa boste še amandma poslanca Vidmarja skupno z 10 poslanci, ki ga je predložil med sejo in ki ga sedaj razmnožujejo. Ali želi besedo predstavnik predlagatelja, predstavnik izvršnega sveta? (Ne želi.) Želi morda besedo predstavnikčasne komisije enotnega zbora tovariš Pungerčar?

Stane Pungerčar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Zbor moram obvestiti, da pojasnilo predsedujočega ni bilo v celoti tako, kot je potekala skupna seja. Amandmaje v k 2. členu tega predloga zakona nismo uskladili, medtem ko so ostali amandmaji usklajeni.

Komisija se je v svojih razpravah na skupni seji včeraj opirala na stališča in mnenja, ki so bila izoblikovana v javni razpravi in iz katerih lahko povzamemo, da je potrebno pristopiti k pospeševanju manj razvitih območij kompleksno in sistematično na podlagi razvojnih in investicijskih programov. Tega pa ni mogoče doseči, če se opredelimo le za pospeševanje razvoja območij tistih občin, ki bi izpolnjevale pogoje in merila iz 2. člena predlaganega zakona. Manj razvita območja segajo tudi na območja razvitejših občin, na primer območje Kozjaškega, Brkinov, Pomursko območje. Zato je komisija z intencijami svojega amandmaja računala z obveznostjo teh razvitejših občin, da se bodo vključevale in sodelovale v pospeševanju manj razvitih območij. Odstotnost teh občin pri pospeševanju manj razvitih območij bi gotovo ne zagotovila kompleksnega pristopa k nalogam, ki so določene v predlogu zakona.

Prav zato se v amandmaju komisija zavzema za načrten pristop na osnovi razvojnih in investicijskih programov in za obveznost vseh občin, v katere se raztezajo manj razvita območja, da se sistematično in načrtno vključijo v programe pospeševanja manj razvitih območij.

Komisija je na skupni seji z odborom republiškega zbora za družbenoekonomske odnose uskladila vse amandmaje k ostalim členom, vztraja pa pri svojem amandmaju k 2. členu v besedilu, kakor je posredovano poslancem v poročilu s seje komisije z dne 9. 2., ki je bilo predloženo na današnji seji vsem poslancem.

Zbor tudi obveščam, da predlaga komisija sprejem zakona o pospeševanju manj razvitih območij v SR Sloveniji in tako brez odlaganja zagotovi začetek realiziranja predlaganega zakona. Hvala.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Ali želi besedo predstavnik zakonodajno-pravne komisije? (Ne želi.) Besedo želi član izvršnega sveta Jožko Strukelj.

Jožko Štrukelj: Tovariši poslanci, hkrati teče razprava o tej točki dnevnega reda tudi v republiškem zboru. Ker je bilo predlaganih več amandmajev, menimo, da je prav, da nekatere stvari pojasnimo, čeprav smo to nameravali storiti že uvodoma.

Izvršni svet vam daje v obravnavo predlog zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij skupaj z amandmaji, ki so sestavni del tega predloga. Predlog temelji na sklepih zborov te skupščine, ki so obravnavali osnutek zakona in ga sprejeli kot osnovo za nadaljnje delo. Pri izdelavi tega predloga je izvršni svet v skladu s sklepi proučil vsa stališča in predloge, izrečene v razpravah o osnutku zakona in večino tudi upošteval, ker so skladni s temeljnimi izhodišči, sprejetimi v dosedanjih razpravah.

Splošni družbeni vidik in izhodišča v pospeševanju razvoja manj razvitih območij v Sloveniji so bili podrobneje že obrazloženi v poročilu izvršnega sveta k osnutku zakona. V tem poročilu je bilo poudarjeno, da pri urejanju problema manj razvitih območij v Sloveniji izhajamo predvsem iz naslednjih načel: iz nacionalnega pristopa ob upoštevanju specifičnosti naše republike, iz ekonomskega pristopa, ki predpostavlja ekonomsko smotno izkoriščanje potencialnih možnosti razvoja ter iz bistva našega družbenoekonomskega sistema, pri čemer naj bi bili osnovni nosilci razvoja manj razvitih območij delovne organizacije in njihove asociacije, prizadete občine, banke in regionalna središča, republika pa bi sodelovala predvsem pri ustvarjanju pogojev razvoja pri stimulaciji ekonomskega prelivanja sredstev.

V teh uvodnih besedah se omejujemo predvsem na kratko razlago sprememb in dopolnitev v predlogu, ki sistem pomoči za pospeševanje razvoja manj razvitih območij celoviteje opredeljuje in obenem tudi pojasnjuje nekatere nejasnosti, na katere so opozorile dosedanje razprave.

Ob upoštevanju sugestij, da je potrebno opredeliti vsebino, ki jo ureja ta zakon, je predlagana dopolnitev naslova, ki sedaj pove, da je to zakon o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v Sloveniji, v prvem členu pa so navedeni cilji, ki jih hočemo dolgoročno doseči.

Predloženi zakon ne menja sistema pomoči, ki že sedaj s posebnimi predpisi ureja dopolnjevanje večjega števila občin na posameznih področjih družbenih dejavnosti, to je izobraževanja, zdravstvenega socialnega varstva, otroškega varstva ter na področju pospeševanja kmetijstva, temveč sistemsko ureja nove ukrepe, ki zaokrožujejo skrb družbe pri ustvarjanju pogojev za hitrejši razvoj manj razvitih območij.

Del ukrepov, ki se nanaša na stimuliranje ekonomskega prelivanja sredstev na manj razvita območja, predlog zakona konkretizira. Tako izrecno navaja beneficiranje obrestne mere za uporabnike kreditov za investicije v gospodarstvu, konverzijo kreditov za kmetijske in delovne organizacije, oprostitev prispevka od osebnega dohodka ter tudi sofinanciranje in strokovno pomoč republike pri izdelavi investicijskih in razvojnih programov ter projektov.

Drugega dela ukrepov, katerih namen je ustvarjanje boljših pogojev razvoja na področju infrastrukture, vzgoje in izobraževanja ter tudi kulture, podobno kot osnutek tudi predlog zakona ne konkretizira, temveč obvezuje republiko oziroma posamezne republiške organizme na teh področjih, da v svojih letnih in srednjeročnih programih upoštevajo potrebe hitrejšega razvoja manj razvitih območij. Pri tem delu ukrepov pa v skladu s stališči, izrečenimi v razpravah, predlog zakona določneje kot osnutek zakona pove, da se naj ta del ukrepov izvaja tudi na širšem, manj razvitem območju.

Po predlogu zakona bo torej del predvidenih ukrepov zajemal območja tistih občin, ki bodo opredeljene kot manj razvite po kriterijih, določenih z zakonom. Del ukrepov na področju infrastrukture ter na področju vzgoje in izobraževanja in kulture pa se bo nanašal poleg teh manj razvitih območij občin tudi na širša geografsko zaokrožena območja, ki bodo opredeljena kot manj razvita po merilih, katera bodo za svoja področja dogovorno sprejeli republiški samoupravni organizmi, skupni medobčinski organi samoupravljanja in posebna komisija, ki jo s tem predlogom zakona uvajamo kot novost. Na ta način predlog zakona skupaj z amandmaji izvršnega sveta jasneje kot osnutek zakona uveljavlja diferencirani teritorialni pristop.

Omenjena posebna komisija, katere ustanovitelj bi bil glede na njene operativne predloge izvršni svet, je imela vlogo koordinatorja in povezovalca iniciativ posameznih subjektov pri pospeševanju razvoja manj razvitih območij. Hkrati bi se odločala o uporabi republiških sredstev za te namene ter spremljala razvoj in probleme manj razvitih območij ob upoštevanju problemov in možnosti razvoja Slovenije kot celote.

Predlog zakona predvideva nadalje v zvezi s pospeševanjem manj razvitih območij tudi razne oblike družbenega dogovarjanja, pri čemer upošteva kot pomemben subjekt medobčinski organ samoupravljanja.

V dosedanji razpravi o predlogu zakona skupaj z amandmaji izvršnega sveta so nekateri odbori oziroma komisije republiškega zbora in enotnega zbora delovnih skupnosti te skupščine predlagali nekatere amandmaje. Izvršni svet tište predlagane amandmaje, za katere sodi, da so v skladu z osnovnimi izhodišči zakona, sprejema. To velja zlasti za amandma odbora republiškega zbora za družbenoekonomske odnose in začasne komisije enotnega zbora delovnih skupnosti k 3. členu, ki predvideva, da bo republika pospeševala razvoj manj razvitih območij na področju kmetijstva z ukrepi, ki so že ali še bodo uveljavljeni s posebnimi predpisi.

V zvezi s tem omenjamo, da je v veljavi že več republiških predpisov, ki urejajo nekatere probleme razvoja kmetijstva, tako družbenega kot zasebnega, pri čemer pa nekateri od teh predpisov že upoštevaajo različne stopnje razvitosti posameznih območij. Med že veljavnimi predpisi navajamo kot primer zakon o nadomestilu dela obresti za investicije v zasebnem kmetijstvu in zakon o prispevku kmetijskim delovnim organizacijam pri plačilu dela anuitet za določene investicijske kredite. Poleg tega pa se v skladu s sprejetimi družbenopolitičnimi izhodišči že pripravljajo določeni ukrepi, ki naj bi prispevali k hitrejšemu razvoju kmetijstva nasploh in s tem tudi kmetijstva na manj razvitih območjih. Pripravlja se na primer ustanovitev zveze hranilno-kreditnih služb Slovenije, katere namen bo med drugim zlasti zbiranje dodatnih sredstev za kreditiranje zasebnih kmetov na manj razvitih območjih, nadalje ustanovitev republiškega sekretariata za kmetijstvo itd. Predvidena je tudi ukinitve obveznosti federacije v zvezi s kmetijstvom, na primer pri premijah, regresih, beneficiranih obrestih, sistemu zaščitnih cen in tako dalje. S tem v zvezi pa predvidevamo, da bo vsaj del teh nalog z določenimi modifikacijami prevzela republika.

Nadalje predlagatelj sprejema amandma začasne komisije enotnega zbora delovnih skupnosti k 6. členu, ki določneje opredeljuje vlogo kulturne skupnosti Slovenije pri razvoju manj razvitih ter amandma odbora za finance in proračun republiškega zbora k 10. členu, s katerim je vsebinsko istoveten tudi amandma zakonodajno-pravne komisije k istemu členu in ki predvideva, da

komisija po 10. členu pri svojem odločanju lahko razpolaga največ z zneskom, ki je vsako leto določen za ta namen v proračunu Socialistične republike Slovenije.

Izvršni svet sprejema tudi amandma odbora republiškega zbora za družbenoekonomske odnose k 11. členu, ki predvideva, da pristojni organi v Sloveniji upoštevajo pri določevanju sredstev za potrebe manj razvitih območij njihovo gospodarsko zmogljivost.

Izvršni svet soglaša tudi z amandmajem odbora za družbenoekonomske odnose republiškega zbora in začasne komisije enotnega zbora delovnih skupnosti, s katerim naj bi v predlogu zakona razen republiške izobraževalne skupnosti, skupnosti otroškega varstva Slovenije in kulturne skupnosti navedli v ustreznih členih tudi republiško raziskovalno skupnost. Ne more pa izvršni svet sprejeti amandmaja že omenjene začasne komisije enotnega zbora delovnih skupnosti k 2. členu, ki predvideva, da naj bi na širšem, manj razvitem območju, republika sodelovala pri financiranju investicijskih in razvojnih programov. Tega amandmaja izvršni svet ne sprejema zato, ker je namen sofinanciranja investicijskih in razvojnih programov s strani republike v tem, da se omogoči izdelava programa tistim občinam, ki zaradi svoje zelo nizke razvitosti in zato tudi skromnih sredstev, praktično nimajo možnosti v celoti kriti stroškov izdelave programov za svoja območja oziroma sodelovati pri sofinanciranju takih programov za širša geografska območja. Nasprotno pa imajo tiste občine, pri katerih samo del njihovega teritorija sega v širša geografska manj razvita območja, niso pa kot celota opredeljene kot manj razvite, praviloma ugodnejše materialne pogoje.

Obstoji tudi predlog, da se na podoben način kot manj razvite občine teritorialno izrecno opredelijo kot manj razvita tudi nekatera širša geografska območja, na primer Kozjansko, Brkini in druga.

Izvršni svet sodi, da je vprašanje teritorialnega pristopa glede opredelitve manj razvitih območij v skladu z dosedanjo razpravo že pojasnjeno v 2. členu predloga zakona. Zato je mnenja, da je možno širša geografska območja določiti racionalno le z dogovarjanjem med že predvidenimi subjekti.

V tem kontekstu je potrebno obravnavati mnenje medobčinskega sveta Zveze komunistov Postojna, ki v posebni analizi obravnava problem razvoja Brkinov. Mnenja smo, da pomeni analiza prispevek k urejanju problemov razvoja manj razvitih območij v Sloveniji. Sodimo pa, da je večino predlogov za pospešen razvoj Brkinov mogoče urediti na podlagi predloženega zakona. Izvršni svet bo zato predložil omenjeno analizo komisiji, katere ustanovitev predlaga v 10. členu zakona.

Predlog zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v Sloveniji po našem mnenju odraža bistvena hotenja naše družbene skupnosti glede urejanja problemov skladnejšega razvoja naše republike in tudi povzema temeljna izhodišča dosedanjih razprav. Zato izvršni svet predlaga, da ga sprejmete. Hvala lepa!

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Hvala! Poslance obveščam, da je enotni zbor sprejel k predlogu zakona amandmaje izvršnega sveta k 2., 5., 6. in 10. členu predloga zakona; skupne amandmaje začasne komisije enotnega zbora delovnih skupnosti za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov in vprašanj financiranja družbeno-političnih in samoupravnih skupnosti ter odbora za družbenoekonomske odnose republiškega zbora k 3., 6. in

11. členu predloga zakona; amandma začasne komisije enotnega zbora za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov in vprašanj financiranja družbeno-političnih in samoupravnih skupnosti k 2. členu predloga zakona; amandma zakonodajno-pravne komisije k 10. členu predloga zakona; amandma občinskih skupščin Brežice, Krško in Sevnica k 3. stavku 2. člena predloga zakona in sedaj še amandma poslanca socialno-zdravstvenega zbora Emila Suštarja, ki ga je podpisalo 10 poslancev, kot to predvideva poslovnik Skupščine SR Slovenije k predlogu zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji, in sicer k 2. členu in k 5. in 6. členu. Vsa besedila predloženih amandmajev ste prejeli.

Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? Besedo ima poslanec Jože Slavič.

Jože Slavič: Tovariš predsednik, spoštovane tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite mi, da k predlaganemu predlogu zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji dam amandma v imenu pomurskih poslancev. Hkrati prosim, da nam oprostite, da nismo dali formalnega amandmaja, ker smo dopis v zvezi s tem poslali pod firmo kluba poslancev.

Skušal bi obrazložiti naše stališče do tega zakona. Pozdravljamo iniciativo izvršnega sveta. V načelu proti sprejemu takega zakona nimamo nobenih pripomb. Mislimo pa, da deloma zaradi kratkega časa in deloma zaradi nekaterih stališč drugih področij, da se razširi njegov učinek, nismo pojasnili nekaterih načel.

Tako je zakon več ali manj ostal v obliki resolucije, deloma pa tudi poziv na račun tretjega. Opozarja nas, da je treba predvsem v občinah, ki so nerazvite, imeti pred očmi, da naj se razvijajo same. Mislim, da je to več ali manj poziv, ki ga tudi brez tega razumemo. Ne strinjamo pa se s tem, da se ta pomoč daje v neregistrirani obliki, to se pravi, v obliki raznih priporočil, v obliki apelov na enega ali drugega, ki nam naj gre na roko. Zato smo predlagali, da se 3. člen v prvi alineji spremeni tako, da se glasi:

»Skrb za razvoj manj razvitih območij je predvsem naloga prizadetih občin samih, delovnih organizacij in njihovih asociacij, republike Slovenije, poslovnih bank ter ustreznih regionalnih centrov, ki imajo interes za hitrejši razvoj teh območij. Socialistična republika Slovenija sodeluje pri pospeševanju razvoja manj razvitih območij.«

Če bi izpustili, da Socialistična republika Slovenija obvezno skrbi za razvoj manj razvitih območij, bi se vprašali, zakaj bi ta zakon sprejemali. Jasno je, da se moramo sami razvijati, da naj predvsem delovne organizacije v teh občinah skrbijo, da se bodo razvijale. Zato naj ta zakon pove, da Socialistična republika Slovenija pomaga pri razvoju teh območij.

Predlagamo tudi spremembo druge alineje 3. člena. Kot vidite, smo izpustili besedo »gospodarske« v 2. vrsti, ker smatramo, da objekti, ki so pomembni za gospodarski in socialni razvoj nerazvitih krajev, niso samo gospodarski objekti.

5. členu je dodana beseda »posebej«, torej, da cestni in vodni sklad posebej določita sredstva. To pomeni, da ne bomo vsega, kar bo v teh krajih zgrajeno že šteli kot da je ustvarjeno za podporo nerazvitim krajem. Tudi pri nas se pokvari most, tudi pri nas je treba asfaltirati cesto. Hočemo preprečiti, da ne bi kdo sešteval vseh teh popravil kot pomoč nerazvitim krajem. Zato tudi želimo, da je tako prikazovanje javno in da se potem ne bo govorilo, koliko so nerazviti kraji dobili na ta račun.

V 5. členu je dodano še besedilo »dopolnilna sredstva«, ker mislim, da razlikujemo redna sredstva, ki jih dobi kdorkoli, in dopolnilna sredstva, katerih pa predloženi zakon ne predvideva dobesedno.

Potem je tu še popravek 6. člena. Tu bi se verjetno dalo kombinirati z že izraženimi stališči o drugih amandmajih. Gre predvsem za dodatek, da se zagotovijo ustrezna dopolnilna sredstva tudi za redno dejavnost izobraževalnih ustanov. Ta dobivajo sicer tudi občine, ki nimajo statusa nerazvitih oziroma ki ne bodo imele statuta nerazvitih. Kolikor vem, jih dobiva 33 občin. Vendar smatramo, da je skrb za redno dejavnost izobraževanja na nerazvitih območjih prav tako pomembna funkcija tega zakona, čeprav to ni njegov glavni namen in čeprav to ni omejeno samo na območja, ki bodo razglašena po tem zakonu za nerazvita.

Z dodatkom k 7. členu smo hoteli doseči, da bi z izplačevanjem obresti investitorjem vnaprej, kar se je že dogajalo v praksi, spodbujali investitorje, na primer v gostinstvu. Vemo pa, da ne glede na to, ali si iz nerazvitega ali razvitega območja banka zahteva 70% lastno udeležbo. To se pravi, če tega v praksi ne dosežeš, potem lahko ostaneš tam, kjer si bil, ker kapitala manjka povsod, največ pa ga verjetno manjka v krajih, ki jih razglajamo za nerazvite. Težko se je potem razvijati ob takih bančnih cenzusih. Če hočeš priti iz kroga nerazvitih, moraš dokazati, da denarja ne rabiš, šele potem ti priznajo, da lahko dobiš kredit.

Prosim ta dom, da upošteva argumente, ki smo jih navedli. Ne gre za ne vem kakšne zahteve za nova sredstva.

Pogrešamo tudi obrazložitev, ki smo jo dobili pri obravnavanju stanja železnic, kjer je bilo govora o dveh milijardah starih dinarjev, za te tako imenovane ugodnostne obresti, to je za tistih 5% med običajno bančno obrestno mero in pa 3%. To se pravi, da bi na podlagi tega zakona lahko nerazviti kraji dobili participacijo na obrestih za posojilo v višini 40 milijard. Smatram, da je to nerealno. Glede na včerajšnjo diskusijo, ko je šlo za okoli 20 milijard na leto za elektrogospodarstvo, mislim, da takšne akcije zbiranja denarja za nerazvite verjetno ne bomo doživeli in se tega že vnaprej, če nam ne bo dovoljeno uporabljati tudi instrumenta anticipiranja, odpovedujemo. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Tudi te amandmaje ste danes dobili na klop, jih pa prej nisem omenil. Zeli še kdo razpravljati? Besedo ima poslanec Viktor Turnšek.

Viktor Turnšek: Amandma zbora za družbenoekonomske odnose k 6. členu si prizadeva vnesti raziskovalno delo kot element pri razvoju. Prav gotovo je raziskovalno delo eden bistvenih elementov, ki ne samo pospešuje, ampak ki vpliva na razvoj zaostalih območij. Vendar se mi zdi, da je formulacija, ki je dana v tem amandmaju, neustrezna, saj govori, naj bi raziskovalna skupnost predvidevala dodatna sredstva za pospeševanje raziskovalnega dela. Mislim pa, da gre tu za drug problem: da bi raziskovalno delo v zvezi z razvojem moralo biti vgrajeno v plan in financiranje celotnega raziskovalnega dela v Sloveniji. Tukaj pa gre za dve stvari, ki se mi zdita neadekvatno formulirani, namreč, da gre za neka dodatna sredstva za pospeševanje nerazvitih področij. Mislim, da bi morali biti programi sklada »Borisa Kidriča« usklajeni in usmerjeni v razvoj celotne Slovenije in predvsem v razvoj nerazvitih območij. Zato

mislim, da amandma k 6. členu, ki vnaša samo to, kar vnaša, ni umesten. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Kdo še želi razpravljati? Besedo ima poslanec dr. Boris Kuhar.

Dr. Boris Kuhar: Tovariš predsednik, tovariši in tovarišice poslanci! Zavzemam se za to, da pri 6. členu sprejmemo amandma, ki ga je predlagala začasna komisija, s področja družbenoekonomskih vprašanj vseh treh zborov, da kulturna skupnost predvidi v svojih programih oblike sodelovanja pri pospeševanju kulturnih dejavnosti. Če sem prav razumel poslanca iz Murske Sobote, je tudi on soglašal s takšnim besedilom, le da je njegovo besedilo malo drugačno. Po njem naj bi kulturna skupnost Slovenije zagotovila ustrezna dopolnilna sredstva za redno dejavnost in to najprej izobraževalnih ustanov, verjetno pa adekvatno tudi kulturnih ustanov itd. Po zakonu o kulturnih skupnostih imajo namreč te nekoliko drugačno vlogo kot izobraževalna skupnost, ki ima že po zakonu zagotovljeno neposredno vlogo dopolnilnega financiranja. Menim, da lahko kulturna skupnost na različne načine pomaga pri pospeševanju kulturnih dejavnosti na manj razvitih območjih. Marsikje, kjer ni razvitih kulturnih institucij in bolj razvite kulturne dejavnosti, lahko ta verjetno bolj koristno pomaga in sodeluje s konkretnimi kulturnimi programi, s konkretnimi kulturnimi akcijami in prireditvami in tudi drugimi oblikami, pa tudi, če je potrebno s finančnimi sredstvi, to se pravi na načine, ki bodo lahko največ prispevali h kvalitetni kulturni dejavnosti. Zato bi pač predlagal, da sprejmemo amandma skupne komisije za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Hvala. Še kdo želi razpravljati? (Ne.) Če ne, prosim pristojno komisijo enotnega zbora in zakonodajno-pravno komisijo, da se med odmorom sestaneta in da razpravljata o amandmaju poslanca Šuštarja in o amandmaju poslanca Kučana.

Odrejam enourni odmor, to se pravi do 13. ure, s tem, da ima prosvetno-kulturni zbor takoj sedaj kratko sejo v tej dvorani, ob 12.30 pa gospodarski zbor.

(Seja je bila prekinjena ob 11.50 in se je nadaljevala ob 13.35.)

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Iz tehničnih razlogov ne moremo nadaljevati s 5. točko dnevnega reda, ampak bomo prešli na 6. točko dnevnega reda, to so teze za pripravo skupščinskega dokumenta o kadrovski politiki, ki jih je pripravila komisija za volitve in imenovanja Skupščine SR Slovenije.

K tej točki dnevnega reda ste prejeli teze za pripravo skupščinskega dokumenta o kadrovski politiki ter poročilo komisije za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah. Dajem besedo predstavniku komisije za volitve in imenovanja podpredsedniku skupščine tovarišu Marjanu Orožnu.

Marjan Orožen: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Komisija za volitve in imenovanja vam je v smislu 174. člena ustave SR Slo-

venije in na podlagi 191. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije predložila v razpravo gradivo in teze za pripravo skupščinskega dokumenta o kadrovske politiki, ki naj bi ga po opravljeni javni razpravi sprejeli pristojni zbori. Komisija sta pri tem vodila dva glavna razloga.

1. Omenjeni člen poslovnika zavezuje komisijo, da v mejah nalog s področja splošnih vprašanj kadrovske politike skrbi, da se izvajajo ustavna načela in družbene norme, ki se nanašajo na kadrovske politiko, predlaga ukrepe za njihov napredek ter spodbuja dejavnost vseh organov in organizacij v zvezi z reševanjem vprašanj o stanju kadrov in o potrebah po njih. Predlagane teze naj bi predstavljale sestavni del procesa uresničevanja teh nalog in že večkrat izraženo željo, da Skupščina SR Slovenije o tem razpravlja. Ta razlog je formalnega značaja.

2. Drugi, vsebinski razlog pa je po oceni komisije v trenutnem stanju izobrazbene oziroma kvalifikacijske strukture zaposlenih v Sloveniji in njenem zaostajanju glede na družbeni znanstveno-tehnološki razvoj doma in v svetu. Pomen strokovnega, znanstvenega in družbenega kadrovskega potenciala dobiva posebne razsežnosti v okviru dolgoročnih razvojnih programov in ciljev. Kadri, sposobni kreirati originalne znanstvene, tehnološke, organizacijske in poslovne rešitve na socialističnih družbeno-ekonomskih osnovah postajajo odločilni faktor reafirmacije ciljev gospodarske reforme, uresničevanja tekočih stabilizacijskih programov in nadaljnjega razvoja samoupravnih odnosov. Vse to narekuje potrebo po celovitejši razpravi v objektivnih in subjektivnih vzrokih zaostajanja v razvoju kadrovske strukture gospodarstva in družbe ter o možnih posledicah za nadaljnji gospodarski in družbeni razvoj, če ne bi prišlo do hitrejših premikov ter sprejem skupščinskega dokumenta z ustreznimi stališči, ukrepi in sklepi trajnejšega in dolgoročnejšega pomena.

Predložene teze so nastale na podlagi obširnih poprejšnjih študij dokumentov in analiz, ki so jih po dogovoru pripravili posamezni republiški sekretariati in zavodi.

To delo sta usmerjala in koordinirala republiška sekretarja za delo ter za prosveto in kulturo. V pripravljalni fazi je bila v tretjini delovnih organizacij s področja industrije opravljena tudi anketa, ki je zajela 2419 strokovnih kadrov.

Rezultati te ankete so opozorili na mnoga odprta vprašanja kadrovske politike v delovnih organizacijah in družbi sploh. Hkrati pa ti rezultati pojasnjujejo nekatere vzroke relativno počasne afirmacije strokovnega in znanstveno-raziskovalnega dela pri nas na Slovenskem. Komisija meni, da ne bi kazalo poslancev obremenjevati z vsemi temi obsežnimi gradivi, ki pa so sicer na razpolago v skupščinski dokumentaciji. Zato je bilo dogovorjeno, da se osnovni problemi predložijo v izvlečku, medtem, ko bodo poslanci delovnih skupnosti prejeli tudi gradivo, ki obravnava problematiko, ki zajema delokrog njihovega zbora.

Osnovni smisel in namen predloženih tez je:

1. Opredeliti osnovne probleme, ki izhajajo iz sedanje kadrovske strukture in sedanje stanja, in ki so pomembni za bodočo politiko in aktivnost delovnih ljudi v njihovih družbeno-političnih in delovnih skupnostih ter dati zasnove celovitejšega sistema samoupravne kadrovske politike.

2. O teh vprašanjih v skupščini in v najširši javnosti spodbuditi razpravo, ki naj pripelje do ustreznih sklepov in ukrepov na vseh ravneh od delovnih in interesnih skupnosti do pristojnih republiških organov.

3. Nakazati osnovne smeri reševanja kadrovskih vprašanj in glavne nosilce nalog, ki izhajajo iz potrebe in nujnosti kadrovske preosnove družbe na stopnji prehoda v novo fazo tehnološke revolucije in družbenih odnosov.

4. Dati osnove za sprejem dokumenta, ki naj bi vseboval ustrezne ukrepe in sklepe ter priporočila o potrebnih ukrepih, ki naj jih na tej osnovi obravnavajo in sprejmejo vsi nosilci samoupravnega odločanja o kadrovske politiki.

Teze niso dokončne. V razpravi bodo nedvomno dopolnjene. Vendar je v zvezi z njimi že doslej bilo več različnih mnenj in tudi alternativnih predlogov. Posamezna mnenja v tej fazi niso našla svojega mesta v tezah, vendar pa jih je treba v razpravi enakopravno obravnavati. Tako nismo mogli vključiti mnenje, da bi kazalo z republiški zakoni predpisati oziroma v dokumentu skupščine določiti najnujnejše izobrazbene pogoje oziroma spodnjo mejo izobrazbe za določena vodilna mesta v delovnih organizacijah oziroma v gospodarstvu. Menimo, da je to pravica in dolžnost delovnih skupnosti in njihovih samoupravnih organov. Argument, da smo izobrazbo predpisali tudi učiteljem, nima v tem primeru nikakršne osnove.

Stvar družbene skupnosti pa je izoblikovati take sistemske rešitve in odnose, da bodo samoupravljalci — delavci in občani — dejansko v stanju le v okviru skrbi in odgovornosti za razširjeno reprodukcijo sami odločati o teh vprašanjih in nositi tudi posledice svojih odločitev. To pa seveda ne izključuje obveznosti družbenih organov, združenj itd., da spremljajo, analizirajo, opozarjajo in spodbujajo tam in tiste, ki te naloge zapostavljajo, kakor tudi ne izključuje pobudi za samoupravno in širše dogovarjanje o problemih sistematizacije, o kriterijih kadrovske politike in drugih vprašanjih.

Razprava naj bi dala osnove za graditev sistema samoupravnega in družbenega dogovarjanja na tem področju. V tem smislu menim, da je kot izhodišče, sicer z nekaterimi modifikacijami, v osnovi sprejemljiva variantna rešitev, omenjena v prvem in drugem odstavku tez na 4. strani.

Prav tako niso prišli v teze v prvih razpravah omenjeni predlogi o ukinitvi ustavnega instituta reelekcije. Razprava o kadrovske politiki in še posebej o našem političnem sistemu je primerna priložnost za podrobnejšo proučitev in oceno tega instituta. Pri tem bi seveda morali izhajati iz dejstva, da je to po svoji vsebini demokratičen instrument samoupravnega sistema za varstvo interesov delavskega razreda.

Menim, da stremljenja po omejevanju ustavnega instituta reelekcije iz »praktičnih«
razlogov niso na mestu, pač pa bi se bilo treba vprašati, čemu se samoupravljalci zaradi zagotovitve boljše kadrovske politike in kadrovske strukture tega instituta večkrat ne poslužujejo. Če je bila ob reelekciji večina vodilnih delavcev ponovno imenovana, to še ne pomeni, da je ta institut nekaj odvečnega, skratka nekaj, kar le po nepotrebnem zapleta družbene odnose, povečuje družbene stroške itd.

Kot ob vsakem dokumentu nastajajo tudi v tem primeru največje težave glede tega, koga in kako zadolžiti, da bodo čim jasnejše relacije glede odgovornosti in kako zagotoviti, da bodo stališča dovolj jasna in konkretna. Glede tega se bomo nedvomno srečali tako z mnenji, da je dovolj postaviti stvari le načelno, kot tudi s tezo, da bi morali v tem dokumentu in tudi v drugih aktih skupščine vse do podrobnosti predpisati in določiti.

Po eni strani imamo torej opravka s pomanjkanjem volje, da se prodre v bistvo reševanja kadrovskega problema v pogojih samoupravnega sistema in po samoupravni poti, po drugi strani pa z izrazi podcenjevanja, negiranja vloge

samoupravljanja, podcenjevanja zavesti, odgovornosti in sposobnosti delovnih ljudi v njihovih skupnostih, da o kadrovskih vprašanih odločajo v skladu s svojimi in družbenimi interesi. Osnutek dokumenta obravnava deloma problematiko, ki se nanaša na neustreznost sedanje kadrovske strukture v SR Sloveniji oziroma potrebo po njenem hitrejšem spreminjanju in preobrazbi, deloma pa se dotika sistema kadrovske politike in realizacije tistih ustavnih določb, ki omogočajo in hkrati zagotavljajo uresničevanje socialističnih načel in osnovnih ciljev demokratične samoupravne kadrovske politike.

Pri obravnavanju izobrazbene in kvalifikacijske strukture ne bi mogli mimo dejstva, ki se po eni strani kaže samo kot stremljenje, po drugi strani pa že močno kot stvarnost, da se namreč vzporedno z usmeritvijo naše družbe na racionalnejše, kvalitetnejše in s svetom bolj povezano gospodarjenje začenja spreminjati odnos do strokovnega in znanstveno-raziskovalnega dela in kadrov sploh ter poudarja njihova vloga v gospodarskem in družbenem razvoju.

Nekatere raziskave so pokazale, da tudi delež strokovnih kadrov v skupnem številu zaposlenih postopoma raste. Delovne organizacije namenjajo pomembna sredstva za izobraževanje, razvija se izobraževanje ob delu, raste tempo in obseg dodatne kvalifikacije in prekvalifikacije, in to zlasti v nekaterih panogah.

Kadrovska komponenta se vse pogosteje javlja kot element in sestavni del razvojnih in investicijskih programov, pomanjkanje kadrov določenih profilov pa kot negativni faktor dolgoročneje razvojne orientacije.

Vse bolj dobiva svojo moč spoznanje, da ima deficitarnost določenih vrst in profilov kadrov veliko resnejše in pomembnejše dimenzije, kot smo to predvidevali. Iz vsega tega je mogoče ugotoviti, da je proces prestrukturiranja v teku, čeprav z dosedanjimi rezultati ne bi mogli biti zadovoljni. Do izraza prihaja ta proces bolj prek porasta povpraševanja, kakor pa prek ustvarjanja trajnejših pogojev za zadovoljitev potreb po kadrih sploh in še posebej po kadrih pomembnih specialnosti.

Trenutno je, kot izgleda, situacija taka, da bi lahko govorili o tem, da razpoložljivi kadrovski potencial komaj pokriva tekoče potrebe. Za temeljitejšo preobrazbo bodo potrebni dodatni naporji vseh družbenih dejavnikov, zlasti če upoštevamo, da je tako v gospodarstvu kot v družbenih službah še vedno relativno visok odstotek mest, ki niso zasedena s kadri s primerno oziroma zahtevano izobrazbo.

Tudi vrhunski in znanstveni strokovni dosežki so v tesni medsebojni zvezi z razpoložljivo kadrovsko bazo. Poseben problem je pomanjkanje kadrov za potrebe uprave, in to tako v republiških kot v občinskih organih, zlasti še v luči novih pristojnosti, ki bodo zahtevale zasedbo delovnih mest s strokovno še bolj usposobljenimi in ustvarjalnimi kadri.

V splošnem povpraševanju po kadrih, zlasti izven večjih centrov, pa ostaja vse več razpisov neizpolnjenih. Celo ponudbe štipendij, namenjene potrebnim kadrom, ostajajo v posameznih primerih nerealizirane. Vse to logično spremlja snubljenje, zlasti posameznih profilov strokovnih kadrov in tudi nenormalna fluktuacija kadrov, zlasti na škodo manj razvitih območij, v zvezi s tem pa pojave posebnega obravnavanja pri nagrajevanju, možnosti korumpiranja, povečevanja »cene«
prek realne vrednosti itd.

Statistični podatki, ki so na razpolago, kažejo, da Socialistična republika Slovenija s svojo izobrazbeno in kvalifikacijsko strukturo zaostaja za stopnjo lastne tehnološke strukture, pa tudi za drugimi jugoslovanskimi republikami oziroma jugoslovanskim poprečjem, kljub temu, da je poprečna stopnja

izobraženosti prebivalstva nad jugoslovansko in kljub dejstvu, da slovenske izobraževalne kapacitete niso ravno tako majhne.

Po številu slušateljev visokih in višjih šol je bila Socialistična republika Slovenija ob koncu 1966. leta z 90 slušatelji na 10 000 prebivalcev med 30 razvitimi državami v svetu na 11. mestu, Jugoslavija pa na 9. mestu. Pred nami so bile Združene države Amerike s 325 slušatelji, Sovjetska zveza s 173 slušatelji, Kanada s 186 slušatelji, Nizozemska s 142 slušatelji ter Švedska, Bolgarija, Argentina, Francija, Finska in Čehoslovaška. Z 1969. letom se število študentov, slušateljev visokih in višjih šol, bistveno povečuje, tako da so nekatere našete države že ostale za nami. 1969. leta je v Socialistični republiki Sloveniji prišlo na 10 000 prebivalcev že 127 slušateljev visokih in višjih šol, kar pomeni, da se nahajamo na ravni Švedske iz 1966. leta oziroma se uvrščamo že na peto do šesto mesto, če upoštevamo, da je porast pri nas nekoliko hitrejši.

Povsem drugačno pa je sorazmerje glede števila diplomantov, ki v odnosu na prebivalstvo pada. Od skupnega števila 20 441 vpisanih študentov je bilo 1969. leta 2238 diplomantov, od 10 643 vpisanih na fakultete pa le 973. V četrtem letniku je bilo tega leta 1467, v petem pa 254 slušateljev.

Odgovor na vprašanja, kje smo in kam gremo, je nedvomno treba iskati v procesih reforme našega izobraževalnega sistema, zlasti visokega šolstva, v njegovi racionalizaciji, intenzifikaciji in modernizaciji, ne pa več samo ali pretežno v samem prilivu na višje in visoke šole.

Drugi vidik tega problema je verjetno v primerni usklajenosti med posameznimi izobraževalnimi kapacitetami in programi ter potrebami, ki nastajajo v delovnih organizacijah in družbenopolitičnih skupnostih zaradi ustvarjalne porabe dosežkov znanosti, tehnologije in organizacijskega dela, in takšnih odnosih med vsemi zainteresiranimi dejavniki, ki omogočajo neposredne vzajemne stike in vplive vseh področij združenega dela. Samoupravne izobraževalne skupnosti so brez dvoma kraj, kjer naj se vplivi realizirajo v obliki družbenega oziroma samoupravnega dogovarjanja o takšnih razvojnih programih in kapacitetah izobraževanja, ki bodo čim vernejši izraz objektivno ocenjenih potreb in dejanskih razmer in ki bodo zagotovili potrebne pogoje za takšen razvoj izobraževanja. Pomanjkanje ali neusklajenost dolgoročnih programov na tem sektorju družbene reprodukcije ima lahko dolgoročne posledice, ki se že kažejo v deficitarnosti oziroma celo v suficitarnosti določenih profilov, predvsem pa na tistih izobraževalnih področjih, ki so še premalo povezana s konkretno družbeno prakso. Zato se vse bolj kaže potreba po takšnem sistemu stimuliranja, ki bo ob upoštevanju socialnih kriterijev devaloval tudi v smeri zblíževanja individualnih, subjektivnih nagnenj z objektivnimi družbenimi kadrovskega potrebami in interesi, ki na sedanji stopnji še ne omogočajo, da bi se posamezniki opredeljevali zgolj na podlagi želja in osebnih nagnenj, čeprav je to že tudi danes potrebno omogočiti v čim večji meri.

Po drugi strani pa kaže to na potrebo sistematičnega raziskovanja nomenklature poklicev, s čimer bi se ustvarili pogoji za uspešnejše usklajevanje učnih in izobraževalnih programov z nenehno se razvijajočimi in spreminjajočimi se zahtevami po usposobljenosti v posameznih strokah, dejavnostih in poklicih, za načrtno prilagajanje izobrazbene in poklicne strukture prebivalstva in zaposlenih novim zahtevam in potrebam, kar terja smotern razvoj najrazličnejših oblik strokovnega usposabljanja, z racionalizacijo mreže, zlasti strokovnih in poklicnih šol vseh vrst in stopenj in za razvoj novih oblik poklicnega usposabljanja, za pravočasno ukrepanje v poklicnem usmerjanju, kar naj čim bolj

omejuje nastajanje suficitarnih in deficitarnih poklicev, za razvoj in uveljavitev stalnega dopolnilnega izobraževanja strokovnih delavcev vseh strok in ravni, ki mora preprečevati zastarevanje v šoli pridobljenega strokovnega in poklicnega znanja ter ga prilagajati sodobnim dosežkom.

Poseben in za preobrazbo kadrovske strukture vedno pomembnejši problem postaja permanentno dopolnilno izobraževanje. Spričo izredno naglega razvoja znanosti in tehnike je potrebno v šoli pridobljeno znanje nenehno izpopolnjevati. To ne pomeni, da se zmanjšuje vloga šole, pač pa potrebo, da stalno dopolnilno usposabljanje in izobraževanje postane sestavni del sistema. Zastarevanje v šoli pridobljene strokovne in poklicne izobrazbe poraja številne konflikte in težave v zaposlovanju, razporejanju ljudi, nagrajevanju in podobno. Po drugi strani pa spremlja ta problem še vedno premajhno zanimanje delavcev. Eden od pglavitnih vzrokov za to je, da izpopolnitev znanja in strokovnosti ostaja največkrat brez pravega vpliva na delo in na položaj delavca ter zlasti mladim delavcem ne daje preveč spodbude, da bi se v svojem poklicu dodatno izpopolnjevali in šolali.

Poseben problem dopolnilnega izobraževanja je izobraževanje vodilnih kadrov in organizatorjev sodobnega poslovanja v pogojih samoupravne organizacije dela. Na tem področju je v zadnjem času sicer precej storjenega, vendar tega izobraževanja ni mogoče omejevati zgolj na vodilne in na strokovne kadre iz gospodarstva. Najmanj enake potrebe so tudi na vseh področjih, v družbenih službah, pravosodju, javni upravi itd, kjer je za sistematično dopolnilno izobraževanje zaposlenih strokovnjakov relativno malo storjenega.

Aktualni družbeno-politični, ekonomski in kadrovski problem je zaposlovanje delavcev v tujini in njihov povratek v domovino. Odliv sposobne in strokovne delovne sile postaja vedno večja izguba za slovenski gospodarski in družbeni napredek. Še posebno pomembno vprašanje na tem področju je spodbujanje in usmerjanje vrnitve delavcev v domovino ter odpravljanje socialno-ekonomskih vzrokov, ki spodbujajo ljudi za odhod v tujino. Ta problem je tesno vezan z našo produktivnostjo dela in položajem delovnih organizacij v ekonomskem sistemu in delitvi dohodka. V tem pogledu so na vidiku nekatere pozitivne spremembe. Problemi, ki nastajajo pri zaposlovanju delavcev v tujini in pri njihovem vračanju v domovino, vedno odločneje opozarjajo tudi na organizacijsko in kadrovsko usposobljenost službe za zaposlovanje in delovnih organizacij ter za to zaposlovanje specializiranih in pooblaščenih služb v tujini.

Vsi omenjeni pojavi in problemi končno opozarjajo na pomembnost kadrovskih strokovno-analitičnih služb, na izdelanost osnov za oblikovanje in vodenje kadrovske politike v delovnih organizacijah in družbeno-političnih in interesnih skupnostih. Kljub določenemu napredku marsikje kadrovske službe še izenačujejo z urejanjem tekočih personalnih zadev. V takšnih primerih tudi kadrovska politika nima ustreznega mesta niti v organih upravljanja delovne organizacije niti v njeni organizaciji. Takšne razmere razkrivajo, da ponekod še vedno ne uvidijo ali ne upoštevajo dovolj, kolikšen je vpliv kadrov, njihove strokovne in poklicne usposobljenosti in tej usposobljenosti ustrezne delovne razporeditve na produktivnost dela in poslovno uspešnost delovne organizacije. Mnogi problemi na področju kadrovske politike, ki postajajo z naraščajočim pomenom kadrov in kadrovanja vedno bolj aktualni, in ki se bodo v bodočnosti še zaostrovali, kažejo na potrebo, da se jih lotevamo dolgoročno, sistematično in s sodobnimi znanstveno-raziskovalnimi metodami.

Kadrovska politika je neodtujljiva pravica in dolžnost delovnih ljudi, organiziranih v organizacijah in organih združenega dela, sestavni del samoupravljanja in elementarni dolgoročni interes delavskega razreda. Kadrovska politika v rokah samoupravljalcev je pomembno sredstvo osvobajanja človeka in pogoj za hitrejšo materialno rast družbe in ustvarjanje možnosti za skladnejši socialni razvoj in humanejšo podobo družbenih odnosov.

Teza, da je kadrovska politika sestavni del vsake politike in vsake odločitve na vseh ravneh in področjih, se vedno znova potrjuje. Kadrovsko vprašanje postaja faktor poslovnosti, faktor produktivnosti, družbene učinkovitosti in limitirajoči faktor razvoja. Razvoj lahko teče enakomerno le, če so usklajeni materialni in kadrovske viri. Investicije postajajo neučinkovite, če se ustrezno ne vlaga tudi v razvoj kadrov. Na poti uveljavljanja kadrovske politike kot funkcije samoupravljanja pa še nismo v celoti dojeli in iz procesa praktičnega odločanja odstranili nekatere skrajnosti kot posledice prejšnjega stanja.

Po eni strani imamo še vedno opravka z ostanki tradicij revolucionarno-etatičnega obdobja, ko se je o ljudeh in kadrih odločalo centralistično, administrativno in v ozkih in zaprtih strukturah. S temi ostanki se danes povezujejo tehnokratske metode in pogledi na kadrovske politiko. Konkreten izraz takšnih pojmovanj in metod se še vedno kaže v pojavih zadrževanja kadrovske politike in dejanskih odločitev v okviru ožjih, vodilnih ali neformalnih struktur, pa tudi v tem, da se strokovne kadrovske službe in ustrezna kolegialna samoupravna telesa, specializirana za kadrovska vprašanja, prepočasi razvijajo, ustanavljajo in osamosvajajo. Nekatere raziskave kažejo, da je delavec šele nekje na 11. mestu, upoštevajoč lestvico vplivanja na kadrovske odločitve.

Po drugi strani imamo opravka s pojmovanji, da na področju kadrovske politike ni potrebno zavestno usmerjanje, organiziranost in družbena akcija, češ da bo optimalna razmerja oblikovalo stihijsko delovanje tržno-dohodkovnega avtomatizma. Blizu temu so tudi mnenja, da je usklajevanje in preobrazba kadrovske strukture družbe stvar predstavniških organov, države in zakonov, ne pa vprašanje odgovornosti, pravic in dolžnosti združenega dela, delovnih organizacij in interesnih skupnosti. V tej smeri so tudi kritike naporov, da se zgradi sistem kadrovske politike in procedura izbora kadrov, postavi na objektivizirane osnove, da se ustvarijo ustrezne evidence in prek registra prebivalstva dobi vpogled v celoten kadrovske potencial itd.

Nedvomno je osnovni smoter naše razprave in dokumenta prispevati h graditvi takšnega sistema samoupravne kadrovske politike in akcije, ki bo v praksi zagotavljal uveljavljanje načel in spoznanj, da je kadrovska politika in skrb za stalno presnavljanje kadrovske strukture sestavni del samoupravnega odločanja in ne iz njega oziroma združenega dela izločena sfera, da pojem kadri in kadrovska politika vključuje in predpostavlja ustvarjanje takšnih pogojev in možnosti, ki bodo zagotavljali razvoj in uveljavljanje celotne populacije naroda, formiranje celovite socialistične osebnosti človeka, zlasti tistega na odgovornejšem mestu, racionalno koriščenje znanja in sposobnosti ter smotno vključevanje posameznikov v splošna prizadevanja družbe, da je formiranje in rast kadrovskega potenciala družbe sestavni del tekočega in dolgoročnega programiranja in odgovornosti vseh nosilcev družbene reprodukcije, sestavni del poslovnih določitev organizacij združenega dela in interesnih skupnosti, da so ožji podjetniški, kratkoročni in tudi individualni interesi često objektivna zavora hitrejšemu uveljavljanju sposobnosti in znanja ter da so za odpravljjanje tega protislovja potrebni organizirani napor samoupravne družbe. Tem spozna-

njem in načelom in doseženi stopnji razvoja samoupravnih odnosov morajo biti prilagojene tudi metode in instrumenti sodobne kadrovske politike. Le-te pa moramo šele razviti. Iluzija bi bilo misliti, da je kadrovska struktura na posameznih področjih mogoče predpisovati ali urejati iz enega centra. Prav tako pa bi bilo nepravilno podcenjevati vlogo in vpliv razvojne politike in programov posameznih področij združenega dela na stanje kadrovske strukture v družbi.

Razvoj in razvojne možnosti izobraževalne sfere imajo zlasti neposreden vpliv na ta gibanja. Skupščinski dokument naj bi torej dal osnove za hitrejše oblikovanje takšnega sistema samoupravne kadrovske politike, ki bo izključeval tako tehnokratsko-etatiistične metode, kakor tudi stihijo. Eno in drugo lahko in mora v naših pogojih nadomestiti samoupravno dogovarjanje delovnih skupnosti in njihovih samoupravnih organov o kriterijih kadrovske politike. Dane so vse možnosti, da se samoupravni organi delovnih organizacij v občini, na širšem območju, ali znotraj interesne skupnosti, ali samoupravni organi sorodnih podjetij, ali samoupravni organi po obsegu poslovanja podobnih podjetij, dogovarjajo o kriterijih za reelekcijo, o planiranju kadrov, o programih, o kriterijih za zasedbo posameznih, zlasti vodilnih delovnih mest itd. Takšen pristop bi samoupravljanje nedvomno okreplil in širše afirmiral tudi na tem področju. Le-taka pot je v naših pogojih lahko učinkovita. Druga možnost bi bila vračanje nazaj na sistem, ko je bila zasedba vodilnih mest vezana na soglasje države ali izvršnih organov skupščin, ali pa toleriranje izoliranosti posameznih delovnih skupnosti od splošnih tokov družbene kadrovske preosnove.

Drugo vprašanje je, ali se po samoupravni poti dogovarjamo, ali ne in, če se ne, zakaj se ne, ter kaj bi morali storiti, da bi se dogovarjanje in s tem enotnejša politika, enotnejši in ostrejši ter bolj vsebinski kriteriji razvili? To je nedvomno odvisno od stopnje zavesti in pripravljenosti sil, ki delujejo v samoupravnih skupnostih. Ker pa očitno te sile povsod še niso dovolj razvite, bi v tej smeri lahko in morali delovati tudi nekateri zunanji faktorji, kot so zbornice, univerza, izobraževalna skupnost, sindikati, občinske skupščine in drugi, kot pobudniki širšega družbenega dogovarjanja.

Tak primer, čeprav le za eno področje in en vidik, že imamo pri družbenem dogovoru o štipendiranju. Ali se torej ne bi mogli sporazumevati tudi o drugih vprašanih kadrovske politike? To vse bolj zahteva spoznanje, da več ne moremo in ne smemo še nadalje ostati le pri ugotavljanju »nevzdržnega« stanja, pri splošni, pavšalni ali često tudi pri črno-beli kritiki, pa tudi ne pri klicanju na pomoč države, ki na področju kadrovske politike (z izjemo uprave) ne more biti učinkovita, ker pač ni več nosilka razširjene reprodukcije.

Pokazati moramo torej na prave nosilce, odkriti moramo dejavnike, ki bodo sposobni in pristojni nosilci samoupravnega in družbenega dogovora na tem področju ter te stvari v končnem dokumentu mnogo jasneje in bolj konkretno, kot je to storjeno sedaj, postaviti in opredeliti. Sprejeta splošna stališča pa naj bi predstavljala osnovo za samoupravno in družbeno dogovarjanje na tem pomembnem področju družbene reprodukcije z namenom ponovnega vzpostavljanja na novih osnovah bolj čvrstih vezi med mnogoštevilnimi nosilci in centri samoupravnega odločanja o kadrih in kadrovske politiki ter z namenom zagotavljanja organiziranosti, načrtnosti, dolgoročnosti, kriterijev, enakih možnosti itd.

Kljub temu in kljub dejstvu, da rezultati spreminjanja kadrovske strukture v zadnjih letih ne ustrezajo potrebam in možnostim, pa vendarle ne bi mogli trditi, da je zaradi nerazumevanja nosilcev samoupravnega odločanja o

kadrovski politiki to področje prepuščeno stihiji. Takšne trditve in teze pomenijo po svoji vsebini slej ko prej bodisi objokovanje stanja, ko je bila kadrovska politika usmerjevana iz centra in zato je bilo na prvi pogled tudi vse razvidno in jasno, bodisi, z drugimi besedami povedano, izražanje dvoma v sposobnost samoupravljanja, da nosi odgovornost za urejanje in usmerjanje tokov razširjene družbene kadrovske reprodukcije. To pa seveda ne pomeni, da so koncepti sodobne samoupravne kadrovske politike povsod in docela jasni ter izpeljani tako, da bi bili možni konkretni programi spreminjanja kadrovske strukture in sicer dolgoročno in v skladu s cilji razvijanja tehnično-tehnološke strukture dela posamezne delovne organizacije, panoge, gospodarstva oziroma družbe kot celote. Da bi se načela sodobne kadrovske politike resnično uveljavljala ter dajala konkretnejše pozitivne učinke, bo v smislu že povedanega potrebno še mnogo naporov vseh samoupravnih in družbenih struktur, kakor tudi na znanstveno-raziskovalnem področju. Prispevek k temu mora dati tudi naša razprava in dokument, ki ga bomo kot izhodišče za organizirano družbeno akcijo na koncu sprejeli.

Verjetno smo v tem trenutku v stanju le globalno opredeliti cilje dolgoročnejske kadrovske politike, nakazane v tezah. Glede teh ciljev, njihove kvantifikacije, trendov, usklajenosti oziroma neusklajenosti z našimi in svetovnimi gibanji bodo nedvomno v nadaljnjih ocenah ter predlogih ukrepov povedali svoje, zlasti izvršni svet, samoupravni in upravni organi, strokovne institucije in drugi.

Globalna orientacija pa naj da osnove in spodbudo, da pridemo čimprej do potrebnih konkretnejših dogovorov in programov ter pregleda za to potrebnih materialnih in drugih sredstev.

Izhajajoč iz dane zaposlitvene oziroma kadrovske strukture v Sloveniji bi globalne naloge dolgoročnejske kadrovske orientacije vendar lahko opredelili, zlasti kot potrebo po bistvenem povečanju sklada kreativnih znanstveno-raziskovalnih kadrov, ki predstavljajo prvi pogoj hitrejšega vključevanja v tokove sodobne svetovne znanstvene in tehnično-tehnološke revolucije, in sicer tako v smeri naše prisotnosti v teh tokovih, kakor tudi v smeri koriščenja splošnih dosežkov znanosti na vseh področjih, kot potrebo po bistvenem povečanju sklada kadra z visokim ekonomskim znanjem, poznavanjem najsodobnejše tehnologije in organizacije dela in sposobnosti njenega hitrejšega uveljavljanja v pogojih združenega dela, kot nosilca razširjene reprodukcije ter kot potrebo po stalnem povečevanju splošne družbene in strokovne ravni vseh zaposlenih, hitrejši prekvalifikaciji v skladu s spreminjanjem gospodarske strukture ter usklajevanjem sistema izobraževanja s potrebami po specializiranih strokovnih kadrih.

Razviti kadrovski potencial naroda je predpogoj za realizacijo dolgoročne razvojne orientacije in zato tudi najpomembnejša investicija. Dozoreva spoznanje, da v kadrih in znanju, v znanstveno-raziskovalnem potencialu leži bistvena komparativna prednost naroda, ki ne razpolaga z obilico naravnih bogastev. To potrjuje tudi praksa nekaterih dežel in držav s približno enako geoekonomsko strukturo. Žal pa se v praksi še ne obnašamo temu spoznanju ustrezno. Sposobnosti, znanju in kreativnim kadrom še ne dajemo dovolj velik poudarek in pomen. Zato tudi rezultati kadrovske preosnove v smislu afirmacije znanja v zadnjih letih ne odražajo širine in ostrine razprave o tem. To ponovno potrjuje, da mora vsaka politika, če hoče biti realna in uspešna, biti naslonjena na ustrezno materialno osnovo in na doseženo stopnjo zavesti.

Zdi se, da je tudi v teh problemih in takšnih odnosih iskati vzroke odliva pomembnega števila kadrov v tujino. Značilno je, da mnenjske raziskave zadnjega časa govore, da teza, kar citiram: »Delavci odklanjajo strokovnjake«, nima realne osnove. Vzroke je torej treba iskati drugje in ne pri proizvajalcih. Odpor zoper določene tehnokratske odnose in metode pri delavcih ne moremo enačiti in tolmačiti kot odpor zoper strokovnjake, odpor zoper nekreativnost pa ne kot podcenjevanje strokovnega znanja.

Cilj samoupravne socialistične kadrovske politike pa seveda ne more in ne sme biti le število visoko izobraženih oziroma le formiranje strokovne in znanstvene elite naroda, ampak tudi in predvsem dvig splošne strokovne, družbene in politične ravni celotne populacije, še zlasti pa tistega njenega dela, ki upravlja in razpolaga z družbenimi sredstvi proizvodnje in reprodukcije. Realizacija tega cilja je seveda v veliki meri odvisna predvsem od samoupravljalcev samih in njihovih lastnih programov. V zvezi s tem velja poudariti, da bi bil nepopoln in družbeno težko sprejemljiv vsak program, ki bi zasledoval le enostranske cilje, ki ne bi upošteval pravega sorazmerja, ki ne bi upošteval, da lahko dá kakovost le široka baza, ki ne bi upošteval, da je eden od pomembnih elementov socializma odpravljanje razlike med umskim in fizičnim delom v smislu dviganja fizičnega na raven umskega, ki ne bi upošteval regionalnih razlik v razvitosti, različnih realnih možnosti izobraževanja in drugih faktorjev objektivnega značaja. Ne upoštevati to, bi pomenilo puščati vzroke protislovij in možnih konfliktnih situacij.

V kadrovski politiki in programiranju mora veljati načelo, da je vsaka skupnost oziroma organizacija odgovorna za stalno dviganje lastne izobrazbene in kvalifikacijske strukture.

Nihče se pri tem ne more zanašati na druge in na neko anonimno družbo. Predpostavka te reprodukcije in vsake kadrovske preosnove pa je orientacija na dolgi rok, programiranje ter taka kadrovska politika, ki bo potencialne kadre spremljala od osnovne šole do delovnega mesta in še naprej. Delovne skupnosti praviloma takšnega programa in sistema še nimajo izoblikovanega. Razmisliti je, ali jih ne bi kazalo na to vezati, kot bi kazalo razmisliti o tem, ali ne bi tudi potrditev večjih investicijskih programov kazalo vezati za razpoložljive kadrovske možnosti in se pri tem poslužiti zgleда zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov.

Posebne pomena je skrb in odgovornost temeljnih družbeno-političnih skupnosti za usklajeni in usmerjeni kadrovski razvoj na vseh področjih in usposabljanje samoupravnih organov za kadrovska vprašanja za to pomembno funkcijo. Kadrovska politika bi morala postati eno temeljnih vprašanj v programu občinske skupščine, zlasti zbora delovnih skupnosti, toda na način, ki ne bo demobiliziral delovnih organizacij in drugih nosilcev.

Pobudnik te aktivnosti pa morajo postati komisije za volitve in imenovanja. V tej smeri se komisije žal še niso dovolj razvile. Vse preveč so še vedno povezane z upravo in od nje odvisne. Ukvarjajo se v glavnem le s pripravo predlogov za volitve in imenovanja, zelo malo pa z analizo splošne kadrovske politike v občini. Njihov nadaljnji razvoj bo nedvomno moral hitreje potekati v smeri spremljanja in analize kadrovskih gibanj in ciljev, čim bolj se bodo v družbi uveljavljala načela udeležbe državljanov, bodisi neposredno, bodisi prek pooblaščenih delegatov.

Koliko bo kadrovska politika dejansko obravnavana enako kot druga vprašanja, je v mnogočem odvisno od orientacije komisij na vsebinska vprašanja in od stalnega razvijanja baze za dogovarjanje o kadrovskih vprašanjih, bodisi za lastne potrebe bodisi za potrebe republiških in skupnih federalnih organov.

Tovarišice in tovariši! Teze, ki ste jih prejeli skupno z gradivom, želijo poudariti, kako aktualen družbeni problem postaja kadrovska politika, njena organiziranost, smotrnost, načrtnost in načrtnost za zagotavljanje kadrovskih potreb, kakršne izhajajo iz gospodarskega in družbenega razvoja in ki jih terjajo dosežki znanstveno-tehnološke revolucije v svetu.

Skupščina Socialistične republike Slovenije je že doslej dala vrsto pobud in pravnih osnov za kadrovske politike, ki ustrezajo temu razvoju in samoupravnim družbenim odnosom, ni pa se s temi problemi celoviteje ukvarjala.

Komisija za volitve in imenovanja meni, da bi to priložnost morali izkoristiti za temeljito in objektivno oceno stanja in vzrokov, še bolj pa za to, da se opredelijo konkretne naloge na tem pomembnem področju družbene reprodukcije in njeni nosilci.

V imenu komisije prosim, da razpravljate o tezah, jih dopolnite in sprejmete kot izhodišče za javno razpravo ter za pripravo predloga resolucije o kadrovski problematiki v SR Sloveniji. Hvala!

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Ali želi morda besedo predstavnik komisije za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah? (Ne želi.)

Pri tezah za pripravo skupščinskega dokumenta o kadrovski politiki, kakor jih je poslala komisija za volitve in imenovanja, ne gre za osnutek ali predlog kakšnega akta, kakršnega sprejema skupščina, ampak nam je komisija poslala te teze kot gradivo, o katerem naj skupščinska telesa razpravljajo ter posredujejo mnenja, stališča in predloge s tem, da se na podlagi razprave izoblikuje nadaljnje gradivo za reševanje kadrovske problematike, nato pa se pripravi osnutek ustreznega skupščinskega akta.

Začenjam razpravo. Kdo želi besedo? K besedi se je prijavil dr. Viktor Damjan, republiški sekretar za pravosodje in občo upravo.

Dr. Viktor Damjan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Komisija za volitve in imenovanja naše skupščine je z izdelavo predloženih tez nakazala izredno tehtno problematiko, ki je pereča za vse družbenopolitične skupnosti, za vse gospodarske in negospodarske dejavnosti na območju naše republike.

Kadrovska problematika prihaja danes do izraza še z večjo silovitostjo, ker smo na tisti stopnji družbeno-političnega razvoja, ko je treba hitreje reševati poglobitve naloge naše ekonomske politike in političnega sistema in ko si brez pravilne kadrovske politike ni mogoče zamisliti stabilizacije, tako političnih odnosov, kakor tudi gospodarstva.

Uvodoma bi rad poudaril dva vidika, ki bi ju morali imeti pred očmi, in sicer:

1. Pri vodenju kadrovske politike se moramo zavedati, da mora biti celotna naša aktivnost usmerjena k človeku. Njegov materialni interes, njegove samoupravne demokratske pravice, njegova vloga naj bodo v žarišču razvoja naše družbe. Njemu so podrejeni sistem samoupravljanja, materialna izgradnja naše družbe in celo pravne norme, zapisane v ustavi, ki sami izhajajo iz človeka kot osvobojenega družbenega bitja v samoupravnih odnosih. Sodim, da ni vseeno,

koga kadrujemo in kakšne kriterije uveljavljamo pri izobraževanju strokovnih kadrov. Nekatere organizacije in ustanove kadrujejo bolj praktično kot pa, da bi prisluhnile spoznanju dognanj družbenih ved s tega področja.

2. Želel bi poudariti, da se v zadnjem času v svetu vse bolj proučuje vprašanje udeležbe sredstev, ki gredo za izobraževanje iz družbenih sredstev. Pri tem študiju se je razvilo celo novo področje raziskovanja, ki si je nadelo naslov »ekonomika izobraževanja«. V študijah svetovnih ekonomistov se namreč ugotavlja in prikazuje, da obstaja gotovo razmerje med izobraževanjem, znanostjo in med razvojem gospodarstva, in da je izobraževanje gospodarska dejavnost ter da se izobraževanje in znanost ne morejo tretirati samo kot potrošnja, temveč kot akumulacija.

Napredek v svetu torej jasno kaže, da se izobraževanje in znanost ne moreta tretirati kot nadgradnja, temveč kot del materialne baze, to je materialne sile, ki ima določeno vlogo v družbenoekonomskem razvoju.

V deželah z visoko razvito proizvodnjo gre razvoj v tem smislu, da se institucije, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in z znanostjo, tesno približujejo gospodarstvu. Zato posamezna podjetja in gospodarske organizacije gradijo svoje šole, svoje fakultete in znanstvene inštitute. Nedvomno ima to svoj odraz tudi na reformo šolstva in na dvig najrazličnejših strokovnih kadrov. Tudi pri nas bi bilo treba združiti celotnost tistih prizadevanj in dejavnosti, ki analizirajo področja, na katerih je treba načrtovati kadre, katerih kvantiteta in kvaliteta bi morali biti usklajeni z načrtom proizvodnje, s sprejemanjem delavcev na delovna mesta, z vzgojo kadrov na določenih delovnih mestih in s spremljanjem njihove rasti.

Skrb za kadre je in mora biti le integralni del celotne politike delovnih in drugih organizacij. Vse to velja seveda tudi za kadre v izvengospodarski dejavnosti, v državni upravi, pravosodju in drugod.

Če se ozremo na državno upravo, potem lahko ugotovimo, da je naša državna uprava v sistemu družbenega samoupravljanja neogibna družbena spremljevalka organov samoupravljanja. Čim obsežnejša je družbeno-politična skupnost, tem pomembnejša je strokovna funkcija uprave kot specializiranega strokovnega aparata, ki naj bi bil sposoben reševati čedalje bolj zahtevna vprašanja, ki jih postavlja sodobno življenje in sodobni družbeni razvoj. Iz take vloge uprave jasno izhaja, da uprave ni mogoče obravnavati izolirano in brez povezave s skupščinskimi in drugimi organi družbenega samoupravljanja. Njen smisel je prav v tem, da uvaja v življenje politiko predstavniških organov in politično-izvršilnih organov, ko opravlja naloge, ki so ji dane v 63. členu naše republiške ustave. Po drugi strani pa uprava tudi omogoča to politiko in jo soustvarja s strokovnimi analizami in predlogi, pri čemer mora biti v neprestanem stiku z družbeno problematiko in z življenjem.

Takšen je današnji položaj naše državne uprave. Poudaril bi tri ugotovitve:

1. dejstvo je, da sta pomen in vrednost dela državne uprave in sploh javne uprave v naši družbi premalo upoštevana;
2. dejstvo je, da funkcionalnost uprave v naših pogojih ni dovolj proučena in, da njena notranja usklajenost ni podana, in
3. dejstvo je, da nismo posvečali zadostne pozornosti modernizaciji javne uprave in, da nismo vodili premišljene in kumulativne kadrovske politike. Brez rešitev teh osnovnih pristopov k vprašanem javne uprave ne bomo sposobni napraviti vidnega napredka na tem področju.

Znanstvena in tehnična revolucija, ki karakterizira sodobni svet in ki je s svojimi dosežki prodrla tudi na področje javne uprave, je v novih razvitih družbah doživela mnoge spremembe. Seveda ne gre tu samo za spremembe, ki so neposredno vezane na dosežke sodobnih tehnologij, ampak tudi za spremembe, ki narekujejo drugačen, vedno bolj demokratičen odnos, ki se poraja med javno upravo in občanom. Mislim, da ni potrebno izgubljeni besed, kako so ta vprašanja pomembna tudi v naši samoupravni družbi.

Spekter nalog, problemov in vprašanj, ki v naši družbi niso proučena in ki vznikajo z nadaljnjim razvojem naše družbe, z novimi samoupravnimi organizacijami, samoupravnimi skupnostmi, skladi, zavodi itd., med katerimi ni potrebne funkcionalne in organizacijske povezanosti, prinaša s seboj vrsto pojavov in odprtih vprašanj, ki v praksi niso dosledno reševana po določenih sistemskih vidikih. Vse to pa neizogibno negativno vpliva na uspešnost in na učinkovitost uprave.

Organizacijska struktura kadrov v upravi se je v zadnjih letih zelo spremenila. Spremenjene razmere zahtevajo vedno več delavcev z visoko izobrazbo, posebno v republiški pa tudi v občinski upravi.

Kakšno je stanje glede tega v republiških upravnih organih? Iz statističnih podatkov izhaja, da bi republiški upravni organi, brez republiškega sekretariata za notranje zadeve in brez pravosodnih organov, potrebovali 774 strokovnjakov z visoko izobrazbo.

Dejansko pa je ob koncu 1970. leta samo 496 delavcev imelo visoko izobrazbo. Pri tem je upoštevana tudi priznana izobrazba. V republiški upravi je nezasedenih 185 delovnih mest z visoko izobrazbo, dejansko pa manjka 278 delavcev z visoko izobrazbo, to je 36 %, če upoštevamo tista delovna mesta, ki jih zasedajo delavci z neustrezno izobrazbo.

Zlasti v zadnjem letu se je primanjkljaj visoko kvalificiranih delavcev povečal za 20 %, to je za 56 oseb. Čeprav je izvršni svet Skupščine SR Slovenije lani odobril namestitev 78 strokovnjakov, je upravi dejansko uspelo pridobiti le 19 takih delavcev, hkrati pa jih je 30 v tem času zapustilo delo v upravi. Upravičen je zato strah, da bo v prihodnje pomanjkanje strokovnjakov z visoko izobrazbo konstantno naraščalo. Razlogi za to so v nezadovoljivem prilivu strokovnjakov v republiško upravo in dokaj neugodni starostni strukturi že zaposlenih.

Neustrezni osebni dohodki povzročajo, da so ponudbe republiške uprave pri iskanju novih kadrov, povsem nekonkurenčne. Težko si je zamisliti, da bi lahko ekonomista, urbanista, zdravnika ali pravnika, ki sicer v strokovnih krogih uživa priznanje, materialno slabše nagrajevali kot njegove vrstnike izven uprave, saj njegovo delo v upravi spremlja poleg strokovnih zahtev tudi širša in večja odgovornost in posebni družbeni pomen njegovega dela.

Poleg nizkih osebnih dohodkov je v ospredju prav tako akutno vprašanje stanovanj. Sicer si moramo prizadevati, da se bodo v republiški upravi odločneje v praksi izvajala načela nagrajevanja po dejansko opravljenem delu, po strokovnosti upravnih nalog, pa tudi glede na uporabljen čas, saj niso redki primeri, ko teža dela pade le na manjši del delavcev, ki mora žrtvovati tudi precej izven delovnega časa.

Tudi v pravosodju je kadrovska problematika izredno pereča in terja nujne rešitve, saj samo v sodstvu primanjkuje okoli 100 sodnikov. Naša pravna fakulteta daje premalo diplomiranih pravnikov, s katerimi bi lahko krili vse potrebe v sodstvu in drugih pravosodnih ustanovah, odvetništvu, v republiški

in občinski upravi in raznih zavodih, zlasti pa tudi v gospodarskih organizacijah. Zato prihajamo do položaja, da ostanejo sodniška mesta nezasedena, da so razpisi sodniških mest brezuspešni in da se celo včasih za tako zaželena sodniška mesta v velikih centrih, ko sta Ljubljana in Maribor, pojavlja samo po en kandidat. Vzroki takšnemu stanju so različni. Poleg premajhnega števila diplomantov pravne fakultete je neurejeno in nezadostno štipendiranje študentov pravne fakultete in višje pravne šole v Mariboru. Podiplomski študij in specializacija ne moreta biti urejena prav zaradi občutnega pomanjkanja kadrov. Končno naj omenim še izredno pomembno okoliščino, da je za mlade diplomirane pravnike zaposlitev v sodstvu in drugih pravosodnih organih nestimulativna. Gospodarske organizacije in razni zavodi nudijo tako sodniškim pripravnikom, kot tudi diplomiranim pravnikom s pravosodnim izpitom mnogo boljše materialne ugodnosti ob zaposlitvi v določeni organizaciji. Prvenstvena ovira za normalni dotok kadrov v pravosodje pa so nedvomno materialna vprašanja in tudi stanovanjski problemi.

Na koncu bi želel poudariti, da je izdelano posebno gradivo, ki podrobno prikazuje problematiko kadrovske in izobrazbene strukture v naši državni upravi, kamor spada seveda tudi sodna uprava, ki bo posredovano v razpravo skupščinskim telesom.

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je pristopil k urejanju teh zadev in si prizadeva popraviti stanje na teh področjih. Ukrepi so deloma normativnega deloma organizacijskega značaja. V zvezi z novimi razmejitvami — pristojnosti med federacijo in republiko bo potrebno izdelati načrt, kako bi se republiška uprava organizacijsko in kadrovske usposobila za opravljanje novih nalog.

Želel bi poudariti, da vodenje kadrovske politike ne more biti izključno zadeva vsakega posameznega organa, oziroma njegove delovne skupnosti in predstojnika organa, ker za učinkovito in kakovostno delo uprave obstoja širši družbeni interes. Hvala lepa!

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Hvala. Besedo ima Stojan Vodopivec, predstavnik izvršnega odbora skupnosti študentov.

Stojan Vodopivec: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! O zaskrbljujoči kadrovski strukturi in nekaterih negativnih pojavih, ki jo pogojujejo in spremljajo, smo študentje že večkrat razpravljali in skušali s svojimi stališči in prispevki spodbuditi družbo in njene institucije k hitrejšemu strokovnemu in učinkovitemu reševanju te problematike. Prav zato pozdravljam odločitev skupščine, da bo razpravljala o kadrovske politiki vzporedno z razpravami o srednjeročnem programu razvoja SR Slovenije. Samo tako povezovana in poglobljena razprava lahko dá zaželene rezultate. Nerazumljivo pa je, da v to ne vključujemo še celovite razprave o razvoju in reformi sistema vzgoje in izobraževanja, ker menimo, da bomo le s korenito preobrazbo šolskega sistema dosegli zaželene rezultate tudi na področju kadrovske politike.

Ceprav je iz priloženega gradiva razvidno, da so pri pripravi tez sodelovali posamezni strokovnjaki in institucije s svojimi študijami, menimo, da so bile doslej v to premalo vključene tiste strokovne institucije, pri tem mislim predvsem na ustrezne inštitute na univerzi, ki se morajo znanstveno ukvarjati s temi problemi. Nujno je, da se čimprej formira poseben organ na republiški ravni, ki bo stalno strokovno in znanstveno spremljal, analiziral in koordiniral

raziskave na področju kadrovske politike in razvoja šolskega sistema v naši republiki. Smatramo namreč, da komisija, ki je pripravila teze, ne more opravljati te funkcije v takem obsegu, kot to zahteva pomembnost problema za nadaljnji razvoj naroda kot celote. Nadalje je škodljivo za tako pomemben dokument, če temeljita razprava o njem ne zajame širokega kroga ljudi, ker nam edino to zagotavlja, da se bodo sklepi uresničevali. Zato je potrebno precej časa oziroma še več. Probleme kadrovske politike je namreč treba stalno spremljati in obravnavati strokovno, odgovorno in javno ter ne kampanjsko kot doslej.

To pa tudi ne pomeni, da moramo razpravo o pričujočem dokumentu zavlačevati v nedogled. Nasprotno. Smatramo, da je nujno treba sprejeti ukrepe za rešitev tistih vprašanj, ki so danes dovolj jasna in razvidna iz priloženega gradiva.

Naše bistvene pripombe so v tej fazi naslednje. Slovenijo moramo obravnavati kot enoten gospodarski, kulturni in politični prostor in ne smemo dopuščati anarhičnega ter neodgovornega reševanja tega problema posameznim delovnim organizacijam in občinam, na kar nas opozarjajo dosedanje slabe izkušnje. Pri tem je treba proučiti in opredeliti vlogo centrov, Ljubljane in Maribora, pri izvajanju pomoči nerazvitim območjem. Ob že tako velikih razlikah v kakovosti šol in slabših ekonomskih pogojih za šolanje izven omenjenih centrov se namreč dogaja, da manj razvita območja dajejo kadre bolj razvitim območjem, največkrat pa prav omenjena dvema centroma, le redko pa se dogaja obratno. Tako bogati postajajo vse bogatejši, reveži pa vse revnejši.

Nadalje je potrebno dosledno izvajati že večkrat deklarirano politiko materialne sanacije šolstva. Pri tem mislimo zlasti na večjo materialno pomoč nerazvitim območjem, kar lahko po našem mnenju dosežemo s stimulativnim sistemom, udeležbe sredstev republike in tako prispevamo h krepitvi materialne baze neposrednih nosilcev kadrovske politike na teh območjih. Z materialno pomočjo pri hitrejšem organiziranju predšolskih ustanov, z večjim vlaganjem v štipendiranje učencev in dijakov, da bomo prišli do študentov in z izgradnjo novih šol, ter dijaških domov, bi do določene mere izenačevali izhodiščne pogoje za šolanje vse mladine ne glede na socialni in regionalni izvor. To tudi pomeni, da ni dovolj, če spodbujamo in podpiramo pri študiju samo najbolj talentirani del mladine zaradi včasih preozkih kadrovskih interesov. Ob tem naj omenim, da bomo Skupščino SR Slovenije v kratkem seznanili s politično analizo izvajanja družbenega dogovora in bomo takrat tudi predlagali razpravo o tem v zborih.

Nadalje menimo, da je nedopustno zmanjševanje sredstev za vzgojo in izobraževanje. Nasprotno. Odstotek narodnega dohodka, ki je namenjen za vlaganje v to področje, je potrebno stalno in hitreje povečevati. Ob tem moramo takoj proučiti vse možnosti in ukrepe, ki bodo prisilili vse zainteresirane in nezainteresirane k večjemu vlaganju v kadre.

Podpiramo zahteve za določanje ustreznih minimalnih izobrazbenih pogojev za vodilna delovna mesta v gospodarstvu in javni upravi. Potrebno bi bilo poprej proučiti kriterije za določanje šolskih in izobrazbenih pogojev. Prepričani pa smo, da je s tem v zvezi glavni problem slaba izkoriščenost strokovnjakov, ki je največja tam, kjer vodstveni kadri nimajo ustrezne izobrazbe, obstoječi sistem reelekcije pa se je pri tem izkazal kot neučinkovit.

Potrebno bi bilo še bolj uveljaviti učinkovit sistem permanentnega izobraževanja vseh že zaposlenih. Ob tem bi morali obravnavati tudi pogoje, v katerih delajo strokovnjaki na svojem delovnem mestu, saj je največkrat tudi od tega odvisno, kako in s kakšnim uspehom opravlja kakšen strokovnjak svoj poklic.

Vloga univerze je v sklopu kadrovske politike in tudi v zasnovi dokumenta samega neustrezno in pomanjkljivo obdelana. Pri tem je treba opozoriti, da univerza ni le tovarna za kadre, ampak bi morala postati žarišče napredne znanstvene misli in družbene angažiranosti. Postati mora torej aktiven subjekt narodne kadrovske in splošne družbene politike. Menimo pa, da danes univerza ne opravlja ustrezno ne ene ne druge funkcije. Delna krivda za to je v starih vodstvenih strukturah in zaprtosti univerze v odnosu do družbe in gospodarstva. Zamisliti se moramo tudi ob izredno zaskrbljujočem podatku, da danes univerza producira letno enega diplomanta na predavatelja. Zato je nujno, da podpremo institucije, ki proučujejo problematiko študija na univerzi, obenem pa moremo od njih zahtevati predloge za čim hitrejšo izboljšanje stanja.

Iz tez je razvidno, da so se v preteklosti skupščina in njeni organi že večkrat ukvarjali s kadrovsko problematiko in sprejemali določene sklepe za izboljšanje stanja na tem področju. Prav tako je razvidno, da je kadrovska struktura pri nas še vedno slaba oziroma v primerjavi z drugimi republikami in razvitejšimi deželami še slabša. Vprašujemo, kdo je odgovoren, oziroma kdo je kriv za tako stanje? Verjetno je eden izmed vzrokov, da se dosedanja deklarirana kadrovska politika ni učinkovito izvajala, v izredno slabi izobrazbeni in kadrovski strukturi v republiški upravi in v kadrovskih službah v podjetjih. To je očitno eden izmed vzrokov, da se konkretni ukrepi na tem področju, kot na primer zakonski predpisi, prepočasno sprejemajo in ne izvajajo. Zato smatramo, da je nujno ob sprejemanju resolucije ob kadrovski politiki točno določiti, kdo je za njeno izvajanje odgovoren in obenem dosledno izvajati predvidene sankcije.

Študentje smo pripravljene sodelovati v pripravah in razpravah o resoluciji, pri delu v komisijah, na strokovni ravni in kot predstavniki dela zainteresirane javnosti ter nositi svoj delež odgovornosti.

Svoj prispevek pa vidimo predvsem v kakovostno organiziranem, vsebinsko bogatejšem in intenzivnejšem načinu študija. Zato se bomo zavzemali za radikalno vsebinsko preobrazbo študija, odnosov na univerzi in za revolucioniranje celotnega procesa vzgoje, izobraževanja in znanstvenega dela. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Hvala. Želi še kdo razpravljati? Besedo ima poslanec Jože Dolar.

Jože Dolar: K razpravi se oglašam bolj kot prenašalec stališč iz raznih javnih razprav o kadrovski politiki na našem območju z željo, da pač s tem prispevam k razpravi o predloženih tezah.

Za uresničevanje aktualne kadrovske politike nujno potrebujejo delovne organizacije sposobne in učinkovite kadrovske službe, ki bodo lahko s strokovnimi metodami reševale vso zapleteno kadrovsko problematiko. To pomeni, da bi skrbele za analize delovnih mest, ugotovljale sedanje in bodoče zahteve delovnih mest, da bi sestavljale programe za zagotovitev potrebnega dopolnilnega znanja zaposlenih in te programe tudi sistematično izvajale. Planirale bi tudi kratkoročne in dolgoročne potrebe po kadrih, skrbele za sprejem in uva-

janje novih delavcev v delovno organizacijo in hkrati tudi proučevale delitev osebnega dohodka.

Delovne organizacije naj pristopijo k reorganizacijam kadrovskih služb takoj in še posebej k izvedbi racionalne sistemizacije delovnih mest. Ob tem pa je pomembno poudariti zahtevo po sistemski povezavi področja izobraževanja in dela, da to dejansko postane integracija družbenega dela nasploh v vsej svoji medsebojni odvisnosti.

Pomembno mesto pri reševanju kadrovskih vprašanj imajo, kot sem že omenil, kratkoročni in dolgoročni kadrovski programi v republiki, kakor tudi navzdol, vse do delovne organizacije, ki morajo postati sestavni del razvojnih programov in biti z njimi usklajeni. Vsak investicijski elaborat in program rekonstrukcij naj bi predvideval tudi sredstva za vzgojo potrebnih kadrov. S programi kadrov pa je nujno usklajevati tudi stanovanjsko politiko. Nudenje ustreznih stanovanj je eden od osnovnih pogojev za pridobivanje novih kadrov zlasti na oddaljena regionalna področja. Zaradi tega je tem vprašanjem ob samem programiranju kadrov treba posvetiti večjo pozornost.

Da bi hitreje napredovali in izkoristili vse ustvarjalne potencialne možnosti, je treba bolj organizirano kot doslej skrbeti za odkrivanje ter razvijanje sposobnosti zaposlenih, še posebej nadarjene mladine, že v osnovni šoli. Socialno stanje družine ne sme v nobenem primeru vplivati na možnost šolanja mladega človeka. Pri oblikovanju štipendijske politike moramo zato postati velikopoteznejši in ne smemo naslanjati te politike samo na trenutne in perspektivne potrebe, ki jih lahko že zaznavamo, ampak jo graditi na potencialih v osnovni šoli z namenom izkoriščanja nadarjenosti generacije po normalni distribuciji.

Pristopiti je treba k formiranju skupnih štipendijskih skladov po občinah. S skladi, ki vključujejo združena dogovorjena sredstva, naj upravljajo posebni samoupravni organi, sestavljeni iz predstavnikov zainteresiranih področij. Kriteriji zbiranja sredstev naj se dogovorijo. Prav tako naj se dogovori razdeljevanje sredstev po istih kriterijih, ki so že doslej uveljavljeni v skladu republiške izobraževalne skupnosti in republiškega zavoda za zaposlovanje.

Večjo pozornost moramo posvetiti dopolnilnemu izobraževanju, ki mora postati stalna smotrna in organizirana dejavnost, ki bo zajemala vse zaposlene. Zato mora vsaka delovna organizacija razviti široko dejavnost vseh oblik izobraževanja in se tudi posluževati možnosti, ki jih nudijo druge izobraževalne ustanove.

Strokovno izobraževanje ob delu je treba omogočiti vsem, ki so sposobni in imajo za to interes. Več pozornosti naj bi posvetili družbenoekonomski in politični vzgoji zaposlenih, ker drugače ne moremo pričakovati učinkovitega razvoja samoupravljanja.

Ustvarjati je treba pogoje za nadaljnje uspešnejše uveljavljanje načela reelekcije. Zamenjevanje vodilnih kadrov zaradi pomlajevanja, novih idej, večje strokovnosti pa mora biti odraz organizirane in planirane kadrovske aktivnosti. Ena izmed ovir za uspešnejšo in učinkovitejšo reelekcijo je tudi ta, da nimamo izdelanega niti sistema napredovanj niti zaposlovanja ljudi, ki bi zamenjavali prejšnje. Brez tega pa si učinkovite reelekcije seveda ne moremo zamišljati. Najti moramo take rešitve in vpeljati tak sistem, ki bo koristen za delovno organizacijo in hkrati za ljudi ne preveč boleč.

V naši republiki je še okoli 24% aktivnega kmetijskega prebivalstva in zaradi tega predstavlja kmetijstvo še vedno pomembno gospodarsko dejavnost.

Večina mladih, ki se vključujejo v kmetijsko proizvodnjo, pa je brez strokovne izobrazbe, kar se seveda odraža v njihovem delu. Zaradi pomembnosti te panoge seveda s takim stanjem ne moremo in ne smemo biti zadovoljni.

Zato je treba omogočiti tudi redno in dopolnilno izobraževanje, zlasti mladim kadrom v kmetijstvu in je treba omogočiti tako izobraževanje na posameznih področjih.

Prizadevati si je treba za demokratično ter učinkovito kadrovske politiko, za izgrajevanje metod dela, za uresničevanje načel in ciljev te politike. Z idejnim razčiščevanjem in politično aktivnostjo bo uspelo uveljavljanje načelne in učinkovite kadrovske politike, ki bo odraz samoupravnih odnosov in dela samoupravnih organov.

Ob tem pa je seveda potrebno odpraviti vse, kar je negativno in kar ovira njeno uveljavljanje, to je samovoljo, nedemokratičnost, familiarnost, nenačelnost, zaprtost itd. Hvala.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Hvala. Kdo želi še razpravljati? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo in predlagam, da zbor sprejme naslednji sklep:

»Enotni zbor delovnih skupnosti Skupščine SR Slovenije je na 9. seji dne 10. februarja 1971 obravnaval teze za pripravo skupščinskega dokumenta o kadrovski politiki ter na podlagi razprave ugotovil, da so teze za pripravo skupščinskega dokumenta o kadrovski politiki in drugo gradivo primerna podlaga za razpravo o vsebini, vlogi in pomenu kadrovske politike v SR Sloveniji.

Glede na to je enotni zbor delovnih skupnosti sprejel naslednji sklep:

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja naj na podlagi predloženega gradiva, pripomb, stališč in mnenj, izoblikovanih v Skupščini SR Slovenije in v javni razpravi predloži pristojnim zborom Skupščine SR Slovenije osnutek resolucije o kadrovski politiki v SR Sloveniji do 30. aprila 1971. leta.«

Dajem ta sklep na glasovanje. Kdor je zanj, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti sklep soglasno sprejel.

Med tem me je predsednik republiškega zbora pismeno obvestil, da je republiški zbor sprejel predlog zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov z vsemi amandmaji, kakor enotni zbor, razen amandmajev k 20. in 28.a členu.

Besedilo amandmajev, ki jih je sprejel naš zbor v drugačnem besedilu kot enotni zbor, je naslednje:

K 1. členu: Začetek besedila točke b) se spremeni tako, da se glasi: »b) da so razlike med osebnimi dohodki delavcev istih ali sorodnih izobrazbenih, kvalifikacijskih in poklicnih skupin, zaposlenih pri enakih ali sorodnih delih, ...«

K 20. členu: Tabela predlagana v amandmaju izvršnega sveta k temu členu, ki je razviden iz dodatnega poročila odbora in komisije, se dopolni tako, da se v zadnji vrsti tabele, in sicer v tretji koloni »15 %« nadomesti s »25 %«.

K 28.a členu: Amandma zakonodajno-pravne komisije k 28.a členu, ki izhaja iz dodatnega poročila komisije, se spremeni tako, da se glasi:

»Določbe tega zakona se primerno uporabljajo tudi za vse organe družbeno-političnih skupnosti, pravosodja, samoupravnih interesnih skupnosti, zbornic in združenj ter družbeno-političnih in drugih organizacij.«

Želi morda besedo k 2. točki dnevnega reda predstavnik izvršnega sveta? (Ne želi.)

Ce ne, pozivam predstavnika komisije za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah, da dá poročilo. Besedo ima poslanec Franc Lamut.

Franc Lamut: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Osebnostem k tem amandmajem nimam kaj dosti pripomniti.

Menim, da te amandmaje lahko sprejmemo in predlagam zboru, da jih sprejme.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Hvala. Želi še kdo razpravljati o teh amandmajih, ki jih moramo uskladiti z republiškim zborom? (Ne javi se nihče.)

Ce ne, zaključujem razpravo in dajem sporno besedilo amandmajev na glasovanje.

Najprej amandma k 1. členu: Začetek besedila točke b) se spremeni tako, da se glasi: »b) da so razlike med osebnimi dohodki delavcev istih ali sorodnih izobrazbenih, kvalifikacijskih in poklicnih skupin, zaposlenih pri enakih ali sorodnih delih, ...«

Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Dva poslanca dvigneta roko.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti sprejel sporno besedilo amandmaja k 1. členu, ki se glasi: »b) da so razlike med osebnimi dohodki delavcev istih ali sorodnih izobrazbenih, kvalifikacijskih in poklicnih skupin, zaposlenih pri enakih ali sorodnih delih, ...«, z večino glasov.

Želi kdo razpravljati o spornem besedilu amandmaja k 20. členu? (Ne javi se nihče.)

Ce ne, zaključujem razpravo in dajem sporno besedilo amandmaja k 20. členu, to je spremembo tabele v tretji koloni, kjer se naj »15 %« nadomesti s »25 %«, na glasovanje.

Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (En poslanec dvigne roko.) Se je kdo vzdržal? (Šest poslancev dvigne roko.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti sprejel sporno besedilo amandmaja k 20. členu z večino glasov.

Dajem sporno besedilo amandmaja k 28.a členu v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.)

Ce se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo in dajem sporno besedilo amandmaja, ki se glasi:

»Določbe tega zakona se primerno uporabljajo tudi za vse organe družbeno-političnih skupnosti, pravosodja, samoupravnih interesnih skupnosti, zbornic in združenj ter družbeno-političnih in drugih organizacij«, na glasovanje.

Kdor je za tako besedilo amandmaja, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Dva poslanca dvigneta roko.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti sprejel besedilo amandmaja k 28.a členu z večino glasov.

Prej zaradi naglice nismo obravnavali amandma komisije za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah k 8. členu, in sicer se ta amandma glasi: V drugi vrsti se beseda »določenih« nadomesti z besedami »ene ali več«. To je povsem analogen amandma, kot smo ga sprejeli k 5. členu.

Dajem ta amandma v razpravo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.)

Če nihče, zaključujem razpravo in dajem amandma k 8. členu na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma k 8. členu, ki se glasi: V drugi vrsti se beseda »določenih« nadomesti z besedami »ene ali več«, v enotnem zboru delovnih skupnosti soglasno sprejet.

Ugotavljam, da smo sprejeli besedilo predloga zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov v enakem besedilu kot republiški zbor in zaključujem 2. točko dnevnega reda.

Nadaljujem s 5. točko dnevnega reda, to je z razpravo o predlogu zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji. K razpravi se je prijavil Lenart Šetinc, predsednik skupnosti študentov.

Lenart Šetinc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Dovolite mi, da vas ob tem, ko sprejemamo predlog zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji, obvestim o projektu akcij študentskih študijskih skupin na manj razvitih območjih SR Slovenije.

V smislu tega projekta smo dali tudi pobudo za dopolnitev 6. člena predloga zakona, katera je že sprejeta. Ta dopolnitev poudarja pomembnost znanstveno-raziskovalnega dela za pospeševanje razvoja manj razvitih območij. To se pokaže v tem, da je omenjena tudi raziskovalna skupnost Slovenije kot subjekt pospeševanja raziskovalnega dela. Preden vam na kratko predstavim sam projekt, mi dovolite, da poudarim vlogo in pomembnost znanstveno-raziskovalnega dela pri razvojnih prizadevanjih Slovenije in še posebej manj razvitih območij. Načrtnost, ki temelji na znanstvenih spoznanjih, je pri pomoči manj razvitim območjem nujna, če hočemo uspeti pri prizadevanjih za razvoj teh območij. Poudariti moram, da bo samo na tak način izražena pomoč v resnici pomoč. Predvsem se moramo varovati, da ne ponovimo starih napak kampanjskega reševanja takšnih problemov.

Sam osnutek projekta akcij študentskih študijskih skupin na manj razvitih območjih Slovenije opredeljuje oblike in način sodelovanja študentov univerze v Ljubljani v prizadevanjih za razvoj manj razvitih območij v Sloveniji. Študenti in univerza bi se vključevali v ta razvojna prizadevanja z izdelavo tehnoloških, socioloških in ekonomskih raziskav problematike razvoja manj razvitih območij. Poleg tega, da bo to oblika družbene pomoči manj razvitim območjem, bodo takšne akcije imele tudi širšo in neposredno družbeno korist. Za manj razvita območja, študente in univerzo bodo te akcije pomenile neposredno družbeno korist. Občinam, ki zajemajo tudi manj razvita območja, študentje in univerza na ta način nudijo možnost izdelave sicer zelo dragih analiz in raziskav. Študentje bodo svojo akcijo opravljali v okviru rednega študija. Vsebina njihovih seminarjev in razprav ter seminarjskih nalog, diplomskih nalog, vaj ter primerov, ki jih obdelujejo v okviru študijske prakse, bodo

zajemali problematiko iz manj razvitih območij. Predvsem pomeni to za študente možnost srečavanja s prakso na najbolj strokoven način, ki je na tej stopnji možen. Pomembno je poudariti interdiscipliniranost takšnega načina študija, ki bo sčasoma postal nujen. Takšnemu načinu študija bo morala slediti kasnejša hitra in uspešna vključitev mladega strokovnjaka v prakso in samoupravni sistem našega družbenega upravljanja. Zato je zlasti pomembna široka razgledanost diplomantov. Prej sem omenil tudi za univerzo vsebinsko obogatitev njenega dela in konkreten prispevek k preosnovi univerze.

Studentski projekt pomeni enakopravno vključevanje študentov v vsa obča družbena prizadevanja pomoči manj razvitim območjem. Projekt akcij študentskih skupin na manj razvitih območjih Slovenije je poskus akcije konkretne pomoči tem območjem. Prizadevanja skupnosti študentov so ena od možnosti uresničitve predloga zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji. Realnost zamisli se bo preizkusila v praksi.

Toda že vnaprej lahko trdimo, da bo šlo predvsem za preizkus iskrenosti deklarirane pripravljenosti družbe in tako tudi univerze, da pomaga ogroženim območjem. Seveda pa je potrebno poudariti pomembno vlogo občin in družbeno-političnih organizacij v občinah, ki obsegajo tudi manj razvita območja.

Za zaključek moramo poudariti, da ne gre pri projektu za nikakršno milostno pomoč, ampak da gre za dejansko medsebojno prepletene enakovredne koristi in interese. To je tudi prvi pogoj uspešnosti zamisli.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Prosim predstavnika predlagatelja, člana izvršnega sveta Jožka Štruklja, da se izjavi o predloženih amandmajih.

Jožko Štrukelj: Tovariš predsednik in tovariši poslanci! O nekaterih amandmajih smo se že uvodoma izrekli. Seveda pa bi moral še nekoliko spregovoriti glede amandmaja k 2. členu. Po amandmaju naj bi se spremenilo besedilo tretjega odstavka, in sicer, da bi se besedilo o ukrepih, ki jih predvideva ta zakon na področju infrastrukture in na področju vzgoje in izobraževanja itd., nadomestilo z drugim besedilom, ki bi se glasilo, da naj bi se po določbah 1. odstavka tega člena štela kot manj razvita območja tudi geografsko strnjena območja Kozjanskega, Brkinov in Haloz. Mislim, da je jasno, za kaj gre, da ne bi bral besedila tega amandmaja. Ta amandma namreč ruši celoten koncept zakona, kolikor bi ga sprejeli.

Znano vam je, da naj bi bil predlog zakona sprejet na osnovi dveh pristopov. En pristop je tisti, ki določa meje občinskih območij, ki so manj razvita, drugi pristop pa je, da rešujemo nekatere probleme izven občinskih meja, tudi na širših manj razvitih območjih. Mislimo, da nam ta pristop omogoča reševati nekatere probleme na širših območjih, predvsem z vidikov nacionalnega interesa tako, da bi dajali nekaterim območjem, ki naj ne bi prišla v poštev po kriterijih 2. člena, nekatere možnosti nadaljnjega razvoja. Pri tem gre predvsem za vprašanja infrastrukture, zdravstva, predvsem pa za vprašanja izobraževanja in kulture. Mislimo, da moramo tem območjem dati enake možnosti kot drugim s tem, da predvsem pospešimo in omogočimo migracijske tokove. Te migracijske tokove bomo pospešili na ta način, da ustvarimo potrebno infrastrukturo ter, da otrokom in drugim občanom, ki živijo na teh območjih, damo tudi primerno izobrazbo tako, da omogočimo tem ljudem zaposlitev kjerkoli v republiki ali pa v državi.

Mislili smo in smo prepričani, da je ta pristop širši oziroma smotrnejši za harmoničen razvoj republike, oziroma naroda kot je naš, kot pa pristop, ki je predložen v amandmaju. Amandma v bistvu zožuje te možnosti samo na Brkine, Haloze itd. Zaradi tega smatramo, da bi razen teh območij bili vsi ostali izločeni vse ostale pomoči, predvsem za infrastrukturo, kulturo, izobraževanje itd. ter bi prav gotovo bili pri tem prizadeti. Zato ta pristop ne bi bil tako ekonomski, kot je naš pristop.

Mislim, da so to lahko temeljni razlogi, zaradi katerih izvršni svet zavrača amandma, kakršen je bil temu zboru predložen. Razlog zavrnitve pa je tudi v tem, ker je ta amandma absolutno v nasprotju s konceptom tega zakona. Tovariši, kolikor bi ta amandma bil sprejet, bi verjetno moral izvršni svet začeti delo znova in postaviti osnutek zakona na povsem drugačna načela in na povsem drugačne pristope.

Omenil bi tudi amandmaje, ki so jih predlagali drugi poslanci. In sicer gre za amandmaje k 3. členu. Pri tem so podani amandmaji kluba pomurskih poslancev. Ne vem sicer kateri poslanci so v tem zboru dali enake amandmaje, in sicer k 3., 5., 6. in 7. členu? Mislim, da je tudi v tem zboru podan tak amandma. O tem bi rekel naslednje:

Poslanci k 3. členu predlagajo samo to spremembo, in sicer da naj se vneše, da »je skrb za razvoj manj razvitih območij predvsem naloga republike Slovenije...« Samo to besedilo je vneseno. Smatramo, če bi to sprejeli, da bi v bistvu odstopili od tistega, kar smo hoteli s to določbo opredeliti. Opredelili smo namreč, da »je skrb za razvoj manj razvitih območij predvsem naloga prizadetih občin samih, gospodarskih organizacij, bank in občanov...« V nadaljevanju odstavka pa smo opredelili, da Socialistična republika Slovenija daje take in take možnosti in bonitete za razvoj manj razvitih območij. Republika torej pristopa zelo konkretno k temu, kako naj se ta območja razvijajo. V zvezi s tem nismo hoteli ustvariti ravno tak sicer navidezni vtis, da je predvsem republika tista, ki je dolžna skrbeti za to. To pa zaradi določenih povsem logičnih razlogov. Ko smo namreč pristopali k izdelavi predloga tega zakona, smo se bali, da bomo prisiljeni zasnovati ta predlog preveč na določenih socialnih, oziroma drugih načelih, glede katerih bi ljudje predvsem pričakovali pomoč od zgoraj. Zato je besedilo te določbe takšno. Naš namen je bil, da namenoma omenjenega besedila ne vključimo v 1. odstavek 3. člena, ker smatramo, da če hočemo vse povsod mobilizirati duhovne in materialne sile, se morajo ljudje oslanjati predvsem na lastne sile in iskati lastne možnosti. Tudi v republiki ni mogoče zasnovati določenega programa proizvodnje ali karkoli, če ljudje sami ne bodo znali in mogli poiskati teh možnosti in če ne dajo pobude oziroma niso razpoloženi, ali pa notranje prepričani o tem, da je treba, ali da je možno, uresničiti določen razvojni program. Kolikor bi bil pristop drugačen, bi zopet prišlo do starega položaja, ko je nekdo v republiki ali v federaciji planiral, kje naj bo kakšna tovarna in potem veste, kakšne so bile posledice tega.

Podan je tudi predlog, naj bi se spremenila 3. alineja 3. člena. Ta 3. alineja ne govori samo o gospodarskih objektih, ampak tudi o vseh drugih objektih, pomembnih za gospodarski in socialni razvoj manj razvitih območij. Tovariši, ki je v našem zboru to razlagal, je seveda v to vnašal mnogo elementov socialne in socialnega pristopa.

Predlog tega zakona je bil zasnovan, kot sem že prej povedal, predvsem na ekonomskih osnovah oziroma ekonomskih načelih in ni toliko poudarjal socialna vprašanja.

Tovariši poslanci, v ilustracijo bi vam prebral nekaj števil, s katerimi ste menda že tudi vi seznanjeni:

Lendava je na primer prejela v 1969. letu 927 milijonov starih dinarjev dotacij iz naslova izobraževalne skupnosti za borce, za kmečko zavarovanje, otroško varstvo itd. Ljutomer je prejel 483 milijonov starih dinarjev. Murska Sobota je prejela 1 milijardo 95 milijonov starih dinarjev, Ormož je prejel 595 milijonov starih dinarjev. Ptuj je prejel 1 milijardo sto in še nekaj milijonov starih dinarjev. Iz tega lahko vidite, da sta tudi v tem pogledu dva pristopa in da mi ta drug pristop ne zavračamo. Obdržimo vse instrumente, ki so v veljavi, zato da še naprej podpiramo ta območja tudi z drugimi sredstvi oziroma z drugimi instrumenti. Želimo pa, da predlog zakona ostane tak kot je in da vsebuje predvsem ta temeljni ekonomski smoter.

Ugovarjal bi tudi predlogoma za spremembo 5. in 6. člena. To pa zaradi tega, ker se v teh dveh predlogih govori o posebnih dopolnilnih sredstvih, v zvezi z vodnim skladom in o ustreznih dopolnilnih sredstvih, v zvezi z izobraževalno skupnostjo. Mislim, da je boljše, da razpravljamo o tem, kolikšna naj bodo sredstva za ta območja in kako naj bodo določena takrat, ko bomo v tem zboru imeli pred seboj razgrnjeno, da se tako izrazim, celotno republiko in da se takrat smotrno odločamo o tem, koliko in kaj naj vlagamo v izobraževanje, v ceste, vodni sklad itd. Mislim, da ne bi bilo tudi smotrno tako, kot je potekala razprava na današnji seji republiškega zbora, da naj bi v naprej določili, kolikšna naj bodo sredstva. Nekateri namreč ugovarjajo konceptu predloga tega zakona, predvsem zaradi tega, ker nismo določili kvoto. Mislim, da verjetno ne bi bilo najboljše vnaprej določiti kvoto, ki naj bi bila namenjena za to dejavnost in za te investicije.

Na koncu bi razpravljal o amandmaju k 7. členu, ki pravi, da naj se investitorjem priznajo tudi anticipativne obresti. Na to ne moremo pristati, predvsem zato ne, ker so sredstva minimalna, ker so viri sredstev jasno določeni že za 5 let naprej in zato, ker bi anticipativnost praktično pomenila zoženje fronte investicij na teh območjih in bi nekaterim zato, ker bi jim anticipirali, tako kot je na primer v tem smislu delala federacija v turizmu, seveda sredstva hitreje zmanjkala. Mi pa mislimo, da se mora vendar množica ljudi ukvarjati s temi programi in temi možnostmi, kot tudi, da jim je treba omogočiti, da če ne takoj, pa v doglednem času, te programe tudi realizirajo.

Tovariš predsednik, oprostite mi morate, ker nisem sledil celotni razpravi v vašem zboru. Mislim, da sem odgovoril na vsa bistvena vprašanja v zvezi s predloženimi amandmaji. Sicer pa sem že povedal, da smo soglašali z nekaterimi amandmaji, o čemer sem te že obvestil. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Hvala. Vprašujem predlagatelja amandmajeve, če morda želi besedo. Prosim, poslanec Janez Kučan ima besedo.

Janez Kučan: Menim, da smo se morda napačno razumeli. V zvezi s pokrajino, iz katere izhajamo, nismo mislili, da ne bi sami prispevali lastnega deleža k njenemu razvoju, ampak smo smatrali, da bi bilo potrebno glede na predlog k 3. členu predloga zakona bolj poudariti naloge republike Slovenije na tem področju. Smatramo namreč, da so sredstva v višini 2 milijard starih di-

narjev, kot se dajejo sedaj, le premajhna za vse tiste želje in načrte, ki bi jih lahko imeli, oziroma za to, da bi lahko zadostili željam in načrtom v teh stvareh. Smatramo tudi, da je to le določena pomoč širše družbene skupnosti k lastnim naporom, ki niso malenkostni. Na zadnji razpravi, ko smo obravnavali osnutek zakona o pospeševanju razvoja manj razvitih območij, sem te stvari tudi dokumentiral s številkami. Smatramo, da bi bila predložena dopolnitev potrebna. Ker ne bi hoteli zavlačevati te seje, menimo, da je zakon vsaj takšen, kot je sedaj predložen, več od tistega stanja, ko ga nismo imeli in od te rešitve odstopamo v 3. členu.

Glede na to, kar je predstavnik republiškega izvršnega sveta poudaril s tem, da je operiral s številkami, koliko mi že dobivamo, da bi odpravil morebitno zmoto, ker so to absolutne številke, kljub temu pojasnil, da te številke (miliarda starih dinarjev za Mursko Soboto in 900 milijonov starih dinarjev za Lendavo itd.), niso takšne, ker jih moramo gledati v kompleksu, koliko to predstavlja v masi teh sredstev, ki so na razpolago v proračunu. Mi v Murski Soboti konkretno prejemamo 35,4 % dodatnih sredstev k lastnim ustvarjenim sredstvom, kar pomeni samo 35 %. Več teh sredstev prejmejo iz vseh teh virov, ki jih je poprej predstavnik izvršnega sveta naštel, kar bom prebral iz prejetih dokumentov, na primer Črnomelj 87 % dodatnih sredstev, Gornja Radgona 44 %, Grosuplje 39 %, Ilirska Bistrica 37 %, Laško 37 %, Lenart 114 %, Lendava 97 %, Litija 48 %, Ljutomer 56 %, Metlika 51 %, Mozirje 48 %, Ormož 77 %, Radlje ob Dravi 49 %, Ribnica 41 %, Sevnica 61 % itd. Zato smatram, da bi te številke bilo treba primerjati bolj v teh okvirih.

Predlagali pa smo, da se v tem členu izpusti beneficiranje objektov le v gospodarstvu, ker smo smatrali, da bi bilo potrebno, da tudi objekti, na primer šolske zgradbe, bolnišnice, ki se gradijo, zdravstvene postaje, imajo določene bonitete pri obrestnih merah in pri kreditih. Vemo namreč, da z lastnimi sredstvi v glavnem gradimo te objekte, da s samoprispevkom in s prispevki delovnih organizacij gradimo na primer bolnišnico in da bo k temu potrebno še dodatno najeti kredite ter da bi tudi ti krediti bili v tej sferi beneficirani.

Ker to rešujejo ostali člani tega predloga in sicer tam, kjer je govora o infrastrukturi, mislim, da bi lahko od tega predloga tudi odstopili. Tako so nas tudi prepričali v komisiji.

V komisiji enotnega zbora pa smo se zmenili, da bi se amandma k 5. členu glasil:

»Cestni sklad SR Slovenije in vodni sklad SR Slovenije določita v svojih proračunih in letnih programih, ki jih potrdi Skupščina SR Slovenije, posebna sredstva za ustrezne investicije...«

Gre namreč za to, kot je že prej povedal tovariš Slavič, da je v tem predlogu zajeto to, da bi se posebej prikazala ta sredstva, ki so v tem trenutku namenjena za manj razvita območja, oziroma da se ne bi že obstoječa sredstva, ki so bila že določena za ta namen, če sploh ne bi sprejeli zakona, štela v ta sredstva. Mislim, da je odbor soglašal, o čemer vam bo povedal njegov poročevalec, da se ta varianta sprejme.

V zvezi s 6. členom bi povedal, da predlagamo, da se doda, da bi izobraževalne ustanove za svojo redno dejavnost tudi prejemala ta sredstva. Ker so predstavniki izobraževalne skupnosti, ki so njeni člani, povedali, da ima izobraževalna skupnost to v programu, bi pri tem omenil samo naslednje:

Res je, da ima izobraževalna skupnost v svojem programu predvideno, da daje določena sredstva 33 občinam in da je na primer soboška občina po raz-

vitosti, če gremo od spodaj navzgor, na 4. mestu, da pa je glede na ta sredstva, ki jih prejme od izobraževalne skupnosti, na 19. mestu. Toda pristojen človek v izobraževalni skupnosti, ne vem, če ga bom lahko točno povzel, je na zadnjem sestanku povedal, ko so naši predstavniki izjavili, da bi bilo treba za redno izobraževalno dejavnost dati večja sredstva: »Za manj razvita območja imate pripravljen zakon, v katerem so določeni posegi v gospodarstvu, izobraževalna skupnost pa glede tega nima nič določenega.«

Ceprav so mi tovariši na omenjenem sestanku rekli, tudi tovarišica Kornhauserjeva je bila na njem, da oni tē stvari upoštevajo in da jih bodo upoštevali, bi kljub temu želel, da bi v zakonu naložili samoupravnim skupnostim, cestnemu skladu, vodnem skladu, izobraževalni skupnosti in ostalim skupnostim, da bi morali obvezno upoštevati izhodišča tega zakona in da bi intencijo tega zakona v svojih programih tudi upoštevali. Praksa namreč kaže, da v tem letu izobraževalna skupnost in ostale skupnosti dejansko glede tega nič ne upoštevajo. Sicer je res, da zakona še nismo sprejeli, vendar pa se o tem zakonu že pogovarjamo in bi po vsej verjetnosti bilo potrebno, da bi delali že v duhu tega zakona.

Dopolnitev 7. člena dejansko predlagamo zato, ker vemo, da ne moremo banko z zakonom zadolžiti, da bi lastno udeležbo zmanjšala od 70 : 30 na 50 : 50. Zato smo bili v položaju, ko moramo dodatno dobiti nekatera sredstva k lastni udeležbi, če hočemo, da se bo lahko gradil na manj razvitem območju kakšen gospodarski ali kakšen drug objekt. Na manj razvitem območju, kjer je mala akumulativnost, kjer je mala industrija, namreč ni toliko sredstev, da bi lahko zagotovili udeležbo 70 : 30. Zadnjič sem se zavzemal, da naj bi bila ta udeležba za manj razvita območja v bankah 50 : 50. Vendar vem in se zavedam, da ne moremo banki kot gospodarski organizaciji predpisati, da mora poslovati po teh kriterijih. Ker smo hoteli, da bi vsaj nekoliko zvišali lastno udeležbo, smo predlagali, da naj bi se pri tem delalo tako, kot se to dela sedaj v turizmu, to je, da bi povečali lastno udeležbo s tem, da bi se te obresti — mišljene so 5⁰/₀ beneficirane obresti — priznale investitorjem kot anticipativne obresti na začetku v enkratnem znesku, da bi se s tem avtomatično povečala lastna udeležba. Ko smo danes na odboru nekatere stvari računali, smo ugotovili, da se dejansko lahko zgodi, da celotno bilanco republiškega proračuna oziroma ti 2 milijardi starih dinarjev lahko pobereta dva večja investitorja in dejansko potem vsi ostali ne bi imeli nič.

Na koncu bi povedal, da odstopamo tudi od tega predloga, vztrajamo pa pri amandmaju k 5. členu, kar je že sprejela tudi komisija. Želim pa poudariti, da smo se že v klubu poslancev o tem pogovarjali in smo mnjenja, da je boljše, da zakon sprejmemo, kot pa, da bi ga ovirali, ker je tudi boljše nekaj, kot pa nič.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Hvala. Ali želijo morda besedo ostali predlagatelji amandmajev? Morda tovariš Šuštar? (Ne želi.) Morda predstavniki občin Krško, Sevnica in Brežice? (Ne želijo.) Prosim predstavnikačasne komisije za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov in vprašanj financiranja družbeno-političnih in samoupravnih skupnosti, tovariša Staneta Pungerčarja, da se izreče o predloženih amandmajih.

Stane Pungerčar: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! K sreči imamo zelo lahko nalogo, da mi ne bo treba veliko utemeljevati

stališč, ker so jih že utemeljili predstavniki izvršnega sveta, pa tudi predlagatelji amandmajev.

Komisija je sprejela stališče, da ni mogoče sprejeti amandmajev občin, ki so bile prej omenjene. Prav tako je komisija sprejela stališče, da ni mogoče sprejeti amandmaja poslancev in predlagatelja amandmajev Emila Šuštarja iz že obrazloženih razlogov.

Komisija umika tudi svoj lastni amandma, ker smatra, da so vsi razlogi, ki so bili že prej naštetni in obravnavani, utemeljeni in ker so ta vprašanja primerno urejena v 11. in drugih členih.

Amandmaje predlagateljev iz Murske Sobote, po mojem mnenju, ni potrebno posebej razlagati. Povedal bi samo, da se je naša komisija pri 5. členu odločila, da predlaga amandma z naslednjim besedilom:

»Cestni sklad SR Slovenije in vodni sklad SR Slovenije določita posebej v svojih srednjeročnih in letnih programih, ki jih potrdi Skupščina SR Slovenije, posebna sredstva za ustrezne investicije...«

Med sejo sem bil sicer obveščen, da se predstavnik izvršnega sveta s takim amandmajem ne strinja, vendar vztrajam, da ta zbor odloči o tem ali se ta amandma sprejme ali ne. Ne bi bil za to, da se ponovno skliče seja komisije. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Hvala. Želi morda še kdo razpravljati o predloženih amandmajih?

Če ne, zaključujem razpravo in preidem na glasovanje o predloženih amandmajih po posameznih členih:

K 1. členu, ali kdo od predlagateljev umakne svoj amandma? Če ne, preidemo na glasovanje. Ugotavljam, da k 1. členu ni nobenega amandmaja.

K 2. členu, kot ste že slišali, so trije amandmaji, ker je začasna komisija svoj amandma umaknila, in sicer amandma izvršnega sveta, amandma občin Brežice, Sevnica in Krško in amandma poslanca Emila Šuštarja. Vsi ti amandmaji so k tretjemu odstavku 2. člena predloga zakona in so takega značaja, če enega sprejmemo, seveda ne moreta biti sprejeta ostala.

Dajem najprej na glasovanje amandma izvršnega sveta, s katerim je soglašala tudi naša pristojna komisija. Amandma izvršnega sveta k tretjemu odstavku 2. člena se glasi: »Besedilo tretjega odstavka se dopolni tako, da se glasi: »Ukrepi, ki jih predvideva ta zakon na področju infrastrukture, na področju vzgoje in izobraževanja ter na področju kulture, se izvajajo na širših območjih, ki obsegajo poleg območij občin, določenih po prejšnjem odstavku, tudi druga območja, ki so po merilih, sprejetih za posamezne dejavnosti, manj razvita (5. in 6. člen).« Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Eden dvigne roko.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Šest poslancev dvigne roko.)

Ugotavljam, da je amandma izvršnega sveta k tretjemu odstavku 2. člena sprejet z večino glasov. S tem seveda odpade glasovanje o amandmajih občinskih skupščin Krško, Sevnica in Brežice ter o amandju poslanca Emila Šuštarja.

K 3. členu predloga zakona sta predložena amandma začasne komisije našega zbora in amandma poslanca Janeza Kučana.

Amandma začasne komisije našega zbora se glasi: »Doda se nova 4. alineja, ki se glasi: »z ukrepi, ki se določajo s posebnimi predpisi, za pospeševanje kmetijstva.«

Amandma poslanca Janeza Kučana k 3. členu pa se glasi: »Besedilo prve alineje 3. člena naj glasi: »Skrb za razvoj manj razvitih območij je predvsem naloga prizadetih občin samih, delovnih organizacij in njihovih asociacij, republike Slovenije, poslovnih bank ter ustreznih regionalnih centrov, ki imajo interes za hitrejši razvoj teh območij. SR Slovenija sodeluje pri pospeševanju razvoja manj razvitih območij:«.

Druga alineja 3. člena naj glasi: »z davčnimi in kreditnimi olajšavami za investitorje, ki vlagajo svoja sredstva v objekte, pomembne za gospodarski in socialni razvoj teh območij.«

Prosim, besedo želi poslanec Janez Kučan!

Janez Kučan (iz klopi): Poprej sem v obrazložitvi ta amandma umaknil.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Oprostite, to sem preslišal. Ker je poslanec Janez Kučan umaknil svoj amandma k 3. členu, ostane torej samo amandma začasne komisije našega zbora.

Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (En poslanec dvigne roko.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Pet poslancev dvigne roko.)

Ugotavljam, da je amandma začasne komisije za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov in vprašanj financiranja družbeno-političnih in samoupravnih skupnosti k 3. členu, ki se glasi: Doda se nova 4. alineja, ki se glasi: »— z ukrepi, ki se določajo s posebnimi predpisi, za pospeševanje kmetijstva.« z večino glasov sprejet.

Ugotavljam, da k 4. členu ni amandmaja.

K 5. členu je predložil amandma izvršni svet, ki se glasi: »so pa po merilih, ki jih sprejmeta dogovorno upravni odbor sklada in komisija iz 10. člena tega zakona, manj razvita,« se zamenja z besedilom »so pa po merilih, ki jih sprejmejo dogovorno upravni odbor sklada, komisija iz 10. člena tega zakona in skupni medobčinski organi samoupravljanja ustreznih občin, manj razvita.«

Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljamo, da je enotni zbor delovnih skupnosti amandma izvršnega sveta k 5. členu predloga zakona, ki se glasi: »so pa po merilih, ki jih sprejmeta dogovorno upravni odbor sklada in komisija iz 10. člena tega zakona, manj razvita«, se zamenja z besedilom: »so pa po merilih, ki jih sprejmejo dogovorno upravni odbor sklada, komisija iz 10. člena tega zakona in skupni medobčinski organi samoupravljanja ustreznih občin, manj razvita,« soglasno sprejel.

K prvemu delu 5. člena je predložil amandma poslanec Janez Kučan, s katerim se strinja tudi začasna komisija našega zbora. Ta amandma se glasi: »Cestni sklad SR Slovenije in vodni sklad SR Slovenije določita posebej v svojih srednjeročnih in letnih programih, ki jih potrdi Skupščina SR Slovenije, posebna sredstva za ustrezne investicije.« Ostali del besedila ostane nespremenjen. Besedo želi predstavnik izvršnega sveta.

Jožko Štrukelj (iz klopi): Hotel sem povedati samo to, da republiški zbor ta amandma ni sprejel, ne vem pa, zakaj ni bil o tem ta zbor obveščen.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Ustno obvestilo smo prejeli, uradnega pa še ne. Torej republiški zbor ta amandma ni sprejel.

Dajem amandma k 5. členu na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (46 poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (17 poslancev dvigne roko.) Kdo se je vzdržal? (15 poslancev dvigne roko.)

Ugotavljam, da je amandma v enotnem zboru delovnih skupnosti sprejet z večino glasov prisotnih.

K 6. členu so predloženi amandma izvršnega sveta, amandma začasne komisije našega zbora ter amandma tovariša Janeza Kučana, kolikor ga ni umaknil. Ali je tovariš Janez Kučan umaknil svoj amandma. Ker ugotavljam, da je poslanec Janez Kučan umaknil svoj amandma, sta ostala samo še amandma izvršnega sveta in začasne komisije našega zbora. Predstavniki izvršnega sveta je v svojem ekspezeju že izjavil, da se strinja z dopolnitvijo po tem amandmaju, kot jo predlaga začasna komisija enotnega zbora tako, da je dejansko ostal samo še amandma te komisije k 6. členu. Ta amandma se glasi: »Izobraževalna skupnost SR Slovenije, raziskovalna skupnost Slovenije, skupnost otroškega varstva SR Slovenije in kulturna skupnost Slovenije predvidijo s svojimi srednjeročnimi in letnimi programi, ki jih potrdi Skupščina SR Slovenije, ustrezna dopolnilna sredstva za zgraditev šolskega in vzgojno-varstvenega prostora na manj razvitih območjih, za štipendiranje kadrov s teh območij oziroma za oblike sodelovanja pri pospeševanju kulturnih dejavnosti na teh območjih v skladu s srednjeročnim načrtom družbenega razvoja SR Slovenije in za pospeševanje raziskovalnega dela, ki ga na osnovi razvojnih programov teh območij opravljajo visokošolske in druge znanstvene ustanove; pri tem zajamejo tudi posamezna geografsko zaokrožena območja, ki ne bodo obsežena z odlokom iz 2. člena tega zakona, so pa po merilih, ki jih sprejmejo dogovorno ustrezna skupnost, komisija iz 10. člena tega zakona in skupni medobčinski organi samoupravljanja ustreznih občin, manj razvita.« Prosim tovariš Janez Šter.

Janez Šter (iz klopi): Tovariš predsednik, mislim, da je treba ugotoviti sklepčnost, drugače ne moremo glasovati. Prosim, če se ugotovi število navzočih poslancev.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Prosim, če predlog poslanca Janeza Štera podpre še 10 poslancev, bomo ugotovili sklepčnost. Kdo podpira predlog poslanca Janeza Štera. Ali je deset poslancev? (Da.) Prosim, naj se ugotovi sklepčnost.

Dr. Živko Šiferer: Najprej poslanci gospodarskega zbora: Alojz Antončič, Atelšek se je opravičil, Janez Beravs, Natan Bernot, Tone Bole, Stanislav Božič, Vinko Božič, Danilo Cerkvenik, Franc Cuznar, Stane Divjak, Mara Žlebnik, Alojz Žokalj. Iz gospodarskega zbora sta še prišla poslanca Lamut in Podričnik.

Sledijo poslanci prosvetno-kulturnega zbora: Milan Batista, dr. Vlado Benko, Franc Bizjak, Jože Bohinc, Rudi Žnidarič.

Sledijo poslanci socialno-zdravstvenega zbora: Lidija Andolšek, Tomaž Ažman, Ciril Bratuž, Oldrih Zavrnik.

Navzočih je 31 poslancev gospodarskega zbora, 37 prosvetno-kulturnega zbora, 27 socialno-zdravstvenega zbora. Navzočih je skupaj 95 poslancev, kvorum je 98 poslancev. Vseh poslancev je 195. Trije poslanci manjkajo. Ali so morda kje zunaj?

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Je morda kdo prišel še pozneje? Kdo? Ali lahko poiščemo, še tri poslance? Počakajte vsi v dvorani. Nima smisla, da bi sedaj prekinili sejo.

Medtem so se javili poslanci Nemeč, Polajnar, Šuštar in Furlan in je tako navzočih 99 poslancev, kar pomeni, da je podan potreben kvorum in lahko nadaljujemo z delom.

Ugotovljeno je bilo, da pri glasovanju o amandmaju poslanca Janeza Kučana k 5. členu predloga zakona ni bilo glede na izid glasovanja potrebne večine. Med tem je poslanec Janez Kučan sporočil, da glede na to, ker republiški zbor ni sprejel tega amandmaja, svoj amandma umika. Če ga ne bi umaknil, bi morali sedaj, ko imamo kvorum, še enkrat glasovati. Takrat namreč, z vsemi glasovi za in proti ter vzdržanimi glasovi, nismo imeli kvoruma. Prosim poslanca Janeza Kučana, da se o tem sam izjavi.

Janez Kučan: Zastopam namreč skupino poslancev iz Pomurja, ki so me zadolžili, da vam moram posredovati te zahteve. Ker so že moji kolegi v republiškem zboru dejansko glasovali za to, da ta amandma odpade, tudi sam menim, da bi ga umaknil z motivacijo:

1. da gre lahko postopek normalno naprej;
2. to, kar smo v tem zboru zahtevali, lahko tudi brez predlaganega besedila takrat, ko bodo poročali komisija oziroma cestni ali vodni sklad, po vsej verjetnosti zahtevamo, da v tem poročilu posebej navedejo sredstva, čeprav ni to v zakonu navedeno. Tako bomo videli vse tiste intencije, ki smo jih zasledovali, da imamo posebej določena sredstva, ki so posebej namenjena za manj razvita območja. Zaradi tega umikam ta amandma k 5. členu.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Hvala. Med tem sem že dal amandmačasne komisije enotnega zbora k 6. členu in prejel tudi poročilo predsednika republiškega zbora, da so k temu amandmaju, ki sem ga pravkar prebral, sprejeli še naslednjo spremembo. In sicer so vnesli v 9. vrsti 6. člena namesto besedila »pospeševanje raziskovalnega dela, ki ga na osnovi razvojnih programov teh območij opravljajo visokošolske in druge znanstvene ustanove...« besedilo »in sredstva za raziskovalne naloge, ki jih na osnovi razvojnih programov na teh območjih opravljajo raziskovalne organizacije...« Prosim tovariša Staneta Pungerčarja, da pojasni svoje mnenje o tej spremembi.

Stane Pungerčar: Moram povedati, da je komisija, predvsem pa sem sam, v neprijetnem položaju zaradi same procedure že pri 5. členu. Ker sem, ko so sodelovali predstavniki izvršnega sveta, posebej vprašal, če se predstavniki izvršnega sveta strinjajo, da ne bi bilo pri tem kakšnih sporov in predstavniki izvršnega sveta so s tem soglašali. Glede na rezultat glasovanja k 5. členu nimam nobenih pripomb in tudi soglašam z amandmajem, kot je bil podan.

Glede 6. člena sem pa spremljal razpravo poslanca Viktorja Turnška. Ker ni bilo amandmaja, komisija ni o tem razpravljala, načeloma pa je sprejela enako stališče, kot je v tem zboru izraženo. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Srečko Koren: Hvala. Dajem torej amandmačasne komisije spremenjen z besedilom, ki sem ga pravkar prebral, na glasovanje.

Kdor je za amandma k 6. členu, naj prosim dvigne roko. (Večina poslancev dvigne roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (4 poslanci dvignejo roko.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti sprejel z večino glasov amandma začasne komisije enotnega zbora k 6. členu predloga zakona. Besedilo tega člena naj se dopolni tako, da se glasi: »Izobraževalna skupnost SR Slovenije, raziskovalna skupnost Slovenije, skupnost otroškega varstva SR Slovenije in kulturna skupnost Slovenije predvidijo s svojimi srednjeročnimi in letnimi programi, ki jih potrdi Skupščina SR Slovenije, ustreza dopolnilna sredstva za zgraditev šolskega in vzgojno-varstvenega prostora na manj razvitih območjih, za štipendiranje kadrov s teh območij oziroma za oblike sodelovanja pri pospeševanju kulturnih dejavnosti na teh območjih v skladu s srednjeročnim načrtom družbenega razvoja SR Slovenije in sredstva za raziskovalne naloge, ki jih na osnovi razvojnih programov na teh območjih opravljajo raziskovalne organizacije; pri tem zajamejo tudi posamezna geografsko zaokrožena območja, ki ne bodo obsežena z odlokom iz 2. člena tega zakona, so pa po merilih, ki jih sprejmejo dogovorno ustreza skupnost, komisija iz 10. člena tega zakona in skupni medobčinski organi samoupravljanja ustreznih občin, manj razvita.«

K 7. členu sedaj ni amandmaja. K 10. členu pa sta predložena amandma izvršnega sveta in zakonodajno-pravne komisije.

Amandma izvršnega sveta k 10. členu se glasi: Uvodno besedilo »Skupščina SR Slovenije imenuje komisijo« se zamenja z besedilom »Izvršni svet Skupščine SR Slovenije imenuje komisijo«. Na koncu besedila 3. alineje prvega odstavka se doda naslednje besedilo: »določa kriterije za priznavanje republiških sredstev za navedene namene«. Na koncu besedila se doda nov tretji odstavek, ki se glasi: »Strokovno in administrativno delo za komisijo opravlja republiški sekretariat za finance«. To je torej amandma izvršnega sveta k 10. členu.

Amandma zakonodajno-pravne komisije pa se glasi: Doda se nov drugi odstavek, ki se glasi: »Komisija pri svojem odločanju lahko razpolaga največ z zneskom, ki je vsako leto določen za te namene s proračunom SR Slovenije«. Sedanji drugi odstavek tega člena postane tretji odstavek, sedanji tretji odstavek, to je amandma izvršnega sveta, pa postane četrti odstavek. Izvršni svet se s tem amandmajem strinja, zastopnik začasne komisije se je tudi že izjavil in se prav tako strinja s tem amandmajem.

Dajem najprej amandma izvršnega sveta k 10. členu na glasovanje. Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma izvršnega sveta k 10. členu soglasno sprejet.

Dajem amandma zakonodajno-pravne komisije k 10. členu na glasovanje. Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti soglasno sprejel amandma zakonodajno-pravne komisije k 10. členu predloga zakona: Doda se nov drugi odstavek, ki se glasi: »Komisija pri svojem odločanju lahko razpolaga največ z zneskom, ki je vsako leto določen za te namene s proračunom SR Slovenije«.

K 11. členu je predložen amandma začasne komisije enotnega zbora, ki se glasi: »Pristojni organi SR Slovenije upoštevajo pri določanju sredstev za potrebe manj razvitih območij njihovo gospodarsko zmogljivost in v skladu s tem lahko izvajajo posamezne ukrepe iz tega zakona pod pogojem, da pri

pospeševanju razvoja manj razvitih območij sodelujejo tudi prizadete občine (na primer z brezplačno dodelitvijo potrebnega zemljišča, s komunalno ureditvijo zemljišča, s sodelovanjem pri financiranju, z davčnimi olajšavami in podobno.)

Izvršni svet se s tem amandmajem strinja.

Dajem ta amandma pristojne komisije enotnega zbora na glasovanje.

Kdor je za ta amandma, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je amandma pristojne komisije enotnega zbora delovnih skupnosti k 11. členu soglasno sprejet.

S tem smo zaključili glasovanje o amandmajih k posameznim členom in dajem na glasovanje predlog zakona v celoti.

Kdor je za ta predlog zakona, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je predlog zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji sprejet.

Predsednik republiškega zbora me je obvestil o naslednjem: Sporočam vam, da je republiški zbor sprejel predlog zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji z naslednjimi amandmaji:

Amandmaji izvršnega sveta k 2., 5. in 10. členu; amandmaji odbora republiškega zbora za družbenoekonomske odnose in začasne komisije enotnega zbora delovnih skupnosti za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov in vprašanj financiranja družbeno-političnih in samoupravnih skupnosti k 3. in 11. členu; amandmaji zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije k 6. in 10. členu. Amandma zakonodajno-pravne komisije k 6. členu je bil na seji zbora še dopolnjen in sprejet v naslednji obliki: (tega besedila ne bi bral, ker sem ga že prej prebral pri 6. členu in smo ga v tem zboru tudi tako sprejeli).

Zbor je sprejel še naslednje priporočilo: Poslovnim bankam na območju SR Slovenije se priporoča, da v primeru ekonomske in družbene upravičenosti gospodarskih vlaganj na manj razvitih območjih nudijo v razdobju veljave zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji investitorjem ugodnejše pogoje, zlasti glede lastne udeležbe, od pogojev, njihove tekoče poslovne politike.

Kot vidimo, smo v tem zboru sprejeli enako besedilo, kot ga je sprejel republiški zbor, razen priporočila.

Prosim, ali naj tudi naš zbor sprejme to priporočilo? Kdor je za to, da sprejmemo priporočilo v enakem besedilu kot republiški zbor, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Ugotavljam, da je enotni zbor delovnih skupnosti sprejel tudi priporočilo v enakem besedilu kot republiški zbor.

S tem je dnevni red te seje izčrpan in zaključujem sejo enotnega zbora delovnih skupnosti.

(Seja je bila zaključena ob 16.10.)

ZASEDANJE DELEGATOV OBČIN

11. zasedanje

(3. marca 1971)

Predsedoval: dr. Jože Brilej,
podpredsednik Skupščine SR Slovenije

Začetek seje ob 9.15.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Tovarišice in tovariši delegati! Na podlagi 11. člena odloka o začasni ureditvi sklica in dela enotnega zbora delovnih skupnosti in zasedanja delegatov občin v Skupščini Socialistične republike Slovenije pričujem 11. zasedanje delegatov občin v Skupščini SR Slovenije, ki ga je sklical predsednik skupščine na podlagi določbe 3. točke amandmaja VII k ustavi SR Slovenije in 7. člena omenjenega odloka.

Dnevni red za današnje zasedanje je bil predlagan s sklicem in obsega naslednje točke:

1. osnutek zakona o splošnem ljudskem odporu;
2. teze za pripravo skupščinskega dokumenta o kadrovske politiki;
3. osnutek zakona o vzgojno-varstveni dejavnosti za predšolske otroke;
4. analiza o družbenih denarnih pomočeh.

Poleg delegatov občin in delegata mesta Ljubljane so bili na današnje zasedanje povabljeni tudi predstavniki predlagateljev posameznih gradiv za današnjo razpravo, to je predstavnik izvršnega sveta, skupščinske komisije za volitve in imenovanja ter republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo, predsedniki matičnih odborov pristojnih zborov in člani predsedstva naše skupščine.

Posebej pa so za 2. točko, to je za teze za pripravo skupščinskega dokumenta o kadrovske politiki, bili povabljeni tudi predstavniki skupnosti študentov Slovenije.

V smislu 12. člena omenjenega odloka predlagam, da izmed sebe izvolite, dva overitelja zapisnika. Ima morda kdo kakšen konkreten predlog? Ker ugotavljam, da ne, bi glede na dosedanji vrstni red prišla na vrsto delegata občin Lenart in Lendava, to sta tovariša Franjo Muršec in Štefan Mlinarič. Ali se strinjate s tem predlogom? (Da.) Ugotavljam, da sta bila za overitelja zapisnika 11. zasedanja delegatov občin soglasno izvoljena tovariša Franjo Muršec in Štefan Mlinarič.

Glede na to, da do sedaj še ni prišlo 5—6 delegatov, predlagam, da sekretar zasedanja da poročilo o navzočnosti delegatov med samim zasedanjem, da ne bi odlašali z nadaljnjim delom.

Prehajam na obravnavo 1. točke dnevnega reda, to je osnutka zakona o splošnem ljudskem odporu.

Gradivo za to točko smo vam poslali dne 9. 2. 1971. leta. Predlagatelj osnutka zakona je izvršni svet. Kot predstavniki predlagatelja osnutka pristostvujejo današnjemu zasedanju tovariši Vinko Hafner, podpredsednik izvršnega sveta, Franc Razdevšek, član izvršnega sveta, Bojan Polak, poveljnik republiškega štaba za splošni ljudski odpor in Albert Jakopič-Kajtimir, član republiškega štaba za splošni ljudski odpor in predsednik komisije za pripravo osnutka zakona. Uvodno besedo bo imel tovariš Albert Jakopič-Kajtimir. Prosim.

Albert Jakopič-Kajtimir: Tovarišice in tovariši! Skupščina Socialistične republike Slovenije je že pred sprejemom zveznega zakona o narodni obrambi 28. oktobra 1968 sklenila, da bo izdala republiške predpise, ki naj uveljavijo enotno organizacijo obrambnih priprav. Zvezni zakon o narodni obrambi pa je republike pooblastil, da skladno z načeli omenjenega zakona urejajo vprašanje organizacije in priprav na področju narodne obrambe v republiki. Osnove za zakon o splošnem ljudskem odporu, ki ga boste danes obravnavali, so nastajale ob široki aktivnosti občinskih skupščin in njihovih organov, ob razpravah na regionalnih posvetih, široki aktivnosti družbeno-političnih dejavnikov na ravni republike in občin, zlasti pa ob stalnem preverjanju stališč v praksi.

Značilnost osnutka tega zakona ni samo v tem, da gre za prvi republiški zakon s področja narodne obrambe, ampak tudi v tem, da izhaja iz družbene opredelitve obrambnih priprav in vojno-političnega položaja Jugoslavije in Slovenije. Nadaljnja njegova značilnost je, da se vrsta določb v osnutku zakona že uveljavlja v praksi. Osnutek zakona izhaja iz načel zveznega zakona in njegove določbe o pristojnosti občin in republike, konkretizira prek pristojnosti posameznih organov in tudi z drugimi določbami skuša zagotoviti, da bodo priprave splošnega ljudskega odpora postale sestavni del procesa krepitev samoupravnih odnosov tudi na obrambnem področju.

Vprašanje obrambne sposobnosti jugoslovanske skupnosti narodov in narodnosti je aktualno danes in bo aktualno tudi jutri, čeprav se morda varnost naše socialistične družbe ocenjuje v navidezno drugačnih, političnih in mednarodnih okoliščinah, kot pred časom.

Gestrateški in politični položaj Jugoslavije, njena politična aktivnost in njen družbeno-politični sistem so tista izhodišča, ki nas opozarjajo na to, da ne smemo dopustiti, da bi nas kdorkoli presenetil oziroma nas v primeru agresije dobil nepripravljene. V mednarodnih odnosih smo žal priča soočanju interesov velikih sil, prilaščanju pravic velikih, da se vmešavajo v notranje zadeve drugih dežel, konfliktov interesov razvitega in nerazvitega sveta, uporabi sile v mednarodnih odnosih, oživljanja neokolonialističnih interesov, kar vse povzroča krizne situacije v posameznih predelih sveta. Ker pa gre pri tem za stalnost takšnih procesov, je v tem grožnja zlasti za male narode, ki se lahko jutri znajdejo v vojnem metežu. Na naš vojno-politični položaj vpliva tudi povečan pomen Sredozemlja in južnoevropskega bojišča za oba vojna bloka. Sodobni svet je soočen z lokalnimi vojnami, ki so postale največja nevarnost,

zlasti za male narode, in do katerih lahko pride v kateremkoli delu sveta, tudi v Evropi. Za lokalno vojno je zlasti značilno, da je v večini primerov usmerjena na rušenje in spremembe družbeno-političnega sistema in na politično podrejanje žrtev agresije. Vsaka agresija na Jugoslavijo bi imela zato, razen strateškega, za svoj končni cilj, rušenje našega samoupravnega socialističnega sistema, vsiljenje tuje politike in dominacije in bi bila zlasti naperjena proti pridobitvam narodnoosvobodilnega boja.

Zato je življenjski interes Jugoslavije in Slovenije, kot njenega sestavnega dela, da zaradi obrambe neodvisnosti in svobodnega notranjega razvoja pripravljamo vse občane, družbeno-politične skupnosti, delovne in druge organizacije za splošni ljudski odpor, ki bo sposoben za obrambo in učinkovit odpor proti kakršnikoli agresiji in proti kateremukoli agresorju. V takšnih pogojih je vključevanje vseh občanov in njihova zavestna aktivnost pri obrambnih pripravah osnova za obrambo proti vsakomur, ki bi skušal krniti našo neodvisnost, svobodo in ozemeljsko celovitost, in nedotakljivost kateregakoli dela Jugoslavije, ali pa nas hkrati s pritiski od zunaj ali znotraj skušal odvrniti od samoupravne poti, izgradnje demokratičnega, humanega socializma in drugih ciljev našega samoupravnega razvoja.

Jugoslavija v vseh mednarodnih odnosih dosledno izvaja politiko miru in priznava obrambo pred napadom in boj proti agresorju za neodtujljivo pravico vsakega ljudstva in vsake dežele. S tem, ko si prizadevamo krepiti obrambne sposobnosti samoupravne družbe in se pripravljamo za splošni ljudski odpor, manjšamo možnost in nevarnost agresije, hkrati pa je to tudi vsebina naše politike, miru, enakopravnega sodelovanja in boja za svetovni mir.

Koncept splošnega ljudskega odpora predstavlja v današnjih pogojih v obrambnem pomenu edino možno in uspešno obliko odpora celotnega prebivalstva, po drugi strani pa je sestavni del krepitve procesa, v katerem se družbi vračajo obrambne funkcije in ki spreminja klasično pojmovanje oboroženih sil. Ta koncept predstavlja dosledno in ustvarjalno uporabo bogatih izkušenj iz narodnoosvobodilne borbe v naših sedanjih pogojih in je izraz potrebe naše samoupravne družbe. Začel in poglobil je proces podružbljanja obrambnih funkcij, v katerem so vsi subjekti naše samoupravne družbe, od prebivalcev, delovnih in drugih organizacij, pa tudi krajevnih skupnosti, občine, republike do federacije, dejavniki, ki uresničujejo in odločajo vsak na svojem področju o vseh bistvenih obrambnih vprašanjih. Šele tako zasnovane priprave lahko uresničijo ustavno načelo, da nima nihče pravice priznati ali podpisati kapitulacije države ali oboroženih sil, niti pravice sprejeti okupacijo države ali njenega dela.

Splošni ljudski odpor je celovita oblika organiziranja samoupravne socialistične družbe za obrambo pred agresorjem, ki vključuje odpor celotnega naroda in vseh moralnih, materialnih, strokovnih, znanstvenih in drugih zmogljivosti. Opredeljuje smotre, način obrambe, politična, družbena, vojaška in druga vprašanja, ki so z njim povezana. Hkrati pa daje osnovo za strategijo odpora, ki razen oboroženega odpora obsega tudi vse druge aspekte odpora in sicer: politične, psihološke, ekonomske, odpora duha itd. v različnih vojnih razmerah.

Doktrina splošnega ljudskega odpora je tudi znanstveni odgovor naših družbenih vojaških in drugih znanosti do vprašanja obrambe samoupravne družbe in odraža naš razredno-socialni in politični pogled na vojno. Splošni ljudski odpor pomeni, da bomo bojevali oborožen boj in uveljavljali vse možne oblike odpora na celotnem našem ozemlju. Pomeni, da ni delčka naše domovine,

ki bi ga prepustili okupatorju brez boja in odpora in da ni delčka, ozemlja, ki bi ga agresor začasno zasedel, ne da bi se tudi tam ne bil boj, sicer v drugačnih pogojih in v katerega bo vključeno vse prebivalstvo. Zato tudi zavračamo pragmatična pojmovanja koncepta splošnega ljudskega odpora, ki ga nekateri zožujejo samo na organiziranje teritorialnih enot in civilne zaščite. Zato tudi skušamo koncept splošnega ljudskega odpora razvijati tako, da bo postal funkcionalna sestavina naše celotne politike. Poudarjamo, da niso priprave splošnega ljudskega odpora naperjene proti nikomur, da pa se pripravljamo za splošni ljudski odpor proti vsakomur, ki bi nas ogrožal. Te priprave niso v neskladju z našo politiko razvijanja prijateljskih odnosov med državami in ne nasprotujejo v ničemer načelom, katerim zvestobo smo neštetokrat izpričali, da se vsa nesoglasja morajo reševati s sporazumevanjem ne pa s silo.

Splošni ljudski odpor je hkrati odgovor vsem, ki so postali žrtve psihološke vojne in podlegajo parolam, da odpor malih narodov nima izgleda, da pomeni samomor naroda ne pa njegovo ohranitev. Priprave za splošni ljudski odpor pa hkrati krepe občutek varnosti, samozavest, pa tudi realnost mirnega jutrišnjega dne.

Prepričan sem, da bo širša in poglobljena razprava o namenu in pomenu osnutka zakona ter pozneje izvajanje zakona prispevalo, da bo koncept o splošnem ljudskem odporu postal vedno bolj sestavni del zavesti in samoupravnih pravic delovnega človeka. Idejo o oboroženem narodu bomo toliko hitreje in popolneje uresničili, kolikor bolj in vsestransko se bo razvijala naša samoupravna družba. Ta družbena funkcija priprav splošnega ljudskega odpora hkrati predstavlja močno kohezijsko silo naše družbe pri uresničevanju pravic in enakopravnosti narodov in narodnosti pri obrambi lastnega samoupravnega razvoja, svobode in neodvisnosti.

Omenil sem temeljni izhodišči, ki sta bili prisotni pri oblikovanju osnutka zakona. Bistveni premik v dosedanjem pojmovanju obrambe je v tem, da opredeljuje Jugoslovansko ljudsko armado kot skupno oboroženo silo vseh narodov in narodnosti, vseh delovnih ljudi in prebivalcev, teritorialne enote pa kot najširšo obliko organiziranega oboroženega splošnega ljudskega odpora.

Pripadnik oboroženih sil je vsak državljan, ki z orožjem v roki, ali na kak drug način, sodeluje v odporu proti agresorju. S tem uresničujemo sicer osnovne misli o oboroženem narodu, ki pa prihaja do polnega izraza z opredelitvijo, da je obramba predvsem pravica delovnega človeka in občana, delovne in druge organizacije in vsake družbeno-politične skupnosti, ki v splošnem ljudskem odporu postanejo aktivni dejavniki, organizatorji in izvrševalci ukrepov ter nosilci pravic in dolžnosti obrambe svobode in neodvisnosti. To pomeni, da mora delovni človek postati subjekt teh priprav, da mora s svojim razmišljanjem in delovanjem in ustvarjalnostjo in ustrezno svojim sposobnostim prispevati, da bodo te priprave učinkovite. V te priprave ga moramo zato tudi bolj smelo vključevati ne glede na spol in leta starosti. To razen tega pomeni, da se naš delovni človek ne bo boril samo z orožjem, ampak tudi na druge načine.

Splošni ljudski odpor namreč pomeni oborožen odpor, hkrati s politično, psihološko in drugo ofenzivo. Iz tega izhaja enotnost in prepletenost oblik oboroženega boja in političnega boja. Pomeni zlasti, da neprestane eskalacije pripravljenosti na odpor ne bomo mogli doseči pretežno le z normativnimi in institucionaliziranimi rešitvami, ampak predvsem z ustvarjalno akcijo delovnega človeka in vseh samoupravnih dejavnikov naše družbe.

To je bilo tudi temeljno izhodišče pri oblikovanju osnutka zakona in za opredelitev, da so krajevne skupnosti in njihovi odbori za splošni ljudski odpor osnovna celica splošnega ljudskega odpora. Izhajamo namreč iz tega, da je potrebno v procesu priprav splošnega ljudskega odpora krepiti tiste neposredne samoupravne oblike, ki najbolj funkcionalno krepe obrambno moč, duha in oblike odpora.

Splošni ljudski odpor, ali v ožjem pomenu besede obramba, je integralni del samoupravnega sistema. Krajevna skupnost, v kateri prebivalci uresničujejo samoupravljanje na tistih področjih, ki neposredno zadovoljujejo vsakodnevne potrebe družine, gospodinjestev in delovnega človeka. Nobenega dvoma ni, da so krajevne skupnosti kot dejavnik samoupravne družbe tudi dejavnik narodne obrambe, zlasti pa, da so priprave za splošni ljudski odpor predvsem življenjska potreba delovnega človeka. Menim, da bo dopolnitev naše ustave morala iti tudi v to, da bo opredelila krajevno skupnost kot osnovno celico splošnega ljudskega odpora.

Že v dosedanjem razvoju smo varstvo pred elementarnimi in drugimi hudimi nesrečami opredelili kot živ interes delovnega človeka in občana ter ustrezno temu opredelili vlogo in naloge krajevne skupnosti.

Zato je toliko bolj razumljivo, da opredeljujemo naloge krajevne skupnosti na področju splošnega ljudskega odpora, ki jih izvaja prek svojega odbora za splošni ljudski odpor. Prav tako menim, da s tem niso v ničemer prizadete pristojnosti občin. Opredelili smo predvsem vlogo odborov za splošni ljudski odpor, kot družbenih organizmov, ki skrbijo za politične, materialne in druge priprave za splošni ljudski odpor, ustvarjajo in proučujejo pogoje za ustrezne oblike splošnega ljudskega odpora ter skrbijo za vzgojo in usposobljenost občanov za splošni ljudski odpor.

Ta široka okvirna določba daje občinam vse možnosti, da v okviru svojih pristojnosti določajo krajevne skupnosti in naloge ter ukrepe na področju narodne obrambe. Ti odbori izvršujejo smernice pristojnih občinskih organov. S tem se poudarja njihov družbeni pomen, njihov položaj in da se ne morejo spremeniti v ekspozituro občinskih upravnih organov na področju narodne obrambe. To nadalje pomeni, da moramo splošni ljudski odpor pripravljati in konkretizirati v vsakem naselju, krajevni skupnosti in delovni organizaciji ter ga povezovati v celovit sistem na ravni občine, republike in federacije ter omogočiti, da pride do polnega izraza vsa originalnost, iniciativnost, upoštevanje vseh krajevnih razmer, zlasti pa, da na ustrezen način zajemamo vse sredine, kjer naš človek živi in dela. To je tudi tista učinkovita pot, po kateri bomo lahko, če bomo v to prisiljeni, uveljavili vse oblike splošnega ljudskega odpora.

Osnovni namen osnutka zakona je, da spodbuja vse tiste procese, ki posameznika in vse občane vključuje v tisto družbeno gibanje, ki je edino sposobno uveljaviti celovitost koncepta splošnega ljudskega odpora. To spoznanje črpamo iz bogatih izkušenj narodnoosvobodilnega boja. Ta je namreč dokazal, ponovno pa so to potrdili narodnoosvobodilni boji po drugi svetovni vojni, da oborožen boj črpa svojo moč, neuničljivost in rast iz revolucionarnega ljudskega gibanja, katerega seme je posejano, še preden pride do oboroženega odpora.

Znova in znova tudi sedanost potrjuje, da se oborožen boj toliko bolj krepi in, da postajajo toliko bolj pestre, učinkovite, originalne in uspešne tudi druge oblike odpora, kolikor globlje so korenine takšnega gibanja. Do sedaj so že v 800 krajevnih skupnostih ustanovljeni odbori za splošni ljudski odpor, kar pomeni, da je mimo tistih, ki so vključeni v priprave splošnega ljudskega od-

pora, v občinah, delovnih in drugih organizacijah, v družbeno-političnih organizacijah in društvih zajetih novih 10 000 ljudi na področju obrambnih priprav.

Mnogi odbori so že našli vsebino in obliko svojega dela in postajajo nosilec vojno-izobraževalnega in vzgojnega dela. Sodelujejo pri materialnih pripravah, organizirajo spoznavanje orožja, sodelujejo pri pripravah vaj in na najbolj neposreden način povezujejo prebivalce z oboroženimi teritorialnimi enotami, pospešujejo aktivnost pri uveljavljanju priprav za razne oblike odpora, ukvarjajo se z vprašanjem samozaščite, civilne zaščite itd. Pri organiziranju oboroženih enot splošnega ljudskega odpora oziroma teritorialnih enot, kot jih opredeljuje osnutek zakona, so bili doseženi pomembni uspehi, kar je prispevalo k razčiščenju ideje o splošnem ljudskem odporu na samoupravnih osnovah in večji aktivnosti samoupravnih organov, kar je tudi rezultat izrednega razumevanja, odgovornosti in skrbi občinskih skupščin, njihovih organov in delovnih organizacij. Teritorialne enote črpajo svojo učinkovitost in moč s tem, da so na vseh ravneh vključene v družbeni sistem in, da s svojim delovanjem pospešujejo razne oblike neposrednega sodelovanja občanov. Vse to pa je v praksi dokazalo, da bi priprave, ki bi se izvajale le prek državnega ali vojaškega aparata, zoževale vlogo delovnih ljudi na obrambnem področju in ne bi bili dovolj izraženi novi pogledi in razsežnosti priprav za splošni ljudski odpor.

Razumljivo je seveda, da so se sicer ponekod še ohranili pogledi, da je za obrambo nekdo posebej odgovoren ali zadolžen. Družbeno zavest na tako pomembnem in subtilnem področju namreč ni mogoče spremeniti čez noč, zlasti še, ker so nekateri pogledi še vedno močno zakoreninjeni. Zato smo bili tudi priča stremljenjem, da bi teritorialne enote spremenili v togo organizacijsko-tehnično strukturo, kar bi onemogočilo, da postanejo sestavni del oboroženega ljudstva.

Ce bi dovoljevali take procese, bi teritorialne enote postale druga armada, oziroma občinska, republiška vojska ali vojska te ali one delovne organizacije. Toda teritorialne enote so najširša oblika organiziranega oboroženega splošnega ljudskega odpora. Njihova moč je v tem, da nikoli ne smejo izgubiti trdno zvezo z bazo in so sestavni del vsestransko organiziranega prebivalstva, delovnega človeka, delovne organizacije, družbeno-političnih skupnosti, skratka vseh institucij samoupravne družbe.

V procesu poglobljanja koncepta splošnega ljudskega odpora Jugoslovanska ljudska armada resnično postaja skupna oborožena sila vseh narodov in narodnosti, vseh delovnih ljudi in prebivalcev, kot to tudi izhaja iz osnutka ustavnih amandmajev. Njena dejavnost je usmerjena predvsem v to, da v primeru potrebe omogoči, da preidejo v vojno stanje vsi družbeni dejavniki in, da se uspešno uveljavi splošni ljudski odpor proti agresorju. Jugoslovanska ljudska armada ni več klasična armada, kot je bila morda še pred leti. Družbeni proces splošnega ljudskega odpora je hkrati proces njenega transformiranja.

Na sedanji stopnji razvoja predstavljajo teritorialne enote najdoslednejši izraz oboroženega naroda. Njihova vojno-tehnična in organizacijska oblika ni ločena od drugih struktur, ampak je njihov sestavni del. Kakršnokoli stremljenje spreminjanja teritorialnih enot v tradicionalno vojno organizacijo bi omrtvičilo njihovo življenjsko silo in jih ločilo od resničnih virov njihove družbeno-politične moči. Zato tudi ne moremo strateško funkcijo teritorialnih enot spremeniti v šablonizirane metode klasičnih dejstev, ampak moramo uresničiti najširšo možnost njihovega prilagajanja specifičnim pogojem, posameznih predelov in konkretnim okoliščinam krajá in časa, kot tudi možnosti fleksibilnega spreminjanja oblik delovanja ob najširšem kombiniranju oboroženih in

drugih oblik odpora. In samo tako se polno izrazi množična pobuda delovnih ljudi. Želel bi vas informirati, da celotno Slovenijo pokrivajo oborožene teritorialne enote. Te enote so ustanovljene po teritorialnem in proizvodnem načelu ter povezane v grupe, oddelke, vode, čete, bataljone in odrede prek conskih štabov, ki se ustanovljajo, ter povezane s štabom Socialistične republike Slovenije za splošni ljudski odpor in prek njega z vrhovnim poveljstvom oboroženih sil.

Zaradi disperzije enot posvečamo vso pozornost različnim oblikam zvez, ki omogočajo hitro združevanje za skupne akcije in disperzijo zaradi nadzora možnih desantnih območij. Opravljene so bile številne mobilizacijske vaje, povezane s taktičnimi nalogami. Dopolnjena je bila oborožitev, ki jo je dala na razpolago JLA. Izdelani so programi za nadaljnje dopolnjevanje ter modernizacijo opreme in oborožitve. Organizirani so posebni tečajji, seminarji itd.

Omenil bi tudi vprašanje civilne zaščite. Pred leti je bil sprejet zakon o varstvu pred elementarnimi in drugimi nesrečami. Ustanovljeni so bili štabi, ki so že doslej opravljali nekatere naloge civilne zaščite. Vse razprave ob oblikovanju osnutka zakona so potrdile, da civilna zaščita v najširšem pomenu opravlja funkcijo upravnega delovanja in ima značaj samozaščite in najširše solidarnosti delovnih ljudi. Združevanje teritorialnih enot s funkcijami civilne zaščite bi pomenilo glede na njihovo vlogo v splošnem ljudskem odporu, povezovali dva povsem različna elementa obrambe. Po našem mnenju mora civilna zaščita delovati že v miru pri reševanju prebivalstva in dobrin ob elementarnih in drugih nesrečah ter se usposablja za razmere in delovanje v vojni.

Razen tega civilna zaščita ni sestavni del oboroženih sil in ima tudi po mednarodnem vojnem pravu iz ženevskih konvencij povsem drug status.

Osnutek zakona povzema temeljne določbe zakona o varstvu pred elementarnimi in drugimi hudimi nesrečami in določa, da z uveljavitvijo zakona o splošnem ljudskem odporu preneha veljati omenjeni zakon. S tem ohranjamo tudi dosedanja organizacijo na področju civilne zaščite, ki je pokazala zaradi požrtvovalnega dela organov za narodno obrambo vso svojo uspešnost in učinkovitost. Omeniti moram, da ima tudi zakon Socialistične republike Srbije glede civilne zaščite enake rešitve. Predlog XXXIX. amandmaja k zvezni ustavi v 2. točki določa pravico republike, da na svojem ozemlju ureja narodno obrambo in vodenje teritorialne obrambe in civilne zaščite, v primeru napada pa vodi splošni ljudski odpor.

Po našem mnenju je s tem poudarjena izvirnost koncepta splošnega ljudskega odpora, ki mora že poprej, preden pride do neposredne nevarnosti, utrditi tudi nekatera organizacijska načela in upoštevati prehojeno pot, pa tudi specifične rešitve. Vsebinsa nalog se z osnutkom zakona v ničemer ne spreminja, čeprav se v duhu načel zveznega zakona o narodni obrambi na področju civilne zaščite uveljavljajo ustreznejše organizacijske rešitve. Zato po osnutku zakona sodijo zadeve civilne zaščite in tudi službe teritorialne obrambe, to je službe za obveščanje, opazovanje in alarmiranje, v pristojnost upravnega organa za narodno obrambo.

S tem se bistveno spreminja tudi pravna in druga narava občinskih štabov za narodno obrambo in so jasneje opredeljeni odnosi. S takšno organizacijsko rešitvijo niso v ničemer kršena načela zveznega zakona o narodni obrambi in vodenju oboroženega odpora, ampak se ustrezneje določa odgovornost posameznih organov, poudarja se pomen, vloga in odgovornost svetov za narodno obrambo ter družbena zasnova obrambnih priprav.

Funkcije občinskega štaba na področju oboroženega odpora prevzema najvišji štab teritorialne enote v občini. Njegove naloge so v osnutku zakona podrobno določene. Funkcije občinskega štaba na področju civilne zaščite prevzema občinski štab za civilno zaščito, strokovne zadeve civilne zaščite ter službe za opazovanje, obveščanje in alarmiranje pa opravlja organ za narodno obrambo. S tem so zagotovljena tudi samoupravna izhodišča in delovanje specializiranih organov, ki delujejo na družbeno-političnih osnovah. Takšne rešitve, po našem mnenju, preprečujejo določeno monopolizacijo posameznih funkcij splošnega ljudskega odpora, utrjujejo že uresničene samoupravne pravice in krepijo obrambne funkcije socialistične družbe.

Tovarišice in tovariši! V obrazložitvi osnutka zakona sem omenil le nekatere pomembna izhodišča, ki so bila prisotna pri izdelavi osnutka. Osutek odraža naša dosedanja spoznanja, globok družbeno-politični pomen obrambnih priprav kot integralnega dela samoupravnega sistema ter odločnost republike Slovenije za obrambo in odpor zoper vsakogar, ki bi ogrožal svobodo in neodvisnost jugoslovanske socialistične skupnosti narodov in narodnosti.

Osnutek zakona, ki ga boste obravnavali, odraža tudi, da so dosedanje priprave za splošni ljudski odpor v največji meri rezultat delovanja občinskih skupščin in njihovih svetov za narodno obrambo ter drugih dejavnikov v gospodarskih organizacijah, krajevnih skupnostih, družbeno-političnih organizacijah in društvih.

Njihova prizadevanja so bila prisotna pri oblikovanju osnutka zakona, zlasti pa so stalno prisotna na organizacijskem, idejno-političnem in ne na koncu tudi na materialnem področju.

Vse to je prispevalo, da ideja o splošnem ljudskem odporu zajema vedno več naših delovnih ljudi in da se priprave za splošni ljudski odpor vedno bolj materializirajo ter da je storjenega več, kot smo za tako kratko obdobje lahko pričakovali. Vse te priprave so tesno povezane z obrambo našega samoupravnega socialističnega sistema in v praksi potrjujejo življenjski interes vsakogar, ki mu je do resnične svobode in krepijo povezanost med jugoslovanskimi narodi in narodnostmi. Prepričan sem, da boste z razpravo prispevali k nadaljnjemu oblikovanju predloga zakona, k pripravam za splošni ljudski odpor ter k poglobljanju družbenega procesa, v katerem bodo delovni ljudje Slovenije vedno bolj neposredno sodelovali tudi pri obrambnih vprašanjih svojega okolja in širših skupnosti.

Prispevali boste brez dvoma k temu, da bomo v tem procesu poglobljali koncept splošnega ljudskega odpora in ga transformirali v življenje in stvarne odnose zato, da bo postal tudi moralno-politična sestavina vsega našega delovanja.

In na koncu bi povedal še naslednje: Prepričan sem, da se strinjate z oceno, da uveljavljanje koncepta splošnega ljudskega odpora, povezanega z rastjo jugoslovanske ljudske armade in ob upoštevanju mednarodne stvarnosti, prispeva k večjemu občutku varnosti naših občanov in spodbuja večjo aktivnost samoupravljalcev in celotne naše družbe, zlasti pa mlade generacije. Vse naše delovanje mora biti prežeto s spoznanjem, da politični in vojni položaj zahtevata stalnost, trajnost in sistematičnost priprav in da se zaradi ohranitve lastnega ognjišča moramo že danes boriti na idejno-političnem področju ter v vojaško-obrambnem pogledu doseči takšno stanje, da nas nihče ne bo mogel presenetiti.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Hvala lepa. Tovariše delegate občin prosim, da pred začetkom razprave vsakdo, ki se želi udeležiti razprave, napiše na listek ime in katero občino zastopa, ali pa to pove ustmeno, ko pride na govornico. Pričenjam razpravo k tej točki dnevnega reda. Prosim, delegat občine Kamnik, tovariš Vinko Gobec.

Vinko Gobec: V imenu občine Kamnik bi dal nekatere pripombe k osnutku tega zakona, ki smo ga obravnavali v občinskem svetu za narodno obrambo skupaj s predstavniki in vodstvi družbeno-političnih organizacij. Izhajal bi predvsem iz tega, kar je v uvodu povedal tovariš Albert Jakopič-Kajtimir in iz tega, kar določa ta osnutek v 1. členu, ko pravi, da gre za usklajevanje vseh akcij in del na področju splošnega ljudskega odpora, med republiko, občinami itd. To poudarjam predvsem zato, ker nekatere določbe v osnutku tega zakona določajo občinam organizacijo, ki povsod ne more biti sprejemljiva, ker je lahko v posameznih občinah zaradi specifičnosti tudi drugačna. Mislim, da gre predvsem za to, da zakon zagotovi temeljno enotnost nekatere posamezne rešitve, na primer glede skladov civilne zaščite, narodne obrambe itd. ali pa glede vodenja evidence štabov teritorialnih enot, pa prepusti odločitvam občin. Mislim, da kolikor je to rešeno že z republiškim zakonom, potem je to tudi v nasprotju z razvojem komunalnega sistema, ker hočemo, da občina tudi enkrat »razbije to svojo betonsko ploščo nad glavo«. Občina je samo izvajalec zakonov in predpisov, ima pa za svoje pobude in svoje specifičnosti, ki jih lahko rešuje, bolj malo zaradi okrnjenih pristojnosti. To povem zaradi tega, ker bodo nekatere pripombe, ki jih bom posredoval k posameznim členom osnutka tega zakona, zelo konkretne in tudi v samem poteku razprave obrazložene.

Najprej posredujem pripombo k 29. členu. In sicer gre v tem členu za to, da bi imele občine več možnosti odločanja o materialnih sredstvih, ki jih zagotovijo za potrebe splošnega ljudskega odpora. Predlagam, da se tretji odstavek tega člena spremeni tako, da bi se glasil:

»Občinska skupščina lahko ustanovi sklad za financiranje potreb splošnega ljudskega odpora. V tem skladu se združujejo sredstva občine iz prejšnjega odstavka, sredstva delovnih organizacij in drugih organizacij na osnovi družbenega dogovora in sredstev, ki jih za ustvarjanje pogojev in možnosti za zadovoljitev obrambnih potreb lahko s prispevno stopnjo določi občinska skupščina.«

Tu gre za možnost združevanja sredstev prek prispevne stopnje. Menim, da bi bilo prav, če bi delegati občin povedali svoje mnenje in predlagano spremembo podpri.

31. člen: četrta alineja tega člena bi bila verjetno razumljivejša, če bi se črtali besedi »tega štaba« in vstavilo besedilo »štaba teritorialne enote«, tako, da bi se ta alineja glasila: »Oblikuje teritorialne enote, določa njihovo organizacijo in sestavo ob upoštevanju smernic štaba SR Slovenije za splošni ljudski odpor, jih opremlja, oborožuje ter spremlja njihovo delo; imenuje poveljnika, političnega komisarja, in druge člane najvišjega štaba teritorialne enote v občini v soglasju s štabom SR Slovenije za splošni ljudski odpor; na predlog štaba teritorialne enote pa imenuje tudi poveljnike, politične komisarje...«

Predlagamo, da se besedilo desete alineje, ki se glasi »— obravnava izvajanje pouka prebivalstva za obrambo in zaščito«; nadomesti z besedilom, ki se

glasi: »obravnavava in sprejema načrt vzgoje in urjenja občinskih teritorialnih enot ter enot civilne zaščite.«

35. člen: v prvi alineji naj bi se za besedama »občinskim organom« črtala beseda »in«, vstavila vejica, ter za besedama »krajevnim skupnostim dodale besede »in delovnim organizacijam«. Tako da bi se ta alineja v celoti glasila: »— daje strokovno pomoč pri izdelavi razvojnih in vojnih načrtov drugim občinskim organom, krajevnim skupnostim in delovnim organizacijam;«.

V tem členu naj bi se dodali še dve alineji, in sicer: — nova osma alineja: »— vodi nadzor nad izvajanjem nalog, ki izvirajo iz tega zakona za tiste enote in službe splošnega ljudskega odpora, ki jih po tem zakonu ustanovijo občinska skupščina, krajevne skupnosti in delovne ter druge organizacije;« Ter naslednja nova deveta alineja: »— skupno s štabom teritorialnih enot oziroma poveljstev lahko skrbi za hrambo, vzdrževanje, evidentiranje in nadzor nad predmeti, opremo in oborožitvijo enot in služb splošnega ljudskega odpora. Po predhodnem soglasju sveta za narodno obrambo in v skladu z razvojnim načrtom skrbi za nabavo materialnih tehničnih sredstev.«

Zadnji odstavek pa naj bi se, po našem mnenju, glasil: »Predstojnika občinskega upravnega organa za narodno obrambo imenujejo občinske skupščine po predhodnem mnenju republiškega sekretariata za narodno obrambo.« V sedanji določbi tega odstavka je predvideno mnenje republiškega sekretarja. Ker pa gre za kolektivno odgovornost bolj kot za odgovornost samo ene osebe, menim, da bi bilo v tem odstavku primerneje določiti, da gre za predhodno mnenje sekretariata.

50. člen: drugi odstavek naj bi se glasil: »V občini se ustanovijo teritorialne enote na območjih krajevnih skupnosti. Katere krajevne skupnosti bodo imele skupne teritorialne enote, določi svet za narodno obrambo.« Mislim, da je ta pripomba zelo umestna. Vprašanje je, ali smo sposobni ustanoviti teritorialne enote, v vseh krajevnih skupnostih v občini in sicer takšne, kakršne si predstavljamo. Je pa ta pripomba umestna tudi zaradi tega, ker vsi smatramo, da teritorialna enota ni splošni ljudski odpor, ampak je le eden izmed elementov splošnega ljudskega odpora, zato bi takšno spremenjeno besedilo bilo ustreznejše.

57. člen: druga alineja naj bi se prav tako, kot sem predlagal v prejšnjem členu, spremenila tako, da bi se glasila: »skrbi za izvajanje strokovnih in tehničnih navodil, lahko pa tudi za nabavo, hrambo in vzdrževanje...;« Skratka, da ima štab oziroma poveljstvo posamezne teritorialne enote možnost, da lahko ali pa tudi ne skrbi za te stvari, kakorkoli se bodo namreč v občinah odločili.

60. člen: K temu členu je bil glede poveljevanja predložen tudi že pisмени amandma, ki pa ni bil najbolj posrečeno formuliran. Formuliran je bil tako, da je lahko poveljevanje v slovenskem jeziku. V bistvu pa smatramo z ozirom na to, da poveljevanje še ni v slovenskem jeziku, da bi morda bilo pravilno besedilo tega člena, da bi dopolnjevalo stremljenja za poveljevanje v armadi v slovenskem jeziku, in bi se glasilo »Služba in poveljevanje v teritorialnih enotah se opravlja v slovenskem jeziku, lahko pa se uporablja jezik, ki se uporablja v Jugoslovanski ljudski armadi.«

To pomeni, da tako ali tako predpostavljamo, da bo jezik čez toliko let v teritorialnih enotah verjetno tudi slovenski. Glede na sedanjo prakso je to morda bolj praktična pripomba in niti ni nujno, da bi se besedilo tega člena spremenilo ali dopolnilo, oziroma lahko ostane tudi takšno, kot je. Izhajali smo namreč predvsem iz tega, da teh povelj še nimamo, vsi pa verjetno stre-

mimo za tem, da bo tudi poveljevanje v jugoslovanski ljudski armadi oziroma v redni armadi v nacionalnih jezikih.

62. člen: zadnji stavek tretjega odstavka, ki se glasi: »Ti delavci ne morejo biti v sestavu občinskih upravnih organov«, naj se spremeni tako, da se glasi: »Ti delavci so lahko v sestavu občinskih upravnih organov«. Nekje bodo ti delavci v sestavu občinskih upravnih organov, drugje pa ne, kar pomeni, da občinam omogočimo, da bodo o tem same odločale. To utemeljujem s tem, da štabna evidenca za teritorialno enoto ni tako enostavna in je vprašanje, če zadostuje, da bi bil le en človek v oddelku za narodno obrambo zadolžen za ta vprašanja. Dela na tej evidenci, pri opremi itd. ne opravlja le en človek, ampak več ljudi. Zato smatram, da bi bilo prav, da so ti delavci lahko v sestavu občinskih upravnih organov. Po našem mnenju s tem popolnoma nič ne prejudiciramo, da bi teritorialno enoto podrejali v določenem smislu upravnim organom. Mislim, da gre pri tem za sodelovanje, pri katerem je občinska skupščina najbolj odgovorna za splošni ljudski odpor. Iz tega tudi izhajamo v občini, in sicer, da so sveti izvršni organi, skratka tisti, ki vsak na svojem področju izvajajo to politiko. Zato ne mislimo, čeprav bi se lahko tudi razumelo, da hočemo s tem teritorialno enoto na določen način podrediti tutorstvu upravnega organa. To namreč ni res, ker je upravni organ eden izmed organov, ki izvaja politiko občinske skupščine na področju narodne obrambe.

Glede vsebine civilne zaščite podpiram to, kar o civilni zaščiti govorimo v tem osnutku, to je, da strokovno in ostalo delo pri civilni zaščiti opravlja upravni organ za narodno obrambo. Na drugem mestu pa striktno poudarjamo, da je to nemogoče oziroma je to v kontradikciji. Zato sem predlagal, da bi se vneslo v ta stavek besedilo: »Ti delavci so lahko...«.

Pri 83. členu imam pripombo, da se drugi odstavek: »Če predsednik občine ni odredil...« spremeni tako, da se glasi: »Če predsednik občinske skupščine ni odredil«, ker predsednik občine ni isto, kot predsednik občinske skupščine. Mislim, da pri nas govorimo o predsednikih občinskih skupščin.

87. člen: ta člen govori v svojem četrtem odstavku o prispevkih za gradnjo zaklonišč itd. Na tem mestu se zopet določa, da se morajo ustanoviti občinski skladi za gradnjo zaklonišč. Mislimo, da bi se ta določba morala nekoliko preformulirati, in sicer tako, da je odvisno od občin, ali bodo ustanovile te sklade ali ne. Vemo namreč, da sedaj vse občine nimajo skladov za narodno obrambo, vendar pa vse dajejo sredstva na tekoči račun, ali kakorkoli že. Ker je to specifično po občinah, zato mislim, da je ta določba preveč čvrsta, saj verjetno vsem občinam ne ustreza. Morda bi bilo prav, da bi se ta določba glasila: »Prispevki za gradnjo zaklonišč se stekajo v sklad ali na tekoči račun za gradnjo zaklonišč, kot to določi skupščina občine. Organ upravljanja občinskega sklada lahko odloči, da se investitorju, ki sam gradi zaklonišče v zgradbi, obračuna prispevek s stroški graditve zaklonišča, ki jih plača investitor«. V tej določbi bi morda lahko bila opredelitev: »organ upravljanja občinskega sklada, ali občinski sklad, štab za civilno zaščito lahko določi...«. Skratka naj bi imel tudi štab za civilno zaščito svoje pristojnosti in bi se mu to tudi omogočilo. Nekatere občine so se namreč odločile, da bodo imele sklad za narodno obrambo, sklad za civilno zaščito, nekatere bodo pa to področje urejale drugače.

Mislim, da sem s tem posredoval vse pripombe in bi prosil, da bi se delegati občin izjavili zlasti o tistih pripombah, ki omogočajo specifično reševanje v občinah s tem, da se enotnost koncepta oziroma enotnost organizacije v Slove-

niji ne bi porušila. Prosim delegate občin, da bi moje pripombe podprli. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Kdo še želi razpravljati? Prosim, delegat občine Sežana, tovariš Stane Čehovin.

Stane Čehovin: Tovariš predsednik in tovariši delegati! Delegat občine Kamnik se je zelo sistematično v svoji razpravi sprehodil skozi osnutek zakona o splošnem ljudskem odporu. Sam bi rad uvodoma pozdravil prizadevanja, da se tudi sistematično zakonsko uredi področje splošnega ljudskega odpora. Vendar mislim, da bi morali, preden preide zakonski osnutek v fazo predloga zakona, najbrž nekatere specifičnosti slovenskega narodnega ozemlja trezno oceniti, pregledati in v zvezi s tem sprejeti tudi določene sklepe.

Na tej osnovi bi se rad najprej ponovno dotaknil 50. člena osnutka zakona, ki ga je omenil že tovariš iz občine Kamnik, in ki govori, da se morajo v občini ustanoviti teritorialne enote za območje vsake krajevne skupnosti. Rad bi opozoril sestavljalca osnutka zakona na to, da najbrž kaže upoštevati tudi pri tem členu določeno specifičnost. Za nekatere občinske skupščine bo to zelo enostavna zadeva, za druge bo pa izredno zapletena. Predvsem tudi zato, ker na primer vsaj v naši občini procesa ustanavljanja in spreminjanja krajevnih skupnosti še zdaleč nimamo končanega. Torej je to eden izmed razlogov, ki govori v prid temu, da bi bilo treba tudi v tem členu puščati več samoupravnih pravic občinskim skupščinam. To izhaja tudi iz tega, da imamo na področju ustanavljanja krajevnih skupnosti še vedno prisotno določeno dinamiko bodisi, da gre za združevanje krajevnih skupnosti, bodisi, da gre za ustanavljanje novih krajevnih skupnosti, ali pa za izključevanje posameznih naselij iz ene krajevne skupnosti ter vključevanje v drugo krajevno skupnost in tako naprej. Konkretno, na območju sežanske občine se ta problematika zaostruje tudi glede samega števila krajevnih skupnosti. Imamo namreč izredno visoko število krajevnih skupnosti. Nekatere so tudi tako majhne, da je vprašanje, ali bi sploh lahko ustanovili enote teritorialne obrambe za vsako krajevno skupnost.

Zato predlagam, da bi v 50. členu, kot je bilo sicer že poudarjeno, občinskim skupščinam bolj omogočili, da na primer ustanovijo enoto teritorialne obrambe za več krajevnih skupnosti.

Posebej bi se rad dotaknil 29. člena, ki v drugem odstavku določa, da občinska skupščina določa v skladu z načrtom razvoja občine sredstva, ki se morajo zagotoviti za učinkovito pripravo splošnega ljudskega odpora na območju občine.

V zvezi s tem odstavkom se mi najprej poraja vprašanje, kaj dejansko pomeni besedilo, kot je na tem mestu napisano? Za sežansko občinsko skupščino in verjetno tudi za druge občinske skupščine — tovariši iz občinskih skupščin so me prosili, naj govorim tudi v njihovem imenu — se najbrž položaj v ničemer ne razlikuje. Tudi za druge primorske občinske skupščine, posebej za tiste občinske skupščine, ki ležijo ob jugoslovansko-italijanski meji, pomeni to besedilo ostajanje pri dosedanji praksi, katero bi lahko označili kot popolno neurejenost na področju financiranja splošnega ljudskega odpora.

Da gre za neurejenost, izhaja predvsem iz tega, da v dosedanjem načinu financiranja nismo upoštevali niti konkretnih potreb, na primer glede števila teritorialnih enot, ali pa glede velikosti teritorialnih enot v posameznih občinah, torej nismo upoštevali tudi dejanskih materialnih možnosti občinskih skupščin.

Smo že sedaj v takšnem položaju, da na primer v nekaterih svetih za narodno obrambo, ki se v glavnem spoprijemajo tudi s problemi financiranja, razmišljamo o tem, kako bomo program financiranja splošnega ljudskega odpora zreducirali na tisto nujno stopnjo, ki jo materialno še lahko pokrivamo iz občinskih sredstev. Pri tem gremo tudi tako daleč, da pride do vprašanja uniform za teritorialno obrambo itd.

Tovariš Albert Jakopič-Kajtimir je s tovrstno problematiko v primorskih občinah, posebno v naši občini, zelo podrobno seznanjen. Specifični položaj primorskih, posebno obmejnih občin, se kaže tudi v sorazmerno velikem območju, ki ga pokrivajo, posebej pa v sorazmerno dolgi obmejni črti in specifičnih nalogah, ki se s tem v zvezi ob meji pojavljajo.

Pri tem se postavlja najbrž ne samo meni, ampak tudi vsem drugim, izredno odgovorno vprašanje. Ali bomo v resnici prepustili financiranje splošnega ljudskega odpora samo občinskim skupščinam in njihovim materialnim zmožnostim in bomo dejansko »zacementirali« določeno stanje, ki je že sedaj prisotno na tem področju, ki pa kaže na to, da se pravzaprav razlike v oborožitvi in vseh drugih oblikah opremljenosti teritorialnih enot iz leta v leto večajo? Ali pa bomo morda resnično storili korak naprej in na republiški ravni sprejeli določen minimalni program glede opremljenosti teritorialnih enot ter morda šli na ustanovitev republiškega izravnalnega sklada?

V to je usmerjen tudi moj predlog. Predlagam, da se tudi temeljito razmisli v času, ko je materija, ki skuša zakonsko urejati področje splošnega ljudskega odpora, še v fazi osnutka zakona, o določenem republiškem izravnalnem skladu in o enotnih kriterijih, naj bodo to minimalni ali maksimalni, glede opreme teritorialnih enot. Če tega namreč ne bomo storili, se bomo najbrž resnično znašli v izredno različnih položajih.

Želel bi samo za ilustracijo mimogrede opozoriti na to, da se glede možnosti financiranja teritorialnih enot in splošnega ljudskega odpora nasploh že sedaj rojeva cela vrsta izredno bridkih domislic, bodic itd. Ne bi želel, kolikor bi s tem zakonom temu dali tudi materialno zakonsko osnovo, da se bodo posamezni »vici« spremenili v resničnost oziroma, da bomo imeli v nekaterih občinah dejansko izredno moderno oborožene teritorialne enote, ki lahko v vsakem primeru ustrezno reagirajo, v nekaterih drugih občinah pa bi bilo povsem drugače.

Na koncu bi se dotaknil tudi 90. člena osnutka zakona, ki govori o kazenskih sankcijah. O tem smo že razpravljali in menimo, da so kazenske sankcije, predvsem tiste, ki se nanašajo na fizične osebe, absolutno prenizke. Dejansko ne pomenijo nobene ostrejšje kazni. Verjetno je 50 000 starih dinarjev takšen znesek, ki ga bo marsikdo raje poravnal kot, da bi se udeležil nekaterih akcij, ki bi bile nujne na področju civilne zaščite. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Hvala lepa! Prosim tovariš Janez Mihevc, delegat občine Trebnje.

Janez Mihevc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Sprejem zakona o splošnem ljudskem odporu pomeni uzakoniti na področju obrambnih priprav v praksi izvajanje interesov občanov in družbe kot celote. Dejstvo je, da so vse te priprave do nedavnega izvirale iz ozkega kroga upravnih organov ter, da še ni bilo narejenega dovolj za podružbljanje obrambnih priprav.

Prav je, da se težišče splošnega ljudskega odpora prenaša v krajevne skupnosti, vendar je vprašanje, ali so vse krajevne skupnosti sposobne prevzeti vse naloge, ki jim jih bo naložil ta zakon. V naši občini imamo 16 krajevnih skupnosti, ki so ustanovljene za usklajevanje in uresničevanje interesov občanov. V nekaterih krajevnih skupnostih so ti interesi minimalni in ozko lokalni. Vse tudi nimajo najosnovnejših pogojev, tako kadrovskih kot tudi materialnih. Kljub temu krajevne skupnosti dobro delujejo v okviru svojih možnosti, zlasti na področju komunalnega urejanja naselij. Razumljivo je, da osnutek zakona ne more izenačiti male in velike ter gospodarsko razvite in nerazvite krajevne skupnosti, čeprav nalaga vsem enake obveznosti. Zaradi navedenega dejstva predlagam naslednje amandmaje k predloženemu osnutku zakona:

1. V zadnjem odstavku 4. člena se pika nadomesti z vejico in doda besedilo: »za katerega morajo dobiti predhodno soglasje sveta za narodno obrambo občinske skupščine«.

S tem v zvezi naj se v 31. členu kot zadnja alineja doda — »daje soglasje k imenovanju članov odbora za splošni ljudski odpor v krajevni skupnosti«.

2. Podpiram predlog obeh delegatov, ki sta govorila pred menoj.

V 50. členu naj se prvi stavek drugega odstavka glasi: »V občini se praviloma ustanovijo teritorialne enote na območju vsake krajevne skupnosti.«

Iz zakona o narodni obrambi izhaja, da priprave na splošni ljudski odpor financira na področju svojega dela občinska skupščina. Ob tem pa se postavlja vprašanje, ali lahko dopustimo, da bodo obrambne priprave potekale neusklajeno med občinami v republiki zaradi različnih gospodarskih možnosti posameznih občin. Mnenja sem, da bi večina priprav morala potekati usklajeno, in da bi moralo biti tudi financiranje urejeno enotno. To pa pomeni, da je treba manj razvita območja glede tega materialno podpreti. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Hvala lepa. Kdo še želi besedo? Prosim, delegat občine Tolmin, tovariš Franc Skok.

Franc Skok: K osnutku zakona o splošnem ljudskem odporu nimam posebnih pripomb. Obratno, sodim, da so v osnutku zelo sistematično obdelane naloge vseh tistih subjektov, v republiki, v občini, v delovni organizaciji in krajevni skupnosti, ki lahko prispevajo svoj delež pri organiziranju in razvijanju splošnega ljudskega odpora.

Nekatere manjše pripombe in spreminjevalne predloge imam le k nekaterim členom osnutka zakona.

36. člen: Menim, da bi bil ta člen razumljivejši in preciznejši, če bi se druga alineja glasila tako: »pripravljajo predloge osnutkov razvojnih in vojnih načrtov za svoje delo v različnih vojnih razmerah«.

K 50. členu, ki se v osnutku zakona glasi: »Teritorialne enote ustanavlja občinska skupščina. V občini se morajo ustanoviti teritorialne enote za območje vsake krajevne skupnosti v občini. Območja, kjer ni krajevne skupnosti, se pridružijo teritorialni enoti, sosednih krajevnih skupnosti v občini.«, bi pripomnil le to, da so krajevne skupnosti organizirane zelo različno glede na velikost, število prebivalcev itd. Zato sodim, da ne bi bilo smotno, če bi morali ustanoviti teritorialno enoto v vsaki, tudi v zelo majhni krajevni skupnosti, zlasti tam, kjer je organizirana krajevna skupnost, za eno samo majhno vasico. Obstojajo namreč tudi nekatere take krajevne skupnosti. Zaradi tega predlagam, da naj bi se smiselno ta člen glasil tako, da morajo biti vse kra-

jevne skupnosti v občini pokrite z ustreznimi enotami teritorialne obrambe. Krajevne skupnosti, ki pa teh pogojev nimajo, pa morajo ustanoviti enote teritorialne obrambe in druge organizacije s področja narodne obrambe skupaj s sosedno krajevno skupnostjo, ki ima za to ustrezne pogoje.

V zvezi s tretjim odstavkom 62. člena se strinjam, da ureja delovna razmerja za delavce občinskih teritorialnih enot in njihovih štabov svet za narodno obrambo občinske skupščine tako, da ti delavci niso v sestavu občinskih upravnih organov. Racionalno pa ne bi bilo, če bi zahtevali, da morajo delavci, ki so zaposleni v teritorialnih enotah in njihovih štabih, delati povsem ločeno od upravnega organa za narodno obrambo, da morajo imeti svoje administrativno osebje ipd. S tem bi nastali novi stroški, za katere sodim, da v sedanjih razmerah niso potrebni.

87. člen: V drugem odstavku 87. člena je določeno: »Uporabniki in najemniki stanovanjskih hiš in poslovnih stavb, glede katerih ni bil plačan prispevek za gradnjo zaklonišč iz prejšnjega odstavka, plačajo prispevek za gradnjo zaklonišč, ki ne sme biti večji kot 3 % od stanarine, najemnine oziroma najemne vrednosti.«

Mnenja sem, da ni smotno posebej predpisovati uporabnikom in najemnikom teh hiš oziroma stavb prispevek za gradnjo zaklonišč poleg najemnin, ker bi imeli s tem stroške in težave pri pobiranju tega prispevka. Zdi se mi bolj umestno, da bi v tem členu predvideli, da se plačuje del stanarin oziroma najemnin za gradnjo zaklonišč. Višino tega dela pa določi občinska skupščina. Tako predvideva uvedbo tega prispevka tudi 115. člen zveznega zakona o narodni obrambi.

V 87. členu je v četrtem odstavku omenjen poseben sklad za gradnjo zaklonišč. Ocenjujem, da imamo v občini veliko preveč samostojnih skladov in njihovih samoupravnih organov. V večini teh skladov pa je zelo malo denarja. V tem primeru predlagam, da naj ne bi z zakonom določili, da mora vsaka občina obvezno ustanoviti sklad za gradnjo zaklonišč. Menim, da bi bilo mnogo smotnejše in preglednejše, če bi se prispevek za gradnjo zaklonišč stekal v občinski sklad za narodno obrambo. Prispevki za gradnjo zaklonišč pa naj bi se v skladu z narodno obrambo obvezno ločeno prikazovali. Ločeno naj bi se prikazovali tako dohodki kot tudi izdatki za gradnjo zaklonišč.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Hvala lepa. Kdo se še želi udeležiti razprave? Prosim, delegat občine Gornja Radgona, tovariš Drago Mastinšek.

Drago Mastinšek: Tovarišice in tovariši! Bom razmeroma kratek, ker so nekateri tovariši že pred menoj razpravljali o nekaterih vprašanih v zvezi z osnutkom tega zakona.

Ne mislim več citirati 50. člena. Želel bi ga osvetliti samo še z druge strani. Mislim, da bi taka formulacija prizadela našo občino pa tudi nekatere druge podobne občine v Sloveniji, predvsem zaradi različne organizacije krajevnih skupnosti, glede na število prebivalstva in območje. Poudariti pa bi moral dejstvo iz že znanih razprav, predvsem v lanskem letu, da je v izrazito kmečkih predelih zaradi zelo znanih razlogov malo ali pa skoraj nič mlajših občanov, ki naj bi bili jedro teritorialnih enot. Tako zaradi migracije mladih v gospodarsko razvitejša območja, ali pa tudi v tujino, ustanavljamo teritorialne enote za območje dveh ali treh krajevnih skupnosti. Tak problem je prav gotovo tudi drugod, ne samo pri nas. Hkrati pa moram poudariti, da bo razvoj teritorialnih

enot tudi v prihodnje postopen in da se bo izpopolnjeval. Nam je na primer uspelo v razmeroma kratkem času podvojiti naše enote. Med drugim je to odvisno tudi od sredstev, predvsem za osnovno opremljenost teritorialnih enot.

Dovolite mi, da povem še nekaj pripomb. Predvsem pa bi se želel opravičiti, če bi slučajno kaj spregledal. V osnutku zakona nisem namreč nikjer zasledil, kdo imenuje štab SR Slovenije za splošni ljudski odpor razen poveljnika štaba.

Predlagam tudi, da bi predlagatelj 62. člen jasneje formuliral. Pri tem predvsem mislim ponovno na manjše občine, ki želijo nekoliko širši profil profesionalnega delavca za vprašanja splošnega ljudskega odpora. Na posvetih smo o tem veliko govorili in smo ga dosedaj tudi obravnavali kot vodjo priprav za splošni ljudski odpor.

Na koncu pa bi se želel pridružiti mnenju tistih, ki so govorili o financiranju splošnega ljudskega odpora, da je to posebno pereče vprašanje. Mislim, da velja splošna ugotovitev, da je sredstev mnogo manj, kot pa je pripravljenosti. Prav tako povzroča težave neuskkljena politika financiranja v posameznih občinah. To se nanaša predvsem na dislocirane enote delovnih in drugih organizacij, ki zaradi raznolikosti financiranja splošnega ljudskega odpora po občinah ne sprejemajo obveznosti, za katere so se v občinah dogovorili. Prav tako ne bo mogoče izvesti razvojnega programa, ki smo ga pripravili že v 1969. letu, ker ni nihče računal na tolikšno povečanje cen. Seveda je to za gospodarsko šibke občine velika obremenitev, saj je v tem letu potrebno zagotoviti, na primer v naši občini, kar smo tudi zagotovili, 311 000 dinarjev, v 5 letih pa 1 423 000 dinarjev. Kako velika obremenitev je to za nas, je razvidno iz podatka, da smo v lanskem letu namenili za celotno področje telesne vzgoje in kulture v občini 150 000 dinarjev, v tem letu pa 23 000 dinarjev. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Hvala lepa! Kdo še želi besedo? Prosim, tovariš Martin Košir.

Martin Košir: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Kot je bilo že uvodoma rečeno, 28. oktobra 1968 je republiški zbor Skupščine SR Slovenije razpravljal o problemih in nalogah na področju splošnega ljudskega odpora in v zvezi s tem sprejel ustrezna priporočila in sklepe o nalogah na področju splošnega ljudskega odpora. Lahko bi rekel, da je bil ta dokument v celoti in popolnoma realiziran konkretno v praksi ob pripravah na splošni ljudski odpor prek temeljnih nosilcev organiziranja splošnega ljudskega odpora. Priprave so, kot je že rečeno, dejansko potekale v skladu s temeljno politično opredelitvijo koncepta splošnega ljudskega odpora v Sloveniji. Gibanja, ki so bila povzročena, so se odrazila v organiziranju tako ljudskih kot tudi materialnih sredstev v vsaki občini, delovni organizaciji in tudi krajevni skupnosti. Vsi ti subjekti so dejansko postali temeljni nosilci priprav splošnega ljudskega odpora in v vsej širini poglobili in hkrati razširili koncept splošnega ljudskega odpora kot nepogrešljive vrednote samoupravnih odnosov pri nas.

Čeprav so se dosedanje priprave odvijale na podlagi ustavnih določb in zveznega zakona o narodni obrambi, pa lahko sedanji osnutek zakona o splošnem ljudskem odporu pomeni le potrditev dosedanje prakse pri razvijanju koncepta splošnega ljudskega odpora.

Zato se mi zdi, da bi bilo prav, če današnji zbor podpre pobudo, ki jo s tem tudi posredujem, da naj bi se osnutek zakona dal v širšo javno razpravo,

in sicer po razpravi v republiškem zboru. Že današnja razprava je namreč pokazala veliko zanimanje za samo zakonsko ureditev te materije, zato bi bilo prav, da se seznanimo s temeljnim konceptom tega zakona kar najširša javnost, predvsem pa bi bilo prav, da bi v tej razpravi zlasti sodelovale vse tiste strukture, ki so bile neposredno angažirane že v dosedanjih pripravah na splošni ljudski odpor. Pri tem predvsem mislim na občinske skupščine in njihove svete, koordinacijske odbore socialistične zveze, odbore krajevnih skupnosti in ustrezne organe za splošni ljudski odpor v delovnih organizacijah. Zato menim, da bi bila taka pobuda ali podpora zasedanja delegatov občin koristna in na ta način bi seveda zakon postal ne samo zgolj administrativni dokument, temveč tudi naš skupen družbeni dogovor o tem, na kakšen način se lahko skupaj organiziramo v primeru morebitne vojne ali seveda ob morebitni drugi naravni katastrofi. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Hvala. Kdo še želi razpravljati? Prosim delegat občine Kranj, tovariš Marko Prezelj.

Marko Prezelj: Spoštovani predsednik, tovarišice in tovariši delegati. Menimo, da je res potrebno zakonsko urediti splošni ljudski odpor za obrambo Socialistične republike Slovenije v skladu s potrebami obrambe skupnosti narodov Jugoslavije.

K osnutku tega zakona bom posredoval nekatere pripombe.

Po osnutku zakona je določeno več organov, ki se samostojno ukvarjajo z narodno obrambo oziroma splošnim ljudskim odporom in sicer: Skupščina SR Slovenije, izvršni svet, svet za narodno obrambo, štab za splošni ljudski odpor, republiški sekretariat za narodno obrambo in še posamezni drugi republiški upravni organi. To pomeni, da se samo v republiškem merilu s tem posebej ukvarja kar 6 takih upravnih organov. To so dejansko Skupščina SR Slovenije, izvršni svet in še drugi štirje samostojni upravni organi. Razumem, da se republiška skupščina in njen izvršni svet s tem res samostojno ukvarjata in samostojno odločata, ni mi pa razumljivo, zakaj bi vsi ostali republiški organi imeli te samostojne naloge brez določene podrejenosti, zlasti pa še to, da so v osnutku zakona posamezne naloge tako podrobno naštetje, da se večkrat med seboj zelo prepletajo in, da se dosti tudi med seboj ne ločijo. To še posebej velja za sodelovanje z jugoslovansko ljudsko armado. Narodna obramba je istovetna z ljudskim odporom, zato tega ne bi smeli ločiti v razmerju do samostojnih organov, pač pa bi koncept obrambe moral izhajati iz enega republiškega samostojnega organa, ki bi vodil in ukrepal bodisi v miru bodisi posebej še v vojni. Tako pa se mi zdi, da se te sile preveč med seboj cepijo.

Tako so že posamezne naloge teh organov v osnutku zakona opredeljene, če citiram, da naj bi se ukvarjali z usmerjanjem, da naj bi se ukvarjali s pripravami, ter naprej, da naj bi en organ sodeloval pri ustanavljanju oziroma urejanju enot, drugi pri nadzorovanju enot oziroma predvsem pri urejanju kadrovskega vprašanja vključno z usposabljanjem. Te naloge so tako prepletene in tako podrobno naštetje, da jih je včasih res težko med seboj ločiti. Zato mislim, da bi v osnutku morali to podrobno naštevanje črtati, pač pa pri posameznih organih naštetje temeljne naloge, da pa bi ta podrobna naštevanja morda urejali podzakonski predpisi, ki naj bi določali, kaj mora storiti en organ in kaj mora storiti drugi organ.

Kot drugo naj omenim še vprašanje civilne zaščite. Po zveznem zakonu o narodni obrambi imajo občani dolžnost služiti v civilni zaščiti enako kot vojaški obvezniki tako, da glede tega med njimi ni pravzaprav nobenih razlik.

Toda pri pravicah, ki izhajajo iz tega, pa je med njimi le precejšnja razlika. Po osnutku zakona so člani civilne zaščite vsaj po našem mnenju, nekoliko oškodovani. Po 64. členu osnutka zakona imajo vojaški obvezniki, ki so v stalnem sestavu ali so vpoklicani na vaje v teritorialne enote pravico do brezplačnega prevoza, pravico do nadomestila osebnega dohodka s posebnimi predpisi, pravico do enkratne denarne pomoči v primeru telesne okvare najmanj za 20 % ali smrti in tudi do invalidnine in do zdravstvenega varstva. Pripadnikom civilne zaščite pa teh pravic osnutek zakona ne daje, čeprav tudi oni sami sodelujejo pri splošnem ljudskem odporu, kar še posebej velja za specialne enote civilne zaščite, kot jih našteva 69. člen osnutka zakona. To so enote za opazovanje, obveščanje, alarmiranje, tehnično-reševalne enote in podobno.

Dejansko gre pri tem le za delitev nalog, zlasti v vojnem času. Menimo, da so to tudi službe, ki ne služijo samo za potrebe civilne zaščite, pač pa tudi za potrebe narodne obrambe. Tudi pripadniki civilne zaščite morajo imeti določeno strokovno znanje, ki ga dobijo le z vajami. Tudi pripadniki civilne zaščite v teh primerih izgubijo osebni dohodek in so tudi izpostavljeni življenjskim nevarnostim oziroma možnosti vseh vrst poškodb. Zato menimo, da bi bilo prav, da bi tudi obvezniki civilne zaščite imeli pravice, vsaj v določenih mejah, ki so določene za vojaške obveznike iz 64. člena predlaganega osnutka zakona. Hvala.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Hvala lepa. Kdo še želi razpravljati? Ali želi morda razpravljati predstavnik predlagatelja? Prosim, tovari Albert Jakopič-Kajtimir.

Albert Jakopič-Kajtimir: Tovarišice in tovariši! Najprej bi se želel zahvaliti za predloge in predložene sugestije v današnji razpravi glede na to, da je današnja seja dejansko začetek širšega razmišljanja in razpravljanja o osnutku zakona o splošnem ljudskem odporu. Zdi se mi, da ne bi bilo umestno že danes iti na konkretne odgovore ali pa odločitve o tem, ali se te ali one pripombe sprejmejo ali ne, ker bomo, kot je predlagal tovariš Martin Košir, brez dvoma šli na širšo javno razpravo o osnutku tega zakona, potem bo verjetno iz celotnega kompleksa predlogov, sugestij itd. možno pripraviti določen predlog. Samo toliko bi omenil, da so številne sugestije, ki so bile dane v tej razpravi, sprejemljive.

Nadalje bi morda nekaj rekel o krajevnih skupnostih in odnosih do teritorialnih entit. Pri tem seveda ne bi smeli spregledati dejstva, kaj si predstavljamo pod teritorialno enoto. Ali je to večja enota, ali je to majhna enota, ali sestavljajo to enoto samo trije itd. Če tako gledamo našo teritorialno enoto, potem seveda tudi povsem drugače, iz drugega aspekta, lahko gledamo možnosti posameznih krajevnih skupnosti. Vemo pa, kakšen je položaj na terenu. To sem samo tako mimogrede vključil v razpravo.

Naslednje vprašanje, ki je zelo zanimivo in glede katerega mislim, da smo se v vseh razgovorih razumeli, je vprašanje financiranja. To je bilo za nas eno najtežjih vprašanj zaradi tega, ker je zvezni zakon sicer v načelu določil, kako kdo odgovarja, če nekdo ne financira in kdo ne financira, vendar pa ni predvidel nikakršnih virov. Ko smo se 1968. leta tudi mi lotili priprav na splošni ljudski odpor, smo takrat bili vsi skupaj s skupščinami občin in njihovimi pro-

računi ter gospodarskimi organizacijami pravzaprav pred določenim dejstvom iskanja poti. To pot smo našli. Izhajali smo pač iz pripravljenosti naših delovnih ljudi, da branijo svojo svobodo in svojo neodvisnost. Ne bi še naprej govoril o teh stvareh. Povedal bi le, da nam je izkušnja pokazala, da se je tudi na tem področju pokazala izredna pripravljenost naših ljudi in izreden odnos do socialistične skupnosti narodov in narodnosti Jugoslavije.

Seveda je to vprašanje, za katerega bi bilo prav, če bi zlasti forumi, ki jih vi danes predstavljate na tej seji, v prihodnji razpravi iskali možnost, kako in na kakšen način priti do stabilnejšega vira financiranja. Dejansko obstojajo take razlike tudi v naši republiki, kar postavlja vprašanje enakopravne pripravljenosti na splošni ljudski odpor na vseh območjih v Sloveniji. Republiški štab za splošni ljudski odpor je zaenkrat stremel za tem, da to enakopravnost poskuša na določen način ublažiti s svojo neposredno konkretno politiko nabave in dodelitev opreme, zlasti tiste, ki je nekoliko dražja. Na ta način smo torej te stvari poskušali razreševati.

Glede vprašanja kazenskih sankcij, ki ga je postavil tovariš delegat sežanske občine, mislim, da to ni takšen problem.

Vprašanje skladov in možnosti teh skladov je povezano z vprašanjem financiranja. V zvezi s tem moram reči, da so skoraj vse občine v Sloveniji te sklade že organizirale. Kljub temu je postavljeno to vprašanje, ki naj bi ga v teku javne razprave podrobnejše preučili.

O predlogu, da naj bi bila v formulacijah večja fleksibilnost glede večje samostojnosti in odgovornosti občine, mislim, da bomo lahko vsako formulacijo temeljito proučili in jo tudi v tem smislu tako formulirali. To pa že zlasti zaradi tega, ker mislim, da tovariši, ki so na tem področju konkretno po komunah delali, vedo, da se je naš republiški štab za splošni ljudski odpor nenehno držal tega temeljnega vodila, da je vsa odgovornost v največji meri na občini, tako glede organiziranja in kadrovanja kot tudi financiranja itd. Zato ni nobenih nasprotnih razlogov, da ne bi take fleksibilnosti pri vseh formulacijah v predlogu zakona sprejeli in jo tudi potem uzakonili. Tovariš predsednik, več kot toliko bi torej ne imel pripomniti.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Pismene pripombe je k osnutku republiškega zakona o splošnem ljudskem odporu dal tudi delegat občine Celje, ki je sicer navzoč in smatra, da ne bi ponavljal stvari, o katerih je tu že bilo govora. Te pismene pripombe bodo šle v zapisnik diskusije.

Če ne želi nihče več razpravljati o tej problematiki, se moramo odločiti o nadaljnjem postopku. Odlok, ki ureja sklic in delo zasedanj delegatov, predvideva dve možnosti: ali da overitelji zapisnika obenem tudi formulirajo zaključke ali pa da se izmed delegatov formira posebna skupina, ki bi formulirala te zaključke. Razume se, da zasedanje delegatov samo odloči o nadaljnjem načinu, vendar pa mi dovolite, da povem vsaj svoje osebno mišljenje.

1. Kot je bilo tukaj že rečeno, gre za novo materijo, novo zakonsko urejanje nove materije.

2. Vsem nam je jasno, da bodo občine igrale izredno pomembno vlogo in zato so njihova mišljenja in stališča izrednega pomena.

3. V diskusiji so bila, kot je že tudi tovariš Jakopič rekel, ob njenem zaključku postavljena nekatera vprašanja oziroma dane sugestije, ki lahko po mojem mišljenju bistveno vplivajo na nadaljnji razvoj narodne obrambe, na primer ali bodo občinski prispevki za splošni ljudski odpor, ali bodo repu-

bliški prispevki, kako se bodo organizirale te enote v krajevnih skupnostih, kakšno vlogo, kako široka pooblastila, možnosti bodo imele občine. Zdi se mi, da je razprava takega pomena, da izmed sebe izvolite posebno skupino, ki bi formulirala zaključke, posebno še, ker naj bi ti zaključki obenem z diskusijami in s predlogi, če jih bo sprejel republiški zbor, šli v javno razpravo.

Se strinjate, da bi ustanovili posebno skupino in da ne bi zadeve prepustili samo zapisniku in overitelju? Če se strinjate s to sugestijo, glede na različnost položaja občin, predlagam, da ustanovimo skupino v naslednji sestavi:

1. Vinko Gobec, delegat občine Kamnik,
  2. Stane Čehovin, delegat občine Sežana,
  3. Janez Mihevc, delegat občine Trebnje,
  4. Drago Mastinšek, delegat občine Gornja Radgona in
  5. Marko Prezelj, delegat občine Kranj.
- Sprejmete ta predlog? (Da.)

Jože Težak, občina Slovenska Bistrica: Predlagam še delegata občine Ptuj.

Predsednik dr. Jože Brilej: Dobro. Mislim, da ni razloga, da ne bi bil delegat občine Ptuj tovariš Rebernak vključen v to komisijo, ki bi štela šest članov. Se s tem strinjate? (Da.)

Predlagam, da pred prehodom na naslednjo točko dnevnega reda sekretar prebere poročilo o navzočnosti, posebno še, ker povsem izgleda, da delegat občine Lendava ni prišel, njega pa smo v začetku predlagali za overitelja.

Savin Jogan: Po pooblastilih, ki smo jih dobili doslej, izhaja, da se udeležujejo današnjega zasedanja delegati vseh občin v SR Sloveniji, razen delegata občine Lendava; prisoten je tudi delegat mesta Ljubljana.

Po družbenih funkcijah v občini je sestava delegatov naslednja: predsednikov in podpredsednikov občinskih skupščin je 40, en delegat je predsednik zbora občinske skupščine, 17 delegatov je po svojih funkcijah v občini predsednikov ali članov svetov oziroma odbornikov občinske skupščine, en delegat je predstavnik temeljne izobraževalne skupnosti, iz vrst drugih občanov pa je izvoljenih devet delegatov, med katerimi sta dva sekretarja občinskega komiteja ZK, šest pa je tajnikov občinske skupščine oziroma delavcev v občinski upravi.

Vse občine so za današnje zasedanje izvolile po enega delegata, po več delegatov, dva ali pri pa je izvolilo šest občin. Nekatere občine imajo skupne delegate za posamezne ali vse točke dnevnega reda. Gre za dva primera: občina Ljubljana-Center nima svojih delegatov, zastopajo pa jo delegati mesta Ljubljana in sicer za vse točke dnevnega reda, za 1., 2. in 3. točko pa občino Koper zastopa delegat občine Izola.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Preden zaključim razpravo o tej točki, naj še dodam, da so svoje pripombe k osnutku dali tudi delegati občin Mozirje in Velenje, ki bodo priključene zapisniku; o teh pripombah bo razpravljala skupina za oblikovanje predlogov, stališč in mnenj.

S tem zaključujem to točko dnevnega reda. V zvezi s poročilom sekretarja, da je odsoten delegat občine Lendava tovariš Mlinarič, ki smo ga po abecednem redu prej volili za overitelja, bi predlagal, da namesto njega izvolimo za overi-

telja zapisnika po vrstnem redu občin delegata občine Litija tovariša Staneta Vovka. Se strinjate? (Delegati se strinjajo.) Hvala lepa. Ker imamo razmeroma obširen dnevni red, bi predlagal, da gremo takoj na naslednjo točko dnevnega reda.

Prehajamo na obravnavo 2. točke dnevnega reda, to je tez za pripravo skupščinskega dokumenta o kadrovski politiki.

Teze smo vam poslali 8. januarja 1971, njihov predlagatelj pa je komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja. Kot veste, je v okviru poglavja »temeljna vprašanja s področja izobraževanja« prvotno bila vključena v program tudi informacija o kadrovski problematiki na področju izobraževanja in kulture v Sloveniji. Ker pa je bila kasneje ta kadrovska problematika vključena v širšo informacijo o nekaterih problemih kadrovske politike, ki je bila kot podlaga tez za pripravo skupščinskega dokumenta o kadrovski politiki obravnavana v pristojnih zborih, je predstavo skupščine smatralo za potrebno in smotno, da to celotno gradivo, to je kadrovska problematiko, obravnavajo tudi delegati občin na svojem zasedanju. Uvodno besedo bo imel tovariš Marjan Orožen, predsednik skupščinske komisije za volitve in imenovanja. Prosim.

Marjan Orožen: Tovariš predsedujoči, tovarišice in tovariši delegati! Komisija za volitve in imenovanja je v smislu 174. člena ustave Socialistične republike Slovenije in na podlagi 191. člena poslovnika predložila v razpravo gradivo in teze za pripravo dokumenta o kadrovski politiki, ki naj bi ga po opravljeni javni razpravi sprejeli pristojni zbori. Teze so nastale na podlagi obširnih poprejšnjih študij, dokumentov in analiz, ki so jih pripravili posamezni republiški sekretariati in zavodi. V pripravljalni fazi je bila v tretjini delovnih organizacij s področja industrije opravljena tudi anketa, ki je zajela 2419 strokovnjakov. Rezultati te ankete so opozorili na mnoga odprta vprašanja kadrovske politike v delovnih organizacijah in družbi sploh. Hkrati pa ti rezultati pojasnjujejo nekatere vzroke relativno počasne afirmacije strokovnega in znanstveno-raziskovalnega dela pri nas na Slovenskem.

Komisija je v predloženih tezah skušala:

1. Opredeliti osnovne probleme, ki izhajajo iz sedanje kadrovske strukture in ki so pomembni za bodočo politiko in aktivnost delovnih ljudi v družbeno-političnih in delovnih skupnostih ter dati zasnove celovitejšega sistema samoupravne kadrovske politike.

2. Spodbuditi o teh vprašanjih v skupščini in javnosti razpravo, ki naj pripelje do ustreznih sklepov in ukrepov na vseh ravneh, od delovnih, komunalnih in interesnih skupnosti do pristojnih republiških organov.

3. Nakazati osnovne smeri urejanja kadrovskih problemov in glavne nosilce nalog, ki izhajajo iz potrebe in nujnosti kadrovske preosnove družbe na stopnji prehoda v novo fazo tehnološke revolucije in družbenih odnosov.

4. Dati osnove za sprejem skupščinskega dokumenta, ki naj bi vseboval ustrezne ukrepe in sklepe ter priporočila o potrebnih ukrepih, ki naj jih na tej osnovi obravnavajo in sprejmejo vsi nosilci samoupravnega odločanja o kadrovski politiki.

Teze niso dokončne. V razpravi bodo nedvomno dopolnjene. Že doslej je bilo več različnih mnenj in tudi alternativnih predlogov. Posamezna mnenja v tej fazi še niso našla svojega mesta v tezah, vendar pa jih je treba v razpravi enakopravno obravnavati. Osnovna pripomba bo nedvomno, da so preobširne in

da jih bo v končni fazi potrebno selekcionirati v smislu izločanja tistega, kar lahko resnično pomeni in omogoči spreminjanje obstoječega stanja. Treba pa je poudariti, da tako kot ob vsakem dokumentu nastajajo tudi v tem primeru največje težave okrog vprašanja, kako in koga zadolžiti, da bodo relacije odgovornosti čim jasnejše in kako zagotoviti, da bodo stališča dovolj jasna, konkretna in akcijska. Glede tega se bomo nedvomno srečali tako z mnenji, da je dovolj postaviti stvari le načelno, pa tudi s tezo, da bi morali v tem dokumentu in drugih aktih skupščine vse do podrobnosti predpisati in določiti oziroma urediti na klasičen način z zakonskimi akti.

Zaključki tez o defektih naše kadrovske politike temelje na podatkih, ki kažejo, da Socialistična republika Slovenija s svojo izobrazbeno in kvalifikacijsko strukturo zaostaja za stopnjo lastne tehno-ekonomske strukture, pa tudi za drugimi jugoslovanskimi republikami oziroma jugoslovanskim poprečjem, kljub temu, da je poprečna stopnja izobraženosti prebivalstva nad jugoslovansko in kljub dejstvu, da slovenske izobraževalne kapacitete niso ravno tako majhne.

Po številu slušateljev visokih in višjih šol je naša republika bila konec leta 1966 z 90 slušatelji na 10 000 prebivalcev med 30 razvitimi državami v svetu na 11 mestu, Jugoslavija pa na 9. Pred nami so bile ZDA s 325, SZ s 173, Kanada 186, Nizozemska s 142 slušatelji, pa še Švedska, Bolgarija, Argentina, Francija, Finska in Čehoslovaška. Z letom 1969 se število študentov pri nas na Slovenskem bistveno povečuje, tako da so nekatere našete države že ostale za nami. Leta 1969 je v naši republici prišlo na 10 000 prebivalcev že 127 študentov, kar pomeni, da se nahajamo na ravni Švedske iz leta 1966 oziroma se uvrščamo že na 5. do 6. mesto med omenjenimi državami, če računamo, da je porast pri nas nekoliko hitrejši. Nedvomno moramo zagotoviti, da ta trend ne stagnira in z dodatnimi socialnimi ukrepi moramo priliv na visoke šole iz delavskih struktur in nerazvitih območij še povečati, upoštevajoč razvojne težnje in interese gospodarstva ter znanosti.

Povsem drugačna pa so razmerja glede števila diplomantov, ki v odnosu na prebivalstvo pada. Od skupnega števila okrog 20 000 vpisanih študentov je bilo leta 1969 2238 diplomantov, od 10 643 vpisanih na fakulteto pa le 973. Na enega univerzitetnega učitelja dobimo letno enega diplomanta, kar pomeni, da nam kadrovska baza stagnira, če že ne nazaduje. Odgovor na vprašanje, kje smo in kam gremo, je nedvomno treba iskati zlasti v procesih reforme našega izobraževalnega sistema, zlasti visokega šolstva, v njegovih materialnih pogojih, v njegovi racionalizaciji, intenzifikaciji, modernizaciji in aktualizaciji programov, v primerni usklajenosti med izobraževalnimi kapacitetami in programi ter potrebami, ki nastajajo v delovnih organizacijah in družbeno-političnih skupnostih zaradi ustvarjalne uporabe dosežkov znanosti, tehnologije in organizacije dela, v takšnih razvojnih programih in kapacitetah izobraževanja, ki bodo čim vernejši izraz objektivno ocenjenih potreb in razmerij in v sistemu izobraževanja na delovnem mestu ter za delovno mesto.

Vzroke prepočasne afirmacije znanja pa velja iskati tudi v razporeditvi in izkoriščenosti strokovnega kadra. Raziskave so pokazale, da strokovnjak z visoko izobrazbo le 30 % delovnega časa opravlja naloge, ki ustrezajo njegovemu znanju, 50 % strokovnjakov pa se ukvarja z organizacijo dela namesto s strokovnimi in analitičnimi zadevami. Kaže, da so kriteriji kadrovske politike marsikje odpovedali in jih je potrebno ponovno opredeliti in uveljaviti. Zavora hitrejšemu uveljavljanju sposobnosti in znanja pa so objektivno tudi ozko podjetniški, kratkoročni in često tudi individualni interesi. Za odpravljanje teh po-

javov in protislovij so potrebni načrtni in organizirani naporu samoupravne družbe, pa tudi ustrezni instrumenti in metode sodobne kadrovske politike.

Verjetno smo v tem trenutku sposobni le globalno opredeliti naloge in cilje dolgoročnejske kadrovske politike. Glede ciljev, njihove kvantifikacije, trendov, usklajenosti ali neusklajenosti z našimi in svetovnimi gibanji bodo nedvomno v nadaljnjih ocenah ter predlogih ukrepov rekli svoje izvršni, samoupravni, upravni in strokovni organi. Globalna orientacija pa naj da osnove in spodbudo, da pridemo čimprej do potrebnih konkretnjših dogovorov in programov ter pregleda za to potrebnih materialnih in drugih sredstev.

Izhajajoč iz dane zaposlitvene oziroma kadrovske strukture v Sloveniji opredeljujejo teze globalne dolgoročne kadrovske orientacije zlasti kot:

— potrebo po bistvenem povečanju števila kreativnih znanstveno-raziskovalnih kadrov, ki predstavljajo predpogoj hitrejšega vključevanja v tokove sodobne svetovne, znanstvene in tehnološke revolucije, tako v smeri naše prisotnosti v teh tokovih kakor v smeri uporabe splošnih dosežkov razvoja znanosti v svetu;

— potrebo po bistvenem povečanju števila kadrov z visokim ekonomskim znanjem, poznavanjem najsodobnejše tehnologije in organizacije dela in sposobnosti njenega hitrejšega uveljavljanja v pogojih združenega dela kot nosilca razširjene družbenoekonomske reprodukcije;

— potrebo po stalnem povečanju splošne družbene in strokovne ravni vseh zaposlenih, hitrejši prekvalifikaciji v skladu s spreminjanjem gospodarske strukture ter usklajevanjem sistema izobraževanja s potrebami po specializiranih strokovnih kadrih.

Naš cilj mora biti razvit kadrovski potencial naroda kot predpogoj za realizacijo dolgoročne razvojne orientacije. To postaja najpomembnejša investicija. Dozoreva spoznanje, da v kadrih in znanju, v znanstveno-raziskovalnem potencialu leži bistvena komparativna prednost naroda, ki ne razpolaga z obilico naravnih bogastev. To potrjuje tudi praksa nekaterih dežel in držav s približno enako geoekonomsko strukturo. Temu cilju in taki politiki je treba dati potrebno materialno osnovo. Nažalost pa se v praksi še ne ponašamo temu spoznanju ustrezno. Sposobnosti, znanju in kreativnih kadrov še ne dajemo dovolj velik poudarek in pomen. Zato tudi rezultati kadrovske preosnove v smislu afirmacije znanja v zadnjih letih niso adekvatni širini in ostrini diskusij o teh vprašanih in že sprejetih stališč. Vzroke za to pa ne gre iskati pri delavcih. Raziskave pokažejo, da teza »delavci odklanjajo strokovnjake« nima realne osnove. Odpora proti določenim tehnokratskim odnosom in metodam v delavskem razredu ne moremo enačiti ali tolmačiti kot odpora proti strokovnjakom, odpora proti nekreativnosti pa ne kot podcenjevanje strokovnega znanja.

Cilj socialistične samoupravne kadrovske politike ne more in ne sme biti le število visoko izobraženih, le formiranje strokovne in znanstvene elite, ampak tudi in predvsem splošne strokovne, družbene in politične ravni, dvig splošne strokovne, družbene in politične ravni celotne populacije, še zlasti pa tistega njenega dela, ki upravlja in razpolaga z družbenimi sredstvi proizvodnje in reprodukcije. Realizacija tega cilja je seveda v veliki meri odvisna predvsem od samoupravljalcev samih in njihovih lastnih programov. V zvezi s tem velja poudariti, da bi bil nepopoln in družbeno nesprejemljiv program, ki ne bi upošteval, da lahko da kvaliteto le široka baza, ki ne bi upošteval, da je eden od pomembnih elementov socializma odpravljanje razlike med umskim in fizičnim delom v smislu dviganja fizičnega na raven umskega, ki ne bi upošteval

regionalnih razlik v razvitosti, različnih realnih možnosti izobraževanja in drugih faktorjev objektivnega značaja. Vsega tega ne upoštevati bi pomenilo puščati vzroke protislovij in močnih konfliktnih situacij.

V kadrovski politiki in programiranju mora veljati načelo, da je vsaka skupnost oziroma organizacija odgovorna za stalno dviganje lastne izobrazbene in kvalifikacijske strukture. Nihče se ne more zanašati na druge in na neko anonimno družbo. Predpostavka te reprodukcije in vsake kadrovske preosnove pa je orientacija na dolgi rok, programiranje ter taka kadrovska politika, ki bo potencialne kadre spremljala od osnovne šole do delovnega mesta in dalje. Delovne skupnosti praviloma takšnega programa in sistema še niso dovolj razvile. Razmisliti je, ali ne bi kazalo za to obvezati kot bi kazalo razmisliti tudi o tem, da bi potrjevanje večjih investicijskih programov morali bolj vezati za razpoložljive kadrovske možnosti.

Kadrovska politika v rokah samoupravljalcev je pomembno sredstvo osvobajanja človeka in pogoj za hitrejšo materialno rast družbe ter za ustvarjanje možnosti za skladnejši socialni razvoj in bolj humano podobo družbenih odnosov. Teza, da je kadrovska politika sestavni del vsake politike, vsake odločitve na vseh ravneh in področjih, se vedno znova potrjuje. Kadrovsko vprašanje postaja v našem razvoju faktor poslovnosti, faktor produktivnosti, družbene učinkovitosti in limitirajoči faktor razvoja. Razvoj lahko teče enakomerno le, če so usklajeni materialni in kadrovski izvori. Investicije postajajo neučinkovite, če se ustrezno ne vlaga tudi v razvoj kadrov. Toda na poti uveljavljanja takšne kadrovske politike kot funkcije samoupravljanja še nismo v celoti dojeli in iz procesa praktičnega odločanja odstranili nekaterih skrajnosti kot posledic prejšnjega stanja. Na eni strani imamo še vedno opravka z ostanki tradicij revolucionarno-etatističnega obdobja, ko se je o ljudeh in kadrih odločalo centralistično, administrativno in v ozkih in zaprtih strukturah. S temi ostanki se danes povezujejo določene tehnokratske metode in pogledi na kadrovsko politiko. Konkretni izraz takšnih pojmovanj in metod se kaže v pojavih zadrževanja kadrovske politike in dejanskih odločitev v okviru ožjih vodilnih ali neformalnih struktur, pa tudi v tem, da se strokovne kadrovske službe in ustrezna kolegialna samoupravna telesa, specializirana za kadrovska vprašanja, prepočasi razvijajo in konstituirajo.

Nekatere raziskave kažejo, da je delavec šele nekje na 11. mestu, upoštevajoč lestvico vplivanja na kadrovske odločitve. Na drugi strani imamo opravka z zmotnimi pojmovanji, da na področju kadrovske politike niso več potrebni zavestno usmerjanje, organiziranost in družbena akcija, češ da bo optimalna razmerja oblikovalo stihijsko delovanje tržno-dohodkovnega avtomatizma. Blizu temu so tudi mnenja, da sta usklajevanje in preobrazba kadrovske strukture družbe predvsem stvar predstavnških organov, države in zakonov, ne pa vprašanje odgovornosti, pravic in dolžnosti združenega dela, delovnih organizacij in interesnih skupnosti.

Teze izhajajo s stališča, da mora sistem samoupravne kadrovske politike in akcije v praksi zagotavljati uveljavljanje načel in spoznanj tako:

— da sta kadrovska politika in skrb za stalno presnavljanje kadrovske strukture sestavni del samoupravnega odločanja in ne iz njega oziroma iz združenega dela izločena sfera;

— da pojem kadri in kadrovska politika vključuje in predpostavlja ustvarjanje takšnih pogojev in možnosti, ki bodo zagotavljali razvoj in uveljavljanje celotne populacije naroda, formiranje celovite socialistične osebnosti človeka,

zlasti tistega na odgovornejšem mestu ter racionalno uporabo znanja in sposobnosti;

— da sta formiranje in rast kadrovskega potenciala družbe sestavni del tekočega in dolgoročnega programiranja in odgovornosti vseh nosilcev družbene reprodukcije, sestavni del poslovnih odločitev organizacije združenega dela in interesnih skupnosti.

Skupščinski dokument naj bi dal osnove za oblikovanje takšnega sistema samoupravne kadrovske politike, ki bi izključeval tako tehnokratsko-etatiistične metode kakor tudi stihijo. Eno in drugo lahko in mora v naših pogojih nadomestiti samoupravno dogovarjanje delovnih skupnosti in njihovih samoupravnih organov o kriterijih kadrovske politike.

Dane so vse možnosti, da se samoupravni organi delovnih organizacij, bodisi v občini ali na širšem območju, bodisi znotraj interesne skupnosti, ali samoupravni organi sorodnih podjetij dogovarjajo o kriterijih za reelekcijo, o planiranju kadrov, o kriterijih za zasedbo posameznih, zlasti vodilnih mest itd. Vse to so vprašanja, ki jih je potrebno tudi v samoupravni družbi širše in enotneje urejati. Potrebno je povezovanje kratkoročnih posebnih in individualnih interesov na teh širših in enotnejših izhodiščih, s ciljem hitrejšega prodora progresivnih rešitev. V komisiji menimo, da ni osnove za dilemo o metodi urejanja teh vprašanj v naših pogojih. Osnovna metoda mora biti dogovor med samoupravnimi organi, delovnimi organizacijami, med gospodarstvom in izobraževalnimi skupnostmi oziroma šolstvom, med delovnimi organizacijami in družbo.

Skupščinski dokument naj bi nosilce odločanja o kadrih in kadrovske politiki obvezal na takšno dogovarjanje ter dal izhodišča za družbeni in samoupravni dogovor, katerega rezultat naj bi bil konkretni kodeks oziroma pravila ponašanja samoupravnih subjektov pri odločanju o kadrih in kadrovske politiki. Takšen kodeks naj bi imel značaj splošno-družbene norme.

V tem smislu bo potrebno predložene teze dopolniti oziroma predložiti ustrezne osnutke. Cilj je na novih osnovah, na temelju prevladujočih družbeno-ekonomskih odnosov obnoviti na področju kadrovske reprodukcije vezi med mnogoštevilnimi nosilci in centri samoupravnega odločanja o kadrih in kadrovske politiki, v cilju krepitve organiziranosti, načrtnosti, dolgoročnosti kriterijev, enotnih možnosti itd. Pobuda za to pa bi morala biti v rokah samoupravnih organov, sindikatov in skupščin družbeno-političnih skupnosti.

Skrb in odgovornost temeljnih družbeno-političnih skupnosti za usklajen in usmerjen kadrovska razvoj na vseh področjih in usposabljanje samoupravnih organov za kadrovska vprašanja je posebnega pomena. Kadrovska politika bi morala postati eno od temeljnih vprašanj v programu občinskih skupščin, zlasti zbora delovnih skupnosti, toda na način, ki ne bo delovnih organizacij in drugih nosilcev demobiliziral, pobudnik te aktivnosti pa bi morala biti komisija za volitve in imenovanja.

Tovariše delegate bi rad opozoril, da se komisije v tej smeri po naših podatkih žal še niso dovolj razvile, kljub širše postavljenim ustavnim določilom o njihovem delokrogu. Preveč so še povezane z upravo in od nje odvisne. Ukvarjajo se v glavnem le s pripravo predlogov za volitve in imenovanja, manj pa z analizo splošne kadrovske politike v občini. Zato tudi nimajo strokovne opore. Njihov nadaljnji razvoj pa bo nedvomno moral hitreje potekati v smeri spremljanja in analize kadrovskega gibanja in ciljev, čimbolj se bodo v družbi uveljavljali principi participacije državljanov neposredno ali prek pooblaščenih

delegatov. Komisije naj bodo vse manj operativni in vse več analitični organi za spremljanje kadrovskih gibanj in kadrovske strukture v okviru družbeno-politične skupnosti.

V kakšni meri bo kadrovska politika dejansko obravnavana enako kot druga vprašanja, je v mnogočem odvisno od orientacije komisij na vsebinska vprašanja in od stalnega razvijanja baze za dogovarjanje o kadrovskih vprašanjih bodisi za potrebe lastne skupščine bodisi za potrebe republiških in skupnih zveznih organov.

Tovarišice in tovariši! Teze, ki ste jih prejeli skupno z gradivom, želijo poudariti, kako aktualen družbeni problem postaja kadrovska politika, njena organiziranost, smotrnost in načrtnost za zagotavljanje kadrovskih potreb, kakršne izhajajo iz gospodarskega in družbenega razvoja in ki jih terjajo dosežki znanstveno-tehnične revolucije v svetu. Skupščina SR Slovenije je že doslej dala vrstvo pobud in pravnih osnov za kadrovsko politiko, ki ustreza temu razvoju in samoupravnim družbenim odnosom, ni pa se s temi problemi celoviteje ukvarjala. Komisija za volitve in imenovanja meni, da bi to priložnost morali izkoristiti za temeljito in objektivno oceno stanja in vzrokov, še bolj pa za to, da se opredelijo konkretne naloge na tem pomembnem področju družbene reprodukcije in njeni nosilci. V imenu komisije prosim, da o tezah razpravljate in jih sprejmete kot izhodišče za javno razpravo, ter za pripravo predloga resolucije o kadrovski problematiki v Sloveniji in končno tudi kot osnovo za pospeševanje aktivnosti o teh vprašanjih v občinah in delovnih skupnostih. Hvala.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Prehajamo na razpravo. Kdo želi besedo? Ivo Srednik, delegat občine Radlje ob Dravi.

Ivo Srednik: Tovariš predsedujoči, tovariši delegati. Želim razpravljati o mestu in vlogi naše osnovne šole, ker se stvari v vsebinskem pogledu vse prepočasi spreminjajo. Tudi v priloženih materialih še vedno najdemo »normalne meje osipa«, »procent osipa« in podobno. Izgleda, da še nismo v celoti dojeli pomembnosti, ali nek narod ima osnovno šolo ali ne. Na to ne opozarjamo prvič. Občinska skupščina Radlje ob Dravi je slovensko javnost že oktobra 1968 z odprtim pismom opozorila na resnost problema. Že takrat je predlagala, kaj bi bilo potrebno storiti, da bi otroci, ki hodijo v osnovno šolo osem let, pa so umsko zdravi, to šolanje tudi končali. Sedaj v Sloveniji ne konča šole okrog 38 % učencev, v radeljski občini pa je lani ni končalo 43 %. Če pomislimo, da se letno vpiše v naše osnovne šole v Sloveniji okrog 30 000 učencev, to pomeni, da od 10—15 000 mladih ljudi ostane brez osnovne šole. Vsi ti pa so potencialni kandidati za nekvalificirane delavce in nastaja problem, kako naj jih izobražujejo v delovnih organizacijah. Če smo tako velikemu številu mladih ljudi osem let dokazovali, da so nesposobni, seveda brez vsake pravice, potem od njih ne moremo pričakovati, da bodo pozneje ne vem kako dovtetni za nadaljnje izobraževanje in za uporabo drugih prosvetno-kulturnih dobrin. Verjetno tudi ni naloga tovarn, da osnovnošolsko izobražujejo tiste delavce, ki so hodili v osnovno šolo osem let, saj imajo pri izobraževanju druge naloge.

Podatki kažejo, da osnovna šola ni po svoji vsebini to, kar bi morala biti, da bi dala neko zaključeno osnovnošolsko izobrazbo, ampak je le pripravljavnica za srednje šole. Zato tudi ne izpolnjujemo tistega, kar smo v šolski reformi zapisali, da v osnovni šoli napreduje praviloma vsak učenec, če je umsko spo-

soben. S tem mislim samo poudariti, kakšno nepopravljivo škodo delamo slovenskemu ljudstvu, ko bomo imeli kar cele dele generacij brez osnovne šole. Če pa še za to niso sposobne, kar pa seveda nihče ne verjame in tega tudi ne moremo razumeti, predstavlja to velik pritisk na te ljudi.

Prav gotovo še niso urejena vsa materialna vprašanja naše osnovne šole in jih bo potrebno še naprej intenzivno urejevati. Prav gotovo se bo morala družbena skupnost sprijazniti, da bo za osnovno šolo dajala vedno več sredstev. Ne bo se pa slovenska družba sprijaznila s tem, da bi toliko njenih potomcev ostalo brez osnovne šole, čeprav so jo obiskovali osem let.

Tudi kadrovski položaj v osnovnih šolah je kritičen. Po ukinitvi učiteljišč v Sloveniji pri nas postaja pereč problem, kako dobiti učni kader tudi za osnovne šole po hribih. Mladi učitelji ne prihajajo, drugi pa odhajajo v centre. Zato se bo zgodilo že v naslednjem šolskem letu, da pri nas ne bomo mogli dobiti učnih kadrov za razredni pouk v hribovskih šolah.

Ceprav nimam namena razpravljati o delu slovenske univerze, se mi le zdi, da bi morali temu vprašanju posvetiti več pozornosti. Nimam podatkov, vendar mi je znano, da je tudi na posameznih fakultetah osip zelo visok. Verjetno bo potrebno najti vzroke tudi za to in jih skušati odpravljati.

Glede na vse to predlagam, da pristojni republiški zbor razpravlja o tem vprašanju in ukrepa.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Kdo še želi razpravljati? Besedo ima delegat mesta Ljubljane.

Viktor Leskošek: Tovariš predsedujoči, tovarišice in tovariši delegati! Nedvomno so teze in obrazložitve, ki smo jo dobili, zelo obširne in problematiko podrobno obravnavajo. V mestu Ljubljani smo o gradivu razpravljali na več sestankih. Izraženo je bilo pozitivno gledišče o obširnosti in temeljitosti gradiva. Na drugi strani pa je treba takoj tudi dodati, da je bil izražen pomislek, da zaradi vrste problemov, ki so v gradivu zajeti, posamezni problemi, ki so nedvomno zelo aktualni, ne bodo dobili adekvatne teže oziroma bili deležni pozornosti pri končnem realiziranju.

Dokument pa je pri obravnavanju posameznih vprašanj še vedno premalo konkreten. Prav tako je bil izražen strah, da ta dokument ne bi doživel usode mnogih dokumentov, ki smo jih sprejemali in pozabili ter kasneje sprejemali nove, druge, čeprav morda podobne prvim. Dokument obvezuje nas vse.

V razpravi je tudi bilo poudarjeno, da je treba predloženi dokument čim bolj uskladiti s programom srednjeročnega in dolgoročnega razvoja Slovenije, ker je z njima v najtesnejši zvezi.

Ker je bilo problemov, ki so bili predmet obravnave, zelo veliko, jih seveda ne bi mogel vseh navajati. Ustavil bi se le pri nekaterih. Predvsem je bilo v razpravah poudarjeno, da je potrebno posvetiti mnogo večjo pozornost kot doslej programiranju kadrov na vseh nivojih, od osnovne šole do fakultete in visokega šolstva nasploh na eni strani, na drugi strani pa v vseh delovnih organizacijah. Seveda so bili tudi protiargumenti, češ da obstojajo določene težave, ki imajo izvor na materialnem in na drugih področjih. To je res. Vendar je v okviru tistega, kar imamo, kar nam je znano, prav gotovo tudi mogoče, da vsak na svojem področju planira in da potem v skladu s spremembami, možnostmi, ki nastajajo, stvari modificira, prilagaja itd.

Prav tako je bil predmet razprave — v tem se v celoti pridružujem predgovorniku — da je treba spremeniti oziroma analizirati naš sedanji šolski sistem v celoti. Osip, ki je zelo velik in ki ga iz leta v leto ugotavljamo, od osnovne šole do visokega šolstva, je običajno le v majhni meri predmet analize vzrokov, zakaj do takšnega osipa na posameznih področjih prihaja oziroma na drugi strani, kako bi bilo treba ukrepati, da bi bilo osipa kar najmanj. V okviru priprav na tako spremenjeno metodo ali pa delo, ki nas čaka v prihodnosti, bo treba spremeniti tudi sistem pouka v šolah, predvsem visokih šolah. To obenem pomeni spremembo tudi mentalitete ljudi, ki sedaj zavzemajo vzgojiteljska delovna mesta, da ne govorim o tem, koliko teh ljudi primanjkuje itd.

Naslednje pomembnejše vprašanje, ki smo ga obravnavali, je struktura zaposlenih v delovnih organizacijah, ki, relativno vzeto, v Ljubljani ni nič boljša kot v drugih naših občinah. Posebno neustrezna je struktura vodilnih delavcev. Razpravljalci v Ljubljani v večini podpirajo variantni predlog v tezah, ki predvideva predpis o minimalni izobrazbi za določena delovna mesta. Mislim, da lahko delovne organizacije v svojih statutih in drugih samoupravnih aktih določajo pogoje glede zasedbe posameznih delovnih mest; to je njihova pravica in dolžnost. Te delovne organizacije ne upravljajo z delovnimi sredstvi, ki so jih same ustvarile, ampak so jih dobile od družbe. Zato je dolžnost družbe, da ugotavlja, kako se s temi delovnimi sredstvi gospodari, ali ta delovna sredstva dajejo tisto, kar bi lahko dajala, ali dajejo manj in kje so razlogi, če dajejo manj. Če je vzrok za to v neustrezni strukturi na vodilnih delovnih mestih, je potrebno na tem področju nekaj spremeniti. Seveda mislim, da bi bilo samo na podlagi enega predpisa to zadevo verjetno težje realizirati. Lahko bi izkoristili klimo, ki je nastala ob sprejemanju zakona o družbenem usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov in tudi na tem področju skušali v posameznih panogah priti do podobnih dogovorov. V okviru takšne kombinacije bi bilo te stvari mogoče bolje realizirati. S tem seveda nismo nikakor mislili, da se je potrebno lotiti »čiščenja«
kadrov. Mislili smo, da bi bilo potrebno v takšnih dokumentih določiti prehodne roke, do kdaj naj bi kadri dosegli določeno izobrazbo. Prav tako mislimo, da ne bi imelo nobenega smisla držati se takšnega predpisa kot pijanec plota v primerih, kjer sicer vodilni delavci nimajo formalno najvišje izobrazbe, pa delovne organizacije zelo uspešno vodijo. Mislim, da lahko danes posameznim organom damo možnost, da odstopajo od takšnih kriterijev.

Tovariš Orožen je že omenil v svoji uvodni besedi, da pri sprejemanju investicijskih programov nihče ne misli na kadre, ki bodo s temi delovnimi sredstvi razpolagali. V zakonu o ustanavljanju podjetij se recimo postavlja vprašanje sredstev, ne postavlja pa se vprašanje kadrov itd. Verjetno bi bilo koristno iz tega zornega kota pregledati našo zakonodajo in jo spremeniti. Razpravljalci so postavljali konkretna vprašanja npr. v zvezi z odobritvijo posameznih kreditov v bankah. Krediti se odobre, nič pa se ne pomisli, zakaj so posamezni krediti potrebni, ali na primer v okviru sanacije, ali bodo vodilni kadri to sanacijo lahko izvedli. Pri novih investicijah prav tako bančne službe ne postavljajo vprašanja kadrov, ki bodo te investicije lahko realizirali.

Naslednje, kar so menili razpravljalci, je to, da je potrebno okrepiti kadrovske službe v delovnih organizacijah. Če vzamem za primer: večje delovne organizacije od 50 do 100 članov nimajo svojih lastnih kadrovskih služb. Kadrovske službe se v delovnih organizacijah obravnavajo zelo čudno. Nihče se ne zavzema za to, da je treba sedaj kadrovske službe postaviti na primer pred

komercialno službo, računovodsko službo itd. Pri uspešnem poslovanju podjetja je to nujno potrebno upoštevati. Zato potrebujemo ustrezne kadre; te kadre bo treba vzgojiti. Zato pa je treba imeti tudi visokošolske zavode.

Razpravljalci so tudi menili, da je potrebno proučiti institut reelekcije, češ da se na različnih področjih različno obravnava. Prav tako je potrebno najti možnosti za večji nadzor nad izvajanjem razpisov. Opozoril bi samo na prispevek dr. Bordona v sobotni prilogi Dela.

Na koncu so razpravljalci menili, da bi naj v sklepnem delu dokumenta, ki ga bo komisija za volitve in imenovanja republiške skupščine predlagala za sprejem, bile bolj konkretizirane naloge, izvajalci teh nalog, zadolžitve, kratkoročne in dolgoročne; da bi naj temu sledile poglobljene parcialne obravnave posameznih področij: gospodarstva, šolstva, zdravstva v vseh zborih skupščine.

Mislim, da je treba pozdraviti iniciativo tovariša Orožna, da je verjetno dolžnost komisij za volitve in imenovanja pri občinskih skupščinah, da se ne ukvarjamo le s problemom imenovanj in razrešitev, ampak tudi z zelo poglobljeno analizo stanja na področju, ki ga pokrivamo. Treba je doseči poglobljeno analizo in aktivno sodelovanje z delovnimi organizacijami, ki podatkov ne le dajejo, ampak jih od teh služb tudi dobivajo, da vidijo, kje je mogoče določene stvari spremeniti. Nedvomno se samo s sprejemom predpisov in dokumentov stvari ne bodo spremenile. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Hvala lepa. Kdo še želi razpravljati? Tovarišica Olga Vrabičeva, Celje.

Olga Vrabič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Dovolite, da tudi jaz povem nekaj misli in sugestij, ki so bile formulirane v razpravah naše komisije za volitve in imenovanja pri občinski skupščini.

V komisiji smo pozdravili iniciativo republiške komisije za volitve in imenovanja, da se kadrovska politika postavi na trajnejše in perspektivnejše osnove. Mislimo, da je to edino mogoča in dobra pot za rešitev enega od najbolj kompliciranih in najtežjih problemov, pred katerimi stojimo prav v tem trenutku.

Mi smo, izhajajoč tudi iz naše prakse, dali splošno pripombo, da bi bilo dobro, če bi v analizah, ki se prezentirajo republiški skupščini in javnosti Slovenije, šli korak naprej od samega opisa stanja. Mislimo, da bi bilo nujno to področje bolj poglobljeno in bolj dovršeno spremljati, predvsem pa osvetljevati subjektivne in objektivne vzroke, ki so privedli do določenega zaostajanja in nasprotno, dobro oceniti tiste prijeme, ki so nam prinesli dobre rezultate. Situacija namreč ni tako črno-bela kot mogoče izgleda na prvi pogled. Mi smo tudi v občinski skupščini, izhajajoč iz naših lastnih izkušenj, ko smo spremljali razna priporočila, ki smo jih dajali delovnim organizacijam zlasti v zvezi s kadrovsko politiko in z njenim izvajanjem, ugotovili, da je potrebna v tem pogledu permanentna zveza in spremljanje rezultatov.

Ugotovili smo tudi, da smo mogoče bili v nekaterih stvareh preveč odmaknjeni od baze in smo dajali priporočila, ki jih takrat ni bilo realno izvršiti. Skratka, v pomanjkanju nekega sistema, ko spremljamo naše skupščinske dokumente, zvezne, republiške ali pa občinske, se mi zdi, da je glavna slabost v tem, da jih obravnavamo preveč na splošno. Zato bi bili zelo zainteresirani, da bi objektivne in subjektivne vzroke spremljali malo bolj poglobljeno, tudi v merilu republike. Mislim, da so zelo redke tiste delovne organizacije, za

katere bi lahko rekli, da zaradi določene zaprtosti, iz subjektivnih razlogov ne storijo določenih korakov na področju kadrovske politike. To mogoče velja za nekaj manjših delovnih organizacij, obrtnih, gostinskih in tako naprej. Opazili smo, da vse večje delovne organizacije, ki imajo v pripravi razvojne programe, resno obravnavajo probleme kadrovske politike.

Drug problem pa je v tem, da v eri splošne pripravljenosti za sprejemanje pripravnikov, za razpisovanje štipendij in tako naprej, naletimo na pojav, da ni pravega odziva na razpise štipendij za pripravnike in tako naprej. To je tista ključna točka, o kateri bi se morali dogovoriti, namreč; da naša priporočila niso usklajena s konkretnimi našimi organizacijskimi pripravami in našimi možnostmi.

Mislím, da je ključno vprašanje, o katerem smo razpravljali in o katerem so se tovariši diskutanti izjavili, vprašanje sistema šolstva. Ne negiram pomena osnovne šole; mislim, da je zelo pomembna. Končno smo pri reformi izhajali od osnovne šole, pa potem nismo prišli do reforme višjega, zlasti pa visokega šolstva. Mislim, da bi sedaj morali največ pozornosti posvetiti strokovnim šolam, srednjim šolam, višjim in visokim šolam. Mi v občinah in tudi naš tisk mnogo govorimo o osipu učencev v osnovnih šolah, zelo malo pa čujemo, kakšen je osip na visokih šolah. Slednje vprašanje bi morali temeljito analizirati. Iz izkušenj, iz kontaktov, ki jih imamo z našimi študenti, vemo, da mnoge visoke šole že od začetka študija informirajo študente, kakšen bo moral biti osip, postavljajo rigorozne bariere, da jih tudi zelo solidni študentje ne morejo preskočiti. Zdravstveni delavci lahko povedo, koliko imamo študentov, ki iščejo psihiatrično pomoč ravno zaradi tega. Menim, da bi se o teh problemih morali veliko bolj poglobljeno in odkrito razgovarjati. S kadrom, ki je prišel iz srednje šole in ki ga mi pošljemo na univerzo, v katerega je bil vložen velik napor in katerega je prispeval — tudi sam, naenkrat začnemo tako neracionalno postopati.

Ta primer sem povedala zato, da bi poskušala pokazati, kako ključno in nujno je vprašanje reforme visokega šolstva. Hkrati bi želela opozoriti na to, da nam tudi pri srednjem šolstvu ne gre nič bolje. Tudi tukaj se zelo počasi vključujemo. V Celju čutimo poslabšanje stanja, odkar je republika prevzela nase financiranje tudi srednjega šolstva. Ne samo občinska skupščina, ampak tudi širša regija tako izgublja možnost vplivanja na kadrovsko bazo.

Želela bi opozoriti še na en problem v zvezi s šolstvom, na problem otrok, ki ne dokončajo osemletke. O tem problemu že dolgo govorimo. Ta mladina pri nas ne more iti v nobeno strokovno šolo. Nasprotno pa sosednja Avstrija vabi te učence in jim daje popolno strokovno izobrazbo. Mislim, da je vsakomur jasno, kaj pomeni, če mladi ljudje, ki so na poti formiranja, že gredo v tujo državo, da bi pridobili strokovno izobrazbo.

Tretje vprašanje, ki pa je izven obravnavanega, je vprašanje šolanja tistih kadrov, ki so za nas ključni kadri. Pogrešamo sistematično izobraževanje vodilnega kadra. Tudi v materialih, ki smo jih dobili, piše, da od vseh ljudi, ki izpolnjujejo izobrazbene pogoje, ima samo 30 % organizacijske sposobnosti. Od vodilnega delavca, zlasti človeka, ki dela z ljudmi, se mora zahtevati posebna talentiranost in posebno znanje. Tega pa mi našim vodilnim kadrom ne dajemo dovolj sistematično.

V nekaterih drugih deželah se morajo vodilni delavci obvezno dopolnjevati v svojem znanju. Vidite, za tak predpis bi jaz bila takoj, nisem pa za zakonske predpise, da morajo vodilni kadri imeti takšno in takšno šolo. Mi smo na

primer imeli velike pomisleke proti drugi alternativni, ker s tem, ko bomo zakonsko predpisali izobrazbo, še ne bomo našli rešitve in kadrov ne bomo dobili. Nisem proti temu, da smo postavili določen rok za izpopolnjevanje, ampak leto 1972 tudi naša občina čaka z velikim strahom, kaj bo s prosvetnimi delavci, ki ne bodo uspeli dobiti predpisane izobrazbe.

Probleme vodstvenih kadrov bi morali začeti urejati institucionalno. Zaenkrat se s tem ukvarja gospodarska zbornica. Najbrž bi bilo potrebno, da bi za to pritegnili nekatere fakultete. Prav bi bilo, ko bi na nek način, ne samo s predpisom, ampak tudi na primer prek samoupravnega ali družbenega dogovora sprejeli načelo, da bi vodilni ljudje najmanj v dveh, treh letih dopolnili svoje strokovno znanje.

Končno sem hotela povedati tudi to, da so teze v tretjem delu, kjer se govori o vseh bodočih nalogah, hierarhično upravno postavljene in mislimo, da bi bilo treba vse probleme in naloge konkretno glede šolstva, glede izgradnje mreže šolstva, glede odgovornosti posameznih ljudi, konkretizirati ter precizirati in določiti tudi roke.

S tovarišem Orožnom se strinjam v vsem, kar je govoril o kodeksu. V bitki za kadre, ki vlada v celotni naši republiki, jasno povedati, da pojavi preplačevanja, snubitev in tako naprej niso družbeno-etični. Vi veste, da so v skladu z družbeno etiko pojavi že dosegli obseg, ki nima nobene zveze več z normalnimi normami, da snubijo kadre iz ene organizacije v drugo, kadre, ki sodelujejo v zelo odgovornih programih in ki dejansko prenašajo v druge delovne organizacije poslovne skrivnosti. Ta materija pri nas še ni regulirana. Poznam primer, da je neka delovna organizacija pošiljala ljudem, ko so že bili v delovnem razmerju, sklepe njenega delavskega sveta, da so sprejeti v delovno razmerje s takim in takim osebnim dohodkom in da imajo šest mesecev časa za premislek, če se hočejo odločiti, da pridejo k njim v službo.

Pojavi snubitve na opisan, pa tudi drugačen način, so nevarni sistematični kadrovski politiki, ker vsebujejo elemente licitacije in mislim, da tudi vodijo h kompromitaciji strokovnih kadrov, ker delovni ljudje, neposredni proizvajalci, v takih primerih lahko pridejo do zaključka, da s kadrovsko politiko zasledujemo določene interese in forsiramo določene izobrazbene strukture. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Kdo še želi razpravljati? Besedo ima predstavnik skupnosti študentov ljubljanskih visokošolskih zavodov.

Lenart Setinc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši poslanci! Kot predstavnik skupnosti študentov ljubljanskih visokošolskih zavodov bi želel razpravljati o tezah za pripravo skupščinskega dokumenta o kadrovski politiki.

Naš predstavnik Stojan Vodopivec je na enotnem zboru skupščino že obvestil o naših stališčih in dovolite, da vas v kratkem tudi jaz obvestim o teh stališčih in o analizi dosedanje realizacije in podpisovanja družbenega dogovora o štipendiranju in kreditiranju.

O zaskrbljujoči kadrovski strukturi, nekaterih negativnih pojavih, ki jih pogojujejo in spremljajo, smo študentje že večkrat razpravljali in skušali s svojimi stališči in prispevki spodbuditi družbo in njene institucije k hitrejšemu in učinkovitemu urejanju te problematike. Prav zato pozdravljamo odločitve skupščine, da bo razpravljala o kadrovski politiki vzporedno z razpravami o srednjeročnem programu razvoja SR Slovenije. Samo tako povezana in

poglobljena razprava lahko da zaželene rezultate. Nerazumljivo pa je, da se ne vključuje v celovite priprave o razvoju in reformi sistema vzgoje in izobraževanja, ker menimo, da smo le s korenito preobrazbo šolskega sistema dosegli zaželene rezultate na področju kadrovske politike. Čeprav je razvidno, da so pri pripravi teh tez sodelovali posamezni strokovnjaki in institucije s svojimi študijami, menimo, da so bile sedaj te institucije premalo vključene v pripravo tez. Tu mislimo predvsem na ustrezne inštitute na univerzi, ki se morajo znanstveno ukvarjati s temi problemi. Nujno je, da se čimprej formira poseben organ na republiškem nivoju, ki bo stalno ter strokovno in znanstveno spremljal, analiziral in koordiniral raziskavo na področju kadrovske politike in razvoja šolskega sistema v republiki. Smatramo namreč, da komisija, ki pripravlja teze, ne more opravljati te funkcije v obsegu, kot to zahteva pomembnost problema za nadaljnji razvoj naroda kot celote.

Nadalje je škodljivo, da tako pomemben dokument, čeprav spremlja razpravo, še ne zajema dovolj širokega kroga ljudi, ker nam edino to, da razpravljamo v najširšem krogu, jamči, da se bodo sklepi uresničevali. Zato bo potrebno precej časa. Probleme kadrovske politike je treba stalno spremljati in obravnavati strokovno, odgovorno in javno ter ne kampanjsko kot doslej. To pa ne pomeni, da moramo razpravo o pričujočem dokumentu zavlačevati v nedogled. Nasprotno, menimo, da je nujno sprejeti ukrepe za ureditev tistih vprašanj, ki so danes dovolj jasna in razvidna iz predloženega gradiva.

Bistvo naših pripomb je v tej zvezi naslednje:

Slovenijo moramo obravnavati kot enoten gospodarski, kulturni in politični prostor in ne smemo dopuščati anarhičnega ter neodgovornega urejanja tega problema posameznim delovnim organizacijam in občinam, na kar nas opozarjajo dosedanje slabe izkušnje. Pri izvajanju pomoči nerazvitim območjem je treba proučiti in opredeliti vlogo centrov Ljubljane in Maribora. Ob že tako velikih razlikah v kvaliteti šol in slabših ekonomskih pogojih za šolanje izven omenjenih centrov se namreč dogaja, da manj razvita območja dajejo kadre bolj razvitim, največkrat prav omenjenima dvema centroma. Reveži postajajo še revnejši.

Nadalje je potrebno dosledno izvajati že večkrat deklarirano politiko materialne sanacije šolstva. Pri tem mislimo zlasti na večjo materialno pomoč nerazvitim območjem, kar lahko po našem mnenju dosežemo s stimulativnim sistemom participiranja sredstev republike in tako prispevamo h krepitvi materialne baze neposrednih nosilcev kadrovske politike na tem področju. Z materialno pomočjo pri hitrejšem organiziranju predšolskih ustanov, z večjim vlaganjem v štipendiranje učencev in dijakov, da bi prišli do študentov, in v izgradnjo novih šol ter dijaških domov, bi do neke mere izenačevali izhodiščne pogoje za šolanje vse mladine, ne glede na socialni in regionalni izvor. To tudi pomeni, da ni dovolj, da spodbujamo in podpiramo pri študiju samo najbolj talentirani del mladine, zaradi večkrat preozkih kadrovskih interesov.

Ob tem naj omenim, da bomo Skupščino SR Slovenije v kratkem seznanili s politično analizo o izvajanju družbenega dogovora in bomo predlagali razpravo v pristojnih zborih. Analiza o družbenem dogovoru je že izdelana in kaže porazno sliko, predvsem glede števila gospodarskih organizacij, ki so ga podpisale v devetih občinah, kjer je bil družbeni dogovor sprejet. Da je bil sprejet le v devetih občinah, je vzrok v tem, da je bil čas za razprave razmeroma kratek in da so se razprave zavlekle v nekaterih občinah v nedogled. Zanimivo je, da ga ni podpisala še nobena izmed večjih delovnih organizacij z nad

1000 zaposlenimi, kar kaže, če bi sklepali iz podatkov, da imajo le-te monopol pri prekupčevanju s kadri in da niso v veliki večini zainteresirane za podpis tega dogovora. Delno blaži predstavo podatek, da se velika večina delovnih organizacij drži temeljnih načel družbenega dogovora, čeprav ga niso podpisale. Na žalost pa teh podatkov občinske skupščine nimajo.

Drug spodbuden moment je dejstvo, da združena podjetja kot Iskra in železarne podpisujejo družbeni dogovor v okviru svojega združenja, ne glede na to, ali ga je občina, kateri pripada posamezna enota oziroma organizacija združenega dela kot pravna oseba, podpisala ali ne. Čeprav nismo v analizi spraševali po izobrazbi kadrovskih uslužbencev, je iz drugih analiz znano, da je tudi kadrovska struktura glede na izobrazbo izredno slaba, kar vpliva na premajhno razumevanje pomena dokumenta in predstavlja eno izmed največjih zavor pri podpisovanju.

Predsedniki občinskih skupščin, političnih organizacij kot nosilci družbenega dogovora so premalo sklicevali predstavnike delovnih organizacij, kar še zavlačuje podpis. Prav tako ne moremo šteti za pravilen postopek ene izmed občinskih skupščin, ki je družbeni dogovor sprejela brez razprave in ga dala v podpis gospodarskim organizacijam. Razumljivo ga te niso podpisale.

Tu se pokaže neučinkovitost vseh družbeno-političnih organizacij in skupnosti, ki niso sposobne določene akcije voditi in koordinirati iz centra ter zato nastaja anarhija in marsikje neresnost. Tudi občine same so nesposobne voditi minimalno enotno kadrovsko politiko, kar povzroča, da marsikje prihajajo do izraza ozki interesi posameznih delovnih organizacij, ki rušijo prizadevanja ostalih za vzpostavitev določenega reda pri urejanju tega problema.

Ta odstavek sem vzel iz analize, ki ga je sprejela republiška izobraževalna skupnost ob podpisovanju družbenega dogovora. Res pa je, da so bili tudi študentje, tako posamezniki — štipendisti, pa tudi njihove organizacije, predvsem pokrajinski klubi, v tej akciji premalo aktivni. Orientacija, ki je ostala kot del preteklosti, je pritiskala na republiške organe, predvsem na republiško izobraževalno skupnost in na neposredne štipenditorje. Republiška izobraževalna skupnost kot glavni koordinator akcije ni sodelovala v razgovorih v občinah. To je tudi eden od vzrokov za nepravilnosti pri podpisovanju dogovorov.

Podpiramo zahteve za določanje ustreznih minimalnih izobrazbenih pogojev za vodilna delovna mesta v gospodarstvu in javni upravi. Potrebno bi bilo predhodno proučiti kriterije za določanje šolskih in izobrazbenih pogojev. Prepričani pa smo, da je s tem v zvezi glavni problem: slaba izkoriščenost strokovnjakov, ki je najslabša tam, kjer vodstveni kadri nimajo ustrezne izobrazbe, obstoječi sistem reelekcije pa se je tu izkazal kot neučinkovit.

Potrebno bi bilo še bolj uveljaviti učinkovit sistem permanentnega izobraževanja vseh že zaposlenih. Ob tem bi morali obravnavati tudi pogoje, v katerih delajo strokovnjaki na svojem delovnem mestu, saj je največkrat tudi od tega odvisno, kako in s kakšnim uspehom opravlja kak strokovnjak svoj poklic. Vloga univerze je neustrezno in pomanjkljivo obdelana v okviru kadrovske politike tudi v zasnovi dokumenta samega. Pri tem je treba opozoriti, da univerza ni le tovarna kadrov, ampak bi morala postati žarišče napredne znanstvene misli in družbene angažiranosti. Postati mora torej aktiven subjekt nacionalne kadrovske in splošne družbene politike.

Menimo, da danes univerza ne opravlja ustrezno ne ene ne druge funkcije. Delna krivda je v starih vodstvenih strukturah in zaprtosti univerze proti

družbi in gospodarstvu. Zamisliti se moramo tudi ob izredno zaskrbljujočem podatku, da danes univerza producira letno enega diplomanta na predavatelja. Zato je nujno, da podpremo institucijo, ki proučuje problematiko študija na univerzi, obenem pa moramo zahtevati predloge za čim hitrejšo izboljšanje stanja.

Iz tez je razvidno, da so se v preteklosti skupščine in njeni organi že večkrat ukvarjali s kadrovsko problematiko in sprejemali določene ukrepe za izboljšanje stanja. Prav tako je razvidno, da je kadrovska struktura pri nas še vedno slaba oziroma v primerjavi z drugimi republikami in razvitejšimi deželami še slabša. Vprašujemo, kdo je kriv za takšno stanje. Verjetno je eden izmed vzrokov, da se dosedanja deklarirana kadrovska politika ni učinkovito izvajala v izredno slabi izobrazbeni in kadrovski strukturi v republiški upravi in v kadrovskih službah; tu mislim tudi na podjetja. Povedano je očitno eden izmed vzrokov, da se konkretni ukrepi na tem področju na primer zlasti zakonski predpisi s to problematiko, prepočasi sprejemajo in ne izvajajo. Zato smatramo, da je nujno ob sprejemanju resolucije o kadrovski politiki podrobno določiti, kdo je za njeno izvajanje odgovoren in obenem dosledno izvajati predvidene sankcije. Studentje smo pripravljene sodelovati v pripravah in razpravah o resoluciji, pri delu komisije, na strokovnem nivoju ter nositi svoj delež odgovornosti. Svoj prispevek pa vidimo predvsem v kvalitetno organiziranem, vsebinsko bogatejšem in intenzivnejšem načinu študija. Zato se bomo zavzemali za radikalno vsebinsko preobrazbo študijskih odnosov na univerzi, za razvoj celotnega procesa vzgoje, izobraževanja in znanstvenega dela. Hvala.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Želi še kdo razpravljati? Želi tovariš Orožen dati povzetek iz diskusije?

Marjan Orožen: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! V imenu komisije izjavljam, da v celoti sprejemam predloge in sugestije, ki so bile izrečene v današnji razpravi. Zlasti sprejemam tisti del razprave in tiste predloge, ki so težili za tem, da moramo iz opisa preiti na predlaganje rešitev, da moramo v tem okviru in v tem smislu v našem končnem dokumentu, ki ga bomo predložili, zlasti boljše, bolj jasno in bolj precizno opredeliti položaj in vlogo celotne izobraževalne sfere. O tem in o problemih, ki se v zvezi s tem pojavljajo, je v tezah resnično premalo govora kljub njihovi obširnosti.

Glede 3. dela mislim, da bi resnično morali stvari postaviti ne hierarhično, ampak problemsko. Pripombe predstavnika študentov, da znanstvene institucije v dosedanji fazi niso bile dovolj vključene, sprejemam, rad pa bi opozoril, da računamo na polno sodelovanje vseh institucij in posameznikov, ki izražajo pripravljenost za sodelovanje v vseh nadaljnjih fazah, v javni razpravi, ki se je v bistvu že začela, čeprav pristojni zbor o tem še ni sprejel formalnega sklepa. Mislim na republiški zbor. Komisija bo v predlogu končnega dokumenta vse te sugestije in predloge brez dvoma upoštevala.

Glede določanja izobrazbenih in drugih pogojev za delovna mesta, o katerih je, kot izgleda, največ govora, največ dilem in največ različnih mišljenj, pa smatram, da bo njihovo vlogo potrebno v nadaljnji diskusiji razčistiti. Mislim, da bi pri tem morali upoštevati, da je to ustavna pravica delovnega kolektiva, kriterije pa bi morali z družbenim in samoupravnim dogovorom poenotiti in jih po potrebi zaostri. Vsekakor pa je to vprašanje, ki po svoji pomembnosti prehaja meje interesov posamezne delovne organizacije, kajti neenotni kriteriji

izzivajo pretirano fluktuacijo in povzročajo tudi deformacije, o katerih je govorila tovarišica Olga Vrabičeva in ki jih je naša komisija imela pred očmi, čeprav jih morda nismo dovolj jasno zapisali. Hvala.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Hvala. Želi še kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.)

Zaključujem razpravo o tej točki.

Mislím, da iz zaključne besede, ki jo je dal tovariš Orožen, glede na prejšnjo diskusijo izhaja, kljub temu, da so v diskusijah bila obravnavana izredno pomembna vprašanja in da si stališča niso nasprotna. Zato mislim, da bi zadoستovalo, da overitelja zapisnika, izvoljena na današnjem zasedanju, strneta mnenja, stališča in predloge in jih dostavita vsem občinskim skupščinam in skupščini Ljubljana-Center. Se strinjate s tem? (Da.)

Se strinjate, da imamo krajši odmor, morda pol ure ali pa 45 minut, in potem opravimo z dvema naslednjima točkama, ki sta na dnevnem redu? (Delegati se strinjajo.) Prekinjam zasedanje, ki ga bomo nadaljevali ob 12.30.

(Seja je bila prekinjena ob 12. uri in se je nadaljevala ob 12.35.)

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Prehajamo na obravnavo 3. točke dnevnega reda, to je osnutka zakona o vzgojno-varstveni dejavnosti za predšolske otroke, ki ga je skupščini predložil izvršni svet.

Osnutek zakona smo poslali občinskim skupščinam 4. decembra lanskega leta. Predstavnika izvršnega sveta za to točko sta tovarišica Zora Tomičeva, članica izvršnega sveta, podpredsednik izvršnega sveta tovariš Vinko Hafner ter tovariš magister Roman Oberlintner, namestnik republiškega sekretarja za prosveto in kulturo. K razpravi o tej točki so bili povabljeni še predstavniki Zveze prijateljev mladine Slovenije, republiške skupnosti za otroško varstvo in republiškega sekretariata za prosveto in kulturo.

Uvodno obrazložitev k predlogu zakona bo dala tovarišica Zora Tomičeva, članica izvršnega sveta. Prosim!

Zora Tomič: Tovariš predsednik, spoštovane tovarišice in tovariši delegati! Pred vami je osnutek zakona o vzgojno-varstveni dejavnosti, kot izraz teženj, da tudi to področje družbenega dela podrobneje uredimo, da predpišemo ne le strokovne pogoje za delo najrazličnejših vzgojno-varstvenih ustanov in uredimo status delavcev na tem področju, temveč da damo tej dejavnosti tudi mesto, ki ji v sistemu vzgoje in izobraževanja v sistemu družbene skrbi za otroke pripada.

Spoznanja psihologije, pedagogike in medicine kakor tudi spoznanja o pomenu predšolskega obdobja so za celoten nadaljnji razvoj otroka — njegove osebnosti — osnova, na kateri smo zgradili ta zakon. Zato pred tem zborom ni potrebno ponavljati strokovnih in družbenih argumentov, temveč je pomembneje poiskati najracionalnejša pota, da se bodo vsi ti strokovni in družbeni vidiki izrazili, da se bodo skrb družine za otroka ter njeni vzgojni in socialni vplivi dopolnjevali in usklajevali z družbeno skrbjo. Osnutek je torej izraz strokovnih dognanj, naših izkušenj in stanja na tem področju, pa tudi naših stremljenj in pogledov, uprtih v prihodnost. Saj smo prav zdaj v času, ko smo resnično doumeli ne le pomen razvoja te vzgojno-varstvene dejavnosti — te

oblike družbene skrbi za otroke — temveč si prizadevamo tudi za hitrejši razvoj tega področja in ne načrtujemo za srednjeročno obdobje le v republiki, temveč v občinah kot temeljnih nosilkah razvoja te dejavnosti. Prav zaradi tega so za nas v pripravah za izdelavo zakona vaša stališča in predlogi za ureditev tega področja zelo pomembni in dragoceni. Torej moramo naš osnutek zakona obravnavati tudi s tega vidika, in sicer zato, da bomo hitreje razvijali vzgojno-varstveno dejavnost, torej najrazličnejše oblike vzgoje in varstva predšolskih otrok; da bomo čimveč uredili za otroke — za zadovoljitev njihovih potreb in da bomo širili krog otrok, ki bodo deležni te oblike družbene skrbi. Seveda pa se pri tem zavedamo, da postavljata naša gospodarska moč in produktivnost danes in bosta najbrž tudi jutri, tisti realni okvir, v katerem moramo načrtovati razvoj mreže te dejavnosti in postavljati tudi pogoje za njeno delovanje. To pa seveda ne pomeni, da se ne bomo trudili dati tej dejavnosti večji delež za njen razvoj. Pri tem bodo morali imeti odločilno vlogo prav starši — proizvajalci in upravljalci, torej tisti, katerih interes je za zdrav razvoj otrok prav gotovo najpomembnejši.

Tudi v dosedanji razpravi o osnutku je bila potrjena tako upravičenost kot tudi nujna potreba po takem zakonskem predpisu, ki bo do določene meje zajel številne oblike vzgojno-varstvene dejavnosti. Hkrati so se pojavila tudi upravičena vprašanja, na katera bo predlagatelj odgovoril v pripravi zakonskega predloga oziroma jih bo moral upoštevati. Postavljena so bila naslednja vprašanja:

— ali je zasnova pravilna, ali so poleg pedagoških, psiholoških in zdravstvenih vidikov dovolj upoštevani tudi socialni vidiki te dejavnosti, saj gre v bistvu za celovito skrb za otroka v tem obdobju;

— ali je mogoče postavljati organizacijsko zasnovo tako togo, da se dejavnosti delijo na »priznane«, primerne in podobno, do izraza pa ne pride dovolj njihova funkcija, vsebina, zlasti pa nujnost, da mora biti oblika prilagojena tako območju kot tudi potrebam otrok in družin in sicer predvsem obojestransko zaposlenih staršev;

— ali lahko v tej stiski za kadre in zaradi racionalne delitve dela v takih institucijah postavljamo zahteve glede izobrazbe, tako strogo in ozko; pri tem ni nihče mislil, da za vzgojno delo z otroki in zlasti glede na pomen predšolskega obdobja za razvoj otroka niso potrebne najbolj usposobljene osebe; mogoče so tudi razne oblike kombiniranja kadrov, nekatere naloge pa bi lahko opravljali skupno za več ustanov (servisne dejavnosti, prehrana). Pri tem moram žal ugotoviti, da delata prav šoli, ki nam vzgajata večino delavcev za to področje, vzgojiteljice, v najtežjih pogojih;

— ali ne bo morda ta zakon zahteval več denarja tudi za izgradnjo materialne baze otroškega varstva in tako postavil vprašanje izgradnje planiranih ustanov? Predlagatelj je pri tem izhajal iz osnovne zahteve po racionalnosti izgradnje mreže, s čimer pa ne bi smeli škodovati funkcionalnosti objektov, ki morajo ustrezati našim sedanjim življenjskim razmeram. Treba pa je poiskati vse možnosti, da se bo ustanova povezovala tako funkcionalno ali pa glede na posamezne vidike z drugimi ustanovami, pa naj bo to šola, dijaški dom, zdravstveni zavod ali podobno. Pri tem se zavedamo, da ni pomembno ustanovo samo zgraditi, temveč mora potem le-ta v svojem polnem smislu tudi delovati. Zato morajo biti stroški za njeno dejavnost družbeno sprejemljivi, biti morajo takšni, da jih bodo družba in starši sposobni tudi prevzeti.

— V vseh razpravah je bilo tudi postavljeno vprašanje, ali bo ta zakon dejansko omogočil zadosten vpliv okolja, zlasti še staršev, na delovanje ustanove, saj le-ta ne bo delala v brezračnem prostoru, kjer bi lahko razglašali neke idealne cilje, temveč v konkretnih družbenih razmerah, kar pa pomeni, da še nismo dovolj bogati, da bi lahko vsem otrokom zagotovili ustrezno predšolsko vzgojo, čeprav izhajamo iz njihovih potreb, in da zahteva visoka stopnja zaposlenosti žensk, ki so nepogrešljiv dejavnik v družbeni proizvodnji, prioriteto. Mislim, da moramo to vprašanje še zlasti pozorno proučiti in najti take institute, ki bodo to tudi zagotavljali.

Ob tem pa bi rada še poudarila, da s tem zakonom družbeno vrednotimo tudi status vzgojitelja. Želimo mu dati mesto, ki mu pripada v izvajanju tako pomembne družbene funkcije, prav tako pa tudi možnosti za realizacijo njegovega družbenoekonomskega statusa. Nadalje mu moramo omogočiti, da se vključi v dogajanje na tem področju kot proizvajalec, upravljalec in pobudnik in se v tej vlogi uveljavi tudi v konfrontaciji s tistimi, ki ustvarjajo materialno osnovo za njegovo delo in zaradi katerih se vse to ustvarja torej v neposredni konfrontaciji s starši, z delovnimi ljudmi, ki nosijo odgovornost ne le za sedanj dogajanje, temveč tudi za jutrišnji dan. Tako ne bo ta dejavnost samo servis, vzgojitelj pa le nosilec neposrednega delovnega procesa, ampak bo soodgovoren za razvoj te dejavnosti, ki mora biti maksimalno vraščena v okolje in povezana z najrazličnejšimi dejavniki, ki imajo tudi na tem področju svoje naloge. Tako bo delo vzgojitelja dobilo svojo pravo družbeno vrednost.

Spoštovane tovarišice in tovariši, prav zdaj, v tem času, ko je republiška skupnost otroškega varstva dala v javno razpravo osnutek programske usmeritve otroškega varstva v Sloveniji za obdobje 1971—1975 in se opredeljujemo za bodoči razvoj, je za vas in nas razprava o pravni in materialni ureditvi te dejavnosti še kako pomembna, predvsem če želimo doseči cilje, ki si jih postavljamo. Hvala!

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Hvala! Pričenjam razpravo k tej točki dnevnega reda. K besedi se je prijavil Jože Jan, delegat občine Žalec.

Jože Jan: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši!

Osnutek zakona o vzgojno-varstveni dejavnosti v 35. členu samo ugotavlja, da vzgojno-varstveno dejavnost financirata izobraževalna skupnost in skupnost otroškega varstva v skladu s posebnimi predpisi (financira se iz oskrbnine, ki jo plačajo starši otrok, iz sredstev, ki jih prispevajo družbeno-politične skupnosti, delovne in druge organizacije, skladi zdravstvenega varstva itd.

V občini Žalec menimo, da samo z navajanjem virov za financiranje ne rešujemo, dosledno in sistemsko, perečega problema financiranja redne dejavnosti otroško-varstvenih ustanov, ki smo jih izločili iz tako imenovanega A programa v B program. Poleg tega je skupščina republiške izobraževalne skupnosti v letošnjem letu več ali manj zadovoljivo uredila samo vprašanje dopolnjevanja A programa, to je osebne dohodke in materialne izdatke, med drugim osnovnih šol, financiranje dejavnosti varstveno-vzgojnih ustanov pa je ostalo še nadalje odprto vprašanje. Posebej se oglašam glede tega zato, ker mora naša občina zagotoviti kar 50 % vseh proračunskih sredstev v letošnjem letu, da izpolni pogoje za dodelitev dopolnilnih sredstev za vzgojo in izobraževanje. Kako bo občina ob sedanjem sistemu formiranja proračunskih sredstev to zmogla, je kljub resni pripravljenosti veliko vprašanje. Popolnoma razumljivo

pa je, da poleg teh 50 % ne zmore financirati še dejavnosti vzgojno-varstvenih ustanov.

Mislim, da ni odveč, če poudarim, da je v občini od vseh zaposlenih kar 46 % žena, ki so zaposlene predvsem v tekstilni industriji in v družbenem sektorju kmetijstva. To sta dve najpomembnejši panogi gospodarstva žalske občine, saj sta v njegovi strukturi udeleženi z 80 %. Glede višine osebnega dohodka je znano, da je v teh dveh panogah med najnižjimi v Sloveniji.

Takšno stanje narekuje potrebo po otroškem varstvu, hkrati pa močno odpira vprašanje financiranja te dejavnosti. Doslej nam ga je uspelo reševati s sredstvi republiške izobraževalne skupnosti, ki je še lani prispevala 7 % na osebne dohodke in materialne izdatke iz A programa in za potrebe iz B programa, torej tudi za financiranje vzgojno-varstvenih dejavnosti. Poleg teh sredstev smo uvedli prispevek staršev na osnovi družinskega dohodka na člana družine. Lestvica prispevkov staršev je progresivna, s tem, da družine z družinskim dohodkom na člana družine v višini 80 do 90 000 starih dinarjev plačajo polno ekonomsko ceno. Kolikor nam je znano, so bili ti prispevki med najvišjimi v celjski regiji. Ker pa s temi sredstvi ne moremo kriti redne dejavnosti vzgojno-varstvenih ustanov, smo v zadnjih dveh letih uvedli še družbeni dogovor, v okviru katerega prispevajo delovne organizacije razlike do ekonomske cene varstva od števila otrok pri njih zaposlenih staršev. Tako smo z družbenim dogovorom v lanskem letu zbrali okrog 24 milijonov starih dinarjev.

V letošnjem letu vprašanje financiranja vzgojno-varstvene dejavnosti v občini še vedno ni urejeno. Zato menimo, da je predlog zakona izredno pomankljiv, saj samo ugotavlja obstoječe stanje in navaja mogoče vire sredstev, ne ureja pa vzgojno-varstvene dejavnosti, enotno tako, kot je to urejeno za dejavnost osnovnih šol, za katere že imamo izdelane enotne normative in standarde.

Zavedamo se, da gotovo ni izhod v oženu vzgojno-varstvene dejavnosti, predvsem zaradi pomembnosti njene vzgojne funkcije, posebno pa še sedaj, ko si prizadevamo zmanjšati osip v osnovni šoli. Poleg tega pa imajo delavci, ki delajo v vzgojno-varstveni dejavnosti v občini, na predlagani predlog zakona še dve konkretni pripombi. K 27. členu predlagajo, da se prvi stavek: »Otrok se vpiše v vzgojno-varstveno organizacijo praviloma, če je telesno in duševno zdrav.« nadaljuje »in mora biti zdravstveno pregledan, kar dokaže s potrdilom zdravstvenega zavoda.«

V 34. členu naj bi se 2. odstavek dopolnil tako, da bi se glasil: »Vzgojitelji vzgojno-varstvenih organizacij, ki ne poslujejo med letnimi šolskimi počitnicami ali ki poslujejo z manjšim številom otrok v času šolskih počitnic, so lahko med temi počitnicami poklicani na tečaje in seminarje za strokovno izpopolnitev...«

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Kdo še želi razpravljati? Stanko Prodnik, delegat občine Mozirje.

Stanko Prodnik: Tovariš predsednik, tovariši delegati! V naši občini smo proučili predloženi osnutek zakona o vzgojno-varstveni dejavnosti za predšolske otroke. V bistvu zakon pozdravljamo in nimamo načelnih pripomb k njegovi vsebini niti k njegovemu sprejemu. Želimo pa postaviti nekaj konkretnih vprašanj oziroma podati določene pripombe in predloge.

1. Želimo vedeti, ali je v 2. odstavku 3. in 17. člena osnutka pod pojmom »kot notranje enote delovnih organizacij« mogoče opredeliti tudi vzgojno-varstvene oddelke predšolskih otrok pri osnovnih šolah oziroma ali so v pojmu »Delovne organizacije« zajete tudi osnovne šole. Če temu ni tako, predlagamo, da se v 3. in adekvatno v 17. členu za besedo »delovnih« doda še besedo »ali drugih«. Naša občina ima namreč že v sprejetem programu otroškega varstva in tudi v programu razvoja šolstva predšolske varstvene enote organizacijsko vezane na osnovne šole. Takšno izhodišče je narekovala racionalnost in obsežnost občinskega terena kakor tudi smotrnejše investicijske naložbe. Od šol organizacijsko ločene enote vzgojnega varstva ali samostojni vzgojni zavodi bi njihovo poslovanje znatno podražili.

2. Menimo, da ni smotno, da v 34. členu osnutka glede letnih dopustov vzgojitelje ločimo na dve kategoriji, na vzgojitelje vzgojno-varstvenih organizacij, ki poslujejo vse leto in na tiste, ki delajo v zavodih, ki ne poslujejo v letnih šolskih počitnicah. Praktično bo posledica tega besedila, da bodo imeli eni vzgojitelji dva meseca, drugi pa glede na starost in druge pogoje največ 30 dni delovnega dopusta. Sodimo, da ima otroško varstvo širši smoter kot samo vzgojni. Namreč, v tem smotru vidimo vključeno tudi varstvo otroka v času, ko mati dela na svojem delovnem mestu. Ta pa dela tudi v času letnih šolskih počitnic in je zato otroku tudi v tem času potrebno varstvo.

Zaradi takega sistema bo temu in takim izhodiščem potrebno prilagoditi tudi delovni čas vzgojno-varstvenih ustanov in enot in tudi letne dopuste vzgojiteljev.

3. Kazalo bi razmisliti, ali pri kalkulacijah cene, ki jo predvideva 36. člen, ne bi vzeli za osnovo celotnih stroškov, to je, da so element cene oskrbnega dne, če ne tudi izdatki za vzgojitelje, pa brez dvoma stroški enostavne reprodukcije oziroma amortizacije. Zastavlja se vprašanje, zakaj bi jih prevalili na družbeno potrošnjo, ko vemo, kako težko je za proračunska in druga sredstva, če smo se po drugi strani tudi politično opredelili za večji poudarek na osebni potrošnji. Glede na stanje in prakso se postavlja vprašanje, zakaj nuditi vsem enake bonitete, zakaj ni večje diferenciacije glede na socialni položaj koristnikov storitev vzgojno-varstvenih zavodov oziroma enot. Posebno je to aktualno danes, ko nas moti prevelika socialna diferenciacija. Zakaj ne bi tisti, ki ima visoke dohodke, vsaj nekaj prispeval tudi za vzgojo, tisti pa, ki ima nizke dohodke in največkrat še veliko otrok, pa naj bi bil oproščen večjega dela stroškov. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Kdo še želi razpravljati? Delegat občine Kranj ima besedo.

Marko Prezelj: Tovarišice in tovariši delegati! Predlagani osnutek zakona o vzgojno-varstveni dejavnosti pozdravljamo. Vendar imamo nekaj pripomb. Zakon bi moral obravnavati še naslednje stvari:

1. vzgojitelje bi moral obravnavati kot druge pedagoške delavce, kar je že praksa v osnovnih šolah;
2. boljše bi bilo treba opredeliti pedagoški nadzor glede na zakon o prosvetnopedagoški službi;
3. opredeliti bi bilo treba status negovalk, tudi tistih z dvoletno strokovno šolo.

Predlagamo še naslednje spremembe oziroma dopolnitve:

V 3. členu na koncu drugega odstavka naj bi dodali besedo »zlasti na osnovnih šolah«.

V 3. vrsti 2. odstavka 5. člena naj bi za besedama »da jih« dodali besedo »lahko«. To bi bilo potrebno glede na kadrovske in materialne možnosti določenih območij in še posebej vzgojno-varstvenih ustanov. Po sedanjem besedilu je omenjeno vključevanje obvezno. Tretjemu odstavku 36. člena naj bi na koncu dodali, da se lahko v ceno oskrbnega dne štejejo še drugi materialni stroški, tako kot je že govoril tovariš pred menoj. Menimo, da je stvar občin in vzgojno-varstvenih ustanov, da glede na svoje možnosti, svoje finančne sposobnosti, odreja, kolikšna bo cena in naj pri tem, če je potrebno, upoštevajo več stroškov kot pa je zdaj predvideno v tem osnutku zakona. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Tovarišica Nada Puppis.

Nada Puppis: O osnutku zakona o vzgojno-varstveni dejavnosti smo precej podrobno razpravljali in smo v to razpravo vključili predvsem vzgojno-varstvene zavode, ki danes obstojajo. Moram reči, da je bil ta osnutek zakona zelo toplo sprejet in da naši delavci na tem področju nestrpno čakajo, da bo skupščina ta zakon sprejela. Pri obravnavi pa smo naleteli na nekatere stvari, na nekatere bi radi opozorili, če je osnutek zakona še mogoče dopolniti. V 14. členu govori osnutek o tem, da imenuje ravnatelja vzgojno-varstvene ustanove ustanovitelj potem, ko je dal svoje mnenje zbor delovne skupnosti. Glede na to, da so pri nas zavodi že precej veliki in da imajo ponekod po 500 in več otrok v eni organizacijski enoti, predlagamo, da bi mnenje k imenovanju direktorja dal svet zavoda in ne zbor delovne skupnosti. V manjših zavodih, kjer ni svetov, bi to soglasje dajal zbor delovne skupnosti. Predlagamo tudi, da bi bil ravnatelj ne samo pedagoški vodja, ampak tudi upravni vodja tako, kot je to rečeno v zakonu o osnovnih šolah.

V tem smislu bi bilo treba dopolniti 15. člen osnutka.

K 19. členu, kjer se govori o enotah v delovnih organizacijah, predlagamo, da bi vodjo enote imenoval ustanovitelj po istem postopku kot ravnatelja vzgojno-varstvene ustanove.

V 22. členu bi bilo potrebno uporabiti besedo »pomanjkljivost«, da ne bi nekje uporabljali besedo »nepravilnost«, drugje pa »pomanjkljivost«.

25. člen govori o oddelkih za dojenčke in o oddelkih za otroke od 1. do 5. leta. Po mnenju tovarišic, ki delajo v vzgojno-varstvenih ustanovah, bi bilo bolje deliti otroke na dojenčke, do dveh let, ali pa vsaj do leta in pol in na ostale otroke do 5 let. Otroci po enem letu se pravzaprav več ali manj obravnavajo še kot dojenčki in je bolje, da se v grupo dojenčkov zajamejo otroci do 18 mesecev ali do dveh let.

Še pripomba k 44. členu, ki govori o tem, da tistim vzgojiteljem, ki imajo že 15 let delovne dobe, ni treba polagati strokovnega izpita. Menimo, da bi bilo treba kot dodatno merilo upoštevati tudi kvaliteto njihovega pedagoškega dela.

To so konkretne pripombe k osnutku zakona. Vsekakor podpiramo tudi mi zahteve po strokovnosti vzgojiteljskega kadra, vendar mislimo, da se bomo morali ravno v zvezi s tem zelo resno začeti ukvarjati z vprašanjem vzgoje tega kadra. V marsikateri občini je že izdelan 5-letni program izgradnje vzgojno-varstvenih ustanov in se občinske skupščine prizadevajo, da bi ga realizirale. Ob tem pa je treba zelo resno misliti tudi o vprašanju kadrov,

sicer se nam bo zgodilo, da bomo zgradili vrtce, da bomo imeli več kot preveč otrok, ne bomo pa imeli ljudi, ki bi skrbeli za te otroke. Hvala lepa!

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Besedo ima delegat občine Metlika tovariš Ivan Žele.

Ivan Žele: Tovarišice in tovariši! K zakonu nimam konkretnih, pač pa nekaj splošnih pripomb. Po mojem je zakon preveč splošen, premalo je precizen in je le nekaj bolj konkretnen kot resolucija. Ko smo se izrekli za to, da je treba čimprej priti do zakona o vzgojno-varstveni dejavnosti, smo pričakovali, da bo ta zakon bolj natančen in da bo dosti bolj urejal to področje. Naše materialne možnosti so pač take, da zakona, ki bi bolj natančno urejal to materijo, ni mogoče še sprejeti.

K razpravi me je deloma izzvala razprava nekaterih mojih predgovornikov, ki so v skrbi zaradi pomanjkanja sredstev predlagali, naj se financiranje vzgojno-varstvene dejavnosti v celoti prenese na starše. Želim opozoriti še enkrat na dejstvo, ki nam je vsem znano, da je Jugoslavija v vzgojno-varstveni dejavnosti na predzadnjem mestu v Evropi in da je za nami samo še Albanija. Če bi celotno financiranje vzgojno-varstvene dejavnosti prenesli na starše, bi verjetno predšolsko vzgojo povsem zatrli.

Spregovoriti želim še o naslednjem: pred nedavnim sem poslušal nekatera predavanja in nove ugotovitve naših psihologov, ki so trdili, da se najvažnejše sposobnosti človeka formirajo v predšolski dobi. Prav v predšolski dobi od 1. do 10. leta starosti imamo največ možnosti, da vplivamo na intelektualne sposobnosti otroka. Zaradi tega so številne države vzhodne in zahodne Evrope že zdavnaj poskrbele za neprimerno bolj organizirano predšolsko vzgojo kot mi. Zdi se mi, da ne bi smeli preveč oklevati glede financiranja in da mora biti financiranje in skrb za predšolsko vzgojo tudi družbena skrb in ne samo skrb staršev.

Mene ne skrbi varstvo otrok. To je skrb staršev. Skrbi me razvijanje umskih in drugih sposobnosti otrok. Naš kmečki in delavski otrok, pa tudi otrok uslužbencev je vedno bolj zanemarjen. Vedno več je sam, vedno manj se nekdo ukvarja z njim. S tem zanemarjamo vse duševne sposobnosti, ki naj bi jih razvijali že pri predšolskem otroku. Prav bi bilo morda, da bi dr. Toličič, ki je prisoten, povedal nekaj misli o intelektualnem razvoju človeka v predšolski dobi. Na predšolsko vzgojo moramo gledati kot na družben problem.

V tem zakonu in že v dosednji praksi me moti dvojnost financiranja otroškega varstva. Na eni strani imamo republiško skupnost otroškega varstva in ponekod temeljne skupnosti otroškega varstva in na drugi strani republiško izobraževalno skupnost. Zadnje razprave v izvršnem odboru in v skupščini republiške izobraževalne skupnosti so me zelo resno zaskrbele, ker kažejo, kako mi, prosvetni delavci, gledamo na probleme predšolske vzgoje in na probleme vzgojno-varstvene dejavnosti nasploh. Celo med prosvetnimi delavci smo videli velike borce proti temu, da se B program v nerazvitih področjih sofinancira. Tovariši iz Ljubljane naj mi oprostijo, če se bom zmotil. Toda če dajejo nekje v Ljubljani že okrog 35 do 40 % sredstev za varstvo za podaljšano bivanje itd., potem ne moremo razpravljati, ali bomo dali za nerazvita področja 5 % iz sredstev temeljne izobraževalne skupnosti ali ne. Lahko si mislimo, kam bomo prišli, če imamo do nerazvitih področij tak odnos in kako

bomo s takim odnosom vplivali na predšolsko dejavnost. Lahko si predstavljamo šolarčka v nerazvitih področjih, ki že v prvem razredu zaostaja za šolarčkom v Ljubljani, ker mu nismo nudili ustreznega varstva. Že tako je sam sebi prepuščen, njegovo okolje je povsem drugačno in mu ne nudi tega, kar nudi mestnemu otroku. Zaradi tega me skrbi dvojno financiranje. Ne bi smeli dovoliti, da odrivamo zlasti v dotiranih občinah predšolsko vzgojo čisto na zadnje mesto in se ne brigamo, kaj je s predšolskim varstvom, kaj je z varstvom vozačev in drugih otrok. Če to dopustimo, potem se ne čudimo, če bomo imeli 60% osip na osnovnih šolah kot doslej. Hvala lepa!

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Kdo še želi razpravljati?

Marija Ivkovič: Republiška skupnost otroškega varstva še ni izrekla svojega mnenja glede osnutka zakona o vzgojno varstveni dejavnosti. Želeli smo namreč, da najprej dobimo pripombe s terena, od ljudi, ki se s temi problemi neposredno ukvarjajo. 17. marca bo zasedala skupščina republiške skupnosti otroškega varstva in bo povedala svoja mnenja ter zavzela stališča do osnutka zakona. Zato predlagam, da se sprejem zakona, če je le mogoče, prilagodi temu terminu.

Izkoriščam priložnost, ko so zbrani delegati vseh občin in prosim, da osnutek programske usmeritve razvoja otroškega varstva, ki smo ga poslali vsem občinam, obravnavate povezano z vsemi vprašanji, ki vas tarejo, da bi tako prišli do enotnega koncepta otroškega varstva in do bolj sistematičnih rešitev. Posebej opozarjam na to, da iz tega gradiva izluščite tista vprašanja, ki so najbolj pereča za razvoj otroškega varstva v občini. Hvala lepa!

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Hvala lepa! V republiki Sloveniji imamo, ne veliko, ampak nekaj občin, ki imajo v zvezi s tem posebne probleme, to je probleme ciganskih otrok. K reševanju tega vprašanja je brez dvoma treba pristopiti na specifičen način, ki bo zahteval verjetno dodatna sredstva. Zato sem pričakoval, da bodo predstavniki prekmurskih občin ali predstavniki dolenskih občin razpravljali o tem vprašanju. Glede na predlog tovarišice Tomičeve, da bi se ta osnutek zakona poslal vsem občinam v razpravo, bi bilo dobro, da bi prizadete občine razpravljale tudi o tem problemu. Kolikor vem, o tem že razpravljajo nekatere dolenske občine in prepričan sem, da bomo tudi temu problemu posvetili potrebno pozornost. Besedo ima tovarišica Zora Tomič.

Zora Tomič: V razpravah v občinah se pojavljata hkrati dva dokumenta. Prvi je programska usmeritev bodočega razvoja otroškega varstva v Sloveniji za obdobje 1971—1975, drugi je ta zakon o vzgojno-varstveni dejavnosti predšolskih otrok. Zakon, o katerem razpravljamo, je praktično vkomponiran v programsko usmeritev in je zato prav, da razprava teče vzporedno. Današnja razprava je potrdila naša razmišljanja in spoznanja, do katerih smo prišli pri dosedanem delu. Mislim, da nam bo javna razprava pokazala, v katero smer moramo graditi zakon, da bo tak, kakršnega potrebujemo in zmoremo uresničevati v sedanjem trenutku. Zato prosim, da bi današnja razprava bila predlagatelju prezentirana v običajni obliki, ker mislim, da je resnično dragocen prispevek za naše nadaljnje delo.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Hvala! Če ne želi nihče več razpravljati o tej točki, zaključujem razpravo o osnutku zakona o vzgojno-varstveni dejavnosti in predlagam, da se tudi tokrat držimo iste procedure, to se pravi, da overitelja zapisnika oblikujeta stališča, mnenja in predloge in jih dostavita skupščini in pristojnemu zboru. Se strinjate? (Delegati se strinjajo.)

Če ni ugovora, potem zaključujem to točko in prehajamo na obravnavo 4. točke dnevnega reda, to je analize o družbenih denarnih pomočeh, ki jo je skupščini SR Slovenije predložil v obravnavo republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo.

Predstavniki predlagatelja k tej točki je tovarišica Majda Gasparijeva, sekretarka za zdravstvo in socialno varstvo, ki bo dala tudi uvodno obrazložitev k tej točki. Prosim!

Majda Gaspari: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Eden od elementov socialne varnosti človeka je pravica, da dobi pomoč družbene skupnosti, kadar si sam ne more zagotoviti sredstev za prežvljanje in nima svojcev, ki bi zanj skrbeli. V to skupino se pri nas uvrščajo tisti občani, ki jim s socialnimi dajatvami, ki izvirajo iz delovnega razmerja, ne moremo zagotoviti osnovnih pogojev za življenje. Občanov, ki so v letu 1969 uživali družbeno pomoč, je bilo skoraj 11 000. Šlo je za dve vrsti pomoči, za pomoč, ki se daje občanom, ki trenutno ali začasno zaidejo v težko socialno stanje ter za stalno pomoč, ki jo dobivajo občani, ki so trajno nesposobni, da bi sami skrbeli zase. To obliko socialno-varstvene funkcije izločajo občine, ki so v ta namen sprejele posebne odloke, ki regulirajo pogoje, pod katerimi se podeljuje družbena pomoč ter določajo njeno višino.

Podeljevanje družbenih pomoči je torej pravno urejeno in glede nosilca te funkcije ni drugačnih predlogov. Toda analiza socialnih pomoči, narejena po stanju 30. 12. 1969 kaže, da obstajajo nekateri problemi, ki bi jih bilo treba hitro rešiti.

Precejšen del ljudi, skoraj 50 % prejemnikov, se preživlja izključno s to pomočjo. Podatki o višini pomoči po posameznih občinah kažejo, da so pomoči v nekaterih občinah zelo nizke. 52 % vseh prejemnikov v Sloveniji prejema manjšo pomoč od 90 din mesečno, to pa nikakor ni znesek, ki bi zagotavljal prežvljanje. Pa tudi to poprečje je varljivo, ker je doseženo predvsem na račun nekaterih občin, ki dajejo višje pomoči, medtem ko imamo občine, kjer je pomoč znašala 50 ali 70 din mesečno.

Ko smo v letošnjem letu ponovno zaprosili občine za podatke o višini pomoči za tiste osebe, ki jim je družbena denarna pomoč edini vir prežvljanja, smo dobili podobno sliko. V večini občin je pomoč tudi v teh primerih v poprečju nižja od 200 din mesečno, ponekod pa celo nižja od 100 dinarjev. Le v nekaterih občinah so sprejeli sklep, s katerim so pomoč izenačili z minimalnimi pokojninami. Problem je tudi v tem, da spričo hitrega zviševanja življenjskih stroškov pomoči ne valorizirajo ali pa je valorizacija premajhna. Tako smo ugotovili, da so se vse vsote pomoči doslej kljub vsakoletnemu zviševanju relativno zmanjševale, ker so življenjski stroški naraščali hitreje.

V razdobju od 1965. do 1969. leta so se poprečni življenjski stroški povečali za 55 %, denarne pomoči pa le za 41 %. Tako se je učinek že tako ali tako nizke pomoči še zmanjšal.

Glede na izračune, ki jih je v letu 1968 napravil inštitut za ekonomska raziskovanja, znašajo minimalni življenjski stroški za samsko gospodinjstvo v letu 1969 od 331 do 408 din mesečno. Minimalni potrebni stroški za preživljanje pa po grobem predračunu za eno osebo znašajo 250 din mesečno. Kljub temu, da je ta izračun že nekoliko zastarel — življenjski stroški so se višali nekoliko hitreje, kot je bilo takrat predvideno — smatramo, da bi bil že velik uspeh, če bi pomoči, ki so prejemnikom edini vir preživljanja, uspeli približati tej številki. Podatki nam kažejo, da v nekaterih občinah pomoči že dosegajo to višino, ali pa bi jo lahko dosegale, ne da bi s tem preveč obremenjevale proračune teh občin, medtem ko druge občine tega ne zmorejo. Poprečno so dale občine v letu 1969 7,2% proračunskih sredstev za socialno varstvo. Isti odstotek je bil predviden v proračunih tudi za leto 1970. Toda medtem ko je na primer občina Zagorje, ki ima v svojem proračunu za socialno varstvo predvidenih le 4% proračuna, lahko zagotavlja prejemnikom družbenih denarnih pomoči poprečno pomoč v višini 179 dinarjev, je lahko občina Metlika z deležem 10,4% za socialno varstvo v proračunu, dajala pomoči v poprečni višini 32 dinarjev. Po predlogih proračunov občin za leto 1970 naj bi se sredstva za socialne pomoči dvignila za 17% v primerjavi z letom 1969. V poprečju bi to dvignilo socialne pomoči le za 3,80 din, torej od 103 na 111 dinarjev. Podobna so predvidevanja za leto 1971.

Po predlogih socialnih služb naj bi se v tem letu sredstva za socialne pomoči v posameznih občinah povečala od 10—40%. Spričo proračunskih težav dvomijo, ali se bodo ti predlogi realizirali. V nekaterih občinah že ugotavljajo, da ni mogoče povečati sredstev za ta namen.

Iz tega lahko sklepamo, da bodo tudi v letu 1971 ostale družbene pomoči skrajno nizke in da povsod ne bodo usklajene niti s porastom življenjskih stroškov. S tem stanjem se ne smemo zadovoljiti. Čeprav je res, da tudi življenjske razmere in stroški niso povsod enaki, je treba tiste družbene pomoči, ki predstavljajo edini vir za preživljanje občanov, že letos dvigniti tako, da bodo krile vsaj minimalne stroške preživljanja.

Glede na to predlagamo:

1. višina pomoči, ki je edini vir za preživljanje, naj bi se že letos dvignila na najmanj 200—250 dinarjev mesečno. Kjer so življenjski stroški višji, naj bo tudi pomoč ustrezno večja;

2. vse vrste pomoči bi se morale v bodoče tekoče usklajevati s porastom življenjskih stroškov in

3. tistim občinam, ki same ne morejo zagotoviti pomoči v tej višini, naj da dopolnilna sredstva republika in sicer namensko za družbene pomoči.

To smo predložili tudi izvršnemu svetu, ki se je z nami strinjal in naročil, da pripravimo glede tega ustrezne konkretne predloge.

Ureditev socialnih pomoči ljudem, katerim je to edini vir za preživljanje, se nam je zdela v celotnem kompleksu te informacije najbolj pereča in zato ji dajem največji poudarek. Razen tega želim opozoriti še na nekatere probleme, ki jih je pokazala navedena analiza.

1. Ugotovili smo, da je med uživalci družbenih denarnih pomoči vedno več mlajših družin, tudi družin, katerih starši so zaposleni. Čeprav gre večinoma za enkratne pomoči, se nam omenjeni podatek zdi vendarle pomemben. Opozarja namreč na dejstvo, da delovne organizacije niso dovolj pozorne na socialno stanje svojih delavcev. Menimo, da bi delovne organizacije morale nameniti nekaj svojih sredstev za to, da pomagajo svojim članom, če se ti znajdejo v težki

situaciji. Tudi občine in njihove socialne službe do sedaj niso dovolj poskušale organizirati sodelovanja z delovnimi organizacijami v tej smeri. Po tej poti bi se po našem mnenju lahko spodbudilo zanimanje delovnih organizacij za formiranje skupnega sklada v občini, iz katerega bi se financirala socialna pomoč družinam, ki živijo v težkih socialnih razmerah. S tega vidika bi morali obravnavati tudi sistem otroškega dodatka in menimo, da bi morali še bolj okrepiti pomoč družinam z otroki, katerih skupni dohodek ne zadošča niti za kritje minimalnih življenjskih stroškov.

2. Med prejemniki družbenih denarnih pomoči se veča tudi število ostarelih kmetov, ki nimajo naslednikov in si sami ne morejo več zagotavljati sredstev za preživljanje. To vprašanje se bo v perspektivi uredilo s starostno pokojnino. Toda v prehodnem obdobju so nujni začasni ukrepi in je zato še naprej treba zagotoviti preživninsko varstvo, kot so to že storile nekatere občinske skupščine.

Ob koncu bi vas rada opozorila še na to, da bi bilo prav, če bi občine medsebojno bolj uskladile ureditev posameznih vprašanj vsaj na posameznih širših področjih in da bi drugostopenjsko obravnavo v tem postopku prevzeli kolegialni organi občinskih skupščin, na primer posebej za to imenovane komisije, ne pa republiški organ, ker gre v teh zadevah za povsem samostojno območje delovanja občinskih skupščin. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Hvala. Tovariš Svetina, občina Šentjur.

Franc Svetina: Tovarišice in tovariši! Rad bi se dotaknil po mojem trdnem prepričanju osnovnega vprašanja v zvezi s problematiko, ki je danes na dnevnem redu, to je z vprašanjem financ.

Analiza, ki smo jo dobili, dokazuje to, kar v občinah že lep čas vemo, s čimer se že lep čas ukvarjamo in na kar sleherno leto tudi opozarjamo. Ne bi rad razlagal problematike naše občine, vendar mi oprostite, da za ilustracijo povem nekaj števil.

Planirali smo, da se bodo izdatki za družbeno pomoč v naši občini dvignili na indeks 139 ali od 91 starih milijonov na 127 starih milijonov dinarjev. Izdatki naj bi se povečali predvsem zaradi tega, ker je domska oskrba izredno narasla, v poprečju skorajda za 40%. Porast teh stroškov za 39% pomeni 26 milijonov S din, pomeni pa, če ga primerjamo s povečanjem celotnega proračuna, še nekaj več. Po izračunu se naš proračun v letu 1971 povečuje na indeks 102,7, po izračunu republiškega sekretariata za finance pa na 103. To pomeni, da bomo v letošnjem letu razpolagali z vsega 20 milijoni starih dinarjev več kot v letu 1970, medtem ko zahtevajo samo povečane socialne dajatve 36 milijonov starih dinarjev dodatnih sredstev. V občini smo v preteklem letu napravili zelo podrobno analizo socialnih razmer naših občanov in ugotovili, da imamo 608 socialno ogroženih oseb, kar predstavlja več kot 3,6% vsega prebivalstva v občini. Trenutno prejema redno denarno nadomestilo 178 občanov, terja pa jo še nadaljnjih 68 občanov. Občasno pomoč terja 113 občanov. Po tej analizi bomo v letih 1975 do 1980 imeli zlasti med kmečkim prebivalstvom še 150 oseb, ki jih bomo morali preživljati, ker ne bodo imeli lastnih virov dohodkov. V tej luči je problem financiranja družbene pomoči zelo pereč. Moral bi biti čarovnik, če bi hotel pokriti vse te izdatke pri povečanem proračunu le za 2,7%. Ne znam si predstavljati, kako bomo v prihodnje uspeli urav-

navati naše izdatke za družbeno pomoč in jih usklajevati z naraščanjem življenjskih stroškov in s povečanjem števila socialno ogroženih oseb.

Rad bi povedal še to, da smo trenutno v situaciji, da bomo verjetno sprejemali proračun šele zadnje ure meseca marca, ker se še vedno tolažimo, da bomo uspeli prepričati odgovorne faktorje, da takega proračuna ne moremo sprejeti. Rad bi opozoril še na absurden položaj, ki nas v občinah trenutno najbolj teži. Pri reševanju tega trkamo hkrati na različna vrata in smo razpeti v trikotniku med izvršnim svetom, republiško izobraževalno skupnostjo in republiškim sekretariatom za finance. Nihče od teh baje ni kompetenten, da bi karkoli določenega rekel ali zadevo rešil.

Iz razgovorov s predsedniki drugih občinskih skupščin, predvsem s tistimi iz tako imenovanih nerazvitih območij, vem, da naš primer ni osamljen. V težavah so tudi občine, za katere bi na prvi pogled menil, da teh težav nimajo. Skratka, gre za kompleksen problem financiranja družbeno-političnih skupnosti, problem, ki smo ga načeli takoj po uveljavitvi zakona o financiranju družbeno-političnih skupnosti leta 1965 in ki ga načenjamo sleherno leto. Pri tem vedno poudarjamo, da je potrebno napraviti analizo financiranja družbeno-političnih skupnosti in ugotoviti, kako se sistem v praksi uveljavlja. Do tega žal še nismo prišli.

Poskus, da se problem manj razvitih območij in njihovih proračunov rešuje prek izobraževalne skupnosti, ni povsem uspel, kajti republiška izobraževalna skupnost vedno bolj poudarja, da ni poklicana reševati problema občinskih proračunov. Zato menim, da bi kazalo postaviti izvršnemu svetu vprašanje, ali se je že soočil s tem problemom ali je do tega problema že zavzel določeno stališče in kakšno je to stališče. Zanima me tudi, kaj meni izvršni svet o problematiki občinskih proračunov v tej situaciji, ko nas vsi mogoči limiti in pretekla dediščina ovirajo, da ne moremo uskladiti ne socialne ne celotne proračunske potrošnje. Hvala lepa!

Predsedujoči dr. Jožé Brilej: Hvala. Besedo ima delegat iz Kamnika.

Vinko Gobec: K besedi me je spodbudil predsednik iz Šentjurja. Vsi ugotavljamo, da so postavke za socialno in zdravstveno varstvo v občinskih proračunih poleg šolstva največje. Sprašujem se, kam ta sredstva gredo. Kljub raznim limitom in stabilizacije gredo cene oskrbninam v raznih zavodih s tega področja za 30, 40 ali celo za 50 % navzgor. Oglasiti pa se ne smemo, ker bi sicer prosilce iz naše občine zavračali. Mislim, da bi to moral imeti določeno vlogo sekretariat za zdravstvo. Danes je položaj tak, da nihče nič ne more, da v tej naši samoupravni demokraciji vsak samo izkorišča, kolikor more. Ta naša demokracija je udarila po glavi tudi tiste občine, ki so pošteno gospodarile in ki so v praksi reševale systemska vprašanja. Meni zato lahko danes očitajo nesposobnost, ker smo zaradi poštenega gospodarjenja v preteklosti danes v hudi stiski. Če bi v preteklosti taktizirali, bi danes bili v neprimerno boljšem položaju. Mislim, da to nima nobenega smisla in da tak sistem ne pelje nikamor. Dejansko smo občine le servis za izvrševanje tistega, kar se nekdo spomni, da je treba še na občine naložiti. To sem že neštetokrat rekel. Druga slabost je sistem dodatnega financiranja občin. Če smo doslej imeli 45 občin, ki smo jih dodatno financirali, danes pa jih imamo še 32 ali 33, pomeni, da imamo defekten sistem, ki ne ustreza stopnji razvoja naše družbe. Ustvariti moramo sistem financiranja, ki bo omogočil vsem občinam, ne samo desetim ali pet-

najstim, da pokrijejo svoje izdatke tudi na področju socialnega varstva in izobraževanja. Lahko je na republiškem nivoju skleniti npr., da morajo občine povečati sredstva šolstvu za 18 %. Toda na čigav račun? Morali smo najeti poseben kredit, da smo lahko povečali sredstva ostalih potrošnikov za 5 %, sredstva za socialne namene pa za 20 %. Kljub temu bodo naše socialne pomoči pod poprečjem in se bodo gibale okrog 8900 starih dinarjev mesečno.

Vidite, to so problemi, s katerimi se srečujemo in v zvezi s katerimi zaman opozarjamo na napake. Stvari se nikamor ne premaknejo. Sistem in njegove ukrepe bi morali zlasti letos, v letu stabilizacije, spoštovati vsi, da ne bi bili prikrajšani tisti, ki bodo disciplinirani. Vendar se bojim, da nismo dosledni, saj že ugotavljamo, da razni ukrepi za zavode ne veljajo in podobno. To sem povedal zlasti zato, ker so prisotni predstavniki republiških organov in izvršnega sveta. Mislim, da je to zelo velik problem. Če ga ne bomo razrešili, potem nikar ne očitajmo občinam, da so one krive za to, da nista razvita socialna dejavnost in šolstvo ter da vlada nezadovoljstvo na teh področjih. V občinah obstaja želja, da se to rešuje, obstajajo humani nagibi, ki pa jih v praksi zaradi materialnega nebogastva nismo sposobni rešiti. S pravicami na področju socialnega dela izredno prehitavamo pred materialnimi možnostmi. Z njimi se vzoprejamo z razvitimi zahodnimi državami, s sredstvi pa smo za njimi.

Tipičen primer takega prehitavanja je kmetijsko zavarovanje. Naša in še marsikatera druga občina ne bo podpisala pogodbe o zavarovanju kmetov, ker ni mogoče vzeti 95 % katastrskega dohodka za davke in za zdravstveno zavarovanje. V tej situaciji tudi občina ne bo mogla priznati razlike, ker nima sredstev, pa čeprav gre le za 70 milijonov starih dinarjev. Skupščine kmečkega zavarovanja niso o tem razpravljale z zavarovanci, da bi se sami odločili, kako in kaj, ampak so skušali zavezati občino s podpisom pogodbe. Mislim, da bo precej občin, ki tega ne bodo prenesle. Zakoni so sicer zelo lepo napisani in smo zanje, uresničiti jih pa ne bomo mogli, ker pač nimamo denarja. Seveda lahko tudi prenehamo filozofirati o razširjeni reprodukciji v gospodarstvu in ga lahko pritisnemo tako, da bo jutri nesposobno v tržnih razmerah. Hvala lepa!

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Hvala! Besedo ima tovariš Hvala iz občine Bežigrad.

Stane Hvala: Spoštovani tovariš predsednik, tovariši delegati! Svet za zdravstvo in družbeno varstvo mesta Ljubljane je skupaj s predsedniki oziroma predstavniki svetov za zdravstvo ter za socialno delo v občini Ljubljana-Center, Moste-Polje, Vič-Rudnik, Bežigrad in Šiška, obširno obravnaval analizo o družbenih denarnih pomočeh, ki jo je pripravil sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo. Na podlagi izmenjave izkušenj ter mnenj o tem pomembnem družbenem vprašanju so bila v zvezi z analizo in na tem posvetovanju nakazano problematiko sprejeta naslednja stališča:

1. Podpiramo vse predloge, ki so navedeni v analizi o družbeno denarnih pomočeh.

2. Glede oblike, vrste in kriterijev za priznavanje družbeno-denarnih pomoči, naj občine med seboj sklenejo sporazum, s katerim določijo enotne kriterije za priznavanje denarne pomoči osebam, ki nimajo drugih virov sredstev za preživljanje.

3. V okviru sredstev, s katerimi razpolaga zavod za zaposlovanje delavcev, bi morala biti zajeta tudi pomoč nezaposlenim. Problematiko s tega področja

naj bi v bodoče reševal le navedeni zavod in ne le službe socialnega varstva. Enako bi moralo po našem mnenju biti urejeno z ustreznimi predpisi tudi vprašanje pomoči, ki se daje šolarjem, otrokom v vzgojno-varstvenih zavodih in ostarelim kmetom. Menimo, da bi ta vprašanja morali reševati v okviru temeljne izobraževalne skupnosti, oziroma skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov.

4. Ker gre za družbeno-denarne pomoči iz sredstev, o katerih odločajo občine, menimo, da bi morali s predpisi določiti, da odloča na drugi stopnji ustrejni organ v okviru občine in ne kot doslej republiški upravni organ. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Alojz Hergula, delegat občine Ormož.

Alojz Hergula: Spoštovani tovariš predsednik, spoštovani delegati! Prav je, da je republiški sekretariat izdelal analizo o družbeno denarnih pomočeh tistim občanom, ki so te pomoči najbolj potrebni. Kot delegat ormoške občine, ki spada med najmanj razvite in med najbolj siromašne, želim v svoji razpravi opozoriti na nekatere značilnosti obravnavane analize.

Kot vidimo, urejajo vprašanja denarne pomoči občinski odloki, ki vsak po svoje in na osnovi razpoložljivih sredstev pri občini, rešujejo vprašanja s področja socialnega varstva. Ti odloki tedaj konkretizirajo ustavno določilo, da družbena skupnost zagotavlja občanom, ki niso sposobni za delo in nimajo sredstev za preživljanje, svojo pomoč. Govorimo torej o socialni pravici, o pravici občanov do denarne pomoči, če izpolnjuje določene pogoje. Analizi priložena tabela razporeja prejemnike denarne pomoči po skupinah glede na višino priznanih in izplačanih pomoči. Iz nje je razvidno, da predvsem v prvi skupini, ki prejema do 50 dinarjev denarne pomoči, ne gre več za pravico iz socialnega varstva, temveč prej za miloščino, ki jo dajejo posamezne občine. Tako pomoč jim pač omogočajo razpoložljiva proračunska sredstva. Tudi denarne pomoči do 10 dinarjev ni mogoče razumeti drugače.

Analizi priložena tabela zelo razumljivo kaže, kakšna proračunska sredstva namenjajo posamezne občine za denarne pomoči. Gospodarsko razvitejše in s tem ekonomsko močnejše več, šibkejše dajejo manj, kar je značilno predvsem za občine, kjer prevladuje kmečko prebivalstvo, kjer je narodni dohodek po prebivalcu najnižji in kjer je proračunsko potrošnja po prebivalcu najmanjša. Žal pa so prav pri teh občinah problemi v socialnem varstvu običajno največji. Problemov ostarelih in onemoglih kmetov je vedno več. Zaradi razdrobljene zemljiške posesti in brezperspektivnosti kmetovanja na malih kmetijah mladi odhajajo v industrijo, kmetije pa ostajajo z onemoglimi starci, ki so v breme občini. Ta problem rešujejo občine z dobro voljo, vendar s skromnimi finančnimi sredstvi.

Ugotavljamo tudi, da otroci takih kmetov v zadnjih časih nimajo možnosti za izobraževanje. Če niso hoteli ostati vse življenje dninarji, so se zaposlili kot nekvalificirani delavci kjerkoli, saj jim je tudi taka, včasih slabo plačana zaposlitev, dajala več kot domačija in dninarstvo, vendar ne toliko, da bi lahko skrbeli tudi za onemogle starše. Tako marsikateri mali kmet v Slovenskih goricah v jeseni svojega življenja zaman sanja o svoji pravici iz socialnega varstva.

Kljub kmečkemu zavarovanju, za ostarele in dela nezmožne kmete zdravstveno varstvo ni urejeno, ker mnogi ali ne plačujejo prispevkov v sklad kmečkega zavarovanja ali pa jim zmanjkajo sredstva za soudeležbo pri zdravljenju.

Taki ljudje ne koristijo zdravstvenih uslug, čeprav bi jih zaradi slabega zdravstvenega stanja morali. Se manj si lahko privoščijo zdravljenje v zdravstvenih ustanovah. Prav tu je tudi vzrok, da kmečki zavarovanci na področju naše občine prispevajo v sklad kmečkega zavarovanja več kot ga koristijo, kljub temu pa sodelujejo po principu solidarnosti pri odplačevanju deficita sklada kmečkega zavarovanja. V občini ima od skoraj 19 000 prebivalcev zdravstveno varstvo iz delovnega razmerja okoli 6000 ljudi, iz kmečkega okoli 7000 ljudi, več kot 5000 ljudi pa še vedno nezavarovanih, čeprav obstojajo obvezne oblike zdravstvenega varstva.

Pri dodeljevanju družbenih pomoči vrsta občin zaradi pomanjkanja sredstev ne bo mogla upoštevati minimalnih življenjskih stroškov in porasta cen, temveč bo svoje pomoči prilagojevala razpoložljivim sredstvom.

Ob zaključku razprave predlagam, naj širša družbena skupnost z dodatnimi sredstvi ustvari v manj razvitih občinah pogoje za izplačevanje primernih socialnih pomoči. Pomoč naj bo takšna, da bo v vsakem občanu zagotovila tudi socialno in zdravstveno varstvo. Hvala lepa!

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Hvala lepa. Besedo ima delegat občine Koper, Ciril Kobal.

Ciril Kobal: Tovariš predsednik, tovariši in tovarišice delegati! Svet za zdravstvo in socialno varstvo naše občine je razpravljal o analizi, ki jo je pripravil sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo in je to analizo pozdravil, kakor tudi zamisel, da je ta prikaz stanja prišel na današnji zbor delegatov. Prepričani smo namreč, da bo to v veliki meri pripomoglo k spreminjanju gledanja na te stvari, še zlasti pa, da bo pripomoglo k pripravljenosti za doslednejše in bolj načrtno reševanje teh problemov.

Naš svet v celoti podpira ugotovitve in zaključke te analize, še zlasti 4. točko, ki pravi, da naj bi se v okviru splošnih socialnih potreb bremena prerezdelila. Tako naj breme pokojninskega zavarovanja kmetov ter podpore in pomoči otrokom, ki se šolajo v srednjih in poklicnih šolah, pomagajo nositi tisti, ki so zainteresirani in ki bodo imeli korist od tega. Tu mislim npr. sredstva, ki so pobrana kot prispevek iz osebnega dohodka in namenjena za zaposlovanje delavcev. Lansko leto je ostalo neizkoriščeno skoraj polovico teh sredstev. Zakaj? Ker je cenzus po predpisih zdecimiral število upravičencev do gmotne preskrbe. To je sicer popravljeno, mogoče malo pozno, vendar bi lahko tudi tista sredstva angažirali pri reševanju širše problematike. Na ta način bi ublažili velik pritisk na to vse obsegajoče socialno skrbstvo, kot smo mu včasih rekli, ki pa ima zelo utesnjen mošnjiček.

Podoben problem porazdelitve bremen se poraja ob reševanju varstva ostarelih oseb. Večkrat se sprašujemo, kje naj se negujejo ostareli kmečki pa tudi drugi ljudje, zlasti med zimo. Zdravstveno varstvo nam očita, da rešujemo te probleme na njihov račun ter da pošiljamo take ljudi v bolnice. Po drugi strani predstavniki domov onemoglih trdijo, da bi veliko njihovih varovancev moralo v bolnico, ker so bolni. Resnica je verjetno v tem, da nimamo dovolj sredstev in kapacitet, da bi lahko dovolj učinkovito in sproti reševali vse te probleme. Oblike in načine bi že poiskali, vendar jih je brez sredstev težko realizirati.

Naš svet je še pred razpravo o omenjeni analizi, ko je razpravljal o programu zdravstvenega varstva za letošnje leto, ugotavljal pomanjkljivosti si-

stema in predlagal, da bi v okviru bolnišnične službe organizirali geriatrične oddelke in da bi pri zdravstvenih domovih imeli geriatrične dispanzerje, kjer bi deloma s strokovno, deloma z laično patronažno službo skrbeli za nego ostarelih bolnikov. Če bi organizirali tako nego na domu, bi problem še precej dobro rešili in mogoče niti ne bi potrošili veliko več sredstev. Učinkovitost take pomoči bi bila verjetno precej boljša. Vprašanje je seveda, zakaj te zamisli ne realiziramo.

Težko jo je realizirati spričo tolikšnih potreb in problemov, o katerih smo toliko slišali. Zato si prizadevamo, da bi prišli do enotnega koncepta in izhodišč.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Dalje. Delegat občine Krško.

Jože Radej: Poročilo republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo v Ljubljani nam nazorno prikazuje zelo različne ureditve družbenih in denarnih pomoči v Sloveniji. Prepričan sem, da ni mogoče določiti enotnega kriterija za vse občine v Sloveniji, prav gotovo pa je, da bi bilo mogoče zagotoviti trajnejša in stalnejša sredstva za financiranje socialno-varstvene dejavnosti. Odvisnost teh služb od proračunov pogojuje takšno stanje, kot je opisano v analizi. V krški občini so v lanskem letu znašale poprečne družbene materialne pomoči le 9250 S din, pomoč žrtvam fašističnega nasilja pa 9011. S tako nizkim poprečjem ne moremo zagotoviti uživalcem družbeno-denarnih pomoči niti eksistenčnega minimuma. S pregleda, v tabeli 1 lahko ugotovimo, da so podpore v nekaterih občinah tako nizke, da si je težko predstavljati, kako lahko uživalci teh pomoči živijo. Ugotovimo tudi, da so družbene denarne pomoči znatno višje v tistih občinah, ki so tudi po svoji gospodarski pomoči nad slovenskim poprečjem.

V naši občini predstavljajo poseben problem zavodske oskrbnine. Analiza pravilno ugotavlja, da se cene zavodskim oskrbninam nenehno dvigajo in predvideva, da se bodo dvigale tudi v letu 1971. Tako se iz leta v leto večajo prispevki za zdravstveno varstvo, uživalcev denarnih pomoči in pravic iz zdravstvenega zavarovanja pa je vedno manj. Porast cen oskrbnega dne in večji prispevki za zdravstveno varstvo uživalcev družbene denarne pomoči nam poberejo vsa sredstva, ki jih bomo v letošnjem letu namenili za službo socialnega varstva in skrbstva. Zato ne bo mogoče kljub večji denarni masi valorizirati družbenih denarnih pomoči.

Glede na neenotne kriterije pri dodeljevanju družbene materialne pomoči smo mnenja, da bi bilo treba vsaj v slovenskem merilu uskladiti pogoje in višino družbenih denarnih pomoči. Menimo, da bi bilo prav, če bi taka pomoč znašala določen odstotek minimalnega osebnega dohodka. Povedati moram, da bi v naši občini že letos rabili dodatnih 23 S milijonov dinarjev, če bi hoteli uskladiti te pomoči z življenjskimi stroški. Občinski proračun glede na znane omejitve tega ne prenese. Strinjam se tudi z vsakoletno valorizacijo socialnih podpor v istem odstotku kot se valorizirajo pokojnine, čeprav moram takoj povedati, da v sedanjih proračunskih dohodkih tudi valorizacije ne moremo uresničiti, temveč le posamezne prošnje.

Vse večje odseljevanje mlade delovne sile iz vasi v mesto in v industrijske centre povzroča občinski skupščini mnoge probleme. Na kmetijah so ostali ostareli ljudje, ki se komaj preživljajo, družbenih dajatev pa že niso več

sposobni plačevati. V večini primerov se otroci ne brigajo za ostarele starše in tako sčasoma postajajo potrebni družbene pomoči. Z omejenimi sredstvi je težko nuditi tudi takim ljudem družbeno-denarno pomoč, saj so jih dolžni preživljati otroci, ki bodo po smrti dedovali. Le v izjemnih primerih so razgovori z otroci uspešni, medtem ko jih večina odklanja neposredno skrb za starše.

Raznovrstni so problemi s področja socialnega varstva in skrbstva. Poročilo, oziroma analiza jih obravnava. Potrebno bo poskrbeti, da se tudi na tem področju uresničijo predlagane spremembe, ki bi zagotovile bolj uspešno reševanje in vrednotenje tako pomembnega področja kot je socialno varstvo in skrbstvo.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Besedo ima tovariš Franc Skok, delegat občine Tolmin.

Franc Skok: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Iz podatkov, ki so prikazani v analizi o družbenih denarnih pomočeh, izhaja, da je v naši občini v odnosu na število prebivalstva največ ljudi, ki prejema stalno denarno pomoč. Vseh teh je bilo leta 1969 278 ali več kot 1 % vsega prebivalstva občine. Po popisu socialno ogroženih oseb, ki so ga v lanskem letu izvedle organizacije RK in krajevne skupnosti pod vodstvom občinske socialne službe, bi potrebovalo stalno družbeno denarno pomoč 238 ljudi. Poleg teh prejema stalno priznavalnino 280 borcev narodnoosvobodilne vojne, ki v našem primeru tudi ni nič drugega kot socialna pomoč, saj jo prejema le tisti borci in aktivisti, ki se brez nje ne bi mogli preživljati. V domovih onemoglih in v posebnih mladinskih domovih je 155 ljudi, za katere plačuje oskrbnino občina. Posebej so še stroški za zdravstveno varstvo in za plačevanje zdravstvenih storitev za tiste občane, ki teh stroškov ne zmorejo sami. Tako je naša občina v letu 1970 potrošila 153 milijonov S dinarjev proračunskih sredstev za reševanje socialnih problemov in 51 milijonov S din za zdravstveno zavarovanje in za plačilo zdravstvenih storitev, za socialno ogrožene, kar skupaj zneso 25 % proračuna. Kljub tako velikemu deležu sredstev za socialno in zdravstveno varstvo v proračunu je znašala v letu 1970 poprečna mesečna družbena denarna pomoč le 7000 S din, poprečna mesečna priznavalnina borcev pa 11 000 S din. Če bi podelili še 200 novih socialnih pomoči in 30 priznavalnin, kot zahtevajo organizacije Zveza borcev, krajevne skupnosti in socialna služba in če bi zvišali priznavalnine in socialne pomoči toliko, da bi znašala poprečna mesečna priznavalnina 20 000, družbena pomoč pa vsaj 15 000 S dinarjev, potem bi potrebovali samo za ti dve obliki pomoči 167 milijonov S dinarjev. Če se ne bi bistveno povišali stroški za oskrbovance v zavodih, ki so v letu 1970 znašali 90 milijonov S din, bi za zavodsko oskrbo, družbene pomoči in priznavalnine porabili 275 milijonov S dinarjev, ali 100 milijonov več kot smo izplačali za to v lanskem letu. Tako velikega povečanja sredstev za potrebe socialnega varstva pa seveda ne prenesemo, saj bi ti izdatki za socialno varstvo brez stroškov za zdravstveno varstvo pobrali 27 % letošnjih proračunskih sredstev. Zato predlagam, da pristojni republiški organi prouče proračunske razmere v občinah in ugotovijo, katere občine so zaradi velikega števila socialno ogroženih oseb v takem položaju, da ne morejo nuditi potrebnega socialnega varstva občanom. Na osnovi teh ugotovitev naj izdelajo predloge in kriterije, po katerih bi republika namensko dodeljevala določena sredstva. Hvala.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Želi še kdo razpravljati? Naj povem, da sta delegata občine Gornja Radgona in občine Celje dala pismene pripombe, ki bodo vključene v zapisnik.

Besedo ima tovarišica Gasparijeva.

Majda Gaspari: Tovariš predsednik, menim, da moram v zvezi z izvajanjem predstavnika občine Kamnik že danes dati nekatera pojasnila.

Po informacijah, ki jih je zbral naš sekretariat, smo ugotovili, da so cene oskrbnih dni v socialnih zavodih, to so v glavnem domovih za starostnike, porasle v letošnjem letu v poprečju za 20%, medtem ko so v vzgojnih zavodih porasle v poprečju za 40%. Opozoriti vas moram, da so ustanovitelji socialnih zavodov občinske skupščine in da imajo glede na sprejet zakon o socialnih zavodih pravico, da zahtevajo pregled predlaganih cen in da k njim dajo soglasje. Pri tem lahko, preden dajo soglasje, zahtevajo strokovno mnenje zavoda za cene SR Slovenije. Ne vemo, če se je katera občina poslužila te možnosti, vendarle se nam je zdelo koristno spremljati problematiko formiranja cen v socialnih zavodih in bomo skupaj s skupnostjo socialnih zavodov pripravili bolj podroben pregled teh problemov. Vendarle vas moram opozoriti, da noben republiški organ nima nobene kompetence glede normiranja cen v socialnih zavodih.

Seveda se moramo ob tem soočiti s stvarnostjo. Mnogi ste sledili razpravam v tej skupščini o problematiki socialnih zavodov. Razprava se je ponovila na več sejah in je pokazala, da so naši socialni zavodi še vedno v izredno kritičnem stanju. Vsem po vrsti je potrebna sanacija, h kateri naj pripomore tudi zaračunavanje realne cene. Cena bi morala kriti realne stroške vzdrževanja oskrbovancev in vsaj minimalne stroške vzdrževanja. Naši zavodi so do nedavnega bili več ali manj še zares na stopnji hiralnic. Zato smo sedaj nekoliko pretreseni, ko zavodi čedalje bolj smelo in bolj odločno postavljajo zahteve in predloge za ureditev njihove materialne osnove, ki naj jim omogoči normalno poslovanje. Realen pogled na stroške domskega varstva nam je zelo potreben in koristen, ker nam jasno pokaže, v kolikšnem obsegu se bomo lahko v izvajanju socialne varstvene funkcije posluževali domskega varstva. Moram reči, da so bili v marsikateri občini pripravljene plačati vsako ceno za človeka, ki je odšel v zavod, da so pa skrajno skopo in velikokrat z malo posluha bili pripravljene urejati varstvo človeka v družini ali v rejniški družini, kar bi velikokrat stalo precej manj.

Mislím, da tako začrtana politika prispeva k urejenosti družbeno-denarnih pomoči. Soočenje z dejanskim stanjem bo pomagalo, da si bomo ustvarili realno predstavo o tem, koliko občanov lahko imamo v domskem varstvu. To nas bo hkrati prisililo, da bomo bolj razvili nekatere druge oblike socialnega varstva, ki so cenejše in ki so za občana lahko ravno tako povsem ustrezne. Od vas seveda pričakujemo, da nam boste v tem dogajanju pomagali, da se bodo problemi reševali v nakazani smeri. Če bodo naša izhodišča drugačna, bomo zavrli začetí proces urejanja razmer v socialnih zavodih. Hvala lepa.

Predsedujoči dr. Jože Brilej: Hvala! Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Nimam namena dati zaključne besede k izvajanjem tovarišice Gasparijeve. Rad bi vas le opozoril, tovariši delegati, na določeno situacijo. Mislím, na to, na kar so tovariši predstavniki občine Šentjur, Kamnika in Tolmina z vso resnostjo opozorili, to je na vprašanje financiranja družbeno-političnih skup-

nosti, da ta problem pritiska vsak dan z večjo silo in mislim, da prav v ničemer ne koristi ne politiki ne ideologiji ne sistemu ne državljanom, če zapiramo oči pred njim. Kolikor se ga bomo prej in bolj smelo lotili, tem boljše bo za celotno družbeno-politično skupnost. Po mojem mišljenju so neke perspektive, v zvezi s spremembami zvezne ustave, v katerih se rešuje vprašanje financiranja federacije in dohodkov republike. To vprašanje se po teh ustavnih amandmajih precej radikalno rešuje. Proračun federacije se bo sprejemal samo ob soglasnosti vseh republik, poleg tega vse vrste dohodkov pripadajo republiki kot suvereni državi. Razume se, ne zato, da bi, kot doslej v federaciji, ostali v republiki. Povsem razumljivo in logično je, da se odpira vprašanje odnosa republika—občina, in sicer tudi glede vprašanja financiranja. Po mojem mnenju bo nujno, da se ustvari nek nov odnos med republiko in občino tudi o tem vprašanju. Glede na to mislim, da bi bilo koristno, da se poprej obravnava in analizira, kakšna je situacija glede financiranja družbeno-političnih skupnosti, tako da imamo jasno predstavo o tej problematiki. Ko bomo prešli na razprave o odnosih republika—občine, bi morale biti stvari že veliko bolj jasne, ne pa da šele takrat začnemo zbirati podatke. To je ena stvar.

Druga stvar. Kolikor vem, pripravlja izvršni svet obsežnejše gradivo o problematiki in sistemu financiranja družbeno-političnih skupnosti. Poleg tega ne smemo nikoli pozabiti, da imajo občine tudi zakonsko iniciativo. Ko sem poslušal tovariše iz Sentjurja, Kamnika in Tolmina, sem po obrazih ostalih tovarišev delegatov videl, da so izvajanja teh delegatov uživala vse simpatije in da tudi ostali tovariši, ki se niso prijavljali k besedi, čutijo in priznavajo, da je to tudi njihov problem. Navsezadnje, kolikor ne bi šlo drugače, imajo občine možnost predlagati zakon.

V zvezi s tem bi opozoril na dve stvari:

1. da je, kar zadeva manj razvite občine, sprejet zakon o pospeševanju razvoja manj razvitih območij in da tu neke določene zakonske odredbe že obstajajo glede infrastrukture, izobraževanja itd. in da se to nanaša tudi na tiste manj razvite predele, ki sicer ne spadajo v popolnoma nerazvito občino in

2. ko se bo popolnoma razpravljalo o uresničevanju teh zakonskih predpisov, bo morda le govora tudi o reševanju problemov, o katerih je govoril tovariš delegat iz Ormoža in sicer tam, kjer so ti problemi najakutnejši.

Obveščen sem tudi, da republiška izobraževalna skupnost pripravlja merila za dopolnilno financiranje šolstva in da bo tedaj tudi priložnost, da se vsaj del teh problemov, to je problem financiranja šolstva, lahko tudi nekoliko podrobneje obravnava z vidika, s katerega je izhajala današnja razprava.

Želi še kdo razpravljati o tej stvari? (Ne javi se nihče.) Če ne, predlagam isto proceduro kot v prejšnjih točkah, to je, da overitelji oblikujejo stališča in obvestijo o tem občine in pristojne zbornice.

Prosim, da overitelji in člani redakcijske skupine ostanejo za minuto v dvorani, da bi se dogovorili o delu, ki ga je treba še opraviti.

Zaključujem 11. zasedanje delegatov občin. Hvala!

(Zasedanje je bilo zaključeno ob 14.20.)

ZASEDANJE DELEGATOV OBČIN

12. zasedanje

(30. marca 1971)

Predsedoval: Marjan Orožen,
podpredsednik Skupščine SR Slovenije

Začetek seje ob 9.10.

Predsedujoči Marjan Orožen: Na podlagi 11. člena odloka o začasni ureditvi sklica in dela zasedanja delegatov začenjam 12. zasedanje delegatov občin v Skupščini Socialistične republike Slovenije, ki ga je sklical predsednik Skupščine SR Slovenije na podlagi določil 3. točke ustavnega amandmaja VII in 7. člena omenjenega odloka.

Dnevni red za današnje zasedanje je bil določen s sklicem in obsega naslednje točke:

1. osnutek zakona o pogojih za prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini;
2. osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o urejanju in odajanju stavbnega zemljišča;
3. osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevku za uporabo mestnega zemljišča;
4. sklep o stopnji osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za zavarovanje za nesrečo na delu in poklicno obolenje;
5. sklep o enotnih osnovah meril za financiranje dejavnosti vzgojnih in izobraževalnih zavodov s sklepom o določitvi vrednosti točke za leto 1971;
6. sklep o merilih in pogojih za zagotavljanje posebnih dopolnilnih sredstev temeljnim izobraževalnim skupnostim v letu 1971.

Poleg delegatov občin in mesta Ljubljane so bili na današnje zasedanje po-
vabljeni tudi predstavniki predlagateljev gradiva za današnjo razpravo, izvrš-
nega sveta, republiške skupnosti socialnega zavarovanja delavcev in republiške
izobraževalne skupnosti, predsedniki matičnih odborov pristojnih zborov in
člani predsedstva naše skupščine.

V smislu 12. člena uvodoma omenjenega odloka predlagam, da izmed sebe
izvolite dva overovatelja zapisnika. Ima kdo morda konkreten predlog? (Ne
javi se nihče.) Če ni predloga, bi predlagal, da izvolimo overitelja kar po abe-
cednem redu občin, to je delegata občin Lendava in Ljubljana-Bežigrad, tova-
riša Milana Berdena in tovariša Lada Škrabana. Ali se s predlogom strinjate?
(Vsi delegati dvignejo roko.) Hvala.

Ugotavljam, da sta bila za overitelja zapisnika 12. zasedanja delegatov občin soglasno izvoljena tovariša Milan Berden in Lado Škraban.

Pred prehodom na dnevni red zasedanja delegatov občin bo sekretar zasedanja prebral obvestilo o navzočnosti delegatov. Prosim.

Savin Jogan: Predlagal bi, da bi to poročilo dali v odmoru, ker manjka še sedem delegatov občin, tako da bi dejansko videli, kateri delegati občin so bili prisotni. Trenutno manjkajo delegati občin: Črnomelj, Grosuplje, Kočevje, Logatec in delegat občine Novo mesto, ki se je vnaprej opravičil.

Predsedujoči Marjan Orožen: Poročilo bo дано po odmoru oziroma med zasedanjem, ker je treba počakati, da se zberejo vsi podatki.

Prehajamo na obravnavao 1. točke dnevnega reda, to je na osnutek zakona o pogojih za prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini.

Gradivo za to točko smo vam poslali dne 10. marca 1971; predlagatelj osnutka zakona je izvršni svet. Kot predstavniki predlagatelja prisostvujejo današnjemu zasedanju pri tej in pri naslednjih dveh točkah dnevnega reda tovariši Boris Vadnjal in dr. Vladimir Bračić, člana izvršnega sveta, Boris Mikoš, republiški sekretar za urbanizem in Riko Jerman, republiški sekretar za finance.

Uvodno besedo k tej točki dnevnega reda bo imel tovariš Boris Mikoš, republiški sekretar za urbanizem. Prosim. Besedo ima Boris Mikoš.

Boris Mikoš: Predloženi zakonski osnutek predstavlja skupaj z osnutkom zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o urejanju in oddajanju stavbnega zemljišča ter zakona o prispevku za uporabo mestnega zemljišča, ki sta bila danes predmet razprave v tem zboru in osnutkom zakona o nekaterih natančnejših merilih, skupino zakonov, s katerimi se dopolnilno urejajo odprta vprašanja s področja prometa s stanovanji oziroma stanovanjskimi hišami in pa s področja zemljiške politike.

Način in pogoji za prodajo stanovanj v družbeni lastnini sedaj z zakoni niso zadovoljivo urejeni. Ker tega področja doslej z republiško zakonodajo nismo urejali, je omogočeno, da se promet s stanovanji oziroma stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini odvija neurejeno pa tudi s strani družbe praktično brez nujnega nadzora. Z vedno večjo kupno močjo prebivalstva raste njegov interes za nakup dolgoročnih dobrin, med katerimi je stanovanje eminentna dobrina.

Pri prodaji najemnih stanovanj nekatere delovne organizacije zasledujejo zelo kratkoročne in mnogokrat tudi zelo ozke interese. Kakor v drugih primerih se je tudi pri odločanju o prodaji družbenega stanovanjskega najemnega fonda izkazalo, da lahko tudi znotraj samoupravnih struktur obstojajo formacije, ki ne odločajo v interesu družbe, ampak v interesu ozkih krogov.

Z resolucijo o nadaljnjem razvoju stanovanjskega gospodarstva, ki jo je sprejela zvezna skupščina leta 1965, smo se jasno opredelili za uvajanje ekonomskih odnosov v stanovanjsko gospodarstvo in na tej osnovi za prilagajanje stanarin realnim osebnim dohodkom prebivalstva ter v zvezi s tem za diferencirano družbeno pomoč. V skladu s to resolucijo bi morale stanovanjsko gospodarstvo postati pomemben del celotnega gospodarstva.

Zastavljeni program po tej resoluciji pa smo le deloma uresničili. Obseg gradnje stanovanj je bil v Sloveniji skoraj v celoti realiziran. V marsičem se je v tem času, od sprejema resolucije do danes, spremenila miselnost, spremenil pa se je tudi odnos do stanovanja in v Sloveniji imamo sedaj okrog 25 000 stanovanjskih varčevalcev. Ustanovili smo specializirane organizacije za gospodarjenje s stanovanjskim fondom itd. Na pol poti pa smo ostali glede urejanja in oblikovanja stanarin kot osnovnega dohodka v stanovanjskem gospodarstvu in povsem neurejena je ostala organizirana gradnja družbenega stanovanjskega najemnega fonda. Zato so nastale določene, deloma tudi resne težave v stanovanjskem gospodarstvu. Zaradi prepočasnega usklajevanja višine stanarin z rastjo realnih dohodkov delovnih ljudi so se zelo zmanjšale možnosti rednega vzdrževanja najemnega družbenega fonda, hudo pa so se skrčile tudi možnosti reprodukcije družbenih stanovanj.

Ker z zviševanjem stanarin nismo resneje posegli v strukturo osebne potrošnje — za vse tovrstne posege pa doslej v glavnem republike in občine niso imele potrebnih pooblastil — se tudi ni dovolj zaostriło vprašanje uvajanja diferencirane družbene pomoči tistim družinam, ki bi same ne zmoгле nositi povečanih stroškov za stanovanja. Zaradi takšnega stanja je močno nezadovala skupna reprodukcijska moč stanovanjskega gospodarstva, skladno s tem pa se je seveda zmanjšal tudi interes delovnih organizacij, ki so vlagatelji v družbeni najemni fond, za upravljanje s tem fondom in za njegovo širjenje. Zaradi točkovnega sistema, ki smo ga na tem področju uveljavili, ni nobena redkost, da anuitete za stanovanja bistveno presegajo ustrezni priliv v stanovanjsko gospodarstvo iz stanarin. Nekateri ukrepi na tem področju še ponovno zaostričujejo to stanje. Z letošnjo blokado povišanja stanarin znaša na primer ta zaščita na območju občine Center za dvosobno stanovanje 9 dinarjev, za trosobno stanovanje pa 16 do 21 dinarjev na mesec. Sedanja stanarina na območju občine Ljubljana-Center znaša poprečno 2,79 dinarja na m² mesečno, za zelo dobra stanovanja pa se povzpne na 4,76 dinarja na m² na mesec. Cena gradnje novih površin je več kot 500-krat večja od mesečne najemnine.

Te podatke sem navedel samo zato, da bi poudaril dve stvari:

1. kje so pravi razlogi za povečan interes delovnih in drugih organizacij za prodajo družbenih najemnih stanovanj in

2. kolikšna je nujnost, da se na stanovanjskem področju začno hitreje urejati določeni ekonomski odnosi, spoštujoč pri tem dejstvo, da je stanovanje dolgoročna dobrina s posebnim socialnim značajem.

Predloženi zakonski osnutek si ne prizadeva definitivno urediti problema prometa s stanovanji oziroma hišami v družbeni lastnini. Zanj so značilni trije glavni elementi: obveznost javnosti in določanje vrednosti stanovanja, ki mora biti določena na dan prodaje; definiranje enotnih osnovnih pogojev, pod katerimi je prodaja sploh dovoljena in ponovno uvajanje nadzorstva nad prometom z obvezno prijavo prodaje in kupoprodajnih pogojev javnemu pravobranilstvu. Kolikor je bilo mogoče ob sedanjih pogojih spremljati promet s stanovanji in stanovanjskimi hišami, lahko ugotovimo predvsem naslednje:

1. da nekatere delovne organizacije sistematično pristopajo k odprodaji zastarelega ali zelo razmetanega stanovanjskega fonda;

2. da nekatere delovne organizacije poskušajo odprodati lastna stanovanja, v katerih pa stanujejo sedaj delavci, ki niso več člani njihovega kolektiva;

3. da nekatere delovne organizacije odprodajajo dobra in tudi novejša stanovanja z namenom, da si pridobijo sredstva za reševanje novih stano-

vanjskih problemov članov kolektiva in zato zahtevajo ob prodaji sorazmerno visoke pologe, ki dosegajo tudi od 40 do 50 % vrednosti stanovanja in

4. da gre ponekod za izrazite špekulativne prodaje v interesu navadno zelo ozkega kroga zaposlenih.

Na splošno večina delovnih organizacij zahteva začetni polog ob nakupu stanovanja. Ta je zelo različen in znaša od 5 do 50 %. Odplačilne dobe sedaj znašajo do 30 let, za borce do 40 let. Te dobe so večinoma uveljavljali za posojila bivši stanovanjski skladi. Obrestna mera je skoraj dosledno dvo-odstotna, je enaka bančni in se z leti ne povečuje.

Najbolj odprto vprašanje pri dosedanjih prodajah je bil način določanja dejanske vrednosti stanovanja oziroma hiše, ki je naprodaj. Zato tudi v 2. členu osnutka predlaganega zakona predlagatelj zelo zaostruje to vprašanje in določa, da bo občinska skupščina določala višino oziroma vrednost posameznih elementov, ki sestavljajo prodajno ceno in da bo pripravljena za to enotno metodologijo za izračun. Metodologija je že v izdelavi. S takim načinom bomo zelo omejili možnost napačnega vrednotenja stanovanj, kar se je doslej najpogosteje dogajalo. Pogoji, ob katerih je prodajo dovoljeno opraviti, so postavljeni v osnutku zakona tako, da ni treba delati prevelikega števila izjem, kadar je družbeni interes za prodajo izrazit, da je prodaja za zasedena stanovanja še vedno interesantna predvsem v starih objektih, kjer izredno naglo naraščajo stroški vzdrževanja in da od možnosti nakupa niso izločene družine z nižjimi osebnimi dohodki.

Z uvajanjem enotnih osnovnih in minimalnih pogojev zasledujemo predvsem to, da odpravimo neupravičeno velike razlike in da zavarujemo osnovni interes družbe pri prodaji. Ker pa je takšno zavarovanje v posameznih primerih lahko tudi preostro, družbeno nepotrebno in nesmotrno, je v 3. členu omogočeno, da ob soglasju občinske skupščine delovna organizacija lahko odstopi od z zakonom predpisanih pogojev. Po našem prepričanju je takšna prožnost v tem zakonu glede na veliko različnost, ki vlada na tem področju, življenjska in nujna. Postopek je zastavljen samo za izjeme in tako, da morajo vsi ti primeri biti javno obravnavani in da tudi nad njimi vodi nadzor javno pravobranilstvo, tako nad prodajo kakor tudi nad izjemnimi pogoji, pod katerimi je bila prodaja izvršena.

S tem zakonom ponovno uvajamo inštitut javne kontrole nad celotnim prometom s stanovanji, ki je sedaj ni. Uvajamo obveznost prijave vsake kupoprodajne pogodbe pri javnem pravobranilstvu in njegovo pravico, da sproži postopek za razveljavitev pogodbe v letu dni. Glede na današnje stanje s tem zakonom močno zaostrujemo pogoje in družbeni nadzor nad prometom s stanovanji in stanovanjskimi hišami in odrejamo način določanja izklicne cene. Odpravljamo tudi 30% znižanje prodajne cene, ki so ga zaradi zasedenosti stanovanj doslej nekateri uveljavljali tudi v takih primerih, ko je stanovanje kupil kupec, ki sam zaseda stanovanje, ki je bilo naprodaj.

Ponovno želim reči, da namen predlagatelja ni bil odpraviti promet s stanovanji in s stanovanjskimi hišami, kakor tudi sicer ni odpravljen promet z drugimi oblikami družbene lastnine. Kljub temu pa je treba računati s tem, da bo obseg prometa precej zavrt zaradi realnega določanja prodajne cene stanovanj oziroma hiš in zaradi visokih anuitet ob sedanji nizki najemnini.

S sprejemom resolucije o bodočem razvoju stanovanjskega gospodarstva in zakonov, ki so deloma že pripravljene, z uvedbo diferencirane družbene pomoči in s tem v zvezi z zvišanjem stanarin in dohodkov v stanovanjskem gospo-

darstvu se bodo spremenila notranja ekonomska razmerja v tem delu gospodarstva in s tem tudi interes za razvijanje družbenega najemnega stanovanjskega fonda in njegova lastna reprodukcijska moč. Glede na to predstavlja predloženi osnutek zakona o pogojih za prodajo stanovanj in stanovanjskih hiš v družbeni lastnini intervencijski zakon in to za čas, dokler se z ureditvijo ostalih širših vprašanj v stanovanjskem gospodarstvu ne oblikujejo drugačni družbenoekonomski odnosi in na njih drugačni in trajnejši družbeni interesi. Hvala lepa.

Predsedujoči Marjan Orožen: Hvala lepa! Kot je navada, bi pred začetkom razprave opozoril delegate, da vsak napiše na listek, ki je pred vami, ali pove pred razpravo svoje ime in katero občino zastopa. To je potrebno, da bi lahko zabeležili posamezna mnenja in predloge. Pričenjam razpravo delegatov občin o tej točki dnevnega reda. Kdo želi besedo? Prosim, tovariš Ivo Miklavčič, Kranj.

Ivan Miklavčič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! V občini Kranj smo osnutek zakona o pogojih za prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini obravnavali ne samo s stališča pogojev prodaje, temveč tudi glede posledic, ki bodo nastale, če se bodo lastniki stanovanj odločili za prodajo in če bi le-ta zajela širši obseg.

Usmeritve občanov na lastno stanovanje v obliki individualne hiše in nakupa stanovanjske etažne lastnine v organizirani blokovni gradnji ne moremo razumeti tako, da to pomeni razprodajo obstoječega naseljenega najemnega stanovanjskega fonda. Preprečiti je treba, in to je tudi namen osnutka zakona, da bi s prodajo stanovanj prišlo do nesprejemljivih pojavov, da občan, ki ima urejeno stanovanjsko vprašanje sedaj stanovanje pridobi po nenormalnih pogojih v lastništvo, upoštevajoč tudi to, da številni občani nimajo realnih možnosti za ustrezno stanovanje.

Osnutek zakona mora zagotoviti zaščito družbene lastnine. Mislim, da ni pretirana trditev, da v dosednji prodaji v večini primerov ni bil zastopan družbeni interes, tudi v ožjem smislu v sami delovni organizaciji. Kakšni so razlogi, ki navajajo občino, da si prizadeva, da zavzame prodaja najemnega stanovanjskega fonda čim manjši obseg? Najprej bi obravnaval starostno strukturo stanovanjskega fonda.

V letu 1965 smo v občini Kranj uspeli ustanoviti organizacijo za gospodarjenje s stanovanjskimi hišami, ki upravlja z okrog 98 % vsega najemnega stanovanjskega fonda v občini. Glede na to, da je bila v zadnjih 25 letih, posebno pa v obdobju 1960—1965, stanovanjska gradnja izredno intenzivna, imamo ugodno strukturo stanovanjskega fonda, tako glede starosti kot vrednosti. 77,5 % vseh stanovanj po številu in 87 % po vrednosti predstavljajo stanovanja, ki so bila zgrajena v povojnem obdobju. Kljub tako ugodni strukturi razpoložljiva sredstva ne zadoščajo več za vzdrževanje stanovanjskih hiš in stanovanj. Ostalih nad 22 % stanovanj, po številu nad 800, ni možno vzdrževati iz stanarin; tako se sredstva prelivajo od novejših na vzdrževanje starejših hiš. Če ne bomo uspeli obdržati ustreznega razmerja med novimi in starimi najemnimi stanovanji, bo vedno več problemov pri vzdrževanju hiš. Stare hiše niso sposobne zagotoviti obnavljanja iz lastne akumulacije. Prišli bi v situacijo, da bi morale občine za vzdrževanje hiš zagotavljati lastna sredstva in sredstva iz drugih virov, da bi preprečile propadanje in zagotovile ustrezen izgled

mestnim naseljem. Še slabša je situacija v republiškem merilu: stanovanj, starih do 20 let, je samo 56 %, nad 20 let pa 44 %, da ne govorimo o posameznih mestih, koder je to razmerje strašno neugodno. Za uspešno vzdrževanje stanovanjskih hiš in stanovanj je potrebno zagotoviti s skladom hiš enotno gospodarjenje in ustrezno razmerje med starejšim in novim stanovanjskim fondom.

Za občino je pomembno, kakšno lokacijo ima stanovanjska zgradba oziroma stanovanje, ki se prodaja. Preprečiti je treba prodajo stanovanjskega objekta ali stanovanja, ki je po urbanističnem programu oziroma načrtu predvideno za rušenje. Neprimerno večji stroški nastanejo za skupnost, če je objekt predviden za rušenje, zasebna kakor pa družbena lastnina. V primeru družbene lastnine je treba zagotoviti le nadomestno stanovanje, sicer pa tudi odškodnino, ki vsebuje dostikrat tudi rento glede na lokacijo in opremljenost zemljišča. Po našem mnenju bi bilo za prodajo potrebno soglasje tudi občinskega organa, pristojnega za urbanizem. Pri tem pa je treba omeniti, da tudi v občini obstoja interes za prodajo določenih stanovanjskih hiš in posameznih stanovanj. Ko smo v Kranju v delovnih organizacijah, sindikatih in v Socialistični zvezi razpravljali o izhodiščih za resolucijo o nadaljnjem razvoju stanovanjskega gospodarstva v Sloveniji, smo do prodaje obstoječega stanovanjskega fonda izoblikovali naslednje stališče. Glede na splošno usmeritev delovnih organizacij, da dajejo posojilo za pridobitev lastniškega stanovanja, naj bo prodaja stanovanj možna samo v primerih, ko jo narekuje ekonomski interes s stališča stroškov vzdrževanja. Obstoječi stanovanjski fond bodo uporabljale delovne organizacije za tiste svoje delavce, ki stanovanja ne morejo sami kupiti, gradnjo najemnih stanovanj pa je treba zagotoviti vsaj v dosedanjem obsegu.

Kdaj je pravzaprav podan ekonomski interes za prodajo stanovanj? Na to vprašanje je odgovor v obrazložitvi k osnutku zakona. Prodaja je smotrna, če gre za manjši stanovanjski objekt na širšem območju občine. To velja predvsem za stare objekte in za prodajo stanovanj v manjših hišah, v katerih so stanovanja pretežno individualna lastnina, vendar le v primerih, če stroški vzdrževanja močno presegajo sredstva od stanarin, namenjenih za vzdrževanje. Tudi v teh primerih mora biti prodaja opravljena tako, da so zavarovane koristi družbe, v pogojih, ki jih predvideva osnutek zakona.

Čeprav povzročča gospodarjenje z večjimi stanovanjskimi zgradbami, v katerih so stanovanja pretežno v etažni lastnini, določene težave pri upravljanju, se ni potrebno zavzemati za to, da s prodajo preidejo v zasebno lastnino še ostala stanovanja. V tem primeru upravljajo lastniki stanovanj z zgradbo sami. Ko bodo nastali večji stroški vzdrževanja, lahko pride do zanemarjanja vzdrževanja skupnih delov zgradb, to pa bi narekovalo potrebo, da bi morala občina intervenirati z izvajanjem odloka o zunanem videzu mesta in naselij.

Kakšni so razlogi, da se delovne organizacije odločijo za prodajo stanovanj? Dejstvo je, da je iniciativa za prodajo pri tistih, ki imajo interes, da stanovanje kupijo, čeprav obstoje tudi drugi utemeljeni razlogi, ki navajajo delovne organizacije na razmišljanje o prodaji stanovanj. V glavnem gre po mojem mnenju za dva problema:

1. Povečano vračanje sredstev, vloženi za gradnjo stanovanj, ali enostavno povečano, nizke stanarine in nerealna 1 % letna amortizacijska stopnja;
2. prevelika zaščita imetnikov stanovanjske pravice, ki so dobili stanovanja v delovni organizaciji, v primeru, ko zapustijo delo v njej.

V pogojih zamrznjenih stanarin na nivoju iz leta 1966, v popolnem svobodnem formiranju cen v gradbeništvu in pri vseh drugih, ki sodelujejo v

izgradnji stanovanj, ne more obstoječi stanovanjski fond zagotavljati niti enostavne reprodukcije. Nenehna rast cene novo zgrajenih stanovanj, ugodni prodajni pogoji, ki so običajno prisotni, spodbujajo posameznike, da se zavzemajo za prodajo stanovanj. Ustrezno reguliranje stanarin ob zagotovitvi družbene pomoči tistim, ki so le-te potrebni, bo povzročilo ne samo, da delovne organizacije ne bodo zainteresirane za prodajo, temveč se bodo z izgradnjo najemnega fonda zavzemale za urejanje stanovanjskih vprašanj tistih delavcev, ki ne morejo prispevati svojega deleža za nakup lastniškega stanovanja. Če bomo to vprašanje čimprej ustrezno uredili, se bo bistveno spremenil odnos delovnih in drugih organizacij do najemniškega stanovanjskega fonda in do njegove prodaje.

Mnenje, da je za delovno organizacijo stanovanje, ki je zasedeno, v pogledu razpolaganja izgubljeno, povsem drži. Prav tako ne more razpolagati s svojimi stanovanji občina, tudi če so le-ta izpraznjena. Počasnost urejanja stanovanjskih vprašanj občanov, katerim naj stanovanje zagotovi občina, je pogojena tudi s tem, da občina ne more razpolagati s svojimi stanovanji, ker jih zaseda tista organizacija, ki omogoči selitev prejšnjega stanovalca.

Osnutek zakona je po našem mnenju treba dopolniti še z določbami, da bi bile dejansko zavarovane družbene koristi pri prodaji. Zakon bi moral zagotoviti zavarovanje interesov tudi organizacije za gospodarjenje s stanovanjskimi hišami in stanovanji. Ob takih določilih zakona se lahko dogaja, kar je primer tudi sedaj, da delovna organizacija proda stanovanje, ki ga je s pogodbo vložila v sklad organizacije za razpolaganje s stanovanjskimi hišami, brez njene vednosti. Zakon o gospodarskem poslovanju (gospodarjenju) s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini pa zadolžuje organizacijo, da ne more zmanjšati vrednosti sklada hiš.

Odprto je vprašanje plačila prometnega davka. Po našem mnenju se ne more uporabiti splošno določilo, da prometni davek plača prodajalec. Če bi plačal prometni davek prodajalec, bi to pomenilo zmanjšanje vrednosti, določene v skladu z določili 2. člena osnutka zakona, prodajalec pa bi moral v poprečju vsaj 50 % osebne pologa porabiti za plačilo prometnega davka. Normalno bi bilo, da plača kupec poleg osebne pologa tudi prometni davek.

Odplačilna doba, ki ne more biti daljša od 30 let, ni realna, posebno ker so pogoji za pridobitev posojila s 30-letno odplačilno dobo vsaj po sedanji praksi izjemni — v bodočem sistemu so tu predvidene določene korekture — pogoji bodo ostrejši. Pri varčevanju z enkratnim pologom je potrebno polog vložiti v banko za 5 let, da bi dobljeno posojilo odplačeval 30 let, posojilo pa bi znašalo 250 % pologa. Za mesečne pologe pa se po 5 letih varčevanja pridobi 200 % posojila. Dobro vemo, kaj varčevalec izgubi v teh 5 letih.

Varčevalec čaka na stanovanje običajno v neurejenih stanovanjskih razmerah. Kupec naseljenega stanovanja pa ima urejeno stanovanje, sicer se ne bi odločil za nakup. Pri tem bo v odnosu na osebni polog dobil 400 % posojila.

Zaščititi je treba tudi interes občine in ji omogočiti izvajanje urbanizacije in rekonstrukcije mest in naselij, tako da družbena lastnina stanovanjskih hiš in stanovanj ne pride v zasebno.

V osnutku zakona predlagam naslednje dopolnitve:

V 1. členu naj se doda nov odstavek: »Prodaja mora biti opravljena v skladu s pogodbo, ki sta jo sklenila delovna oziroma druga organizacija, vlagatelj in organizacija za gospodarjenje s stanovanjskimi hišami.«

V 3. alineji drugega odstavka 3. člena naj se »30 let« nadomesti z »20 let«. V drugem odstavku naj se doda še četrta alineja, ki naj se glasi: »— da davek od prometa z nepremičninami plača kupec«, ali pa varianta, da se v 2. členu drugi odstavek za besedo »stanovanja« dopolni »in davek od prometa z nepremičninami, ki ga plača prodajalec«.

V predzadnjem odstavku tretjega člena naj se doda nov odstavek, ki se glasi: »Predmet oddaje ne more biti stanovanjska hiša ali stanovanje, ki je po potrjeni urbanistični dokumentaciji predvideno za rušenje.«

Menimo tudi, naj se republiška skupščina v resoluciji o nadaljnjem razvoju stanovanjskega gospodarstva v Sloveniji tudi politično opredeli do prodaje, tako da bi postala prodaja družbenega stanovanjskega fonda le izjema. Hvala lepa.

Predsedujoči Marjan Orožen: Kdo še želi razpravljati? Prosim, tovariš Dušan Burnik, delegat občine Celje.

Dušan Burnik: Tovarišice in tovariši! Rad bi dal nekaj konkretnih pripomb k osnutku zakona o pogojih za prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini.

V drugem odstavku 2. člena naj bi besedilo »odškodnina za zemljišča« zamenjali s »prometna vrednost zemljišča«.

Osební polog kupca iz 2. alineje 2. odstavka 3. člena pri prodaji stanovanjske hiše ali stanovanja na kredit ne bi smel biti nižji od 50 % izklicne cene in bi moral biti plačan najpozneje v 30 dneh po sklenitvi pismene pogodbe. Za osebni polog po določbah osnutka tega zakona se štejejo lastna sredstva občana in posojila iz nenamenskih prostih bančnih sredstev.

Odplačilna doba iz 3. alineje 2. odstavka 3. člena ne bi smela biti daljša od 10 let; morda je ta doba nekoliko kratka, vendar jo je možno podaljšati na 15 oziroma maksimalno 20 let, gotovo pa ne na 30 let, kot je v tem osnutku predvideno. Obrestna mera pa, kot je rečeno, naj ne bi bila večja kot 2 %.

Smatram, da bi bilo potrebno, da bi se zadnja dva odstavka 3. člena črtala, ker smo proti vsakršnim izjemam in ker v 2. členu dovolj precizno definiramo osnove za vrednotenje stanovanj.

Ugotavljam, da v 4. členu ni definirano, kakšen je rok predložitve pogodbe. Zato smatram, da bi bilo umestno dodati alinejo, ki bi določila, da se mora pogodba predložiti v 30 dneh. S tem bi namreč lahko preprečili zavlačevanja plačila anuitet.

Predlagam nov člen:

»Delovna organizacija mora izkupiček, ki ga je dobila za prodano stanovanjsko hišo ali stanovanje, uporabiti le za nakup ali gradnjo novega stanovanja ali stanovanjske hiše.«

Mislim, da je namen osnutka zakona zbrati čimveč sredstev za stanovanjsko gradnjo. Zato smatram, da je najnižji polog v višini 50 % potreben, če želimo doseči večja vlaganja v stanovanjsko gradnjo, ker bo delovna organizacija s prodajo dveh stanovanj lahko v enem letu kupila iz sredstev občanov eno novo stanovanje. V nasprotnem primeru bi s pogoji, ki so v osnutku zakona določeni, z zbranimi sredstvi komaj sledila stalnim podražitvam stanovanjske gradnje.

V 1. členu je govora o enakopravnem položaju občanov pri nakupu stanovanjskih hiš in stanovanj. To gotovo ne drži, če primerjamo pogoje za nakup stanovanj v osnutku zakona, posebno še, ker kupec kupi že gotovo stanovanje in mu na to ceno ne vplivajo poznejše podražitve kot pri stanovanj-

skem varčevanju za nakup stanovanj ali gradnji za trg oziroma lastni gradnji. Kupec novega stanovanja oziroma individualni graditelj imata drugačne pogoje, ker sta v času gradnje, ki normalno traja dve do tri leta, podvržena vsem podražitvam, ki nastopajo v času gradnje.

Členu, za katerega sem smatral, naj se ga doda, bi dal še naslednjo obrazložitev: novi člen predlagam, ker zvezni zakon o prometu zemljišč in stavbami, Ur. l. SFRJ, št. 43/65 v 21. členu določa, da lahko delovna organizacija znesek, ki ga dobi za prodajo stanovanjske hiše, uporabi za gradnjo ali nakup stavbe ali drugega objekta ali pa ga vloži v ustrezni sklad. Glede na velik primanjkljaj stanovanjskega fonda v Sloveniji pa sem mnenja, naj bi se s prodajo stanovanjskih objektov pridobljena sredstva namenila izključno za nabavo novega stanovanjskega fonda. Hvala lepa.

Predsedujoči Marjan Orožen: Kdo še želi razpravljati? Tovariš Lado Škraban, Ljubljana-Bežigrad.

Lado Škraban: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati. Skupščine mesta Ljubljana in ljubljanskih občin sodijo, da predstavlja sprejetje zakona o pogojih za prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini pomemben napredek pri urejanju prodaje stanovanj. Zato v načelu podpirajo sprejem zakona.

Namen, ki ga ima obravnavani osnutek zakona, je med drugim tudi ta, da ob upoštevanju prostega prometa s stanovanji in samoupravnih pravic delovnih in drugih organizacij pri samostojnem odločanju o prometu z nepremičninami zagotovi nezmanjšano vrednost družbenega stanovanjskega sklada in enakopraven položaj občanov pri nakupu stanovanj in stanovanjskih hiš ter prepreči neupravičeno bogatenje in špekulacije. Taka izpeljava zakona bi bila koristna, tako s stališča obvarovanja družbenega stanovanjskega sklada kakor tudi s stališča preprečevanja pojavov, ki so v zadnjem času prav na področju stanovanjskega gospodarstva izzvali negativen odmev javnosti. Medtem ko zakon zasleduje namen, da se zagotovi enakopraven položaj občanov pri nakupu stanovanj v družbeni lastnini, naj bi z določitvijo pogoja za prodajo predlagane zakonske določbe tudi zagotavljale, da se družbeni stanovanjski sklad ne bi zmanjševal.

24. člen temeljnega zakona o gospodarskem poslovanju s stanovanjskimi hišami v družbeni lastnini določa glede prodaje stanovanjskih hiš naslednje:

— Stanovanjsko podjetje sme ob pogojih, ki jih določa poseben zvezni zakon, prodati ali zamenjati stanovanjsko hišo.

— Denarna vrednost, ki jo stanovanjsko podjetje dobi s prodajo stanovanjske hiše in stanovanjska hiša, ki jo stanovanjsko podjetje dobi v zamenjavo, se vloži v sklad stanovanjskih hiš.

— Stanovanjsko podjetje sme prodati stanovanjsko hišo tudi na kredit, pogoji pa za kupca ne smejo biti ugodnejši od pogojev, po katerih se dajejo krediti za kupovanje ali gradnjo stanovanj.

— Za prodajo ali zamenjavo stanovanjske hiše je potrebno soglasje ustanovitelja, ki je stanovanjsko hišo vložil v sklad stanovanjskih hiš, če je tako določeno v pogodbi.

Sodimo, da naj bi tako ureditev prevzel tudi republiški zakon, če zveznega zakona, ki bi urejeval prodajo stanovanj, ni. Zato predlagam, da republiški zakon določi, da je prodajalec stanovanjske hiše oziroma stanovanja le uprav-

ljalec, ki pa mora pred prodajo pridobiti pismeno soglasje samoupravnega organa vlagatelja.

Drugo vprašanje, mimo katerega ne bi mogli, je ustvarjanje mešane lastnine v primerih, ko se prodajajo posamezna stanovanja v hiši, ki je v družbeni lastnini in povzroči upravljalcem obilo materialnih in drugih težav. Zato bi morali težiti za tem, da do takih primerov ne bi prišlo, obveznosti in pravice etažnih lastnikov pa bi moral regulirati zakon.

Osnutek zakona v svojem 2. členu sicer ureja osnove za določitev izklicne cene. V dosedanji praksi določanja vrednosti stanovanja in stanovanjske hiše se je ugotovljena vrednost zmanjševala za razne služnosti, na primer za stanovanje, ki je zasedeno. Če upoštevamo, da so koristniki takih služnosti največkrat stanovalci-najemniki, je očitno, da je zniževanje cene, lahko rečemo, namerno in družbeno neopravičljivo razvrednotilo stanovanje, kupcu pa omogočilo, da se je ob nakupu okoristil. Skupščine občin in mesta Ljubljane sodijo, da bi se v prihodnje takemu načinu določanja izklicne cene izogibali. Zato predlagam, kolikor tega ta zakon ne bi reguliral, naj to upošteva republiški sekretar za urbanizem, ko bo predpisal metodologijo za izračun revalorizirane vrednosti stanovanja oziroma stanovanjske hiše.

4. člen osnutka zakona določa, da mora prodajalec predložiti občinskemu javnemu pravobranilcu pogodbo o prodaji stanovanja oziroma stanovanjske hiše, vendar manjka pomembno določilo, to je rok, v katerem je treba pogodbo predložiti javnemu pravobranilcu. Javno pravobranilstvo lahko ukrepa po določenih osnutka zakona v roku enega leta od sklenitve pogodbe. Če se v tem roku pogodba ne predloži javnemu pravobranilstvu, ta potem ne more več ukrepati, vknjižba v zemljiški knjigi pa se lahko izvede tudi potem.

Predlagam, da se v zakonu določi rok predložitve.

V primerih, ko javno pravobranilstvo naknadno ugotovi, da so bile kršene določbe tega zakona ali splošnega akta delovne organizacije, lahko v roku enega leta od sklenitve pogodbe zahteva njeno razveljavitev. Glede na to, da lahko pride do podobnih situacij, kot sem jih že navedel, bi veljalo razmisliti o tem, da naj bi se enoletni rok za zahtevo razveljavitve pogodbe računal od dneva, ko je javno pravobranilstvo zvedelo, da je pogodba sklenjena oziroma od dneva, ko je bil na njeni podlagi zahtevan prenos lastništva. Predlagam, da se osnutek zakona v tem smislu dopolni.

Skupščina mesta in občin Ljubljane so tudi ugotovile, da zakon nalaga obveznosti, za neizpolnjevanje pa niso predvidene sankcije. Predlagam, da se z zakonom določijo sankcije zoper kršitelje.

Današnje stanje prodaje stanovanj in stanovanjskih hiš v družbeni lastnini terja hitro in takojšnjo družbeno intervencijo. Skupščine mesta in občin Ljubljana zato predlagajo, da skupščina Socialistične republike Slovenije obravnava in sprejme zakon o pogojih za prodajo stanovanj oziroma stanovanjskih hiš v družbeni lastnini po skrajšanem postopku. Hvala lepa.

Predsedujoči Marjan Orožen: Hvala! K besedi se je javil tovariš Zvonko Uršič, delegat občine Tolmin.

Zvonko Uršič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši. Temo današnje razprave je skupščina občine Tolmin že večkrat obravnavala; podrobno je o njej razpravljalo tudi predsedstvo skupščine občine Tolmin in odločno

podpira čimprejšnje sprejetje zakona o pogojih za prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini.

Moj predgovornik je dejal, da je treba v 2. členu osnutka bolj podrobno obrazložiti pogoje prodaje in zavarovati pravice, interese in koristi stanovanjskega podjetja oziroma sklada. Poudariti moram, da se že z dosedanjimi pogoji in pogodbami, ki jih imamo sklenjene s stanovanjskimi podjetji, zavarujejo pravice stanovanjskega podjetja bolj kot pravice vlagateljev; često nastane spor, kaj storiti v primeru, če vlagatelj želi stanovanje prodati, stanovanjsko podjetje pa se temu upira. To še ni dovolj pojasnjeno. Posvetovali smo se že z več pravnimi institucijami, vendar smo dobili različne razlage. Zato nekatera naša podjetja stanovanja samostojno prodajajo, ker se stanovanjsko podjetje temu upira.

K osnutku zakona imamo dva spreminjevalna predloga:

V 2. alineji drugega odstavka 3. člena naj se višina osebne pologa kupca zniža od 25 % na 20 %, za 3. alinejo pa predlagamo, da se odplačilna doba skrajša od 30 na 20 let.

To utemeljemo predvsem z naslednjim:

Če je namen prodaje stanovanj v tem, da lahko z varčevanjem kupi stanovanje tudi delovni človek, ki ima nekoliko nižje osebne dohodke, bi bilo verjetno umestno upoštevati navedena predloga. Pripravili smo kratek, konkretn primer prodaje stanovanja iz našega kraja. Izračunali smo, da bi stanovanje z okrog 70 m², zgrajeno približno pred petimi leti stalo okrog 12 600 000 starih dinarjev. 25 % takojšnjega pologa pomeni 3 150 000 dinarjev, od tega naj bi kupec takoj plačal 12 % prometnega davka, kar bi zneslo dodatnih 1 686 000 dinarjev. Kupec bi moral torej takoj plačati 4 836 340 ali blizu 5 milijonov dinarjev. Če bi upoštevali 30-letno odplačilno dobo, bi to pomenilo, da bi kupec stanovanja mesečno plačal za okrog 27 000 dinarjev anuitet, kar znaša približno toliko, kolikor znaša najemnina.

Prav tako soglašamo s predlogom, ki ga je dal predgovornik glede dopolnitve 5. člena, to se pravi, da bi se enoletni rok za zahtevo za razveljavitev pogodbe računal od dneva, ko bi javni pravobranilec izvedel, da je pogodba sklenjena; če bi subjektivni rok za razveljavitev znašal 1 leto, naj bi objektivni znašal 3 leta.

Predsedujoči Marjan Orožen: Hvala! Kdo še želi razpravljati? Ne javlja se nihče. Želi morda besedo predstavnik predlagatelja? Prosim. Besedo ima tovariš Boris Mikoš.

Boris Mikoš: Tovariši, cela vrsta predlogov, ki so bili dani v dosedanji razpravi, je na tak ali drug način vnesena v korekture, ki bodo predložene v definitivnem tekstu, ko bosta o njem razpravljala gospodarski in republiški zbor. To se nanaša predvsem na 4. člen, v katerem je govora o obveznem roku, v katerem mora vsak kupec oziroma prodajalec predložiti pogodbo javnemu pravobranilstvu, da se v bodoče izognemo možnostim, ki so bile v razpravi nakazane. Mi smo se zedinili za 30-dnevni rok kot skrajni, v katerem je treba pogodbo evidentirati pri javnem pravobranilstvu.

Prav tako bo dopolnjen 5. člen, v katerem je govora o enoletnem roku, v katerem ima javno pravobranilstvo možnost in pravico intervencije; ta rok bo tekkel od dneva, ko je bila pogodba javnemu pravobranilstvu predložena, torej ko je javno pravobranilstvo zvedelo za kupoprodajni dogovor.

Mislim, da smo že v dosedanjem delu razprave bili priče nekaterim zelo kontradiktornim predlogom. To je predvsem odraz različne prakse na terenu, različnih izkušenj, pa tudi različnih teženj. Nekatere zahteve so že doslej bile predmet zelo širokih razprav, predvsem tiste, ki se nanašajo na težnje, da s tem zakonom posebej zavarujemo določene interese podjetij za upravljanje s stanovanjskimi hišami.

Mi mislimo, da tega ne moremo napraviti na način, kot je predložen. S tem zakonom se ne moremo vpletati v zelo različna pogodbena razmerja, ki vladajo med vlagatelji in med stanovanjskimi podjetji in ki niso enotna. Medsebojni odnosi so zelo različno urejeni. Zato smo prepričani, da s tem zakonom ne moremo favorizirati le dela teh pogodbenih razmerij, da morajo ti odnosi še naprej biti predmet dogovora obeh pogodbenih strank in da so potrebna tudi eventualnega razčiščenja, čeprav pred sodiščem.

Kar zadeva mnenja urbanistov glede prodaje hiš, ki bi eventualno prišle v pošteev za rušenje pri rekonstrukciji mestnih jeder, komunikacij in tako dalje, naj povem, da smo razpravljali o teh vprašanjih. Stanje naše urbanistične dokumentacije bi lahko s takim določilom v zakonu privedlo nekatere naše občinske skupščine v hude težave. Moramo reči, da na primer pet ljubljanskih občin, razen za ožje mestno območje, takega dokumenta nima. S tem ne želim reči, da smo ta zakon pisali na kožo Ljubljani. Toda dejstvo je, da mi še danes v celi vrsti občin nimamo predpisanih urbanističnih dokumentov; v mnogih občinah ti dokumenti še vedno niso usklajeni z zakonom o urbanističnem in prostorskem planiranju. V nekaterih večjih naseljih so ti urbanistični plani neposredno pred revizijo, tako da se najbrž postavlja vprašanje, na kaj naj naslonimo to svoje določilo, ko je tak dokument v reviziji. Mislim, da bo razumnejše, če se v takem primeru opozori kupca, da kupuje hišo, ki bo kmalu, na primer v 10 letih, porušena, ne pa da z zakonom onemogočamo prodajo takih hiš.

Strinjam se, da gre v 2. členu predvsem za politične odločitve. Drugi členu so izrazito strokovni in gre pri njih za to, da z zakonom predpišemo način in metodo nadzora, način in metodo določanja cene, medtem ko v 2. členu dejansko definiramo svojo politiko širše ali ožje prodaje in seveda tudi politiko, kakšni krogi in kateri ljudje se lahko pri prodaji pojavijo kot kupci. Če večamo polog, zapiramo krog in omejujemo možnost nakupa socialno slabše stoječi kategoriji državljanov izključno na zastarela, dotrajana in manj vredna stanovanja — manj vredna v vsakem pogledu, — obenem pa odpiramo možnost nakupa kvalitetnejših stanovanj izključno le tistim krogom, ki so sposobni plačati 50 % polog. V takem primeru bi doživeli javno družbeno kritiko, da smo sprejeli zakon, s katerim smo odprli vrata za prodajo stanovanj samo materialno najboljše stoječemu sloju med našimi ljudmi. Tega najbrž ni mogoče sprejeti. Zato smo nenehno nihali med 20 in 30 %, ki do neke mere ekonomsko zadovoljijo tisti takojšnji interes. Ponovno je treba podčrtati, da ob amortizaciji na 100 let nimamo nobene iluzije, da bi do leta 1980 ali 1985 lahko prišli v naših ekonomskih pogojih na amortizacijsko dobo 30 let. Že sedaj vidimo, da imamo silno velike težave pri vsakršnem poskusu povečanja stanarin, celo pri tako minimalnih, ko gre za 10, 20 dinarjev pri stanovanju mesečno. Seveda imamo zelo malo možnosti intenzivno spreminjati ekonomske odnose v tej sferi. Nedvomno ima človek interes, da dobi v 30 letih nazaj to, na kar bi sicer moral čakati 100 let. To pa se v javnosti čuti in tega se mnogi zavedajo. Zato je najbrž vprašanje pologa v tem trenutku manj kritično, ker se predlogi gibljejo med

20 in 30 %. Mislim, da je politično precej vseeno, na čem se zedinimo. Problematično je, ali gremo na 50 % ali pa na varianto brez pologa. Vsi smo si enotni, da brez pologa ne moremo shajati in da je to neekonomsko. Odprto pa je vprašanje, ali lahko vzdržimo kritiko javnosti, če se odločimo za 50% polog. Potem je mnogo bolj pravilno, da sprejmemo zakon, na podlagi katerega se prepove promet s stanovanji in stanovanjskimi hišami do takrat, ko bodo nastali na tem področju novi ekonomski odnosi na podlagi novih stanarin. Proti temu pa najbrž zelo resno govori objektivni družbeni interes, da prodamo en del dislociranega in starega družbenega fonda.

Mislim, da predlagatelj ne bo dosledno vztrajal pri odplačilni dobi, naj bo 20 ali 30 let. Ko snujemo bodočo stanovanjsko politiko, si prizadevamo, da bi se krediti z vidika družbene pomoči in drugi krediti, ki naj bi se v naši republiki dajali po nekem enotnem sistemu, podeljevali na približno opisane roke. Pri tem se morda od tega predloga razlikujemo v tem, da skušamo za kredite, ki se dajejo za dobo nad 10 let, določiti diferencirano obrestno mero. Krediti z odplačilnim rokom do 10 let bi se glede na naša stalna inflacijska gibanja, ki se jim kot dežela v razvoju najbrž ne bomo mogli izogniti tudi v prihodnje, še posebej, ker je tudi ostali svet pod vplivom teh inflacijskih gibanj, podeljevali pod ugodnejšimi pogoji kot krediti z dobo vračanja nad 10 let. Za kredite, katerih odplačilna doba je daljša od 10 let, bi se določila višja obrestna mera, s čimer bi se stimuliralo določevanje krajših rokov in delno pokrivalo družbene izgube dolgih odplačilnih rokov.

Največji zavorni vpliv tega zakona je, še enkrat ponavljam, v 2. členu, v realnem določanju vrednosti stanovanja. Takrat bosta anuiteta in osebni polog in njegova višina izgledala popolnoma drugače. Najbrž me boste ponovno vprašali, kaj nas je vodilo, da s tem zakonom nismo podrobneje določili, kdo plača prometni davek. Mi smo bili mnenja, da ni treba, da to določamo s tem zakonom, ker je že s temeljnim zakonom določeno, da ga praviloma plača prodajalec, če ni s pogodbo drugače določeno. Sedaj je stvar organizacije, ki to prodaja, da odloči o plačilu prometnega davka; ta se tako in tako ne plača iz stanovanjskih sredstev.

V razpravi je bil dan tudi predlog, po katerem bi delovne organizacije smele porabiti ta sredstva samo za stanovanja. To je že določeno. Organizacija lahko s temi sredstvi takoj kupi novo stanovanje ali pa ga vloži v namenski del svojega sklada splošne porabe. Pri sestavljanju zakonskega osnutka smo opustili še nekatere druge stvari, ki so urejene z drugimi predpisi; menili smo, da ni treba, da jih vnašamo v ta zakon, ker bi sicer morali še mnogo dodati.

Strinjam se, da bo treba s predpisi, ki jih bomo sprejeli, na primer z zakonom o ureditvi stanovanjskih odnosov, urediti tudi vprašanje pravic in dolžnosti etažnih lastnikov, ker so ti problemi preveč odprti in ker tega ne terja le prodaja stanovanj, ki so bila doslej v družbeni lastnini, ampak tudi naš sistem prodaje za trg, proste gradnje za trg, kajti tudi tam nastajajo mešani odnosi in mešane razmere.

Pri tem zakonu se nismo mogli opredeliti niti za predkupno pravico stanovanjskih podjetij niti za predkupno pravico drugih članov kolektiva, ker je ta pravica, kot veste, z zakonom pridržana za stanovalca, od tukaj naprej pa je najbrž ne moremo omejevati in deliti.

V razpravi je bila danes nekajkrat omenjena izklicna cena. Izklicna cena je samo tista cena, ki jo določamo z elementi, ki jih določi občinska skupščina in po enotni za republiko dogovorjeni metodologiji kot izklicno. Vse pa se nanaša

na izklicano ceno, torej na dražbi doseženo ceno, tudi polog. Samo kavcija se nanaša na izklicno ceno, ker je pač ta edina skupna osnova za vse interese.

Ne vem, tovariši, če sem v celoti odgovoril na postavljena vprašanja. To je v glavnem vse, kar sem v hitri razpravi uspel zabeležiti.

Imamo še predlog tovariša Škrabana, da naj bi prodajalec lahko bil samo upravljalec stanovanjskega fonda s soglasjem vlagatelja. Mislim, da zopet posegamo na področje medsebojnih pogodb. Zato smo se odločili, da prodaja vlagatelj. Če ima pogodbo s svojim stanovanjskim podjetjem, bi bilo logično, da si na tej relaciji pridobi določeno soglasje ali vsaj mnenje. Vendar so te pogodbe zelo različne in bi mi s tem vdiral v pogodbeno razmerja, ki so bila svobodno oblikovana na podlagi dvostranskega interesa in v skladu z veljavnimi zakoni.

Predsedujoči Marjan Orožen: Zaključujem razpravo o obravnavanem osnutku zakona in predlagam, da se dogovorimo o načinu oblikovanja stališč, mnenj in predlogov in o posredovanju teh stališč pristojnima zboroma.

Ker gre za precejšnje število pomembnih mnenj, pripomb, predlogov k osnutku zakona o pogojih za prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini, prihaja po mojem mnenju v poštev možnost, da gremo na obliko, ki jo predvideva 14. člen odloka o sklicu in delu zasedanja delegatov, da namreč današnje zasedanje izvoli izmed sebe skupino delegatov in jo pooblasti, da strne ta stališča, mnenja in predloge o obravnavanem osnutku in jih posreduje pristojnima zboroma.

Dajem predlog o ustanovitvi delovne skupine v razpravo. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ugotavljam, da nihče. Potem smatram, da je predlog sprejet. Predlagam, da izvolimo v skupino tri delegate in sicer: tovariša Burnika, tovariša Škrabana in tovariša Uršiča. Se zasedanje delegatov strinja, da sodelujejo v delovni skupini za oblikovanje osnutka dokumenta predlagani delegati? (Da.) Želi kdo razpravljati? (Nihče.) Je kakšna pripomba? (Ni.) Potem ugotavljam, da so v skupino delegatov izbrani tovariši Burnik, Škraban in Uršič.

V zvezi z oblikovanjem stališč zasedanja delegatov bi posebej opozoril na določilo 14. člena odloka, ki ureja delo zasedanja in po katerem mora dokument, ki ga zasedanje pošilja pristojnim zborom, vsebovati vsa v razpravi dana mnenja, stališča in predloge ter prikazati, kateri delegati oziroma iz katerih občin so bili delegati, ki so dali mnenja, stališča ali predloge.

Ker so podatki o navzočnosti zbrani, bi prosil sekretarja zasedanja, da dá poročilo.

Savin Jegan: Iz pooblastil, ki so jih delegati dali ob začetku zasedanja, izhaja, da se udeležujejo današnjega zasedanja delegati vseh občin v Sloveniji, razen odsotnih delegatov občin Črnomelj, Grosuplje, Kočevje, Logatec in Novo mesto. Prisoten je tudi delegat mesta Ljubljane.

Po družbenih funkcijah, ki jih opravljajo v občini, je sestava delegatov naslednja:

26 delegatov je izvoljenih iz vrst predsednikov in podpredsednikov občinskih skupščin ter predsednikov ali članov zborov občinske skupščine, 25 delegatov je izvoljenih iz vrst predsednikov svetov ter odbornikov občinske skupščine, 14 delegatov je izvoljenih iz vrst predstavnikov delovnih organizacij; med temi so pretežno direktorji stanovanjskih, komunalnih in gradbenih podjetij ter

predstavniki samoupravnih interesnih skupnosti. Sedem delegatov je po svoji funkciji v občinski skupščini tajnikov občinske skupščine oziroma delavcev v občinski upravi.

Glede na različnost področij, ki jih zajema današnje zasedanje, je več občin izvolilo po več delegatov za posamezne točke dnevnega reda oziroma za celotno zasedanje. Po dva delegata je izvolilo za današnje zasedanje 15 občinskih skupščin, po 3 delegate 2 občinski skupščini, 1 občinska skupščina pa je določila za današnje zasedanje 4 delegate. Vse druge občine so izvolile in poslale enega delegata za vse točke dnevnega reda.

Predsedujoči Marjan Orožen: Hvala. Prehajamo na obravnavo 2. točke dnevnega reda, in sicer osnutka zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o urejanju in oddajanju stavbnega zemljišča.

Gradivo za to točko dnevnega reda smo vam poslali 3. marca tega leta. Predlagatelj tega osnutka pa je izvršni svet. Uvodno besedo bo imel tovariš Boris Mikoš, republiški sekretar za urbanizem, in sicer: če sem prav obveščen, skupaj za to in naslednjo 3. točko. Prosim.

Boris Mikoš: Tovariši delegati! Ker gre za dopolnitev dveh eksistentnih zakonov, bi prosil, če mi dovolite, da bi bil kratek v tej uvodni besedi k obema zakonoma.

Predložena osnutka zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevku za uporabo mestnega zemljišča in zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o urejanju in oddajanju stavbnega zemljišča je pripravil sekretariat za urbanizem v skladu s sklepom Skupščine SR Slovenije o ukrepih in nalogah za nadaljnji razvoj komunalnega gospodarstva v socialistični republiki Sloveniji.

Ko je skupščina zadolžila republiški sekretariat za urbanizem, da pripravi zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o urejanju in oddajanju stavbnega zemljišča, se je zelo jasno zavzela za naslednje:

Da je treba natančno z dopolnitvijo zakona predpisati, kaj je možno smatrati za stavbno zemljišče, in da je treba opredeliti, v katerih primerih lahko občinska skupščina, poleg primerov, ki so v zakonu že naštet, odda urejeno stavbno zemljišče brez natečaja. Zato predlagani osnutek zakona odgovarja na obe vprašanji, ki sta dejansko zaradi nejasnosti v zadnjih letih mnogokrat vodili do sodnih sporov.

Zaradi raznolikosti pogojev, in zaradi razmer je prav, da občinske skupščine s svojim odlokom odredijo, katere naprave oziroma objekti morajo biti zgrajeni, da se zemljišče šteje za stavbno urejeno. Sam pojem stavbnega zemljišča namreč med nami ni bil sporen. Povedal bi, da so nekatere skupščine zelele, da se določi v republiškem zakonu, kako mora biti določeno zemljišče urejeno, da se smatra kot stavbno. Na podlagi prakse smo prišli do zaključka, da taka enotna minimalna določba za republiko ni mogoča, saj se je že doslej pokazalo, da občinske skupščine na svojem območju različno tretirajo posamezna zemljišča kot komunalno urejena stavbna zemljišča.

Med ugotovitvami skupščine naše republike o tem, kako občine gospodarijo z mestnim zemljiščem, je bila tudi ugotovitev, da občinski odloki na splošno zelo široko uporabljajo izjeme o dodelitvi zemljišč v uporabo, za katere ni treba plačevati prispevka za uporabo mestnega zemljišča, in to glede na pooblastila v drugem odstavku 3. člena temeljnega zakona o prispevku za uporabo mestnega zemljišča.

Zato je tudi Skupščina SR Slovenije sklenila, naj se pripravi predlog, v katerih primerih lahko občina dodeljuje v uporabo mestno zemljišče brez javnega natečaja. V osnutku zakona torej predlagamo, da primere, ki jih določa že temeljni zakon, kdaj lahko občinske skupščine oddajo urejeno stavbno zemljišče brez natečaja, omejimo samo na tiste, ko je že sama namenska raba zemljišča dejansko izključila smotrnost in družbeno upravičenost natečaja. To je bil tudi v končni konsekvenci temeljni namen zakonodajalca.

V vseh ostalih primerih, naj bi bila oddaja urejenega, poudarjam, urejenega stavbnega zemljišča obvezno vezana na natečaj. Veliki urbani in gradbeni posegi, ki jih danes opravljamo v naših naseljih, dejansko potekajo pretežno izven pred leti določenih gradbenih okolišev in na komunalno neurejenih zemljiščih. Takšna zemljišča bodo predvsem tudi v prihodnje na razpolago. Zato predlagamo, da se 16. člen temeljnega zakona dopolni tako, da se uredi vprašanje najugodnejšega ponudnika, kar tudi doslej ni bilo razčiščeno. Pri tem smo že upoštevali tisto opredelitev v izhodiščih za prihodnjo stanovanjsko politiko, ki pravi, da naj ima usmerjena stanovanjska graditev prednost pred drugimi oblikami graditve.

Ta zakonski osnutek je v okviru zahtev republiške skupščine za spremembo obstoječega zakona. Z novo vlogo republike bo seveda mogoče urediti z novimi zakoni in z dopolnitvijo starih zakonov še številna vprašanja, ki jih sedaj še ne moremo urejati, ker niso v naši pristojnosti, zahtevajo pa rešitev. V tem trenutku imamo namreč zelo številne zahteve glede tega. V mnogih razpravah in celo v dnevnem tisku so se predlagani osnutki obravnavali z vidika odprtih vprašanj in trenutnih potreb, predvsem na področju neurejene zemljiške politike. Pri tem moramo ponovno poudariti, da so pravice republike glede tega izredno omejene in da je treba čakati na spremembo zvezne ustave in na večje pravice republik.

Zato seveda pri pripravljanju tega osnutka zakona nismo mogli imeti tako širokih aspiracij in zato tudi ta osnutek ne odgovarja na številna odprta vprašanja na področju zemljiške politike.

Ko je republiška skupščina razpravljala o spremembah in dopolnitvah republiškega zakona o prispevku za uporabo mestnega zemljišča, je zahtevala, da je treba določiti, kaj je možno razumeti kot komunalno opremljeno zemljišče izven gradbenega okoliša, da je treba omejiti neupravičene ugodnosti delovnih organizacij, ki za nezazidana stavbna zemljišča, ki jih ne uporabljajo in jih ne oddajajo v zakup, tudi ne plačujejo prispevka za uporabo mestnega zemljišča, kar velikokrat vodi do neupravičeno velikih rezervatov ter da je treba natančneje opredeliti pojem uporabne tlorisne površine, tako stanovanjskih kot tudi poslovnih prostorov.

S predloženim osnutkom zakonov je to storjeno, ko pooblaščamo občine, da svojim razmeram primerno in za različne okoliše različno določijo, kaj je to komunalno opremljeno zemljišče izven gradbenega okoliša, ko urejamo plačevanje prispevka na tako imenovanih rezervatih, ko dodatno urejamo plačevanje prispevka na zemljiščih, ki jih opremljamo in pripravljamo za stanovanjsko gradnjo, ko določamo uporabno tlorisno površino. To bo tudi zmanjšalo sedanje veliko število sporov in številna odločanja na drugi stopnji.

S tem zaknom pa interveniramo le do takrat, ko bodo pooblastila republike za odločanje o zemljiški politiki večja. Hvala lepa.

Predsedujoči Marjan Orožen: Hvala. Prehajamo na razpravo delegatov občin o osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o urejanju in oddajanju stavbnega zemljišča na podlagi predloženega besedila osnutka in uvodne besede tovariša Borisa Mikoša. Kdo želi besedo? Prosim, besedo ima Roman Dermaša, delegat občine Ljubljana-Šiška.

Roman Dermaša: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Skupščine ljubljanskih občin posredujejo na podlagi razprav, ki so jih imele v pristojnih svetih občinskih skupščin in pa v mestni skupščini k obema navedenima osnutkoma zakonov naslednje splošne in konkretne pripombe, ki so oblikovane v obliki sklepov in amandmajev.

Najprej k osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o urejanju in o oddajanju stavbnega zemljišča;

1. Predlagane spremembe in dopolnitve tega zakona ne rešujejo vprašanja o uresničitvi etap urejanja stavbnih zemljišč.

Sodimo, da je na tem kompleksnem področju še precej neurejenih vprašanj, in sicer:

Razvojni programi komunalnih delovnih organizacij, perspektivni programi stanovanjske graditve, neurejen sistem kreditiranja urejanja stavbnega zemljišča, perspektivno in sistematično zasnovana komunalna zemljiška politika, pravična odškodnina itd.

Za reševanje teh problemov bi kazalo opredeliti temeljno načelno ureditev že v zakonu o urejanju in oddajanju stavbnega zemljišča ali pa vsaj v zvezi z njim pristopiti k ustrezni kompleksni rešitvi navedene problematike.

Ugotavljamo, da v sklopu obravnavanja obeh osnutkov zakonov pogrešamo tudi vključitev v to problematiko zakona o nekaterih natančnejših merilih za določanje odškodnine, za razlaščenja kmetijska in stavbna zemljišča, katerega sprejem je prav tako ali pa še bolj nujen.

Z navedeno problematiko in zemljiško politiko je namreč povezano učinkovitejše in pravočasno pridobivanje stavbnih zemljišč na podlagi zakona o določanju stavbnega zemljišča v mestih in naseljih mestnega značaja, katerega SR Slovenija še ni sprejela, čeprav to omogoča ustrezni zvezni zakon. To možnost so namreč izkoristile vse ostale republike.

Nadalje ugotavljamo, da je postopek odkupa stavbnih zemljišč po obstoječi zakonodaji dolgotrajen proces in zahteva, zlasti za kompleksno razlastitev, izredno velika začetna obratna sredstva, ki pa žal ostajajo zamrznjena v obliki namenskih depozitov za več let. Navajam primer odkupa zemljišč za razširitev centralnega pokopališča Zale v Ljubljani.

Republiška zakonodaja o etapah urejanja stavbnih zemljišč je zelo splošna in za današnje materialne pogoje občin in sistem financiranja neustrezna ter bi bilo nujno spremeniti ustrezno določbo zakona ob upoštevanju realnejšega temelja, ki bi omogočil prehodni sistem do sprejetja popolnega sistema. Predvsem bi opozoril na različna vprašanja v zvezi s financiranjem, na primer: vprašanje komunalne delovne organizacije, ekonomske cene, vprašanje kredita za razširjeno reprodukcijo, zadolžitev občine za kolektivne komunalne storitve, prispevka za uporabo mestnega zemljišča, vprašanje investitorja in pa priprave zemljišča. To naj bi se posebej odrazilo pri obremenitvah investitorja oziroma v sinhronizaciji vseh virov financiranja urejanja stavbnih zemljišč.

Na podlagi obstoječe prakse ugotavljamo, da upravni organi republike in vrhovno sodišče SR Slovenije ne upoštevajo niti obstoječe zakonodaje niti odločbe in sodbe sekretariata za gospodarstvo in vrhovnega sodišča Slovenije ne nalagajo nikakršnih obremenitev investitorja, pač pa s kazensko odgovornostjo silijo upravne organe občinskih skupščin na izdajo gradbenih dovoljenj. Tak režim je mogoč glede na dejstvo, da občina oziroma v imenu nje pooblaščenca organizacija za urejanje s stavbnimi zemljišči nima na razpolago zemljišč in je vsled tega oddaja na natečaju nemogoča ter zaradi tega pogodbeno niti ne moremo obremeniti investitorja za pripravo stavbnih zemljišč. Dejansko danes investitorji v svobodnem prometu odkupujejo stavbna zemljišča po izredno visokih cenah od 50 do 200 dinarjev kvadratni meter, nakar se pred upravnimi organi občinskih skupščin izkažejo z razpolagalno pravico ter lokacijsko dokumentacijo, katera ne obvezuje, po tolmačenjih že omenjenih republiških ustanov, k sklenitvi pogodbe in obveznosti plačila stroškov, za urejanje stavbnih zemljišč.

Pri tem bi bila edina ustrezna rešitev, da z vsemi zemljišči razpolaga občina, kar pa ni mogoče, ker za tako politiko občina nima niti materialne osnove, poleg tega je že opisani upravni postopek izredno dolgotrajen.

Predlagamo, da se pri določanju etap urejanja stavbnih zemljišč upošteva realnost pri financiranju, uredi zakonodaja, prepreči prodaja, preprodaja in špekulacija s stavbnimi zemljišči ter precizira metodologija z etapnostjo urejanja stavbnih zemljišč.

2. Sprememba 10. člena zakona pomeni zožitev pravic občin. Če se skuša institut javnega natečaja utrditi tako, da bi zagotavljal večjo javnost dela, manjšo možnost špekulacije in podobno, s čimer soglašamo, je vprašanje, ali sprememba tega člena to v celoti zagotavlja, ali so s tem vsi nujni primeri izčrpani itd.?

Po drugi strani pa je vprašanje ali je treba gradnjo javnih cest izven ureditvenega območja še posebej navajati?

Dosedanji 10. člen ustreza konkretnim razmeram in ga ni treba spreminjati.

Občinska skupščina naj samostojno presoja od primera do primera, ne da bi bila vezana na v okviru zakona taksativno našete primere.

3. Pri dopolnitvi 16. člena zakona naj odpade varianta. Velja naj načelo optimalne ponudbe glede na kakovost komunalnega opremljanja in ceno graditve. Pri tem je treba zagotoviti zakonsko možnost razveljavitve pogodbe, predvsem pa sankcije, če ponudnik pozneje ne izvaja postopkov svoje ponudbe, na podlagi katere je bil upoštevan kot najboljši ponudnik. Poleg tega menimo, da so natečajne oblike oddajanja stavbnih zemljišč nesmiselne, če občine ne razpolagajo z meljišči. To velja za spremembe v 10. in 16. členu pri obeh zakonih.

4. Skupščine ljubljanskih občin glede na posredovane pripombe predlagajo, da je potrebno pripraviti kompleksno spremembo zakonodaje na področju zemljiške politike, sestavni del katere naj bo tudi sprememba in dopolnitev zakona o urejanju in oddajanju stavbnega zemljišča. Predlagamo, da se s spremembami tega zakona ne hiti, pri tem pa naj se pospešeno obdela kompleksna zemljiška politika.

V skladu s pripombami in sklepi predlagamo naslednje amandmaje.

1. 10. člen zakona naj se ne spremeni;

2. pri 16. členu naj se varianta črta; poleg tega predlagamo, da se doda še nova alineja, ki bo zagotovila možnost razveljavitve pogodbe kot sankcije za najugodnejšega ponudnika, kolikor le-ta pogodbe ne bi izvajal.

Zakon o prispevku za uporabo mestnega zemljišča.

1. Oprostitev prispevka za uporabo mestnega zemljišča mora biti le izjema, ki je v splošnem interesu, ali pa je to obveznost iz mednarodnih pogodb, prakse in podobno. Rezervati, s katerimi razpolagajo posamezne delovne organizacije, ne glede na to, ali jih kakorkoli uporabljajo ali ne, praviloma niso oproščeni tega prispevka, razen če na utemeljen predlog začasno tako določi skupščina občine. Za rezervate naj se plačuje vsaj tak prispevek kot za nezazidana zemljišča. Če pa delovna organizacija oddaja mestno zemljišče v zakup, pa bi se dohodki od tega morali stekati v isti sklad kot prispevek za uporabo mestnega zemljišča.

2. Pooblaščene organizacije za urejanje in oddajanje mestnega zemljišča naj bodo oproščene prispevka za uporabo mestnega zemljišča glede tistih zemljišč, ki jih urejajo v okviru od občine sprejetega programa.

3. Predlagana dopolnitev 3. člena zakona naj bi se dopolnila še s tem, da se prispevek plačuje tudi za garaže, in sicer za tiste garaže, ki so v sestavu stanovanj, ali pa so last posameznih občanov, enako kot za stanovanja, za druge garaže pa kot za poslovne prostore.

4. Predloženi osnutek zakona ne rešuje ugovora, da se po temeljnem zakonu o prispevku za uporabo mestnega zemljišča sme za tako imenovane atraktivne lokacije določiti višji prispevek le, če te ležijo na območju ožjega gradbenega okoliša po zakonu o nacionalizaciji najemnih zgradb in gradbenih zemljišč. Konkretno v Ljubljani ugotavljamo, da so nekatere lokacije na periferiji mesta mnogo donosnejše, kot pa mnoge take lokacije v centru mesta, toda spričo obstoječih predpisov ni mogoče za atraktivne lokacije zunaj ožjega gradbenega okoliša predpisati višjega prispevka. Zato predlagamo, da se pojem ožji gradbeni okoliš povsem izloči iz predpisov o prispevku za uporabo mestnega zemljišča, ker nima pojmovno z njim nič skupnega. Prav tako tudi predlagamo, da se pojem »mestno zemljišče« zamenja s pojmom »stavbno zemljišče«.

5. Prispevek za uporabo mestnega zemljišča po novem stavbnega zemljišča naj se dopusti v vseh tistih krajih, ki so urbanistično urejeni, oziroma je zanje sprejet urbanistični načrt. Omejevanje tega prispevka samo na kraje, kjer je bila 1958. leta izvedena nacionalizacija, nima racionalnega opravičila.

6. Prispevek za uporabo mestnega zemljišča je sedaj vezan na dolgotrajen postopek: odločba, pritožba itd. Tudi izterjava prispevka utegne biti dokaj zamudna itd. Zato smo mnenja, da bi kazalo prispevek obravnavati kot davek, s čimer bi se ves postopek zelo poenostavil, pa tudi pocenil. Tudi po svoji vsebini bi bil na ta način prispevek ustrezneje obravnavan. V naši občini imamo dolžnikov za okoli 100 000 000 S dinarjev. Gre za zelo majhne zneske. Opomine lahko pošlje samo javni pravobranilec, s čimer je ogromno dela in majhen učinek.

7. Majhna naseljenost povzroča relativno večje stroške komunalnega opremljanja stavbnega zemljišča kot pa gosta naseljenost. Zato predlagamo, da bi kazalo dopustiti določeno diferenciacijo v višini prispevka tudi v posamezni coni glede na to, kako racionalno je določeno stavbno zemljišče uporabljeno. Tako diferenciacijo naj bi dopuščali že temeljni in republiški predpisi o prispevku.

8. Prispevek za uporabo mestnega zemljišča se po sedanjih predpisih o financiranju družbeno-političnih skupnosti šteje kot proračunski vir, ki ga spričo

tega prizadene tudi restrikcija proračuna. Ker gre pri tem prispevku v bistvu za namenski denar, bi bilo primerno, da bi se zbiral izven proračunov občin oziroma mesta ter da zanj ni proračunske omejitve.

Pripombe od 4. točke naprej se nanašajo tudi na temeljne predpise o prispevku. Zato predlagamo tudi spremembo temeljnih predpisov, in naj se colotna materija na novo postavi. Predlagamo, da urejanje prispevka za uporabo stavbnega zemljišča pride v republiško pristojnost.

Skupščine ljubljanskih občin predlagajo, da ta predpis ne bi sprejemali po hitrem postopku, k samim členom pa predlagamo naslednje amandmaje:

1. Predlagana tretja alineja 2. člena naj se v celoti črta oziroma naj se v tem zakonu določi, kolikor delovna organizacija oddaja mestna zemljišča v zakup, da se morajo dohodki od tega zbirati kot dohodek iz naslova prispevka za uporabo mestnega zemljišča.

2. Nova, četrta alineja 2. člena naj se glasi: »Za nezazidana stavbna zemljišča, ki jih pooblaščen organizacije za urejanje in oddajanje stavbnega zemljišča urejajo v okviru po občinski skupščini sprejetega programa.«

3. Nov tretji in četrti odstavek 3. člena naj se glasita: »Za uporabno tlorisno površino stanovanja po prvem odstavku tega člena se šteje čista tlorisna površina sob, predsobe, hodnikov v stanovanju, kuhinje, kopalnice, shrambe in drugih zaprtih prostorov stanovanja ter garaže ne glede na lastništvo.

Za uporabno tlorisno površino poslovnega prostora se šteje čista tlorisna površina poslovnega prostora in vseh prostorov, ki tvorijo funkcionalno celoto s poslovnim prostorom. Za uporabno tlorisno površino poslovnega prostora se štejejo tudi garaže, ki se uporabljajo za poslovni namen.«

Skupščine ljubljanskih občin menijo, da glede na sedanjo prakso, ki jo imajo, ta sprememba ne bi povzročila težav. Hvala lepa.

Predsedujoči Marjan Orožen: Hvala. Prosil bi tovariša Romana Dermaša oziroma bi mu zastavil vprašanje, če je morda mislil, ker gre za osnutek zakona, da se ti njegovi predlogi obravnavajo po običajnem postopku, to je tako, da se posredujejo kot pripombe oziroma mnenja pristojnim zborom skupščine ali pa zahteva, da se o teh predlogih zasedanje delegatov občin izjavi? Gre namreč, ponavljam, za osnutek zakona.

Roman Dermaša (iz klopi): Te pripombe in mnenja naj se posredujejo po običajni poti. Mislimo, da bi s tem gradivom le pomagali. Glede na to, da smo imeli že eno zasedanje v Ljubljani, na katerega smo povabili tudi poslance iz Ljubljane in ker je bilo gradivo poprej že poslano, naj bi se obravnavalo v običajnem postopku.

Predsedujoči Marjan Orožen: Hvala lepa. Torej naj se te pripombe in mnenja obravnavajo v običajnem postopku. Prosim. Tovariš Stojan Troha, delegat občine Piran.

Stojan Troha: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Predlagamo, da naj se za četrto alinejo četrtega odstavka 10. člena osnutka zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o urejanju in oddajanju stavbnega zemljišča doda nova alineja, ki bi se glasila: »— ki je potrebno za zgraditev poslovnih prostorov ali objektov.«

Pri oddajanju v uporabo urejenega stavbnega zemljišča za gradnjo novih poslovnih objektov je potrebno upoštevati kompleksnost izgradnje določenega območja oziroma gradbenega okoliša, smotrnost izkoriščanja prostora, funkcionalno povezanost predvidenih objektov z obstoječimi objekti, skupno kuhinjo, centralno kurjavo, bazen, trafo postajo, generator za napajanje električne energije ipd. Poleg tega je treba pri oddajanju stavbnega zemljišča upoštevati tudi določene pravice, ki jih imajo obstoječe delovne organizacije do primarnih komunalnih naprav, ki so se zgradile iz njihovih sredstev za poslovne objekte, ki jih imajo v upravljanju. Te komunalne naprave pa bodo v prihodnje koristile tudi novozgrajenim poslovnim objektom. Menimo, da bi morali v zakonu pustiti možnost, da lahko občinska skupščina določi z odlokom tudi primere, ko se odda v uporabo stavbno zemljišče brez javnega natečaja za gradnjo poslovnih prostorov ali objektov, ker bi s tem omogočili, da lahko občinska skupščina pri oddajanju stavbnega zemljišča upošteva tudi dejstva in okoliščine, ki sem jih že navedel.

Predlagamo, kar je tudi predlagal govornik pred menoj, da se v drugem odstavku 16. člena varianta črta. Termin »optimalen« namreč dopušča, da se pri izbiri najugodnejšega ponudnika upošteva na primer tudi rok izgradnje ipd. Hvala lepa.

Predsedujoči Marjan Orožen: Hvala. Prosim, kdo še želi razpravljati? Ne javi se nihče. Ali se morda želi predstavnik predlagatelja izreči glede razprave o tem osnutku zakona? Prosim, besedo ima Boris Mikoš.

Boris Mikoš: Mislim, da sem v uvodu dobro ocenil, da bo ta zbor zahteval mnogo širše opredelitve kot so pa tiste, ki jih s predlaganima osnutkoma lahko rešujemo. Predlagam, da bi celotno razpravo na današnjem zasedanju posredovali ne samo skupščinskemu organom, pač pa tudi upravnim organom, ki že pripravljajo dopolnitve zakonov in pa naše lastne republiške zakonodaje.

Zlasti v dveh razpravah, predvsem pa v razpravi tovariša Romana Dermaše, je bila dana cela vrsta predlogov in stališč, ki pa jih ne moremo uresničiti, ker za to nimamo nobenih pooblastil niti možnosti. Tako, kakor mesto Ljubljana, čuti vsa republika in vsi, ki obravnavamo ta vprašanja, vemo, da ta vprašanja že nekaj časa nujno in neodložljivo terjajo rešitev. Mislim, da bi lahko sprejeli nekatere predloge, ki so bili danes posredovani v nadaljnjem delu in dopolnjevanju zakonov. Zavzemam se za to, da zaradi tega, ker smo pri zemljiški politiki omejeni z obstoječim stanjem na področju zakonodaje, ne odlagamo sprejemanja in urejanja tistih zadev, ki jih lahko vsaj nekoliko uredimo.

Mislim, da je v tej razpravi predvsem ostalo odprto eno vprašanje. Tovariš Roman Dermaša namreč predlaga, da se črta določba, v kateri taksativno naštevamo, v katerih primerih lahko občinska skupščina določi z odlokom, da se odda brez javnega natečaja v uporabo urejeno stavbno zemljišče in se zavzema za to, da občinska skupščina sama odloča o teh stvareh.

Moram povedati, da bi se v primeru, da se uveljavi predlog tovariša Romana Dermaše, seveda znašli v težkem položaju. Ta skupščina nam je namreč naročila, da poskušamo najti primere, v katerih je treba omogočiti, da lahko občinska skupščina določi z odlokom, da se odda brez javnega natečaja v uporabo urejeno stavbno zemljišče, v vseh ostalih primerih pa naj se z zakonom predpiše, da je javni natečaj obvezen. Srečujemo se torej z dvema različnima stališčema. Prvo stališče je stališče te skupščine, ki je dala tako naročilo. Drugo

stališče pa je stališče ljubljanskih občin, ki menijo, da naj se v tem primeru njihove pravice ne kratijo oziroma ne omejujejo.

Zato mislim, da se bo o tem vprašanju morala izreči skupščina, ki je o tem vprašanju poprej zavzela drugačno stališče. Ne izključujem možnosti, da je prišlo v tem času do drugačne prakse in da takšen ukrep ni več potreben. Želim pa vendar poudariti, da imamo mnogo občin, v katerih so dejansko vse proste površine, predvsem znotraj gradbenih okolišev, na tak ali drug način bolj ali manj razdeljene z minimalnim prispevkom, ali pa brez vsakega prispevka.

Zato bo najbrž ta določba potrebna tudi zaradi tega, da preprečimo najrazličnejše pritiske na občinske skupščine. Ti pritiski pa so lahko v nekaterih občinah, kjer imamo monokulturna gospodarstva, izredno močni. Mislim, da v takem primeru lahko tak predpis v veliki meri zavaruje širši interes občinske skupščine in ji pomaga, da se lažje upira takim enostranskim pritiskom.

Sicer pa mislim, da vse zahteve, ki gredo na razširitev vsebine tega zakona, ne moremo sprejeti, ker za to v tem trenutku nismo pooblašteni. Se pa v celoti strinjam, da se to gradivo vzame kot osnova, na podlagi katere bomo pripravili nove zakone. Hvala lepa!

Predsedujoči Marjan Orožen: Zaključujem razpravo o 2. točki dnevnega reda in predlagam, da pooblastimo oba overitelja zapisnika, izvoljena na začetku današnjega zasedanja, da strneta mnenja, stališča in predloge iz razprave o osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o urejanju in oddajanju stavbnega zemljišča in jih pošljeta pristojnima zboroma Skupščine SR Slovenije, skupščinam občin in skupščini mesta Ljubljane ter upravnim organom, ki delajo na osnutku zakona.

Ali morda še kdo želi razpravljati o tem predlogu? (Ne javi se nihče.) Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi delegati dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.)

Ugotavljam, da je ta predlog sprejet.

Prehajamo na obravnavo 3. točke dnevnega reda, in sicer osnutka zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevku za uporabo mestnega zemljišča, ki ga je skupščina predložil v obravnavo izvršni svet.

Uvodno besedo k temu osnutku smo poslušali že pri 2. točki dnevnega reda. Osnutek zakona je bil poslan občinskim skupščinam dne 3. marca tega leta.

Pričenjam razpravo delegatov občin k tej točki dnevnega reda. Kdo želi besedo ob ugotovitvi, da je delegat iz Ljubljane tovariš Roman Dermaša o tej točki razpravljal že pri 2. točki dnevnega reda. Torej, prosim, kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ugotavljam, da ne želi nihče.

Zaključujem razpravo o osnutku zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevku za uporabo mestnega zemljišča in predlagam isti postopek kot pri prejšnjem osnutku zakona, to je, da pooblastimo overitelja zapisnika, izvoljena na začetku današnjega zasedanja, da mnenja, ki so bila podana k osnutku tega zakona ter predloge pošljeta pristojnim zborom Skupščine SR Slovenije ter vsem občinskim skupščinam in skupščini mesta Ljubljane.

Želi morda še kdo razpravljati o tem predlogu? (Ne želi nihče.)

Se strinjate s tem predlogom? Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi delegati dvignejo roko.) Hvala.

Ugotavljam, da je ta predlog sprejet.

Prehajamo na 4. točko dnevnega reda, in sicer na razpravo o sklepu o stopnji osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za zavarovanje za nesrečo na delu in poklicno obolenje, ki ga je skupščina poslala v soglasje republiška skupnost socialnega zavarovanja delavcev.

Na podlagi 9. člena temeljnega zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja sklepa republiška skupščina o soglasju k temu sklepu.

Gradivo smo vam poslali dne 10. marca tega leta. Predstavnik predlagatelja k tej točki dnevnega reda je tovariš dr. Miha Butina, predstavnik republiškega zavoda za socialno zavarovanje.

Dr. Miha Butina: Znižanje prispevne stopnje za invalidsko-pokojninsko zavarovanje za 0,2% pomeni, da bo sklad v letošnjem letu zaključil svoje poslovanje s primanjkljajem 71 milijonov dinarjev. Dejstvo, da bo sklad zaključil svoje poslovanje s tako velikim primanjkljajem, bi za samo eno leto še ne bilo tako pereče. Moram pa opozoriti tovariše delegate na posledice, če bi se vztrajalo tudi za daljše obdobje na tej prispevni stopnji, ker bi to pomenilo, da sklad ne bi imel dohodkov in ne bi mogel urejati materialnega položaja upokojencev. To pomeni, da je ta prispevna stopnja lahko samo prehodna v tem letu glede na položaj, v katerem se nahajamo. Dejanska prispevna stopnja, da bi sklad lahko zaključil svoje poslovanje brez primanjkljaja, bi morala biti 13,24%. Ker pa število upokojencev raste hitreje, kakor število zavarovancev in je seveda ob isti ravni pokojnin to nujno, potem raste prispevna stopnja iz leta v leto, zato ker je financiranje invalidsko-pokojninskega zavarovanja pri nas urejeno tako, da se sproti trošijo sredstva, ki se naberejo s prispevkom. Pri nas nimamo financiranja na podlagi premijskih rezerv, kar pomeni, da vsak zavarovanec sam nalaga za svojo pokojnino, ampak vsi aktivni zavarovanci plačujejo za pokojnine svojih upokojenih tovarišev.

To poudarjam samo zaradi tega in kar je tudi bistvo, kot je razvidno iz predloženega gradiva, ker je letošnje leto samo prehodno leto s tem, da se prispevna stopnja zniža na 12,7%.

Pripominjam, da ima sklad invalidsko-pokojninskega zavarovanja rezervo 426 milijonov dinarjev, iz katere bo seveda kril ta primanjkljaj. To pomeni, da se bo rezerva znižala na 350 milijonov dinarjev. Ker pa rabi sklad invalidsko-pokojninskega zavarovanja za prihodnje 1972. leto od teh 350 milijonov dinarjev 310 milijonov dinarjev za obratna sredstva, bo imel sklad v prihodnjem letu razpoložljivih rezerv le za 40 milijonov dinarjev. To pomeni, da bo v prihodnjem letu morala biti ta stopnja nekoliko čez 13%.

Mislim, da se ni potrebno na tem mestu spuščati v podrobnosti financiranja. To sem hotel povedati le za pojasnilo.

Ostale stopnje, ki se nanašajo na nesreče na delu, pa ostanejo kot do sedaj oziroma se pri tem ničesar ne spremeni, morajo pa biti vključene v sklep. Prejšnji sklep skupščine je namreč prenehal veljati in za takšen sklep je potreben pristanek izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije.

Predsednik Marjan Orožen: Začenjam razpravo delegatov občin o sklepu o stopnji osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za nesrečo na delu in poklicno obolenje. Skupščina daje k temu sklepu svoje soglasje. Prosim, kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.)

Ugotavljam, da delegati občin na svojem 12. zasedanju k temu sklepu niso imeli pripomb in predlagam, da pooblastimo oba overitelja, da o tem obvestita pristojna zbora Skupščine SR Slovenije.

Prehajamo na 5. in 6. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo sklepa o enotnih osnovah meril za financiranje dejavnosti vzgojnih in izobraževalnih zavodov in sklepa o določitvi vrednosti točke za leto 1971, ki ju je predložila skupščini v soglasje republiška izobraževalna skupnost.

Oba sklepa smo poslali občinskim skupščinam dne 10. marca 1971. leta. Tudi v tem primeru daje republiška skupščina le svoje soglasje k sklepoma republiške izobraževalne skupnosti. Predstavniki predlagatelja je tovariš Ludvik Zajc, predsednik izvršnega odbora izobraževalne skupnosti Socialistične republike Slovenije, ki bo k tej in naslednji točki dnevnega reda dal uvodno obrazložitev. Prosim, tovariš Ludvik Zajc.

Ludvik Zajc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Za vse tri akte, ki jih predlagamo v razpravo, so pravzaprav osnove podane v sklepu o spremembah in dopolnitvah sklepa o enotnih osnovah meril za financiranje dejavnosti vzgojnih in izobraževalnih zavodov. Sklep o enotnih osnovah meril za financiranje dejavnosti vzgojnih in izobraževalnih zavodov se torej samo dopolnjuje. Dobili ste oboje, to je prečiščeno besedilo in pa predlog sprememb in dopolnitev.

Kakšne so spremembe v primerjavi s prejšnjimi leti pri enotnih osnovah meril za financiranje dejavnosti vzgojnih in izobraževalnih zavodov?

Spremembe so naslednje:

Povišuje se število točk, ali bolje rečeno, razpon med posameznimi stopnjami izobrazbe. Medtem ko ostaja pri srednji izobrazbi učiteljev in pri višji izobrazbi predmetnih učiteljev razpon isti, je skupščina izobraževalne skupnosti SR Slovenije sprejela glede na gibanja osebnih dohodkov v Sloveniji povišanje razpona, kar pomeni večje število točk za visoko izobrazbo, in sicer od dosedanjih 1900 točk na 2000 točk. To je prva sprememba.

Druga sprememba v enotnih osnovah meril je ta, da niso predvidena še posebna sredstva, ki naj bi dvigala osebne dohodke na podlagi posebnega nagrajevanja kakovosti dela. Doslej so bila v enotnih osnovah meril predvidena sredstva v približni višini do 3% in sicer tako, da so se seveda ti 3% izločali iz mase osebnih dohodkov in se pozneje dodeljevali glede na ugotovljene rezultate dela vzgojno-izobraževalnih zavodov. Letos teh sredstev ni.

Tretja sprememba je pri učiteljih s srednjo izobrazbo, ki poučujejo na predmetnem pouku, kjer zakon predvideva, da bi morali imeti višjo izobrazbo. Ti učitelji imajo priznано vmesno postavko osebnega dohodka, vendar le takrat, kadar izobraževalne skupnosti oziroma izobraževalni zavodi ugotovijo, da izredno študirajo in je torej mogoče upati, da bodo zadostili zakonu, ki zahteva zanje pridobitev višje izobrazbe že v naslednjem 1972. letu. To pomeni, da je s tem vmesnim dohodkom letos posebej stimuliran vsak učitelj, ki si pridobiva ustrezno izobrazbo, hkrati pa je to tudi opozorilna luč, da se tako izrazim, za vse tiste, ki k študiju še niso resno pristopili.

To so torej vse spremembe, ki so v enotnih osnovah meril v primerjavi s prejšnjim letom.

Drugi sklep: Vrednost točke, ki jo je sprejela skupščina izobraževalne skupnosti SR Slovenije v višini 1,18 novih dinarjev ali z drugimi besedami

povedano, predlaga se zvišanje osebnih dohodkov prosvetnih delavcev v poprečju za 18 %, je v skladu z zakonom o financiranju vzgoje in izobraževanja in z družbenimi dogovori, ki predvidevajo, da se morajo prosvetnim delavcem osebni dohodki povišati za toliko, kolikor se povišujejo ostalim z enako izobrazbo na drugih področjih družbene dejavnosti. Pozneje, ko je bil ta sklep sprejet, je bilo statistično ugotovljeno, da je to povišanje osebnih dohodkov v poprečju v Sloveniji za 20 %, vendar razpoložljiva sredstva izobraževalne skupnosti SR Slovenije niso omogočila, da bi tudi ustrezno dvignili vrednost točke.

Najbrž vas zanima, kakšno konkretno višino pomeni taka vrednost točke pri osebnih dohodkih prosvetnih delavcev? Za srednjo izobrazbo se predvideva poprečni osebni dohodek v višini 1534 dinarjev, za učitelja s srednjo izobrazbo, ki poučuje na predmetnem pouku in študira 1711 novih dinarjev, za predmetnega učitelja z višjo izobrazbo 1888 novih dinarjev in za profesorja z visoko izobrazbo 2360 novih dinarjev.

Tretji akt, ki smo ga predložili — če lahko tudi v zvezi s tem nekaj povem, tovariš predsednik — je sklep o merilih in pogojih za zagotavljanje posebnih dopolnilnih sredstev temeljnim izobraževalnim skupnostim v letu 1971. Stavljjen je v bistvu iz treh delov. Prvi del po I. ugotavlja ceno izobraževanja, to je družbeno valorizacijo dela prosvetnih delavcev in zavodov. V drugem delu od II. do VII. so določeni pogoji, pod katerimi lahko dobe temeljne izobraževalne skupnosti posebna dopolnilna sredstva od republiške izobraževalne skupnosti. III. del pa opredeljuje dodatno vzgojno dejavnost v 8. točki, za katero namenja izobraževalna skupnost 12,9 milijona novih dinarjev.

Cena izobraževanja torej I. del, izhaja iz enotnih osnov meril in sprememb, o katerih sem že govoril. Pogoji, pod katerimi dobivajo temeljne izobraževalne skupnosti posebna dopolnilna sredstva, izhajajo iz že dosedaj ustaljene prakse in dosedaj doseženih razmerij in pa soglasij, s tem, da je bil v lanskem in prejšnjih letih ta del meril bolj zapleten. Določala so namreč, koliko lahko posamezna občina doseže proračunskih izdatkov na prebivalca in vsebovala tudi razna druga dokaj zapletena izhodišča. Ker ta mehanizem teče že nekaj let, je bilo možno to spremeniti v procentualno razmerje sredstev, ki jih občine namenjajo za izobraževanje, če zahtevajo posebna dopolnilna sredstva od republiške izobraževalne skupnosti. Pri tem večjih sprememb v primerjavi s prejšnjimi leti nismo naredili. Spremembe so izvršene tako, da so nekaterim občinam, ki so doslej v primerjavi z drugimi prispevale sorazmerno manjši delež lastnih sredstev za izobraževanje, njihove obveznosti povečane za 1 do 5 %. To smo napravili zaradi nujnosti postopnega izenačevanja med dopolnjevanimi občinami. Večjih premikov ni bilo možno opraviti, ker upravni organi republike niso mogli predložiti ustrezne ocene ekonomske zmogljivosti občin, še posebej ne zaradi tega, ker je prišlo vmes tudi do znanega limitiranja potrošnje oziroma sredstev na 10,8 iz osebnega dohodka in davščin.

Tak procentualni delež kaže na prvi pogled precejšnjo razliko med dopolnjevanimi občinami, vendar bi rad opozoril na to, da je seveda nujno pri dodeljevanju dopolnilnih sredstev upoštevati, prvič, zakon o pospeševanju razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji in je seveda na teh območjih udeležba nekoliko nižja, čeprav tudi tam ni povsem enotna, drugič pa je treba upoštevati dejstvo, da določenih večjih prerazporeditev v letu, ko je položaj dokaj nejasen, še zaradi zveznega limitiranja, ni možno izvršiti. Skratka, eno-

stavno povedano, prek posebnih dopolnilnih sredstev republiške izobraževalne skupnosti se posredno dopolnjujejo tudi občinski proračuni.

Rad bi opozoril, da je bila višina oziroma ocena sredstev, tako izvršnega sveta kot tudi v skupščinski razpravi, ko se je govorilo, da bi bilo za dopolnilna sredstva potrebno 136,4 milijona novih dinarjev, prenizka. Zato je morala republiška izobraževalna skupnost letos zopet povišati posebna dopolnilna sredstva, hkrati pa nismo mogli povišati materialnih izdatkov za več kot 15 %, kar ob znanih in še neznanih podražitvah pomeni zaostritev na tem področju.

Opozoril bi rad še na to, da so seveda nekatere občine, zlasti tiste, ki morajo prispevati za izobraževanje že 50 % v občini zbranih dohodkov, v precej težkem položaju. Posebno je to ugotovljeno pri občini Žalec in občini Idrija, kjer bo moral izvršni odbor izobraževalne skupnosti SR Slovenije najti ustrezne olajšave in sicer ne olajšave pri obveznostih občin, ampak prehodna premostitvena sredstva, tako kot smo bili to prisiljeni storiti za občino Žalec že lansko leto.

Ceprav je mehanizem nekoliko zapleten, zlasti za tiste, ki se neposredno in stalno ne ukvarjajo s področjem izobraževanja, bi vendar rad povedal, da vsi trije predloženi akti pomenijo uresničevanje zakona o financiranju vzgoje in izobraževanja oziroma znanega sanacijskega načrta, seveda v okviru, kakršen je realen in tudi za celotno našo republiko možen. Tudi sklep o posebnih dopolnilnih sredstvih je po daljših razpravah sprejela velika večina občin in je predložen v soglasju s predstavniki občinskih skupščin in predstavniki temeljnih izobraževalnih skupnosti. Zato prosim, da bi podprli prizadevanja, ki iz teh treh aktov izhajajo. Hvala lepa.

Predsedujoči Marjan Orožen: Hvala. Predlagam, da razpravljamo o sklepu o enotnih osnovah meril za financiranje dejavnosti vzgojnih in izobraževalnih zavodov skupaj s sklepom o določitvi vrednosti točke za leto 1971, ki je naveden v 6. točki sklica zasedanja delegatov občin. Posebej pa bi seveda razpravljali o 7. točki, to je o sklepu o merilih in pogojih za zagotavljanje posebnih dopolnilnih sredstev temeljnim izobraževalnim skupnostim v letu 1971.

Prosim, kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.)

Ugotavljam, da zasedanje delegatov občin k tema točkama nima pripomb in predlagam, da pooblastimo overitelja zapisnika, da to sporočita pristojnima zboroma Skupščine SR Slovenije.

S tem sta 5. in 6. točka dnevnega reda zaključeni.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, in sicer na razpravo o sklepu o merilih in pogojih za zagotavljanje posebnih dopolnilnih sredstev temeljnim izobraževalnim skupnostim v letu 1971.

Uvodno obrazložitev k temu sklepu ste slišali že pri prejšnjih dveh točkah. Začenjam razpravo delegatov občin k tej točki.

Prosim, kdo želi besedo? Prosim, tovariš Stanko Murovec, delegat občine Idrija.

Stanko Murovec: Tovariš predsednik, tovariši delegati!

O problemih proračuna in pa dopolnjevanja šolstva je bilo pri nas govora na več sejah. Te probleme je obravnavala občinska skupščina. Ker smo naleteli na izredne težave, je kasneje to obravnaval še zbor delovnih skupnosti, na kate-

rega smo povabili vse predstavnike gospodarskih organizacij, zaradi tega, da bi morebiti poskušali z družbenim dogovorom, tako kot lansko leto, reševati nekatere probleme, ki jih spričo težkega položaja iz rednih sredstev, ki se zberejo, ni bilo mogoče rešiti.

V tej razpravi so bila izražena zlasti naslednja mnenja, ki se nanašajo na gradivo, ki je predmet obravnave na današnji seji.

1. Ni pravilno, da je republiška izobraževalna skupnost zadolžena za to, da dopolnjuje šolstvo in poleg tega še proračune občin. Republiška izobraževalna skupnost je uspela predlagati in uveljaviti določene kriterije tako, da so določeni minimumi na področju izobraževanja. Če bi republiška izobraževalna skupnost imela tudi ustrezna sredstva, bi bil problem prav gotovo rešen. Dopolnjevanje proračunov občin pa republiška izobraževalna skupnost dejansko izvaja na ta način, da določa, kakšen del sredstev mora posamezna občina nameniti za izobraževanje, pri čemer lahko dopolnjuje proračun, ali pa če ocena ni pravilna, lahko tudi odvzema sredstva občinam za izvrševanje tistih nalog, ki jih seveda občina po zakonu in tudi sicer mora opravljati.

Zaradi tega so nujno morale nastati določene anomalije, ker izobraževalna skupnost za te stvari seveda ni kvalificirana in se tudi sama ne poteguje, da bi izvrševala naloge, ampak nasprotno odklanja in noče opravljati teh nalog. Vendar bi jih morala, ker smo ji to naložili. Zaradi tega so nastale določene anomalije, in sicer take, da so nekatere bolj razvite občine, ki pa so še vedno dopolnjewane, ker so stroški za šolstvo tako veliki, da jih občine same ne zmorejo, postavljene glede proračunske potrošnje na raven najmanj razvitih občin. Nimam podatkov za letošnje leto, ker še niso bili objavljeni, ampak podatki sekretariata za finance za lansko leto pokažejo, da je bila na primer naša občina s 333 dinarji proračunske potrošnje na prebivalca 13. po vrsti med dopolnjevanimi, in da so celo tri najmanj razvite občine imele proračunsko potrošnjo na prebivalca višjo. Morda je pri nekaterih občinah stvar še bolj zaostrena. Na primer v Ravnah. Ravne so komaj 24. po vrsti in šest najmanj razvitih občin ima proračunsko potrošnjo višjo, kakor pa one. Zabeleženih imam še vrsto drugih primerov, ki jih pa ne bi omenjal.

Kako do takega položaja pride, pa naj pokažem z naslednjim primerom:

Naša občina je imela v lanskem letu 1 milijardo in 118 milijonov starih dinarjev dohodkov. Od tega je morala nameniti za šolstvo polovico, in ji je ostalo 559 milijonov starih dinarjev. Neka druga občina je imela 830 milijonov starih dinarjev dohodkov. Za šolstvo je morala nameniti manj kot 200 milijonov starih dinarjev in ji je ostalo v razmerju do naše občine 633 oziroma 74 milijonov več kot naši, čeprav ima ta občina 2000 prebivalcev manj. Navedel bi še drug primer, do kakšnih anomalij lahko pride.

Spričo položaja smo v naši občini predpisovali prispevek iz osebnega dohodka, skratka vse obveznosti gospodarstva, pa tudi druge, maksimalno. Predpisovali smo prispevek iz osebnega dohodka po stopnji 5,2. Neka druga občina, imenujmo jo A, je predpisala ta prispevek po stopnji 4,67 in neka tretja občina, imenujmo jo B, pa po stopnji 3,95. Za šolstvo je naša občina morala prispevati polovico svojih dohodkov, občina A 18,3%, občina B 24,4% tako, da je za vso ostalo proračunsko potrošnjo ostalo na prebivalca v naši občini 333 dinarjev, v občini A 357, v občini B pa 462, kar je za 132 dinarjev ali za tretjino več na prebivalca.

Nadalje smo ugotovili, da je prispevek za šolstvo v višini 50% previsok; da občine tega ne zmorejo, oziroma, da ta normativ ni usklajen s potrebami in

z obveznostmi, ki jih občine imajo. Namreč, izobraževanje na eni strani, na drugi strani pa vsa občinska dejavnost na področjih kulture, prosvete, zdravstva, socialnega varstva, komunale, narodne obrambe, štipendiranja itd. ne moreta biti v razmerju 50 % : 50 %. Prav gotovo šolstvo v odnosu do ostalih dejavnosti ne predstavlja polovico občinske dejavnosti.

Dokaz za to je naslednji. Vse nedopolnjevane občine so v letu 1970 namenile za izobraževanje skupno 39,3 % vseh svojih dohodkov, za ostali del dejavnosti pa jim je ostalo nad 60 %. Od vseh slovenskih občin je 40 občin namenilo za izobraževanje od 32 do 45 % svojih dohodkov, 14 celo manj od 32 %, več kot toliko 6 občin, od teh pa le 3 občine 50 % in več, in sicer ne zaradi tega, ker bi smatrale, da mora biti razporeditev taka, ampak zaradi tega, ker jim je bilo to naloženo s predpisom in dogovorom.

Naj navedem še eno ugotovitev. Vse tiste občine, ki so namenile za šolstvo 45 % svojih dohodkov, ne glede na njihovo razvitost, so se glede proračunske potrošnje uvrstile med dopolnjevale. Vse tiste občine, ki so namenile 47 % ali več svojih dohodkov, so se pa uvrstile med najbolj nerazvite. Sami lahko razumete, da je to nemogoče, ker v gospodarsko bolj razvitih občinah nastajajo večje potrebe in jih ni mogoče reševati na taki ravni kot je to sedaj primer.

Zaradi tega menimo, da bi skupščina morala zadolžiti izvršni svet, da za prihodnje leto, ker za letos ni mogoče, pripravi predloge za spremembo tega sistema in pripravi rešitve, da bo dopolnjevanje proračunov ločeno od dopolnjevanja izobraževanja. Saj sta to dve bistveno različni stvari, ki jih ne more opravljati isti organ.

Kakšen položaj je zaradi tega nastal v letošnjem letu v naši občini? Vse proračunske postavke so insuficientne. Že nekaj let v našem proračunu ni sredstev za komunalno vzdrževanje, za razsvetljavo, čiščenje ulic, parkov itd. Ni nobenih sredstev za negospodarske investicije. Naša občina iz proračuna že več let ne da niti dinarja za dejavnost društev oziroma dotacije društvom. Ker so bile posamezne dejavnosti premalo dotirane, na primer premalo je bilo predvideno za štipendije, za narodno obrambo, za ceste itd. — smo se lansko leto sporazumeli z gospodarstvom in sklenili družbeni dogovor v višini 120 milijonov dinarjev, da smo lahko pokrili navedene potrebe. Letos naj bi reševali še šolstvo, vsaj B program. Ko smo o tem obravnavali, so bili predstavniki gospodarskih organizacij absolutno zoper, češ da je taka izjema najbrž edina v Jugoslaviji in da ne more ostati pravilo za občino Idrijo.

V preteklih letih, dokler nam je rudnik živega srebra lahko kaj pomagal, nismo dvigali glasu, ker je bil položaj v vsej republiki težak.

V zadnjih letih je cena živemu srebru padla tako, da je rudnik že lansko leto imel nekaj mesecev izgubo. Letos pa še niti en mesec ni zaključil svoje poslovanje z aktivno. Zaradi tega ni pričakovati, da bi lahko rudnik reševal naš položaj in smo zaradi tega v takem položaju, da problema sploh ne bomo mogli rešiti.

Nadalje ugotavljamo, da se je v RIS uveljavilo mnenje, da si v občini Idrija lahko sami te probleme rešimo, zato nismo bili enako obravnavani kakor vse ostale dopolnjevale občine. Namreč, republiški sekretariat za finance je ocenil, da bomo imeli višje dohodke kot bodo dejansko doseženi. Drugim občinam, v katerih je prišlo do teh razlik, je republiška izobraževalna skupnost te razlike priznala. Nam pa je bilo rečeno, naj se niti ne pritožimo. Pri tem gre za znesek nad 30 milijonov starih dinarjev, kar predstavlja skoraj 5 % sredstev za šolstvo. Ne vemo še, kaj bo z B programom? Posebno vprašanje je,

če bo občinska skupščina lahko namenila za šolstvo 50 % svojih dohodkov? Če tega ne bo zmogla, je vprašanje, če bo za šolstvo pri nas zbranih toliko sredstev, kolikor jih je bilo zbranih v lanskem letu.

Zaradi tega predlagam, da bi vendar tudi našo občino enako obravnavali kot vse ostale in da se zmanjšajo obveznosti občinam, ki so zavezane nameniti za šolstvo 50 % svojih dohodkov. Ne bi predlagal, koliko naj bi zmanjšanje bilo, pač pa naj republiška izobraževalna skupnost sama to presodi. Hvala lepa.

Predsedujoči Marjan Orožen: Prosim, še kdo želi razpravljati? Prosim, tovariš Branko Vasa, delegat občine Slovenska Bistrica.

Branko Vasa: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši. Če lahko povem svoje mnenje o sklepu republiške izobraževalne skupnosti o merilih in pogojih za zagotavljanje posebnih dopolnilnih sredstev temeljnim izobraževalnim skupnostim v letu 1971, potem moram reči, da se s tem sklepom ne strinjam. Trdim, da so merila nerealna in zelo ozka, lahko bi celo rekel »prosvetarska«.

Trditev bom poskusil argumentirati. V 5. členu sklepa je naštetih 25 občin, katere so izjemno dopolnilno financirane iz sredstev republiške izobraževalne skupnosti. Zanje je postavljena stopnja nižja od 45 %. V obrazložitvi je navedeno, da služijo kot kriteriji za določitev stopnje, ki jo mora občina odvajati iz proračuna za šolstvo, dosežen narodni dohodek in proračunski dohodek na prebivalca. Trdim, da ti kriteriji niso bili upoštevani.

Argumentiral bom to s povsem konkretnim primerom oziroma s primerom naše občine. Naša občina je med 60 občinami po narodnem dohodku na prebivalca na 44. mestu, med 60 občinami po proračunskem dohodku na prebivalca na 58. mestu, med 60 občinami po proračunskem dohodku s sredstvi za izobraževanje na zadnjem mestu skupaj z Mursko Soboto. Med občinami, ki so izjemno dopolnilno financirane, to je med temi 25, je 11 občin z višjim narodnim dohodkom na prebivalca, kot je to v naši občini in je 24 občin z višjimi proračunskimi sredstvi na prebivalca, kot je to v naši občini.

Kljub temu, da se naša občina nahaja pri vseh teh pokazateljih na zadnjem mestu, je vendar od republiške izobraževalne skupnosti postavljena zahteva, da mora naša občina odvajati 45 % skupnih proračunskih dohodkov, sicer ne dobi dopolnilnih sredstev. Z ozirom na tak primer menim, da tako odločanje ne bi smelo biti popolnoma v pristojnosti te ozke strukture, ki se pogostokrat obnaša, kot sem že rekel, povsem ozko »prosvetarsko« in pri tem ne vidi vseh ostalih potreb, kot je to že omenil govornik pred mano. Če smo po proračunskih izdatkih na prebivalca na zadnjem mestu, potem iz tega razberete, kaj je z našo komunalo, z gospodarstvom, s socialo in vsem ostalim.

Glede na tako stanje bi pozval predstavnike izvršnega sveta in republiške skupščine, da bi te kriterije še temeljito pretresli in morda tudi za našo občino in vse ostale, ki so v takem položaju, našli ustrezno rešitev. Sicer ne predlagam kaj konkretnega, menim pa, da je zahtevak, da morajo take občine odvajati 45 % za izobraževanje, nevzdržen. Hvala lepa.

Predsedujoči Marjan Orožen: Hvala. Kdo še želi razpravljati? Ali želi morda razpravljati predstavnik predlagatelja? Prosim. Za razpravo se je javil tovariš Franjo Muršec, delegat občine Lenart.

Franjo Muršec: Želel bi samo postaviti vprašanje. Načeloma se strinjamo s predloženim sklepom, ker se zavedamo, da se spričo težav, ki smo jih imeli v letošnjem letu pri sestavljanju finančnih načrtov in proračunov, kaj dosti ne da več spremeniti. Vendar pa bi postavil vprašanje v zvezi s sprejetim zakonom o ukrepih za pospeševanje razvoja v manj razvitih območjih v SR Sloveniji, ki določa, če se ne motim v 5. ali v 6. členu, da skupnost, in med njimi tudi izobraževalna skupnost SR Slovenije, ko predloži finančni načrt v soglasje republiški skupščini, prikaže tudi možnosti, kako bo republiška izobraževalna skupnost pomagala razvijati, zlasti izgradnjo šolskih prostorov, na območjih manj razvitih občin. To postavljam bolj kot vprašanje, in sicer zato, ker se mi zdi, da vendar razpravljamo o finančnem načrtu republiške izobraževalne skupnosti in o sklepu o vrednotenju njenega dela. To je eno izmed vprašanj. S tem vprašanjem pa verjetno sovпада drugo vprašanje oziroma dvom v to, glede česar smo bili precej glasni na območju Slovenskih goric in podravske občin, ko smo zagovarjali, da bi se naj za B program v dopolnjevanih občinah vendar namenila kakšna sredstva. To je sicer razvidno v finančnem načrtu. Zato se mi zdi, da je pravilno, da je skupščina izobraževalne skupnosti tako odločila in sprejela takšen sklep. Vendar smatram, da ne bi smela biti taka odločitev v celoti na škodo investicij. Zdi se, kot da v letošnjem letu ne bo natečaja za izgradnjo šolskih prostorov. Ne vem, če je to v skladu s temeljnimi intencijami programov srednjeročnega razvoja in z razpravami, ki bodo še sledile. Ugotavljam, da smo v prvem letu izvajanju srednjeročnega programa in naj bi že kar v tem letu odstopili od teh temeljnih zamisli. Moram poudariti, da imamo na območju naše občine več šolskih zgradb v kritičnem stanju. Nekateri od teh so v takem stanju, da bomo morali strope podpirati in ne vem, če bomo lahko prevzeli vso odgovornost sami za nevarnost in podobno, kar se lahko pripeti v takšni šolski stavbi.

Zato postavljam to bolj kot vprašanje glede samega finančnega načrta, glede sklepa pa sem že povedal, da načeloma nimamo pripomb. Hvala.

Predsedujoči Marjan Orožen: Hvala. Prosim, besedo ima tovariš Stojan Vrhovec, delegat občine Žalec.

Stojan Vrhovec: Sem predstavnik temeljne izobraževalne skupnosti. Vem to, da kadar se oglasi občina Žalec, da je drugih 60 občin že alergičnih do predstavnikov žalske občine. Skušal bom pač po svoje to obrazložiti in povedati, kakšne so naše težave.

Kot vedo tisti, ki se zanimajo za področje izobraževanja, smo v lanskem letu izpadli iz kroga dopolnjevanih občin. Dobili smo pač znana intervencijska sredstva. No, letos ni dosti boljše. Zakaj je tudi letos prišlo do tega? Po mojem mnenju bi lahko to obrazložili člani izvršnega sveta. Upam, da ni bila temu kriva odločitev republiške izobraževalne skupnosti, ampak predvsem kaprica izvršnega sveta.

Namreč, položaj je pač v tem. Kot vsi veste, se je v letošnjem letu B program izločil iz skupnih kvot glede določitev, ali je nekdo dopolnjevan ali ni. Seveda smo v tem primeru zopet tako kot lansko leto, skupaj z B programom vključeni v okvir 3. točke — ne vem ali sem prav zadel, ali je to morda 5. točka — zaradi tistih »ljubih« 10%. Moje mnenje oziroma tistih, ki se ukvarjamo s temi stvarmi, je naslednje:

Če manjka v šolstvu na primer 20 milijonov dinarjev, pa teh sredstev drugje ni mogoče dobiti, je po mojem mnenju tak izračun neveljaven. Šolniki smo pač bolj malenkostni. Treba pa je, po mojem mnenju, pri malenkostnih stvarih upoštevati tudi to. Zato trdim, če bo še prihodnje leto sklep izvršnega sveta vseboval ta merila, potem bo verjetno drugo leto manjkalo že kaj več sredstev.

Seznanil bi vas rad še z nekaterimi podatki:

V lanskem letu nam je manjkalo za osnovno dejavnost 79 milijonov dinarjev. Potem smo dobili 60 in še 12 milijonov oziroma skupaj 72 milijonov dinarjev za amortizacijo. V letošnjem letu izračuni kažejo, da nam manjka za pokritje A programa 78 milijonov in 800 000 dinarjev — to navajam v starih dinarjih — in še za amortizacijo.

V zvezi s tem, kako se je letos obneslo to merilo, bi navedel še naslednje:

V zvezi s temi merili smo navezali stike z občinskimi funkcionarji. Pri tem smo se pa seveda zapletli. Zakaj? Vemo, da ta merila pokrivajo le A program. Težava pa je v naslednjem:

Prerekali smo se glede tega in onega. Ti občinski funkcionarji hočejo v svoj odlok vključiti še določen člen, ki pravi, da moramo s temi skupnimi sredstvi oziroma s tistimi, ki se zberejo v občini in tistimi, ki se zberejo prek teh meril oziroma intervencijskimi sredstvi pokriti celotni A in B program. Pri tem pa pride do neljubega položaja:

Komaj smo v občini dosegli ta merila, da bo občina izločila 50 %, ko nam hkrati držijo nož na vratu s tem členom za ta B program. Hkrati so izjavili, da ta člen umaknejo, če mi po drugi strani na tihem podpišemo, da se s tem strinjamo in da bomo pokrivali A in B program iz skupnih sredstev. To pa je po našem izračunu 70 milijonov starih dinarjev v letošnjem letu.

Kaj nastane v tem primeru? Ali naj temeljna izobraževalna skupnost podpiše tak tih sporazum? S tem si zapremo vsa pota, da bi sploh še prišli kaj iskat v Ljubljano. Po mojem bi se s tem sami ogradili in napravili tako umetno mejo. Ali pa naj gremo na drugo rešitev? Ne vem. Na tem mestu verjetno ne bom dobil odgovora. Po mojem mnenju bo naša stvar, kako bomo to politiko izpeljali. Upam pa, da to ni naša politika, ampak da je to politika višjih forumov in na tem mestu izjavljam kot predstavnik temeljne izobraževalne skupnosti, če bomo tako reševali, potem bodo verjetno še tisti po vseh ostalih občinah, ki se zanimajo za te stvari in se s tem ukvarjajo, lahko obrnili hrbet in rekli, rešujte sami. Hvala lepa.

Predsedujoči Marjan Orožen: Prosim, kdo še želi razpravljati? Prosim, tovariš Tone Florjančič, delegat mesta Ljubljane.

Tone Florjančič: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši! Čeprav sem delegat občine, ki ga sklep, ki je sedaj v obravnavi, ne prizadene, bi vendarle želel razpravljati o 8. točki tega sklepa, namreč o točki, ki govori o sredstvih, ki jih letos namenjamo za tako imenovani B program.

Sodim, da so ta sredstva prvič občutno premajhna, saj so v primerjavi z lanskim letom procentualno nižja za 2 %, drugič pa bi rad povedal, da se mi že načeloma zdi zgrešeno, da dejavnost, kot je predšolska dejavnost, podaljšano bivanje in malo šolo obravnavamo kot B program.

Sodim, da je predšolska vzgoja, kamor spadajo vrtci, mala šola, pa tudi podaljšano bivanje, integralni del vzgojnoizobraževalnega procesa, in kot taka sestavni in nepogrešljivi element pri celoviti vzgoji otroka.

Velikokrat govorimo o osipu. Ko govorimo o osipu, ugotavljamo tudi vzroke osipa. Med njimi so tudi neenaki startni pogoji otrok pri vstopu v osnovno šolo, ti pa so pogojeni z neenakimi pogoji za predšolsko vzgojo. V Sloveniji je zajetih samo 10 % otrok v vzgojno-izobraževalnih zavodih. Mislim, da je to številka, ki jo samo po sebi ni potrebno komentirati. V podaljšanem bivanju je zajetih 4,4 % otrok. To je tudi številka, ki daje že sama po sebi odgovor.

Ne bi razpravljali o vseh teh že večkrat izrečenih in znanih načelih. Po-udaril bi le naslednje:

Potrebno je vsebinski odnos do tega vprašanja bistveno spremeniti. V prihodnje je treba — razumem, da je to letos praktično nemogoče — oziroma v 1972. letu B program obravnavati, ne več kot določeno dodatno dejavnost, katera, če so sredstva, je, sicer je pa ni, ampak dejansko kot sestavni del vzgojno-izobraževalnega procesa in zato kot A program.

To je konkreten predlog, za katerega prosim, naj bi o njem razmišljali vsi oblikovalci tako finančnih kot vsebinskih programov za prihodnje leto.

Rad bi dejal samo še to:

Morda bo kdo trdil, da bo treba spremeniti zakon o financiranju vzgoje in izobraževanja, če hočemo to doseči. Osebnostno trdim, da to ni res. V tretji alineji 40. člena tega zakona je jasno povedano, da je izobraževalna skupnost dolžna financirati tudi to dejavnost. Hvala lepa.

Predsedujoči Marjan Orožen: Hvala. Prosim, kdo še želi razpravljati? Za besedo se je javil tovariš Ludvik Zajc. Vprašujem ga, ali bo lahko odgovoril tudi na postavljeno vprašanje delegata občine Lenart? Prosim.

Ludvik Zajc: Tovariš predsednik, tovarišice in tovariši delegati! Rad bi opozoril na to, da povsem razumem nerazpoloženje in kritične pripombe, ki so bile izražene na ta sistem dopolnjevanja.

Te iste pripombe in še mnogo drugih so bile izrečene tudi pri nas v republiški izobraževalni skupnosti. Samo dejstvo je pa tako:

Če nam nihče ne da ocene zmogljivosti občin, če se nikjer v Sloveniji, v nobenem forumu, ne dogovorimo, koliko naj občine prispevajo za izobraževanje in če je od tega seveda odvisno, koliko sredstev je treba dopolniti, potem je tisti, ki to izvaja in na katerega vsi drugi prenašajo svojo odgovornost, seveda tarča kritike. Zato se pridružujem mnenju delegatov občin.

Sistem, kakršen je, je po našem mnenju nemogoč. Nemogoč zato, ker je, povsem iz pravnega stališča, zelo vprašljivo, ali lahko republiška izobraževalna skupnost, ki smo jo sicer z zakonom pooblastili, določi, da bo ta in ta občina lahko toliko in toliko potrošila v svojem proračunu za ostale dejavnosti. Na to opozarjamo že več let, in sicer ves čas, kar se ukvarjamo z dopolnilnimi sredstvi. Samo potem mora biti nekdo drug, ki bo jasno opredelil odnose. Za nas bi bil najboljši izhod ta, da se v zvezi z dopolnjevanjem sprejme tisto, kar smo že pred leti predlagali, to je, da naj se vse občine »postavijo na enotni imenovalec«. Tiste, ki želijo biti dopolnjevale, naj prispevajo določen delež dohodkov. Izračunali smo, koliko bi to zneslo. Približno 45 % sredstev bi morale tako imenovane dopolnjevalne občine nameniti. Pri tem bi pa še vedno potrebovali 11 milijard in 800 milijonov starih dinarjev dopolnilnih sredstev, ker 45 % ne bi po-

krilo stroške izobraževanja. Seveda pa bi bilo treba ob tem narediti tudi drugo stvar, in sicer ne dopolnjevati v letošnjem letu izobraževanja samo z 11 milijardami in 800 milijoni starih dinarjev, ampak dopolnjevati tudi občinske proračune.

Že ves čas trdimo, da bi se tako kot za izobraževanje, lahko sprejeli kriteriji tudi za potrošnjo občinske uprave, za potrošnjo sodišča, za socialno skrbstvo, za borce, itd., itd. Če ne želimo sprejeti teh kriterijev, je že drugo vprašanje. Kriteriji se lahko sprejmejo. Toda, oprostite, naj odločno povem, mi te kriterije dejansko ne bomo iskali.

Zato postavljam to bolj kot vprašanje glede samega finančnega načrta, glede dopolnilna sredstva in ta sistem »prosvetarski«. Če bi to delal kdo drug, bi bilo pač drugače. Zato je to lahko samo pohvala, če so »prosvetarski«. Smo namreč republiška izobraževalna skupnost in je povsem razumljivo, da bomo ščitili izobraževanje. Zato se tudi pridružujem predlogu delegatov občin, da se v prihodnje ob spremembah in razpravah o ustavnih amandmajih in potem tudi v prihodnji ureditvi odnosov znotraj naše republike vendar jasno postavi, kdo je za kaj odgovoren in kdo naj določeno delo tudi opravi, ne pa, da mora nekdo opravljati delo, za katerega ni niti pristojen, niti ni usposobljen, niti ga ne želi opravljati, ga pa mora, ker ga nihče drug ne opravlja.

Zato seveda ne bi pojasnjeval najrazličnejših neuskajenosti med temi in temi občinami. Povedal sem, da je to sedaj bolj ali manj dogovor. Zdi se mi, da je to pozitivno, če smo, z izjemo dveh občin, uspeli doseči soglasje z vsemi ostalimi dopolnjevanimi občinami. To je vendar element samoupravnega dogovarjanja, ki je vsekakor pozitivno. Morda ne rešuje vseh težav, rešuje pa vsaj glavne. Že sem povedal, da sta tako občina Žalec kot tudi občina Idrija dejansko v takem položaju, da jima bo izvršni odbor republiške izobraževalne skupnosti moral pomagati še na drugačen način.

Rad bi odgovoril tudi na vprašanje tovariša delegata občine Lenart. V zvezi z zakonom o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji bomo tudi še naprej pomagali pri investicijah v teh občinah in pri štipendijski politiki, tako kot smo delali tudi doslej. Problem je seveda v tem, da so letošnja sredstva za investicije taka, da bodo omogočila našo intervencijo samo v največ 5 oziroma 6 občinah, to pa zaradi tega, ker cene gradbenih storitev rastejo izredno hitro, imamo pa dejansko na razpolago ista sredstva za intervencijo kot 1968. in 1969. leta. To seveda pomeni vsako leto manjše možnosti oziroma zmanjševanje, zoževanje manevrskega prostora. Hoteli smo zvišati ta investicijska sredstva v letošnjem letu, vendar smo jih potem morali postaviti večinoma na isto raven kot prejšnje leto, čeprav smo jih nekoliko zvišali.

Rad bi opozoril še na eno stvar, in sicer na tako imenovani B program. Tudi pri tem je tarča kritike republiška izobraževalna skupnost, kot da ne bi razumeli, da je predšolska vzgoja sestavni del izobraževanja in bi zato to moral biti A program. Tudi skupščina izobraževalne skupnosti je tako sestavljena, da povsem razume pomen tako imenovanega B programa, zlasti pa predšolske vzgoje, male šole itd. Vendar bi kljub temu tovarišu Tonetu Florjančiču odgovoril, da je treba spremeniti zakon o financiranju vzgoje in izobraževanja. 40. člen tega zakona namreč govori, da so temeljne izobraževalne skupnosti dolžne financirati predšolsko vzgojo. 40. člen ne govori o republiški izobraževalni skupnosti. 35. člen pa določa, da je dolžna republiška izobraževalna skupnost dati posebna dopolnilna sredstva za osnovno dejavnost osnovnih in po-

sebnih osnovnih šol, torej, ne za vzgojnovarstvene ustanove, ne za delavske univerze in ne za druge institucije. Tako so stvari v zakonu postavljene. Ne glede na tako postavljen zakon je republiška izobraževalna skupnost tudi v prejšnjih letih dajala sredstva za tako imenovani B program, ravno zato, ker se je zavedala vsebinske povezanosti predšolske vzgoje z uspehom in rezultati v osnovni šoli.

Zato prosim, da dobro voljo republiške izobraževalne skupnosti ne kritizirate v smeri, kot da noče česa narediti, kar je celotni slovenski javnosti znano. Poudarjam, da nismo dolžni dajati, vendar dajemo, ker vemo, da moramo. Zato pa seveda moramo iskati rezerve znotraj sredstev. Zato letos zvišujemo osebne dohodke za 18 % in ne za 20 %. Zato zvišujemo materialne izdatke za 15 %, kar ne bo pokrilo niti podražitev in zato ne moremo povečati investicijskih sredstev itd. Hvala lepa.

Predsedujoči Marjan Orožen: Hvala. Poslušali smo pojasnilo tovariša Ludvika Zajca.

Želi še kdo razpravljati? (Ne javi se nihče.) Ugotavljam, da se nihče več ne prijavlja k besedi, zato zaključujem razpravo o tej točki dnevnega reda in predlagam, da tudi v tem primeru pooblastimo oba overitelja zapisnika, izvoljena na začetku današnjega zasedanja, da strneta mnenja, stališča in predloge iz današnje razprave in jih pošljeta republiškem in prosvetno-kulturnemu zboru republiške skupščine, vsem občinskim skupščinam in skupščini mesta Ljubljane ter republiški izobraževalni skupnosti.

Želi morda še kdo razpravljati o tem predlogu? (Ne javi se nihče.) Kdor je prosim za ta predlog, naj dvigne roko. (Vsi delegati dvignejo roko.) Hvala. Ugotavljam, da je predlog sprejet.

Zaključujem 12. zasedanje delegatov občin v Skupščini SR Slovenije in se zahvaljujem za sodelovanje.

(Seja je bila zaključena ob 11.50.)

PRILOGE

Poročila odborov in komisij, ki k temeljnemu aktu ne predlagajo sprememb ali dopolnitev in ki v svoji obrazložitvi ne navajajo vsebinsko novih argumentov, so v prilogah označene samo z navedbo odbora ali komisije, ki je poročilo pripravil, ter z datumom in opravilno številko poročila

PISMENA VPRAŠANJA POSLANCEV

Jože Florjančič,
poslanec republiškega zbora

Na moje poslansko vprašanje z dne 26. 11. 1970 mi član izvršnega sveta tovariš Ivan Zupan ni odgovoril. Nedvoumno sem namreč vprašal, kaj meni izvršni svet o sklepu delavskega sveta oziroma sedaj delovne skupnosti termoelektrarne Trbovlje o izločitvi iz podjetja Elektrogospodarstva Maribor s stališča trenutnih razmer in zlasti posledic v medsebojnih odnosih v elektrogospodarstvu.

Tovariš Zupan je omenil, da je bil neposredno po sprejeti resoluciji o nadaljnji integraciji in urejanju razmer v elektrogospodarstvu aprila 1969 s strani Elektrogospodarstva Maribor junija 1969 predložen kompletan elaborat o nadaljnji integraciji elektrogospodarstva v Sloveniji. Naj povem, da je ta elaborat republiški odbor sindikata industrije in rudarstva izredno ugodno ocenil.

Prosim izvršni svet Skupščine SR Slovenije, da mi na prihodnji seji republiškega zbora odgovori na vprašanje:

— Zakaj o tem predlogu Elektrogospodarstva Maribor in kot sem obveščen tudi o predlogu Termoelektrarne Šoštanj in Savskih elektrarn Ljubljana o nadaljnji integraciji elektrogospodarstva Slovenije na podlagi skupščinske resolucije ni razpravljal izvršni svet?

Ivan Franko,
poslanec republiškega zbora

Skupščina občine Škofja Loka je 6. 1. 1971 posredovala zveznemu izvršnemu svetu, Skupščini SR Slovenije, izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije, republiškemu sekretariatu za gospodarstvo in gospodarski zbornici SR Slovenije »Informacijo v zvezi s kritičnim stanjem v kmetijstvu in živilski industriji v sedanjem obdobju izvajanja stabilizacijskih ukrepov v gospodarstvu.«

V zvezi s tem postavljam izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije naslednje poslansko vprašanje:

1. Kakšno je stališče izvršnega sveta do problemov in predlogov, navedenih v omenjeni informaciji?
  2. Kaj je izvršni svet storil oziroma namerava s tem v zvezi storiti?
- Prilagam Informacijo in vas prosim, da jo posredujete vsem poslancem republiškega zbora.

Marjan Jenko,
poslanec republiškega zbora

V februarju 1967. leta je Skupščina SR Slovenije sprejela zakon o ukrepih za pospeševanje živinoreje in o zdravstvenem varstvu živine, ki je stopil v veljavo 10. februarja istega leta. 26. člen tega zakona je pooblastil republiškega sekretarja za gospodarstvo, da v sporazumu z republiškim sekretarjem za zdravstvo in socialno varstvo predpiše minimalne higienske in tehnične pogoje za obratovanje klavnic itd.

Republiški sekretar za gospodarstvo je pogoje predpisal s pravilnikom o minimalnih higienskih in tehničnih pogojih za obratovanje klavnic itd. novembra 1968 s tem, da se začne pravilnik uporabljati 1. 1. 1970.

Znano mi je, da so v zvezi z izvajanjem pogojev citiranega pravilnika v nekaterih občinah nastale resne težave z redno preskrbo z mesom.

Prosim republiškega sekretarja za gospodarstvo, da mi odgovori na naslednja vprašanja:

1. Kako se uresničujejo predpisani pogoji v zvezi s citiranim pravilnikom?
2. Kakšni problemi in težave so nastale v občinah, posebno kar zadeva redno preskrbo prebivalstva z mesom, za katero so občine odgovorne in kakšna je teritorialna razporeditev klavnic po uveljavitvi pravilnika?
3. Ali se v sekretariatu za gospodarstvo razmišlja, da se zaradi nastalih težav (preskrbe z mesom) v nekaterih občinah eventualno spremeni citirani pravilnik, predvsem tako, da se določi kategorizacija klavnic in tej kategorizaciji primerno tudi ustrezni minimalni higienski in tehnični pogoji?

Ivan Kreft,
poslanec republiškega zbora

Pridružujem se pobudi desetih poslancev gospodarskega zbora in vprašujem izvršni svet, kako utemeljuje upravičenost nadaljnjega financiranja s strani federacije proge Beograd—Bar in melioracij v Makedoniji?

To vprašujem zaradi tega, ker se je ta predlog pojavil komaj sedaj, medtem ko so se od vsega začetka omenjale le potrebe skupnega financiranja na področju zvezne uprave, narodne obrambe in nerazvitih območij.

Okoli 15-odstotna participacija Socialistične republike Slovenije pomeni zanjo ponovno veliko obremenitev ob dejstvu, da je proga Koper—Prešnica in Zidani most—Šentilj v nemogočem stanju, s čimer se razvoj luke Koper zavira in v perspektivi celo hromi, če se bo železniški promet iz Avstrije in Madžarske preusmeril na druge proge in s tem na druge luke. Kolikor je to financiranje neizbežno, naj obvelja predlog, da gradnja proge, oziroma naše financiranje počiva do časa, ko bo urejena in elektrificirana proga Koper—Šentilj.

Melioracije v Makedoniji morajo biti pojasnjene, zakaj so le-te zveznega značaja v obdobju decentralizacije. Slovenija ima kot predalpska dežela z največ padavinami velike potrebe po nujnih melioracijskih delih v vseh krajih dežele in ob dejstvu, da imamo najmanj rodne zemlje na prebivalca.

Cene Matičič,
poslanec republiškega zbora

Po nepreverjenih podatkih so organi davčne službe dosedaj samo 95-krat ugotavljali poreklo imovine občanov v skladu s pooblastili, ki jim jih daje zakon o prispevkih in davkih občanov. V navedenih primerih se je samo davčna služba skupščine občine Cerknica tega pooblastila poslužila 45-krat.

V zvezi z znano afero Kemija-Impeks so organi, ki so to zadevo obravnavali, ugotavljali tudi imovino direktorja tega podjetja. Izgleda tudi, da so ugotovili, da je v krajšem časovnem obdobju pridobil imovino v vrednosti 50 milijonov starih dinarjev, medtem ko so po drugi strani v tem času njegovi osebni dohodki znašali skupaj le 20 milijonov starih dinarjev.

Prosim izvršni svet Skupščine SR Slovenije, da mi odgovori na naslednje vprašanje:

— Mar ne kažejo te ugotovitve, posebno pa še navedeni primer na to, da se naše službe ob ugotavljanju porekla imenovine vse premalo in prereditveno poslužujejo pooblastil, ki jih daje zakon o prispevkih in davkih občanov?

Kaj misli ukreniti izvršni svet, da bi se ta in podobni problemi kar najhitreje uspešno reševali?

Tone Remc,
poslanec republiškega zbora

Izvršni svet ugotavlja v današnjem odgovoru na vprašanje skupine poslancev, da so dogodki ob proslavi 50-letnice plebiscita na Koroškem dokazali, da so v sosednjih avstrijskih deželah še vedno prisotne tiste sile, ki se niso odrekle programa velikonemškega nacionalizma in ki ta program poskušajo izvajati v politični praksi. Izvršni svet ugotavlja, da so se uradni avstrijski krogi distancirali od šovinističnih izpadov nekaterih krogov in izrazili pripravljenost za hitrejšo urejanje položaja Slovencev na Koroškem ter glede na to dejstvo ocenjuje, da obstoje pogoji, ki so potrebni za nadaljevanje plodnega in vsestranskega jugoslovanskega-avstrijskega sodelovanja ter še posebej sodelovanja SR Slovenije z obmejnimi deželami. Izvršni svet ocenjuje, da je prav vsestransko sodelovanje med državama in še posebej med SR Slovenijo in obmejnimi deželami, pot, ki vodi k političnemu porazu in eliminiranju preživelih velikonemških šovinistov.

Prepričan sem, da ni mogoče pričakovati vsestranskega sodelovanja in dobrih sosedskih odnosov, o katerih govori tudi odgovor izvršnega sveta, če se ne izpolnjujejo bistvene eksistenčne zahteve Slovencev v Avstriji in če organizacija nacističnega tipa kot je »Heimatdienst« neovirano nadaljujejo sistematično politiko germanizacije.

Zato postavljam izvršnemu svetu naslednje poslansko vprašanje:

1. Kakšne so pravne in diplomatsko-politične možnosti, da Jugoslavija kot sopodpisnica avstrijske državne pogodbe sproži postopek za prepoved dejavnosti »Heimatdiensta«, ki je v nasprotju z določili te pogodbe, ustave republike Avstrije, temeljne listine Organizacije združenih narodov in deklaracije OZN o človekovih pravicah ter z normami mednarodnega prava?

Sprašujem, ali je izvršni svet pripravljen v sodelovanju z državnim sekretariatom za zunanje zadeve in našimi strokovnjaki v kratkem času proučiti ta vprašanja in spodbuditi ustrezne ukrepe na diplomatskem in političnem nivoju?

2. V javnosti so bile izražene mnoge in poudarjene kritike zakasnelęga, nepopolnega in premalo političnega poročanja osrednjih sredstev množičnega obveščanja o dogodkih v Avstriji in Italiji.

Kako izvršni svet ocenjuje vzroke, ki so privedli do takšnega načina poročanja?

Za odgovor se zahvaljujem, prosim pa tudi za pismeni odgovor.

Dr. V o j a n R u s ,
poslanec republiškega zbora

V zvezi z usodo slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem je nujno postaviti še nekatera temeljna in nekatera konkretna vprašanja:

1. Prvo od temeljnih vprašanj: kakšna je principialna politična ocena boja za normalno življenje in razvoj Slovencev na Koroškem? Ali je ta boj sestavni del sodobnih naprednih svetovnih teženj, da se prevladajo vse, tudi prefinjene oblike nacionalne in socialne diskriminacije in tudi prefinjene oblike uničevanja nacionalnih manjšin? Čeprav je v tem domu stališče o tem enotno, je to vprašanje nujno, ker se tudi v naši javnosti včasih slišijo glasovi, da je »pogrevanje« vprašanja Slovencev na Koroškem samo plod nekaterih sentimentalnih in anahronističnih nacionalistov.

2. Drugo temeljno vprašanje: kako ocenjujemo usodo slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem v zadnjih 50 letih? Ali se je ta manjšina v tem času in zlasti v zadnjih petindvajsetih letih normalno razvijala ali pa se je v kakšnem smislu ožila? Ali glede na dosedanje petdesetletne in petindvajsetletne izkušnje obstoji kakšna realna nevarnost, da ta manjšina kopni in v doglednem času izgine, če se ne podvzame vse, kar je mogoče, da se to prepreči? Kateri negativni dejavniki vplivajo na usodo manjšine in kako jih odstranjevati?

Sedaj pa še tri konkretna vprašanja, ki so neposredno povezana z omenjenimi temeljnimi:

3. Ali je delovanje organizacije Heimatdienst, ki jasno in dokazano kaže težnjo po sistematičnem uničevanju slovenske nacionalne manjšine v Avstriji, v skladu s 5. odstavkom 7. člena avstrijske državne pogodbe, ki se glasi: »Prepovedano mora biti delovanje organizacij, katerih namen je, odvzeti hrvaškemu ali slovenskemu prebivalstvu njegov svojstveni značaj in manjšinske pravice.«

Kako bodo organi SR Slovenije in SFRJ podvzeli, da se na temelju te mednarodne pravne obveznosti republike Avstrije prepreči delovanje organizacije Heimatdienst?

4. Ali je v skladu z duhom in črko avstrijske državne pogodbe, zlasti pa 1. in 5. odstavka 7. člena, uvajanje kategorije »windischer« v uradne statistike,

v ljudsko štetje, javne publikacije in slično, saj je jasno in dokazano, da ta kategorija predstavlja sestavni del cepitve slovenskega življa na avstrijskem Koroškem in zato prispeva k njegovemu ponemčevanju, zlasti ker jo je še posebno forsirala organizacija Heimatdienst?

Kaj bo glede tega ukrenjeno s strani SR Slovenije in SFRJ pri pristojnih avstrijskih oblasteh?

5. Ponemčevanje slovenskih otrok se začenja čisto že v predšolskih ustanovah, v otroških vrtcih in podobno. Ali so organi SR Slovenije in SFRJ kaj podvzeli glede jezika, ki se uporablja v javnih predšolskih ustanovah na dvojezičnem ozemlju, saj imamo po 4. točki 7. člena državne pogodbe tudi pravno osnovo za to?

Prosim za konkreten — ne za pavšalen — odgovor glede vsakega od teh podvprašanj in vprašanj.

Egon Prinčič,
poslanec gospodarskega zbora

Prvo vprašanje

Dne 1. 10. 1970 je pričel veljati »Protokol o opredelitvi izvora blaga in o drugih oblikah sodelovanja...«, ki so ga sklenile države članice EGS z Izraelom. S tem protokolom je med drugim tudi določeno (člen 5), da izgubi izraelsko blago posebne uvozne olajšave v državah članicah EGS, če se pretovarja ali transportira po ozemlju tretjih držav. Razlika v carinski stopnji, če blago tranzitira prek države nečlanice EGS, znaša kar 8 % od vrednosti blaga.

S sklenitvijo tega protokola je znatno ogrožen tranzitni promet jugoslovanskih luk Reke in Kopra, Jugoslovanskih železnic, špediterjev in agentov ter delno jugoslovanskih ladjarjev. Obe luki pretovarjata letno okrog 300 000 ton blaga v tranzitu iz Izraela za države članice EGS ali obratno. Izguba tega prometa bi pomenila, če upoštevamo vrednost uslug vseh udeležencev v tranzitnem prometu, izpad neblagovne devizne realizacije v višini okoli 3 000 000 dolarjev.

Še posebej pa je prizadeta kopraska luka, saj se je že leta uspešno dograjevala in specializirala prav za pretovor južnega sadja, ki večinoma prihaja iz Izraela in iz še nekaterih drugih sredozemskih držav. Da sporazum deluje, potrjuje dejstvo, da smo v mesecu decembru, ko bi moralo po dosedanji praksi prek naše luke tranzitirati že prek 10 000 ton citrusov v Nemčijo, pretovorili le okoli 20 ton tega blaga. S tem smo samo na luških uslugah zabeležili približno 50 000 dolarjev manj devizne realizacije.

Zato in ker smo obveščeni, da je v teku dogovarjanje za sklenitev podobnih protokolov z ZAR in Libanonom, postavljam republiškemur izvršnemu svetu naslednje vprašanje:

1. Kaj je republiški izvršni svet že podvzel oziroma namerava še podvzeti pri zveznih organih, da se ublaži nastali problem, da se pogodba med EGS in Izraelom spremeni, da se zaščitijo interesi SFRJ pri EGS in onemogoči nadaljnja gospodarska ter še posebej prometna izolacija Jugoslavije v evropskem gospodarskem prostoru.

2. Ali namerava jugoslovanska državna delegacija ob predvidenem obisku v Italiji postaviti pri razgovorih z italijansko vlado tudi vprašanje korekcije stališč le-te do sklopa vprašanj gospodarskih odnosov EGS do naše države;

3. Ali bo citirani protokol predmet razprave zasedanja mešane komisije EGS in Jugoslavije v začetku 1971 v Beogradu in

4. Kako zagotoviti večjo prisotnost, vpliv ali pa vsaj boljšo informiranost naših predstavnških organov v tujini, ko se sklepajo tako pomembni ter daljnosežni sporazumi v okviru EGS, s katero ima tudi Jugoslavija od letošnjega marca sklenjen trgovinski sporazum.

Drugo vprašanje

V slovenskem in hrvaškem tisku sem zasledil vest, da je delavski svet Železarne Jesenice in Združenih slovenskih železarn sprejel sklep, da se bo nova tovarna koksa gradila v Bakru v SR Hrvatski. Tak sklep je sprejel tudi delavski svet Železarne Sisak.

Znano mi je, da je Metalurški inštitut iz Ljubljane sprejel nalogo, da izdela študijo o najugodnejši lokaciji za bodočo koksarno na Jadranu. Menim, da je bila to izredno koristna odločitev, ker lahko prav najoptimalneje izbrana lokacija bistveno vpliva na zmanjšanje transportnih in ostalih lokacijsko odvisnih stroškov in s tem pripomore k čimbolj racionalnemu in rentabilnemu poslovanju novega gospodarskega objekta.

Metalurški inštitut je iz širšega izbora osemnajstih predlaganih izbral in podrobno obdelal štiri najprimernejše lokacije. Na podlagi skrbno proučene dokumentacije in izračunov je inštitut predlagal naslednji prednostni red predlaganih lokacij: Bakarac, Koper, Split in Plomin. Študija o najoptimalnejši lokaciji je bila nato poslana v proučitev zainteresiranim in prizadetim občinam, ki so dale vrsto tehtnih in upravičenih pripomb. Posebna strokovna komisija skupščine občine Koper je ugotovila, da so lokacijsko odvisni stroški in predlagane rešitve za lokacijo v Bakarcu zelo problematični. To je uvidela tudi skupščina občine Reka in je zato tudi predlagala novo lokacijo v Goraninu pri Bakru.

Po ugotovitvah komisije skupščine občine Koper je od štirih prvotno predlaganih lokacij odločno najugodnejša tista v Kopru, pri čemer so tu dani tudi neprimerno ugodnejši pogoji za nadaljnjo razširitev kapacitet koksarne, kakor tudi drugih, z njo povezanih metalurških obratov. Lokacija v Kopru bi bila še posebej zanimiva tudi zato, ker bi se nanjo vezala gradnja termoelektrarne na plin za proizvodnjo dnevne vršne energije, za katero so zainteresirane Soške elektrarne.

Ne glede na vse to pa so se delavski sveti železarn odločili za lokacijo v Goraninu, za katero še ne obstojajo nikakršni izračuni, študije ali kakšna drugačna dokumentacija, ki bi omogočila adekvatno primerjavo z ostalimi proučenimi lokacijami. Kot vem, se študija za Bakar šele pripravlja in so jo sklepi organov upravljanja v železarnah pravzaprav že prejudicirali.

V zvezi s tem postavljam izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije naslednja vprašanja:

1. Ali so republiškem izvršnemu svetu poznani razlogi, zaradi katerih so se Združene slovenske železarne in Železarna Sisak odločili za lokacijo bodoče koksarne prav v Goraninu pri Bakru?

2. Ali ne pomeni tako opisani izbor lokacije za nov in velik gospodarski objekt to, da bomo še naprej sprejemali investicijske odločitve ne glede na predhodno skrbno proučene optimalne pogoje in le na podlagi političnih ali kakšnih drugih kriterijev, ki so morda v danem trenutku aktualni, ki pa na daljši rok lahko nudijo bistveno slabše pogoje poslovanja naše industrije v primerjavi s konkurenčno?

3. Ali ni objekt bodoče Jadranske koksarne in železarne za SR Slovenijo in njeno gospodarstvo tako pomemben, da ne bi smeli biti do njega nezainteresirani in da bi se morali odločno z akcijo in sredstvi zavzeti za to, da bi bila izbrana najoptimalnejša lokacija, še posebej, če je ta po že izdelanih študijah prav v Sloveniji.

Stane Pungerčar,
poslanec gospodarskega zbora

Prvo vprašanje

Prejel sem informacijo Savske elektrarne Ljubljana in Termoelektrarne Soštanj o poslovnih odnosih v elektrogospodarstvu, datirano z dne 25. 11. 1970.

Prav tako sem prejel informacijo elektrogospodarstva Maribor, o integracijskih procesih in neurejenih razmerah v elektrogospodarstvu Slovenije, datirano z dne 25. 12. 1970.

Sodeloval sem tudi v razpravah v organih Skupščine SR Slovenije pred sprejemom priporočila o ukrepih na področju elektrogospodarstva, ki je bilo sprejeto v Skupščini SR Slovenije na seji republiškega zbora in na seji gospodarskega zbora dne 27. marca 1968 in objavljeno v Ur. listu SRS št. 13-100/1968.

Medtem je prišlo, namesto nadaljnje realizacije priporočila, do dezintegracije oziroma izstopa Termoelektrarne Trbovlje iz Elektrogospodarstva Maribor.

Tako je nastala situacija na področju elektrogospodarstva Slovenije, kakršno smo imeli pred sprejemom priporočila v Skupščini SR Slovenije 27. marca 1968, oziroma so se poslovni odnosi na tem področju zaostri in je po moji sodbi vedno manj izgledov, da bi se realiziralo priporočilo Skupščine SR Slovenije. V vseh primerih je naša družba zaščitila svoj širši družbeni interes z »nacionalizacijo«, kar je zagotovilo, da je prešlo upravljanje na najširše družbene osnove in zagotovljeno, da sodelujejo pri tem zainteresirani občani in predstavniki zainteresiranih organizacij in predstavniki družbene skupnosti (62. čl. TZP) ali je taka udeležba zagotovljena zainteresiranim faktorjem na področju elektrogospodarstva?

Iz svojih zapisov, ki jih hranim iz razprav pred sprejetjem priporočila in iz razprav po tem, lahko navedem sledeče: »Delovne organizacije proizvodnje in prenosa električne energije naj pristopijo k integraciji, ki bo vnesla bistvene, kvalitetne spremembe v sedanji način poslovanja in gospodarjenja.

Z družbenim dogovorom naj se ustvarijo temelji za dokončno notranjo ureditev organizacije in delovanja slovenskega elektrogospodarstva, na podlagi samoupravnega dogovora med elektrogospodarskimi podjetji v Sloveniji.

To bi pomenilo integracijo v funkcionalnem smislu in s tem uresničitev intencij sprejetih stališč Skupščine SR Slovenije.

Računalo se je, da bi novo integrirano podjetje pričelo poslovati s 1. januarjem 1969.«

Ti moji zapisi iz razprav v organih Skupščine SR Slovenije so istovetni s sprejetim priporočilom delovnim organizacijam s področja proizvodnje in prenosa električne energije (Ur. l. SRS, št. 13-100/1968).

Poslanska vprašanja:

1. Meni in verjetno drugim poslancem, ki so glasovali za priporočilo, se postavlja vprašanje, kakšen pomen imajo politični akti (priporočila in resolucije), če se ne uresničujejo. Ali je mogoče na tako sprejetih aktih graditi politiko razvoja na določenih oziroma konkretnih gospodarskih področjih, ki so najširšega družbenoekonomskega pomena.

2. Kako je razumeti priporočilo v drugem odstavku »... vendar tako, da bi priprave za integracijo čimprej končali in da bi novo podjetje začelo poslovati najkasneje s 1. januarjem 1969:

a) ali kot enotno podjetje, ki ima v svoji sestavi samostojne organizacije združenega dela z lastnostjo pravne osebe ali brez take lastnosti;

b) ali kot združeno podjetje z vsemi specifičnostmi, ki jih v tem primeru določa temeljni zakon o podjetjih (čl. 96);

c) ali kot podjetje posebnega družbenega pomena (temeljni zakon o podjetjih, členi 5, 62—64). Če je mišljena taka ureditev, potem so dane Skupščini SR Slovenije in njenim organom možnosti (63. člen), da vplivajo in tudi izpeljejo svoje priporočilo.

3. Kakšne ukrepe namerava predlagati izvršni svet Skupščine SR Slovenije, da bi se realiziralo njeno priporočilo in na tem področju gospodarstva zavaroval širši družbeni interes.

4. Ali namerava izvršni svet predlagati Skupščini SR Slovenije, da sprejme kakšen drug akt za uresničitev ciljev na področju elektrogospodarstva, predvidenih s priporočilom in predlagati, da Skupščina SR Slovenije svoje priporočilo sprejeto 27. marca 1968 odpravi, ob dejstvu, da se ne uresničuje oziroma ga ni mogoče realizirati.

Poslanska vprašanja naslavljam na izvršni svet Skupščine SR Slovenije in prosim, da mi predstavnik izvršnega sveta odgovori ustno na prvi prihodnji seji gospodarskega zbora in posreduje tudi pismeni odgovor.

Drugo vprašanje

K mojim vprašanjem s področja elektrogospodarstva, ki sem jih poslal pismeno, datirano z dne 4. januarja 1971, dodajam na iniciativo predsedstva skupščine občine Litija še naslednje vprašanje:

1. Ali je v proučevanju dolgoročnega programa razvoja elektrogospodarstva Slovenije obravnavan in vključen program hidroelektrarn na srednji Savi, ki ga obravnava elaborat »Elektroenergetska situacija Slovenije v prihodnjih letih s posebnim ozirom na osrednje področje, ki ga oskrbuje proizvodno prenosno podjetje Savske elektrarne II. del C. možnosti proizvodnje za pokrivanje primanjkljaja električne energije na področju SEL—Ljubljana marec 1968«.

Svoje vprašanje opiram na že prej omenjeni elaborat in na analizo:

— orientacijska presoja rentabilnosti projekta verige hidroelektrarn na Savi s črpalno elektrarno Pozarje-Ljubljana, maj 1970;

— na zapisnik iz sestanka članov konzorcija na republiški gospodarski zbornici dne 22. maja 1970;

— in na drugo dokumentacijo, ki se nanaša na verigo hidroelektrarn na Savi in ki je zbrana pri podjetju Savske elektrarne — Podjetje za proizvodnjo in prenos električne energije — Ljubljana, Hajdrihova št. 2/II.

Prosim, da mi odgovori na vprašanje predstavnik izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije na prihodnji seji in tudi, da se mi posreduje pismeni odgovor.

Tone Polajnar,
poslanec gospodarskega zbora

Prvo vprašanje

Gospodarski zbor Skupščine SR Slovenije je na svoji 18. seji dne 9. novembra 1970 razpravljajal o predlogu zakona o nekaterih natančnejših merilih za določanje odškodnine za razlaščena kmetijska in stavbna zemljišča.

Ker predlog ni bil sprejemljiv, je zbor sklenil, da bo o njem ponovno razpravljajal na eni izmed prihodnjih sej.

S tem v zvezi vas prosim, da izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije posredujete naslednje poslansko vprašanje.

Kdaj bo izvršni svet Skupščine SR Slovenije pripravil in predložil nov predlog zakona, ki bi urejal natančnejša merila za določanje odškodnine za razlaščena kmetijska in stavbna zemljišča.

Prosim za odgovor na prvi prihodnji seji gospodarskega zbora.

Drugo vprašanje

Skupščina občine Škofja Loka je 6. januarja 1971 posredovala zveznemu izvršnemu svetu, izvršnemu svetu SR Slovenije, republiškem sekretaritu za gospodarstvo, gospodarski zbornici SR Slovenije ter zveznim in republiškim poslancem z območja občine »Informacijo v zvezi s kritičnim stanjem v kmetijstvu in živilski industriji v sedanjem obdobju izvajanja stabilizacijskih ukrepov v gospodarstvu«.

S tem v zvezi vas prosim, da izvršnemu svetu SR Slovenije posredujete naslednje vprašanje:

1. Kakšno je stališče izvršnega sveta SR Slovenije do problemov in predlogov, navedenih v citirani informaciji?

2. Kaj namerava izvršni svet SR Slovenije ukreniti, da se odpravijo sedanji problemi v kmetijstvu in živilski industriji?

V prilogi vam pošiljam »Informacijo« ter vas prosim, da jo posredujete poslancem gospodarskega zbora.

Prosim za odgovor na prvi seji gospodarskega zbora.

Tone Skvarč,
poslanec gospodarske zbora

V zvezi z današnjim ekspozijem podpredsednika izvršnega sveta dr. Franceta Hočevarja postavljam naslednje poslansko vprašanje:

— kdaj je izvršni svet Socialistične republike Slovenije pristal na to, »da naj bi federacija sodelovala še pri financiranju proge Beograd—Bar in pri

melioracijah v Makedoniji, v okviru že sprejetih obveznosti in kolikšne obveznosti izvirajo za Slovenijo iz te postavke?»?

Obrazložitev:

1. 10 poslancev gospodarskega zbora vprašuje glede upravičenosti bodočega financiranja federacije pri gradnji proge Beograd—Bar in melioracij v Makedoniji iz razloga:

— ker se je ta predlog pojavil komaj sedaj, medtem ko se od vsega začetka omenjajo le potrebe skupnega financiranja na področju zvezne uprave, narodne obrambe in nerazvitih območij;

— ker okoli 15 % participacije SR Slovenije pomeni ponovno veliko obremenitev ob dejstvu, da je proga Koper—Prešnica in Zidani most—Sentilj v nemogočem stanju, s čimer se razvoj luke Koper zavira in celo v perspektivi hromi, če se bo železniški promet iz Avstrije in Madžarske preusmeril na druge proge in s tem na druge luke (Trst, Reka). Kolikor je to financiranje neizbežno, naj se predlaga, da gradnja proge oziroma naše financiranje počiva do časa, ko bo urejena in elektrificirana proga Koper—Sentilj;

— melioracije v Makedoniji morajo biti pojasnjene, zakaj so lete zveznega značaja v obdobju decentralizacije. Slovenija ima kot predalpska dežela z največ padavin velike potrebe po nujnih melioracijah v vseh krajih dežele in ob dejstvu, da imamo najmanj rodne zemlje na prebivalca.

2. Premoženjski cenzus naj bo v realni vrednosti enak za vse občane, torej tudi glede dohodka od kmetijstva, oziroma katastrskega dohodka. Danes je ta razlika okoli 10-kratna (v realni vrednosti), kar prizadeva podeželske delavce, ki so prikrajšani pri vseh prejemkih (otroški dodatek, brezposelni staž itd.), čeprav plačujejo enak prispevek v sklade. S tem pa izčrpavamo v glavnem nerazvita kmetijska območja, ki jim hočemo v zadnjem času pomagati.

Prosim, da poslansko vprašanje posredujete izvršnemu svetu in da mi predstavnik odgovori na naslednji seji zbora.

Janez Švajncer,
poslanec prosvetno-kulturnega zbora

28. oktobra 1969 je izvršni odbor študentske skupnosti mariborskih visokošolskih zavodov pripravil javno tribuno pod naslovom »Vloga Slovenije v okviru vsejugoslovanske obrambne vojne«. Vprašanje, ki ga postavljam, se nanaša samo na del obravnavane snovi, na Jugoslovansko ljudsko armado. Menim, da po svojem pomenu presega okvir prej omenjene tribune in je eno osrednjih vprašanj v reševanju odnosov med narodi SFRJ.

Na obravnavano temo — JNA — gledam z dveh stališč: glede na bojno usposobljenost in s stališča občana, ki mu ustava zagotavlja svobodno izražanje svoje narodnosti in kulture ter svobodno rabo svojega jezika. Kljub navidezni razdelitvi sta prej omenjeni vprašanji eno samo. Pod bojno usposobljenostjo ni dovolj samo usposobljenost za uporabo orožja, temveč predvsem volja občana-vojaka, da to orožje uporabi. V mirnem času lahko administrativni in drugi organizacijsko politični ukrepi usmerjajo delovanje posameznika. Aprilska kriza kraljeve vojske 1941. leta pa kaže, da se taka navidezno močna armada sesuje v preizkušnji kot hiša brez temeljev.

Prvi zametki današnje vojske so nastali med prvo svetovno vojno v Rusiji. Začetno navdušenje avstro-ogrskih Srbov, Hrvatov in Slovencev za skupen boj s Srbi proti tlačiteljici narodov Avstro-Ogrski je kaj kmalu splahnelo ob raznarodovalni organizaciji vojaških enot, ki je slonela na oblasti srbskih oficirjev, srbskega duha in tradicije ter srbskega jezika. Povsem logična posledica je bilo disidentstvo Hrvatov in Slovencev ter razpad omenjenih enot.

Po vojni je nova kraljevina SHS prinesla vsem »ujedinjenim« novo organizacijo vojske: služenje roka izven svojega jezikovnega območja ter skupaj s srbskim komandnim jezikom nadvlado enega naroda (s sicer bogato vojaško tradicijo) nad drugimi. Obe značilnosti sta bili samo del raznarodovalne politike stare Jugoslavije in sta svoj žalostni konec, skupaj z vso kraljevino in s tem s poskusom umetne ustvaritve enega samega jugoslovanskega naroda dočakali ob prvi resnejši preizkušnji, aprila 1941.

Že predvojni partijski dokumenti so v negativnem smislu opozarjali na prej omenjeni značilnosti stare jugoslovanske vojske, graditev in uspehi nove partijske narodnoosvobodilne vojske pa so jih ovrgli tudi v življenju. Bojna enotnost bratskih jugoslovanskih narodov je našla svoj izraz v skupni jugoslovanski vojski, temelječi na narodni osnovi. Za vse dosti bolj čudna, še posebej pa za po vojni rojeno generacijo, ki tega ni doživela, je pa vrnitev k organizaciji vojske, ki ima samo en komandni jezik in kjer mora vojak čimdalje od doma, k tako organizirani vojski — JNA — kot jo imamo še danes. Malenkostne ublažitve (vsak četrti vojak v Sloveniji naj bo Slovenec) kažejo na to, da se odgovorni v vojski zavedajo ostrine položaja, zavedati pa bi se tudi morali, da se sistemsko vprašanje ne rešuje z malenkostnimi administrativnimi ukrepi.

Narodnoosvobodilni boj je dokazal, da so vsi jugoslovanski narodi sposobni braniti svojo državo. S tem je odpadla tudi potreba po stalnem poudarjanju srbske vojaške tradicije v skupni armadi. Narodno nesamostojnost in načrtna politika vladajočih nam tujcev sta krivi, da ostali jugoslovanski narodi premalo poznamo in razvijamo svojo vojaško preteklost. Odločna oborožena vstaja slovenskega naroda v zadnji vojni ni slučajna.

Stara Avstrija z vsem svojim nerešenim narodnim vprašanjem je še posebej pred in med prvo svetovno vojno trkala na slovenski in hrvaški vojaški čut. Andrejka je popisoval, kako so slovenski polki zasedali Bosno in Hercegovino, Mohorjeva družba je izdala zgodovino 17. pešpolka in s tem v strnjeni obliki predstavila vso vojaško zgodovino Slovencev pod črnim orlom. In dejstvo je, da so slovenski polki štiri leta vztrajali na ruski, še posebej pa na italijanski fronti, ker so se zavedali, da branijo svojo zemljo. Na isti fronti so se še posebej izkazali vojaki hrvaškega domobranskega korpusa, za katerega piše Dediđer v življenjepisu našega predsednika, da so ga sestavljali hrvaški vojaki in oficirji s hrvaškim komandnim jezikom.

Danes je nesmiselno vlačiti iz naftalina vojaške tradicije v duhu stare Avstrije in Srbije. Lahko pa zahtevamo, da rast vse naše samoupravne družbe spremlja tudi organizacija vojske, ne samo temelječe na enostranski zgodovini, temveč resnične nositeljice bratstva in enotnosti naših narodov, obenem pa ohraniteljice kulture vseh jugoslovanskih narodov. Kulturo in njen najosnovnejši izraz — jezik pa lahko razvijajo samo narodno sestavljene enote v okviru jugoslovanske ljudske armade. Ni nam potrebna nikakršna slovenska republiška vojska s svojim poveljstvom. Osnovne enote, sestavljene na narodni podlagi in z oficirji, ki lahko srbohrvaška povelja višjega štaba in pouk

prenašajo vojakom v njihovem jeziku, so vse, kar potrebujejo jugoslovanski narodi v JLA. Takšna organizacija ni nič novega, še manj pa izjemnega. Kako je v življenju uresničena taka večjezičnost, je v TV-15, dne 11. 11. 1970 popisal Bogdan Pogačnik v članku o belgijski armadi. Še posebej značilen primer večnarodne vojske je armada ene izmed najbolj militariziranih dežel Evrope — Švice.

Tudi naši vojaški strokovnjaki obravnavajo vprašanje večnarodne JLA. Prava znanstveno podkrepljena razprava je zapis generalpodpolkovnika v pokloju Jake Avšiča v četrti številki 18. letnika Sodobnosti.

Spremembe so potrebne in do njih bo prišlo, ker mora priti. Porazne številke o tem, da ni slovenskih oficirjev — še manj podoficirjev, kažejo na od-tujenosti JNA. Sama služba je tudi kriva, da so še ti, ki jih imamo, v veliki meri izgubili smisel za svoj jezik.

Glede na predvidene spremembe ustave SFRJ postavljam izvršnemu svetu SR Slovenije naslednji vprašanja:

— kakšno je njegovo stališče do 3. odstavka 42. člena zvezne ustave in ali bo republika Slovenija storila kaj v tem smislu, da se prej omenjeni odstavek izbriše.

— ali je in če še ni, ali bo kdo drug razen forumov JNA tudi v SR Sloveniji obravnaval vsebino »moralno političnog odgoja« v vojski.

Majda Slajmer-Japelj,
poslanica prosvetno-kulturnega zbora

Resno je govor o tem, da naj bi s prihodnjim šolskim letom vse srednje šole prešle na 5-dnevni delavnik. V zvezi s tem vprašujem:

1. ali bo organiziran predmetnik in delovni program predvsem za srednje strokovne šole tak, da delavnik dijakov ne bo prenatrpan, da pa bo vendar vključena v učni program vsa potrebna učna snov splošnoizobraževalnih in strokovnih predmetov;

2. ali bodo kapacitete dijaških domov do te reorganizacije prirejene tako, da bodo prenesle dva prosta dneva v tednu? V mnogih šolah so namreč dijaki iz vse Slovenije; vsak teden ne morejo domov, šolsko leto se jim bo z novim delavnikom podaljšalo in s tem tudi bivanje v domu, oziroma v ponajemniških sobah;

3. ali nudimo mladini dovolj možnosti za pametno in aktivno rekreacijo, da dva prosta dneva ob koncu tedna dobro izrabi?

V zvezi s tem me zanima, kakšne so ugotovitve staršev in strokovnjakov pedagogov, psihologov in sociologov v zvezi z uspešnostjo 5-dnevnega tednika.

Vlado Uršič,
poslanec prosvetno-kulturnega zbora

Postavljam naslednja poslanska vprašanja:

1. Koliko Slovencev dela v tujini in kje so v večini grupirani?
2. Kako Slovenija predvideva rešiti vprašanje šolanja otrok teh staršev?
3. Ali ima Slovenija trenutno na razpolago strokovno in politično ustrezne učne moči za poučevanje v tujini?

4. Čeprav je komisija za kulturne stike s tujino organ izvršnega sveta, bi bilo prav, da bi komisija od časa do časa posredovala informacije o svojem delu prosvetno-kulturnemu zboru. V zvezi s tem sprašujem:

a) v kolikšnem obsegu izvršuje kulturne konvencije, ki imajo sicer zvezni značaj, a so delno odstopljena republiki (s kom?, kje? in kaj?);

b) kaj obsega lastni program v okviru njenih pristojnosti?

c) če je program sodelovanja zasnovan samo na kulturnem (v ožjem smislu) in znanstvenem področju, zakaj ni razširjen tudi na področje vzgoje in izobraževanja, še posebej za osnovne in srednje šole?

Miran Hasl,

poslanec prosvetno-kulturnega zbora

Prvo vprašanje

Iztekla se bo tudi letošnja zimska sezona. Naš team, vrhunski smučarji vseh smučarskih disciplin so tudi letos sodelovali na mnogih domačih in mednarodnih tekmovanjih, žal brez vidnih uspehov in rezultatov. Kot vsa prejšnja leta smo bili tudi letos priče, da so naši tekmovalci zasedali zadnja mesta ne glede na število sodelujočih. Ponovno smo skupaj z radijskimi in televizijskimi reporterji čakali in »upali«, da bo ja kdo padel, da bo diskvalificiran, bili nekam veseli, če je odstopil, bil počasen, saj smo vedeli, da bo v tem primeru uspel na š tekmovalce, ki mu je uspelo srečno pripeljati skozi cilj.

Vsako poletje s prepričanostjo trdimo, da tako uspešnih priprav, kot jih imajo letos za seboj naši skakalci in tekači, do takrat še niso imeli. Ob tekmovanjih pa zopet ugotavljamo, da nimajo kondicije, da niso ali fizično ali psihično pripravljene za napor, da so letos popravili npr. doskok, da pa pri odzivu ni še vse v redu — drugič bo morda obratno —, da so kljub pripravam razočarali, da ni naraščaja, da so menjali trenerja, da so napredovali, da pa so drugje še bolj itd. itd.

Res je sicer, da tudi za druge države ni vsako leto enako uspešno, da smo priče tudi drugod vzponom in padcem, res pa je na drugi strani tudi to, da zaostaja Jugoslavija oziroma bolje Slovenija kot najmanjša alpska deželica za vsemi evropskimi, predvsem pa alpskimi deželami. Če je majhni Sloveniji uspelo v mnogih drugih športnih panogah doseči boljše rezultate, če ji je uspelo dati evropske in svetovne rekorde, kje so vzroki, da smo kljub množičnosti »slovenskega športa št. 1« v smučarskih disciplinah med zadnjimi?

Novinar Evgen Bergant je v »Delu« 18. 1. točno ugotovil, da bo položaj »najslabših med najboljšimi« (izjava zveznega trenerja Marjana Magušarja glede smuka) ob novem pravilniku za tekme še težji, »če pri nas dela ne bomo zastavili kot vsi drugi«. Ko je navajal skrb spremljevalcev za tekmovalce pri nas in drugod, je svoje misli sklenil »da se nam lahko sčasoma zgodi, da na teh najelitnejših tekmah (op. za svetovni pokal) sploh ne bo več jugoslovanskih smučarjev...«

Vprašujem:

1. Kje so vzroki neuspehov našega »vrhunškega« smučarskega športa? Ležijo vzroki morda v pomanjkanju nadarjenih mladih smučarjev, trenerjev, v pomanjkanju finančnih sredstev? Ne ustrezajo morda smučarski tereni in sistem žičnic? So morda vzroki v slabi organizaciji, v sistemu in načinu vadbe?

2. Koliko finančnih sredstev je bilo namenjenih in porabljenih v zadnjih petih letih za razvoj slovenskega vrhunskega smučanja, posebej po panogah, posebej za izgradnjo objektov, za pripravo terenov in druge investicije?

3. Kaj bo podvzel izvršni svet, da bo ustavil kritično zaostajanje smučarskega športa v Sloveniji in rešil njegove kadrovske, organizacijske in materialne probleme?

Slovenci smo bili med prvimi narodi, ki so imeli svoje smučarske skakalnice. Na planiških skakalnicah so bili doseženi prvi evropski rekordi. Danes so mednarodne prireditve v Planici le »ko pridemo na vrsto«. Hkrati pa imamo eno najbolj znanih evropskih tekmovanj — turnejo 4 skakalnic.

4. Ali ne bi kazalo predlagati, da bi se skakalna turneja razširila in v njo vključila tudi Planica? Obstajajo pomisleki oziroma organizacijske, kadrovske, finančne ali morda druge težave glede organizacije turneje 5 skakalnic? Če bi bila navedena sprememba možna, od koga ali česa bi bila izvedba odvisna?

Drugo vprašanje

V teku je revizija carinskih predpisov, ki naj bi odpravila določena ne skladja oziroma posodobila našo carinsko politiko in službo. Revizija bo verjetno načela vrsto dilem in nerešenih vprašanj, med katerimi ni med zadnjimi tudi to, kdo naj odreja oziroma določa predmete, za katere bi bile potrebne carinske dajatve in kje olajšave (nedavni primer ali je magnetofon pripomoček, za znanstveno delo ali ne).

Glasbenim šolam so glasbeni instrumenti osnovna učila, brez katerih ni možno učnovzgojno delo. Skladatelji in dirigenti potrebujejo za svoje umetniško, ustvarjalno in poustvarjalno delo klavir, brez slednjega pa si prav težko predstavljamo tudi pripravo glasbenih pedagogov za učnovzgojno delo na glasbenih in splošnoizobraževalnih šolah.

Vse glasbene instrumente uvažamo, zaradi carinskih dajatev pa je cena posebno kvalitetnejših instrumentov, predvsem pa za klavir za mnoge šole in posamezne glasbenike težko dostopna, če ne celo nedostopna. Zato imajo skladatelji pri nakupu klavirjev že določene olajšave:

Vprašujem:

1. Imajo glasbene šole (nižje, srednje in visoke) pri nakupu glasbenih instrumentov kakšne olajšave — pri nakupu iz uvoza? Če so, kakšne so, za katera glasbila iz uvoza veljajo?

2. So poleg skladateljev deležni v Jugoslaviji carinskih olajšav pri uvozu klavirjev še drugi?

3. Bi bilo mogoče sprejeti olajšave oziroma omogočiti uvoz — predvsem klavirjev — brez carinskih dajatev za glasbene pedagoge?

Boris Feldin,
poslanec prosvetno-kulturnega zbora

Prvo vprašanje

V letošnjem šolskem letu je večina slovenskih osnovnih in tudi drugih šol prešla na petdnevni tednik. Verjetno bodo z novim šolskim letom prešle na tak delavni teden tudi druge šole oziroma še več šol.

S tem v zvezi pa nastaja vprašanje tedenske učne obveznosti, ki je določena po zakonu. Seveda je bila tedaj ta določena na podlagi šestdnevnega tednika, vendar za manj šolskih tednov v letu (35—36). V petdnevem tednu pa je 41—42 tednov.

Tako nastajajo vprašanja, kolika je tedenska učna obveznost v petdnevem tednu. Sedaj namreč različno urejajo to vprašanje po posameznih občinah. Nekje je poprečno to 18 učnih ur, drugje 19 učnih ur itd. Seveda je jasno, da je delovna obveznost vendarle 42 ur na teden — ta se zaradi petdnevnega tedna ni prav nič spremenila. Spremenila pa se je letna učna obveznost in sicer:

— ako je upoštevati zakon in šestdnevni teden, je to 35×22 (učnih ur) = 770 ur na leto;

— ako upoštevamo zakon in petdnevni teden, je to 41×22 (učnih ur) = 902 ur na leto;

— praksa pa je tam, kjer upoštevajo 18 učnih ur na teden pri petdnevem tednu to $41 \times 18 = 738$ ur letno;

— tam, kjer upoštevajo pa 19 ur na teden je $41 \times 19 = 779$ ur na teden.

Take spremembe v delavnih dnevih v tednu bodo lahko nastajale še naprej, zato bi kazalo premisliti ali je določanje tedenske učne obveznosti v okviru 42-urnega tedna še umestno. Ali ne bi bilo bolje določati učno obveznost v okviru 42-urnega delavnega tedna v letnem številu učne obveznosti? To bi bilo verjetno bolje tako iz razloga, da bodo spremembe v delavnih dneh v tednu še nastajale, prav tako pa tudi zato, ker bi bilo dovolj jasno, kakšna je letna učna obveznost osebja. Mislim tudi, da bi morali pristojni organi predlagati spremembe tistih določil zakona (o osnovni šoli, srednjih šolah itd.) čimprej in tako odpraviti ponovno nastale različnosti.

Zato vprašujem:

1. Ali pripravlja republiški sekretariat za prosveto in kulturo predlog sprememb določil o tedenski učni obveznosti?

2. Ali bodo predlogi obravnavani v skupščini tako, da bo mogoče vsaj z novim šolskim letom enotneje urejevati učno obveznost v šolah?

3. Ali se razmišlja o tem, da bi se določalo letno učno obveznost, in ali bi bila to sprejemljiva rešitev?

4. Ali je na podlagi dosedanjih izkušenj v petdnevem tedniku mogoče pričakovati tudi kakšne spremembe v šolskem koledarju in kakšne bi bile te spremembe?

Prosim, če lahko dobim odgovor na ta vprašanja in problematiko s tem v zvezi na naslednji seji zбора.

Drugo vprašanje

Tehnologija je beseda, ki jo uporabljamo predvsem na tehničnem področju, četudi je pojem lahko širši. Mislim, da se je danes v svetu razvila tehnologija tudi izven same tehnike, tudi na pedagoškem področju. Prav tako pa mislim, da smo na področju pedagoške tehnologije močno v zaostanku in da premalo storimo zato, da bi tudi v tej smeri hitreje napredovali.

Spremljanje sodobnejših dosežkov na področju pedagogike, uvajanje sodobnejših oblik in metod v šole, uporabljanje dosežkov tehnike v šoli itd. je nujen pogoj za napredek. Vsekakor se s tem ne moremo preveč pohvaliti. Lahko je celo res, da se s temi vprašanji bavijo posamezniki, morda celo kaka institucija, toda vse to je verjetneje še bolj pri »vrhu« in do šole ne pride ali pa zelo

malo. O novitetah in možnostih uporabe v šolah vedo malo celo tisti, ki danes prihajajo iz šol, da o tistih, ki so že dalj časa v šoli sploh ne govorimo. Kar pa prihaja tudi med širši »sloj« učnega kadra je vse premalo načrtno in vse preveč kampanjsko. Ni mi znano, da bi se kaka institucija v SR sploh ukvarjala načrtno in stalno s temi vprašanji, jih prilagajala našim razmeram ter jih čimprej posredovala v prakso. To se lahko tiče tako metod pouka, kakor tudi učnih pripomočkov. Sploh mislim, da je področje učnih pripomočkov vse preveč prepuščeno slučajnostim in vsaj meni ni znano, da bi se kaka institucija v SRS ukvarjala s tem in povezovala vse tiste, ki vendarle nekaj ustvarjajo na tem področju (izdelava učil, uvoz učil itd.). Sicer so primeri ustanavljanja podjetij, ki naj bi povezovala predvsem prodajne organizacije, kar pa ni vse. Ne bi nam smelo biti vseeno, kako se te stvari urejajo in kakšne posledice so zato, ko se ponuja šolam vse mogoče vrste pripomočkov, ki niso niti pedagoško niti tehnično preverjeni. Pri republiškem sekretariatu obstoja organ, ki odobrava izdelovanje učil oziroma dovoljuje uporabo za šole, toda le tistih, ki jih nekdo kot take predlaga. Zato menim, da bi v SRS morala obstajati neka posebna institucija, ki bi se stalno in načrtno ukvarjala z vso problematiko pedagoške tehnologije in seveda ne samo ukvarjala, ampak tudi v krajšem času prenašala v prakso. Razstave DIDACTE nam kažejo, da zaostajamo celo v poznavanju dosežkov sodobne pedagoške tehnologije, kaj šele v prenašanju in prilagajanju te našim razmeram.

Zato me zanima:

1. Ali ne bi kazalo razmisliti o ustanovitvi take investicije v SRS, ki bi vse te stvari (od učil, pripomočkov, učnih knjig itd.) spremljala stalno, jih prilagajala našim razmeram in jih dajala v prakso (npr. center za pedagoško tehnologijo)?

2. Če tega ne bi bilo mogoče ali bi bilo mogoče vsaj v okviru Zavoda za šolstvo SR Slovenije imeti poseben oddelek zato, ki ne bi samo slučajno in občasno spremljal in urejal te stvari?

3. Ali se ne bi mogli tudi premakniti nekoliko naprej in ne sloneti samo na prizadevanju posameznikov, ko se taka prizadevanja sčasoma razblinijo?

4. Kaj meni o tem vprašanju republiški sekretariat za prosveto in kulturo, kaj za zavod za šolstvo in kaj republiška izobraževalna skupnost?

Prosim za odgovor na naslednji seji zбора.

Tretje vprašanje

Ocenjevanje v osnovni šoli je tudi eden izmed faktorjev, ki vpliva na učne uspehe. Znano je, da je ocenjevanje vendarle odvisno od tistega, ki ocenjuje in manj od tistega, ki je ocenjevan. Verjetno bodo nekateri načini ocenjevanja in pri nekaterih stvareh ostali še zelo dolgo. Ni pa rečeno, da bi se že danes ne moglo najti tudi v ocenjevanju v šoli nekatere stvari, ki bi jih lahko spremenili ali dopolnili. Posebej to velja takrat, kadar gre za posamezne predmete, kjer ni odvisno samo od učenca, kako naj se določno snov nauči (če smo ga seveda sploh naučili tega, kako naj se uči), ampak je odvisno predvsem od njegovih sposobnosti. Tu mislim predvsem na predmete v šoli, ki so predvsem umetnostnega in tehničnega značaja, pri čemer ne mislim, da so manj vredni, ampak da bi kazalo pri teh predmetih drugače pristopati do učenca tudi pri ocenjevanju. Ne bom našteval znanih dejstev, kaj se je mogoče (tako ali drugače) naučiti, kaj pa je mogoče pridobiti takrat, kadar je zato podana tudi neka dispozicija

(sposobnost). Pri tem mi je znano, da se obe stvari med seboj prepletata. Naj zato uporabim enostavne primere: Konec lanskega šolskega leta in tudi ob letošnjem prvem polletju se pojavljajo negativne ocene tudi iz telesne vzgoje, glasbenega pouka, tehničnega pouka, likovnega pouka in praktičnega gospodinjstva. Teh negativnih ocen sicer ni veliko, vendar že pojav teh, ki so, vzbujajo vprašanje upravičenosti takih ocen.

Meni se zdi nesprijemljivo, da učencu, ki zaradi svojih fizičnih lastnosti ni sposoben izpolniti na primer norme pri telesni vzgoji, ocenjujemo to njegovo sposobnosti z negativno oceno. Če bi se ga dalo naučiti, da preteče na primer 60 m v normiranem času, potem bi bilo to še nekako razumljivo. Ali če bi se ga dalo naučiti, da preskoči določeno višino; če bi se ga dalo naučiti, da izdeluje likovne izdelke po želji učitelja in brez napak; če bi se ga dalo naučiti, da ima popolne ročne spretnosti itd., bi se verjetno dalo to izražati tudi s številčnimi ocenami. Za navedene stvari pa nisem tako prepričan v to, da je prav številčno ocenjevanje od 1 do 5 najboljši način ugotavljanja sposobnosti učencev pri določenih predmetih. Vse bolj se mi dozdeva, da s takim načinom želimo dokazovati vrednost predmeta in ne vrednost učenca.

Zaradi vsega tega (in še vrsto drugih odprtih stvari pri ocenjevanju sploh, na primer možnosti objektivizacije ocenjevanja) me zanimajo v tem trenutku predvsem nekatere stvari, na katere želim odgovor:

1. Ali in kateri organ s področja šolstva spremlja te stvari (ocenjevanje sploh, posebej pa umetnostno-tehničnih predmetov), kaj ugotavlja in kaj je predlagal na podlagi ugotovitev?

2. Ali se proučuje možnost neštevilčnega ocenjevanja nekaterih predmetov v osnovni šoli (predvsem: telesna vzgoja, likovni pouk, glasbeni pouk itd.) in kakšni so rezultati tega proučevanja?

3. Ali obstoje možnosti, da se spremeni številčno ocenjevanje vsaj navedenih predmetov v kratkem času in kako?

4. Kdaj bo mogoče temu zboru predložiti problematiko ocenjevanja v osnovni šoli in iz te izpeljane predloge za take načine ugotavljanja znanja in sposobnosti, da bomo vsaj v bodoče slišali več o samih učencih, kako pa o vrstnem redu predmetov z največjim številom negativnih ocen?

Ker v samem vprašanju ni bilo mogoče navajati vrste zadev s tem v zvezi in ker tudi odgovor ne bo mogel osvetliti te zadeve dovolj temeljito, menim, da bi bilo umestno postaviti vprašanje ocenjevanja čimprej na dnevni red našega zbora. O tem bi dal predlog na seji zbora, ko mi bo odgovorjeno na navedena vprašanja.

Prosim za odgovore na naslednji seji zbora.

Cetrto vprašanje

Po ukinitvi učiteljišč je mogoč študij razrednega pouka na pedagoških akademijah. Študij je reden ali izreden. Za izredni študij se prijavljajo predvsem tisti učitelji, ki menijo, da bi si z višjo stopnjo izobrazbe pridobili širše znanje in s tem tudi izboljšali delo v šoli. Pri sprejemu takih učiteljev, ki kažejo željo po izboljšanju znanja (s tem pa vsaj posredno izboljšujejo tudi vsebino pri svojem delu) pa mi ni čisto jasno naslednje:

— pri sprejemu na (izredni) študij se preverja sposobnost posluha in glasbenega znanja, v samem študiju pa si mora slušatelj pridobiti sposobnost obvladovanja enega instrumenta;

— zakaj je to samo za ta predmet, ko bi z enako utemeljitvijo to zahtevali tudi pri telesni vzgoji in pri likovnem pouku.

Znano je namreč, da se za razredni pouk odloča manjše število novincev, od tistih pa, ki se odločajo za izredni študij, je veliko število takih, ki so v času učiteljišče prihajali na ta tudi brez posebnih sposobnosti za glasbo, dokončali učiteljišče in prišli na šole.

Res je, da je predvsem za razrednega učitelja pomembno, da ima tudi določene glasbene sposobnosti, od njega je pač odvisno tudi razvijanje sposobnosti pri učencih. Res je tudi to, da je to prastara praksa pri sprejemanju v učiteljske šole v prejšnjem času. Ne vem pa, če je to še danes tako neobhodno potrebno in nujno, da je brez teh sposobnosti skoro nemogoče postati učitelj razrednega pouka ali pa si pridobiti višjo kvalifikacijo. Iz razgovorov s posameznimi dijaki srednjih šol, ki se odločajo za študij na pedagoški akademiji, lahko povzemam, da se za razredni pouk ne odločajo tudi zato, ker je pogoj sposobnost glasbenega znanja in med študijem pridobitev sposobnosti za igranje na instrument. Vemo pa, da vpis v PA na razredni pouk ni tako številen, da bi razredčevali še to število. Enako je to pri učiteljih z bivših učiteljišč, ki imajo voljo in sposobnosti za učitelja razrednega pouka in si želijo pridobiti tudi višjo kvalifikacijo (predvsem mlajši), a so zaradi raznih vzrokov vendarle nekoč postali učitelji brez posebnih sposobnosti za glasbeni pouk.

Ne podcenjujem potrebe po takem znanju, menim pa, da bomo ob prevelikem vztrajanju na te izgubljali vedno več tistih, ki bi sicer želeli postati učitelji razrednega pouka, pa ne morejo zaradi prej omenjene zahteve, prav tako pa onemogočali tiste, ki si želijo izboljšati kvalifikacijo za razrednega učitelja in nimajo želje po kvalifikaciji za posamezen predmet (ali dva) ter jih, če imajo kljub temu željo po višji kvalifikaciji, dejansko prisiljevali za preusmeritev v posamezne predmete.

Mislím, da nimamo toliko kadra za razredni pouk in bi zato kazalo premisliti o umestnosti takih pogojev, ki bi nam znali povzročiti (če nam že ne) kaj kmalu glavobol (pomanjkanje razrednih učiteljev).

Prav tako bi kazalo premisliti ali je najbolj umestno postavljati take pogoje tistim razrednim učiteljem z bivših učiteljišč, ki so že z diplomo dokazali, da imajo glasbene sposobnosti in znanje ter to že uporabljajo, a vendarle morajo ponovno dokazovati, da je to res. Verjetno bi bilo še nekako razumljivo, da zahtevamo od novincev s splošnih srednjih šol, kjer zaradi takih učnih načrtov niso pridobili sposobnosti in znanja iz glasbe, da pokažejo dispozicije za to, če smatramo, da je to tako neobhodno potrebno, če pa je to potrebno tudi za tiste, ki so to že dokazali, je vprašanje. Zato želim naslednje odgovore:

1. Kako gleda na ta problem republiški sekretariat za prosveto in kulturo in kako zavod za šolstvo SRS?

2. Kaj menijo o tem vprašanju same pedagoške akademije?

3. Ali je mogoče pričakovati vendarle določene korekture pri vpisih na akademijah v skupino razrednega pouka v tem pogledu?

4. Ali je mogoče pričakovati vsaj upoštevanje in drugačnejši postopek pri sprejemnih izpitih za tiste, ki žele izredno študirati za razredni pouk (na višji stopnji) ter so dokončali učiteljišče s pozitivno oceno iz glasbenega pouka in tudi instrumenta?

Prosim za odgovor na naslednji seji zborna.

Franc Kosmač,
poslanec socialno-zdravstvenega zbora

Prosim, da posredujete izvršnemu svetu vprašanje, na katerega bi po možnosti prejel odgovor že na prihodnji seji zbora.

Že lani so popisovali in tudi zdravniške komisije so ugotavljale invalidnost oseb, ki so žrtve fašističnega nasilja in tistih, ki so se ponesrečili pri zbiranju orožja za NOV.

Ker je med temi verjetno tudi precej starejših ljudi (nekateri so tudi socialno ogroženi), a vprašanje priznanja njihove invalidnosti še ni urejeno, zato smatram, da je res že skrajni čas, da se jim invalidnost prizna in tudi materialno pomaga.

Prosim za odgovor na naslednje vprašanje:

Koliko je teh upravičencev in ali so komisije končale svoje delo?

Kdaj pride na vrsto urejanje tega problema, ki zaostaja za drugimi, ki so več ali manj že dobro urejeni?

PREDLOG ZAKONA

o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov

1. člen

Delovni ljudje v organizacijah združenega dela s samoupravnimi sporazumi določajo in usklajujejo osnove in merila za delitev dohodka in osebnih dohodkov tako, da čim dosledneje uresničujejo načela delitve po delu, da v delitvi dohodka na sklade in sredstva za osebne dohodke dosežajo doseženim rezultatom dela in poslovnim uspehom ustrezajoča razmerja, pri osebnih dohodkih pa razmerja, kakršna ustrezajo opravljenemu delu delovne skupnosti in posameznih njenih članov.

Merila morajo zagotavljati zlasti:

a) da se sredstva za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delavcev večajo v odvisnosti od doseženih rezultatov dela in da se spodbuja interes delovnih ljudi za dobro gospodarjenje;

b) da so razlike med osebnimi dohodki delavcev istih ali sorodnih poklicnih skupin, zaposlenih pri enakih ali sorodnih delih, predvsem odraz razlik v delovni storilnosti in v delovnih pogojih; da delovni ljudje v organizacijah združenega dela lahko po enotnih in usklajenih vidikih presojujejo uspehe svojega dela in gospodarjenja;

c) tolikšno izločanje sredstev iz doseženega dohodka za razširjanje materialne osnove družbenega dela, za znanstveno raziskovalno delo in za izobraževanje delavcev, da se krepí akumulativnost in reproduktivna sposobnost organizacij združenega dela, spodbuja splošen družbeni razvoj in vloga, ki jo imajo kot pglavitni nosilci družbene reprodukcije.

2. člen

Ko organizacije združenega dela v skladu z načeli iz 1. člena tega zakona sklepajo samoupravne sporazume o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov, se zlasti dogovorijo:

— o spodnji ravni sredstev osebnih dohodkov zaposlenih, ki so lahko hkrati tudi dogovorjeni obračunski elementi za usklajeno ugotavljanje kalkulativnih osebnih dohodkov; za to se lahko v sporazumih določijo delovna mesta ali poklici ali skupine poklicev, ki so značilni za delovne organizacije določenih skupin dejavnosti, in podrobneje določijo tiste značilnosti, ki so skupne in pomembne za usklajeno vrednotenje delovnih mest ali poklicev;

— o merilih poslovne uspešnosti, ki upoštevajo zlasti doseženi dohodek, število zaposlenih ter njihov izobrazbeni in poklicni sestav, temu ustrezna sredstva kalkulativnih osebnih dohodkov, razmerje med tistim delom dohodka, s katerim razpolaga delovna skupnost in vloženi sredstvi; pri tem se del dohodka, s katerim razpolaga delovna skupnost, poveča za amortizacijo nad predpisano minimalno stopnjo in zmanjša za kalkulativne osebne dohodke;

— o merilih, ki spodbujajo prizadevanja za rast produktivnosti dela in poslovnih uspehov in ki čimbolj neposredno povezujejo osebne dohodke z gibanji te rasti; ta merila naj zagotavljajo, da se skupna sredstva za osebne dohodke večajo predvsem v odvisnosti od doseženih rezultatov dela, sredstva za materialno osnovo družbenega dela pa v odvisnosti od rezultatov dela in poslovnih uspehov; da se tako čimbolj spodbuja interes za dobro gospodarjenje delovne skupnosti kot celote in tudi vsakega njenega člana in da se čimbolj odpravijo tiste razlike pri osebnih dohodkih, ki ne temeljijo na rezultatih dela; dogovorjena merila naj upoštevajo tudi organski sestav sredstev in posebne pogoje za pridobivanje dohodka tako, da se še na ta način čimbolj zagotovi odvisnost gibanja osebnih dohodkov od rezultatov dela;

— o najnižjem (varianta: in najvišjem) osebnem dohodku, ki pripada vsakemu delavcu za opravljeno delo v polnem delovnem času;

— o ukrepih in merilih za uresničevanje načela, po katerem je vlaganje v materialno osnovo družbenega dela odvisno od višine doseženega dohodka na zaposlenega delavca tako, da morajo praviloma tiste organizacije združenega dela, ki imajo večji dohodek na zaposlenega, imeti tudi akumulativnejša delitvena razmerja in sorazmerno na zaposlenega tudi več vlagati v materialno osnovo združenega dela;

— o merilih, po katerih se omogoča uresničevati načelo, da se lahko sredstva za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delavcev povečajo praviloma le, če je dosežena vsaj enaka stopnja porasta sredstev za razširjanje materialne osnove družbenega dela v preteklem letu;

— o merilih, po katerih se določajo sredstva za skupne potrebe delavcev;

— o merilih za določanje takšnih materialnih stroškov, kot so dnevnice, kilometrina, terenski dodatki, dodatki za ločeno življenje in podobno.

Dogovorjena merila iz prejšnjega odstavka ne smejo biti v nasprotju z merili splošnega družbenega dogovora iz 15. člena tega zakona.

3. člen

Organizacije združenega dela lahko s samoupravnimi sporazumi uveljavijo tudi druga merila za izkazovanje in ugotavljanje doseženih rezultatov dela in poslovnih uspehov kot podlage za delitev dohodka; vendar pod pogojem, da niso v nasprotju z določbami 1. in 15. člena tega zakona.

4. člen

Samoupravni sporazum po tem zakonu lahko predlaga katerakoli zainteresirana organizacija združenega dela.

Samoupravni sporazum lahko predlagajo tudi organi sindikata, kateremu pripadajo člani delovne skupnosti organizacij združenega dela, poslovna in druga združenja organizacij združenega dela in komisija iz 16. člena tega zakona.

Predlagatelj pošlje predlog vsem organizacijam združenega dela določenih dejavnosti ali določenega območja in komisiji iz 16. člena tega zakona.

Te organizacije so dolžne predlog obravnavati in svojo odločitev sporočiti predlagatelju in komisiji iz 16. člena tega zakona v 20 dneh od dneva, ko so predlog dobile.

5. člen

Samoupravni sporazum po 2. členu tega zakona se lahko sklene, če se je za sklepanje odločila večina organizacij združenega dela določene dejavnosti oziroma določenega območja (8. člen).

Komisija iz 16. člena tega zakona ugotovi, kdaj je izpolnjen pogoj iz prejšnjega odstavka in obvesti organizacije združenega dela, naj začnejo postopek za sklenitev samoupravnega sporazuma po določbah tega zakona.

Komisija lahko na predlog določenega števila organizacij združenega dela, pristojnega organa sindikatov ali po lastni pobudi tudi odstopi od večinskega načela po prvem odstavku tega člena, če to narekujejo organizacijski, tehnični ali drugi razlogi, toda pod pogojem, da s tem ne bi bile izigrane določbe 1. in 2. člena tega zakona.

6. člen

Ko organizacije združenega dela iz drugega odstavka 5. člena tega zakona dobijo obvestilo komisije, imenujejo skupno komisijo z nalogo, da pripravi osnutek samoupravnega sporazuma.

Osnutek pošlje skupna komisija vsem udeleženkam samoupravnega sporazumevanja, pristojnemu organu sindikata delavcev dejavnosti, ki jo opravljajo te udeleženke, in posebni komisiji iz drugega odstavka 13. člena tega zakona.

Organizacije združenega dela obravnavajo osnutek sporazuma po istem postopku kot predloge svojih splošnih aktov. Pripombe in predloge k osnutku pošljejo skupni komisiji najkasneje v 20 dneh od dneva, ko so sprejele osnutek. Steje se, da udeleženka sporazumevanja nima pripomb, če v omenjenem roku komisiji ne odgovori.

Pristojni organ sindikata je dolžan osnutek sporazuma obravnavati in sporočiti skupni komisiji svoje stališče in predloge v 20 dneh od dneva, ko je osnutek dobil.

Komisija iz drugega odstavka 13. člena tega zakona lahko da v istem roku svoje pripombe k osnutku glede njegove skladnosti z zakonom in splošnim družbenim dogovorom.

7. člen

Na podlagi izbranih pripomb in predlogov pripravi skupna komisija najkasneje v 30 dneh predlog samoupravnega sporazuma in ga pošlje vsem udeleženkam sporazumevanja in pristojnemu organu sindikata.

Samoupravni sporazum je sprejet, če pristojni organ sindikata da soglasje in če ga sprejmejo pristojni organi upravljanja udeleženk sporazumevanja v enakem besedilu.

Če pristojni organ sindikata ne da soglasja ali če pride do nesoglasja o besedilu med udeleženkami sporazumevanja, skuša skupna komisija neposredno s prizadetimi udeleženkami doseči soglasje. Če s pristojnim organom sindikata ni doseženo soglasje, ali če toliko organizacij združenega dela noče podpisati predloga sporazuma, da ni več pogoja po 5. členu tega zakona, se nadaljnji postopek ustavi in nastopijo posledice po 2. odstavku 19. člena tega zakona.

8. člen

Samoupravni sporazumi po 2. členu tega zakona se sklepajo predvsem za organizacije združenega dela določenih dejavnosti, lahko pa tudi za organizacije združenega dela določenega območja, ki zajema eno ali več občin.

9. člen

Podpisnice sporazuma uskladijo svoje splošne akte o delitvi dohodka in osebnih dohodkov z določbami samoupravnega sporazuma. Če je njihov splošni akt v nasprotju s samoupravnim sporazumom, se uporablja samoupravni sporazum.

Podpisnice se lahko tudi sporazumejo, da bodo samoupravni sporazum uporabljale neposredno kot svoj splošni akt o delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

10. člen

K sklenjenemu samoupravnemu sporazumu lahko naknadno pristopijo organizacije združenega dela, ki niso sodelovale v samem postopku za njegovo sklepanje. Svoj pristop sporočijo v obliki sklepa pristojnega organa upravljanja vsem podpisnicam sporazuma in za registracijo sporazumov pristojnemu upravnemu organu iz 13. člena tega zakona.

S pristopom prevzame organizacija združenega dela vse pravice in obveznosti kot podpisnica samoupravnega sporazuma.

11. člen

Podpisnica samoupravnega sporazuma lahko odpove samoupravni sporazum s pismenim in obrazloženim sklepom najvišjega organa upravljanja. Sklep mora poslati vsem podpisnicam samoupravnega sporazuma in za registracijo sporazumov pristojnemu upravnemu organu.

Odpoved začne veljati s 1. januarjem naslednjega leta in z istim dnem nastopijo za takšno organizacijo združenega dela tudi posledice po drugem odstavku 19. člena tega zakona.

12. člen

Služba družbenega knjigovodstva opravlja nadzorstvo nad tem, ali podpisnice delijo dohodek v skladu z merili, določenimi v samoupravnem sporazumu, in zoper tiste, ki pri delitvi kršijo ta merila tako, da zaradi tega presežejo dogovorjeno gornjo mejo sredstev za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delavcev po določbi 20. člena tega zakona, postopa po predpisih o poslovanju službe družbenega knjigovodstva.

13. člen

Ko je samoupravni sporazum sprejet po 7. členu tega zakona, ga skupna komisija takoj predloži v registracijo republiškem sekretariatu za delo, ki vodi register samoupravnih sporazumov.

Pred vpisom v register preizkusi posebna komisija, ali je samoupravni sporazum v skladu z zakonom in splošnim družbenim dogovorom.

Člane posebne komisije imenujejo udeleženci splošnega družbenega dogovora. Administrativne posle za komisijo opravlja republiški sekretariat za delo.

Če so pogoji izpolnjeni, odredi komisija vpis v register. Komisija registracije ne dovoli, če ugotovi, da je samoupravni sporazum v nasprotju z zakonom in splošnim družbenim dogovorom. Svojo odločitev sporoči podpisnicam samoupravnega sporazuma in predlaga spremembe in dopolnitve.

Komisija tudi ne dovoli vpisa v register samoupravnega sporazuma, če ne zajame večine organizacij združenega dela v smislu 5. člena tega zakona.

Če se podpisnice sporazuma ne strinjajo z oceno komisije in z njenimi predlogi, predložijo sporna vprašanja stalnemu petčlanskemu arbitražnemu svetu. Člane arbitražnega sveta imenuje zbor delovnih skupnosti Skupščine SR Slovenije.

Odločitev arbitraže je dokončna in postane sestavni del samoupravnega sporazuma.

14. člen

Da bi se ustvarila potrebna podlaga za delo komisije iz 13. člena tega zakona, sklenejo s tem zakonom pooblaščeni udeleženci splošne družbene dogovore.

Za področje gospodarstva sklenejo splošni družbeni dogovor izvršni svet Skupščine SR Slovenije, gospodarska zbornica SR Slovenije in republiški svet Zveze sindikatov Slovenije.

Za področje družbenih služb sklenejo enega ali več splošnih družbenih dogovorov izvršni svet Skupščine SR Slovenije in republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, ki lahko poprej zahtevata mnenje za delovne organizacije določenih dejavnosti pristojna republiška združenja ali republiške skupnosti.

15. člen

S splošnim družbenim dogovorom njegovi podpisniki določijo merila in postopek za presojo in oceno skladnosti samoupravnih sporazumov z določbami tega zakona.

V ta namen določijo zlasti

— merila, po katerih se lahko presoja, kako je zagotovljeno, da se delitev dohodka ravna po doseženih rezultatih dela, poslovnih uspehih in delovnih pogojih;

— merila za med seboj primerljivo izkazovanje in oceno rezultatov dela in poslovnih uspehov zlasti z ozirom na izkoriščenost vloženi sredstev;

— merila (in elemente) za presojo, s kolikšno učinkovitostjo je oblikovanje sredstev za osebne dohodke in za skupne potrebe povezano z gibanji produktivnosti dela in rezultati dela;

— merila za oceno, kako je v delitvi zagotovljena in med seboj primerljiva krepitev akumulativnosti in reproduktivne sposobnosti organizacij združenega dela.

S splošnim družbenim dogovorom podpisniki določijo metodologijo za izkazovanje in primerjanje elementov in razmerij o delitvi dohodka ter postopek za primerjavo skladnosti samoupravnih sporazumov s splošnim družbenim dogovorom in s tem zakonom.

16. člen

Udeleženci splošnega družbenega dogovora iz 14. člena tega zakona imenujejo komisijo, ki za gospodarstvo in družbene dejavnosti pripravi osnutek enega ali več splošnih družbenih dogovorov.

Osnutek splošnega družbenega dogovora obravnava in sprejema vsak udeleženec samostojno in svoj sklep sporoči drugim udeležencem dogovarjanja.

Morebitna različna stališča o posameznih vprašanih osnutka usklajujejo udeleženci dogovarjanja na skupni seji za to usklajevanje posebej pooblaščenih svojih predstavnikov.

Na podlagi pripomb in predlogov k osnutku pripravi komisija predlog splošnega družbenega dogovora.

17. člen

Splošni družbeni dogovor je sprejet, ko ga vsak udeleženec sprejme v enakem besedilu. Podpisniki ga objavijo v »Uradnem listu SRS« in začne veljati z dnem, ki ga določijo v dogovoru.

18. člen

Komisija iz 16. člena tega zakona dela na podlagi določb tega zakona² in splošnih družbenih dogovorov, spremlja zlasti delovanje meril, dogovorjenih v samoupravnih sporazumih in splošnih družbenih dogovorih, ter o svojih ugotovitvah in predlogih poroča podpisnikom splošnih družbenih dogovorov.

Komisija daje lahko tudi pobudo za sklenitev samoupravnih sporazumov po 18. členu ali zahteva sklenitev družbenega dogovora po 19. členu temeljnega zakona o ugotavljanju in delitvi dohodka v delovnih organizacijah (Uradni list SFRJ, št. 32-408/68).

Pobuda oziroma zahteva komisije mora biti pismena in v njej morajo biti navedena vprašanja, ki naj bodo urejena s sporazumom oziroma dogovorom ter razlogi, ki utemeljujejo predlagano sklenitev sporazuma oziroma dogovora.

Komisija stalno sodeluje z delovno organizacijo, ki jo podpisniki splošnega družbenega dogovora iz 14. člena tega zakona izberejo, da strokovno in z uporabo znanstvenih metod spremlja in proučuje delitev dohodka in osebnih dohodkov ter urejanje te delitve s splošnimi akti, samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori.

19. člen

Ko delovni ljudje v organizacijah združenega dela ob periodičnih obračunih in z zaključnimi računi odločajo o delitvi dohodka, svojo delitev primerjajo z delitvijo, izračunano po merilih, dogovorjenih s samoupravnim sporazumom, ki je registriran po 13. členu tega zakona.

Organizacije združenega dela, ki ne sklenejo samoupravnega sporazuma po tem zakonu, oziroma ki odstopijo od že sklenjenega sporazuma kot njegove udeleženke, ne da bi sklenile novega ali pristopile k drugemu, primerjajo svojo delitev z delitvijo, izračunano po merilih, dogovorjenih s splošnim družbenim dogovorom.

Rezultate primerjanja sporoči organizacija združenega dela iz prvega in drugega odstavka tega člena pristojnemu organu službe družbenega knjigovodstva. Ta prijavo preizkusi in če ugotovi, da je z delitvijo prekoračen obseg sredstev za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delavcev, izračunanih po merilih samoupravnega sporazuma ali splošnega družbenega dogovora, izda nalog za vplačilo prispevka po 20. členu tega zakona.

20. člen

Organizacija združenega dela, ki razporedi dohodek tako, da prekorači obseg sredstev za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delavcev, izračunanih po merilih samoupravnega sporazuma oziroma splošnega družbenega dogovora, mora odvesti v republiški sklad skupnih rezerv prispevek od presežnih sredstev, ki znaša:

Če presegajo sredstva, izločena za osebno porabo, gornji obseg (% preseganja)	se odvede od tistega dela sredstev, ki presega vsoto, prispevek, ki znaša: % + za vsak % preseganja
do 10	5
nad 10 do 20	50 + 7
nad 20 do 30	120 + 9
nad 30 do 40	210 + 11
nad 40 do 50	320 + 13
nad 50	450 + 15

Prispevek se obračunava in vplačuje v republiški sklad skupnih rezerv po določbah zakona o skladih skupnih rezerv in o uporabi njihovih sredstev (Uradni list SRS, št. . .).

21. člen

Posledice za prekoračitve obsega sredstev za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delavcev iz 20. člena tega zakona se začnejo izvajati od 1. julija 1971. leta dalje.

22. člen

Udeleženci družbenega dogovora morajo v 15 dneh po uveljavitvi tega zakona imenovati komisijo iz 16. člena tega zakona in začeti postopek za sklenitev splošnih družbenih dogovorov, ki morajo biti sprejeti tako, da bo mogoče izvajati določbe prejšnjega člena.

23. člen

Če je to nujno potrebno za stabilnost gospodarstva ali za usklajevanje materialnih razmerij s postavkami tekoče gospodarske politike in družbenoekonomskega razvoja, predvidenega z zakoni oziroma drugimi splošnimi akti Skupščine SR Slovenije, lahko izvršni svet Skupščine SR Slovenije odredi ukrepe, s katerimi se zagotovi, da ostanejo gibanja delitve dohodka v skladu z gibanjem narodnega dohodka.

Ukrepe iz prejšnjega odstavka lahko odredi izvršni svet Skupščine SR Slovenije samo, če uskladitve gibanj osebnih dohodkov z narodnim dohodkom ni

mogoče zagotoviti s samoupravnimi in družbenimi dogovori ter po poprejšnjem mnenju gospodarske zbornice SR Slovenije in republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije.

V a r i a n t a; 23. člen naj se glasi:

»Če bi se pokazalo, da je za stabilnost gospodarstva ali za usklajevanje temeljnih materialnih razmerij s postavkami tekoče gospodarske politike in družbenoekonomskega razvoja, predvidenega z zakonom oziroma drugimi akti Skupščine SR Slovenije odredila ukrepe, s katerimi bo zagotovila, da ostanejo gibanja delitve dohodka v skladu z gibanjem narodnega dohodka.

Ukrepe iz prejšnjega odstavka bo Skupščina SR Slovenije odredila po poprejšnjem mnenju gospodarske zbornice SR Slovenije in republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije.«

24. člen

Ne glede na določbo 1. člena zakona o začasnih ukrepih pri določanju sredstev za izplačevanje osebnih dohodkov v delovnih in drugih organizacijah (Uradni list SFRJ, št. 59/70) se določbe 1., 2., 4. in 5. člena navedenega zveznega zakona uporabljajo tudi po uveljavitvi tega zakona, dokler ne bo začel veljati družbeni dogovor po tem zakonu, vendar najdlje do 30. aprila 1971.

25. člen

Republiški sekretar za delo izda navodilo o registru samoupravnih sporazumov po 13. členu tega zakona in o postopku za vpis samoupravnih sporazumov v register.

26. člen

Delovna organizacija, ki izda nalog za izplačilo sredstev za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delavcev, ki presegajo obseg, izračunan po merilih samoupravnega sporazuma, se kaznuje za gospodarski prestop ek ne glede na posledice iz 20. člena tega zakona.

27. člen

Z denarno kaznijo do 10.000 dinarjev se kaznuje za prekršek organizacija združenega dela, ki ne prijavi rezultatov primerjanja po tretjem odstavku 19. člena tega zakona.

Z denarno kaznijo do 500 dinarjev se kaznuje tudi odgovorna oseba organizacije združenega dela, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

28. člen

Podpisniki splošnega družbenega dogovora morajo do 30. marca 1972. leta predložiti Skupščini SR Slovenije poročilo o učinkovitosti delovanja samoupravnih sporazumov in splošnih družbenih dogovorov po tem zakonu.

29. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

OBRAZLOŽITEV

1

V juniju in juliju 1970. leta sta republiški zbor in gospodarski zbor Skupščine SR Slovenije obravnavala osnutek zakona o družbenem usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov v delovnih organizacijah in ugotovila, da osnutek predstavlja realizacijo osnovnega izhodišča, da je potrebna ureditev družbenega usmerjanja delitve dohodka in da mora zakon na osrednje mesto postaviti samoupravno in družbeno dogovarjanje, predpisati le okvire za določanje meril in pravne osnove, da se ta merila določajo z družbenim dogovorom.

Na podlagi te ugotovitve sta oba zbora v načelu osnutek sprejela, hkrati pa sta v svojih sklepih izvršnemu svetu prepustila odločitev, da predloži skupščini ali še enkrat osnutek zakona ali pa že predlog zakona.

Na tej podlagi je izvršni svet najprej pripravil nov osnutek zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov. Že s spremenjenim naslovom je nakažal, da postavlja novi osnutek na osrednje mesto samoupravne sporazume in družbene dogovore kot pglavitno obliko in metodo družbenega usmerjanja delitve dohodka.

O tem novem osnutku sta potem razpravljala tudi odbora za družbenoekonomske odnose republiškega in gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije. Ugotovila sta, da je osnutek izdelan v skladu z omenjenimi sklepi obeh zborov iz junija in julija 1970. leta. Kot pristojna odbora sta sklenila, naj izvršni svet osnutek prekvalificira in ga predloži skupščini kot predlog zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov.

Na podlagi teh sklepov je pripravljen predlog zakona, ki ga je izvršni svet sprejel na 55. seji dne 8. januarja 1971. Pri njegovi izdelavi so seveda upoštevale tudi vse razprave, ki jih je bil deležen že prvi osnutek zakona v organih Skupščine SR Slovenije, v družbeno-političnih organizacijah in v javnosti. Osnutek je namreč skupaj s projektom družbenega dogovora naletel na izredno veliko zanimanje. Sprožil pa ni samo mnogo razprav, temveč tudi številne dokaj različne razlage. Nekatere med njimi pa so opozorile, da so osnutek ponekod obravnavali ne samo preveč enostransko, temveč da so nameravali ureditev družbenega usmerjanja delitve dohodka razlagali z vidikov, za katere ni bilo osnove niti v osnutku niti v projektu družbenega dogovora. Zato so bile nekatere ocene takšne, da bi utegnile voditi v zmoto glede samega bistva družbenega usmerjanja delitve dohodka. Nekatere razlage so se namreč opirale na sodbe, kakršne so se ponekod izoblikovale, ker so posamezniki videli v tem usmerjanju omejevanje samoupravljanja in nedopusten poseg v samoupravno pravico delovnih skupnosti, da doseženi dohodek delijo po lastni presoji.

Pri tem so prezrli, da družbeno usmerjanje delitve dohodka v delovnih organizacijah ni nekaj povsem bistveno novega, kar naj bi postalo aktualno šele po uveljavitvi temeljnega zakona o ugotavljanju in delitvi dohodka v delovnih organizacijah iz leta 1968 ali kar naj bi postalo pereče samo zaradi nekaterih nepravilnosti pri notranji delitvi v nekaterih delovnih organizacijah. Ni namreč za ureditev družbenega usmerjanja odločilno samo vprašanje, ali delovne organizacije svoj dohodek delijo pravilno, racionalno in ekonomsko učinkovito ali ne. Pomembno je, da je neprestano prisoten velik ekonomsko-politični in družbeni

pomen samoupravne pravice delovnih skupnosti, da samostojno odločajo o delitvi dohodka in osebnih dohodkov in da ta pomen raste. Zato se je družbena skupnost vedno prizadevala najti način, kako zavarovati ta pomen. Nesporno namreč je, da se delitev dohodka v delovnih organizacijah prej ali slej pokaže tudi v širši družbeni skupnosti: vsi politični in pravni akti govorijo o tem, da delovni ljudje v organizacijah združenega dela delijo dohodek v svojem in v družbenem interesu. Zato mora delitev hkrati krepiti reproduktivno sposobnost teh organizacij in jih tako usposablja za njihovo naraščajočo družbenoekonomsko vlogo, pomembno za splošen družbeni razvoj. Treba je torej delovnim ljudem v delovnih organizacijah omogočiti, da pri urejanju in pri odločanju o delitvi lahko že sami ocenijo, ali je njihova delitev primerna s širšega družbenega vidika. Sicer velja splošno pravilo, da je delitev družbeno primerna in ustrezna, če je opravljena po načelih delitve po delu. Toda pri tem se stalno zastavljajo vprašanja, po kakšnem delu, kako to delo meriti in izkazovati, da bo družbeno primerljivo in s tem omogočena kolikor toliko objektivizirana presoja, ali je delitev dejansko opravljena po teh načelih, kar naj odseva tako v samih delitvenih razmerjih kot tudi v razmerjih med osebnimi dohodki.

Mnogi politični dokumenti dokazujejo, da je realizacija teh načel stalno navzoč aktualen družbeno-politični in ekonomski problem. Zato družbenoekonomski sistem sam terja stalno organizirano navzočnost tudi družbenih dejavnikov pri urejanju in izvajanju delitve dohodka in osebnih dohodkov v delovnih organizacijah. Terjajo pa tudi prizadevanja za skladnejše urejanje socialno-ekonomskih odnosov med delovnimi ljudmi in delovnimi organizacijami. Potrebna pa je tudi zato, da se čimbolj uveljavi in hkrati varuje samoupravni družbenoekonomski položaj delavca, da se mu zagotovi z oblikovanjem primernih pravil ekonomsko-politična in pravna orientacija, ko v tem svojem položaju odloča o delitvi dohodka, pri čemer je postavljen v objektivno situacijo, da te njegove odločitve odsevajo tudi na pogojih za realizacijo skupnih interesov.

Samoupravljanje ni samo pravica, marveč je tudi odgovorna dolžnost delovnih ljudi v organizacijah združenega dela. S produkcijskimi sredstvi v družbeni lastnini gospodarijo neposredno delovni ljudje, ki z njimi delajo, v lastnem interesu in v interesu družbene skupnosti (III. točka temeljnih načel zvezne ustave); ta sredstva morajo gospodarsko smotrno uporabljati, da se doseže čimvečji učinek za delovno organizacijo in družbeno skupnost (4. točka 9. člena zvezne ustave); pri razporejanju dohodka so delovne organizacije zlasti dolžne zagotoviti razvoj materialne osnove svojega dela (5. točka 9. člena in 11. člen zvezne ustave). Tudi pri delitvi dohodka na sredstva za osebne in skupne potrebe delovna organizacija ni brez ustavne obveznosti nasproti družbi; celotna sredstva, ki jih določi za ta namen, morajo ustrezati produktivnosti dela in poslovnemu uspehu organizacije (11. člen zvezne ustave), sredstva, ki se dajejo posameznemu delavcu, pa morajo ustrezati uspehu njegovega dela, dela delovne enote ter uspehu delovne organizacije kot celote (12. člen zvezne ustave).

Ta ustavno uveljavljena načela družbenoekonomskega sistema so našla ustrezno mesto v zakonodaji, zlasti v temeljnem zakonu o ugotavljanju in delitvi dohodka v delovnih organizacijah (Uradni list SFRJ, št. 32-408/68). Ta spoštuje in še razvija načelo samoupravljanja na področju delitve v delovnih organizacijah. Toda prav tako upošteva, da družba vendarle ne more biti povsem dezinteresirana, kako z doseženim dohodkom gospodarijo v delovnih organizacijah. Gre za družbeno lastnino, s katero v svojem in družbenem interesu gospodarijo delovni ljudje v organizacijah združenega dela. Ko omenjeni

temeljni zakon dosledno spoštuje samoupravnost delovnih skupnosti na področju notranje delitve, hkrati upošteva družbenoekonomske in socialnopolitične interese, ki so povezani s tem, kako delovne skupnosti uporabljajo pravico, da odločajo o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Upošteva namreč, da je delitev dohodka funkcionalni del in element delitve nacionalnega dohodka sploh in da posledice notranje delitve odsevajo v gospodarskem in družbenem razvoju. Zato predvideva možnost družbeno usmerjajočega vpliva na usklajenost načel, osnov in meril za notranjo delitev. Pri tem pa predpostavlja, da bi se ta vpliv začel uveljavljati in razvijati predvsem s samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori.

2

To pa je tudi pglavitni namen družbenega usmerjanja delitve dohodka in osebnih dohodkov, kakršnega uveljavlja predlog zakona: v družbenoekonomski in samoupravni sistem vgraditi pravno izoblikovan postopek, po katerem mora biti tako delovnim organizacijam kot tudi neposredno zainteresiranim družbenim dejavnikom — zlasti sindikalnim organizacijam — omogočeno na organiziran, sistematičen, ekonomsko in pravno izoblikovan način spodbudno vplivati na delitev dohodka in osebnih dohodkov v delovnih organizacijah. Družbeno usmerjanje delitve dohodka po predlogu zakona torej ni ukrep o tem, kako deliti, ni omejevanje samoupravnih pravic delovnih skupnosti na tem področju. Tudi ni enkratni intervencijski ukrep samo zaradi nekkih ekscesov v delitvi (kot je bil npr. zakon o prepovedi naraščanja osebnih dohodkov v delovnih organizacijah nekaterih dejavnosti). Po svojem mestu in po svoji vlogi je predlagani način družbenega usmerjanja delitve dohodka sestavni del družbenoekonomskega sistema, prilagojen seveda današnjim njegovim osnovam in pogojem.

Upošteva je uvodoma omenjeni sklep Skupščine SR Slovenije predlog zakona izhaja z načelne predpostavke, da so delovni ljudje v organizacijah združenega dela, ki s svojim in družbenim delom ustvarjajo dohodek, zato najbolj poklicani, da odločajo o njegovi delitvi, tudi — objektivno vzeto — najbolj neposredno zainteresirani za delitev, ki krepi njihovo reproduktivno sposobnost, za takšne odnose v delitvi, ki spodbujajo k produktivnemu, racionalnemu gospodarjenju. Izhaja tudi s stališča, da že lastne koristi delovne organizacije deloma spodbujajo k urejenim medsebojnim odnosom v delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Saj pomeni usklajenost teh odnosov med delovnimi organizacijami določenih dejavnosti ali določenega območja pomembno oporo in pobudo za racionalnejše in produktivnejše gospodarjenje in poslovanje.

Predlog zakona zato najprej načelno opiše pglavitno družbenoekonomsko vsebino in namembnost nekaterih osnovnih meril, ki naj jih delovne organizacije v samoupravnih sporazumih tako opredelijo, da bodo uporabna in da bodo vplivala v duhu intencij družbenega usmerjanja, kot so okvirno nakazane deloma v 1. členu predloga deloma v načelnih orisih meril za delitev.

Zaradi tega predlog najprej ureja postopek samoupravnega sporazumevanja, kar naj omogoči, da intencije družbenega usmerjanja delitve dohodka organizirano in pravno učinkovito uveljavijo in uredijo predvsem delovni ljudje v organizacijah združenega dela, ki razpolagajo z doseženim dohodkom kot z rezultatom svojega in družbenega dela in ga delijo v svojem in skupnem interesu. Prav prek pravno urejenega samoupravnega sporazumevanja — kar

skuša doseči predlog zakona — naj bi se ustvarila podlaga za realizacijo omenjenega načela. Samoupravni sporazumi, ki jih sklepajo med seboj delovne organizacije same, naj torej postanejo poglavitno sredstvo, ki naj pripomore ustvarjati postopke, osnove in merila za usklajena razmerja v delitvi dohodka na akumulacijo in osebne dohodke in tudi v delitvi osebnih dohodkov.

K temu velja opozoriti, da predlog upošteva veliko, morda celo odločilno vlogo — sindikatov kot tistega družbeno-političnega dejavnika, ki je še posebej po svoji družbeni funkciji poklican zagotoviti, da se uveljavi samoupravno sporazumevanje kot poglavitna metoda in oblika, po kateri naj bi uspešno usklajevali razmerja tako v delitvi dohodka kot tudi v delitvi osebnih dohodkov, kar mora prispevati, da postane ta delitev spodbuda za racionalno gospodarjenje, pa tudi za obvladovanje raznih socialno-političnih problemov, ki nastajajo zaradi premajhne usklajenosti zlasti v delitvi osebnih dohodkov.

Zaradi tega priznava predlog zakona sindikatom ne samo vlogo udeleženca v dogovarjanju, temveč veže veljavnost samoupravnih sporazumov na poprejšnje soglasje pristojnega sindikalnega organa. Vloga sindikatov je torej soustvarjalna, ne da bi jim bilo treba v ta namen nastopati pri samoupravnem sporazumevanju kot ena od pogodbenih »strank«.

Predlog zakona izhaja torej z načelnega stališča, da mora biti delitev dohodka v delovnih organizacijah urejena in izvajana tako, da odigra vlogo pospeševalca gospodarskega in družbenega napredka. Načelo, da mora biti delitev dohodka odvisna od rezultatov dela, terja, da delitev poteka po osnovah in merilih, ki so — ne samo primerna, temveč tudi usklajena in primerljiva med delovnimi organizacijami. V ta namen predlog zakona potem, ko v 1. členu opiše svoje poglavitne smotre, najprej primeroma opisuje poglavitno vsebino samoupravnih sporazumov z orisom karakterističnih elementov poglavitnih meril, ki naj jih natančno in konkretno sporazumno določijo delovne organizacije same. Predlog ne predpisuje niti formule niti modela in tudi ne prinaša konkretiziranih definicij posameznih meril. Skuša pa dovolj jasno opredeliti osnovna namembnost najznačilnejših meril, prepuščajoč njihovo izbiro in določanje načeloma delovnim organizacijam (2. in 3. člen predloga).

Z določbami, ki urejajo postopek samoupravnega sporazumevanja, prinaša predlog zakona nekaj najosnovnejših norm, ki jih praksa že dalj časa terja, da bi samoupravno sporazumevanje potekalo organizirano in uspešno ter postalo učinkovit način za takšno sporazumno določanje osnov in meril za delitev dohodka in osebnih dohodkov, ki bo moglo postopoma pripeljati do tolikšne usklajenosti v notranji delitvi med delovnimi organizacijami, kjer bodo razlike dejansko predvsem posledica razlik v stopnji produktivnosti, v doseženih rezultatih dela in razlik v delovnih pogojih.

Za realizacijo tega poglavitnega smotra pa predlog zakona uveljavlja še nekaj načel, ki naj pripomorejo, da bi postalo samoupravno sporazumevanje — ne sicer edina — temveč temeljna oblika in temeljni način usmerjanja delitve dohodka.

Sedanje razmere v delitvi dohodka in osebnih dohodkov terjajo skupna izhodišča, ki naj omogočijo, da bodo s samoupravnimi sporazumi uveljavljena merila zagotavljala delitev v družbeno primernih in v ta namen družbeno dogovorjenih okvirih. Potrebna je vendarle neka kvalificirana družbena presoja, ali samoupravni sporazumi zagotavljajo delitev v skladu z načeli zakona. Obstaja potreba po organiziranem družbenem vplivu na delitev in po spodbujanju delovnih organizacij za take samoupravne odločitve, ki bodo zagotavljale smo-

trno gospodarjenje z družbenimi sredstvi in gospodarno razpolaganje z doseženim dohodkom, kar je ne samo ekonomsko-politično načelo, temveč v enaki meri tudi socialno-politična zahteva; samo takšna uporaba razpolagane pravice hkrati lahko zagotavlja delavcem primerne osebne dohodke.

V ta namen predlog zakona zavezuje izrecno imenovane družbene dejavnike (15. člen), da sklenejo enega ali več splošnih družbenih dogovorov. V njih morajo določiti merila, ki bi rabila predvsem za podlago, po kateri naj bi se presojala skladnost samoupravnih sporazumov z zakonom in s splošnimi družbenimi dogovori. Podpisniki dogovora določijo tudi enotno metodologijo izkazovanja osnovnih elementov delitvenih razmerij in postopek za primerjanje samoupravnih sporazumov z družbenim dogovorom. To naj omogoči medsebojno primerljivost. Splošni družbeni dogovori po predlogu zakona naj bi se torej razvili v sredstva, ki naj bi bila v pomoč in orientacijo delovnim organizacijam, da z izpopolnjevanjem samoupravnih sporazumov vedno bolj učinkovito uresničujejo načela delitve po delu.

Predlog ne definira meril, temveč jih zgolj okvirno opiše. Potemtakem je naloga z zakonom legitimiranih udeležencev družbenega dogovarjanja, da v širokih okvirih in v duhu intencije zakona (1. člen) uveljavijo najprimernejše načine merjenja in izkazovanja ter primerjanja rezultatov dela, delitve dohodka, osebnih dohodkov in njihovo medsebojno odvisnost.

Vendar splošni družbeni dogovori s svojimi merili niso namenjeni neposredni uporabi. Po svoji poglavitni funkciji so s svojo vsebino predvsem družbeno dogovorjena podlaga za delo posebne komisije, ki je pristojna za presojo, ali so samoupravni sporazumi v skladu z zakoni in s splošnim družbenim dogovorom (13. člen predloga). Splošni družbeni dogovori naj bi torej s svojimi merili ustvarili v bistvu samo tiste temeljne pogoje, ki bi lahko zagotavljali usklajenost delitvenih razmerij po samoupravnih sporazumih, da bi le-ti dejansko odigrali poglavitno vlogo pri družbenem usmerjanju delitve dohodka. Splošni družbeni dogovori naj torej predvsem podprejo takšno samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v delovnih organizacijah, da se bo le-ta gibala v družbeno primernih mejah po načelih iz 1. in 2. člena predloga. Da bi se to doseglo, predlog predvideva verifikacijo in registracijo samoupravnih sporazumov (13. člen), ki sta v bistvu ukrepa družbenega usmerjanja, namenjena afirmaciji samoupravnih sporazumov na tem področju in njihovi skladnosti z načeli družbenoekonomskega razvoja.

Verifikacija ne pomeni, da morajo biti v samoupravnih sporazumih povsod enaka oziroma ista merila; že iz 3. člena predloga izhaja, da delovne organizacije same izbirajo svojim razmeram in pogojem najustreznejša merila. Z verifikacijo se uvaja samo postopek, ki naj zagotovi — kljub različnim merilom — takšno usklajenost v delitvi, kakršno postavlja za smoter 1. člen predloga. Registracija torej ni samo formalnost, temveč izpeljava pomembne predhodne družbene in ekonomsko-politične presoje, ki je zaupana posebni komisiji, ki jo postavijo udeleženci družbenega dogovarjanja sami. Zaradi pomembnosti te presoje in z njo povezane registracije je predviden še poseben arbitražni postopek za primer, če se kakšna udeleženka samoupravnega sporazuma ne strinja z oceno komisije in njenimi predlogi; sporna vprašanja se potem rešujejo po arbitražnem postopku (6. odstavek 13. člena).

Takšna ureditev je logična posledica načela, da se opravljena delitev v posameznih delovnih organizacijah primerja z uporabo meril iz samoupravnih

sporazumov in po njih presoja, ali se delitev giblje v okviru družbeno dogovorjene ravni (19. člen).

Neposredna uporaba splošnih družbenih dogovorov je torej samo izjema: do nje pride samo, če delovne organizacije ne sklenejo samoupravnega sporazuma po zakonu, če sklenejo samoupravni sporazum, pa ni registriran, ali če katera od udeleženk od sporazuma odstopi, ne da bi pristopila k drugemu, ki je registriran.

Glede na vlogo samoupravnih sporazumov pri družbenem usmerjanju delitev dohodka uveljavlja predlog zakona načelo, da se samoupravni sporazumi po tem zakonu sklepajo samo, če zajemajo večino organizacij združenega dela določene dejavnosti ali izjemoma določenega območja (5. člen predloga). Uveljavlja torej večinsko načelo, kar ustrezno družbeni funkciji teh sporazumov. Velja namreč upoštevati, da gre za samoupravne sporazume kot temeljno obliko in metodo družbenega usmerjanja in ne za sporazume po 18. členu temeljnega zakona o ugotavljanju in delitvi dohodka v delovnih organizacijah. (Pripomba: s tem pa seveda ni rečeno, da ne bi mogli biti samoupravni sporazumi identični: samo v takšnem primeru bi verifikacija zajela samo tisti del sporazuma, ki ureja merila v smislu 1. in 2. člena predloga zakona.) Seveda pa predlog upošteva, da bi lahko dosledna uporaba večinskega načela naletela na težave. Zato pooblašča komisijo, ki je skupen organ podpisnikov družbenih dogovorov, da lahko dovoli odmik od tega načela, vendar brez škode za realizacijo načel iz 1. in 2. člena predloga. V razpravah je bilo več predlogov, naj bi večinsko načelo vezali ali na število zaposlenih ali na bruto proizvod ali na dohodek. Toda takšni in podobni predlogi so nesprejemljivi in v nasprotju s pravno naravo samoupravnih sporazumov, ki so sporazumni med enakopravnimi subjekti. Zaradi splošnega družbenega pomena, ki ga imajo verificirani samoupravni sporazumi in splošni družbeni dogovori, je zaupano nadzorstvo nad njihovo uporabo službi družbenega knjigovodstva. Vendar se nanaša to nadzorstvo samo na presojo, ali se opravljena delitev giblje v dogovorjenih okvirih.

Nadzira torej predvsem raven in izvaja v zakonu predvidene konsekvence prekoračevanja te ravni (20. člen). Pri tem služba družbenega knjigovodstva postopa po svojih predpisih (to so zlasti določbe o kontrolnem postopku — 33. do 46. člen zakona o službi družbenega knjigovodstva in o pravnih sredstvih — 47. do 51. člen istega zakona).

V skladu s sklepom Skupščine SRS iz oktobra 1969, ko je obravnavala predlog za izdajo zakona o progresivnem obdavčenju presežnih sredstev za osebne dohodke in z uvodoma omenjenim sklepom iz julija 1970, ko je obravnavala predlog o družbenem usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov, predlog zakona predvideva v 20. členu sankcijo za primer, ko se delovna organizacija kljub vsem možnostim, ki jih daje zakon, odloči za delitev dohodka, s katero prekorači obseg sredstev za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delavcev, izračunanih po merilih iz samoupravnega sporazuma. V takem primeru nastopi zakonita posledica ravnanja zoper merila samoupravnega sporazuma; taka delovna organizacija je dolžna odvesti v republiški sklad skupnih rezerv prispevek od sredstev, ki presegajo ta obseg. Progresivni prispevek po 20. členu predloga zakona je potemtakem samo zakonita posledica delitve, ki je v nasprotju z delitvijo, za kakršno se delovna organizacija samo odloči, ko se kot udeleženka samoupravnega sporazuma odloči za merila po sprejetem samoupravnem sporazumu. Ta prispevek je lahko zakonita posledica ravnanja zoper splošni družbeni dogovor samo izjemoma v primerih iz 2. odstavka 19.

člena predloga zakona. Delovne organizacije imajo dovolj možnosti, da uskladijo svoja merila za delitev dohodka tako, da se pri tem upoštevajo vse možnosti in posebnosti pogojev pridobivanja dohodka, delovnih in drugih pogojev itd. in da se delitev hkrati giblje v družbeno dogovorjenih okvirih. Potemtakem je umestna primerno ostra sankcija zoper delovno organizacijo, ki kljub vsem takšnim možnostim vztraja pri svoji delitvi, ki prekoračuje dogovorjeni obseg. Takšno vztrajanje je sicer njena pravica in je tudi predlog zakona ne prepoveduje. Toda ker delovno organizacijo hkrati vežejo ustavna in zakonita določila, ki bodo še konkretizirana s samoupravnimi sporazumi, da uporabljajo to pravico v svojem in v družbenem interesu kot dober gospodar, torej v dogovorjenih okvirih, naj nosi posledice takšne odločitve v obliki posebnega prispevka v sklad skupnih rezerv.

Da bi se zagotovila usklajenost delitve dohodka s postavkami tekočih gospodarskih načrtov in programov o družbenoekonomskem razvoju, kot so določene z zakoni ali drugimi splošnimi akti Skupščine SR Slovenije, a bi takšne usklajenosti ne dosegali niti s samoupravnimi sporazumi niti z dogovori, predvideva predlog zakona, da bi dobil v ta namen izvršni svet ustrezna pooblastila. To naj bi prispevalo k učinkovitosti usmerjanja delitve po predlogu zakona.

Končno predlog upošteva zvezni zakon o začasnih ukrepih na področju ugotavljanja sredstev za izplačevanje osebnih dohodkov, ki bi omejil naraščanje teh sredstev. Ker s sprejetjem predlaganega zakona navedeni zvezni zakon preneha veljati, z njim pa tudi ukrepi, ki omejujejo naraščanje sredstev za osebne dohodke, predlog predvideva, da naj bi ti ukrepi veljali tudi po njegovi uveljavitvi, dokler ne bodo sprejeti družbeni dogovori. Takšna prehodna določba je potrebna, ker se bodo usmerjajoči vpliv po predlogu zakona v praksi uveljavili šele z družbenimi dogovori in bi ne bilo primerno, med tem časom ostati brez začasnih ukrepov.

AMANDMA IZVRŠNEGA SVETA

k 24. členu predloga zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov

Da se drugi odstavek, ki se glasi:

»Izvršni svet Skupščine SR Slovenije lahko po poprejšnjem mnenju republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo in gospodarske zbornice SR Slovenije oprosti posamezne dejavnosti oziroma samostojne organizacije združenega dela obveznosti, ki je predpisana s 1. in 2. členom zakona o začasnih ukrepih na področju ugotavljanja sredstev za izplačevanje osebnih dohodkov v delovnih in drugih organizacijah (Uradni list SFRJ, št. 60/70).

Obrazložitev:

Nekatere ugotovitve in analize kažejo, da bi zvezni zakon o prepovedi porasta osebnih dohodkov nad določeno raven v obdobju januar—april 1971 lahko neugodno deloval v nekaterih dejavnostih oziroma delovnih organizaci-

jah. To so zlasti tiste dejavnosti in delovne organizacije, ki so v prvih devetih mesecih 1970. leta imela nizke osebne dohodke, v četrtem kvartalu pa so povečale osebne dohodke, ker so dosegle večji dohodek na podlagi boljših poslovnih uspehov. Z uporabo zakona v letu 1971 pa ne morejo obdržati ravni mesečnih akontacij iz četrtega kvartala in ustreznih stimulacij za opravljanje delovnih nalog.

Drugo skupino pa predstavljajo delovne organizacije, ki so zaradi ukrepov likvidnosti v letu 1970 izplačevale zmanjšane osebne dohodke, zaradi pomanjkanja sredstev. S tem so dosegle tudi nižje poprečje v letu 1970, ki se vzame za osnovo za večje izplačilo (do 11 %) v letu 1971, in ne bodo mogle izplačevati polnih osebnih dohodkov, četudi bi postale likvidne oz. četudi bi izboljšale poslovne uspehe.

POROČILA

Glede na aktualno problematiko delitve dohodka in osebnih dohodkov in posredno v zvezi s pripravo zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov je komisija za družbeno nadzorstvo sredi leta 1970 naročila službi družbenega knjigovodstva, centrali za SR Slovenijo v Ljubljani, naj izvede poseben vzorčen popis osebnih dohodkov in drugih izplačil delavcem v delovnih organizacijah ter ugotovi in analizira njihove značilnosti. Tako se je komisija odločila predvsem za to, ker so bili doslej osebni dohodki — kot osrednji činitelj, ki skupaj z dajatvami, vezanimi za njihova izplačila, neposredno ali posredno vpliva na gospodarski razvoj in izvajanje politike na področju gospodarstva in javnih služb — nezadostno opazovani, analizirani in družbeno usmerjeni. V tem času je bila zlasti v republiškem zboru Skupščine SR Slovenije postavljena vrsta vprašanj in predlogov glede stanja na tem področju.

Služba družbenega knjigovodstva je v treh mesecih izvedla popis in seznanila komisijo s konkretnimi problemi in nepravilnostmi in njihovo razširjenostjo v posebni informaciji, katere povzetek je priložen temu poročilu.

Komisija je obravnavala to informacijo na svoji seji 15. decembra 1970 in posvetila pozornost predvsem vzrokom za nepravilnosti pri delitvi osebnih dohodkov za redno delo in pri izplačilih za nadurno delo, za nagrade, za avtorska dela, za dnevnice, za terenske dodatke, za kilometrino, za provizije, za reprezentančne izdatke ter pri izplačilih iz skladov skupne porabe.

Jedro ugotovljenih nepravilnosti pri izplačilih za osebne dohodke in za materialne izdatke je prikrito izigravanje oziroma zapostavljanje načela nagrajevanja po delu, čeprav je formalno-pravno večinoma vse v skladu z določbami zadevnih splošnih aktov teh delovnih organizacij. Ta izplačila tudi niso podvržena prispevkom iz osebnih dohodkov, hkrati pa so manj vidni viri osebnih dohodkov in zato tudi težje podvržena družbeni kritiki. Pri poskusu, da bi ugotovili razsežnost in lokacijo teh pojavov in s tem omogočili učinkovitejše zakonsko ukrepanje, je komisija ocenila, da se ti v večjem obsegu pojavljajo v tistih gospodarskih panogah oziroma organizacijah, ki zaradi monopolnega položaja, ugodnejših pogojev gospodarjenja, trajne ali občasne konjunktore ustvarjajo relativno večji dohodek. S tem v zvezi komisija meni, da te nepravilnosti niso samo posledica neustrezne družbene zavesti samoupravljalcev ali ne-

učinkovitega delovanja subjektivnih sil znotraj organizacij, marveč predvsem pogojev gospodarjenja za te panoge oziroma organizacije, ki jim omogočajo relativno večjo akumulacijo, ne dajejo pa hkrati ustreznega stimulansa za razširjeno reprodukcijo, modernizacijo itd. Takšno oceno potrjujejo tudi povečana izplačila osebnih dohodkov v mesecu oktobru 1970, to je v času stabilizacijskih ukrepov. Vsako leto delovne organizacije v tem času povečajo izplačilo za osebne dohodke, vendar so nekatere delovne organizacije s temi izplačili veliko bolj pohitele, kot je to običajno. Pri tem pa je značilno, da je med njimi precejšnje število organizacij, ki že itak imajo nadpovprečne osebne dohodke, npr. zavarovalnice, banke, projektivni biroji, zunanja trgovina, založbe in druge.

Komisija opozarja na poseben težak problem nezakonitega pridobivanja dohodka in osebnega dohodka s kršenjem predpisov, kar je komisija ugotovila pri obravnavi druge problematike. Ta pojav je razširjen zlasti v zunanji trgovini in je zaskrbljujoč še posebno zato, ker prav zunanja trgovina izplačuje zelo visoke osebne dohodke. Komisija meni, da bi mogli preprečiti vrsto nepravilnosti pri izplačilih za osebne dohodke z doslednim izpolnjevanjem drugih predpisov. Nikakor pa ne bi bilo smotno družbeno usmerjati delitev nezakonito pridobljenega dohodka, da se ta ne bi prelil v visoke osebne dohodke, v visoke nagrade ali v nerealne materialne izdatke.

Glede na obsežnost kršenja predpisov s področja gospodarstva, družbenih norm in poslovne morale, ko se predpisi zavestno flagrantno kršijo z namenom pridobivanja osebnih in skupinskih premoženjskih koristi, je upravičena zahteva po garanciji, da se bo zakon o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov dosledno spoštoval oziroma izvajal. Vnaprej mora biti izključena možnost izigravanja z zavlačevanjem pri sprejemanju konkretnih rešitev. Treba je zagotoviti učinkovit nadzor s strogimi sankcijami zoper kršilce. Glede na neučinkovitost davčnih služb, inšpekcij in upravnih organov pri izvajanju predpisov na drugih področjih je vprašljivo ali bodo ti organi sposobni zagotavljati zakonitost na tem področju, ki se z zakonom na novo ureja, in katero je za družbeno intervencijo veliko bolj občutljivo in strokovno zahtevno. Doslej je bila neustrezna praksa, da so se tem organom nalagale stalne nove naloge, niso pa bili hkrati kadrovsko okrepljeni in strokovno usposobljeni za njihovo opravljanje.

K bolj učinkovitemu izvajanju zakona bi po mnenju komisije prispevala javnost osebnih in drugih dohodkov slehernega delavca. To bi učinkovalo preventivno in hkrati omogočilo nadzor nad njimi.

V zvezi z osebnimi dohodki komisija opozarja tudi na zelo težek ekonomski položaj nekaterih gospodarskih panog, ki zaradi tega že dalj časa izplačujejo osebne dohodke, ki so globoko pod republiškim poprečjem. Iztrošenost in zastalost njihovih osnovnih sredstev ter minimalne možnosti njihove akumulacije za uvajanje sodobnejše tehnologije kažejo, da so že dalj časa v neenakopravnem položaju v primerjavi z drugimi panogami. Tako kot ponekod previsoki osebni dohodki kažejo v teh panogah nizki osebni dohodki na določene vrzeli v našem ekonomskem sistemu, ki zavirajo bolj skladen razvoj celotnega gospodarstva.

Ustreznejše rešitve sistemskih vprašanj ne narekujejo samo različni osebni dohodki, ki povzročajo nezadovoljstvo delavcev, marveč tudi drugi pokazatelji. Zlasti v zadnjem obdobju zasledimo velik premik visoko kvalificiranih strokovnjakov v panoge, ki trenutno zagotavljajo visoke osebne dohodke. Po

mnenju komisije je nerealno, da v tako velikem številu zaposlujeta vse vrste strokovnjakov notranja in zunanja trgovina, medtem ko prav po teh zasledimo vsak dan večje pomanjkanje v industriji.

Št.: 113-504/71

Ljubljana, 20. 1. 1971

Odbor republiškega zbora za družbeno-ekonomske odnose in komisija enotnega zbora delovnih skupnosti za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah sta na seji dne 27. januarja 1971 obarvnavala predlog zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

Odbor je ugotovil, da je predlog zakona izdelan na podlagi sklepa 16. seje republiškega zbora z dne 26. 6. 1970, kakor tudi na podlagi pripomb in mnenj z dne 23. 12. 1970.

Poleg predloga sta odbor in komisija obravnavala tudi mnenja: odbora republiškega zbora za finance in proračun, odbora socialno-zdravstvenega zbora za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje, odbora gospodarskega zbora za družbenoekonomske odnose ter odbora za finance in društva ekonomistov Ljubljana.

V načelni obravnavi sta odbor in komisija ugotovila, da je v predlogu zakona upoštevanih večina pripomb in mnenj zbora in odbora.

V nadaljevanju razprave je bilo izraženo mnenje, da zakon pravzaprav sankcionira samo začetek postopka izdelave družbenega dogovora in samoupravnih sporazumov. Izražen pa je bil pomislek, koliko predloženi zakon sploh stimulira samoupravne sporazume glede na določilo, da velja za vse tiste, ki ne bodo sklenili samoupravnega sporazuma, družbeni dogovor. Torej bi moral biti družbeni dogovor v toliki meri kvantificiran, da bodo možne primerjave in konkretni izračuni za plačilo prispevka tudi na podlagi družbenega dogovora. Bilo je postavljeno vprašanje, če merila in postopek za presojo in oceno skladnosti samoupravnih sporazumov, ki jih določijo s splošnim družbenim dogovorom njegovi podpisniki, zagotavljajo, da se bo zakon tudi uspešno izvajal. Kolikor družbeni dogovor ne bi vseboval kvantifikacij, bi bila primerljivost samoupravnih sporazumov z družbenimi dogovori praktično nemogoča.

Pojasnjeno je bilo, da je zakon proceduralen, določila o družbenem dogovoru pa predpisujejo metodologijo, primerljivost elementov o delitvi dohodka med samoupravnimi sporazumi in splošnim družbenim dogovorom in kvantifikacije, ki zagotavljajo delo posebne komisije, ki preizkusi, če je samoupravni sporazum v skladu z zakonom in splošnim družbenim dogovorom.

Poudarjeno je bilo, da družbeni dogovor ne sme določevati osebnih prejemkov, saj bi najprej morala obveljati pravica samoupravnega sporazumevanja, družbeni dogovor pa delovati kot poseg na problematična področja.

Posebno pozornost sta odbor in komisija posvetila vprašanju sklepanja družbenih dogovorov na področju družbenih služb. Po določbah predloga zakona lahko skleneta enega ali več družbenih dogovorov za to področje le izvršni svet in republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, kar pomeni, da sodelujeta pri sklepanju družbenega dogovora le dva partnerja, ki pri tem lahko zahtevata mnenje

za delovne organizacije določenih dejavnosti od pristojnih republiških združenj ali ustrezne republiške skupnosti.

Odbor in komisija sta menila, da je treba samoupravne pravice zaposlenih delavcev na področju družbenih služb obravnavati analogno kot pravice delavcev, zaposlenih na področju gospodarstva. Pri tem sta imela pomislek, če se lahko skupnosti raznih dejavnosti na področju družbenih služb primerjajo z gospodarsko zbornico kot asociacijo celotnega gospodarstva na področju družbenih služb, in katere asociacije bi to bile. Ugotovljeno je bilo, da nekatera področja družbenih služb nimajo svojih združenj delovnih organizacij ali pa so te šele v razvoju in bi zato bilo bolje, da se pusti izvršnemu svetu in republiškemu svetu Zveze sindikatov širši maneverski prostor, da pri sklepanju družbenih dogovorov za ta področja zahtevata mnenje pristojnih republiških združenj ali republiških skupnosti. Popolnoma jasno je, da se družbeni dogovor ne bo sklepal brez ustreznih konzultacij in na silo. Pri tem pa skupnosti niso legitimni predstavniki delovnih organizacij za sklepanje družbenega dogovora, temveč so to lahko le združenja, ki pa na vseh teh področjih še ne obstojajo oziroma ne združujejo delovnih organizacij na celotnih področjih posameznih dejavnosti.

Zato sta bila odbor in komisija mnenja, da ni potrebno na silo iskati nekega partnerja za sklepanje družbenega dogovora in da se prepusti izvršnemu svetu in republiškemu svetu Zveze sindikatov, da sama poiščeta pristojno združenje ali skupnost, od katere morata dobiti mnenje k splošnemu družbenemu dogovoru.

Odbor in komisija sta predlog zakona v načelu sprejela ter sta menila, da predloženi zakonski akt predstavlja v sedanjem trenutku največ, kar je predlagatelj lahko na mnenja skupščinskih odborov in zborov ter ostalih družbeno-političnih dejavnikov sprejel kot izhodišče za sprejem in organiziranje družbenega dogovora in številnih samoupravnih sporazumov o osnovah in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov. Pri tem sta poudarila, da bi bilo iluzorno pričakovati, da bomo že v kratkem času uredili vsa razmerja v delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Sprejem tega zakonskega akta predstavlja šele začetek dolgotrajnega in zahtevnega procesa, da bomo v doglednem času prišli do izenačenih meril v delitvi.

V podrobni obravnavi po členih sta odbor in komisija sprejela naslednje spreminjevalne in dopolnilne predloge:

K 1. členu: V drugem odstavku v točki a, naj se beseda »večajo« nadomesti z besedo »gibljejo«.

Odbor in komisija sta menila, da so sredstva za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delavcev od doseženih rezultatov dela.

V drugem odstavku v točki b, se v tretji vrsti za besedilom »... storilnosti in...« doda beseda »... tudi...«.

Odbor in komisija sta menila, da morajo dobiti delovni pogoji podrejen značaj pri razlikah osebnih dohodkov delavcev istih ali sorodnih poklicnih skupin, zaposlenih pri enakih ali sorodnih delih.

K 2. členu: V prvi vrsti 4. alinee se črta oklepaj in beseda »varianta«; — v drugi vrsti iste alinee se pa besedilo »...ki pripada vsakemu delavcu...« nadomesti z besedilom »...ki pripada delavcem...«.

Odbor in komisija sta menila, da gre pri tej določbi z ene strani za zagotovitev najnižjega osebnega dohodka, ki naj bi bil še družbeno opravičen, z

druge strani pa zato, da se zagotovi razpon v osebnih dohodkih različnim kvalifikacijskim skupinam;

— v predzadnji vrsti 6. alinee se med besedi »dela...« in »v« vstavi beseda »kot«.

Dopolnilo je redakcijskega značaja.

K 4. členu: V tretji vrsti 4. odstavka se besede »...v 20 dneh od dneva...« nadomestijo z besedami »...v 30 dneh od dneva«.

Glede na proceduralna vprašanja sprejemanja aktov v posameznih organizacijah združenega dela je predlagani rok prekratek, da bi organizacije združenega dela lahko obravnavale predlog in sporočile odločitev o samoupravnem sporazumu.

K 6. členu: V tretji vrsti 3. odstavka se besede »...v 20 dneh...« zamenjajo z besedami: »...v 30 dneh...«.

Sprememba se navezuje na spremembo k 4. členu.

K 13. členu: V predzadnji vrsti 6. odstavka se med besedi »imenuje« in »zbior« doda beseda »enotni«.

Po mnenju odbora in komisije naj bo samo ena arbitraža, ki bo razsojala o spornih vprašanjih pri sklepanju samoupravnih sporazumov.

K 14. členu: V tretji vrsti 3. odstavka se črta beseda »lahko«.

Sprememba je v zvezi z načelno razpravo odbora in komisije.

K 15. členu: — v drugi alineji se črtajo besede »...med seboj primerljivo izkazovanje in...«;

— v tretji alineji se črtajo besede »...za presojo, s kolikšno učinkovitostjo je...«.

Črtanje besedila v obeh alinejah bo prispevalo k boljšemu razumevanju predloženih določil.

— v prvi in drugi vrsti 3. odstavka se besedilo »...določijo metodologijo za izkazovanje...« dopolni tako, da se glasi:

»...določijo tudi metodologijo in okvirne kvantifikacije za izkazovanje...«

Dopolnilo besedila je v zvezi z načelno razpravo odbora in komisije.

K 16. členu: Predzadnji odstavek se nadomesti z besedilom:

»Če so o posameznih vprašanjih osnutka stališča različna, jih usklajujejo na skupni seji za to pooblaščeni predstavniki udeležencev dogovarjanja.«

Sprememba je redakcijskega značaja.

K 19. členu: Drugi stavek 3. odstavka se nadomesti z besedilom:

»Če izplačani osebni dohodki prekoračujejo obseg sredstev za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delavcev, izračunanih po merilih samoupravnega sporazuma ali splošnega družbenega dogovora, mora organizacija združenega dela hkrati predložiti SDK obračun prispevka in nalog za plačilo prispevka po 20. členu tega zakona. Če tega ne stori, se kaznuje po 26. členu tega zakona.«

Odbor in komisija sta menila, da kolikor damo organizaciji združenega dela pravico, da izplačuje višje osebne dohodke kot so družbeno dogovorjeni, potem naj se ji naloži, da predloži obračun prispevka in ga tudi vplača, medtem ko naj SDK vrši kontrolo, če je bil obračun pravičen.

K 20. členu: — v tabeli naj se v lestvici črta beseda »varianta«, ker je verjetno prepisovalna napaka;

— v zadnji vrsti besedila naj se vpiše številka Uradnega lista SRS: »40/70«;

— številke 50, 120, 210, 320 in 450 morajo biti vpisane pod prvi % v glavi tabele.

K 23. členu: — v prvem odstavku naj bi izvršni svet poiskal ustreznejšo formulacijo, tako da bi ukrepe, ki bi zagotovili stabilnost gospodarstva, vezal še na druga merila in ne samo na skladnost gibanja delitve dohodka z gibanjem narodnega dohodka;

— varianta naj se črta.

K 24. členu: — v drugi vrsti naj se besedi »pri določanju...« zamenjata s pravilnim besedilom »...na področju ugotavljanja...«;

— v četrti vrsti naj se številka »59/70« zamenja s pravilno številko Uradnega lista SRS »60/70«.

K 25. členu: Izvršni svet naj že v zakonu določi rok, do katerega republiški sekretar za delo izda navodilo o registru samoupravnih sporazumov po 13. členu tega zakona in o postopku za vpis samoupravnih sporazumov v registru.

K 26. členu: — v prvi vrsti naj se besede »Delovna organizacija...« nadomestijo z besedami »Organizacija združenega dela...«.

Sprememba je potrebna zaradi enotne terminologije v zakonu;

— v četrti vrsti naj se med besedi »sporazuma« in »se« vstavi besedilo »...oziroma splošnega družbenega dogovora in ki hkrati v skladu s tretjim odstavkom 19. člena ne predloži obračuna prispevka in naloga za plačilo prispevka...«.

Dopolnilo je v skladu s spremembo 3. odstavka 19. člena, ki sta jo predlagala odbor in komisija.

K 27. členu: Prvi odstavek se dopolni tako, da se glasi:

»Z denarno kaznijo do 10.000 dinarjev se kaznuje za prekršek organizacija združenega dela, ki ne prijavi rezultatov primerjanja po tretjem odstavku 19. člena tega zakona ali pa jih prikaže nepravilno«.

Po mnenju odbora in komisije je to dopolnilo potrebno, ker nekatere organizacije združenega dela bodo sicer prijavile rezultate primerjanja, a ti ne bodo identični z rezultati v periodičnih obračunih in z zaključnim računom.

K 28. členu: Besedilo »...morajo do 30. marca 1972. leta...« naj se zamenja z besedilom »...morajo vsako leto do 30. marca...«.

Odbor republiškega zbora za družbenoekonomske odnose in komisija enotnega zbora za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah predlagata svojima zboroma, da sprejmeta predlog zakona skupaj z dopolnilnimi in spremeni-valnimi predlogi.

Odbor je za svojega poročevalca določil poslanca Jožeta Florjančiča, komisija enotnega zbora pa poslanca Franca Lamuta.

Št. 420-32/71

Ljubljana, 28. 1. 1971

Odbor republiškega zbora za družbenoekonomske odnose in komisija enotnega zbora delovnih skupnosti za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah sta na seji dne 9. 2. 1971 obravnavala pripombe, mnenja in amandmaje in sicer:

— amandma izvršnega sveta k 24. členu;

— mnenje odbora republiškega zbora za socialno politiko in zdravstvo;

— predlog republiškega odbora sindikata družbenih dejavnosti Slovenije;

— poročilo odbora republiškega zbora za prosveto in kulturo;

- amandma izobraževalne skupnosti SR Slovenije;
  - informacijo o vplivu zakona o začasnih ukrepih na področju zagotavljanja sredstev za izplačevanje osebnih dohodkov na osebne dohodke v splošni bolnišnici Maribor, s predlogom za odpravo limita oziroma dopolnitvijo predloga zakona;
  - pripombe poslanske pisarne mestne konference SZDL;
  - pripombe skupščine občine Ljubljana-Center;
  - pripombe skupščine občine Kranj;
  - spreminjevalni predlog skupnosti zdravstvenih zavodov SRS.
- Odbor in komisija sta ugotovila, da je večina predlogov, mnenj in amandmajev, ki so jih predlagali nepristojni skupščinski odbori, posamezne družbenopolitične organizacije, samoupravne interesne skupnosti in skupščine občin, že zajeta v amandmajih, ki so bili sprejeti na prejšnji seji in na seji dne 9. 12. 1971.

I.

Odbor in komisija nista sprejela dopolnilnih in spreminjevalnih predlogov odbora republiškega zbora za prosveto in kulturo.

K 1. členu: po katerem naj bi se začetek besedila b) spremenil tako, da bi se glasil:

»b) da so razlike med osebnimi dohodki delavcev istih ali sorodnih izobrazbenih, kvalifikacijskih in poklicnih skupin, zaposlenih pri enakih ali sorodnih delih, ...«.

Odbor in komisija sta menila, da je že v pojmu »poklicnih skupin« zapopadna izobrazbena in kvalifikacijska struktura.

K 2. členu: Začetek druge alineje naj se spremeni tako, da se glasi:

»— o merilih poslovne uspešnosti, ki upoštevajo zlasti doseženi dohodek na zaposlenega ter njihov izobrazbeni in poklicni sestav ...«.

Odbor in komisija sta bila mnenja, da bi taka formulacija že posegla v določanje metodologije, ki je prepuščena splošnemu družbenemu dogovoru.

Sedma alineja naj se spremeni tako, da se glasi:

»— o merilih, po katerih se določajo in trošijo sredstva za skupne potrebe delavcev.«

Bilo je izraženo mnenje, da se z merili za določanje sredstev skupne porabe hkrati določa tudi namen trošenja teh sredstev.

II.

Odbor in komisija pa sta poleg amandmajev, ki so navedeni v skupnem poročilu obeh skupščinskih teles z dne 28. 1. 1971, sprejela amandmaje k naslednjim členom:

K 5. členu: V tretji vrsti prvega odstavka se črta beseda »določene« in namesto nje vstavi »ene ali več«.

K 8. členu: V drugi vrsti se beseda »določenih« zamenja z besedami »ene ali več«.

Izražena je bojazen, da bi besedilo v 5. in 8. členu predloga zakona pogojevalo tak sistem sklepanja samoupravnih sporazumov, ki bi omogočil, da bi se določene organizacije združenega dela, ki bi iskale rešitve v delitvi dohodka in

osebnih dohodkov v obstoječem stanju ali še celo v izboljšanem položaju, zapi-rale v ozke okvire, ne da bi vodile računa o višini osebnih dohodkov istih kate-gorij delavcev, ki so zaposleni v različnih panogah.

K 13. členu: Redigirano besedilo k temu členu naj bi se glasilo:

»Vsaka organizacija združenega dela lahko vloži pri komisiji iz 16. člena tega zakona prigovor, da registriran samoupravni sporazum ni v skladu z zako-nom oziroma splošnim družbenim dogovorom.

Če komisija iz 16. člena tega zakona meni, da prigovor iz prejšnjega od-stavka ni utemeljen, ga zavrne in o tem obvesti organizacijo združenega dela, ki ga je vložila.

Če komisija meni, da je prigovor utemeljen, sporoči to organizacijam zdru-ženega dela, ki so samoupravni sporazum sklenile, in jih pozove, da naj pretre-sejo upravičenost prigovora.

Podpisniki samoupravnega sporazuma pozovejo k pretresanju prigovora pristojne organe sindikatov in organizacijo združenega dela, ki je prigovor sprožila.

Če najpozneje v enem mesecu po tem, ko je bil prigovor poslan v pretre-sanje po prejšnjem odstavku, ne pride do ustrezne uskladitve samoupravnega sporazuma z zakonom oziroma družbenim dogovorom, lahko komisija iz 16. člena tega zakona odloči, da se samoupravni sporazum črta iz registra.«

Osnovni namen predlagane spremembe je v tem, da lahko da vsaka za-interesirana organizacija združenega dela prigovor na katerikoli sklenjen samo-upravni sporazum, če meni, da ni v skladu z zakonom ali družbenim dogovorom.

K 14. členu: Tretji odstavek naj se črta in nadomesti z besedilom:

»Za področje družbenih služb se sklene en ali več splošnih družbenih do-govorov.

Če se sklene en sam splošni družbeni dogovor za vsa področja družbenih služb, ga skleneta izvršni svet Skupščine SR Slovenije in republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, ki morata poprej zahtevati mnenje zainteresiranih repu-bliških združenj in republiških samoupravnih interesnih skupnosti.

Če se splošni družbeni dogovor sklene posebej za področje določene druž-bene službe, sklenejo tak dogovor izvršni svet Skupščine SR Slovenije in repu-bliški svet Zveze sindikatov Slovenije ter ustrezno republiško združenje oziroma samoupravna interesna skupnost, če obstojata.«

V tej spremembi so vsebinsko upoštevanj amandmaji in predlogi, ki so jih dali odbor republiškega zbora za prosveto in kulturo, odbor za socialno politiko in zdravstvo, republiška izobraževalna skupnost in skupnost zdravstvenih zavo-dov SR Slovenije.

K 19. členu: Začetek drugega stavka 3. odstavka, ki sta ga predlagala odbor in komisija na seji dne 27. 1. 1971, se spremeni tako, da se glasi:

»Če izplačana sredstva prekoračijo obseg...«.

Popravek ima namen, da točneje označi sredstva, katerih delitev se ureja v tem zakonu (poleg osebnih dohodkov gre tudi za sredstva skupnih potreb delavcev).

K 20. členu: Odbor in komisija sta se strinjala s predlogom za dopolni-tev tega člena, ki sta ju dala izvršni svet in zakonodajno-pravna komisija. Spre-menjeno besedilo tega člena se glasi:

»Organizacija združenega dela, ki razdeli dohodek tako, da preseže obseg sredstev za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delavcev, izračunanih po

merilih samoupravnega sporazuma oziroma splošnega družbenega dogovora, mora odvesti v republiški sklad skupnih rezerv prispevek na presežna sredstva.

Ce presegajo sredstva, izločena za zadovoljevanje potreb delavcev gornji obseg (% preseganja)	se odvede na tisti del sredstev, ki presega gornji obseg, prispevek, ki znaša
do 10 %	5 % za vsak % preseganja
nad 10 do 20 %	50 %* 7 % za vsak % preseganja nad 10 %
nad 20 do 30 %	120 %* 9 % za vsak % preseganja nad 20 %
nad 30 do 40 %	210 %* 11 % za vsak % preseganja nad 30 %
nad 40 do 50 %	320 %* 13 % za vsak % preseganja nad 40 %
nad 50	450 %* 15 % za vsak % preseganja nad 50 %

Prispevek se obračunava in vplačuje v republiški sklad skupnih rezerv po določbah 10. člena zakona o skladih skupnih rezerv in o uporabi njihovih sredstev (Ur. l. SRS, št. 46-254/70).«

Sprememba je v bistvu redakcijskega značaja in bolj jasno določa način obračunavanja prispevka.

K 23. členu: Na osnovi priporočila odbora in komisije na seji dne 27. 1. 1971 je izvršni svet dal predlog za spremembo prvega in drugega odstavka, s katerim sta se odbor in komisija strinjala in predlagata naslednji amandma:

»— v prvem odstavku se črta besedilo: »gibanjem narodnega dohodka« in se namesto tega doda besedilo: »temi postavkami«,

— v drugem odstavku se črta besedilo: »z narodnim dohodkom«.

Varianta k temu členu se črta.

K 24. členu: Odbor in komisija sta se strinjala z amandmajem izvršnega sveta k 24. členu, po katerem se doda nov drugi odstavek.

K 25. členu: Odbor in komisija sta se strinjala s predlogom za spremembo tega člena, ki ga je predlagala zakonodajno-pravna komisija na podlagi sugestije odbora in komisije, ki sta jo dala na prejšnji seji.

Med besedama »izda« in »navodilo« se vstavi besedilo: »do 30. aprila 1971«.

K 28. členu: Za 28. členom se doda nov 28. a člen, ki se glasi:

»— Določbe tega zakona se bodo primerno uporabljale tudi za predstavniške, upravne in pravosodne organe in za strokovne ter pisarniško-tehnične službe družbeno-političnih skupnosti, samoupravnih interesnih skupnosti, zbornic, združenj, družbenopolitičnih in drugih organizacij.«

Ta amandma sta odbor in komisija sprejela na predlog sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije in izvršnega sveta. Namen predlagane spremembe je, da se zakon smiselno uporablja za organizacije združenega dela na področju gospodarstva in družbenih služb ter tudi na predstavniške, upravne in pravosodne organe ter strokovne službe družbeno-političnih organizacij, združenj ipd.

Predstavniki izvršnega sveta se je strinjal z amandmaji, ki sta jih odbor in komisija sprejela na sejah dne 27. 1. in 9. 2. 1971.

Odbor republiškega zbora za družbenoekonomske odnose in komisija enotnega zbora za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah predlagata

zboroma, da sprejmeta predlog zakona skupaj z dopolnilnimi in spreminjevalnimi predlogi.

Odbor je za svojega poročevalca določil poslanca Jožeta Florjančiča, komisija enotnega zbora pa poslanca Franca Lamuta.

St.: 420-32/71

Ljubljana, 9. 2. 1971

Odbor republiškega zbora za socialno politiko in zdravstvo je na seji dne 27. januarja 1971 obravnaval predlog zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov. Navedeni zakonski predlog je Skupščini SR Slovenije predložil njen izvršni svet.

V načelni razpravi je odbor podprl predlog zakona in poudaril, da je v sedanji situaciji nujno potreben, saj v praksi že obstajajo v delitvi dohodka in osebnih dohodkov velike razlike tako med gospodarstvom in družbenimi dejavnostmi kot tudi v okviru posameznih družbenih dejavnosti.

Odbor je poudaril, da zakon v celoti ne rešuje teh vprašanj oziroma problemov in zato je nujno čimprej sprejeti tudi druge ukrepe, ki so pogoj in poročstvo, da bo zakon odigral svojo pomembno vlogo. Zakon daje široka pooblastila tistim, ki sprejemajo družbeni dogovor in tudi merila, ki bodo določala maso osebnega dohodka, kar bo občutno vplivalo na odpravo raznih dosedanjih anomalij v delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Merila za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov morajo upoštevati tako proizvodnjo kot tudi celoten dohodek, kvalifikacijski sestav delovne sile in kako bo ustvarjanje dohodka vplivalo na delitev osebnih dohodkov. Tako je upravičeno pričakovati, da bo zakon spodbujal večjo proizvodnjo oziroma ustvarjanje večjega dohodka in da bodo šla delitvena razmerja v korist skladov.

V načelni razpravi je odbor zelo kritično ocenil določilo tretjega odstavka 14. člena predloženega zakona. Na podlagi tega besedila skleneta enega ali več splošnih družbenih dogovorov za področje družbenih služb le izvršni svet Skupščine SR Slovenije in republiški svet Zveze sindikatov Slovenije. Ta dva partnerja lahko — torej neobvezno — poprej zahtevata mnenje za delovne organizacije določenih dejavnosti pristojna republiška združenja ali republiške skupnosti. Take rešitve odbor ni mogel sprejeti, saj povsem negira kot enakovrednega partnerja republiška združenja (asociacije) delovnih organizacij s področja družbenih dejavnosti. Predloženo besedilo je tudi v nasprotju z 19. členom temeljnega zakona o ugotavljanju in delitvi dohodka v delovnih organizacijah, ki določa »za usklajevanje posamičnih in skupnih interesov delovnih ljudi, ter za ustvarjanje skupnih podlag za reševanje posameznih vprašanj s področja pridobivanja in delitve dohodka in osebnih dohodkov delavcev se uvaja družbeno dogovarjanje med asociacijami delovnih organizacij, sindikati in izvršilnimi organi družbeno-političnih skupnosti«. Taka združenja v Sloveniji so na področju zdravstva in socialnega varstva skupnost zdravstvenih zavodov Slovenije, skupnost lekarn Slovenije, skupnost socialnih zavodov Slovenije. Tudi po zakonu o zdravstvu (6. člen) se sklepajo republiški in regionalni družbeni dogovori o programih zdravstvenega varstva oziroma (10. člen) republiški družbeni dogovor o izvajanju in financiranju zdravstvenega varstva. Po soglasnem mnenju odbora so zgoraj navedena združenja povsem legitimne

asociacije združenega dela na področju teh dveh družbenih dejavnosti. V primeru pa, če na drugem določenem področju družbene dejavnosti ni take asociacije kot obstajajo za področje zdravstva in socialne dejavnosti, naj skleneta splošni družbeni dogovor le izvršni svet in republiški svet Zveze sindikatov, ki naj poprej obvezno zahtevata mnenje pristojnih republiških skupnosti oziroma drugih pristojnih činiteljev.

V podrobni obravnavi posameznih členov so bile dane najprej naslednje pripombe oziroma mnenja:

K 2. členu: Odbor se je zavzel za varianto, navedeno v četrti alineji.

K 12. členu: Odbor je podprl novo spremenjeno besedilo tega člena, ki ga je odboru posredoval predstavnik republiškega sekretariata za delo. Vsebinski smisel novega besedila je v tem, da služba družbenega knjigovodstva ne bi izplačevala sredstev, ki bi presegala sredstva, ugotovljena na podlagi samoupravnega sporazuma.

Novi variantni predlog je odbor podprl zato, ker je bolj jasen in dosleden. V skladu s to spremembo je odbor podprl tudi zadevne spremembe v tretjem odstavku 19. člena in v prvem odstavku 20. člena.

K 20. členu: V tabeli na 10. strani naj se črta beseda »varianta«.

K 23. členu: Odbor predvideno varianto soglasno odklanja.

K 27. členu: Odbor se je izrekel za ostrejšše denarne kazni kot so predvidene v besedilu tega člena.

K predlogu zakona pa je odbor sprejel naslednje amandmaje:

K 1. členu: V drugem odstavku pod točko a) naj se v drugi vrsti zamenja beseda »večajo« z besedo »gibljejo«.

K 14. členu: Besedilo tretjega odstavka naj se glasi:

»Za področje družbenih služb sklenejo enega ali več splošnih družbenih dogovorov izvršni svet Skupščine SR Slovenije, republiški svet Zveze sindikatov Slovenije in pristojna republiška združenja ali republiške skupnosti.«

Ta amandma je v skladu s predlogi, izraženimi v načelni razpravi.

K 26. členu: Besedilo tega člena naj se črta glede na to, ker je bilo odboru pojasnjeno, da se bo vsebinsko spremenil 12. člen tega zakonskega predloga in sicer v tem smislu, da služba družbenega knjigovodstva naj ne bi izplačevala sredstev, ki bi presegala sredstva, ugotovljena na podlagi samoupravnega sporazuma.

K 28. členu: Besedilo tega člena naj se glasi:

»Podpisniki splošnega družbenega dogovora morajo vsako leto do 30. marca predložiti...«.

Glede na velike naloge, ki čakajo republiški sekretariat za delo in ki so razvidne iz 13. člena zakonskega predloga, je bil odbor mnenja, da je nujno treba okrepiti z novimi kadri strokovno službo navedenega republiškega upravnega organa.

Za svojega poročevalca na seji republiškega zbora je odbor določil poslanca Borisa Jarca.

St.: 420-32/71

Ljubljana, 28. 1. 1971

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji 40. seji dne 28. januarja 1971 obravnavala predlog zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil njen izvršni svet.

Komisija je v načelni razpravi poudarila, da predlog zakona zagotavlja koordiniranje in usklajevanje v delitvi dohodka in osebnih dohodkov, kar je glede na današnjo stopnjo družbenoekonomskega razvoja neogibno potrebno.

Komisija je ugotovila, da je predlagatelj zakona v zakonskem predlogu upošteval njene pripombe k osnutku zakona v zvezi s postopkom dogovarjanja in ureditve materialnih sankcij glede zajemanja presežka družbeno neprimernih dohodkov in osebnih dohodkov.

V načelni razpravi je komisija posebno pozornost posvetila sklepanju družbenih dogovorov za področje družbenih služb. Komisija je bila seznanjena, da so posamezni odbori Skupščine SR Slovenije sprejeli različne amandmaje k tretjemu odstavku 14. člena. Po stališčih nekaterih odborov bi morala pri sklepanju družbenih dogovorov na področju družbenih služb poleg izvršnega sveta in republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije kot enakopraven partner sodelovati tudi pristojna republiška združenja oziroma republiške skupnosti. Menijo, da ni razloga, da bi delovne organizacije s področja gospodarstva. Delitev dohodka in osebnih dohodkov je namreč samoupravna pravica vseh delovnih organizacij.

Komisija je z vseh aspektov temeljito obravnavala amandmaje, predloge in pripombe k tretjemu odstavku 14. člena. Pri oceni teh amandmajev je komisija izhajala iz dejstva, da vsa področja družbenih služb še nimajo republiških združenj delovnih organizacij oziroma samoupravnih skupnosti, ki naj bi nastopali kot tretji partner pri sklepanju družbenega dogovora. Zato bi sprejetje amandmaja, po katerem bi enega ali več splošnih družbenih dogovorov za področje družbenih služb sklepala več kot dva partnerja, lahko povzročilo neke vrste diskriminacijo do tistih delovnih organizacij družbenih služb, ki nimajo republiškega združenja oziroma ustrezne samoupravne skupnosti. V zvezi s tem je komisija poudarila, da bo moral splošni družbeni dogovor upoštevati, da pozitivna republiška zakonodaja že ureja družbeno dogovarjanje za nekatera področja družbenih služb (zakon o zdravstvu — 6. in 10. člen, zakon o zdravstvenem zavarovanju in o obveznih oblikah zdravstvenega varstva — 70. člen).

Pri presoji predloga, da naj bi kot tretji partner pri sklepanju družbenega dogovora za področje družbenih služb sodelovala ustrezna asociacija delovnih organizacij, kot to določa 19. člen temeljnega zakona o ugotavljanju in delitvi dohodka v delovnih organizacijah, je komisija upoštevala določbe 21. člena istega zakona. Slednji člen namreč določa, da se lahko z zakonom predpisujejo ukrepi za družbeno usmerjanje delitve dohodka, všteti tudi ukrepe, s katerimi se odpravljajo razlike pri dohodkih in pri osebnih dohodkih, ki ne temeljijo na rezultatih dela. V naši republiki smo se odločili, da bomo ukrepe družbenega usmerjanja delitve dohodka uresničevali prek inštituta družbenega splošnega dogovora.

Glede na navedeno komisija ni našla formulacije, s katero bi ugodila predlogu oziroma amandmaju odbora republiškega zbora za socialno politiko in zdravstvo, da bi pri sklepanju družbenih dogovorov za področje družbenih

služb sodelovala kot partner tudi pristojna republiška združenja oziroma skupnosti.

Pri podrobni obravnavi besedila zakonskega predloga komisija ni imela pripomb k amandmajem odborov republiškega zbora za družbenoekonomske odnose ter za socialno politiko in zdravstvo, odbora socialno-zdravstvenega zbora za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje in komisije enotnega zbora delovnih skupnosti za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah, ki so bili dani k 1., 2., 4., 6., 13., 15., 16., 19., 20., 23., 24., 27. in 28. členu zakonskega predloga.

Komisija je soglašala z amandmajem odbora za družbenoekonomske odnose republiškega zbora

k 14. členu: V tretji vrsti tretjega odstavka se črta beseda »lahko«.

Upoštevajoč načelno razpravo je komisija menila, da bi bila umestnejša rešitev, da si izvršni svet in republiški svet Zveze sindikatov Slovenije obvezno pred sklenitvijo družbenega dogovora pribavita mnenje za delovne organizacije določenih dejavnosti pristojnih republiških združenj oziroma republiških skupnosti. Nedvomno bodo mnenja, ki bi jih dala ta združenja oziroma skupnosti partnerjema družbenega dogovora koristila pri dokončnem oblikovanju takega dogovora.

K 20. členu: Zadnji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»Prispevek se obračunava in vplačuje v republiški sklad skupnih rezerv po določbi 10. člena zakona o skladu skupnih rezerv in o uporabi njihovih sredstev (Uradni list SRS, št. 46-254/70).«

Sprememba je potrebna zato, ker je treba jasno določiti, po kateri določbi citiranega zakona se vplačuje ta prispevek.

K 25. členu: Komisija je sprejela sugestijo odbora republiškega zbora za družbenoekonomske odnose in komisije enotnega zbora delovne skupnosti, da se določi rok za izdajo navodila. Zato je predlagala, da se med besedama »izda« in »navodilo« vstavi besedilo »najkasneje do 30. aprila 1971«.

K 26. členu: Komisija je soglašala z amandmajem odbora republiškega zbora za družbenoekonomske odnose ter komisije enotnega zbora delovnih skupnosti, ki je v zvezi z amandmajem k 19. členu, ne pa z amandmajem odbora republiškega zbora za socialno politiko in zdravstvo.

Na seji navzoči predstavnik predlagatelja je soglašal z obema amandmajema komisije k 20. in 25. členu.

Št.: 420-32/71

Ljubljana, 28. 1. 1971

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji 41. seji dne 9. februarja 1971 obravnavala amandmaje k predlozi zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov.

Komisija je obravnavala amandmaje, ki so jih k predlogu zakona predložili: izvršni svet Skupščine SR Slovenije kot predlagatelj zakona, odbor republiškega zbora za družbenoekonomske odnose in komisija enotnega zbora delovnih skupnosti za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah.

Komisija je soglašala z amandmajem odbora republiškega zbora za družbenoekonomske odnose in komisije enotnega zbora delovnih skupnosti za razvoj

samoupravnega prava v delovnih organizacijah k 5. in 8. členu predloga zakona.

Komisija je, upoštevajoč amandma odbora republiškega zbora za družbeno-ekonomske odnose ter komisije enotnega zbora delovnih skupnosti za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah, da se za 13. členom doda nov 13. a člen, zaradi večje preciznosti besedila predlagala, da se nov 13. a člen glasi:

»Vsaka organizacija združenega dela lahko vloži pri komisiji iz 16. člena tega zakona ugovor, da registriran samoupravni sporazum ni v skladu z zakonom oziroma splošnim družbenim dogovorom.

Če komisija iz 16. člena tega zakona meni, da ugovor iz prejšnjega odstavka ni utemeljen, ga zavrne in o tem obvesti organizacijo združenega dela, ki ga je vložila.

Če komisija meni, da je ugovor utemeljen, sporoči to organizacijam združenega dela, ki so sklenile samoupravni sporazum in jih pozove, naj se izjasnijo o upravičenosti ugovora in uskladijo sporazum. Pri obravnavi ugovora in usklajevanju sporazuma sodelujejo pristojni organi sindikatov in organizacija združenega dela, ki je ugovor vložila.

Če najpozneje v enem mesecu potem ko je bil ugovor poslan v obravnavo po prejšnjem odstavku, ne pride do ustrezne uskladitve samoupravnega sporazuma, lahko komisija iz 16. člena tega zakona odloči, da se sporazum črta iz registra.«

Komisija je soglašala z amandmajem omenjenega odbora in komisije k tretjemu odstavku 14. člena z nekaterimi redakcijskimi popravki, tako da se besedilo amandmaja glasi:

»Za področje družbenih služb se sklene eden ali več splošnih družbenih dogovorov.

Če se sklene splošni družbeni dogovor za vsa področja družbenih služb, ga skleneta izvršni svet Skupščine SR Slovenije in republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, ko poprej zahtevata mnenje zainteresiranih republiških združenj in republiških samoupravnih skupnosti.

Če se splošni družbeni dogovor sklene za področje določene družbene službe, sklenejo tak dogovor izvršni svet Skupščine SR Slovenije in republiški svet Zveze sindikatov Slovenije ter ustrezno republiško združenje oziroma samoupravna skupnost, če obstojata.«

Komisija je soglašala z amandmajem odbora republiškega zbora za družbenoekonomске odnose in omenjene komisije enotnega zbora delovnih skupnosti k drugemu stavku tretjega odstavka 19. člena ter z amandmajem predlagatelja zakonskega predloga k 20., 23. in 24. členu predloga zakona.

Komisija je predlagala, upoštevajoč amandma odbora republiškega zbora in komisije enotnega zbora delovnih skupnosti, da se doda nov 28. a člen v naslednjem besedilu:

»Določbe tega zakona se primerno uporabljajo tudi za strokovne ter pisarniško-tehnične službe družbeno-političnih skupnosti, pravosodnih organov, samoupravnih interesnih skupnosti, zbornic, združenj, družbeno-političnih in drugih organizacij.«

Iz besedila, ki ga predlagata omenjeni odbor in komisija, ni jasno razvidno, ali se določbe tega zakona smiselno uporabljajo poleg strokovnih in pisarniško-tehničnih služb tudi za osebe, katerih nagrajevanje je urejeno s posebnim

skupščinskim odlokom oziroma tudi za funkcionarje družbeno-političnih organizacij. Ker predlagatelj svojega predloga ni pojasnil, predlaga komisija, da se določbe zakona smiselno uporabljajo samo za strokovne in pisarniško-tehnične službe navedenih organov in organizacij.

Št.: 420-32/71

Ljubljana, 9. 2. 1971

PREDLOG ZAKONA

o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji

1. člen

Da bi dosegla optimalno rast vsega nacionalnega gospodarstva ter skladnejši družbeni razvoj celotne republike, kakor tudi izboljšanje življenjskih pogojev občanov, pospešuje SR Slovenija razvoj proizvodnih sil na manj razvitih območjih z ukrepi, ki jih določa z dolgoročnimi in srednjeročnimi programi družbenega razvoja, z vsakoletnim določevanjem politike na teh osnovah, z zakoni, s katerimi se ureja delovanje posameznih družbenih dejavnosti, in z ukrepi, ki jih določa s tem zakonom.

2. člen

Za manj razvita območja v SR Sloveniji v smislu tega zakona se štejejo območja tistih občin, ki po obstoječih uradnih statističnih podatkih v letu 1970 izpolnjujejo vsaj dve od naslednjih treh meril:

- da imajo narodni dohodek nižji od 5000 din na prebivalca,
- da imajo nad 40 % kmečkega prebivalstva,
- da imajo — z upoštevanjem dnevne migracije — manj kot 20 % zaposlenega prebivalstva.

Občine, ki izpolnjujejo pogoje iz prejšnjega odstavka, ugotovi izvršni svet Skupščine SR Slovenije s svojim odlokom.

Ukrepi, ki jih predvideva ta zakon na področju infrastrukture ter na področju vzgoje in izobraževanja, se izvajajo na širših območjih, ki obsegajo poleg območij občin, določenih po prejšnjem odstavku, tudi druga območja, ki so po merilih, sprejetih za posamezne dejavnosti, manj razvita (5. in 6. člen).

Ugotovitev manj razvitih območij po prejšnjih odstavkih velja za razdobje srednjeročnega plana družbenega razvoja SR Slovenije v letih 1971 do 1975.

3. člen

Skrb za razvoj manj razvitih območij je predvsem naloga prizadetih občin samih, delovnih organizacij in njihovih asociacij, poslovnih bank ter ustreznih regionalnih centrov, ki imajo interes za hitrejši razvoj teh območij. SR Slovenija pa sodeluje pri pospeševanju razvoja manj razvitih območij:

- z graditvijo oziroma s sodelovanjem pri graditvi infrastrukturnih objektov, ki so pomembni za gospodarski in socialni razvoj teh območij;
- z davčnimi in kreditnimi olajšavami za investitorje, ki vlagajo svoja sredstva v gospodarske objekte, pomembne za gospodarski in socialni razvoj teh območij;

— s sofinanciranjem in strokovno pomočjo pri izdelavi investicijskih in razvojnih programov ter projektov, pomembnih za gospodarski in socialni razvoj teh območij.

4. člen

SR Slovenija sodeluje pri graditvi infrastrukturnih objektov, ki so pomembni za gospodarski in socialni razvoj manj razvitih območij v skladu s smernicami in cilji srednjeročnega plana družbenega razvoja SR Slovenije s sredstvi svojih skladov, s sredstvi svojega proračuna in s posojili, ki jih lahko za to najame.

5. člen

Cestni sklad SR Slovenije in vodni sklad SR Slovenije določita v svojih srednjeročnih in letnih programih, ki jih potrdi Skupščina SR Slovenije, sredstva za ustrezne investicije infrastrukturnih objektov na manj razvitih območjih v skladu s srednjeročnim planom družbenega razvoja SRS; pri tem zajameta tudi posamezna geografsko zaokrožena območja, ki ne bodo obsežena z odlokom iz 2. člena tega zakona, so pa po merilih, ki jih sprejmeta dogovorno upravni odbor sklada in komisija iz 10. člena tega zakona manj razvita in jih je zaradi njihovega hitrejšega razvoja potrebno povezati z ustreznimi gravitacijskimi regionalnimi centri.

6. člen

Izobraževalna skupnost SR Slovenije in skupnost otroškega varstva SR Slovenije razporedita s svojimi srednjeročnimi in letnimi programi, ki jih potrdi Skupščina SR Slovenije, ustrezna dopolnilna sredstva za zgraditev šolskega in vzgojnovarstvenega prostora na manj razvitih območjih ter za štipendiranje kadrov s teh območij v skladu s srednjeročnim planom družbenega razvoja SR Slovenije; pri tem zajameta tudi posamezna geografsko zaokrožena območja, ki ne bodo obsežena z odlokom iz 12. člena tega zakona, so pa po merilih, ki jih sprejmeta dogovorno skupnost in komisija iz 10. člena tega zakona, manj razvita.

7. člen

SR Slovenija priznava v okviru sredstev svojega proračuna ter posojil, ki jih v ta namen lahko najame, uporabnikom kreditov za investicije v nove gospodarske objekte ali za razširitev in modernizacijo že obstoječih gospodarskih objektov, ki so pomembni za razvoj manj razvitih območij, beneficiranje obrestne mere, če ni tako beneficiranje za posamezne vrste investicij določeno z drugimi predpisi, in sicer z zneskom, ki ustreza največ razliki med 3-odstotno obrestno mero in obrestno mero, ki jo zahteva za dani kredit banka po kreditni pogodbi.

8. člen

Pri sofinanciranju investicijskih in razvojnih programov ter projektov iz tretje alineje 3. člena tega zakona sodeluje SR Slovenija s svojimi sredstvi do največ 50 %.

9. člen

SR Slovenija lahko omogoči v okviru sredstev svojega proračuna kmetijskim gospodarskim organizacijam na manj razvitih območjih podaljšanje odplačilnega roka ali drugačno obliko konverzije posojil, ki so jih najele pri

poslovnih bankah za svoje investicije, če je bilo tako posojilo odobreno za dobo najmanj petih let.

10. člen

Skupščina SR Slovenije imenuje komisijo, ki opravlja zadeve SR Slovenije v zvezi s pospeševanjem razvoja manj razvitih območij; imenuje jo izmed predstavnikov ustreznih republiških upravnih organov, predstavnikov gospodarske zbornice SR Slovenije ter predstavnikov razvitih in manj razvitih občin; komisija:

— spremlja in proučuje stanje in potrebe na manj razvitih območjih;

— povezuje iniciative zainteresiranih občin oz. republike, ustreznih skladov in samoupravnih skupnosti, gospodarskih organizacij in njihovih asociacij ter poslovnih bank, ki so zainteresirane za investicije na teh območjih; organizira dogovarjanje za sodelovanje med temi organizacijami;

— odloča na podlagi predloženih programov oz. projektov ter predhodnih dogovorov z zainteresiranimi o beneficiranju obrestne mere, o sofinanciranju investicijskih razvojnih programov in projektov, o sredstvih za konverzijo posojil kmetijskim gospodarskim organizacijam ter o uporabi sredstev, ki jih predvidi SR Slovenija v proračunu ali s posojilom za infrastrukturne objekte na manj razvitih območjih;

— organizira strokovna posvetovanja o sodobnih metodah pomoči manj razvitim; posreduje ustrezne jugoslovanske in mednarodne izkušnje;

— spremlja izvajanje ukrepov na podlagi tega zakona na manj razvitih območjih in daje pristojnim organom v republiki predloge za ukrepe, ki bi jih bilo še treba storiti za uspešnejši razvoj teh območij;

— opravlja druge zadeve, ki so ji dane po tem zakonu ali ki jih ji naloži Skupščina SR Slovenije ali izvršni svet Skupščine SR Slovenije v zvezi z razvojem manj razvitih območij.

Komisija poroča vsako leto Skupščini SR Slovenije o ukrepih, izvršenih na podlagi tega zakona in o stanju razmer na manj razvitih območjih.

11. člen

Pristojni organi SR Slovenije lahko izvajajo posamezne ukrepe iz tega zakona pod pogojem, da pri pospeševanju razvoja manj razvitih območij sodelujejo tudi prizadete občine (npr. z brezplačno dodelitvijo potrebnega zemljišča, s komunalno ureditvijo zemljišča, s sodelovanjem pri financiranju, z davčnimi olajšavami in podobno).

12. člen

Delovne organizacije in posamezniki, ki vložijo sredstva v nove gospodarske objekte ali v razširitev oziroma modernizacijo objektov na manj razvitih območjih, so za razdobje petih let od začetka poslovanja takih objektov oproščeni plačevanja republiškega prispevka iz osebnega dohodka od delovnega razmerja za delavce na novo odprtih delovnih mestih v teh objektih.

13. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

OBRAZLOŽITEV

V oktobru 1970. leta je bil predložen republiški skupščini osnutek zakona o pospeševanju razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji. Dodatno so bila obrazložena stališča izvršnega sveta o tem zakonu v posebnem poročilu. Zato se v tej obrazložitvi predlog zakona omejuje na tolmačenje sprememb, ki so vključene v predlog zakona v primerjavi z osnutkom zakona.

V skladu z razpravo je spremenjen naslov, ki se v predlogu zakona glasi: »Zakon o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji«. Tak naslov bolj ustreza vsebini predloga zakona v primerjavi s prejšnjim naslovom.

V predlogu zakona je nov 1. člen, ki v skladu s predlogi v razpravi formulira cilje, ki jih zasleduje ta zakon.

V 2. členu, ki obravnava teritorialni obseg manj razvitih območij, je jasneje kot v osnutku zakona formuliran dvojni pristop. Tako kot že osnutek, tudi predlog zakona obravnava kot teritorialno osnovo za ugotavljanje stopnje razvitosti občino, s čimer so ob obravnavi osnutka zakona kljub nekaterim drugačnim mnenjem soglašali tudi zbori Skupščine SRS. Za nekatere posege pa predlog zakona predvideva širši teritorialni pristop.

Občina je vzeta kot teritorialna osnova iz naslednjih razlogov:

— ustavni koncept naše družbeno-politične ureditve temelji na občini kot temeljni družbeno-politični skupnosti in celici komunalnega sistema, v kateri se v največji meri prepleta interes proizvajalca in občana, njegovega delovnega mesta in bivališča. Poleg tega so bili pri oblikovanju občin že prisotni vsaj minimalni gravitacijski elementi;

— pristojnosti občine so bistvenega pomena pri pospeševanju razvoja manj razvitih območij, kar še zlasti velja za njihovo vlogo pri razvijanju družbenih dejavnosti;

— v obstoječem gospodarskem sistemu je velik del izvajanja ukrepov republike povezan s teritorijem občine;

— razpoložljivost statističnih prikazov oziroma primerljivost podatkov o stopnji razvitosti je danes zagotovljena le v okviru občin in republike, v mnogo manjši meri pa za geografska območja, ki bi jih mogli opredeliti kot manj razvita.

Izvršni svet Skupščine SRS bi s posebnim odlokom ugotovil, katere občine so manj razvite, pri čemer morajo izpolnjevati vsaj dva od naslednjih kriterijev;

— manj kot 5000 dinarjev narodnega dohodka na prebivalca;

— več kot 40 % kmečkega prebivalstva v skupnem številu prebivalstva;

— manj kot 20 % zaposlenih v primerjavi s skupnim prebivalstvom, pri čemer je treba upoštevati tudi dnevno migracijo delovne sile.

Na podlagi prej omenjenih treh kriterijev bi bilo opredeljenih okoli 10 do 12 občin kot manj razvitih. Po predhodnih izračunih bi bilo manj razvitih naslednjih 11 občin: Gornja Radgona, Murska Sobota, Lendava, Ljutomer, Lenart, Ormož, Ptuj, Šmarje pri Jelšah, Šentjur pri Celju, Trebnje, Črnomelj.

V zvezi s kriteriji za določevanje stopnje razvitosti je bilo v dosedanjih razpravah predlagano, naj bi njihovo število razširili še z nekaterimi drugimi, da bi tako morda objektivneje opredelili manj razvite občine. V tezah o manj razvitih območjih v SR Sloveniji, ki jih je izvršni svet predložil v razpravo skupščinskim odborom junija letos, je bilo uporabljeno večje število kriterijev. Razlog, da so v osnutku zakona le trije kriteriji, je predvsem v tem, da so si

rezultati različnih metod ob upoštevanju različnega števila kriterijev za skupino najmanj razvitih občin zelo podobni. Devet istih občin je pri uporabi raznih metod in kriterijev vedno med najmanj razvitimi, kar dokazuje, da so te občine v vsakem primeru objektivno najmanj razvite. To je po našem mnenju tudi dokaz za upravičenost predlaganega pristopa. Upoštevati je treba, da nobena metoda ni absolutno objektivna in da so za tiste občine, ki so na meji določene stopnje razvitosti, vedno problemi glede njihove uvrstitve. Ti problemi nastajajo ne glede na višino postavljene meje, ki opredeljuje neko območje za manj razvito.

Tako opredeljene manj razvite občine bi bile teritorialna osnova predvsem za ukrepe republike na področju kreditnih in davčnih olajšav investitorjem, ki vlagajo svoja sredstva v gospodarske objekte, oprostitev plačevanja republiškega prispevka na osebne dohodke, za konverzije kreditov kmetijskim gospodarskim organizacijam ter za sofinanciranje pri izdelavi investicijskih in razvojnih programov ter projektov.

Za druge posege republike pa bi bila teritorialna osnova širša. Tako predlog zakona predvideva v zvezi z ukrepi na področju razvoja infrastrukture, vzgoje in izobraževanja ter otroškega varstva, razen občin, določenih po kriterijih v 2. členu tudi širša območja (geografska območja, skupine občin). V zvezi s tem predlog zakona obvezuje Cestni in Vodni sklad SR Slovenije, Izobraževalno skupnost SR Slovenije in Skupnost otroškega varstva SR Slovenije, da v svojih razvojnih programih upoštevajo tudi tako določena manj razvita območja. Pri tem naj bi se uporabljali kriteriji, ki naj bi bili spoznamno določeni na podlagi predhodnih dogovorov med republiškim skladi, navedenimi samoupravnimi skupnostmi in komisijo, ki jo predvideva predlog zakona v 10. členu.

V zvezi s teritorialnim obsegom manj razvitih območij je treba tudi omeniti, da se nekatere vrste pomoči republike, ki so že uveljavljene s posebnimi predpisi, ali pa se predpisi pripravljajo, kot npr. za področje izobraževanja, kulture, zdravstvenega ter socialnega varstva in kmetijstva, izvajajo na širšem teritoriju kot pa naj bi bilo določeno manj razvito območje po kriterijih tega zakona. To je seveda odvisno od specifičnosti potreb posameznih področij. V letu 1970 so npr. dobile temeljne izobraževalne skupnosti, ki pokrivajo 33 občin, dopolnilna sredstva republiške izobraževalne skupnosti, večjih ugodnosti pri beneficiranju obrestne mere za kredite zasebnim kmetom je deležnih 35 občin itd. Tak širši teritorialni obseg bo ne glede na ta zakon veljal za posamezne posege republike, ki jih urejajo posebni predpisi, tudi vnaprej.

Tak način opredeljevanja manj razvitih območij omogoča diferenciran pristop pri reševanju posameznih problemov razvoja, je po mnenju predlagatelja bolj sprejemljiv kot pa nekateri predlogi iz dosedanje razprave, da naj bi bila teritorialna osnova za določanje manj razvitih območij geografska območja. Ne glede na težko določljive meje takih območij, kot tudi pomanjkanje objektivnih podatkov, bi bilo določevanje geografskih območij kot podlaga za izvajanje ukrepov republike v zvezi s pospeševanjem razvoja manj razvitih območij preveč enostransko in navajalo pogosto na neekonomsko reševanje problemov razvoja. Hkrati bi tak način lahko krepil težnje po enakomernem razvoju, ne glede na razvojne možnosti posameznih območij, kar je prav tako v nasprotju z ekonomskimi principi razvoja. Reševanje razvojnih problemov manj razvitih območij je namreč nujno potrebno povezovati z razvojnimi centri v bližini takih geografskih območij. V zvezi s tem je treba tudi ugotoviti, da se

geografska območja v večini primerov ne ujemajo z ekonomskimi območji oziroma regijami. Zato je predlagani diferencirani teritorialni pristop glede na reševanje posameznih problemov razvoja mnogo racionalnejši.

V skladu z že omenjenimi načeli je zato v primerjavi z osnutkom zakona v tem predlogu zakona preformuliran 5. člen, ki obravnava vlogo cestnega in vodnega sklada v zvezi z reševanjem problemov razvoja manj razvitih območij na področju infrastrukture. Podobno tudi 6. člen obvezuje Izobraževalno skupnost SR Slovenije in Skupnost otroškega varstva SR Slovenije, da pri pospeševanju razvoja manj razvitih območij upošteva tudi nekatera območja oziroma občine, ki niso obsežena s kriteriji iz 2. člena tega zakona, so pa manj razvita, oziroma na meji manj razvitosti.

Pomembno dopolnitev v predlogu zakona predstavlja določba o ustanovitvi posebne komisije, ki naj skrbi za izvajanje tega zakona (10. člen). Komisija naj bi bila sestavljena tako, da bo predstavljala interese republike kot celote in interese manj razvitih območij. Bistvene naloge komisije bi bile v tem, da bi povezovale iniciative zainteresiranih občin, republike, skladov, samoupravnih skupnosti, gospodarskih organizacij in poslovnih bank, ki so zainteresirane za vlaganje na manj razvitih območjih. Komisija naj bi tudi odločala o uporabi sredstev, ki jih predvidi SR Slovenija iz svojega proračuna za beneficiranje obrestne mere, o sofinanciranju investicijskih in razvojnih programov in projektov, o sredstvih za konverzijo posojil kmetijskim gospodarskim organizacijam in o uporabi sredstev iz posojil za infrastrukturne objekte. Komisija bi odločala na podlagi predhodnih dogovorov s potencialnimi možnimi interesenti za vlaganja. Na ta način predlog zakona daje tudi poudarek samoupravnemu dogovarjanju med posameznimi subjekti razvoja, da bi razpoložljiva sredstva družbene reprodukcije čim racionalneje usmerjali na manj razvita območja. Komisija bi tudi spremljala stanje in razvoj na manj razvitih območjih in predlagala pri pristojnih republiških organih eventualne nadaljnje ukrepe, ki bi jih bilo treba sprejeti za pospeševanje razvoja teh območij.

Osnovni pristop pri reševanju problemov pospeševanja razvoja manj razvitih območij je po predlogu zakona ekonomski. Bistvo tega pristopa ni v izenačevanju splošne gospodarske rasti in vseh območjih republike, temveč v pospeševanju tistih gospodarskih zmogljivosti na manj razvitih območjih, ki so upravičene glede na njihove pogoje razvoja.

Izhodišča predloga zakona temelje na predpostavki, da bo podlaga vsake konkretne gospodarske investicije interes in riziko gospodarskih organizacij, bank ter posameznikov. Republika naj ne bi sprejemala nobenih garancijskih obveznosti in tudi ne direktno vlagala svojih sredstev v gospodarstvo, temveč bo sodelovala le pri ustvarjanju pogojev razvoja, zlasti še na področju infrastrukture in izobraževanja in dajala nekatere finančne olajšave, kar naj bi pomenilo spodbudo za gospodarske organizacije, banke in posameznike, da vlagajo svoja sredstva. Zato v predlogu zakona niso upoštevani nekateri predlogi v dosedanji razpravi, da naj bi republika sodelovala v nekaterih vlaganjih v gospodarske objekte tudi direktno.

Pri ustvarjanju pogojev razvoja in njegovi stimulaciji predlog zakona predpostavlja pomembno vlogo prizadetih občin in medobčinskega sodelovanja. Občine naj bi s svojimi prizadevanji in ukrepi privabljale potencialne investitorje na svoje območje, na primer z brezplačno dodelitvijo potrebnega zemljišča, s sodelovanjem pri financiranju (vključno s krajevnimi samoprispevki), z

davčnimi olajšavami in podobno. Predlog zakona predvideva, da republika tako angažiranje občin lahko postavi celo kot pogoj za svoje sodelovanje.

Predlagani zakon ne bo v ničemer spreminjal režimov, ki veljajo po posebnih predpisih glede dopolnjevanja sredstev manj razvitim občinam na področju socialnega in zdravstvenega varstva ter kmetijstva.

Obseg republiških sredstev za razvoj manj razvitih območij v srednjeročnem obdobju od 1971—1975. leta, za katero naj bi veljal tudi ta zakon, je težko določiti pred izdelavo srednjeročnega družbenega plana in srednjeročne bilance. Glede na to, da se sprejem srednjeročnega družbenega plana odlaga na prihodnje leto, je zato možno predložiti le orientacijske podatke in še to le glede proračunskih sredstev.

Izvršni svet orientacijsko predvideva, da bo lahko v republiškem proračunu v zvezi s pospeševanjem razvoja manj razvitih območij v razdobju 1971—1975 vsako leto določenih 10—20 milijonov dinarjev. Natančnejši obseg teh sredstev bo možno določiti šele s srednjeročno bilanco sredstev republike. Obenem z obravnavo tega zakona teče razprava o bilanci sredstev republike in republiškega proračuna za leto 1971, ki bo prikazala finančne možnosti SR Slovenije in bo hkrati podlaga za konkretnjšo določitev sredstev za njeno sodelovanje pri pospeševanju razvoja manj razvitih območij v prihodnjem letu.

Glede sredstev, ki bodo namenjena za potrebe razvoja infrastrukture ter vzgoje in izobraževanja, ni mogoče dati finančnih kvantifikacij, dokler ne bodo določena manj razvita območja za te posege (6. in 7. člen predloga zakona) ter dokler ne bodo znana celotna sredstva, s katerimi bodo razpolagali posamezni republiški skladi in samoupravne skupnosti, in na tej podlagi sprejeti srednjeročni programi teh skladov in samoupravnih skupnosti.

AMANDMAJI IZVRŠNEGA SVETA

K 2. členu: Besedilo tretjega odstavka se dopolni tako, da se glasi: »Ukrepi, ki jih predvideva ta zakon na področju infrastrukture, na področju vzgoje in izobraževanja ter na področju kulture, se izvajajo na širših območjih, ki jih obsegajo poleg območij občin, določenih po prejšnjem odstavku, tudi druga območja, ki so po merilih, sprejetih za posamezne dejavnosti, manj razvita (5. in 6. člen).«

K 5. členu: Besedilo »so pa po merilih, ki jih sprejmeta dogovorno upravni odbor sklada in komisija iz 10. člena tega zakona, manj razvita«, se zamenja z besedilom »so pa po merilih, ki jih sprejmejo dogovorno upravni odbor sklada, komisija iz 10. člena tega zakona in skupni medobčinski organi samoupravljanja ustreznih občin, manj razvita«.

K 6. členu: Besedilo tega člena se dopolni tako, da se glasi: »Izobraževalna skupnost SR Slovenije, skupnost otroškega varstva SR Slovenije in kulturna skupnost SR Slovenije razporedijo s svojimi srednjeročnimi in letnimi programi, ki jih potrdi Skupščina SR Slovenije, ustrezna dopolnilna sredstva za zgraditev šolskega in vzgojno-varstvenega prostora na manj razvitih območjih, za štipendiranje kadrov s teh območij oziroma za »potrebe« kulturnih dejavnosti »teh območij SR Slovenije; pri tem zaščitijo tudi posamezna geografsko zaokrožena območja, ki ne bodo obsežena z odlokom iz 2. člena tega zakona, so pa po merilih, ki jih sprejmejo dogovorno upravni odbor sklada, komisija iz 10. člena tega zakona, manj razvita«.

sija iz 10. člena tega zakona in skupni medobčinski organi samoupravljanja ustreznih občin, manj razvita.«

K 10. členu: Uvodno besedilo »Skupščin SR Slovenije imenuje komisijo«, se zamenja z besedilom »Izvršni svet Skupščine SR Slovenije imenuje komisijo«.

Na koncu besedila tretje alineje se doda naslednje besedilo:

»določa kriterije za priznavanje republiških sredstev za navedene namene«.

Na koncu besedila se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»Strokovno in administrativno delo za komisijo opravlja republiški sekretariat za finance.«

POROČILA

Odbor republiškega zbora za družbenoekonomske odnose je na seji dne 27. januarja 1971 obravnaval predlog zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet skupaj z amandmaji.

Odbor je obravnaval tudi mnenja k predlogu zakona, ki so mu jih poslali: skupina zasedanja delegatov občin za sprejemanje razprave in usklajevanje stališč o zakonu o pospeševanju razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji, začasna komisija enotnega zbora delovnih skupnosti za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov in vprašanj financiranja družbenopolitičnih in samoupravnih skupnosti, odbor republiškega zbora za finance in proračun in medobčinski svet ZKS Posavje.

V načelni razpravi je odbor ugotovil, da je predlagatelj zakona skupaj z amandmaji upošteval v glavnem vse bistvene pripombe in stališča k osnutku zakona, zlasti glede tega, da je treba vključiti med manj razvita območja tudi širše regije in ne samo občine, ki izpolnjujejo določene pogoje za uvrščanje med manj razvita območja. Po mnenju večine poslancev je v predlogu zakona zadovoljivo rešeno to vprašanje, saj je v amandmajih izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, predvsem k 2., 5. in 6. členu podana možnost ukrepanja tudi za razvoj manj razvitih območij. Zato so menili, da je rešitev, kot je nakazana v amandmajih izvršnega sveta, ustrezna, saj je v skladu z resolucijo prve konference ZKS, ki pravi, naj bi razlike v razvitosti posameznih območij znotraj Slovenije odpravljali predvsem tako, da bi načrtno gradili objekte infrastrukture in s tem, da bi razvijali z ustavo zagotovljene oblike minimalnega družbenega standarda (izobraževanje, socialno varstvo, zdravstvo).

Bilo pa je izraženo ločeno mnenje, da se razvoj nekaterih geografskih regij, ki so nerazvita, prepočasi rešuje in da kljub prizadevanju vseh družbenih in političnih faktorjev teh območij ne naleti na ugoden odmev pri republiških organih, ker se občine, na katerih ležijo ta območja, smatrajo po uveljavljenih kriterijih za razvite. Tem občinam, ki zajemajo nerazvita območja ne gre za to, da bi dobile prispevek iz republiških sredstev, temveč za to, da tudi za nje veljajo določbe 3. člena zakona. Kolikor to ne bi bilo mogoče sprejeti, naj se zakon ne sprejme, ali pa naj se sprejem zakona odloži za toliko časa, da bi se lahko preučilo, če je taka dopolnitev zakona možna.

Večina poslancev je menila, da republika ne more biti iniciator gospodarskih investicij na teh območjih, temveč so to lahko le gospodarske organizacije in prizadete občine same, medtem ko republika ustvarja samo pogoje, da bi se lahko čimbolj aktivirale potencialne možnosti razvoja teh območij in se integri-

rala v širši gospodarski prostor. Že v okviru srednjeročnega programa in koncepta dolgoročnega razvoja Slovenije bo treba s prostorskimi plani opredeliti mesto in pomen posameznih območij, pri tem so mišljena tudi nerazvita, in predvideti nadaljnjo usmeritev njihovega razvoja. Dokler pa takih prostorskih planov, ki bi zajemali manj razvita območja in določali, kakšne dejavnosti naj bi se na teh območjih razvijale, nimamo niti v republiki niti v občinah, je potrebno z gradnjo infrastrukturnih objektov omogočiti, da se hitreje vključijo v celoten razvoj.

Z zakonom se ne rešujejo samo socialna vprašanja in se glede na razmeroma majhna sredstva, s katerimi bo republika razpolagala, ne more kriti vseh potreb, temveč le nekatere.

Večina poslancev se je v načelu strinjala, da se predlog zakona sprejme, v podrobni obravnavi pa je dal odbor naslednji dopolnilni predlog:

K 11. členu: Besedilo se dopolni tako, da se glasi:

»Pristojni organi SR Slovenije upoštevajo pri določanju sredstev za potrebe manj razvitih območij njihovo gospodarsko zmogljivost in v skladu s tem lahko izvajajo posamezne ukrepe iz tega zakona, pod pogojem, da pri pospeševanju razvoja manj razvitih območij sodelujejo tudi prizadete občine (npr. z brezplačno dodelitvijo potrebnega zemljišča, s komunalno ureditvijo zemljišča, s sodelovanjem pri financiranju, z davčnimi olajšavami in podobno).«

Odbor je menil, da naj bodo prizadete občine pri razvoju manj razvitih območij udeležene v skladu z njihovo gospodarsko zmogljivostjo.

Odbor se je strinjal z amandmaji izvršnega sveta, ni pa se strinjal z amandmaji odbora republiškega zbora za finance in proračun terčasne komisije enotnega zbora za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov in vprašanj financiranja družbeno-političnih in samoupravnih skupnosti.

Odbor predlaga republiškememu zboru, da sprejme predlog zakona skupaj z dopolnilom k 11. členu in z amandmaji izvršnega sveta.

Za svojega poročevalca je odbor določil poslanca Jožeta Dernovška.

St.: 30-41/70

Ljubljana, 28. 1. 1970

Začasna komisija enotnega zbora delovnih skupnosti za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov in vprašanj financiranja družbeno-političnih in samoupravnih skupnosti je na seji dne 27. januarja 1971 obravnavala predlog zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet obenem z amandmaji k 2., 5., 6., 10. členu predloga zakona.

Komisija se v načelu strinja s predlogom zakona ter meni, da je izdaja takega zakona potrebna. K posameznim členom predloga zakona pa predlaga tele amandmaje:

K 2. členu: Besedilo tretjega odstavka se dopolni tako, da se glasi:

»Ukrepi, ki jih predvideva ta zakon na področju infrastrukture, na področju vzgoje in izobraževanja, na področju kulture ter v zvezi s sofinanciranjem investicijskih in razvojnih programov, se izvajajo na širših območjih, ki jih obsegajo poleg območij občin, določenih po prejšnjem odstavku, tudi druga ob-

močja, ki so po merilih, sprejetih za posamezne dejavnosti, manj razvita (5., 6. in 8. člen).

S tem komisija ne sprejema amandmaja k temu členu, kakor ga je predložil izvršni svet.

K 3. členu: Doda se četrta alineja, ki se glasi:

»— z ukrepi, ki bodo določeni s posebnimi predpisi, za pospeševanje kmetijstva na manj razvitih območjih.«

K 6. členu: Besedilo tega člena naj se dopolni tako, da se glasi:

»Izobraževalna skupnost SR Slovenije, skupnost otroškega varstva SR Slovenije in kulturna skupnost Slovenije predvidijo s svojimi srednjeročnimi in letnimi programi, ki jih potrdi Skupščina SR Slovenije, ustrezna dopolnilna sredstva za zgraditev šolskega in vzgojno-varstvenega prostora na manj razvitih območjih, za štipendiranje kadrov s teh območij oziroma oblike sodelovanja pri pospeševanju kulturnih dejavnosti na teh območjih v skladu s srednjeročnim planom družbenega razvoja SR Slovenije; pri tem zajamejo tudi posamezna geografsko zaokrožena območja, ki ne bodo obsežena z odlokom iz 2. člena tega zakona, so pa po merilih, ki jih sprejmejo dogovorno ustrezna skupnost, komisija iz 10. člena tega zakona in skupni medobčinski organi samoupravljanja ustreznih občin, manj razvita.«

S tem besedilom komisija ne sprejme amandmaja, kakor ga je predložil izvršni svet.

K 11. členu: Besedilo tega člena se tako spremeni, da se v prvem delu glasi:

»Pristojni organi SR Slovenije lahko izvajajo posamezne ukrepe iz tega zakona pod pogojem, da se pri pospeševanju razvoja manj razvitih območij vključujejo in sodelujejo tudi prizadete občine...«

Z ostalim besedilom predloga zakona se komisija strinja; prav tako z amandmaji izvršnega sveta k členom 5 in 10 predloga zakona.

Za svojega poročevalca je komisija imenovala poslanca Staneta Pungerčarja.

Št.: 30-41/71

Ljubljana, 27. 1. 1971

Odbor republiškega zbora za družbenoekonomske odnose in začasna komisija enotnega zbora delovnih skupnosti za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov in vprašanj financiranja družbeno-političnih in samoupravnih skupnosti sta na seji dne 9. 2. 1971 obravnavala amandmaje, ki so jih dali odbor in začasna komisija na seji dne 28. januarja 1971; zakonodajno-pravna komisija; skupščine občin Brežice, Krško in Sevnica ter stališča medobčinskega sveta ZKS Postojna ter kluba poslancev Pomurje k predlogu zakona.

K 2. členu: Odbor in komisija sta obravnavala amandmaje skupščin občin Brežice, Krško in Sevnica k 3. odstavku 2. člena predloga zakona. Menila sta, da bi sprejem tega amandmaja, ko bi izvršni svet določal dele širših geografsko zaokroženih manj razvitih območij, poleg območij občin, določenih po prejšnjem odstavku po istih merilih pomenil povsem nov pristop h konceptu zakona, kar pa glede na dosedanje razprave ne bi bilo opravičeno.

Poleg tega bi v primeru, da bi v zakonu obsežena območja bistveno širili, bilo izvajanje zakona neuspešno, saj s predvidenimi sredstvi v relativno kratkem obdobju ni mogoče kriti vseh potreb.

Na osnovi večinskih stališč, navedenih v poročilih odbora in komisije z dne 28. 1. 1971 sta odbor in komisija z večino glasov zavrnila te amandmaje, kakor jih je tudi skupina zasedanja delegatov občin na seji 21. 1. 1971 in izvršni svet.

Odbor in komisija nista uskladila amandmaja k istemu odstavku, ki ga je že na prejšnji seji predlagala komisija in se glasi:

»Ukrepi, ki jih predvideva ta zakon na področju infrastrukture, na področju vzgoje in izobraževanja, na področju kulture ter v zvezi s sofinanciranjem investicijskih in razvojnih programov, se izvajajo na širših območjih, ki jih obsegajo poleg območij občin, določenih po prejšnjem odstavku, tudi druga območja, ki so po merilih, sprejetih za posamezne dejavnosti, manj razvita (5., 6. in 8. člen)«.

Komisija je menila, da bi bilo pravilno, da se republika vključi v sofinanciranje investicijskih in razvojnih programov na širših manj razvitih območjih, kar bi tem območjem nudilo materialno, moralno in politično podporo za angažiranje lastnih sil s strani prizadetih občin in delovnih organizacij.

Odbor je vztrajal na že navedenem stališču in amandmaja ni sprejel, kakor tudi ne predstavnik izvršnega sveta. Odbor je menil, da republika ne more biti iniciator gospodarskih investicij na teh območjih, temveč so to lahko le prizadete občine in delovne organizacije.

K. 3. členu: Doda se četrta nova alineja, ki se glasi:

»— z ukrepi, ki se določajo s posebnimi predpisi, za pospeševanje kmetijstva«.

Odbor in komisija sta bila mnenja, da je treba kompleksno pristopiti k reševanju tega problema in da posamezne rešitve, ki jih je izvršni svet že sprejel, veljajo tako za razvita kot tudi širša manj razvita območja (regres za mleko, nadomestilo obresti v zasebnem kmetijstvu, kmetijske pospeševalne službe ipd.). Ta amandma sta odbor in komisija predlagala zato, da se posveti posebna pozornost reševanju teh vprašanj.

K 6. členu: Odbor je sprejel skupaj s komisijo amandma komisije s tem, da se besedilo dopolni in glasi:

»Izobraževalna skupnost SR Slovenije, raziskovalna skupnost SR Slovenije, skupnost otroškega varstva SR Slovenije in kulturna skupnost Slovenije predvidijo s svojimi srednjeročnimi in letnimi programi, ki jih potrdi Skupščina SR Slovenije, ustrezna dopolnilna sredstva za zgraditev šolskega in vzgojno-varstvenega prostora na manj razvitih območjih, za štipendiranje kadrov s teh območij v skladu s srednjeročnim planom družbenega razvoja SR Slovenije in za pospeševanje raziskovalnega dela, ki ga na osnovi razvojnih programov teh območij opravljajo visokošolske in druge znanstvene ustanove; pri tem zajamejo tudi posamezna geografsko zaokrožena območja, ki ne bodo obsežena z odlokom iz 2. člena tega zakona, so pa po merilih, ki jih sprejmejo dogovorno ustrezna skupnost, komisija iz 10. člena tega zakona in skupni medobčinski organi samoupravljanja ustreznih občin, manj razvita.«

Odbor in komisija sta menila, da mora poleg že navedenih skupnosti tudi raziskovalna skupnost SR Slovenije predvideti določena dopolnilna sredstva za pospeševanje raziskovalnega dela, ki ga na osnovi razvojnih programov teh območij opravljajo visokošolske in druge znanstvene ustanove.

K 11. členu: Komisija je sprejela amandma odbora, ki ga je sprejel na seji dne 27. 1. 1971 in se glasi:

»Pristojni organi SR Slovenije upoštevajo pri določanju sredstev za potrebe manj razvitih območij njihovo gospodarsko zmogljivost in v skladu s tem lahko izvajajo posamezne ukrepe iz tega zakona, pod pogojem, da pri pospeševanju razvoja manj razvitih območij sodelujejo tudi prizadete občine (npr. z brezplačno dodelitvijo potrebnega zemljišča, s komunalno ureditvijo zemljišča, s sodelovanjem pri financiranju, z davčnimi olajšavami in podobno).«

Komisija je bila mnenja, da je amandma odbora bolj precizen, a vsebinsko enak njenemu prvotnemu amandmaju.

Odbor in komisija sta uskladila vse amandmaje, razen k 2. členu.

St.: 30-41/71

Ljubljana, 9. 2. 1971

Delovna skupina, ki je bila izvoljena na 8. zasedanju delegatov občin v Skupščini SR Slovenije in ki jo sestavljajo delegati občin Ilirska Bistrica, Kamnik, Krško, Ljubljana-Siška, Metlika, Murska Sobota, Ptuj, Šentjur pri Celju in Trebnje, je obravnavala predlog zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji skupaj z amandmaji predlagatelja — izvršnega sveta na svoji seji dne 21. 1. 1971.

Skupina je ugotovila, da je predlagatelj pri pripravi predloga zakona in amandmajev upošteval v glavnem vse njene bistvene pripombe oziroma stališča in predloge zasedanja delegatov občin k osnutku zakona, zlasti pa glede temeljnega vprašanja, ali naj velja zakon zgolj za manj razvite občine ali tudi širša območja, glede diferencialnega pristopa k zagotavljanju pogojev za razvoj takih območij in glede mehanizma dogovarjanja o tem, na katerih območjih se uporabljajo posamezni ukrepi, ki jih zakon predvideva. S tako oceno se ni strinjal delegat občine Krško, ki je v zvezi s tem predlagal, naj bi izvršni svet določil, za katera širša območja se izvajajo ukrepi, ki jih predlog zakona določa za manj razvite občine (drugi odstavek 2. člena).

V zvezi s prvotnim stališčem skupine o tem, naj bi se — ob ukrepih, ki so predvideni na področju infrastrukture, izobraževanja, otroškega varstva in kulture — v zakonu na podoben način obravnavalo tudi kmetijstvo, ki v predlogu zakona ni upoštevano, je bilo izraženo mnenje, da je razvoj kmetijstva izredno tesno povezan z razvojem manj razvitih območij, vendar pa drugi predpisi dajejo pravno podlago za ustrezno pospeševalno vlogo republike na področju kmetijstva tudi v odnosu do manj razvitih občin. Hkrati pa so člani skupine izrazili potrebo, da se temeljiteje prouči praksa izvajanja teh zakonov, posebej še vloga bank v tem okviru.

V zvezi s kriteriji za določanje višine udeležbe posameznih območij in drugih zainteresiranih dejavnikov pri pospeševanju teh območij, ki jih je predlagala skupina v svojih stališčih k osnutku zakona, je bilo izraženo mnenje, da zadošča, če se komisija iz 10. člena pooblasti, da določi take kriterije, vendar bi si bilo treba prizadevati, da pridejo kriteriji, ki so predlagani v stališčih skupine do izraza v internih aktih (poslovniku, pravilnikih) komisije, ker se lahko na ta način politika pospeševanja razvoja manj razvitih območij, za katero bo skrbela komisija, nasloni vsaj na nekatere objektivne kazalce, kot so: akumulacija teh območij, merjena z višino razpoložljivih sredstev v skladih

gospodarskih organizacij in samoupravnih interesnih skupnosti, gospodarsko zmogljivost teh območij, višina poprečnih osebnih dohodkov v primerjavi z republiškim poprečjem, narodni dohodek v zasebnem kmetijstvu, razvitost industrijskih centrov, h katerim ta območja gravitirajo, razvitost cestnega omrežja, število kadrov, izobrazbena struktura prebivalstva, bližina večjih potrošniških centrov itd.

K posameznim členom so imeli člani skupine naslednje pripombe:

K 3. členu: Ker so investicijski in razvojni programi ter projekti nedvomno pomemben pogoj za razvoj posameznih manj razvitih območij, je bilo predlagano, da bi naj določbo 3. alinee tega člena smiselno upošteval v tretjem odstavku 2. člena oziroma posebej določilo, da se ta nanaša ne le na manj razvite občine, temveč tudi na širša manj razvita območja.

K 5. členu: Besedilo o povezavi manj razvitih območij z ustreznimi gravitacijskimi regionalnimi centri se nedvomno nanaša le na ceste oziroma cestni sklad, ne pa tudi na vodni sklad, zato bi bilo treba ta člen ustrezno preformulirati.

Spremembo za 2. člen pa je predlagal delegat občine Krško, vendar pa ga pri tem niso podprli drugi prisotni člani skupine. Po njegovem predlogu naj bi se sedanji tretji odstavek tega člena spremenil tako, da bi se glasil:

»Ukrepi, ki jih predvideva ta zakon za pospeševanje manj razvitih območij, se izvajajo tudi na širših geografsko zaokroženih območjih, ki obsegajo poleg območij občin, določenih po prejšnjem odstavku, tudi druga območja, ki so po merilih istega člena manj razvita. Dele širših geografsko zaokroženih manj razvitih območij po tem odstavku določi izvršni svet SR Slovenije s svojim odlokom.«

Glede na vse to so člani menili, da ne bi bilo nujno, da delegati občin na zasedanju v Skupščini SR Slovenije ponovno obravnavajo zakon o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji še v fazi predloga.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji 40. seji dne 28. januarja 1971 obravnavala predlog zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet obenem z amandmaji k 2., 5., 6. in 10. členu predloga zakona.

V načelni obravnavi komisija k predlogu zakona in k amandmajem izvršnega sveta ni imela pripomb.

V obravnavi po členih pa je komisija sprejela naslednji predlog za spremembo in dopolnitev besedila predloga zakona:

K 10. členu: Doda se nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Komisija pri svojem odločanju lahko razpolaga največ z zneskom, ki je vsako leto določen za te namene s proračunom SR Slovenije«.

Sedanji drugi odstavek tega člena postane tretji odstavek, sedanji tretji odstavek (amandma izvršnega sveta) pa postane četrti odstavek.

Komisija je sicer soglašala z amandmajem odbora za finance in proračun republiškega zbora, ki je bil podan v variantni obliki k temu členu, smatrala pa je, da je treba obveznost komisije o tem, da lahko razpolaga v zvezi s svojim odločanjem največ z zneskom, ki je vsako leto določen v republiškem proračunu za te namene, vezati na opredelitev v samostojnem odstavku in ne na opredelitev v novi alineji prvega odstavka tega člena.

Komisija ni imela pripomb k amandmajem začasne komisije za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov in vprašanj financiranja družbeno-političnih in samoupravnih skupnosti enotnega zbora delovnih skupnosti k 2., 3. in 6. členu predloga zakona, kot tudi ni imela pripomb k amandmaju odbora za družbenoekonomske odnose republiškega zbora k 11. členu predloga zakona.

Na seji navzoči predstavnik predlagatelja ni imel pripomb k amandmaju komisije k 10. členu predloga zakona.

Št.: 30-41/70

Ljubljana, 28. 1. 1971

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji 41. seji dne 9. februarja 1971 obravnavala amandmaje k predlogu zakona o ukrepih za pospeševanje manj razvitih območij v SR Sloveniji.

Komisija je obravnavala amandmaje, ki so jih k predlogu zakona predložili: skupščina občine Krško, skupščina občine Brežice, skupščina občine Sevnica, odbor republiškega zbora za družbenoekonomske odnose in začasna komisija za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov in vprašanj financiranja družbeno-političnih in samourpavnih skupnosti.

Komisija v skladu s svojo funkcijo ni imela pripombe k amandmaju navedenih občin k tretjemu odstavku 2. člena predloga zakona. Poudarjeno pa je bilo, da tak predlog bistveno nasprotuje stališčem, ki so bila izražena v dosedanjih razpravah v zborih, in taki rešitvi se upira tudi izvršni svet, ki bi moral tak odlok izdati.

Komisija je soglašala z naslednjima amandmajema odbora republiškega zbora za družbenoekonomske odnose in začasne komisije enotnega zbora delovne skupnosti za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov in vprašanj financiranja družbeno-političnih in samoupravnih skupnosti:

K 3. členu: Doda se četrta alineja, ki se glasi:

»— z ukrepi, ki se določajo s posebnimi predpisi, za pospeševanje kmetijstva.«

K 6. členu: Besedilo tega člena naj se dopolni tako, da se glasi:

»Izobraževalna skupnost SR Slovenije, raziskovalna skupnost Slovenije, skupnost otroškega varstva SR Slovenije in kulturna skupnost Slovenije predvidijo s svojimi srednjeročnimi in letnimi programi, ki jih potrdi Skupščina SR Slovenije, ustrezna dopolnilna sredstva za zgraditev šolskega in vzgojno-varstvenega prostora na manj razvitih območjih, za štipendiranje kadrov s teh območij oziroma za oblike sodelovanja pri pospeševanju kulturnih dejavnosti na teh območjih v skladu s srednjeročnim planom družbenega razvoja SR Slovenije in za pospeševanje raziskovalnega dela, ki ga na osnovi razvojnih programov teh območij opravljajo visokošolske in druge znanstvene ustanove; pri tem zajamejo tudi posamezna geografsko zaokrožena območja, ki ne bodo obsežena z odlokom iz 2. člena tega zakona, so pa po merilih, ki jih sprejmejo dogovorno ustrezna skupnost, komisija iz 10. člena tega zakona in skupni medobčinski organi samoupravljanja ustreznih občin, manj razvita.«

Št.: 30-41/70

Ljubljana, 9. 2. 1971

PREDLOG ZAKONA

o dopolnitvi zakona o stalnih sredstvih Socialistične republike Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti

1. člen

V 4. členu zakona o stalnih sredstvih Socialistične republike Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti (Uradni list SRS, št. 40-304/68) se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Poleg sredstev iz prejšnjega odstavka izloča SR Slovenija v letih 1971, 1972 in 1973 v sklad Borisa Kidriča še 0,2546 % celotnega družbenega proizvoda SR Slovenije, doseženega dve leti nazaj od leta, v katerem se sredstva izločajo; ta odstotek se ne povečuje po prvem odstavku 2. člena tega zakona s faktorjem 1,02.«

2. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

O B R A Z L O Ž I T E V

I. Razlog za spremembo zakona

Skład Borisa Kidriča prejema sredstva iz proračuna SR Slovenije na podlagi zakona o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti (Uradni list SRS, št. 40/68). Po tem zakonu, ki velja do vštetelega 1973. leta, je sklad Borisa Kidriča prejel v letu 1969, ko je zakon začel veljati, 0,1888 % od celotnega družbenega proizvoda SR Slovenije, doseženega v letu 1967 (4. člen). Ta odstotek se vsako leto pomnoži najmanj s faktorjem 1,02 (1. odstavek 2. člena). Z zakonom o proračunu SR Slovenije se lahko predpiše namenska uporaba teh sredstev (3. člen).

Z zakonom o odpravi zveznega sklada za financiranje znanstvenih dejavnosti je ukinjen zvezni sklad za financiranje znanstvenih dejavnosti, vse obveznosti in terjatve, ki izhajajo iz dosedanje dejavnosti tega sklada pa se s 1. 1. 1971 prenesejo na republike. Hkrati se federacija z zakonom o spremembi zakona o zveznih prispevkih iz osebnega dohodka z 31. 12. 1970 odpoveduje 0,4% prispevka iz osebnih dohodkov z namenom, da omogoči zbiranje teh sredstev v republikah in pokrajinah, ki si s tem zagotovijo kritje tistih svojih potreb, ki so jih doslej pokrivala iz zveznega sklada. Ta prenos sredstev iz federacije v republiške in pokrajinske sklade za financiranje namenske dejavnosti je v skladu s stališči SR Slovenije o potrebi decentralizacije zveznega sklada in prilagoditve strukture organov za znanost v federaciji doseženim družbenim odnosom, ki so bila predložena v razpravo Skupščini SR Slovenije.

Po zakonu o izločanju dela dohodkov od prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja, prometnega davka, carin in sodnih taks v letu 1971 na posebnem računu (Uradni list SFRJ, št. 53/70) prenesena in prevzeta sredstva niso podvržena limitu povečanja dohodkov od prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja do 10,8 %. V 4. členu tega zakona je namreč določeno: Pri ugotavljanju, kolikšen del posameznim uporabnikom pripadajočih dohodkov je treba izločiti na posebne račune po prvem odstavku 1. člena tega zakona, bodo upošteevane obveznosti, ki bodo prenesene oziroma prevzete v letu 1971.

II. Vsebina spremembe

Po predlogu zakona naj bi SR Slovenija zagotavljala za sklad Borisa Kidriča v letih 1971, 1972 in 1973 dodatno 0,2546 % celotnega družbenega proizvoda SR Slovenije, doseženega dve leti nazaj od leta, v katerem se sredstva izločajo; ta odstotek se letno ne povečuje s faktorjem 1,02 po prvem odstavku 2. člena sedanjega zakona.

Ker srednjeročni družbeni načrt še ni sprejet, naj bi se faktor progresije določil ob sprejetju srednjeročnega načrta. Z zakonom določena progresija naj bi veljala le za tisti odstotek, ki je bil doslej določen s tem zakonom.

III. Finančne posledice

S tem zakonom se za leto 1971 obveznost proračuna SR Slovenije dodatno poveča za 54,1 milijona dinarjev, to je za delež SR Slovenije v tistih sredstvih federacije za financiranje raziskovalnih dejavnosti, ki jih federacija z letom 1971 vrača republikam in pokrajinam.

Sredstva sklada Borisa Kidriča bi po dopolnjenem zakonu naraščala do leta 1973 po naslednji razporeditvi:

Leto	Družbeni proizvod SR Slovenije	Leto	Minimalni delež %	Sredstva milijon din	Verižni indeks
1969	21 245	1971	* 0,1964 ** 0,2546	95,8	—
1970	26 004	1972	* 0,2004 ** 0,2546	118,3	123,5
1971	30 165	1973	* 0,2044 ** 0,2546	138,5	117

* Za dosedanja sredstva SBK.

** Za prenesena zvezna sredstva.

Glede višine sredstev sklada Borisa Kidriča za leto 1971 je treba upoštevati naslednje:

a) Zveza se odreka 0,4% prispevku iz osebnih dohodkov, za kolikor se zmanjšajo njene funkcije in finančne obveznosti.

Za leto 1971 znaša ta del dohodkov 0,2 % od družbenega proizvoda SFRJ, tj. 0,2 % od 175 milijard dinarjev, kar je enako 350 milijonom dinarjev. Na SR Slovenijo odpadajoči del od stopnje 0,4 % prispevka od OD v SR Sloveniji v letu 1971 znaša 54,1 milijona dinarjev.

Pod predpostavko osnutka srednjeročnega plana, da se bo celotni dohodek raziskovalnih organizacij SR Slovenije od raziskovalnega dela v letu 1975 povzpel na 2 % družbenega proizvoda SR Slovenije in da se bo v letih 1970 do 1975 povečal z enakim letnim odstotkom, bodo celotna sredstva sklada Borisa Kidriča po predlogu predstavljala v letih 1971, 1972 in 1973 približno 20 % od celotnega dohodka, medtem ko bo ostalih 80 % odpadlo na druge naročnike — financerje raziskovalnega dela, med katerimi predstavljajo gospodarske organizacije približno 90 % (razmerje v letu 1969).

Glede na razmeroma velik porast družbenega proizvoda od leta 1969 na leto 1971, ki je 42 %, se celotna sredstva SBK od leta 1971 na leto 1973 po predlogu povečujejo za 44,6 %, pri čemer je majhna razlika 2,6 % posledica

2% progresije na dosedanji del sredstev SBK. Progresija 2% je določena v zakonu o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti. Hitrejša rast sredstev SBK od rasti družbenega proizvoda je v skladu z načelom hitrejše rasti vseh sredstev za raziskovalno delo od rasti družbenega proizvoda ob nespremenjenem deležu družbenih sredstev, ki je postavljeno v osnutku srednjeročnega plana. Po sklepih Skupščine SR Slovenije iz leta 1967 mora biti financiranje raziskovalnega dela izdatnejše in se mora približevati odstotku narodnega dohodka, ki ga dajejo za ta namen bolj razvite države.

b) Sklad Borisa Kidriča z dodatnimi sredstvi prevzema terjatve in obveznosti zveznega sklada nasproti pogodbenim strankam v SR Sloveniji. Po predhodnem izračunu zveznega sklada so

dne 31. 12. 1970 znašale te obveznosti	27,2 mio din
terjatve	24,5 mio din

Obveznosti zapadejo do vštetega leta 1973, terjatve pa do vštetega leta 1980.

V letu 1971 zapade 13,8 mio din obveznosti in
3,2 mio din terjatev

Pri tem je treba opozoriti predvsem na dve stvari: prvič, da so terjatve razdeljene na desetletno obdobje, medtem ko so obveznosti (prej zveznega sklada, zdaj republike oziroma sklada Borisa Kidriča) v veliki meri koncentrirane na leto 1971; in drugič, da je pričakovati zlasti v prehodnem obdobju manjšo realizacijo terjatev glede na finančni položaj nekaterih raziskovalnih organizacij.

Obveznosti, ki bodo z zaključnim računom ZSFZD s 1. 1. 1971 prenesene na SR Slovenijo, ta hip še niso natanko ugotovljene. Zato lahko opozorimo le na nekatere postavke, ki bodo obremenile sklad Borisa Kidriča:

Z 31. 12. 1970 se predvidevajo posebne obveznosti republik in pokrajin do tako imenovanih zveznih (pretežno družboslovnih) inštitutov. Republike so se z dogovorom obvezale za regresivno financiranje teh inštitutov, ki znaša v letu 1971 še 25% sredstev leta 1968 ali skupaj 114,7 mio din obveznosti (in 1,8 mio dinarjev terjatev). Izven tega prevzema SR Slovenija obveznost financiranja dejavnosti Inštituta Jožef Stefan. Skupna sredstva sklada Borisa Kidriča v letu 1971 bodo torej uporabljena približno na naslednjih postavkah:

1. Dosedanja »republiška« sredstva (41,7 mio) ne predstavljajo bistvenega realnega povečanja sredstev nasproti letu 1970 in bodo v celoti namenjena za ohranjanje kontinuitete dosedanjega raziskovalnega dela v SR Sloveniji in drugih obveznosti, doslej financiranega iz SBK.

2. Pretežen del sredstev, ki jih bo odslej namesto federacije zbirala republika, bo uporabljen za pokritje tistih potreb, ki so bile doslej v SR Sloveniji financirane z zveznimi sredstvi. (Slovenija je dobivala poprečno 15% sredstev zveznega sklada v letih 1965 do 1967, za leto 1971 bi to zneslo 52,5 mio din.) Posebej je treba opozoriti, da je za Slovenijo neustrezna struktura med nevrtačljivimi in kreditiranimi sredstvi — iz prve postavke je dobila 12,5% in iz druge 17,6%. S tem dobiva Slovenija navidezno obsežne »terjatve« (kreditna sredstva), vendar moramo računati s težavami pri izterjatvi, zlasti v sedanjem prehodnem obdobju.

Ta sredstva (52,5 mio din) bodo v celoti porabljena za ohranjevanje kontinuitete dosedanje raziskovalne dejavnosti, doslej financirane iz zveznih sredstev.

3. Dodatna obveznost za Slovenijo so sredstva, namenjena geološkim raziskavam, saj je doslej federacija direktno iz proračuna izločala za geološke raziskave 25,0 mio din. Z letom 1971 te direktne postavke ne bo več, obveznosti pa bodo prenesene na republike. S tem nastaja za sklad Borisa Kidriča dodatna obveznost. Računajoč s 15 % deležem, to znaša 3,75 mio din.

4. Povsem nova bo obveznost Slovenije do zveznega koordinacijskega telesa in njegove administracije, kajti administracija dosedanega ZSKZD ni bremenila ZSFZD, temveč zvezni proračun. Po medrepubliškem dogovoru bodo odslej administracijo in strokovne službe zveznega telesa za koordinacijo po ključu DBP financirale republike. Posebej je treba upoštevati povečane obveznosti do slovenskih resornih organov za znanost (zlasti sklada Borisa Kidriča in raziskovalne skupnosti), ki bodo v novih pogojih morali zavestneje in odgovorneje oblikovati republiško znanstveno politiko in gospodariti z znatno večjimi sredstvi kot doslej.

5. Nekateri dodatne obveznosti sklada izhajajo tudi iz našega zakona o raziskovalni dejavnosti, ki med drugim uzakonja verifikacijo raziskovalnih zavodov in njihove nove obveznosti zlasti do informacijsko-dokumentacijske dejavnosti, nadalje financiranje mednarodnega sodelovanja, znanstvenih sestankov in časopisov itd.

Seveda bosta morala sklad Borisa Kidriča in raziskovalna skupnost Slovenije v prihodnje politiko financiranja oblikovati v skladu s potrebami družbenega razvoja SR Slovenije.

6. Čeprav še ni izdelan srednjeročni načrt razvoja Slovenije, je vendar iz vseh pripravljanih študij razvidna zahteva za hitrem razvoju znanosti in po povečevanju njenega vpliva v vseh sektorjih družbene dejavnosti. Tak razvoj je bil doslej omejevan predvsem s premajhnimi investicijami v znanstvene kadre, zato sedanja neustrezna razmerja zavezujejo Slovenijo, da poveča svoje napore v tej smeri.

Poudariti je treba, da je bila naša republika ena izmed nosilk koncepta decentralizacije nekaterih zveznih pristojnosti in oblikovanja odnosov med republikami na novih, samoupravnih temeljih; prav zato nosi tudi določeno moralno-politično odgovornost za uveljavljanje teh odnosov v praksi.

POROČILA

Odbor za finance in proračun republiškega zbora je na 34. seji 26. januarja 1971 obravnaval predlog zakona o dopolnitvi zakona o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet s predlogom, da ga v smislu 294. in 296. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije obravnava po skrajšanem postopku.

Odbor se strinja z obravnavo po skrajšanem postopku.

Z zakonom o odpravi zveznega sklada za financiranje znanstvenih dejavnosti je ukinjen zvezni sklad za financiranje znanstvenih dejavnosti, vse obveznosti in terjatve, ki izhajajo iz dosedanje dejavnosti tega sklada pa so bile s 1. januarjem 1971 prenesene na republike. Hkrati s tem prenosom se je federacija odpovedala 0,4 % prispevka iz osebnih dohodkov, da bi omogočila republikam zbiranje sredstev za ta namen.

Da bi se zagotovila kontinuiteta financiranja raziskovalnih dejavnosti, se s predlaganim zakonom določa izločanje 0,2546 % celotnega družbenega proizvoda SR Slovenije za leta 1971—1973 namensko za financiranje raziskovalnih dejavnosti. S tem so zagotovljena sredstva v višini, kolikor so doslej bila plaširana iz zveznih virov.

Odbor k predlogu zakona ni imel pripomb in predlaga zboru, da ga sprejme.

Za poročevalca na seji je odbor določil poslanca Ceneta Matičiča.

St.: 402-132/71

Ljubljana, 27. 1. 1971

Začasna komisija enotnega zbora delovnih skupnosti za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov — poročilo z dne 27. 1. 1971, št. 402-132/71.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo z dne 28. 1. 1971, št. 402-132/71.

PREDLOG ZAKONA

o spremembi zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks

1. člen

V prvem odstavku 2. člena zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks (Uradni list SRS, št. 5-14/68, št. 40-292/68, št. 3-7/69, št. 40-252/69 in št. 46-.../70) se stopnja »1,07 % nadomesti s stopnjo »1,47 %«.

2. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, učinkuje pa od 1. januarja 1971.

OBRAZLOŽITEV

1. Razlogi za izdajo zakona

Vzporedno z zakonom o odpravi zveznega sklada za financiranje znanstvenih dejavnosti z 31. 12. 1970 je federacija sprejela zakon o znižanju prispevne stopnje iz osebnega dohodka od delovnega razmerja od 2 % na 1,6 % v korist republik.

Da bi se zavarovala kontinuiteta v financiranju raziskovalnih dejavnosti po 31. 12. 1970, naj bi republike nanje odpadajoča do sedaj zvezna sredstva namenila raziskovalni dejavnosti prek svojih skladov za financiranje raziskovalnih dejavnosti. Po predlogu zakona o dopolnitvi zakona o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti se zajemajo tudi od federacije na

SR Slovenijo prenesena sredstva tako, da se odstotek od družbenega proizvoda ustrezno povečuje. Da bi se mogel izvajati omenjeni zakon o stalnih sredstvih, ki zagotavlja sklado Borisa Kidriča sredstva iz republiškega proračuna, je potrebno zagotoviti republiškem proračunu ustrezna sredstva, kar se dosega s predlaganim zakonom o spremembi zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks.

2. Vsebina

Republiška stopnja prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za leto 1971 se poveča od 1,07 % za 0,4 % na 1,47 %.

Predlagana sprememba zakona naj bi veljala od 1. 1. 1971 zato, ker je bil zvezni sklad za financiranje znanstvenih dejavnosti ukinjen z 31. 12. 1970, in se je zvezna stopnja prispevka iz osebnih dohodkov zmanjšala za 0,4 % za leto 1971.

3. Finančne posledice

Sredstva, ki jih je do sedaj prejemale raziskovalna dejavnost v SR Sloveniji od zveznega sklada za financiranje znanstvenih dejavnosti, bo od 1. 1. 1971 prejemale iz proračuna SR Slovenije prek sklada Borisa Kidriča. Zaradi prenosa zveznih sredstev na republike se bodo sredstva sklada Borisa Kidriča povečala za 54 100 000 din, za kolikor se bo povečal tudi prispevek iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja na podlagi povečanja prispevne stopnje od 1,07 % na 1,47 %, in s tem tudi skupni dohodki republiškega proračuna za leto 1971. Skupna stopnja prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja (republiška + zvezna) se s tem ne spremeni.

POROČILA

Odbor za finance in proračun republiškega zbora — poročilo z dne 27. 1. 1971, št. 422-10/71.

Odbor za finance gospodarskega zbora — poročilo z dne 27. 1. 1971, št. 422-10/71.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo z dne 28. 1. 1971, št. 422-10/71.

PREDLOG ZAKONA

o spremembah zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1971

1. člen

V 1. členu zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1971 (Uradni list SRS, št. 46-1/70) se znesek 871 800 000 dinarjev nadomesti z zneskom 925 900 000 din, znesek 747 400 000 din pa se nadomesti z zakonom 801 500 000 din.

2. člen

V bilanci republiškega proračuna za leto 1971 se pod »A. Dohodki«, pod 11, »Vrsta 1 — Prispevki«, nadomesti sedanja stopnja prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja 1,07 % s stopnjo 1,47 %, znesek dohodka 144 600 000 din pa se nadomesti z zneskom 198 700 000 din; pod »B. Splošni razpored dohodkov« se pod »02-1 Znanstvena dejavnost« sedanji znesek 49 000 000 din nadomesti z zneskom 103 100 000 din.

3. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, učinkuje pa od 1. januarja 1971.

OBRAZLOŽITEV

1. Razlogi za izdajo zakona

Z odpravo zveznega sklada za financiranje znanstvenih dejavnosti z 31. 12. 1971 in z zmanjšanjem zvezne stopnje prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za leto 1971 so bila sredstva zveznega sklada prenesena na republike. Na SR Slovenijo odpadejo sredstva v višini 54 100 000 din. Dosedanje financiranje raziskovalnih dejavnosti z zveznimi sredstvi se bo v Sloveniji nadaljevalo s sredstvi republiškega proračuna prek sklada Borisa Kidriča, kakor predvideva predlog zakona o dopolnitvi zakona o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti. Prenesena sredstva se zagotavljajo republiškem proračunu s povečanjem stopnje prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja za 0,4 % po predlogu zakona o spremembi zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks.

2. Vsebina

Skupni dohodki republiškega proračuna za leto 1971 se od 871 800 000 din povečujejo za 54 100 000 din na 925 900 000 din. Hkrati se stopnja prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja 1,07 % poveča na 1,47 %, znesek dohodka 144 600 000 din pa poveča za 54 100 000 din.

Dosedanji znesek za znanstveno dejavnost 49 000 000 din se poveča za 54 100 000 na 103 100 000 din; v tem so zajeta sredstva za Slovensko akademijo znanosti in umetnosti v nespremenjeni višini 7 300 000 din.

3. Finančne posledice

S povečanjem sredstev za znanstveno dejavnost za 54 100 000 din se ne angažirajo nova republiška sredstva, ker se za isti znesek povečajo dohodki republiškega proračuna v postavki prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja na podlagi zmanjšanja zvezne stopnje prispevka iz osebnega dohodka iz delovnega razmerja, s čimer se dosedanja zvezna sredstva prenašajo na republiko.

POROČILA

Odbor za finance in proračun republiškega zbora je na 34. seji 26. januarja 1971 obravnaval predlog zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1971, ki ga je Skupščini SR Sloveniji predložil izvršni svet s predlogom, da ga v smislu 294. in 296. člena poslovnika Skupščine SR Slovenije obravnava po skrajšanem postopku.

Odbor se strinja z obravnavo po skrajšanem postopku.

S tem zakonom se spreminja republiški proračun za leto 1971 za sredstva za raziskovalna dela formirana na osnovi znižanja zvezne prispevne stopnje in povečane za enak odstotek republiške prispevne stopnje.

V daljši razpravi o tem, za katere namene se namenjajo sredstva za raziskave, je bilo pojasnjeno, da se sredstva namenjajo delno za fundamentalne, delno za aplikativne raziskave in delno za razvoj. V financiranju raziskav sodelujejo tudi delovne organizacije z lastnimi sredstvi.

Glede na to, da gre za razmeroma velika sredstva, odbor priporoča zboru, da sprejme sklep, da se predloži program raziskav v prihodnjem obdobju. Namen predloga je predvsem, da se prouči in sestavi dolgoročnejši program raziskav in ključnih projektov, od katerih lahko pričakujemo pomembnejši prispevek ne samo znanosti kot taki, ampak predvsem prispevek neposrednemu gospodarskemu razvoju Slovenije. Odbor meni, da je soliden program toliko pomembnejši, ker se ne moremo več izgovarjati na federacijo, saj bomo po poravnavi že prevzetih obveznosti, v celoti sami odločali o porabi teh velikih sredstev.

Odbor k zakonu ni imel pripomb in predlaga zboru, da sprejme zakon, kakor je predložen.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca Ceneta Matičiča.

Št.: 400-43/71

Ljubljana, 27. 1. 1971

Začasna komisija enotnega zbora delovnih skupnosti za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov — poročilo z dne 27. 1. 1971, št. 400-43/71.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji 40. seji dne 28. januarja 1971 obravnavala predlog zakona o spremembah zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1971, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

Komisija se je strinjala s predlogom predlagatelja, da se predlog zakona obravnava po skrajšanem postopku.

V načelni razpravi komisija ni imela pripomb k predlogu zakona.

Pri podrobni obravnavi besedila predloga zakona je komisija predlagala naslednje spremembe in dopolnitve:

K 1. členu: V četrti vrsti se beseda »zakonom« nadomesti z besedo »zneskom«.

Sprememba je le redakcijskega značaja.

K 2. členu: V šesti vrsti se številka »02-1« nadomesti s številko »02-2-1«.

Sprememba je le redakcijskega značaja.

St.: 400-43/71

Ljubljana, 28. 1. 1971

PREDLOG ZAKONA

o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971

1. člen

Podjetja za proizvodnjo ter podjetja za proizvodnjo in prenos električne energije so dolžna v času od 1. januarja do 31. decembra 1971 deponirati sredstva, ki so po delitvi dohodka namenjena za sklade, razen sredstev, ki jih morajo po posebnem zakonu izločiti v skupne rezerve gospodarskih organizacij, ter amortizacije v enakem odstotku in pod pogoji, kot so jih po zakonu o obveznem deponiranju določenih sredstev podjetij za proizvodnjo in prenos električne energije (Uradni list SRS, št. 24-141/66 in št. 43-339/67) deponirala v letu 1970.

Sredstva iz prejšnjega odstavka se deponirajo pri bankah, ki si jih podjetja sama izberejo in katere zagotovijo vračanje deviznega dela investicijskih kreditov za financiranje elektroenergetskih objektov.

2. člen

Republiški sekretar za finance predpiše v skladu z zakonom iz prejšnjega člena roke in način vračanja sredstev, ki jih podjetja za proizvodnjo in podjetja za proizvodnjo in prenos električne energije deponirajo po tem zakonu.

3. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, uporabljaja pa se od 1. januarja 1971.

OBRAZLOŽITEV

I.

Z 31. 12. 1970 prenehajo veljati republiški zakoni o zbiranju sredstev za gradnjo energetskih objektov, in to:

1. zakon o obveznem deponiranju določenih sredstev podjetij za proizvodnjo in prenos električne energije (Ur. list SRS, št. 24/66 in 43/67);

2. zakon o dopolnilnih sredstvih za financiranje elektroenergetskih objektov v letih 1966 do 1970 (Ur. list SRS, št. 24/66);

3. zakon o zagotovitvi dopolnilnih kreditnih sredstev za dokončanje elektroenergetskih objektov (Ur. list SRS, št. 42/66 in 12/68).

Program nadaljnega razvoja SR Slovenije zahteva tudi razširitev zmogljivosti energetskega sistema. Rezultati, ki so jih pokazale študije, nedvomno kažejo da je treba takoj začeti z izgradnjo dodatnih proizvodnih in prenosnih zmogljivosti za električno energijo, vzporedno s tem pa pravočasno zagotoviti primarne energetske vire.

Od programa, ki je bil v izgradnji v preteklem obdobju, se gradi in financira samo še TE Soštanj III, ki bo začela redno obratovati v prvi polovici leta 1972. Študije so pokazale, da pokrivanje potreb po električni energiji zahteva takojšen začetek izgradnje nuklearne elektrarne. Plan potreb pa kaže, da bo primanjkovalo električne energije že v času same izgradnje nuklearne elektrarne, zato se pripravlja dodatna optimizacija še potrebnih dodatnih proizvodnih in prenosnih zmogljivosti, upoštevajoč tudi možnosti zagotovitve električne energije zunaj republike.

V letih 1955 do 1970 je znašala poraba električne energije (neto poraba) v SR Sloveniji:

	1955	1960	1965	1970
GWh	1150	2013	3240	4840

Iz gornjih podatkov so izračunane sledeče letne stopnje rasti za posamezna petletna obdobja:

	1956/60	1961/65	1966/70
Letna stopnja rasti	11,8	10,0	8,4

Za obdobje 1971/75 se pričakuje poprečna letna stopnja rasti 7,7 %. Na tej osnovi bo znašala poraba električne energije v SR Sloveniji v 1975. letu okrog 7000 GWh.

Izdelane analize nadalje kažejo, da bo 1975. leta primanjkovalo okrog 300 MW moči. Kljub puščanju v pogon TE Soštanj III konec tega leta ne bo mogoče z lastnimi zmogljivostmi pokrivati primanjkljajev v električni energiji in moči v letu 1975. Tega primanjkljaja tudi ne bo mogoče pokrivati z uvozom iz drugih območij Jugoslavije. Pričakuje se, da bo imela SR BiH v 1975. letu na razpolago le še okrog 600 GWh električne energije, obe republiki, SR Hrvatska in SR Slovenija, ki reflektirata na to energijo, pa bosta takrat potrebovali skupaj okrog 3000 GWh uvozne energije.

Uvoz manjkajoče električne energije za potrebe SR Slovenije iz inozemstva bi bil verjetno možen, vendar drag. Nujna posledica bi bila dodatno povišanje cen električne energije.

Neizbežna je torej čimprejšnja odločitev o gradnji dodatnih proizvodnih zmogljivosti, ki bi morale začeti z obratovanjem najkasneje v 1975. letu. Dokončne investicijske odločitve v tej zvezi bodo morale biti sprejete najkasneje do 1. januarja 1972. leta. Likvidna sredstva za investicijska predela v letu 1971 ter za avanse bodo pa morala biti na razpolago že v tem letu.

Zato je neizogibno, če hočemo preprečiti uvajanje redukcij dobave električne energije v 1975. letu, ki bi imele težke posledice za naše gospo-

darstvo, da nadaljujemo z zbiranjem sredstev za gradnjo elektroenergetskih objektov.

Končno govori za kontinuiteto zbiranja sredstev še dejstvo, da bo treba mimo sredstev elektrogospodarskih organizacij zagotoviti pretežni del manjkajočih sredstev od potrošnikov električne energije in bo treba zbrati v celoti enaka sredstva ne glede na čas trajanja njihovega zbiranja. Čim krajši bo ta čas, tem občutneje bodo potrošniki obremenjeni.

Izvršni svet Skupščine SRS je v tem smislu dne 23. 7. 1970 predlagal Zveznemu izvršnemu svetu osnutek zakona, s katerim naj bi se pooblastile republike, da zagotovijo sredstva za financiranje energetike v obdobju 1971—1975. Zvezni izvršni svet do sedaj še ni predlagal tozadevnih ukrepov Zvezni skupščini. Zato izvršni svet Skupščine SR Slovenije meni, da naj bi Skupščina SR Slovenije sprejela predlagana zakona po hitrem postopku.

Razumljivo je, da je glede na sprejeta načela o prenašanju funkcij federacije na republike izostalo zadevno ukrepanje Zveznega izvršnega sveta predvsem iz razloga, ker se nanaša na investicijske odločitve, za katere se ne predvideva več angažiranje federacije.

Nadalje ugotavljamo, da je dosedanji sistem zbiranja sredstev imel določene pomanjkljivosti, ki jih bo treba v bodoče rešiti. Zato se pripravlja spremenjen koncept financiranja energetskih zmogljivosti nasploh. Vse to narekuje začasen značaj predlaganih zakonov z veljavnostjo do konca 1971. Skupščina SRS pa bi lahko veljavnost teh zakonov ukinila še pred iztekom tega leta, če bi bil nov sistem zbiranja sredstev med tem časom že sprejet.

II.

Na podlagi do sedaj veljavnih zakonov in iz drugih virov so bila pri Ljubljanski banki zbrana za financiranje energetskih objektov naslednja sredstva:

— sredstva proizvodno prenosnih in proizvodnih elektrogospodarskih organizacij, prenesena v kreditni sklad banke ali dolgoročno deponirana pred letom 1966	51,6 milij. din
— sredstva republike za investicije v gospodarstvu v letih 1964, 1965 in 1966	59,5 milij. din
— sredstva depozitov in posojil gospodarskih organizacij po zakonu o obveznem deponiranju oziroma zakonu o obveznem posojilu	731,3 milij. din
— obvezni depoziti elektrogospodarskih organizacij	198,0 milij. din

---

S k u p a j zbrano do 30. 11. 1970 . . . . . 1040,4 milij. din

— planiran priliv v decembru 1970 od obveznih depozitov in posojil	20,0 milij. din
— planiran pripis obresti na do sedaj vplačana sredstva po depozitih in obveznih posojilih . .	20,5 milij. din

---

S k u p a j zbrana sredstva do 31. 12. 1970 . . . 1080,9 milij. din

V pogodbi med SR Slovenijo in Ljubljansko banko je bil določen program objektov (ki se naj financirajo iz sredstev, zbranih po zakonih o obveznem depozitu in posojilih), katerega predračunska vrednost (z naknadno priznanimi povečanji v znesku 15 milij. din za Srednjo Dravo I) je din 1520,2 milijona dinarjev.

Po tej pogodbi in drugih aktih bi naj federacija iz namenskih sredstev za ta program zagotovila 437,0 milij. dinarjev, republika pa iz depozitov in obveznih posojil ter drugih usmerjenih sredstev 1059,8 milij. dinarjev, ostanek v znesku 23,4 milij. dinarjev pa Ljubljanska banka iz bančnih sredstev.

Z republiškim zakoni o obveznem deponiranju in obveznem posojilu bo po prenehanju veljavnosti teh zakonov za 21,1 milij. dinarjev več zbranih sredstev do obveznosti, ki jih je republika prevzela s pogodbo z Ljubljansko banko. Z Ljubljansko banko je dogovorjeno, da bo dokončni obračun po tej pogodbi izvršen po stanju 31. 12. 1970 takoj v začetku leta 1971.

Navedeni podatki so sicer preliminarni, kažejo pa, da bilančno za program, ki je bil predmet pogodbe, ni bistvenih razlik med zbranimi sredstvi in obveznostmi republike po pogodbi glede na to, da je v gradnji samo še TE Šoštanj III, kjer se ugotavljajo po predračunih podražitve v znesku približno 30 milij. dinarjev, o katerih bo potrebno še posebej odločiti.

Kljub temu, da bo do 31. 12. 1970 izkazan presežek zbranih sredstev, je treba opozoriti na naslednje:

— Od deponentov izven elektrogospodarstva naj bi po planu bilo zbranih 639,5 milij. din, zbranih bo pa 731,3 milij. dinarjev, kar je za približno 15 % več. Taka gibanja so razumljiva glede na to, da so bile investicije kot osnova za obračun v preteklem obdobju nad planiranim obsegom.

— Drugačen je rezultat deponiranja pri elektrogospodarskih podjetjih. Planirano je bilo 294,3 milij. din depozitov iz poslovnega sklada in amortizacije, zbrano pa samo 198,0 milij. din, kar je za okoli 100 milij. din ali 30 % manj. Delno je temu vzrok v tem, da je osnova za obseg deponiranja pri elektrogospodarskih organizacijah bila bruto akumulacija, ki je zaradi gibanj cen (premog, materiali in storitve za investicijsko vzdrževanje) manjša od planiranih; vendar je to dejstvo samo del vzroka za tako pomembno razliko. Druge vzroke je treba iskati v politiki potrošnje akumulacije. Podrobneje bo ta problem obdelan v analizi o izvajanju pogodbe. Že danes pa lahko ugotovimo, da so podjetja, da se izogonejo deponiranju, izločila blizu 30 % primanjkljaja na neobvezni del rezervnega sklada.

V celotnih investicijskih naložbah bo znašal delež elektrogospodarskih organizacij približno 16 %.

S sredstvi, zbranimi po teh zakonih, so bili financirani vsi v tem obdobju zgrajeni elektroenergetski objekti, med njimi proizvodni objekti:

- TO Ljubljana z $2 \times 32 = 64$ MW
- TE Trbovlje II 125 MW
- HE Srednja Drava I z $2 \times 66,6 = 133,2$ MW
- TE Šoštanj III z 200 MW

Dodatno kapaciteto 75 MW za TE Šoštanj III financirata s prispevki Savske elektrarne in rudnik lignita Velenje.

Instalirana moč vseh javnih elektrarn v SR Sloveniji je znašala pred začetkom zadnje etape izgradnje 672 MW in se bo po vključitvi TE Šoštanj III z 275 MW povečala na 1205 MW. S temi elektrarnami bo mogoče v poprečnem

hidrološkem letu proizvesti okrog 5870 GWh električne energije nasproti okrog 2540 GWh pred tem obdobjem.

Poleg izgradnje teh objektov je bila v SR Sloveniji s temi sredstvi zgrajena 220 kV mreža z ustreznimi razdelilnimi transformatorskimi postajami, ki omogoča vključitev jugoslovanskega elektrogospodarskega sistema v paralelno obratovanje z Avstrijo in Italijo, ter več manjših objektov v prenosni mreži.

III.

Na osnovi predlaganih zakonov se bo v letu 1971 zbralo okoli 160 milij. dinarjev. V tem znesku je proizvodno-prenosna sfera elektrogospodarstva kalkulirana s 30 milij. din, 130 milij. din pa bodo vplačali drugi uporabniki družbenih sredstev, ki so po zakonu dolžni vplačati obvezne depozite in posojila. Delež elektrogospodarskih podjetij proizvodne in prenosne sfere se zmanjšuje iz dveh razlogov:

— ker v letu 1971 tem organizacijam še ne bo vrnjen del sredstev, ki je bil deponiran v prejšnjem obdobju;

— ker jim obveznosti po kreditnih pogodbah za financirani program 1966—1970 angažirajo prosta sredstva amortizacije in čistega dohodka v večji meri, kot je bila obveznost v preteklem obdobju.

Vsekakor je treba predvidovati, da so ta sredstva samo del potrebnih sredstev za financiranje programa energetskega objektov v obdobju 1971—1975.

POROČILA

Odbora za proizvodnjo in blagovni promet republiškega in gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije sta na skupni seji dne 26. januarja 1971 obravnavala:

— predlog zakona o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971 in

— predlog zakona o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971.

Omenjena zakonska predloga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet s predlogom, da se obravnavata po skrajšanem postopku in s tem podaljšajo dosedanje obveznosti zbiranja sredstev elektrogospodarskih podjetij oziroma obveznosti zbiranja sredstev iz gospodarstva glede na to, da zvezni izvršni svet doslej še ni predlagal zvezni skupščini predpisa, ki bi pooblastil republike, da zagotovijo sredstva za financiranje energetike v obdobju 1971 do 1975.

Potem, ko je predstavnik izvršnega sveta podal obširno obrazložitev, ki je zajela vprašanja programa razvoja energetike SR Slovenije do leta 1980, možnosti Slovenije glede izrabe posameznih virov energije, vprašanja razvoja in povečanja energetskega zmogljivosti SR Slovenije v naslednjem obdobju glede na investicije v preteklem obdobju, vprašanja oblikovanja bodočega sistema zbiranja sredstev za izgradnjo elektroenergetskih objektov ter smotr-

nejšega povezovanja in urejanja odnosov med elektrogospodarstvom, gospodarstvom in družbeno skupnostjo v okviru družbenega dogovora, se je razvila obširna razprava, ki je opozorila na nekatera nerešena temeljna vprašanja splošnega družbenega pomena na področju elektrogospodarstva SR Slovenije.

Razprava je predvsem opozorila na nevzdržno stanje, da je gospodarstvu v dosedanjem sistemu onemogočen kakršenkoli vpliv na poslovanje elektrogospodarskih podjetij kljub temu, da je na podlagi dosedanjih predpisov prispevalo za financiranje elektroenergetskih objektov triinpolkrat več sredstev, kot so jih prispevala elektrogospodarska podjetja. Ob tem je bilo zlasti opozorjeno na podatek, da je bilo zbrano iz gospodarstva 15 % več sredstev, kot je bilo določeno po planu, od elektrogospodarskih podjetij pa 30 % manj, za kar je potrebno iskati razloge predvsem v politiki potrošnje akumulacije, ki so jo uveljavila elektrogospodarska podjetja. V zvezi s tem je bila postavljena odločna zahteva, da se gospodarstvu pri financiranju in poslovanju zgrajenih objektov morajo zagotoviti pravice, ki ustrezajo deležu, ki ga gospodarstvo prispeva. Po mnenju odborov ni združljivo z našim družbenoekonomskim sistemom, da v elektrogospodarstvo kot infrastrukturno panogo, vlagajo sredstva družba, gospodarstvo in drugi potrošniki elektroenergije, elektrogospodarska podjetja pa imajo ob minimalnih deležih polno in izključno pravico upravljanja in odločanja z vsemi sredstvi, čeprav gre za dejavnost, pri kateri mora nedvomno prevladovati najširši družbeni interes.

V nadaljevanju razprave so poslanci obeh odborov dali polno podporo stališčem izvršnega sveta glede družbenega dogovora o elektrogospodarstvu, ki naj uredi predvsem tista vprašanja in načela gospodarjenja, ki presegajo podjetniški interes in ki zagotavljajo uresničitev družbenega interesa in enoten nastop elektrogospodarstva do gospodarstva in drugih potrošnikov elektroenergije. Med takšna vprašanja sodijo vprašanja optimalnega obratovanja in gospodarjenja z obstoječimi elektroenergetskimi objekti, ki naj zagotovi ob določeni ceni elektroenergije kar največji del sredstev, namenjen za razširjeno reprodukcijo, vprašanja splošnih pogojev poslovanja elektrogospodarskih podjetij do gospodarstva in drugih potrošnikov, vprašanja enotne politike cen in tarif, pri čemer naj vsak potrošnik električne energije prispeva in plača takšne stroške, ki jih je s svojim odjemom povzročil ter vprašanje razširjene reprodukcije v elektrogospodarstvu in njenega financiranja.

Glede na to, da so interesi gospodarstva in celotne družbe v danih razmerah nezaščiteni in da sta hkrati močno zainteresirani nad smotrnim gospodarjenjem z električno energijo in racionalno izgradnjo novih objektov, so se poslanci zavzeli za močnejšo ingerenco družbe na tem izrazito infrastrukturnem področju. S tem v zvezi so sklenili predlagati ustreznima zboroma, da zadolžita izvršni svet, da stori vse potrebno, da do podpisa družbenega dogovora pride čimprej, vključujoč tudi zakonske regulative, ki naj določi tudi rok za sklenitev dogovora oziroma konsekvence, če posamezni partner družbenega dogovora ne bi podpisal oziroma če ne bi izvajal posameznih določil družbenega dogovora.

V zvezi s takšnim stanjem in razmerami v elektrogospodarstvu SR Slovenije so poslanci obeh odborov izrazili mnenje, da je predlagano začasno podaljšanje zbiranja sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971 možno sprejeti le zaradi tega, da se zagotovi kontinuiteta v zbiranju sredstev in kar bodo morala biti likvidna sredstva za investicijska preddela na razpolago že v tem letu. Pri tem je prevladovalo mnenje, da naj bi glede začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij in uporabnikov družbenih sredstev

imeli različen pristop. Obveznost izločanja sredstev od izplačil za investicijska vlaganja in vplačevanja obveznega posojila za uporabnike družbenega premoženja naj bi veljala le do 30. junija 1971. Takšno določilo bi po mnenju odborov, sililo vse zainteresirane dejavnike, da čimprej pride do sklenitve družbenega dogovora oziroma sprejema zakonskih aktov, ki bi uredili in uveljavili nov sistem zbiranja sredstev in financiranja razširjene reprodukcije v elektrogospodarstvu. Obveznosti elektrogospodarskih podjetij pa naj bi ostale, ne glede na sprejem novega sistema, skozi celo leto 1971, glede na to, da ta podjetja deponirajo sredstva šele po potrditvi zaključnih računov za preteklo leto.

V zvezi s sredstvi, ki bi se po določilih predlaganih zakonskih predlogov morala deponirati oziroma vpisati kot obvezno posojilo, je v odborih prevladalo mnenje, da jih je potrebno vlagati pri tisti banki ali konzorciju bank, ki bi ponudile ter dale jamstvo in najugodnejše pogoje glede obrestne mere, lastne udeležbe bank pri financiranju elektroenergetskih objektov ter vračanja deviznega dela investicijskih kreditov. Takšno banko ali konzorcij bank naj bi ugotovil republiški sekretariat za finance prek posebnega licitacijskega postopka. Razprava je glede tega še posebej opozorila, da disperzija sredstev ne bi vplivala na likvidnost bank, vsekakor pa bi podražila izgradnjo posameznih objektov, kar s stališča širših družbenih interesov nikakor ni zaželeno.

Do takrat pa naj bi po mnenju odborov uporabniki družbenih sredstev izločali sredstva iz svojih obveznosti na poseben račun, tako da bi ta sredstva lahko uporabljali kot obratna sredstva, istočasno pa naj bi bilo zagotovljeno, da se lahko ta sredstva takoj preneso na banko oziroma konzorcij bank, s katero je sklenil ustrezni dogovor republiški sekretariat za finance, na osnovi opravljene licitacije o najugodnejših pogojih.

Odbora sta sklenila, da naj se v skladu z razpravo in načelnimi ter konkretnimi stališči pripravi osnutek besedila amandmajev, o katerih bosta sklepala na prihodnji seji.

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora je za svojega poročevalca določil poslanca Karla Forteja, odbor za proizvodnjo in blagovni promet gospodarskega zbora pa poslanca Natana Bernota.

Št.: 402-158/71

Ljubljana, 27. 1. 1971

Odbora za proizvodnjo in blagovni promet republiškega in gospodarskega zbora sta na skupni seji dne 2. februarja 1971 nadaljevala z obravnavo zakonskega predloga, ki sta ga obravnavala že na skupni seji obeh odborov dne 26. januarja 1971. Hkrati sta odbora obravnavala mnenja in spreminjevalne predloge odbora za družbenoekonomske odnose in odbora za finance gospodarskega zbora ter odbora za finance in proračun republiškega zbora.

V podrobni obravnavi po členih je bilo ugotovljeno naslednje:

1. Odbor za družbenoekonomske odnose in odbor za finance gospodarskega zbora sta predlagala, da bi bilo potrebno v prvem odstavku 1. člena od elektrogospodarskih podjetij, hkrati s podaljševanjem začasnih obveznosti za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971 zagotoviti obveznost, da bi omenjena podjetja po sili zakona deponirala tudi vsa sredstva, ki so jih odvedla v neobvezni del rezervnega sklada in s tem izigrala intencije veljavnih predpisov.

Poslanci obeh zborov so v celoti in brez pridržkov soglašali z ugotovitvijo, da elektroenergetska podjetja niso deponirala sredstva v predvidenem obsegu, temveč da so se izognila tej obveznosti na ta način, da so ta sredstva namesto v poslovni sklad izločala na neobvezni del rezervnega sklada in s tem onemogočila izterjavo sredstev, ki so bila namenjena za financiranje elektroenergetskih objektov.

Potem, ko je predstavnik službe družbenega knjigovodstva pojasnil, da ne obstajajo nikakršne možnosti, da se ta sredstva naknadno izterjajo, saj bi bilo potrebno predhodno ustrezno spremeniti zvezni zakon o službi družbenega knjigovodstva, sta odbora ugotovila, da je takšen predlog nesprejemljiv, ker ni zakonskih možnosti za njegovo uresničitev. Ob tem sta odbora z vso odgovornostjo podčrtala, da za takšne razmere in posledice ne kaže zavračati vso odgovornost na elektrogospodarska podjetja, ker se niso obnašala v skladu z intencijami zakona in splošnimi moralnimi normami, temveč da je potrebno vzroke za takšno ravnanje iskati tudi v nepopolnem in nedodelanem zakonu, ki je takšno ravnanje omogočil.

Odbora sta nato sprejela sklep, da predstavnik izvršnega sveta na sejah zborov poda jasno izjavo glede obnašanja elektrogospodarskih podjetij pri deponiranju sredstev za financiranje elektrogospodarskih objektov, kakor tudi podrobno poročilo o uporabi sredstev, ki so jih elektrogospodarska podjetja izločila za neobvezni del rezervnega sklada.

2. V zvezi z drugim odstavkom 1. člena, to je z vprašanjem deponiranja sredstev elektroenergetskih podjetij pri eni ali več bankah, se je znova odprla razprava, ki je opozorila na prednosti in pomanjkljivosti predlaganih rešitev tako z vidika ureditve začasnih obveznosti kot tudi z vidika bodoče systemske ureditve zbiranja teh sredstev. V zvezi s tem vprašanjem sta odbora obravnavala naslednje spreminjevalne predloge:

a) Spreminjevalni predlog pristojnih odborov za proizvodnjo in blagovni promet republiškega in gospodarskega zbora v tem smislu, da se sredstva deponirajo pri tisti banki oziroma konzorciju bank, ki bodo na osnovi licitacije, ki jo izvede republiški sekretariat za finance, ponudile in dale jamstvo za najugodnejše pogoje glede obrestne mere, lastne udeležbe pri financiranju elektroenergetskih objektov ter rokov in načinu vračanja teh sredstev, vračanja deviznega dela investicijskih kreditov in drugih ugodnosti pri financiranju gradnje elektroenergetskih objektov in sicer v skladu s skupnim planom izgradnje. Do ustanovitve konzorcija oziroma dokler se ne bi ugotovila banka, ki nudi najugodnejše pogoje, naj bi se sredstva zbirala na dosedanji način.

b) Odbor za družbenoekonomske odnose in odbor za finance gospodarskega zbora sta predlagala; da se sredstva deponirajo pri bankah, ki si jih podjetja sama izberejo. Te banke pa naj bi bile dolžne v roku 30 dni po uveljavitvi tega zakona skleniti s SR Slovenijo pogodbo o uporabi deponiranih sredstev, dopolnilnem kreditiranju ter o zagotovitvi vračanja deviznega dela kreditov za financiranje izgradnje elektroenergetskih objektov po skupnem planu izgradnje. Omenjene pogodbe naj bi sklenil v imenu Socialistične republike Slovenije republiški sekretar za finance.

c) Odbor za finance in proračun republiškega zbora je predlagal, da se sredstva elektrogospodarskih podjetij deponirajo pri bankah, ki jih podjetja sama izberejo med bankami, katere so s Socialistično republiko Slovenijo podpisale pogodbo o uporabi deponiranih sredstev, dopolnilnem kreditiranju ter o zagotovitvi deviznega dela kreditov za financiranje skupnega plana

izgradnje elektroenergetskih objektov. Do sklenitve te pogodbe naj bi se sredstva zbirala na posebnem računu pri službi družbenega knjigovodstva.

Ne da bi kakorkoli zmanjševali pomembnost omenjenih vprašanj in predlaganih rešitev, so poslanci obeh odborov poudarili začasnost predložene zakonske ureditve in potrebo, da se v tem trenutku predvsem zagotovi kontinuiteta v zbiranju sredstev glede na to, da morajo biti likvidna sredstva za investicijska predдела na razpolago že sedaj in da za to kratko obdobje ne kaže spreminjati obstoječega sistema deponiranja sredstev. Poudarjeno je bilo stališče, da je potrebno v celotnem kompleksu vprašanj predvsem iskati rešitve v primarnih interesih gospodarstva, da se mu zagotovi ustrezna količina, stalnost in kakovost električne energije ob določeni ceni oziroma, da se zagotovi širši družbeni interes, ki presega posamezne podjetniške interese oziroma sekundarne efekte, ki bi jih lahko drugačna oblika deponiranja sredstev imela.

S tem v zvezi je bilo v odborih poudarjeno mnenje, da rešitve glede sistemskih vprašanj oziroma vprašanj glede prerazporeditve sredstev in bodočih medsebojnih odnosov med gospodarstvom, elektrogospodarstvom in družbo ne kaže in ni mogoče iskati v okviru zakonskega predloga, ki le začasno podaljšuje sedanje obveznosti, na kar je tudi posebej opozorila gospodarska zbornica SR Slovenije kot predstavnik celotnega gospodarstva, temveč pri oblikovanju bodoče systemske ureditve zbiranja sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov. Predlogi za izdajo teh zakonov pa so že v obravnavi v skupščinskih telesih.

Odbora menita, da je vsa ta vprašanja, vključujoč vprašanja konzorcija bank oziroma njihovega združevanja in medsebojnega sodelovanja v korist celotnega gospodarstva, možno in nujno rešiti čimprej, to je do 31. januarja 1971, ko naj bi že stopili v veljavo novi zakonski predpisi. Do takrat je potrebno tudi sprejeti družbeni dogovor o elektrogospodarstvu, za kar naj se izvršni svet in gospodarska zbornica SR Slovenije zavzameta v večji meri kot doslej, zlasti glede vprašanja večje ingerence družbe na tem izrazito infrastrukturnem področju.

V skladu s takšnimi stališči, upoštevajoč razpravo in intencije prejetih spreminjalnih predlogov, predlagata odbora naslednja amandmaja:

k 1. členu: Drugi odstavek tega člena se spremeni in dopolni tako, da se v celoti glasi:

»Sredstva iz prejšnjega odstavka se deponirajo pri banki, s katero sklene ustrezno pogodbo izvršni svet Skupščine SR Slovenije.«

k 2. členu: Doda se nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Rok vračanja sredstev po prejšnjem odstavku ne more biti daljši kot 15 let s tem, da se ne podaljšujejo roki vračanja, ki so bili določeni z dosedanjimi predpisi.«

Ob koncu razprave je bilo sklenjeno, da se izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije posredujejo vsa mnenja, stališča in predlogi, izraženi v dosedanjih razpravah v skupščinskih odborih glede problematike elektrogospodarstva, ki naj jih v največji možni meri upošteva pri izdelavi zakonskih osnutkov za zagotovitev financiranja elektroenergetskih objektov v prihodnjem obdobju oziroma pri urejanju vprašanj splošnega družbenega pomena na področju elektrogospodarstva. Hkrati je bilo sklenjeno, da se vsem poslancem, kot dopolnilno gradivo k obravnavi točk dnevnega reda o elektrogospodarstvu, pošlje do seje zboru nov osnutek družbenega dogovora, ki ga je pripravil odbor izvršnega sveta za gospodarstvo in dostavil skupščini dne 29. februarja 1971.

Odbora za proizvodnjo in blagovni promet predlagata republiškemu in gospodarskemu zboru Skupščine SR Slovenije, da sprejmeta predlog zakona o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij za zagotovitev sredstev za financiranje elektrogospodarskih objektov v letu 1971 skupaj s predloženima amandmajema.

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora je za svojega poročevalca določil poslanca Karla Forteja; odbor za proizvodnjo in blagovni promet gospodarskega zbora pa poslanca Natana Bernota.

St.: 402-158/71

Ljubljana, 3. 2. 1971

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji 41. seji dne 9. 2. 1971 obravnavala predlog zakona o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

V načelni razpravi je komisija ugotovila, da je materijo, ki jo ureja predlog zakona in predlog zakona o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971, komisija že obravnavala ob obravnavi predloga zakona o določitvi začasnih obveznosti za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971 dne 23. decembra 1970. Slednji zakonski predlog je izvršni svet umaknil glede na potek razprave na seji gospodarskega zbora.

Že na seji dne 23. decembra 1970 je komisija ugotovila, da bodo 31. decembra 1970 prenehali veljati zvezni in republiški zakoni, ki so urejali zbiranje sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov. To so: zakon o graditvi in financiranju elektroenergetskih objektov od leta 1966—1970 (Ur. l. SFRJ, št. 56/65), zakon o zagotovitvi dopolnilnih kreditnih sredstev za dovršitev elektroenergetskih objektov (Uradni list SFRJ, št. 28/66), zakon o obveznem deponiranju določenih sredstev podjetij za proizvodnjo in prenos električne energije (Ur. l. SRS, št. 24/66 in 43/67), zakon o dopolnilnih sredstvih za financiranje elektroenergetskih objektov v letih 1966—1970 (Ur. l. SRS, št. 24/66) in zakon o zagotovitvi dopolnilnih kreditnih sredstev za dokončanje elektroenergetskih objektov (Ur. l. SRS, št. 42/66 in 12/68).

Komisija je nadalje ugotovila, da kljub pravočasnim opozorilom in predlogom pristojni zvezni organi niso poskrbeli za podaljšanje omenjenega režima oziroma za kakršnokoli drugo možnost skladnega urejanja tega vprašanja v letu 1971. Tako je v zvezni zakonodaji, na njeni podlagi pa tudi v republiški, pretrgana kontinuiteta zbiranja sredstev za financiranje razširjene reprodukcije v energetiki. Ta pravna praznina je po mnenju komisije tudi posledica priprav na sistemske spremembe v celotnem kompleksu funkcij federacije. V okviru vseh teh sprememb bodo morala biti kasneje urejena tudi taka podrobna vprašanja, kot je zagotavljanje sredstev za gradnjo elektroenergetskih objektov in je verjetno, da urejanje takih vprašanj ne bo več v pristojnosti federacije.

Komisija je sprejela útemeljitev predlagatelja zakonskega predloga, da trenutna pravna praznina ne bi smela pomeniti pretrganja edinega načina zbiranja sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov, na katerega je

vezan program nadaljnega razvoja SR Slovenije v zvezi z graditvijo novih elektroenergetskih zmogljivosti. Zato je treba vsaj začasno urediti to vprašanje s podaljšanjem veljavnosti dosedanjega režima z republiškim zakonom. Po mnenju komisije se v dani situaciji republiški zakon v načelu lahko opira na 26. člen zvezne ustave, po katerem družbeno-politične skupnosti odredjajo potrebne ekonomske in druge ukrepe za uresničenje v družbenih planih določenih razmerij.

Komisija ni imela pripomb k amandmajema odborov za proizvodnjo in blagovni promet republiškega in gospodarskega zbora k 1. in 2. členu predloga zakona.

Št.: 402-158/71

Ljubljana, 9. 2. 1971

PREDLOG ZAKONA

o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971

1. člen

Uporabniki družbenih sredstev so dolžni v času od 1. januarja do 31. decembra 1971 izločati sredstva od izplačil za investicijska vlaganja v enakem odstotku in pod enakimi pogoji kot so jih po zakonu o dopolnilnih sredstvih za financiranje elektroenergetskih objektov v letih 1966 do 1970 (Uradni list SRS, št. 24-140/66) izločali in deponirali v letu 1970.

Uporabniki družbenih sredstev so dolžni v času od 1. januarja do 31. decembra 1971 vplačati obvezno posojilo v enakem odstotku in pod enakimi pogoji, kot so ga po zakonu o zagotovitvi dopolnilnih kreditnih sredstev za dokončanje elektroenergetskih objektov (Uradni list SRS, št. 42-214/66 in št. 12-88/68) vpisali v letu 1970.

Sredstva iz prejšnjih dveh odstavkov se deponirajo oziroma vpišejo kot posojilo pri bankah, ki si jih uporabniki družbenih sredstev sami izberejo in katere zagotovijo vračanje deviznega dela investicijskih kreditov za financiranje elektroenergetskih objektov.

2. člen

Uporabnikom družbenih sredstev, ki bodo po novem sistemu financiranja graditve energetskih objektov zagotavljali za to financiranje manjša sredstva kot po prejšnjem členu, se bodo vplačana sredstva, ki bodo presegla višino novih obveznosti, poračunala pri plačevanju novih obveznosti oziroma se jim bodo vrnila.

3. člen

Republiški sekretar za finance predpiše v skladu z zakonom iz 1. člena tega zakona roke in način vračanja sredstev, ki jih uporabniki družbenih sredstev izločajo in deponirajo po tem zakonu.

4. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

POROČILA

Odbora za proizvodnjo in blagovni promet republiškega in gospodarskega zbora sta na skupni seji dne 2. februarja 1971 nadaljevala z obravnavo predloga zakona in razpravljala o mnenjih in spreminjevalnih predlogih odbora za družbenoekonomske odnose in odbora za finance in proračun gospodarskega zbora ter odbora za finance in proračun republiškega zbora, kakor tudi o osnutku besedila amandmaja, ki sta ga oba odbora v načelu oblikovala na skupni seji dne 28. januarja 1971.

V podrobni obravnavi je bilo ugotovljeno da obstojajo naslednji spreminjevalni predlogi za rešitev v načelni razpravi odprtih vprašanj:

a) Odbor za družbenoekonomske odnose in odbor za finance in proračun gospodarskega zbora sta predlagala, da se v prvem členu obravnavanega zakona določi, da se sredstva, ki se zbirajo za energetiko, zbirajo pri bankah, ki jih deponenti sami izberejo, banke pa bi bile dolžne v 30 dneh skleniti s SR Slovenijo posebno pogodbo o uporabi deponiranih sredstev, dopolnilnem kreditiranju ter o zagotovitvi vračanja deviznega dela kredita. Po mnenju istih odborov od vračanja teh sredstev ne bi smeli biti daljši kot 15 let.

b) Odbor za finance in proračun republiškega zbora je prav tako imel pripombo k tretjemu odstavku 1. člena obravnavanega zakona in je predlagal, da se dopolni tako, da obvezniki deponirajo sredstva pri banki, ki jo sami izberejo med bankami, ki so s SR Slovenijo sklenile posebno pogodbo o uporabi deponiranih sredstev, dopolnilnem kreditiranju ter o zagotovitvi deviznega dela kreditov za financiranje elektroenergetskih objektov. Dokler ne bi bila sklenjena taka pogodba, bi se sredstva zbirala na posebnih računih službe družbenega knjigovodstva.

c) Podobna stališča so bila oblikovana v osnutku amandmaja obeh odborov. Po njem naj bi se sredstva deponentov zbirala pri banki ali konzorciju bank, ki bi nudila najugodnejše pogoje glede obrestne mere, lastne udeležbe pri financiranju elektroenergetskih objektov ter rokov in načinov vračanja teh sredstev, vračanja deviznega dela investicijskih kreditov in drugih ugodnosti pri financiranju gradnje elektroenergetskih objektov. V prehodnem obdobju, dokler ne bo določena banka ali konzorcij bank, ki nudi najugodnejše pogoje, naj bi se sredstva zbirala na posebnem računu SR Slovenije.

Odbora sta se razmeroma hitro sporazumela, da je predlagan zakon treba sprejeti po skrajšanem postopku in da ne bi bilo smotno vezati njegove veljavnosti na izpolnitev obvez elektrogospodarstva iz preteklih let kot je predlagal odbor za finance in proračun republiškega zbora. Bila pa sta mnenja, da naj bi veljal le do 30. 6. 1971. Prav tako sta sprejela amandma k 3. členu, ki sta ga predlagala odbor za družbenoekonomske odnose in odbor za finance in proračun gospodarskega zbora, z dodatkom, da se ne podaljšujejo roki vračanja, ki so bili predpisani z dosedanjimi predpisi.

Nasprotno pa so bili v odborih mnenja o tem, pri kom in kako naj se sredstva po predlaganem zakonu zbirajo, zelo različna.

Odbora sta predvsem ugotovila, da besedilo osnutka amandmaja (točka C) obeh odborov, ne izraža adekvatno njihov mnenj. Odbora sta namreč želela solucijo, po kateri se v prehodnem obdobju sredstva pri uporabnikih družbenih sredstev obračunavajo in vplačujejo tako, da ti še vedno lahko z njimi razpolagajo. Zaradi tega nista bila za besedilo tega osnutka amandmaja, čeprav sta

vezela na znanje informacijo službe družbenega knjigovodstva, da taka konstrukcija zbiranja sredstev, kot sta si jo zamišljala, ni mogoča.

V razpravi sta se izoblikovali predvsem dve stališči. Po prvem je treba pri določanju načina zbiranja sredstev izhajati iz stališča zagotovitve učinkovitosti in likvidnosti zbranih sredstev, kar je gotovo primarni interes pri tem zakonu. Po drugem je treba upoštevati koristi uporabnikov družbenih sredstev in sicer tako, da se zajemanje in vplačevanje uredi tako, da ti čim dalj časa obračajo pri sebi svoja sredstva ali pa jih obračajo njihove področne banke.

Po daljši razpravi je končno prevladalo mnenje, da je treba ta zakon obravnavati kot začasni zakon, kjer toleriramo iz racionalnih razlogov vse slabosti dosedanjega sistema. Razprava je namreč pokazala, da je problematika v zvezi z zbiranjem sredstev za enegetiko tako zahtevna, da bi bilo nesmiselno vztrajati, da se v celoti reši že ob sprejemanju začasnih zakonov. Odbora sta zato sklenila, da s tem zakonom ne kaže bistveno spreminjati načina zbiranja sredstev, da pa je potrebno vse predloge, dane v zvezi z zbiranjem sredstev, temeljito proučiti in najti v bodoči zakonodaji, ki bo sprejeta že v tem letu, ustrezne rešitve. To odločitev odborov naj zbora upoštevata pri oblikovanju sklepa o sprejemu predloga za izdajo zakona za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov.

Po vsem tem predlagata odbora k predlogu zakona o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971 naslednje amandmaje:

k 1. členu: V prvem odstavku se besedilo »od 1. januarja do 31. decembra 1971 izločiti« nadomesti z besedilom »od 1. januarja do 30. junija 1971 obračunati«.

V drugem odstavku se besedilo »od 1. januarja do 31. decembra 1971 vplačati« nadomesti z besedilom »od 1. januarja do 30. junija 1971 obračunati«.

Besedilo tretjega odstavka se črta v celoti in nadomesti z naslednjim besedilom:

»Sredstva iz prejšnjih dveh odstavkov se deponirajo oziroma vpišejo kot posojilo pri banki, s katero sklene pogodbo izvršni svet in sicer 1. 4. 1971 in 1. 7. 1971.«

k 3. členu: Doda se nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Rok vračanja sredstev po prejšnjem odstavku ne more biti daljši kot 15 let s tem, da se ne podaljšujejo roki vračanja, ki so bili določeni z dosedanjimi predpisi.«

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora je za svojega poročevalca določil poslanca Karla Forteja, odbor za proizvodnjo in blagovni promet gospodarskega zbora pa poslanca Natana Bernota.

Št.: 402-157/71

Ljubljana, 3. 2. 1971

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji 41. seji dne 9. 2. 1971 obravnavala predlog zakona o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

V načelni razpravi je komisija imela iste pripombe kot k predlogu zakona o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971.

Pri podrobni obravnavi besedila zakonskega predloga je komisija predlagala naslednje spremembe:

k 1. členu: Upoštevajoč amandma odbora za proizvodnjo in blagovni promet republiškega in gospodarskega zbora naj se tretji odstavek glasi:

»Sredstva iz prejšnjih dveh odstavkov se deponirajo oziroma vpišejo kot posojilo dne 1. 4. 1971 in 1. 7. 1971 pri banki, s katero sklene pogodbo izvršni svet.«

Sprememba je potrebna zaradi večje jasnosti določbe.

k 4. členu: Ta člen se spremeni tako, da se glasi:

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«, uporablja pa se od 1. januarja 1971.

Sprememba je potrebna zaradi dosledne uporabe vakacijskega roka in ker so po 1. členu uporabniki družbenih sredstev dolžni izločati sredstva od 1. januarja dalje.

Komisija ni imela pripomb k amandmaju odborov za proizvodnjo in blagovni promet republiškega in gospodarskega zbora k 3. členu predloga zakona.

Št.: 402-157/71

Ljubljana, 9. 2. 1971

PREDLOG ZA IZDAJO ZAKONOV

za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov

I. Potreba za izdajo zakonov

Dosedanji način zbiranja dodatnih sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov je imel določene pomanjkljivosti. Ta sredstva je v celoti prispevalo gospodarstvo, in sicer proporcionalno investicijskim vlaganjem. Plačevanje prispevka za energetiko v direktni odvisnosti od investicijskih vlaganj ni povsem pravično, ker obseg investicijskih vlaganj ni nujno proporcionalen spremembi porabe električne energije. Poleg tega pri zbiranju sredstev po dosedanjem sistemu široka potrošnja ni bila udeležena, čeravno je v tej sferi stopnja porasta konsuma električne energije višja od porasta konsuma v gospodarstvu. Vrhu tega povzroča odjem električne energije v tej sferi potrošnje elektroenergetskemu sistemu mnogo višje stroške kakor industrijski odjem.

Zaradi izpopolnitve dosedanjega sistema zbiranja sredstev za gradnjo elektroenergetskih objektov in odprave navedenih pomanjkljivosti predlagamo, da se sprejmejo predlogi za izdajo zakona, s katerim bi uredili nov način zagotavljanja dopolnilnih sredstev za financiranje izgradnje teh objektov. Zato predlagamo, da se sprejmejo naslednji predlogi za izdajo zakonov:

— zakon o prispevku potrošnikov električne energije na 0,4-kilovoltnem in na nižjem napetostnem omrežju za financiranje energetskega objektov;

— zakon o prispevku potrošnikov električne energije na napetostnem omrežju nad 0,4 kilovolta za financiranje energetskega objektov;

— zakon o dopolnilnih sredstvih za financiranje elektroenergetskih objektov v letih 1971 do 1975;

— zakon o financiranju energetskih objektov iz sredstev proizvodnih in proizvodno-prenosnih elektrogospodarskih delovnih organizacij.

Realizacija zbiranja in uporabe sredstev v obdobju 1966/70 je podana v obrazložitvi k zakonoma o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij in uporabnikov družbenih sredstev za financiranje elektrogospodarskih objektov v letu 1971.

II. Potrebna sredstva za elektroenergetiko v obdobju 1971—1975

S sprejetjem predlaganih zakonov bo zagotovljeno financiranje elektroenergetskih objektov nadalje do konca leta 1971. Program razvoja SR Slovenije pa zahteva nadaljnjo pravočasno izgradnjo energetskih virov, za kar je treba zagotoviti sredstva, ki omogočajo kompleksne finančne konstrukcije za večletne investicije.

K temu predlogu še ni priložen program izgradnje novih elektroenergetskih objektov za obdobje 1971/1975. Nove kapacitete bodo določene z optimizacijo, ki je še v teku. Vendar gre pri tem predvsem za sledeče.

S tem predlogom želimo razčistiti osnove novega sistema financiranja energetike, za kar pa ni nujno potrebna že tudi dokončna kvantifikacija sredstev za to financiranje. Zato menimo, da je za prvo fazo zadostna tudi kvantifikacija na osnovi investicij v preteklem obdobju oziroma na podlagi predvidenega porasta porabe električne energije do 1975. leta.

Za obdobje 1966/1970 je bilo za izgradnjo elektroenergetskih objektov predvidenih približno 1400 mio din ali okoli 280 mio din povprečno vsako leto. Glede na povprečno letno naraščanje porabe električne energije s stopnjo 7,7 % se lahko z gotovostjo predvidi, da bo treba v naslednjem petletnem obdobju 1971/1975 za gradnjo elektroenergetskih objektov zagotoviti približno 1600 mio din, pri čemer niti ni upoštevan faktor porasta cen v preteklem obdobju.

Dokončni izbor novih elektroenergetskih objektov bo predložen med naslednjimi fazami obravnavanja predloženih zakonov. Zato bo dokončna kvantifikacija potrebnih sredstev za izgradnjo objektov in ustreznih prispevkov po posameznih virih možna šele po sprejetju programa izgradnje teh objektov.

III. Utemeljitev novega načina zbiranja sredstev za izgradnjo elektroenergetskih objektov

S tem predlogom za izdajo zakonov predlagamo nov sistem zbiranja sredstev za izgradnjo energetskih objektov za obdobje 1971/1975.

1. V načelu je sistem zamišljen tako, da začenja in pospešuje prehod na skupna vlaganja elektrogospodarskih delovnih organizacij, gospodarstva in drugih potrošnikov električne energije v elektroenergetske zmogljivosti, ki bodo vključene v skupen program razvoja. V skupni naložbi si vlagatelj pridobi pravico, da mu pripada vloženim sredstvom ustrezen del instalirane moči in proizvedene električne energije pod pogojem, da za to moč in energijo plača ustrezen del stroškov proizvodnje ter zakonske in pogodbene obveznosti. S tem

bi mu bila zagotovljena pravica soodločanja in soupravljanja tako pri sprejemanju investicijskih odločitev kakor tudi pri gospodarjenju v času eksploatacije na ta način financirane elektroenergetske zmogljivosti. Skupne naložbe omogočajo poleg sprejemanja racionalnejših investicijskih odločitev zlasti začetek organskega povezovanja potrošnikov električne energije z elektrogospodarskimi delovnimi organizacijami.

Sistem skupnih vlaganj je v našem gospodarstvu na podlagi veljavnih zakonskih določil sicer možen, vendar ga je treba tudi za vlaganje v energetiko še dopolniti s posebnimi sistemskimi ukrepi.

2. V prvi točki izraženo načelo je v celoti izvedljivo takoj že v samem elektrogospodarstvu.

Pri financiranju energetskih objektov iz sredstev elektrogospodarskih organizacij naj bi izhajali s stališča, da bodo elektrogospodarska proizvodna in proizvodno-prenosna podjetja sklenila in izpolnjevala družbeni dogovor, ki predvideva med drugim, da bodo te organizacije skupno vlagale vsa prosta sredstva v elektroenergetske kapacitete po skupno sprejetem razvojnem programu in planu izgradnje. Zato naj bi z zakonom predvideli vplačevanje obveznega posojila samo tistih elektrogospodarskih organizacij, ki ne bodo podpisale družbenega dogovora oziroma ki ga ne bodo izpolnjevale. Obvezno posojilo naj se vplačuje v obdobju 1971/1975 pod težjimi pogoji v pogledu obsega vplačil in vračanja posojila, kakršni so veljali za preteklo obdobje. V tej zvezi moramo opozoriti, da se s tem želi doseči, da se bi elektrogospodarske delovne organizacije odločale za družbeni dogovor oziroma za princip sovlaganja v optimalne kapacitete po skupnem programu, ker so zakonska določila strožja in delujejo kot sankcija za slučaj neizpolnjevanja družbenega dogovora. Družbeni dogovor in princip sovlaganja namreč zagotavljata optimalnost v investicijskih odločitvah in pospešujeta poslovno sodelovanje v energetskem sistemu republike.

3. V široki potrošnji električne energije na napetostnem nivoju do 0,4 kilovolta naj bi se sredstva za financiranje novih elektroenergetskih zmogljivosti zbirala s plačevanjem prispevka na vsako potrošeno kilovatno uro.

V preteklem obdobju 1969/1970 je znašala stopnja porasta celotne potrošnje električne energije v SR Sloveniji 8,4 %, za obdobje 1971/1975 pa se predvideva stopnja porasta 7,7 %.

Porast porabe električne energije v široki potrošnji pa je znašal v preteklem petletnem obdobju 12 do 13 % letno. Z ozirom na dejstvo, da imamo za široko potrošnjo na razpolago le omejene količine drugih oblik energije za nadomestilo električne energije in glede na porast življenjskega standarda bo tudi v bodoče porast porabe električne energije v tej sferi potrošnje večji od porasta porabe v gospodarstvu. Zaradi tega delež električne energije, ki jo rabi široka potrošnja v celotni potrošnji električne energije v SR Sloveniji, neprestano raste (od 23,3 % v 1967. letu na 24,2 % v 1969. letu). Poleg tega je karakteristika odvzemanja električne energije iz omrežja pri široki potrošnji manj ugodna, kakor pri industriji, saj povzroča vsakodnevne konice v obremenitvi elektroenergetskega sistema, ki imajo za posledico bistveno višje stroške pri proizvodnji električne energije in pri njenem prenosu na vseh omrežjih.

Menimo, da je zaradi navedenih okoliščin tudi široka potrošnja dolžna prispevati h gradnji novih elektroenergetskih zmogljivosti.

4. V gospodarstvu, zlasti industriji, ki se oskrbuje z električno energijo na napetostnih omrežjih iznad 0,4 kilovolta, je treba pričakovati počasen prehod na sistem skupnih vlaganj. Da si za obdobje 1971/1975 zagotovimo potrebna finančna sredstva, predlagamo tudi za to obdobje vplačevanja obveznega posojila v odvisnosti od investicijskih vlaganj, vendar v bistveno nižji meri in z večjim številom delovnih organizacij, ki bi bile oproščene tega plačevanja. Dosedanji način zbiranja sredstev sicer ni povsem ustrezen, ker je obseg investicijskih vlaganj le izjemoma proporcionalen porastu potrošnje električne energije, kljub temu pa vseeno vsako investicijsko vlaganje povzroča v določeni meri povečanje porabe električne energije.

Dodatno k temu pa predlagamo plačevanje prispevka po porabljeni energiji, ker povečuje porabo električne energije tudi gospodarstvo brez novih investicij zaradi boljšega izkoriščanja svojih proizvodnih zmogljivosti. Sodimo pa, da mora biti povišanje cene električne energije za gospodarstvo občutno nižje kot za široko potrošnjo. To utemeljujemo s tem, ker je potrošnja električne energije industrijskih odjemalcev mnogo bolj prilagojena možnostim proizvodnje in da le-ti racionalneje izkoriščajo elektroenergetske zmogljivosti kakor v široki potrošnji. Posebni odjemalci pa naj bi bili, če so sovlagatelji, izvzeti od vplačevanja prispevkov.

5. V predlogu zakona o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971 ter v predlogu zakona o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971 je deponentom (vplačnikom obveznih posojil) prepuščena izbira banke, pri kateri bo vplačnik nalagal sredstva obveznega posojila. Enak sistem predlagamo tudi pri zbiranju sredstev na temelju teh predlogov za izdajo zakonov. Vplačnik posojila bi pravico izbire banke verjetno uporabil tako, da bi izbral poslovno banko, pri kateri vodi svoj žiro račun. Pri današnji strukturi poslovnih bank in odnosih, ki nastajajo med njimi in gospodarskimi organizacijami, bi uveljavitev take pravice pomenila, da bi deponenti in poslovne banke, pri katerih bi bila sredstva deponirana do investicijske porabe teh sredstev, razpolagali s potencialom kratkoročnih — obratnih sredstev, kar je pri koncentraciji vplačil pri eni banki določen privilegij te banke.

Zbrana deponirana sredstva pri večjih bankah bi se seveda morala skoncentrirati v trenutku izplačil za investicije, ker je plačilno mesto za določen objekt lahko samo eno. To obveznost bank bi morali zagotoviti s pogodbami med republiko in temi bankami.

Če se sprejme tako policentrično deponiranje, se sicer jači poslovni odnos med hišno banko in deponentom, vendar se odpira problem, katera od teh bank bo za določene objekte sposobna stopati v posle z uvoznega področja — inozemski krediti in garancije, ter zlasti, kako zagotoviti zbiranje deviznih sredstev za vračanje tujih kreditov.

Pri normalnih poslovnih odnosih med bankami in ob predpostavki, da gre za skupne naložbe elektrogospodarskih organizacij, bi bilo logično, da deponenti, predvsem pa poslovne banke — depozitorji, najdejo za nastopanje na zunanjem trgu skupen jezik prek tiste banke, ki je poslovno za take transakcije usposobljena.

6. Predlagamo, da bi poleg že doslej oproščenih koristnikov družbenih sredstev za obvezno deponiranje, oprostili obveznega posojila tiste koristnike

družbenih sredstev, ki izplačujejo investicije v zvezi z gradnjo in rekonstrukcijo javnega cestnega omrežja, z nakupom ladij za dolgo plovbo in za fizikalne objekte. Poleg tega je izvzeta investicijska poraba za izgradnjo stanovanjskih hiš, ne pa samo za njihovo vzdrževanje. Investicijska poraba za izgradnjo stanovanjskih hiš je vključena zaradi tega, ker predlagamo dosedaj neuveden prispevek od široke potrošnje. Nadalje predlagamo oprostitve tudi pri naložbah v gospodarstvo, kjer republika sodeluje s posebnimi zakoni.

7. Na podlagi določil predloženih zakonov in ostalih planskih predpostavk o virih sredstev (kreditih v inozemstvu in kreditih poslovnih bank) predvidevamo, da bodo v obdobju 1971/1975 zbrana sledeča sredstva za investicije v elektro-energetiko:

v mio din

1. prosti del bruto akumulacije elektro-gospodarskih proizvodnih in proizvodno-prenosnih podjetij	300
2. sovlagateljski delež slovenskih železarn	15
3. prispevek potrošnikov na in pod 0,4-kilovoltnem omrežju, če se računa prispevek povprečno 6 par (kWh)	420
4. depoziti investitorjev, če se deponira 1 % od investicijskih vlaganj, kar pomeni, da bo gospodarstvo vplačevalo eno petino od vplačanih depozitov oziroma eno polovico anuitet, ki jih bo gospodarstvo prejelo v letih 1971/1975 od dosedaj vplačanih depozitov	150
5. prispevek potrošnikov na napetostnem omrežju nad 0,4 kilovoltov, če računamo s prispevkom 1 para/kWh	60
6. krediti poslovnih bank	165
7. inozemski krediti	500
Skupaj	1600

IV. Vpliv povišanja cene električne energije

V zvezi s predlaganimi spremembami je potrebno prikazati vpliv predlaganega prispevka na gospodarstvo in na gospodinjstva.

1. Gledano v celoti bodo deponenti v letih 1971—1975 skupaj z obrestmi za področje gospodarstva prejeli z anuitetami iz doslej vplačanih depozitov za izgradnjo elektroenergetskih objektov okoli 300 milijonov din likvidnih sredstev, od tega pa ponovno izločili za financiranje izgradnje energetskih objektov 150 milijonov dinarjev, to je 1 % od investicijskih izplačil.

Poleg tega pa bodo vsi potrošniki na mreži nad 0,4 kV, izvzemivši posebne odjemalce proizvodno-prenosnih elektro-gospodarskih podjetij (Kidričevo, Ruše, Železarne), s prispevkom 1 para/kWh obremenjeni s 60 milij. v obdobju 1971/1975 ali 12 milij., letno. Seveda pa predviden prispevek posamezne gospodarske organizacije ne prizadeva enako. Iz naslednjih podatkov je razvidno, kaj pomeni obveznost plačevanja prispevka (izbrane so le take gospodarske organizacije, ki bodo zaradi sorazmerno visoke potrošnje električne energije pomembneje prizadete z odvajanjem prispevka (v milij. din).

Delovna organizacija	Letni prispevek vplačan v leti 1971-1975	Sredstva čistega dohodka po zaključnem računu 1969, prenesena v poslovni sklad
Kemična tovarna Hrastnik	0,4	0,3
Belinka Ljubljana	0,2	2,7
Litostroj Ljubljana	0,2	9,3
Tekstilindus Kranj	0,1	0,0
Zasavski premogovniki	0,6	0,0
Rudnik svinca Mežica	0,1	0,0
Cementarna Trbovlje	0,4	5,6
Impol Slovenska Bistrica	0,5	26,8
Salonit Anhovo	0,5	26,8

2. V SR Sloveniji smo imeli v 1969. letu približno 450 000 gospodinjstev, priključenih na električno omrežje, ki so porabila v tem letu 800 milijonov kWh električne energije. Poprečno je torej eno gospodinjstvo porabilo okoli 150 kWh mesečno, kar pomeni pri sedanji poprečni ceni električne energije 0,20 din/kWh za to sfero potrošnje mesečni izdatek 30,00 din. Podrobna analiza konsuma v gospodinjstvu pa kaže, da je 52 % gospodinjstev porabilo mesečno do 100 kWh.

Pri poprečnem prispevku v višini 0,06 din/kWh bi znašali torej mesečni stroški za električno energijo pri poprečnem konsumu teh gospodinjstev iz 1969. leta v višini 150 kWh/mesečno 39,00 din, kar predstavlja povečanje mesečnih izdatkov za 9,00 dinarjev.

Kot omenjeno, pa porabi 52 % odjemalcev mesečno do 100 kWh. Pri predpostavki, da znaša za to skupino porabnikov poprečna poraba 60 kWh mesečno, potem predstavlja nov mesečni izdatek iznos 15,60 din, kar pomeni povečanje mesečnih stroškov za 3,60 din oziroma pri najnižji skupini potrošnje do 20 kWh na mesec 1,20 din mesečno, pri najvišji do 100 kWh na mesec pa 6,00 dinarjev mesečno.

V. Nerešeni problemi financiranja energetike

Poudariti je treba, da so v navedenih preliminarnih zneskih upoštevane samo investicije v elektroenergetske proizvodne in prenosne objekte. Naložbe v investicije za druge panoge energetike:

- premogovništvo,
- plinasta goriva,
- tekoča goriva in
- uranovo rudo

bo treba verjetno reševati na poslovni način ali pa z dodatnimi prispevki. Predvsem bo treba zagotoviti sredstva, ki bodo omogočila potrebno proizvodnjo premoga za elektroenergetske kapacitete.

Vlaganja v druge panoge energetike bodo brez dvoma potrebna zaradi stalnega naraščanja potreb in zaradi nujnosti spremembe strukture energetskih virov, če želimo doseči boljše tehnološke izkoristke v industrijski proizvodnji in s tem znižanje stroškov proizvodnje.

POROČILA

Odbora za proizvodnjo in blagovni promet republiškega in gospodarskega zbora sta na skupni seji dne 26. januarja 1971 obravnavala predlog za izdajo zakonov za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet skupaj s tezami za

— zakon o prispevku potrošnikov električne energije na 0,4 kW in na nižjem napetostnem omrežju za financiranje energetskega objektov;

— zakon o prispevku potrošnikov električne energije na napetostnem omrežju nad 0,4 kW za financiranje energetskega objektov;

— zakon o obveznem posojilu za financiranje elektroenergetskih objektov v letih od 1971—1975;

— zakon o financiranju energetskega objektov iz sredstev proizvodnih in proizvodno-prenosnih elektroenergetskih delovnih organizacij.

Odbora sta v razpravi predloga za izdajo zakonov za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov izhajala iz načelne razprave, ki sta jo imela ob sprejemanju predlogov zakonov o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij oziroma porabnikov družbenih sredstev za financiranja elektroenergetskih objektov v letu 1971. Zaradi tega načelnih stališč nista ponavljala, pač pa sta sklenila, da ta veljajo tudi za predlog za izdajo zakonov, s katerimi se ureja bodoči sistem zajemanja sredstev za energetiko. Odbora sta posebej poudarila, da je treba mehanizem zbiranja in združevanja sredstev za energetiko pri bankah, ki je bil sprejet in izdelan v amandmajih k 1. členu obeh začasnih zakonov, smiselno vgraditi tudi v osnutek zakona o obveznem posojilu za financiranje elektroenergetskih objektov v letih 1971 do 1975 in v osnutek zakona o financiranju energetskega objektov in sredstev proizvodnih in proizvodno-prenosnih delovnih organizacij.

V nadaljnji razpravi sta odbora razpravljala o tem, ali je zbiranje sredstev od investicijskih zneskov smotrno ali ne. Nadalje o možnostih, da se oprostitve plačevanja prispevkov razširi še na investicije v turizmu in kmetijstvu. Pri tem sta soglašala, da se v načelu krog organizacij, ki so oproščene plačevanja tega prispevka, ne bi smel širiti.

Nekateri poslanci so bili mnenja, da bi kazalo razmisliti o tem, da se zbrana sredstva za energetiko uporabijo tudi za modernizacijo rudnikov.

Na koncu sta odbora sklenila, da predlagata svojima zboroma, da sprejmeta predlog za izdajo zakonov za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov.

Za svoja poročevalca sta odbora določila tovariša Karla Forteja in Natana Bernota.

St.: 402-159/71

Ljubljana, 28. 1. 1971

Odbor za finance in proračun republiškega zbora je na 34. seji dne 26. januarja 1971 obravnaval predlog za izdajo zakonov za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov, ki ga je predložil Skupščini SR Slovenije izvršni svet.

Uvodoma je odbor ugotovil, da so ti zakoni nujno potrebni in da je treba intenzivno delati na izdelavi osnutka.

Nujnost je podana zaradi sedanjih nesistemskih rešitev, glede porazdelitve bremen zbiranja sredstev za financiranje energetskih objektov.

O nujnosti drugačne ureditve zbiranja sredstev je odbor razpravljaval že tudi na 33. seji odbora 2. decembra 1970, ko je obravnaval podaljšanje predpisov o zbiranju sredstev za izgradnjo energetskih objektov iz leta 1970 tudi v letu 1971.

K posameznim tezam daje odbor naslednje pripombe: Teze za zakon o prispevku potrošnikov električne energije na 0,4-kilovoltnem in na nižjem napetostnem omrežju za financiranje energetskih objektov:

— zamisel je v redu in naj bodo to namenska sredstva za izgradnjo energetskih objektov oziroma precizneje: elektroenergetskih objektov;

— v tretji tezi mora biti besedilo dopolnjeno, da se sredstva dajejo le kot kredit za financiranje energetskih objektov (večinsko mnenje odbora);

— vprašljivo je, kdo naj bo predstavnik potrošnikov električne energije — financerjev — pri izgradnji elektroenergetskih objektov, če ne bi bili kreditni odnosi;

— ali je pod pojmom elektroenergetskih objektov zajeto tudi omrežje s trafo postajami in razdelilnimi postajami?

Teze za zakon o prispevku potrošnikov električne energije na napetostnem omrežju nad 0,4 kilovolta za financiranje energetskih objektov:

— sredstva naj se dajejo kot kredit (večinsko mnenje);

— enotno pa je bilo mnenje odbora, da bi bili idealni sovlagateljski odnosi, kolikor jih bo možno uresničiti;

— prav je, da bo to enoten prispevek, ki bo veljal za več let, kar ustreza načelu stalnosti, da gospodarske organizacije lažje planirajo tudi za daljše obdobje, ne samo za eno leto ali celo manj.

Teze za zakon o obveznem posojilu za financiranje elektroenergetskih objektov v letih 1971 do 1975:

— ne bi smeli z zakonom omejiti, da gre lahko samo za kreditne odnose, temveč bi morali že v zakonu predvideti možnost sovlagateljskih odnosov. Predlagane teze dopuščajo le kreditni odnos;

— proučiti je treba zadnjo alineo 3. teze: gre za to, da ne bi bilo treba vplačevati posojila tudi od sredstev, ki jih gospodarske organizacije zbirajo za financiranje objektov družbenega standarda; na primer: izgradnje javnega vodovoda, kanalizacije itd., seveda pa ne za financiranje počitniških domov ali podobno;

— na projekte, engineering in podobno verjetno ne bi plačevali obveznih posojil.

Teze za zakon o financiranju energetskih objektov iz sredstev proizvodnih in proizvodno-prenosnih elektroenergetskih delovnih organizacij:

— zakaj niso vključena tudi distribucijska podjetja?

— po mnenju odbora je nujna vertikalna povezava oziroma združitev elektrogospodarstva in to za proizvodnjo, prenos in distribucijo;

— verjetno ni opravičljivega razloga, da so daljnovodi 110 kV v okviru proizvodno-prenosnih podjetij, 35 kV daljnovodi pa pri distribucijskih. Ta razdelitev je povsem administrativna. Čista proizvodna podjetja pa sploh nimajo prenosa (termoelektrarne). Delitev je torej umetna, kar še bolj narekuje totalno integriranje.

Odbor predlaga zboru, da sprejme predlog za izdajo zakonov in da naroči čim prejšnjo izdelavo osnutkov zakonov. Odbor se v tem pogledu pridružuje gospodarski zbornici, ki predlaga, da se dosedanji sistem zbiranja sredstev po-

daljša le do 1. junija, ko naj bi bili uveljavljeni novi, pravičnejši sistemi zbiranja oziroma zagotavljanja sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov. Po mnenju odbora je možno sprejeti zakone, za katere so sedaj predloženi predlogi za izdajo do konca junija 1971, vsekakor pa pred skupščinskimi počitnicami. Gre namreč predvsem za spremenjen odnos do investitorjev, katerim je sedaj predpisana razmeroma visoka obveznost za vplačevanje posojila za energetiko.

Odbor je obravnaval tudi »Informacijo o družbenem dogovoru o ureditvi vprašanj splošnega družbenega pomena na področju elektrogospodarstva« in odklanja tako besedilo družbenega dogovora. Zahteva odbora je bila, da se realizira priporočilo Skupščine SR Slovenije o ukrepih na področju elektrogospodarstva (Uradni list SRS, št. 13/68). Po mnenju odbora je družbeni dogovor ob sedanjem stanju v elektrogospodarstvu nemogoč in neuresničljiv, vse dokler ne bodo odnosi v elektrogospodarstvu urejeni. V družbenem dogovoru morajo biti navedene sankcije za kršilce dogovorov in predpisov, ki so, kakor je bilo ugotovljeno, zlasti na tem področju zelo pogoste. Ponašanje elektrogospodarstva do razširjene reprodukcije in do delitve dohodka je tako, da je nujno urediti odnose v elektrogospodarstvu v skladu s sprejeto resolucijo, preden bomo sprejemali zakone, za katere smo danes sprejeli predloge za izdajo zakonov.

Za poročevalca na seji zбора je odbor določil poslanca Dušana Kolenca.

Št.: 402-159/71

Ljubljana, 27. 1. 1971

Odbor republiškega zbora za družbenoekonomske odnose je na seji dne 27. januarja 1971 obravnaval predlog za izdajo zakonov za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

Odbor se je strinjal z ugotovitvijo, da je vseboval dosedanji način zbiranja sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov določene pomanjkljivosti. Te so izhajale predvsem iz administrativnega pristopa k reševanju te problematike, ki je vseboval vse elemente odtujevanja sredstev delovnih organizacij v gospodarstvu in elektrogospodarstvu ter jih tudi distribuiral po logiki državnega kapitala. Tako se je interes za uspešnost izbora in izgradnje posameznih objektov identificiral vse bolj z abstraktnim družbenim interesom, kar ni krepilo zavesti odgovornosti in zavzetosti za to problematiko pri samoupravljalcih niti v gospodarstvu niti v elektrogospodarstvu. Ne nazadnje je končna posledica takih preživelih odnosov relativno visoka proizvodna cena električne energije, kar seveda ni v skladu s tendenco po dobri oskrbi s čim cenejšo električno energijo.

Zato je odbor podprl prizadevanje, da se razčistijo osnove novega sistema financiranja energetike. Z novim sistemom se breme zbiranja sredstev za razširjeno reprodukcijo prenaša na vse potrošnike in ne samo na gospodarstvo kot je to veljalo doslej.

Odbor je podprl zamisel, da predvideni sistem začenja in pospešuje prehod na skupna vlaganja elektrogospodarskih delovnih organizacij, gospodarstva in drugih potrošnikov električne energije v elektroenergetske zmogljivosti. Vendar je bil odbor mnenja, da prihaja to načelo v predlogu za izdajo zakonov še vedno premalo do izraza. Utemeljitev za izdajo zakonov še vse preveč preveva do-

sedanja logika urejanja tega področja, kar je potrebno v pripravi ustreznih zakonov odpraviti.

Odbor je menil, da je osnovni vzrok za tak, ne povsem razčiščen pristop predvsem v tem, ker nam kljub obširnim razpravami ni še uspelo ustrezno opredeliti, kaj je elektrogospodarstvo. Zato se je zavzel, da se v pripravi zakonov to razčisti. Kolikor bi lahko opravili to razmejitev, potem bi laže opredelili vpliv in pravice sovlagateljev pri soodločanju in soupravljanju tako pri sprejemanju investicijskih odločitev in pri gospodarjenju z na ta način financiranih elektroenergetskih zmogljivosti kot tudi pravice in odgovornosti samoupravnih organov elektrogospodarskih organizacij, da sami odločajo o uporabi sredstev, ki so jih pridobile s svojo gospodarsko dejavnostjo.

V dosedanjih razpravah, ki so potekale tudi v skupščinskih organih, so bile v glavnem poudarjene dve skrajnosti in sicer, da je elektrogospodarstvo gospodarska dejavnost, tako kot vse ostale in zanj veljajo enaki principi poslovanja, in druga, da je elektrogospodarstvo infrastrukturna dejavnost z vsemi značilnostmi javne službe. Po mnenjih, izraženih v odboru, sta to dve skrajnosti, od katerih nobena ne bi smela prevladovati v naših razpravah. Ustrezno rešitev je mogoče najti samo ob upoštevanju samoupravnega odnosa na principu dohodka in zainteresiranosti proizvajalcev, tako v elektrogospodarstvu kot v gospodarstvu za uspešno gospodarjenje. To pa pomeni, da je na tem osnovnem principu razmejevanje pravic na osnovi živega in minulega dela mogoče poiskati ustrezen odnos v upravljanju s celotnim poslovanjem elektrogospodarstva med zaposlenimi v njem in v gospodarstvu. Osnovni skupni interesi pa so lahko predvsem ustrezno preskrbovanje s kvalitetno in ceneno električno energijo, ne pa v dominaciji enih samoupravnih struktur in pravic nad drugimi, v kar bi nas nujno pripeljalo eno ali drugo prej navedeno stališče o tem, kaj je elektrogospodarstvo.

Težave glede samoupravljanja in sovlagateljskih odnosov pa izhajajo tudi iz nerazčiščene organizacijske strukture elektrogospodarstva samega, kar bi bilo potrebno na podlagi že sprejetih stališč nujno ustrezno urediti.

Po mnenju odbora bi bilo treba oceniti tudi eventualne pravice potrošnikov na mreži do 0,4 kV, da sodelujejo pri soodločanju in soupravljanju zbranih sredstev. Pri tem je bilo izraženo mnenje, da bi mogoče za zbiranje sredstev s plačevanjem prispevka na vsako potrošeno kilovatno uro v široki potrošnji ne bilo potrebno sprejeti zakona, marveč bi se že v odloku, ki bi določal ceno električne energije, določilo, da se razlika v ceni namensko uporabi za financiranje razširjene reprodukcije. Pri povišanju cene električne energije bo treba upoštevati tudi gibanje življenjskih stroškov in splošno politiko cen ter to področje zbiranja sredstev obravnavati drugače kot zbiranje sredstev s strani elektrogospodarstva in gospodarstva.

Odbor predlaga, da se njegovo mnenje upošteva pri izdelavi zakonskih predlogov.

Št.: 402-159/71

Ljubljana, 3. 2. 1971

Odbor za družbenoekonomske odnose in odbor za finance gospodarskega zbora sta na skupni seji dne 26. januarja 1971 obravnavala predlog za izdajo zakonov za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov, ki ga je Skupščini SR Slovenije poslal v obravnavo izvršni svet.

Odbora sta se strinjala s potrebo, da se sprejmejo predlogi za izdajo zakonov, ki bi predstavljali izpopolnitev dosedanjega sistema zbiranja sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v obdobju 1971 do 1975.

Odbora sta se strinjala s predloženo utemeljitvijo novega načina zbiranja sredstev za izgradnjo elektroenergetskih objektov, s katerimi bi se začelo obdobje skupnega vlaganja elektrogospodarskih delovnih organizacij, gospodarstva in drugih potrošnikov električne energije v nove elektroenergetske zmogljivosti.

Odbora sta menila, da je treba s pospešenim delom na omenjenih štirih zakonih, ki bi urejali financiranje izgradnje elektroenergetskih objektov za obdobje srednjeročnega plana, zagotoviti, da bodo zakoni sprejeti do 31. oktobra 1971. leta.

Odbora sta menila, da je potrebno uskladiti roke za izplačilo letnih anuitet za vse zavezanke obveznega posojila za izgradnjo elektroenergetskih objektov.

Poslanci so menili, da bi v tezah za zakon o obveznem posojilu za financiranje elektroenergetskih objektov v letih 1971—1975 glede obveznosti vpisa posojila morala biti tudi določba, da obveznost vpisa ne velja za tiste delovne organizacije, ki si v celoti ali pa deloma same zagotovijo vire elektroenergije.

V predlogu za izdajo zakonov, kakor tudi v priloženih tezah za te zakone, je po mnenju poslancev premajhen poudarek na določbah, ki naj bi prispevale k višji stopnji organizacije v elektrogospodarstvu, ki bi, če ne direktno, pa vsaj v posredni meri, vplivale na večjo racionalizacijo v tej panogi gospodarstva.

Izraženo je bilo mnenje, da predvideni sistem v nezadostni meri vpliva na ukinitvev tako imenovanega državnega (republiškega) kapitala na področju zbiranja sredstev za izgradnjo elektroenergetskih objektov in da bi morale biti bolj poudarjene oblike soodločanja in pravice soupravljanja pri sprejemanju investicijskih odločitev, ki naj bi jo v prihodnjem obdobju dobili vsi potrošniki električne energije, ki tudi prispevajo svoja sredstva v zgradnjo elektroenergetskih objektov.

Odbora sta izrazila tudi pomislek glede tega, ker v predlogu za izdajo zakona ni podan celoten pregled energetskega potreb in možnosti za investiranje v druge energetske panoge. Neobstoj energetske bilance tudi v primeru predloga za izdajo zakonov za zagotovitev sredstev za izgradnjo elektroenergetskih objektov negativno deluje, saj se s sprejemom teh zakonov sploh ne ve, kakšne bodo dokončne obremenitve gospodarstva za zagotovitev zadostnih virov vseh vrst energije.

Odbora predlagata gospodarskemu zboru, da sprejme predlog za izdajo zakonov za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov, da se pri sestavi osnutkov zakonov upošteva tudi mnenje obeh zborov.

Odbora sta za svojega poročevalca na zboru določila poslanca Štefana Nemca.

St.: 402-159/71

Ljubljana, 27. 1. 1971

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji 40. seji dne 28. januarja 1971 obravnavala predlog za izdajo zakonov za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

Komisija je v načelni razpravi ugotovila, da je predlog za izdajo zakonov utemeljen, da se v prihodnje zagotovijo sredstva za financiranje elektroenergetskih objektov. Po mnenju komisije pa je vprašljivo, ali so potrebni 4 zakoni, ki bi urejevali to področje. To področje bi po mnenju komisije lahko uredili v enem oziroma največ v treh zakonih, tako da bi prispevek potrošnikov električne energije obravnaval le en zakon.

Komisija se je strinjala z načeli, na katerih temelji predlog za izdajo zakonov. Po mnenju nekaterih članov komisije bi morali biti vsi zavezanci prispevka enako obremenjeni, ker ima prispevek značaj neke vrste davščine, drugi pa so menili, da načelo enakosti ne pride v poštev, ker potrošnja električne energije pri vseh zavezancih ni enaka.

St.: 402-15/71

Ljubljana, 28. 1. 1971

PREDLOG ZA IZDAJO ZAKONA

o konverziji bančnih kreditov za modernizacijo železniške proge Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica iz sredstev SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti

Slovenija predstavlja prehodno področje, prek katerega teko prometni tokovi iz Srednje in Zahodne Evrope na Balkan, Bližnji in Srednji vzhod ter v jadranske luke in obratno. Najpomembnejšo vlogo ima pri tem tako imenovani prometni križ.

V programu modernizacije železnic v SR Sloveniji je zato prvenstveno predvidena modernizacija prometnega križa s progami Jesenice—Dobova in Maribor—Sežana (Rijeka, Koper). Modernizacija obsega elektrifikacijo prog, opremo s sodobnimi signalnovarnostnimi in telekomunikacijskimi napravami ter nabavo sodobnih vlečnih in prevoznih sredstev.

A. Proga Zidani most—Šentilj

Medtem ko so kraki Sežana (Reka)—Ljubljana, Jesenice—Ljubljana in Ljubljana—Dobova že elektrificirani in gorenjska proga že opremljena s sodobnimi signalno-varnostnimi in telekomunikacijskimi napravami, se z elektrifikacijo odseka Zidani most—Maribor (Šentilj) še ni začelo, ako zanemarimo elektrifikacijo odseka Zidani most—Celje, ki je v gradnji.

Odsek Zidani most—Maribor povezuje Primorsko, Dolenjsko in Gorenjsko prek Ljubljane z Mariborom in naprej s Srednjo Evropo — na drugi strani pa predstavlja glavno zvezo Srednje Evrope z našimi republikami in jadranskimi pristanišči, ter je širši značaj te zveze zlasti poudarjen z njeno tranzitno funkcijo. Za to vlogo bi morala ta proga biti tehnično in gospodarsko usposobljena.

Proga Zidani most—Šentilj je dolga 108 km, od tega je 92 km dvotirne proge od Zidanega mosta do Maribora in 16 km enotirne od Maribora do Šentilja. Na progi je 16 postaj, skupna dolžina prevoznih tirov pa znaša 200 km.

Pretežni del tirnic je zastarelih. Izmenjati je treba ca. 63 % gornjega ustroja. Na odseku Lipoglav—Šentilj je zaradi slabega stanja sedaj dovoljen le 18-tonski pritisk.

Istočasno z remontom gornjega ustroja je nujno treba obnoviti tudi spodnji ustroj (proga je stara 120 let), da bi bila z ozirom na mednarodni tranzitni značaj proge usposobljena za 20-tonski osni pritisk.

Zavarovanje prometa ne ustreza zahtevam sodobnega prometa, ker so naprave zastarele. Zavarovanje je preveč odvisno od subjektivnih faktorjev. Postaje so namreč opremljene s starimi elektromehaničnimi napravami (12 postaj), mešano elektrolejno napravo (1), odvisnostjo varnostnih naprav s kretnicami (2) in enostavno s ključavnicami (1).

Prav tako so cestni prehodi sedaj opremljeni z ročnimi (20) in z vlečnimi (25) napravami ali pa so nezavarovani. Zaradi tega so hitrosti vlakov majhne in omejene.

Tako se med Lipoglavom in Šentiljem giblje dovoljena maksimalna hitrost vlakov med 50 in 60 km/h, prek mostu v Mariboru pa celo samo 20 km/h.

Vozni časi so celo za brze vlake, od Zidanega mostu do Maribora znatno predolgi, saj znaša vožnja ca. 2 uri za 92 km prevožene poti.

Vleko na tej progi opravlja 36 parnih lokomotiv iz leta 1920—1930, 15 novejših dizelskih lokomotiv in 2 garnituri motork. Parne lokomotive so dotrajane in potrebne zamenjave.

B. Proga Koper—Prešnica—Divača

Na odseku Koper—Prešnica v dolžini 32 km do priključka na progo Pula—Divača je bila proga zgrajena v letih 1964/68 za 20-tonski osni pritisk. Dovršena je le prva etapa z najnujnejšimi tirnimi napravami za mejno kapaciteto 1 400 000 ton letnega prometa. Glede na trend naraščanja luškega prometa, možnosti prevoza nafte in perspektivni razvoj luke Koper je nujno, da se progo postopno osposobi za prevoz do 4 milijone ton letno, po potrebi pozneje pa na 5 milijonov ton letno.

Istočasno z dograditvijo koprške proge je nujno modernizirati odsek Prešnica—Divača, ki predstavlja ozko grlo prometa v povezavi Kopra z ostalo železniško mrežo. Ta odsek proge v dolžini 15 km je enotiren in neelektrificiran. V letu 1968/1969 je bil v celoti osposobljen za 20-tonski osni pritisk. Od skupno 20 nivojskih križanj je en prehod zavarovan z zapornicami, ostali pa z opozorilnimi znaki. V naslednjem obdobju bo potrebno obnoviti en objekt, preurediti na predpisani gabarit 1 nadvoz in zgraditi 1 izvennivojsko križanje.

Na celotnem poteku proge Gradec—Maribor—Ljubljana—Koper (Trst), ki je važna povezava, ni usposobljen za električno vleko le še odsek Gradec—Šentilj—Zidani most in Koper—Prešnica—Divača, medtem ko je konkurenčna zveza, čeprav daljša, iz Gradca prek Beljaka na Trst v celoti elektrificirana. Da bi mogli obdržati in še pridobiti tranzit iz Avstrije in Srednje Evrope na Koper (Trst), je nujno čimprej zaključiti elektrifikacijo odseka Gradec—Zidani most, pri čemer omenjamo, da je ustrezní odsek na avstrijskem ozemlju že v rekonstrukciji ter je predvideno dokončanje v planu avstrijskih železnic do leta 1972 pod pogojem, da tudi mi elektrificiramo svoj del na jugoslovanski strani.

Sirša tehnookonomska obrazložitev te modernizacije in ostali podrobnejši podatki ter njen narodnogospodarski pomen je podan v posebnem gradivu Združenega železniškega transportnega podjetja Ljubljana.

Modernizacija proge Koper—Šentilj je torej neizbežna, ker bo sicer ta proga, ki tvori važen del jugoslovanske in mednarodne železniške mreže, izgubila svoj mednarodni tranzitni karakter.

Za izvedbo modernizacije se predvideva skupaj z dosedanjimi podražitvami 747 300 000 dinarjev. Pri tem eventualne podražitve v letu 1971 in kasneje niso upoštevane.

Od navedenega zneska bi 32 % vseh potrebnih sredstev vložile iz lastnih sredstev železnice, 44 % bi se zagotovilo z bančnimi krediti, ostalih 24 % pa s kreditom iz republiškega sklada skupnih rezerv.

Ob takih predpostavkah bi bila torej konstrukcija financiranja modernizacije proge Koper—Sentilj naslednja:

	Skupaj	Struktura	V milij. din			
			1970	1971	1972	1973
Potrebna sredstva	747,3	100	156,8	278,2	294,9	17,4
Od tega:						
— ZZTP	240,8	32	51,6	89,0	100,2	
— bančni krediti	325,9	44	76,3	117,8	114,4	17,4
— republiški sklad skupnih rezerv	180,6	24	28,9	71,4	80,3	

Predvideva se, da se bodo bančni krediti lahko zagotovili le s poprečno 8-odstotno obrestno mero in 5-letnim odplačilnim rokom. Železnice ne morejo zagotoviti sredstev za vračanje teh kreditov v relativno kratki dobi in pri visoki obrestni meri iz lastne akumulacije. Zato je potrebna pravočasna družbena intervencija, in sicer konverzija bančnih kreditov, vključujoč tudi morebitni kredit Mednarodne banke za obnovo in razvoj.

Upoštevati moramo, da gre za naložbe, ki jih ni mogoče amortizirati skozi ceno prevoznih uslug niti v približno enakem obdobju kot bi bili roki kreditov poslovnih bank ali morebitni kredit od Mednarodne banke, zato je nujno, da SR Slovenija s svojimi intervencijskimi sredstvi premosti obveznosti železnice glede najetih kreditov tako, da bi železnica odplačala obveznosti v roku 25 let po končani modernizaciji.

Za odplačilo glavnice za bančne kredite, ki jih bodo železnice najele v letih 1970—1973, bi morala republika s pripisanimi obrestmi v času črpanja zagotoviti železnici iz sredstev SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti 388 milij. din. Podrobnosti so razvidne iz naslednje tabele (v milij. din):

	Bančni krediti	Interkalarne obresti	Skupaj	Odplačilne obveznosti železnice pri bankah		
				glavnica	obresti	skupaj
1970	76,3	24,4	100,7			
1971	117,8	23,6	141,4			
1972	114,4	13,7	128,1			
1973	17,4	0,7	18,1			
1974				66,19	31,06	97,25
1975				71,48	25,77	97,25
1976				77,20	20,05	97,25
1977				83,88	13,87	97,25
1978				90,05	7,20	97,25
Skupaj	325,9	62,4	388,3	388,30	97,95	486,25

Republika je odločitev o beneficiranih obrestih že sprejela.

Obveznosti republike iz že veljavnega zakona o povračilu dela obresti za investicijske kredite za modernizacijo železniških prog v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 9/69) bi znašale za modernizacijo proge Koper—Šentilj ca. 49 milijonov.

Republika bi morala prevzeti v breme sredstev za izravnavanja v gospodarstvu in pospeševanje nekaterih dejavnosti še konverzijo dolžne glavnice v letih 1974—1978, povečano za interkalarne obresti, kar znaša skupaj 388 300 000 dinarjev ter za enak znesek odobriti Združenemu železniškemu transportnemu podjetju kredit po 2-odstotni obrestni meri z odplačilno dobo 25 let.

Takšno obveznost bi republika lahko prevzela z ozirom na to, da bo priliv republiškega državnega kapitala v letih 1976—1980 (bivši RIF in okrajni DIS) znašal skupaj okrog 300 milijonov dinarjev, ki še ni angažiran in ni odvisen od predpostavk v zvezi z decentralizacijo funkcij federacije. Železnice in banka pa bi morale doseči takšen kreditni aranžma, da bi pretežni del obveznosti, to je ca. 300 milijonov din dospeval v konverzijo v letih 1976—1980. Tak dogovor med železnico in banko bi moral omogočiti, da železnice izpeljejo modernizacijo s predvideno dinamiko v letih 1971—1973 v izogib povečanja investicijskih stroškov zaradi podražitev. Z odplačevanjem pa bi začeli šele po izvedbi modernizacije.

Obveznosti železnice do republike za vračanje konvertiranega kredita pa so razvidni iz naslednje tabele (v milij. din):

Leto	Glavnica	Obresti	Anuiteta
1974	12,1	7,8	19,9
1975	12,4	7,5	19,9
1976	12,6	7,3	19,9
1977	12,9	7,0	19,9
1978	13,1	6,8	19,9
1979	13,4	6,5	19,9
1980	13,7	6,2	19,9
1981	13,9	6,0	19,9
1982	14,2	5,7	19,9
1983	14,5	5,4	19,9
1984	14,8	5,1	19,9
1985	15,1	4,8	19,9
1986	15,4	4,5	19,9
1987	15,7	4,2	19,9
1988	16,0	3,9	19,9
1989	16,3	3,6	19,9
1990	16,7	3,2	19,9
1991	17,0	2,9	19,9
1992	17,3	2,6	19,9
1993	17,7	2,2	19,9
1994	18,0	1,9	19,9
1995	18,4	1,5	19,9
1996	18,7	1,2	19,9
1997	19,0	0,9	19,9
1998	19,4	0,5	19,9
Skupaj	388,3	109,2	497,5

V letih 1974—1978 bi bila torej republika dolžna zagotoviti 388 300 000 dinarjev za konverzijo bančnih kreditov. Predvideva se, da bo modernizacija končana v letu 1973 in da bo začela železnica z odplačevanjem konvertiranega kredita takoj po končani modernizaciji, to je v letu 1974. Obveznosti železnice do republike znašajo v letih 1974—1978 torej 99 500 000 dinarjev. Republika mora v letih 1974—1978 dejansko zagotoviti le razliko, to je 288 800 000 dinarjev, kar je razvidno iz naslednje tabele (v milij. din):

	Obveznosti republike za konverzijo glavnice za bančne kredite	Obveznosti železnice za odplačilo anuitet republiki v času konverzije	Razlika
1974	66,19	19,9	46,29
1975	71,48	19,9	51,58
1976	77,20	19,9	57,30
1977	83,38	19,9	63,48
1978	90,05	19,9	70,15
Skupaj	388,30	99,5	288,80

Projekcija sredstev in obveznosti SR Slovenije za negospodarske investicije, izravnave ter prelivanja v gospodarstvu ter možnosti vključitve konverzije kreditov za modernizacijo železniške proge Sentilj—Zidani most in Divača—Koper.

Srednjeročni načrt SR Slovenije objavljen v gradivu Zavoda za plan SR Slovenije »Osnovni cilji in predpostavka družbenega plana razvoja SR Slovenije 1971—1975« obravnava negospodarske investicije in gospodarske posege tako, da jih opredeljuje za celotno območje republike. To, kar želimo pojasniti v tem gradivu, pa je le tisti del celotnega programa, ki se nanaša na republiko kot na družbeno-politično skupnost v obsegu, ki zadeva njene sedanje obveznosti financiranja iz finančnih sredstev republike. Pri tem je pomembno upoštevati, da projekcije srednjeročnega plana slonijo na cenah iz leta 1969, to gradivo pa obravnava sedaj znane vrednostne podatke, zlasti pa za 1971 že sprejeti republiški proračun. V pripravi pa je tudi podrobnejši bilančni pregled in politika javnega financiranja, ki bo v podrobnosti pojasnila projekcijo predloga srednjeročnega plana 1971—1975.

Za realno presojo vseh možnih posledic in materialne sposobnosti republike, da sprejme predlog konverzije kreditov za modernizacijo Južne železnice in odseka Divača—Koper, je potrebno upoštevati oceno materialnih možnosti glede na že sprejete obveznosti in doslej poznane nove obremenitve republiških sredstev.

Pri tem se opiramo na v uvodu citirano gradivo in že sprejete republiške predpise. Upoštevane niso bodoče spremembe cen, ki bodo v 5-letnem obdobju eventualno nastale. To pa na realnost globalnih ocen ne vpliva, saj bi eventualno drugačno vrednotenje obveznosti moralo biti kompenzirano tudi s sorazmernimi spremembami priliva sredstev. Prav tako ocene ne vsebujejo novega položaja republike potem, ko bo izpeljana dekoncentracija virov in obveznosti federacije. Glede tega pa je pomembno upoštevati tudi v tem prikazu že sedaj znane in nesporne ugotovitve, da gre v celotnem 5-letnem obdobju za pozitiven saldo pri vseh republikah. Zato je z njim realno računati tudi v Sloveniji. Pozi-

tivni saldo obstoja le za celotno 5-letno obdobje — v letih 1971—1973 je pričakovati deficit, v letih 1974—1975 pa pomembnejše presežke. V tem gradivu seveda s tem še ne računamo.

Obseg negospodarskih investicij s predlagano konverzijo kreditov za Jugoslovanske železnice neposredno ne bo prizadet, kljub temu pa prikazujemo tudi bilančni položaj negospodarskih investicij, da bi predstavniki organom omogočili kompleksnejši vpogled v finančni položaj republike na obeh pomembnih oblikah potrošnje.

Negospodarske investicije iz sredstev republike

Zaradi primerljivosti prikazujemo minulo 5-letno obdobje v absolutnem znesku in odnosu do družbenega proizvoda ter oceno za 1971—1975:

	Real. 1966 do 1970	Ocena					
		1971	1972	1973	1974	1975	71—75
Sredstva za negospodarske investicije	324,00	87,50	93,60	100,10	107,20	114,70	503,10
% od družb. proizvoda	0,34	0,31	0,31	0,31	0,31	0,31	0,31
Že sprejete obveze	324,00	73,50	35,90	31,70	29,70	26,30	197,10
Znane potrebe		14,00	57,70	68,40	77,50	232,40	450,00
Primanjkljaj sredstev						144,00	

Financiranje negospodarskih investicij bo potekalo iz rednega proračuna republike. Obseg negospodarskih investicij bo zato neposredno vplival na možnosti zadovoljevanja drugih proračunskih potreb.

Že znane obveznosti se nanašajo na: soudeležbo sredstev republike pri gradnji šolskih objektov, poleg sredstev, ki jih za ta namen daje SR Slovenija prek republiške izobraževalne skupnosti, novi objekti za ekonomsko in medicinsko fakulteto v Ljubljani, pedagoško akademijo in visoko komercialno šolo v Mariboru, študentska stolpča v Ljubljani, rekonstrukcijo Drame, dokončanje kliničnih bolnic, soudeležba pri nekaterih objektih fizikulture in nekatere druge manjše naložbe v skupnem znesku okrog 450 milij. din. Bližnja opredelitev investicijskih stroškov in dinamika potreb v 5-letnem obdobju še niso znane, očitno pa je, da bodo potrebe presegle možnosti srednjeročnega plana.*

Neskladnost med sredstvi in potrebami bomo morali reševati ali z ustreznim odlaganjem izgradnje posameznih objektov v čas po letu 1975 ali pa s premostitvenimi krediti poslovnih bank tako, da bi objekte sicer izgradili — obveznosti po najetih kreditih pa odplačevali v letih po 1975.

Prelivanje in izravnave v gospodarstvu

Financiranje bo potekalo prek posebnega računa, na katerem se bodo zbrala sredstva iz prispevkov gospodarstva (zaenkrat je to prispevek iz OD — po spremembah davčnega sistema pa bodo ti prispevki del obdavčitve čistega dohodka delovnih organizacij), neangažirana sredstva državnega kapitala, s katerim že sedaj upravlja SR Slovenija, eventualni presežki republiškega proračuna in druga namenska sredstva. Vsakoletno bodo sestavljeni finančni načrti in za-

ključni računi tega posebnega računa in obravnavani po enakem postopku, kot redni proračun. Ker bodo sredstva izločena iz proračuna, poslovanje ne bo vplivalo na ravnotežje rednega proračuna.

Potrebe po intervenciji republike glede prelivanj in izravnjav v gospodarstvu iz fiskalnih sredstev so v minulem 5-letnem obdobju nastajale postopoma, zato primerjava obdobj 1966—1970 in 1971—1975 ne daje realnih primerjav, saj gre za povsem drugačno vlogo republike, ki bo s prenosom pristojnosti iz federacije še zlasti bistveno spremenjena. Glede na sedanji obseg nalog in pristojnosti republike ocenjujemo, da bi sredstva za te namene morala realno rasti hitreje od realne rasti sredstev rednega proračuna, zato predpostavljamo, da bo povprečna realna rast letno okoli 10 %. Takšni predpostavljeni rasti v 5-letnem obdobju seveda obstoječi instrumenti (za leto 1971) ne ustrezajo. Upoštevati je, da bomo v letu 1971 prenesli znatna sredstva iz presežka dodatnega republiškega davka in da bodo v letu 1971 postala tudi znatno večja sredstva neangažiranega republiškega državnega kapitala kot je to možno pričakovati v naslednjih letih. Za te namene bi morali uporabljati presežke dohodkov iznad limita 10,8 % v letu 1971 — oziroma presežek proračunskih dohodkov v prihodnjih letih, če bi ti rasti hitreje kot družbeni proizvod.

Iz pregleda je razvidna ocena sredstev in obremenitev — pri čemer je upoštevana tudi konverzija kreditov za Južno železnico. Potrebna sredstva za konverzijo v letu 1974—1975 138 milij. se znižujejo za 2-letna odplačila obveznosti JŽ do SR Slovenije tako, da bo neto obremenitev republiških sredstev v času 1971—1975 znašala le za 98 milij.

	1971	1972	1973	1974	1975	71—75
Sredstva republike za investicije v gospodarstvu	191,20	210,00	231,30	254,50	279,00	1166,00
% od družb. proizv.	0,68	0,71	0,73	0,75	0,76	0,73
Že sprejete obveze skupaj	156,70	170,40	169,80	181,30	196,40	874,60
Od tega:						
— promet	82,00	96,80	100,70	106,60	115,60	501,70
— turizem	15,00	17,90	21,90	26,60	30,60	111,40
— kmetijstvo	46,20	46,20	37,70	39,20	40,70	210,00
— ostalo	13,50	9,50	9,50	9,50	9,50	51,50
Možnosti za nove odločitve						
— nerazviti	20,00	20,00	20,00	20,00	20,00	100,00
— geodetska dela	4,00	8,00	10,00	12,00	13,00	47,00
— predlog za konverzijo kreditov južne železnice in Divača—Koper						
bruto manj anuitete JŽ	—	—	—	46,20	51,50	97,60
— neopredeljeno	10,50	11,60	31,50	6,00	1,80	46,80

S presežki v letu 1971 do 1973 bi z avansiranjem lahko pokrili sorazmerno male deficite sredstev, ki jih kaže bilanca za leta 1971—1975.

V letu po 1975 pa bi padle obremenitve — upoštevajoč v tem obdobju zapadle anuitete, ki bi jih morala JŽ plačati republiki iz naslova konvertiranega kredita v neto znesku din 190,93 milij. din, ki bi jih krili iz že omenjenih prstih sredstev republiškega državnega kapitala, ki bodo v letih 1975 do 1980 znašala ca. 300 milijonov din.

POROČILA

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora je na seji dne 2. februarja 1971 obravnaval predlog za izdajo omenjenega zakona, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

Po uvodni obrazložitvi predstavnika republiškega sekretariata za gospodarstvo k predlogu zakona, so v razpravi poslanci poudarjali pomen modernizacije te proge in se strinjali v ugotovitvi, da je to eden glavnih prometnih problemov, ki ga bo SR Slovenija morala rešiti. Pri tem so se strinjali, da SR Slovenija sodeluje tako, da s konverzijo kreditov iz sredstev za izravnavanja v gospodarstvu in pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti omogoči železnici koriščenje bančnih kreditov. Glede na to, da je v SR Sloveniji odprtih še veliko podobnih problemov, je bil odbor enotnega mnenja, da je potrebno čimprej obravnavati bilanco sredstev, s katerimi bo SR Slovenija razpolagala v prihodnjem obdobju za izgradnjo infrastrukturnih objektov. Odbor je bil mnenja, da je potrebno predhodno ugotoviti možnosti republike na področju izgradnje infrastrukturnih objektov v prihodnjem obdobju. Zato se tudi ni mogel strinjati s predlogom predstavnika železnic, da se zakon obravnava po hitrem postopku. Mnenja je bil, da kljub takšnemu stališču ni ničesar zamujenega, ker bo mogoče, potem ko bo situacija jasna, sprejeti zakon po skrajšanem postopku.

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora predlaga zboru, da sprejme predlog za izdajo zakona o konverziji bančnih kreditov za modernizacijo železniške proge Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica iz sredstev SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti ter da upošteva tudi predložena stališča.

Odbor je za svojega poročevalca na seji republiškega zbora določil poslanca Bogdana Šnabla.

St.: 402-160/71

Ljubljana, 4. 2. 1971

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet gospodarskega zbora je na seji dne 2. februarja 1971 obravnaval predlog za izdajo omenjenega zakona, ki ga je Skupščini SR Slovenija predložil izvršni svet.

Potem ko je predstavnik izvršnega sveta podal uvodno obrazložitev k predlogu za izdajo zakona, po katerem bi kazalo z družbenimi sredstvi omogočiti konverzijo kreditov za modernizacijo železniške proge Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica, so se poslanci strinjali z mnenjem predlagatelja, da je takšen zakon potreben in družbeno utemeljen ter v skladu s sprejetimi sklepi gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije.

V razpravi je bilo poudarjeno, da bo modernizacija železniške proge na odseku Zidani most—Celje zaključena že v letošnjem letu, za preostala odseka Celje—Šentilj in Koper—Prešnica pa ni mogoče najeti ustrezne bančne kredite, ki bi omogočili nadaljevanje začetne modernizacije. Glede na to, da banke lahko zagotovijo le kredite z odplačilno dobo 5 let in obrestno mero 8 %, katere pa železnice ne morejo izplačati v tem času iz lastnih sredstev, je odbor soglašal s predlogom predlagatelja, po katerem je potrebna družbena pomoč v tem smislu. da republika omogoči konverzijo kreditov oziroma premostitveni kredit v času od leta 1974 do 1978 v višini 388 milijonov dinarjev, katerega bi združeno železniško transportno podjetje Ljubljana vrnilo v 25 letih, pričeniši z letom 1974.

Razprava je opozorila na nevarnost, da se Slovenija zaradi zastarelosti voznega parka in tirnih zmogljivosti ter zaradi pomanjkanja sodobnih oblik transporta (paletizacija in kontejnerji) ne bi še bolj prometno izolirala, saj že danes lahko ugotavljamo, da je SR Slovenija izven glavnih evropskih prometnih tokov, zaradi česar izgubljajo svoj pomen tudi naše severnojadranske luke.

V zvezi z ugotovitvijo, da pomanjkanje predloženega zakona že vpliva na dinamiko izvajanja planiranih del, kakor tudi na uvoz potrebnega materiala, saj banke zaradi pomanjkanja zakona nerade stopajo v nove pogodbene odnose, je bilo izraženo tudi mnenje, da bi predlog zakona o konverziji kreditov obravnavali po skrajšanem postopku. Glede na prejšnja stališča odbora, da bi problematiko infrastrukture nasploh obravnavali kompleksno in ko bi bila znana celotna bilanca sredstev ter sprejetimi stališči, da bi za potrebe turizma morali zagotoviti sredstva, ki so bila preusmerjena v železarstvo, je v odboru prevladalo stališče, da možnost obravnave po skrajšanem postopku še vedno obstoja z združitvijo 2. in 3. faze.

Na vprašanje poslancev, ali se s predvidenimi sredstvi po tem zakonu pomaga pri reševanju problematike ostalih nemagistralnih železniških prog v SR Sloveniji, so predstavniki združenega železniškega transportnega podjetja Ljubljana pojasnili, da pri ostalih progah gre predvsem za remonte prog in nadomestila parne vleke z diesel lokomotivami, za katere pa ne potrebujejo posebne družbene pomoči, ker jih je možno rešiti v okviru pogodb in ugodnosti, ki jih dajejo tuji partnerji ob nakupu vlečnih zmogljivosti.

Ob koncu razprave je bilo opozorjeno na veliko škodo, da v SR Sloveniji nimamo posebne prometne institucije, ki bi obravnavala celotno prometno problematiko kompleksno, zlasti medsebojno povezanost železniškega in cestnega prometa. Za boljšo informiranost poslancev o celotni problematiki modernizacije železnic je bilo sklenjeno, da združeno železniško transportno podjetje Ljubljana posreduje vsem poslancem gradiva, ki jih je svoj čas posredovala poslancem prejšnjega sklica.

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet predlaga gospodarskemu zboru Skupščine SR Slovenije, da sprejme predlog za izdajo zakona o konverziji bančnih kreditov za modernizacijo železniške proge Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica iz sredstev SR Slovenije za izravnavaanja v gospodarstvu in pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti skupaj s predloženimi stališči, mnenji in predlogi.

Odbor je za svojega poročevalca določil poslanca Egona Prinčiča.

St.: 402-160/71

Ljubljana, 3. 2. 1971

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo z dne 28. 1. 1971, št. 402-160/71.

OSNUTEK ZAKONA o postopku za ugotavljanje katastrskega dohodka

I. Temeljne določbe

1. člen

Katastrski dohodek na območju SR Slovenije se ugotavlja po temeljnem zakonu o ugotavljanju katastrskega dohodka (Uradni list SFRJ, št. 52-723/64), po določbah tega zakona in po predpisih, izdanih na njuni podlagi.

2. člen

Podlaga za ugotavljanje katastrskega dohodka so podatki o poprečnih hektarskih pridelkih na individualnih kmetijskih gospodarstvih ter njihove poprečne cene in poprečni produkcijski stroški.

3. člen

Katastrski dohodek se ugotavlja po katastrskih okrajih.

Število, območja in imena katastrskih okrajev določi in po potrebi spreminja izvršni svet Skupščine SR Slovenije na predlog geodetske uprave SR Slovenije in po poprejšnjem mnenju občinskih skupščin, v katerih območja segajo katastrski okraji.

II. Ugotavljanje poprečnih pridelkov, cen in produkcijskih stroškov

4. člen

Poprečni hektarski pridelki po katastrskih kulturah in razredih na zemljiščih individualnih gospodarstev se ugotavljajo vsako leto iz podatkov statistične službe, in to po podatkih o pridelkih na vzornih zemljiščih in po podatkih o rodovitnosti zemljišč.

Kot podlaga za ugotavljanje katastrskega dohodka se uporabljajo tiste cene kmetijskih in gozdnih pridelkov ter produkcijski stroški, ki jih uporablja statistična služba za vsakoletno izračunavanje narodnega dohodka iz kmetijstva za zasebni sektor kmetijstva.

6. člen

Podatke o poprečnih pridelkih, o cenah in o produkcijskih stroških po 4. in 5. členu tega zakona zbira in ureja po katastrskih okrajih za vsako leto posebej občinski upravni organ, ki ga določi občinska skupščina.

Če katastrski okraji obsegajo območja dveh ali več občin, občinske skupščine sporazumno določijo upravni organ ene občine, ki bo zbiral in urejal podatke po prejšnjem odstavku.

III. Določanje lestvic katastrskega dohodka

7. člen

Lestvice katastrskega dohodka za vsak posamezen katastrski okraj določi občinska skupščina na predlog občinske komisije za ugotavljanje katastrskega dohodka (v nadaljnjem besedilu: občinska komisija).

Komisijo imenuje občinska skupščina predvsem iz vrst kmetijskih, gozdarskih, finančnih in geodetskih strokovnjakov.

Ce katastrski okraj obsegajo območja oziroma del območja dveh ali več občin, prizadete občinske skupščine imenujejo za vsak posamezen katastrski okraj medobčinsko komisijo in določijo tudi občino, katere upravni organ bo opravljal administrativne zadeve za komisijo.

8. člen

Občinska komisija izdela predlog lestvic katastrskega dohodka na podlagi podatkov, ki so zbrani in urejeni po določbah 6. člena tega zakona, ter ga uskladi s predlogom za določitev lestvic katastrskega dohodka za sosedne katastrske okraje.

Izračunanje in usklajevanje lestvic katastrskega dohodka opravi občinska oziroma medobčinska komisija po enotni metodologiji.

9. člen

Občinska skupščina pošlje lestvice katastrskega dohodka prek republiškega sekretariata za finance v potrditev izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije.

Republiški sekretariat za finance preveri, ali so lestvice katastrskega dohodka po posameznih katastrskih okrajih izračunane glede na poprečne hektarske pridelke, poprečne proizvodjalne stroške in cene ter ali so uskladene s sosednimi katastrskimi okraji.

Za opravljanje strokovnih opravil po določbah prejšnjega odstavka imenuje republiški sekretar za finance posebno strokovno komisijo iz vrst kmetijskih, gozdarskih, finančnih in geodetskih strokovnjakov.

10. člen

Izvršni svet Skupščine SR Slovenije odloča o potrditvi lestvic katastrskega dohodka za posamezne katastrske okraje in določi dan, ko začnejo veljati nove lestvice katastrskega dohodka.

IV. Ugotavljanje novega katastrskega dohodka

11. člen

Ce se bistveno spremenijo pogoji za gospodarjenje individualnih kmetijskih proizvajalcev ali se bistveno spremenijo osnove, po katerih je ugotovljen veljavni katastrski dohodek, lahko izvršni svet Skupščine SRS odloči, da se ugotovi nov katastrski dohodek za posamezne katastrske okraje ali za vso republiko.

Predlog za novo ugotavljanje katastrskega dohodka, če nastopijo pogoji iz prejšnjega odstavka, lahko dajo izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije prizadete občinske skupščine, republiški sekretar za finance in republiški sekretar za gospodarstvo.

12. člen

V aktu, s katerim izvršni svet Skupščine SR Slovenije odloča o novem ugotavljanju katastrskega dohodka, se določijo obdobja, glede na katere se bodo ugotavljale poprečne cene in stroški, ter se določi tudi nosilec stroškov za novo ugotavljanje katastrskega dohodka.

V. Prehodne in končne določbe

13. člen

Republiški sekretar za gospodarstvo predpiše v sporazumu z direktorjem zavoda SR Slovenije za statistiko in z direktorjem geodetske uprave SR Slovenije način in postopek za ugotavljanje poprečnih hektarskih pridelkov na kmetijskih in gozdnih zemljiščih individualnih kmetijskih gospodarstev (4. člen) ter način in postopek za zbiranje in urejanje podatkov iz prvega odstavka 6. člena tega zakona.

Republiški sekretar za gospodarstvo predpiše način izračunavanja cen kmetijskih in gozdnih pridelkov in podrobno strukturo produkcijskih stroškov ter natančnejša merila za njihovo ugotavljanje (5. člen).

Republiški sekretar za finance predpiše enotno metodologijo za izračunavanje in usklajevanje lestvice katastrskega dohodka med katastrskimi okraji (8. člen).

14. člen

Dokler izvršni svet Skupščine SR Slovenije ne odloči o številu, območju in imenih katastrskih okrajev, se uporabljajo sedanja imena in območja katastrskih okrajev po evidenci geodetske uprave SR Slovenije.

15. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

OBRAZLOŽITEV

Predloženi osnutek republiškega zakona o postopku za ugotavljanje katastrskega dohodka je dopolnilni zakon k zveznemu temeljnemu zakonu o ugotavljanju katastrskega dohodka (Uradni list SFRJ, št. 52-723/64).

Osnove in načela, na podlagi katerih se ugotavlja katastrski dohodek, so določena že v temeljnem zakonu, republiškem zakonu je prepuščeno le, da določi še nekatere organe, ki sodelujejo pri ugotavljanju katastrskega dohodka in da natančneje predpiše sam postopek. Temeljni zakon je pooblastil direktorja zveznega zavoda za statistiko, da je s posebnim navodilom predpisal, kako se evidentirajo donosi in cene posameznih kmetijskih pridelkov, za katere se ugo-

tavlja katastrski dohodek (Uradni list SFRJ, št. 9-106/66). Deloma ureja to materijo tudi temeljni zakon o izmeritvi in zemljiškem katastru (Uradni list SFRJ, št. 15/65). Navedeni zvezni predpisi določajo naslednje osnove sistema za izračun katastrskega dohodka:

1. katastrski dohodek je denarna vrednost poprečnega rastlinskega pridelka, ki se doseže na enem hektarju zemljiške površine, upoštevajoč običajno strukturo proizvodnje in običajen način obdelave, po odbitku poprečnih materialnih stroškov (pod materialnimi stroški ni všteto človekovo delo). V katastrski dohodek se zajame tudi dohodek od živinoreje, ki se všteva v dohodek od rastlinskih pridelkov tako, da se ustrezno povečajo cene za krmo, s katero se krmi živina;

2. katastrski dohodek se ugotavlja na podlagi petletnega poprečja pridelkov in poprečja produkcijskih stroškov, ki se dosežejo na zemljiških površinah zasebnih kmetijskih proizvajalcev. Tako ugotovljen katastrski dohodek se v zemljiškem katastru izračuna tudi za zemljišča v družbeni lastnini;

3. poprečni rastlinski pridelki se ugotavljajo po podatkih, zbranih s katastrskega vzornega zemljišča, in po podatkih statistične službe ter po drugih podatkih. Način ugotavljanja in evidentiranja podatkov, ki jih zbira statistična služba, je predpisan s prej citiranim navodilom o evidentiranju donosov in cen posameznih kmetijskih pridelkov, za katere se ugotavlja katastrski dohodek. Pri tem pa ni reguliran način in postopek za zbiranje podatkov o pridelkih na katastrskih vzornih zemljiščih, kar pomeni praznino v sistemu, določenim z zveznim zakonom;

4. cene kmetijskih in gozdnih pridelkov, na podlagi katerih se izračunava katastrski dohodek, se ugotavljajo po odkupnih cenah ali pa po tržnih cenah s tem, da se upoštevajo tudi vsi drugi pogoji za vnovčenje pridelkov. Način za ugotavljanje in evidentiranje cen je predpisan s prej citiranim navodilom o evidentiranju donosov in cen kmetijskih pridelkov, za katere se ugotavlja katastrski dohodek. Pri tem pa je v sistemu prepuščeno republikam, da s svojimi predpisi določijo, ali se bodo za ugotavljanje katastrskega dohodka upoštevale odkupne cene, tržne cene ali ene in druge;

5. produkcijski stroški — kot bistven element sistema za ugotavljanje katastrskega dohodka — se ugotavljajo po republiških predpisih;

6. teritorialna enota za ugotavljanje in izračun katastrskega dohodka je katastrski okraj, ki obsega določeno število katastrskih občin z enakimi naravnimi in gospodarskimi pogoji za kmetijsko proizvodnjo. Katastrski okraji se določajo z republiškimi predpisi skladno z določbami temeljnega zakona o izmeritvi zemljišč in zemljiškem katastru;

7. za vsak razred vsake katastrske kulture se za vsak posamezen katastrski okraj določi lestvica katastrskega dohodka. Lestvice določi občinska skupščina za katastrski okraj, ki sega v območje občine;

8. lestvice katastrskega dohodka za posamezne katastrske okraje morajo biti uskladene z lestvicami za sosedne katastrske okraje in začnejo veljati šele, ko jih potrdi z republiškim predpisom določen organ;

9. ko zaradi spremenjenih pogojev za gospodarjenje oziroma ko zaradi spremenjenih osnov, na katerih je ugotovljen veljavni katastrski dohodek, nastopi potreba po njegovem novem ugotavljanju na območju vse republike ali samo v posameznih katastrskih okrajih, odloča o tem organ, ki se določi z republiškim predpisom.

Opisani sistem, ki je v veljavi od leta 1965, se od sistema, ki je veljal pred letom 1965, razlikuje le v tem, da je postopek za ugotavljanje katastrskega dohodka decentraliziran po republikah in po občinah, medtem ko je bil prej centraliziran v federaciji.

Zvezna zakonodaja prepušča republiški zakonodaji predvsem ureditev naslednjih zadev:

1. da določi postopek za ugotavljanje poprečnih pridelkov na podlagi podatkov o pridelkih s katastrskih vzornih zemljišč in postopek za vzporejanje s podatki o pridelkih, ki jih zbere statistična služba;

2. da določi, katere cene — odkupne ali tržne — se bodo uporabljale za ugotavljanje katastrskega dohodka;

3. da določi strukturo produkcijskih stroškov ter način in postopek za njihovo ugotavljanje;

4. da določi način in postopek za usklajevanje lestvic katastrskega dohodka med katastrskimi okraji ter postopek za potrditev lestvic;

5. da določi republiški organ, ki bi odločal o številu, območju in imenih katastrskih okrajev.

6. da določi republiški organ, ki bo odločal o ponovnem ugotavljanju katastrskega dohodka za vso republiko ali pa za posamezne katastrske okraje.

Po sprejetju temeljnega zakona o ugotavljanju katastrskega dohodka v decembru leta 1964 in sprejetju sedaj veljavnih lestvic katastrskega dohodka (Uradni list SFRJ, št. 50/64), ni bilo v SR Sloveniji nobenih konkretnih akcij na tem področju (razen priprav za predloženi zakon). Če bi hoteli na novo ugotavljati katastrski dohodek, bi naleteli na iste težave, morda še večje, kot so se pojavile pri zadnjem ugotavljanju v letu 1964 in pri prejšnjih ugotavljanjih. Osnovne težave so naslednje:

— razen statistične službe, ki zbira podatke o pridelkih, cenah in produkcijskih stroških le za potrebe svojega področja, ni organa v občinah, ki bi te podatke namensko in trajno zbiral za potrebe novega ugotavljanja katastrskega dohodka;

— katastrska vzorna zemljišča so določena že v preteklem stoletju, zato danes ne ustrezajo več potrebam za ugotavljanje pridelkov. Tudi ni organizirana služba, ki bi to delo opravljala;

— statistični podatki o pridelkih, o površinah pod kmetijskimi kulturami, o strukturi njivskih posevkov in o cenah so se zbirali po upravnih občinah, ne pa po katastrskih okrajih;

— sedanja razdelitev na katastrske okraje v Sloveniji, katerih je skupaj 43 po številu, že davno več ne ustreza. Katastrski okraji so v bistvu ostali nespremenjeni od njihove ustanovitve pred 100 leti. Posamezni katastrski okraji segajo v območja več občin, najpogosteje v 3 do 4 občine. So primeri, da posamezne občine zajemajo dele petih, šestih in celo sedmih katastrskih okrajev. Posledica tega je, da za zemljišča enake kulture in enakega razreda v eni občini velja po več lestvic katastrskega dohodka, kar neugodno vpliva na pravičnost obdavčitve.

Posledice prej navedenega stanja so v tem, da v primerih novega ugotavljanja in izračuna katastrskega dohodka ne razpolagamo z zanesljivimi podatki.

S predloženim zakonom in s predpisi, ki bodo izdani na njegovi podlagi, naj bi se vse navedene pomanjkljivosti odpravile in bi tako lahko začeli z realnejšim ugotavljanjem katastrskega dohodka.

NAČELA PREDLAGANEGA SISTEMA ZA POSTOPEK PRI UGOTAVLJANJU KATASTRSKEGA DOHODKA

Postopek za ugotavljanje katastrskega dohodka, ki ga v tem osnutku predlagamo, obsega zbiranje in urejanje podatkov kot trajno in kontinuirano nalogo ter postopek za določanje lestvic katastrskega dohodka pred vsakim njegovim izračunom.

1. — *Zbiranje in urejanje podatkov*

Zbiranje in urejanje podatkov o površinah pod kmetijskimi in gozdnimi kulturami, o pridelkih po enem hektarju, o cenah in produkcijskih stroških se po predlogu zakona opravlja kontinuirano in trajno. S tem se izognemo kampanjskemu zbiranju podatkov pred vsakim izračunom katastrskega dohodka.

Za zbiranje podatkov o pridelkih, cenah in produkcijskih stroških je zadolžena statistična služba, ki to opravlja po cenitvenih območjih s pomočjo svojih cenilcev. Za ugotavljanje katastrskega dohodka po razredih posameznih katastrskih kultur je potrebno spremljati pridelke na katastrskih vzornih zemljiščih, ki so podlaga za katastrsko klasifikacijo. To določa 4. člen osnutka. Na predlog republiškega sekretariata za gospodarstvo naj bi se pri ugotavljanju povprečnih hektarskih pridelkov upoštevali tudi podatki o rodovitnosti zemljišč. Geodetska uprava SRS se s tem ne strinja, ker pravi, da takih podatkov ni na razpolago. Republiški sekretariat za gospodarstvo pa pri tem vztraja in zatrjuje, da podatki o rodovitnosti zemljišč bodo na razpolago in da bodo o zbiranju teh podatkov natančnejše določbe v predpisu, ki ga bo izdal republiški sekretar za gospodarstvo na podlagi 1. odstavka 13. člena predlaganega zakona.

Za izdajo podrobnejših predpisov o načinu ugotavljanja pridelkov in organizaciji službe pooblašča zakon republiškega sekretarja za gospodarstvo, ki bo v sporazumu z direktorjem zavoda SRS za statistiko in direktorjem geodetske uprave SRS izdal ustrezni pravilnik.

Cene kmetijskih in gozdnih pridelkov, ki so podlaga za ugotavljanje katastrskega dohodka, naj bodo tiste cene, ki jih statistična služba uporablja za vsakoletni izračun narodnega dohodka iz kmetijstva za zasebni sektor (5. člen osnutka). Tak sistem ugotavljanja cen onemogoča neskladja med cenami za katastrski dohodek in cenami, ki so podlaga za narodni dohodek.

Glede višine produkcijskih stroškov, ki se upoštevajo pri določanju katastrskega dohodka, je bilo mnogo nejasnosti, zato pooblašča 13. člen osnutka republiškega sekretarja za gospodarstvo, da izda predpis, v katerem bo podrobno določil strukturo produkcijskih stroškov ter natančnejša merila za njih ugotavljanje.

Podatki o pridelkih, cenah in produkcijskih stroških morajo biti zbrani po katastrskih okrajih za petletno obdobje. Zato je nujno, da se navedeni podatki sistematično vsako leto sproti zbirajo in urejajo. Podatke naj bi zbiral in urejal občinski upravni organ, ki ga določi občinska skupščina (6. člen osnutka). Vsakoletno urejanje podatkov o pridelkih, cenah in produkcijskih stroških bi omogočilo komisijam za ugotavljanje katastrskega dohodka takojšen izračun novih lestvic katastrskega dohodka. Za delo občinskega upravnega organa, ki bo navedene podatke urejal, je potrebno podrobno navodilo, za katerega 13. člen osnutka zadolžuje republiškega sekretarja za gospodarstvo.

2. — Določanje lestvic katastrskega dohodka

Osnutek zakona določa, da je izvršni svet Skupščine SRS pristojen za odločanje o novem ugotavljanju katastrskega dohodka, in to za vso republiko ali pa za posamezne katastrske okraje. V osnutku je tudi določba, da občinske skupščine ali republiška sekretarja za gospodarstvo oziroma za finance lahko predlagajo izvršnemu svetu novo ugotavljanje katastrskega dohodka.

Po osnutku zakona je postopek za določanje lestvic katastrskega dohodka naslednji (7., 8., 9. in 10. člen osnutka):

— občinske oziroma medobčinske komisije za ugotavljanje katastrskega dohodka pripravijo predlog lestvic katastrskega dohodka za vsak posamezen katastrski okraj. Ker je v Sloveniji 43 katastrskih okrajev, bo potrebno določiti 43 komisij;

— ker (razen v občini Mozirje) sega v območja občin po nekoliko katastrskih okrajev, bodo v sestavi komisije za ugotavljanje katastrskega dohodka predstavniki več občin. To pa omogoča usklajevanje lestvic s sosednimi katastrskimi okraji že med izdelavo predloga lestvic;

— lestvice katastrskega dohodka določijo za katastrske okraje, ki segajo v njihovo območje, občinske skupščine. To pomeni, da bo tudi po nekoliko občinskih skupščin odločalo o lestvicah katastrskega dohodka za isti katastrski okraj. Zato ni bojazni, da lestvice med občinami ne bi bile usklajene, ker bo predlog lestvic za en katastrski okraj pripravila ena sama komisija;

— lestvice katastrskega dohodka za vsak posamezni katastrski okraj potrdi izvršni svet Skupščine SRS. Predlog za potrditev lestvic je treba poslati izvršnemu svetu prek republiškega sekretariata za finance. Zato se pri tem sekretariatu ustanovi posebna komisija, ki bo sprejete lestvice katastrskega dohodka preverila in eventualno opozorila občinske skupščine na pomanjkljivosti ter jim vrnila na ponovno sprejemanje.

NOVE OBVEZNOSTI, KI NASTAJAJO NA PODLAGI ZAKONA

S predlaganim osnutkom zakona se ne nalagajo nobene nove neposredne obveznosti občanom in delovnim ter drugim organizacijam. Nove obveznosti bremenijo le občine in republike.

Po določbah predlaganega osnutka zakona se občinam in republici nalagajo naslednje dolžnosti:

— da občine vsakoletno zbirajo in urejajo podatke o pridelkih, cenah in stroških po posameznih katastrskih okrajih;

— da občinske skupščine določajo lestvice katastrskega dohodka, kar so v preteklosti delali zvezni organi;

— da republiški sekretariat za finance preverja po občinah določene lestvice katastrskega dohodka;

— da izvršni svet potrjuje lestvice katastrskega dohodka, ki jih je prej potrjeval zvezni sekretar za finance;

— da izvršni svet odloča o ponovnem izračunu katastrskega dohodka in o številu, območju in imenih katastrskih okrajev.

S temi nalogami nastopijo nove finančne obveznosti predvsem za financiranje občinskih služb, ki bodo organizirale in spremljale podatke o donosih

vzornih zemljišč ter podatke o pridelkih, cenah in produkcijskih stroških. Ob vsaki odreditvi novega ugotavljanja katastrskega dohodka bo moral izvršni svet zagotoviti tudi sredstva za financiranje stroškov, ki bodo potrebni v zvezi s celotnim postopkom ugotavljanja katastrskega dohodka.

POROČILA

Odbor za finance in proračun republiškega zbora je na 34. seji 26. januarja 1971 obravnaval osnutek zakona o postopku za ugotavljanje katastrskega dohodka, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

V načelni razpravi odbor ni imel pripomb, v razpravi o podrobnostih pa so bile sprejete naslednje pripombe, stališča in predlogi:

k 4. členu: določeno je, da se ugotavlja poprečni hektarski pridelek po podatkih o pridelkih na vzornih zemljiščih.

V razpravi je bilo ugotovljeno, da ne gre za vzorna, idealna, najboljša zemljišča, kjer se uporabljajo najmodernejši agrotehnični ukrepi, ampak da gre za vzorčna zemljišča, to je zemljišča, ki najbolj verno predstavljajo poprečje. Srbskohrvatski izraz, ki se uporablja, je »ugledna zemljišta«. Terminološko naj se razčisti in vnese v zakon pojem, ki najbolj verno odraža dejansko stanje.

k 13. členu: izvajanje zakona bo terjalo dodatna sredstva za financiranje del. Ugotovljeno je bilo, da za leto 1971 v republiškem proračunu za ta namen niso predvidena sredstva in se torej tudi v primeru, da bo zakon stopil v veljavo še letos, ne bo moglo nadaljevati z deli. Sicer pa je predvideno, da se dela začno na podlagi sklepa izvršnega sveta in upravnih organov ob vsakoletni zagotovitvi sredstev.

Odbor predlaga zboru, da sprejme osnutek zakona in naroči izdelavo predloga zakona, ki bo upošteval pripombe odbora.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca Franca Borka.

St.: 45-2/70

Ljubljana, 27. 1. 1971

Odbor za finance gospodarskega zbora — poročilo z dne 22. 12. 1970, št. 45-2/70

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji 40. seji dne 28. januarja 1971 obravnavala osnutek zakona o postopku za ugotavljanje katastrskega dohodka, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

V načelni obravnavi komisija k osnutku ni imela pripomb.

V obravnavi po členih pa je komisija sprejela naslednje pripombe, mnenja in stališča:

K 4. členu: Zadnji del besedila tega člena naj bi se spremenil tako, da bi se glasil:

»... , po podatkih o pridelkih na vzorčnih zemljiščih in po podatkih o rodovitnosti zemljišč.«

Besedi »in to« v tretji vrsti morata odpasti, ker gre za naštevanje elementov, na podlagi katerih se ugotavljajo poprečni hektarski pridelki in sicer iz podatkov statistične službe, po podatkih o pridelkih na vzorčnih zemljiščih in po podatkih o rodovitnosti zemljišč, tako kot to določa temeljni zakon. Nadomestitev terminusa »vzornih zemljišč« s terminusom »vzorčnih zemljišč« pa je potrebna, ker ne gre za vzorna oziroma idealna zemljišča, na katerih se uporabljajo najmodernejši agrotehnični ukrepi, pač pa gre za vzorčna zemljišča, to je zemljišča, ki se najbolj približujejo določenemu poprečju.

K 5. členu: Nad besedilom prvega odstavka na drugi strani besedila zakonskega osnutka se navede označba »5. člen«.

Gre le za dopolnitev redakcijskega značaja.

K 6. členu: Besedi »poprečnih pridelkih« v prvem odstavku naj se nadomestita z besedami »poprečnih hektarskih pridelkih«.

Ta dopolnitev je potrebna le zaradi terminološke uskladitve z besedilom 4. člena.

K 9. členu: Besedilo: »...ter ali so uskladene s sosednjimi katastrskimi okraji« na koncu drugega odstavka naj se nadomesti z besedilom: »...ter ali so usklajene z lestvicami sosednjih katastrskih okrajev«.

Gre le za spremembo redakcijskega značaja.

K 12. členu: Besedilo v tretji vrsti »...glede na katere...« naj se nadomesti z besedilom »...za katera...«

Gre le za spremembo redakcijskega značaja.

K 14. členu: Besedilo »...se uporabljajo sedanja imena...« naj se nadomesti z besedilom »...veljajo sedanja imena...«.

Komisija je menila, da je treba v tej določbi poudariti, da je bistvo v veljavnosti sedanjih imen in območij katastrskih okrajev po evidenci geodetske uprave SR Slovenije, ne pa v njihovi uporabi.

Št.: 45-2/70

Ljubljana, 28. 1. 1971

OSNUTEK ZAKONA o referendumu

1. člen

Določbe ustave Socialistične republike Slovenije o referendumu se uresničujejo na način in po postopku, ki je predpisan s tem zakonom.

2. člen

Z referendumom občani neposredno odločajo o posameznih vprašanjih iz pristojnosti skupščine družbeno-politične skupnosti oziroma kot člani delovne skupnosti o zadevah upravljanja v delovni organizaciji.

3. člen

Skupščina družbeno-politične skupnosti lahko razpiše referendum, da se občani vnaprej izjavijo o posameznem vprašanju iz njene pristojnosti ali da potrdijo zakon oziroma odlok ali drug akt skupščine.

4. člen

Vprašanja, o katerih se obvezno odloča z referendumom, se določajo z zakonom, s statutom občine oziroma s statutom delovne organizacije.

5. člen

Referendum v družbeno-politični skupnosti se razpiše za celotno območje te skupnosti; če gre za vprašanje, ki se tiče samo dela te skupnosti, se lahko razpiše samo za ta del; v občini se lahko razpiše za območje posamezne krajevne skupnosti ali za območje več krajevnih skupnosti.

6. člen

Referendum v republiki razpiše Skupščina SR Slovenije z odlokom, ki ga izda republiški zbor.

Referendum v občini razpiše z odlokom občinska skupščina.

Referendum v delovni organizaciji razpiše delavski svet oziroma drug ustrezen organ upravljanja. V organizaciji združenega dela v sestavu delovne organizacije razpiše referendum delavski svet organizacije združenega dela oziroma drug ustrezen organ upravljanja .

7. člen

Referendum v republiki se mora razpisati, če to zahteva posamezen zbor republiške skupščine v zadevah s svojega delovnega področja, najmanj tretjina občinskih skupščin, najmanj petina poslancev republiške skupščine ali najmanj desetina volivcev, vpisanih v volilni imenik v najmanj eni tretjini občin.

Referendum v občini se mora razpisati, če to zahtevajo zbori delovnih ljudi v večini delovnih organizacij v občini, večina zborov volivcev oziroma večina krajevnih skupnosti ali najmanj desetina volivcev na območju občine.

Referendum za območje krajevne skupnosti se mora razpisati, če to zahteva najvišji organ krajevne skupnosti, večina zborov volivcev z območja krajevne skupnosti ali petina volivcev z območja krajevne skupnosti.

Referendum v delovni organizaciji se mora razpisati, če to zahtevajo: zbor delovne skupnosti, najvišji samoupravni organi večine organizacij združenega dela v njenem sestavu ali najmanj desetina delavcev delovne organizacije.

Referendum v organizaciji združenega dela v sestavu delovne organizacije se mora razpisati, če to zahteva zbor delovne skupnosti ali najmanj ena četrtnina delavcev organizacije združenega dela.

8. člen

Razpis referenduma v republiki lahko predlagajo družbeno-politične organizacije v republiki, samoupravne interese skupnosti v republiki ali najmanj po 100 volivcev, vpisanih v volilni imenik v najmanj eni četrtini občin.

Razpis referenduma v občini lahko predlagajo družbeno-politične organizacije v občini, krajevne skupnosti, delovne organizacije in samoupravne interesne skupnosti z območja občine, posamezen zbor volivcev ali najmanj 50 volivcev z območja občine.

Razpis referendumu v delovni organizaciji ali v organizaciji združenega dela v sestavu delovne organizacije lahko predlaga sindikalna organizacija ali v statutu določeno število delavcev.

9. člen

Zahteva oziroma predlog za razpis referendumu morata biti obrazložena.

V zahtevi oziroma predlogu za razpis referendumu mora biti formulirano besedilo vprašanja, ki naj bo predmet referendumu.

10. člen

Skupščina družbeno-politične skupnosti mora razpisati referendum najpozneje v 90 dneh od prejema zahteve za razpis (7. člen).

Delavski svet oziroma drug ustrezen organ v delovni organizaciji mora razpisati referendum najpozneje v 30 dneh od dneva prejema zahteve za razpis (7. člen).

11. člen

O predlogu za razpis referendumu mora pristojni organ odločiti v roku 60 dni in skleniti, da se referendum razpiše ali zavrniti predlog za razpis referendumu. Sklep o zavrnitvi predloga mora biti obrazložen in ga je treba sporočiti predlagatelju.

12. člen

V aktu o razpisu referendumu se določi predmet referendumu in dan izvedbe referendumu.

V aktu o razpisu referendumu v družbeno-politični skupnosti se določi tudi območje, za katero se razpisuje referendum.

Če se referendum razpiše na zahtevo (7. člen) ali na predlog (8. člen), se v aktu o razpisu navede tudi, kdo je zahteval oziroma predlagal razpis referendumu.

Akt o razpisu referendumu se objavi na način, kot se objavljajo predpisi oziroma splošni akti organa, ki razpisuje referendum.

Delovna organizacija oziroma organizacija združenega dela, ki razpiše referendum, mora o tem obvestiti skupščino občine, v kateri ima ta organizacija svoj sedež oziroma svoje obrate.

13. člen

Od dneva razpisa do dneva izvedbe referendumu ne sme preteči manj kot 15 dni in ne več kot 60 dni.

14. člen

Pravico glasovati na referendumu v družbeno-politični skupnosti imajo občani, ki so vpisani v splošnem volilnem imeniku območja, na katerem se izvaja referendum, v delovni organizaciji oziroma v organizaciji združenega dela pa delovni ljudje, ki imajo pravico voliti organe upravljanja v delovni organizaciji.

Če je referendum v družbeno-politični skupnosti razpisan zaradi uvedbe prispevka občanov za financiranje skupnih družbenih potreb, imajo pravico glasovati tudi zaposleni občani, ki še nimajo volilne pravice za volitve v skupščine družbeno-političnih skupnosti in še niso vpisani v splošni volilni imenik.

15. člen

Glasovanje na referendumu je tajno. Glasuje se z glasovnicami.

Ne smeta se omejevati svoboda pri odločanju glasovalcev in tajnost glasovanja.

Državni organ ali uradna oseba ne sme poklicati občana na odgovornost zaradi glasovanja in tudi ne od njega zahtevati, da pove, kako je glasoval oziroma zakaj ni glasoval.

Glasuje se osebno. Vsak glasovalec ima pravico do enega glasu.

16. člen

Referendum v republiki vodijo kot komisije za izvedbo referenduma republiška oziroma občinske volilne komisije, ki so določene po zakonu o volitvah poslancev Skupščine SR Slovenije, referendum v občini pa občinska volilna komisija, določena po predpisih o volitvah odbornikov občinskih skupščin.

Komisijo za izvedbo referenduma v delovni organizaciji oziroma v organizaciji združenega dela imenuje organ, ki razpiše referendum.

17. člen

Republiška komisija ima pri izvedbi referenduma v republiki tele naloge:

- skrbi za zakonito izvedbo referenduma in za enotno uporabo določb tega zakona v republiki,
- usklajuje delo in daje strokovna in tehnična navodila občinskim komisijam ter jim zagotavlja ustrezno tehnično gradivo za izvedbo referenduma,
- ugotavlja in objavlja izid referenduma v republiki.

18. člen

Občinska komisija oziroma komisija v delovni organizaciji ter v organizaciji združenega dela ima tele naloge:

- tehnično pripravlja referendum,
- določi glasovalno mesto, imenuje odbore za izvedbo referenduma in nadzoruje njihovo delo,
- ugotavlja in objavlja izid referenduma v občini oziroma v delovni organizaciji.

19. člen

Organi, organizacije oziroma občani, ki so zahtevali ali predlagali razpis referenduma, imajo pravico prijaviti komisiji za izvedbo referenduma svoje predstavnike, da prisostvujejo delu odborov za izvedbo referenduma.

20. člen

Odbori za izvedbo referenduma vodijo glasovanje na glasovalnih mestih in skrbe za pravilnost in tajnost glasovanja.

21. člen

Glasovnica za referendum obsega:

1. naziv organa, ki je razpisal referendum,
2. predmet referenduma,

3. navedbo glasovalne enote,
4. dan izvedbe referenduma,
5. vprašanje, ki se postavlja na referendumu.

Glasovnica mora biti overjena s pečatom organa, ki razpisuje referendum.

Vprašanje, ki se postavlja na referendumu, mora biti na glasovnici izraženo natančno in nedvoumno, tako da glasovalec nanj lahko odgovori z »za« ali »proti«.

22. člen

Glede dela komisij in odborov za izvedbo referenduma ter glede načina glasovanja na glasovalnih mestih, ugotavljanja in objave izida glasovanja veljajo smiselno predpisi o volitvah odbornikov občinskih skupščin, predpisi o volitvah poslancev Skupščine SR Slovenije oziroma načela o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v delovnih organizacijah, kolikor s tem zakonom ni drugače določeno.

23. člen

Odločitev na referendumu, ki ga razpiše skupščina družbeno-politične skupnosti, šteje za sprejeto, če je zanjo glasovala večina volivcev, vpisanih v splošni volilni imenik območja, za katero se izvaja referendum. Pri tem se ne štejejo tisti volivci, ki se zaradi daljše odsotnosti, zaradi dela oziroma študija v tujini ali zaradi služenja vojaškega roka niso mogli udeležiti glasovanja.

Odločitev na referendumu v delovni organizaciji ali organizaciji združenega dela se sprejme z večino glasov vseh članov delovne skupnosti delovne organizacije oziroma organizacije združenega dela.

24. člen

Izid referenduma objavi komisija za izvedbo referenduma na način, ki je predpisan za objavo razpisa referenduma.

Komisija za izvedbo referenduma pošlje poročilo o izvedenem referendumu organu, ki je razpisal referendum.

25. člen

Odločitev, sprejeta na referendumu, je obvezna.

Skupščina SR Slovenije dve leti po izvedbi referenduma ne more izdati zakona ali drugega akta, ki bi bil v nasprotju z izidom referenduma.

Delovna organizacija ali organizacija združenega dela ne sme šest mesecev po izvedbi referenduma ponovno dati na referendum vprašanja, o katerem se je delovna skupnost odklonilno izjavila.

26. člen

Sredstva za izvedbo referenduma zagotovi organ oziroma organizacija, ki razpisuje referendum.

27. člen

Zaradi nepravilnosti pri izvedbi referenduma ima vsak glasovalec pravico v 3 dneh od dneva izvedbe referenduma vložiti ugovor. Če se ugovor nanaša na delo komisije za izvedbo referenduma, se vloži pri organu, ki je referendum razpisal, sicer pa pri komisiji, ki je izvedla referendum.

O ugovoru je treba odločiti v 3 dneh od prejema ugovora.

Če se na podlagi ugovora ugotovi, da so bile nepravilnosti take, da so ali bi lahko vplivale na izid referendum, se referendum v celoti razveljavi ali pa se razveljavi le glasovanje na posameznem glasovalnem mestu in odredi, da se v določenem roku ponovno glasuje.

28. člen

Če komisija za izvedbo referendum, oziroma organ, ki je razpisal referendum, zavrne ugovor ali če ne izda odločbe o ugovoru v roku iz drugega odstavka prejšnjega člena, lahko vlagatelj ugovora v 3 dneh od prejema odločbe oziroma od dneva, ko je pretekel rok za izdajo odločbe, vloži pri okrožnem sodišču predlog za oceno zakonitosti oziroma pravilnosti postopka izvedenega referendum. Če se predlog nanaša na referendum, ki ga je razpisala Skupščina SR Slovenije, se vloži pri vrhovnem sodišču SR Slovenije.

Sodišče odloča o predlogu v senatu 3 sodnikov. O predlogu sodišče odloči v 8 dneh od dneva prejema predloga.

Če sodišče na podlagi predloga ugotovi, da so bile nepravilnosti pri izvedbi referendum take, da so, ali bi lahko vplivale na izid referendum, razveljavi referendum v celoti oziroma razveljavi le glasovanje na posameznem glasovalnem mestu.

29. člen

Kazenske določbe:

Z denarno kaznijo ali z zaporom do enega leta se kaznuje za kaznivo dejanje:

1. kdor s silo, grožnjo, podkupovanjem ali na drug nedovoljen način vpliva na glasovalca, da bi pri glasovanju glasoval oziroma ne glasoval za ali proti določenemu predlogu ali da sploh ne bi glasoval;
2. kdor glasuje ali poskuša glasovati namesto drugega pod njegovim imenom;
3. kdor več kot enkrat glasuje ali poskuša glasovati pri istem glasovanju;
4. kdor uniči, prikrije ali odnese kakšne listine o glasovanju ali kakršenkoli predmet, ki je namenjen za glasovanje;
5. uradna oseba, ki pokliče glasovalca na odgovor zaradi glasovanja ali zahteva od njega, naj pove, kako je glasoval ali zakaj ni glasoval.

30. člen

Z denarno kaznijo do 1.000 din ali z zaporom do 3 mesecev se kaznuje za kaznivo dejanje član komisije ali odbora za izvedbo referendum ali druga uradna oseba, ki na kakršenkoli način krši tajnost glasovanja.

31. člen

Z denarno kaznijo do 1000 din ali z zaporom do 3 mesecev se kaznuje za prekršek:

1. kdor se pri glasovanju nespodobno obnaša;
2. kdor agitira na glasovalnem mestu;

3. kdor potem, ko je glasoval ali ko se dožene, da ni vpisan v volilni imenik, na opomin predsednika odbora za izvedbo referendumu noče oditi z glasovalnega mesta;

4. kdor ovira delo komisije ali odbora za izvedbo referendumu.

32. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

OBRAZLOŽITEV

Republiški odbor Skupščine SR Slovenije je na seji dne 26. 6. 1970 obravnaval in sprejel predlog odbora za družbeno-politični sistem in notranjo politiko republiškega zbora, naj bi skupščina izdala zakon o referendumu in naročil odboru, da pripravi osnutek zakona.

Predlagani osnutek zakona o referendumu temelji na stališčih, ki so bila sprejeta v Skupščini SR Slovenije ob obravnavi predloga za izdajo zakona tako glede narave zakona, kakor tudi glede njegove bistvene vsebine ter načel, na katerih naj bi zakon temeljil. Po teh stališčih naj bo zakonska materija omejena le na procesno stran, to je na ureditev postopka za razpis in izvedbo referendumu, ne zajema pa naj materialno-pravnih določb v tem smislu, da bi zakon odredil tudi zadeve, glede katerih bi bil referendum obvezen, oziroma fakultativen. Tovrstne določbe naj bodo prepuščene posameznim materialnim zakonom, statutom ali odlokom občinskih skupščin oziroma statutom delovnih organizacij.

Osnutek zajema procesno ureditev vseh vrst referendumov; torej poleg referendumu, ki ga razpiše družbeno-politična skupnost, tudi referendum, ki ga razpiše delovna organizacija ali organizacija združenega dela v njenem sestavu. Zoper tako odločitev se je sicer izrekel pravni svet izvršnega sveta, ki meni, da bi se ta zakon moral omejiti le na normativno urejanje procedure referendumu v družbeno-političnih skupnostih, ker ne bi smel ovirati delovnih organizacij pri samostojnem urejanju vseh tistih zadev, ki po ustavi sodijo v njihovo samoupravno področje. Vendar pa je neupravičeno trditi, da bi zakon o referendumu, ne glede na svojo vsebino, omejeval delovne organizacije pri njihovih samoupravnih pravicah. Osnutek se omejuje glede referendumu v delovnih organizacijah na ureditev najnujnejših vprašanj, kjer gre za pravice delavcev; cilj, ki ga hoče doseči, je prav varovanje samoupravnih pravic članov delovnih skupnosti pri tako pomembnem in daljnosežnem načinu kolektivnega odločanja, kot je referendum. Ta pomen zakona prihaja do izraza zlasti v tistih določbah osnutka, ki urejajo pravice delavcev, da zahtevajo oziroma predlagajo razpis referendumu in pa določbe o ugotavljanju izida glasovanja na referendumu; glede teh vprašanj lahko prihaja do največje samovolje ožjih skupin v delovnih organizacijah. Razen tega predstavljajo te določbe zakona tudi pomoč delovnim organizacijam pri podrobnejši ureditvi postopka za izvedbo referendumu, ki jo bodo samostojno in skladno s svojimi specifičnostmi izvedle v svojih samoupravnih predpisih. To stališče so podprli v predhodni razpravi tudi predstavniki delovnih organizacij in to predvsem iz razloga, ker so se v določbah statotov delovnih organizacij, ki se nanašajo na referendum, že pojavile nekatere deformacije. Končno ni nobenega dvoma o tem, da ima ustava SR Slovenije v

svojem 73. členu, v katerem predvideva zakon o referendumu, v mislih tudi referendum v delovnih organizacijah.

V osnutku zakona so kot razpisniki referenduma predvidene le družbeno-politične skupnosti in delovne organizacije oziroma organizacije združenega dela. Osnutek ostaja torej v okviru ustavnih določb in ne razširja pravice razpisovanja referenduma tudi na krajevne skupnosti in samoupravne interesne skupnosti. Tako stališče narekuje poleg že omenjenih formalnih razlogov tudi dejstvo, da mora biti izvedba na referendumu sprejete odločitve zagotovljena s pomočjo strokovnega aparata uprave, po potrebi pa tudi z oblastvenimi sredstvi, to pa je v okviru same krajevne skupnosti izključeno. Isto velja za samoupravne interesne skupnosti s pripombo, da pri večini od njih tudi vprašanje članstva ni jasno. Dejstvo, da krajevne skupnosti in samoupravne interesne skupnosti niso med razpisovalci referenduma, pa predstavljajo le formalno omejitve, ker naj bi imele po osnutku prve pravico zahtevati in druge pravico predlagati, da ustrezna družbeno-politična skupnost razpiše referendum. Tehnično gledano bi sicer lahko veljala nekatera načela tega zakona tudi za referendume, ki jih bodo razpisovale skupnosti zdravstvenega zavarovanja po zakonu o zdravstvenem zavarovanju in o obveznih oblikah zdravstvenega varstva; vendar tudi teh referendumov osnutek ne vključuje, ker je konkretna ureditev posameznih vprašanj (npr. pravica zahtevati razpis) odvisna od konkretne organizacije teh skupnosti, ki pa bo lahko v kakem primeru drugačna. Zato bo moral biti referendum teh skupnosti urejen v njihovih statutih.

Postopek za razpis referenduma se po osnutku začne: 1. na lastno iniciativo za razpis pristojnega organa; 2. na zahtevo upravičenih teles, organizacij ali določenega števila volivcev ter 3. na predlog določenih organizacij ali določenega števila volivcev. Razlika med zahtevo in predlogom za razpis referenduma je v tem, da za razpis referenduma pristojni organ mora razpisati referendum v določenem roku od dne, ko prejme zahtevo, medtem ko mu je pri predlogu za razpis dana možnost odločitve, ali bo referendum razpisal ali ne, ter da lahko predlog zavrne, če smatra, da ni utemeljen. Razumljivo je, da so zato upravičena zahtevati razpis referenduma le tista telesa oziroma organizacije, ki predstavljajo »kvalificirane« nosilce interesov občanov, medtem ko je možnost predlagati razpis referenduma predvidena tudi za manjše ali manj povezane skupnosti občanov.

S IV. ustavnim amandmajem je prenehalo veljati določilo tretjega odstavka 112. člena republiške ustave, po katerem je predlog, o katerem se glasuje na referendumu, sprejet, če je zanj glasovala večina volivcev, ki so glasovali. Cit. amandma prepušča zakonu, da določi potrebno večino. Osnutek zakona je predvidel absolutno večino, t. j. večino glasov vseh volilnih upravičencev območja, za katere se izvaja referendum, vendar s pomembno omejitvijo, da se pri tem ne štejejo tisti volivci, ki se zaradi daljše odsotnosti niso mogli udeležiti glasovanja. Za tako daljšo odsotnost šteje odsotnost zaradi študija oziroma dela v tujini ali zaradi služenja vojaškega roka. Če take omejitve v zakonu ne bi bilo, bi se štelo, da so vsi volivci, ki se zaradi katerega od naštetih razlogov niso mogli udeležiti glasovanja, glasovali »proti«, rezultat takega štetja glasov pa ne bi odražal dejanskega stanja. V praksi bi že zaradi tega marsikje ne mogli uspešno izpeljati referenduma.

Glasovalna pravica na referendumu je po osnutku načeloma enako volilni pravici, pri referendumu v delovni organizaciji pa pravici voliti organe upravljanja v delovni organizaciji. Če pa je referendum v DPS razpisan zaradi

dodatne materialne obremenitve občanov za financiranje skupnih družbenih potreb, se glasovalna pravica razširi tako, da imajo pravico glasovanja tudi tisti zaposleni občani, ki še nimajo volilne pravice in še niso vpisani v splošni volilni imenik. To so mladoletni delavci, ki bodo, če bo na referendumu pozitivno odločeno, finančno obremenjeni enako kot vsi ostali, zato jim je treba dati možnost, da o tem tudi sami odločajo.

Glede same tehnike izvedbe referenduma predvideva osnutek kot organe za izvedbo referenduma volilne komisije, ki že obstojajo po določbah zakona o volitvah poslancev Skupščine SR Slovenije oziroma odbornikov občinskih skupščin. Sicer pa vsebuje osnutek glede dela komisij in odborov za izvedbo referenduma ter glede načina glasovanja, ugotavljanja in objave izida glasovanja splošno odkazno klavzulo na predpise o volitvah, kolikor seveda osnutek posameznih vprašanj glede na specifičnost referenduma sam ne ureja.

Če je prišlo pri izvedbi referenduma do nepravilnosti, dopušča osnutek zakona vsakemu glasovalcu, da vloži ugovor pri komisiji za izvedbo referenduma oziroma organu, ki je razpisal referendum. Ta dva lahko referendum deloma ali v celoti razveljavita oziroma ugovor zavrneta, kot kontrolo zakonitosti njune odločitve pa dopušča osnutek vlagatelju ugovora, da predlaga okrožnemu oziroma vrhovnemu sodišču SR Slovenije presojo pravilnosti oziroma zakonitosti postopka izvedbe referenduma.

Kazenske določbe v osnutku zakona odredajo podobno kot predpisi o volitvah kazni za kazniva dejanja in prekrške v teku izvedbe referenduma.

MNENJA, STALIŠČA IN PREDLOGI DELEGATOV OBČIN

Delegati vseh občin v SR Sloveniji, razen odsotnih delegatov občin Ljutomer, Maribor, Šmarje pri Jelšah in delegat mesta Ljubljana so na svojem 9. zasedanju v Skupščini SR Slovenije dne 2. 12. 1970 obravnavali osnutek zakona o referendumu.

V razpravi na zasedanju je sodeloval delegat občine Ljubljana-Šiška, pismene prispevke pa sta priložila delegata občine Kranj in mesta Ljubljana.

Na podlagi 3. točke VII. ustavnega amandmaja in 14. člena odloka o začasni ureditvi sklica in dela enotnega zbora delovnih skupnosti in zasedanja delegatov občin v Skupščini SR Slovenije pošilja delovna skupina, izvoljena na zasedanju, ta stališča republiškemu zboru in enotnemu zboru delovnih skupnosti, da jih obravnavata in zavzameta o njih svoje stališče.

V splošni razpravi je bilo poudarjeno, da je osnutek zakona ustrezen. Hkrati pa so delegati dali več konkretnih pripomb in predlogov k posameznim določbam v osnutku.

Po 2. členu občani z referendumom neposredno odločajo o posameznih vprašanjih iz pristojnosti skupščine družbeno-politične skupnosti oziroma kot člani delovne skupnosti o zadevah upravljanja v delovni organizaciji. Ker zakon obravnava tudi referendum v krajevni skupnosti, kjer se z referendumom pogosto odloča o zadevah, ki niso — vsaj ne neposredno — v pristojnosti občinske skupščine, bi bilo treba določbo ustrezno dopolniti, da bi bila zajeta vsa vprašanja oziroma zadeve, o katerih je mogoče odločati na referendumu. (Delegat občine Kranj.)

V zvezi s 5. členom, v katerem se dopušča možnost, da se v občini lahko razpiše referendum za območje posamezne krajevne skupnosti ali za območje

več krajevnih skupnosti, je bilo izraženo mnenje, da bi morda kazalo dopustiti referendum tudi za manjše območje — območje ene volilne enote glede na to, da imamo krajevne skupnosti, ki so zelo heterogeno sestavljene in precej obširne. (Ljubljana-Siška.)

V zvezi s 6. členom je bilo izraženo mnenje, da ni primerno, da bi zakon določal, s kakšnim aktom mora občinska skupščina razpisati referendum. Če za republiko zadošča podzakonski predpis, potem ni razloga, da bi silili občinske skupščine, da to store s svojim »najvišjim« predpisom, s katerim sicer na podlagi statuta normativno urejajo najpomembnejša vprašanja iz svoje pristojnosti. Zato je bilo predlagano, da se besedi »z odlokom« v 2. odstavku 6. člena izpustita. (Kranj.)

V 7. členu govori osnutek o najvišjem organu krajevnih skupnosti in najvišjem samoupravnem organu delovnih organizacij. V strukturi samoupravnih organov ni nobeden najvišji. V skladu s XV. amandmanom je tudi prav, da delovna organizacija in smiselno krajevna skupnost sami določita, kateri naj bo ta organ (praktičnot bo res najbrž vedno delavski svet oziroma svet krajevnih skupnosti). (Mesto Ljubljana.)

V razpravi je bilo ugotovljeno, da je med 14. in 23. členom določena kontradiktornost. Gre za to, da se v določenih primerih dopušča, da glasuje na referendumu tudi tisti občan, ki še ni dopolnil 18. leta starosti, če je zaposlen v delovni organizaciji. V 23. členu, ko se govori o tem, kdaj referendum velja, pa ti občani niso upoštevani. (Ljubljana-Siška.)

V 21. členu ni razumljivo, kaj je predmet referenduma (o katerem sicer govori osnutek zakona tudi na drugih mestih) in kaj je vprašanje, ki se postavlja na referendumu oziroma kakšna je razlika med tema pojmom. (Mesto Ljubljana.)

V 22. členu ni dovolj precizno reči: načela o volitvah delavskih svetov (najbrž gre za predpise zakona o volitvah organov upravljanja v delovnih organizacijah in določbe statutov o tem postopku). Procedure ni mogoče urejati samo z načeli, ker le-teh praviloma sploh ne bi mogli izvršiti. (Mesto Ljubljana.)

Iz obrazložitve k osnutku bi izhajalo, da se za daljšo odsotnost, ki omogoča neupoštevanje določenih volivcev, ki so sicer vpisani v volilni imenik, štejejo delo oziroma študij v tujini in služenje vojaškega roka. Besedilo prvega odstavka 23. člena pa je mogoče razumeti samo tako, da poleg navedenih treh razlogov tudi druge daljše odsotnosti opravičujejo neupoštevanje volivcev. Ker gre tu za zadeve, kjer arbitrarnost ni na mestu, saj splošne formulacije skrivajo nevarnost, da bi se z njihovo ekstenzivno razlago povečevale možnosti za pozitiven izid referenduma, bi »daljša odsotnost« v tej določbi morala odpasti, lahko pa bi se poleg že navedenih dodali še drugi konkretni primeri (začasna sprememba bivališča, bolezen, prestajanje zaporne kazni, ev. službeno potovanje ali še kaj drugega, toda brez splošnih klavzul). (Kranj, mesto Ljubljana.)

Če zakon lahko zavezuje republiško skupščino in delovne organizacije, da določeno obdobje po izvedbi referenduma ne smejo ponovno dati na referendum vprašanja, v katerem so se odklonilno izjavili, bi bilo tako zavezo z ustreznim rokom potrebno določiti tudi za občinske skupščine. (Kranj, Ljubljana-Siška.)

Po drugem odstavku 27. člena je treba v treh dneh od prejema odločiti o ugovoru zaradi nepravilnosti pri izvedbi referenduma. Nevzdržnost tega roka se lahko pokaže na primeru občinskega referenduma. Če se ugovor nanaša na delo komisije za izvedbo referenduma, se po 1. odstavku istega člena vložijo pri

občinski skupščini. Več kot jasno je, da občinska skupščina ne more odločiti o ugovoru v treh dneh oziroma bi bilo to mogoče samo po naključju, če bi bila ravno takrat sklicana skupščina. Verjetnost takega naključja pa se že zmanjša, če upoštevamo, da je pred odločanjem o ugovoru treba izvesti ugotovitveni postopek. Res je v 28. členu predpisan postopek, če odločitve v določenem roku ni, toda če se sklicujemo na sodno varstvo, potem institut ugovora izgubi svoj pomen. Zato je bilo predlagano, naj bi ponovno preučili vprašanje, kateri organ naj odloča o ugovoru, v vsakem primeru pa bi mu morali dati daljši, vsaj osemdnevni rok. (Kranj.)

POROČILA

Začasna komisija enotnega zbora delovnih skupnosti za družbeno-politične odnose je na seji dne 15. decembra 1970 obravnavala osnutek zakona o referendumu, ki ga je skupščini predložil odbor za družbeno-politični sistem in notranjo politiko republiškega zbora.

Komisija je razpravljala o vprašanju ali naj zakon o referendumu velja tudi za delovne organizacije, in je ostala pri svojem dosedanjem stališču, naj zakon o referendumu velja tudi za delovne organizacije, ker je procesualne narave in ne posega v upravičenost in vsebino referendumu v delovnih organizacijah.

K posameznim členom osnutka ima komisija tele pripombe:

K členu 1: Komisija se strinja s pripombo zakonodajno-pravne komisije, naj se 1. člen spremeni tako, da se glasi:

»S tem zakonom se urejata način in postopek o referendumu.«

K členom 2, 3 in 4 ni pripomb.

K členu 5: Komisija je mnenja, da se referendum lahko razpiše tudi za posamezen kraj, kar je bolj jasna določba, kot da se dopušča referendum tudi za območje ene volilne enote.

K členu 6 ni pripomb, prav tako ne k členom 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13; pri členu 7 meni komisija, naj ostane določba, da se mora referendum v občini razpisati, če to zahteva najmanj desetina volivcev in ni treba tega večati na petino volivcev.

K členu 14: Komisija je predlagala, naj se drugi odstavek tega člena črta.

K členu 15: Komisija se strinja z mnenjem zakonodajno-pravne komisije, naj se za drugi odstavek napravi stilistična sprememba besedila s tem, da se uporabi pozitivna oblika stavka, da morata biti pri odločanju glasovalcev zagotovljena svoboda odločanja in tajnost glasovanja.

K členom 16, 17, 18, 19, 20 in 21 ni pripomb.

K členu 22: Komisija meni, naj se izpusti beseda »načela« pri navedanju veljavnosti predpisov o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja, kakor predlaga to tudi zakonodajno-pravna komisija.

K členu 23: Komisija meni, da je navedba daljše odsotnosti, kakor je ta izraz uporabljen v prvem odstavku tega člena, premalo jasna ter naj se raje navedejo razlogi take daljše odsotnosti.

K členu 24 ni pripomb.

K členu 25: Zastopnik predlagatelja je pojasnil, da je v konceptu osnutka pisna napaka v tem, da je izpuščen odstavek, ki govori o tem, da občinska skupščina ne more v enem letu po izvedbi referendumu izdati nobenega

akta, ki bi bil v nasprotju z izidom referendumu. Komisija meni, da je ta odstavek potrebno dodati in potem nima pripomb k temu členu osnutka zakona.

K členu 27: Komisija meni, da je treba še proučiti, ali je rok 3 dni za vložitev ugovora zaradi nepravilnosti pri izvedbi referendumu primeren, ali ni prekratek.

K členu 28: Komisija meni, da je treba obdržati možnost neposredne pritožbe na občinsko sodišče, kakor jo dopušča temeljni zakon o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v 73. členu, in naj se 28. člen osnutka dopolni v tem smislu.

Komisija je za svojega poročevalca določila predsednika komisije poslanca Borisa Fillija.

Št.: 014-2/70

Ljubljana, 16. 12. 1970

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji seji dne 9. decembra 1970 obravnavala osnutek zakona o referendumu, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil odbor republiškega zbora za družbeno-politični sistem in notranjo politiko.

Uvodoma je komisija ugotovila, da osnutek zakona ureja proceduralno plat referendumu, to je razpis, organizacijo in izvajanje referendumu. Komisija se je s tako zastavljenim načinom uzakonitve referendumu strinjala, ker zakon glede na ustavna določila o referendumu ne bi mogel obravnavati materialnih vprašanj glede referendumu kot volilne pravice. To naj urejajo posamezni zakoni, statuti, odloki oziroma statuti delovnih organizacij.

V splošni razpravi se je komisija strinjala s stališči pravnega sveta izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, ki jih je ta zavzel ob sprejemanju predložene ureditve referendumu in jih komisiji tudi posredoval. Urejanje referendumu v delovni organizaciji bi ne bilo v skladu z ustavno ureditvijo in s pravnim sistemom; referendum namreč predstavlja obliko neposrednega odločanja članov delovnega kolektiva o notranjih zadevah v delovni organizaciji. Analogne referendumu so volitve članov delovnega kolektiva v organe upravljanja delovne organizacije. Temeljni zakon o podjetjih in temeljni zakon o zavodih vsebujeta temeljne določbe o referendumu v delovnih organizacijah. Statutu podjetja je pridržano, da določa vprašanja, o katerih določa delovna skupnost z referendumom ter ureja način izvedbe referendumu; analogno to velja tudi za zavode. Predlagani republiški zakon torej referendumu v delovnih organizacijah ne bi mogel urejati, ker bi sicer posegel v samoupravo delovnih organizacij.

Komisija smatra, da uporaba proceduralnih določb o referendumu v delovnih organizacijah v obsegu, kot je nazakan v zakonskem osnutku, ni ustrezna rešitev. Zato naj bi se uporaba teh določb zožila na opredelitev le ene same dispozitivne norme: da bi določbe v 2., 4., 7., 8., 10., 12., 14., 16., 18., 22., 23. in 25. členu tega zakona veljale tudi za delovne organizacije, razen če njihovi statuti ne bi določili drugače. Proceduralna zakonska ureditev referendumu za delovne organizacije naj bi torej veljala le kot »izhod v sili« za primere, ko statut delovne organizacije ne bi vseboval določil o referendumu. Dispozitivna zakonska določila bi v taki delovni organizaciji, predvsem v manjši, ki zaradi

majhnega števila zaposlenih ljudi nima delavskega sveta, služila kot pomagalo za izvedbo referendumov. Stališče o dispozitivnosti zakonskih norm glede referendumov posebej zagovarja uveljavitev amandmaja XV k ustavi SFRJ oziroma amandmaja XIII k ustavi SR Slovenije.

V razpravi o posameznih določilih predloženega osnutka je komisija sprejela naslednje pripombe:

K 1. členu: 1. člen naj bi se spremenil tako, da bi se glasil:

»S tem zakonom se urejata način in postopek o referendumu.«

Komisija je menila, da vsak zakon sam po sebi pomeni uresničevanje določb ustave; zato je sklicevanje na ustavo v predloženem osnutku nepotrebno.

Poleg te določbe naj bi 1. člen vseboval tudi določbo, ki bi razmejevala razpis referendumov v družbeno-političnih skupnostih in razpis referendumov v delovnih organizacijah, v slednjih s pridržki, ki jih je komisija izrazila v splošni obravnavi predloženega osnutka.

K 5. členu: Komisija je postavila vprašanje, ali se referendum v družbeno-politični skupnosti lahko razpiše tudi za posamezen kraj, konkretno v občini, kot to določa 111. člen ustave SR Slovenije. »Posamezen kraj« ni teritorialno in upravno-politično vedno istoveten s krajevno skupnostjo. Predstavnik predlagatelja je pojasnil, da predlagana ureditev sledi splošnim težnjam na terenu, da se referendum razpiše tudi za krajevne skupnosti. Krajevna skupnost je namreč samoupravna skupnost zainteresiranih občanov in organizacij, ki se vključujejo v mehanizem samoupravljanja v občini, ni pa družbeno-politična skupnost, ni celica državne oblasti in brez posebnega pooblastila ne bi mogla razpisovati referendumov, na podlagi katerega bi se sprejeta odločitev mogla prisilno izvršiti. Vendar bi ji tako pooblastilo po zakonu bilo mogoče in potrebno dati; odločitev organa krajevne skupnosti bi izvrševali organi občinske skupščine. Zato je komisija predlagala, naj bi predlagatelj v zakonskem predlogu upošteval, da bi referendum v občini poleg za krajevne skupnosti razpisali tudi za posamezne kraje, posamezna naselja, torej za območja, manjša od krajevnih skupnosti. Možnost razpisa referendumov tudi za posamezni kraj dopušča prvi odstavek 111. člena ustave SR Slovenije, s katerim bi bilo potrebno uskladiti 5. člen predloženega osnutka.

Postavljeno je bilo tudi vprašanje, ali bi Skupščina SR Slovenije lahko razpisala referendum po 137. členu ustave SR Slovenije tudi o vprašanju iz njene pristojnosti, ki je pomembno za del SR Slovenije. Komisija je smatrala, da bi bilo v 5. členu potrebno razmejiti razpis referendumov v občini in razpis referendumov v republiki, v določilih o razpisu referendumov za celotno območje družbeno-politične skupnosti ali le za njen del.

K 7. členu: Komisija smatra, da bi bilo treba povečati število volivcev v občini (drugi odstavek 7. člena), ki lahko zahtevajo razpis referendumov, od ene desetine na eno petino.

K 14. členu: V razpravi o določilih drugega odstavka 14. člena je bilo sprejeto mnenje, da naj bi ta odstavek črtali, z utemeljitvijo, da glasovalna pravica na referendumu pripada le občanom, ki imajo splošno volilno pravico. Volilna pravica je temeljna pravica državljana kot politična pravica, ki je tudi sestavina pravice neposrednega družbenega samoupravljanja in zato ne bi bilo primerno priznati glasovalne pravice na referendumu tudi mladoletnikom, ki volilne pravice še nimajo.

K 15. členu: Komisija je predlagala, naj bi se drugi odstavek 15. člena spremenil tako, da bi se glasil:

»Pri odločanju glasovalcev morata biti zagotovljena svoboda odločanja in tajnost glasovanja.«

Komisija smatra, naj bi predlagatelj pri sestavi zakonskega predloga uporabil pozitivno definicijo (in ne negativne, kot jo vsebuje odločba drugega odstavka tega člena) o tem, da morata biti pri odločanju glasovalcev zagotovljeni svoboda odločanja tajnost glasovanja.

K 22. členu: Ne glede na stališče komisije o vključitvi dispozitivne norme o referendumu v delovnih organizacijah v ta zakon komisija smatra, da beseda »načela« v četrti in peti vrsti tega člena ni potrebna, ker gre dejansko za predpise o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v delovnih organizacijah.

K 25. členu: V tem členu manjka določilo četrtega odstavka 111. člena ustave SR Slovenije, ki določa, da občinska skupščina ne more v enem letu po izvedbi referenduma izdati nobenega akta, ki bi bil v nasprotju z izidom referenduma. Zato komisija predlaga, naj predlagatelj ta člen uskladi s tem določilom ustave.

V zvezi s splošno razpravo je komisija menila, naj se tretji odstavek 25. člena črta. 73. člen ustave določa, da se z zakonom in s statutom delovne organizacije določi, v katerih primerih se v delovni organizaciji odloča z referendumom. Vendar se ustavna norma nanaša na predmet, ne pa na proceduro referenduma in zato ne sodi v republiški zakon o referendumu. Predmet tretjega odstavka 25. člena osnutka je uredil že temeljni zakon o podjetjih v tretjem odstavku 69. člena.

K 28. členu: Komisija je ugotovila, da 28. člen ne vsebuje možnosti neposredne pritožbe na občinsko sodišče, na katerega območju ima delovna organizacija oziroma delovna enota svoj sedež. Tako možnost dopušča temeljni zakon o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v delovnih organizacijah v 73. členu, ki določa primere, v katerih se lahko vlagatelji kandidatne liste in vsak kandidat oziroma vlagatelji predloga za začetek postopka za odpoklic in sindikalna organizacija pritožijo na občinsko sodišče. Možnost neposredne pritožbe na občinsko sodišče vsebuje tudi 74. člen citiranega zakona. Zato komisija predlaga, naj predlagatelj v povedanem smislu dopolni 28. člen osnutka zakona.

Št.: 014-2/70

Ljubljana, 11. 12. 1970

PREDLOG ZAKONA

**o delavskih univerzah, izobraževalnih centrih in drugih organizacijah,
ki se poleg šol ukvarjajo z izobraževanjem**

1. člen

S tem zakonom se ureja organizacija in izobraževalna dejavnost delavskih univerz, izobraževalnih centrov in drugih organizacij, ki jim je izobraževanje odraslih poglavitna dejavnost (v nadaljnjem besedilu: izobraževalne organizacije).

Izobraževalne organizacije so del enotnega izobraževalnega sistema. Delo izobraževalnih organizacij je posebnega družbenega pomena.

2. člen

Izobraževalne organizacije ugotavljajo potrebe, programirajo, izobražujejo in vrednotijo izobraževanje delavcev oziroma občanov, ki se izobražujejo po tem zakonu.

3. člen

Izobraževalna organizacija je lahko zavod ali notranja enota delovnih ali drugih organizacij.

Izobraževalne organizacije ustanavljajo družbeno-politične skupnosti ter delovne in druge organizacije.

Izobraževalne organizacije, ki so notranje enote delovnih in drugih organizacij, so lahko ustanovljene kot organizacije združenega dela, ki imajo lastnost pravne osebe, ali ki nimajo te lastnosti.

4. člen

Izobraževalni centri organizirajo zlasti tiste izobraževalne dejavnosti, ki omogočajo delavcem, da si pridobijo poklicno izobrazbo, da stalno izpopolnjujejo strokovna, družbena in splošna znanja, ki so potrebna za delo in za samoupravljanje in da se specializirajo ali prekvalificirajo glede na spremembe v organizaciji dela in v tehnološkem razvoju.

5. člen

Delavske univerze organizirajo zlasti tiste izobraževalne dejavnosti, ki omogočajo občanom stalno izobraževanje in izpopolnjevanje družbenih, strokovnih in splošnih znanj, ki so potrebna za delo, samoupravljanje in osebno življenje.

Delavske univerze v dogovoru z delovnimi organizacijami organizirajo in izvajajo izobraževanje za njihove potrebe.

Delavske univerze posredujejo informacije in spoznanja o izobraževanju odraslih ter nudijo andragoško pomoč drugim izobraževalnim organizacijam.

6. člen

Izobraževalne organizacije se v skladu z določbami tega zakona verificirajo za naloge, ki jih trajno opravljajo in so določene z ustanovitvenim aktom.

7. člen

Izobraževalne organizacije lahko v skladu z določbami tega zakona izdajajo za posamezne izobraževalne dejavnosti spričevala s splošno priznano veljavnostjo.

Spričevala so javne listine.

Vsebino in obliko spričeval določi republiški sekretar za prosveto in kulturo.

8. člen

Izobraževalna organizacija se verificira za trajno opravljanje izobraževalnih nalog, ki so določene z ustanovitvenim aktom te organizacije, če ima:

1. letni program nalog, ki jih opravlja;

2. predstojnika, vodje za izvajanje posameznih nalog, učitelje in instruktore ter druge stalne ali občasne strokovne delavce, ki izpolnjujejo pogoje določene s tem zakonom;

3. prostore, opremo in druge pripomočke za izvajanje nalog;

4. zagotovljene vire za financiranje.

9. člen

Izobraževalna organizacija lahko izdaja spričevala s splošno priznano veljavnostjo za posamezne izobraževalne dejavnosti, če je verificirana in če izobražuje po učnih načrtih, ki jih določi po posebnih predpisih pristojen organ za določanje predmetnikov in učnih načrtov.

10. člen

Zahtevk za verifikacijo izobraževalne organizacije oziroma zahtevk za izdajanje spričeval s splošno priznano veljavnostjo predloži izobraževalna organizacija ali njen ustanovitelj republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo. V zahtevku je treba izkazati, da so izpolnjeni pogoji, ki so določeni s tem zakonom.

11. člen

Verificirane izobraževalne organizacije ter njihove dejavnosti se vpišejo v evidenco izobraževalnih organizacij, ki jo vodi republiški sekretariat za prosveto in kulturo.

Navodila za vodenje evidence predpiše republiški sekretar za prosveto in kulturo.

12. člen

Če izobraževalna organizacija ne izpolnjuje več pogojev iz 9. oziroma 10. člena tega zakona, jo republiški sekretar za prosveto in kulturo opozori na to ter jo pozove, da v primernem roku odpravi pomanjkljivosti. Če izobraževalna organizacija v postavljenem roku ne odpravi teh pomanjkljivosti, izda republiški sekretar odločbo, s katero ugotovi, da ne izpolnjuje pogojev, oziroma odločbo, s katero izobraževalni organizaciji prepove izdajati spričevala in odredi izbris te organizacije iz evidence.

Izbris iz evidence se opravi tudi na zahtevo izobraževalne organizacije oziroma njenega ustanovitelja, če izobraževalna organizacija preneha izobraževati po tem zakonu.

13. člen

Delavci iz 2. točke 9. člena tega zakona morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

— predstojnik in vodje morajo imeti najmanj izobrazbo višje šole;

— učitelj za praktično izobraževanje mora imeti pedagoško in andragoško izobrazbo ter najmanj izobrazbo srednje šole in mora biti usposobljen za poklic, za katerega naj izobražuje;

— učitelj za teoretično izobraževanje mora imeti pedagoško in andragoško izobrazbo ter najmanj izobrazbo ustrezne višje šole, če za posamezno stroko ni mogoče pridobiti izobrazbe višje šole, je lahko učitelj za tako stroko tudi tisti, ki je končal ustrezno srednjo šolo;

— instruktor mora biti usposobljen za poklic, za katerega naj izobražuje.

S statutom izobraževalne organizacije ali s samoupravnim dogovorom v okviru združenja se lahko določijo tudi drugi pogoji, ki jih morajo izpolnjevati predstojnik, vodje, učitelji, instruktorji in drugi strokovni delavci.

14. člen

Republiški sekretariat za prosveto in kulturo v soglasju z zavodom za šolstvo SR Slovenije določi program pedagoške in andragoške izobrazbe iz druge in tretje alineje prvega odstavka prejšnjega člena tega zakona ter način pridobitve in preiskusa znanja te izobrazbe.

Zavod za šolstvo SR Slovenije je dolžan organizirati tečaje in druge oblike izobraževanja za pridobitev pedagoške in andragoške izobrazbe po prvem odstavku tega člena.

Zavod za šolstvo SR Slovenije lahko določi potem, ko dobi mnenje prizadetih izobraževalnih organizacij oziroma njihovih združenj, da je strokovno izpopolnjevanje, ki ga organizira, obvezno za vse ali samo za posamezne vrste učiteljev.

15. člen

Pri upravljanju izobraževalne organizacije, ki je zavod, sodelujejo predstavniki občanov, ki se v njej izobražujejo, predstavniki ustanovitelja in predstavniki delovnih in drugih organizacij in organov, ki se določijo z aktom o ustanovitvi.

16. člen

Predstojnika izobraževalne organizacije imenuje ustanovitelj potem, ko dobi mnenje delovne skupnosti izobraževalne organizacije.

17. člen

Zadeve, ki se po tem zakonu določijo s statutom, se glede tistih izobraževalnih organizacij, ki so organizacije združenega dela ali druge enote delovnih ali drugih organizacij, določajo s statutom organizacije, v katere sestavu je izobraževalna organizacija.

18. člen

Izobraževalne organizacije se lahko zadržujejo v zveze, združenja, skupnosti in podobno, sklepajo samoupravne dogovore in pogodbe, zlasti z namenom, da med seboj racionalno porazdelijo posamezne naloge izobraževalne dejavnosti; da usklajujejo izobraževalne programe za isto vrsto izobraževalnih dejavnosti; da skrbijo za izpopolnjevanje strokovne in pedagoške ter andragoške izobrazbe vodij, učiteljev in instruktorjev izobraževanja; da združujejo sredstva za izpopolnjevanje nalog in sodelujejo pri reševanju strokovnih vprašanj skupnega pomena.

19. člen

Izobraževalne dejavnosti izobraževalnih organizacij se financirajo iz sredstev, ki jih prispevajo zainteresirane delovne organizacije za izobraževanje svojih delavcev; iz sredstev, ki jih prispevajo izobraževalne skupnosti v skladu z zakonom o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje in izobraževanja v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 8-52/69); iz sredstev, ki jih prispevajo družbeno-politične skupnosti; iz sredstev tistih, ki se izobražujejo in iz drugih sredstev.

20. člen

Zavod za šolstvo SR Slovenije spremlja delo verificiranih izobraževalnih organizacij, jim daje strokovno pomoč in nadzoruje tiste izobraževalne dejavnosti, za katere se izdajajo spričevala s splošno priznano veljavnostjo.

21. člen

Učitelji, ki bodo po uveljavitvi tega zakona sprejeti na delo v verificirano izobraževalno organizacijo, pa nimajo pedagoške in andragoške izobrazbe, si morajo to izobrazbo pridobiti najpozneje v dveh letih po vstopu na delo.

22. člen

Učitelji verificiranih izobraževalnih organizacij, ki na dan, ko začne veljati ta zakon, nimajo izobrazbe iz 14. člena tega zakona, lahko ostanejo na svojem delovnem mestu pet let od uveljavitve tega zakona. Če v tem času ne izpolnijo predpisanih pogojev, ne morejo več opravljati vzgojnoizobraževalnega dela.

23. člen

Izobraževalne organizacije morajo prilagoditi svojo organizacijo in delo določbam tega zakona najpozneje v dveh letih po uveljavitvi tega zakona.

V roku iz prejšnjega odstavka morajo ustanovitelji izobraževalnih organizacij uskladiti ustanovitvene akte z določbami tega zakona.

24. člen

Republiški sekretar za prosveto in kulturo predpiše najkasneje v 6 mesecih navodila za vodenje evidence izobraževalnih organizacij ter podrobnejše določbe o postopku za verifikacijo izobraževalnih organizacij po tem zakonu.

25. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS.«

OBRAZLOŽITEV

I.

Po peti alineji 5. člena splošnega zakona o šolstvu (Uradni list SFRJ, št. 4-48/64 in št. 45-616/64) spadajo v naš enoten vzgojno-izobraževalni sistem tudi izobraževalni centri, delavske univerze in druge organizacije, ki se poleg šol ukvarjajo z izobraževanjem. Pravni položaj teh organizacij še ni urejen. Sicer je izobraževanje delavcev v delovnih, zlasti gospodarskih organizacijah urejala uredba o centrih za izobraževanje delavcev (Uradni list FLRJ, št. 30-561/59); ta uredba pa je prenehala veljati z zakonom o prenehanju veljavnosti uredbe o centrih za strokovno izobraževanje delavcev (Uradni list SFRJ, št. 15-321/65).

Izobraževalni centri, delavske univerze in druge organizacije, ki se poleg šol ukvarjajo z izobraževanjem, že več let skrbe za izobraževanje odraslih. Njihova dejavnost je urejena le z njihovimi splošnimi akti, ni pa urejeno družbeno priznanje njihovih dejavnosti (verifikacija). Zato te organizacije, zlasti izobraževalni centri in delavske univerze terjajo, da se njihov družbeni položaj uredi z zakonom in se jih s tem vključi v enoten vzgojno-izobraževalni sistem.

Republiški sekretariat za prosveto in kulturo je na pobudo in v sodelovanju z Zvezo delavskih univerz in z gospodarsko zbornico SR Slovenije pripravil predlog za izdajo ustreznega zakona o centrih za izobraževanje delavcev, delavskih univerzah in o drugih organizacijah, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih ter ga predložil Skupščini SR Slovenije. Potem ko so predlog za izdajo zakona obravnavali zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije (na seji 6. junija 1969), odbor za vzgojo in izobraževanje prosvetno-kulturnega zbora (na seji dne 9. junija 1969), odbor za družbenoekonomске odnose republiškega zbora (na seji dne 6. junija 1969) in odbor za prosveto in kulturo republiškega zbora (na seji dne 9. junija 1969), sta prosvetno-kulturni zbor (na seji dne 25. junija 1969) in republiški zbor Skupščine SR Slovenije (na seji dne 28. junija 1969) predlog sprejela in naročila republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo, da izdela osnutek zakona.

Republiški sekretariat za prosveto in kulturo je izdelal osnutek zakona, ki je bil poslan v javno razpravo na predlog odbora za vzgojo in izobraževanje prosvetno-kulturnega zbora in odbora za prosveto in kulturo republiškega zbora Skupščine SR Slovenije.

II.

Na podlagi javne razprave je republiški sekretariat za prosveto in kulturo v sodelovanju s sekretariatom za zakonodajo pri izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije, z zavodom za šolstvo SR Slovenije, Zvezo delavskih univerz in gospodarsko zbornico SR Slovenije izdelal nov osnutek zakona z naslovom: Osnutek zakona o delavskih univerzah, izobraževalnih centrih in drugih organizacijah za izobraževanje odraslih. Osnutek je bil z upoštevanjem predlogov in pripomb iz javne razprave vsebinsko izpopolnjen.

Smotri, ki jih sestavljali osnutka zakona želijo doseči z izdajo tega zakona in ki jih je poudarila tudi javna razprava, so zlasti:

— doseči kvaliteto izobraževalnega dela tistih organizacij, ki jim je izobraževanje odraslih pglavitna dejavnost in urediti v zvezi s tem pogoje za verifikacijo in izdajanje spričeval kot družbeno priznanih dokumentov o izobrazbi, ki jo občani pridobijo v teh organizacijah;

— ustvariti pogoje za večjo organiziranost izobraževanja odraslih;

— zagotoviti organiziranemu izobraževanju odraslih ustrezno mesto v izobraževalnem sistemu.

Osnutek so ponovno obravnavali odbor za vzgojo in izobraževanje prosvetno-kulturnega zbora (na seji dne 10. septembra 1970), odbor za prosveto in kulturo republiškega zbora (na seji dne 14. septembra 1970) in zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije (na seji dne 14. septembra 1970). Po naročilu odbora za prosveto in kulturo republiškega zbora z dne 8. oktobra 1970 je republiški sekretariat za prosveto in kulturo uskladal osnutek zakona s pripombami in predlogi, ki so jih sprejeli navedeni skupščinski organi. V skladu s temi pripombami in predlogi naj bi se naslov zakona glasil: Zakon o delav-

skih univerzah, izobraževalnih centrih in drugih organizacijah, ki se poleg šol ukvarjajo z izobraževanjem.

Značilnosti predloga zakona so naslednje:

1. Področje zakona

Predlog ureja pravni položaj, ustanavljanje delavskih univerz, izobraževalnih centrov in drugih organizacij, ki jim je izobraževanje odraslih poglavitna dejavnost. Te organizacije uvršča zakon v vzgojno-izobraževalni sistem, njihovo dejavnost pa deklarira za dejavnost posebnega družbenega pomena. Med take dejavnosti spadajo predvsem delavske univerze in izobraževalni centri v delovnih organizacijah (1. člen).

2. Pravni položaj izobraževalnih organizacij, ki naj jih uredi zakon

Predlog predvideva, da se lahko izobraževalne organizacije ustanovljajo kot zavodi ali kot notranje enote delovnih ali drugih organizacij. V primeru, da so ustanovljene kot notranje enote, so lahko organizacije združenega dela, ki imajo lastnost pravne osebe, ali ki nimajo te lastnosti. Ustanovitelji izobraževalnih organizacij so lahko družbeno-politične skupnosti ter delovne in druge organizacije (3. člen).

3. Delovno področje izobraževalnih organizacij

Zato, da bi bilo izobraževanje teh organizacij funkcionalno vključeno v življenje širše skupnosti oziroma delovnih organizacij, nalaga zakon izobraževalnim organizacijam, da ugotavljajo, kakšna izobrazba je glede na specifičnosti okolja potrebna in da na podlagi ugotovljenih potreb programirajo svoje izobraževalno delo (2. člen).

Splošne določbe o vrstah izobraževalnih dejavnosti, ki jih organizirajo izobraževalne organizacije, vsebuje 4. člen. S temi dejavnostmi omogočajo izobraževalne organizacije delavcem, da si pridobijo poklicno izobrazbo, da permanentno izpopolnjujejo strokovna, družbena in splošna znanja ter delovne sposobnosti in da se glede na potrebe specializirajo in prekvalificirajo (4. člen).

Ker delavske univerze organizirajo zlasti izobraževanje občanov (prvi odstavek 5. člena), se zanje predvideva, da lahko izvajajo tudi izobraževanje delavcev v dogovoru z delovnimi organizacijami za njihove potrebe (drugi odstavek 5. člena).

Koristno je, da izobraževalne organizacije zbirajo in posredujejo spoznanja o izobraževanju odraslih ter da pomagajo z andragoškimimi nasveti, drugim izobraževalnim organizacijam (tretji odstavek 5. člena), ker je tovrstno izobraževanje pri nas zelo slabo razvito, in tudi teoretična spoznanja še niso dovolj prodrla v prakso. Meni pa predlagatelj, da je racionalno in realno, da se to kot obveznost naloži samo delavskim univerzam.

4. Verifikacija

Za naloge, ki jih izobraževalna organizacija trajno opravlja in ki so določene z ustanovitvenim aktom, se s predlogom predvideva verifikacija izobraževalnih organizacij. Po določbah, predvidenih v 6. členu, bi bila verifikacija za naloge, ki jih izobraževalna organizacija trajno opravlja in ki so določene z ustano-

vitvenim aktom, obvezna za vse izobraževalne organizacije, na katere se nanaša osnutek zakona.

5. Pogoji za verifikacijo

Za verifikacijo izobraževalne organizacije se v zvezi z opravljanjem trajnih nalog, določenih z ustanovitvenim aktom, s predlogom predpisujejo tile pogoji: organizacija mora imeti letni program svojih nalog, predstojnika in drug kader za izvajanje izobraževanja, prostore, opremo in druge pripomočke za delo ter zagotovljene vire za financiranje izobraževanja (8. člen).

Podrobnejše določbe, kakšne pogoje morajo izpolnjevati predstojnik in drugi strokovni delavci za izvajanje izobraževanja, vsebuje 14. člen. Za predstojnika in vodjo predvideva predlog izobrazbo najmanj višje šole. Tako izobrazbo morajo praviloma imeti tudi učitelji za teoretično izobrazbo ter občasni in stalni drugi strokovni sodelavci. Za učitelje praktičnega pouka se predvideva najmanj ustrezna srednja izobrazba in usposobljenost za poklic, za inštruktorja pa vsaj usposobljenost za poklic. Učitelji in inštruktorji naj bi po osnutku zakona imeli tudi pedagoško in andragoško izobrazbo.

Določbe glede načina pridobitve pedagoške in andragoške izobrazbe vsebuje 14. člen predloga. Če učitelji ob vstopu na delo po uveljavitvi zakona ne bi imeli pedagoške in andragoške izobrazbe, bi si jo morali pridobiti najpozneje v dveh letih po vstopu na delo (21. člen).

6. Postopek za verifikacijo

Po predlogu zakona predloži izobraževalna organizacija oziroma njen ustanovitelj republiškem sekretariatu za prosveto in kulturo zahtevek za verifikacijo. Za verifikacijo izobraževalne organizacije je po osnutku zakona pristojen republiški sekretar za prosveto in kulturo (10. člen). Verificirane izobraževalne organizacije ter njihove dejavnosti se vpišejo v evidenco izobraževalnih organizacij, ki jo vodi republiški sekretariat za prosveto in kulturo (prvi odstavek 11. člena).

Podrobnejše določbe o postopku za verifikacijo in navodila za vodenje evidence izobraževalnih organizacij naj bi predpisal republiški sekretar za prosveto in kulturo (drugi odstavek 11. člena in 24. člen).

7. Izdajanje spričeval

V zvezi z verifikacijo obravnava predlog izdajanje spričeval s splošno priznano veljavnostjo (prvi odstavek 7. člena).

Spričevala, ki jih izdajajo izobraževalne organizacije, naj bi bila po drugem odstavku 7. člena predloga javne listine. Vsebinsko in obliko spričeval pa naj bi določil republiški sekretar za prosveto in kulturo (tretji odstavek 7. člena).

Spričevala s splošno priznano veljavnostjo naj bi po določbah predloga izdajale le verificirane izobraževalne organizacije in to le v primeru, da imajo za dejavnosti, za katere izdajajo spričevala, učne načrte, ki jih je določil pristojni organ (9. člen).

8. Upravljanje izobraževalnih organizacij

Pri upravljanju izobraževalnih organizacij naj bi sodelovali predstavniki tistih, ki se izobražujejo, predstavniki ustanovitelja in predstavniki zainteresi-

ranih delovnih in drugih organizacij (15. člen). Predstojnika izobraževalne organizacije naj bi imenoval ustanovitelj, potem ko dobi mnenje delovne skupnosti izobraževalne organizacije (16. člen).

9. Združevanje izobraževalnih organizacij

Združevanje v zveze, združenja, skupnosti in podobno po predlogu zakona ni obvezno. Predlog vendarle vsebuje določbe glede združevanja, ki naj ima zlasti tele namene: racionalno porazdelitev izobraževalnih nalog, določanje dodatnih pogojev za izobraževanje, usklajevanje izobraževalnih programov, skrb za strokovno pedagoško in andragoško izobraževanje učiteljev, združevanje sredstev in sodelovanje pri reševanju strokovnih vprašanj skupnega pomena (18. člen).

10. Financiranje

Glede financiranja izobraževalnih dejavnosti iz prvega odstavka drugega člena predloga se predvideva, da bi se te dejavnosti financirale iz sredstev zainteresiranih delovnih organizacij, iz sredstev izobraževalnih skupnosti, iz prispevkov družbeno-političnih skupnosti in iz prispevkov tistih, ki se izobražujejo (19. člen).

11. Pristojnosti zavoda za šolstvo SR Slovenije

Zavod za šolstvo SR Slovenije ima po predlogu tele naloge:

- spremlja delo verificiranih izobraževalnih organizacij (20. člen);
- jim daje strokovno pomoč in nadzoruje tiste izobraževalne dejavnosti, za katere se izdajajo spričevala s splošno priznano veljavnostjo (20. člen);
- organizira tečaje in druge oblike za pridobitev pedagoške in andragoške izobrazbe;
- organizira strokovno izpopolnjevanje učiteljev in odloča o tem ali je strokovno izobraževanje, ki ga organizira, obvezno za vse ali samo za posamezne vrste učiteljev (tretji odstavek 14. člena).

12. Prehodne določbe

Predlog predvideva naslednje prehodne določbe:

- izobraževalne organizacije morajo prilagoditi svojo organizacijo in delo določbam zakona najpozneje v dveh letih po uveljavitvi zakona. V tem roku morajo ustanovitelji določiti spremembe in dopolnitve ustanovitvenih aktov (23. člen);
- učitelji verificiranih izobraževalnih organizacij, ki na dan uveljavitve zakona nimajo predpisane izobrazbe, si jo morajo pridobiti najpozneje v petih letih po uveljavitvi zakona (22. člen);
- republiški sekretar za prosveto in kulturo predpiše navodila za vodenje evidence in podrobnejše določbe za verifikacijo izobraževalnih organizacij najkasneje v 6 mesecih po uveljavitvi zakona (24. člen).

13. Finančne posledice zakona

Predlog predvideva, da se izobraževalne dejavnosti izobraževalnih organizacij financirajo iz sredstev, ki jih prispevajo zainteresirane delovne organi-

zacije, izobraževalne skupnosti, družbeno-politične skupnosti in tisti, ki se izobražujejo. Navedeni že sedaj prispevajo sredstva za delo delavskih univerz, izobraževalnih centrov in drugih organizacij, ki se poleg šol ukvarjajo z izobraževanjem. Zato zakon na splošno ne bo imel za posledico povečanja izdatkov za izobraževanje; dodatna sredstva bodo potrebna le v zvezi z verifikacijo izobraževalnih ustanov. Kolikšna bodo ta dodatna sredstva, bo odvisno od materialnih, kadrovskih in drugih pomanjkljivosti, ki jih bodo ugotovile verifikacijske komisije, in za katere bodo zahtevale od izobraževalnih organizacij, da jih v skladu z določbami 12. člena osnutka v določenem roku odpravijo.

14. Predlog zakona je usklajen s predlogi in pripombami odbora za prosveto in kulturo republiškega zbora, odbora za vzgojo in izobraževanje, prosvetno-kulturnega zbora, deloma pa tudi s pripombami zakonodajno-pravne komisije Skupščine SR Slovenije. Upoštevana ni pripomba te komisije, da se določbe 4. in 5. člena osnutka zakona sistemsko uredijo v enem členu, ker imajo delavske univerze nekatere specifične naloge, ki jih je treba posebej opredeliti. Prav tako ni upoštevano mnenje zakonodajno-pravne komisije, da je sprejemljivejša varianta po 6. in 9. členu osnutka. Upoštevana tudi ni pripomba komisije, da gre za verifikacijo izobraževalnih dejavnosti in ne za verifikacijo izobraževalnih organizacij.

POROČILA

Odbor prosvetno-kulturnega zbora za vzgojo in izobraževanje je na seji dne 18. novembra 1970 obravnaval predlog zakona o delavskih univerzah, izobraževalnih centrih in drugih organizacijah, ki se poleg šol ukvarjajo z izobraževanjem; predlog zakona je skupščini predložil odbor republiškega zbora za prosveto in kulturo.

K predlogu zakona o delavskih univerzah, izobraževalnih centrih in drugih organizacijah, ki se poleg šol ukvarjajo z izobraževanjem, odbor v načelu ni imel pripomb.

V podrobni obravnavi so člani odbora k predloženemu zakonu sprejeli naslednji amandma:

K 24. členu: besedilo člena se na koncu dopolni z »ter program pedagoške in andragoške izobrazbe.«

Določitev roka, v katerem naj republiški sekretar za prosveto in kulturo določi program pedagoške in andragoške izobrazbe učiteljev verificiranih izobraževalnih organizacij, je nujna, sicer zahteve 21. člena predloga zakona ne bo mogoče uspešno uresničiti.

Predlagatelj zakona se je z dopolnitvijo strinjal.

Odbor predlaga zboru, da predlog zakona v predloženem besedilu sprejme.

Za poročevalca na seji prosvetno-kulturnega zbora je odbor določil poslanca Jožeta Suhadolnika.

Št.: 022-191/70

Ljubljana, 26. 11. 1970

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji 37. seji dne 24. novembra 1970 obravnavala predlog zakona o delavskih univerzah, izobraževalnih centrih in drugih organizacijah, ki se poleg šol ukvarjajo z izobraževanjem, ki ga je predložil odbor za prosveto in kulturo republiškega zbora Skupščine SR Slovenije.

Komisija je najprej ugotovila, da je predlagatelj v predlogu zakona delno upošteval njene pripombe k osnutku zakona.

V načelni obravnavi komisija k predlogu zakona ni imela pripomb.

V obravnavi po členih pa je komisija sprejela naslednje predloge za spremembe in dopolnitve:

K 4. in 5. členu: Ta dva člena naj zamenjata svoji mesti v predlogu zakona tako, da 4. člen postane 5. člen in 5. člen postane 4. člen.

Ta zamenjava je le zakonodajno-tehnične narave in je potrebna zaradi preciznejše razvrstitve določb o organizaciji izobraževalne dejavnosti najprej v delavskih univerzah in nato v izobraževalnih centrih. Tak vrstni red vsebuje tudi naslov predloga zakona.

K 8. členu: V drugi točki naj se črta besedilo: »...ter druge stalne ali občasne strokovne delavce...«.

Zaradi neskladnosti med besedilom 13. člena, v katerem niso navedeni pogoji, ki jih morajo izpolnjevati drugi stalni in občasni strokovni delavci, in besedilom 2. točke 8. člena, ki napoveduje ureditev teh pogojev v zakonu kot tudi glede na intencijo predlagatelja, ki jo je izrazil na seji navzoči predstavnik predlagatelja, da se ti pogoji določijo s statutom izobraževalne organizacije ali s samoupravnim dogovorom v okviru združenja, je umesten predlog komisije, da se citirano besedilo v 2. točki 8. člena črta, besedilo drugega odstavka 13. člena pa tako precizira, da se pogoji za strokovne delavce lahko določijo s statutom izobraževalne organizacije ali s samoupravnim dogovorom v okviru združenja.

K 12. členu: V prvi in drugi vrsti prvega odstavka naj se besedilo »...iz 9. oziroma 10. člena...« nadomesti z besedilom: »...iz 8. oziroma 9. člena...«.

Gre le za pravilno označbo dveh členov, na katera se prvi odstavek tega člena sklicuje.

K 13. členu: Besedilo: »...iz 2. točke 9. člena...« v uvodnem stavku prvega odstavka naj se nadomesti z besedilom: »...iz 2. točke 8. člena...«.

Gre le za pravilno označbo člena, na katerega se uvodni stavek prvega odstavka tega člena sklicuje.

V drugem odstavku naj se besedilo na koncu: »...in drugi strokovni delavci...« nadomesti z besedilom: »...ter pogoji, ki jih morajo izpolnjevati drugi stalni ali občasni strokovni delavci...«.

Glede na obrazložitev spremembe k 2. točki 8. člena v razmerju do tega člena predlaga komisija zaradi odprave navedene neskladnosti spremembo dopolnitev besedila drugega odstavka tega člena.

K 22. členu: Besedilo: »...iz 14. člena...« v drugi vrsti naj se nadomesti z besedilom: »...iz 13. člena...«.

Gre le za pravilno označbo člena, na katerega se ta člen sklicuje.

K 24. členu: V drugi vrsti naj se med besedami: »...6 mesecih...« in: »...navodila...« vstavijo besede: »po uveljavitvi tega zakona«.

Ta dopolnitev je potrebna zaradi jasne opredelitve trajanja roka za izdajo ustreznih izvršilnih predpisov po republiškem sekretarju za prosveto in kulturo.

Hkrati pa je bila komisija na seji seznanjena z amandmajem predlagatelja k temu členu — da naj se črta beseda: »ter«, za besedo: »organizacij« postavi vejica, pika na koncu člena se črta ter doda besedilo: »ter program pedagoškega in andragoškega izobraževanja.« — h kateremu ni imela pripomb.

Na seji navzoči predstavnik predlagatelja se je strinjal z vsemi amandmaji komisije k predlogu zakona.

St.: 022-191/70

Ljubljana, 25. 11. 1970

PREDLOG ZAKONA

o dopolnitvi zakona o višji agronomski šoli v Mariboru

1. člen

V 2. členu zakona o višji agronomski šoli v Mariboru (Uradni list LRS, št. 23-133/60) se za prvim odstavkom doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Šola razvija in organizira znanstveno raziskovalno delo v zvezi s predmeti, ki jih določi statut šole«.

2. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

OBRAZLOŽITEV

Višja agronomska šola v Mariboru je poslala izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije vlogo (št. 01/1-141/1 z dne 18. 3. 1969), v kateri predlaga dopolnitev svojega ustanovitvenega akta (zakon o višji agronomski šoli v Mariboru — Uradni list LRS, št. 23-133/60) v smislu drugega odstavka 12. člena zakona o visokem šolstvu (Uradni list SRS, št. 9-61/69).

Višja agronomska šola navaja, da je že doslej razvijala znanstveno raziskovalno delo v skladu s četrto alineo 3. člena statuta iz leta 1961, ki se glasi: — »se ukvarja z znanstveno raziskovalnim delom«. Navedena naloga je bila vnesena v statut na podlagi tretjega odstavka 2. člena zakona o visokem šolstvu v LR Sloveniji (Uradni list LRS, št. 39-229/60), ki se glasi: »Višja šola lahko v skladu z nalogami, ki so jim določene z aktom o ustanovitvi in z njihovimi statuti, organizirajo oziroma razvijajo znanstveno-raziskovalno delo«. Enako določbo je vseboval tudi zakon o visokem šolstvu v SR Sloveniji iz leta 1965 (prečiščeno besedilo — Uradni list SRS, št. 14-152/65).

Novi zakon o visokem šolstvu pa je določil za višje šole, ki naj bi organizirale in razvijale znanstveno raziskovalno delo kot z zakonom sankcionirano dejavnost, naslednje pogoje:

— da se mora ta dejavnost določiti z ustanovitvenim aktom višje šole (drugi odstavek 12. člena);

— da se morajo predmeti, v zvezi s katerimi se razvija in organizira znanstveno raziskovalno delo, posebej navesti v statutu višje šole (tretji odstavek 45. člena zakona);

— da morajo imeti učitelji teh predmetov enake znanstvene kvalifikacije kot fakultetni učitelji, torej tudi doktorat znanosti (tretji odstavek 45. člena in 42. člena zakona).

Glede na navedeno je moč v primeru višje agronomske šole v Mariboru ugotoviti:

1. Da šola želi organizirati in razvijati znanstveno-raziskovalno delo kot dejavnost po 12. členu zakona o visokem šolstvu pri tehle predmetih:

sadjarstvo,
vinogradništvo,
poljedelstvo,
živinoreja,
mehanizacija,
zdravstveno varstvo domačih živali,
kemija;

2. da ima učitelje z zakonsko določeno znanstveno kvalifikacijo za predmete vinogradništvo,
zdravstveno varstvo domačih živali,
kemija.

Učitelji teh predmetov imajo doktorat znanosti. Na šoli pa so še trije učitelji s habilitacijo docenta brez doktorata in dva z akademsko stopnjo magistra. Trije učitelji so v zaključni fazi podiplomskega študija.

Sicer ima Višja agronomska šola po stanju z dne 5/11-1969 13 rednih in 3 honorarne učitelje.

Glede drugih pogojev za znanstveno-raziskovalno delo bi navedli predvsem, da ima višja agronomska šola materialno bazo za to dejavnost na kmetijskem zavodu v Mariboru, s katerim je sklenila 1968. leta pogodbo za uporabo njegovih laboratorijev in opreme. Pogodba predvideva tudi sodelovanje raziskovalnih kadrov obeh zavodov.

Spremembe ustanovitvenega akta šole v smislu navedenega zakonskega določila ne bo imela finančnih posledic oziroma z njo ne bodo nastale za družbo nove posebne finančne obveznosti, in to iz sledečih razlogov:

— s samim zakonskim priznanjem, da razvija in organizira znanstveno-raziskovalno delo, si visokošolski zavod ne pridobi pravice do finančnih sredstev za to dejavnost. Sredstva v ta namen si visokošolski zavodi zagotavljajo po pogodbah, ki jih sklenejo s skladom Borisa Kidriča, izobraževalno skupnostjo SRS ali kakšno drugo institucijo ali organizacijo za izvršitev konkretnih raziskovalnih nalog;

— tudi po predlagani spremembi bi se šola financirala po merilih, ki veljajo za višje šole. Ta merila pa določajo za profesorja višje šole, ki ima doktorat znanosti, enake zneske kot za izrednega profesorja na fakultetah (po merilih za leto 1970 znaša povračilo za profesorja višje šole 2214 din, za profesorja višje šole z doktoratom znanosti 2530 din, za izrednega profesorja pa 2500 din);

— z novo sistemizacijo delovnih mest pedagoškega kadra na visokošolskih zavodih se ustvarja možnost za ustrezno razbremenitev učne obveznosti učiteljev tistih predmetov, v zvezi s katerimi višja šola razvija v skladu z zakonom in svojim statutom znanstveno dejavnost;

— šola sama izjavlja, da ne postavlja v zvezi s predlagano spremembo ustanovitvenega akta finančnih zahtev.

Sekretariat za prosveto in kulturo je zaprosil za mnenje o predlogu višje agronomske šole univerzo in biotehniško fakulteto v Ljubljani.

Univerzitetna komisija za znanstveno raziskovalno delo se strinja, da se v ustanovitveni akt te šole vnese določba v smislu odstavka 12. člena zakona o visokem šolstvu.

Biotehniška fakulteta — agronomski oddelek meni, »da je predlagana razširitev dejavnosti višje agronomske šole v Mariboru nepotrebna in celo neumestna, ker pomeni cepitev sil. Strokovna in raziskovalna dejavnost šole naj bi se raje vključila v delo teamov kmetijskega inštituta Slovenije in biotehniške fakultete.

K stališču biotehniške fakultete bi pripomnili, da dopolnitev ustanovitvenega akta višje agronomske šole v smislu drugega odstavka 12. člena zakona o visokem šolstvu ne more imeti za posledico cepitev sil, če obstaja pripravljenost in interes navedenih zavodov, da med seboj sodelujejo.

Upoštevajoč navedene momente in dejstva, zlasti pa pogoje, ki jih postavlja zakon, smo mnenja, da so v primeru višje agronomske šole v Mariboru podani pogoji za dopolnitev ustanovitvenega akta šole v smislu drugega odstavka 12. člena zakona o visokem šolstvu, vendar samo v zvezi s predmeti: vinogradništvo, zdravstveno varstvo domačih živali in kemija. Ti predmeti se navedejo v statutu šole. Glede drugih v predlogu šole navedenih predmetov se ti lahko vnesejo v statut, ko bodo za to izpolnjeni zakonski pogoji, po postopku, ki velja za spremembe statuta.

S predlogom zakona o dopolnitvi zakona o višji agronomski šoli v Mariboru se ne spreminja ne njen statut ne osnovna naloga, da izobražuje kadre z višjo izobrazbo, kot to določajo za višje šole skupščinski sklepi za nadaljnji razvoj visokega šolstva v SR Sloveniji in zakon o visokem šolstvu.

Predlagana sprememba ustanovitvenega akta šole pomeni dejansko uresničevanje stališča sklepov za nadaljnji razvoj visokega šolstva v SRS, da je priporočljivo, da se tudi učitelji višjih šol ukvarjajo z znanstvenim delom. V tem smislu je predlog zakona o dopolnitvi zakona o višji agronomski šoli v Mariboru v skladu s prizadevanji, da se spodbuja in omogoči rast raziskovalnih kadrov ne glede na formalne okvire pavsod, kjer se ti pojavljajo.

POROČILA

Odbor za prosveto in kulturo republiškega zbora — poročilo z dne 24. 11. 1970, št. 022-197/70.

Odbor za vzgojo in izobraževanje prosvetno-kulturnega zbora — poročilo z dne 26. 11. 1971, št. 022-197/70.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo z dne 25. 11. 1970, št. 022-197/70.

PREDLOG ZAKONA o dopolnitvi zakona o višji tehniški šoli v Mariboru

1. člen

V 2. členu zakona o višji tehniški šoli v Mariboru (Uradni list LRS, št. 38-196/59) se za prvim odstavkom doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Šola razvija in organizira znanstveno-raziskovalno delo v zvezi s predmeti, ki jih določa statut šole.«

2. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

OBRAZLOŽITEV

Višja tehniška šola v Mariboru je poslala izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije vlogo (št. 01-218/69 — 14/3-1969), v kateri predlaga dopolnitev svojega ustanovitvenega akta (zakon o višji tehnični šoli v Mariboru, Uradni list LRS, št. 38-196/59) v smislu drugega odstavka 12. člena zakona o visokem šolstvu (Uradni list SRS, št. 9-61/69), ki se glasi: »Višje šole razvijajo in organizirajo znanstveno raziskovalno delo, če je tako določeno z njihovimi ustanovitvenimi akti«.

Višja tehniška šola navaja, da je že doslej razvijala znanstveno-raziskovalno delo v skladu z zadnjim odstavkom 4. člena statuta iz leta 1962, ki se glasi: »Šola lahko organizira raziskovalno in strokovno obdelavo posameznih vprašanj iz posameznih področij tehnike za potrebe gospodarskih in drugih organizacij, zavodov in državnih organov. Navedena naloga je bila vnesena v statut na podlagi tretjega odstavka 2. člena zakona o visokem šolstvu v LR Sloveniji (Uradni list, št. 39-229/60), ki se glasi: »Višje šole lahko v skladu z nalogami, ki so jim določene z aktom o ustanovitvi in z njihovimi statuti, organizirajo oziroma razvijajo znanstveno-raziskovalno delo.« Enako določbo je vseboval tudi zakon o visokem šolstvu v SR Sloveniji iz leta 1965 (prečiščeno besedilo — Uradni list SRS, št. 14-152/65).

Novi zakon o visokem šolstvu pa je določil za višje šole, ki naj bi organizirale in razvijale znanstveno-raziskovalno delo kot z zakonom sankcionirano dejavnost, naslednje pogoje:

— da se mora to določiti z ustanovitvenim aktom višje šole (2. odst. 12. člena);

— da se morajo predmeti, v zvezi s katerimi se organizira in razvija znanstveno raziskovalno delo, posebej navesti v statutu šole (3. odst. 45. člen);

— da morajo imeti učitelji teh predmetov enake znanstvene kvalitete kot fakultetni učitelji, torej tudi doktorat znanosti (3. odst. 45. člena in 42. člen).

Glede na navedeno je moč v primeru višje tehniške šole v Mariboru ugotoviti:

1. Da šola želi organizirati znanstveno-raziskovalno delo kot dejavnost po 12. členu zakona o visokem šolstvu pri tehle predmetih:

mehanska tehnologija,
strojni elementi,
osnove elektrotehnike,
splošne električne meritve,
statika in trdnost,
vodovod in kanalizacija,
anorganska kemija,
organska kemija,
analitska kemija,
tekstilne surovine,
matematika,
fizika;

2. da ima učitelje z zakonom določeno znanstveno kvalifikacijo le za predmete:

anorganska kemija,
organska kemija,
analitska kemija.

Sicer ima višja tehniška šola po stanju z dne 5/11-1969 56 učiteljev, od tega 27 rednih ter 22 asistentov, od tega 10 rednih.

Glede drugih pogojev za opravljanje znanstveno-raziskovalne dejavnosti na višji tehniški šoli ugotavljamo:

Šola se je, kot rečeno, že doslej uveljavljala na znanstveno-raziskovalnem področju in je v zvezi s tem razvijala potrebne organizacijske enote ter stalno skrbelo za kompletiranje njihove funkcionalne opreme. Takšne enote, v katerih se razvija tako pedagoško kot znanstveno-raziskovalno delo, so:

- laboratorij za komunalno hidrotehniko,
- laboratorij za preiskavo materiala,
- strojno tehnološki laboratorij s precizno merilnico,
- kemijski laboratorij,
- elektro laboratorij,
- računski center IBM.

Šola je za nekatera področja organizirala raziskovalne skupine, ki sodelujejo z gospodarskimi organizacijami pri reševanju strokovnih problemov; takšne skupine so na področju mehanske tehnologije, komunalne hidrotehnike, merilne in regulacijske elektronike ter pri elektronskem računalniku.

2. Sprememba ustanovitvenega akta šole v smislu navedenega zakonskega določila ne bo imela finančnih posledic oziroma z njo ne bodo nastale za družbo nove posebne finančne obveznosti, in to iz sledečih razlogov:

— s samim zakonskim priznanjem, da razvija in organizira znanstveno-raziskovalno delo, si visokošolski zavod ne pridobi pravice do finančnih sredstev za to dejavnost. Sredstva v ta namen si visokošolski zavodi zagotavljajo po pogodbah, ki jih sklenejo s skladom Borisa Kidriča, izobraževalno skupnostjo SRS ali kakšno drugo institucijo ali delovno organizacijo za izvršitev konkretnih raziskovalnih nalog;

— tudi po predlagani spremembi bi se šola financirala po merilih, ki veljajo za višje šole. Ta merila pa določajo za profesorja višje šole, ki ima doktorat znanosti, domala enak znesek kot za izrednega profesorja na fakulteti (po merilih za leto 1970 znaša povračilo za profesorja višje šole 2214 din, za

profesorja višje šole z doktoratom znanosti 2530 din, za izrednega profesorja pa 2590 din);

— z novo sistemizacijo delovnih mest pedagoškega kadra na visokošolskih zavodih se ustvarja možnost za ustrezno razbremenitev učne obveznosti učiteljev tistih predmetov, v zvezi s katerimi višja šola razvija v skladu z zakonom in svojim statutom znanstveno-raziskovalno dejavnost.

— šola sama je izjavila, da ne postavlja v zvezi s predlagano spremembo ustanovitvenega akta finančnih zahtev.

3. Sekretariat za prosveto in kulturo je zaprosil za mnenje o predlogu višje tehniške šole v Mariboru univerzo in ustrezne fakultete in dobil naslednje odgovore:

Univerzitetna komisija za znanstveno raziskovalno delo se strinja, da se v ustanovitveni akt VTS vnese določba, da šola razvija in organizira znanstveno-raziskovalno delo.

Fakulteta za strojništvo je mnenja, »da ne kaže omejevati znanstveno-raziskovalnega dela nobeni ustanovi, ki ima za to potrebne kadre, opremo in finančna sredstva. O umestnosti tega dela na oddelku za strojništvo VTS v Mariboru, s katerim ima fakulteta stike in ji je problematika znana, meni, da o tem odloča njen ustanovitelj, ki naj presodi, za katero smer znanstveno-raziskovalnega dela bodo v to šolo vložena posebna sredstva racionalno uporabljena.«

Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo. — Oddelek za kemijo, za matematiko in fiziko in oddelek za montanistiko nimajo pripomb k predlogu. Oddelek za tekstilno tehnologijo pa meni, »da za organizacijo in izvajanje znanstveno-raziskovalnega dela s področja tekstilne tehnologije na višji tehniški šoli v Mariboru ni niti potrebe niti pogojev«.

Upoštevaajoč vse navedene momente, zlasti pa ustrezne določbe 42. in 45. člena zakona o visokem šolstvu, menimo, da obstajajo pogoji za dopolnitev ustanovitvenega akta višje tehniške šole v Mariboru v smislu drugega odstavka 12. člena zakona, vendar samo v zvezi s predmeti: organska kemija, anorganska kemija in analitska kemija. Ti predmeti se navedejo v statutu šole. Drugi v predlogu šole navedeni predmeti pa se lahko vnesejo v statut, ko bodo za to izpolnjeni pogoji, po postopku, ki velja za spremembo statuta.

S predlogom zakona o dopolnitvi zakona o višji tehniški šoli v Mariboru se ne spreminja ne njen status ne osnovna naloga, da izobražuje kadre z višjo izobrazbo, kot to določajo za višje šole skupščinski sklepi za nadaljnji razvoj visokega šolstva v SR Sloveniji in zakon o visokem šolstvu.

Predlagana sprememba ustanovitvenega akta šole pomeni dejansko uresničevanje stališča sklepov za nadaljnji razvoj visokega šolstva v SRS, da je priporočljivo, da se tudi učitelji višjih šol ukvarjajo z znanstvenim in raziskovalnim delom. V tem smislu je predlog zakona o dopolnitvi zakona o višji tehniški šoli v Mariboru v skladu s prizadevanji, da se spodbuja in omogoča rast raziskovalnih kadrov ne glede na formalne okvire povsod, kjer se ti pojavljajo.

POROČILA

Odbor za prosveto in kulturo republiškega zbora — poročilo z dne 24. 11. 1971, št. 022-196/70.

Odbor za vzgojo in izobraževanje prosvetno-kulturnega zbora — poročilo z dne 26. 11. 1970, št. 022-196/70.

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo z dne 25. 11. 1970, št. 022-196/70.

PREDLOG ZAKONA o strokovnih naslovih

1. člen

Ta zakon določa dopolnilno k zakonu o strokovnih naslovih in akademskih stopnjah (Uradni list FLRJ, št. 13-180/63) strokovne naslove, ki se pridobe po končanem študiju na visokošolskih zavodih.

2. člen

Na visokošolskih zavodih se po tem zakonu pridobe tile strokovni naslovi:

za višjo izobrazbo	za visoko izobrazbo
1. na filozofski fakulteti	
— na enopredmetni smeri oddelka za pedagogiko	— diplomirani pedagog
— na enopredmetni smeri oddelka za psihologijo	— diplomirani psiholog
— na enopredmetni smeri oddelka za umetnostno zgodovino	— diplomirani umetnostni zgodovinar
— na oddelku za arheologijo	— diplomirani arheolog
— na oddelku za etnologijo	— diplomirani etnolog
— na oddelku za primerjalno jezikoslovje in orientalistiko	
— na enopredmetni smeri oddelka za svetovno književnost in leterarno teorijo	— diplomirani literarni komparativist
— na enopredmetni smeri oddelka za muzikologijo	— diplomirani muzikolog
2. na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo	
— na smeri astronomije matematično-fizikal. oddelka	— diplomirani astronom
3. na biotehniški fakulteti	
— na živilsko-tehniškem oddelku	— diplomirani inženir živilske tehnologije
— na lesni smeri gozdarskega oddelka	— diplomirani inženir lesarstva

	za višjo izobrazbo	za visoko izobrazbo
4. na fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo		
— na politološki usmeritvi		— diplomirani politolog
— na pedagoški smeri		— profesor politologije
— na sociološki usmeritvi		— diplomirani sociolog
— na pedagoški smeri		— profesor sociologije
— na novinarski usmeritvi		— diplomirani novinar
5. na visoki šoli za telesno kulturo	— predmetni učitelj telesne vzgoje	— profesor telesne vzgoje
6. na visoki ekonomsko-komercialni šoli		
— na tehniško-ekonom. oddelku		— diplomirani ekonomist tehniške smeri
7. na akademiji za likovno umetnost		
— na oddelku za slikarstvo		— akademski slikar
— na oddelku za kiparstvo		— akademski kipar
— na oddelku za grafiko		— akademski grafik
— na oddelku za konservatorstvo in restavracijsko umetnost		— akademski konservator
— na oddelku za likovno pedagogiko		— profesor likovne vzgoje
8. na akademiji za glasbo		
— na pedagoški usmeritvi	— predmetni učitelj (z navedbo usmeritve)	— profesor glasbe
— na nepedagoški usmeritvi	— glasbenik (z navedbo usmeritve)	— akademski glasbenik
9. na akademiji za gledališče, radio, film in televizijo		
— na oddelku za igro in umetniško besedo		— diplomirani igralec
— na oddelku za režijo		— diplomirani režiser
— na oddelku za dramaturgijo		— diplomirani dramaturg
10. na pedagoški akademiji		
— na oddelku za razredni pouk	— razredni učitelj	
— na oddelkih za predmetni pouk	— predmetni učitelj (z navedbo stroke)	
— na oddelku za specialne pedagoške	— učitelj (z navedbo stroke)	
— na oddelkih za vzgojitelje	— vzgojitelj	
— na oddelku za knjižničarstvo	— knjižničar	
11. na višji upravni šoli		
— na splošnem oddelku	— višji upravni delavec	
— na statističnem oddelku	— višji upravni delavec	
	— statistik	
12. na višji šoli za organizacijo dela	— organizator dela	
13. na višji šoli za socialne delavce	— socialni delavec	
14. na višji šoli za zdravstvene delavce	— višji zdravstveni tehnik (z navedbo usmeritve)	

3. člen

Strokovni naslovi se v skladu s tem zakonom podrobneje določijo v statutih visokošolskih zavodov, na katerih se pridobijo.

4. člen

Kdor je končal študij, preden je začel veljati ta zakon, ima pravico do strokovnega naslova, ki je v tem zakonu določen za ustrezen visokošolski zavod.

5. člen

Strokovni naslovi, ki jih bodo dajali visokošolski zavodi, ustanovljeni po uveljavitvi tega zakona, se določijo z zakonom o ustanovitvi visokošolskega zavoda.

6. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

O B R A Z L O Ž I T E V

Republiški in prosvetno-kulturni zbor Skupščine SR Slovenije sta na sejah 23. septembra 1970 in 25. septembra 1970 obravnavala osnutek zakona o strokovnih naslovih, sprejela sklep o sprejemu osnutka zakona in zadolžila odbor za prosveto in kulturo republiškega zbora, da pripravi predlog zakona do 30. novembra 1970.

Pripombe k osnutku zakona so dali odbor za vzgojo in izobraževanje prosvetno-kulturnega zbora, odbor za prosveto in kulturo republiškega zbora, zakonodajno-pravna komisija pa je v svojem poročilu opozorila, naj odbor pri sestavi zakonskega predloga v zvezi s strokovnima naslovoma »inženir« oziroma »tehnik« v določeni tehniški stroki striktno opredeli podeljevanje teh dveh naslovov le za tehniške visokošolske zavode, ne pa tudi za druge, ki niso tehniški.

Pripombe in predlogi vseh teh teles skupščine so v predlogu zakona upoštevane.

V razpravah o osnutku zakona so se zopet pojavile dileme, ali ne bi bilo bolje sprejem zakona ponovno odložiti, zlasti še zato, ker je predvidena revizija vseh zveznih zakonov s področja vzgoje in izobraževanja in seveda tudi zakona o strokovnih naslovih in akademskih stopnjah. Predlagatelj je s tem v zvezi ocenil, da morebitna revizija ne bo spremenila osnovnih načel zakona, določila nove naslove, še manjše pa so možnosti za ukinitvev naslovov. Iz gradiva za revizijo zveznega zakona je razvidno, da bo ta zakon tudi v prihodnje obstajal in da se ne bodo spremenila njegova načela. Možne so le manjše korekture posameznih naslovov. Doslej so bile razprave v zvezi z revizijo zakona osredotočene v glavnem na spremembo strokovnega naslova za diplomante medicinskih fakultet. Za te diplomante določa strokovni naslov zvezni zakon; zato na sprejem republiškega zakona morebitna sprememba ne vpliva.

S prejemom republiškega zakona se odlaša že dalj časa, čeprav zahteva ureditev naslovov tudi republiški zakon o visokem šolstvu, ki v 20. členu določa: »Ko opravi študent vse predpisane izpite in izpolni druge učne obveznosti, dobi diplomo. V diplomi se navede strokovni naslov.« Skupščinska komi-

sija za proučitev statuten univerze, združenj in visokošolskih zavodov bo kmalu končala svoje delo in predlagala skupščini potrditev statuten. Vendar brez zakona o strokovnih naslovih že drugič ne bo mogoče v celoti potrditi statuten visokošolskih zavodov, ki že pet let niso potrjeni.

Zaradi dalj časa trajajoče pravne praznine so nekatere visoke in višje šole po analogiji zveznega zakona same začele uveljavljati določene naslove, nekatere pa so čakale na sprejem republiškega predpisa in izdajale diplome brez naslova ali pa celo samo nekakšna potrdila. Diplomanti nekaterih visokošolskih zavodov pa so sami začeli uporabljati naslove, ki so se jim zdeli najbolj primerni. V tej neenotni praksi so prišle do izraza tudi določene nenačelnosti, po nepotrebnem so se uveljavili naslovi za ožja specialna strokovna področja ali pa se ti izenačujejo s poklicem. Prisotne so tudi težnje po čim bolj uglednih naslovih, ponekod pa je prišlo tudi do nesporazumov med šolami in diplomanti o primernosti naslovov.

Nadaljnje toleriranje zatečene situacije, zlasti pa popuščanje pojavom in težnjam, ki imajo namen stimulirati kandidate za študij na določenem visokošolskem zavodu in jim je naslov prevladujoče sredstvo za vplivanje na kandidate, da se odločijo za določen študij, ima lahko večje negativne posledice. Pri tem ne gre več samo za hipertrofijo strokovnih naslovov, s katerimi smo po številu in njihovi »uglednosti«² že sedaj med prvimi na svetu, za nenačelnosti in neenotnosti, marveč tudi za vodenje šolske politike. Dejstvo je, da strokovni naslovi niso samo neka formalna kategorija. V zvezi z njimi se srečujemo s pojmovanji o njihovi izredni pomembnosti za uveljavitev njihovih nosilcev v strokovnem in javnem življenju. Strokovni naslov naj bi bil eden izmed elementov priznanja in možnosti zaposlitve, od tega pa je dalje odvisna tudi višina osebnega dohodka. Ker so pokazali posebno velik interes za strokovne naslove diplomanti visokošolskih zavodov, ki so že zaposleni, je potrebno toliko bolj odgovorno obravnavati naslove zaradi mladine, ki se šele odloča za študij.

To so, po mnenju odbora, tehtni razlogi, ki narekujejo sprejem republiškega zakona, zavedajoč se pri tem, da je uvedba strokovnih naslovov z zveznim zakonom povzročila tudi precejšnje nejasnosti in težave.

Odbor se je pri pripravi predloga zakona srečal z dokazovanji, da so enaki ali podobni naslovi uvedeni tudi v drugih republikah, zlasti pa z zahtevo, naj se upošteva obstoj takšnih naslovov v razvitih državah. Glede na to je bil odbor prisiljen zbrati vse dosegljive podatke o ureditvi naslovov v drugih državah. Iz teh podatkov je moč zaključiti:

- da nekatere najbolj razvite države strokovnih naslovov sploh nimajo;
- da ima vsaka država svojstveno ureditev strokovnih naslovov oziroma akademskih stopenj, vendar vsaka ureditev temelji na določenih načelih, ki se dosledno uporabljajo pri določitvi posameznih naslovov;
- inženir kot strokovni naslov oziroma akademska stopnja podeljujejo samo tehniški visokošolski zavodi.

Odbor meni, da je nevzdržna metoda, da bi oblikovali naš sistem tako, da bi pobirali naslove ali akademske stopnje, predvsem atraktivne, iz sistemov držav vsega sveta.

Hkrati se odbor zaveda, da strokovnih naslovov ni mogoče urediti z natančno metodo, ki bi dala neoporečne rešitve. Gre za dogovor, za zavestno tako odločitev, ki bo dodatno vplivala na uresničevanje sprejetega programa razvoja šolstva, družbenih programov in še posebej na povečanje študija najbolj defi-

citarnih poklicev. Končno gre tudi za to, da se omogoči pregled nad kadri z visokošolsko izobrazbo — zaposlenimi v delovnih organizacijah.

Odbor je poskušal pri obravnavi posameznih naslovov upoštevati predvsem naslednja načela:

1. enostavnost, razumljivost ter restriktivnost naslovov s težnjo, da se določijo čimbolj enotni naslovi za širše strokovno področje, ne pa posebni naslovi za ožje specialnosti;

2. v strokovnem naslovu naj bo izražena zveza med osnovno programsko usmeritvijo šole oziroma njenim učnim programom in znanjem, ki ga je diplomant pridobil s šolanjem na tem visokošolskem zavodu;

3. dosledna razmejitev naslovov po tem ali sodijo v področje tehniško-prirodoslovnih ved ali v področje družbenoslovnih in drugih netehniških ved. To pomeni, da se uporablja v skladu z zveznim zakonom in običajno prakso strokovni naslov »tehnik« oziroma »inženir« samo za diplomante visokošolskih zavodov tehniške stroke, ki so usposobljeni za razvijanje, vodenje, vzdrževanje in opravljanje tehniških dejavnosti.

Upoštevanje teh načel je zahtevalo pri podrobni obravnavi predloga zakona spremembe in dopolnitve nekaterih naslovov.

Ni potrebe, da bi pri naslovih uporabljali stopnjevanje strokovnosti in to le za diplomante nekaterih višjih šol, na primer višji glasbenik, višji vzgojitelj, višji knjižničar, višji statistik. Stopnja izobrazbe je namreč razvidna oziroma dokazljiva že s samo diplomom višje šole in pri zaposlitvi ali predstavljanju niso možni nesporazumi o tem ali gre za diplomante srednje ali višje šole. Z opustitvijo dodatka »višji« diplomanti višjih šol pri konkuriranju na razpisana delovna mesta niso oškodovani. V razpisih se namreč zahteva vrsta in stopnje izobrazbe, včasih pa celo končanje študija na določeni šoli. Uvedba dodatka »višji« z namenom vnaprejšnje majorizacije in distanciranja od delavcev s srednjo izobrazbo, ki so usposobljeni za drugačno delo v isti stroki, pa tudi ne bi bila v skladu s težnjami, naj bo uveljavljanje delavcev, njihovo nagrajevanje in napredovanje odvisno zgolj od njihovega realnega znanja, prizadevnosti in rezultatov njihovega dela. Podobnega mnenja so tudi nekatere višje šole, za katere je bil sprva v naslovu predviden ta dodatek.

V predlogu zakona je napravljena izjema samo za diplomante višje upravne šole, za katere je bilo najtežje oblikovati primeren naslov, čeprav v sodelovanju z republiškim sekretariatom za prosveto in kulturo, republiškim sekretariatom za pravosodje in občo upravo in šolo samo. Bilo je več predlogov: upravni organizator, upravni tehnik, upravni pravnik, upravni referent, vendar noben izmed teh naslovov ni ustrezal liku diplomanta te šole. Odbor se je odločil za zadnji predlog šole »višji upravni delavec«, ker je v njem najbolj izčrpana usposobljenost in delovno področje diplomantov. Tu odbor predlaga v zvezi z dostavkom »višji« izjemo, samo zaradi tega, da se predoči različnost med vsemi upravnimi delavci, ki so zaposleni v javni upravi in za katere se je v praksi uveljavilo to obče ime, in diplomanti šole, ki so v veliki večini zaposleni v javni upravi. S tem predlogom pa je hkrati delno upoštevan predlog diplomantov te šole, ki so diplomirali pred več leti, da bi se zanje določil naslov »upravni pravnik«.

Tudi v naslovih za diplomante pedagoških akademij je predlagana večja poenostavitev, razumljivost in enotnost naslovov. Za diplomante vseh oddelkov za predmetni pouk na osnovnih in poklicnih šolah se predlaga naslov »predmetni učitelj«, s tem, da se potem v statutu in diplomih označi še stroka. Za

vrsto različnih specialnih pedagogov, ki usposablajo otroke z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, je predlagan enoten naslov »učitelj«, z navedbo stroke v statutu šole in v diplomi. Ti naslovi so predlagani na podlagi sodelovanja s pedagoško akademijo v Ljubljani, ki z njimi soglaša.

V predlogu zakona je dosledno upoštevano načelo, da se uporabljata v naslovu dostavka »tehnik« oziroma »inženir« samo za diplomante tehniških visokošolskih zavodov. Sprva je bilo več predlogov za uvedbo takšnih dostavkov na netehniških visokošolskih zavodih (diplomirani gospodarski inženir, upravni tehnik, inženir organizacije dela), vendar se je po kasnejših razpravah večina predlagateljev strinjala z naslovi, ki so v predlogu zakona.

Popuščanje posameznim predlogom bi podrlo sprejeta načela za predlog zakona v tem delu in omogočilo uvedbo še novih takšnih ali podobnih naslovov tudi na drugih netehniških visokošolskih zavodih. V tem primeru ne bi mogli zavrniti nobenega še tako absurdnega naslova. Ob vsem tem pa ne bi smeli zanemariti neustreznega razmerja vpisanih študentov na tehniških in netehniških visokošolskih zavodih zaradi nezadostnega zanimanja mladine za tehniški pouk. Tega vprašanja ni mogoče reševati s širjenjem tehniških naslovov na področju netehniških ved. Kolikor pa naslov le motivira mladino za določen študij, pa bi takšna politika destruktivno vplivala na prizadevanje, da bi se večji del sposobne mladine odločil za stvarno tehniški študij.

Strokovne naslove za diplomante višje šole za zdravstvene delavce določa zvezni zakon.

POROČILA

Odbor prosvetno-kulturnega zbora za vzgojo in izobraževanje je na seji dne 22. januarja 1971 obravnaval predlog zakona o strokovnih naslovih, ki ga je skupščini predložil odbor za prosveto in kulturo republiškega zbora.

Odbor se je v načelu srinjal s stališčem predlagatelja, naj bodo strokovni naslovi čimbolj enostavni, enotni za širše strokovno področje ter razumljivi. Nadalje se je odbor zavzel za dosledno razmejitev naslovov glede na tehniško-prirodoslovne znanosti in družbenoslovne ter ostale netehniške vede. Naslov »inženir« naj bi se torej uporabljal le za diplomante visokošolskih zavodov tehniške smeri, ne pa tudi za ostale.

Skladno z načelno obravnavo je odbor v podrobni razpravi zakonskega predloga predlagal, naj se strokovni naslov »diplomirani ekonomist tehniške smeri« skrajša tako, da se »tehniške smeri« črta. Predlagani strokovni naslov je, po mnenju odbora prepodroben; takšne ožje specialnosti naslovov oziroma profilov naj bodo vsebovane v statutih visokošolskih zavodov.

Za predlagatelja na seji prosvetno-kulturnega zbora je odbor določil svojega člana Jožeta Suhadolnika.

St.: 134-2/71

Ljubljana, 26. 1. 1971

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije — poročilo z dne 28. 1. 1971, št. 134-2/71.

PREDLOG ZAKONA**o organizaciji cestnega prometa z motornimi vozili**

1. člen

S tem zakonom se urejajo nekatera vprašanja s področja organizacije cestnega prometa z motornimi vozili, ki niso urejena v temeljnem zakonu o organizaciji prevoza z motornimi vozili v cestnem prometu (Uradni list SFRJ, št. 27-379/65 in 30-382/68).

1. Javni primestni promet

2. člen

Javni primestni promet je javni prevoz v linijskem cestnem prometu med območjem mesta oziroma kraja in njegovo okolico, ki je namenjen pretežno potnikom, ki se redno vozijo na delo, v šolo in podobno (dnevna migracija).

Republiški sekretariat za gospodarstvo določa na predlog gospodarske zbornice SR Slovenije linije javnega primestnega prometa.

Republiški sekretar za gospodarstvo lahko natančneje predpiše, v katerih primerih in ob kakšnih pogojih se javni prevoz v linijskem cestnem prometu šteje za javni primestni promet.

2. Vozni redi

3. člen

Prevozniki morajo ob določanju voznih redov za javni prevoz potnikov v linijskem cestnem prometu seznaniti prizadete družbeno-politične skupnosti s svojimi predlogi voznih redov in upoštevati njihove predloge, če temeljijo na rentabilnosti, ekonomičnosti in upravičenih interesih teh skupnosti glede voznih redov.

4. člen

Oddaljenost posamezne avtobusne postaje in postajališča od začetne postaje oziroma postajališča mora prevoznik navesti v voznem redu na podlagi uradnega daljinarja, ki ga izda republiški sekretariat za gospodarstvo.

5. člen

Vozni redi na isti razdalji morajo imeti enak minimalni čas trajanja vožnje, določen v skladu s predpisi o varnosti cestnega prometa.

Čas trajanja vožnje iz prejšnjega odstavka določa tričlanska komisija, ki se ustanovi pri republiškem sekretariatu za gospodarstvo. Po enega člana komisije imenuje gospodarska zbornica SR Slovenije, republiški sekretariat za notranje zadeve in republiški sekretariat za gospodarstvo.

6. člen

Zelezniške transportne organizacije in prevozniki morajo, če je le mogoče, usklajevati svoje vozne rede. Zaradi tega morajo predloge voznih redov dati eden drugemu na vpogled pred končnim sprejemom.

7. člen

Gospodarska zbornica SR Slovenije določi način in postopek usklajevanja voznih redov v soglasju z republiškim sekretarjem za gospodarstvo.

8. člen

Ce se prevozniki ne morejo sporazumeti glede uskladitve voznih redov, odloča o spornih stvareh posebna arbitražna komisija pri gospodarski zbornici SR Slovenije.

Arbitražna komisijo in način njenega dela določa gospodarska zbornica SR Slovenije.

Ta komisija odloča tudi o sporih, ki nastanejo pri usklajevanju voznih redov med družbeno-politično skupnostjo in prevozniki.

9. člen

Usklajeni vozni red se registrira pri gospodarski zbornici SR Slovenije.

10. člen

Gospodarska zbornica SR Slovenije poskrbi, da prevozniki izdajo skupen vozni red za vse potniške linije, ki jih ima registrirane na območju SR Slovenije.

11. člen

Vozni red linije javnega primestnega prometa se sme spremeniti ali opustiti tudi v primeru, če to narekujejo sprememba delovnega časa ali časa pouka na šolah ali druge potrebe potnikov glede časa prevoza.

3. Avtobusne postaje in postajališča

12. člen

Avtobusna postaja opravlja sprejem in odpravljanje avtobusov, potnikov in prtljage in opravlja potnikom storitve v zvezi s prevozom (glavna dejavnost).

Avtobusna postaja lahko poleg svoje glavne dejavnosti opravlja tudi druge gospodarske dejavnosti, ki so v neposredni zvezi z njenimi glavnimi dejavnostmi, kot so opravljanje gostinskih in drugih storitev potnikom parkiranje, garažiranje in servis vozil in podobno (postranska dejavnost), če izpolnjujejo pogoje za opravljanje takih dejavnosti.

13. člen

Avtobusna postaja, ki je namenjena vsem prevoznikom opravlja storitve na podlagi splošnih pogojev, ki jih predpiše upravljalec postaje. Splošni pogoji morajo obsegati zlasti pogoje za:

1. sprejemanje in odpravljanje avtobusov, potnikov in prtljage;
2. prodajo vozovnic;
3. dajanje informacij o prevozu;
4. opravljanje drugih storitev v zvezi s prevozom.

Avtobusna postaja lahko določi skladno s predpisi obratovalni čas in tarifo za storitve postaje.

Splošni pogoji za opravljanje storitev avtobusne postaje, obratovalni čas in tarifa pristojbin za storitve postaje morajo biti objavljeni na način, ki je v navadi in na postaji najmanj petnajst dni poprej, preden začno veljati.

Zavod SR Slovenije za cene daje soglasje k tarifi pristojbin za storitve avtobusne postaje.

14. člen

Avtobusna postaja mora imeti potrebno število pokritih peronov in potrebne prostore za zadrževanje potnikov, za hrambo prtljage, za opravljanje gostinskih storitev, za bivanje članov posadke avtobusov in za prometni urad.

Poleg tega mora imeti avtobusna postaja potrebno število mest za prodajo vozovnic, mesto za dajanje informacij o gibanju avtobusov, teleprinter, napravo za razglase, javno telefonsko govorilnico in tablo za objavo izvlečkov iz voznih redov in tarife, naprave za razsvetljavo in ogrevanje ter sanitarne naprave s tekočo vodo.

Prostori iz prvega odstavka tega člena morajo ustrezati higienskim in sanitarnim zahtevam in morajo biti opremljeni z ustreznimi napravami in opremo, ki je potrebna za udobno zadrževanje potnikov oziroma posadke avtobusov in za sodobno in normalno poslovanje v teh prostorih.

Avtobusna postaja mora zagotoviti redno delovanje ustreznih služb v prostorih oziroma na mestih iz prvega in drugega odstavka tega člena.

Avtobusna postaja se lahko zgradi samo zunaj javne prometne površine.

Občinski upravni organ, ki je pristojen za inšpekcije cestnega prometa, ugotavlja ali so izpolnjeni predpisani pogoji.

15. člen

Avtobusno postajališče v smislu tega zakona je prostor, ki je določen za postanek avtobusov po voznem redu, in ne izpolnjujejo pogojev, predpisanih za avtobusno postajo.

Gospodarska zbornica SR Slovenije določa v soglasju z republiškim sekretariatom za gospodarstvo, katera postajališča se štejejo za fakultativna.

16. člen

Avtobusne postaje in postajališča morajo biti označena z ustreznim napisom v obliki table.

Avtobusna postajališča označuje upravljavec ceste na stroške zainteresiranih prevoznikov.

Avtobusno postajališče mora biti zgrajeno zunaj vozišča na cestah I. reda in na tistih cestah II. reda, kjer je promet gostejši in ki jih določi gospodarska zbornica SR Slovenije v soglasju z republiškim sekretariatom za gospodarstvo.

17. člen

Na vsaki avtobusni postaji in pomembnejšem postajališču mora biti poleg označbe avtobusne postaje oziroma postajališča objavljen izvleček iz voznih redov in tarif prevoznikov, ki uporabljajo avtobusno postajo oziroma postajališče.

Izvleček iz voznega reda in tarife na posamezni avtobusni postaji oziroma postajališču mora obsegati zlasti: naziv prevoznika, čas prihoda oziroma odhoda avtobusov in cene prevoza od te avtobusne postaje oziroma postajališča do končne avtobusne postaje oziroma postajališča ali do avtobusne postaje oziroma postajališča, do katerega je prevoz potnikov najpogostejši.

Gospodarska zbornica SR Slovenije določa v soglasju z republiškim sekretariatom za gospodarstvo, katera postajališča se štejejo za pomembnejša v smislu določbe 1. odstavka tega člena.

Način označevanja avtobusni postaj in postajališč in objavljanje izvlečkov iz voznih redov in tarif na avtobusnih postajah in postajališčih predpisuje republiški sekretar za gospodarstvo.

18. člen

Prevozniki, ki uporabljajo avtobusno postajo, morajo najpozneje v osmih dneh od dneva registracije voznega reda dostaviti avtobusni postaji izvod registriranega voznega reda in tarife.

19. člen

Avtobusna postaja mora voditi evidenco o prihodih in odhodih avtobusov (prometni dnevnik).

Voznik avtobusa mora po prihodu avtobusa na avtobusno postajo takoj prijaviti prihod avtobusa oziroma prijaviti postavitev avtobusa na peron pred njegovim odhodom.

Avtobusna postaja potrdi na prevozni listini čas prihoda in odhoda avtobusa.

20. člen

Voznik avtobusa mora na primeren način takoj, ko je to mogoče, obvestiti vmesne in končno avtobusno postajo, če avtobus iz kakršnegakoli razloga ne more začeti vožnje po voznem redu ali če med vožnjo nastane okvara ali ovira, zaradi katere bo avtobus imel predvidoma več kot eno uro zamude.

4. Postaje za tovarne avtomobile

21. člen

Postaja za tovarne avtomobile organizira sprejem, parkiranje in garažiranje tovornih motornih in priklopnih vozil, bivanje, nastanitev in prehrano voznika (glavna dejavnost).

Postaja za tovarne avtomobile lahko poleg svoje glavne dejavnosti opravlja tudi gospodarske dejavnosti, ki so v neposredni zvezi z njeno glavno dejavnostjo, kot so: servis vozil, prodaja rezervnih delov, organiziranje zbiralnih skladišč, dovoz in razvoz kosovnih pošilk v krajevnem prometu, izvrševanje opravil v zvezi s priskrbovanjem tovora za prevoznike in podobno (postranske dejavnosti).

22. člen

Postaja za tovarne avtomobile mora imeti določen prostor in ustrezne objekte za parkiranje in garažiranje tovornih motornih in priklopnih vozil in za bivanje ter nastanitev članov njihovih posadk.

Postaja za tovorne avtomobile se lahko zgradi samo zunaj javne prometne površine.

23. člen

Storitve postaje za tovorne avtomobile so upravičeni uporabljati vsi prevozniki ob enakih pogojih.

24. člen

Določbe 13. člena tega zakona (splošni pogoji za opravljanje storitev, obratovalni čas, tarifa pristojbin avtobusne postaje) se smiselno uporabljajo tudi za postaje za tovorne avtomobile.

5. Poseben javni redni prevoz potnikov

25. člen

Poseben javni redni prevoz potnikov je javni prevoz, pri katerem se skupina določenih oseb prevaža redno na določeni razdalji po določenem voznem redu, ceni in drugih prevoznih pogojih, ne da bi se pri tem mogli prevažati drugi potniki (prevoz delavcev na delo, učencev v šolo in podobno).

Prevoznik, ki opravlja poseben javni prevoz potnikov, ne sme pri tem prevažati drugih potnikov; izjemoma lahko prevaža druge potnike, če na razdalji, na kateri opravlja tak prevoz, noben prevoznik ne opravlja javnega prevoza potnikov v linijskem cestnem prometu.

Prevoznik, ki namerava opravljeti poseben javni redni prevoz potnikov, mora prevoz in vsako spremembo priglasiti gospodarski zbornici SR Slovenije najkasneje 15 dni po sklenitvi pogodbe oziroma takoj po pričetku prevozov.

6. Inšpekcija cestnega prometa

26. člen

Zadeve inšpekcije cestnega prometa opravljajo občinski upravni organi, ki so pristojni za inšpekcijo cestnega prometa in republiški prometni inšpektorat.

27. člen

Republiški prometni inšpektorat neposredno nadzoruje javni prevoz v linijskem cestnem prometu med dvema ali več občinami na ozemlju SR Slovenije, med dvema ali več republikami, in v mednarodnem cestnem prometu, prevoz stvari v mednarodnem cestnem prometu in avtobusne postaje.

Druge zadeve inšpekcije cestnega prometa opravljajo občinski upravni organi, ki so pristojni za inšpekcije cestnega prometa.

28. člen

Občinski upravni organ, ki je pristojen za inšpekcijo cestnega prometa, mora opraviti inšpekcijsko nalogo iz pristojnosti republiškega prometnega inšpektorata, če inšpektorat to zahteva. Za izvršitev take inšpekcijske naloge zagotovi sredstva organ, ki je zahteval izvršitev naloge.

Republiški prometni inšpektorat ima pravico, da naroči občinskemu upravnemu organu, ki je prostojen za inšpekcijo cestnega prometa, da izvrši določeno inšpekcijsko opravilo iz pristojnosti občinskega organa, in mu določi rok za izvršitev. Če občinski organ ne izvrši naročenega inšpekcijskega opravila, lahko izvrši opravilo na stroške občine republiški inšpektorat.

29. člen

Če inšpektor cestnega prometa ugotovi, da določbe zakona in na podlagi zakona izdanih predpisov niso bile upoštevane ali niso bile pravilno uporabljene, naloži s pismeno odločbo avtobusni postaji oziroma postaji za tovarne avtomobile, naj v danem roku odpravi ugotovljeno nepravilnost.

Če ugotovljena nepravilnost ni v danem roku odpravljena, je inšpektor upravičen izdati odločbo, s katero začasno prepove:

1. uporabo avtobusne postaje, če ne izpolnjuje predpisanih pogojev (13. člen, prvi in tretji odstavek 14. člena, prvi odstavek 17. člena, 38. člen, 39. člen);
2. uporabo avtobusne postaje oziroma postajališča, če ni označeno ali opremljeno z izvlečkom voznega reda in tarife tako, kot je predpisano (16., 17. in 39. člen);
3. uporabo postaje za tovarne avtomobile, če ne izpolnjuje predpisanih pogojev (22. in 24. člen).

30. člen

Za inšpektorja cestnega prometa je lahko postavljen diplomirani prometni inženir, diplomirani pravnik ali diplomirani ekonomist z najmanj dvema leti delovnih izkušenj in s strokovnim izpitom za inšpektorja ali prometni inženir, strojni inženir prometne smeri, pravnik, ekonomist ali diplomant višje upravne šole ali drugega ustreznega visokošolskega zavoda z najmanj petimi leti delovnih izkušenj in strokovnim izpitom za inšpektorja.

31. člen

Inšpektor cestnega prometa mora imeti posebno izkaznico; na zahtevo organov in delavcev delovnih organizacij, drugih pravnih oseb in posameznikov, pri katerih opravlja inšpekcijo, mora pokazati inšpektorsko izkaznico.

Izkaznico izda predstojnik organa za inšpekcijo prometa.

7. Kazenske določbe

32. člen

Z denarno kaznijo od 1500 do 50 000 dinarjev se kaznuje za gospodarski prestopok gospodarska organizacija ali druga pravna oseba:

1. če ne predpiše splošnih pogojev za opravljanje storitev avtobusne postaje oziroma postaje za tovarne avtomobile ali se ne drži splošnih pogojev, obratovalnega časa ali tarife pristojbin (13. in 24. člen);
2. če storitev postaje za tovarne avtomobile ne opravlja vsem prevoznikom ob enakih pogojih (23. člen);

3. če pri opravljanju posebnega javnega rednega prevoza potnikov prevažata druge potnike v nasprotju z drugim odstavkom 25. člena.

Za dejanje iz prejšnjega odstavka se kaznuje z denarno kaznijo od 100 do 500 dinarjev tudi odgovorna oseba gospodarske organizacije ali druge pravne osebe.

33. člen

Z denarno kaznijo od 300 do 3000 dinarjev se kaznuje za prekršek gospodarska organizacija ali druga pravna oseba:

1. če ne seznaniti prizadete družbeno-politične skupnosti s svojim predlogom voznega reda (3. člen);

2. če določi v voznem redu oddaljenost posamezne avtobusne postaje ali postajališča od začetne postaje oziroma postajališča v nasprotju z uradnim daljinarjem (4. člen);

3. če določi v voznem redu čas trajanja vožnje v nasprotju s 5. členom;

4. če ne da na vpogled voznega reda tako, kot je predpisano (6. člen);

5. če ne priglasijo opravljanja posebnega javnega rednega prevoza potnikov tako, kot je predpisano v tretjem odstavku 25. člena;

6. če ne ravna po odredbi, ki jo je izdal inšpektor po prvem odstavku 29. člena.

Za dejanja iz prejšnjega odstavka se kaznuje z denarno kaznijo od 50 do 500 dinarjev tudi odgovorna oseba gospodarske organizacije ali druge pravne osebe.

34. člen

Z denarno kaznijo od 200 do 2000 dinarjev se kaznuje za prekršek gospodarska organizacija ali druga pravna oseba:

1. če na avtobusni postaji ali pomembnejšem postajališču ne objavi izvlečka iz voznih redov in tarif (prvi in drugi odstavek 17. člena);

2. če avtobusni postaji v predpisanem roku ne dostavi primerka registriranega voznega reda in tarife (18. člen).

Za dejanje iz prejšnjega odstavka se kaznuje z denarno kaznijo od 30 do 200 dinarjev tudi odgovorna oseba gospodarske organizacije ali druge pravne osebe.

35. člen

Z denarno kaznijo do 1000 dinarjev se kaznuje za prekršek gospodarska organizacija ali druga pravna oseba:

1. če ne vodi prometnega dnevnika ali na prevoznih listinih ne potrdi časa prihoda ali odhoda avtobusa (prvi in tretji odstavek 19. člena);

2. če voznik avtobusa ne prijavi prihoda na avtobusno postajo oziroma postavitve avtobusa na peron oziroma števila potnikov (drugi odstavek 19. člena);

3. če voznik avtobusa ne ravna po določbah 20. člena o obveščanju avtobusnih postaj v primerih, če ne more začeti vožnje ali predvidene zamude.

Za dejanje iz prejšnjega odstavka se kaznuje z denarno kaznijo od 30 do 200 dinarjev tudi odgovorna oseba gospodarske organizacije ali druge pravne osebe.

8. Prehodne in končne določbe

36. člen

Gospodarske organizacije, ki opravljajo javni prevoz v cestnem prometu, avtobusne postaje in postaje za tovorne avtomobile, morajo prilagoditi svoje poslovanje določbam tega zakona v šestih mesecih od dneva, ko začne ta zakon veljati.

37. člen

Avtobusna postaja, ki nima pokritih peronov, predpisanih v 14. členu tega zakona, jih mora zgraditi v treh letih od dneva, ko začne veljati ta zakon.

38. člen

Avtobusne postaje in postajališča se morajo označiti po določbah 15. člena in 16. člena na cestah I. reda v enem letu, na cestah II. in III. reda v dveh letih, na drugih cestah pa v treh letih od dneva, ko začne veljati ta zakon.

39. člen

Republiški sekretariat za gospodarstvo je pooblaščen, da lahko v predpisih, ki jih izda po tem zakonu, določa prekrške in predpisuje zanje kazni.

40. člen

Ta zakon začne veljati trideseti dan od dneva objave v »Uradnem listu SRS«.

OBRAZLOŽITEV

I. Skupščina SR Slovenije je na 9. seji republiškega zbora in na 10. seji gospodarskega zbora dne 25. 2. 1970 sprejela sklep, da se sprejme predlog za izdajo zakona o organizaciji cestnega prevoza z motornimi vozili s tem, da se upoštevajo pripombe razprave v gospodarskem zboru, pristojnih skupščinskih odborov in zakonodajno-pravne komisije. Na tej podlagi je izdelan predložen osnutek zakona o organizaciji cestnega prevoza z motornimi vozili.

II. Osnutek zakona o organizaciji cestnega prevoza z motornimi vozili je sprejel republiški zbor Skupščine SR Slovenije na seji dne 10. 11. 1970 in gospodarski zbor Skupščine SR Slovenije na seji dne 24. 9. 1970.

Osnutek je bil poslan v mnenje izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije, zakonodajno-pravni komisiji skupščine, odboru za finance in proračun ter odboru za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora.

Ob sprejemu osnutka sta zbora sklenila, da se upoštevajo vse pripombe in da se na podlagi sprejetega osnutka in pripomb izdela predlog zakona. To je republiški zbor naložil odboru za proizvodnjo in blagovni promet.

Predlog zakona rešuje vprašanja, za katera temeljni zakon o organizaciji prevoza z motornimi vozili izrecno predvideva, da se urejajo z republiškiimi predpisi in natančneje ureja odnose, ki so v temeljnem zakonu urejeni samo načelno. Na podlagi splošnega pooblastila rešuje predlog tudi vprašanja, ki v temeljnem zakonu niso urejena, a jih je treba urediti.

III. Predlog za razliko od osnutka ne ureja tehnično varnostnih pogojev za uporabo vozil (čl. 2, 3, 4 in 5 osnutka). To je prepuščeno zakonu o varnosti cestnega prometa, ki bo obravnaval tudi pooblastilo 49. člena temeljnega zakona o varnosti cestnega prometa, po katerem republika z zakonom lahko odstopi od odločbe, da se sme z motornimi in priklopnimi vozili voziti le toliko potnikov, kolikor je vgrajenih sedežev. Členi 2, 3, 4 in 5 so izpuščeni na pripombo zakonodajno-pravne komisije.

IV. 1. Temeljni zakon opredeljuje javni mestni promet ter določa, da ga ureja občinska oziroma mestna skupščina s svojimi predpisi. Javni prevoz potnikov v linijskem cestnem prometu (medkrajevni promet) urejajo temeljni zakon in republiški predpisi. V okviru medkrajevnega prometa obstaja promet, ki sicer nima znakov javnega mestnega prometa, določenih v temeljnem zakonu, ki pa mu je podoben: to je tako imenovani primestni promet, ki služi pretežno dnevnemu prevozu prebivalstva širše okolice mesta ali kraja v mesto oziroma kraj na delo, v šolo in podobno. Narava primestnega prometa terja, da se v njem dovoli uporaba ustreznih posebnih avtobusov in stojišč, podobno kot v mestnem prometu; nadalje, da se olajša ukinjanje in spreminjanje vozniških redov, da bi se primestni promet lažje prilagajal spremembam delovnega in učnega časa in drugim potrebam svojih potnikov.

2. Prevoznik je že na podlagi temeljnega zakona dolžan določiti vozni red tako, da najkrajši čas vožnje ustreza varnosti prometa. Varost potnikov pa terja, da se predpiše, da morajo vozni redi na isti razdalji imeti enak minimalni čas trajanja vožnje, določen v skladu s predpisi o varnosti prometa na cestah, ta čas določi posebna komisija.

3. Prevozniki morajo svoje vozne ređe usklajevati po možnosti tudi z železniškimi vozniškimi redi. Po mnenju zakonodajno-pravne komisije bi morala biti tudi obratna obveza, kar odbor sprejema. Predlog zakona predvideva tako medsebojno usklajevanje in zamenjavo predlogov vozniških redov.

4. Ko je vozni red usklajen, se registrira pri gospodarski zbornici SR Slovenije. S tem v zvezi je zaradi preventivnega varstva cest in prometa bilo predlagano, da naj se registracija voznega reda prepove, če avtobusi za prevoz ne ustrezajo predpisanim pogojem za promet po cestah, kot so: največji dovoljeni osni pritisk, skupna teža in dimenzija avtobusov. Predlagani ukrep pa ne bi dosegel svojega namena, ker ne zagotavlja, da se bodo za prevoz dejansko uporabljali avtobusi, ki izpolnjujejo predpisane pogoje.

5. Opredeljuje se, kaj je avtobusna postaja oziroma postajališče.

Status avtobusne postaje je določen v temeljnem zakonu. V osnutku se ureja dejavnost postaje, obveznost, da predpiše splošne pogoje za opravljanje storitev, vprašanje obratovalnega časa in tarife pristojbin za storitve postaje, opreme, ureditve in označevanje postaje ter evidenca nad prometom na postaji.

Urejeno je označevanje postajališč ter opremljanje pomembnejših postajališč z izvlečki iz vozniških redov in tarif.

Vprašanja upravljanja, vzdrževanja, gradnje in financiranja postajališč naj bi predvidoma uredil novi zakon o javnih cestah, ki se pripravlja.

6. Na podoben način kot avtobusne postaje se urejajo postaje za tovorne automobile.

7. Posamezni prevozniki opravljajo linijske prevoze zaključenih skupin oseb, kot so prevozi delavcev na delo, šolarjev v šolo in podobno. Taki posebni javni redni prevozi potnikov lahko bistveno ogrožajo redne linijske prevoze; iz tega razloga je treba urediti odnose med obojimi prevozi. Prepoveduje se

pri takem posebnem skupinskem prevozu prevoz drugih potnikov; izjema je dovoljena samo, če na isti razdalji ni redne avtobusne linije. Poseben prevoz se mora pred usklajevanjem voznih redov prijaviti zbornici, da bi prevozniki mogli z njim računati. Med veljavnostjo voznih redov pa se sme tak poseben prevoz vpeljati ali spremeniti le v sporazumu s prevozniki, ki na isti razdalji opravljajo redni avtobusni linijski prevoz; če se sporazum ne doseže, odloči arbitražna komisija.

8. Inšpekcijo cestnega prometa opravljajo občine. Republiški prometni inšpektorat nadzoruje le linijski mednarodni, medrepubliški in medobčinski prevoz, mednarodni prevoz stvari in avtobusne postaje. Urejena so razmerja med republiškim in občinskim inšpekcijskim organom, posamezna dodatna pooblastila za ukrepe inšpektorjev, pogojev za postavitev inšpektorjev in vprašanje inšpektorske izkaznice.

9. Za kršitve določb osnutka so predvideni gospodarski prestopki in prekrški. V skladu s sistemom kazenskih določb v temeljnem zakonu o organizaciji prevoza z motornimi vozili v cestnem prometu so tudi v osnutku razvrščeni prekrški po stopnji odgovornosti storilca in ogroženja reda v posamezne skupine. Določene kazni se uresničujejo v rednem postopku, lažje kršitve pa v mandatnem postopku.

V. Pri sprejemanju predloga je odbor obravnaval tudi sprejete pripombe. Poleg pripomb k členom 2 do 5, ki so omenjeni v tč. III. obrazložitvi in k členu 6 osnutka zakona, ki je omenjen v toč. IV/3 obrazložitve, je upošteval še naslednje pripombe:

člen 2: v tem členu je pri izrazu »širša okolica« izpuščena beseda »širša« zaradi lažje interpretacije besedila;

člen 3: dodana je določba, da morajo prevozniki upoštevati predloge družbeno-političnih skupnosti k voznim redom, če ti temeljijo na rentabilnosti, ekonomičnosti in upravičenih interesih teh skupnosti. V skladu s tem je dopolnjen tudi člen 8, kjer je predvideno, da arbitraža rešuje tudi spore med prevozniki in družbeno-političnimi skupnostmi, ki izhajajo iz zgornje določbe;

člen 7: gospodarski zbornici je dana pravica, da določa postopek in način usklajevanje voznih redov, medtem ko je v osnutku določala le postopek, način pa je določal republiški sekretariat za gospodarstvo;

člen 10: po novem besedilu je gospodarska zbornica dolžna izdati vozni red in ne več prevozniki, ker gre za enoten vozni red, ki naj ga izda skupna organizacija prevoznikov;

člen 19: ta člen osnutka je bil izpuščen, ker to materijo obravnavajo drugi predpisi;

člen 15 (člen 20 osnutka) je bil dopolnjen z drugim odstavkom, da bi že v zakonu precizirali način določanja fakultativnih postajališč;

člen 16: dodan je tretji odstavek, ki je analogen petemu odstavku 14. člena. Namen je prispevati k varnosti prometa na najbolj prometnih cestah;

člen 19 predloga (člen 24 osnutka) je spremenjen v smislu pripombe zakonodajno-pravne komisije. Izpuščena je določba, ki zavezuje voznike avtobusov, da ugotavljajo in javljajo število potnikov, ki vstopijo oziroma izstopijo na avtobusni postaji. To določbo bi namreč bilo zelo težko dosledno izvajati, poleg tega pa ni izrazitega družbenega interesa, da se to izvaja.

člen 25 je spremenjen tako, da je izpuščena določba, po kateri je obvezno usklajevanje tudi v primeru posebnega javnega rednega prevoza potnikov;

člen 31 (člen 36 osnutka) je dopolnjen tako, da so razširjeni izobrazbeni pogoji tudi za diplomante višje upravne šole ali drugega ustreznega visokošolskega zavoda.

POROČILA

Odbor za proizvodnjo in blagovni promet gospodarskega zbora je na seji dne 26. januarja 1971 obravnaval predlog zakona o organizaciji cestnega prevoza z motornimi vozili, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil odbor za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora.

Uvodoma je bilo ugotovljeno, da je predlog zakona izdelan v skladu s sklepom gospodarskega zbora z dne 27. novembra 1970 ter v skladu s stališči in konkretnimi predlogi odbora ob obravnavi osnutka tega zakona. Poudarjeno je bilo, da je predlagatelj v celoti upošteval pripombe odbora k posameznim členom.

V načelni obravnavi zakonskega predloga odbor ni imel pripomb, k 16. členu zakonskega predloga pa predlaga naslednji spreminjevalni predlog:

k 16. členu: Na koncu tretjega odstavka tega člena se doda besedilo »... in upravljalcem cest«, tako da se ta odstavek v celoti glasi:

»Avtobusno postajališče mora biti zgrajeno zunaj vozišča na cestah I. reda in na tistih cestah II. reda, kjer je promet gostejši in ki jih določi gospodarska zbornica SR Slovenije v soglasju z republiškim sekretariatom za gospodarstvo in upravljalcem cest.«

Po mnenju odbora je sprememba potrebna zaradi večje jasnosti, kakor tudi zaradi objektivnejše presoje gostejšega prometa, ki ima materialne posledice za upravljalce cest. Predlagana dopolnitev bo prispevala tudi k učinkovitejšemu delu inšpekcijskih služb.

Odbor predlaga gospodarskemu zboru Skupščine SR Slovenije, da sprejme predlog zakona o organizaciji cestnega prevoza z motornimi vozili skupaj s predloženim spreminjevalnim predlogom.

Odbor je za svojega poročevalca določil poslanca Staneta Divjaka.

St.: 34-55/71

Ljubljana, 28. 1. 1971

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji 40. seji dne 28. januarja 1971 obravnavala predlog zakona o organizaciji cestnega prevoza z motornimi vozili, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil odbor za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora Skupščine SR Slovenije.

Komisija je v načelni razpravi ugotovila, da je predlagatelj upošteval večino pripomb, ki jih je komisija dala k osnutku zakona.

Pri podrobni obravnavi besedila predloga zakona je komisija dala naslednje predloge za spremembe in dopolnitve:

K 1. členu: Besedilo v oklepaju se nadomesti z naslednjim besedilom: »(Uradni list SFRJ, št. 27-479/65 in 30-382/68)«.

Sprememba je le redakcijskega značaja.

K 29. členu: V 1. točki drugega odstavka se označba členov 38 in 39 nadomesti z označbo 37 in 38.

V 2. točki drugega odstavka se besedilo »39. člena« nadomesti z besedilom »38. člena«.

Sprememba je le redakcijskega značaja.

K 31. členu: V drugem odstavku se med besedama »inšpekcijo« in »promet« vstavi beseda »cestnega«.

Dopolnitev je potrebna, ker gre za organ za inšpekcijo cestnega, ne pa drugega prometa.

K 34. členu: V 2. točki prvega odstavka se beseda »primerka« nadomesti z besedo »izvod«.

Sprememba je potrebna zaradi uporabe enotne terminologije (18. člen).

K 35. členu: V 2. točki prvega odstavka se črta besedilo »oziroma števila potnikov«.

Sprememba je potrebna, ker drugi odstavek 15. člena ne določa, da je voznik avtobusa dolžan prijaviti tudi število potnikov.

K 37. členu: Po mnenju komisije ni verjetno, da bi v 3 letih od uveljavitve tega zakona vse avtobusne postaje lahko zgradile pokrite perone v smislu 14. člena zakona, ker gre za dokaj veliko obremenitev. Zato je realnost take določbe vprašljiva.

K 38. členu: Besedilo »15. člena in 16. člena« se nadomesti z besedilom »16. in 17. člena«.

Sprememba je redakcijskega značaja.

Komisija ni imela pripomb k amandmaju odbora za proizvodnjo in blagovni promet k 16. členu.

Na seji navzoči predstavnik predlagatelja se je strinjal z vsemi amandmaji komisije.

St.: 34-55/71

Ljubljana, 28. 1. 1971

PREDLOG ZAKONA

o socialnih zavodih

I. Temeljne določbe

1. člen

Socialni zavodi opravljajo določene oblike socialnega varstva tako, da zagotavljajo primerne življenjske razmere tistim, ki zaradi starosti, telesne ali duševne prizadetosti ali drugih posebnih okoliščin ne morejo ali ne želijo živeti sami ali v družini.

Dejavnost socialnih zavodov je posebnega družbenega pomena.

2. člen

Družbeno-politične skupnosti ustvarjajo v mejah svojih pravic in dolžnosti kar najugodnejše možnosti za uspešno delo socialnih zavodov na svojem območju ter zagotavljajo nadzorstvo nad njihovim delom.

Pri opravljanju svoje dejavnosti socialni zavodi sodelujejo zlasti z družbeno-političnimi in samoupravnimi skupnostmi, s krajevnimi skupnostmi, z delovnimi in drugimi organizacijami ter z društvi.

II. Programiranje razvoja socialnih zavodov

3. člen

Družbeno-politična skupnost z družbenim planom ali z drugim svojim aktom usmerja razvoj socialnih zavodov.

Občinske skupščine se lahko dogovorijo, da bodo urejale razvoj socialnih zavodov.

4. člen

Program razvoja socialnih zavodov sprejemajo po načelih družbenega dogovarjanja družbeno-politične skupnosti, samoupravne skupnosti ter delovne in druge organizacije.

Program razvoja socialnih zavodov se sprejme za območje občine ali več občin, za posebne socialne zavode pa za območje republike.

Program razvoja socialnih zavodov se praviloma sprejme za obdobje, za katero velja družbeni plan ali drug ustrezen akt.

5. člen

Program razvoja socialnih zavodov določi zlasti razvoj in graditev socialnih zavodov, oblike, obseg in kvaliteto varstva v socialnih zavodih, način financiranja graditve socialnih zavodov in razširitev njihovih zmogljivosti ter pravice in obveznosti dejavnikov pri uresničevanju tega programa.

Družbeni dogovor o programu razvoja socialnih zavodov obsega tudi določbe o pravicah in obveznostih udeležencev družbenega dogovora, določbe o posledicah, ki zadenejo udeleženca tega dogovora, če se ne drži dogovora, ter določbe o postopku za reševanje spornih vprašanj, ki nastanejo v zvezi z izvajanjem družbenega dogovora.

6. člen

Družbeno-politične skupnosti zagotovijo izdelavo predloga programa razvoja socialnih zavodov in sprožijo postopek za sprejetje tega programa.

Predlog programa razvoja socialnih zavodov lahko pripravi in sproži postopek za njegovo sprejetje tudi katerikoli organ ali organizacija iz prvega odstavka 4. člena tega zakona.

7. člen

Če program razvoja socialnih zavodov ni sprejet in bi bilo zaradi tega prizadeto ali ogroženo socialno varstvo pomoči potrebnih občanov ali delo socialnih zavodov, določi družbeno-politična skupnost s svojim aktom najpomembnejše naloge in ukrepe ter finančne vire za uresničitev teh nalog.

8. člen

Socialni zavodi lahko sklepajo samoupravne sporazume o zadevah, ki imajo skupen pomen za zavode.

III. Organizacija in delo socialnih zavodov

9. člen

Socialni zavodi so splošni socialni zavodi in posebni socialni zavodi.

10. člen

Splošni socialni zavodi dajejo svojim oskrbovancem nastanitev, prehrano in zdravstveno nego ter zagotavljajo tiste aktivnosti v zavodu, ki ustrezajo potrebam oskrbovancev.

11. člen

Splošni socialni zavodi lahko organizirajo bodisi sami bodisi v sodelovanju z drugimi organizacijami, društvi in posamezniki tudi določene oblike pomoči občanom zunaj zavoda.

12. člen

Posebni socialni zavodi poleg nalog, ki jih opravljajo splošni socialni zavodi, organizirajo tudi ustrezne oblike rehabilitacije, zaposlitve in resocializacije, ki ustrezajo stanju in potrebam oskrbovancev.

13. člen

Socialni zavodi izvajajo tudi zdravstveno nego.

Z aktom o ustanovitvi se lahko določi, da socialni zavod opravlja še druge oblike zdravstvenega varstva, če to terjajo potrebe oskrbovancev.

Zdravstveno varstvo se v socialnih zavodih izvaja pod pogoji in na način, kot to določa zakon o zdravstvu.

14. člen

Strokovno delo v socialnih zavodih opravljajo socialni, zdravstveni, pedagoški ter drugi strokovni delavci.

15. člen

Delavci v socialnih zavodih morajo pri svojem delu upoštevati strokovna načela in oskrbovančevo osebnost ter spoštovati njegovo človeško dostojanstvo.

16. člen

Socialni zavodi opravljajo svojo dejavnost po delovnem načrtu v skladu s potrebami oskrbovancev.

17. člen

Nadzorstvo nad strokovnim delom socialnih zavodov opravlja republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo.

IV. Ustanovitev in prenehanje socialnih zavodov

18. člen

Socialni zavodi se ustanavljajo po programu razvoja socialnih zavodov in v skladu s programom razvoja socialnega varstva.

19. člen

Če ustanovi socialni zavod več ustanoviteljev, določijo s pogodbo, kako bodo izvrševali ustanoviteljske pravice in dolžnosti do zavoda.

Če ustanovitelj ni družbeno-politična skupnost, je za ustanovitev socialnega zavoda potrebno soglasje občinske skupščine, na katere območju se ustanavlja socialni zavod.

20. člen

Socialni zavodi morajo izpolnjevati strokovne in tehnične pogoje glede prostorov, opreme in kadrov, ki jih predpiše republiški sekretar za zdravstvo in socialno varstvo.

21. člen

Socialni zavod sme začeti delati, ko ugotovi komisija, ki jo imenuje republiški sekretar za zdravstvo in socialno varstvo, da so izpolnjeni pogoji, predpisani po prejšnjem členu.

22. člen

Če socialni zavod stalno ali začasno preneha delati, morajo ustanovitelj in družbeno-politične skupnosti, s katerih območja so oskrbovanci, zagotoviti oskrbovancem oskrbo v drugem ustreznem zavodu ali v družini.

V. Upravljanje socialnih zavodov

23. člen

V zadevah posebnega družbenega pomena sodelujejo v svetu socialnega zavoda poleg članov delovne skupnosti tudi oskrbovanci ter predstavniki družbene skupnosti.

Ustanovitelj socialnega zavoda določi, katere delovne in druge organizacije delegirajo svoje predstavnike v svet socialnega zavoda in koliko ter koliko članov sveta izberejo oskrbovanci.

Zadeve posebnega družbenega pomena so: odločanje o programu razvoja socialnih zavodov; sprejemanje splošnih aktov socialnega zavoda, ki se nanašajo na način in postopek za uveljavljanje pravic občanov do socialnega varstva; družbeni dogovori in samoupravni sporazumi; določanje cene za opravljene storitve; delovni načrti in razvoj socialnega zavoda; obravnavanje stanja in dela v socialnem zavodu s stališča izpolnjevanja njegovih nalog; vprašanje odgovornosti organov upravljanja in vodilnih delavcev; obravnavanje splošnih pripomb oskrbovancev, organov ter delovnih in drugih organizacij k delu zavoda in njegovih delavcev; imenovanje direktorja; sprejemanje na delo in prenehanje dela delavcev na vodilnih delovnih mestih; finančni načrt, zaključni račun in finančna problematika socialnega zavoda.

24. člen

Statute socialnih zavodov, katerih ustanovitelj je SR Slovenija, potrdi izvršni svet Skupščine SR Slovenije, statute drugih socialnih zavodov pa pristojne občinske skupščine.

25. člen

Za direktorja socialnega zavoda je lahko imenovan, kdor ima najmanj višjo strokovno izobrazbo. Statut socialnega zavoda določi še druge pogoje, ki jih mora izpolnjevati direktor.

V socialnih zavodih, v katerih direktor nima zavodovi dejavnosti ustrezne izobrazbe, je treba določiti delavca z ustrezno izobrazbo, ki vodi socialno-varstveno delo zavoda.

Direktorja socialnega zavoda imenuje in razrešuje svet socialnega zavoda v soglasju z ustanoviteljem.

VI. Oskrbovanci socialnih zavodov

26. člen

Oskrbovanec izbira socialni zavod, v katerem želi živeti.

27. člen

Oskrbovanec ima v socialnem zavodu pravico do oskrbe in varstva, ki ju potrebuje glede na svoje stanje.

28. člen

Način sprejemanja in odpuščanja oskrbovancev, njihove pravice in dolžnosti, organizacija življenja in dela v socialnem zavodu ter druga vprašanja, pomembna za oskrbovance, ureja statut socialnega zavoda.

Oskrbovanci lahko v socialnih zavodih organizirajo stalna ali začasna telesa, v katerih obravnavajo življenje v zavodu. Organi upravljanja socialnih zavodov so dolžni obravnavati predloge in mnenja teh teles.

29. člen

Oskrbovanec ima pravico do ugovora na pristojni organ upravljanja socialnega zavoda, če meni, da mu socialni zavod ne daje socialnega varstva, ki mu gre po tem zakonu in po statutu socialnega zavoda.

Zoper sklep organa iz prejšnjega odstavka ima oskrbovanec pravico do pritožbe na ustanovitelja socialnega zavoda.

Pravico ugovora in pritožbe iz prejšnjih dveh odstavkov ima tudi bližnji svojec oskrbovanca, za oskrbovanca pod skrbništvom pa skrbnik.

VII. Financiranje socialnih zavodov

30. člen

Socialni zavodi pridobivajo sredstva za svoje delo po načelu dohodka.

Socialni zavodi oblikujejo dohodke na podlagi plačil za opravljene storitve.

31. člen

Stroški storitev socialnega zavoda se oblikujejo v ceni oskrbnega dne ali v ceni za posamezno storitev.

Stroški za opravljene zdravstvene storitve se oblikujejo po predpisih, ki veljajo za cene zdravstvenih storitev.

32. člen

Cena oskrbnega dne ali posamezne storitve socialnega zavoda se oblikujejo po naslednjih elementih: materialni stroški, funkcionalna amortizacija, osebni dohodki in skladi.

Stopnjo funkcionalne amortizacije in udeležbo osebnih dohodkov ter višino skladov okvirno ureja družbeni dogovor; če tega ni, se socialni zavod o tem sporazume z ustanoviteljem.

Socialni zavod lahko sklene s plačniki svojih storitev posebne pogodbe o ceni.

Socialni zavod predloži cene svojih storitev v mnenje ustanovitelju.

33. člen

Plačniki storitev socialnih zavodov so:

- oskrbovanci sami ali s pomočjo drugih pravnih in fizičnih oseb;
- skupnosti zdravstvenega zavarovanja za zdravstvene storitve zavarovanih oseb v skladu s svojimi akti;
- družbeno-politične skupnosti v skladu s svojimi akti.

34. člen

O zagotovitvi sredstev za razširitev zmogljivosti socialnega zavoda se ustanovitelj socialnega zavoda in socialni zavod posebej sporazumeta v skladu s programom razvoja socialnih zavodov.

VIII. Prehodne in končne določbe

35. člen

Izvršilni predpisi, ki jih je po tem zakonu pooblaščen izdati republiški sekretar za zdravstvo in socialno varstvo, morajo biti izdani najkasneje do 31. marca 1971.

Obstoječi socialni zavodi morajo izpolniti strokovne in tehnične pogoje iz 20. člena tega zakona v petih letih po njegovi uveljavitvi.

Če socialni zavod v roku iz prejšnjega odstavka ne izpolni predpisanih pogojev, preneha.

36. člen

Ustanovitelji socialnih zavodov morajo uskladiti akte o ustanovitvi socialnih zavodov z določbami tega zakona v šestih mesecih po njegovi uveljavitvi.

37. člen

Socialni zavodi morajo uskladiti statute in druge splošne akte z določbami tega zakona v enem letu po njegovi uveljavitvi.

38. člen

Direktor socialnega zavoda, ki ob uveljavitvi tega zakona ne izpolnjuje pogojev iz 25. člena tega zakona, lahko ostane na tem delovnem mestu največ tri leta po uveljavitvi tega zakona.

39. člen

Ko začne veljati ta zakon, preneha veljati zakon o socialnih zavodih (Uradni list SRS, št. 10-93/65).

40. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.

O B R A Z L O Ž I T E V

Osnutek zakona o socialnih zavodih sta na svojih sejah dne 23. 9. 1970 obravnavala republiški in socialno-zdravstveni zbor Skupščine SRS in se strinjala z njegovo zasnovo. Hkrati sta opozorila na nekatere določbe, ki jih je treba v predlogu zakona jasneje izoblikovati.

V razpravi je bilo izraženo mnenje, naj zakon o socialnih zavodih poudari sodobno funkcijo socialnih zavodov, odpre možnosti, da se socialni zavodi ustanavljajo v skladu z obstoječimi potrebami in le-tem tudi prilagajajo; prav tako pa naj tudi poudari, da morajo zavodi spoštovati osebnost oskrbovanca. V tem predlogu zakona je to urejeno v temeljnih določbah (1. člen), kakor tudi v poglavju o oskrbovancih socialnih zavodov (26. do 29. člen).

Glede na sedanje stanje socialnih zavodov, ki so večinoma v zelo slabem stanju, je potrebno, da se v tem obdobju bistveno poveča skrb in odgovornost družbeno-političnih skupnosti za razvoj socialnih zavodov. Zato je v poglavju o programiranju razvoja socialnih zavodov poudarjena (poglavje II., 3. do 8. člen) pomembnost programiranja razvoja socialnih zavodov in družbenega dogovarjanja na tem področju. Kot partnerji pri tem dogovarjanju nastopajo poleg družbeno-političnih skupnosti ter socialnih zavodov tudi samoupravne skupnosti (npr. skupnosti zdravstvenega zavarovanja) ter delovne in druge organizacije. V predlogu zakona je poudarjena odgovornost družbeno-politične skupnosti tudi s tem, da mora le-ta v primeru, če ni sprejet program razvoja socialnih zavodov, s svojim aktom določiti najpomembnejše ukrepe in finančne vire za uresničitev teh ukrepov (7. člen).

Dolžnosti družbeno-političnih skupnosti so ponovno poudarjene tudi v poglavju o financiranju socialnih zavodov. Zaradi slabega finančnega stanja plačnikov (nizki dohodki — pokojnine oskrbovancev, omejene proračunske možnosti občin) so socialni zavodi večinoma vseskozi poslovali po nerealno nizkih cenah, ki so jih dosegli predvsem na račun izredno nizkega standarda in na račun premajhnega števila kadrov. Zato so danes vsi zavodi večinoma potrebni temeljite obnove. Zakon predvideva, naj bi zavodi zaračunavali realne cene svojih storitev. Zaradi nizke plačilne zmožnosti oskrbovancev (leta 1969 je npr. poprečna pokojnina v Sloveniji znašala le 599,63 din mesečno) pa je nujno, da vsaj v sedanjem obdobju družbeno-politične skupnosti prevzemajo obveznost zagotavljanja sredstev za razširjeno reprodukcijo ter za obnovo zavodov.

Ker je nujno potrebno, da se obstoječi socialni zavodi obnovijo, tako da bodo dosegli vsaj minimalni standard, in ker je treba upoštevati tudi finančne možnosti družbeno-političnih skupnosti, je v predlogu zakona predviden rok 5 let (35. člen), v katerem naj bi socialni zavodi dosegli minimalne tehnične in kadrovske pogoje. Ti pogoji bodo predpisani s pravilnikom o minimalnih strokovnih in tehničnih pogojih glede prostorov, opreme in kadrov socialnih

zavodov ter o postopku za ugotavljanje teh pogojev, ki naj bi začel veljati skupaj z zakonom o socialnih zavodih. Da bi dobili vsaj oceno o višini v ta namen potrebnih sredstev, je republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo zaprosil socialne zavode, naj mu posredujejo stroške, potrebne za obnovo oziroma za prilagoditev pogojem pravilnika. Kalkulacije so bile napravljene na podlagi cen gradbenih storitev iz decembra 1969, pa tudi sicer so bili zavodi najbrž precej skromni pri kalkuliranju stroškov za obnovo. Po tej oceni bi vsi splošni socialni zavodi potrebovali za obnovo 19 892 783 din. Upoštevati pa je tudi, da bodo glede obnove posameznega zavoda odločali ustanovitelji in bodo verjetno marsikje prišli do spoznanja, da se bolj izplača angažirati še dodatna sredstva in postaviti zavod na novo, ne pa ga obnavljati. Zato je omenjena vsota za obnovo zavodov lahko le zelo groba orientacija. S tem v zvezi naj omenimo, da so v 4-odstotnem stanovanjskem skladu za reševanje stanovanjskih potreb upokojevcev ter invalidov, ki naj bi se uporabljal tudi za gradnjo in obnovo socialnih zavodov, ostala iz leta 1966 do 1969 še neporabljena sredstva v višini 60 884 937 din; v letu 1970 pa naj bi se v tem skladu zbralo še nadaljnjih 50 308 000 din. Del teh sredstev bi skupno s sredstvi občinskih skupščin ter drugih zainteresiranih dejavnikov lahko predstavljal solidno osnovo za obnovo in dograditev potrebnih kapacitet socialnih zavodov.

Tudi za specialne socialne zavode je bila narejena ocena potrebnih sredstev za njihovo obnovo oziroma dograditev. Podrobnejši finančni pokazatelji glede posebnih socialnih zavodov bodo predloženi Skupščini SRS v »Smernicah za razvoj posebnih socialnih zavodov«. Na tem mestu naj navedemo samo, da bo po predračunu za obnovo teh zavodov potrebno zagotoviti skoraj 32 milijonov din. Te zavode smo namreč dolga leta povsem zanemarjali, zato bodo v prihodnjih letih nujna večja vlaganja, če jih hočemo sploh ohraniti.

Zaradi vpogleda v finančne posledice izpolnitve minimalnih pogojev na cene storitev socialnih zavodov prilagamo strukturo cene oskrbnega dne splošnega socialnega zavoda, ki po naši oceni ustreza — tako po materialnih kot kadrovskih pogojih — minimalnim zahtevam.

V dosedanjih razpravah o osnutku zakona so prišla do izraza precej različna mnenja glede načina imenovanja in razrešitve direktorja zavoda. Po predlogu zakona (25. člen) direktorja imenuje in razrešuje svet socialnega zavoda v soglasju z ustanoviteljem. Po našem mnenju takšen način imenovanja in razrešitve direktorja zagotavlja ustanovitelju zadosten vpliv.

POROČILA

Odbor republiškega zbora za socialno politiko in zdravstvo je na seji dne 23. novembra 1970 obravnaval predlog zakona o socialnih zavodih, ki ga je Skupščini SR Slovenije predložil izvršni svet.

V načelni obravnavi zakonskega predloga je odbor ugotovil, da je predlagatelj upošteval pri njegovi pripravi vse bistvene predloge in pripombe, ki jih je odbor sprejel na 18. seji pri obravnavi osnutka tega zakona. Odbor je ponovno poudaril, da rešuje predlog zakona vsa najpomembnejša vprašanja, ki zadevajo tako delo socialnih zavodov kot tudi oskrbovancev. Podrobno o tem je odbor že poročal zboru, ko je le-ta sprejemal osnutek zakona.

V podrobni obravnavi posameznih členov je odbor najprej sprejel naslednje pripombe oziroma sugestije, ki naj jih predlagatelj prouči in eventualno upošteva pri dokončni sestavi predloga zakona:

Po mnenju odbora bi bilo verjetno treba vnesti med temeljne določbe tudi določilo, da dejavnost socialnih zavodov ni namenjena samo tistim, ki bivajo v teh zavodih, marveč tudi tistim, ki v teh zavodih ne bivajo, so pa potrebni njihove pomoči (patronažna služba).

K 2. členu: V drugem odstavku bi bilo treba jasneje precizirati pojem »samoupravne skupnosti« in katere so te, če upoštevamo, da so tudi krajevne skupnosti ipd. samoupravne skupnosti. Če je predlagatelj menil, da je treba razumeti pod pojmom »samoupravnimi skupnostmi« interesne skupnosti, naj to precizira v samem besedilu.

K 3. členu: Ker se v vseh drugih členih predloga zakona govori o družbeno-političnih skupnosti (v množini), bi bilo verjetno treba v prvem odstavku tudi uporabljati množino, to je »družbeno-politične skupnosti z...«

Drugi odstavek je po mnenju odbora nepotreben, ker že ustava daje možnosti medobčinskega sodelovanja in skupnega urejanja določenih družbenih dejavnosti.

K 9. členu: V izogib ponavljanja besed »socialni zavodi«, naj bi se besedilo tega člena glasilo: »socialni zavodi so splošni in posebni«, oziroma v smislu amandmaja k 1. členu: »Zavodi so splošni in posebni«.

Predstavniki izvršnega sveta je prevzel zgoraj navedene pripombe na znanje z zagotovitvijo, da jih bo predlagatelj proučil.

K predlogu zakona pa je odbor sprejel naslednje amandmaje:

K 1. členu: V prvem odstavku v prvi vrsti naj se za besedama »socialni zavodi« vstavi v oklepaju naslednje besedilo: »(v nadaljnjem besedilu: zavodi)«.

Sprememba je redakcijskega značaja, ki naj onemogoči pogosto ponavljanje besede »socialni«.

K 23. členu: V drugem odstavku v tretji vrsti naj se črtata besedi »ter koliko«.

Sprememba je redakcijskega značaja.

K 28. členu: V prvem odstavku v drugi vrsti naj se beseda »organizacija« nadomesti z besedo »organizacijo«.

Sprememba je redakcijskega značaja.

K 30. členu: Besedilo drugega odstavka naj se glasi:

»Zavodi oblikujejo dohodke na podlagi opravljenih storitev.«

Pomembna je namreč storitev in ne plačilo, saj je povsem razumljivo, da mora biti sleherna storitev plačana tudi na prisilen način.

Predstavniki izvršnega sveta se je s predlaganimi amandmaji strinjal, glede amandmaja k 30. členu pa se predstavnik ni izjasnil.

Odbor predlaga republiškem zboru, da sprejme predlog zakona o socialnih zavodih z navedenimi amandmaji.

Za svojega poročevalca na seji republiškega zbora je odbor določil poslanca Draga Benčino.

V zvezi z obravnavo predloga zakona o socialnih zavodih je odbor obravnaval tudi osnutek pravilnika o minimalnih strokovnih in tehničnih pogojih glede prostorov, opreme in kadrov socialnih zavodov. Osnutek pravilnika je predložil Skupščini SR Slovenije republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo.

V načelu se je odbor strinjal s predloženim osnutkom pravilnika, vendar je ocenil, da je pravilnik v nekaterih členih zelo strog in tog, saj predpisuje tudi take pogoje, ki v sedanji situaciji niso uresničljivi (člen 5). Čeprav je bilo pojasnjeno, naj bi ta pravilnik predvsem veljal za novozgrajene zavode in da ga ne bomo mogli v celoti upoštevati v obstoječih objekti, je bil odbor kljub temu mnenja, da ne kaže npr. tako strogo določevati tip garderobnih omaric s ključem, lego teh omaric, tip posteljnih omaric ipd.

Tudi glede določb 2. člena pravilnika je bil odbor skeptičen. Glede na že zavzeto stališče odbora, naj se gradijo novi domovi za starostnike v večjih središčih, da oskrbovanci ne bi bili povsem odtegnjeni družbeno-političnemu življenju, se postavlja vprašanje, če je glede na 2. člen pravilnika mogoče uresničiti to odborovo stališče. 2. člen pravilnika namreč predpisuje tolikšne zunanje površine (na 1 standardno posteljo najmanj 40 m² površin), ki jih v večjih središčih zaradi prenaseljenosti ne bomo mogli doseči.

Odbor je priporočil predlagatelju pravilnika, to je republiškem sekretariatu za zdravstvo in socialno varstvo, naj te njegove pomisleke in pripombe prouči.

St.: 50-14/70

Ljubljana, 24. 11. 1970

Odbor za socialno politiko in zdravstvo republiškega zbora je na seji dne 27. januarja 1971 obravnaval amandmaje zakonodajno-pravne komisije k predlogu zakona o socialnih zavodih, ki so razvidni iz njenega poročila z dne 25. 11. 1970 in iz dodatnega poročila te komisije z dne 9. 12. 1970.

Odbor je v razpravi o vseh predloženih amandmajih razpravljal in o njih sprejel naslednja stališča:

— umaknil je svoje amandmaje k 1., 23. in 30. členu;

— sprejel je amandmaje zakonodajno-pravne komisije k 2., 23. in 29. členu, ki so razvidni iz njenih poročil;

— sprejel je še naslednje amandmaje:

K 1. členu: To je amandma izvršnega sveta, ki se glasi: Za prvim odstavkom se doda nov drugi odstavek v besedilu:

»Socialni zavodi lahko organizirajo bodisi sami bodisi v sodelovanju z drugimi organizacijami, društvi in posamezniki tudi določene oblike pomoči občanom zunaj zavoda.«

Ta amandma je v skladu s sugestijo, ki jo je odbor predlagal na svoji seji dne 23. 11. 1970.

K 11. členu: Glede na sprejeti amandma k 1. členu naj se besedilo tega člena črta, nadaljnji členi pa prenumerirajo.

St.: 50-14/71

Ljubljana, 27. 11. 1971

Odbor za socialno in otroško varstvo socialno-zdravstvenega zbora je na seji dne 8. decembra 1970 obravnaval predlog zakona o socialnih zavodih, ki ga je skupščini predložil izvršni svet.

Odbor je ugotovil, da je predlagatelj pri pripravi predloga zakona upošteval vse bistvene pripombe, ki sta jih odbor in socialno-zdravstveni zbor podala k osnutku tega zakona.

V načelni obravnavi je bilo poudarjeno, da predlog zakona rešuje vsa najpomembnejša vprašanja, ki zadevajo delo socialnih zavodov in njihovih oskrbovancev. Pozitivno je bilo ocenjeno dejstvo, da je predlogu zakona priložen tudi osnutek pravilnika o minimalnih strokovnih in tehničnih pogojih glede prostorov, opreme in kadrov socialnih zavodov. Na podlagi zakona in omenjenega pravilnika bo mogoče postopno sanirati obstoječe socialne zavode, katerih večina deluje v izredno neugodnih pogojih ter doseči njihovo verifikacijo. Po mnenju odbora ne bi bilo umestno in racionalno iskati rešitev z adaptacijami tistih socialnih zavodov, ki delujejo v zelo neprimernih prostorih (stari gradovi itd.). Take adaptacije bi bile drage in ne bi dale ustreznih rešitev.

Posebno pozornost je odbor posvetil programom razvoja socialnih zavodov, ki naj bi jih po načelih družbenega dogovarjanja sprejele družbeno-politične skupnosti, samoupravne skupnosti ter delovne in druge organizacije. Ti programi bi morali biti čimprej sprejeti, da bi lahko v predvidenem 5-letnem roku ne le sanirali obstoječe zavode in dosegli njihovo verifikacijo, temveč poskrbeli tudi za nujno potrebne nove kapacitete.

V razpravi je bilo poudarjeno, da mora biti zdravstvena nega v socialnih zavodih integralni del varstva oskrbovancev. Po oceni odbora ni nevarnosti, da bi se to delo dupliralo oziroma da bi bila zdravstvena dejavnost v socialnih zavodih izven domene zdravstvene službe. Razumljivo je, da bo tudi zdravstvena dejavnost v socialnih zavodih vključena v programe zdravstvenega varstva in financirana kot druge zdravstvene dejavnosti.

Pri podrobni obravnavi so bila sprejeta naslednja stališča oziroma amandmaji:

K 1. členu: Sprejet je bil amandma predlagatelja zakona, ki se glasi: Za prvim odstavkom se doda nov drugi odstavek v besedilu:

»Socialni zavodi lahko organizirajo bodisi sami bodisi v sodelovanju z drugimi organizacijami, društvi in posamezniki tudi določene oblike pomoči občanom zunaj zavoda.«

Sedaj drugi odstavek postane tretji odstavek.

Predlagano besedilo je z manjšo spremembo povzeti 11. člen predloga zakona. Umestno je namreč, da se med temeljnimi določbami zakona poudari, da dejavnost socialnih zavodov ni namenjena samo tistim, ki bivajo v teh zavodih, temveč tudi občanom zunaj zavoda, ki so potrebni določenih oblik pomoči.

K 2. členu: Besedilo 2. odstavka bi bilo treba redakcijsko popraviti, upoštevajoč, da je tudi krajevna skupnost samoupravna skupnost občanov vaških in mestnih naselij. Ker je prav, da se posebej akcentira sodelovanje socialnih zavodov s krajevnimi skupnostmi, bi se besedilo 2. odstavka lahko glasilo:

»Pri opravljanju svoje dejavnosti socialni zavodi sodelujejo z družbeno-političnimi in samoupravnimi skupnostmi, zlasti s krajevnimi skupnostmi, delovnimi in drugimi organizacijami ter z društvi.«

Odločitev o tem vprašanju prepušča odbor zakonodajno-pravni komisiji.

K 11. členu: Besedilo tega člena se črta, nadaljnji členi pa prenumerirajo. Navedeno besedilo je z amandmajem k 1. členu vneseno kot nov 2. odstavek 1. člena.

K 23. členu : Odbor opozarja na nejasno in nerodno dikcijo 2. odstavka tega člena. Odbor predlaga, da zakonodajno-pravna komisija omenjeno besedilo redakcijsko popravi.

K 28. členu : V 1. odstavku se v 2. vrsti beseda »organizacija« nado-
mesti z besedo »organizacijo«. Sprememba je redakcijskega značaja.

K 29. členu : Odbor se je strinjal z amandmajem zakonodajno-pravne komisije, da se v 1. in 2. odstavku črta beseda »do«.

Sprememba je redakcijskega značaja.

Odbor predlaga zboru, da sprejme predlog zakona s predlaganimi amand-
maji.

Odbor je obravnaval tudi osnutek pravilnika o minimalnih strokovnih in
tehničnih pogojih glede prostorov, opreme in kadrov socialnih zavodov. Sprejel
je naslednje sugestije, ki naj jih prouči republiški sekretar za zdravstvo in
socialno varstvo pred izdajo navedenega pravilnika.

K 17. členu : Predvideni normativi glede zdravstvenega strokovnega
osebja niso sprejemljivi. Predvidena je prevelika obremenitev zdravstvenega
osebja; slab oziroma nedefiniran pa je pojem »nepomični oskrbovanec«. Upo-
števati je namreč treba, da so nekateri oskrbovanci težki srčni ali drugačni
bolniki, vendar se omejeno lahko gibljejo. Le-ti vsekakor rabijo potrebno zdrav-
stveno nego.

K 18. členu : Pojem »negovalsko osebje« je nov. Očitno gre za nov tip
kadra, ki ga sedanja zakonodaja ne pozna. Postavlja se vprašanje, kdo in kako
ta kader izobražuje. Ker ima negovalsko osebje neposredno opravka tudi z
dajanjem hrane bolnim oskrbovancem, bi tudi zanje kazalo določiti pogoje, ki
so s posebnimi predpisi določeni za delavce, ki imajo opravka z živili.

Z drugimi normativi se je odbor strinjal. Menil je, da so le-ti sicer strogi
(kolikor zadevajo obstoječe zavode), vendar so realni in sprejemljivi.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanko Anico Okršlar.

St.: 50-14/70

Ljubljana, 9. 12. 1970

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na svoji 37. seji
dne 24. novembra 1970 obravnavala predlog zakona o socialnih zavodih. ki ga je
predložil izvršni svet Skupščine SR Slovenije.

Komisija je ugotovila, da so bile v predlogu zakona upoštevane vse njene
pripombe k osnutku zakona. Zato komisija v načelni obravnavi k predlogu
zakona ni imela načelnih pripomb.

V obravnavi po členih pa je komisija sprejela le naslednji predlog za spre-
membo:

K 29. členu : V prvem in drugem odstavku naj se črta beseda: »do«.

Gre le za spremembo redakcijskega značaja.

St.: 50-14/70

Ljubljana, 25. 11. 1970

Zakonodajno-pravna komisija Skupščine SR Slovenije je na seji dne 9. decembra 1970 obravnavala amandma odbora republiškega zbora za socialno politiko in zdravstvo ter odbora socialno-zdravstvenega zbora za socialno in otroško varstvo k predlogu zakona o socialnih zavodih.

Komisija k amandmajem odborov k 1., 28. in 30. členu ni imela pripomb.

Komisija je smatrala, da je umesten predlog odbora socialno-zdravstvenega zbora za socialno in otroško varstvo za spremembo drugega odstavka 2. člena ter predlaga, naj se ta odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Pri opravljanju svoje dejavnosti socialni zavodi sodelujejo z družbenopolitičnimi in samoupravnimi skupnostmi, zlasti s krajevnimi skupnostmi, z delovnimi in drugimi organizacijami ter z društvi.«

Glede na amandmaja obeh odborov k 23. členu predloga zakona je komisija sprejela naslednji amandma:

Besedi: »in koliko« v tretji vrsti drugega odstavka 23. člena se črta in nadomesti z besedami: »in njihovo število«.

Amandma je potreben zaradi večje jasnosti določila, da ustanovitelj socialnega zavoda določi poleg tega, katere delovne in druge organizacije delegirajo svoje predstavnike v svet socialnega zavoda, tudi število teh delovnih in drugih organizacij.

St.: 50-14/70

Ljubljana, 9. 12. 1970

T E Z E

za pripravo skupščinskega dokumenta o kadrovske politiki

Skupščina SR Slovenije je na seji enotnega zbora delovnih skupnosti dne 10. februarja 1971 razpravljala o aktualnih problemih kadrovske politike v SR Sloveniji in

u g o t o v i l a :

I.

Svojstvena vloga samoupravne kadrovske politike izvira iz temeljnih ciljev socialistične družbe, da zagotavlja takšne splošne in posebne pogoje, ki omogočajo vsestranski razmah družbene, delovne, poklicne in druge sposobnosti delovnega človeka, njegov razvoj in uveljavljanje kot svobodne, ustvarjalne in odgovorne osebnosti. Omogočiti mora, da se v družbi uveljavijo najsposobnejši.

Smotrna samoupravna kadrovska politika, ki gradi na dosežkih in zahtevah znanstveno-tehnološke revolucije, na sodobni delitvi dela, predvsem pa na razvijanju socialističnih družbenih odnosov, je dolgoročni interes delovnih ljudi; razvijati samoupravne družbene odnose in ostale procese osvobajanja človeka, zagotoviti hitrejšo materialno rast družbe; ustvarjati pogoje za njen hitrejši socialni razvoj in bolj humane odnose med ljudmi, so temeljna načela in hkrati cilji kadrovske politike samoupravljalcev.

Vsebina in vloga ter pomen kadrovske politike izhaja iz temeljnih izhodišč:

— kadrovska politika kot sestavni del vsebine samoupravne aktivnosti delovnih ljudi in temeljito spreminjanje sedanjega kadrovskega sestava sta prvi pogoj smotrne družbene reprodukcije ter nepogrešljiv dejavnik razvoja in napredka družbe;

— vsako načrtovanje družbenega in ekonomskega razvoja mora upoštevati tudi potrebe po kadrih, kar velja tako za delovne organizacije in njihove asociacije, kakor za družbeno-politične skupnosti, še posebej za dolgoročno programiranje razvoja Slovenije. V konceptih, programih in planih razvoja je nujno upoštevati, da vlaganja v izobrazbo predstavljajo sestavni del gospodarskih in drugih investicij;

— predvsem znanje zagotavlja hitrejši in stalen razvoj, saj znanost vedno bolj nastopa kot neposredna in hkrati najpomembnejša proizvodna sila;

— smotrnost in stalnost v kadrovski politiki mora postati vedno bolj skrb in prizadevanje proizvajalcev in občanov samih. V procesu prevzemanja te odgovornosti še niso povsem odmrle iluzije, da je za urejanje kadrovskega vprašanja poklicana in pristojna država. Podružbljanje kadrovske politike pogloblja svoj pomen in dobiva nove razsežnosti prav v času sprememb v našem političnem in ekonomskem sistemu.

Skupščina SR Slovenije je v preteklem obdobju večkrat obravnavala posamezne vidike kadrovske politike in sprejemala ustrezne predpise. Pomembni so zlasti: priporočila o nalogah na področju strokovnega izobraževanja v LR Sloveniji (1961); sklepi o urejanju delovnih razmerij (1967); sklepi in priporočila o zaposlenosti in zaposlovanju (1968); zakon o obveznem sprejemanju pripravnikov (1968); zakon o poklicnem izobraževanju in urejanju učnih razmerij (1970).

Tudi drugi družbeni ter politični dejavniki v SR Sloveniji so v preteklem obdobju dali več pobud ter političnih in pravnih osnov na tem področju. Skupščina SR Slovenije ugotavlja, da je bilo v zvezi s tem v organizacijah združenega dela, kot tudi pri drugih nosilcih samoupravnega dogovarjanja in odločanja o kadrovske politiki premalo doslednosti in načrtnosti pri uresničevanju stališč, sklepov in priporočil.

V preteklem razdobju so bili doseženi nekateri napredki na kadrovske področju za okrepitev materialne baze izobraževalnih dejavnosti, s sistemskim urejanjem šolstva, v skrbi za izboljšanje pogojev izobraževanja na vseh ravneh, v vidnejši skrbi vseh pristojnih dejavnikov za štipendiranje, kakor tudi v zasnovi kadrovske politike v temeljnih samoupravnih aktih družbeno-političnih in delovnih skupnosti.

Kljub temu pa so potrebni nadaljnji sistemski napor, da bi prišlo do bistvenega izboljšanja kadrovskega sestava. Kadrovske sestave v SR Sloveniji namreč še vedno v mnogočem zaostaja za potrebami razvoja, zlasti pa glede izobrazbeno-vzgojne ravni velikega dela delavcev, glede nesorazmerja profesionalnega sestava strokovnih kadrov in glede neuskladenosti šolskega sistema s profesionalnimi potrebami družbe, glede socialnega in regionalnega sestava diplomirancev, študentov in srednješolcev, saj se velik del sposobne mladine zaradi nezadostnih družbenih ukrepov ne more izobraževati in prevzeti delovnih mest, na katerih bi največ prispevala.

Tako stanje in rastoči pomen znanja in kadrov za gospodarski in družbeni razvoj sta narekovala, da Skupščina SR Slovenije ponovno razpravlja o kadrovske problematiki v SR Sloveniji in sprejme o tem ustrezna stališča.

II.

Smotri dolgoročnega družbenoekonomskega razvoja nacionalne in jugoslovanske skupnosti, politična stališča, sprejeta v zvezi s kadrovske situacijo v Sloveniji ter aktualni problemi, na katere opozarja analitično gradivo o stanju na posameznih področjih — narekujejo potrebo in nujnost prvenstvenega obravnavanja kadrovske problematike v vseh družbeno-političnih in samoupravnih skupnostih in njihovih organih.

Družbeno-politične in samoupravne skupnosti naj v okviru svojih pristojnosti s samoupravnim družbenim dogovarjanjem storijo vse potrebno za uresničitev in uveljavljanje takšne kadrovske politike, ki bo omogočila odpraviti vzroke zaostajanja kadrovskega sestava posameznih področij združenega dela glede na stopnjo splošnega znanstveno-tehnološkega razvoja in ustvarila možnosti za ustrezno kadrovske preosnovo. Trenutno nezadovoljivo stanje v tem pogledu ni le odraz objektivnih težav, marveč v veliki meri tudi subjektivnega podcenjevanja ali nerazumevanja. Usklajevanje programov izobraževalnih ustanov, razvoja šolstva in njegove vsebinske reforme z danimi možnostmi in družbenimi potrebami po posameznih vrstah, stopnjah in profilih kadrov so posebnega pomena v razmerah hitrega spreminjanja strukture gospodarstva in proizvodjalnih sil družbe. Sedanja neuskklajenost povzroča deficitarnost oziroma suficitarnost določenih poklicev z vsemi ekonomskimi, socialnimi in političnimi posledicami. To je mogoče odpravljati z načrtovanjem in samoupravnim dogovarjanjem med proizvodjalnimi in drugimi organizacijami, ter samoupravnimi skupnostmi in izobraževalnimi ustanovami na vseh ravneh.

Ker je izobrazba eden od glavnih dejavnikov gospodarskega in družbenega napredka Slovenije, je potrebno v organizacijah združenega dela in DO podpreti težnje za doseganje ustreznih izobrazbenih in šolskih pogojev za vodstvena in vodilna delovna mesta. Čeprav so pomemben dejavnik delovne in vodstvene uspešnosti tudi delovne izkušnje, je v samoupravnih aktih DO nujno uveljaviti takšen odnos med izobrazbo in delovnimi izkušnjami, ki bo zagotavljal stalni dvig izobrazbene ravni vodstvenega in vodilnega kadra. Nakazana usmeritev mora postati sestavni del vsebine samoupravnih aktov o sistemizaciji delovnih mest, v skladu z določili 37. člena zakona o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o delovnih razmerjih.

ALTERNATIVA:

»Ker je izobrazba eden glavnih dejavnikov gospodarskega in družbenega napredka Slovenije, je potrebno določiti ustrezne izobrazbene in šolske pogoje (dalje: izobrazbeni pogoji) za vodstvena in vodilna mesta v gospodarstvu, javni upravi in v drugih delovnih organizacijah (sredstva javnega obveščanja, delavske univerze ipd.). Ponovno je potrebno pretresti tudi ustrezne zakonske predpise, ki se nanašajo na šolstvo.

Pomemben in samostojen dejavnik delovne in vodstvene uspešnosti so tudi delovna izkustva. Zato je nujno tudi razmotriti, kakšen je odnos med izobrazbo, delovnimi izkušnjami in drugimi merili za doseganje posameznih vrst delovnih mest. Pri določanju najnujnejših izobrazbenih in drugih pogojev za delovna mesta je upoštevati velikost delovne organizacije, v tem smislu, da so zahtevnejši pogoji za organizacije, ki so večje po številu delavcev ali glede vloženih

sredstev ali glede proizvoda ali posebnega družbenega pomena. Najnujnejši izobrazbeni pogoji, vloga delovnih izkušenj in drugih dejavnikov delovnih uspešnosti ter uveljavljanje teh dejavnikov v celotni kadrovski politiki in v okviru teh sklepov bodo določeni z družbenim dogovorom na republiški ravni.«

Pri usposabljanju kadrov in v kadrovski politiki moramo dati večji poudarek družbenim in moralno-političnim vrednotam ter s tem preprečiti v sicer nujnem procesu specializacije, negativne pojave zoževanja profila in tehnokratizacije kadrov, ki se formirajo tako v strokovnih poklicnih šolah, kakor tudi v srednjih, višjih in visokih šolah. Poseben družbeni pomen in družbeno vlogo ter odgovornosti imajo šole, ki vzgajajo vzgojitelje mlade generacije.

S primerno notranjo razporeditvijo kadrov in ustrezno organizacijo moramo doseči optimalno in racionalno izkoriščenost v produktivne in znanstveno-raziskovalne namene, za današnje potrebe že itak skromnega števila strokovnjakov v delovnih organizacijah, v raziskovalnih in drugih dejavnostih. Raziskave so pokazale, da strokovnjaki z visoko izobrazbo le 30 % delovnega časa opravljajo naloge ustrezne njihovemu znanju. Bolj smotrno izkoriščanje strokovnih kadrov lahko da neposredno in močno spodbudo družbenemu in gospodarskemu razvoju. Sedanje stanje bo mogoče prevladati le z ustreznimi spremembami v delitvi, z večjim družbenim uveljavljanjem strokovnosti in z boljšim vodenjem delovnih organizacij.

Sodobne hitre spremembe v tehniki, v organizaciji delovnih procesov in v družbenih odnosih zahtevajo nekatere vsebinske spremembe pri oblikovanju kadrov v rednem izobraževanju. Te spremembe bo treba zlasti uresničiti v teku nadaljnje reforme slovenskega šolstva: izločanje marsikje preobsežnega, zastarelega in razdrobljenega šolskega gradiva in preveč mehničnega zapomnjevanja; aktivnejše sodelovanje učencev in študentov v izobraževalnem procesu; navajanje k samostojnemu in kreativnemu mišljenju ter k globljemu doumevanju temeljnih zakonitosti prirode in družbe; dosti več vaje za praktično uporabo teh zakonitosti; večja celovitost prirodoslovno tehničnega, ekonomskega in družbenega znanja zlasti na višjih in visokih šolah; uvajanje stalnega dopolnilnega izobraževanja na vseh področjih in za vse vrste delovnih mest.

Nezadostno izobraženi kadri predstavljajo večkrat družbeno oviro uveljavljanju sposobnih delavcev in strokovnjakov, uveljavljanju samoupravljanja, delitvi po delovnih učinkih, uveljavljanju sodobne organizacije proizvodnje in gospodarjenja. Enostranske in družbeno neustrezne so tudi teze, da je šolska izobrazba edino merilo za dodeljevanje delovnih mest in edino zagotovilo družbene in gospodarske uspešnosti.

Z družbenoekonomskimi ukrepi in samoupravnim dogovarjanjem glede sistema delitve in nagrajevanja moramo doseči večjo stalnost strokovnih kadrov in preprečiti pretirano ter neupravičeno prehajanje, ki izvira iz neurejenih odnosov na tem področju. Zaradi posebnih interesov naše skupnosti je treba podvzeti ustrezne družbene in ekonomske ukrepe zlasti v delovnih organizacijah, za preprečevanje odliva kadrov v inozemstvo in spodbujanje njihovega vračanja.

Da bo več spodbud za čim večji osebni delovni prispevek, za povečanje strokovnosti in za stalno dopolnilno izobraževanje, je z družbenimi dogovori in drugimi ukrepi nujno doseči ustrezne spremembe v pogledu sistema osebnih dohodkov, glede povečanja stanovanjskih možnosti, materialnih in drugih prizanaj, odvisnih od osebnega delovnega prispevka, strokovnosti in vseh oblik dopolnilnega izobraževanja.

Na vseh ravneh je treba oblikovati takšno sistematično kadrovske politiko, ki vključuje celovitost procesa izbora, izoblikovanja in angažiranja kadrov — od izbiranja talentov med mladino, usmerjanja, štipendiranja, pripravništva, razporejanja na izobrazbi, znanju in nagnjenjem ustrezna mesta do nadaljnega strokovnega izpopolnjevanja na delovnem mestu, pogojev dela itd.

Družbeno-politične in samoupravne skupnosti naj ustanovljajo, razvijajo in usposabljaajo ustrezne organizme (svete, komisije itd.), ki bodo omogočali in pospeševali uvrščanje vprašanj kadrovske politike med prioritete naloge vsake družbeno-politične in samoupravne skupnosti, da le-ta resnično postanejo sestavni del samoupravnega odločanja na vseh ravneh, še posebej v delovnih organizacijah. Pri tem je treba izhajati iz načela, da je tudi v pogojih decentraliziranega in samoupravnega odločanja o kadrih in kadrovskih vprašanjih, kadrovska politika stvar odgovornosti, interesa in vpliva širših družbeno-političnih skupnosti, še zlasti komunalnih skupnosti v skladu z njihovo usmerjevalno vlogo.

Nujna je ustanovitev oziroma okrepitev kadrovskih služb v družbeno-političnih in samoupravnih ter delovnih skupnostih z ustreznimi strokovnimi kadri tudi s področja proučevanja psihologije dela, pogojev dela in medsebojnih ter družbenih odnosov.

Kadrovska politika in socialno-kadrovska struktura morata postati predmet sistematičnega spremljanja in znanstvenega proučevanja z vseh vidikov. V ta namen bi bilo nujno proučiti potrebo po ustanovitvi ustrezne znanstvene institucije v republiki ali specializacije neke od že obstoječih institucij v tej smeri.

Skupščina poudarja družbeni pomen reelekcije, ki omogoča odprtost vodilnih mest širšemu krogu kandidatov in spodbuja k večji delovni odgovornosti. Princip reelekcije ni bil vedno uspešno uresničevan bodisi, ker ni bilo zanjo zadosti političnih priprav bodisi, ker ta princip ni bil vedno pojmovan kot instrument demokratične samoupravne kadrovske politike. S teh in še nekaterih vidikov je potrebno ta institut proučiti.

Zaradi potrebe po širšem pregledu potencialnih kandidatov za družbene funkcije, na katere imenuje skupščina oziroma izvršni svet, naj se uvede v republiki potrebna kadrovska evidenca. Pri izbiri kandidatov za te funkcije je nujno zagotoviti tako sodelovanje družbeno-političnih skupnosti, strokovnih združenj in družbeno-političnih organizacij, da bodo predlogi v resnici odraz najširšega demokratičnega sporazumevanja na osnovi dogovorjenih kriterijev in enakopravnega sodelovanja vseh dejavnikov kadrovske politike.

III.

Na podlagi tako opredeljenih izhodišč družbene kadrovske politike in ugotovitve stanja je Skupščina SR Slovenije

sklenila

1. Zbori, odbori in komisije Skupščine SR Slovenije bodo v svojih delovnih programih, v razpravah o programih dolgoročnega družbenoekonomskega razvoja ob sprejemanju zakonov in drugih aktov, ob sklepanju o reviziji in pozitivne zakonodaje, zagotovili, da sprejeta načela kadrovske politike postanejo bistveni in sestavni del celotne politike in aktivnosti na vseh področjih.

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja naj pripravi predlog sistema kadrovske evidence v republiki in predlog načrta raziskave o uresničevanju elementov kadrovske politike kakor: izbira kandidatov na osnovi ustreznih načel in kriterijev, demokratičnost in strokovnost, obveščanost in javnost, permanentno. izobraževanje, stimulativnost, dolgoročnost, socialna varnost, učinkovitost in humanost postopka.

2. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije naj v svojstvu politično-izvršilnega organa in organa, ki je odgovoren za izvajanje politike Skupščine SR Slovenije, skrbi za uveljavljanje sprejetih načel kadrovske politike v načrtovanju srednje-ročnega in dolgoročnega družbenoekonomskega razvoja, v predlogih zakonov in drugih aktov, v predlogu družbenega plana in proračuna, v aktih iz svoje pristojnosti, v skrbi za kvaliteto in učinkovitost republiške uprave, v imenovanjih in razrešitvah in v izvajanju vseh pravic in dolžnosti, ki so mu poverjene z ustavo in zakonom.

Ker sta nadaljnja sanacija in razvoj šolstva pogoj dolgoročnega in temeljitega izboljšanja kadrovske strukture v 1972. letu in v nadaljnjih letih, naj se v predlogih sistemskih rešitev zagotovi, da bo rasel delež nacionalnega dohodka, namenjen posebej za naslove: varstvo predšolske in šolske mladine, izgradnja študentskih in srednješolskih domov, štipendije in druga materialna pomoč srednješolcem in študentom, izgradnja in oprema šol, dopolnilno izobraževanje in za izobraževanje v celoti.

3. Republiški upravni organi (republiški sekretariati in zavodi), ki neposredno izvršujejo zakone in druge predpise, naj v okviru svojih pristojnosti spremljajo kadrovske problematiko na svojem delovnem področju ter pripravljajo v zvezi s tem ustrezne izvršilne predpise, analize in predloge. V ta okvir sodijo še posebej naloge glede pripravljanja, usposabljanja in izpopolnjevanja strokovnih kadrov za lastne potrebe in potrebe inšpekcijskih in drugih nadzornih služb, glede metodologije načrtovanja kadrov (zavod SR Slovenije za gospodarsko načrtovanje), v zvezi z ustanovitvijo in vodenjem osrednjega registra prebivalstva (zavod za statistiko SR Slovenije) in glede kadrov iz SR Slovenije na delu v tujini (zavod za zaposlovanje SR Slovenije).

4. Delovni kolektivi in njihovi samoupravni organi naj zagotovijo, da bo skrb za uresničenje takšne kadrovske politike izražena v temeljnih samoupravnih aktih in prisotna v razvojnih programih, tekočih ekonomskih ter poslovnih odločitvah ter notranji organizaciji samoupravljanja in strokovnih služb.

Da bi sistematsko in dolgoročno oskrbeli rast strokovnosti in izobrazbe svojih članov in da bi za to določile ustrezne materialne in druge pogoje, naj vse delovne organizacije do konca 1971. leta (varianta: do konca 1972. leta) sprejmejo v skladu s 3. členom temeljnega zakona o delovnih razmerjih pravilnike in dolgoročne načrte glede izobraževanja in kadrovske politike.

5. Občinske skupščine in njihovi organi naj proučijo kadrovske problematiko na svojem področju in zagotovijo, da bodo načela družbene kadrovske politike prisotna v razvojnih programih in celotni razvojni usmeritvi. Spodbujajo, omogočajo in usmerjajo naj izobraževanje mladine in odraslih ter zagotavljajo uresničevanje že sprejetih zakonov ter priporočil v zvezi z materialnimi pogoji mladine in študentov (štipendiranje, kreditiranje, pripravništvo). Izboljšajo naj sestav ter skrb za usposabljanje svojih kadrovskih organov oziroma služb, še posebej za celovitejše uresničevanje širše družbene vloge komisij za volitve in imenovanja občinskih skupščin.

6. Skupščine temeljnih in republiških samoupravnih skupnosti, njihovi izvršilni organi, naj bodo na svojem področju nosilci take kadrovske politike, ki bo učinkovito prispevala k hitrejši kadrovski preosnovi. Zagotovijo naj za to potrebne družbene, materialne in strokovne pogoje ter postanejo nosilci samoupravnega in družbenega dogovarjanja med posameznimi področji združenega dela v tem pogledu. Republiška izobraževalna skupnost, zavod za šolstvo SR Slovenije ter skupnost visokošolskih zavodov naj čimprej izdelajo predlog nadaljnjih vsebinskih in organizacijskih sprememb v vzgojno-izobraževalnem sistemu v smislu njegovega usklajevanja s potrebami bodočega nacionalnega razvoja in nove vsebine družbenih odnosov.

7. Gospodarska zbornica in druga združenja delovnih organizacij, naj razvijajo organizacijsko in strokovno pomoč in sodelovanje med delovnimi organizacijami pri predvidevanju in ugotavljanju kadrovskih potreb v posameznih panogah in profesijah. Izobraževalnim institucijam naj posreduje dejanske interese gospodarstva glede strokovne in družbene izobrazbe bodočih kadrov.

IV.

Skupščina SR Slovenije priporoča in nalaga vsem družbeno-političnim in samoupravnim skupnostim in drugim organom v SR Sloveniji, da razpravljajo o stališčih in sklepih tega dokumenta ter v najkrajšem roku sprejmejo ustrezne programe, ukrepe in sklepe za njihovo realizacijo.

Komisiji Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja se nalaga, da na osnovi določil poslovnika Skupščine SR Slovenije opravi ustrezne ankete in proizvede oziroma zahteva od državnih organov in organizacij potrebne podatke o izvajanju sprejetih sklepov in priporočil. O svojih ugotovitvah je dolžna obveščati Skupščino SR Slovenije.

O B R A Z L O Ž I T E V

V skladu z določbami 60. člena ustave Socialistične republike Slovenije, ki pravi, da komisija za volitve in imenovanja proučuje tudi splošna vprašanja kadrovske politike, je komisija dala pobudo za pripravo gradiva o problematiki kadrovske in izobrazbene strukture v Sloveniji ter o vzrokih njene neustreznosti glede na kadrovske potrebe v gospodarstvu, prosveti in kulturi, državni upravi in pravosodju. Gradivo so pripravili: republiški sekretariat za delo, republiški sekretariat za prosveto in kulturo, republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo, republiški sekretariat za pravosodje in občno upravo ter republiški zavod za zaposlovanje.

Na podlagi obširnega dokumentacijskega gradiva je bil pripravljen izvleček »Informacija o nekaterih problemih kadrovske politike«. Komisija za volitve in imenovanja je na seji 29. junija 1970 razpravljala o predloženem gradivu. Sklenila je izdelati teze kot osnovo za razpravo v zborih Skupščine SR Slovenije in za sprejem skupščinskega akta (resolucije).

Pri sestavi predloženih tez je komisija upoštevala zlasti dejstva, ki izhajajo iz dokumentacijskega gradiva, izhodišča ZKS o nalogah na področju kadrovske

politike in nekatere v Skupščini SR Slovenije že obravnavane in sprejete akte o nalogah kadrovske politike na posameznih področjih.

Skupščina SR Slovenije je leta 1961 sprejela priporočilo o nalogah na področju strokovnega izobraževanja v LR Sloveniji (Uradni list LR Slovenije, št. 30/61). V njem je že nakazala vrsto odprtih, perečih vprašanj, ki zadevajo usposabljanje strokovnjakov, kakršne potrebuje razvoj gospodarskih in družbenih služb. Hkrati je v njem opozorila, da spada med pogoje za načrten razvoj strokovnega izobraževanja v skladu z družbenimi potrebami — ugotavljanje sedanjih in prihodnjih potreb po kadrih. Za smotrno uveljavljanje kadrovske politike je potrebno v delovnih organizacijah razviti kadrovske službe.

Leta 1967 je skupščina v sklepih o urejanju delovnih razmerij (Ur. l. SRS, št. 41/67) ugotovila potrebo, da naj tudi gospodarska zbornica, poslovna združenja in druga združenja delovnih organizacij sistematično obravnavajo urejanje delovnih razmerij in tako pripomorejo k spodbudnejšim odnosom.

Ko je marca 1968 obravnavala razmere na področju vzgoje in izobraževanja, je obravnavo zaključila s sklepi o ukrepih za racionalizacijo na tem področju (Uradni list SRS, št. 13/68), ki naj bi pripomogli zagotoviti uresničevanje prizadevanj za večjo učinkovitost in kakovost vzgojnih in izobraževalnih dejavnosti, da bi se postopoma odpravila neracionalna razdrobljenost šol, da se uskladi dejavnost šolskih zavodov s potrebami družbenega razvoja.

V juniju in juliju 1968 so v skupščini tekle razprave o zaposlovanju. Na tej podlagi so bili sprejeti ukrepi in priporočila o zaposlenosti in zaposlovanju (Uradni list SRS, št. 27/68). V njih skupščina med drugim ugotavlja, da so potrebni taki ukrepi pri sprejemanju in razporejanju delavcev, ki bodo zagotavljali hitrejše vključevanje strokovnih in visoko strokovnih delavcev, da bi se izpopolnil in izboljšal izobrazbeni in strokovni sestav zaposlenih v delovnih skupnostih, zlasti pa strokovni sestav kadrov na vodilnih, strokovnih in drugih odgovornih delovnih mestih.

Občinske skupščine je Skupščina SR Slovenije v teh sklepih pozvala, naj v sodelovanju z družbeno-političnimi organizacijami vplivajo na organe upravljanja delovnih organizacij, da bodo na podlagi dolgoročnejšega programiranja potreb po kadrih vodili takšno politiko kadrovanja, ki ji je strokovnost in delovna sposobnost temeljno merilo pri zaposlovanju in pri razporejanju na delo. Posebno pomembno je, da se taka politika kadrovanja realizira pri zaposlovanju in reelekciji vodilnih kadrov.

Z zakonom o obveznem sprejemanju pripravnikov in o urejanju pripravnika v delovnih organizacijah (Uradni list SRS, št. 40/68) so bile položene pravne osnove, ki delovnim organizacijam omogočajo in jih hkrati zavezujejo, da zagotovijo iz šole prihajajočim strokovnjakom sistematično strokovno prakso, potrebno za pridobitev zaokrožene strokovnosti.

Zakon o poklicnem izobraževanju in o urejanju učnih razmerij (Uradni list SRS, št. 25/1970) bistveno razširjajo možnosti za pridobivanje usposobljenosti za številne poklice, za katere ni ustrezne poklicne šole srednje stopnje. Zakon o delavskih univerzah, izobraževalnih centrih in drugih organizacijah za izobraževanje odraslih pa daje pravno osnovo za bolj organizirano in učinkovitejše dopolnilno strokovno oziroma poklicno izobraževanje.

Skupščina je torej že doslej dala precej pobud in pravnih osnov za tako kadrovske politike, ki ustreza samoupravnim družbenim odnosom ter vlogi in položaju delovnega človeka v njih. S sprejetimi akti je usmerjala aktivnost

delovnih in drugih organizacij, ki so se lotevali urejanja aktualnih problemov s področja kadrovske politike.

Potem, ko je proučila razpoložljivo gradivo, ki razčlenjuje kadrovske problematiko po vseh osnovnih družbenih področjih, je komisija za volitve in imenovanja mnenja, da stanje v tem pogledu ni zadovoljivo, da so ostali mnogi predpisi, navodila in priporočila še neuresničeni in da marsikje še vedno uveljavljajo povsem enostranske navade in merila, ki v marsičem izkrivljajo doslej nakazano usmeritev samoupravne kadrovske politike.

Zato komisija predlaga, da Skupščina SR Slovenije, na podlagi predloženih tez, odpre javno razpravo, ki naj pripomore k sprejetju čim popolnejšega in aktualnejšega skupščinskega dokumenta o osnovah kadrovske politike na današnji stopnji razvoja samoupravne družbe z ustreznimi stališči, sklepi in priporočili.

POROČILO

Komisija enotnega zbora delovnih skupnosti za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah je na seji dne 27. januarja 1971 obravnavala teze za pripravo skupščinskega dokumenta o kadrovske politiki, ki jih je Skupščini SR Slovenije predložila komisija za volitve in imenovanja.

V razpravi so se člani komisije strinjali s predlogom, da Skupščina SR Slovenije čimprej in čimbolj jasno opredeli svoje stališče do aktualnih vprašanj kadrovske politike. V ta namen je bilo predlagano, da bi moral dokument, ki bi ga skupščina sprejela, dobiti obliko resolucije. V razpravi je komisija dala tudi polno podporo izhodiščem in usmeritvi, ki je izražena v tezah za dokument o kadrovske politiki.

Ob teh načelnih ugotovitvah in stališčih pa so dali člani komisije tudi nekaj sugestij in predlogov za dopolnitev obravnavanih tez. Predlagano je bilo, naj bi med izhodišči pri določanju kadrovske politike omenili tudi dokument in aktivnost Socialistične zveze v zvezi s stalnim evidentiranjem možnih kandidatov za posamezne družbene funkcije. Posebej bi bilo treba omeniti tudi družbeni dogovor o štipendiranju in kreditiranju učencev in študentov ter aktivnost v zvezi s pripravami aktov o novi sistemizaciji delovnih mest v delovnih organizacijah, ki že pomenijo elemente konkretizacije smotrno zastavljene družbene politike na tem področju. Opozorjeno je bilo tudi na funkcijo zavodov za zaposlovanje, ki bi morali biti bolj dejavno prisotni tudi pri načrtovanju potreb po kadrih določenih strok in usmerjanju učencev in študentov na študij deficitarnih poklicev. Glede dopolnilnega izobraževanja na delovnem mestu je bilo omenjeno, da skrbi za tako izobraževanje ne bo mogoče prepuščati zgolj posameznikom in delovnim organizacijam. V dokumentu o kadrovske politiki bi morali tudi jasneje ločiti funkcionalni (kadri kot faktor reprodukcije) in socialni vidik obravnavane problematike, čeprav sta sicer vsebinsko povezana. Sicer pa bi bilo treba celotno kadrovske problematiko organsko vključiti v koncept dolgoročnega razvoja SR Slovenije. V tem okviru bi potem morali jasno povedati, kaj pomeni na tem področju splošna skrb celotne nacionalne skupnosti, kaj pa so konkretne obveznosti SR Slovenije in njenih organov. V ta namen bi bilo treba opredeliti področja, na katerih bi morala SR Slovenija zagotavljati realizacijo ustrezne kadrovske politike (npr.

glede kadrov na področju izobraževanja, zdravstva, infrastrukture, energetike ipd.). V dokumentu bi bilo treba posebej opozoriti tudi na problematiko položaja stažistov, pripravnikov in specializantov na posameznih področjih.

St.: 117-8/71

Ljubljana, 29. 1. 1971

POROČILO

o obravnavi aktualnih vprašaj kadrovske politike v zdravstvu

Odbor za zdravstvo in zdravstveno zavarovanje socialno-zdravstvenega zbora je na seji dne 22. marca 1971 obravnaval aktualna vprašanja kadrovske politike v zdravstvu na podlagi gradiva, ki ga je pripravil republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo. Osnova za razpravo so bila tudi gradiva o kadrovskih problemih v bolnišnični in v osnovni zdravstveni službi ter srednjeročni in dolgoročni razvoj medicinske fakultete v Ljubljani.

Uvodoma je bilo ugotovljeno, da se odbor in socialno-zdravstveni zbor z obravnavo kadrovskih problemov v zdravstvu v skladu s stališčem enotnega zbora delovnih skupnosti Skupščine SR Slovenije vključuje v razprave o skupščinskem dokumentu o kadrovske politiki v SR Sloveniji.

Ugotovljeno je bilo, da trenutno ne razpolagamo s kompleksno študijo o kadrovski problematiki v zdravstvu. Informacija o aktualnih vprašanih kadrovske politike v zdravstvu, ki jo je maja 1970 pripravil republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo, je prirejena predvsem za potrebe družbenopolitičnih organizacij, manj pa za potrebe Skupščine SR Slovenije. Celotno gradivo, ki ga je obravnaval odbor, pa daje dober pregled najbolj aktualnih vprašanj in dilem, ki se odpirajo na tem področju. V gradivu manjkajo le podatki o kadrovskih problemih v zavodih za zdravstveno varstvo in v lekarnah.

V razpravi je bilo opozorjeno, da je v zadnjem času posvečena kadrovskim problemom v zdravstvu velika pozornost tudi na ravni federacije. Nedavno je zvezni svet za zdravstvo in socialno politiko obravnaval kadrovske problematiko na področju zdravstva in ugotovil, da so na tem področju nujni hitrejši premiki. V večini republik izstopa kot glavni problem zaposlitev zdravstvenih delavcev, medtem ko je v Sloveniji v ospredju problem ponudbe zdravstvenih delavcev. Na številne razpise je odziv zelo majhen, kar se kaže predvsem izven večjih središč. Razpolagamo s številnimi evidencami in analizami, šibki pa smo v pripravi in realizaciji konkretnih ukrepov za izboljšanje stanja. Ker je sedanji program specializacije zastarel, je zvezni svet za zdravstvo in socialno politiko sprejel nov minimalni program specializacij. Kadrovske problematiko v zdravstvu bo s širšega aspekta obdelal tudi inštitut za sociologijo v Beogradu. Prevladalo je namreč spoznanje, da se je treba lotiti analitičnega pristopa h kadrovskim problemom v zdravstvu.

Odbor je poudaril, da je nujno perspektivno planiranje zdravstvenih kadrov. To pa ne more biti samo stvar medicinske fakultete ter višje in srednjih zdravstvenih šol, pač pa družbe kot celote. Upoštevajoč sedanje in perspektivne potrebe po zdravnikih je odbor soglašal s predlogom zavoda SR Slovenije za zdravstveno varstvo, da sedanje število letno novovpisanih študentov na splošni in stomatološki oddelek medicinske fakultete (ca. 150) zadošča za realne potrebe SR Slovenije.

Posebno pozornost je odbor posvetil pogojem dela medicinske fakultete v Ljubljani. Ponovno je ugotovil, da le-ta deluje v izredno težkih pogojih, kar vpliva na kvaliteto pouka in osip študentov (30—36 %). Odbor je ponovil zahtevo o nujnosti izboljšanja pogojev za pouk predkliničnih predmetov. Čimprej je treba začeti s prvo fazo izgradnje inštitutov medicinske fakultete.

Odbor je kritično ocenil dejstvo, da je na medicinski fakulteti kar 40 % študentov iz Ljubljane. Doslej ni bilo prav nič storjeno za povečanje vpisa delavske in kmečke mladine. Če bi rešili ta problem, najbrž ne bi iz leta v leto ugotavljali, da se diplomirani zdravniki nočejo zaposliti izven Ljubljane. V tej zvezi je bilo opozorjeno, da imajo svoj vpliv na tako stanje tudi sprejemni izpiti na medicinski fakulteti. Ob sedanjih endotnih kriterijih je največ vpisanih študentov iz intelektualnih družin. V nekaterih državah, kjer so hoteli povečati vpis delavske in kmečke mladine na medicinsko fakulteto, so za to mladino določili blažje kriterije, v prvem letniku študija pa so jim z dodatnimi tečaji omogočili, da so dohiteli svoje sovrstnike. Seveda so jim zagotovili tudi primerne stanovanjske pogoje in s tem možnost za intenziven študij.

Kritično je odbor ocenil dejstvo, da zdravstveni zavodi nimajo kadrovskih služb. Za perspektivno planiranje kadrov so usposobljene kadrovske službe neobhodno potrebne. Veliko manj problemov bi imeli zdravstveni zavodi, če bi pravočasno poskrbeli za nove kadre s štipendiranjem. Nobene nove investicije v zdravstvu ne bi smeli začeti, ne da bi v program zajeli tudi kadrov in le-teh tudi pravočasno zagotovili.

Kadrovske normativi, ki jih je sprejel republiški zdravstveni center, imajo pomembno vlogo pri ugotavljanju potreb zdravstvenih delovnih organizacij in pri primerjanju kadrovske zasedenosti zdravstvenih zavodov oziroma enot, ki opravljajo podobno dejavnost. Ti normativi sicer niso povsem zanesljivi, zato jih bo treba na podlagi izkušenj spreminjati in dopolnjevati. Ne glede na to pa vsaj v globalu kažejo, kakšen je deficit kadrov posameznih profilov. Glede na obstoječe kadrovske normative nam že sedaj manjka ca. 230 zdravnikov. Pričakovati je, da bo primanjkljaj zdravnikov zlasti velik v letih 1975—1980, ko bodo v polnem obratu novi bolnišnični objekti v Ljubljani, Mariboru, Kopru, Novi Gorici itd. Deficit kadrov se sedaj različno odraža po posameznih območjih, zanimivo pa je, da je v nekaterih dejavnostih (okulistika, otorino) dovolj specialistov v bolnišnicah, primanjkuje pa teh specialistov za specialistično-ambulantno dejavnost. Zato je v teh ambulantah izredno dolga čakalna doba.

Posebna pozornost je bila posvečena vlogi zdravnika splošne prakse. Izraženo je bilo mnenje, da je v mestih, kjer je razvita specialistična ambulantna dejavnost, vse manj potreb po polivalentnem zdravniku (zdravnik oziroma specialist splošne medicine). Profil splošnega zdravnika se bo zato ohranil le izven večjih središč. V razpravi je bilo opozorjeno, da v gradivu nakazana vloga splošnega zdravnika kot integratorja zdravstvenega varstva ni dovolj definirana. Po mnenju odbora bo treba čimprej razčistiti status, profil in obseg dela zdravnika splošne medicine.

V starostni strukturi zdravnikov-specialistov prevladuje grupa v starosti od 45 do 50 let. Čuti se izpad ene ali celo dveh mlajših generacij kot posledica zapiranja nekaterih strok v svoje okvire, kar onemogoča priliv novih mladih kadrov, in posledica ostrih finančnih omejitev pri nastavitvah novih kadrov.

Spričo presežka zobnih terapevtov in novih velikih nalog na področju zobozdravstvenega varstva otrok bo nujna organizacijska preusmeritev celotne zobozdravstvene službe. Odbor je soglašal z omejitvijo vpisa na zobotehnični

oddelek zdravstveno-tehnične šole v Ljubljani, ker glede na potrebe šolamo preveč zobotehnikov. Izraženo je bilo mnenje, da normativ: 1 stomatolog na 3 zdravnike ni sprejemljiv. Če računamo, da bi v perspektivi imeli 1 zdravnika na 600 prebivalcev, ni mogoče računati, da bi 1 stomatolog lahko zadoščal za 1800 prebivalcev. Orientirati bi se morali na normativ: 1 stomatolog na 800 do 1000 otrok oziroma 1 ortodont na 10 000 do 12 000 otrok.

V razpravi o problematiki kadrov s srednjo in višjo izobrazbo je bil poudarjen velik deficit medicinskih sester za nego bolnikov. Po sedanjih normativih manjka v bolnišnicah 1160 medicinskih sester za nego. Vzrokov za tako stanje je več. Zaradi težavnih pogojev dela odhajajo ti kadri iz bolnišnic v zdravstvene domove, v vzgojno-varstvene zavode in v tujino, nekateri pa nadaljujejo šolanje. Temu kadru, ki predstavlja 55 % vsega zdravstvenega osebja v bolnišnicah, bo treba posvetiti večjo pozornost. V razpravi so bile odprte dileme v zvezi s šolanjem medicinskih sester. Po enem mnenju bi morali zagotoviti kader s srednjo izobrazbo, ki naj bi imel po določenem stažu možnost izpopolnjevanja oziroma specializacije za določena delovna mesta v zdravstvenih zavodih. Po drugem mnenju bi morali zagotoviti le kader z višjo izobrazbo. V prvih dveh letih študija bi bil ta kader usposobljen za nego, nato pa bi se specializiral za posamezna delovna mesta. Zagovorniki slednjega mnenja so predvsem klinične bolnice v Ljubljani. V zvezi z nakazano dilemo je bilo opozorjeno, da je bila pri bivšem republiškem zdravstvenem centru zadolžena posebna komisija, da prouči in zavzame stališče do šolanja srednjih in višjih medicinskih sester. Komisija je svoje delo prekinila. Po mnenju odbora bi bilo treba ta in druga vprašanja v zvezi s šolanjem srednjih in višjih medicinskih sester čimprej proučiti in zavzeti dokončno stališče. V ta okvir sodi tudi razčiščenje dileme, ali je oportuno šolanje medicinskih sester z visoko izobrazbo. V razpravi je bilo namreč opozorjeno, da v inozemstvu obstaja tudi ta profil.

Obstoječe kadrovske normative za medicinske sestre bo potrebno korigirati. Sedanji normativi v premajhni meri upoštevajo delo v turnusih, ter razmeroma visok izpad iz dela zaradi nosečnosti, porodov in nege otrok.

Višji in srednjim šolam za zdravstvene delavce bo treba zagotoviti boljše pogoje za delo. Potrebno bo zgraditi novo šolsko poslopje srednje šole za zdravstvene delavce v Ljubljani ter internat. Med šolanjem je treba zagotoviti več praktičnega pouka, na delovnem mestu pa je treba natančneje razmejiti obseg opravil posameznih profilov zdravstvenih delavcev.

Sprožena je bila pobuda, naj bi šolali nov profil zdravstvenega administratorja. Ni namreč racionalno, da medicinska sestra pretežno opravlja administrativne posle — vsaj v nekaterih zdravstvenih zavodih. Izražen pa je bil tudi pomislek o umestnosti uvajanja novega profila, saj so šolani zdravstveni delavci primernejši, v primeru potrebe pa se lahko tudi nadomestujejo.

V razpravi je bilo postavljeno vprašanje, ali je res potrebna višja izobrazba za rentgenske tehnike. Pojasnjeno je bilo, da se pri šolanju teh kadrov upoštevajo programi tujih rentgenskih šol, res pa je, da ta kader ni usposobljen za popravila rentgenskih aparatov. Višja šola za zdravstvene delavce v Ljubljani je zainteresirana za sugestije v smeri izpopolnitve obstoječega učnega programa.

Posebna pozornost je bila posvečena patronažni službi. Izraženo je bilo mnenje, naj bi vse patronažne sestre imele višjo šolo, polivalentna patronažna sestra pa naj sodeluje tudi pri zdravljenju bolnika. Izraženo pa je bilo tudi

mnenje, naj bi ponovno uveljavili tip monovalentne patronažne sestre, ki bi bila vključena v določen dispanzer.

Ob zaključku razprave je odbor sprejel naslednja stališča:

1. Pereči kadrovski problemi v zdravstvu nujno terjajo, da vsi odgovorni družbeni dejavniki povečajo prizadevanja za njihovo razrešitev. Gre za zagotovitev pogojev za delo ustreznih šol, za pravočasno planiranje in štipendiranje kadrov, za razčiščenje statusa, profilov in obsega dela posameznih vrst zdravstvenih delavcev, za razčiščenje dilem o šolanju kadrov s srednjo in višjo izobrazbo ter za vzpostavitev nujnih kadrovskih služb v zdravstvenih delovnih organizacijah.

2. Nujno je izboljšanje sodelovanja med zdravstveno službo in zdravstvenimi šolami, urediti pa je treba tudi komunikacije med prosveto in zdravstvom glede skrbi za zdravstvene šole.

3. Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo, ki pripravlja kompleksno študijo o kadrovski problematiki v zdravstvu, naj to študijo s konkretnimi predlogi ukrepov predloži Skupščini SR Slovenije do konca leta 1971.

4. Republiški medicinski svet naj zavzame stališče do vseh odprtih dilem v zvezi s šolanjem in strokovnim izpopolnjevanjem zdravstvenih delavcev vseh profilov ter v zvezi s specializacijo zdravnikov.

5. Čimprej je treba začeti s prvo fazo izgradnje medicinske fakultete, postopno pa izboljševati tudi pogoje za šolanje zdravstvenih delavcev s srednjo in višjo izobrazbo.

Za poročevalca na seji zbora je odbor določil poslanca dr. Ivana Kopača.

St.: 117-8/71

Ljubljana, 24. 3. 1971

POROČILO

o obravnavi elaborata »Skrb za slepe in slabovidne v Sloveniji glede usposabljanja, zaposlovanja in domskega varstva«

Odbor za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter invalidsko varstvo socialno-zdravstvenega zbora je na seji dne 15. marca 1971 obravnaval elaborat »Skrb za slepe in slabovidne v Sloveniji glede usposabljanja, zaposlovanja in domskega varstva«, ki so ga pripravili republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo, republiški sekretariat za prosveto in kulturo ter zavod SR Slovenije za šolstvo.

Skupščini SR Slovenije je bil v skladu s programom dela socialno-zdravstvenega zbora sicer že 9. 11. 1970 predložen elaborat »Skrb za slepe in slabovidne v Sloveniji«, ki ga je odbor za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter invalidsko varstvo obravnaval na seji dne 14. decembra 1970. K temu elaboratu sta imela kritične pripombe Zveza slepih Slovenije in Center za rehabilitacijo in varstvo slepih Slovenije. Po sklepu odbora je bilo gradivo predloženo stalni konferenci za rehabilitacijo invalidnih oseb, da doseže uskladitev nasprotujočih si stališč.

Sekretariat stalne konference za rehabilitacijo invalidnih oseb je sporna stališča obravnaval 12. 1. 1971. Večina odprtih vprašanj je bila tedaj razčiščena, nekatera sporna stališča pa so bila nato še usklajevana v komisiji, ki jo je

imenoval sekretariat stalne konference. Sprejeta enotna stališča so bila vnesena v novo gradivo, ki je bilo predloženo skupščini 18. 2. 1971.

Na seji odbora je bilo na pripombo predstavnika Zveze slepih Slovenije in s soglasjem predlagateljev elaborata korigirano stališče, navedeno v sedmi alineji pod točko 6 b na strani 34. Soglasno je bilo sprejeto stališče, naj center za rehabilitacijo in varstvo slepih Slovenije ohrani varstvo ostarelih slepih oseb, dokler bodo obstajale objektivne potrebe.

V razpravi je odbor pozitivno ocenil predloženo gradivo. Elaborat daje celovit pregled problematike na tem področju, jasno definira koncept dejavnosti in daje konkretne predloge za izpopolnitev zasnov družbene skrbi za slepe in slabovidne v Sloveniji. Zato je gradivo zelo pomembno za načrtovanje kratkoročnih, še bolj pa dolgoročnih nalog na tem področju. Kot tako bo tudi neobhoden pripomoček pri programiranju srednjeročnega in dolgoročnega razvoja SR Slovenije.

Odbor je v celoti podprl predloge, navedene v gradivu pod IV. s sprejeto spremembo sedme alineje točke 6 b. Vsi odgovorni družbeni dejavniki se morajo zavzeti, da bo v teh predlogih začrtana politika republike na področju usposabljanja, zaposlovanja in domskega varstva slepih in slabovidnih v Sloveniji postopno in v celoti uresničena.

Predstavnik republiškega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo je odbor obvestil, da pripravlja omenjeni sekretariat širšo analizo o socialnem položaju slepih v Sloveniji. Ta analiza, ki s sociološko družbenega aspekta obravnava problematiko slepih v Sloveniji, bo skupščini predložena letos jeseni. Omenjeni sekretariat je pripravil tudi program razvoja posebnih socialnih zavodov, ki ga je že predložil izvršnemu svetu. V tem programu je zajet tudi center za rehabilitacijo in varstvo slepih v Škofji Loki. Obstaja verjetnost, da bo iz proračunskih sredstev za negospodarske investicije za leto 1971 odobren določen znesek za izdelavo načrtov I. faze izgradnje centra za rehabilitacijo in izgradnje centra za rehabilitacijo in varstvo slepih Slovenije. V tej zvezi je predstavnik omenjenega centra pojasnil, da bi za izdelavo načrtov letos potrebovali ca. 20 milijonov S dinarjev. Spričo izredno težavnih pogojev, v katerih deluje center za rehabilitacijo in varstvo slepih Slovenije, je odbor podprl predlog, da se iz republiških sredstev za negospodarske investicije za leto 1971 odobrijo centru potrebna sredstva za izdelavo načrtov.

V razpravi je bilo poudarjeno, da bi se morale v prihodnje zdravstvena in socialna služba ter služba za zaposlovanje v večji meri angažirati pri razreševanju problematike slepih in slabovidnih oseb. Nevzdržno je, da ob organiziranih družbenih službah glavno breme še vedno nosi Zveza slepih Slovenije kot družbena organizacija. Za nujno povezovanje in koordinacijo dela teh in drugih služb naj v prihodnje v večji meri poskrbi stalna konferenca za rehabilitacijo invalidnih oseb.

Posebna pozornost je bila v razpravi posvečena usposabljanju predšolskih slepih in slabovidnih otrok. V tem pogledu je bilo doslej že dosti zamujeno. S pravočasnim odkrivanjem in usposabljanjem otrok na predšolski stopnji bi precej ublažili probleme, ki se sedaj kažejo pri osnovnem šolanju slepih in slabovidnih otrok. Ker ni izgledov, da bi lahko v kratkem času osnovali nove oddelke za predšolske slepe in slabovidne otroke, bi morali dati močnejši poudarek mobilni tiflo-pedagoški službi. Ta služba, katere zametek je formiran pri zavodu za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani, izvaja na domu program pomoči za predšolske slabovidne otroke. To pomeni veliko pomoč staršem pri

pravilni vzgoji slabovidnih otrok in pri pripravi otrok za vstop v šolo. Dejavnost tiflo-pedagoške službe začasno financira republiška skupnost otroškega varstva. Ta dejavnost sodi v sistem usposabljanja otrok, zato bi morala financiranje te dejavnosti prevzeti republiška izobraževalna skupnost. Skupščina SR Slovenije naj predlaga republiški izobraževalni skupnosti, naj najkasneje v začetku šolskega leta 1971/72 nameni zavodu za slepo in slabovidno mladino v Ljubljani potrebna sredstva za dejavnost mobilne tiflo-pedagoške službe.

Odbor je končno poudaril, naj bi o predloženem gradivu zavzel stališče tudi prosvetno-kulturni zbor Skupščine SR Slovenije.

Za poročevalca na seji socialno-zdravstvenega zbora je bila določena poslan-ka Franciška Pelicon.

Št.: 50-12/71

Ljubljana, 17. 2. 1971

POROČILO

o obravnavi analize o družbenih denarnih pomočeh

Odbor za socialno in otroško varstvo socialno-zdravstvenega zbora Skupščine SR Slovenije je na sejah dne 26. 10. 1970 in 18. 3. 1971 obravnaval analizo o družbenih denarnih pomočeh, ki jo je Skupščini SR Slovenije predložil republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo.

V razpravi so poslanci pozitivno ocenili predloženo analizo, ki daje realno sliko o tej izredno pereči problematiki. Po mnenju odbora je stanje glede družbenih denarnih pomoči takšno, da nujno terja sprejetje čimprejšnjih ukrepov, da bi se stanje izboljšalo. Po mnenju odbora bi morali posebno pozornost posvetiti družbeni denarni pomoči, ki za določeno kategorijo občanov pomeni edini vir za preživljanje.

Na seji odbora dne 26. oktobra 1970 je bilo ob ugotovitvi, da je nujno večje angažiranje občin in njihova tesnejša koordinacija prizadevanj z ustreznimi samoupravnimi skupnostmi v ospredju vprašanje, ali in v kakšni meri naj ukrepa republika. V tem pogledu so bila odprta predvsem naslednja vprašanja:

— Ali naj po zgledu nekaterih drugih republik tudi SR Slovenija sprejme zakon o družbenih denarnih pomočeh?

— Ali naj se določi republiški minimum denarne pomoči, kadar je ta edini vir za preživljanje in v kakšni višini?

— Ali naj se družbena denarna pomoč opredeli kot pravica, ki jo je mogoče uveljaviti ob določenih pogojih?

Odbor je tedaj predlagal, naj bi o predloženem gradivu in o nakazanih dilemah razpravljali tudi delegati občin na zasedanju v Skupščini SR Slovenije.

Upoštevajoč stališča, mnenja in predloge, ki so jih k analizi o družbenih denarnih pomočeh izrazili delegati občin, zbrani na zasedanju v Skupščini SR Slovenije dne 3. marva 1971, je odbor za socialno in otroško varstvo na seji dne 18. marca 1971 svoja stališča opredelil v naslednjem:

1. Dosedanja prizadevanja družbe za uresničitev ustavne določbe — četrti odstavek 46. člena ustave SR Slovenije — niso bila dovolj učinkovita, da bi zagotovili družbeno pomoč občanom, ki niso sposobni za delo in nimajo po-

trebnih sredstev za preživljanje. Denarna pomoč je v primeru, ko je ta edini vir za preživljanje, odločno prenizka in ne zagotavlja eksistence. Izredno velike so tudi razlike med občinami, kar je v največji meri pogojeno z zmogljivostjo občinskih proračunov, deloma pa tudi z odnosom do razreševanja perečih socialnih problemov.

2. Ključ za rešitev teh in drugih problemov na področju socialnega varstva je v zagotovitvi takega sistema financiranja tega varstva, ki bo jamčil stabilne vire financiranja in predvidel dopolnjevanje sredstev tistim občinam, ki so zaradi velikega števila socialno ogroženih oseb v takem položaju, da kljub vsem naporom ne morejo nuditi potrebnega socialnega varstva občanom. Seveda pa je treba nadaljevati s prizadevanji, da bi se tudi na drug način zagotovila večja socialna varnost občanov (uvedba pokojninskega zavarovanja kmetov, uvedba enotnega nacionalnega zdravstvenega zavarovanja itd.).

3. Zagotoviti je treba, da bi čimprej v vseh občinah družbena denarna pomoč, kadar je ta edini vir za preživljanje, znašala polovico minimalnega osebnega dohodka delavcev. Tega cilja, čeprav mora biti kratkoročen, ni mogoče uresničiti z zakonsko normo. Republika in občine niso takoj v stanju izločiti tako velikih sredstev, da bi družbena denarna pomoč, če je ta edini vir za preživljanje, znašala 250 dinarjev mesečno. Zato te pomoči ni še mogoče z zakonom opredeliti kot pravice, prav tako pa z zakonom sedaj še ni bilo mogoče natančneje definirati upravičencev ter kriterijev za dopolnjevanje občin. Zato je treba že letos v skladu s stališči, ki jih je izvršni svet Skupščine SR Slovenije sprejel na seji 25. 2. 1971, zagotoviti iz republiškega proračuna namenska dopolnilna sredstva nekaterim občinam, ki so v najtežjem položaju.

4. Republika in občine naj bi v letu 1971 sklenile družbeni dogovor, po katerem bodo v letu 1972 zagotovile financiranje družbenih denarnih pomoči občanom, ki niso sposobni za delo in nimajo za preživljanje potrebnih sredstev. S tem dogovorom naj se precizira krog upravičencev, višina družbenih denarnih pomoči, kriteriji za razdelitev republiških namenskih dopolnilnih sredstev občinam ter pogoji, ki jih morajo izpolnjevati občine, da dobe republiška dopolnilna sredstva. Iniciator za sklenitev družbenega dogovora naj bi bil izvršni svet Skupščine SR Slovenije, dogovor pa naj bi se uveljavil s 1. 1. 1972. V skladu s tem dogovorom naj se pripravijo proračuni za leto 1972 ter spremenijo oziroma dopolnijo občinski odloki, ki urejajo družbeno denarno pomoč občanom.

5. Za naslednja leta je treba z družbenimi dogovori poskrbeti za ustrezno valorizacijo družbenih denarnih pomoči. Pri družbeni denarni pomoči, ki je edini vir za preživljanje, naj se ohrani predvideno razmerje do minimalnega osebnega dohodka delavcev.

V razpravi je bilo opozorjeno tudi na problem višine denarne pomoči za družinske člane, katerih hranilec je v obvezni vojaški službi. Višina te pomoči se že nekaj let ni spremenila, zato bi bilo treba po mnenju odbora spremeniti republiški zakon o pomoči družinskim članom, katerih hranilec je v obvezni vojaški službi (Uradni list SRS, št. 42-222/66). Razen višine pomoči bi bilo treba korigirati tudi cenzuse za pridobitev pravice do te pomoči.

Za poročevalca na seji socialno-zdravstvenega zbora je bila določena poslanka Mija Fon.

Št.: 554-1/70

Ljubljana, 19. 3. 1971

MNENJA, STALIŠČA IN PREDLOGI DELEGATOV OBČIN

Delegati vseh občin v SR Sloveniji, razen odsotnega delegata občine Lendava, in delegati mesta Ljubljana, so na svojem 11. zasedanju dne 3. 3. 1971 obravnavali analizo o družbenih denarnih pomočeh.

V razpravi so sodelovali delegati občin Kamnik, Koper, Krško, Ljubljana-Bežigrad (ki je govoril tudi v imenu mesta Ljubljane in drugih ljubljanskih občin), Ormož, Šentjur pri Celju in Tolmin, pismene pripombe pa je podal delegat občine Gornja Radgona.

Na podlagi 3. točke VII. ustavnega amandmaja in 14. člena o začasni ureditvi sklica in dela enotnega zbora delovnih skupnosti in zasedanja delegatov občin v Skupščini SR Slovenije pošiljata overitelja zapisnika, izvoljena na zasedanju, ta stališča socialno-zdravstvenemu zboru in občinskim skupščinam ter skupščini mesta Ljubljane v obravnavo.

V razpravi je bila poudarjena koristnost pobude in prizadevanja sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo, da z analizo stanja opozori na izredno velike razlike na tem področju med posameznimi občinami in prikaže možnosti za večjo enotnost, načrtnost in učinkovitost družbenih prizadevanj.

Posebej je bilo opozorjeno na odvisnost višine sredstev za družbene pomoči od proračunov, kar vodi do prevelikih razlik med občinami, obenem pa onemogoča postavitev trajnejšega sistema financiranja.

Podatki, ki so jih navajali delegati občin Kamnik, Krško, Ormož, Šentjur pri Celju in Tolmin, kažejo na to, da se kljub resnim prizadevanjem v posameznih manj razvitih občinah stanje letos ne bo bistveno popravilo, temveč še poslabšalo. Kot razloge navajajo zlasti povečanje oskrbnega dne v domovih za onemogle in prispevkov za zdravstveno varstvo, ki dejansko poberejo vsa povečanja sredstev za denarne pomoči v občinah, zlasti pa je bilo v tej zvezi opozorjeno na neustrezen sistem dopolnjevanja občin; razen tega v občinah še zdaj, pred sprejemanjem proračunov, ne vedo, koliko sredstev bodo dobili.

V zvezi s tem je bilo predlagano, naj pristojni republiški organi prouče proračunske razmere v občinah in ugotovijo, katere občine so zaradi velikega števila socialno ogroženih oseb v takem položaju, da ne morejo nuditi potrebne socialnega varstva občanom. Na podlagi teh ugotovitev naj izdelajo predloge in kriterije, po katerih naj bi republika občinam namensko dodeljevala določena sredstva. Ob tem pa je bil ponovno dan tudi predlog, da se pripravi analiza celotnega financiranja družbeno-političnih skupnosti in pripravijo ustrezne dolgoročne rešitve (Šentjur pri Celju, Tolmin). Pri tem pa bo seveda treba upoštevati tudi realno stopnjo našega gospodarskega razvoja in naše zmogljivosti ter realno predvideti, v kakšnem obsegu se lahko posamezne potrebe in interesi zadovoljujejo že v tej fazi, da ne bi s tem onemogočili nujne reprodukcije gospodarstva (Kamnik).

V razpravi je bilo posebej opozorjeno na problem ostarelih kmetov, za katere mnogokje kljub zdravstvenemu zavarovanju kmetov niti zdravstveno varstvo ni zadovoljivo urejeno, ker mnogi ali ne plačujejo prispevkov v sklad kmečkega zavarovanja, ali pa jim zmanjkajo sredstva za soudeležbo pri zdravljenju. Prav tu je vzrok, da kmečki zavarovanci na področju nekaterih občin prispevajo v sklad kmečkega zavarovanja več sredstev, kot jih porabijo (Krško, Ormož).

Dan je bil tudi konkreten predlog v zvezi z urejanjem varstva ostarelih ljudi, po katerem bi bilo treba v okviru bolnišnične službe organizirati geriatrične oddelke, pri zdravstvenih domovih pa ustanoviti geriatrične dispanzerje, kjer bi deloma s strokovno, deloma z laično službo za nego bolnikov in ostarelih, zlasti na domu, verjetno precej olajšali in omilili ta problem (Koper).

Delegati občin so v svojih razpravah podprli predlog v analizi, da je treba čimprej v slovenskem merilu uskladiti pogoje in pa višino sredstev pri dodeljevanju družbenih materialnih pomoči in da se postopoma izločijo iz skupine oseb, ki so potrebne družbene denarne pomoči, nekatere tipične skupine, ki so opisane v analizi, nadalje, da tudi v Sloveniji preidemo na valorizacijo denarnih pomoči in da osvojimo kriterij in orientacijo, da naj bo minimalna denarna pomoč za prizadete osebe znašala mesečno polovico minimalnega osebnega dohodka. Vendar se bodo pri tem zlasti v manj razvitih občinah pojavile resne težave, zato je bila poudarjena tudi dolžnost republike, da prične že v letošnjem letu izvajati 86. člen ustave SR Slovenije in da vključi med kriterije za dodeljevanje dopolnilnih sredstev občinam tudi področje tega socialnega varstva (Gornja Radgona, Krško).

V razpravi je bil deležen podpore tudi predlog sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo, da bi se v razpravah o uvedbi oziroma izpopolnjevanju sistema pokojninskega zavarovanja kmetov, otroškega varstva, minimalnega osebnega dohodka idr., upoštevalo tudi potrebe, ki se trenutno rešujejo s socialnimi pomočmi (Ljubljanske občine, Koper).

Konkretno je bilo predlagano, da naj bi občine glede pravice, oblike, vrste in kriterijev družbeno-denarnih pomoči sklenile med seboj sporazum, po katerem naj bi veljali za temeljne pravice občanov, katerim je družbeno-denarna pomoč edini vir za preživljanje, enaki kriteriji za območje celotne Slovenije (Ljubljanske občine).

V okviru sredstev, s katerimi razpolaga zavod za zaposlovanje delavcev, pa bi morala biti zajeta tudi pomoč nezaposlenim. Problematiko s tega področja naj bi v bodoče reševal le navedeni zavod, ne pa službe socialnega varstva. Z ustreznimi predpisi bi morale biti urejeno tudi vprašanje pomoči, ki se danes daje šolarjem, otrokom, vzgojno-varstvenim zavodom in ostarelim kmetom. Če gre pri družbeno-denarnih pomočeh za predpise in sredstva, o katerih odločajo občine, pa bi morali že sami odloki, ki so seveda potrebni nekaterih sprememb in dopolnitev, urejati vprašanje pritožnega organa v okviru občine in ne kot doslej, ko je bil pritožbena instanca vselej republiški upravni organ (Ljubljanske občine).

V razpravi je bila dana pripomba tudi k tabelarnemu pregledu, ki je priložen analizi. Ugotovljeno je bilo, da v prvi tabeli ni rubrike, ki bi pokazala realnejšo sliko poprečne pomoči občine socialno ogroženemu občanu, ki mu je pomoč edini vir za preživljanje. Poprečna pomoč v občini je izračunana ob upoštevanju celotnih sredstev za denarne pomoči, ki se pa v občinah razlikuje glede na občane, ki so odvisni le od te pomoči oziroma tiste, ki imajo še svoje premoženje, pa jim to v celoti več ni zadoščalo za preživljanje (Gornja Radgona).

POROČILO

o izidu nadomestnih volitev poslanca v republiški zbor Skupščine SR Slovenije

Mandatno-imunitetna komisija republiškega zbora Skupščine SR Slovenije je na podlagi 7. člena poslovnika republiškega zbora Skupščine SR Slovenije na seji dne 2. 2. 1971 obravnavala poročilo republiške volilne komisije o izidu nadomestnih volitev poslanca v republiški zbor Skupščine SR Slovenije v 22. volilni enoti Kranj I z dne 29. 1. 1971, pregledala volilne spise ter ugotovila:

1. Za nadomestne volitve poslanca republiškega zbora Skupščine SR Slovenije v 22. volilni enoti Kranj I, ki jih je razpisal predsednik Skupščine SR Slovenije z odlokom dne 9. novembra 1970 (Uradni list SRS, št. 37-213/70), je občinska volilna komisija potrdila kandidaturo kandidacijske konference za kandidate Dušana Horjaka, Kranj, Stritarjeva 6, Franca Kuralta, Žabnica 45 in Janeza Oblaka, Kranj, Savska loka 5.

2. O predlaganih kandidatih so volivci neposredno glasovali na volitvah dne 24. januarja 1971.

3. Po ugotovitvah izida volitev pristojne občinske volilne komisije je v 22. volilni enoti Kranj I vpisanih v volilni imenik 7663 volivcev. Glasovalo je 5776 volivcev. Pri glasovanju so prejeli kandidati

Dušan Horjak	2.919 glasov
Franc Kuralt	1.674 glasov
Janez Oblak	897 glasov

Neveljavnih je bilo 286 glasovnic.

4. Na podlagi tega je občinska volilna komisija ugotovila, da je bil po tretjem odstavku 112. člena zakona o volitvah poslancev Skupščine SR Slovenije izvoljen za poslanca republiškega zbora Skupščine SR Slovenije Dušan Horjak, ki je dobil največ glasov v volilni enoti.

5. Republiška volilna komisija je na podlagi volilnih spisov, ki jih je po opravljenih neposrednih volitvah prevzela od občinske volilne komisije Kranj, preizkusila zakonitost volitev in ugotovila, da sta bila postopek za določitev kandidatov in volitve izvedene v skladu z zakonitimi predpisi in da ni bilo nepravilnosti, ki bi lahko vplivale na kandidaturo ali na izid volitev.

Na podlagi navedenih ugotovitev mandatno-imunitetna komisija predlaga, da republiški zbor Skupščine SR Slovenije verificira mandat poslanca Dušana Horjaka, izvoljenega v 22. volilni enoti Kranj I.

Št.: 0202-6/71

Ljubljana, 2. 2. 1971

PREDLOG ODLOKA**o razrešitvi predsednika okrožnega sodišča v Novi Gorici**

Na podlagi 16. alinee 135. člena in 4. alinee 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije ter II. in XXIII. amandmaja k ustavi Socialistične republike Slovenije ter v zvezi z 12. in 19. členom zakona o sodiščih splošne pristojnosti (Uradni list SRS, št. 20-220/65) je Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji republiškega zbora sprejela

ODLOK**o razrešitvi predsednika okrožnega sodišča v Novi Gorici**

Jožko H u m a r se razreši dolžnosti predsednika okrožnega sodišča v Novi Gorici z dne 28. februarja 1971.

OBRAZLOŽITEV

Zvezna skupščina je na seji zbora narodov dne 28. decembra 1970 in na seji družbeno-političnega zbora dne 28. decembra 1970 izvolila za sodnika vrhovnega sodišča Jugoslavije Jožka H u m a r j a, predsednika okrožnega sodišča v Novi Gorici.

Po določbi 2. točke 46. člena temeljnega zakona o splošnih sodiščih (Uradni list SFRJ, št. 7-82/65) se sodnik razreši, če je po svoji privolitvi izvoljen v drugo sodišče.

Glede na to je predlog odloka utemeljen.

PREDLOG ODLOKA**o razrešitvi sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani**

Na podlagi 16. alinee 135. člena in 4. alinee 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije ter II. in XXIII. amandmaja k ustavi Socialistične republike Slovenije ter v zvezi z 12. in 19. členom zakona o sodiščih splošne pristojnosti (Uradni list SRS, št. 20-220/65) je Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji republiškega zbora sprejela

ODLOK**o razrešitvi sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani**

Stane L e s j a k se razreši dolžnosti sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani.

OBRAZLOŽITEV

Predsedstvo okrožnega sodišča v Ljubljani je poslalo dne 6. januarja 1971 komisiji Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja dopis naslednje vsebine:

»Sklicujoč se na 20. člen zakona o sodiščih splošne pristojnosti (Uradni list SRS, št. 20/65) obveščam naslovno komisijo, da je Stane Lesjak, sodnik okrožnega sodišča v Ljubljani, s potekom 31. julija 1971 izpolnil pogoje za starostno pokojnino.

O izpolnjenih pogojih za starostno pokojnino obveščamo z zamudo zato, ker je še pred 31. 7. 1970 začel teči na zavodu za socialno zavarovanje postopek za invalidsko upokojitev sodnika Staneta Lesjaka.«

Vrhovno sodišče SR Slovenije je v skladu z določbami XXIII. amandmaja k ustavi Socialistične republike Slovenije dalo pozitivno mnenje k razrešitvi Staneta Lesjaka dolžnosti sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani.

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja je na seji dne 20. januarja 1971 razpravljala o razrešitvi Staneta Lesjaka dolžnosti sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani. Na podlagi razprave komisija za volitve in imenovanja predlaga, da republiški zbor Skupščine SR Slovenije razreši Staneta Lesjaka dolžnosti sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani.

PREDLOG ODLOKA

o izvolitvi sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani

Na podlagi 16. alinee 135. člena in 4. alinee 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije ter II. in XXIII. amandmaja k ustavi Socialistične republike Slovenije in v zvezi z 12. členom zakona o sodiščih splošne pristojnosti (Uradni list SRS, številka 20-220/65) je Skupščina SR Slovenije na seji republiškega zbora sprejela

ODLOK

o izvolitvi sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani

Za sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani se izvoli Fedor Kosem, sodnik občinskega sodišča I. Ljubljana.

OBRAZLOŽITEV

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja je razpisala prosto sodniško mesto pri okrožnem sodišču v Ljubljani.

V predpisanem roku sta se prijavila na razpisano prosto sodniško mesto pri okrožnem sodišču v Ljubljani Meta Lunder, sodnica za prekrške pri republiškem senatu za prekrške in Fedor Kosem, sodnik pri občinskem sodišču I. Ljubljana.

Meta Lunder je rojena 19. 2. 1938 v Ljubljani. Diplomirala je na pravni fakulteti v Ljubljani 25. 2. 1961. Pravosodni izpit je opravila 5. 6. 1963. Nato je bila izvoljena za sodnico pri okrožnem sodišču v Ptujju do oktobra 1967. Oktobra 1967 je bila izvoljena za sodnico republiškega senata za prekrške v Ljubljani.

Fedor Kosem je bil rojen 30. 7. 1933 v Ljubljani. Diplomiral je na pravni fakulteti v Ljubljani 16. 6. 1960. Pravosodni izpit je opravil 27. 6. 1963. Zaposlen

je bil najprej kot sodnik pripravnik pri občinskem sodišču v Ljubljani, nato je bil 1. 10. 1963 izvoljen za sodnika občinskega sodišča na Jesenicah. Od 1. 6. 1965 do 31. 5. 1966 je bil svetovalec na republiškem sekretariatu za pravosodje in občo upravo. Junija 1966 je bil izvoljen za sodnika republiškega senata za prekrške. Od 1. novembra 1967 dalje je sodnik občinskega sodišča I Ljubljana.

Po določbah XXIII. amandmaja k ustavi Socialistične republike Slovenije je komisija za volitve in imenovanja poslala vrhovnemu sodišču SR Slovenije v mnenje prijavljena kandidata na razpisano prosto sodniško mesto pri okrožnem sodišču v Ljubljani.

Vrhovno sodišče SR Slovenije je sporočilo, da podpira kandidaturo Fedorja Kosma, sodnika občinskega sodišča I Ljubljana.

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja je na seji dne 20. januarja in 5. februarja 1971 razpravljala o prijavljenih kandidatih na razpisano prosto sodniško mesto pri okrožnem sodišču v Ljubljani. Na podlagi razprave ter mnenja vrhovnega sodišča SR Slovenije predlaga, da republiški zbor Skupščine SR Slovenije izvoli za sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani Fedorja Kosma, sodnika občinskega sodišča I Ljubljana..

PREDLOG ODLOKA

o razrešitvi sodnika okrožnega sodišča v Novem mestu

Na podlagi 16. alinee 135. člena in 4. alinee 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije ter II. in XXIII. amandmaja k ustavi Socialistične republike Slovenije ter v zvezi z 12. in 19. členom zakona o sodiščih splošne pristojnosti (Uradni list SRS, št. 20-220/65) je Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji republiškega zbora sprejela

ODLOK

o razrešitvi sodnika okrožnega sodišča v Novem mestu

Anton Bele se razreši dolžnosti sodnika okrožnega sodišča v Novem mestu.

OBRAZLOŽITEV

Predsedstvo okrožnega sodišča v Novem mestu je poslalo dne 30. 12. 1970 komisiji Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja vlogo Antona Beleta, sodnika okrožnega sodišča v Novem mestu.

Sodnik okrožnega sodišča v Novem mestu Anton Bele v svoji vlogi navaja: »Na seji republiškega zbora Skupščine SR Slovenije dne 30. junija 1967 sem bil podpisani Anton Bele izvoljen za sodnika okrožnega sodišča v Novem mestu.

Z vlogo z dne 1. 12. 1970 uveljavljam pri komunalnem zavodu za socialno zavarovanja v Novem mestu s 1. januarjem 1971 pravico do starostne pokojnine po določilu 24. člena temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju.

Vzrok: slabo zdravstveno stanje.

Zato podpisani predlagam na podlagi določila 19. člena 1. odstavka zakona o sodiščih splošne pristojnosti (SR Slovenije) v zvezi s 46. členom tč. 1 temeljnega zakona o sodiščih splošne pristojnosti, da me naslov razreši dolžnosti sodnika pri okrožnem sodišču v Novem mestu na prvi prihodnji seji.«

Vrhovno sodišče SR Slovenije je v skladu z določbami XXIII. amandmaja k ustavi Socialistične republike Slovenije dalo pozitivno mnenje k razrešitvi Antona Beleta dolžnosti sodnika okrožnega sodišča v Novem mestu.

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja je na seji dne 20. januarja 1971 razpravljala o vlogi Antona Beleta za razrešitev dolžnosti sodnika okrožnega sodišča v Novem mestu. Komisija je vlogo sprejela kot utemeljeno, zato predlaga republiškem zboru Skupščine SR Slovenije, da razreši Antona Beleta dolžnosti sodnika pri okrožnem sodišču v Novem mestu.

PREDLOG ODLOKA

o razrešitvi sodnika porotnika okrožnega sodišča v Kranju

Na podlagi 16. alinee 135. člena in 4. alinee 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije ter II. amandmaja k ustavi Socialistične republike Slovenije in 17. člena zakona o sodiščih splošne pristojnosti (Uradni list SRS, št. 20-220-/65) je Skupščina SR Slovenije na seji republiškega zbora sprejela

ODLOK

o razrešitvi sodnika porotnika okrožnega sodišča v Kranju

Zora Konič se razreši dolžnosti sodnika porotnika okrožnega sodišča v Kranju.

OBRAZLOŽITEV

Predsedstvo okrožnega sodišča v Kranju je dne 29. decembra 1970 obvestilo komisijo Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja, da zoper sodnico porotnico Zoro Konič, roj. 1. 1. 1922, uslužbenko iz Bistrice pri Trziču št. 112, teče pri okrožnem sodišču v Kranju kazenski postopek zaradi več kaznivih dejanj, in sicer: poneverbe po členu 322/II, ponareditve in uničevanja uradnih listin po členu 319, ponarejanje listin po členu 306, nevestnega dela v službi po členu 317/II in goljufije v službi po členu 318/a KZ.

Zaradi tega predlaga predsedstvo okrožnega sodišča v Kranju, da Skupščina SR Slovenije razreši Zoro Konič dolžnosti sodnika porotnika okrožnega sodišča v Kranju.

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja je na seji dne 20. januarja 1971 razpravljala o razrešitvi Zore Konič dolžnosti sodnika porotnika okrožnega sodišča v Kranju. Obrazložitev predsedstva okrožnega sodišča v Kranju je komisija sprejela kot utemeljeno, zato predlaga, da republiški zbor Skupščine SR Slovenije razreši Zoro Konič dolžnosti sodnika porotnika okrožnega sodišča v Kranju.

PREDLOG ODLOKA**o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov
okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru**

Na podlagi 16. alineje 135. člena in 4. alineje 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije ter II. amandmaja k ustavi Socialistične republike Slovenije in v zvezi s 6. in 10. členom zakona o gospodarskih sodiščih v SR Sloveniji (Uradni list SRS, št. 20-221/65) in s 45. členom zakona o gospodarskih sodiščih (Uradni list SFRJ, št. 7-83/65) je Skupščina SR Slovenije na seji republiškega zbora sprejela

ODLOK**o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov
okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru.****I**

Okrožno gospodarsko sodišče v Kopru ima 90 sodnikov porotnikov.

II

Za sodnike porotnike se izvolijo:

Peter Aljančič, dipl. rudarski inženir, načelnik oddelka za načrtovanje in statistiko, obalni svet Koper;

Danilo Bašin, dipl. pravnik, pravni referent, podjetje PTT Nova Gorica;

Dragica Bašin, načelnik oddelka za finance, komunalni zavod za socialno zavarovanje, Nova Gorica;

Franc Batagelj, direktor splošnega sektorja, sadno-likerski kombinat »Fructal«, Ajdovščina;

Kazimir Bejakovič, tajnik, Elektro Gorica, poslovna enota Koper;

Nada Beltram, dipl. ekonomist, analitik in svetovalec za stanovanjsko gospodarstvo in cene, skupščina občine Nova Gorica;

Bogdan Bernik, inženir kemije, vodja oddelka kontrole kakovosti, tovarna lesovinskih plošč, Lesonit, Ilirska Bistrica;

Marij Bertok, kalkulant v upravi, Primorski tisk, časopisno založniško podjetje Koper;

Ratko Božič, strojni inženir, vodja enote za vzdrževanje, Luka Koper;

Angel Brajkò, operativno-komercialni vodja, Interevropa, Koper;

Stefka Bratuž-Klemenc, dipl. ekonomist, analitik v finančnem sektorju, Iskra — tovarna avtoelektričnih izdelkov Nova Gorica v združenem podjetju Iskra, Kranj;

Zvonka Bricelj, inženir agronomije, novinar za gospodarske oddaje, RTV Ljubljana — radio Koper;

Vladimir Cergolj, dipl. pravnik, šef skupščinske pisarne skupščine občine Koper;

Amalija Cugmas, knjigovodja v finančnem sektorju, tovarna motornih vozil Tomos, Koper;

Silvester Čehovin, dipl. inženir gozdarstva, vodja tehničnega sektorja in referent za izkoriščanje gozdov, zavod za pogozdovanje in melioracijo Krasa, Sežana;

Franc Češnovar, upokojenec, Nova Gorica, Ulica IX. korpusa 102;

Vojko Čok, dipl. ekonomist, strokovni sodelavec, pripravnik v razvojni grupi, Luka Koper;

Silvo Čotar, dipl. ekonomist, vodja plansko-analitske službe, kombinat za predelavo in promet žitaric Mlinotest, Ajdovščina;

Stefan Demšar, upokojenec, Koper, Muzejski trg 4;

Viktorija Dodič, šef gradbišča, splošno gradbeno podjetje Stavbenik, Koper;

Štefan Domadenik, šef tehnične komerciale, splošno gradbeno podjetje Stavbenik, Koper;

Rudi Duja, dipl. ekonomist, pomočnik direktorja gospodarsko računskega sektorja, Interevropa, Koper;

Bruno Eller, dipl. ekonomist, direktor, trgovsko podjetje Jestvina Koper;

Ivan Forte, vodja splošne službe pri potniškem prometu, avtobusno in turistično podjetje Slavnik, Koper;

Ivan Funar, inšpektor, služba družbenega knjigovodstva, Koper;

Danilo Gašperšič, dipl. gradbeni inženir, samostojni projektant — statik, Invest biro, Koper;

Jožica Golja, komercialni referent v mednarodnem transportu, Interevropa, Koper;

Zinka Gospodarič, referent uvoza, trgovsko podjetje Nanos, Postojna;

Jakov Grbac, prometni inženir, šef službe za organizacijo transporta, ZŽTP Ljubljana, transportno podjetje Postojna;

Olga Guštin, referent v oddelku za kratkoročne kredite, kreditna banka Koper;

Lidija Herkov, delavka, tovarna igrač in kovinskih izdelkov Mehano-tehnika, Izola;

Marjan Hodžar, strokovni sodelavec — analitik, obalni sindikalni svet, Koper;

Viktor Hvalič, pomočnik direktorja, služba družbenega knjigovodstva, Nova Gorica;

Jožica Jamnik, vodja urada za obračun vodarine, Rižanski vodovod, Koper;

Alenka Jurkovič, dipl. ekonomist, komercialni referent, Luka Koper;

Viljem Kancler, analitik, komunalni zavod za socialno zavarovanje, Koper;

Ivanka Kavčič, referent za plan in statistiko, podjetje PTT Koper;

Marija Kenda, vodja finančnega knjigovodstva, kombinat konzervne industrije Delamaris, Izola;

Mihajlo Konstantinović, referent za prodajo na domačem tržišču, tovarna igrač in kovinskih izdelkov Mehanotehnika, Izola;

Jože Kralj, načelnik uprave za dohodke skupščine občine Nova Gorica;

Ferdo Križan, vodja komercialnega sektorja, Iskra — tovarna radijskih sprejemnikov Sežana v združenem podjetju Iskra, Kranj;

Franc Krnel, vodja analitičnega oddelka, Luka Koper;

- Vinko Kuntih, vodja odseka investicij, kreditna banka Nova Gorica;
Lojze Lesjak, direktor, Interagent, Koper;
Milan Lesjak, vodja sektorja priprave dela, Avtoelektro Tolmin;
Pavel Makuc, šef splošnega sektorja, industrijsko podjetje elektrotermičnih aparatov Eta, Cerklje;
Miran Marušič, dipl. inženir agronomije, analitik in referent za kmetijstvo skupščine občine Koper;
Alojz Mihelj, dipl. pravnik, pravnik v splošnem sektorju, industrija cementa in azbestcimenta Salonit, Anžlova;
Marjan Miklavc, šef družbenega računovodstva in statistike, služba družbenega knjigovodstva, Nova Gorica;
Peter Mivšek, elektroinženir, projektant, Iskra — tovarna avtoelektričnih izdelkov Nova Gorica v združenem podjetju Iskra, Kranj;
Alojz Nardin, varnostni tehnik, Vozila Gorica, Nova Gorica;
Jože Novak, prometni inženir, šef komercialne službe, ZŽTP Ljubljana, transportno podjetje Postojna;
Anton Ovčarič, upokojenec, Koper, Ulica Stare pošte 3;
Lado Pahor, inšpektor dela, obalni svet Koper;
Miran Pahor, dipl. gradbeni inženir, direktor poslovne enote Gorica, splošno gradbeno podjetje Gorica, Nova Gorica;
Mirko Pajntar, dipl. strojni inženir, vodja investicijske izgradnje, tovarna pohištva Meblo, Nova Gorica;
Karel Pavletič, direktor sektorja avtobusnega prometa, Avtopromet, Nova Gorica;
Franc Petelin, vodja trgovske dejavnosti, Obrtni center, Koper;
Adolf Podobnik, vodja kadrovskega oddelka, rudnik živega srebra, Idrija;
Miranda Pogačar, vodja prodajno recepcijske službe, avtobusno in turistično podjetje Slavnik, Koper;
Anica Popovič, dipl. pravnik, šef pravne službe, tovarna motornih vozil Tomos, Koper;
Radenka Potočnik, likvidator računov, Kmetijski predelovalni združni kombinat Agraria, Koper;
Miha Primc, vodja splošnega sektorja, kmetijska zadruga »4. junij«, Ilirska Bistrica;
Milena Pucer, dipl. ekonomist, samostojni strokovni sodelavec — ekonomski analitik, Invest biro, Koper;
Vili Ravbar, šef kuhinje, Hotel Palace, Portorož;
Franc Razpet, referent prodaje, trgovsko podjetje Nanos, Postojna, obrat Postojna;
Ivan Rožanc, dipl. inženir agronomije, referent za kmetijsko zavarovanje, zavarovalnica Sava, Ljubljana, poslovna enota Koper;
Marko Rudman, komercialist v izvozu, kombinat konzervne industrije Delamaris, Izola;
Boris Sartori, upokojenec, Nova Gorica, Ulica 15. septembra 1;
Darko Sedmak, kmetijski inženir, vodja delovne enote Prade, kmetijski predelovalni združni kombinat Agraria, Koper;
Lucia Scher, novinar za mladinske oddaje v italijanskem jeziku, RTV Ljubljana — radio Koper;

Janez Slokar, vodja uvoza v nabavnem sektorju, tovarna motornih vozil Tomos, Koper;

Jolanda Slokar, vodja plansko analitskega biroja, tovarna pohištva Meblo, Nova Gorica;

Lucijan Stalina, dipl. ekonomist, vodja oddelka za zavarovanje in havarije, Splošna plovba Piran;

Alfonz Stepančič, referent za kredite in investicije, avtobusno in turistično podjetje Slavnik, Koper;

Angelca Škulj, računovodja, Park hotel, Nova Gorica;

Mitrofan Šorn, svetovalec v kontroli, službe družbenega knjigovodstva, Koper;

Hermina Tomšič, knjigovodja osnovnih sredstev, stanovanjsko podjetje Koper;

dr. Vladimir Trošt, zdravnik, šef enote za higieno in epidemije, zavod za zdravstveno varstvo, Koper;

Anamarija Turk, inženir agronomije, vodja analitskega sektorja, kmetijska zadruga, Nova Gorica;

Hema Urek, vodja odseka v oddelku za kreditne investicije, kreditna banka Koper;

Ivo Uršič, dipl. ekonomist, komercialist, Soške elektrarne, Nova Gorica;

Bogdan Vodopivec, vodja priprave del in projektive, cestno podjetje Koper;

Črtomir Vodušek, dipl. inženir strojništva, vodja tehničnih služb v sektorju SPA, tovarne motornih vozil Tomos, Koper;

Zdenko Wanek, komercialni direktor, trgovsko podjetje Grosist Gorica, Nova Gorica;

Slavica Zavrtanik, referent v kontroli, služba družbenega knjigovodstva, Koper;

Greta Zega, upokojenka, Koper, Ulica II. prekomorske brigade 32;

Vilko Zorzenone, dipl. ekonomist, vodja odseka sredstev, kreditna banka Nova Gorica;

Janko Žigon, dipl. inž. gozdarstva, šef gozdnega obrata Ajdovščina, gozdno gospodarstvo Tolmin;

Janez Žumer, dipl. pravnik, svetovalec za pravne zadeve s področja gospodarstva skupščine občine Koper.

OBRAZLOŽITEV

Sodnikom porotnikom okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru je potekla mandatna doba 20. 12. 1970.

Na podlagi stališč in kriterijev o izbiri kandidatov za sodnike porotnike, ki jih je sprejela komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja, je okrožno gospodarsko sodišče v Kopru poslalo predlog kandidatov za sodnike porotnike z obrazložitvijo. Iz obrazložitve je razvidno, da so kandidate predlagali:

delavski sveti v 29 primerih (32,3 %)

upravni odbori v 10 primerih (11,2 %)

drugi samoupravni organi v podjetjih v 14 primerih (15,5 %)

sveti zavodov v 2 primerih (2,2 %)

zadružni svet v 1 primeru (1,1 ‰)
sveti delovnih skupnosti v 14 primerih (15,5 ‰)
zbori delovnih skupnosti v 2 primerih (2,2 ‰)
vodstva samoupravnih organov in družbeno-političnih organizacij v
9 primerih (10 ‰)
drugi v 9 primerih (10 ‰).

Za ponovno izvolitev je predlaganih 31 (34,4 ‰) dosedanjih sodnikov porotnikov.

Med predlaganimi kandidati je 24 žensk (26,4 ‰).

Starostna struktura:

starih do 30 let je 9 (10 ‰)
starih od 30 do 55 let je 72 (80 ‰)
starih nad 55 let je 9 (10 ‰).

Struktura po šolski izobrazbi:

visokošolsko izobrazbo ima 31 kandidatov (34,4 ‰)
višješolsko izobrazbo ima 10 kandidatov (11,2 ‰)
srednješolsko izobrazbo ima 44 kandidatov (48,8 ‰)
nižjo izobrazbo ima 5 kandidatov (5,5 ‰).

Od 90 predlaganih kandidatov jih je (po sedežih delovnih organizacij, ki so jih predlagale) iz občine:

Koper	48	Ilirska Bistrica	2
Izola	4	Nova Gorica	22
Piran	2	Ajdovščina	2
Sežana	2	Tolmin	2
Postojna	4	Idrija	2

Struktura predlaganih kandidatov po gospodarskih panogah pa je naslednja:

iz industrije in rudarstva	24 (25,6 ‰)
iz kmetijstva	4 (4,4 ‰)
iz gozdarstva	2 (2,2 ‰)
iz gradbeništva	3 (3,3 ‰)
iz prometa	13 (14,4 ‰)
iz trgovine	5 (5,5 ‰)
iz gostinstva	4 (4,4 ‰)
iz komunalnih in stanov. dejavnosti	3 (3,3 ‰)
iz obrti	1 (1,1 ‰)
iz ostale gospodarske dejavnosti	4 (4,4 ‰)
iz bank oz. SDK	7 (7,7 ‰)
iz občinskih uprav	7 (7,7 ‰)
iz ostalih negospodarskih dejavnosti	8 (8,8 ‰)

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja je na seji dne 20. 1. 1971 razpravljala o predlogih kandidatov za sodnike porotnike okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru in na podlagi razprave predlaga, da republiški zbor Skupščine SRS Slovenije izvoli v predlogu odloka navedene kandidate za sodnike porotnike okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru.

P R E D L O G O D L O K A

o imenovanju predsednika, članov in sekretarja iniciativnega odbora za ustanovitev kulturne skupnosti Slovenije

Na podlagi 17. alinee 135. člena, 5. alinee 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije in II. amadmaja k ustavi Socialistične republike Slovenije ter 31. člena zakona o kulturnih skupnostih je Skupščina Socialistične republike Slovenije na seji republiškega zbora sprejela

O D L O K

o imenovanju predsednika, članov in sekretarja iniciativnega odbora za ustanovitev kulturne skupnosti Slovenije

V iniciativni odbor za ustanovitev kulturne skupnosti Slovenije se imenujejo:

za predsednika: dr. Boris Kuhar, predsednik odbora prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SR Slovenije za kulturne dejavnosti;

za člane: Jože Babič, upravnik Primorskega dramskega gledališča v Novi Gorici;

dr. France Bernik, tajnik Slovenske matice v Ljubljani;

Jože Falkner, dipl. gozdarski inženir, gozdno gospodarstvo Novo mesto;

Barbka Jakopič, študentka akademije za likovno umetnost in filozofske fakultete univerze v Ljubljani;

Jurij Kislinger, novinar, časopisno podjetje Mariborski tisk »Večer«, podružnica Celje;

Gregor Kocijan, tajnik komisije za kulturo in politiko izobraževanja republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije;

Peter Ogrizek, strokovni sodelavec komiteja občinske konference Zveze komunistov Slovenije Kranj;

Borut Plavšak, odgovorni urednik za področje kulture, prosvete in znanosti sekretariata izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije;

Leopold Suhadolčan, ravnatelj osnovne šole Franjo Golob, Prevalje;

Peter Toš, podpredsednik zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije;

Helena Toni, statističar, Saturnus, kovinsko predelovalna industrija embalaža avto, Ljubljana;

Andrej Ujčič, kustos, umetnostna galerija, Maribor;

Alfred Volavšek, vodja kadrovske službe, avtobusno in turistično podjetje Slavnik, Koper;

za sekretarja: dr. Branko Berčič, pomočnik republiškega sekretarja za prosveto in kulturo.

A M A N D M A

k predlogu odloka o imenovanju predsednika, članov in sekretarja iniciativnega odbora za ustanovitev kulturne skupnosti Slovenije

V predlogu odloka o imenovanju predsednika, članov in sekretarja iniciativnega odbora za ustanovitev kulturne skupnosti Slovenije se poleg že navedenih imenujejo za člane iniciativnega odbora za ustanovitev kulturne skupnosti Slovenije še:

Stojan Batič, svobodni umetnik, Ljubljana, Gregorčičeva 15;
Darijan Božič, direktor slovenske filharmonije v Ljubljani;
Ciril Kosmač, dramaturg pri radio-televiziji Ljubljana;
Miloš Mikeln, direktor in glavni urednik Cankarjeve založbe Ljubljana.

O b r a z l o ž i t e v

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja je na podlagi pripomb in sugestij na seji dne 5. februarja 1971 ponovno razpravljala o strukturi iniciativnega odbora za ustanovitev kulturne skupnosti Slovenije. Zaradi pomembne vloge in širokega področja dela tega odbora v pripravah za konstituiranje ustanovne skupščine kulturne skupnosti Slovenije, komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja predlaga, da se poveča število članov iniciativnega odbora za ustanovitev kulturne skupnosti Slovenije še za štiri.

O b r a z l o ž i t e v

Po določbah 31. člena zakona o kulturnih skupnostih opravi priprave za ustanovitev kulturne skupnosti iniciativni odbor. Iniciativni odbor za ustanovitev kulturne skupnosti Slovenije imenuje Skupščina SR Slovenije.

Iniciativni odbor pripravi ustanovno skupščino kulturne skupnosti, določi, kateri organi in organizacije imenujejo v skladu z določbami tega zakona člane v ustanovno skupščino in koliko jih imenujejo, pripravi osnutek začasnega statuta skupnosti in osnutek poslovnika o delu ustanovne skupnosti in skliče ustanovno skupščino (32. člen zakona).

Republiški zbor in prosvetno kulturni zbor Skupščine SR Slovenije sta na svojih sejah dne 10. oziroma 9. novembra 1970 sprejela odlok o ustanovitvi in o sestavi delovne skupine za izvedbo pripravljanih del v zvezi z ustanovitvijo kulturne skupnosti Slovenije. Delovna skupina je imela po določbah tega odloka nalogo, da do sprejema predloga zakona o kulturnih skupnostih, ko bo imenovan iniciativni odbor za ustanovitev kulturne skupnosti Slovenije, opravi vsa potrebna pripravljala dela, ki so v zvezi z začetkom delovanja iniciativnega odbora, v zvezi z ustanovitvijo skupščine kulturne skupnosti Slovenije. V ta del so sodile predvsem priprave delovnih osnutkov, začasnega statuta kulturne skupnosti Slovenije in poslovnika za delo ustanovne skupščine kulturne skupnosti Slovenije.

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja je razpravljala o sestavi delovne skupine za izvedbo pripravljanih del v zvezi z ustanovitvijo kulturne skupnosti Slovenije in bila mnenja, da bo zaradi kontinuitete dela po

sprejetju zakona o kulturnih skupnostih predlagala pristojnim zborom isti sestav kandidatov za iniciativni odbor za ustanovitev kulturne skupnosti Slovenije, kot je bil sprejet z odlokom o ustanovitvi in sestavi delovne skupine za izvedbo pripravljanih del v zvezi z ustanovitvijo kulturne skupnosti Slovenije.

Na podlagi že sprejetega mnenja komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja predlaga pristojnim zborom Skupščine SR Slovenije v imenovanje v predlogu odloka navedene kandidate za predsednika, člane in sekretarja iniciativnega odbora za ustanovitev kulturne skupnosti Slovenije.

PREDLOG ODLOKA

o izvolitvi članov, ki jih voli Skupščina SR Slovenije v republiško delegacijo za II. kongres samoupravljalcev Jugoslavije

Na podlagi 17. alinee 135. člena in 5. alinee 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije in II. amandmaja k ustavi Socialistične republike Slovenije je Skupščina SR Slovenije na seji republiškega zbora sprejela

ODLOK

o izvolitvi članov, ki jih voli Skupščina SR Slovenije v republiško delegacijo za II. kongres samoupravljalcev Jugoslavije.

V republiško delegacijo za II. kongres samoupravljalcev Jugoslavije se izvolijo:

Sergej Kraigher, predsednik Skupščine SR Slovenije;
 Stane Kavčič, predsednik izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije;
 Miha Košak, predsednik skupščine mesta Ljubljana;
 Mara Žlebnik, poslanec gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije;
 Franc Verdev, rudar, odbornik skupščine občine Velenje.

OBRAZLOŽITEV

Na podlagi sklepov in navodil odbora za pripravo in sklic II. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije je sekretariat koordinacijskega odbora sprejel ključ in postopek za izvolitev republiške delegacije na II. kongresu samoupravljalcev. Delegacija se izvoli po naslednjem ključu:

Skupščina SR Slovenije izvoli 5 članov (3 iz vrst poslancev in 2 iz občin), republiška konferenca SZDL 7 članov, Centralni komite ZKS 2 člana, republiški svet zveze sindikatov Slovenije 4 člane, republiška konferenca zveze mladine Slovenije 2 člana, zveza združenj borcev NOV Slovenije 1 člana, gospodarska zbornica SR Slovenije 1 člana, SAZU enega člana, republiška skupnost pokojninsko-invalidskega zavarovanja 1 člana, zveza skupnosti zdravstvenega zavarovanja 1 člana, republiška skupnost za socialno zavarovanje kmetov 1 člana, republiška skupnost za zaposlovanje 1 člana, republiška izobraževalna skupnost 1 člana, kulturna skupnost Slovenije 1 člana, republiška skupnost

otroškega varstva 1 člana in raziskovalna skupnost Slovenije 1 člana. Republiška delegacija bi imela skupno 31 članov.

Republiški koordinacijski odbor za sklic in pripravo II. kongresa samoupravljavcev Jugoslavije priporoča Skupščini SR Slovenije in organizacijam, ki bodo po tem ključu izbirale svoje predstavnike v republiško delegacijo, da naj izberejo tudi svoje najvidnejše predstavnike. Za ta predlog se je sekretariat koordinacijskega odbora odločil zato, ker na kongresu ne bo posebnih gostov in ker meni, da morajo na kongresu sodelovati tudi najvidnejši predstavniki republike. V drugih republikah so tudi formirali delegacije v tem smislu.

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja je na seji dne 20. januarja 1971 razpravljala o kandidatih in na podlagi razprave predlaga, da republiški zbor Skupščine SR Slovenije izvoli v predlogu odloka navedene kandidate za člane republiške delegacije za II. kongres samoupravljavcev Jugoslavije.

PREDLOG ODLOKA

o izvolitvi članov skupščine republiškega sklada skupnih rezerv, ki jih voli Skupščina SR Slovenije

Na podlagi 17. alinee 135. člena in 5. alinee 152. člena ustave Socialistične republike Slovenije in II. amandmaja k ustavi Socialistične republike Slovenije ter 13. člena zakona o skladih skupnih rezerv in o uporabi njihovih sredstev (Uradni list SRS, št. 46-254/70) je Skupščina SR Slovenije na seji republiškega zbora sprejela

ODLOK

o izvolitvi članov skupščine republiškega sklada skupnih rezerv, ki jih voli Skupščina SR Slovenije

V skupščino republiškega sklada skupnih rezerv se izvolijo:

Franc Bera, višja ekonomsko-komercialna šola, predsednik izobraževalne skupnosti občine Slovenska Bistrica, obratovodja, industrija metalnih izdelkov »Impol«, Slovenska Bistrica;

Dušan Burnik, inženir metalurgije, podpredsednik skupščine občine Celje;

Stane Čehovin, filozofska fakulteta, predsednik skupščine občine Sežana;

Franc Drobnič, diplomirani ekonomist, predsednik upravnega odbora tovarne, vodja konjunkturne službe, tovarna kovinskih izdelkov in livarna »Titan«, Kamnik;

Jože Eržen, diplomirani politolog, poslanec gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije, direktor tovarne avto-električnih izdelkov v združenem podjetju »Iskra«, Nova Gorica;

Ljubo Filipan, diplomirani pravnik, pomočnik generalnega direktorja, »Mercator«, poslovna enota Emona, Ljubljana;

Marjan Klemenč, strojni inženir, predsednik delavskega sveta tovarne, vodja modelne mizarne »Litostroj«, Ljubljana;

Jože Košak, višja komercialna šola, član sveta za proračun in finance skupščine občine Koper, direktor računsko-gospodarskega sektorja tovarne motornih vozil »Tomos«, Koper;

Franc Lubej, višja ekonomsko-komercialna šola, pomočnik generalnega direktorja, kreditna banka, Celje;

Filip Majcen, diplomirani inženir kemije, predsednik upravnega odbora tovarne, direktor prodajne službe »Sava«, industrija gumijevih in usnjenih in kemičnih izdelkov, Kranj;

Ferdo Papič, diplomirani inženir gozdarstva, poslanec gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije, predsednik skupščine občine Tolmin;

Leon Rapovž, magister ekonomije, član ekonomskega sveta in sveta za finance skupščine občine Maribor, vodja finančne službe, splošno gradbeno podjetje »Konstruktor«, Maribor;

Mihael Savinek, višja ekonomsko-komercialna šola, predsednik sveta za družbeni plan in finance skupščine občine Sovenj Gradec, šef gospodarsko-računskega sektorja, lesnoindustrijsko podjetje Slovenj Gradec;

Marjan Simič, višja ekonomsko-komercialna šola, načelnik oddelka za gospodarske in družbene dejavnosti skupščine občine Novo mesto;

Miran Smola, diplomirani ekonomist, odbornik sveta delovne skupnosti skupščine občine Kočevje, direktor združenega kmetijsko-gozdarskega posestva Kočevje;

Franc Tepina, predsednik sveta za družbeni plan in finance skupščine občine Jesenice;

Bogomir Verdev, član koordinacijskega odbora za turizem gospodarske zbornice SR Slovenije, glavni direktor zdravilišča Radenska, Radenci;

Jože Vonta, diplomirani politolog, predsednik sklada gospodarskih rezerv skupščine občine Ljubljana-Šiška, direktor združene tekstilne tovarne Vižmarje-Medvode;

Stane Zupančič, višja ekonomsko-komercialna šola, predsednik sveta za gospodarstvo skupščine občine Zagorje, komercialni svetnik, Tehnoimpeks, Ljubljana;

Ivan Živič, višja upravna šola, podpredsednik skupščine občine Brežice.

O B R A Z L O Ž I T E V

Po določbah 13. člena zakona o skladih skupnih rezerv in o uporabi njihovih sredstev sestavlja skupščino republiškega sklada 40 predstavnikov, ki jih izvoli skupščina gospodarske zbornice SR Slovenije in 20 predstavnikov, ki jih izvoli Skupščina SR Slovenije.

Komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja je hotela predvsem zagotoviti najustreznejšo sestavo skupščine republiškega sklada skupnih rezerv glede na interese in problematiko posameznih gospodarskih vej in območij. Zato je tudi bilo eno njenih osnovnih izhodišč, da pri pripravi predloga sodelujejo vse komisije za volitve in imenovanja občinskih skupščin, ki naj na osnovi sprejetih kriterijev predlagajo primerne kandidate.

Predvsem naj bi to bili kandidati, ki so zaposleni v gospodarskih organizacijah, obenem pa delujejo v predstavnških in samoupravnih telesih občinskih skupščin oziroma delovnih organizacij. Prednost naj imajo strokovnjaki — eko-

nomisti, ki delajo na področju programiranja gospodarskega razvoja oziroma na takih področjih, ki zagotavljajo, da bodo v skupščini sklada lahko uveljavljali objektivne kriterije pri uporabi sredstev.

Glede na relativno majhno število predstavnikov, ki jih voli Skupščina SR Slovenije, je bilo potrebno predhodno uskladiti predloge posameznih občin. Zato je komisija za volitve in imenovanja priporočila občinskim komisijam, da se dogovorijo za skupne kandidate na območjih večjega števila občin.

Na podlagi tako izoblikovanih stališč in kriterijev je komisija Skupščine SR Slovenije za volitve in imenovanja prejela 33 predlogov kandidatov za člane skupščine republiškega sklada skupnih rezerv. Razen v enem primeru so bili kandidati sporazumno predlagani in usklajeni med občinami na posameznih območjih.

Na podlagi teh predlogov je komisija za volitve in imenovanja upoštevala navedene kriterije sestavila predlog odloka o izvolitvi članov skupščine republiškega sklada skupnih rezerv in ga daje v razpravo.

SEZNAM GOVORNIKOV

Republiški zbor

Benčina Drago: 35	Majerič Avgust: 22, 31, 79
Božiček Benjamin: 42	Matičič Cene: 13, 21, 22, 51, 62, 78
Brilej dr. Jože: 39	Petrič dr. Ernest: 49, 85, 86
Česnik Janko: 24, 25	Polič Miloš: 50, 66
Dernovšek Jože: 26, 46, 47	Prosen Miha: 38
Dolenc Marjan: 19, 21, 22, 87	Pučnik Ivan: 26
Dolinšek Zdravko: 7	Pušenjak Rado: 32, 33, 38, 46, 60
Florjančič Jože: 17, 68, 90	Rebek Rudi: 12
Forte Karel: 16, 58, 74	Remc Tone: 14, 44
Franko Ivan: 65, 75	Roter Zdenko: 15, 63
Goslar Miran: 76	Rus dr. Vojan: 10, 20, 70, 90
Horjak Dušan: 5	Simončič Vlado: 84
Jarc Boris: 21	Svetelj Franc: 13
Jenko Marjan: 84	Šetinc Lenart: 34
Jenko Stane: 8	Šnabl Bogdan: 82
Jerman Riko: 76, 77, 84	Štrukelj Jožko: 28, 45
Kastelic Vinko: 15	Tavčar Adolf: 59
Klančnik Gregor: 41, 50, 66	Toth Štefan: 36, 38
Klemenčič Ivo: 77	Vadnjal Boris: 80
Komel Lojze: 87, 88	Vižintin Milo: 9
Košir Martin: 25	Zupan Ivan: 52, 70, 78
Kreft Ivan: 6, 61, 70, 91	Žnidaršič Jože: 38
Lešnik Zoran: 35, 64, 91	

Gospodarski zbor

Atelšek Ivan: 103, 116, 126, 148, 149	Petauer Franc: 148, 149
Bernoč Natan: 111, 116, 142, 143, 144	Petrič dr. Ernest: 145, 146
Bole Tone: 131	Polajnar Tone: 151
Božič Vinko: 125, 132, 137, 148	Prinčič Egon: 102, 136
Cvenk Miran: 139	Puterle Franc: 151
Cvilak Davorin: 127	Simšič Stane: 112
Divjak Stane: 140, 141	Skvarč Tone: 95
Dolenc Marjan: 94, 98	Sonc Ivo: 151
Gole Ivan: 133, 150	Šaubert Stjepan: 122
Jerman Riko: 98, 147	Šter Janez: 102, 113, 116, 124, 133, 134, 141
Kolarič Janko: 149	Tribušon Tone: 126
Korelec Franc: 139, 146, 147	Vadnjal Boris: 101, 135, 138
Nemec Štefan: 99, 100, 151	Vavpotič Rudi: 115, 150
Orožen Marjan: 149	Zidar Milovan: 100
Papič Ferdo: 120, 137	Zupan Ivan: 100, 102, 104, 117, 129
Pavlič dr. Stane: 96	
Pečar Pavle: 95	

Prosvetno-kulturni zbor

Bohanec Slavko: 177	Melanšek Jože: 190
Bračič dr. Vladimir: 161, 170	Mušič Vladimir: 179
Brodar dr. Demetrij: 179	Oberlintner Roman: 157, 160, 187
Činč Ludvik: 175	Pernuš Anka: 169
Feldin Boris: 160, 170, 184, 186, 189	Petrič dr. Ernest: 166, 167, 172, 207, 208
Gazvoda Jože: 204	Poljanšek Miloš: 190
Hasl Miran: 170, 199	Razdevšek Franc: 156
Jerman Riko: 166, 167	Rojc Emil: 174
Kerčmar Janez: 202	Suhadolnik Jože: 190
Kornhauser dr. Aleksandra: 181, 206	Šinigoj Dušan: 196, 197
Kuhar dr. Boris: 183, 206	Štefanič Lojze: 171
Lipužič Boris: 158	Švajncar Janez: 169, 171, 173
Matičič Cene: 193	Uršič Vlado: 165
Meglič Janez: 203	

Socialno-zdravstveni zbor

Arnež dr. Zoran: 234	Miloradovič Marija: 227
Bratuž dr. Ciril: 212	Mrgole Mitja: 236, 237
Gaspari Majda: 213, 241	Okršlar Anica: 237
Javh dr. Zdravko: 214	Pečar Pavle: 212, 238
Jerman Riko: 210	Pečar dr. Samo: 237
Keber Stane: 216, 232	Perlot dr. Vojteh: 225
Kosi Miroslav: 249	Pratengrazer Jože: 216, 246
Kosmač Franc: 230, 248	Razdevšek Milan: 231
Kovačič dr. Edmund: 244	Sagaj Franc: 214
Košir dr. Anton: 230, 240	Šuštar Emil: 216
Lajevec dr. Stanko: 218	Tomič Zora: 211
Majhen dr. Jože: 220	Varl dr. Bojan: 233
Malešič Matija: 217	Vogrinc Danica: 247
Marolt dr. Jože: 212, 221	

Enotni zbor delovnih skupnosti

Damjan dr. Viktor: 291	Orožen Marjan: 281
Dolar Jože: 296	Petrič dr. Ernest: 272
Dolenc Marjan: 253	Pungerčar Stane: 275, 305, 309
Filli Boris: 261	Rojc Emil: 263
Hasl Miran: 266	Slavič Jože: 279
Keber Stanislav: 259	Šaubert Stjepan: 262
Knez Jože: 260	Šetinc Lenart: 300
Korenčan Viktor: 259	Šifrer dr. Živko: 308
Kučan Janez: 303, 307, 309	Šter Janez: 308
Kuhar dr. Boris: 281	Štrukelj Jožko: 276, 301, 307
Lamut Franc: 258, 268, 299	Turnšek Viktor: 280
Makovec Stojan: 262	Vodopivec Stojan: 294
Miklič Rado: 264	

Zasedanje delegatov občin

Brilej dr. Jože: 363	Murovec Stanko: 390
Burnik Dušan: 372	Muršec Franjo: 394
Butina dr. Miha: 387	Orožen Marjan: 332, 345
Čehovin Stane: 323	Prezelj Marko: 328, 350
Dermaša Roman: 381, 384	Prodnik Stanko: 349
Florjančič Tone: 395	Puppis Nada: 351
Gaspari Majda: 354, 363	Radej Jože: 361
Gobec Vinko: 320, 357	Skok Franc: 325, 362
Hergula Alojz: 359	Srednik Ivo: 337
Hvala Stane: 358	Svetina Franc: 356
Ivkovič Marija: 353	Šetinc Lenart: 342
Jakopič Albert: 313, 329	Škraban Lado: 373
Jan Jože: 348	Težak Jože: 331
Jogan Savin: 331, 366, 378	Tomič Zora: 346, 353
Kobal Ciril: 360	Troha Stojan: 384
Košir Martin: 327	Uršič Zvonko: 374
Leskošek Viktor: 338	Vasa Branko: 393
Mastinšek Drago: 326	Vrabič Olga: 340
Mihevc Janez: 324	Vrhovc Stojan: 394
Miklavčič Ivan: 369	Zajc Ludvik: 388, 396
Mikoš Boris: 366, 375, 379, 385	Žele Ivan: 352

VSEBINA

Republiški zbor

23. seja — 10. februarja 1971

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev	3
2. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	3
3. Določitev dnevnega reda	4

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 22. seje republiškega zbora	5
2. Verifikacija mandata novo izvoljenega poslanca republiškega zbora Dušana Horjaka	5
Govornik:	
Dušan Horjak	5
3. Predlog zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogo- varjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov	5
Govorniki:	
Ivan Kreft	6
Zdravko Dolinšek	7
Stane Jenko	8
Milo Vižintin	9
Dr. Vojan Rus	10
Rudi Rebek	12
Franc Svetelj	13
Cene Matičič	13
Tone Remc	14
Vinko Kastelic	15
Zdenko Roter	15
Karel Forte	16
Jože Florjančič	17
Marjan Dolenc	19
Dr. Vojan Rus	20
Boris Jarc	21

Cene Matičič	21
Marjan Dolenc	21
Cene Matičič	22
Avgust Majerič	22
Marjan Dolenc	22
Janko Česnik	24
Martin Košir	25
Janko Česnik	25
4. Predlog zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji	25
Govorniki:	
Ivan Pučnik	26
Jože Dernovšek	26
Jožko Štrukelj	28
Avgust Majerič	31
Rado Pušenjak	32
Lenart Šetinc	34
Drago Benčina	35
Zoran Lešnik	35
Stefan Toth	36
Jože Znidaršič	38
Rado Pušenjak	38
Miha Prosen	38
Dr. Jože Brilej	39
Gregor Klančnik	41
Benjamin Božiček	42
Tone Remc	44
Jožko Štrukelj	45
Jože Dernovšek	46
Rado Pušenjak	46
Jože Dernovšek	47
5. Predlog zakona o dopolnitvi zakona o stalnih sredstvih SR Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti	48
Govorniki:	
Dr. Ernest Petrič	49
Gregor Klančnik	50
Miloš Polič	50
Cene Matičič	51
6. Predlog zakona o spremembi zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks	51
7. Predlog zakona o spremembah zakona o proračunu SR Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1971	51
8. Predlog zakona o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971	52
Govorniki:	
Ivan Zupan	52
Karel Forte	58
Adolf Tavčar	59
Rado Pušenjak	60
Ivan Kreft	61
Cene Matičič	62
Zdenko Roter	63

Zoran Lešnik	64
Ivan Franko	65
Miloš Polič	66
Gregor Klančnik	66
Jože Florjančič	68
Ivan Kreft	70
Dr. Vojan Rus	70
Ivan Zupan	70
9. Predlog zakona o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971	74
Govorniki:	
Karel Forte	74
Ivan Franko	75
Miran Goslar	76
Riko Jerman	76
Ivo Klemenčič	77
Cene Matičič	78
Ivan Zupan	78
10. Predlog za izdajo zakonov za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov	79
11. Predlog za izdajo zakona o konverziji bančnih kreditov za modernizacijo železniške proge Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica iz sredstev SR Slovenije za izravnavanje v gospodarstvu in pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti	79
Govornika:	
Avgust Majerič	79
Boris Vadnjal	80
12. Osnutek zakona o postopku za ugotavljanje katastrskega dohodka	80
13. Osnutek zakona o referendumu	81
14. Predlog zakona o delavskih univerzah, izobraževalnih centrih in drugih organizacijah, ki se poleg šol ukvarjajo z izobraževanjem	81
15. Predlog zakona o dopolnitvi zakona o višji agronomski šoli v Mariboru	82
16. Predlog zakona o dopolnitvi zakona o višji tehniški šoli v Mariboru	82
17. Predlog zakona o strokovnih naslovih	82
18. Predlog zakona o organizaciji cestnega prevoza z motornimi vozili	82
Govornik:	
Bogdan Šnabl	82
19. Predlog zakona o socialnih zavodih	83
20. Poročilo mandatno-imunitetne komisije o odstopu poslanca republiškega zbora Vlada Simončiča	84
Govornika:	
Vlado Simončič	84
Marjan Jenko	84

21. Poslanska vprašanja	84
Govorniki:	
Riko Jerman	84
Dr. Ernest Petrič	85
Marjan Dolenc	87
Lojze Komel	87
Jože Florjančič	90
Dr. Vojan Rus	90
Ivan Kreft	91
Zoran Lešnik	91

22. Volitve in imenovanja:

— predlog odloka o razrešitvi predsednika okrožnega sodišča v Novi Gorici	91
— predlog odloka o razrešitvi sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani	91
— predlog odloka o izvolitvi sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani	91
— predlog odloka o razrešitvi sodnika okrožnega sodišča v Novem mestu	91
— predlog odloka o razrešitvi sodnika porotnika okrožnega sodišča v Kranju	91
— predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov okrožnega gospodarskega sodišča v Koprju	91
— predlog odločbe o soglasju k imenovanju direktorja inštituta za ekonomska raziskovanja v Ljubljani	92
— predlog odloka o imenovanju predsednika, članov in sekretarja iniciativnega odbora za ustanovitev kulturne skupnosti Slovenije	92
— predlog odloka o izvolitvi članov, ki jih voli Skupščina SR Slovenije v republiško delegacijo za drugi kongres samoupravljalcev Jugoslavije	92
— predlog odloka o izvolitvi članov skupščine republiškega sklada skupnih rezerv, ki jih voli Skupščina SR Slovenije	92

Gospodarski zbor

21. seja — 9. februarja 1971

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev	93
2. Določitev dnevnega reda	93

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 20. seje gospodarskega zbora	94
2. Poslanska vprašanja	94

Govorniki:

Marjan Dolenc	94
Tone Skvarč	95
Pavle Pečar	95
Dr. Stane Pavlič	96
Marjan Dolenc	98
Riko Jerman	98

Stefan Nemeč	99
Ivan Zupan	100
Milovan Zidar	100
Boris Vadnjal	101
Ivan Zupan	102
Egon Prinčič	102
Janez Šter	102
Ivan Atelšek	103
3. Predlog zakona o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971	
	104
Govorniki:	
Ivan Zupan	104
Natan Bernot	111
Stane Simšič	112
Janez Šter	113
Rudi Vavpotič	115
Janez Šter	116
Natan Bernot	116
Ivan Atelšek	116
Ivan Zupan	117
Ferdo Papič	120
Stjepan Šaubert	122
Janez Šter	124
Vinko Božič	125
Ivan Atelšek	126
Tone Tribušon	126
Davorin Cvilak	127
Ivan Zupan	129
Tone Bole	131
Vinko Božič	132
Ivan Gole	133
Janez Šter	133
4. Predlog zakona o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971	
	134
Govornik:	
Janez Šter	134
5. Predlog za izdajo zakona o konverziji bančnih kreditov za modernizacijo železniške proge Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica iz sredstev SR Slovenije za izravnavanja v gospodarstvu in pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti	
	135
Govorniki:	
Boris Vadnjal	135
Egon Prinčič	136
Vinko Božič	137
Ferdo Papič	137
6. Predlog zakona o organizaciji cestnega prevoza z motornimi vozili	
	138
Govorniki:	
Boris Vadnjal	138
Miran Cvenk	139
Franc Korelc	139
Stane Divjak	140

7. Nadaljevanje razprave o predlogu zakona o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971	141
Govornika :	
Janez Šter	141
Natan Bernot	142
8. Predlog za izdajo zakonov za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov	143
Govornik :	
Natan Bernot	143
9. Predlog zakona o spremembi zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks	145
Govorniki :	
Dr. Ernest Petrič	145
Franc Korelc	146
Dr. Ernest Petrič	146
Franc Korelc	147
Riko Jerman	147
10. Osnutek zakona o postopku za ugotavljanje katastrskega dohodka	147
11. Predlog odloka o izvolitvi članov skupščine republiškega sklada skupnih rezerv, ki jih voli Skupščina SR Slovenije	147
Govorniki :	
Ivan Atelšek	148
Franc Petauer	148
Vinko Božič	148
Janko Kolarič	149
Marjan Orožen	149
Ivan Atelšek	149
Franc Petauer	149
Ivan Gole	150
Rudi Vavpotič	150
Tone Polajnar	151
Štefan Nemeč	151
Franc Puterle	151
Ivo Sonc	151

Prosvetno-kulturni zbor

18. seja — 10. februarja 1971

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev 153
2. Določitev dnevnega reda 153

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 16. in 17. seje prosvetno-kulturnega zbora 153
2. Predlog odloka o imenovanju predsednika, članov in sekretarja iniciativnega odbora za ustanovitev kulturne skupnosti Slovenije 153
3. Predlog odločbe o soglasju k imenovanju direktorja inštituta za ekonomska raziskovanja v Ljubljani 154

19. seja — 17. marca 1971

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev 155
2. Določitev dnevnega reda 155
3. Sporočila pred prehodom na dnevni red 155

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 18. seje prosvetno-kulturnega zbora 156
2. Poslanska vprašanja 156

Govorniki:

Franc Razdevšek	156
Roman Oberlintner	157
Boris Lipužič	158
Boris Feldin	160
Roman Oberlintner	160
Dr. Vladimir Bračič	161
Vlado Uršič	165
Riko Jerman	166
Dr. Ernest Petrič	166
Riko Jerman	167
Dr. Ernest Petrič	167
Janez Švajncer	169

Anka Pernuš	169
Dr. Vladimir Bračič	170
Boris Feldin	170
Miran Hasl	170
Lojze Štefanič	171
Janez Svajncer	171
Dr. Ernest Petrič	172
Janez Svajncer	173
3. Kadrovska problematika na področju vzgoje in izobraževanja, kulture in znanstveno-raziskovalnega dela	173
Govorniki:	
Emil Rojc	174
Ludvik Činč	175
Slavko Bohanec	177
Dr. Demetrij Brodar	179
Vladimir Mušič	179
Dr. Aleksandra Kornhauser	181
Dr. Boris Kuhar	183
Boris Feldin	184
Roman Oberlintner	187
Boris Feldin	189
Jože Suhadolnik	190
Jože Melanšek	190
Miloš Poljanšek	190
4. Predlog zakona o strokovnih naslovih	193
Govornika:	
Cene Matičič	193
Dušan Šinigoj	196
5. Predlog zakona o glasbenih šolah	196
Govornika:	
Dušan Šinigoj	197
Miran Hasl	199
6. Predlog zakona o prenosu ustanoviteljskih pravic SR Slovenije nasproti kemijskemu inštitutu »Borisa Kidriča« v Ljubljani	201
7. Osnutek zakona o vzgojno-varstveni dejavnosti za predšolske otroke	201
Govorniki:	
Janez Kerčmar	202
Janez Meglič	203
Jože Gazvoda	204
Dr. Aleksandra Kornhauser	206
8. Predlog odloka o odstopu pravic SR Slovenije in sofinanciranja filma »Bitka na Neretvi« podjetju Viba film v Ljubljani	206
Govornika:	
Dr. Boris Kuhar	206
Dr. Ernest Petrič	207
9. Predlog odloka o imenovanju predsednika in četrtnine članov začasnega upravnega odbora sklada Borisa Kidriča	208

Socialno-zdravstveni zbor

16. seja — 31. marca 1971

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev	209
2. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	209
3. Določitev dnevnega reda	209

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 15. seje socialno-zdravstvenega zbora	210
2. Poslanska vprašanja	210
Govorniki:	
Riko Jerman	210
Zora Tomič	211
Dr. Ciril Bratuš	212
Pavle Pečar	212
Dr. Jože Marolt	212
Majda Gaspari	213
Dr. Zdravko Javh	214
Franc Sagaj	214
Jože Pratengrazer	216
Emil Šuštar	216
Stane Keber	216
3. Aktualna vprašanja kadrovske politike v zdravstvu	216
Govorniki:	
Matija Malešič	217
Dr. Stanko Lajevec	218
Dr. Jože Majhen	220
Dr. Jože Marolt	221
Dr. Vojteh Pertot	225
Marija Miloradovič	227
Dr. Anton Košir	230
Franc Kosmač	230
Milan Razdevšek	231
Stane Keber	232
Dr. Bojan Varl	233
Dr. Zoran Arnež	234
Dr. Mitja Mrgole	236
Anica Okršlar	237
Dr. Mitja Mrgole	237
Dr. Samo Pečar	237
4. Skrb za slepe in slabovidne v Sloveniji	238
Govornika:	
Pavle Pečar	238
Dr. Anton Košir	240

5. Analiza o družbenih denarnih pomočeh	241
Govorniki:	
Majda Gaspari	241
Dr. Edmund Kovačič	244
Jože Pratengrazer	246
Danica Vogrinec	247
Franc Kosmač	248
Miroslav Kosi	249
6. Osnutek zakona o preživninah bivšim zasebnim dimnikarskim obrtnikom	250
7. Predlog sklepa o ustanovitvi začasne komisije za proučitev izvajanja konvencij o socialni varnosti	250

Enotni zbor delovnih skupnosti

9. seja — 10. februarja 1971

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost poslancev	252
2. Določitev dnevnega reda	252

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika 8. seje enotnega zbora delovnih skupnosti	253
2. Predlog zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov (skupaj z republiškim zborom)	253

Govorniki:

Marjan Dolenc	253
Franc Lamut	258
Viktor Korenčan	259
Stanislav Keber	259
Jože Knez	260
Boris Filli	261
Stojan Makovec	262
Stjepan Šaubert	262
Emil Rojc	263
Rado Miklič	264
Miran Hasl	266
Franc Lamut	268

3. Predlog zakona o dopolnitvi zakona o stalnih sredstvih Socialistične republike Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti	272
--	-----

Govornik:

Dr. Ernest Petrič	272
-----------------------------	-----

4. Predlog zakona o spremembah zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1971	274
--	-----

5. Predlog zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji	274
Govorniki:	
Stane Pungerčar	275
Jožko Štrukelj	276
Jože Slavič	279
Viktor Turnšek	280
Dr. Boris Kuhar	281
6. Teze za pripravo skupščinskega dokumenta o kadrovski politiki	281
Govorniki:	
Marjan Orožen	281
Dr. Viktor Damjan	291
Stojan Vodopivec	294
Jože Dolar	296
7. Nadaljevanje razprave o predlogu zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov	298
Govornik:	
Franc Lamut	299
8. Nadaljevanje razprave o predlogu zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji	300
Govorniki:	
Lenart Šetinc	300
Jožko Štrukelj	301
Janez Kučan	303
Stane Pungerčar	305
Janez Kučan	307
Jožko Štrukelj	307
Janez Šter	308
Dr. Živko Šifrer	308
Janez Kučan	309
Stane Pungerčar	309

Zasedanje delegatov občin

11. zasedanje — 3. marca 1971

Pred dnevnim redom:

1. Določitev dnevnega reda	312
2. Sporočila pred prehodom na dnevni red	312

Dnevni red:

1. Osnutek zakona o splošnem ljudskem odporu	313
Govorniki:	
Albert Jakopič-Kajtimir	313

Vinko Gobec	320
Stane Čehovin	323
Janez Mihevc	324
Franc Skok	325
Drago Mastinšek	326
Martin Košir	327
Marko Prezelj	328
Albert Jakopič-Kajtimir	329
Jože Težak	331
2. Ugotovitev navzočnosti delegatov	331
Govornik:	
Savin Jogan	331
3. Teze za pripravo skupščinskega dokumenta o kadrovski politiki	332
Govorniki:	
Marjan Orožen	332
Ivo Srednik	337
Viktor Leskošek	338
Olga Vrabič	340
Lenart Šetinc	342
Marjan Orožen	345
4. Osnutek zakona o vzgojno-varstveni dejavnosti za predšolske otroke	346
Govorniki:	
Zora Tomič	346
Jože Jan	348
Stanko Prodnik	349
Marko Prezelj	350
Nada Puppis	351
Ivan Žele	352
Marija Ivkovič	353
Zora Tomič	353
5. Analiza o družbenih denarnih pomočeh	354
Govorniki:	
Majda Gaspari	354
Franc Svetina	356
Vinko Gobec	357
Stane Hvala	358
Alojz Hergula	359
Ciril Kobal	360
Jože Radej	361
Franc Skok	362
Majda Gaspari	363
Dr. Jože Brilej	363

12. zasedanje — 30. marca 1971

Pred dnevnim redom:

1. Določitev dnevnega reda	365
2. Ugotovitev navzočnosti delegatov	366
Govornik:	
Savin Jogan	366

Dnevni red:

1. Osnutek zakona o pogojih za prodajo stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini	366
Govorniki:	
Boris Mikoš	366
Ivo Miklavčič	369
Dušan Burnik	372
Lado Škraban	373
Zvonko Uršič	374
Boris Mikoš	375
2. Ugotovitev odsotnosti delegatov	378
Govornik:	
Savin Jogan	378
3. Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o urejanju in oddajanju stavbnega zemljišča	379
Govorniki:	
Boris Mikoš	379
Roman Dermaša	381
Stojan Troha	384
Boris Mikoš	385
4. Osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o prispevku za uporabo mestnega zemljišča	386
5. Sklep o stopnji osnovnega prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter prispevka za zavarovanje za nesrečo na delu in poklicno obolenje	387
Govornik:	
Dr. Miha Butina	387
6. Sklep o enotnih osnovah meril za financiranje dejavnosti vzgojnih in izobraževalnih zavodov in sklep o določitvi vrednosti točke za leto 1971	388
Govornik:	
Ludvik Zajc	388

7. Sklep o merilih in pogojih za zagotavljanje posebnih dopolnilnih sredstev temeljnim izobraževalnim skupnostim v letu 1971	390
--	-----

Govorniki:

Stanko Murovec	390
Branko Vasa	393
Franjo Muršec	394
Stojan Vrhovec	394
Tone Florjančič	395
Ludvik Zajc	396

Priloge

1. Pismena vprašanja poslancev:

— Jože Florjančič, poslanec republiškega zbora	399
— Ivan Franko, poslanec republiškega zbora	399
— Marjan Jenko, poslanec republiškega zbora	400
— Ivan Kreft, poslanec republiškega zbora	400
— Cene Matičič, poslanec republiškega zbora	401
— Tone Remc, poslanec republiškega zbora	401
— Dr. Vojan Rus, poslanec republiškega zbora	402
— Egon Princič, poslanec republiškega zbora	403
— Stane Pungerčar, poslanec gospodarskega zbora	405
— Tone Polajnar, poslanec gospodarskega zbora	407
— Tone Škvarč, poslanec gospodarskega zbora	407
— Janez Švajncer, poslanec prosvetno-kulturnega zbora	408
— Majda Šlajmer-Japelj, poslanka prosvetno-kulturnega zbora	410
— Vlado Uršič, poslanec prosvetno-kulturnega zbora	410
— Miran Hasl, poslanec prosvetno-kulturnega zbora	411
— Boris Feldin, poslanec prosvetno-kulturnega zbora	412
— Franc Kosmač, poslanec socialno-zdravstvenega zbora	417

2. Predlog zakona o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov . . . . .

Obrazložitev	417
Amandma izvršnega sveta	425
	431

Poročila:

— komisije za družbeno nadzorstvo Skupščine SR Slovenije	432
— odbora republiškega zbora za družbenoekonomske odnose in komisije enotnega zbora delovnih skupnosti za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah	434
— odbora republiškega zbora za družbenoekonomske odnose in komisije enotnega zbora delovnih skupnosti za razvoj samoupravnega prava v delovnih organizacijah — dodatno poročilo	437
— odbora republiškega zbora za socialno politiko in zdravstvo — mnenje	441
— zakonodajno-pravne komisije	443
— zakonodajno-pravne komisije — dodatno poročilo	444

3. Predlog zakona o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji . . . . .

Obrazložitev	446
Amandmaji izvršnega sveta	449
	452

Poročila:	
— odbora republiškega zbora za družbenoekonomske odnose	458
— začasne komisije enotnega zbora delovnih skupnosti za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov in vprašanj financiranja družbeno-političnih in samoupravnih skupnosti	454
— odbora republiškega zbora za družbenoekonomske odnose in začasne komisije enotnega zbora delovnih skupnosti za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov in vprašanj financiranja družbeno-političnih in samoupravnih skupnosti — dodatno poročilo	455
— skupina zasedanja delegatov občin za spremljanje razprave in usklajevanja stališč o zakonu o pospeševanju razvoja manj razvitih območij v SR Sloveniji	457
— zakonodajno-pravne komisije	458
— zakonodajno-pravne komisije — dodatno poročilo	459
4. Predlog zakona o dopolnitvi zakona o stalnih sredstvih Socialistične republike Slovenije za financiranje raziskovalnih dejavnosti	
460	460
Obrazložitev	460
Poročila:	
— odbora za finance in proračun republiškega zbora	463
— začasne komisije enotnega zbora delovnih skupnosti za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov	464
— zakonodajno-pravne komisije	464
5. Predlog zakona o spremembi zakona o uvedbi in stopnjah republiških prispevkov, davkov in taks	
464	464
Obrazložitev	464
Poročila:	
— odbora za finance in proračun republiškega zbora	465
— odbora za finance gospodarskega zbora	465
— zakonodajno-pravne komisije	465
6. Predlog zakona o spremembah zakona o proračunu Socialistične republike Slovenije (republiškem proračunu) za leto 1971	
465	465
Obrazložitev	466
Poročila:	
— odbora za finance in proračun republiškega zbora	467
— začasne komisije enotnega zbora delovnih skupnosti za proučitev vprašanj s področja družbenoekonomskih odnosov	467
— zakonodajno-pravne komisije	467
7. Predlog zakona o določitvi začasnih obveznosti elektrogospodarskih podjetij za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971	
468	468
Obrazložitev	468
Poročila:	
— odbora za proizvodnjo in blagovni promet republiškega in gospodarskega zbora	472
— odbora za proizvodnjo in blagovni promet republiškega in gospodarskega zbora — dodatno poročilo	474
— zakonodajno-pravne komisije	477
8. Predlog zakona o določitvi začasnih obveznosti uporabnikov družbenih sredstev za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov v letu 1971	
478	478

Poročila:	
— odbora za proizvodnjo in blagovni promet republiškega in gospodarskega zbora	479
— zakonodajno-pravne komisije	480
9. Predlog za izdajo zakonov za zagotovitev sredstev za financiranje elektroenergetskih objektov	481
Poročila:	
— odbora za proizvodnjo in blagovni promet republiškega in gospodarskega zbora	487
— odbora za finance in proračun republiškega zbora — mnenje	487
— odbora republiškega zbora za družbenoekonomske odnose — mnenje	489
— odbora za družbenoekonomske odnose in odbora za finance gospodarskega zbora — mnenje	490
— zakonodajno-pravne komisije	491
10. Predlog za izdajo zakona o konverziji bančnih kreditov za modernizacijo železniške proge Zidani most—Šentilj ter Koper—Prešnica iz sredstev SR Slovenije za izravnavanja v gospodarstvu in pospeševanje nekaterih gospodarskih dejavnosti	492
Poročila:	
— odbora za proizvodnjo in blagovni promet republiškega zbora	499
— odbora za proizvodnjo in blagovni promet gospodarskega zbora	499
— zakonodajno-pravne komisije	501
11. Osnutek zakona o postopku za ugotavljanje katastrskega dohodka	501
Obrazložitev	503
Poročila:	
— odbora za finance in proračun republiškega zbora	508
— odbora za finance gospodarskega zbora	508
— zakonodajno-pravne komisije	508
12. Osnutek zakona o referendumu	509
Obrazložitev	515
Mnenja, stališča in predlogi delegatov občin	517
Poročila:	
—časne komisije enotnega zbora delovnih skupnosti za družbeno-politične odnose	519
— zakonodajno-pravne komisije	520
13. Predlog zakona o delavskih univerzah, izobraževalnih centrih in drugih organizacijah, ki se poleg šol ukvarjajo z izobraževanjem	522
Obrazložitev	526
Poročila:	
— odbora prosvetno-kulturnega zbora za vzgojo in izobraževanje	531
— zakonodajno-pravne komisije	532
14. Predlog zakona o dopolnitvi zakona o višji agronomski šoli v Mariboru	533
Obrazložitev	533
Poročila:	
— odbora za prosveto in kulturo republiškega zbora	535
— odbora za vzgojo in izobraževanje prosvetno-kulturnega zbora	535
— zakonodajno-pravne komisije	535

15. Predlog zakona o dopolnitvi zakona o višji tehniški šoli v Mariboru	536
Obrazložitev	536
Poročila:	
— odbora za prosveto in kulturo republiškega zbora	539
— odbora za vzgojo in izobraževanje prosvetno-kulturnega zbora	539
— zakonodajno-pravne komisije	539
16. Predlog zakona o strokovnih naslovih	539
Obrazložitev	541
Poročila:	
— odbora prosvetno-kulturnega zbora za vzgojo in izobraževanje	544
— zakonodajno-pravne komisije	544
17. Predlog zakona o organizaciji cestnega prevoza z motornimi vozili	545
Obrazložitev	552
Poročila:	
— odbora za proizvodnjo in blagovni promet gospodarskega zbora	555
— zakonodajno-pravne komisije	555
18. Predlog zakona o socialnih zavodih	556
Obrazložitev	562
Poročila:	
— odbora republiškega zbora za socialno politiko in zdravstvo	563
— odbora republiškega zbora za socialno politiko in zdravstvo — do-	
datno poročilo	565
— odbora za socialno in otroško varstvo socialno-zdravstvenega zbora	565
— zakonodajno-pravne komisije	567
— zakonodajno-pravne komisije — dodatno poročilo	568
19. Teze za pripravo skupščinskega dokumenta o kadrovski politiki	568
Obrazložitev	574
Poročilo:	
— komisije enotnega zbora delovnih skupnosti za razvoj samoupravnega	
prava v delovnih organizacijah	576
20. Poročilo o obravnavi aktualnih vprašanj kadrovske politike v zdravstvu	577
21. Poročilo o obravnavi elaborata »Skrb za slepe in slabovidne v Sloveniji	
glede usposabljanja, zaposlovanja in domskega varstva«	580
22. Poročilo o obravnavi analize o družbenih denarnih pomočeh	582
Mnenja, stališča in predlogi delegatov občin	584
23. Poročilo o izidu nadomestnih volitev poslanca v republiški zbor Skup-	
ščine SR Slovenije	586
24. Predlog odloka o razrešitvi predsednika okrožnega sodišča v Novi	
Gorici	587
Obrazložitev	587
25. Predlog odloka o razrešitvi sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani	587
Obrazložitev	587

26. Predlog odloka o izvolitvi sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani . . .	588
Obrazložitev	588
27. Predlog odloka o razrešitvi sodnika okrožnega sodišča v Novem mestu	589
Obrazložitev	589
28. Predlog odloka o razrešitvi sodnika porotnika okrožnega sodišča v	
Kranju	590
Obrazložitev	590
29. Predlog odloka o določitvi števila in izvolitvi sodnikov porotnikov	
okrožnega gospodarskega sodišča v Kopru	591
Obrazložitev	594
30. Predlog odloka o imenovanju predsednika, članov in sekretarja inicia-	
tivnega odbora za ustanovitev kulturne skupnosti Slovenije	596
Amandma k predlogu odloka	597
Obrazložitev	597
31. Predlog odloka o izvolitvi članov, ki jih voli Skupščina SR Slovenije v	
republiško delegacijo za drugi kongres samoupravljalcev Jugoslavije	589
Obrazložitev	598
32. Predlog odloka o izvolitvi skupščine republiškega sklada skupnih re-	
zerv, ki jih voli Skupščina SR Slovenije	599
Obrazložitev	600
33. Seznam govornikov	602

*Sekretariat Skupščine SRS
dokumentacija*

Izdala in založila
Skupščina SR Slovenije

Odgovorni urednik
Milan Megušar-Borut

Natisnila
tiskarna »Jože Moškrič«
v Ljubljani

decembra 1971

v 300 izvodih

Obseg 624 strani

SKUPŠČINA SRS
DOKUMENTACIJA

H-518:12